

PROF. DR KAPLAN BUROVIĆ
- *akademik* -

B U R O V I Ć I
- *porodična istorija* -

2008
PERAST
B U R O V I Ć I
- *porodična istorija* -

Redaktori:

Milorad BUROVIĆ,
Safet RESULBEGOVIĆ,
Nebojša BUROVIĆ

Korektori:

Svetlana RESULBEGOVIĆ,
Arnela BUROVIĆ
Naser RESULBEGOVIĆ

Tehnički urednik:

Anton BUROVIĆ

*Sva prava su rezervisana
od Izdavačke kuće.*

IZDAVČKA KUĆA “B A L K A N”
Štamparija “ŠERŠE” - Ulcinj, 2008.

PREDGOVOR

Od svetski poznatog pera, akademika prof. dr Kaplana Resulbegovića – Burovića, još 1994. godine stavljena je u ruke čitalaca knjiga **RESULBEGOVIĆI – PORODIČNA ISTORIJA**. Tada mu neki čitaoci rekoše: « **Profesore, Vaše pleme snom mrtvijem spava !** »

Resulbegovići (i ne samo oni!), do tada, stvarno su snom mrtvijem spavali. Tim njihovim snom, zločinački su manipulirali ne samo njihovi neprijatelji, već i neprijatelji naroda i domovine naše, koji nam je zapališe na sve strane i na sve moguće načine. Upravo videći to svojim očima, vatru koja je proždírala ljudske živote, i staro i mlado, sve pozitivne tekovine naroda našega, a i osećajući to zlo duboko, kao niko drugi, na svojoj čapri i na čapri svoje dece, profesor Burović smelo preduzima mere da probudi i pleme i narod svoj, da ih osvesti i učini dostojnim sinovima svojih slavnih predaka, kojima se samo mogu ponositi.

I eto, ne samo njegovi Resulbegovići, već svi muslimani naše domovine, širom Balkana, čitajući tu knjigu i slušajući komentare, uskomešase se, počеше i sami da buncaju, šapuću, govore, komentarišu: probudiše se iz njihovog vekovnog mrtvog sna. Mnogi od njih počеше da razmišljaju, pa i da diskutiraju o značajnim problemima te knjige, a neki i da pišu. Progovoriše preko svih medija, i preko radio-televizije, i preko interneta. Napisali su i objavili ne samo obične članke, recenzije, studije, već i čitave knjige: **pro** i **protiv**, na našem i na stranim jezicima. Jedan komentator dela ovog Burovića piše u glavnom listu Crne Gore da njegove knjige izazivaju **buru**. Posle ovoga, više mu niko nije rekao da njegovo pleme snom mrtvijem spava. Naprotiv.

Ali, uskomešase se i nemuslimanska braća Resulbegovića.

Sred Podgorice jedan pravoslavac reče autoru: “**Porodičnu istoriju Resulbegovića nemaju ne samo kraljevske porodice Crne Gore, već ni one Balkana!**”

Dok jedan drugi, preteći mu preko telefona, kaže: “Šta će slika Njegoša u vašoj radnoj sobi?! Njegoš nije vaš, on je naš!”

Ta knjiga, kako možete videti, sadrži samo istoriju Resulbegovića, jednog ogranka veleslavne porodice Burovića. U toj knjizi se posvećuje samo jedno poglavlje Burovićima, stablu ove velike porodice, sa više grana. Oni, koji granu Resulbegovića uporediše sa porodičnom istorijom kraljevskih porodica Balkana, šta li će sada reći, čitajući ovu novu knjigu našeg Akademika: **BUROVIĆI – PORODIČNA ISTORIJA**, koju imate u ruke, a u kojoj je ovaj akademik akademskom strpljivošću, skrupulozno i akribijom zabio sondu svojih naučnih istraživanja do najdublih korena.

U novoj knjizi imamo i prethodnu, ali ispravljenu i dopunjenu. Dopunjena je značajnim novim otkrićima i podacima, tako da je i samo ona udvostručena.

Istorija katoličkih, pravoslavnih i muslimanskih Burovića, onih koji su kroz bure i vekove sačuvali prezime Burović, a koja se dodaje prethodnom izdanju, učetvorostručila ju je, pa i upetostručila obimom, multificirajući i njen dokumentarni, naučni i ideološki značaj. To je i jedan od razloga što je autor objavljuje pod novim naslovom.

Nema sumnje da će ova knjiga multificirati i uskomešanje, buncanje i reagovanje, komentare **za** i **protiv**. A mi znamo da se samo za dobrim konjem prašina vije.

Imamo posla sa jednom jako značajnom porodicom našeg naroda, koja je odigrala jako značajne uloge u našoj nacionalnoj istoriji, pa i u istoriji Balkana. Istorija Crnogoraca i Crne Gore, pa i ostalih balkanskih naroda, više se ne može pisati bez imena ovih Burovića.

Neke ličnosti ove porodice odigrale su značajne uloge i u istoriji drugih, nebalkanskih naroda, posebno u njihovoj nauci, umetnosti i sportu. Prezime Burović danas je prisutno u svim oblastima života, i to - na čelu lista i tabela. Njeni dostojni sinovi, pošto su se nahranili, nadojili i nadahnuli, pošto su uzeli potstrek u krilu svog naroda, vili su se i na nebu drugih naroda, proslavljajući tako ne samo sebe i svoju porodicu, već i svoj narod, uvek u službi pozitivnih stremljenja čovečanstva.

Akademik Burović nije prvi koji se zauzeo istorijom ove porodice. Ona je pala u oči mnogima, pa su o njoj i pisali mnogi. Evo da vam spominjemo neke:

Defterdarević, Ibrahim-beg: **STARE LISTINE PORODICE RESULBEGOVIĆ**, glasnik Zemaljskog muzeja BiH, IX, Sarajevo 1897. Kako vidite, ova je studija obavljena pre PSR, još u XIX veku.

U listi ovih posebno zasluži da se spomene Hercegovac **Mustafa Busuladžić**, koji je još pre DSR objavio tri zamašne studije o ovoj porodici, od kojih su dve štampane i kao zasebna izdanja, separati.

Godine 1984. Radio-Sarajevo je posvetilo svoju ekskluzivnu emisiju od punih dva sata samo Resulbegovićima Hercegovine. Treba znati da oni, Resulbegovići Hercegovine (Trebinja), ne predstavljaju ni peti deo Burovića. Oni su jedna grana, a Burovići su koreni i stablo sa više drugih grana.

Posebno su se inspirisali da govore, pišu i objavlju članke, studije, pa i zasebne knjige o ovoj porodici, pošto je naš Akademik objavio 1994. godine njegovu pomenutu knjigu.

I pored bogate literature, napisati ovakvu knjigu nije bila laka stvar. Ne samo što nijednu knjigu nije lako napisati, posebno ove prirode, već i zato što je napisana (i objavljena!) u posebno teškim okolnostima i za autora i za narod. Protiv ove knjige, još 1993. godine, čim se saznalo da je autor sprema, mobilisali su se ne samo neprijatelji našeg naroda, već i fundamentalistički nastrojani pravoslavci, katolici i muslimani našeg naroda, pa i mnogi Resulbegovići (Ulcinja i Trebinja). A sada, kad saznaše da se priprema novo dopunjeno izdanje, mobilizirali su se i Burovići (katolički, pravoslavni i muslimanski fundamentalisti). Tako, ne samo što autoru nije pružena nikakva pomoć (svaka čast nekim izuzecima!), već su mu učinjenje i svakakve smetnje, otvorena, očigledna sabotiranja, što se tu i tamo ogleda i na stranicama prvog i ovog novog izdanja.

Nesalomljiv duhom, naš se Akademik uhvatio u koštac sa svima. Ništa manje već sa pet država, pa i sa samim

sobom! Pripretili su mu i smrću! Opevali su mu preko interneta i opelo!! Izvršili su na njega i nekoliko atentata!!! A on – svidirajući i samu smrt – nastavlja svojim putem, nastavlja svoje stvaranje, svoje delo, za koje su mu zahvalni svi svesni savremenici, a posebno će mu biti zahvalni budući naraštaji, pokolenja. Ovaj je Burović, javno, preko medija, već upoređen sa Mešom Selimovićem, Skenderom Kulenovićem i Emirom Kusturicom, najznačajnijim muslimanima jugoslovenske stvarnosti, koji su ispovedali naučnu istinu i tako mnogo doprineli narodu svome i domovini.

Napisati jednu ovakvu knjigu treba pre svega imati hrabrost, a zatim i strpljenje da se prelistaju arhivska dokumenta. Treba imati strpljenje da se cunja po člancima, studijama i višedomnim knjigama. Preko svega treba imati širok horizont znanja, promućurnost da se čita između redova, da se nanjuši što nije dorečeno, što je prećutano. Treba imati talenat da se poveže što je isprekidano, da se na rečeno nadoveže nedorečeno, da se dopuni što je ostavljeno prazno. Treba imati izuzetno jako pero, i - na kraju – vanredno snažnu stvaralačku fantaziju, invenciju. Sve je to u ovoj knjizi manifestirao akademik Burović, sa stranice na stranici, sa smelošću heroja i vanredno snažnom invencijom pravog genija.

Često, nemogućnost da ispravimo naše greške i da nadoknadimo izgubljeno vreme, ono što smo propustili, grize nas svakodnevno i boli sve više i više, trovajući nam i telo i dušu. Preko svih to boli autora ove istorije, koji duboko saosjeća sa svojim legendarnim, epski proslavljenim precima, romantički nadahnutim, kao i sa svojim savremenicima, globaliziranim, prozaično banaliziranim, sasvim pragmatički nastrojenim. Upravo kao kakav Gandi, pre svega porodični, a zatim i ništa manje nacionalni, crnogorski, jugoslovenski i sveslovenski, on poziva za nacionalno buđenje i za duhovno rekreiranje, uzdizanje, za obrazovanje jedne nove svesti i za katarzu srca, za vaskrsenje duše i hitno mobiliziranje svih postojećih potencijalnih snaga porodice i društva protiv porodičnog rastrojstva i društvenog razaranja, protiv nacionalnih i internacionalnih društveno-političkih zabluda i stramputicama, kojima smo svesno ili nesvesno pošli, uzdižući lični interes nad porodičnim i nacionalnim, banalni egoizam nad nesvakidašnjim altruizmom, nisku sebičnost nad uzvišenu humanost. On poziva za svesniji i humaniji život, koji se može realizirati zdravim obrazovanjem, počev od porodičnog pa, preko školskog, do društvenog, nacionalnog i internacionalnog. Suprotstavljajući se racionalističkoj i mehanističkoj civilizaciji plastike i kompjutera, pragmatičnoj, bolesnoj civilizaciji krvavog Kapitala i mračnog Hobsovog LEVIJATANA, koji veli da je čovek čoveku vuk, da ništa nema ni u prošlosti ni u budućnosti, da je sav smisao života samo u sadašnjosti, on sasvim naučno konstatira potpuni, totalni krah postojeće klasne kulture Kapitala, klasne civilizacije nejednakosti, izrabljivanja i zločina, antihumanizma, militirajući ovako smelo za novo društveno ustrojstvo, za novu besklasnu kulturu Rada, besklasnu civilizaciju ravnopravnosti, bez izrabljivanja i zločina, bez kolapsa, sudara i krvi, razaranja, a za jedan sasvim novi, suptilni humanizam, koji ne poznaje granica, pa ni vere i nacije, ništa što ljude deli i razdvaja, polarizira na suprotne krajnosti, ništa što rađa i izaziva surevnjivost, što huška jedne protiv drugih.

Još u prvom izdanju, ovom knjigom Akademik Burović je probudio, digao na noge, nacionalno i društveno osvestio, pa i duševno preporodio, obogatio i oplemenio ne samo njegove Buroviće-Resulbegoviće, koji će je sigurno prihvatiti kao svoju BIBLIJU i KUR'AN, već i sve nas eks-Jugoslovene, bez razlike na našu versku podvojenost, nacionalnu i klasnu pripadnost, posebno za one koji se još nisu probudili iz njihovog mrtvog srednjovekovnog sna i dozvoljavaju sebi da ih lični, porodični i nacionalni neprijatelji vuku za nos. Zato i kažemo da je ovo jedna knjiga od posebne važnosti, jedna vanredna knjiga jednog vanrednog Čoveka, izuzetno talentiranog stvaraoca, genijalno snažnog naučnika i svojevrsnog, titanskog rodoljuba par excellence.

Jednom prilikom Akademik Burović je rekao: **“Kamo sreće da su svi Srbi odnarođeni kao ja!”** Mi kažemo: Kamo sreće da smo jednu ovakvu knjigu imali bar pre 100 godina, ako ne i pre 2-3 veka. Istorija naša bi bila sasvim drukcija, a mi i pokolenja dostojniji sinovi naših veleslavnih predaka.

Burovići, bez razlike da li danas nose to prezime ili su ga promenili, jesu jedna od najplemenitih porodica Crne Gore i Balkana. Čitanjem ove knjige oni će postati još plemenitiji. I ne samo oni! Ko god pročita ovu knjigu, proširiće svoj horizont znanja i neminovno će osetiti jedan snažan potstrek plemenitosti.

Akademik, prof. dr Kaplan Burović, poznat kao balkanolog i, posebno kao albanolog, od sveta već proglašen za **grand homme** i opštepriznat za **famous dissident and historian**, ovim novim izdanjem ove zaista svete knjige, vidi se kao niko drugi u sam vrh naše nauke i naše savremene aktuelnosti, svesti i stremljenja.

Savo ZMAJEVIĆ

PRVI DIO

BUROVIĆI CRNE GORE

I. PERAST

- Prva postojbina Burovića –

Prva poznata postojbina Burovića je Perast, grad crnogorskog primorja, u unutrašnjem dijelu Boke Kotorske, ispod planine-brda Sveti Ilija, *"utočen u goloj stijeni"* - kako kaže naš Stjepan Mitrov Ljubiša, naspram Verigama, tj. snac od 350 metara širine i 235 metara dužine.

Taj se tjesnac zove Verige, zato što su u stara vremena, svako veče, debelim verigama kopčali obje njene obale, da tako njima spriječe ulazak gusarskim lađama. Naš književnik Simo Matavulj kaže: *"Koliko je puta u tom klancu odjeknuo ubojni poklič, vrisak srpskog roblja i vika divljih barbareza (ocinjskih i barskih gusara)!"*

Upravitelji Kotora predlagali su mletačkoj vladi, da se jedna laka lađa drži u Kotoru za odbranu tog položaja. Misli se da su tu lađu Bokelji opremili mnogo prije: još god. 1431. dukala Frana Foscari-ja daje Kotoru pravo da bira za natkomita jednoga od plemstva od 25 dukata mjesečno. Natkomit (*sopracomito*) imao je dužnost da opremi galiju za odbranu, da upravlja njome i da drži red u zaljevu. Peraštani su davali svoje ljude za tu galiju, 20 njih.

Desno od Perasta, prema zapadu, na jedno 4 km je grad Risan, a lijevo, prema jugo-istoku, na jedno 14 km je

Kotor.

Ovo je tzv. Unutrašnji, ili Risansko-peraško-kotorski zaliv Boke.

Stjepan Mitrov Ljubiša kaže: *“Risan je davao nekad ime cijelome zaljevu, dok mu ga ne ugrabi Kotor”*. A to znači da se u stara vremena Boka nazivala **Risanski zaton** (Sinus Rhizonicus), dok su se Bokeli zvali **Rišnjani** (Rhizunitae). Ime **BOKA KOTORSKA** (*Boca di Cataro*) je novo, iz vremena romaniziranja stanovništva i na našem jeziku znači *“usta, ušće Kotora”*.

U Poljedini Perasta, iza brda-planine Sveti Ilija (ili Sv. Krst), sjevero-zapadno, nalaze se crnogorska sela krševitih Krivošija, a sjevero-istočno - ništa manje krševita oblast Cuce. Sjeverozapadno od Krivošija prostire se naša veleslavna i gorda Hercegovina, stare slave, tvrda srca i tvrde glave.

Ispret Perasta, čim se pređu Verige, otvara se Srednji dio Boke ili tzv. **Tivatski zaliv**, sa gradovima i selima Jošice, Bijela i Đenovići, sve u desno, a Tivat - u lijevo.

Odmah zatim, čim se prema zapadu pređe Kumborski moreuz - izlazi se u Vanjski dio Boke, ili **Hercegnovski zaliv**, gdje se u desno nalaze Zelenika, Herceg Novi i Igalo, a u lijevo, naspram njih - poluostrvo Luštica sa naseljem Rosa, ostrvo Žanjic (ili Žanjica, danas Mamula) i poluostrvo Prevlaka, gdje je 1219. godine naš Sveti Sava osnovao episkopiju, kao prvobitnu Zetsku, a kasnije Crnogorsku (Cetinjsku).

Krševita Prevlaka, sa Oštrim Rtom, Mamulom i selom Mirište, čini vrata, ulaz u Boku Kotorsku, ključ srca Crne Gore. Kad se pređu ova vrata i izađe iz Boke, pred našim očima se plavi široko, beskrajno prostranstvo Jadranskog mora, *naša ravna, tečna livada*, kako ju je nazvao naš kralj i pjesnik Nikola Petrović-Njegoš.

Svuda po svijetu pučina je asocijacija za slobodu i sigurnost. Posebno kod nas, Bokelja, koji smo se istovjetili sa morem i njegovom nam pučinom odišu pluća i sva naša bit. Jedna naša narodna pjesma kaže :

*Crna Goro da ti nije mora,
ne bi znala oklen sviće zora.*

Kad izađemo iz Boke, desno i sjevero-zapadno, nalazi se Dalmacija naše Hrvatske po krvi i biti, sa najbližim gradom - staroslavnim, monumentalnim i velelijepim Dubrovnikom, koji od ulaza u Boku nema do nekoliko milja. Lijevo i jugoistočno od Boke - prostire se naše pitomo zimzeljeno crnogorsko primorje sa gradovima, koji se ređaju jedan za drugim kao biseri na đerdanu: Budva, Sveti Stefan, Petrovac, Sutomore, Bar i Ulcinj, svi jedan ljepši od drugoga.

Niže od Ulcinja je pogranična mutna rijeka Bojana, a preko nje - močvare i gudure maglovite Albanije. Još niže - antička Grčka sa Krfom i bezbrojnim drugim ostrvima, sa Vidom, nezaboravnom plavom grobnicom naše vojske.

Naspram ulaza u Boku, na drugoj strani Jadranskog mora, prostire se nevidljiva Italija. Idući Dalmacijom i hrvatskim primorjem prema sjeverozapadu Jadrana, a kad se pređe slovenačko primorje (Kopar, Izola) i grad

Trst, stiže se u Veneciju - Mletke, centar i glavni grad nekadašnje Mletačke Republike, nekadašnje gospodarice Jadranskim morem, koja se drukčije nazivala i Republika Svetoga Marka.

Sva je Boka okružena brdima i planinama, koja se spuštaju prema moru kao stado ovaca na izvoru. To spuštanje, pogotovo u gornji dio Boke, tako je divlje, da i koze, na mnoga mjesta, ne mogu proći. Na padinama tih vrleti nalaze se sela i zaseoci: krajem XIX vijeka bilo je 5 gradova i 121 selo sa 8030 kuća, od kojih - 2000 pustih. Mještana se brojalo oko 35000, a od njih, polovina muških, živjeli su izvan zavičaja.¹⁾

Surovost okruženja, kamenih, surih, ali veličanstvenih vrleti, koje kao da hoće da uzlete k nebu, sa pitominom samog uskog primorskog pojasa, voćnjaka i kuća sred zeljenila, građevina, antičkih utvrđenja, kula-stražarnica i kula-kuća, čini veliki kontrast Boke. Slavni italijanski historičar **Česare Kantu** pisao je da baš zbog te neverovatne suprotnosti između velike pitomine i velike divljine, ta širina bokeljskog zatona nadmašuje Bosfor, jedno od najvećih prirodnih ljepota na prelazu iz Azije u Evropu.

Zbog njene pitomine i vanredne prirodne ljepote, naš poznati pjesnik i rodoljub **Aleksa Šantić** rekao je za nju:

*“Naša mila Boko, nevjesto Jadrana,
pokrivena nebom ko od plave svile...”*

Jedan od pomenutih glavnih pet bisera na ogrlici ove nevjestice, moguće i najljepši, jeste Perast, prva poznata pra-postojbina svih Burovića, koja se postire između Risna i Donjeg Orahovca, zapremajući 1196 hektara površine. Sastoji se od grada Perasta i odlomaka Đurić-Kostanjica i Strp-Livci. Obradive zemlje ima sasvim malo: (21 h.) prema Orahovcu i vrtova (610 h.). Oko Perasta, prema Crnoj Gori, Risnu i Orahovcu, sve je goli krš (420 h.). U najsrećnijim vremenima nije imao više od 3.000 stanovnika.

Perast je grad antičke, burne i slavne prošlosti, dostojno svakog divljenja. Osnovan je negdje u IV vijeku p.n.e. od prastarih Grka, koji su kao kolonisti stigli tu svojim lađama, pa su podigli na obalama našeg Jadrana i mnoga druga

naselja, gradove i utvrđenja, i nazvali ih po svom jeziku. Moguće je da je sagrađen upravo od Grka Sicilije, jer je tiranin Dionisije Sirakuski poslao prve svoje koloniste da tu izgrade tvrđavu i nastane se²⁾. Pretendiranje da ime grada potiče od imena ilirskog plemena Perusti je neosnovano, a i pretendiranje Peraštanina **Jurja Balovića** da su ga sagradili Parteni, u vreme rata Cezara i Pompeja. Upravo od Livija i Julija Cezara su i potekle ove prepostavke: oni su prvi pisali da je Perast naseljen još prije Hrista od jednog ogranka Ilira, zvani Pirusti, i da se po njima nazvao Perast³⁾. Albanski "etimolog" Preljoc Margilaj piše: "Profesor Z. Majani u knjizi "Kraj etrurske misterije" - oslanjajući se na mišljenje G. Alesto – ime Peruđe (grada u Italiji) dovodi u vezu sa **Perastom** (Perustae – u ilirskoj Dalmaciji). Majani kaže dalje: "Mogu dodati dalje da je korijen ove riječi **peru**, možda etruskog porijekla – peras, kao i albanskog **përu** (riječno tlo = **përrua**). Koliko je sada poznato, pored Perasta nema rijeke, sem divljih potoka u sezoni kišnih padavina".⁴⁾

Orbini kaže da su protjerani Trojanci naselili Boku⁵⁾, kao i Rim, a to znači nekoliko vjekova prije dolaska Ilira u te krajeve. Sigurno da je Boka bila nastanjena jednim autohtonim življem, koje je prethodilo ne samo Trojancima, već i prastarim Pelazgima.

Kažu da su sa Pelazgima došli na Balkan i proto Srbi, ili **Serboni**, kako su se tada nazivali. Poslije Pelazga na Balkan dolaze prastari Grci, koji su poznati po svojim kolonijama, izgrađenim ne samo na obale Jadrana, već i po ostalim obalama Sredozemlja. Tako neki vele da je Sicilija (Magna Grecia) mati-otadžbina prastarih neslovenskih Boke-lja, jer je – kko tekosmo- među prvim tiranin Dionisije Sirakuski poslao svoje ljude da tu grade kolonije.

Tit Livije spominje Boku u varvarsku Iliriju (*Illyris barbara*). Činjenica je da su Iliri bili jako zaostala plemena, koja su stalno prelazila iz jedne oblasti u drugu, pa zato nisu gradili ni kuće, kamoli utvrđenja i gradove. Oni nisu stigli ni do svog pisma, a bez pisma nema civilizacije. Iliri, koje spominje Tit Livije, bili su grcizirani. Ako su se i zvali tako, Ilirima, oni nisu imali svoju civilizaciju. Njihova civilizacija je bila grčka, jer su grčki govorili, pisali i živjeli.

Poslije Grka vremenom su se nastanili u Boku, pa i u Perast, i pripadnici drugih naroda, koji su stigli tu iz unutrašnjosti zemlje, kao robovi, najamnici, trgovci, zanatlije i radnici. Svi su se oni, htjeli ne htjeli, svijesno ili nesvijesno, postepeno potčinili grcizaciji. Sa njima i Iliri, koji su napuštali svoja plemena i integrirali se u život gradova.

Tako, kad su grad okupirali Rimljani, negdje u II vijeku p.n.e., stanovništvo Perasta je bilo jedna mješavina svakakvih naroda, ali je među njima vladala grčka pismenost, grčki jezik i grčka kultura.

Poslije okupacije njih ubrzo zamjenjuju latinska pismenost, latinski jezik i latinska kultura, koje će, nakon pada Rimske Imperije, u međusobnoj borbi, zamjeniti italijanski i slovenski jezik, italijanska i slovenska kultura, latinica i ćirilica, djelimično u zavisnosti sa konfesijom njegovih građana, koji su se povelili za vjerom, pošto nacionalne svijesti u ta vremena još nije bilo.

Značenje imena Perasta treba da tražimo u klasičnom grčkom jeziku, a ne gdje su ga tražili naši indoktrinirani romantičari⁶⁾, posebno ne gdje ga to traže naši osvjedočeni neprijatelji.

Boka se u istoriji po prvi put spominje oko 229. godine p.n.e, u vrijeme ratovanja kraljice Teute protiv Rimljana. Neki kažu da je Teuta, poslije mira sa Rimljanima, proživjela svoje posljednje dane u Risnu, pošto su Rimljani 168. godine podvrgli pod svoju vlast svu Iliriju.

Od sredine XI vijeka kroz Perast je prolazila granica razdvajanja dveh hrišćanskih vjera: katolička i pravoslavna.

Sloveni dolaze u Perast negdje krajem V vijeka n.e., početkom VI v. Zna se da su Sloveni 548. godine n.e. ušli u mnogo veći i utvrđeniji grad Jadrana - Durrhachium, pa nema sumnje da su prije toga ušli i u Perast.

Prije Slovena kroz Perast su prošle varvarske horde Gota, Gala, Sarmata, Alana, Markomana, Huna, Avara, koje su ga oplakale, porušile, opustošile i izgorjele. Iako je koji od starosjedelaca grada preživio ova varvarska pustošenja, oni su morali biti u tako malom i sasvim beznačajnom broju prema pridošlim Slovenima, da su se bez sumnje odmah pretopili u njih, uzeli njihov jezik i običaje i tako, za vrlo kratko vrijeme, nestali. I ne samo u Perastu. Za čitavu Boku Kotorsku turski putopisac **Ben Idrissi** kaže da su njeni stanovnici Sloveni.⁷⁾

Nema sumnje da su Sloveni stigli u Perast ne samo kao ratnici, već i kao stočari i zemloradnici. Oni dolaze tu sa svojim porodicama, ženama i djecom, ne da plačkaju, da ruše, žare i pale, već da tu žive. Prirodno je da su zato zasukli rukave i počeli da iznova dižu grad, kao i na sve strane opustošenog Balkana.

Po S. Nakićenoviću (str. 290) "prvo naselje srpsko je dvanaest plemena, koja su se po narodnom predanju u tamnoj davini ovamo naselila. To su: Šestokrilići, Stoišići, Miovilovići, Studeni, Smiloevići, Vukaševići, Miokovići, Dentali, Cismaj, Silopi, Bratica i Peroevići". Sigurno da imamo posla sa 12 bratstava plemena Stoišića, jer 12 plemena nisu mogla da se smjeste ni u čitavoj Boki, kamoli na malom prostoru Perasta.

Pošto tu nije bilo uslova za ekstenzivno stočarstvo i zemloradnju, ponajmanje za intenzivno, ova bratstva odmah su počela da se bave i ribarstvom, pa i pomorstvom, obrađujući ovako našu ravnu, tečnu livadu. Savo Nakićenović piše: "Koliko je pak pomorstvo u Boki razvijeno bilo, dokaz je najbolje taj, što su već 809. pomorci bokeški sastavili svoje društvo, pod imenom "bokeška mrnarica", kojoj je cilj bio uzajamno potpomaganje u svim potrebama i negodama, koliko porodičnim, toliko domovinskim i vjerskim". (Cit.djelo, str. 257.)

Pomenuti Ben Idrissi, za stanovnike Boke kaže da su « poznati ratnici i putnici. Imaju mnogo lađa »⁸⁾, dok naša eruditivna gospođa **Dragana Radoj-čić**, koja je prostudirala Boku kao nijedna druga žena prije nje, piše : « Bokokotorski zaliv oduvijek je, zahvaljujući svojim fizičko-hemijskim i bio-ekološkim karakteristikama imao oko 60 vrsta ribe ».⁹⁾

Sigurno je da su Sloveni Perasta, prvih vjekova svog opstanka u tom gradu, dijelili sudbinu ostalih Slovena Boke, Crne Gore i čitavog Balkana. U VIII vijeku oni primaju hrišćanstvo, a narednih vjekova ulaze u sastav tadanjih

slovenskih državnih tvorevina. U X vijeku vizantijski temat Dalmacija obuhvataše i Boku Kotorsku i zvao se Duklja. U to vrijeme uspostavila se vlast srpskog velikog župana **Časlava** (931-960). Njen glavni grad je bio Skadar. Dukljanske vladaoce Vizantinci nazivahu "knezovima Dalmatinaca". Tako ih naziva i **Ana Komnina**. **Poslije Časlava Dukljom je upravljao Vladimir, a za njim - Jovan Vladimir** (X-XI), koga početkom XI vijeka napade makedonski car Samoilo i opustoši mu svu zemlju. Tom prilikom opustošena je i Boka Kotorska. Godine 1005. Samoilo povede sa sobom u ropstvo i kneza Vladimira. U Prespi se u njega zaljubi Kosara, Samoilova kćerka, te ga ovaj pusti iz zatvora i vrati na prijesto Duklje. Samoilov sinovac **Vladimir**, godine 1015., na vratima crkve u Prespi, ubi Jovana Vladimira. Tada se diže trebinjski župan **Dragomir**, stric Vladimira, i pođe vojskom da prisajedini svojoj državi Boku¹⁰, ali ga ubiše na putu. Zetom, kako se počeo nazivati Crna Gora, zavladaše **Vladislavljevići**, kralj **Mihailo**, pa **Bodin**, sve do pred kraj XII vijeka.

Sačuvan je dokumenat o priznanju Kotoru svojevrsnog suvereniteta nad prilazima Boke «*od Molunata do Trašta*» (širi pojas sjeverno i južno od ulaza u Boku). Ugovorom, sklopljen na Prevlaci 1167. godine, omiški knez **Nikola Kačić** se obavezao da će to poštovati sve «*do u deveto koljeno*». Dvije decenije kasnije, tačnije 1180. godine, Zetom zavladaše **Nemanjići**. Tada je njom (i Bokom) vladao sin Stevana Nemanje - **Vukan**, sigurno preko domaćih knezova, barona i grofova. Čitava Boka je postala glavna srpska luka. Tako je i Perast, kao integralni dio Boke, ušao u sastav srpske države Nemanjića.

Od tih domaćih kneževa Perasta mora da je bio i jedan Burović, kome je upravo Stevan Nemanja dodijelio, sigurno za posebne vojne zasluge, titulu **grofa**.

Pošto se raspala carevina Nemanjića, godine 1367. Crna Gora pada u ruke velmože **Đurda Balšića**, zatim u ruke **Vukašina Mrnjavčevića**. Njenu sudbinu dijeli i Boka. Bokelji se tada digoše na ustanak protiv svojeglavih velmoža i oslobodiše se i Balšića i Mrnjavčevića. Tada su oni proglasili svoju nezavisnost.

Godine 1379 Mlečani osvoje Kotor, ali ga ne zadržase dugo. Ubrzo će Kotor i Boka preći u ruke Mađara (Ungri). Poslije kosovske pogibije, tačnije 1420. godine, Boka se dobrovoljno predade Mlečicima, da bi se sačuvala od turskog okupatora Balkana. Pod mletačkom upravom Boka će biti sve do 1797. godine, kada su je okupirali Austrijanci.

Biskup Pavao Butorac piše: "Godine se 1560. (20.I.) po prvi put u **Zelenoj knjizi** spominju poglavice bratstva ili kazada (Perasta). Tu dolaze imena Stojšić, Šilopi, Bratičić (Bratica), Bronza i Kokolja...dvanaest prvaka bratstva (Perasta): Nikola Bratica, kapetan bratstva Šilopi; Marko Maršić (Mršić, Mrša), sudac bratstva Smilojevića; **Tomo Buro (Burović)**, sudac bratstva Stojšića (piše se Stoišić)...".¹¹

Po njemu i ZELENOJ KNJIZI 12 bratstava plemena Stojšića su: Burovići, Šiljopi, Bratičići, Kokolja, Maršići (Mršić, Mrša), Smilojevići, Bujovići, Palavičini, Nikodea, Andričići, Puhalo i sami Stojšići. Ovim bratstvima su se kasnije pridodala još dva druga: Tomići i Lovrenčevići¹², koji su isto tako iz plemena Stojšića, ogranak bratstva Burovića, o čemu ćemo govoriti u nastavku opširnije.

Nema sumnje da ovo plemensko ustrojstvo Perasta nije iz 1560. godine. Ono vuče svoje korijene još od dolska Slovena tamo. Kao slovensko pleme Stojšići su i zauzeli Perast i nastanili se tu. Kasnije su se iz tog plemena istakla i formirala pomenuta bratstva. **Vladimir D. Jovičević** piše: "Svaki starješina plemena do tada je bio u neku ruku vladalac te administrativno-geografske jedinice, bio je sudija, a u ratu vođa".¹³

U pravno-istorijskoj nauci, a naročito u istoriji o crnogorskom društvu, ove zajednice će se definisati kao plemenske zajednice, naročito poslije pada Zete 1499, pa sve do kraja XVIII vijeka. U zajednice naših primorskih gradova, pa i Perasta, nemamo baš istu manifestaciju kao i po selima Crne Gore. Još prije pada Zete, po gradovima, bar poglavice plemena i bratstava, očito su se diferencirali po svom bogatstvu i kulturnom razvoju. Kako rekosmo, još u XII v. u Perastu imamo prvog grofa, a vitezovi, zvani kavalieri, sigurno su i od ranije. Grofovi iz bratstva Burovića i vitezovi iz ostalih bratstava nisu se isticali samo po svom zvanju i položaju u državnoj upravi grada, već i po svom ekonomskom položaju, po imućstvu, pa i po svom kulturnom razvoju. Nova klasna diferencija stanovništva Perasta je doneta iz pra-postojbine, još samom invazijom Slovena na Balkan. Sigurno da je na njen razvoj uticala i antička diferencija starosjedelaca, romanskog i vizantijskog društva, pa i prekomorski razvoj gradova susjedne Italije, posebno Venecije. Tako se po gradovima rano počela raspadati plemenska zajednica. O tome nam govori i "universa", koja će se formirati u Perastu i dići svoj glas posebno u XVIII vijeku.

Smrću cara Dušana i raspadom srpskog carstva, Kotor je pao pod zaštitu **Ljudevita Anžuskeg**, ne gubeći autonomiju. Mirom u Torinu 1381. godine Kotor je vraćen Ugarskoj. Od 1385 do 1391. godine Kotor priznaje vlast bosanskog kralja **Tvrtka I**, a zatim postaje zasebna republika, da bi se 1420. godine stavio pod zaštitu Venecije.

Sudbinu Kotora dijelio je i Perast, koji je bio sastavni dio te Kotorske Republike.

Tako je i Perast 1420. godine potpao pod vlast Mletačke Republike, ali ne za dugo. Već 1482. godine, iz Hercegovačkog sandžaka, pod komandom Ajaz-bega, turske horde prodrže u Boku Kotorsku sa kopna, dok je turska flota upala sa mora. Tom je prilikom sva Boka potpala pod tursku vlast i stenjala sve do 1538, kada se mjesno stanovništvo diglo na ustanak, a sa mora im pritekoše u pomoć španska, papska i mletačka mornarica.

U ovim borbama za odbranu slobode, a zatim i za oslobođenje od turskog ropstva, posebno su se istakli Peraštani, na čelu sa njihovim grofom **Jovanom Burovićem**.

Tako se u većem dijelu Boke, pa i u Perastu, opet uspostavi vlast Mlečana.

Za vrijeme vladavine Mletačke Republike Perast je uživao punu slobodu: imao je svoju samoupravu, Veliko i Tajno (Malo) vijeće, svog kapetana, svoju suvozemnu vojsku i svoju mornaricu, svoje gradopazitelje, vojvode, sudije. Štaviše, Perast je imao i svoja poslanstva (konzularne pretstavnike) na sva ostrva Levanta i, za prenos robe, nije plaćao

Mletcima carinu.

Godine 1745. spominje se kapetan Perasta **Ivan Burović**, koji prenosi svojim brodom gvožđe i muškete, a ne plaća carinu. **Petar Crassan**, peraški konsul u Cefaloniji, obavještava o tome 2. septembra 1745. u Mletke. Tada mletačka vlada, 5. novembra te godine, donosi dukalet, kojim se ukida Peraštanima povlastica izuzetka od carine na tu robu. Istovremeno se ukida i ustanova peraških konsulata na sve otoke Levanta.¹⁴⁾

Jedna od glavnih obaveza Peraštana prema Mletcima bila je da se bore za njih kad god i gdje god je Republika Svetoga Marka ratovala. Za vrijeme rata Peraštani su dali Mletačkoj republici 500 naoružanih vojnika i 12 zastavnika (branioca zastave Mletačke Republike). Vojnici su se borili pod komandom svojih vojvoda na kopnu, a na brodovima pod komandom svojih kapetana, koji su često išli u rat za Mletačku Republiku i svojim ličnim brodovima i ličnim borbama, kao na primjer Vicko Burović, svojim fregadunom zvani *"Madonna del Scarpello"*. Oslanjajući se na njihovu prokušanu vjernost, pomorsku i ratničku vještinu, mletački senat je povjerio Peraštanima ne rijetko i komandovanje ratnih brodova Republike. Koliko za primjer spominjemo **Ivana Mazovića**, koji je 1668. godine, za vrijeme opsade grada Kandije, komandovao ratnim brodom *"Giove Fulminante"*, **Ivan Bronza** je komandovao ratnim brodom *"Costanza Guerriera"*, dok je **Vicenzo Burović** bio komandant modernog ratnog broda Mletačke Republike u ratne dane 1797, kad je Austro-Ugarska napada i ukida.

Pomenuti zastavnici birani su po jedan iz svakog bratstva i imali su za dužnost da na glavnom ratnom brodu glavnog zapovjednika flote čuvaju ratnu zastavu Mletačke Republike, da je brane i, ako ustreba, i da ginu pod njom svi redom. I ginuli su, a u ruke neprijatelja nisu je pustili. Ne samo rođenom hrabrošću, već i gordošću, posebnim ponosom za tako veliku čast, oni nisu ni štedjeli, niti žalili svoje živote za odbranu te zastave, koju su neprijatelji najviše i napadali, pa i oblivali vatrom iz artiljerijskih oružja. Biti pod tom zastavom značilo je biti na meti neprijatelja. Upravo zato je Mletačka Republika svoju zastavu, a to znači svoju čast, ostavljala u ruke Peraštana, jer im niko nije bio vjerniji i sigurniji od njih, ni sami Mlječani, djeca onih koji su vladali tom republikom. Ovi su zastavnici bili pod direktnom komandom vrhovnog zapovjednika, obično samog dužda, ma da su imali i svog peraškog kapetana, jedan od njih 12-toro. Često je ovaj kapetan, komandant ovih zastavnika, bio vojvoda iz bratstva Burović. Biti zastavnik tada se smatralo za posebnu i jako veliku čast, a i plaćalo se dobro.

Počast peraškim zastavnicima posebice je došla do izražaja u svečanoj pogrebnoj povorci prilikom sahrane mletačkog dužda Franceska Morosinija u Naupliji, u Grčkoj 1694. godine. Među brojnim odabranim zvaničnicima, viitezovima Sv. Marka, oficirima, plemićima i diplomatskim predstavnicima, peraški zastavnici su kao "gonfalonieri" imali osobito istaknuto mjesto, na čelo sa njihovim kapetanom **Nikolom Burovićem**.

Savo Nakićenović piše da su ovu dužnost zastavnika Peraštani vršili i prema Caru Dušanu, da su i njegovu zastavu čuvali oni u ratnim okršajima. (Str. 531).

Pošto su skoro u svakom ratu Peraštani plaćali svojim glavama čuvanje te zastave, god. 1594. ovlaste poslanika opštine **Tripu Zuanova Seči** (*Sechia*) da zatraži u Mletcima da ih oslobode davanja dvanaestoro zastavnika za vrhovnoga pomorskog zapovjednika *Jakova Foscani*-ja, jer su već 20 ljudi davali za kotorsku galiju. Senat ih oslobodi svojom naredbom od 12. septembra te godine, ali se to nije poštovalo, pa su Peraštani nastavljali da daju u svakom ratu tih 12 zastavnika. Bili su i zainteresirani za to, pošto je svaki od njih dobijao mjesečno po 5 dukata, dok je njihov kapetan primao 8 dukata. A to su tada bile velike pare.

Druga obaveza Peraštana prema Mletcima (za vrijeme mira i rata) bila je da prenose njihovu poštu u Carigrad. I to je bilo skopčano sa opasnostima, ne samo za vrijeme rata, već i za vrijeme mira, jer su ih turski pirati (pa i uskočki) stalno napadali da bi im oduzeli upravo tu poštu.

Treća obaveza: za vrijeme mira Peraštani su čuvali granicu Mletačke Republike prema Turskoj i Crnoj Gori u njihovom prijedjelu. Godine 1630, kotorski rektor i providur Jeronim Loredan povjerio je Peraštanima vršenje nadzora u cijelome zalivu i vani do Molunata nad izvozom hrane iz Boke, da se ne bi ko usudio da izveze što, osobito meso i sir, bez rektorove dozvole, ne samo da Boka ne ostane bez potrebnih sredstava za život, već i da bi on prikupio carinu na robu koja se izvozila.

Bokeli su još od početka XV vijeka, dukaletom *Frana Foscari*-ja od 1431. godine, opremali jednu galiju, zvana **"Kotorska galija"** (*"galia katarina"*), koja je stražarila i čuvala Boku od neprijatelja. U početku mornari te galije bili su Peraštani. Jednom odlukom Vijeća Desetorice, iz god. 1512. (19.V.) određuje se da su dužni opremiti kotorsku galiju ne samo Peraštani, nego i svi drugi iz kotorskog područja. Tako su počeli na toj galiji da služe i drugi, pogotovo Grbljani. Godine 1594., peraški zbor odlučuje da se traži od Mletaka 400 dukata od godišnje peraške provizije za vicentinske blagajne, te da se to razdjeli među ljude označene za oružanu kotorsku galiju: samo njen kapetan (*sopracomito*) imao je platu 25 dukata mjesečno. Do tada su Peraštani držali na svoj trošak stražu na kopnu i moru, na otočiću sv. Jurja, na Luštici, u Perastu i drugdje. Peraštani su oružanim brodovima i znatnim brojem svojih ljudi redovno čuvali stražu i od Uskoka, koji su bili u službi Austro-ugarske monarhije i borili se ne samo protiv Turaka, već - često - i protiv Mlečana, što znači i protiv Peraštana i Bokelja uopšte.

Perast je bio na jezivom položaju. Sa sjeverne strane - turski Risan, a s jugoistoka, između Perasta i Kotora - turski Orahovac, primorsko selo risanskog šemata, tada sa 80 kuća i 170 oružanika. Iznad samog Perasta, selo Glogovac bilo je isto tako u turske ruke. Tako je bio priklješten sa svih strana turskom teritorijom i turskim oružanim silama. I Verige su bile u neprijateljskim rukama. Jedna mletačka vijest iz XVI vijeka ističe da je turska granica uz sami Perast.

Perast je bio ostrvce slobode i nezavisnosti, kao Cetinje sa okolnim nahijama. Bio je i kolijevka, koja je odnjehala tolike junake i značajne ljude, kojima se danas ponose ne samo Peraštani, već i sva domovina Crna Gora, pa i

druge zemlje Balkana i Evrope, u čiju su istoriju ušli ovi vrli Peraštani svojim junaštvom i umom, talentom, posebnim sposobnostima i zaslugama.

Zastavom i krstom Svetoga Marka Prast je prkosio zastavi i polumjesecu Turske Imperije.

Zato su Peraštani bez prekida stražarili po zalivu oružanim lađama i po obali na opasnim položajima. Posebno su stražarili na položaju Sv. Krsta, iznad grada, jer je sva poledina Perasta bila u turske ruke. Tu će se kasnije, poslije krvane 1624. godine, izgraditi kaštio, tvrđava.

Peraštani su služili Mletačkoj Republici kao gusari, pa i kao pirati, na moru. Oni su se hvatali u koštac sa najvećim turskim gusarima i piratima tog vremena, naročito sa ulcinjskim. Protiv Ulcinja, gdje su se od 1571. godine ugnjezdili tuniski i alžirski gusari, pretvarajući ga u placdarm za svoje inkursije po Jadranu, Peraštani su vodili i prave ratove, u sastavu mletačke vojne mornarice a i samostalno. Jedan pjesnik je ovako pjevao za Bokelje uopšte, a sigurno je imao u vidu prije svega Peraštane:

*Orača, kopača ubija polje.
Junaka, četnike, klanci i gore;
pametan gine od glavobolje,
Bokeljskog sina proždire more...*

Bokelji su se tako i toliko slili sa morem, da su se i njihove žene bavile pomorstvom, često su plovile brodovima kao pravi mornari, pa i kao kapetani broda.¹⁵⁾

Još od polovine XVI vijeka opština je imala od republike godišnju proviziju za ratničke zasluge, koja joj je 02.XII. 1688. godine, odlukom senata, povišena na 350 dukata *"e da uslijed ove neprekidne pažnje budu još spremniji i ustraju u uobičajenoj vjernosti i privrženosti"*. Ove su se pare djelile među onima iz *"universe"*, kako se nazivao prosti, siromašni sloj stanovništva u Perastu.

U početku, još prije ulaza u sastav države Nemanjića, u Perast se formiralo **Vijeće**, u koje su ulazili samo pretstavnici 12 bratstava plemena Stojšića, po jedan iz svakog bratstva ili kazade - kuće, odžaka, kako bismo rekli danas, svi ravnopravni po pravima i obavezama, dužnostima. Tako je to bilo plemensko vijeće, koje je biralo kneza, poglavicu plemena, a kasnije - kapetana. Butorac piše: *"pretstavnici svih dvanaestoro kuća, iz kojih se rekrutovalo domaće plemstvo, nosilac su sve vlasti i svih časti u mjestu"*.¹⁶⁾

Kapetan se birao na dvije godine, naravno iz redova plemstva, a imao je i svog zamjenika, isto tako plemića. Da bi se neko izabrao za kapetana, nije bilo dovoljno da bude samo plemić, pripadnik jednog od 12 bratstava, kazada: trebao je da se prethodno izabere i vrši dužnost vojvode, pa i suca. *«Bila je praksa, da nije mogao biti kapetan, tko prije nije bio sudac, ni sudac, ako nije bio vojvoda (luogotenente)»* - piše P.Butorac.¹⁷⁾

Na ovaj način kapetani grada ne samo što nisu mogli biti mladi, već su morali imati i dobrog iskustva u svim poslovima i poduhvatima građana, što su sigurno sticali godinama i ličnim angažovanjem u vojne i državne poslove svoga grada.

Za vrijeme rata Vijeće je biralo vojvodu, koji je komandovao Peraštanima u vojnim operacijama. On je sigurno bio jedan od najhrabrijih i najiskusnijih plemića Perasta.

I suci su bili plemići, i prokurator, pa i opati. Svi su se oni birali u Vijeću 12-torice pretstavnika plemstva. Na ovaj način Perast je bio neka vrsta republike, kojom je vladala autokratska plemićka oligarhija, a pod sizerenitetom Mletačke Republike, koja je imala manje-više isti karakter.

Ulazom i drugih u to stanovništvo grada, stranaca, onih koji nisu bili pripadnici plemena Stojšići, koji nisu pripadali nijednom od 12 pomenuta bratstva, koji nisu bili kazade - odžak porodice, a i širenjem demokratskih principa, pokazala se potreba da se formira i jedno drugo vijeće, koje se nazvalo **Veliko Vijeće**. U njemu su birani viđeni građani, bez obzira na njihovu plemensku, vjersku i nacionalnu pripadnost, bez obzira što nisu bili kazade, odžak porodice, ma da su u njemu ulazili i istaknuti plemići, birani od naroda. Tada se predašnje vijeće nazvalo **Malo** ili **Tajno Vijeće** i, kao i do tada, bilo je rezervisano samo za pretstavnike 12 pomenuta bratstva.

Malo (Tajno) Vijeće otstupilo je izvesne poslove Velikom Vijeću. Ipak, odluke Velikog Vijeća nisu stupile na snagu bez prihvatanja, ratifikacije, od Malog Vijeća. Ovako je Malo Vijeće u stvari bio vrhovni organ vlasti grada Perasta. Ono je nastavilo da bira kapetana, vojvode, suce, i da odlučuje o najvažnijim problemima grada i stanovništva.

U Velikom Vijeću diskutiralo se o svim problemima grada, pa su tu birani i pojedini niži pretstavnici Perasta, svakakvi službenici, klerikalci, popovi pojedinih crkava, ali ne i opat, župnik i njegov zamjenik. Ovu je kompetenciju do kasno zadržalo za sebe Malo Vijeće.

Malo (Tajno) Vijeće, kako rekosmo, biralo je svake druge godine kapetana grada, koji je u miru bio vrhovni vladar Perasta, a u ratu vrhovni komandant oružanih snaga. Istovremeno je biran i njegov zamjenik.

Nema sumnje da poslije pada Perasta pod vlast Mletačke republike, vojne činove i plemićke titule dijelilo je u ovom gradu *Maggior Consiglio* (Veliko Vijeće) i Senat Mletačke Republike. Tako, sem starog plemstva iz vremena Nemanjića, na čelu sa Burovićima, koji su priznati kao takvi i od Mletačke Republike, formira se i novo plemstvo, u koje ulaze ne samo Peraštani, već i došljaci iz okolnih pokrajina, pa i iz Italije. Najpoznatija skorojevićka plemićka porodica iz ovog novog vremena u Perastu je porodica Zmajević.

Zbog oskudice u zemlji, pašnjacima i šumama, još od samog početka svog života u Perastu, stanovnici su se bavili poglavito pomorstvom, nastavljajući ovako antičku tradiciju grada. Svojim brodovima oni prenose kože, pelin, lovor, kaštradinu (suvo meso), ulje, vino i svu drugu robu, na sve obale Jadrana, pa i Sredozemlja. Najvažnija im

bijahu pristaništa Carigrada, Nikolajevo, Atina, Venecija, Đenova, i uopšte Levant. U Perastu su bili razvijeni i zanati, ne samo građenje brodova, već i pravljenje žice za muzičke instrumente, koje nisu zaostajale za čuvenim rimskim *Corde Rommane*. Peraštani se bave i trovino na Jadranu. Posebno oni žive trguju sa Albanijom, sa primorskim gradovima i pristaništima Drač, Baštova i Valona, gdje kupuju so i žita, kao i druge poljoprivredne i stočarske proizvode, kako za svoje potrebe, tako i za preprodaju po ostalim gradovima Jadrana i Levanta.

Nakon Kiparskog rata, ulcinjski gusari su omeli tu trgovinu. Zato su Peraštani u njima našli svoje zaklete neprijatelje. Ovi im bez prekida, kroz XVII i XVIII vijek, ometaju slobodno brodarenje i trgovački prevoz po arbanaškom primorju. Zato su stalno ratovali. Tako žestokih i tako čestih oružanih sukoba na moru Peraštani nisu imali ni s kim drugim.

Godine 1614. Bolica spominje u svom opisu skadarskog sandžakata, kako skadarskim jezerom plove barke i fregate na tri jedra, što ih ulcinjski gusari krađu Peraštanima i Kotoranima u Albaniji. A sredinom XVII vijeka ulcinjski gusari dadu povoda, da mletačka flota blokira Perast. Tada je u Senatu Mletačke Republike predstavljen prijedlog da se peraška opština razmetne. Porta i Mleci se zbog toga sukobiše i malne zarate.

U ranom srednjem vijeku, posebno poslije izbijanja Turaka na Jadransko more, pomorci Perasta počinju da se bave i gusarenjem, pa i piraterijom.

Ulcinjani i Peraštani su bili krvni dušmani. Kroz svo vrijeme mletačkog gospodstva ređaju se sukobi, što ih izazivaju sad jedna sad druga strana. Ulcinjani se tuže 1666 peraškim kapetanima Vicku Mazaroviću i Matiji Štukanoviću, kako neki iz Perasta krše mir, koji vlada među njima već 23 godine. U to vrijeme patrun Marko Pavličević pozvao je na vjeru pod bijelom zastavom jednu barku u arbanaškim vodama, pa ju je potopio, a ljude zarobio. Tada Ulcinjani pozovu Peraštane da uspostave i čuvaju dobre odnose. Sačuvan je dokumenat, isprava, po kojoj je uspostavljen mir između Peraštana i Ulcinjana, negdje g. 1643. Ali već g. 1645 (20.III.) pišu Peraštani preko svoga nuncija Tome Ciga opštemu providuru Vendraminu i tuže mu se na Ulcinjane, kako su zarobili tri peraške fregate pune žita na povratku iz Albanije. Poslali su svoje starješine u Ulcinj za posredovanje, ali bez uspjeha. Šteta je iznosila 2.000 dukata. Opet se uglavio mir između Peraštana i Ulcinjana, pod Mocenigom i pod Molinom, ali sve uzalud. Trvenja, čarkanja, sukobi, dvoboji, ubistva i zarobljavanja, otimanje, paljenje i potapanje brodova se nastavlja. Biskup P. Butorac piše: "*Ulcinjani Peraštane nemilosrdno oštećuju, a Peraštani Ulcinjane nemilosrdno gone*". Posebno ih je gonio kapetan Nikola Burović, koji je za to imao i lične, porodične razloge. U sastav ulcinjskih gusara i pirata, više negoli domaće stanovništvo, bili su Turci, Alžirani i Tunizani, koji su se u Ulcinj nastanili poslije pada ovog grada u turske ruke.

Peraštani su imali česta okapanja na moru i sa Barbarezima (stanovnici Barbarije ili Berberije, Tunisa, Bizerte i Kartage) sjeverno-afričkog primorja, kao i sa italijanskim poturicama, pa i sa Uskocima Sinja, ma da su sa ovim poslje-dnjima i sarađivali ponekad protiv Turaka.

Skoro kao sa Ulcinjanima, Perastani su se borili i sa Novljanima, sve do dana oslobođenja Herceg Novog od turskog ropstva. Posebno su sa novljanskim Turcima djelili megdane, ne manje i sa svojom islamiziranom braćom.

Tako su gusari i pirati Perasta postali strah i trepet za turskog okupatora Jadrana, pa i šire, i Sredozemlja.

Godine 1571., nakon pobjede kod Lepanta, gdje su zarobili i čuvenog španskog književnika Servantesa, a pošto su učvrstili Herceg Novi i osvojili Ulcinj i Bar, Turci napadaju i Perast. Pod vodstvom svog kapetana Peraštani organizuju odbranu i odbiju najezdu nadmoćnih Turaka. Kažu da ih je bilo 6.500. Ova pobjeda Peraštana imala je veliki odjek u svijetu, koji se toliko oduševio sa njima, da je i čuveni junak tog vremena ban **Petar Zrinjski** poslao na dar Peraštanima počasnu sablju, koja se do kasno čuvala u Gradskoj vijećnici. Stogodišnjicu te pobjede Peraštani slave kao svoju najveću svečanost, pored Frašinade, koja se slavi svake godine 22 jula.

U noći između 23. i 24. juna 1624. godine nenadano uskoče u Perast 13 galija (po nekima 16 ili 17) iz Berberije, pune ljutih pirata. Sa njima su bili i ulcinjski pirati, a išli su im na ruku i oni Herceg Novog, pa i vlasti. Oni opustoše Perast, opljačkaju opatsku crkvu sv. Jurja, svetište Gospe od Škrpjela na ostrvima i crkvu sv. Nikole u gradu. Odvedu mnoštvo svijeta u roblje, do 400, među njima mnogo ženskoga svijeta, pa i nejake dobi. Za njima se upuste u potjeru 23 španjolska broda do Dubrovnika, ali bezuspješno.

Da bi ih utješili dođoše odmah u Perast apostolski posjetilac Oktavijan Garzadoro i zadarski nadbiskup. Stiže im i nekakva materijalna pomoć iz Mletaka, jer se Peraštani odlučio da se iselje iz Boke. To se sigurno nije svidjelo mletačkim vlastima, jer su Peraštani bili njihovi uvijek spremni i najsigurniji vojnici da se bore na bilo kojem frontu za Republiku Svetoga Marka. Zato su se mletačke vlasti upregle da ih ubijede da ostanu tu gdje su, a sa motivacijom: "*jer na drugome mjestu, koje ne bi bilo Perast, vi ne biste bili Peraštani, i s imenom bi se izgubio ujedno i spomen i čast odličnih djela i junaštva vaših preda i vas samih, što vas drži kod drugoga naroda u cijeni i dobru glasu, a kod nas vas čini mnogo zaslužne i drage*".¹⁸⁾

Tada peraška opština, potaknuta ovom teškom nesrećom, o svome trošku sagradi iznad grada tvrđavu Sv. Krsta.

U ta vremena svi su se primorci bavili gusarenjem i piraterijom, koliko na svoju ruku i u svoju korist, toliko i organizovani od državnih vlasti i u sastavu regularnih vojno-pomorskih snaga. Takav je bio duh vremena, a determinirano je to i ekonomskom situacijom, pa i težnjom za bolijem plijenom. Tako se gusarenju i pirateriji priviklo i naši Peraštani, pa su istom mjerom uzvraćali turskim gusarima i piratima, novljanskim i risanskim, onima iz Berberije, poturicama sa italijanskih obala, pa i Uskocima.

Godine 1654., Peraštani se opet hvataju u koštac sa Turcima i opet izvojevaše sjajnu pobjedu. Ovom prilikom oteše Turcima i zastavu, koja se isto tako, do nedavna, čuvala u istoj Vijećnici. Tu je bilo i drugih znamenitosti, kao mletačka zastava, koju je Perast dobio u znak priznanja za vjernost i hrabrost, jedna originalna slika ruskog cara Petra

Velikog i dr.

Perast je služio Mletačkoj Republici i kao placdarm, kao hoča, za hajduke i hajdučke čete, koje su s vremena na vrijeme upadale na turskoj i dubrovačkoj teritoriji za odmazdu i pljačkanje, kao i za borbu za oslobođenje od turskog ropstva.

Od Kandijuskog rata, Boka Kotorska, posebno Perast, postaje glavna hajdučka baza. Od tada počinje i ratno savezništvo Mlečana sa hercegovačkim i, u manjem broju, crnogorskim plemenima, koje traje sve do prvih decenija XVIII vijeka. Na Grahovo su se, n.pr., 18. jula 1695. godine skupili kneževi i harambaše Nikšića, Drobnjaka i Grahova, gdje stižu i pisma plemena Kuča, Pipera i Bjelopavlića, kojima su tražili prihvatanje suvereniteta Mletačke Republike i sastanak za to svih plemenskih glavara. Tom prilikom Nikšići su tražili da na taj sastanak pozovu i hajduke Herceg Novog i Risna.¹⁹⁾

Iz ovih plemena stalno su regrutovani hajduci, koji su organizovani u družine, čete, pa su iz Boke, kao baze, odlazili da četuju po turskoj teritoriji. Vanredni providur u Kotoru vodio je vojno-političke akcije vezane za djelovanje hajduka. Njihovi upadi na susjedne turske teritorije bili su brojni, skoro svakodnevni. Hajduci su morali za to da traže dozvolu od mletačkih vlasti. Oni su bili vješti ratnici kako na kopnu tako i na moru. Neki od njih posjedovali su i vlastite brodove, koje je po potrebi koristio i kotorski providur, umjesto mletačkih ratnih brodova.

Peraštani su bili jataci najznačajnijih hajduka Bosne i Hercegovine, pa i Crne Gore, koji su provodili zimu na teritoriji Perasta ne samo lično i sa svojim porodicama, već i sa svojim četama. Njihove oružane snage su dostigle i do 700 boraca. Oni su se i borili rame uz rame sa peraškim hajducima, pa i pod komandom Peraštana, posebno peraških vojvoda. Mnogi su se od njih i oženili Peraštankama. P.Butorac piše: *"Hajduci se upoznadu pobliže s obiteljskim duhom, s peraškim shvatanjima"*.

Godine 1671, na Veliki četvrtak, osiljeni hajduci pokušali su da izvrše prevrat u Perastu, da smijene domaću upravu i da preuzmu vlast u svoje ruke. Urota je otkrivena, vođe odmah uhapšene, a zatim – svi, sa ženama i djecom, preseljeni u Istru, koja je bila pod mletačku vlast.

Simo Matavulj piše: *"Peraštani su od vjekada bili prosvećeni..."* U XVI vijeku Peraštani imaju u svom gradu pomorsku akademiju, u kojoj su se učile i vojne znanosti. Nema sumnje da su najmanje još tada imali i svoju osnovnu školu, jer nije mogla akademija da prethodi osnovnoj školi. Ali se zna pouzdano da su u Perastu od 1638. godine Franjevci držali osnovnu školu *"u kući darovanoj im u ovu svrhu od obitelji Mazarović"*. Djeca boljih porodica, u stara vremena, učili su pomorstvo u Vemeciji, Jakinu, Livornu, docnije u Livornu, Marselju, Kardifu. Uz pomorski zanat, oni su učili strani jezik, čitanje, pisanje i osnovna znanja. Siromašniji su učili na brodovima Peraštana, kao mališani od 12-14 godina.

Srednje škole imućni Peraštani su pohađali po seminarima pri biskupijama, posebno u Italiji, u zavodu Urbano Kongregacije za propagandu vjere (Colle-gii Urbani de Propaganda fide) i na Ilirskom kolegijumu u Loreto. Više studije obično su pohađali u Rimu i Loreto. Zavod svetog Jeronima u Rimu, osnovan 1453, služio je za usavršavanje sveštenika iz južnoslovenskih zemalja, za koje je upotrebljavan naziv Iliri. Ovaj su zavod pohađali i završili mnogi Peraštani, razumije se – plemići, pa su dali hrišćanstvu ne samo mnoge obrazovane ljude, popove i opate, župnike, već i biskupe, pa i jednog papu: Siksta V, iz porodice Svilanovca, iz Kruševice. Posebno su se istakli kao biskupi Burovići i Zmajevići, a i druge peraške porodice.

Biskup Pavao Butorac kaže da se u Perastu *"Pisalo obično ćirilicom (bosančicom). Smatrala se bosančica za narodno pismo i blago. Ali je zato svijest o pripadnosti velikomu slavenskomu stablu bila snažno razvijena. Ta osobina u Peraštana, nemalo doprinije, da se baš u ovo doba kita odličnih stručnjaka iz ovoga grada namjeri u službi velike Rusije, kad je car Petar Veliki rastvorio njena vrata zapadnoj kulturi"*.²⁰⁾

Kako se zna, Peraštani su, na poziv ruskog cara Petra Velikog, organizovali rusku flotu i osnovali prvu rusku pomorsku akademiju. Svoja osnovna pomorska znanja mnogi su ruski mladići naučili u Perast i od Peraštana. A i mnogi su se Peraštani istakli u ruskoj vojci i proslavili se na sve strane svijeta. Među najvećim prijateljima Rusa spominje se kapetan **Trifun IV Burović**. U čitavoj Boki, posebno u Perastu, ruski uticaj je bio vidljiv još od vremena. V. Jovičević piše: *"Hrišćanski Bog i ruski car su veličine koje su Crnogorci u svakoj prilici poštovali"*.²¹⁾

Kao u čitavoj Boki, tako i u Perastu, imamo značajan razvoj domaće kulture, dosta obrazovanih ljudi, pa i visoko obrazovanih, štoviše i doktora nauka, posebno teologa. Najvažniji spomenici baroknog stila (XVII-XVIII vijek) na teritoriji Crne Gore nalaze se u Boki Kotorskoj, pa i u Perastu, kao što su u ovom gradiću zvonik Župne crkve, crkva Sv. Anta, pa palate imućnih porodica: Burovića (porušene) i Bujovića, Zmajevića. Barokno slikarstvo Crne Gore pretstavlja se radovima Peraštanina Tripa Kukulje, Antuna Mazarovića i Giantonio Lazzai-Vuković. Isto tako i književnost baroka Crne Gore pretstavljaju Peraštani Andrija Zmajević, Luka i Nikola Burović, zatim dr Ivan Krušala, svi uvedeni u LEKSIKON crnogorske kulture Nikole Rackovića.

Godine 1687. Peraštani, predvođeni od njihovog grofa **Ivana Burovića**, napadaju Turke u Risan i Herceg Novi, oslobađaju te gradove i marširaju sa ostalim isticima za oslobođenje Hercegovine. Tada Peraštani ne samo što zavladaše Herceg Novim, već i nastanjuju taj grad, formiraju novsko plemstvo, aristokraciju, posebno Burovići. Oni formiraju i novsku mornaricu, obučavaju Novljane pomorstvu i prenose im svoja iskustva i navike.

I poslije Morejskog rata Peraštani nastavljaju borbu kao gusari i pirati, a i kao uskoci i hajduci, protiv Turskog okupatora Balkana, do posljednjeg dana, iako im sada Novljani preuzimaju prednost, ali predvođeni od Peraštana, koji su se u Herceg Novi preselili i ustalili kao njegovi stanovnici.

Od pamtivijeka, pa sve do 1797, kada Perast sa svom Bokom pada pod vlast Austrije, njime su faktički vladali Burovići, kao vojvode, suci, posebno kao kapetani, koje su samo s vremena na vrijeme smenjivali kapetani iz ostalih bratstava. Burovići su stvorili čitavu dinastiju peraških kapetana. Tako su, između ostalih, dokumentirani kao kapetani Perasta ovi Burovići: Jovan, Tomislav (Tomo), Nikola I, Ivan I, Ivan II, Vicko I, Grgur I, Nikola IV, Grgur II, Trifon II, Trifon IV, Matija i dr. Neki su od njih bili kapetani u nekoliko smjena.

Sredinom XVIII vijeka, slobodoljubive, demokratske ideje, koje su počele da kruže Evropom sa prvim sveskama Enciklopedije, još 1751. dospješe sprva u Mletke. Iako su tamošnje vlasti odmah preduzele mjere da ih uguše, slobodoljubivi francuski duh je vejao na sve strane, pa su ga udisali i bokeljski mornari, koji su ulazili i izlazili iz Mletaka poslom i bez posla. Tako je dospio i u Perast još početkom XVIII vijeka. P. Butorac kaže: *"Neki istaknuti ljudi iz ovoga kraja, pa neka su pred svijet izašli na glas kao avanturisti poput budvanskih Zanovića, bijahu djeca francuske kulture svoga vremena. Taj je utjecaj prilazio amo što preko Mletaka što izravno preko pomoraca, koji su s francuskim mornarima dolazili u dodir"* po sredozemnim lukama.²²⁾

U Perastu, pripadnici drugog reda gradskog pučanstva, nazvani *"universa"*, počele se komešati i tražiti pristup u opštinske poslove i počasti. Pripadnici prvoga reda, zvani *"općina"*, a to znači domaće plemstvo, nisu dozvolili popovima *"universe"* da postanu ni najobičniji kapelani. Poslije duge borbe, *"universa"* tek 1761. uspije da svog svećenika neplemića postavi u službi Gospina kapelana.

Godine 1766, peraški kapetan konte Josip Vicković, u jednom svom pismu tuži se na nemire, koje prouzrokuju poglavice *"universe"* **Frano Rupčić, Toma Krilović, Ivan Kosović i Petar Ercegović**. On moli za pomoć u Mlecima, *"jer nam prijeti neizbježna propast"*. Te godine, prilikom biranja kapetana, *"općina"* pozva na oružje kmetove, koji su oružjen u ruci čuvali red u mjestu, dok su se časti izabrale po običaju. Krsto Burović je taj koji je smirio situaciju.

Na dan 22. kolovoza 1797. korveta *"Austria"*, praćena od eskadre ratnih brodova, zaduženi od cara Franja II Habzburškog da okupiraju Dalmaciju i Boku, usidri se pod Lepetane, naspram Perasta. Njom je komandovao baron **Matija Rukavina**, inače Ličanin. Baron Rukavina nije smio poći ni koraka dalje prema Perastu, jer se na vrh tvrđave Sv. Krst vila mletačka zastava, a topovi Perasta, ne samo sa tvrđave, već i sa brodova, svi su bili upereni prema Verigama i baronovoj okupatorskoj floti.

Sutradan, kapetan Perasta konte **Josip Visković**, u pratnji dva opštinska zastavnika i jednog suca, uđe u dvoranu, gdje se nalazila bojna zastava (*Bandiera di Campanga*). Konte Visković je uze i predade u ruke zastavnicima, koji odmah krenuše na trg pred župnu crkvu. Pratio ih je vojvoda sa 12 zastavnika, zatim narod. Svi tronuti, zaplakani. Oni podigoše zastavu na stijeg, a kapetan je snimi. U isti čas spusti se i zastava Svetoga Marka s tvrđave uz 21 topovskih hitaca. Sa dva vašela, oboružana za čuvanje mjesta, ispalije po 11 hitaca. Tako i svi trgovački brodovi, koji su se našli taj dan u luci Perasta. Zastave položiše na srebrni poslužavnik, a vojvoda ih prihvati. Kad su stigli u crkvu sv.

Nikole, primi ih opat sa sveštenstvom i odvede na glavni žrtvenik. Tada kapetan Perasta konte Josip Visković, na domaćem narodnom jeziku, održa govor, koji započne ovako: *"U ovom prigorkome času, koji razdira srce naše; u ovome najposljednjemu izjadanju...Izjadajmo se, braćo, izjadajmo se...izjadajmo našu žalost"*.

Samo poslije ukopa mletačke zastave, baron Rukavina poslao dva viša časnika na ostrvo Gospe od Škrpjela, gdje prime izjavu peraške opštine da se pokoravaju, ali sve u ćutnji, kao zaliveni, a ne kao neka mjesta Boke, koja su im priredila svečani doček i raskošne bankete.

Perast s još nekim opštinama Boke, nastavio je da se opire austrijskoj okupaciji. Posebno opiranje su manifestirali Burovići, koji će se u ovoj bjesomučnoj borbi porodično istrijebiti iz Perasta i Boke Kotorske do jednoga.

Nakon ukidanja Mletačke Republike, Perast, kao i sva Boka, potpao je pod vlast Austro-ugarske monarhije. *«Posle zajedničke borbe protiv Francuza 1813. godine u Dobroti (kraj Perasta) formirana je crnogorsko-bokeljska komisija, koja se sastojala od po devet predstavnika, na čelu sa Petrom I Petrovićem Njegošom, a koja je imala ulogu vlade dve ujedinjene provincije»*.²³⁾

Još 13. juna 1848., na svojoj čuvenoj Prčanjskoj skupštini, Bokelji su jasno i glasno stavili do znanja banu Jelačiću: *«Najprva i najsvetija dužnost to je javiti pred svijetom da mi Dalmatinci nijesmo, no Bokelji!»*

Vasko Kostić piše: *«Bokelji su se svojom voljom, ne jednom sjedinjavali sa Crnom Gorom, a postoje mnogi dokazi da se velika većina Bokelja uvijek kroz istoriju izjašnjavala kao Srbi, čak i nemali broj katolika. To što su se u SFRJ svi katolici počeli izjašnjavati kao Hrvati, čak i Italijani, Česi itd. a pravoslavci kao Crnogorci, Srbi, Jugosloveni, neopredjeljeni, pa i kao Bokelji, posledica je antisrpske politike u Boki»*.²⁴⁾

Pa i biskup Butorac, *« velikohrvatskih aspiracija, fino je objasnio da Boka ni na koji način, čak ni geografski, nije podrazumijevana pod Dalmacijom, ni u vizantijsko, ni u rimsko doba. Prvi put se Boka pominje zajedno sa Dalmacijom u vrijeme vladavine Nemanjića, kad su to bile srpske primorske zemlje. Za vrijeme Mletačke Republike geografski su bile razdvojene Dubrovačkom Republikom i Otomanskim Carstvom »*.²⁵⁾

Za vrijeme Prvog svjetskog rata Peraštani uzimaju aktivno učešće u ustancima i borbama, koje su bokeljski mornari razvili protiv okupatora. Mnogi od njih, pošto su prigrlili novu društvenu svijest, istakli su se i kao borci za najnoviji pozitivni razvoj Boke, Crne Gore, Jugoslavije i Balkana uopšte.

Godine 1918., kao i sva Crna Gora sa Bokom, i Perast ulazi u sastav Jugoslavije, zatim u sastav Zetske Banovine i, poslije Drugog svjetskog rata - od 1945. godine - u sastav Republike Crne Gore, kojoj pripada prirodno, istorijski, etnički, geografski i u svakom drugom pogledu. Tu bratski žive, u potpunoj slozi i primjernoj harmoniji pravoslavci, katolici i muslimani, bili oni Srbo-Crnogorci, Bosanci ili Hrvati.

Grad Perast se dijeli na dva kvarta: Penčić i Pošovo. Dijeli ih "Ballotta", veliki mramorni stub, pred crkvom Sv. Nikola, koji je, po predanju, donet sa razvala hrama Hefesta. Glavne ulice Perasta su: Velika ulica, koja vodi na tvrđavu sv. Krst; Mala ulica, koja vodi do pravoslavne crkve "ROŽ. Bogorodice": Ulica sv. Krst, koja vodi zavjetnoj istoimenom crkvi, kao i neke druge manje ulice i uličice, srednjevjekovne, uske, strme i mračne.

Pravoslavcima je parohijalna crkva sv. Gospođa (R. Bogorodice), a katolicima sv. Nikole. Pravoslavni imaju svečasnost Mali Gospodin-dan, a katolici Gospa (15. avgust).

Perastu pripada i jedan mali dio sela Glogovac, gdje se nalazi crkva sv. Jovana Krstitelja, sa jednim oltarom, i sa ikonama koje je izradio slikar Salgheti-Drioli iz Zadra.

Perast ima Arhiv bivše opštine sa dokumentima iz XVI-XIX vijeka, Zavičajni muzej i Nadžupni arhiv. Cio Perast je proglašen za grad muzej. Na njegovoj teritoriji niko ne smije da gradi ništa novo. Mogu se samo renovirati nekadašnje građevine. A on je pun niza istorijskih građevina, kao i privatnih zdanja, koja su prava remek-djela jadranske gotike. Ima zgrada i na dva i tri sprata, koje sada stoje puste i prazne. Mnoge od njih su samo djelimično nastanjene. Među najljepšim zgradama ističu se palate Smecchia, Burovića, Martinovića, Balovića i Viskovića, kao i ona biskupa Zmajevića. Većinu zgrada, mještani, koji se samo preko ljeta bave turizmom, pretvorili su u male privatne pansionere, hotele, prenoćišta.

Vječno obasjan suncem i sasvim pitomom klimom, Perast je privlačio i privlači turiste sa svih strana svijeta. Nekadašnji mornari sada se poglavito bave ugostiteljstvom i turizmom: čekaju i ispraćaju goste. Ali samo preko ljeta. A Perast bi mogao da razvije turizam i preko zime.

U moru, pokraj obale Perasta, nalaze se dva ostrvca: **Svetoga Jurja** (danas se naziva Svetog Đorđa), sa istoimenom crkvom i samostanom iz X vijeka, i čuveno veštačko ostrvce **Gospe od Škrpjela**, kojoj je posvećena zavjetna crkva na njemu. Kratku istoriju ova dva ostrva donosimo na kraju knjige.

Ostrva Gospe od Škrpjela i Svetoga Đorđa

Perast ima puno značajnih ličnosti, koji su slava i ponos ne samo grada svog i domovine Crne Gore, već i Balkana, pa i šire, Italije, Grčke i Rusije. Što više, i preko okeana. Među njima su i oni iz porodice Burović. Koliko za primjer spominjemo: Jovana, Ivana, Luku, Nikolu, Ernesta, Vicenca, Jozefinu.

Ovaj grad, koji je za vrijeme svog procvata imao i preko 3.000 stanovnika, godine 1913. imao je 930 stanovnika, dok poslije PSR spao je na svega nekoliko stotina. Dan-danas Perast ne prihvata sebe, jer se njegovi intelektualci još uvijek ne snalaze i ne znaju da prokrče put k novom procvatu.

Perastu nedostaje jedna čvrsta rodoljubiva ruka.

MONUMENTI KULTURE PERASTA

Burna istorija Perasta ispunila je svoje stranice značajnim ljudima, koji su značajni ne samo za Perast, već i za čitavu Crnu Goru, pa i šire. Oni su od vremena ušli u istoriju i enciklopediju Crne Gore (eks-Jugoslavije).

Ova burna istorija ispunila je i grad svakojakim monumentima istorije, kulture i kulture svojih podanika.

U Perastu postoji pravoslavna parohijska crkva "Roždestvo Bogorodice", koja je sagrađena 1757, a popravljena 1864. Okolo nje je lijepa avlija i groblje.

U muzeju Perasta bila je sablja Zmaj Ognjenog Vuka, koju je Petar Zrinjski darovao kapetanu Perasta Trifonu Buroviću 1654. S jedne strane te sablje piše:

"Sveti Nikola iskorieni pomochiu krepkom neprijateglia, te aiso mogliu gresenom rabu Boxiemu W-ku Sciepanovich-u", a na drugoj strani: "Sveti Gospodine koi nastoiu nauditi meni pobiuchiech mene. Memento mei Domine."

Zatim sablja Don Karla Gonzage, puška Mehmet-age Rizvanagića, puška lovica Ljudovita XVII, pokrivač svileni za postelju, izvezen od Marije-Antoanete, i svilena košulja Ljudevita XVII, koja je još prije PSR preneti u Paris da se tamo čuva.

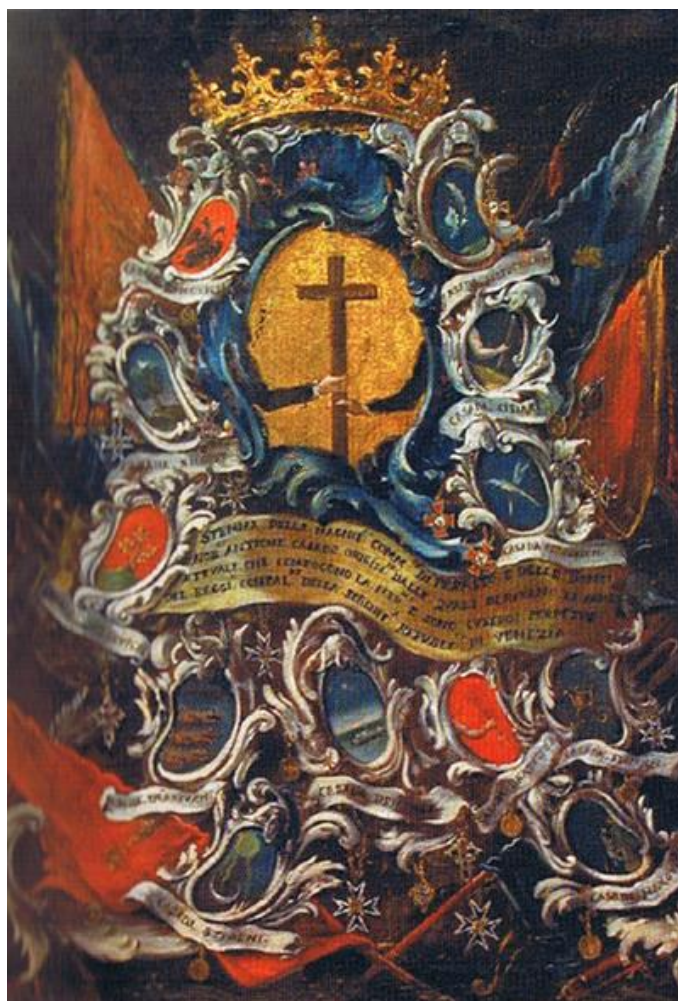
Znamenita je starina kanun "Zelenko", dar Mletačke Republike, da se mladići peraški uče u topništvu.

Arhiv Perasta, kao i crkveni, čuvaju mnoga pisma, rukopise, slike i medalje starih Peraštana.

Godine 1571., nakon pobjede kod Lepanta, gdje su zarobili i čuvenog španskog književnika Servantesa, a pošto su učvrstili Herceg Novi i osvojili Ulcinj i Bar, Turci napadaju i Perast. Pod vodstvom svog kapetana Peraštani organizuju odbranu i odbiju najeđu nadmoćnih Turaka. Kažu da ih je bilo 6.500. Ova pobjeda Peraštana imala je veliki odjek u svijetu, koji se toliko oduševio sa njima, da je i čuveni junak tog vremena ban **Petar Zrinjski** poslao na dar Peraštanima počasnu sablju, koja se do kasno čuvala u Gradskoj vijećnici. Stogodišnjicu te pobjede Peraštani slave kao svoju najveću svečanost, pored Frašinade, koja se slavi svake godine 22 jula.

Godine 1654., Peraštani se opet hvataju u koštac sa Turcima i opet izvojevaše sjajnu pobjedu. Ovom prilikom oteše Turcima i zastavu, koja se isto tako, do nedavna, čuvala u istoj Vijećnici. Tu je bilo i drugih znamenitosti, kao mletačka zastava, koju je Perast dobio u znak priznanja za vjernost i hrabrost, jedna originalna slika ruskog cara Petra Velikog i dr.

Perast ima Arhiv bivše opštine sa dokumentima iz XVI-XIX vijeka, Zavičajni muzej i Nad'župni arhiv. Cio Perast je proglašen za grad muzej. Na njegovoj teritoriji niko ne smije da gradi ništa novo. Mogu se samo renovirati nekadašnje građevine. A on je pun niza istorijskih građevina, kao i privatnih zdanja, koja su prava remek-djela jadranske gotike. Ima zgrada i na dva i tri sprata, koje sada stoje puste i prazne. Mnoge od njih su samo djelimično nastanjene. Među najljepšim zgradama ističu se palate Smecchia, Burovića, Martinovića, Balovića i Viskovića, kao i ona biskupa Zmajevića.

Grb Perasta

-
- 1) Matavulj, Simo: **BOKA I BOKELJI**, na sajtu Projekat Rastko: www.rastko.org.yu, str. 5.
- 2) CORNER Fl.: **CHATARUS DALMATIAE CIVITAS IN ECCLESIASTICO ATQUE CIVILI STATU HISTORICIS DOCUMENTIS ILLUSTRATA**, Patavii, Typ. Sem. 1759, str. 1.
- 3) Citiram prema NAKIČENović Savo: **BOKA – antropogeografska studija**, Beograd 1913, str. 198: **STORIA DI PERASTO** od Franja konta Viskovića: "*Perastae, gens illyr. Finitimam partem Illyr. Vantant*" ili "*ad Cacsarem legatos mittunt obsidesque dant*".
- 4) MARGILJAJ, Preljoc: **ILIRI GOVORE ALBANSKIM – ALBANSKI GOVORE ILIRSKIM JEZIKOM**, Podgorica 2002, str. 101.
- 5) ORBINI: **IL REGNO DEGLI SLAVI**, Pesaro Concordia 1601, str. 808.
- 6) BUTORAC, Pavao: **BOKA.....**, str. 99-100, piše: "*U kakvoj je vezi s gradom Perastom Perasta, lokalitet u Krajini (skadarskoj), unutar i nedaleko jugoslovenske državne granice, nije poznato. Mogao bi taj naziv biti u vezi sa starim ilirskim Pirustima, koji su boravili u Dukadinu, kao i samo ime grada Perasta, u starini sva je prilika kolonije piruščanskih iseljenika.*" Jedan kvart Skadra naziva se dan-danas PERASH (čita se Peraš), koje sigurno nema veze ni sa Pirustima, niti sa Perastom, jer potiče od srpskog osobnog imena PETAR>PERO>PERAŠ. Lokalitet Perasta u Krajini ima veze sa Perastom, jer su ga formirali Peraštani, koji su se tamo iselili iz Perasta u srednjem vijeku, da bi izbjegli krvnu osvetu.
- 7) Prema D.MANDIĆU : **CRVENA HRVATSKA**, drugo izdanje, sv. I, 1972, str. 296.
- 8) **Idem**: str. 296.
- 9) RADOJČIĆ, Dragana: **Ribarstvo u Boki Kotorskoj od XIX vijeka do naših dana**, BOKA 15-16, Herceg Novi, 1984, str. 193-235.
- 10) KOMAR, dr Goran: str. 27.
- 11) BUTORAC, Pavao: **RAZVITAK I USTROJ PERAŠKE OPŠTINE**, Perast 1998, str. 55.
- 12) **Idem**: str. 115.
- 13) JOVIČEVIĆ, Vladimir D.: **TOKOVI CRNOGORSKE DRŽAVNOSTI**, - Podgorica 2002, str. 35.
- 14) BUTORAC, Pavao: **cit. djelo**, str. 45.
- 15) RADOJČIĆ, dr. Dragana: **cit. djelo**, str. 145.
- 16) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, str. 62.
- 17) BUTORAC, Pavao: **c.d.**, str. 131.
- 18) BUTORAC, Pavao: **BOKA 17. i 18. STOLEĆA**, str. 29.
- 19) KOVIJANIĆ Risto i STJEPČEVIĆ Ivo: **Hajduci u Boki do morejskog rata (1684-1699)**, ISTORIJSKI ZAPISI 1, Cetinje, 1954, str. 670-671.
- 20) BUTORAC, Pavao: **ZMAJEVIĆI**, str. 23-24.
- 21) JOVIČEVIĆ, Vladimir: **c.d.**, str. 74.
- 22) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, str. 177.
- 23) BELOICA Vojislav M.: **PREVLAKA HERCEGNOVSKA**, Beograd 2004, str. 89.
- 24) KOSTIĆ, Vasko: **POLITIKA EKSPRES**, Beograd, 18.IV.1990.
- 25) KOSTIĆ, Vasko, citiram po BELOICA, Vojislav M.: **PREVLAKA HERCEGNOVSKA**, Beograd 2004, str. 66.

II. PORIJEKLO BUROVIĆA

12 BRATSTAVA PLEMENA STOJŠIĆI:

1. STOJŠIĆI	5. KOKOLJI	9. PALAVIČINI
2. BUROVIĆI	6. MARŠIĆI	10. NIKODEA
3. ŠILJOPI	7. SMILOJEVIĆI	11. ANDRIČIĆI
4. BRATICA	8. BUJOVIĆI	12. PUHALO

Nema ni najmanje sumnje da Burovići vode porijeklo od slovenskih plemena, koja su se nastanila u Boki Kotorskoj još u V-VI vijeku n.e., a dolazeći iz Hercegovine i Crne Gore. Ovo nam prije svega svjedoči njihov slovenski jezik, zatim njihovo prezime i, na kraju - **ZELENA KNJIGA**. Preko svega - svjedoči nam ovo i njihova slovenska svijest, imena njihove djece, njihova slovenska gordost i rodoljublje, njihova bit.

Burovići su od pamtivijeka govorili slovenski. Tim jezikom govore i dan-danas. Nema sumnje da su pojedinci naučili i koji strani jezik, posebno italijanski. Jedan od njih danas zna devet stranih jezika, pa iako ne živi ni u Perastu niti na teritoriji slovenstva, već tamo, preko mora, preko dolina i planina, u inostranstvo, ne izjavljuje sebe nikako drukčije, već za Slovena, za Bokelja i Srbo-Crnogoraca.

Početkom XVII vijeka Burović Mehmet-aga (Rizvanagić), iako musliman, piše ne samo slovenskim srpskohrvatskim jezikom, već i ćirilicom. Krajem XVII vijeka jedan drugi Burović - Sabit-Mehmet-paša Resulbegović - piše pismo grofu Ivanu Buroviću na srpsko-hrvatski jezik. Vidite to pismo: donosimo ga u Dokumenta. Grof čita i razumije pismo napisano na taj jezik bez prevodioca. O čemu nam govori ovo, ako ne da je domaći jezik Burovića bio upravo taj, srpskohrvatski?! A domaći jezik je baza nacionalne pripadnosti, pogotovo u ovim slučajevima, kada se ne zna da se na ognjištu ikada govorilo drukčije.

Srpsko-hrvatski jezik Burovići nisu naučili u školi, jer u ta vremena, u tim krajevima, nije bilo škola ni na stranim jezicima, kamoli na srpsko-hrvatskom. Pa i kad su otvorene prve škole, bile su na stranim jezicima, a ne na srpsko-hrvatskom. Nisu naučili ovaj jezik ni preko državne administracije, jer se tada državna administracija vodila na stranim jezicima, na italijanskom i njemačkom. Nema ni najmanje sumnje da su srpsko-hrvatski jezik Burovići sisali samo sa majčinim mlijekom.

Do danas ne znamo da je ma ko porekao ovo naše mišljenje, izuzev muslimanskog fundamentaliste Šerba Rastodera, koji preko falsifikovane etimologije prezimena Burović, tobože od italijanskog apelativa **burro** = "*buter, maslac*", učini nam ih Italijanima.

Prezime Burovića je isto tako jedan nepobitan dokaz njihove slovenske nacionalne pripadnosti. Svi oni, koji su tretirali etimologiju prezimena **BUROVIĆ** složili su se da ta riječ vodi porijeklo od srpsko-hrvatskog apelativa **BURA** = « *oluja, najsnažniji i najopasniji vjetar na Jadranskom moru, koji diže valove i razbija brodove* ». Oni kažu da su Burovići tako prozvani od svojih sugrađana, pošto su se istakli kao hrabri i vješti mornari, koji su se kroz vjekove po morima hvatali u koštac sa burom. Jedan od prvih istoričara porodice Burović, Hercegovac **Mustafa Busuladžić**, poznat i kao muslimanski fundamentalista, piše da su oni od « *velevremena ratovali na moru* »¹⁾. Činjenica je da su Burovići bili mornari, i to izvrsni, pa i kapetani brodova (kasnije i viši oficiri, majori, pukovnici i admirali!), da su dizali i spuštali jedra ne samo po Jadranskom, već i po Sredozemnom moru, pa i po okeanima. Činjenica je i to da su vitlali na palubi tih brodova ne samo vesla, već i sablje, i da su se kao pomorci pročuli i proslavili, priznati kao takvi ne samo od svojih sugrađana, već i dalje. Zato mislimo da su sasvim ispravno izveli etimologiju prezimena **BUROVIĆ** od apelativa « *bura* ».

Dodajemo ovde da se i jedno slovensko pleme, koje je živjelo izgleda upravo negdje na obali Jadrana, zvalo Buri ili Bure²⁾. Našli smo to kod Robert Gordon Latham: **THE NATURAL HISTORY OF THE VARIETIES OF MAN**, John Van Voorst, London 1850, str. 538. Pa i danas neki Dalmatinci nose to Bure kao svoje prezime, a i Burovići su često svoje prezime skraćivali u **BURO**.

Kako smo afirmirali ovo prezime u albanskoj sredini, albanski šovinisti i rasisti, u njihovom suludom nasrtaju protivu nas, sa njihovom *kupom gluposti* - kako se izrazio jedan Makedonac preko interneta - odmah su izveli etimologiju prezimena **BUROVIĆ** od njihovog apelativa **burri**, **burri** = « *čovjek, junak* », ne pružajući nam za to nikakvo obrazloženje. Treba da znate da ovi Albanci i za Tokio, glavni grad Japana, kažu da je albanska riječ, pa i da su oni osnovali to naselje! Falsifikati i besmislice albanskih "naučnika" sad su pozati cijelom svijetu. Sa njima se

ujedinio i pomenuti Šerbo Rastoder, koji prezime Burovića izvodi od *it. burro* = “*maslac, škrob*”^{yx}, tobože su se pretci Burovića bavili trgovinom maslaca, škroba. Nit su Burovići govorili italijanski, niti su tako govorili Peraštani. Da su se bavili tom trgovinom, nazvali bi se po maslacu, ili škrovu. A kako naglasismo, za njih se zna da su se bavili burom, a ne trgovino maslaca, škroba.

Što se tiče Albanaca, evo im savremeni švajcarski književnik **Peter Burri**, za koga nam još nisu rekli da mu prezime potiče od njihovog apelativa **burri**. Njihova “*etimologija*” je očito falsifikovana i tendenciozna, kao što je to i “*etimologija*” Š.Rastodera.

U **ZELENOJ KNJIZI**, koja datira od 20. januara 1560, spominju se 12 prvaka, poglavica, bratstva Perasta. Među njima se spominje i **Tomo Buro (Burović)**, sudac bratstva Stojšića³. Ovo znači da su Burovići bratstvo plemena Stojšići. Od ovog plemena samo su neki od njih sačuvali plemensko ime kao prezime, dok su se ostali saplemenici, nazvali ili po imenu svog prvaka, poglavice, ili po onome čime se njihov poglavica istakao, te su tako formirali dvanajest bratstava tog plemena. Prema tome, sva su 12 bratstva Perasta proizašla od Stojšića, pa i Burovići. A ovo znači da su se nekada, njihovi pretci, nazivali Stojšići. Po svemu izgleda da su Burovići bili najbliže i najznačajnije bratstvo, jer su u Malom vijeću često predstavljali Stojšiće, pa i ostala bratstva. Neki su se istaknuli Burovići i sahranjivali sa grbom Stojšića.

Simo Matavulj, koji spominje ovih 12 bratstava i plemićke domove, u njegovom pravoslavnom hodočašću kaže da su “*najznatniji*” bili Vickovići i Balovići. Vickovići i Balovići su poznate porodice Perasta, al ne kao Burovići. Ulogu Burovića u istoriji Perasta nije odigrala nijedna druga porodica. Simo Matavulj - izgleda - ne simpatizira ih, rekli bismo, iz više razloga.

Ovo nam dokazuje i jedna druga činjenica: Nakon ZELENE KNJIGE, na 12 bratstava plemena Stojšići Perasta dodala su se još dva nova: Tomislavljevići i Lovrenčići. Oba ova bratstva su izašla od bratstva Burovići. Tomislavljevići (ili Tomići-Tomičići) su sinovi Toma BURO (Burovića), a Lovrenčići (ili Lovrijenčići) su sinovi Lovrena BURO (Burovića).

Obiteljsko se ime Stojšić javlja g. 1553: **Luka Stjepanov Radonja Stojšić**, LV I, 34. A ovo znači prije pomenute ZELENE KNJIGE. Srećemo ga i među onim Peraštanima koji su se 1571. borili protiv Turaka u Bitci kod Lepanta. Proslavili su se zastavnik **Krsto Andrijin Stojšić**, zatim još početkom XVII stoleća (godine 1617) i prije kapetan **Marko Krstov Stojšić** (LV I, 112), pa i početkom XVIII vijeka.

Nema sumnje da su Stojšići bili slovensko pleme, što nam svjedoče imena pomenutih: *Krsto*, posebno *Radonja*, koja su čisto slovenska. To nam svjedoče i bratstva, koja su proizašla iz plemena Stojšića. Ne samo Burovići, već i ostali njihovi sapljenici, sva 12 bratstva. Kako njihovim prezimenima: Burovići, Šiljopi, Bratičići, Kokolja, Maršići (Mršić, Mrša), Smilojevići, Bujovići, Palavičini, Nikodea, Andričići, Puhalo i sami Srojšići, tako i etimologijom njihovog plemenskog imena.

Po našem mišljenju plemensko ime **STOJŠIĆ** potiče od čisto slovenskog ličnog imena STOJAN, hipokoristično – STOJKO, STOJŠA, i od ovog - STOJŠIĆ. Ime Stojko ćemo sresti kod Burovića Bosne, tako se zvao sin Anton(ija) III. A Stjepan se zvao upravo brat pomenutog Antona.

Porijeklo Burovića od Stojšića je neosporno. Ne samo što nam to kaže ZELENNA KNJIGA i Pavao Butorac, već što nam to kaže i činjenica da je, još početkom XVI vijeka, jedan Burović (pomenuti Tomo) zastupao bratstvo Stojšića kao sudac u Malom Vijeću Perasta. A ovo, sa druge strane, ne samo što nam dokazuje da su oni slovenskog nacionalnog porijekla, već i obara pomenutu čisto političku, šovinističko-rasističku etimologiju neprijateljski nama raspoloženih Albanaca i Šerba Rastodera, koji, bez ikakvih dokumenata, činjenica i argumenata, pretendira da Burovići ne pripadaju grupi od 12 peraških polemici bratstava.^{xy}

Da su Burovići slovenskog drevnoga čest svjedoči nam, pored rečenog, i njihova slovenska svijest, njihova slovenska gordost i rodoljublje, njihova bit, njihova imena. Od kad su ušli u istoriju Burovići su se uvijek samopregorno borili na strani slovenskih naroda Balkana, rame uz rame sa ostalim Slovenima, ne samo u svom Perastu i u svojoj Boki, ne samo u svojoj Crnoj Gori, već i preko njenih granica. Oni su na straži slobode svog Perasta, pa i na čelu Slovena, koji marširaju na okupirani Risan i Herceg Novi. Oni su u prvoj liniji fronta za oslobođene Hercegovine, Bosne, Srbije i Crne Gore, pa i Hrvatske, od turskog okupatora, u prvoj liniji i za oslobođenje od austro-ugarskog okupatora. A sa njima i njihove žene, supruge i kćeri. Sjetite se samo mlade Burovičke odvedene od Tunizana u ropstvo! Sjetite se Grofice Jelene i Grofice Frane! Pa Hajrije, Dušanke i Natke Burović! Nisu se borili samo muškarci Burovića, već i njihove žene i kćeri!

Slovenski duh Burovića najljepše je izrazio pjesnik i arhimandrit **Dionisije Miković**, koji je umro u manastiru Banja (Risan) početkom XX vijeka:

*Oj Sloveni ljubimo se,
budućnosti radi svoje,*

***Ljubimo se da nam dušman
'Vječna pamjat' ne zapoje...***

Burovići se bore i u Rusiji. A kao u Rusiji, borili su se i na sve četiri strane svijeta, kao slobodoljubivi i kao internacionalisti. Borili su se i za oslobođenje Venecije i čitave Italije od austrijskog okupatora. Sjetite se kapetana Ivana Burovića iz 1848. godine u ustanku Venecijanaca! Burovići su se borili i u Grčkoj, za slobodu i nezavisnost Grčke. Sjetite se kapetana Nikole Burovića! Burovići se bore i u Albaniji, rame uz rame sa Albancima, smjelije i samopregornije i od samih Albanaca, ali ne sa albanskim imenom: bore se kao Burovići, kao Jugosloveni i Crnogorci, gordi i ponosni što su tog porijekla!⁴⁾

Nacionalna svijest Burovića je sasvim jasna i onda kad ona među ostalim Balkancima hramlje, ili i ne postoji. Nacionalna gordost im je na sjajnoj visini i za divljenje, za da im se zavidi. Rodoljublje - suptilno. Sva njihova bit je kroz vjekove bila čisto slovenska, pa su zato i doprineli kao rijetko koja druga porodica Perasta i Crne Gore, kako na polju istorije, tako i na polju prosvijete i kulture, nauke i umjetnosti.

«Hrišćani moji pravoslavni! Ustajte za krst časni, ne dajte se buntovnicima! Držite se junački i udrite se s neprijateljem dok ne dođem s vojskom!» - piše i poziva svoju hrišćansku braću jedan od ovih Burovića *« u ime ruskog cara »*.

«Golognjate azijske»! - naziva s prezrenjem Turke, okupatore njegove domovine, jedan drugi Burović.

«Pička vam materina albanska socijal-fašistička i šovinistička bagro!» - piše iz zatvora jedan Burović predsjedniku Republike Albanije, koji ga na živo dere, tražeći od njega da se odrekne svoje slovenske nacionalnosti i da se izjavi za Albanca.

Na kraju vidite i njihova lična imena, koja su čisto slovenska: Anđelina, Bajna, Bisera-Biserka, Bojan-Bojanka, Boro-Bora, Borko-Borka, Borislav-Borislava, Božidar, Draga-Dragan-Dragica, Dušan, Dušanka, Đuro, Đorđe, Jela-Jelica, Jelen-Jelena, Javor-Javorka, Ljubomir, Milan-Milanka-Milka-Milina, Milo-Miloš, Nada-Nadan, Radonja, Slavko-Slavka, Stanislav, Tomislav, Vedran-Vedrana, Vesna, Zdravko-Zdravka, Zelenko, Zlatan-Zlatana, Zoran, Zoja (od Zora) i dr. O čemu svjedoče ova tako lijepa čisto slovenska imena ?!

O njihovoj slovenskoj biti svjedoči i njihova istorija.

1) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **OSMAN PAŠA RESULBEGOVIĆ, c. d.**, str. 3.

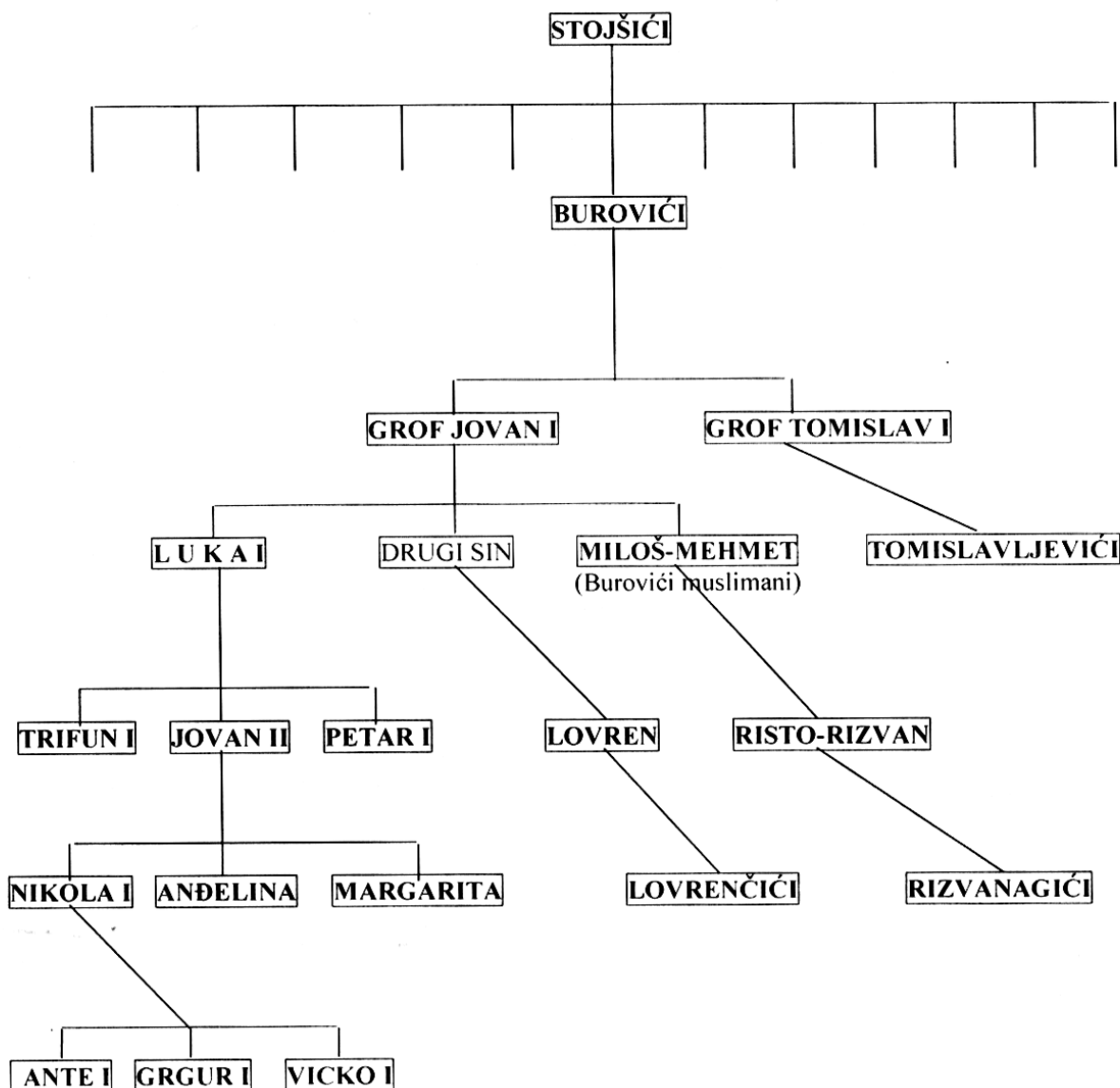
2) DERETIĆ, dr Jovan I.: **SRBI - NAROD I RASA**, Banja Luka 1998, str. 363.

3) BUTORAC, Pavao: **cit.djelo**, str. 55.

4) Opširnije o ovome vidite moje djelo na albanskom jeziku **RESULBEGOVİQËT DHE SHQIPTARËT** (RESULBEGOVIĆI I ALBANCI), Ženeva 2003.

III. ISTORIJA BUROVIĆA CRNE GORE

OSNOVNA GENEALOGIJA BUROVIĆA PERASTA

Prvi zajamčeni Burović bio je Tomislav, kratko zvani Tomo, sudac bratstva Stojšića u Perastu, koji se spominje u ZELENOJ KNJIZI iz 1560. On je savremenik grofa Jovana I Burovića, moguće i njegov mlađi brat.

U početku sa prezimenom Stojšić, kao pripadnici tog plemena, Burovići su se sigurno istakli u životu i svim ratnim poduhvatima svog plemena, pre i iznad svega posebnom hrabrošću, vitlajući sablu sa bojišta na bojište. Zatim su se istakli i vitlajući veslo, dižući i spuštajući jedra svojih brodova, hvatajući se u koštac sa burom, protiv koje su sred pučine Jadrana i Sredozemnog mora često izvojevali pobjede i vraćali u mirnu Boku svoje brodove, svoje mornare i svoje glave. Kako je opšte priznato, od kad se tretiraju u literaturi, oni su po buri i prozvani Burovići. I sigurno su kao takvi prvi Stojšići, koji se na ovaj način razlikuju od ostalih svojih saplemenika i stvaraju svoju kazadu, kuću, odžak, pa i bratstvo, ne od imena kojeg člana svoje porodice, kazade, kao ostali, već od jedne njihove zajedničke karakteristike, od njihove odlike, po kojoj su se istakli i razlikovali ne kao pojedinci, već kao grupa.

Kao takvi, razumljivo je što su od pamtivijeka bili odabrani od svojih saplemenika za vođe i vojvode, za kneževe i poglavare plemena, zatim i za sudije, pa i za kapetane Perasta. Sasvim je razumljivo što su ih i drugi priznali kao takve, pa su ih udostojili i titulom grofa.

Među svim bratstvima plemena Stojšići, Burovići su bili najpoznatiji, i najpoštovaniji, pa su kao takvi predstavljali ne samo svoje bratstvo, svoju kazadu, već i ostala bratstva, ostale kazade, u prvom redu Stojšiće, a zatim, koliko za primjer, spominjemo bratstvo Bratica, pa Zmajeviče.

Burovići su se neretko prezivali i kratko BURO, uobičajeno ovo i sa mnogim drugim prezimenima ne samo u Perastu i Boki, već i među svim Slovenima. Sa ovim prezimenom ćemo ih naći često i po raznim dokumentima. Tu i tamo, oni koji su ih tako zabilježili, uz BURO su ponekad dodali u zgradama i BUROVIĆ. Srećemo ih, naročito u Grčkoj, i sa skraćenicom BURE, koja je došla kao posljedica njihovog prilagođavanja sredini, kao što će i u Albaniji jedan njihov sin, svoje prezime RESULBEGOVIĆ, prilagoditi sredini u RESULI.

U borbama Nemanjića za ujedinjenje slovenskih plemena i stvaranje srpske države, Burovići su se prisajedinili njima, priznali njihovu vlast i borili se u njihovim redovima. Ističući se vjernošću i hrabrošću (karakteristike ove koje će manifestirati sa koljena na koljeno!), sigurno su proizvedeni u vitezove i barone, a jedan od njih je proglašen i za **grofa**, plemićka titula ova koja je viša od barona.

Godine 1994, pošto je pročitao moju knjigu RESULBEGOVIĆI, književnik **Veselin Rakčević** reče mi u Podgorici: « *Pročitao sam negdje, sada se ne sjećam gdje, da je prvom Buroviću titulu grofa dodijelio lično Stevan Nemanja, poslije jedne bitke u Zahumlju* ». Ovo znači da Burovići nose titulu grofa još iz XII vijeka, još prije grofa Jovana, koji ju je sigurno naslijedio od svoga oca, kao i svi ostali Burovići. Titula grofa bila je nasljedna. Kćeri Burovića su se zvale groficama. Isto tako i njihove žene, supruge, bez obzira na njihovo porijeklo.

Bilo kako bilo, **činjenica je neosporna da su Burovići plemićka, pa i grofovka porodica**, jer se kao takvi spominju po svim dokumentima Perasta i Boke Kotorske svog vremena, u arhivama Kotora, Dubrovnika i Venecije, gdje ih nikako drukčije ne bilježe do samo **conte**. Kao grofovka, plemićka porodica, oni se spominju i po mnogim drugim dokumentima evropskim, pa i svijetskim. Koliko za primjer spominjemo **LISTA DE APELLIDOS CON ESCUDO HERALDICO E HISTORIA**.

Kao kazada, Burovići su imali svoju kulu, ili kako se danas nazivaju ove kule - čardak. To je bila tvrda kamena zgrada, koja je služila ne samo za stanovanje, već i za odbranu, nešto kao mali zamak. Takvih je bilo devet u Perastu, raspoređenih na taj način da se iz njih branio cio grad sa svih strana. Po Butorcu kula Burovića se nalazila gdje je sada čardak Burovina, na sjeverozapad od kuće Lučića. Tu je živio peraški kapetan Trifun Burović i otuda branio Perast 1654. godni, kad ga napadoše Turci.

Kao grofovi, Burovići su imali i svoj grb, ali su često upotrebljavali i grb svog plemena Stojšići, ne samo zato što su pripadali tom plemenu, već i zato što su često predstavljali to pleme. Taj grb se čuva dan-danas na nadgrobnoj ploči kapetana Nikole Burovića, u crkvi na ostrvcu Sv. Đorđe. Donosimo ga u poglavlje Dokumenta.

Grb Burovića sačuvan nam je u grbu Matije II Burovića-Zmajevića. Otuda smo ga izveli na naslovnoj strani ove knjige. On predstavlja dva lava, koji drže prestolje.

Burovići su priznati kao grofovi i od Mletačke Republike, koja je pojedinim Burovićima dodjelivala i činove (jedan je Burović dostigao i čin-titulu admirala!), pa ih proizvodila i u vitezove (*cavalieri*), barone, sve u zavisnosti sa njihovim uslugama, koje su činili Mletačkoj Republici, i zaslugama za tu zemlju. Dr Radojičić piše da su Mlečani poslije Morejskih ratova priznali titulu *conte* trojici Burovića.¹⁾

I poslije Morejskih ratova Burovići su nastavili da se bore za stvar Mletačke Republike i Italije. Tako, 1848, u borbama Mlečana protiv Austrijske okupacije, srećemo i Ivana Burovića sa činom kapetana, koji hapsi i sprovodi u zatvor Albanca Paško Vasu, budući turski paša i guverner Libana, pa i slavan albanski pjesnik.²⁾

Da su Burovići plemićka grofovka porodica svjedoči nam i pomenuta LISTA DE APELLIDOS CON ESCUDO HERALDICO E HISTORIA, gdje nam se spominju dva Burovića, jedan sa prezimenom **BUROVICH** i drugi sa **BUROVITS**. Vidite na sajtu interneta ovu listu: naziv sajta na internetu je istovetan sa pomenutom listom.

Od kad se pleme Stojšići razdijelilo na bratstva i stvorilo svoje plemensko vijeće za društvenu i državnu upravu Perastom, Burovići, kao i sva druga bratstva, neprekidno imaju svog predstavnika u to Vijeće, kasnije zvano Tajno ili Malo Vijeće, koje je bilo vrhovni organ vlasti uz kapetana, za razliku od Velikog Vijeća, koje je kasnije stvoreno i u koje su ulazili glasanjem izabrani građani, sigurno istaknuti među ostalim građanima.

Za razliku od ostalih bratstava, Burovići su i povlašćeni. U Velikom Vijeću oni stalno imaju svoje od građana izabrane predstavnike, dok u Malom Vijeću, ne samo što predstavljaju svoje bratstvo, već često predstavljaju i ostala bratstva, pa – kako rekosmo - i bratstvo Stojšića. Kako se vidi u ZELENOJ KNJIZI, Tomislav (Tomo) Burović je sredinom XVI vijeka sudac bratstva Stojšića.

Sredinom XVIII vijeka ugasila se muška loza bratstva Bratica. Tako je mjesto ovog bratstva u Vijeću ostalo prazno. Pošto je trebalo da se sačuva potpun broj predstavnika-poglavlja dvanajest kuća-bratstava u opštinskom zboru, Matija Burović se obraća Malom Vijeću sa molbom da se za ispražnjeno mjesto poglavice za kazadu Bratice

odabere ili on, ili ma ko od njegovih sinova. Vijeće udovolji njegovoj molbi i za predstavnika bratstva Bratica izabere njegovog brata **Trifona** (Tripa) **Burovića**, ali sa zahtjevom da se ovaj u buduće proziva **Burović-Bratica**³⁾. Burtorac piše: «*Tako je nastao spoj obitelji Burović Bratica g. 1696. (LV II, 92), gdje se razbira, da je jedan ogranak Burovića, koji inače spadaju u Stojšiće, pokušao da ojača prvotnu kuću bratstva Bratica i samo bratstvo, među svim najslabije*».⁴⁾

Burovići su naslijedili ne samo bratstvo Bratica, već i jednu od najznačajnijih plemićkih porodica Perasta - **Zmajeviće**. Oni su Zmajevićima davali za nevjeste svoje kćeri, pa kada se muška loza ove porodice ugasila, naslijedili su je. Oni koji su naslijedili Zmajeviće pridali su svom prezimenu i prezime Zmajević. To je sin grofa Stanislava (Matija II) i njegovi sljedbenici.

Sredinom XVI vijeka Miloš, najmlađi sin grofa Jovana I Burovića, pobjegao je kod Turaka u Herceg Novi, islamizirao se i tu osnovao novu granu Burovića, muslimaniziranih, koji će se sredinom XVII vijeka granati u Rizvanagiće, Sulejmanagiće i Resulbegoviće, a kasnije i u druge.

Muslimaniziranje Miloša i posebno njegovo isticanje kao kapetan Herceg Novog, jedne mnogo veće oblasti od Perasta, sa mnogo većim brojem stanovništva i bogatstvima, preko svega u stalnom napadu na Perast, izgleda da je primoralo sinove Tomislava Burovića (Milošev stric) da se po ocu nazivaju **TOMISLAVLJEVIĆI** (i **Tomići**), a sinove Lovrena (Milošev bratučed) da se nazovu **LOVRENČIĆI**, odnosno **Lovrijenčići**.

Krajem XVII vijeka, grof Ivan I Burović sa svojim bratom grofom Jovanom III, i Božidarom (Božo), sin njegovog brata Đura, kao i njihovi sinovi, nastaniće se za stalno u Herceg Novi i tako će osnovati novu granu hercegnovskih hrišćanskih Burovića. Ovi će ovdje osnovati dinastiju guvernera, koja će vladati Herceg Novim i okolinom od njenog oslobođenja od turskog ropstva 1687. godine, pa sve do 1797., kada cijela Boka i Herceg Novi padaju pod vlast Austrio-Ugarske carevine.

Burovići Perasta stalno se biraju u Veliko Vijeće, dok u Malo (Tajno) Vijeće oni su obavezni predstavnici svog bratstva, delegirani. Kapetani grada Perasta birani su iz svih bratstava, ali su najčešće Burovići. Iz do sada istraženih dokumenata konstatirali smo da su iz ove porodice bili kapetani:

Grof Jovan I - početak XVI vijeka.
Grof Tomislav (Tomo)- sredina XVI vijeka.
Luka I - 1579 (13.III.)-1580.
Jovan II - kraj XVI - početak XVII vijeka.
Nikola I - više puta, pa i 1641-1642.
Grgur I - 1647-1648.
Vicko I - sredinom XVII vijeka
Trifun II - 1655-1656

Ivan I - druga polovina XVII vijeka.
Grgur II, sin Vicka I, više puta, pa i 1711-12.
Nikola IV, više puta, pa i 1725-1726.
Ivan II - 1745-1746.
Trifun IV (Tripo) - 1755-1756.
Matija I - 1765-1766
Ivan III - 1793-1794

Ovoj listi treba dodati i kapetane iz ogranaka ove porodice: Lovrenčići i Tomislavljevići, koji su isto tako bili članovi Malog Veća, pa i vojvode, sudije i kapetani.

Kao kneževi, vojvode, sudije i kapetani Perasta Burovići su stalno predvodili Peraštane u svim ratnim operacijama, kako u odbrani grada, tako i u pohodima. A i oni koji nisu bili kneževi i kapetani, borili su se rame uz rame sa ostalim Peraštanima, prije svega za odbranu svog grada, a zatim i u napadima, za oslobođenje ostalih gradova Boke, Crne Gore i Hercegovine, Hrvatske, kasnije i Jugoslavije, od svakojakih okupatora. Poglavitito su se borili protiv turskog okupatora, a ne manje i protiv austro-ugarskog, zatim protiv italijanskog i njemačkog. U borbama protiv turskog okupatora Buroviće srećemo i u redovima austro-ugarske vojske, posebno u redovima mletačke i crnogorske vojske, pa i jugoslovenske.

Od kad su Burovići ušli u istoriju, Boka Kotorska i čitav Jadran, pa i Mediteran, okarakterisan je čestim ratovima između dvije velike sile, Mletačke Republike i Osmanskog carstva, koje su nastojale i utrkivale se svim sredstvima da na svoju stranu privuku Bokelje, posebno Buroviće, koji su nad Bokeljima, naročito nad ratobornim Peraštanima, imali snažan uticaj i vodili ih za sobom. Spomenućemo samo glavnije ratove, u kojima su Burovići uzeli učešće na čelo Peraštana, ili rame uz rame sa njima:

Ratovi Nemanjića, u kojima Burovići zaslužuju titulu grofa.

Ratovi crnogorskih vladara, kneževa i kraljeva za ujedinjenje i konsolidovanje crnogorske države pod imenom Dukla, zatim Zeta i, na kraju, Crna Gora, u kojima se Burovići afirmiraju kao vitezovi, vojvode i kapetani Perasta.

Ratovi Mletačke Republike, u kojima se Burovići afirmiraju kao *luogotenente* (vojvode), pa i kao guverneri (*sopra intendente*), pukovnici i admirali. Ovdje treba da spomenemo rat od 1482. godine, kada Turci okupiraju Boku, i rat od 1538., kada Španci i Mlečiči oslobađaju Boku od turskog ropstva. U ovim ratovima je sigurno uzeo aktivno učešće grof Jovan I Burović, sa svojom braćom i svojim sinovima, posebno najmlađi - Miloš, zvani i Mišo.

Rat Turske od 1539. godine za povratak Boke. I u ovom ratu su uzeli učešće Burovići, posebno grof Jovan I sa svojim sinovima. Pobjeda Turaka je bila katastrofalna za Buroviće: Miloš se poturčio, islamizirao. Ovako je, poslije ovog rata, za jedan dio Burovića počeo jedan novi, drukčiji život od onog koji su vodili do tada. Miloš Burović, kao renegat svoje porodice i svog naroda, zadao je prvu crnu mrlju na čistom bijelom obrazu Burovića. Od njega, sem hrišćani, kako su bili do tada, Burovići će biti i muslimani. Kao muslimani, oni će se boriti pod turskom zastavom i protiv svoje braće, protiv Burovića hrišćana. U jednom svom djelu, jedan Burović piše: *«Resulbegovići (ovako će se nazvati islamizirani Burovići!-KB) s pravom proklinju crnu 1539. godinu i turskog admirala Hajrudina Barbarosu. Da nije bilo te godine i tog admirala, tog drugog pada Herceg Novog u turske ruke, oni se vjerski ne bi odvojili od svoje hrišćanske braće i ne bi pretrpjeli sve ono što su pretrpjeli i ostali muslimanizirani hrišćani - Srbi, Bosanci, Hercegovci, Makedonci, Crnogorci i Hrvati, koji su se, povodeći se za vjerom, stavili u službu okupatora i suprotstavili se svom narodu i svojoj domovini»*.⁵⁾

Kiparski rat (1570-1573). Mlečani napadaju Herceg Novi, ali bez rezultata. Ne samo pod zidine Herceg Novog, već i u bitci kod Lepanta, uz Mlečane se bore i Peraštani, koji izvojevaše sjajnu pobjedu nad Turcima. U ovom ratu Burovići su na obje strane: muslimanizirani Burovići su na strani Turaka, a hrišćanski - na strani svoje hrišćanske braće. Tako se sada oni bore jedni protiv drugih. Tako sada braća iste krvi vade oči jedni drugima, a u interesu okupatora domovine, u interesu feudalne gospode.

Rat u Paštroviće 1588. godine.

Trinaestogodišnji rat 1593-1606, najvažniji od turskih ratova.

Upad pirata Berberije (Tunisa) u Perast, u noći, između 23 i 24. juna 1624, sa 16-17 galija, a u savezu sa piratima Bizerte i Kartage. Tom prilikom oni su oplakali grad, kuće, crkve, opustošili sve i odveli sobom u ropstvo mnogo naroda, među njima i mnogo ženskog svijeta, pa i nejake dobi: 415 duša. Među njima je bila i jedna djevojka iz porodice Burović, za koju kažu da je, sa dvije kćeri Marka Cigo, pretrpela najgoru sudbinu. I ovom su se prilikom braća Burovići našli na frontu jedan protiv drugog. Ovaj piratski napad na Perast lično je pomagao zapovjednik Herceg Novog, **Mehmet Rizvanagić - Burović**, bezdrugo zajedno sa njegovim Turcima i muslimaniziranim Slovenima grada i okoline. Žalosno stanje ropkinja opisuje **Julija Cesena** u pismu iz Tunisa od 15. jula 1631. Ropkinje su čekale da se otkupe. Ako ucjena nije stigla na vrijeme, silili bi ropkinje da okrenu vjerom pa bi takve pale žrtvom kakovog bega. Tako spominje Cesena imena nekih nesretnica, većinom djevojaka, i od boljih kuća, što su se u očaju poturčile: jedna Burovića i dvije kćeri Marka Cigova.⁶⁾

Kandijski rat (1645-1669). Pred sâm rat, Venecija je bila neosporni gospodar Jadrana, ma da su joj velike neprilike stvarali ulcinjski i novski gusari. Republika Sv. Marka raspolagala je sa neznatim vojnim snagama u Dalmaciji. Njenu glavnu odbranbenu snagu činilo je domaće stanovništvo i to onaj dio našeg stanovništva koji je pobjegao ispod turskog zuluma i tražio sklonište na teritoriji Mletačke Republike. Naši su krajevi u to vrijeme bili podijeljeni tursko-mletačkom granicom. U ovom ratu Peraštani se opet hvataju u koštac sa Turcima. Mada je iz ovog rata Venecija izašla poražena i Dalmacija počela da ekonomski propada, Peraštani opet izvojevaše sjajnu pobjedu 1654. godine. I u ovom ratu se Burovići bore na oba fronta, jedni protiv drugih.

Rat od 15. aprila 1654. Mehmet-aga Rizvanagić sa regularnim turskim vojnim snagama napada Perast da ga zauzme, u jedno vrijeme kad tamo nema skoro nijednog muškarca sposobnog da ga brani, jer su bili na moru. Odbra- niše ga starci i starice, sa ženama i djecom.

Bečki rat 1683. Turska je pošla na Beč (Vijena) sa muslimaniziranim Balkancima, u čijim se redovima bore i muslimanizirani Burovići Herceg Novog, dok ih hrišćanski Burovići, kao saveznici Austrije, napadaju s leđa. U redovima Turaka se bore Resul-beg Sulejmanagić (Burović) sa svojim sinovima: admiralom turske flote Arslan-beg Resulbegovićem (Burović) i kapetanom Herceg Novog Osman-begom Resulbegovićem (Burović). Protiv Turaka se bore grof Ante Burović sa svojim sinovima (Đuro, Ivan, Jovan, Josip), zatim njegov brat Vicko Burović i sinovi ovoga.

Prvi morejski rat (1684-1699). Mletačka Republika, iako nespremna, potstaknuta porazom Turaka pod Bečom i morlačkim oslobađanjem dalmatinske Zagore, ulazi u savez sa Poljskom i Austrijom (Sveta liga). Ona postiže značajne vojne uspjehe zahvaljujući borbenim sposobnostima Morlaka, kao i turskih i mletačkih podanika, koji su sačinjavali narodnu vojsku. Ova se vojska borila pod komandom svojih starješina. Peraštani i mnogi poznati hajduci (pa i Morlaci) borili su se pod komandom grofa Ivana Burovića, koga je dužd mletački nekoliko mjeseci pred početak rata imenovao na čelo Peraštana i hajduka. Uspješnom ishodu rata doprinelo je njihovo shvatanje ove borbe kao oslobodilačkog rata⁷⁾. Karlovačkim mirom 1699. godine završio se Prvi morejski rat porazom Turske. Tom prilikom izvršeno je najveće teritorijalno proširenje Venecije u Dalmaciji, pa je veliki dio našeg naroda potpao pod vlast Mle-

čana. Istovremeno, naš narod preko Save i Dunava i u Lici, oslobađajući se turskog ropstva, potpada pod austrijsku vlast.

Drugi morejski rat ili Tursko-mletački rat (1714-1718) je zahvatio i naše krajeve, pa i Herceg Novi. I u ovom ratu Burovići uzimaju aktivno učešće, posebno grof Ivan Burović, koji je sada guverner Herceg Novog, glavni oslonac Mletaka u tom ratu. Ovlašćen od Mletačke Republike on organizira hajdučke čete u Herceg Novi i ubacuje ih na tursku teritoriju, najčešće prethodeći im i sâm, na čelu njih i čitavih vojnih jedinica, koje vode prave borbe, frontalne, protiv turske vojske i bašibozuka, koji su obično pratili regularne vojne snage na frontovima.

Ratovi protiv Austro-ugarske. Kad je Austro-ugarska okupirala Boku 1797. godine i likvidirala Mletačku Republiku, pa i Dubrovačku, Burovići su im se suprotstavili. Među prvima je Ivan V Lovrenčić, jedan od praunuka grofa Lovrena Burovića, koga, kao člana Malog Veća, 1797. godine to Veće predlaže da se u ime plemstva pridruži članovima "universe", koji će otići kod austrijskog generala barona Matije Rukavine, da mu predaju Perast i izjave podložnost peraske opštine, na što on nije pristao (BUTORAC, Pavao: BOKA, str. 217). I Ivan VI Burović, koji je do dana ulaska austro-ugarskih trupa u Herceg Novi bio guverner tog grada, odupreo se predaji. Okupatori pokušavaju da ga privole, a preko Vladike sa Cetinja, ali uzalud. Godine 1802. oni ga smjenjuju sa položaja gradonačelnika Herceg Novog, dok će druge Buroviće i hapsiti, pa i streljati. Slučaj grofice Frane Burović⁸⁾, svjedoči nam da su se i ženska čeljad Burovića borila protiv okupatora domovine. Poslije pada Boke u ruke Austrijanaca, nijedan Burović, pa ni njihove žene, nisu se pokorili okupatoru. Slučaj kapetana Ivana VII Burovića, koji se 1848. godine bori protiv austrijske okupacije u Veneciji, svjedoči da su se ovi Burovići borili protiv okupatora i na drugim bojištima, a ne samo na svome. Oni se bore ne samo u Mletke, Veneciji, već i širom Italije, Hrvatske, pa i u Grčkoj, Turskoj, Albaniji. Njih srećemo i u redove Garibaldinaca. Na internetu, sajt ARCHIVO DI STATO DI VENEZIA: archivi.benicul-turali.it, spominju se **Buiovič** (iz Perasta) i **Burovič** (iz Castelnovog – Herceg Novi), koji su se borili na strani Italijana protiv austro-ugarskog okupatora.

Zbog otvorenog neprijateljstva prema okupatoru, Burovići su se proganjali, hapsili i ubijali, strijeljali, doslovno istrijebili. Nad njima se vršio pravi fizički genocid.

Austro-Ugarska je držala Boku u svoj posjed sve do 1918. godine. U ovoj bjesomučnoj borbi na život i smrt, koja je trajala skoro vijek i po, Burovići su se potpuno istrijebili ne samo iz njihove prve postojbine - Perasta, već i iz Herceg Novog, iz čitave Boke. Godina 1918. nije zatekla u Boki Kotorskoj ni jednog jedinog Burovića. Ni žensko čeljade. Svi su pobijeni, streljani ili istrijebljeni po zatvorima, izuzev onih koji su uspjeli da pobjegnu. Sledstveno, danas u Boki nema ni jedne žive duše od Burovića. Ni žena!

Posljednjih dana saznah da, sem onih hrišćanskih Burovića, koji su prebjegli za Italiju i za Grčku, neki hrišćanski Burovići uspjeli su da se iz Boke sklone i u tadanju Crnu Goru, odakle su dospjeli i u Peć, na Kosovo. Godine 1943., **Krsto Burović**, iz Peći, streljan je od albanskih fašističkih okupatora zbog njegovog rodoljublja, zato što se nije pomirio sa okupacijom Kosova.

Oni Burovići, koji su uspjeli da pobjegnu preko mora, osnovali su tamo, u Italiji, novu granu Burovića, italijansku. To su poglavito sledbenici grofa Matije II Burovića, koji svom prezimenu dodaju i ono «de Zmajević».

Ova grana hrišćanskih Burovića treba da se istraži, posebno ona koja je pošla za Grčku.

Treba istaći da su se za vrijeme austro-ugarske okupacije mnogi bokeljski plemići pokorili, pa su se stavili i u službi okupatora, pravili karijeru i kao njeni generali.

Kao jedna od najistaknutih, najuticajnih, najuglednih, najpoštenih i najbogatih porodica, Burovići su uvijek bili oslonac svojim sugrađanima za sve i svašta, ne samo katolicima, već i pravoslavnima, pa i muslimanima. A kao suci u Perastu i kao guverneri u Herceg Novi, oni su skoro besprekidno djelili i pravdu u ovim gradovima, pa i šire. Koliko za primjer spominjemo:

Luka Burović je 13.III.1579 među petoricom «*odličnijeh Peraštana*», koji su jamčili svojim dobrima pred sucima i članovima Tajnog Vijeća, da će Filip Duplović ispuniti svoje obaveze.⁹⁾

Dvije kćeri Burovića - **Andelina** i **Margarita**, koje su se odrekle svog zemljišta u prilog crkve, građena 1606. godine u Perastu.¹⁰⁾

Kapetan Nikola I Burović traži od suda u Perastu da mu kazni sinove Vicka i Grgura zato što su ugrabili Turčinu brod, a poslije nekoliko godina traži da mu ponovo kazne sina Grgura za ubistvo jednog turskog podanika iz Risna, da bi tako očuvao mir na granici sa Turskom Imperijom.

Kapetan Perasta **Trifun II Burović** 1655. godine vadi sablju u Perastu na Marka Krstova Perojevića, zbog njegovog nekorektnog držanja prema cijeloj općini, pa ga htjede i ubiti, da se Marko nije povukao u more, a i sablja mu se slomila, zbog čega se i bacio u more.¹¹⁾

Drugi kapetan Perasta, **Grgur II**, sin grofa Vicka I Burovića, koji je vodio sa sobom kao sekundante svoja dva sestrčića, Matiju i Vicka Zmajevića, pozove 1711. godine na dvoboj peraškog plemića (do tada je bio i kapetan grada!) Vicka Bujovića, zbog njegovih zlodjela prema Peraštanima, povredu časti i dostojanstva. I ubi ga. Mlečani su odmah raspisali nagradu za one koji će ih za odmazdu ubiti. Iste godine Grgur je ubijen u Ulcinju, gdje se beše

sklonio pred državnom potjerom.

I ne samo za svoje sugrađane! Na Buroviće su se oslanjali i stanovnici ostalih gradova i pokrajina. Koliko za primjer spominjemo:

Petar Burović, biskup u Baru: maja 1636. godine Paštrovićani pišu mu pismo i mole ga da posreduje kod peraškog kapetana i Vijeća, da se sklopi savez ili sporazum između Paštrovićana, Budvana, Krtoljana i Peraštana za zajedničku odbranu od nasilja Ulcinjana, kao i da u njihovo ime traži zaštitu od mletačke vlade. Petar Burović se zauzeo za tu stvar kao *«glavni pokretač projekta tog sporazuma»*. Tako je na barskom žalu, 16. jula 1636. sklopljen famozni ugovor četiri opština: Perasta, Paštrovića, Budve i Sv. Mihovilja (Krtoli), koje se po istoričarima cijeni kao *«djelo Petra Burovića»*.¹²⁾

Grof Ivan I Burović: Još 1720. godine, zadarski nadbiskup Vicko Zmajević borio se da protjera iz Dalmacije pravoslavnog arhimadrita Stefana Ljubibratića, episkop srpski za Dalmaciju (kostajničko-zrinjskopolsku eparhiju). Više puta su donošene odluke u Veneciji o njegovom progonstvu. Cijeneći njegove ratne i druge zasluge (u Drugom morejskom ratu iz godina 1714-1718. borili su se rame uz rame protiv Turaka), grof Ivan Burović ga uzima u svoju zaštitu, pa se zato obratio i vanrednom providuru u Zadru Alvizo Mocenigo. Tako je Mocenigo, koji će kasnije poslati duž Venecije, odluke Mletačkog Senata o progonstvu Ljubibratića odbijao da izvrši.

Negdje godine 1700. na grofa Ivana Burovića se poziva i **Sabit-Mehmed-paša Resulbegović** da mu uzme u zaštitu njegove muslimane i da im pomogne u njihovim poslovima u Boki.

Kako smo već naglasili, poslije austro-ugarske okupacije Boke, Burovići su bili prinuđeni da je napuste. Nijednog od njih više nećete naći tamo. Svi oni, koji su se spasili austrougarske sablje i kuršuma, raspršili su se kao sovini pilići po svijetu, ne samo po Evropi, već i po ostalim kontinentima. Tako se danas oni sreću u SAD, u Argentini, Čile, u Aziji, pa i u Australiji. Sve ćete to vidjeti u **Azbučnom registru**, pored njihovih imena, a ovdje navodim one čija imena nisam mogao naći:

1. Sajt: POLITECHNIKA LUBELSKA: **Autorartykulu**: Černec M.V.; Jaremek P. Tytul artykulu: Uzagažne-na modež kižkisanad' ocinki resursu **burovich** dolit ta efectivnosti burinja. Tytul czasopisma: Problemi Tribologid'. Rok Wydania: 2000. Kazyk: ukrajinski. Nr. czasopisma: 2. Strony: s. 10-15. Članak objavljen na ukrajinskom jeziku u časopisu **PROBLEMI TRIBOLOGID'** Br. 2, godina 2000, str. 10-15. Piše o jednom Buroviću koji je tamo stigao.

2. Sajt: FINDING AID B3 TO: spominje se jedan **Burovich** (3) na listi FINDING AID-B3.TO GENERAL INDEX ZU DEN SIEBMACHERSCHEN WAPPENBÜCHERN 1605-1957 (GISW)

3. Jedan **Burović**, iz Hrvatske, obreo se u Argentini, moguće i u Čile. Vidite sajt APELLIDOS CROATAS. O njemu moguće je da zna što **Joza Vrličak**: joza@studiacroatika.com, kome smo se obratili mesažom preko interneta, ali nam se nije odazvao.

4. U Argentini smo našli, preko interneta **R.BUROVICH**-a, kao suautora sa mnogim drugim ljekarima u djelu CONTRIBUCION AL ESTUDIO DEL PARASITISMO GASTROINTESTINAL EN GUANACOS Y LLAMAS. Argentina. Caceta Veterinaria XL - XLIV (374) 958-960.

5. **F. Burović**, proćuo se u San Francisco (Kalifornija) kao naučnik, kolega slavnog američkog naučnika M.A. Vaksmana.

6. U internet izdanju **MONTENEGRIN ETHNIC ASSOCIATION OF AUSTRALIA** našli smo da i tamo, u Australiji, ima Burovića.

7. Company Burovic East Siberia: www.rice.edu

8. Na sajtu membres.lycos.fr/: devra se défaire lui aussi du Croate Burovic. Une tâche qui ne semble pas au-dessus des moyens du Cahmpion d'Euvrope en titre sur les épau...

9. **Burovic** - neuropatolog: www.jneuropath.com

10. **Burovic**: www.rochadekppenheim.de - naucnik

11. "Burovic" doo...Ruling of the Federal Ministry of Finances...Cantonal Office of....

12. **Burovic** - neuro-oncology: www.ingentacommect.com

13. **Burovic** - Monange: www.earlham.edu

14. **Burovic** - Hrvat u Latinskoj Americi: www.studiacroatika.com

15. **Burovic** : www.chesscenter.com

U istoriji Burovića imamo 7 značajne, istorijske pojave:

1. a) Djeca Tomislava (Tomo) Burovića, sigurno stric Miloša Burovića, nazvaše se po ocu u početku **Tomičići**, **Tomovići**, a zatim **Tomislavljevići**.

b) Djeca Lovrena, sigurno unuci grofa Jovana I Burovića od drugog sina, kako Pavao Butorac piše, još za života svog oca počeo da se prozivaju **Lovrenčići**, odnosno **Lovrijenčići**.

2. Tomislavljevići i Lovrijenčići su se vremenom formirali kao posebna bratstva, pa su imali u Malom Vijeću

svog posebnog pretstavnika¹³⁾, tako da se od tada to Vijeće sastojalo ne od 12 pretstavnika, već od 14.

3. Sredinom XVI vijeka Miloš, sin grofa Jovana I Burovića, ode kod Turaka u Herceg Novi i pređe u islam. Od njega potiču svi Burovići muslimani, zatim i oni koji su promijenili to prezime i nazvali se **Rizvanagići, Sulej-managići, Resulbegovići, Dizdarevići, Defterdarevići, Osmanpašići i Kapetanovići**.

4. Godine 1687, čim je oslobođen **Herceg Novi**, jedan dio Burovića (katolika) prelazi iz Perasta u taj grad, gdje formiraju svoju drugu postojbinu.

5. Poslije austrougarske okupacije Boke, od okupatora je **nad Burovićima izvršen fizički genocid** i tako su totalno istrijebljeni iz tih krajeva. Oni koji su uspjeli da se spase bjekstvom, rasprštiše se na sve strane svijeta, uglavnom odoše za Italiju, gdje i danas žive, poglavito u Veneciji, Piacenci i Cazarsa della Delicia. Neki su otišli za Grčku, a jedan dio i u Kneževinu Crnu Goru, pa odatle u Bosnu i Srbiju, pa i na Kosovo.

6. Neki su se Burovići, od starine prozivali kratko **BURO**, pa i **BURE**. Drugi su nastavili da čuvaju prezime svojih pradjedova. A neke, koji su napustili to prezime, srećemo ih danas sa novim prezimenima. Dok neki od ovih dodaju tom prezimenu i staroslavnu skraćenicu: Dimko Franetović-BURE.

7. Neki su Burovići, u specifičnim okolnostima dodali svom prezimenu i jedno drugo prezime: tako imamo prezime **Burović-BRATICA**, kao i **Burović-ZMAJEVIĆ**.

Bratica su poznati plemići iz Perasta, jedno od 12 bratstava Stojšića. Pošto je izumrla muška grana te poro-dice, odlukom Malog Vijeća riješeno je da tu porodicu zastupaju Burovići, ali pod uslovom da svom prezimenu do-daju i prezime Bratica. Ta je čast pripala kapetanu **Trifunu IV**, sinu Nikole IV Buroviću, pa su se on i njegovi sljed-benici počeli prezivati **Burović-BRATICA**.

Ovaj fenomen nam suđeriše misao da je bratstvo Bratica proizašlo ne direktno od Stojšića, već od Burovića. Ovako je moguće proizašlo i koje drugo bratstvo ovog plemena. Činjenica je da su Burovići u bratstvu Bratica imali svoje najveće prijatelje i privrženike duž čitave njihove istorije. Poslije njih će doći prijateljstvo sa Štukanovićima, isto tako pljemička porodica iz Perasta, pa i sa Zmajevićima.

Zmajevići su porijeklom iz Krivošija, selo Njeguši, Katunska Nahija. Kao pravoslavni oni silaze u Kotor, negdje sredinom XVI vijeka, gdje su mesari i trgovci kožom i tekstilom, pa zakupci carine u Herceg Novi. Pošto im život nije išao u Kotor, jedan od njih se oženio kćerkom jednog Burovića, konvertirao se u katoličanstvo i prešao porodično u Perast. Tu im se daje prilika da se školuju i da se afirmiraju, pa su uspjeli da postanu i veliki crkveni dostojanstvenici, biskupi i nadbiskupi, nastavljajući tijesne porodične veze sa Burovićima, koji su ih svestrano podr-žali i pomagali. Oni su se posebno istakli kao biskupska porodica i jedna od najintelektualnijih u Boki Kotorskoj i čitavoj Crnoj Gori njihovog vremena.

Kad je izumrla muška grana Zmajevića, Burovići su nasljedili sve što su stekli Zmajevići kroz vjekove, pa i njihovo prezime, koje su dodali svom prezimenu. To je već pomenuti **Matija II**, sin grofa Stanislava Ivana Burovića, guverner Herceg Novog.

1) RADOJIČIĆ, Dragana: **cit. djelo**, str. 82 (bez broja).

2) VASA, Pashko: **VEPRA**, tom I (Dnevnik iz zatvora), Tirana 1983.

3) BUTORAC, Pavao: **cit. djelo**, str. 119.

4) U nastavku Butorac kaže da je Tripo IV Burović izabran da pretstavlja bratstvo Bratica u Malom Vijeću 1756. godine, što nam izgleda ispravnije, jer se i njegov sin Vicko II spominje sa prezimenom Burović-Bratica 1794.

5) BUROVIĆ, Kaplan: **RESULBEGOVIĆI - PORODIČNA ISTORIJA**, Ženeva 1994, str. 26.

6) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str. 315.

7) STANOJEVIĆ, Gligor. **JUGOSLOVENSKE ZEMLJE U MLETAČKO TURSKIM RATOVIMA XVI-XVIII VEKA**, Beograd, 1970, str. 312-426; Isti: **DALMACIJA U DOBA MOREJSKOG RATA 1684-1699**, Beograd, 1962, str. 48-56.

8) **Grofica Frane Burović** spominje se u jednom dokumentu, koji se čuva u Arhiv Herceg Novog (arhivski fond Opštine Herceg Novi, godina 1882, 27.II, br. dje. prot 116). Neki Vaso, kako stoji u potpisu, javlja Opštini da grofica Frane Burović živi ispod njega i da pali vatru, a nema kamina (ognjišta), pa kako on ima iznad dvije sobe, u kojima su „*ufficiali*“, i u njima vojne uniforme vrijednosti od 3000 forinti, to moli da se ista opomene da to ne radi. Grofica je pozvana od vlasti i naređeno joj je da ne pali vatru kad nema ognjišta.

9) BUTORAC, Pavao: **KULTURNA**, cit. djelo, str. 60.

10) **Iden**: str. 153.

11) **Iden**: str. 81.

12) **Iden**: str.23 i 76.

13) **Iden**: str. 115)

IV. FIZIČKE, PSIHIČKE I GENETESKE KARAKTERISTIKE BUROVIĆA

Fizičke karakteristike Burovića su one koje karakterišu i sve ostale Slovence, posebno one jadranskog primorja. Oni su visoki ili, kako kaže Simo Matavulj - stasiti, kršni, vitka tijela, crnomanjasti, crne kose, obično smeđih očiju, pitoma lica i pogleda. Razumije se da, miješajući se sa mediterancima, vremenom su se pojedinci udalili od svojih izvorno slovenskih, generalnih fizičkih karakteristika. Tako da danas oni više priliče mediteranskom tipu ljudi.

Burovići su i energični, istrajni, uporni, gostoljubivi, junaci, vrlo pažljivi u odnosu sa izvanjcima. Ali su i kičevljivi (precjenjuju sebe). Od tuđinaca najviše cijene Italijane (katolici), Ruse (pravoslavni) i Turke (muslimani).

Preko svega oni su iskreni. Vole istinu i pravdu. Neistina ih nervira, prošto je ne podnose. Pogotovo su nepomirljivi sa nepravdom. I onda kad se ona čini drugima. Naročito kad ima i štetne posledice.

Oni ne poznaju ravnodušnost. Ne znaju da zatvaraju oči i da se prave gluvima. Sve što nije u redu, uzbuđuje ih, nervira ih, mobilizira ih da joj se suprotstave.

A kad se nečemu suprotstave, tada ne pitaju za protivnika. Oni znaju da se suprotstave i vladarima zemlje, kraljevima, imperatorima. Pa i kad su u bukagije okovani, po zatvorskim ćelijama. Kad se sudare sa neistinom, sa nepravdom, Burovići se tako nerviraju, tako usplahire i ogorče, da je bolje otvoriti im put. U svojoj usplahirenosti oni su spremni da isuču i mač, da vade i revolver, pa da i tako, tim putem riješavaju probleme.

Braneci istinu Burovići su spremni da se okrenu i protiv svoga brata. Za njih je istina iznad svega. Jedan od njih je objavio i knjigu pod naslovom **ISTINA IZNAD SVEGA!** A zatim i jedno otvoreno pismo pod naslovom **SVE ZA ISTINU, ISTINU NI ZA ŠTO!**

Ne pamte zlo i spremni su da svojim neprijateljima oprostite sve, pa i najgore zločine: samo ako cediraju, otstupe i priznaju svoju krivicu, svoj zločin. U suprotnom postaju agresivni, pa i osvetoljubivi. Spremni su da neprijatelja gone do na kraj svijeta, do groba. Sa mrtvima i nemoćnim ne baktaju se.

U borbi sa svojim neprijatelja ne upotrebljavaju laži i intrige, falsifikate. Bore se samo činjenicama, dokumentima, istinom. I onda kada vide da neprijatelji upotrebljavaju protiv njih sve i svašta.

Osvetu Burovići ne prenose na djecu. Ograničavaju se samo na onoga koji im je učinio zlo. Sa djecom zločinaca spremni su i da se zagrlje kao prijatelji, pa i da se srode. Karakteristična je njihova krvna osveta sa porodicom Kurtagić, iz Čitluka, Sjenica, u Srbiji.

Datu riječ oni će uvijek održati, pa i na svoju štetu. "**Časna riječ!**" - je njihova sveta zakletva, koju nikada neće pregaziti, ili: "**Tako mi vjere! Tako mi Krsta!**" A kod Burovića muslimana: "**Tako mi dina i imana!**"

Burovići drže do svog i porodičnog dostojanstva. Gordi su i ponosni što su Burovići, sljedbenici slavni grofova i pročuvenih ličnosti, koji su ostavili za sobom lijepo ime, značajne uspomene, ako ne i djela kojima su ušli u istoriju svoga grada, svoje pokrajine i svoje domovine.

Po prirodi su radoznali i inteligentni, naklonjeni knjizi i studiranju, posebno pomorskom i vojnom pozivu, ali i umjetnosti, poeziji i nauci, sportu, ili - kako kaže S. Matavulj - "**umni i vrlo rečiti**"¹⁾. Dobri su znalci stranih jezika, koje brzo prihvataju, savlađuju i govore ih bolje i od onih kojima su ti jezici maternji.

Obično su dugovječni. Nije mali broj Burovića koji su premašili i 100-tu godinu. Obično svi dožive 70-tu, ako ne poginu na kojem ratištu.

Odani su ljubavi, ali uvijek čednoj, čistoj i poštenoj. Jedan od njih, pošto je svojim životom dokazao to, spjevao je i ovu pjesmu:

*Žarku ljubav zalud tražiš vani,
Strasno ljube samo Burovčani!*²⁾

Burović ne samo što nikada neće pregnuti za čast drugoga, neće dirnuti u tuđu porodicu, već će isučiti i mač da

brani čast i dostojanstvo drugih.

Imamo puno Burovića koji se nisu ženili: oni su umrli nevini u svojoj 30-toj ili i 40-toj godini života, pa i stariji, ne probajući ljubav nijedne žene.

Nema Burovića koji je razveo svoju ženu. Ni onda kad mu nije rodila nasljednika, ni onda kad mu nije rodila nijedno dijete. Pa i u slučaju da ostane udovac, on se obično više ne ženi. Izuzetak čine muslimanizirani Burovići, kojima to vjera dozvoljava, pa je jedan od njih uzeo za ženu i udovu svoga brata. Drugi se ženio četiri puta, ostavljajući prethodnu ženu zato što mu nije rodila nasljednika. Nasljednik je velika stvar za Burovića. Oni se za njega i žene. Kod muslimana smo imali i takvih Burovića koji su držali i hareme, po 10 i više žena, sto nas ne treba iznenaditi, jer je i jedan Srbin pravoslavne vjere – vojvoda Milenko Stojković - imao svoj harem.

I ženska čeljad su im takva. Burovičke su lijepa struka, bujne kose, lica sjetnog izraza, uredne i čiste, smjele i spremne da se bore uz muškarce. Glavne vrline su im pobožnost, vjerne prema svom mužu, plodne i nježne prema porodu, a gaje i ljubav prema rodbini. Karakteriše ih radinost, neumornost, strpljivost i štedljivost, pa i ono što S.Matavulj kaže za sve Bokeljke - zamjeraju im *"što se pri udaji više povode za razumom nego za srcem"*.³⁾

Ne pamti se da je koja Burovička izneverila svog muža. Pa ni da se razvela od njega. I onda kad joj suprug nije bio dostojan. U većini slučajeva, i kad su im poginuli ili umrli muževi, pa ih ostavili i mlade, pa i bez djece, one su ostale sa njihovim roditeljima, ili se vraćale u svoj roditeljski dom i tu čekale svoju smrt, čuvajući svoju čast i svoje dostojanstvo. One drže do časti i dostojanstva svog supruga, bio on živ ili pokojnik, kao i do svog. Praksa je upravo to dokazala: ko čuva i drži do svog dostojanstva, taj čuva i drži i do dostojanstva drugih, pogotovo svojih najbližih.

Genetičke karakteristike Burovića su plodonosne i muške. Ako su im žene u ispravnom zdravstvenom stanju, onda im one rađaju djecu, obično mušku, ali i žensku. Uvijek po jedno i sasvim zdravo. Kod Burovića se ne pamte blizanci. Ni andikapi. Ženska čeljad su im isto tako plodonosna. I one najviše rađaju mušku djecu. Ana, kćerka Trifuna II Burovića, rodila je sedam (7) sinova Matiji A.Baloviću. Ne pamti se da je koja Burovička bila nerotkinja.

U vezi sa muškom djecom, jedan je Burović napisao pripovjetku o svojim, gdje kaže da je njegov čukun djed imao tri sina i nijednu kćerku. Njegov djed je isto tako imao tri sina i nijednu kćerku. Pa i njegov otac je imao tri sina i nijednu kćerku. Sâm on ima tri sina i nijednu kćerku. Njegov stariji sin ima tri sina i nijednu kćerku. Drugi sin mu istao tako ima tri sina i nijednu kćerku. Treći sin mu ima dva sina, nijednu kćerku i ženu u drugom stanju, pa iz Njemačke piše autoru pripovijetke: *«I treće dijete će sigurno biti sin, jer mi Burovići ne znamo da pravimo žensku djecu!»* U ovoj pripovijetci ima mnogo istine i sasvim malo umjetničkog doterivanja.

Jednom drugom Buroviću, možete ga naći u Azbučnom registru, rodila mu je žena jedno za drugim tri kćerke. Nijedno muško. Kad se primakao ženi da napravi četvrto dijete, sa nadom da će ispasti muško, žena mu kaže:

-Miči se! Miči se! Ti znaš sve da praviš, samo ne i mušku djecu!

-Nije istina!- odgovori joj on.- Moja je majka rodila šestoro muške djece, dok je tvoja majka rodila petoro ženske djece i nijedno muško. Tvoja je krivica što nemamo mušku djecu, jer ličiš na svoju majku!

Ove fizičke, psihičke i genetske karakteristike Burovića srećemo i kod njihovih muslimanskih rođaka, kod Rizvanagića, Sulejmanagića, Resulbegovića, Osmanpašića, Defterdarevića, Dizdarevića, Kapetanovića. Pri ovome ne treba da smetnemo s uma da nema šume bez zvijeri, niti kuće bez WC-a. Burovići su činili sve da u njihovim šumama bude što manje zvijeri i da im WC ne bazde, bar da drugima ne smetaju, ponajmanje da im ne zagorče život.

Zato što su se ponajviše bavili državnim poslovima, a bili i jako skrupulozni, seriozni u braku, njihovo životno geslo bilo je: ***Izdaja države i iznevjera supruge, ne oprašta se!***

Njihovom zdravom duhu i odgoju doprinjelo je i to što su nevjestice za svoje sinove birali iz poznatih plemićkih porodica mjesta i inostranstva, poglavito iz Crne Gore, Hrvatske (Dalmacije) i Italije. I svoje su kćeri udavali u plemićke porodice. Ponajčešće su se srođavali sa Zmajevićima, jedna od najpoznatijih plemićkih porodica Perasta i čitave Crne Gore, čije će prezime jedni Burovići dodati svom prezimenu, pošto se ugasila porodica Zmajević. Ništa manje oni su se srođavali i sa Balovićima, Mazarevićima, Martinovićima, pogotovo sa Štukanovićima.

1) MATAVULJ, Simo: **cit. djelo**, str. 168.

2) Misli se na Buroviće. - **RED**.

3) MATAVULJ, Simo: **cit. djelo**, str. 169.

V. DOPRINOSI BUROVIĆA

Burovići su prije svega doprineli u istoriji svog mjesta Perasta, zatim Herceg Novog i čitave Boke Kotorske, Trebinja, Ulcinja, pa i u istoriji čitave Crne Gore, posebno u istoriji Bosne i Hercegovine, Mletačke Republike i čitave Italije, Hrvatske, Albanije i Grčke, ne manje i u istoriji Srbije i srpstva, pa i Rusije. Poznat je njihov doprinos u istoriji Turske carevine, čitavog Balkana. Burovići su dali značajan doprinos i u istoriji drugih naroda Evrope, pa i u istoriji Azije, Afrike, šta više i u istoriji američkog kontinenta.

Njihov doprinos u istoriji, sabljom i krvlju svojom, svojim životima, od posebne je važnosti za Perast i Herceg Novi, za čitavu Boku, za Budvu, Ulcinj i čitavu Crnu Goru. Zato se oni i spominju s poštovanjem kako u istoriji pomenutih gradova, Boke, tako i u istoriji Crne Gore. Bez njihovog imena istorija ovih predjela Balkana ne može se pisati, niti zamisliti. Posebno istorija Perasta i Herceg Novog, Trebinja, Budve i Ulcinja.

Burovići su dali Perastu čitavu dinastiju gradskih kapetana, a Herceg Novom (i Budvi) - dinastiju guvernera. Među njima najpoznatiji su kapetani: **Nikola I** (više puta, pa i 1641-1642), **Grgur I** (1647-1648), **Vicko I** (sredinom XVII vijeka), **Trifun II** (1655-1656), **Ivan I** (druga polovina XVII vijeka), **Grgur II** (sin Vicka I Burovića, više puta, pa i 1711), **Nikola IV** (više puta, pa i 1717-1718 + 1725-1726), **Ivan II** (1745-1746), **Trifun IV** (1755-1756), **Matija I** (1765-1766) i **Ivan III** (1793-1794).

Guverneri su bili u Herceg Novi: **Grof Ivan I Burović** (od 1687. godine sve do svoje smrti 1731), **Grof Luka IV** (prvi sin Ivana I: od 1730. do 1735), **Grof Stanislav** (drugi sin Ivana I: od 1735. godine sve do svoje smrti, negdje 1760), **Matija II** (sin Stanislava: od 1760. godine do austro-ugarske okupacije Boke 1797).

Na Braču i u Budvi imamo ove guvernera: **Grof Jovan III Burović** (od kraja XVII vijeka sve do svoje smrti), **Grof Ivan III** (sin Jovana III: od smrti svoga oca sve do svoje smrti), **Grof Ernest** (sin Ivana III: od smrti svoga oca sve do okupacije Mletačke Republike od Austro-Ugarske monarhije 1797).

U Trebinje i Carini bio je guverner **Nikola IV Burović** (u toku Morejskih ratova).

Tako su Jovan II sa svojim nasljednicima bili guverneri u Hrvatskoj (Brač). Za Hrvatsku, posebno za Senj, borili su se i drugi Burovići, konkretno **Ivan I**, **Nikola IV**.

I za oslobođenje Hercegovine ovi su Burovići doprinijeli mnogo. Među njima spominjemo **Ivana I**, **Đurda** i **Nikolu IV**, koji je – kako rekosmo - jedno vrijeme bio i guverner Trebinja i Carine.

Lili su krv i za oslobođenje Grčke, posebno **Nikola IV**.

Ponajviše oni su dali i doprinijeli Veneciji i Italiji. Za Veneciju i Italiju oni su lili krv i polagali svoje živote kao za svoju domovinu. Ne samo oni Burovići koji se tamo nastaniše za stalno, a kojima ćemo posvetiti posebno poglavlje, već i oni koji su živjeli u Perast i Herceg Novi.

Burovići Perasta dali su i katoličanstvu 2 biskupa (**Petra** i **Josipa** - *In. Ante Castellani*) i bezbroj opata, popova. Oni su i ambasadori, posrednici između komunitadi, gradova i oblasti, između država i naroda, za primirja, mir i za ratne saveze.

Poznati kao ratnici i mornari, Burovići su ništa manje bili skloni i prema intelektualnom radu, prema književnosti, umjetnosti i nauci. Njihovom bibliotekom se ponosila i ponosi ne samo Boka, već i čitava Crna Gora. U jedno vrijeme kada se u Boki i čitavoj Crnoj Gori pismeni ljudi broje na prste, Burovići su ne samo pismeni, već i visoko obrazovani, pa i njihove kćeri. U jedno vrijeme kada su se knjige čuvale samo po manastirima i crkvama, seminarima, kada su se privezivale lancima i zatvarale se katancima, Burovići imaju i svoju kućnu biblioteku, primjer bez precedansa u Boki i čitavoj Crnoj Gori tog vremena. A kada je ovoj njihovoj biblioteci početkom XVIII vijeka pridodata i biblioteka poznatih biskupa i intelektualaca Zmajevića, tada je ona postala najveća privatna biblioteka u Boki i Crnoj Gori, u Dalmaciji i na svim obalama Jadrana, pa se zato s pravom ponose njome ne samo Burovići, već i svi Bokelji, i svi Crnogorci. U jedno vrijeme kad su drugi bili nepismeni i nisu znali što je knjiga, Burovići su pisali i objavljivali knjige.

Ovi su Burovići dali Perastu i Boki, pa i Crnoj Gori značajne književnike. **Jozefina Burović** je prva Peraštan-ka, prva Bokeljka i prva Crnogorka koja izlazi pred svijetom svojom knjigom pjesama i proze. Ili ima Boka i Crna Gora koju drugu svoju kćer, koja je prije nje objavila svoju knjigu?! Sem nje, kao pisci-književnici poznati su i sljedeći Burovići: Kapetan **Nikola IV**, **Jelisaveta Ivana I Burovića**, Don **Luka III** i Grof **Ivan VIII**. Neki su od njih uvedeni i u LEKSIKON crnogorske kulture kao predstavnici crnogorskog baroka.

Iz krila ovih Burovića izašli su i istaknuti dobrotvori, donatori, graditelji crkava i humanisti, usvojivači sirota-
na. Oni poklanjaju zemlju za građenje crkava (**Andelina** i **Margarita**), pa i sami grade crkve. Kao takav poznat je već pomenuti **Nikola IV Burović**.

Grgur II Burović usvaja muslimansko siročće, od koga stvara vrlog sina Perasta i Crne Gore dr Ivan Krušalu.

Doprinos ovih Burovića je neosporan i značajan, za što su im domovina i narod uvijek bili i jesu zahvalni, a od nadležnih se očekuje i nužno, zvanično priznanje.

VI. VJERSKA PODJELA BUROVIĆA

Simo Matavulj piše: *"Po veri tri četvrtine (Bokelja) su pravoslavni, a po narodnosti svi su Srbi"*¹⁾. Burovići Perasta su bili svi redom katolici.

S. Matavulj nastavlja: *"Peraštani su vazda bili vatreni katolici, ali i svesni Srbi. To tvrde njihove "bugarštice" (starinske pesme) koje je skupio i u svet pustio Bogišić. Te pesme mahom veličaju naše stare vladaoce i junake: Dušana, Lazara, Miloša, Đurđa Smederevca itd."*²⁾

Iako vatreni katolici, jedan se Burović među prvima muslimanizirao. Drugi je prešao u pravoslavlje. Tako danas kod Burovića srećemo sve tri vjere Balkana.

Burovići katoličke vjere drže za svog porodičnog sveca **Sv. Nikolu**, koji je istovremeno svetac svih mornara, pa se razumije zašto mu se klanjaju i mole ovi Burovići.

Burovići pravoslavne vjere drže za svog porodičnog sveca **Sv. Savu**.

Muslimani se klanjaju **Muhamedu**.

Vjera nije nikada sprečavala Buroviće da se žene djevojkom jedne druge vjere. Pa i da svoje kćerke daju čovjeku druge vjere. Posebno to pada u oči u posljednje vrijeme.

Burovići vjeruju, ali nisu fanatici, ponajmanje fundamentalisti. Vjerski fundamentalizam za njih je tuđ, neprihvatljiv.

Burovići poštuju ne samo svoju vjeru, već i vjeru drugih.

Jedan je Burović spjevao ove stihove:

*Ko tuđu veru ne poštuje,
Ni svojoj mnogo ne veruje.*³⁾

Kod Burovića imamo i ovaj vjerski slučaj: Djed (musliman) oženio se katolitinjom. Njihov sin, da ne bi držao vjersku stranu ni oca ni majke, konvertirao se u pravoslavnog. Kćerka ovog pravoslavca udala se za katolika i prešla je u katoličanstvo, a sin – on mu se oženio muslimankom i - izjavio se za ateistu.

Vjera je istorijska kategorija, koju svako, po svojoj voli i u svako vrijeme, može da promjeni. Ono što se ne mijenja (bez prethodne promjene svijesti!) jeste nacionalnost. Nova društvena svijest i nauka svakog dana i svakog časa vodi ljude ka internacionalizmu i – ateizmu.

VJERA AKADEMIKA BUROVIĆA

Pitali Akademika Burovića koje je vjere. U prvi mah pomisli da se pošali, kako je to obično činio, ali pošto su to bili ozbiljni ljudi, naučnici, akademici, reče im sa najvećom ozbiljnošću:

-Moji su pra-prastari bili bezbožnici, pagani, i molili su se Perunu. Kad ono naši preci primiše hrišćanstvo, prešli su u hrišćanstvo i moji preci. A kad se odjeliše hrišćani na katolike i pravoslavne, da bi bogu i Isusu Hristu bili ugodni svi, jedni se izjaviše za katoličanstvo a drugi za pravoslavlje, pa i jedni i drugi ljube krst, mole se Isusu i istom bogu. Kad ono dođoše Turci u naše krajeve, moji saznaše da bog, sem Isusa, ima još jednog svog pretstavnika na zemlji – Muhameda, pa se neki od mojih predaka odjeliše od hrišćanstva i počеше se moliti istom bogu, ali preko Muhameda. Tako su sada moji Burovići i katolici, i pravoslavni, i muhamedanci, ili muslimani. Za koje se god budem opredelio, dve druge vjerske partije će mi zamjeriti, jer bi svaka htjela da budem njen. Zato, da se ne bih zamjerio nijednima, ja sam se opredjelio za onu vjeru koju ima i bog. Pošto se svi mole bogu i bog je jedan za sve, mislim da ću ih ovako zadovoljiti, jer ću preko božje vjere pripasti svima.

-A koje je vjere Bog?- upitaše ga.

-E-e, za to obratite se bogu!- reče im Akademik.

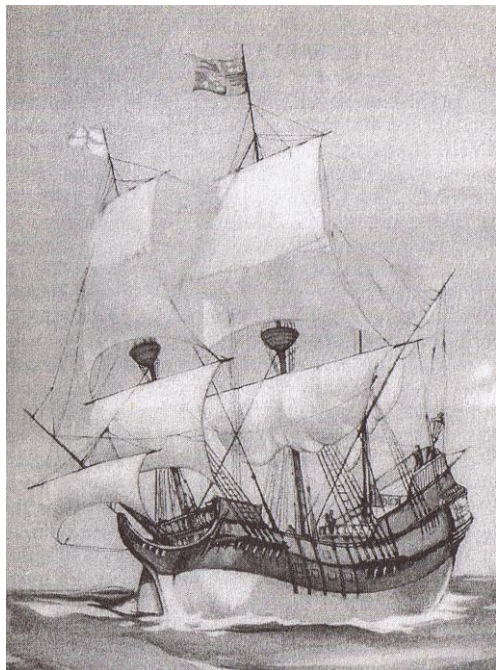

1) MATAVULJ, Simo : **c.djelo**, str. 5.

2) **Idem**: str. 3-4.

3) RESULBEGOVIĆ, Kaplan : **MORSKI VALOVI**, - Ženeva 1994, str. 44.

GROF JOVANI

Za grofa Jovana Burovića, zvani hipokoristično JOZO, znamo po onome što o njemu kaže u njegovoj istorijskoj studiji o **Resulbegovićima** Herecegovac Mustafa Busuladžić, konkretno - da on od «velevrema ratovaše na moru». ¹⁾

Nema sumnje da je rođen u Perastu, negdje krajem XV vijeka, moguće upravo kada je Perast pao pod vlast Turaka, 1482. godine. Kako mu se zvao otac ne znamo, ali je sigurno da je grofovsku titulu naslijedio od njega, pa ju je i opravdao vitlanjem sablje po bojištima Mletačke Republike, koja mu je tu titulu, sigurno pošto se istakao kao vitez i junak u njenoj službi, konfirmirala kasnije, pošto se Perast oslobodio turske okupacije i ponovo došao pod vlast Mlečana. To su ovi učinili, kako vidimo iz dokumentata, i sa njegovim nasljednicima, sa svim Burovićima, njihovim kćerima i ženama. U XIX vijeku, po arhivskim dokumentima, spominje se grofica Frane Burović, a Jozefina Burović-Zmajević, na frontespisu svoje knjige piše da je kontesa (grofica).

Grof Jovan je svoju mladost proveo pod turskom okupacijom, kojoj se sigurno nije pokorio. Ne samo što se nije islamizirao, već se i borio protiv turskog okupatora i njegove vjere. Moguće je da je jedno vrijeme, kad je poodrastao, proveo i kao emigrant u Mletcima, da je kao uskok upadao na tursku teritoriju, ili da je iz Perasta četovao kao hajduk i vojvoda, harambaša.

Više je nego sigurno da se grof Jovan borio ne samo na moru, kao regrutiran mornar, moguće i kao kapetan broda, pa i kao gusar-pirat, već i na kopnu, u redove suvozemne vojske Mletačke Republike, pa i kao samostalan borac, vojvoda i hajduk.

Nema ni najmanje sumnje da je 1538. godine, na čelo Peraštana, uzeo aktivno učešće u ustanku Bokelja protiv turske okupacije. Te godine zastavu slobode nad Perastom vihorila je njegova desnica. On je uzeo učešće i u borbama za oslobodjenje Herceg Novog, kao i naredne godine u odbrani tog grada od turskog napada.

Grof Jovan sigurno je imao i braće i sestara, ali ih mi ne poznajemo. Misljenja smo da je Tomislav (Tomo) Burović, koji se spominje u ZELENOJ KNJIZI kao sudac bratstva Stojšića, njegov mlađi brat. Ako i nije, sigurno je da mu je bliski rođak, moguće brat od strica.

Sigurno je da su se 1538. godine borili uz njega i njegovi sinovi, pa i Miloš. Poslije novog pada Herceg Novog u turske ruke, njegov najmlađi sin, pomenuti Miloš, pošao je kod Turaka i islamizirao se zajedno sa svojim sinom Ristom. Od njih je proizaći slavna porodica Resulbegovića.

Za vrijeme mletačke uprave Perastom 1538-1539. mišljenja smo da je grof Jovan bio kapetan Perasta, kao što su bili kapetani i njegovi preci, kao što će biti kapetani i njegovi sljedbenici.

Moguće je da se ubio pri odbrani H. Novog od Turaka, koji ga 1539. godine ponovo osvojiše.

Ne znamo kako mu se zvala žena, ali je više nego sigurno da je sa njom imao djece. Busuladžić kaže da je imao tri sina. Pretpostavljamo da su mu se zvali: Luka I, drugome još nismo otkrili ime i – treći - Miloš. Dva, Luka i Miloš, su dokumentirani. Za najmlađeg, Miloša, i Mustafa Busuladžić piše da je bio sin grofa Jovana.

¹⁾BUSULADŽIĆ, Mustafa: **OSMAN PAŠA RESULBEGOVIĆ**, separat iz GAJRETOVA KALENDARA ZA GODINU 1939, Sarajevo 1938, str. 3.

GROF TOMISLAV

U **ZELENOJ KNJIZI**, koja datira od 20. januara 1560, spominju se 12 prvaka, poglavica bratstva Perasta, članovi Malog ili Tajnog Vijeća. Među njima se spominje i Tomo Buro (Burović), sudac bratstva Stojšića¹⁾. Tomo je sigurno skraćenica, jer mu je pravo ime vjerovatno bilo Tomislav, kako to obično biva kod Slovena Balkana, koji - kako vidimo - skraćuju ne samo imena, već i prezimena. Da imamo posla sa Tomislavom, a ne sa Tomom, svjedoči nam i prezime njegovih sinova, koji su se prema svom ocu prozvali Tomislavljevići.

Nema sumnje da se grof Tomislav rodio u Perastu i da je moguće bio najmlađi brat grofa Jovana I Burovića, koji u to vrijeme nije bio živ, jer se ili ubio pod zidine Herceg Novog, braneći ga od Turka, ili ubrzo poslije toga umro.

Mišljenja smo da se ovaj Burović rodio negdje oko 1505. godine i da je 1560., kada se spominje kao sudac i član Malog Vijeća, imao oko 55 godina, ako ne i više.

Budući da je 1538. godine bio sposoban za rat, sigurno je uzeo učešća u bokeljskom ustanku za oslobođenje od Turaka, pa se borio i pod zidine grada Herceg Novi. Naredne godine on se bori i za odbranu Herceg Novog od Turaka, koji ga ponovo osvojiše.

Pošto mu se u borbama oko Herceg Novog ubio stariji brat, pomenuti grof Jovan I, Tomislav je sigurno predstavljao u Malom Vijeću bratstvo Burovića, pa - kako vidjesmo i iz **ZELENE KNJIGE** - bio je i sudac bratstva Stojšića. Sigurno da Stojšiće on nije mogao da predstavlja, ako nije bio među najuglednijim građanima Perasta i ako prethodno nije predstavljao Buroviće u tom Vijeću.

Po principima rada Malog Vijeća, on nije mogao biti sudac, ako prethodno nije bio vojvoda. A ovo nam sude-riše da je narednih godina sigurno bio i kapetan grada Perasta.

Da je bio i grof nema ni najmanje sumnje, pošto je grofovskaa titula bila nasljedna, a Burovići su je imali još od vremena Stevana Nemanje.

Godine 1571. grof Tomislav je imao oko 65. godina. Kao istaknuti Peraštanin, moguće i kao kapetan, sigurno je učestvovao i u Kiparskom ratu (1571-1573), pošto su Peraštani bili obavezni da sa određenim brojem ratnika uzmu učešće uz Mletačku Republiku u svim njenim ratovima, na kopnu i na moru.

Kako se zna, Kiparski rat se završio pobjedom Mlečana i njihovih saveznika. Ipak, Turci su u tom ratu osvojili Ulcinj i Bar, pa su zarobili i poznatog španskog pisca Servantesa, koga će jedno vrijeme držati u zatvoru grada

Ulcinja. Ovaj je rat mnogo koštao i Mletke, pa i Peraštane. Mnogi su od njih ubijeni, drugi ranjeni, ko lakše, ko teže. Nastradali su im i mnogi brodovi, koje su im Turci topovima spalili i potopili. Grof Tomislav se sigurno našao na nekom od nastradalih brodova. Na ovo nas navodi činjenica da se poslije Kiparskog rata nigdje više ne spominje.

Njegovi sinovi, izgleda još prije smrti svoga oca, počeli su po njemu da se nazivaju i prezivaju Tomiči-Tomičići i Tomislavljevići. Moguće je na ovo uticalo islamiziranje njihovog brata od strica - Miloša, koji se tu – nadomak - u Herceg Novi, sa prezimenom Burović, proslavio pod turskom zastavom, pa i borbama protiv svojih Peraštana i hrišćanskih Burovića. Nema sumnje da su se Burovići osjećali uvređeni i posramljeni njegovim gestom. To se vidi i u slučaju sinova Lovrena Burovića, koji će isto tako promjeniti svoje prezime u Lovrenčić.

Tomislavljevići i Lovrenčići će se odijeliti od Burovića i kao zasebno bratstvo, pa će u Malom Vijeću imati i svog zasebnog pretstavnika.

Do danas smo identifikovali neke Tomiče-Tomičiće-Tomislavljeviće, ali ne i kojeg sina grofa Tomislava.

1) BUTORAC, Pavao: **c.d.**, str. 55.

KAPETAN LUKA I

Mišljenja smo da je Luka bio najstariji sin grofa Jovana I Burovića. Nema sumnje da se rodio u Perastu, moguće oko 1510. godine i da je učestvovao 1538. u ratu kako za oslobođenje Boke Kotorske od turskog ropstva, tako i naredne godine za odbranu Herceg Novog od Turaka, koji ga nanovo osvojiše.

Godine 1579 (13.III.) grof Luka je među petoricom «odličnijeh Peraštana» koji zajamčiše svim svojim dobrima, i to pred sucima i članovima Tajnog Vijeća, da će Filip Duplović ispuniti svoje obaveze¹⁾. Ovo nam svjedoči da je do tada bio živ i u dobrom stanju, fizičkom, umnom i ekonomskom, pa da je i stekao dobar ugled među svojim građanima, dok su ga uvrstili među *pet odličnijeh Peraštana*.

Želimo naglasiti da i usmeno jamčenje vodi za sobom odgovornost, kamoli pismeno i pred sudom. Sjetite se da je otac argentiskog književnika Ernesto Sabato (rođen 1911.) izgubio vodenicu zbog jednog takvog jamčenja, na koje se usmeno obavezao.

Više je nego sigurno da je grofa Luku islamiziranje njegovog najmlađeg brata Miloša teško pogodilo, ne samo duševno, već i materijalno. Odlazeći kod Turaka Miloš je bezdrugo poneo sa sobom sve vrijedno i dragocjeno što su imali kod kuće. Preko svega odneo je sa sobom čast i dostojanstvo svoje porodice, koja je do tog dana bila najstarija i najistaknutija, najpoštovanija plemićka porodica Perasta. Sem toga on je odmah poslije toga napao sa Turcima Perast i oteo braći Risan sa svim selima koja pripadaju tom gradu. I pored toga izgleda da je grof Luka brzo prihvatio sebe i ekonomski i moralno, jer - kako vidjesmo - on izbija u gradu među najznačajnije ljude.

Nema sumnje da je grof Luka naslijedio svog oca i bratstvo na svim položajima Perasta. Bio je predstavnik Burovića u Tajnom Vijeću, pa vojvoda i sudac, na kraju i kapetan grada.

Kao kapetan grada Perasta sigurno je 1571. godine učestvovao svojim brodom u Kiparskom ratu. Peraštani su bili obavezni Mletačkoj Republici da im u slučaju rata služe u borbama sa 500 ratnika. Kapetan Luka se sigurno borio protiv Turaka i na kopnu, posebno u hajdučkim četama, koje su polazile iz Perasta i krstarile po Hercegovini.

Bio je i oženjen, pa je imao i djece. Do sada smo identifikovali samo imena sinova: Trifon I, Jovan II i Petar. Za drugog sina mislimo da mu se zvao Jovan, polazeći od činjenice da su Burovići čuvali ime svoga oca i po tradiciji davali ga prvom svom sinu, koji im se rodio poslije očeve smrti. Sigurno da je imao i kćerke, ali ih do danas još nismo identifikovali.

GROF JOVAN II

Za ovog Jovana pretpostavljamo da je drugi sin grofa Luke I Burovića. Sigurno je rođen u Perastu, negdje oko 1540-te godine, odmah poslije smrti svog djede.

Kao Burović i unuk veleslavnog grofa Jovana I, koji je vitlao sablju i velevremenom ratovao na moru, što je sigurno činio i njegov otac grof Luka I, i Jovan II dizao je i spustao jedra svog broda u Boki, pa je vitlao i sabljom s bojišta na bojište.

U Malom Vijeću Perasta pretstavljao je bratstvo Burovića, bio je vojvoda, sudac i kapetan grada.

Polazeći od toga da su Peraštani uzeli učešća u Kiparskom ratu 1571. godine, moguće je da se i on, pored svog oca, borio tamo na strani Mlečana, pa i na čelu kojeg odreda Peraštana, ili i kao kapetan, moguće vlastitog broda. Po dogovoru sa Mletačkom Republikom, koja ih je uzela u svoju zaštitu, Peraštani su bili obavezni da čuvaju granicu prema Turskoj i da se u slučaju rata bore uz nju sa određenim brojem ratnika, na kopnu i na moru.

U Kiparskom ratu Mletačka Republika je izašla pobjednik, ali uz velike štete, gubitke. Ogromne štete su pretrpjeli u tom ratu i Peraštani. Pošto se otac grofa Jovana vratio iz rata zdravo i dobro (vidi Luka I), pretpostavljamo da se sa njim vratio i grof Jovan, jer su sigurno bili na istom brodu.

U toku Kiparskog rata, godine 1571. padaju pod vlast Turske Ulcinj i Bar, koji su do tada bili mletački posjedi. Tu su se sada uselili gusari Sjeverne Afrike, Tunisa (Berberije), Alžira, Maroka i Libije (Tripolitanci). Od tada, ta dva grada, posebno Ulcinj, postaju baze turskog gusarenja i piraterije po Jadranskom moru. Oni će se naročito sudariti sa peraškim gusarima, protiv kojih vode prave pomorske bitke i ratove.

U ovim gusarskim bitkama protiv ulcinjskih gusara grof Jovan je među prvim Peraštanima i Bokeljima koji se angažovao svojim brodom i svojom sabljom, dok će se njegov mlađi brat Petar proslaviti kao glavna ličnost u organizovanju Bokelja i građana crnogorskog primorja za zajedničku borbu protiv ulcinjskih gusara-pirata.

Od djece, koju je ostavio iza sebe, identificirali smo troje: sina Nikolu I, i dvije kćerke - Anđelinu i Margaritu.

Grof Jovan je uveo Zmajeviće u Perast, u katoličanstvo i u plemstvo grada. Po svemu izgleda da je u jednom pomorskom boju sa Turcima zamalo imao poginuti. On je uskočio na turski brod i počeo da mlati Turke sabljom, ali ga 4-5 njih opkole i pribiju na kraj broda. Jedan Zmajević, koga je unajmio na svom brodu kao mornara i ratnika, kad vide to, uskoči na turski brod i priteče mu u pomoć. Tako zajedno likvidiraju Turke i otmu im brod.

Taj dan oni su popili krv jedan-drugog. Tako su se pobratimili i ne pomišljajući na to da jedan pripada katolčkoj a drugi pravoslavnoj vjeri. Njih je ujedinjavala zajednička slovenska krv, zajednički slovenski jezik i zajednička borba protiv zajedničkog neprijatelja i okupatora domovine i naroda.

Kad su se vratili u Perast, sišli su sa broda i pošli da se pomolje bogu za svoj spas i ponešenu pobjedu. Tada oni primjete da im se staze razidoše: Burović ode u katoličku crkvu Sv. Nikole (Sveti Nikola je bio zaštitnik peraških pomoraca, a i porodična slava ovih Burovića!), dok Zmajević ode u pravoslavnu crkvu. Čim su izašli iz crkve, Burović uhvati za lijevo krilo Zmajevića i odvede ga svojoj kuli, počasti ga i zdogovore se da ne budu samo pobratimi, već i nešto više, da se srode. On mu ponudi za ženu kćerku svoga brata, grofa Trifuna I, koja je bila dorasla za to. Zmajević pristade, ali...da bi sklopio brak sa njom - trebalo se pokrstiti sa tri prsta, kao katolici, i da prihvati za to blagoslov katoličkog popa, da se vjenčaju u katoličkoj crkvi. Tako se ovaj Zmajević konvertirao u katolika i oženio kćerkom grofa Trifuna I Burovića, pa je napustio i Kotor i nastanio se za stalno u Perast, gdje mu grof Trifun ustupi jednu od svojih kuća. Tu je ovaj Zmajević doveo iz Kotora i svog brata, kome grof Jovan dade za ženu svoju najstariju kćerku, Anđelinu, čim je dorasla. Tako su ušli u Perast Zmajevići, pod okriljem i zaštitom Burovića, koji su tada bili najmoćnija plemićka porodica tog grada. Poslije srodivanja i konvertiranja u katoličanstvo Zmajevići su se povezali sa Burovićima jako prisno, pobratimstvom i stalnim novim srodivanjima. Kao što su uzimali od Burovića nevjeste, i davali su njima svoje kćerke. Ovo prijateljstvo sačuvali su kroz vjekove, kako ćemo vidjeti u nastavku - i pošto će se porodica Zmajević ugasiti.

Grof Jovan II Burović ostavio je iza sebe sina Nikolu I i kćerke Anđelinu i Margaritu, koje su izgleda nastradale u ratnoj nesreći 1624. godine.

BISKUP PETAR I

Petar je treći sin grofa Luke I Burovića. Rođen je u Perastu oko 1545. godine. Pošto je završio osnovno i srednje obrazovanje u Perastu i Zadru, otac ga poslao za više studije u Propagandni zavod u Rimu. Tu dostiže doktorat filozofije i teologije. Nakon svršenih nauka imenova ga mletački senat, na prijedlog peraške opštine, a po svome patronatskom pravu, za opata starodrevne opatije sv. Jurja na otočiću kraj Perasta. S time je bila združena, kako piše P. Butorac, i služba župnika u gradu. Zatim je služio i po ostalim mjestima Boke i van Boke. Nakon mnogih zasluga u svom radu kao običan pop i župnik, Vatikan ga imenuje i za biskupa. Na toj dužnosti ga zareadio u župskoj crkvi Sv. Nikole u Perastu tadašnji kotorski biskup. Kao biskup Petar je služio u Baru, moguće i u Zadru.

I kao običan sveštenik, posebno kao opat i biskup, zauzeo se za probleme svog kraja i šire domovine - Crne Gore, koja je tada stenjala pod turskim ropstvom, izuzev malog dijela oko Cetinja, koji nikada nije priznao vlast sultana i Turske Imperije.

Za vrijeme njegovog službovanja kao barski biskup, turski pirati sjeverne Afrike, potpomognuti piratima Ulcinja i Herceg Novog, godine 1624. upadoše iznenada, noću, u Boku Kotorsku, napadoše njegov rodni Perast i učiniše pustoš. Među ubijenima nalazila se i Anđelina, starija kćerka njegovog brata, grofa Jovana II. A među 415 mladih žena i djevojaka, koje su pirati odveli u zarobljeništvo, nalazila se i Margarita, mlađa kćerka njegovog brata. Ovo je duševno jako pogodilo biskupa Petra, pa se živo zauzeo ne samo za otkup nesrećnih, već i za zaštitu Perasta i ostalih krajeva njegove domovine od sličnih napada i pustošenja.

Zato se angažovao da ujedini svoju braću, svijestan da se samo tako mogu odupreti neprijatelju i braniti svoj život i svoju čast.

Sultan Murat IV, poslije zločina turskih pirata od 1624, smjeni sa položaja novskog kapetana Mehmeta II Rizvanagića sa njegovim umjerenim bratom Sulejman-agom, a Peraštanima dade pravo i dozvolu da smiju iz albanskih pristaništa Drač, Baštova, Valona i drugih, izvoziti uz privolu mjesnih starješina pretičak žita, naravno - uz naplatu određene carine, ali bez ikakve smetnje sa strane turskih carinskih činovnika. I pored toga turski pirati, posebno oni Ulcinja, nastavili su sa svojim zločinima protiv Peraštana i drugih Crnogoraca. Zato, u maju 1636. pišu Paštrovićani Peraštaninu biskupu Petru Buroviću i mole ga da posreduje kod peraškog kapetana i Vijeća, da se sklopi savez ili sporazum između Paštrovićana, Budvana, Krtoljana i Peraštana za zajedničku odbranu od nasilja Ulcinjana, kao i da u njihovo ime traži zaštitu od mletačke vlade. Petar Burović se zauzeo za tu stvar kao « *glavni pokretač projekta tog sporazuma* ». On lično razgovara sa peraškim kapetanom Nikolom I Burovićem, sin njegovog brata, pa sa glavarima Paštrovića, Budve i Krtola, a piše o tome i duždu u Mletke i papi u Vatikanu. Nakon njihove saglasnosti i svih nužnih priprema, pod njegovim pokroviteljstvom se sastaju pretstavnici svih pomenutih krajeva na barskome žalu, gdje je 16. jula 1636. godine sklopljen famozni ugovor četiri opština: Perasta, Paštrovića, Budve i Sv. Mihovilja (Krtoli sa Prevlakom i okolinom). Po istoričarima ovaj se ugovor cijeni kao « *djelo Petra Burovića* ». ¹⁾

Sigurno da ovo nije ni prvo ni posljednje humano i rodoljubivo djelo ovog biskupa iz plemenite i rodoljubive porodice Burovića. Koliko za primjer spominjemo i pokušaj uspostavljanja mira između pomenute četiri opštine i Ulcinja, iste te godine. Na ušću Bojane, puna tri dana su čekali biskup Petar Burović sa izaslanicima Perasta, Budve, Paštrovića i Sv. Mihovilja da se sastanu sa ulcinjskim Turcima, koji su silom priječili te opštine da ne trguju slobodno, kako je bilo od pamtivijeka i kako je to i sâm sultan turski Murat IV naredio. Najzad se sporazum uglavio na osnovu trgovačke solidarnosti.

Biskup Petar se bavio i pisanjem, ali od njegovih rukopisa još nismo uspjeli da otkrijemo nijedan, a ima ih bez sumnje u arhivi Vatikana, bar njegove relacije upućene Papi, koje su sigurno značajne za istoriju Crne Gore uopšte, a Boke i crnogorskog primorja posebno.

Umro je u dubokoj starosti, u Baru, na čelo Barske Biskupije.

1) BUTORAC, Pavao: **c.d.**, str.23 i 76.

KAPETAN NIKOLA I

Nikola, ili kako su ga kratko zvali Niko, sin je grofa Jovana II Burovića. Rodio se u Perastu, druga polovina XVI vijeka, moguće oko 1560. ili koju godinu kasnije. Istakao se među svojim sugrađanima, pa i u svijetu kao *«pomorac na glasu u domaćoj i stranoj službi»*.¹⁾ Više je nego sigurno da je imao svoj brod i da se njime nije bavio samo prenosom robe i trgovinom, već i ratnim operacijama, pa se kao i njegovi preci istakao vitlajući sablju po bojištima na kopnu i na moru. Butorac ga spominje kao zapovjednika broda i kao *«slavno ime»*²⁾. Na istom mjestu kaže nam da je u jednom gusarskom sukobu izgubio svoj vašel u borbi sa engleskim brodovima.

Bio je vojvoda i sudac, pa je u Malom Vijeću predstavljao i bratstvo Burovića, a često je biran i za kapetana Perasta. Kao kapetan Perasta spominje se u dokumenta, pa i 1. listopada 1641-1642. godine³⁾, ali je sigurno bio kapetan i prije, posebno 1624, pa i ranije. Polazeći od ovoga, iako više nije bio mlad, sigurno je pored svojih sinova učestvovao na palubi kojeg broda i u Kandijskom ratu.

Godine 1612. kada su njegovi Peraštani oteli Turčinu iz Herceg Novog brod, nekakvom Husein-agi Hajduroviću, on naređuje sud u Perastu da kazni ne samo otimače broda, već i dva njegova mlađa sina, koji su u toj otmici sarađivali sa otimačima. Ovo nam svjedoči prije svega da su se Peraštani bavili i piraterijom, ali svojeglavo, jer se vlasti sa time obično nisu složile. Sa druge strane ovo nam svjedoči da je kapetan Nikola Burović bio skrupulozan čovjek. Kažnjavajući i svoje sinove, i to teže negoli ostale, on je pokazao Peraštanima da je nepristrasan i da će kazniti svakoga ko prekrši zakone državnog i društvenog uređivanja grada. Godine 1628. on će opet narediti da mu kazne drugod sina, Grgura, koji je ubio Turčina iz Risna za vrijeme mira sa turskom stranom.

Nikola je bio miroljubiv, preko svega ljubitelj pravde i istine. On je stalno nastojao da na granici sa Turskom održi mir. Sa kapetanima Herceg Novog Rizvan-agom Burovićem i njegovim sinom Sulejman-agom Rizvanagićem (unuk Miloša-Mehmeta Burovića), održavao je prijateljske veze. Zato je i svom sinu Grguru naredio da se pobratimi sa dizdarom i kapetanom Risna Mehmed-agom Rizvanagićem, stariji brat pomenutog Sulejman-age, nekadašnji kapetan Herceg Novog.

Godine 1642, bio je tada peraški kapetan, Nikola je pozvao opšti zbor Peraštana i svima objavio da žive u miru sa risanskim muslimanima, a pod prijetnjom najtežih kazna: *«za svaku štetu odgovaraće svako za sve»*⁴⁾. Sa kapetanom Herceg Novog Sulejman-agom Rizvanagićem, 1648. godine, u jeku Kandijskog rata, on je uspostavio vjeru *«da naizmjenice čuvaju mir»* na granici.⁵⁾

Za vrijeme njegovog kapetanovanja Perastom, desi se iznenadni upad pirata iz Berberije (Tunisa), koji u savezu sa piratima Bizerte, Kartage i Ulcinja, pa i uz pomoć muslimana Herceg Novog, sa 16-17 galija napadoše Perast noću, između 23-24. juna 1624. Tom su prilikom opljačkali i opustošili grad, pa i crkve. Odveli su sa sobom i 415

duša, mnogo ženskog svijeta, pa i nejake djece. Sa ostalim građanima Perasta tada su postradali i njegovi, kćerke i obije sestre, Anđelina i Margarita. Moguće da mu se ubio i koji od sinova. Svi su porobljeni čekali da ih kapetan Nikola otkupi, a pobijeni i obesčašćeni u tom napadu - da ih osveti. Nije ni najmanje slučajno što se kapetan Nikola Burović spominje u dokumenta tog vremena kao *pomorac na glasu*, jer je na čelu Peraštana, sa svojim i njihovim brodovima, sâm i u grupi, krstario Sredozemnim morem u domaćoj i stranoj službi, između ostalog i da se osveti berberskim piratima za zločin koji su učinili nad njegovim gradom i stanovništvom.

Sve dok su ga držale noge nije ispustio sablju iz ruke. Smirio se samo kad su mu tijelo pokrile teške, ljute rane, koje mu nisu dozvoljavale više ni da se penje na palubi broda, kamoli i da vitla sablju.

Umro je u dubokoj starosti i ostavio za sobom tri sina: Ante I, Grgur I i Vicko I.

1) BUTORAC, Pavao: **KULturna Povijest Grada PERASTA**, Perast 1999., str. 89, njegovo se ime spominje 1650. godine u listi **POMORCI NA GLASU U DOMAĆOJ I STRANOJ SLUŽBI**.

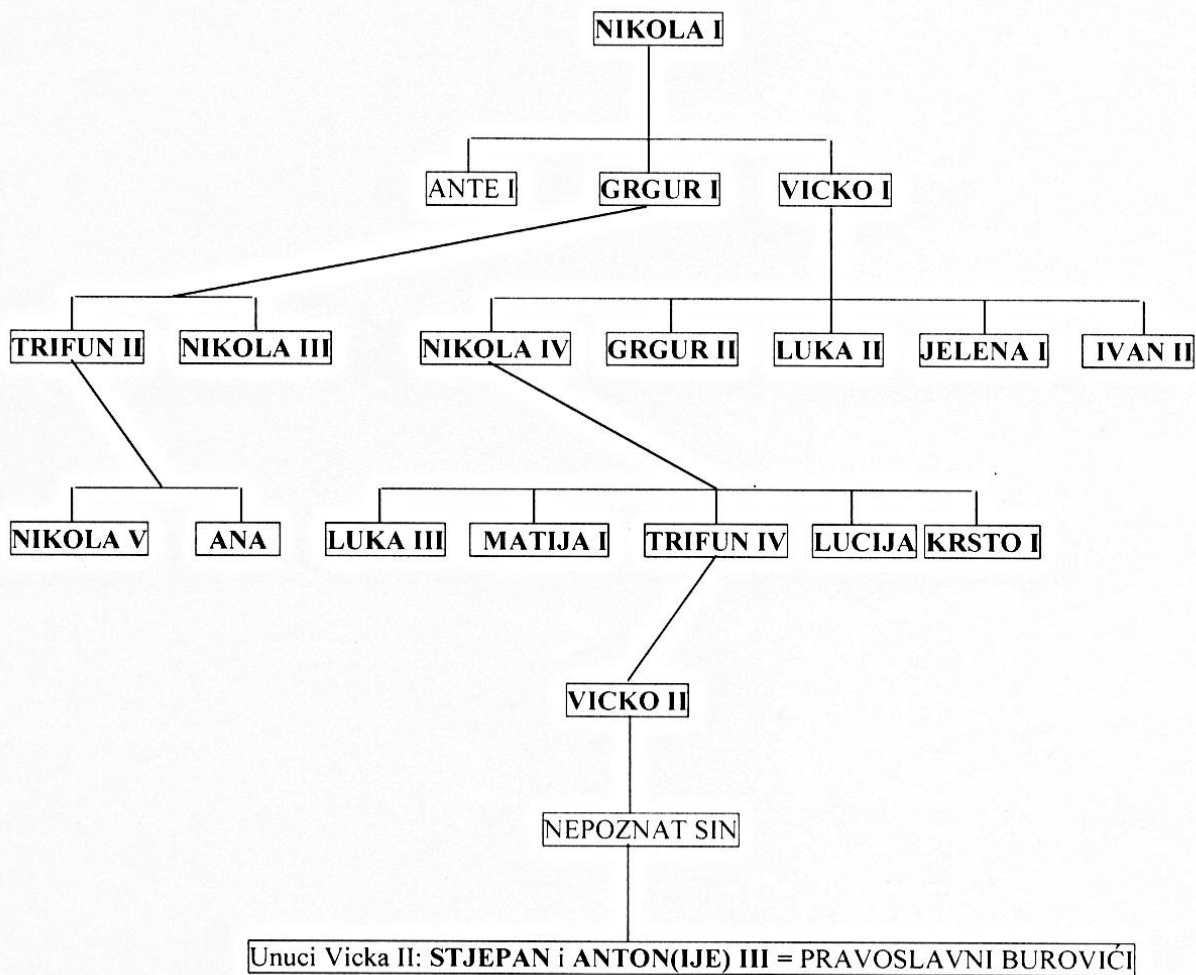
2) **Iden**: str. 85.

3) **Iden**: str. 303.

4) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str. 35.

5) **Iden**: str. 47.

GENEALOGIJA BUROVIĆA PERASTA
- Loza Nikole I -

Sin Trifuna IV je VICKO III
 VICKO II je sin Anta I

KAPETAN GRGUR I

Grgur je drugi sin kapetana Nikole I Burovića. Rođen u Perastu negdje oko 1585. godine. Kao obično svi Peraštani i on je vrlo mlad ušao u more i otplovio brodom, vaspitajući se ovako na palubi broda, pored svog oca, koji se više bavio ratom i gusarenjem, negoli prenosom robe i trgovinom.

Još vrlo mlad istakao se kao vješt mornar, smio gusar i nemilosrdan hajduk, pa i pirat, manifestirajući jako uznemireni duh. Bio je ratoboran i prilično kvrgav, istaknuti junačina, željan megdana i okršaja sa neprijateljem, pa je vitlao sablju po mnogim bojevima i van boja, dozvolom i bez dozvole, ne pokoravajući se ni ocu, kapetanu grada, koga je više puta stavljao u neprilici. Čim je poodrastao, imao je i svoj brod, kojim je komandovao kao nezavisan kapetan.

Ovu je narav naslijedio od oca, koji je imao više volje i razuma, pa je uspio da je obuzdava u sebi. Uticale su na tu njegovu narav i okolnosti: posebno piratski napad na Perast 1624, pa je 1628. ubio i jednog turskog građanina iz Risna, izgleda sasvim nevino: svetio se za sestre i tetke, ubijene i otete od "Turaka", kako je nazivao sve muslimane, pa i svoje rođake, posebno Berbere Tunizije.

Godine 1612. peraški kapetan Marko Kristov-Stojić, sa Tomom Cigo, Vickom Perovim (u godine 1593-94 i 1609-10 bio je kapetan Perasta), Ivanom Lušticom, Grgurom Burovićem i njegovim mladim bratom Vickom Burovićem, oteli su fregatu Husein-agi Hajduroviću iz Herceg Novog. Novski kapetan Mehmet-aga Rizvanagić (Burović), uzimajući u zaštitu svog građanina i državljanina, požali se zato sudiji u Perastu, svom rođaku Nikoli I Buroviću, sa kojim je održavao prijateljske veze. Ovaj pozove odmah sud da ispita stvar i njegovom ličnom naredbom sud je osudio tom prilikom T.Ciga, kao glavni krivac u otmici, da plati 25 talira, I.Lušticu, kao sukrivca i druga Burovića - 20 talira, V.Perova i kapetana M.Krstova - po 10 talira, a svoje sinove - po 55 talira. Uz to je i fregata vraćena vlasniku u Herceg Novi.¹⁾

Godine 1628., radi umorstva pomenutog Rišljanina (L VI, 129), Grgur je opet bio osuđen na globu. To je tražio od suda u Perastu lično njegov otac, kapetan Nikola I, a da bi smirio muslimane u Herceg Novom, sa kojima nije htio čarkanje i rata. Da bi ga koliko-toliko smirio, otac mu naređuje da se pobratimi sa "Turčinom", pomenutim Mehmed-agom Rizvanagićem, koji je sa dužnosti kapetana Herceg Novog, za kaznu, premješten na dužnost dizdara Risna. Za ovo bratimljeje Nikolu je mnogo pomagao i novski kapetan Sulejman-aga Rizvanagić, mlađi brat Mehmet-age, koji je tako, preko pobratimstva, želio da zauzda svog starijeg brata, poznat kao vrsni junak i megdandžija, koji je stalno snijevao da zavlada ne samo Risnom, već i Perastom, svim krajevima koji su nekada pripadali njegovom djedi - Milošu-Mehmetu Buroviću. Budući i on kvrgav ništa manje od Grgura, obe su strane imale od njih stalno neprilika.

Mehmet-aga prihvati prelog svog mlađeg brata, ali Grgur-deliya ne prihvati očev predlog. Tada je njegov otac izveo na pobratimljenje Grgurovog starijeg sina - Trifuna II.

Vremenom Grgur se promijenio, smirio i postao ne samo sasvim uredan građanin, već i primjeren, pa ga godine 1641. Malo Vijeće bira i za suca. A ovo znači da je prethodno bio i vojvoda, da je vodio Peraštane i u ratnim pohodima. Tako ti, ratoborni ljudi, uvijek su bili najprikladniji za ratne poduhvate, pa su i imenovani na čelu ratnika. Nema sumnje da je u Malom Vijeću bio i predstavnik bratstva Burovića. Godine 1647-1648., zbog njegovih posebnih zasluga i sposobnosti Grgur se bira i za kapetana Perasta.²⁾

U Kandijskom ratu (1645-1669) Grgur uzima aktivno učešće sa svojim brodom na moru, pa i svojim konjen na kopnu. U noći od 17. marta 1648. kad je postradala mletačka flota od oluje na žalima Psare (ostrvo i grad na sjevero-istoku Hiosa, Grčka), našao se u toj nesreći i kapetan Grgur. Osamnaest galija osta razlupano, a devet ih se izgubi. Propadne i galija vrhovnog zapovjednika Iv. Krstitelja (*Giambattista*) Grimani-ja, pa i on sam poginu. Tom prilikom grdno postradaše i peraški zastavnici njegove galije. Šestoricu more proguta, drugi se - kao po čudu - spase, zahvaljujući Grguru Buroviću, koji ih je svojim brodom pikupio po moru i vratio u Perast.

A kad Foscolovi pokušaji protiv Lješa, Skadra i Bara ostaše jalovi, Grgur ga nagovori da napadnu na Risan. Tako godine 1649. Peraštani navale na Risan i, uz pomoć mletačke flote, nakon 11 dana opsade i junačke odbrane Turaka na čelo sa Mehmet-agom Rizvanagićem, najzad ga zauzeše, a uz posebne zasluge Grgura Burovića.

Na dan 15. aprila 1654, kada Turci na čelo sa Mehmet-agom Rizvanagićem napadoše Perast, Grgur je bio svojim brodom, kao i svi Peraštani sposobni za rat, na moru. Svoj život Grgur je završio u Kandijskom ratu, moguće upravo 1669. Po onome što je o njemu pisao P.Butorac, Grgur je ostavio iza sebe dva sina: Trifun II i Nikola III. Po Butorcu ispada ja je Grgur imao i tri kćerke, od kojih se jedna zvala Ana. Mislimo da su to djeca njegovog sina Trifuna II. Mnogi spominju kao Grgurovog sina i slavnog guvernera Ivana I, ali mi mislimo da je to greška, jer je Ivan bio sin Anta Burovića, stariji brat Grgura I.

1) BUTORAC, Pavao: **RAZVITAK I USTROJ PERAŠKE OPŠTINE**, Perast 1998, str. 143.

KAPETAN VICKO I

Vicko je treći sin grofa Nikole I Burovića. Rodio se u Perastu negdje 1595, odrastao i vaspitao se na palubi očevog broda, češće na palubi broda svog starijeg brata Grgura I, poznat po svojim okršajima na moru i na kopnu, pa je manje-više njegovu narav i primio, ma da je u tom pogledu dosta naslijedio i genima svoga oca.

Da se od malena borio rame uz rame sa svojim ratobornim bratom vidimo i po presudi Peraškog suda, koji ga 1612. godine osuđuje da plati globu od 55 talira, što je u grupi, a pod vodstvom kapetana Marka Krstova-Stojšića i brata Grgura Burovića, oteo fregatu Husein-agi Hajduroviću iz Herceg Novog.

Izgleda da je i u odmaklim godinama nastavio hajdučenje i gusarenje, pa i pirateriju, pošto nam P.Butorac piše o njemu: "*Osman-aga Sulejmanagić, hercegnovski kapetan, tuži se u Januaru iste godine (1680) kapetanu Matošu Matoševiću na Vicka Burovića i družinu, što na Kamenarima ubiše jednog čovjeka i u more baciše, a drugomu desnicu odsjekoše, dok su radili oko vinograda Osmanage Ibrahimagića, a došli su s broda ispod Lepetana*"¹⁾. Kako kaže Butorac u nastavku, novski kapetan Osman-beg Resulbegović (Butorac ga pogrešno piše Osman-aga Sulejmanagić, jer se ovom Osmanu zvao otac Sulejmanagić !) pripremio je tada Peraštanima: "...počem vidimo da vami e Peraštanom sasma karv novska oslačala...svetićemo naše sramote..."

Vicko je predstavljao u Malom Vijeću bratstvo Burovića, pa je više puta bio vojvoda, sudac i kapetan grada. On uzima aktivno učešće u Kandijskom ratu, uz oca, braću i Peraštane redom. Imao je svoj lični brod, fregadunu nazvanu "*Madonna del Scarpello*", na kojoj je 1690. imenovao za kapetana jednog Matoševića, pošto je tada sigurno bio u dubokoj starosti. Tada je njegov fregadun vozio vino i grožđe.

Ma da u dubokoj starosti, on uzima aktivno učešće i u borbama za oslobođenje Herceg Novog, sada i sa svojim sinovima. Bio je altletskog tijela, jakih nogu i čvrstih mišica, pa se zarekao da neće umrijeti na postelji, već u ratnim okršajima. Od njega se izgleda bojala i sama smrt. Kao bijesne turske megdandžije, koji su mu se sklanjali, ni ona se nije smjela suočiti sa njim, pa mu se krajem vijeka krišom ušunjala u posteli i uzela ga u snu.

Ostavio je iza sebe četiri sinova i nekoliko kćeri. Identificirali smo mu sve sinove: Nikola IV, Grgur II, Luka II i Ivan II. Od kćeri smo identificirali samo Jelenu I, koja se udala za Krsta Zmajevića, brat nadbiskupa Andije Zmajevića.

Vicko je voleo i poštovao bratučeda, grofa Ivana I Burovića, više od ma koga drugo na svijetu. On je često i ratovao rame uz rame sa njim. Jednom mu je prilikom Grof Ivan spasio život stavljajući sebe u opasnost da pogine. Kad je 1687. Grof Ivan pošao u rat za oslobođenje Risna i Herceg Novog, iako u godinama, Vicko je pošao sa njim, pa je sa sobom poveo i sve svoje sinove dorašle za rat. Po oslobođenju Risna i Herceg Novog, pošto ga više noge nisu držale, vratio se svojoj kući u Perast, ali je zakleo svoje sinove da se do kraja života bore uz Grofa Ivana i da mu budu telesni čuvari, pa - ako ustreba - i da svoje živote daju za njega. I oni su ga poslušali, pa i Luka, koji je bio sveštenik.

Kad se kod manastira Tvrdiša ubio Đuro, brat Grofa Ivana, u Perast je stigla vijest da se ubio sâm Grof Ivan. Tog dana se Vicku po posljednji put porodila žena. On daje novorođenčetu ime Ivan, da bi ga odmah oživio.

1) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, str. 97.

KAPETAN TRIFUN II

Trifun je stariji sin kapetana Grgura I Burovića. Rodio se u Perastu, početkom XVII vijeka, negdje oko 1610. godine. Vaspitao se na palubi broda svoga oca, ali se nije istakao ni krvgavošću njegovom, niti junaštvom. Bio je mirne naravi, uzdržljiv i odmeren u svemu. Nikad niko nije mogao da mu po izrazu lica sazna šta misli. Moguće je na tu njegovu narav uticala rana smrt mlađeg brata, Nikole III, ali je moguće uticalo i to što je bio jedinač u svoga oca, zadužen krvlju tolikih junaka, koje je ubio na dvoboju i van dvoboja. Iz dana u dan očekivao je da ga ubiju oni kojima je krv dužan njegov otac, a koga nisu mogli da ga za osvetu ubiju.

Kao i otac mu, bavio se pomorstvom. Kad ga pozvala Mletačka Republika razvio je na jarbolu svog broda i gusarsku zastavu, a pokatkat i piratsku.

Imao je oko 35 godina kad ga djed pozva i naredu mu da se pobratimi sa Mehmet-agom Rizvanagićem, nekadašnjim kapetanom Hercegnovog, a sada kapetanom Risna, kako su zvali dizdara tog grada. Mehmet-agu su svi zvali Turčinom, ali je on znao da je taj "Turčin" ne samo Sloven, već i njegov rođak, Burović, čiji je djed ostavio vjeru svojih roditelja i konvertirao se u muslimana. Mehmet-agu su i mrzeli svi, jer je bio kvrgav, uvijek spreman na svađu, pa da isuče i mač. A bio je i vrstan junak. Koliko su ga mrzeli kao "Turčina", toliko su mu se divili kao junaku od megdana.

Trifun se stalno bojao dvoboja između svog oca i Mehmet-age. A očekivao je taj dvoboj od malena i, mada je bio siguran u junaštvo sog oca, koji je na tolikim mejdanima izašao pobjednik, opet se bojao tog dvoboja. Čim mu djed reče da upravo zato hoće to pobratimstvo, da izbjegne dvoboj Grgura sa "Turčinom", Trifun odmah pristade.

Kažu da, kad je Grgur saznao za to pobratimstvo, pozvao je svog sina Trifuna na dvoboj. Na određeno mjesto Trifun mu izvede oca, kapetana Nikolu, i reče mu:

-To pobratimstvo je djelo tvog oca. Evo ti ga! Djeli dvoboj sa njim, a ne samnom. Mene ostavi na miru da djelim dvoje sa mojom djecom.

Od kad se pobratimio sa Mehmet-agom, ne samo da su prestali dvoboji ovog "Turčina" sa Peraštanima, već su prestali i dvoboji ostalih. Mehmet-aga je obuzdao i sebe i svoje megdandžije. A i brat njegov, kapetan Nerceg Novog

Sulejman-aga, radio je na tome da na granici između Perasta i njegove kapetanije bude mira i sigurnosti.

Kao pobratimi, oni su i posjećivali jedan drugog. Mehmet-aga mu je došao kod kuće, u Perast, za čašicu rakije i na slave, za porodičnu slavu Sv. Nikole, za Uskrst i za imendan, Svetoga Trifuna. I Trifun je išao svom pobratimu u Herceg Novi, kod kuće, na kavu, pa i za Bajram, za Ramazan.

Predanje i narodne pjesme govore da se Mehmet-aga, u kući Trifuna, sastajao i sa nekom svojom ljubavnicom, sigurno Peraštankom.

U međuvremenu je počeo i Kandijski rat. Kao obično, Peraštani su se popeli na svoje brodove, digli jedra i razvili ratne zastave. Pozdravljeni topovskom palbom iz tvrđave i sa paluba trgovačkih brodova, izašli su iz Boke na more, da sa mletačkom flotom napadnu Turke.

U veleslavnoj pobjedi nad Turcima 1654. godine Trifun je odigrao glavnu ulogu kao vojvoda Perasta. Borio se mačem u ruci, prsa u prsa, probadajući turskog bajraktara, kome otima ratnu zastavu i postavlja je u Vijećnici Perasta kao vanredan ratni trofej, kojim su se negovi građani ponosili i ponose se dan-danas.

U ovom ratu on se sukobio i sa svojim muslimanskim rođakom, pobatimon Mehmet-agom Rizvanagićem. Trifun, koji je znao da ga dočeka kao prijatelja, znao je da ga dočeka i kao neprijatelja. Kao prijatelju mu je izneo čašu rakije, a kao neprijatelju - kuršum iz puške. Tako, kad se Mehmet-aga spustio sa svojom četom niz Veliniče i napao Perast, Grgur ga zgodi iz puške i na mjestu ubi. Uzme mu i mač, koji je bio skupocjen, okičen srebrom i zlatom.

Jedna od četiri epskih pjesama, koje je zabilježio Nikola IV Burović u njegovoj svesci, govori upravo za Tripa - "*kapetana slavnoga Perasta*", koji sa starcima, ženama i djecom odbija Turski napad i ubija svog pobratima. Ivan Krušala spjevao je poemu **SPJEVANJE DOGAĐAJA BOJA PERAŠKOG NA 15 SVIBNJA 1654.** Pjevao je o kapetanu Tripu i nadbiskup Andrija Zmajević (*Pjesme o boju 15.V.1654. u Perastu*), pa i Ivan Trnski. Dvije pjesme o ovom boju objelodanio je i dr. Valtazar Bogišić u zbirci NARODNE PJESME, Beograd 1878. Svugdje je glavna ličnost "*kapetan slavnoga Perasta*" Trifun Burović.

+Sablja Petra Zrinskog!!!!

Godine 1655. Trifun je izabran za kapetana Perasta. To vidimo iz svih napisa o njemu. A ima ih puno. Pošto je smjenjen sa te dužnosti, godine 1656. Trifun je imenovan za prokuratora Perasta.

Ne znamo kad i kako je završio. Ostavio je iza sebe sina Nikolu V i tri kćerke. Najstarija kćerka zvala mu se Ana. Nju je udao za Matiju A. Balovića, plemić iz Kotora, kome je Ana rodila sedam (7) sinova.

GROFICA JELENA (1645-1711)

Jelena je jedna od kćerki grofa Vicka I Burovića, unuka veleslavnog Nikole I, sestra Nikole IV, Grgura II, Luke II i Ivana II, svi istaknute ličnosti ne samo u porodici Burovića, već i u istoriji Perasta i Boke, u istoriji Crne Gore i Hercegovine, u istoriji Mletačke Republike i Italije, pa i u istoriji Grčke.

Rođena u Perastu negdje oko 1645. godine¹⁾, ona se vaspitala u epskom i herojskom duhu borbe i samopožrtvovanja za čast i ponos svoje veleslavne grofovske porodice, kojoj je pripadala po krvi i duši, koja ga rodila, hranila i podigla, odgojila i obrazovala, koja ga i udala za grofa **Krsta Zmajevića**, u jednoj od najpoznatijih plemićkih porodica Perasta i čitave Boke, čitave Crne Gore i Jadranskog primorja.

Grof Krsto Zmajević (1622-1692), vojvoda, sudac i kapetan Perasta, bio je stariji brat veleslavnog nadbiskupa barskog i primasa srpskog Andrije Zmajevića. Sabljom u ruci, na palubi broda i na sedlu konja, on se borio na svim frontovima gdje su njegovi Peraštani lili krv i polagali svoje živote, koliko na altar slobode i demokratije svog Perasta, svoje Boke i svoje Crne Gore, toliko i na altar hrišćanstva uopšte i katoličanstva posebno, pa i na altar Mletačke Republike i Italije. Biskup Pavao Butorac piše o njemu: *"Brat Andrijin Krsto bijaše peraški kapetan ili načelnik. Vrlo ugledan. Vješt trgovini, moru i maču".*²⁾

Grof Vicko Burović šale Andriju, sve o svom trošku, u Rim, na visoke studije, gdje se diplomirao i doktorirao na teologiji, pa kad se vratio u Perast pomogao mu da se odabere za opata starodrevne opatije Sv. Jurja, na ostrvcu Svetoga Đorđa, čime je faktički postao župnik Perasta. Poslije nekoliko godina, preko svojih prijatelja u Vatikanu, grof Vicko uredi stvar da ga Papa Aleksandar VII imenuje budvanskim apostolskim vikarom i povjerenikom Svete Stolice, dok godine 1671. on privoli Papu Klementa X da ga imenuje za barskog nadbiskupa i primasa srpskog. Ovako je Andrija ušao u svešteno-plemički red Peraštana, pa se i položaj njegovog brata Krsta pojačao u gradu, te se iste godine bira za kapetana grada, za što su i njega podržali svi Burovići. Po drugi put Krsta će izabrati za kapetana 1679-1680. godine.

Grofica Jelena se udala za Krsta Zmajevića onako kako su se udavale tada sve kćerke plemićkih porodica, bez ljubavi, po zahtjevu i naređenju svog oca. Bez obzira na to, kao i sve kćeri Perasta, i ona je bila dobra i dostojna žena, vjerna svom mužu i porodici u koju je ušla kao nevjesta, kojoj je rodila 6 sinova i nekoliko kćerki. I odgojila je tu djecu sa vanrednom pažnjom i ljubavlju, kao i sve druge majke Perasta, pa su zato oni i postali gordost svoje porodice i ponos svog grada, čitave Boke i domovine Crne Gore. Odgojila ih je više sama negoli sa suprugom svojim, koji je više četovao i spavao kao hajduk kod svojih jataka, negoli kod svoje kuće. Godine 1692. Krsto je i ubijen. Naravno da je Jelena uvijek uz sebe imala i svoju braću, koji su ga pomogli za sve, posebno djevera, nadbiskupa Andriju Zmajevića (1624-1694), koji se starao za djecu svoga brata Krsta (1626-1690), jer je među njima, najstarijeg, Vicka (Kome je Krsto dao ime svog tasta u znak zahvalnosti i odanosti), izabrao za svog zamjenika na svim dotadašnjim dužnostima i sveštenečkim zvanjima, pa ga zato blagovremeno šalje u visoke škole, u Propagandni zavod u Rimu, gdje i ovaj postiže doktorat filozofije i teologije.

Godinu dana poslije stričeve smrti (1695) Vicko će započeti svoju sveštenečku karijeru upravo ondje gdje ju je započeo i njegov veleslavni stric Andrija, u opatiji Sv. Jurja, a zahvaljujući Burovićima, koji su ga snažno

podržali, pa su intervenirali i za njega kod Pape Klementa XI da ga 1701. godine podigne na barsku nadbiskupsku stolicu, povjeravajući mu ovako zadaću apostolskog posjetioca za Albaniju, Makedoniju i Srbiju, kao i upravu budvanske biskupije. Burovići mu dovedoše u župskoj crkvi Sv. Nikole u Perastu i kotorskog biskupa Marina Draga da ga zaređi uz veličanstvenu prigodnu svečanost. Svojom djelatnošću kao nadbiskup Vicko Zmajević (1670-1745) će nadmašiti i svog čuvenog strica nadbiskupa Andriju Zmajevića, pa će tako postati gordost i ponos čitave Boke i Crne Gore, kao jedan od vrlih sinova vjere, naroda i domovine.

Istovremeno sa Vickom, Burovići su se postarali i za ostalu djecu svoje sestre Jelene, pa su ih poslali po seminarima da se školuju sa svojom djecom i djecom ostalih plemića Perasta, a držali su ih i pored sebe na palubama svojih brodova, kao i na bojištima, gdje su ukrštali svoje sablje sa neprijateljima vjere, naroda i domovine. Posebnu je naklonost Burovića uživao grof Matija Zmajević (1680-1735), koji je vitlao sablju ništa gore od svojih ujaka Burovića, a vitlao je i mozgom kao rijetko koji Bokelj njegovog vremena, ističući se svojom bistrinom i daljekovidnošću. Burovići intervenišu kod svojih prijatelja Štukanovića da daju Matiji za nevjestu svoju kćerku, pa ga tako i preko nje privezuju za sebe, predosjećajući da će ovaj Zmajević postati jedna od najistaknutijih ličnosti Perasta i Boke, pa i šire. Grofica Jelena Burović, kao i sve druge Burovičke, rađala je vitezove, koji su se kao zmajevi vili na nebu Perasta i Boke za posebnu veliku čast svoje porodice i čitave domovine Crne Gore, pa i šire.

Pomenuti Pavao Butorac, oslanjajući se na opis događaja od strane Marka Martinovića, tada opštinski sudac u Perastu, piše: *"Godine 1710, pašovaše u Perastu knez Vicko Bujović (rođen 1666. godine, -KB), odvjetak odlična roda. Čovjek od glasa. Mlad, srčan, neustrašiv, mejdandžija, zulumčar. Kad je saveznička vojska mletačka, papinska, malteška i toskanska 1687. za četrnaestogodišnjeg rata (1684. do 1699.) opsedala trvdi turski grad Herceg Novi, Bujović - kao zapovjednik jakih peraških odreda - bje Osmanliji strah i trepet. Kako i ne bi! Pred same tri godine (23. V. 1684.) to golobrado osanaestogodišnje momce odnije pobjedu u dvoboju s čuvenim hercegnovskim kapetanom Osmanagom Ibrahimagićem. Dognao ga Osmanaga kraj Kamenara na uzan komad morskoga žala, Krvnicu. Ali ga Bujović u zadnjem trenu probode, kad već bje u skranjoj opasnosti, da u moru zaglavi. Mač je agin još u kući peraških kneževa Vickovića. Pri zauzeću Trebinja g. 1695, jurnuv bijesno na Turke izgubi konja. S tri oružana broda i 350 ljudi zađe u krvavu borbu s tripolitskim gusarima. O svom trošku ogradi brod i udari na gusare. Zato ga Mletačka Republika, skupa s muškim potomcima, obdari naslovom i čašću kneza (conte) i komburskim feudom (28. III. 1704.).*

Neki turski zapovjednik povjeri za vrijeme rata svoju kćer peraškom kapetanu Krstu Zmajeviću (kapetanovao 1681.), ocu nadbiskupa Vicka i Matije. Odgoji ju on kao svoju. Nu knez je osramoti i odvede u Dubrovnik. Iz Dubrovnika ga izagnaju uz globu od 2.000 dukata, jer izbatina jednog plemića, koji je imao odnošaje s njome.

Nakon Krstove smrti okopa se knez oko udovice (Jelene). Postiže da je njezinim novcem - tada je Vicko bio u Rimu na naucima - dao sagraditi brod **"Sveti Krst" (Santa Croce)**. Na brod postavi dva sina udovičina (bilo ih je više, četiri). Nu nije im računa nikad davao. Na to ga prisili Vicko, kad se vrati s nauka (oko 1692./3.). Pod Dračem su ti računi uređeni. Knez dade djeci pismenu obavezu, da im duguje više od 5.000 dukata. Kad je ta lađa bila prispjela pod Drač, knez dade izvijesiti francusku zastavu i znak (**fiamola**) dogovoreno s francuskim konzulom, da uzima njegovom pomoću prednost pri ukrcavanju tereta. Nasta velika raspra između drugih brodovlasnika. Ovi se pismeno obrate carigradskome bailu protiv Bujovića. Bailo, predstavnik Republike kod Visoke Porte, po njegovoj želji uredi stvar. Međutim se bješe pojavio pred Dračem neki tripolitski gusar. Kad biše krcate ladje **"Santa Croce"** i **"Argo Fidele"**, izađu iz luke. Zahvati ih oluja. **"A.Fidele"** propade. **"S.Croce"** povrati se pod Drač. Nato napadnu gusari i potope iz topova lađu s svom robom i momčadi. Pogiboše i djeca Zmajevića. Propade i Bujovićeve obveznice. Sad usplamtje mržnja između Bujovića i Zmajevića.

Knez ne mirovaše. Da se lako dopadne bogata plijena, a ujedno upropasti naprednu kuću Tripa Štukanovića, odvažna junaka, patruna jedne tartane, nagovori Tripova sina Marka, da s tartanom nenadno nasrne na neku tursku polaku pod Dračem, punu dragocjene robe. Sporazumješe se za diobu plijena. Štukanović navali sa oružanom tartanom obnoć. Poubija nekoliko Turaka. Oduče polaku u Otranto. Kad ču to kotorski providur, da pobijesni. Pohita u Perast i odriješito naloži: svi će Peraštani u potragu za polakom. Branili se utaman da otiđu samo sukrivci. Bujović morade da odjedri svojim brodom. Svaki je patrun morao da dade po jednoga mornara na svoj trošak (2-3 cekina). Preostale mornare, do 40 ih, i troškove priskrbiti će općina. U Otrantu nađu polaku. Teškom ju mukom odvuku u Mletke. Sad uđe u stvar i holandski konzul Pulimeno, koji bijaše u vezu s Turcima s polake. Navali na Bujovića i stade da svim silama nagovara Turke da preduzmu korake u Carigradu, ne bi li došlo do kakva sukoba, makar i oružana, između Porte i Mletaka. U doba je mirno konzul malo prihoda ubirao. Tako će dužd uništiti dvije porodice, Štukanovića i Bujovića. Imetak će pod državnu zapljenu. Pogubit će Bujovića. Nu knez bješe silno spretan. On spriječi sukob dviju vlasti. Upropasti Štukanoviće. Sebe prikaza u takvu svjetlu, jer je tobož otišao u potragu za polakom, da mu senat za nagradu dodijeli 755 dukata za tobožnje troškove u preduzeću. Nasta razdor između Štukanovića, najbliže svojte Zmajevićeve, i Bujovića...

Govoraše se o knezu da ima nedopuštene veze s jednom svojom lijepom sluškinjom. Da se opere pred svijetom.

tom, htjede ju dati za ženu nekome klesaru. Nu ovaj ju ne htjede, jer sumnjaše o njenu poštenju, pa se zaruči sa sestrom braće Fiamenghi. Da mu se osveti, nagovori knez srčana mladića Zambelu da navali na nj. Ovaj to učini. Mišljaše da je radnik skrivio što i općini. Tad bijaše Bujović kapetan. Nato oboružani Fiamenghi naskoče na Zambelu. Rane ga. Pobjegnu s klesare u Dubrovnik. Kuću im drugi zapreme. Bujović se desi zatim u Dubrovniku. Napane ga jedan brat Fiamenghi i lako rani. Knez posla četiri oboružana čovjeka u Dubrovnik, te ovi ubiju mladega Fiamenghi. Nu jednoga od njih ulove gospoda dubrovačka i objese. Još prije toga neki knežev bravo, kako mu rane gospodara, napadne na drugoga svaka Fiamengovih u Perast i smrtno ga rani. Tako upropasti knez kuću Fiamengovu, a svadi se sa Zambelom.

I sve mu je divno uspijevalo.

Zadjene se i s Nikolićima i s njihovim srodnicićima Marinovićima. Govorkalo se da je potkupio za 60 cekina nekoga Rišnjana da ubije jednoga Nikolića. Pruži se tomu i prilika. Dođe do dvoboja između Nikolića – Marinovića i Rišnjana, jer se bjehu porječkali. Nato sačeka mnogobrojna rodbina tih kuća Rišnjane, kad se vraćahu iz Kotora. Ubiju ih četvoricu. Među njima i nekoga odličnijega, Džaju. Kad se Rišnjani namjere na neke pravedne ljude iz Perasta, Peraštani dignu na oružje. Zađu u Risan. U boju ubiju jednog Rišnjana, a trojicu rane. I sam Mocenigo, opći providur, morade s vojskom u Boku da umiri ta dva mjesta. Tad je Bujović bio peraški kapetan. Knez bje kapetanom 1694. Opet potvrđen 1696. Ponovo izabran 1704. i potvrđen 1706.

Po starom peraškom zakonu ne smijaše kapetan da bez dozvole zbora potroši više od 5 malih dukata. Knez Bujović zatraži kao kapetan više puta čas većih čas manjih svota od sina Marka Martinovića, poznata slavnog pomorca, tadašnjeg općinskog prokuratora i blagajnika. Njega je radi njegove besprekidne izočnosti zamjenjivao sin mu klerik, jer se općinske vlasti čuvahu u plemićkim kućama. Mladić neiskusno davao mu novac. Ne htjede knez kasnije išta da prizna. A tako ni predati račun. Zahtijevahu od Martinovića da on plati.

Po zauzeću Herceg Novog (1687) Bujović i Zuane Mazarović odu u Mletke kao izaslanici. Tražit će za Peraštane u ime stečenih zasluga hercegnovsko područje. Dužd ga i udijeli, da se jednako porazdjeli između 12 kazada (kuća)...Knez ti isposlova da mu kazada Stojšića, što imашe malo porodica, bude udružena s kazadom Bratica. Potom se domogne vrlo finom politikom, nešto nagovorom nešto malim novcem svih zemalja obiju kazada. Nu ni to mu ne bi dosta. On pregnu da se dalje proširi, kao kapetan znadijaše naći najmanju izliku, da općinu uplete u to pitanje posjede. Oteo bi zemlju za se u ime općine. Tako opravi Zuane Lovrenčeviću. On nikako ne htijaše da mu svoj komad ustupi. Knez uplete protiv njega općinske stvari. Čak da mu je ponio i kormilo s broda (vašela). Da se oslobode te tiranije, Lovrenčevića žena sa svojom majkom i malim djetetom odu u kneževu kuću. Zamole ga da kumuje djetetu na krstu. Otjera ih knez. Nato mu Lovrenčević, pod silu, zemljište ustupi. Govoraše bez prestanka, da kad bi ko pitao kneževe potomke, kako su postali kneževi, ne bi drugo mogli da odgovore, nego: tako čini tko može, i dosta...

Nalazi se u peraškoj općini prijepis iz Zlatne Knjige pravih Naslovnika Magistrata nad Feudima, potpisan od tajnika Andrije Riepola, o imenovanju Vicka Bujovića pok. Stjepana i njegovih sinova Ivana, Krila i Stijepa za kneževe (conte) i feudatare feuda Kombura (120 polja). Senat ga odlikova tim naslovom zavažda pozitivnom odlukom 18. ožujka 1704. Dade mu i plemićki feud (Feudo Nobile, Retto e Legale). Sve to i za zakonito muško potomstvo. U priznanje vrhovna mletačkoga gospodstva poklonit će godišnje hercegnovskom providuru dvije svijeće od bijela voska, od dvije libre svaka, rađene na dan sv. Marka.

Kneževa se žena, Turkinja porijeklom, vladala vrlo slobodno. Svak ju preziraše. Knez međutim svojom bahatošću svakomu dodija. Pa ga svrgnu sa kapetanske časti. Poslaše mu u palaču logotenenta da mu uzme zapovjednički štap i općinski mač. Još se u općini čuva portret knežev. Obučen je sav u oklop. Ponosita držanja. Bezobziran. Snažnih poteza u licu. Oči odaju neodvisnu i strastvenu dušu. Jednom napane knez u crkvi opata Zambelu, prijeteći mu se umorstvom. Napadne i nadbiskupa Vicka Zmajevića, vrijeđajući mu moral. Nasta stoga velika uzbuna, nakog čega ga svrgnu.

Sad knez stade da pomalo skuplja oko sebe i svoje palače naoružane brave. I turske srodnike svoje žene. Bujovići dograde nakon zauzeća Herceg Novoga na kraju Penčića krasnu palaču u slogu mletačke renesanse. Donda je bila vlasništvo kneževske obitelji Vickovića. Isposlova knez od izvanrednog providura, da se talijanski vojnici iz kaštela sv. Krsta (bilo je tu i Njemaca) uklone, a mjesto njih da dođu njegovi bravi. Pod kućom držaše brodove Ulcinjana, zakletih peraških dušmana. Privuče i neke ugledne mještane, njih oko 47. Pa posla tobož na ime općine u Mletke pritužbu, potpisanu od četrdesetisedmorice, na opata Zambelu. On je, veli, kamen spoticanje; neka ga uklone. Nadbiskupa (Vicka Zmajevića) tuži u Rim, u ime grada Perasta. Tako ostali dio mjesta življaše u preteškoj i tjeskobnoj neizvjesnosti.

Još kao kapetan radio je sve na svoju ruku. Osobito je značajno, da bi bez prekida znao da od zbora izmami općinski novac, a katkada i crkveni. A sve tako fino udesivši, kao da se radi o javnoj potrebi. Tako češće uvjeri članove zbora, da treba slati odaslanstva u Mletke. Novac je dakako u svoje svrhe ulagao, a račune nikome ne davao. Dosjete se napokon ljudi. Pa kad zaiska 200 dukata, da u Mletke nabavi jedno veliko zvono, uskrate mu ih. Rovarenjem malne omrazi Perast nunciju, biva, pretstavniku općinskih interesa u Mlecima, Negri-ju, da nije općina izrav-

nala njegovu pogriješku. Proti volji i bez znanja općine ode u Kotor u providurovu kancelariju i daje skinuti Fausta Negri-ja sa časti peraškoga nuncija. Novoga je kapetana, svoga nasljednika (Grgura II Burovića, - KB), i suce prezirao. Oni bijahu potpuno nemoćni pred zulumom, što ga on sa svojim ljudima činjaše na seljanima i njihovu posjedu.

Između ostaloga, uze knez u zaštitu nekoga postolara i suložnicu mu. Boravljahu oni u nekoj kućici Štukanovićeve vlasništva. Nanjuši na vrijeme da će iz Kotora biti poslata straža od providura da odvede sablažnjivce... Najprije ih zakloni u neku kućicu tik svoje palače. Na sam dan, kad je imala da dođe straža, ukloni se u Kotor, kao da nije njegov posao. Kako se straža pojavi, zakloni se postolar u kuću. Uzalud panduri na nalog peraškoga kapetana htjedoše u kuću. Kneževi se bravi silom opru. Ženu nađu u nekoj kući tik palače, jer nije navrijeme umakla...

Neki Manoli, nastanjen u Perastu, ukrca na svoj brod robe od preko 20.000 dukata u Draču. Robu trgovaca rasproda, a fregadun potopi. To tako uzmuti Peraštane, da ga htjedoše ubiti. On pobježe na Rijeku. Knez, tad kapetan, pozva ga tajno u Boku i uzme pod svoju zaštitu za svotu od 250 cekina, uglavljenu s Manolijem. Šetaše Manoli po Perastu bez smetnje...

Peraška općina branijaše po izričitu nalogu providurovu Ulcinjanima, da robu prodaju pod Perastom. Da se neredi ne izazivlju. Kad jednom tako odaleče Ulcinjane, uzme ih knez u zaštitu i dovede pod palaču. Peraštani, osobito oni u upravi, uskomešaju se. Navale na jednoga kneževa rođaka, što se desi na trgu sv. Nikole. Nu taj umače u svoju kuću. Sin knežev, koji je taj sukob motrio, dojavio to ocu. Knez smjesta ode naoružan s dva svoja brava Dubrovčanima, koji mu bijahu podanici, i sa sinom. Svi pod oružjem. Pridruže im se na putu dva rođaka i jedan pandur iz kaštela. Na pjaci stade da izazivlje mjesto i upravnike. Peraštani se, među njima i neki Štukanovići, približe, naoružani samo bodežima, kako se tad uvijek nosilo. Nasta kavga. Pa kreševu. Poginu Bujović s dva Dubrovčanina. Ubojice se sklone u Dubrovnik".³⁾

U Splitu, 8. maja 1710, od opštega providura proglašena je presuda, kojom - za ubistvo Vicka Bujovića - osuđeni su kapetan Perasta **Grgur II Burović** (brat Jelene), nadbiskup **Vicko Zmajević** i **Matija Zmajević** (sinovi Jelene), **Zuane Tripa Štukanovića**, **Šime Mata Zambela**, **Božo Široević**, **Luka Nikole Vučićevića**, **Matija Nikolić**, **Zuane Nikolić**, **Niko Zuana Marinovića**, **Matija Nika Petrovića** i **Matija Šilopić**.

Među njima glavni je bio Grgur II Burović, koji je - kao novoimenovani kapetan Perasta - pošao sa svojim ljudima da mu oduzme zapovjednički štap i opštinski mač i da ga riješi svih dužnosti vlasti u Perastu, zatim da ga uhapsi, a - ako uredba - i da isuče sablju na njega, imajući pored sebe dobro naoružane sestričice Matiju Zmajevića i biskupa Vicka Zmajevića, kao i ostale privrženike, posebno Štukanoviće, duševno i rodbinski povezani sa Burovićima i Zmajevcima. Kad je počeo oružani sukob i pucnjava, kapetan Burović je eks-kapenu Perasta Bujoviću zadao smrtni udarac sabljom, sveteći ovako sve Perastane za sva njegova zlodjela, kao i 4 svoja sestričina - Zmajeviče - opljačkani i ubijeni od njega.

Pošto su odmah pobjegli, za njima su mletačke vlasti izdale potjernice.

Nadbiskup Vicko Zmajević sklonio se u Kotoru, u kući viteza Buće, gdje su stigli ljudi ubijenog Bujovića i kroz prozor pucali na njega, urlajući da će ubiti 18 neprijatelja za osvetu njihovog kneza. Pošto nisu uspjeli da ga ubiju u prvom napadu, intervenisao je vitez Buća i biskup Kotora, pa i Papa iz Rima, te je nadbiskup Vicko Zmajević oslobođen osude i vraćen na svoju dužnost barskog nadbiskupa, a poslije nekoliko godina prelazi na dužnost zadarskog nadbiskupa.

Matija se iz Dubrovnika, zajedno sa ujakom Grgurom Burovićem, prebacio odmah u Ulcinj. Tu je Grgur ostao kod svojih rođaka Resulbegovića, maskiran kao musliman, dok se Matija prebacio odmah brodom u Carigrad, gdje se povezo sa ruskim poslanikom Tolstojem. Ovaj ga primi odmah u rusku službu sa činom kapetana. Naredne godine Turska objavi rat Rusiji i odmah uhapsi tuskog ambasadora Tolstoja zajedno sa Matijom. Baciše ih u zloglasni zatvor Sedam Kula, odakle je malo ko izvukao živu glavu. Kad to doču majka Jelena, kao majki Jugovića, i njoj prepuče srce od žalosti, u proleće 1711.

Sahranjena je na groblju Perasta pored svog muža Krsta Zmajevića.

Matija je izvukao živu glavu iz Sedam Kula i odmah dospio u Karlovim Varima, gdje se sastaje sa ruskim carem Petrom Velikim, kome gradi Južnu, Crnomorsku flotu, pa ga 1725. godine dekorišu medaljom Aleksandra Nevskog, najveća medala Rusije toga vremena, a 1727. ga unapređuju sa titule viceadmirala u titulu admiralusa ruske flote. Tamo, u Rusiji je i umro, željan svoga Perasta i svih Peraštana, posebno svoje najstarije kćerke Marijete, koja se njegovom preporukom udala za grofa **Stanislava**, sina veleslavnog guvernera Herceg Novog grofa **Ivana Burovića**. Svojim testamentom on je zaveštao kćeri svojoj i njenom sinu sve što je imao, svoje i svih Zmajevića, pošto je bio poslednji muškarac te porodice, umro bez muškog nasljednika. Njegov brat, nadbiskup Vicko Zmajević, kao svešteno lice, nije se ženio.

Dve druge kćerke Matije Zmajevića zatvorile su se u jedan manastir Boke kao kaluderice, žaljeći za ocem i preminulom slavom plemenite porodice Zmajević.

1) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, str. 255-256, piše da je vjenčana 1665, "*podatak uklopljen u prvu knj. krštenih opat. nadž. arh. u Per.*" Po tome smo i izveli da je rođena negdje oko 1645, jer je tada morala imati oko 20 godina. Ali je Butorac naziva Helena i kaže da je kćerka kap. Mateja Štukanovića, što sigurno nije istina, jer grofa Grgura Burovića, na drugom mjestu naziva ujakom Vicka i Matije, djece Jelene. Štukanovići su udali svoju kćerku Helenu u Zmajeviće, ali ne za Krsta, već za njegovog sina Matiju Zmajevića.

2) BUTORAC, Pavao: **ZMAJEVIĆI**, c.d. str. 20.

3) **Iden**: str. 55-65.

KAPETAN GRGUR II

Grgur je drugi sin kapetana Vicka I Burovića. Rođen je u Perastu u drugoj polovini XVII vijeka, moguće 1650. Odrastao je i vaspitao se na palubi broda svoga oca, pa je od malenih nogu opasao sablju i borio se ne samo protiv turskog okupatora svoje domovine, već i protiv drugih, pa i protiv Engleza.

Godine 1691. izgubio je svoj vašel u borbi sa dva engleska broda, a u gusarskom sukobu.¹⁾ Tom prilikom umalo je poginuo. Spasio se smrti zahvaljujući pomrčini i snažnim mišicama, koje su ga plivanje iznele na obalu.

U Drugom Kandijsko ratu borio se po Hercegovini rame uz rame sa svojim bratom od strica Grofom Ivanom I, guverner Herceg Novog. Pošto se istakao u tim borbama kao vojvoda Peraštana, oni ga izabraše i za kapetana grada.

Grgur je bio oženjen, ali mu je žena bila nerotkinja. Katolički Burovići nisu mijenjali žene nerotkinje, kako su to činili njihovi muslimanski i pravoslavni rođaci, što ćemo vidjeti u istoriji ovih. Ali su zato adoptirali, posvajali tuđu djecu. Tako je Grgur posinio jedno muslimansko dijete, koje je dopalo u njegove ruke u selu Mistra, na Peloponezu, u Grčkoj, gdje se borio uz Grke protiv turskih okupatora. On je to dijete preveo u hrišćanstvo i nazvao ga **Ivan**²⁾. Poslao ga i na školovanje u Italiji, gdje završava teologiju u Padovi, pa se tamo i doktorirao. Kad se vratio sa studija, zahvaljujući Grguru imenovan je za peraškog opata. Pod imenom **dr Ivan Krušala** proslavio se i kao pjesnik, pa je ostavio u Perastu lijepo ime, kao što su ostavili lijepo ime i Zmajevići, isto tako adoptirani u katoličanstvo od Burovića, koji su ih uveli i u red peraškog plemstva. Ivan Krušala je spjevao o Burovićima poznatu poemu Peraški boj, pa je uveden i u LEKSIKON crnogorske kulture.

Grgur je više puta izabran za kapetana Perasta. Posljednji put 1710: posle nekoliko dana probo je mačem svrgnutog kapetana Vicka Bujovića, koji bješe dozlogrdio građanima svojim nemoralnim ponašanjem, zulumima i nasilništvom. Zato Malo Vijeće odlučilo da ga svrgne sa vlasti i na njegovo mjesto bi izabran Grgur, koji odmah pođe sa opštinskim stražarima reda u kuću svrgnutog kapetana da mu oduzme opštinski mač i zapovjednički štap. Svrgnuti kapetan se tome odupro i svojim ljudima započeo boj.

Iako su dvoboji bili zabranjeni³⁾, kapetan Grgur ga pozva na medgan junački da tako jednom za svagda ras- čisti sa njim, osveti i oslobodi grad njegovih bestidnosti, njegovog zulumu i nasilništva. Pošto je ubio nasilnika, zaje- dno sa svojim sestrčićima, Matijom i Vickom Zmajevićem (biskup), dali su se u bijeg, da ne bi pali u ruke mletačkih vlasti.

Za njima je odmah raspisana poternica: ko ih uhvati unutar teritorije imao je 2.000 dukata nagrade, a van teritorije - 3.000. Grgur sa Matijom skloniše se u Ulcinj, kod Resul-

begovića, rođaka Burovića. Pošto su ih otkrili, Matija pobježe za Carigrad, a Gurgur nastavi da maskiran kao musliman živi u Ulcinju, ali ga opet jedan Albanac iz Ulcinja otkri i iznenada ubi.

Čim se to proču, Novlani su digli jedra svojih brodova da pođu na Ulcinj i da os-vete Grgura Burovića. Tada je guverner Herceg Novog bio grof Ivan Burović, pomenuti Grgurov brat od strica. Generalni providur za Dalmaciju i Albaniju hitno zamoli providura Herceg Novog da pozove Novljane, posebno upravu topalske komunitade, da se uzdrže od bilo kakve osvete protiv Ulcinjana, koji su ubili Grgura Burovića, jer će se u suprotnom protiv njih preduzeti naoštrije mjere. Zamoljeni i od guvernera grofa Ivana Burovića, oni se povukoše, izjavljujući javno, posebno Topla, da su oni samo izvršili naređenje dužda Mletačke Republike i da će se kad tad osvetiti Ulcinjanima.⁴⁾

Nije prošao ni mjesec dana, glava Ulcinjanina, koji je ubio kapetana Perasta Grgura Burovića, nabita na kolac, izneta je vrh glavne kapije novske tvrđave, na Kanli kuli (*krv-ava kula*), pošto su je njegovi rođaci Resulbegovići predali lično grofu Ivanu Buroviću.

Kako rekosmo, kapetan Grgur nije ostavio nasljednika, ni muško, ni žensko. Tako se njegova grana ugasila.

1) BUTORAC, Pavao: **KULTURNA POVIJEST**..., c.d. str. 71.

2) BUTORAC, Pavao: **ZMAJEVIĆI**, cit. djelo, str. 23.

3) Još 1680. godine, opšti providur Jeronim Conrado izdao je proglas da se zabranjuju dvoboji pod prijetnjom robije, galije, izгона, pa i života. Ovaj je dekret preveden na "ilirski" i izvršen na vrata crkava svuda po Boki, posebno u Kotoru, Perastu, Prčanju i po drugim okolnim mjestima.

4) PEJOVIĆ, M.Crnić: **Popis kapetana**, cit. stud., str. 384, i RADOJIČIĆ: **cit. djelo**, str. 176.

PJESNIK NIKOLA IV (1655-1737)

Nikola ili Niko, kako su ga kratko zvali, bio je treći sin grofa Vicka I Burovića. Rodio se negdje oko 1655, u Perastu, gdje je odrastao i vaspitao se kao i ostala djeca ove porodice, pri domaćoj školi, zatim u Italiji, u zavodu Loreto, pa i u Rimu, gdje završava više studije i bio jako obrazovan, što ćemo vidjeti i iz njegovog života. Od malih nogu on je isto tako i na moru, gdje se na palubi broda bori uz oca i braću, a često i uz brata od strica - grofa Ivana I.

Oslanjajući se na njegovu biografiju, sastavljenu od Miloslava Pantića¹⁾, Nikola je veći dio svog života proveo kao pomorski kapetan. Zapovijedao je na brodovima svojih sugrađana (1683 na pataču "*Gospa od Škrpjela*" Tripa Štukanovića, koja je prevozila pšenicu. 1701. na jednu drugu pataču, koja je sa trgovačkom robom išla od Drača za Veneciju, kako piše Pantić - "*i još mnogo puta takođe*"). Plovidbu je obavljao i svojim brodovima, jednom malom fregatom i jednim gripom.

Kao ratnik borio se sa Turcima, i čak je dobio komandu nad manjim vojnim odredima 1685. kod Korona u Moreji (Grčkoj), 1686. kod Mozdona, opet u Moreji, 1687. kod oslobođenja Risna i Herceg Novog, zatim u Hercegovini. Negdje 1691, u gusarskom sukobu sa Englezima, Nikola Burović je izgubio svoj vašel, kojim se još tada proslavio kao zapovjednik broda i kao «*slavno ime*»²⁾. A naredne, 1692. godine, on se bori i za odbranu Cetinja i Crne Gore, kad ga opština kao poručnika posla tamo sa snažnom četom ratnika. Sem na crnogorskom frontu, na Istoku je ratovao pod komandom dužda Frančesko Morosinijem: bio je komandant 12 odabranih Perastana, koji su čuvali mletačku zastavu. Prilikom sahrane dužda u Naupliji, u Grčkoj 1694. godine, među brojnim odabranim zvaničnicima, viteзовima Sv. Marka, oficirima, plemićima i diplomatskim pretstavnicima, peraški zastavnici su kao "gonfalonieri" imali osobito istaknuto mjesto, na čelo sa njihovim kapetanom Nikolom Burovićem.

Grof Nikola borio se i o svom trošku, sa svojim brodom. Butorac piše: "*I borio se junački uz prekomorce!*" Izvanredni providur Nikola Erico Drugi 12. januara 1692 (tj. 1693) odaje priznanje ovom Buroviću za junačko drža-

nje u borbama vođenim do toga vremena.³⁾

Godine 1694. opet je na bojnopolju kod Trebinja i na Klobuku. Zbog pokazanog junaštva i posebnih sposobnosti u vladanju sa masama, godine 1695, opšti providur Danijel Dolfin imenovao ga **guvernerom Carine i Trebinja**, s platom od 20 dukata mjesečno, a senat potvrdi to imenovanje u novembru.⁴⁾

Kao Trebinjski guverner, za dvije godine obnovi kulu na svoj trošak. Na granici je držao pouzdanike i zaveo takvu sigurnost u onome kraju, da je trebinjsko pučanstvo od malena broja poraslo na 4.000. Sačuvano je jedno pismo Guvernera Nikole upućeno Dubrovačkoj vladi iz Trebinja 23. marta 1697. godine⁵⁾, u kome je riječ o nekoj stoci, koju su stanovnicima Župe Dubrovačke bili opljačkali trojica lopova iz Korjenića, pa su Dubrovčani uhapsili Vučića Tomovog, osumnjičen kao njihov saradnik. Guverner Nikola je odmah djelovao da se pljačkaši zastraše i razjure a stoka vrati Župljanima. Ovim pismom on se zalaže kod Dubrovčana da mu puste iz tamnice nedužnog mladića Vučića, koji mu je po svemu bio rođak.

U Drugom morejskom ratu on ponovo polazi u rat pored Grofa Ivana, pa je često bio komandant njegove garde, a još češće vojvoda Peraštana. Na čelo Peraštana on ide u pomoć i Sinju 1715. godine, kad ga opsjednuše Turci. A kad Crnogorci opet napadoše Tursku da oslobode Bar i Ulcinj, kapetan Nikola Burović pošao je u rat sa 120 Peraštana i borio se junački rame uz rame sa svojom braćom Crnogorcima, dokazujući im da i oni, primorci, znaju da vitlaju sablju po bojištima na kopnu ništa gore od njih, brđana i planinaca⁶⁾. Tako godine 1717. on je u opsjedanju Bara, a 1718. napada i Ulcinj, uvijek na čelo svojih Peraštana. Butorac kaže za njega da se "*Uopšte junaštvom istakao u mnogim bitkama*"⁷⁾, dok ga narod slavio u svojim junačkim pjesmama, o čemu će biti govora u produžetku biografije ovog izuzetnog Burovića.

U rodnome gradu zauzimao je i odgovorne javne funkcije ili je primao naročite počasti: po nekoliko puta je bio **vojvoda**, jedan od "*suda*" i, opet više puta, **kapetan opštine**, a često su mu povjerovane i specijalne dužnosti u izgradnji crkava, kao i za njihovo opremanje. Godine 1718. nalazio se na mjestu **prokuratora** svetišta Gospe od Škrpjela. Tom je prilikom predložio da se u čast Bogorodice načini mramorni oltar u crkvi Gospe od Škrpjela, što je usvojeno.

U Malom Vijeću on je često predstavljao bratstvo Burovića. Kao kapetana Perasta bjeleži nam ga P. Butorac 1717-1718. godine, zatim opet 1725-26.⁸⁾ Nema sumnje da je bio kapetan Perasta i u Prvom morejskom ratu, kada je na čelo Peraštana napadao Turke po Hercegovini i Crnoj Gori.

Kapetan Nikola Burović je demonstrirao ne samo posebno junaštvo, već i posebne sposobnosti u komandovanju vojnim jedinicama. Isto tako on je pokazao i posebne sposobnosti u vladanju narodom. Bio je mudar i dalekovidan, a imao je i potreban takt u odnosu sa ljudima. Zato su ga svi voleli i poštovali, što se vidi i po onome što su pisali o njemu, a i po onome kako su ga tretirali vlastodržci u Mletke. Pošto su ga proglasili guvernerom Carine i Trebinja, Mlečani su mu dodjelili i titulu grofa, konta, inače - nasljeđenu.

Iako je toliko mnogo učinio za oslobođenje Herceg Novog, on nije napustio rodni Perast, jer ga sve vezivalo za taj grad: tu je zasnovao porodicu, tu je imao svoju kuću i tu je, u porodičnoj grobnici na ostrvu Sveti Đorđe, našao i konačni mir, godine 1737.

M. Pantić, pozivajući se na peraške matične knjige, kaže: "*vidi se da je imao kćer Luciju (koja je umrla već 16. marta 1682) i sinove Tripuna (Trifone e Vincenzo), rođenog 21. januara 1683, drugoga Tripuna (Trifon Zuane e Bartolomeo), rođenog 25. avgusta 1686, i Luku III (Luca e Cristofalo), rođenog 15. septembra 1695*"⁹⁾. Mišljenja smo da je Luka bio prvi sin, rođen negdje oko 1677, zatim Matija I, rođen negdje oko 1680, dok mu se drugi Trifun rodio negdje oko 1700. godine. A 1705. godine rodio mu se sin Krsto.

Na str. 46 njegovog djela, M. Pantić piše: "Prva peraška zbirka narodne poezije, i istovremeno prva zbirka narodne poezije među Jugoslovenima, nastala je nešto pre 1697. godine, a može biti i upravo tada; ta je godina ispisana nad tekstom njenog preposlednjeg lista. Pošto joj sada nedostaje šest listova na početku, ne može se reći kako joj je glasio naslov, ako ga je bilo, a samo se posrednim putem da izvestiti ko ju je načinio; lako može biti da je sve to bilo naznačeno na natpisnom listu. Peraštanin koji ju je načinio dugo je bio nepoznat, ali sada to više nije. Neko vreme, i čak veoma dugo, iznošeno je, s vrlo malo uverenja, tvrđenje da je to bio erudita i pesnik Andrija Zmajević, ali kada su se stvari razvidele pažljivije, pokazalo se da ono nije opravdano. Sudeći po rukopisu pisara, a i po nekim unutrašnjim momentima zbirke, njenog tvorca raspoznavamo u Nikoli Buroviću (oko 1655-1737), pomorskom kapetanu, ratniku i brodovlasniku iz Perasta, koji je u slobodnim časovima prepisivao dubrovačku i domaću poeziju, a pomalo je i sam bio pesnik... Osnovne namere Nikole Burovića, koje su ga vodile pri radu na ovoj zbirci, jasno se vide već iz samoga njenoga sklopa: na devedeset listova formata četvrtine, na kojima je pretežno pisano u dva stupca, on je želeo da okupi tekstove svih vrsta usmene poezije koje je znao, kao da ih je namenjivao svakoj potrebi tadašnjeg života. Prvo su dolazile pesme dugoga metra, koje smo navikli da zovemo bugaršticama, a koje je on nazivao *bugarkama*: to su pesme epske i junačke u prvome redu, a ton im je izrazito žaloban. Za njima su dolazile sasvim kratke i obično veoma lepe lirske pesme, koje se o svetkovinama ili u sličnim prilikama pevaju napijajući nekome u čast; zvali su ih *počasnicama*, i jedne su bile namenjene muškarcima (*počasnice muške*), dok je druga njihova grupa bila

za ženski svet (*počasnice ženske*). U sledećem odeljku ove zbirke Peraštanin je ispisao pesme koje se pevaju prilikom plesa u kolu (*popijevke od kola*), a završni deo odredio je za deseteračke pesme, o junacima i njihovim megdanima, o njihovim tamnovanjima i o njihovim ženidbama. Pojedine od svih tih pesama bile su proizvod drugih sredina i u Perast su dospele idući specifičnim, ne svaki put uočljivim, i štaviše i ne uvek jasnim putevima svoga kretanja; ostale su bile lokalnog postanja i govorile su o događajima koji su za pozornicu imali Perast i njegovo najbliže susedstvo. Burović, koji je sačinio ovu zbirku, morao je slušati i jedne i druge i, zahvaljujući njegovim zapisima, a ne nekim rukopisima iz kojih bi bile vađene, one su ulazile u njegovu zbirku. Ne smatrajući svoje prikupljanje dovršenim, on je između odeljaka ostavljao bele listove za naknadna upisivanja, a kako mu se to zbog nečeg nije dalo da učini, kasniji vlasnici rukopisa stavljali su na njih svoje zapise, ili unosili svakojaके tekstove, crteže grbova i jednostavne igre perom. Ne bi se moglo reći da je Nikola Burović imao do kraja određene predstave o usmenoj poeziji, nit da su mu bile u svemu jasne razlike koje tu poeziju odvajaju od poezije pisane i umetničke. To se da zaključiti po mnogo čemu. Prvo je od toga što je on ovlašnim i lakim intervencijama jednu od njih pretvarao u onu drugu, kad mu je to trebalo. Budući da su se u njegovo vreme bugarštice već mnogo ređe mogle čuti u ovim stranama, jer su sve više uzmicale pred pesmama u desetercu, a kako je želeo da ih ima, on je deset krupnih fragmenata iz OSMANA Dživa Gundulića mirmo i bez ustezanja preobrazio u bugarštice. Učinio je to na taj način što je dva Gundulićeva osmerca shvatio kao jedan bugarštički stih, i što je na određenim mestima, najpre posle prvog, a onda i posle svakog drugog tako dobijenog stiha, dometao pripeve koje bugarštice imaju gotovo po pravilu. Tekst dubrovačkog pesnika uzimao je doslovno, ili ga je ponegde skraćivao i još češće, iz neshvatanja ili nepažnje, i kvario; a pripeve je morao da smisli sam. U dva ili tri slučaja on je ovakvim "bugaršticama" dodavao završetke koji su držali ton te vrste poezije ili su bili u skladu da sadržinom preuzetog Gundulićevog odeljka. Tako je pesmi o Sunčanici i Ljubdragu, iz osmog pevanja OSMANA, dopisao stihove:

*A teško si junaku u zla dobra čeka'ući,
mila družinice,
u zlu dobra čeka'ući, u tuđe se uzda'ući,*

a pesmu sačinjenu prema prvom pevanju Gundulićevog eposa zaključio je ličnim obraćanjem Bogu:

*i još, Bože, unaprijeda visi svetu vjeru tvoju,
milostivi Bože,
da su kleti nevernici krstjanima pod nogama.*

Na potpuno isti način peraški zapisivač je od oduže umjetničke pesme o turskoj opsadi Beča 1683. godine, čiji je autor ostao nepoznat, načinio "bugaršticu", u kojoj se isuviše upadljivo razaznaje njeno nenarodno poreklo (*Bugarka od Beča, grada cesarova*). Sličan postupak primenio je i na poznatu eklogu (*"Razgovor pastirijerski"*) poznobaroknog dubrovačkog pesnika Ignjata Đurđevica PIR RUMENKE U MILJENA, shvativši ono što u toj eklozi govori "stari pastijer" Radmio, zatim "skup vila", "skup pastira", satir prvi i ostali kao nekakve posebne "popijevke od kola". Ali to isto je on činio i sa mnogim tekstovima anonimno stvarane gradske poezije, polumetničke, polunarodne, koja se pevala obično po svadbama, mladoženji i mladi, njihovoj bliskoj rodbini ili drugim "pirmicima", ili se pak upućivala na svetkovinama priređivanim redovnicima kada kazuju prvu misu i sveštenicima kada se zareduju. Tim tekstovima, u više ili manje pogodnom tonu, jeziku i ritmu narodnih pesama, iskazuju se čestitke i upravljaju najlepše žele, ili se opevaju lepota i vrline mladenaca, a gdekad se daje i nekakva stilizovana istorijica njihove ljubavi. Koliko su takvi sastavi rađeni bez pretenzija i s namerom da služe u više prilika, a ne samo u jednoj, vidi se po tome što se lična imena svih osoba kojima se oni namenjuju redovno zamenjuju tačkicama, ne zato da bi se ona sakrila od nepoznatih, već da bi se na odnosnim mestima drugi put mogla staviti bilo koja druga i eventualna nova. Do kraja tako, uostalom peraški sakupljač učinio je u tekstovima autentičnih narodnih poskočica i ostalih lirskih pesama.

Uz pravo obilje tekstova anonimne gradske lirike pisanih uvek da bi bili pevani, i to na neke melodije koje su odavno nepoznate, a koje su svakako bile čuvane dugom tradicijom, u ovoj zbirci, zahvaljujući Nikoli Buroviću, sačuvalo se i sto trideset pravih narodnih pesama, u obliku koji su one imale krajem XVII veka...Ali da čak i nije, na osnovu rukopisa, Nikola Burović identifikovan kao tvorac ove zbirke, na vezu sa njim upućivala bi i okolnost da je ona jedno vreme bila vlasništvo peraškog sveštenika i pravnika **Luke Burovića**, koji je bio njegov sin i kome je ona pripadala po nasleđu. Na njenim praznim listovima Luka Burović je kasnije i sam ubeležavao ponešto: jednom je to prepis nekakvog dokumenta koji se ticao njega lično, drugi put su to četiri narodne pesme ili, još pre, dosta vešto imitiranje njihove. Sve te pesme imaju za predmet događaje iz života ili istorije Perasta, ali su im povodi ili junaci pretežno iz "kuće Burovića"; jedna je svadbena pesma, za nečije venčanje, puna blagoslova i najlepših želja upućenih

"vjerenicama", po tonu i izrazu slična narodnim prigodicama i od one vrste kakve su se tada izmišljale i pevale u Dubrovniku; jednoj je junak Tripo Burović, koji je "kapetan slavnoga Perasta" i odbija turski napad pod vođstvom Rizvanagića-age; preostale dve slave samoga Nika Burovića, oca Lukinog, i njegova junaštva u vreme "kad Morozin Koruna postupi". U prvoj od dve poslednje pesme, na primer, Burovićeva junaštva opisuje Korunkinja Fate u "knjizi" koju iz Novoga šalje istome Niku Buroviću:

*Ti ne mareć ni smrti, ni truda,
neg pred svijem hitar letijaše
na mirove od tvrdoga grada;
Bog ti višnji snagu i sreću dade,
er najprvi u gradu uljeze,
mačem siječeš od Koruna Turke,
tursko mnoštvo pod mač obraćaše...*

Ali Burovićima se upućuje najviše hvale i u pesmama koje su u ovoj zbirci pisane rukom Nikole Burovića; njihovo umetničko postanje još je očiglednije, i lako može biti da im je Niko Burović i autor, a ne samo prepisivač. U četiri takve pesme slave se junački podvizi "kavalijera" Ivana Burovića, koji je za ono što je učinio dobio dve koplajne, jednu od mletačkog senata, drugu od generala; nekoliko stihova od tih pesama sažima ovako te slavne Burovićeve podvige:

*ti si ime vječno stekao od kavalijera
er si duždu ti podao lijepa Trebinja,
i popali i porobi ravna Ljubinja
i dovede sve junake od Ljubomira,
i opusće s tvoga straha Hercegovina.*

O Burovićevom interesovanju za dubrovačku poeziju prethodnog i njegovog vremena svedoči primerak izdanja Palmotićeve KRISTIJADE iz 1670. godine, koji je bio njegovo vlasništvo, i još više opsežan zbornik njegovih prepisa iz dela Ignjata Đurđevića (PESNI RAZLIKE i početak prepeva ENEIDE) Džona Palmotića (BISERNICA i ELENA UGRABLJENA), Frana Bobaljevića (SKAZOVANJE TVOJE UŽEŽENE) i nepoznatih prevodilaca Ovidijevih heroida. U tom je rukopisu i šaljiva pesma, koju je njemu u pohvalu pisao u Mletke prijatelj i Peraštanin opat Antun Zambela (Zambelić), pod naslovom POKLON S SRČANIJE POZDRAVOM PRIDRAGOMU I PRILJUBEŽLJIVOM PRIJATELJU GOSPODINU NIKU BUROVIĆU, VLADAOCU PERAŠKOMU, gdje između ostalog kaže:

*O stupor, o mirum, nije majka mila
Tantae molis virum na svijetu rodila
Nee Illyri sinus ljepši cvijet porodi
Aiut caeli sodus taki zrak izvodi
Ut protulit tandem Burovic Nika,
Hominem sic grandem ki je peraška dika.*

Ceo Helikon podigao se da proslavi Burovića...uz gromke hvale, upućujući peraškom kapetanu i svoje dobre želje za povratak i dalji srećan nastavak njegove vladavine: "*Procede, prospera, et regna, sors mola recede, živi leta željna*". - završava M.Pantić svoje izlaganje o pjesniku Nikoli Buroviću.¹⁰⁾

Ova pjesma Zambelića, koju je autor iz Venecije poslao u Perast na adresu Nikole Burovića, napisana je u makaronskom stilu: prva polovina stiha na latinskom i druga na srpskohrvatskom.

Od pjesničkih pokušaja samoga Nikole Burovića zna se za prigodicu kojom se odazvao na vijest o premeštanju Vicka Zmajevića sa barske na stolicu zadarske nadbiskupije. Ta Burovićeva "*pjesan*", pod naslovom U POHAVALU PRESVIJETLOGA I PRIPOŠTOVANOGA GOSPODINA VICKA ZMAJEVIĆA ARKIBISKUPA ZADARSKOG, GOSPODIĆA PERAŠKOGA, GODIŠTA 1713, ima 17 strofa u osmercima. Po M.Pantiću ne izdvaja se nekim naročitim svojstvima iz kruga ostalog prigodnoga pjesništva, koje se, ni mnogo bolje ni mnogo lošije, njegovalo u obilju tada u nas, kako u Perastu, tako i svuda po Primorju. Sam njen autor, šaljući Zmajeviću te svoje "*pjesni*", priznavao je skromno da su one "*zlo složene*". Ali važnije od poezije njemu je bilo da iskaže njima Zmajeviću "*kreposti*" i da mu oda "*hvale neizrečene*", a isto tako i da mu uputi svoja čestitanja najljepše želje i izraze svoje "*ljuvezni*", koje mestimice dobijaju i autobiografske crte:

*Tebi, tebi od djeteta
pravi sluga vijek sam bio,
tebi, tebi dok je svijeta
služiti sam odlučio.*

M.Pantić piše da je najviše živopisnih momenata o Guverneru Nikoli izneo u njegovom djelu Gracije Brajković, a zasnovanim na podacima iz peraških arhiva. Brajković je prvi koji objavljuje pjesmu N.Burovića, posvećenu nadbiskupu zadarskom V.Zmajeviću, u listu SLUŽBA BOŽJA, Makarska, XVI, 1976, 2, uz široka objašnjenja i važne napomene. Tu je i snimak naslovne strane pomenute knjige, sa Burovićevim potpisom-ekslibrisom (*Ad titulum servitutis atque ad usum domini Nicolai Burovich domusque illius*). Zatim je Brajković, u saradnji sa M.Miloševićem, prešampao tu pjesmu u antologiju POEZIJA BAROKA.¹¹⁾

Iz svega izloženog izvodimo zaključak da je Nikola Burović, kao čovjek i visoki intelektualac, bio jedan od najistaknutijih Burovića Perasta, da se svojim životom, borbom za slobodu i pjesničkim stvaranjem izvio i među najistaknutijim Peraštanima, Bokeljima i Crnogorcima svoga vremena, pa da je ušao i u istoriju Hercegovine, Hrvatske i Grčke. Zastupljen je u antologiji Gracije Brajkovića i Miloša Miloševića *Poezija baroka* (Podgorica, 1976). U Bogišićevoj biblioteci u Cavtatu čuva se njegova rukopisna zbirka pjesama (bugarštice, počasnice, doskočice i dr.). Njegovi prepisi dokumeneta i djela čuvaju se u Arhivu JAZU u Zagrebu i Nadbiskupskom arhivu u Perastu. Uveden je u LEKSIKON crnogorske kulture. Ostavio je iza sebe ovu djecu: Luka III, Matija I, kćerku Luciju, kapetana Tifuna IV Burovica-BRATICU i Krsta I. Sin Trifun III umro mu je nedorastao.

1) PANTIĆ, Milosav: **KNJIŽEVNOST NA TLU CRNE GORE I BOKE KOTORSKE OD XVI DO XVIII VEKA**, Podgorica 1990. (Citiram sa interneta: http://www.rastko.org.yu/rastko-cg/umjetnost/mpantic-XVI-XVIII_c.html), str. 46.

2) BUTORAC, Pavao: **KULturna POVIJEST GRADA PERASTA**, Perast 1999., str. 85.

3) ŠEROVIĆ, Petar Đ.: **Nekoliko akata iz XVII i XVIII v. o zaslugama i odlikovanjima Peraštana**, GODIŠNJAK POMORSKOG MUZEJA u Kotoru, XI, 1964, str. 198-200.

4) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str. 134.

5) Historijski arhiv u Dubrovniku: **PREPISKA** 2125, 147.

6) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str. 150.

7) **Iden**: str. 134.

8) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str. 134; pa i u knjizi **RAZVITAK**, cit. djelo, str. 136; zatim na str. 159 i na str. 193.

9) PANTIĆ, Milosav: **cit. djelo**, str.71, fusnota 293.

10) **Iden**: str. 46-74.

11) ŠEROVIĆ, Petar Đ.: **cit. djelo**, str. 198-200.

KAPETAN IVAN II

Ivan je četvrti sin grofa Vicka I Burovića. Rodio se u Perastu na dan kada je tamo stigla vijest da se Grof Ivan I ubio kod Trebinja pri odbrani manastira Tvrdoshe. To se desilo negdje 1694. godine. Kako se kasnije ispostavilo, braneći manastir ubio se Ivanov brat, Grof Đurađ. Ivan i Đurađ bili su sinovi grofa Anta I Burovića, a ovaj - brat Grofa Vicka I.

Grof Ivan II je odrastao i vaspitao se u Perastu, gdje je njegov otac nastavio slavnu tradiciju Burovića, zatim

po biskupskim seminarrima, pa i u Italiji. Od oca je naslijedio brod. Vrlo mlad uzeo je u svoje ruke kormilo i upravljao ga kao iskusan kapetan. Sigurno je vitlao i sablju, ali se proslavio na moru kao kapetan broda. I sačuvana dokumenta tog vremena kao takvog ga spominju. Bio je i kapetan Perasta.

Kapetan Ivan se bavio, na prvi izgled trgovinom, ali je, kako se iz dokumenata vidi, u stvari prenosio svojim brodom jednu specijalnu robu, koja je služila vojsci i hajducima za njihove ratne pothvate. On je prenosio brodom gvožđe i muškete. Pri tome nije plaćao ni carinu, bazirajući se na povlasticu, kojom je Mletačka Republika isključila Peraštane od svake carine, a za njihove posebne zasluge u službi Republike.

Jednom prilikom primjeti to Petar Crassan, peraški konsul u Cefaloniji, i odmah, 2. septembra 1745. godine obavijesti o tome nadležne organe u Mletke. Tada Senat, 5. maja 1746. godine, donosi dukalu, po kojoj se prekida povlastica Peraštana o izuzimanju od carine na tu vrstu robe.¹⁾

Tom prilikom, istim dukalom, ukinuta je i ustanova peraških konsulata na sve otoke u Levantu. Ovo je bila zasluga Petra Krasana, koji, umjesto da služi interesima svog Perasta, služio je interesima Venecije, a na štetu svojih građana.

Ne znamo kako je završio život Grof Ivan i koga je ostavio iza sebe. Butorac spominje jednog Tripa Iv. Burovića, ali mi mislimo da je to sin Nikole IV Burovića, pošto je stariji od Grofa Ivana II, ili istog uzrasta.

1) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str. 45.

KAPETAN MATIJA I

Matija je drugi sin veleslavnog grofa Nikole IV Burovića, nekadašnjeg guvernera Carine i Trebinja, više puta

i kapetan Perasta, poznat i kao pjesnik. Rodio se u Perastu oko 1680, pa se i vaspitavao kao i svi drugi Burovići, koliko po seminarima, više na palubi broda.

Iz dokumenata, koje nam navodi Pavao Butorac, godine 1735. Matija je zasužen u Tunisu. Kako se tamo obreo - ne znamo, ali se može zamisliti: bez sumnje su ga Tunižani uhvatili živog u kavoj bitci na moru.

Butorac kaže da je odmah oslobođen na otplatu, koju su sigurno platili njegovi, otac ili braća.

Godine 1756 preminula je u Perastu posljednja muška glava bratstva Bratica. U svojim istorijskim zapisima o Perastu, Butorac piše: *«Pošto je trebalo sačuvati potpun broj poglavica dvanaestoro kuća u Malom općinskom zboru, Matija se Burović obraća 1756. spomenicom na Malo vijeće, da za ispražnjeno mjesto poglavice za kazadu Bratice odaberu ili njega ili koga od njegovih sinova...Mali zbor ili vijeće udovolji molbi i to tako da se ta kuća ubuduće zove Burović-Bratica. Bio je izabran brat mu Tripo Burović...»*¹⁾

Butorac nam na neka mjesta zamjenjuje tu godinu godinom 1696. što mislimo da je greška, jer te godine Matija je bio sasvim mlad.

Iz gornjeg citata vidimo da je Matija bio jedan od viđenijih građana Perasta, čim je očekivao da njega izaberu da u Malom Vijeću pretstavlja bratsvo Bratica. On je sigurno prešao preko titule vojvode i suca, pa je sigurno bio i kapetan Perasta.

Ne znamo kad, gdje i kako je završio.

Iz gornjeg citata vidimo da je bio oženjen i da je imao više sinova. Do danas još nismo identificirali ime nijednog od njegovih sinova.

1) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str. 119.

KAPETAN TRIFUN IV

Trifun, kratko zvani Tripo, ali i *Trifon Zuane e Bartolomeo*, četvrti sin je veleslavnog kapetana, guvernera i pjesnika Nikole IV Burovića. Rođen je u Perastu 1695. godine. Butorac ga na jednom mjestu (1735. godine) spominje kao Tripo **IV**. Burović. Ono **IV**. je gorespomenuto dubliranje ličnog imena, a ne ime oca. Ovo nam potvrđuje činjenica što su se potomci Ivana Burovića prozvali BUROVICI- ZMAJEVICI, dok će se ovaj Trifun prozvati Burović-Bratica. Ni sin Ivana II ne može biti, jer ako nije stariji od njega, vršnjak mu je.

Prema tome zaključujemo da ono **IV**. Butorca predstavlja uobičajene njegove *lapsus calami*. U vezi sa Trifunom, Butorac ima i drugih grešaka: na jednom ga mjestu premjesta za čitav vijek unazad, u XVII vijek, i suprotstavlja ga Mehmedu Rizvanagiću, kontaminirajući ga ovako sa Grgurom I i njegovim sinom Trifunom II. Ovakve greške sa njim činili su i drugi: Pantić piše da je rođen 25. avgusta 1686.

Trifun je nastavio tradiciju svoga slavnog oca. Po završenoj osnovnoj školi u Perastu, nastavio je školovanje pri liceu u Loreto, a zatim i više studije u Rimu. On je bio ugledan građanin Perasta. U Malom Vijeću, sem bratstvo Bratica, često je pretstabljaio i svoje bratstvo, Buroviće, a pošto ga 1755-56. godine vidimo na položaj kapetana, onda je sigurno bio i vojvoda, pa i sudac.

Godine 1747, pod zapovjedništvom mletačkih vojskovođa Capello i Grimaniya, kod mjesta Cisme (Česme), Peraštani su začepili tursku artiljeriju i zaplijenili Turcima 25 šaika (omanje transportne lađe). To su postigli pod zapovjedništvom kap. Marka Perovića. Zato ovaj, za junačka djela, dobi od mletačkih vlasti osobitih pisanih priznanica i novčanu nagradu od 4 dukata mjesečno, a kasnije još 4 drugih, svega 8. Tako Marko prisvoji sebi svu zaslugu za pobjedu, na tešku štetu i uvredu cijele opštine, koja je i u ovoj teškoj prigodi, po uzoru svojih predaka, dala očitih dokaza hrabrosti i vjernosti. Zato opština Perasta 1. novembra 1755. interveniše u Mletke i isposlova da se dokinu nagrade Peroviću, jer je cijela opština stekla zasluge za tu pobjedu. Marko se na to požali, pa mu Mletci opet vrata i priznaju sve zasluge. Tada ga Trifun Burović, pošto je bio kapetan grada, pozove na dvoboj.

Cio dan su se sablama u ruci ganjali po ulicama Perasta, boreći se na život i smrt, kao pravi krvnici, a na očigled građana, koji su sve to mirno posmatrali. Kad se slomi sablja Marku, Trifun ga htjede ubiti, ali Marko uskoči u more. Tada mu Trifun reče: *"Prošćen ti bio život, jer more je majka sviju nas, pa se u krilu majke nijedno dijete ne ubija!"*¹⁾ Iduće godine Malo Vijeće će ga zadužiti da predstavlja bratstvo Bratica, pošto je umrla poslednja muška glava tog bratstva. Tom se prilikom, kao uslov, od njega zahtijeva da svom prezimenu Burović doda i prezime **Bratica**, što su činila i njegova djeca. Tako ovi Burovići, pored svog glasa, od 1756. godine imaju u Malom Vijeću i glas bratstva Bratica. Upotreba prezimena Bratica od njegovih nasljednika svjedoči nam da su i oni pretstavljali to bratstvo u Malom Vijeću. Da su se i njegova djeca tako prozivala, vidimo po njegovom sinu Vicku Buroviću-Braticu, koga nam Butorac spominje 1794. kao pretstavnika bratstva Bratica u Malom Veću.

Kada je ruski car poslao u Boku sa misijom grofa **Marka Ivelića**, potpukovnik ruski, inače Rišnjjanin, grof Trifun, u svojstvu kapetana Perasta, dočekaio ga sa počastima. Butorac nam kaže da je Trifun bio pristaša ruske politike²⁾. U jednoj drugoj knjizi P. Butorac piše: *"Tada su čak i književnici težili Rusiji Petra Velikoga i velikome djelu ruske obnove. Sveslovenska se misao zarana javi...Prvi joj dade oduška u pjesmi Dubrovčanin Gundulić u prvoj polovini XVII stoljeća. Kako je u njegovo vrijeme Poljska bila najjača slovenska država, pjesnik je svojim Osmanom pozivao Poljsku na oslobođenje južnih Slovena ispod turskog gospodstva...Nešto kasnije okrenut će se sveslovenska misao na ruski kalup. Rusofilstvo će postati obilježje svih istaknutih pobornika slavenske uzajamnosti... Besmrtni je Jurje Križanić, prvi panslavist, visoko shvatio sa stajališta političkog i povjesnoga i vjerskoga ideju slavenske uzajamnosti, baveći se crkvenim i političkim životom Rusije i njenim odnosima s ostalim slavenstvom i šireći misao crkvenog jedinstva. Za svoje spise stvorio čak i poseban slovenski jezik na podlozi crkvenoslovenskog, ruskoga i hrvatskoga jezika. U drugoj polovini XVII stoleća Splićanin Kavanjin s Dubrovčaninom Gradićem i Rusićem pozivlju se i oslanjaju na cara Petra Velikog. Kačić je u svom slovinstvu i slovinskome jeziku potražio ideju jezičnog jedinstva i povjesne zajednice svih južnih Slovena, dok su tomu pojmu Dubrovčani dali šire političko značenje..."*³⁾ Identificirali smo mu sina Vicka III, čijim je imenom vaskrsnuo svog slavnog djedu, koji je upravo tih godina umro u dubokoj starosti. Po Butorcu Trifun je imao i tri kćeri⁴⁾, ali smo mišljenja da je to jedan od onih njegovih uobičajenih

lapsusa. Ovo ne isključuje da je i on imao koju kćerku, jer su i Burovići, kao i svi drugi, pravili i kćerke, a ne samo muškarce, ma da su čuveni više po muškoj djeci.

Po svemu, njegov sin **Grof Vicko Burović**, sa svojim sinovima, poslije austro-ugarske okupacije Boke, prešao je na Cetinje. Tamo su se svi konvertirali u pravoslavlje i tako postali začetnici jedne druge grupe Burovića, pravoslavnih, sa kojima ćemo se sresti u Čajnice, kod Višegrada.

1) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str. 62 i str. 81.

2) **Idem**: str. 204 i 205.

3) BUTORAC, Pavao: **ZMAJEVIĆI**, cit. djelo, str. 49-50.

4) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str 65.

DRUGI DIO

BUROVIĆI MUSLIMANI

I. HERCEG NOVI

- Prva postojbina –

Prva postojbina muslimaniziranih Burovića je Herceg Novi. Sredinom XVI vijeka oni dolaze iz Perasta u ovaj grad kao hrišćanski Burovići, kao katolici, koji se tu muslimaniziraju i žive pod turskom zastavom. To je bio **Miloš**, zvani Mišo, **sin grofa Jovana Burovića**. Sigurno je došao tu sa ženom i djecom, jer drukčije mu Turci ne bi vjerovali.

Prvi Burovići, koji su se rodili u Herceg Novi sredinom XVI vijeka, jesu potomci grofa Miloša Burovića, poslije islamiziranja zvani **Mehmet-aga Burović**.

Burovići muslimani živjeli su u Herceg Novi skoro pun vijek i po, od 1550. godine sve do 1687. Zatim su se, poslije pada grada u Mletačke ruke, iselili za Ulcinj i Hercegovinu, Bosnu, Srbiju, Crnu Goru i ko zna gdje drugo.

Njihova prva postojbina, grad Herceg Novi, bio je tada drugo mjesto po važnosti u Hercegovini i u Boki Kotorskoj, a neki kažu i prvo. Utemeljen na

padini brda, koja se blago spuštaju u topalskom zatonu, naspram ulaza u Boki i ostrvu Mamula, naspram poluostrvima Prevlaka i Luštica, Herceg Novi ima sjajan izgled sa mora. Na Prevlaci se nalazi crkva svetih Arhandela, zadužbina Stevana Nemanje. Tu je naš Sveti Sava odredio sjedište Zetske eparhije.

Herceg Novi ima najpogodniju mikroklimu, jer je sa sjevera zaštićen masivom Orjena (1982 m) i njegovim uzvišenjima Dobrošticom (1570 m) i Radostakom (1446 m), koji sprečavaju prodor hladnih vazdušnih masa sa sjevera. Slavni Njegoš je u Herceg Novi svršio svoje srednje obrazovanje, pa mu je i pjevao sa posebnom ljubavlju i odanošću :

*Novi grade, sjediš na kraj mora
i valove brojiš niz pučinu,
Kao starac na kamen sjedeći
što nabraja svoje brojance.*

Ovaj grad zasnovao je i sazidao bosanski kralj **Tvrtko I** godine 1382., da bi izašao na more, proizvodio so i Dubrovčanima stvorio mjesto glavne trgovačke konkurencije. Kralj Tvrtko, 2.XII.1382. godine, piše Dubrovčanina:

«Za vrijeme ovoga moga boravka nađe mi kraljevstvo u Primorju, u župi dračevačkoj pogodno mjesto za podizanje grada. I tada prizvah u pomoc Gospoda Boga i svetog velikog mučenika i arhidakona Stefana, kao što i gore rekoah. I u ime njegovo sazidah grad na rečenome mjestu i dadoh mu ime Sv. Stefan. I tu bješe reklo kraljevstvo mi da ću postaviti slanicu i da bude trg za prodaju soli.»¹⁾

U XV vijeku ovaj grad dopada pod vlast **Hercega Stjepana Vukčića**, po kojemu je dobio i ime. Tako se poslije imena **Sveti Stefan** ustalilo novo ime **Herceg Novi**.

Na stogodišnjici svog zidanja, 1482., Turci sultana **Bajazita II**, pod komandom **Ajaz-bega**, hercegovački sandžakbeg (1478-1483), koji je iznenada prodro svojim hordama iz Hercegovine u Boku Kotorsku, a sa mora su mu pritekli u pomoc turski admirali sa svojom flotom, otimaju ga Vlatku, sinu i nasljedniku Stjepana Vukčića, sa svim ostalim gradovima Boke i crnogorskog primorja, izuzev Bara i Ulcinja. Njihova se vlast tada prostirala sve do samih vrata Dubrovnika, koji je u ta vremena bio nezavisna pomorska republika, kao i Venecija.

Tom prilikom Turci su učvrstili Herceg Novi sa nekoliko impozantnih tvrđava i 1485. godine obrazovali Novski kadiluk u okviru Hercegovačkog sandžaka. Pored Novog, čitave Boke, Dračevica, u sastav ovog kadiluka ulaze i nahije: Trebinje, Popovo, Zubci, Donji Vlasi, Ljubomir, Klobuk ili Vrm, Riđani, Rudine, Onogošt, Nikšić, Donja Morača, Gornja Morača, Bjelopavlići, Rovci, a možda i još neke druge. Tako je Novki kadiluk zapremao prostor koji po površini nije bio ništa manji od današnje Republike Crne Gore.

Ma da je upravni centar Novskog kadiluka bio Herceg Novi, kadija je izgleda imao svoje sjedište u Ljubomiru.

U prvoj fazi turske okupacije (1482-1538) Novskim kadilukom vladali su pridošli Turci, jer se mjesno plemstvo još nije potčinilo okupatoru. Budući po veličini drugi grad u Hercegovačkom sandžaku, ovdje je povremeno i sjedište sandžak-bega Hercegovine.

Poslije pet i po decenija, konkretno 1538, Španci, koji su bili u ratu sa Turskom, iznenada prodreše jednom svojom pomorskom eskadrilom u Jadran i opkoliše sa mora Herceg Novi, zajedno sa papskom i mletačkom mornaricom, dok ga pobunjeni hrišćani iz okolnih gradova i sela opkoliše sa kopna. Među njima su se posebno istakli Peraštani i, među ovima, članovi porodice Burović, istaknuti kao vojvode i kapetani Perasta.

Mletačkom je flotom komandovao lično admiral **Andrija Dorića**, proslavljen u mnogim pomorskim bitkama, dok je Bokelima i hercegovačko-crnogorskim hajducima komandovao **grof Jovan Burović**, koji je od velevremena ratovao na moru protiv turskog okupatora i njihovog polumjeseca, a za krst časni i slobodu zlatnu. On je u to vrijeme bio kapetan Perasta i, kao takav, bi izabran i za vojvodu, komandant vojnih snaga kapetanije.

Ustvari ovaj je napad djelo napoljskog vicekralja **Fernando Gonzaga**, koji je lično komandovao svim vojnim snagama.

Po sultanovom naređenju krenuo je u pomoć gradu hercegovački sandžakbeg Bali-beg, ali je zakasnio, jer su ga u međuvremenu, 27. oktobra, zauzeli hrišćanski saveznici. Turski namjesnik se pokazao nesposobnim da ga odbrani, a i pod noge mu je gorjelo, jer se pobunjeno mjesno stanovništvo borilo herojski za vjeru i svoju slobodu.

Tom prilikom hrišćanski saveznici zauzimaju ne samo Herceg Novi, već i Risan, Perast i Kotor, čitavu Boku Kotorsku i od turaka do tada okupirano crnogorsko primorje.

U ovaj rat uzeli su aktivno učešće svi Bokelji, posebno ratoborni Peraštani, na čelu sa svojim proslavljenim grofom Jovanom Burovićem, uz koga su i svi peraški vitezovi, pa i sva tri njegova sina, zatim braća i rođaci.

Španci su tada opljačkali Herceg Novi i u grad smjestili vojnu posadu od 4.000 ljudi, pod komandom plemića **Dovani Sarmiento**, koga na ovaj pohod prati brat **Petar Sarmiento**. Upravu grada i okoline povjeriše **Don Ferante Gonzagi**, Kastilijanac. Zajedno sa Špancima smjestili su se u grad i 2000 austrijskih vojnika.

Ovom prilikom Španci dograđuju Herceg Novi, dodajući mu tvrđavu zvanu *«Spanjola»*, koju nisu stigli da je dovrše.

Naredne 1539, nakon 10 mjeseci španske okupacije, turski kapudan-paša (admiral) **Hajrudin Barbarosa**, demonstrira u Boki snagu svoje ogromne flote i, poslije nekoliko nedjelja uporne borbe, uz pomoć hercegovačkog sandžakbega **Husrev-bega** i **Ahmet-paše** Hercegovića, kasnijeg osvajača Ulcinja, za koga se misli da je islamizirani sin hercega Vukčića - Kosače, Herceg Novi se opet, po drugi put, okupira od Turaka, koji na gradskim zidinama dižu svoju zelenu zastavu muslimanstva sa polumjesecom i osnovnim geslom, napisanim na arapskom jeziku: *«La-ila-he-il-la-lah. Muhameden resul-u-lah. = Nema boga, sem Alaha. Muhamed je njegov resul (izaslanik) i svetac»*. U njihovim će rukama ovaj put ostati za punih 148 godina. Tako je Herceg Novi bio pod Turcima punih 204 godina. Turska je tada bila na vrhuncu svoje moći i, pod komandom sultana Sulejmana Zakonodavca (1520-1566), jurišala prema centralnoj Evropi i Vijeni (Beču).

Ovako Turci, iz okupirane Bosne i Hercegovine, ponovo izadoše na more. Do tada oni su na Jadran izlazili samo u njegovom južnom dijelu, ispod rijeke Bojane, tamo - u okupiranoj Prevalitaniji, gdje je i prestonica dukljansko-zetskih kraljeva, Skadar, oblast ova koja će se kasnije nazvati Albanijom.

Preko Herceg Novog, Bosna i Hercegovina je pomorskim putem održavala vezu sa Stambolom. A zabila se tu

i kao klin u još neosvojenim zemljama Dubrovačke i Mletačke Republike, koje su bile trn u oku turskog sultana.

Nakon povlačenja Španaca iz Herceg Novog *«ostadoše tu zapovjednici španske posade Ferante Gonzaga, Petar i Dovani Sarmento, Ario Marčelo i Rinaldo Mendoca sa 50 španskih vojnika»*, koji sigurno nisu mogli da se izvuku iz obruča. Oni su, kao i njihove porodice, sahranjeni kod katoličke crkve Sv. Ane. U toj crkvi i danas se nalazi ploča na grobu porodice Gonzaga.²⁾

Ovom prilikom jedinstvena geografska cjelina Boke podjelena je između dvije dijametralne kulture, dva sasvim različita svijeta, Istok i Zapad. Sjeverozapadni dio Boke, sa Herceg Novim i okolnim selima, bio je u turskim rukama, dok je pod mletačku vlast bio predio Kotorskog i Tivatskog zaliva, kao i poluostrvo Luštica.

Odmah poslije druge okupacije Herceg Novog, domaće plemstvo, a i obična raja, počelo se islamizirati koliko pod pritiskom turskih vlasti, dažbina, toliko i svojevrijedno, da bi sačuvali baštine i privilegije, ili da bi se oslobodili teških turskih dažbina, harača u krvi i drugo. Ovaj put je islamizacija bila masivna, tako da je u gradu i u varoši, krajem XVI vijeka, bilo svega 74 hrišćana.³⁾

Tada su u Herceg Novi stigli i Burovići, koji se islamiziraju i vladaju gradom i okolinom.

Poslije druge turske okupacije Herceg Novi se u mnogome izmijenio. Dolaskom Turaka a i muslimaniziranjem mjesnog stanovništva, izgradnjom džamija i tečea, hamama i divana, visokih zidova oko kuća, on je poprimio orijentalni karakter i postao prava turska kasaba. Otvaraju se škole i širi se arapska pismenost, orijentalna kultura.

Za svo vrijeme vladanja Burovića Herceg Novim, posebno za vrijeme kapetanovanja **Resul-bega Burovića-Sulejmanagića**, u ovom gradu su izvršene velike promjene, ne samo zbog ekonomskog uspona kapetanije, već i zato što je sva Turska imperija do tada bila u svom usponu. A zbog priprema za polazak na Beč Turska je forsirala razvoj Herceg Novog, kao njene najznačajnije pomorske luke na ovom dijelu Jadrana. Pod komandom Miloša-Mehmeta Burovića Turci grade fuste i brigantine u Herceg Novi i razvijaju ne samo trgovačku, već i ratnu mornaricu.

Godine 1572. Mlečani nanovo pokušavaju da uzmu Herceg Novi, ali ga muslimanizirani Burović brani junački i odbija njihov napad. Svom dizdaru, nekakav Hasan-beg, naređuje da ogradi tvrđavu Vrbanj na kumbrovskom rtu, da tako kontroliše plovidbu kroz kanal.

Po svjedočenju **Evlije Čelebije**, grad je utvrđen snažnim zidovima i novim utvrđenjima, koja su bila sastavljena od dviju međusobno povezanih cjelina: Donjeg ili Starog i Gornjeg ili Novog grada. Donji grad se nalazio na samoj obali mora. Iz njega se izlazilo i ulazilo na tri kapije. Imao je i *«pet razvijenih i dobro naseljenih mahala»*. U *«čarsiji ima 300 dućana i u njima svih vrsta robe»*. Gornji grad je uglavnom bio vojno utvrđenje sa žitim hambarima, cisternama, skladištima za municiju i drugim objektima za potrebe vojske. *«Na obali vode Tople održava se panađur, koji se zove panađur Dajnica. Na obali potoka Topla, kod kuće hadži Husan-age, nalazi se jedno divno stablo datule»*. Čelebija piše da je u gradu bilo sedam osnovnih škola, dvije medrese, pet česama, 46 džamija i 47 mesdžida.⁴⁾

Potpuna prevlast orijentalne kulture u gradu vršila je znatan uticaj i na selo, ma da se u toj sredini teško prihvatila, jer je bila potpuno tuđa narodu. Za neprihvatanje orijentalne kulture posebna zasluga pripada kleru i manastiru Savina.

Tako su do kraja XVII vijeka na prostoru bokokotorskog zaliva bitisale dvije potpuno različite i dijametralno suprotne kulture, kao i dvije, odnosno četiri konfesije: dvije hrišćanske (pravoslavna i katolička) i dvije muslimanske (suniti i bektašinci). Parafrizirajući (odnosno menjajući smijer konstatacije!) gospođu Mariju Crnić Pejović, mogli bismo reći: *« Hercegnovski kraj, promjenom gospodara, doživljava globalne promjene, tolike promjene da bi se moglo reći da se jedino nije izmijenila konfiguracija zemljišta i klima »*.

Pod turskom zastavom, u početku od Burovića, a zatim i od njihovih sljedbenika Rizvanagića, Sulejmanagića i Resulbegovića, tvrđava je renovirana i dograđena. Dodate su joj nove utvrde, a izgrađene su i mnoge kule.

Tvrđava ovog grada je opkoljena zidom, djelimično sačuvan i danas, sa čije morske strane se nalazi pomorska utvrda. Sa kopnene strane isto tako ima utvrde. Naoružana teškim topovima, ona je ovako činila jedan od jako utvrđenih punktova turske odbrane, a i placdarm za dalja osvajanja. U to vrijeme Turci su se grozničavo pripremali za napad na Beč, pa dovršavaju izgradnju *«Spanjolke»* i dodaju gradu i neka nova utvrđenja.

Herceg Novi je predstavljao značajno suvozemno i pomorsko uporište za turskog okupatora. Turci ga pretvaraju u kadiluk, i to u centar kadiluka, koji je zapremao morsku obalu od mletačkih posjeda u Boki (Luštica, Tivat, Kotor, Perast), pa sve do Prevlake, posjed Dubrovačke Republike; od mora pa u unutrašnjost Hercegovine, sve do Trebinja.

Od kraja XVI ili početka XVII vijeka (neki navode godinu 1606.) organizovana je Novska kapetanija, pa je zapovjedništvo nad svim tvrđavama, suvozemnom vojskom i pomorskim snagama bilo u rukama novskog kapetana. Novska je kapetanija zapremala široko prostranstvo i mnoge gradove. I samo Trebinje je bilo u sastav ove kapetanije. Po površinini Novska Kapetanija nije bila manja od današnje Republike Crne Gore.

Od 1606. godine kadilukom je vladao kapetan, koga je imenovao sultan i bio je nasljedan. Kapetana je obično nasljeđivao njegov stariji sin. U drugoj fazi turske okupacije (1539-1687) Novskim kadilukom su vladali muslimani-

zirani Burovići, koji formiraju dinastiju kapetana: Miloš-Mehmed-aga I Burović - Rizvan-aga Burović - Mehmed-aga II Rizvanagić - Sulejman-aga I Rizvanagić - Daut-aga Sulejmanagić - Resul-beg I Sulejmanagić - i Osman-beg Resulbegović.

Sinovi i kćeri Miloša-Mehmed-age I prvi su Burovići koji se rađaju na teritoriji Herceg Novog. Ovime ovaj grad postaje i druga postojbina Burovića (muslimaniziranih), kao i prva postojbina njihovog prvog ogranka, nazvan **Rizvanagić**, zatim drugog ogranka - nazvan **Sulejmanagić**, i trećeg ogranka - nazvan **Resulbegović**.

U tvrđavi Herceg Novog se smjestio jak turski garnizon, a u luci trgovačka i ratna flota. Na čelo ratne flote je admiral, ili - kako su ga Turci zvali - **kapudan-paša**. Poslednji turski kapudan-paša u Herceg Novom bio je Arslan-beg Resulbegović, najstariji sin pomenutog kapetana Resul-bega I Sulejmanagića, praunuk grofa Miloša-Mehmeta Burovića.

Osnovna dužnost ovog kadiluka-kapetanije bila je da se čuva i brani granica prema Crnoj Gori, Mletačkoj Republici, Dubrovačkoj Republici i Austrijskom Carstvu, pa da se sa njene teritorije prave upadi pojedinaca, kao i inkursije četa, za plaćanje i destabilizaciju tih pograničnih oblasti, za koje se ciljalo da se što prije okupiraju i prisajedine Turskoj imperiji. Naravno - i da se ubira harač i ostale dažbine. U ovaj grad, za vrijeme turske uprave sklonili su se često i gusari-pirati raznih strana, fuste gusara sa Santa Maure, Ulcinja, Berberije i dr.

U vrijeme vladanja Herceg Novim muslimaniziranih Burovića, ovom je gradu dodjelena i jedna od najznačajnijih dužnosti: pripremanje pohoda na Vijenu, prijestolnicu Austrijskog Carstva. Iz luke Herceg Novog trebala je da pođe u rat turska flota, čiji je zadatak bio da okupira Jadranske obale i da preko tih obala snabdjeva hranom i ratnim materijalom suvozemnu vojsku, koja je, pod ličnom komandom sultana, triumfalno marširala preko Balkana, prodrila u samu Austriju, a zatim i opkolila Vijenu, koja je danonoćno grmela i tresla se iz temela od snažnih topova, čija su crna ždrijela bljuvala usijanu gvozdenu vatru sa gradskih zidina na opsađivače, a i sa opsađivačkih pozicija lila unutar gradskih zidina, nad krovovima kuća i vila, palata - ništa manju plamenu vatru. Iz dana u dan Vijena je očekivala svoj pad, sve dok joj Poljaci ne pritekoše u pomoć na čelu sa veleslavnim vojvodom Jan Sobjeski, koji 12. septembra 1683. godine, napadom sa leđa, slomi moć i kičmu Turske imperije, gurnuvši je ovako u istorijski sunovrat, od kojega više nikada neće prihvatiti sebe.

Mletačka Republika se nikada nije pomirila sa suvozemnim cijepanjem Boke od njenih posjeda u Dalmaciji, pogotovo ne sa izlaskom Turske na more u tom dijelu Jadrana. Herceg Novi je bio turski stražar, koji je kontrolisao svaki ulazak i izlazak iz Boke. U svako vrijeme Turska je mogla da zatvori Boku i da je tako izolira od ostalog svijeta, pa i da je nanovo okupira. Sem toga, turska flota na Jadranu konkurisala je mletačkoj trgovačkoj floti. Zato su Mlečani stalno mislili i sanjali da izbiju Turke iz Boke, pa i sa Jadrana, a sa njom da likvidiraju i Dubrovačku Republiku, koja joj je isto tako smetala i konkurisala.

Za napade na Tursku Mlečani su upotrebljavali kao povod tursku pirateriju. A istina je da je sredinom XVII vijeka H-Novo ne samo ima svoje pirate, već je i jatak pirata drugih gradova Turske Imperije. Među njima glavni su bili berberski piratri (Mavri), zatim ulcinjski pirati. Sjetite se samo godine 1624., kad su ovi pirati iskoristili i luku H-Novog da napadnu na Perast.

Poslije fatalnog sloma Turske imperije pod zidine Vijene, Mletačka se Republika osili i pođe na put ostvarenja svojih vjekovnih snova. Nastojanjem pape Inoćentija XI, u Linzu se uglavi "Sveta liga" 5. marta 1684 između Mletaka, Leopolda (Austrije) i Poljske. Tako izbi Prvi morejski rat (1684-1699).

U jesen 1687. godine Mlečani, uz snažnu saradnju mještana, u prvom redu hrišćanskih Burovića Perasta, udariše Tursku upravo u Herceg Novi i, jednom za svagda, oslobodiše ovaj grad našeg primorja od turskog ropstva.

U Herceg Novi muslimanizirani Burovići (Burovići, Rizvanagići, Sulejmanagići i Resulbegovići) imaju grob svoga čukun-djeda, grofa Miloša-Mehmet-age Burovića, zatim i grob svoga pra-djeda - Rista-Rizvan-age Burovića, pa i svojih djedova - Mehmet-age II Rizvanagića i Sulejman-age I Rizvanagića, kao i svog oca Resul-bega Sulejmanagića, sigurno u dvorištu kakve džamije, koja je sada preuređena u crkvu. Grob njihovog pra-pradjede - veleslavnog grofa Jovana Burovića - sigurno je u Perastu, u dvorištu kakve crkve, ako ne i unutar crkve na ostrvu Sveti Đorđe, gdje se nalazi i grob veleslavnog kapetana, guvernera i pjesnika Nikole Burovića.

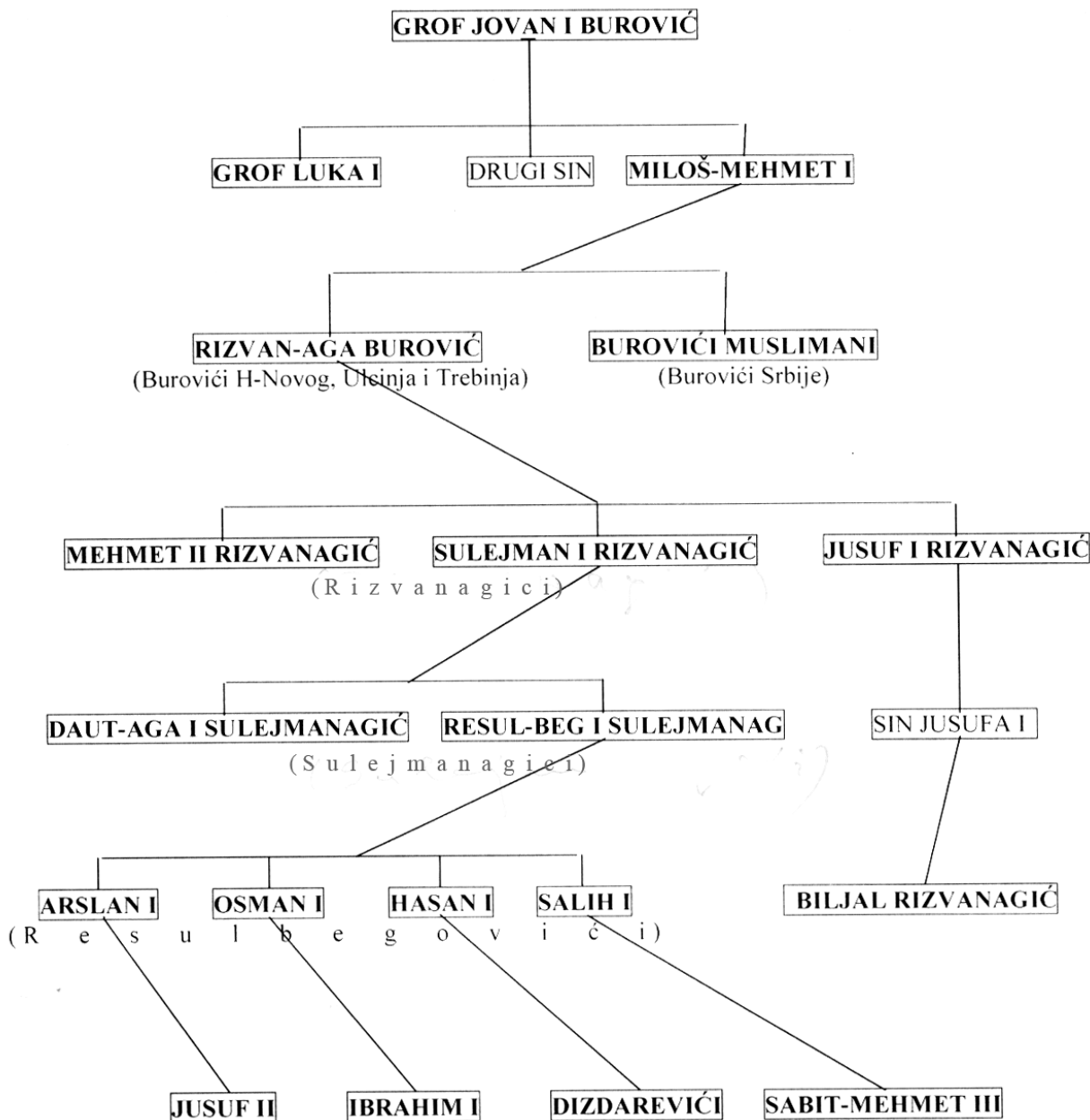

-
- 1) MIKLOŠIĆ, Franc: **MONUMENTA SERBICA SPECTANTA HISTORIAM SERBIAE, BOSNAE, TAGUSII**, Beč 1858, str. 201.
- 2) T.POPOVIC: **HERCEG NOVI...**, str. 41-42.
- 3) PEJOVIĆ, Marija Crnic: **PRILOG PROUČAVANJU DRUŠTVENIH PRILIKA BAROKNOG DOBA U HERCEGNOVSKOM KRAJU**, poseban otisak iz GODIŠNJAKA XXXIX-XL Pomorskog muzeja, Kotor 1991-1992., str. 101.
- 4) ČELEBIJA: **PUTOPIS**, Sarajevo, 1973, str. 438-439.

II. ISTORIJA BUROVIĆA MUSLIMANA

Kako se zna, odmah poslije pada Skadra pod Turcima (1479), do tada glavni grad Crne Gore, iz onog dijela još nepokorene domovine, iz Žabljaka - nova privremena prestonica - najmlađi sin vladara Crne Gore Ivana Crnojevića, Staniša, ode u Stambol, gdje mijenja vjeru i ujedinjuje se sa Turcima. Istoričari su se podjelili: jedni kažu da ga je poslao sâm otac, a drugi - da je pobjegao i svojevoljno se muslimanizirao, da bi se kao musliman vratio i vladao Crnom Gorom. Činjenica je da se on odmah poslije toga, sa novim imenom **Skender-beg**, vratio u Skadar i vladao tu pod turskom zastavom dok je bio živ.

OSNOVNA GENEALOGIJA BUROVIĆA MUSLIMANA

Još 1420. godine, čitava Boka, pa i Perast, priznali su vlast Mletačke Republike, da bi se tako zaštitili od turske neobuzdane najezde na Balkanu, pa i u njihovom neposrednom susjedstvu.

Grof Jovan Burović tada još nije bio došao na ovaj svijet, ali 1480. godine, kada je Staniša-Skender-beg Crnojević ovladao Skadrom pod turskom zastavom, ne samo što je bio došao na ovaj svijet, već - iako malen - u njegovom Perastu sigurno je nešto načuo o Staniši-Skender-begu. Pogotovo jer su Peraštani (a sa njima i on!) počeli tada i borbe na Jadranu protiv Turaka, koji su tamo, prema jugu, na albanskim obalama, izbili na more, a pošto su razbili Đurđa Kastriotu - Skenderbega, ujaka Staniše-Skendeg-bega Crnojevića. Poslije dvije godine, 1482., Turci će izbiti i u njegovoj Boki Kotorskoj, zauzevši Herceg Novi i čitavu Boku, pa i njegov Perast. On je svjedok i pada čitave Crne Gore pod turskom okupacijom, izuzev primorja (od ušća Bojane do Bara!), koje se stavilo pod upravu Mletačke Republike, da bi se tako zaštitilo od turske invazije. On je svjedok i prelaska u islam vladajuće porodice Bosne – her-

cega Stjepan Vukčić – Kosača, ili njegovog sina Vlatka, čiji se unuk, pod imenom Ahmet-beg Hercegović borio pokraj Turaka za okupiranje Ulcinja, pa je njemu i predat ovaj grad.

Više je nego sigurno da su Turci, pošto su po drugi put osvojili 1539. godine Herceg Novi, razbješnjeni od onoga što im se 10 mjeseci desilo, vršili osvetu nad stanovništvom, koje je pozdravilo Špance i ujedinilo sa njima za vrijeme njihove kratke vladavine gradom. Oni su vršili i krvavi pritisak nad njima da se muslimaniziraju, pogotovo na plemstvo, jer su samo tako mogli biti sigurni od jednog njihovog novog ujedinjenja sa istim ili nekim novim hrišćanskim napadačem. Preko muslimanske vjere Turci su privezivali mještane za sebe i tako osigurali svoju vladavinu u osvojenim krajevima.

Novi pad grada pod Turcima sigurno je razočarao i građane i seljake. Na ovo razočaranje je uticalo i sve veće širenje Turaka na Balkanu, pad Crne Gore i učvršćivanje njihove vlasti u Bosni i Hercegovini, neposrednoj poledini Herceg Novog. Zato su neki, gubeći nadu za neko novo oslobođenje, pošli putem muslimaniziranja, da bi tako zaštitili sebe od turskog zuluma, dažbina. Pogotovo su to učinili oni, koji su, zbog učešća u ustanku od 1538. godine, stavljeni pred alternativu da se muslimaniziraju ili da ih objese. Prvi su pokleknuli plemići. U Herceg Novi se muslimanizirao i španski plemić Petar Sarmento sa mnogim drugim zarobljenim Špancima.

Tako je počelo muslimaniziranje ne samo onih u pokorenim krajevima Boke Kotorske, već i onih iz susjednih još neokupiranih krajeva, gdje su svakodnevno strepili od napada Turaka i njihove okupacije. Kao Staniša Ivana Crnojevića pošli su kod Turaka i muslimanizirali se i neki sinovi plemića Boke, među njima i Miloš, najmlađi sin grofa Jovana Burovića, koji je izgleda poginuo u ratu protiv Turaka 1539. Miloš ode kod turskog namjesnika u Herceg Novi i pređe u islam. Desilo se to negdje oko 1545.

Prvi Burovići, koji su se rodili u Herceg Novi sredinom XVI vijeka, jesu potomci grofa Miloša Burovića, poslije islamiziranja zvani Mehmet-aga Burović.

Ovi su Burovići promijenili samo svoja imena, a ne i prezime, jer im to nisu ni tražili turski okupatori domovine njihove. Promena slovenskih imena sa arapskim imenima bio je čin muslimaniziranja, čin promjene vjere, znak pripadnosti muslimaskoj vjeri. Uz to, sigurno, oni više nisu pohađali crkve, već džamije. I bogu se nisu klanjali po hrišćanskom ritualu, već po muslimanskom. Manje-više je promenjena i njihova nošnja, a žene su pokrivene zarom i feredžom, pa se više nisu pojavljivale ni u društvo muškaraca. One su isključene iz javnog života i pretvorene u fabrike za rađanje djece, unutar zidina kuće svoga gospodara, kao prave robinje.

Jezik sigurno nisu promijenili. I sâmi Turci nisu govorili arapskim jezikom, koji je bio jezik KUR'ANA i džamije, već svojim - turskim. Tako su i naši muslimani sačuvali svoj slovenski jezik. Sa okupatorom ih je vezivala samo vjera i ekonomski interesi, dok ih je sve drugo dijelilo i razlikovalo. Ipak, budući u službi turskog okupatora, muškarci su počeli da uče ne samo turski, već - po školama - i arapski, pa i persiski. Žene, koje su se bavile kućnim poslovima i vaspitanjem djece, nisu imale potrebu ni za turski, kamoli i za arapski ili persiski jezik. A ako je koja od njih i došla u porodici Burovića nekim stranim jezikom, za kratko vrijeme je naučila slovenski jezik ognjišta i sredine, pa se i ponašala kao i sve druge žene Burovića.

Posredno, preko Mehmet-age Rizvanagića, koji je istorijska ličnost, saznajemo da se jedan sin Miloša-Mehmeta Burovića zvao **Rizvan**. Moguće je da mu se ovaj sin rodio u Perast i da se tamo zvao **Risto**, pa se muslimanizirao zajedno sa svojim ocem.

Mislimo da je Rizvan, koji je sigurno naslijedio svog oca na položaj novskog kapetana, tačnije - na položaj kadije i vojnog upravnika Novskim kadilukom, imao tri sina: Mehmed-agu II, Sulejman-agu I i Jusuf-agu I. Prvome, koji mu se sigurno rodio nakom Kritskog rata (1571-1575), kako vidite - dao je ime svog oca, koji mu se bez sumnje ubio u tom ratu, a Mehmet se sigurno odmah poslije toga rodio.

Rizvan-aga, sin Mehmet-age I Burovića, sigurno se prozivao Burović, kao i otac mu. Ali njegovi sinovi, Mehmet-aga II, Sulejman-aga I i Jusuf-aga I, pošto su kao muslimani zazirali od tog «*hrišćanskog*» prezimena, počeli su da se, po imenu svog oca Rizvan-age, prozivaju **RIZVANAGIĆI**.

Nema sumnje da je Mehmet-aga I Burović imao i kojeg drugog sina, što nam svjedoče današnji Burovići muslimanske vjere, koji nastavljaju da drže svoje staroslavno prezime - **BUROVIĆ**. Oni sigurno nisu sljedbenici ni Rizvan-age, ni od njegovih sinova Mehmet-age II Rizvanagića, Sulejman-age I Rizvanagića, pa niti od Jufusa I Rizvanagića. Oni su direktni sljedbenici grofa Miloša-Mehmeta Burovića, pa - gordi na svoje grofovsko porijeklo - čuvali su sa ponosom svoje staroslavno prezime ne samo u Herceg Novom, već i svugdje po svijetu, kuda su se raspršili nakon pada Herceg Novog u mletačke ruke.

A da je ovaj Mehmet-aga II Rizvanagić unuk Mehmed-age I Burovića vidi se ne samo po njegovom imenu, već i po tome što je na položaj novskog kapetana naslijedio Buroviće (oca Rizvan-agu i djeda Mehmet-agu I). Sa druge strane to se vidi i po činjenici što ga na položaj novskog kapetana, pošto je pao u nemilost kod sultana, naslijedio njegov brat Sulejman-aga I Rizvanagić, a ovoga će naslijediti stariji sin Daut-aga, koji se po svome ocu prozvao Sulejmanagić. Pošto će pasti u nemilost kod sultana i ovaj, naslijediće ga rođeni brat Resul-beg Sulejmanagić, od koga potiču svi Resulbegovići, za koje je danas nedvosmisleno dokazano da su potomci grofa Miloša Burovića. Na-

sljedno pravo na kapetaniju i svijest Resulbegovića da su rođaci Burovića Perasta, činjenica je i osnova našeg preteniranja da od Miloša-Mehmeta I Burovića, preko Mehmeta II Rizvanagića i Resul-bega I Sulejmanagića, oca svih Resulbegovića, do svih onih koji će se nazvati Resulbegovićima, imamo rodake, koji prenose svoje gene i istu krv, neprekidnu porodičnu tradiciju, sa kojena na koljeno, sve do današnjih dana.

U vezi krvi i gena, naglašavam da su ovi muslimani više Slloveni (Srbi, Hrvati, Crnogorci i Makedonci), negoli njihova braća katoličke i pravoslavne vjere. Kako se zna, njihove su žene rađale sinove svojih mužema, u jedno vrijeme kad su žene katolika i pravoslavnih Slovena silovane od aga i begova (pravo prve bračne noći!), kao i od svakojakih Turaka-okupatora, koji, kad god su prolazili kroz sela, posebno kao vojnici, silovali su žene i ćerke raje. Bar tako piše Vuk Karadžić, a sljedeći njega i mr. Živko V. Marković.

Muslimanizirani Burovići (Burovići, Rizvanagići, Sulejmanagići i Resulbegovići) živjeli su u Herceg Novi skoro pun vijek i po, od 1540. godine. Zatim su se 1687. godine, poslije pada grada u Mletačke ruke, iselili za Hercegovinu, Bosnu, Crnu Goru (Ulcinj, Plav i Gusinje) i Srbiju (Raška-Sandžak, Metohija), pa i ko zna gdje drugo.

O muslimaniziranju Miloša Burovića postoje nekoliko legendi, koje ćemo spomenuti kad budemo izložili njegovu biografiju. Ovdje ističemo da je muslimaniziranje Miloša, najmlađeg sina grofa Jovana Burovića, neosporna činjenica. Tako, ovim činom ovog renegata svoje porodice i svog naroda, znači - muslimaniziranjem mladog grofa Miloša, **Burovići nisu više samo hrišćani, već i muslimani.**

Na dan muslimaniziranja, po običaju Turaka, Milošu su promijenili ime u Mehmet, što se dokazuje ne samo poznatom turskom praksom da se, pri preimenovanju muslimaniziranih, ili prevodi na turski njegovo ime, ili sačuva prvo slovo njihovog hrišćanskog i-mena, već i činjenicom da se u to vrijeme, u dokumenta o Herceg Novom spominje turski vladar tog grada sa imenom Mehmet, kao i činjenica što se kod sledbenika ovog Miloša-Mehmeta sačuvalo to ime kao najčešće, skoro sa jednog kolena na drugo, sve dok je trajala uspomena na njega. Kasnije, čuvanje tog imena je nastavljeno i po porodičnoj tradiciji. Do danas, u ovoj porodici, imano ništa manje već **preko 20 dokumentiranih Mehmeta.**

Rekosmo da se **Staniša Crnojević** nazvao Skender-beg. Dodajemo da se i **Miodrag Sokolović** nazvao Mehmet. O ovom Mehmetu, ne samo što je Ivo Andrić napisao svoje glavno djelo, već je i jedna pravoslavna srpska kći rekla: *"Mehmet-paša Sokolović...koga je narod u Boki Kotorskoj i Hercegovini zvao "Srpska Majka". Ima li lepšeg epiteta koji je ikad jedan narod dao nekom vladaru i ima li veće titule koju neko može poneti, jer to je titula data iz ljubavi i zahvalnosti".¹⁾*

Miloš-Mehmet nije promijenio svoje prezime. Nastavio je da se preziva Burović, jer Turcima to nije smetalo, a ni njemu, pogotovo jer su se Turci obično oslovljavali samo po imenu, pa su se tako svi istovjetili samo kao muslimani, bez nacionalnih obilježja, što je bilo u interesu turske vladajuće klase, koja je preko muslimanske vjere vršila i turciziranje pokorenih naroda.

Prema Vladimiru Skariću prelazak na muslimansku vjeru krštenog Burovića mogao se dogoditi u prvoj polovini XVII vijeka, ako ne i prije²⁾, a to znači prije pada Herceg Novog u Mletačke ruke 1687. Mi mislimo da se to dogodilo odmah ili nekoliko godina poslije drugog pada Herceg Novog u turske ruke 1539, pošto je u tom ratu grof Jovan I Burović poginuo i sinovi mu se zavadili oko diobe njegovog nasljedstva, ili uplašili turske najezde. To vrijeme nam izlazi i iz uporedenja pokoljenja: grof Ivan I Burović (? - 1730) - guverner Herceg Novog, savremenik je Osman-paše Resulbegovića (? - 1730) - eks kapetan Herceg Novog, aktuelno kapetan Trebinja.

Pošto se muslimanizirao, Miloš-Mehmet je sigurno bačen na bojištu protiv svoje hrišćanske braće, da tako kaže da se više ne osjeća hrišćaninom, da je sada odan sultanu i muslimanstvu. Tako se on prije svega bori protiv sog brata, grofa Luke I Burovića, i otima mu Risan sa svim selima koja pripadaju tom gradu, pa i oblast Krivošije, u poredini Perasta. Ovako Turci, pošto su 1539. godine po drugi put upali u prednji, zapadni dio Boke Kotorske, sada ulaze kroz Verige i u gornji, istočni dio, što će jednog dana vrlo skupo platiti svi Peraštani.

Risan, koji je od VI vijeka nove ere imao svoju biskupsku stolicu, spadao je u Hercegovački sandžakat. Od XVII vijeka smatran je za jaku tvrđavu, po položaju neosvojiva. Po Marijanu Bolici brojio je tada oko 200 hrićanskih i muslimanskih kuća i davao je pod oružje 250 ratnika. Za Risan su se vodile neprekidne borbe između Peraštana i Turaka, pa je stalno prelazio iz ruke u ruku.

Poslije ove pobjede muslimaniziranog Burovića, sultan mu dodjeljuje titulu **age**, stavlja ga na čelu Novskog kadiluka kao vojni komandant, moguće da mu je dodjelio i titulu kadije, da bi tako potstakao i ostale plemiće da se muslimaniziraju. Sigurno mu je tom prilikom dodjelio i kakav vojni čin, najmanje čin bimbaše, majora, ako ne i paše.

Na čelu muslimana Novskog kadiluka, Mehmet-aga leti na prvi poziv turskog sultana, bosanskog vezira i hercegovačkog sandžakbega, sa bojišta na bojište Balkana, Evrope i Azije, Afrike. Istoričari kažu da se borio i protiv Rusije, i u Kazan, i u Erzerumski vilajet Turske imperije. Na jednom od tih bojišta je i poginuo.

Po Skariću, od muslimaniziranog Mehmeta Burovića imamo samo jednog sina - Sulejman-agu. Poslije 10 godina intenzivnog istraživanja našli smo Buroviće muslimanske vjere ne samo u Jugoslaviji, već i širom svijeta. Imate

ih na internetu - vidite ih! Mi smo ih uneli u opšti registar ove istorije.

Skarić ima pravo kad kaže da je Sulejman-aga potomak Miloša-Mehmeta Burovića, ali ne i kad kaže da je njegov sin. Na bazi našeg istraživanja izlazi nam da je Sulejman-aga bio unuk Mehmeta Burovića, a da se sin ovog Mehmeta zvao Rizvan, sigurno muslimanizirani Risto Burović. Tako ispada da je Sulejman-aga bio sin Rista-Rizvana Burovića i da se po očevom imenu prozvao **RIZVANAGIĆ**. Sulejman-aga imao je i starijeg brata, veleslavnog kapetana Herceg Novog i Risna Mehmet-agu Rizvanagića.

Sinovi Sulejman-age Rizvanagića prozvali su se po njegovom imenu **SULEJMANAGIĆI**. Ovo je drugi ogranak muslimanizirane porodice **BUROVIĆ**.

Sem Rista-Rizvana, Mehmet-aga Burović je sigurno imao i još kojeg drugog sina, koji je - kao i Risto-Rizvan - sačuvao očevo prezime Burović. Ali, za razliku od sljedbenika Rista-Rizvana, koji su napustili očevo i djedino prezime Burović, sinovi drugog sina Miloša-Mehmeta Burovića, gordi na svoje plemićko porijeklo od slavnih grofova Perasta, sačuvali su kroz vjekove staroslavno prezime Burović, pa se i dan danas tako prezivaju, što možete vidjeti i na internetu, gdje su nam se predstavili mnogi muslimani sa prezimenom Burović, svi rođaci hrišćanskih Burovića. Oni aktuelno žive ne samo u Hercegovini i Bosni, već i u Crnoj Gori, Srbiji (Raška-Sandžak, Metohija, Kosovo), u Makedoniji, Turskoj, Francuskoj, u Rusiji, Izraelu, pa i u Kaliforniji, u Argentini (Amerika).

Kako vidimo iz njihove istorije, sljedbenici Mehmet-age I Burovića nastavili su borbu svoga oca da osvoje bar one predjele Boke, koji su pripadali njihovom djedi - grofu Jovanu Buroviću, smatrajući ih svojim zakonskim nasljedem.

Razlog što su neki Burovići promenili prezime može se tražiti prije svega u produbljivanju muslimanske svijesti i slabljenju porodične tradicije, slabljenju sjećanja na svoje hrišćansko porijeklo i na svoje slavne pretke. Ovome je sigurno predhodilo i slabljenje sjećanja samog Rista-Rizvana Burovića, koji je odrastao i vaspitao se u muslimanskoj sredini, pa se nije postarao da porodičnu tradiciju prenese i na svoje sinove.

Sa druge strane i položaj u turskoj vojsci i državnoj hijerarhiji, stremljenje ka sve većoj afirmaciji i sve većem usponu u tadašnjoj društvenoj ljestvici, učinio je svoje. Pri tome treba imati u predvid i pojačana aktivnost njihovih hrišćanskih rođaka Burovića iz Perasta u borbi protiv Turske imperije.

Kako smo već naglasili, u ovo vrijeme Peraštani su izvojevali više pobjeda nad Turcima i u samolj Boki: Tako, na dan sv Vita 1545. Na Kumboru znamenita je bitka između Pešraštana i hercegnovskih Turaka, gdje ih Peraštani, iako ih izdaše Kotorani, pobjediše. Zato sultan Selim II 1570. šalje vojsku na Perast, ali ju Peraštani odbiše. Posebno se Peraštani (među njima u prvom redu Burovići!) odlikuju u Kiparskom ratu (1571-1573) i u Kandijskom ratu (1645-1669). Sjetite se samo njihovih sjajnih pobjeda 1571. i 1654. godine, u kojima su Burovići odigrali glavne uloge kao vojvode i kapetani brodova, pa i kao kapetani samog Perasta! 1612. godine Peraštani otimaju fregatu Husein-agi Hajduroviću iz Hercegnovog, za što su bili obvinuti i kažnjeni dva Burovića, Grgur I i njegov brat Vicko I. Grgur će poslije toga ubiti i jednog turskog podanika iz Risna, što je još više komplikovao položaj muslimaniziranih Burovića u Herceg Novom. Poslije svega ovoga više je nego sigurno da su ovi htjeli da raskinu svaku vezu sa ovakvim svojim rođacima, pa su zato i promijenili prezime.

A kad su jednom promijenili prezime, nije im bilo teško da ga promjene i po drugi i treći put, jer neustalena prezimena, bez tradicije i slave, menjaju se lako.

I pored toga, kako smo već naglasili, mnogi su od njih (iako muslimani!) do dana današnjeg sačuvali prezime svojih hrišćanskih pradjedova iz Perasta, pa su i proslavili to prezime kao dostojni Burovići.

Za vladavine Miloša-Mehmeta Burovića Novskim kadilukom, u Sutorini je izgrađena pravoslavna crkva Sv. Nikola, zatim u Đenoviće, pod istim imenom, u Žlijebe, isto tako pod istim imenom, i u Kruševce (Bjelske) crkva Sv. Arhandela Mihailo; dok za vladavine njegovog sina Rizvan-age Burovića u Sutorini su izgrađene pravoslavne crkve Rođenje Jovanovo (1600) i Sv. Đorđa, u Kamenu crkva Sv. Stefana, u Kruševce (Bjelske) crkve Sv. Jovana i Sv. Nikole. U kompleksu pravoslavnog manastira Savina izgrađena je katolička crkva Sv. Ana (1606). Pod vladavinom novskog kapetana Daut-age Sulejmanagića (Burović) izgrađena je u Sutorini pravoslavna crkva Sv. Đorđe (1650). Sve ovo svjedoči o relativnoj vjerskoj toleranciji muslimanskih Burovića prema svojoj hrišćanskoj braći.

Daut-aga Sulejmanagić imao je svoje nasljednike, koji su se 1687. godine, poslije oslobođenja Herceg Novog od Peraštana, kao i uopšte uzev svi drugi muslimani, iselili iz grada i okoline. Sledstveno, sa njima su se iselili i Burovići-muslimani, i Rizvanagići, i Resulbegovići.

Rizvanagići i Sulejmanagići su otišli u Hercegovinu. Tamo ih treba potražiti. Tamo, u Hercegovini, u Starom Slanu, Trebinju, Mostaru, pa i u Bosni, moguće i dalje, pa i u Turskoj, treba tražiti njihove sljedbenike, koji sigurno nastavljaju da se prozivaju Rizvanagići (Rizvanbegovići?!) i Sulejmanagići, ako u međuvremenu nisu promijenili i ta prezimena.

Burovići-muslimani, mislimo na one koji su sačuvali prezime Burović, u početku su otišli u Crnu Goru, u Plav i Gusinje, a zatim i dale, u Bosnu i Rašku-Sandžak, Srbiju.

Sve treba da potražimo tamo i da ih uvedemo u ovu istoriju. A za ovo treba i oni sami da se postaraju i da do-

prinesu, da učine sve što mogu.

Resulbegovići su djelimično otišli za Crnu Goru (Ulcinj), djelimično za Hercegovinu (Trebinje), a djelimično i za Tursku (Carigrad, Azija).

Ovo je istorija islamiziranih Burovića, danas poznati sa prezimenima Burović, Rizvanagić, Sulejmanagić i Resulbegović.

Aktuelno je pitanje kod nas i kod svih balkanskih naroda: ***Da li su odgovorna i djeca muslimaniziranih roditela za njihovo ujedinjenje sa muslimanima i turskim okupatorom domovine?*** Ovo su mi pitanje postavili 1995. i iz Redakcije Radio-Televizije Beograda nekoliko časova prije prikazivanja dugometražnog dokumentarnog filma o meni i mom stvaranju. Izjavih im kako sam to već bio izjavio i preko štampe:

«Oni, koji su se muslimanizirali za vrijeme turske okupacije, pa i moj Miloš Burović, sin grofa Jovana Burovića, jesu, jer se nisu ograničili samo na muslimaniziranje, već su sa muslimanskim okupatorom domovine (Turcima) činili jedan jedinstveni front protiv svoje hrišćanske braće, ujedinili su se sa njima i borili se za istu stvar. Oni, koji su se rodili kao muslimani i žive kao Srbi, Crnogorci, Makedonci, Bosanci, Hercegovci i Hrvati, ili kao Jugosloveni, pa i oni koji se izjavljuju za nacionalno neopredeljene muslimane, nisu izdajnici. Ni po jednom zakonu se krivica roditelja ne prenosi na djecu. Naprotiv, krivica djece se prenosi na roditelje, jer su oni krivi što ih nisu vaspitali kako treba. Što se tiče onih muslimana, koji bi htjeli da nam stvore neku novu muslimansku naciju, mislim da su na pogrešnom putu. Pogotovo su na pogrešnom putu oni koji su se priklonili drugim nacijama, koji su se izjavili za Turke ili Albance i zajedno sa njima se bore protiv svog, našeg naroda. Dužnost nam je da ih razjasnimo, osvijestimo, i kao zabludjelu djecu da ih vratimo svojoj majci».³⁾

Na drugo pitanje: ***Da li treba da se vrate ne samo svojoj naciji, već i vjeri svojih predaka, pravoslavlju ili katoličanstvu?***, odgovorio sam:

*«Ko to želi, može i da učini. Moja su se djeca vratila hrišćanstvu, pa i sin moje kćerke⁴⁾. Ličnog sam mišljenja da to ne treba da tražimo od njih, iako se grčki primjer pokazao svrsishodnim. Oni mogu biti istovremeno i muslimani i dobri Srbi, Crnogorci, Makedonci, Bosanci, Hercegovci, Hrvati, pogotovo mogu biti i poželjno je da budu – Jugosloveni. Ne zaboravite da iz dana u dan raste broj ateista po cijelom svijetu, pa i kod nas. Ateisti Lola Ribar, Boško Strugar, Žikica Jovanović, Hristijan Todorov-Karpoš, Boris Zihel i slični (posebno ističem Dževdeta Resulbegovića, Džemala Bijedića, Hajra Kapetanovića, Aliju Sirotanovića, Mešu Selimovića, Skendera Kulenovića, Emira Kusturicu i dr.), bili su najveći Jugosloveni svog vremena, najveći Srbi, Crnogorci, Bosanci, Hercegovci, Makedonci i Hrvati. Ne zaboravite da su «muslimana», ateistu Kaplana Resulbegovića, deset puta živog odrali naši neprijatelji, tražeći od njega da se odrekne svoje jugoslovenske (crnogorske) nacionalnosti, pa to nije učinio. Vjera je istorijska kategorija i bez nacionalnog karaktera. Biti hrišćanin, pravoslavan ili katolik, ne znači da si i Srbin, ili Crnogorac, Bosanac, Hercegovac, Makedonac i Hrvat. Hrišćani (pravoslavni) su i Grci i Rumuni, i Albanci i Vlasi. Katolici su Italijani, Francuzi, Njemci, Španci. Ne zaboravite mudru riječ našeg naroda: «**Brat je mio koje vjere bio**». Ama - brat! Nebrat - sigurno ne! Ne zaboravite Njegoša koji kaže: «**Ne pita se ko se kako krsti, već čija mu krvca grije prsi!**» Ne zaboravite i prepaćenog Ulcinjanina, koji vam je rekao i kaže vam: «**Ne pita se ko kakvu krv ima, već ko pravdu daje radnicima!**» Htjeli ne htjeli mi, sviđalo nam se ili ne sviđalo, dijalektički razvoj društva je tvrdoglava činjenica i on čini svoje...»⁵⁾*

Naglašavam da za vrijeme turske okupacije Balkana nismo imali borbu naroda protiv naroda, već borbu jedne vjere protiv druge, borbu muslimana protiv hrišćana i hrišćana protiv muslimana, iza koje se krila borba feudalne klase protiv kmetova, robova, hrišćanske i muslimanske raje.

A feudalci su bili ne samo Turci, već i Sloveni (Srbi, Crnogorci, Bosanci, Hercegovci, Makedonci, Hrvati), kao što su i kmetovi bili ne samo Srbi, Crnogorci, Bosanci, Hercegovci, Makedonci i Hrvati, već i Turci.

Sloveni su došli na Balkan kao pagani. Oni u VIII vijeku primaju hrišćanstvo. Kako su primili hrišćanstvo mogli su primiti i islam, da su ga turski okupatori doneli na Balkan prije rimskih okupatora, koji nam doneše hrišćanstvo.

Prema tome, boreći se za svoju vjeru, i hrišćanski Sloveni i muslimanski Sloveni borili su se za svoj opstanak, borili su se za svoju kuću i svoju domovinu: prvi oslanjajući se na hrišćanske sile, koje su priželjkivale i spremale novu okupaciju Balkana, a drugi oslanjajući se na muslimansku Tursku imperiju, koja je već bila okupirala Balkan.

I jedni i drugi su imali pravo.

I jedni i drugi nisu imali pravo.

Takvo je vrijeme bilo i tako se tada radilo, mislilo, osjećalo i živjelo. Tako su se tada i borili, svako za svoje, a svi jedan protiv drugog. Brat protiv brata i sestra protiv sestre. Vadili su oči i kidali glave.

I Njegoš kaže:

Zlo činiti od zla braneći se

tu zločinstva nema nikakvoga.

Vremena se stalno mijenjaju. U koherenciji sa njima mijenjaju se i naše koncepcije, naša shvatanja i naši stavovi. Suditi o proteklim vremenima sa današnjih pozicija je nemoguće i neispravno. Sve treba staviti u okvir svog vremena i samo sa pozicija tog vremena gledati, rasuđivati i suditi o zbivanjima, činjenicama i ljudima, ličnostima i njihovim stavovima, njihovim nastojanjima, stremljenjima, kao i o njihovoj borbi, njihovom životu.

Burovići muslimani dijele se u dvije glavne grupe: Burovići koji su sačuvali to prezime, pa i dan-danas nastavlja da se tako prozivaju, i Burovići koji su promjenili to prezime, pa se danas prozivaju drukcije, što ne znači da više nisu Burovići. Ljudi mogu promjeniti i vjeru, pa i nacionalnost, što više i boju kože, ali ne i krv. Po krvi, a krv je suština svakog ljudskog stvorenja, Burovići koji nam se danas ne prozivaju više tako - ostali su i jesu isto toliko Burovići, koliko i svi oni koji su sačuvali prezime svojih staroslavnihi pradjedova iz Perasta, isto toliko koliko i oni koji nam se danas prozivaju Tomičići, Tomovići, Tomislavljevići, ili Lovrenčići.

Burovići muslimani, koji su promjenili prezime, dijele se po njihovom prezimenu na: Rizvanagiće, Sulejmanagiće, Resulbegoviće, Dizdareviće, Osmanpašiće, Kapetanoviće i Defterdareviće.

A i hrišćanski Burovići nisu monolitni ni u kom pogledu. I oni su se podjelili ne samo prema promjenjenom prezimenu, već i po vjeri. Danas imamo Buroviće katoličke i Buroviće pravoslavne vjere. Tako, aktuelno, Burovići su katolici, muslimani i pravoslavni. A svi potiču od jednog pra-pradjede, čiji se grob nalazi u Perastu, bez krsta i polumjeseca, jer se nije molio ni Isusu Hristu, niti Muhamet, već Perunu: on je bio paganin, mnogobožac.

U ovoj istoriji svima ćemo posvetiti posebnu pažnju i posebno poglavlje.

Prvi Burovići muslimani, koji su sačuvali ovo prezime, su Burovići Herceg Novog, Grof Miloš-Mehmet Burović i njegovi sinovi, od kojih za sada poznajemo samo Rista-Rizvana Burovića, čiji su se sinovi, po njemu, prozvali RIZVANAGIĆI.

1) S.G.B. u članku **HRABRA KĆERKA**, revija SRPSKI GLAS BOKE Br. 4, Kotor, novembar 2006, str.10.

2) SKARIĆ, Vladimir: **cit. djelo**, str. 27.

3) BUROVIĆ, Kaplan: **Istina iznad svega - intervju sa akademikom prof. dr Kaplanom Burovićem povodom njegove 60-te godišnjice rođenja**, - godišnjak ULCINJ God. I, Br. 1, Ulcinj 1994, str. 7. Isto tako i u mom djelu **ISTINA IZNAD SVEGA**, Ženeva 2001, str. 55-56. Vidi i djelo **CRNOGORSKO PITANJE**, Podgorica 2004.

4) Moja su se djeca rodila kao ateisti i vaspitana su tako ne samo u porodici, već i u školi, u društvu, svuda, pošto je vjera u Albaniji bila zabranjena. Godine 1991., kad sam izašao iz zatvora, odveo sam ih da vide i džamiju i teče, i katoličku i pravoslavu crkvu, ne govoreći im ništa o vjeri naših predaka. Sin mi je tada imao 30, a kćerka 28 godina. Pošto su se razmislili, kćerka mi je pošla u Katedralnoj katoličkoj crkvi Ženeve i pokrstila se uz sjajnu, veličanstvenu svečanost. Dan-danas se pitam: Šta ju je na to navelo?! Zov njenih pradjedova, njenih sestara, Andeline i Margarite Burović?! Naglašavam ovdje da je i svom jedinom sinu, prilikom krštenja, dala ime Luka - po svojoj voli, bez ikakvog znanja da su ovo ime nosili prije njega i mnogi Burovići, istaknuti kao kapetani Perasta, pa i kao katolički sveštenici. I ja, mom drugom sinu dao sam ime Anton (Ante), ne znajući ništa da se tako zvao otac veleslavnog grofa Ivana Burovića, ne znajući ništa da u porodici imamo i biskupa Anta Burovića.

5) **Iden**: cit. djela, str. 7, odnosno str. 56.

III. DOPRINOS BUROVIĆA MUSLIMANA

Iako ih dovoljno ne poznajemo, možemo slobodno reći da su muslimanizirani Burovići doprineli mnogo u kulturi svoje porodice i svog naroda, svoje postojbine i svoje domovine, pa i dalje - u kulturi Balkana, Evrope i čovječanstva. I ne samo oni, koji su sačuvali prezime Burović, već i njihova grana poznata pod prezimenom **Rizvanagić**, druga grana - **Sulejmanagić**, posebno treća grana - poznata pod imenom **Resulbegović**, kao i ogranci ove grane - **Dizdarevići**, **Osmanpašići**, **Defterdarevići**, **Kapetanovići**.

Među ovim Burovićima muslimanske vjere, u Herceg Novi, a koji od njih i van Herceg Novog, posebno su se istakli:

Miloš-Mehmet I Burović - grof i komandant Novskog kadiluka, otac svih Burovića muslimana.

Risto-Rizvan Burović - sin Miloša-Mehmeta I, miroljubivi komandant Novskog kadiluka, otac svih Rizvanagića.

Mehmet-aga II Rizvanagić – prvi sin Rizvana Burovića, ratoborni kapetan Herceg Novog, pa dizdar i kapetan Risna i Trebinja, savjetnik hercegovačkog i bosanskog paše.

Sulejman-aga I Rizvanagić – drugi sin Rizvana Burovića, miroljubivi kapetan Herceg Novog.

Jusuf-aga I Rizvanagić – treći sin Rizvana Burovića, dizdar Risna i Trebinja.

Daut-aga Sulejmanagić – prvi sin Sulejman-age I Rizvanagića, kapetan Herceg Novog, osvjedočeni prijatelj Dubrovčana i hrišćana uopšte.

Resul-beg I Sulejmanagić – drugi sin Sulejman-age Rizvanagića, kapetan Herceg Novog.

Arslan-beg I Resulbegović – prvi sin Resul-bega I Sulejmanagića, kapudan-paša (admiral) turske flote, otac svih Resulbegovića Ulcinja.

Osman-paša I Resulbegović – drugi sin Resul-bega I Sulejmanagića, kapetan Herceg Novog, otac svih Resulbegovića Trebinja i Hercegovine.

Hasan-beg I Resulbegović – treći sin Resul-bega I Sulejmanagića, hadžija i dizdar Trebinjske tvrđave.

Sabit-Mehmet-paša III Resulbegović – prvi sin Salih-bega I Resulbegovića, vekil (zamjenik) trebinjskog kapetana.

Van Herceg Novog, u Hercegovini, Bosni, Crnoj Gori, Srbiji, u Evropi i po drugim kontinentima, istakli su se, između ostalih, ovi Burovići muslimanske vjere:

Sabit-paša III Resulbegović - otac svih Kapetanovića, paša sa dvije tuge, beglerbeg i sandžakbeg, saveznik Napoleona Bonaparte, borio se za oslobođenje Hercegovine od turskog ropstva i demonstrirao krajnje, najviše poštovanje i najveću odanost prema svojoj hrišćanskoj braći.

Hasan-paša IV Resulbegović - zamjenik hercegovačkog vezira, jedna od najslavnijih ličnosti Hercegovine, prvi kritičar Njegoševog GORSKOG VIJENCA.

Arslan-beg V Resulbegović - turski bimbaša (major) i crnogorski vojvoda (general), načelnik grada Ulcinja, zatim pretsjednik suda u Ulcinju, koji je primorao Knjaza Nikolu da mijenja Zakonik Crne Gore.

Selim-beg Resulbegović - major crnogorske vojske, senator Kralja Nikole i poslanik u Jugoslovenskom parlamentu, spasilac Crnogoraca Ulcinja od fašističkog pogroma.

Hanadi Burović – naučnik.

Čazim Resulbegović – komunistički militant Ulcinja i komesar partizanske čete.

Dževdet Resulbegović - pukovnik JNA iz Ulcinja, specijalni jugoslovenski ambasador.

Džemala Resulbegović - pretsavnik žena Crne Gore iz Ulcinja, militant za emancipaciju muslimanki.

Hajro Burović – komunistički militant Sandžaka i jedan od prvih disidenata, protivnika socijal-fašističkog terora Josipa Broza Tita.

Hajrija Burović – 14-godišnja partizanka.

Nijaz Dizdarević - specijalni ambasador FNR Jugoslavije u Albaniji, kasnije i član Predsjedništva SFR Jugoslavije.

Hajro Kapetanović, viši jugoslovenski državnik, istaknuta društveno-politička ličnost Hercegovine.

Kaplan Resulbegović-Burović, akademik, književnik i naučnik svjetskog glasa.

Šuajp Resulbegović, doktor, proslavljen širom Jugoslavije za lječenje steriliteta.

Dervo Burović, slavni guslar iz Peštera, osnivač "*Čitlučke škole*" ili "*duhovne akademije*".

Zeno Burović, vrstan guslar "*Čitlučke škole*".

Bešir Burović, filmograf svjetskog glasa, njegova fotografija JEDAN DIO ISTINE, u Junu 1978, na Međunarodnom festivalu filma u Karlovim Varima (Karlsbad), dobila je Prvu nagradu - GUERNICA.

Ismet Burović, poznat u BiH kao šahista, član SK Sarajevo, dobitnik na mnogim svjetskim prvenstvima.

Fatima Burović, naučnik.

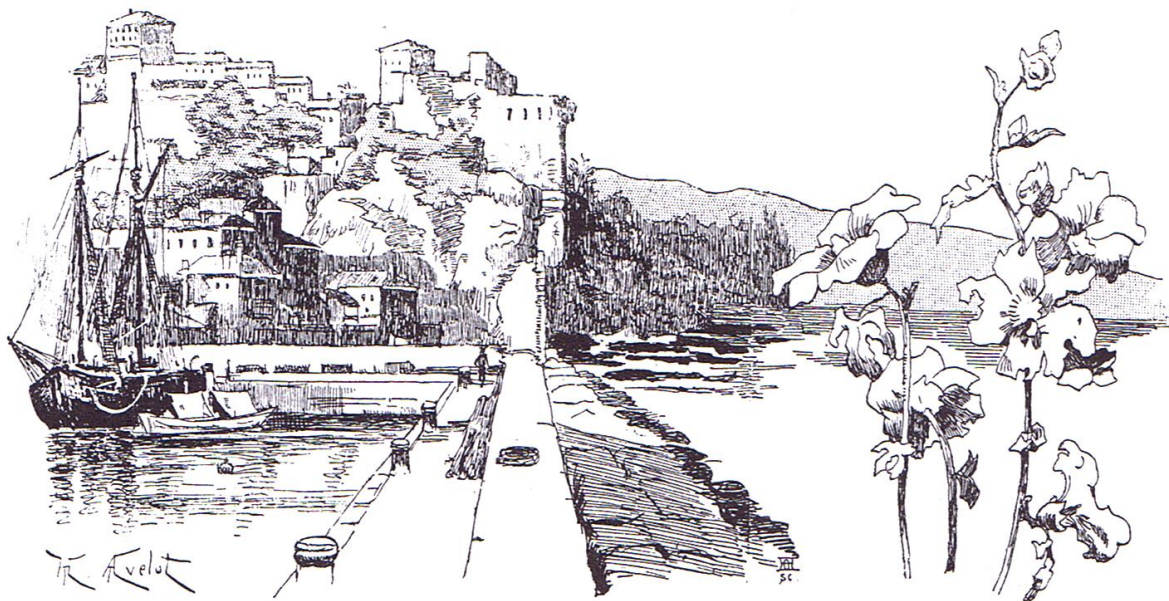
Nermina Burović - 2004 istaknuta sportistkinja Francuske i pretsjednik Coordinatrices et Animatrices Qualité u Besançon.

Sabrina Burović - sportistkinja Francuske, proslavila se na svijetskom prvenstvu 2004.

Luka Resulbegović - sportista, 2000 godine zauzeo drugo i treće mjesto na kanotažnom prvenstvu Švajcarske.

Šahin Burović - muzičar i kompozitor, proslavljen u Izraelu.

Treba znati da su ovi islamizirani Burovići uveli i fotelje u svojoj kući, kada njihova hrišćanska braća još nisu bili stigli da uvedu i najobičniji krevet. Mr Živko V. Marković piše: "*Prvi krevet u Srbiji se našao u kući Jevrema Obrenovića, Miloševog brata i šabačkog gradonačelnika, tek 30-tih godina 19. veka*".

Херцег Нови

KADIJA MEHMET-AGA I BUROVIĆ

Mehmet je sin Peraštanina grofa Jovana I Burovića. Rodio se u Perastu, moguće oko 1510. godine, gdje je kršten imenom Miloš, pa je tim imenom i registriran u crkvene knige tog grada. Kratko su ga zvali Mišo.

Godine 1538. uzeo je aktivno učešće u Bokeljskom ustanku protiv turskog ropstva, pokraj svog oca i svoje braće. Tom je prilikom oslobođena čitava Boka, pa i Perast.

Iduće godine Turci opet napadaju na Herceg Novi. Grof Jovan Burović se odazvao mletačkom pozivu i sa svojim Peraštanima pritekao im je u pomoć, svjestan da se borbom za Herceg Novi bori i za slobodu Perasta i čitave Boke. On opet vodi u rat sa sobom i svoje sinove.

U borbama 1539. godine za odbranu Herceg Novog padaju na bojnom polju grof Jovan i njegov drugi sin. Prvi sin Luka I i treći Miloš I uspiješe da se izvuku iz turskog obruča i da se živi vrate svojoj kući i Perastu.

Poslije neuspjele borbe za odbranu Herceg Novog između dva brata Burovića, kako misle neki historičari, pukla je svađa oko diobe očeve ostavštine, pa je najmlađi, Miloš, pošao kod Turaka u Herceg Novi i muslimanizirao se. Po drugima, kao što se Staniša, sin gospodara Crne Gore Ivana Crnojevića, muslimanizirao da bi sačuvao položaj gospodara Crne Gore i pod turskom zastavom, tako je to učinio i mladi Miloš Burović.

Prelazeći u islam Miloš se nazvao Mehmet.

Sultan ga odmah šalje u boj protiv rođenog brata Luke I Burovića, stavljajući ga na čelu značajnih turskih regularnih vojnih snaga i bašibozuka. To se desilo na dan sv. Vita 1545. na Kumboru, gdje se razvila znamenita bitka između Peraštana i hercegnovskih Turaka. Uz Peraštane su bili i Kotorani, ali ovi izdaše, povukoše se sa bojnog polja. I pored toga, Peraštani pobjediše. Grof Luka Burović, na čelu Peraštana, odbrani ne samo Perast, već i Risan. Tako se dva brata, jedan musliman i drugi hrišćanin, kolju i krvare jedan protiv drugog, na prvi pogled za očevo nasljedstvo, a u stvari za okupatora domovine i naroda svog: grof Luka za mletačkog dužda, a Mehmet za turskog sultana.

Ma da nije uspio da otme svome bratu Perast, Mehmet se vraća iz boja kao pobjednik, pošto je ušao u Risan i opljačkao ga.

Sultan mu odmah dodjeljuje titulu **age** i imenuje za vojnog i civilnog komandanta Novskog kadiluka, kome je sjedište bilo u Herceg Novom.

Godine 1570. Sultan Selim II mu opet naređuje da napadne Risan i Perast, ali ga Peraštani opet odbiše. Ipak on je izvojevao i izvesne pobjede. Pisajedinio je Novskom kadiluku Risan sa svom okolinom, pa i oblast Krivošije u poledini Perasta.

U to vrijeme, u sastav ovog kadiluka ulaze i nahije: Trebinje, Popovo, Zubci, Donji Vlasi, Ljubomir, Klobuk ili Vrm, Ridani, Rudine, Onogošt, Nikšić, Donja Morača, Gornja Morača, Bjelopavlići, Rovci, Risan, Krivošije, a možda i još neke druge. Tako je Novki kadiluk zapremao prostor koji po površini nije bio ništa manji od današnje Republike Crne Gore.

Tursko carstvo bilo je podjeljeno na provincije, odnosno na pašaluke (ejalete), a ove na sandžake. Osnovna vojno-upravna teritorijalna jedinica bila je nahija. Nekoliko nahija je činilo kadiluk, a nekoliko kadiluka činilo je sandžak. Više sandžaka činilo je jedan pašaluk, na čijem je čelu stajao vezir, obično paša (general), koji je bio pod direktnim zapovjedništvom sultana. Na čelu sandžaka stajao je sandžakbeg, isto tako paša, i on pod direktnim zapovjedništvom sultana, ali i pod zapovjedništvom vezira. Njegova uloga bila je da upravlja civilnim stanovništvom i vojnim snagama sandžaka, tj. da bude glavni administrator i vrhovni zapovjednik. Kadilucima su upravljali kadije, pod čiju su vlast bile nahijske starešine, obično dizdari. U rukama kadija je bila i sudska vlast, pa se u našem narodu udomaćila izreka: "*Kadija te tuži, kadija ti sudi!*", što je izražavalo suštinu vlasti turskog okupatora. Vezir, sandžakbeg i kadija imenovani su direktno od sultana i za sve su bili odgovorni direktno sultanu. Niži vojni i civilni službenici imenovani su od kadija, ali ih je potvrđivao na te dužnosti sandžakbeg, odnosno vezir, pa nerijetko i sultan. Kadija je sudio prema islamskom vjerskom zakonu šerijatu i prema osmanlijskom kanonu, tj. sultanovim ukazima sa zakonskom snagom.

Kao kadija Mehmet-aga je vodio muslimane svog kadiluka na svim bojištima gdje ga zvao sultan turski, vezir bosanski, pa i sandžakbeg hercegovački, pod čiju je komandu spadao. Prema Mustafi Busuladžiću, jednom od prvih istoričara ove porodice, Mehmet-aga se borio ne samo po bojištima Balkana, već i Evrope, u Rusiji i Aziji, gdje je vodio i svoje sinove.

O muslimaniziranju Miloša Burovića postoje nekoliko legendi, od kojih ćemo spomenuti samo jednu, najrasprostranjeniju:

Kad su Turci 1539. napali Herceg Novi, Jovan Burović je odmah pritekao Novljanima u pomoć sa svojim Perašanima, pa je poveo sa sobom i svoja tri sina. Turci uhvate živog Miloša, koji je izašao na dvoboj nekom Turčinu. Ovaj mu ubi konja i Miloš pade. Zbog teškog oklopa nije mogao da odmah ustane. Paša, koji je zapovijedao napadom na grad, baci Miloša u zindan (zatvor), tražeći od njegovog oca težak otkup. Konak ovog paše bio je u Trebinju. U podrumu tog konaka nalazio se zindan. Zatočenici, među kojima je moguće bio i pomenuti **Petar Sarmento**, svakodnevno su izlazili u dvorište na čist vazduh. Iza mušebaka haremluka gledala ih je pašina kćer, njegovo jedino dijete. Gledajući iz dana u dan Miloša (moguće Petra!), ona se zaljubi u njega i reče to svojoj majci.

U međuvremenu, pošto mu otkup nije stigao, paša se spremao da pogubi Miloša (odnosno Petra). Upravo na dan njegovog vješanja žena mu otkri ljubav njihove kćerke i reče mu da će ona ubiti sebe, ako on objesi Miloša (= Petra).

Tada paša pozove Miloša (= Petra) i ostavi mu da bira: ili da se oženi njegovom kćerkom, ili da pođe na vješanje. Da bi se oženio pašinom kćerkom trebao je prethodno da promjeni vjeru, da se muslimanizira. Između života i smrti Miloš (Petar) izabra život.

Tako se po ovoj legendi (kontaminirana moguće sa biografijom Petra Sarmenta!) muslimanizirao ovaj sin grofa Jovana Burovića, uzeo ime Resul, vremenom postao beg, pa su se tobože po njemu njegovi potomci prozvali Resulbegovići.

Ova legenda čuva se u predanje kod samih Resulbegovića. Mi smo je više puta čuli od oca i mog školovanog starijeg brata¹⁾, kao i od rođaka Ali-bega Resulbegovića. Majka je često dodavala ovoj legendi da je Milošev otac bio siromašni pop, te nije imao čime da otplati otkup i oslobodi svog sina. Kako se zna, katolički popovi se ne žene, ali to moja majka nije znala.

Kako vidite, ova legenda ima nešto slično sa sudbinom od muslimana, Berbera Tunisa, zarobljene kćerke Burovića, grofice Margarite, o čemu smo pisali, kao i sa izvještajem Rinalda Mendoca o muslimaniziranju **Petra Sarmenta**, o čemu ćemo govoriti potanko u poglavlju o Resulbegovićima. Ono što je dodala moja majka, pomenuti pop, sigurno je kontaminiranje sa popom Velimrom Lumbardićem iz Herceg Novog, o kome ćemo isto tako govoriti u poglavlju o Resulbegovićima. Tako ova legenda ima nešto realnog, poklapa se sa nekim istorijskim činjenicama, a ima i kontaminiranja, pa i fantazije.

I izlaganje Mustafe Busuladžića o Resulbegovićima ima nešto sličnog sa pomenutom legendom²⁾, što je kod njega sigurno dostiglo ili od Resulbegovića Trebinja, koje je lično poznao, ili od njegovih roditelja i rođaka, koji su bili u srodstvu sa Resulbegovićima Trebinja.

Po njemu, koji se oslanja na neobjavljene bjeleške Šukri-bega Resulbegovića, Resulbegovići vuku svoje porijeklo od bokokotorskog grofa Jovana Burovića, koji je ostavio iza sebe tri sina. Najmlađi, Miloš, zvani Mišo, zbog porodičnih razmirica, ode u Istanbul, gdje primi islam i uze sebi ime Mehmet, dobi neko vojno zvanje i, kasnije, u vojnoj misiji, bi poslan u Erzerumski vilajet. Tom prilikom dao je sebi ime Resul, po čemu su se njegovi potomci prozvali Resulbegovići.

Kasnije, uvijek po Busuladžiću, Resul-beg poginu u blizini Kazana, u doba ruske carice Katarine. Iza sebe je ostavio tri sina: Arslana, Osmana i Salka, koji se poslije očeve pogibije vratiše u Istanbul, gdje su nagrađeni od sultana za svoje i očeve zasluge. Najstariji sin Arslan-beg dobi begluk u Ulcinju, gdje mu i danas žive potomci. Drugi sin, Osman-beg, bi postavljen zapovjednikom Herceg Novog, gdje je bio kapetan sve do pada ovog grada u mletačke ruke 1687. godine.³⁾

Tako, istorijska činjenica je da je grof Jovan Burović imao tri sina i da mu se najmlađi zvao Miloš. Istorijska je činjenica i da se ovaj Miloš muslimanizirao. Moguće je da su se braća i posvađali prilikom diobe oćevog nasljedstva i da je Miloš, nezadovoljan braćom, otišao u Istanbul ili u Herceg Novi, primio islam i borio se za sultana.

Prije bismo rekli da se sa njime desilo isto ono što i sa Stanišom, sinom Ivana Crnojevića, kao i sa mnogim drugim sinovima balkanskih plemića.

Ali sigurno nije istina da se Miloš nazvao Resul (kao i ono što uz to slijedi u legendi!), jer su Turci imali običaj da od imena hrišćana, prilikom njihovog muslimaniziranja, sačuvaju prvi glas-slovo. Tako su, kako vidjesmo, od Staniše Crnojevića

napravili Skender-bega Crnojevića, a od Miodraga Sokolovića, napravise Mehmeta Sokolovića. Ponajmanje može biti istina da je Miloš, pošto je jednom promijenio ime u Mehmet, opet promijenio i ovo ime u Resul !

Pošto se muslimanizirao Miloš-Mišo Burović nazvao se Mehmet, što se dokazuje ne samo pomenutom turskom praksom, već i činjenicom da se u dokumenta o Herceg Novom i Perastu spominje kapetan Herceg Novog imenom Mehmet, koji je sigurno bio njegov unuk, kako ćemo vidjeti u daljem izlaganju. Sem toga, ime Mehmet se sačuvalo kod muslimaniziranih Burovića kao najčešće, skoro sa jednog kolena na drugo, sve dok je trajala uspomena na njega, a zatim i po tradiciji. Ovo se ime do **sada ponavlja 23 puta**, što nije slučaj ni sa imenom Luj u dinastiji Burbona Francuske, niti sa imenom Mehmet u dinastiji Osmanlija Turske. Sa druge strane, ime Resul je vrlo-vrlo rijetko, srećemo ga samo tri puta.

Miloš-Mišo nije imao razloga da poslije imena Mehmet uzme još jedno drugo ime (Resul), ma da se to ne isključuje, jer kod muslimana i dan-danas srećemo udvojena imena: Mehmet-Rešad se zvao jedan od turskih sultana, a Sabit-Mehmet se zvao i jedan od sledbenika upravo ovog Miloša Burovića. Ali ovaj čin se vrši obično pri rođenju. U konkretnom slučaju, sa Milošem (=Mehmed-Resul), više je moguće da je predanje pomiješalo ime njegovog prasinovca Resul-bega Sulejmanagića sa njegovim, pošto su i Osman-beg i Arslan-beg i Salih bili sinovi Resul-bega, ali Sulejmanagića, a ne Miloša-Mehmeta Burovića.

Pošto se muslimanizirao, Miloš-Mehmet je sigurno bio po bojištima, gdje ga slao sultan, pa i u Erzerumski vilajet, i u blizini Kazana, gdje je moguće i poginuo, ili umro. Ali je više nego sigurno da se on prije svega borio da uzme Mlečanima njegov Risan, pa i Perast, i da se kao kapetan smjestio i živio u gradu Herceg Novi.

Navod Busuladžića da je Resul-beg (Miloš Burović) poginuo kod Kazana ima jednu kontaminiranu istinu. Resul-beg je poginuo pod Bečom 1683. godine. Ali to nije Miloš Burović, već njegov prasinovac.

Istorijska je činjenica i Arslan-beg Resulbegović Ulcinjski, i Osman-beg Resulbegović Herceg Novog, pa i Salko (Salihi). Istorijska je činjenica i da je Osman-beg Resulbegović bio posljednji novski kapetan, i da je «*naslijedio*» nekog Mehmet-bega, ali ne u Erzerumskom vilajetu, ni u Herceg Novi, već u Trebinju. I taj Mehmet-beg (Sabit-Mehmed-beg!), koji je isto tako sigurno bio Resulbegović, nije bio njegov otac, već sin njegovog brata Saliha, o kome će biti govora u nastavku. Stavim u navodnike riječ *naslijedio*, jer ga nije naslijedio: kako ćemo vidjeti, Sabit-Mehmed-beg Resulbegović *zamijenio* je na toj dužnosti svog strica Osman-bega Resulbegovića, pošto je ovaj bio na dalekim bojištima i, kad se vratio, opet je zauzeo svoje mjesto trebinjskog kapetana.

Kako ćemo izložiti u nastavku, istorijska je činjenica da je Osman-beg naslijedio svog oca Resul-bega Sulejmanagića na položaj novskog kapetana, godine 1683., pošto je i ovaj poginuo, ali - kako smo već naglasili - ne kraj Kazana u Rusiji, već pod zidine Beča u Austriji.

Ma da je, kako rekосmo, istorijska ličnost pomenuti Arslan-beg Resulbegović Ulcinjski, on je živio punih 200 godina poslije Osman-bega Resulbegovića Hercegnovskog. Prema tome i ne može biti njegov brat. Ali je istorijska istina da je i Osman-beg imao brata sa imenom Arslan-beg, koji je živio u Herceg Novi sve do pada ovog grada u mletačke ruke 1687. A kad je pao Herceg Novi u mletačke ruke, upravo mjesec dana prije, ovaj se Arslan-beg preselio u Ulcinj, gdje je od sultana dobio i begluk u obližnjem selu Bratica i postao čukundjed Arslan-bega Resul-begovića Ulcinjskog, koga je Busuladžić kontaminirao sa Arslan-begom Resulbegovićem Hercegnovskog.

I ne samo njega! Busuladžić je, kako vidjeste, kontaminirao i druge ličnosti ove istorije, pa i događaje, činjenice, periode, što će iz našeg izlaganja u nastavku postati mnogo jasnije, a što možete vidjeti i na genealoškom stablu ove porodice. Legenda o Resulbegovićima i izlaganje Mustafa Busuladžića su i vremenski u opreci. Jedna stoji na samom početku događaja, negdje u sredini XVI vijeka (moguće 1540), dok je druga iz kraja XVII vijeka, negdje 1683, kada je Osman-beg Resulbegović stupio na dužnost novskog kapetana. Iz svega ovoga izvodimo zaključak da je Miloš-Mišo, sin grofa Jovana Burovića iz Perasta, primio islam i da od njega potiču svi muslimanizirani Burovići. Znaci - on je praotac svih Burovića muslimanske vjere.

Miloš-Mehmet, i poslije muslimaniziranja, nastavio je da nosi prezime Burović, jer je sigurno bio gord na to prezime i ponosio se slavnom prošlošću svojih pradjedova, posebno titulom grofa, nasleđenu po običaju od svog oca. Suprotno se desilo sa Skenderbegom Kastriot, nacionalni heroj Albanaca, koji je poslije muslimaniziranja zapostavio prezime svojih predaka, pošto se stidio njihovog porekla od *kastriota* (= zanatlije koji su se bavili škopljenjem svinja, junaca i konja).

U početku, odmah poslije muslimaniziranja, sultan je Mehmeta Burovića stavio na čelo njegove vojske i poslao ga u rat protiv svoje braće, da im oduzme i Risan i Perast. Izgleda da je u tim pohodima Mehmet djelimično uspio, pošto upravo u to vrijeme, kako smo već naglasili, Turci iznova zauzimaju Risan i oblast Krivošije, u poledini Perasta. Bez sumnje da je Mehmet Burović napadao i Perast, ali bez uspjeha. Istorija Perasta, kako smo vidjeli, puna je turskih napada iz tog vremena. Mehmet Burović, pošto se muslimanizirao i ujedinio sa Turcima, svim silama nastojava da uzme u posjed sve teritorije kojima je vladao njegov otac grof Jovan Burović, smatrajući ih svojim zakonskim nasljedstvom. To će činiti i njegovi sinovi, rođeni kao muslimani i istovijeteni sa turskim okupatorom svoje domovine.

Sultan je, po običaju i potrebi, isprobao vjernost svog novog podanika i na drugim frontovima, po Balkanu, Evropi i van Evrope, po Aziji i Africi. Ali ne **i u pomenutom Erzerumu i kod Kazana. Rastoder!!!** Iako se Miloš-Mehmet sigurno istakao na tim bojištima, kako ćemo vidjeti iz oslovlavanja njegovih potomaka, izgleda da mu nije priznao ni plemićku titulu bega, kamoli da mu je dodjelio i koji viši vojni čin. Nije ga udostojio ni titulom paše. Najviše što je postigao u službi

okupatora ovaj renegat svog naroda i svoje domovine jeste položaj mjesnog vladara u Herceg Novi i nad kadilukom koji je zapremao. Izvodimo ovo iz činjenice što se u turska dokumenta tog vremena kapetani Herceg Novog (svi iz ove porodice!) spominju upravo titulom age. U prilog našeg mišljenja ide i činjenica što se i njegov unuk Mehmet Rizvanagić, pa i praunuk Daut-aga Sulejmanagić, spominju u dokumenta tog vremena na dužnos kapetana Herceg Novog sa titulom age. Titulu bega postići će samo njegov praunuk Resul-beg Sulejmanagić.

Iz uobičajene prakse sultana znamo da je djeci plemića Balkana, koja su se muslimanizirala i stavila u njegovoj službi, odmah dodjelivao titulu **bega**. Zašto to nije učinio i u ovom slučaju - ne znamo. Po svemu izgleda da je i Mehmet Burović, kao uopšte svi Burovići, bio kvrgav i svojeglav, da se mnogo nije pokoravao sultanu. Zato se i sultan ustezao da ga odmah prizna za bega. Tu svojeglavost Miloš je demonstrirao još u samom Perastu (ako je istina da se posvađao sa braćom i zato odbjegao kod Turaka!), a i u Herceg Novom, gdje, iako je promijenio vjeru, ostaje svojeglav, što će demonstrirati, kako ćemo u produžetku vidjeti, i njegov praunuk Daut-aga, pa i njegov pra-praunuk Osman-beg, kao i mnogi drugi Burovići, sve do današnjih dana. Sjetite se samo Tripa Burovića, koji 1755 vadi sablju na svog podanika! Sjetite se kapetana Grgura Burovića, koji zabija sablju u grudi svom zemljaku i građaninu, plemiću i kapetanu Perasta Vicku Bujoviću! Sjetite se sveštenika i pjesnika Luke Burovića, koji se suprotstavio i opštem providuru Frano Grimani, pa i senatskom dekretu od 26. marta 1755! Sjetite se i onog Burovića današnjih dana, koji je, okovan u gvožđe i beton najmonstruoznijeg zatvora na svijetu, pisao pret-sjedniku države tog zatvora: «PIČKA VAM MATERINA, ALBANSKA SOCIJAL-FAŠISTIČKA I ŠOVINISTIČKA BAGRO!» !!!

Kadija Miloš-Mehmet Burović je poginuo u Kritskom ratu (1571-1575).

Bio je oženjen još u Perastu i sigurno je poveo sa sobom kod Turaka i svoju porodicu, drukčije mu Turci ne bi povjerovali. Moguće je da se u Herceg Novi oženio i po drugi, pa i po treći put, pošto mu je to muslimanska vjera dozvoljavala. Kako ćemo vidjeti u nastavku, njegovi su sledbenici držali i hareme. Iz dokumenata vidimo da je imao i nekoliko sinova. Tako **on postaje praotac svih Burovića muslimana**. Polazeći od činjenice što se na položaj novskog kapetana spominje u dokumenta njegov unuk Mehmet-aga Rizvanagić, mislimo da ga na dužnost vladara novskog kadiluka naslijedio sin Risto, koji se pri muslimaniziranju sigurno nazvao Rizvan.

1) Godine 1994., kad sam ovu legendu objavio u sklopu knjige **RESULBEGOVIĆI - PORODIČNA ISTORIJA**, koju sam tom bratu posvetio, on je bio živ.

2) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **OSMAN PAŠA RESULBEGOVIĆ**, cit. djelo, str. 3.

3) **Idem**: str. 3.

KAPETAN RIZVAN-AGA

Sin Miloša-Mehmeta Burovića, najstariji, sigurno rođen u Perastu negdje oko 1540. godine i kršten imenom Risto. Posto ga otac poveo kod Turaka i muslimanizirao se za sebe, muslimanizirao mu se i sin. Tom su mu prilikom dali ime Rizvan.

Nastavio je da drži prezime svoga oca Burović, što svjedoči da je kod njega muslimanska svijest bila površna i da se još uvijek osjećao gordim što pripada toj tako značajnoj i čuvenoj, slavnoj peraškoj porodici.

Još kao mladić uzeo je učešće pored svog oca u svim ratnim okršajima njegovog vremena, pa ga i naslijedio na položaj kadije Novskog kadiluka, sigurno negdje poslije Kritskog rata (1575), u kojemu će mu poginuti otac.

Rizvan-aga je bio miroljubiv, pa je izbjegavao sudare sa svojim susjedima, posebno sa Peraštanima, ali su ga mnogo napastvovali uskoci iz Sinja. Godine 1576. uskoci uhate peraštansku fregatu, koja je iz Carigrada nosila poštu sultana za Mletke. U vezi sa ovim uskomeša se Herceg Novi, jer je sultan tražio računa i ovima. Kadija Rizvan-aga je imao velike glavobolje.

Godine 1591, mletački zapovjednik protiv uskoka, koji su opljačkali kotorsku fregatu sa pismom sultana za dužda, ubije 11-toro njih i glave im izloži u Mletcima na *"kamenu izgnanstva"* - (*la pietra del bando*).

Tada su Peraštani držali na svoj trošak stražu dano-noćno na kopnu i moru, na otočiću sv. Jurja, na Luštici, u Perastu i drugdje. Isto tako i Rizvan-aga. Situacija je bila napeta. Iz dana u dan se očekivalo da počne rat.

U godinama 1593-1606, usplamte veliki trinaestogodišnji rat, najvažniji od turskih ratova. između Porte i cara Rudolfa (Austrija).

U ovom ratu Mlečani i Dubrovčani zadržali su neutralost. Uskoci, koji su se borili na strani Austrije, nisu šte-

djeli ni mletačke, niti dubrovačke teritorije.

U travnju 1603. uskoci napadnu sa 22 oružane barke na Herceg Novi, zađu u predgrađa, opustoše ih, ubiju mnoge, a mnoge zarobe, odnesu neprocjenjiv plijen, ponajviše Dubrovčanima.

Brzo im hercegnovski Turci odvrte. Početkom prosinca oni izadoše iz Herceg Novoga jašući, da uhvate neke robove, što im izmakoše, pa se namjere na grupu uskoka, njih do 60, gdje pljačkaju kroz tursko. Pobiju ih, a glave im donesu u Herceg Novi uz zvukove trublja, gajdi i bubnjeva.

Iduće 1604. godine, u kolovozu, ponovo će Uskoci napasti Herceg Novi. Sa 100-tinu brodova opljačkaše grad. Bosanski paša tada optuži Dubrovnik sa saradnju sa uskocima, pošto su sa teritorije Dubrovačke Republike napadali. Preduze i mjere protiv Dubrovnika, a uskoci opet 1605., u srpnju, napadaju Herceg Novi, pljačkaju i ubijaju. Tada se i Mletačka Republika pobuni protiv uskoka i obrati se nunciju kod carigradskog dvora. Uskoci na to odgovore pljeneći 3.000 dukata sa jedne fregate, što je išla za Kotor, potkraj godine 1609, ili početkom 1610.

Okupiran na strani uskoka, kadija Rizvan-aga je nastojao da na strani Mletaka (Perasta) održi mir. Kao Burović nije nikada skidao oči od Perasta, gdje mu se nalazio grob njegovog djede i pradjedova redom. Moguće da mu je i otac na samrti ostavio u amanet da povrati pod svoju vlast sve one teritorije, kojima je nekada vladao njegov djed - grof Jovan Burović, ali je on izgleda bio miroljubiv, a i na drugoj strani, kod Peraštana, u to vrijeme se našao na vlast jedan isto tako miroljubiv kapetan - Nikola Burović, pa su se tako često sporazumijevali i sačuvali svoje podanike od rata i krvarenja.

Vjerujemo da se za vrijeme njegovog kapetanovanja desio incident od 1612. godine, kada dva sina peraškog kapetana Nikole I Burovića ugrabiše fregatu novskom građaninu. Sporazumom između Rizvan-age i Nikole Burovića problem je riješen mirnim putem.

Vodeći miroljubivu politiku nijedan od incidenata nije iskoristio za napad na Perast.

Za vrijeme njegove vladavine novskim kadilukom izvršeno je preimenovanje administrativnih jedinica Turske imperije. Negdje 1606. godine Novski kadiluk se preimenuje u kapetaniju, a njegov vladar kapetanom. Ovo ne znači da je sada Rizvan-aga dobio čin kapetana. **Kapetan** je titula, a ne čin. Kao kapetan on je mogao biti i bez ikakvog čina. A mogao je biti i paša (general). Kako ćemo vidjeti u nastavku, kapetani Trebinjske kapetanije skoro su svi bili paše.

Kao i upravnici kadiluka, i upravnici kapetanijama bili su vojna lica i nasljedni. Kapetana je obično naslijedio njegov najstariji sin. A ako nije imao sina da ga naslijedi, onda ga nasljeđivao njegov brat, ili bratućed.

Rizvan-aga je bio prvi novski kapetan. Novska je kapetanija zapremala i Trebinje. Ona je bila u sastavu Hercegovačkog sandžaka.

Za vladavine Rizvan-age Burovića Novskom kapetanijom, u blizini Herceg Novog, u Sutorini, izgrađene su pravoslavne crkve Rođenje Jovanovo (1600) i Sv. Đorđa, u Kameno crkva Sv. Stefana, u Kruševici (Bjelske) crkve Sv. Jovana i Sv. Nikole. U kompleksu pravoslanog manastira Savina izgrađena je katolička crkva Sv. Ana (1606).

Građenje novih crkava je bilo zabranjeno fermanima turskih sultana, pa i obnavljanje nekadašnjih crkava. Hrišćanima su pravljene svakojake smetnje, da ih ne bi ni obnovili, kamoli da izrade i novu crkvu. Popustljivost ovog Burovića svjedoči nam da on nije zaboravio da mu se grob djede nalazi u dvorištu jedne crkve, tamo u Perastu, pa da mu se i otac krstio i molio bogu kao hrišćanin. Vjerski su koreni duboki kod svih ljudi, a kod ovih, muslimaniziranih Burovića, pogotovo, jer su im se sa vjerskim korenima isprepleli i koreni njihovog plemićkog porijekla i dostojanstva, na koje nisu mogli biti ravnodušni sve dok ih turski sultan nije priznao kao takve u novoj, muslimanskoj sredini.

Sve ovo o čemu svjedoči, ako ne o njegovoj krvnoj vezi sa hrišćanskim Burovićima Perasta, kao i sa svim hrišćanima Boke Kotorske i cijeloga svijeta.

Ako ne za vrijeme uprave ovim kadilukom njegovog oca Mehmet-age I, onda sigurno za vrijeme uprave Rista-Rizvan-age Burovica izgrađena je u Herceg Novi i džamija Sultana Mehmeta II.

Kako je završio svoj život Rizvan-aga ne znamo.

Poslije svoje smrti ostavio je iza sebe bar tri dokumentirana sina: Mehmeta II, Sulejmana I i Jusufa I.

Prvome, kako vidite, dao je ime svog oca, običaj ovaj koji se nasljeđuje sa kolena na koleno kod svih Burovića, kako kod ovih, muslimaniziranih, tako i kod onih koji su sačuvali hrišćansku vjeru svojih pradjedova. I ovo svjedoči o sačuvanoj porodičnoj tradiciji kod ovog Burovića.

Moguće da je i prije njega imao kojeg sina, koji mu se u ratnim okršajima ubio, pa je tako došao red na Mehmeta II da ga naslijedi na položaj novskog kapetana. Ovaj će se po svom ocu nazvati Rizvanagić. A isto tako i njegova dva mlađa sina.

Tako je Risto-Rizvan Burović **praotac svih Rizvanagića**.

TREĆI DIO

RIZVANAGIĆI BOKE

I. HERCEG NOVI

- Prva postojbina Rizvanagića –

Kad smo govorili o muslimaniziranju Burovića, pisali smo i o Herceg Novom. Onome što smo tamo rekli o ovom gradu, nemamo što da novoga dodamo. Zato vidite tamo – drugi dio ove studije.

Herceg Novi je prva postojbina svih muslimaniziranih Burovića. Prema tome on je i prva postojbina njihovog ogranka - zvani **RIZVANAGIĆ**. Ovdje su rođeni prvi Rizvanagići. Odavde su se raspršili na sve strane svijeta.

Teško tome ko zaboravi svoju prvu postojbinu!

Tuđa zemlja – tuga pregolema!

II. ISTORIJA RIZVANAGIĆA

Kako smo već vidjeli, Rizvanagići Herceg Novog vode porijeklo od muslimaniziranih Burovića tog mjesta.

Iz istorije muslimaniziranih Burovića vidjesmo da se sin Grofa Miloša-Mehmeta I Burovića, **Risto**, prilikom muslimaniziranja nazvao **Rizvan**. On je nastavio da se proziva Burović, kao i otac mu, ali njegovi sinovi, sigurno zazirući od tog “*hrišćanskog*” prezimena, a i sticajem okolnosti, po imenu svog oca **Rizvan-age** prozvali su se **RIZVANAGIĆI**, obična stvar i praksa kod svih ljudi i naroda, posebno kod onih koji još nisu stvorili tradiciju svog prezimena.

Znači, u drugom kolenu, a to su unuci grofa Miloša-Mehmeta I Burovića, učiniše promjenu prezimena, ali – ne baš svi.

Raspolažemo sa dokumentima o tome.

Grof Miloš-Mehmet I Burović nije imao samo jednog sina - Rista-Rizvana, već i kojeg drugog. Aku su potomci Rista-Rizvan-age Burovića promijenili prezime i nazvali se po njemu RIZVANAGIĆI, potomci ostalih sinova Miloša-Mehmeta I Burovića, sinovi i unuci ovoga, iako i oni muslimani, nastavili su da se prozivaju po prezimenu svog oca i djede - Burovići, što nam nepobitno svedoče današnji Burovići muslimanske vjere.

Znači, jedan dio nasljednika Miloša-Mehmeta I Burovića nastavio je da se proziva Burović, čuvajući to prezime iz pasa u pas sa ponosom sve do današnjih dana. Sigurno, gordi na svoje plemićko, grofovsko porijeklo, oni nisu prihvatili promjenu svog staroslavog prezimena, kako su to učinili njihovi rođaci - potomci Rizvan-age Burovića.

Razlog ove promjene kod sinova Rizvan-age Burovića mislim da treba tražiti u neprekidnom neprijateljstvu Burovića Perasta sa Turcima Herceg Novog. Sinovi Rizvan-age Burovića nisu se osjećali lagodno u muslimanskoj sredini sa prezimenom Burović, pošto su hrišćanski Burovići Perasta bili zakleti neprijatelji Turske carevine i Turaka uopšte: a pod Turcima su se podrazumjevali svi muslimani. U ogorčenoj borbi muslimana protiv hrišćana, Burovići Herceg Novog, kao muslimani, imali su i problema sa muslimanima svoje sredine, pogotovo zato što nisu bili obični muslimani i građani, već i pretstavnici vlasti, pa i vojni komandanti. Oni su u ime sultana vladali Novskim kadilukom. Oni su oteli Peraštanima grad Risan na čelo sa Milošem-Mehmetom Burovićem, ali su ga na čelo sa njegovim sinom Ristom-Rizvan-agom Burovićem izgubili: zahvaljujući neprekidnoj borbi i hrabrosti hrišćanskih Burovića Perasta, Risan se opet vratio pod mletačku zastavu. Ogorčen, Rizvan-aga Burović se opet upušta u novi rat protiv svojih hrišćanskih rodaka Burovića i otima im Risan. Ovom prilikom izgleda da je i poginuo. Moguće je da su se upravo tada, njegovi sinovi, nasljeđujući svog oca kao kapetani grada Herceg Novog i svekolike oblasti, kapetanije, i izjavili za Rizvanagiće, ne samo po običaju (u ta vremena djeca su obično uzimala za prezime ime svog oca!), već - kako naglasismo - i zbog okolnosti nastale u borbi sa svojim hrišćanskim rođacima iz Perasta, među kojima se kao megdandžija posebno istakao krvavi Grgur Burović, koji im sred Risna ubi čovjeka.

Oni će nastaviti borbu svoga oca, posebno najstariji sin mu Mehmet-aga II, koji će naslijediti oca na položaj kapetana Herceg Novog i istaći se svojim posebnim ratobornim duhom, nista manje krvav od pomenutog Grgura.

Prvi Rizvanagići rođeni su u Herceg Novi. Tu im je tresnula glava o zemlju i otvorile su im se oči, progledali su i pročuli, progovorili i prohodali. Njihov praotac je grof Miloš-Mehmet-aga I Burović, koji je tu stigao iz Perasta, kao hrišćanin, zajedno sa svojom porodicom, ženom i djecom. Otac im je Risto-Rizvan-aga Burović, sin spomenutog Mehmeta I.

Rizvan-aga Burović je imao tri sina, bar toliko smo mu ih identificirali do sada: Mehmet-aga II, Sulejman-aga

I i Jusuf-aga I. Svi su se ovi zvali Rizvanagići. Bar ih tim prezimenom srećemo u dokumenta tog vremena.

Sva tri sina Rizvan-age Burovića živjeli su i umrli sa prezimenom Rizvanagić.

Sinovi Sulejman-age Rizvanagića, po ocu, prozvali su se SULEJMANAGIĆI.

Istovremeno, sinovi Mehmet-age II Rizvanagića i Jusuf-age I Rizvanagića, mislimo da su nastavili sa prezimenom svog oca - Rizvanagić. Bar sinovi Mehmet-age II, ako ne i oni Jusuf-age I.

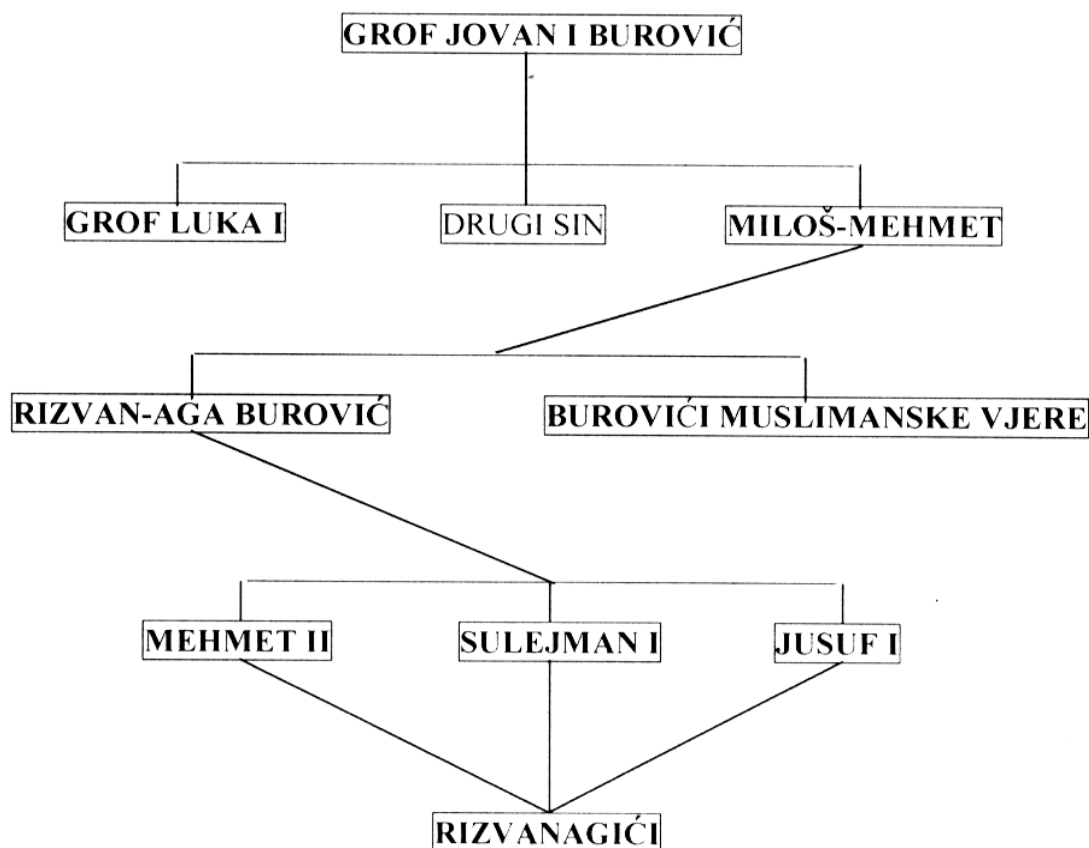
Mehmet-aga II se afirmirao kao junak od megdana, kao veliki vojskovođa, pa i kao savjetnik hercegovačkog i bosanskog paše, što više i kao spretan diplomata. Sljedstveno - njegovi sinovi nisu imali zašto da promjene to prezime. Ono je već ovjenčano slavom i poštovanjem ne samo u Novskoj kapetaniji, već i šire, u sandžaku Hercegovine, pa i u pašaluku Bosne, ako ne i u granicama Turske imperije, kuda je jurio na svom atu sa isukanom sabljom njihov neobuzdani otac, slavni megdandžja Mehmet-aga Rizvanagić, strah i trepet za sve, kako za hrišćane, tako i za muslimane.

Poslije oslobođenja Herceg Novog od turskog ropstva, zajedno sa svim ostalim muslimanima grada i okoline, iselili su se za Hercegovinu i Rizvanagići. Tamo, u službi sultana, oni će nastaviti borbu za život i dostojanstvo, kao i svi drugi muslimani, pa će se i proslaviti, postaće ne samo viši oficiri turske vojske, već - moguće - i begovi, paše i veziri. Moguće su tada promjenili opet prezime (Kao sinovi Sulejman-age, koji se prozvaše po ocu Sulejmanagići!) i nazvali su se **RIZVANBEGOVIĆI**. U ovome nisam ni najmanje izričan. Naprotiv - kažem da to treba islijediti, prostudirati i dokazati. Ali apriori kažem: Rizvanbegovići Hercegovine, pa i sâm veleslavni hercegovački vezir Ali-paša, do dana kad ga sultan ustoličio u Mostaru na položaj hercegovačkog vezira, u dokumenta nam figurira kao Ali-aga, pa i sa prezimenom Rizvanagić.

Okolnosti mi ne dozvoljavaju da isledim ovu granu Burovića. Nadam se da će moji potomci to učiniti, moguće i sami Rizvanagići.

Među Rizvanagićima Herceg Novog proslavio se posebno kapetan Mehmet-aga Rizvanagić, koji je spjevan ne samo u više narodnih pjesama, već i u jednom umjetničkom spjevu.

GENEALOGIJA RIZVANAGICA

KAPETAN MEHMET-AGA II

Kadiju Herceg Novog Mehmet-aga I Burovića, poslije smrti, sigurno ga naslijedio na taj položaj najstariji sin Risto-Rizvan-aga Burović, za koga pretpostavljamo da je imao tri sina: Mehmeta II, Sulejmana I i Jusufa I. Sva tri su, kako ćemo vidjeti u nastavku, istorijski dokumentirani.

Da je Mehmet II sin Rizvan-age Burovića vidi se prije svega po njegovom imenu: on nosi ime svog djede Mehmet-age I Burovića. Zatim, iz dokumenata o Herceg Novom i Perastu, on je dokumentiran kao kapetan Herceg Novog. A kapetan ovog grada mogao je biti samo ako je naslijedio svoga oca Rista-Rizvana Burovića, sina Mehmet-age I Burovića.

Još jedna činjenica: Mehmet-aga Rizvanagić, kako ćete vidjeti u nastavku iz dokumenata, ne samo da je govorio srpsko-hrvatski jezik, već je i pisao ćirilicom, kojom su na ovim prostorima vladali samo Sloveni i to - samo oni iz plemićkih porodica, jer je prosti puk bio nepismen.

Isto tako iz dokumenata vidimo da i njega na dužnost kapetana Herceg Novog nasljeđuju mulsimanizirani Burovići, što je bilo moguće samo ako su bili rođaci, i to sasvim bliski: ako ne djeca njegova, onda braća.

I na kraju: Mehmet-aga Rizvanagić se pobratimio sa Burovićima Perasta, upravo zato što je bio i on Burović: drukčije ga Burovići ne bi prihvatili za svog brata i da nije bio krvnik hrišćana.

Iz već navedenih razloga, svi sinovi Rizvan-age Burovića promijenili su prezime. Oni su se po svom ocu prozvali **RIZVANAGIĆI**.

Mišljenja sam da se Mehmet-aga II rodio u Herceg Novom, negdje pred sami kraj XVI vijeka, oko 1590-te, moguće koju godinu ranije ili kasnije, i da je uzeo aktivno učešće 1624. godine u napadu berberskih gusara-pirata na Perast. U protiv-napadu Peraštani su oteli Turcima Risan. Upravo zato on je bio smijenjen od sultana Murata IV (1623-1640) i na tu dužnost, novskog kapetana, imenuje se njegov mlađi brat Sulejman-aga, pošto u to vrijeme, ako je Mehmet-aga i imao nasljednika, taj mora da je bio sasvim mali, pa ga sigurno nije mogao naslijediti na dužnost kapetana.

Ratoboran, Mehmet-aga se nije pomirio sa sudbinom. Nastavio je jurenje sabljom u ruci sa ratišta na ratište, uvijek u prvim redovima. Tako, u jednom novom okršaju sa Peraštanima, on oduzima njima Risan i sultan ga odman imenuje dizdarom, komandantom grada, koji se pučki zvao i kapetan, pa je kao kapetan Risna prešao i u neka dokumenta tog vremena, utoliko prije što je i bio nekada kapetan Herceg Novog, pa su svi nastavili i dalje da ga nazivaju kapetanom. A moguće je da je imao i čin *jusbaše* - kapetana.

Risan je po prvi put pao u turske ruke 1483. i u početku 1484. godine. Osvojio ga Hadži-beg, sandžak trikonski. Poslije toga ovaj grad je stalno prelazio iz ruke Turaka u ruke Peraštana i obratno. Po svim istoričarima, u XVII vijeku, kada ga osvojio Mehmet-aga Rizvanagić, Risan je bio jaka tvrđava, bar se takvim smatrala.

Mehmet-aga je po svemu bio i uviđavan vojskovođa, bistar i pametan, jer se u dokumenta spominje kao savjetnik hercegovačkog vezira i bosanskog paše. P. Butorac piše: "*U peraškom općinskom arhivu ima svega 19 pisama Mehmet- age Rizvanagića, u ovo doba pa sve do peraškog boja (15. svibnja 1654.) dizdara ili kapetana risanske tvrđave, a god. 1643. i nazora (upravljača) hercegnovskoga i risanskoga. Mehmedov je zamjenik i u njegovu odsustvu upravljač risanskoga šemata ili okruga Ibrahimaga. Pisma su Mehmedova zanimljiva i vrlo važna za razumijevanje razloga, što navedoše Turke da udare na Perast godine 1654. Ali su i vrlo značajna za odnose Perasta i Risna u ovo doba. Odaju i spretna diplomata. Pisana su ćirilicom*".¹⁾

Poslije stravičnog napada sjeverno-afričkih pirata na Perast 1624., pošto se Peraštani ne iseljiše, stalno su tražili od Mletaka da osvoje Risan od Turaka, kako bi bili sigurni u Perastu. To su učinili i 1649, pa Mlečani napadoše Risan i uz pomoć Peraštana, koje je predvodio njihov kapetan Grgur Burović, osvojiše ga. Tada se iz Risna dizdar Mehmet-aga povukao u Trebinje, reorganizovao vojsku, prikupio nove snage i opet napada Risan i osvaja ga. Tada i Grgur Burović, opet uz pomoć Mlečana, napadaju na Risan, osvoji ga i učini pokolj nad muslimanima.

Kako smo već pisali, Grgur je bio poznat po njegovoj ratobornosti i nepomirlivosti sa muslimanima. Ova dva ratoborna susjeda bila su za nesreću svojih podanika, jer su se stalno čarkali oružjem i bili po megdanima. Zato se otac Grgura, nekadašnji kapetan Perasta Nikola Burović, sporazume sa bratom Mehmet-age, kapetanom Herceg Novog Sulejman-agom Rizvanagićem, da se ove dve kvrgave glave pobratime i tako dokrajče megdane i ratovanja, pa da nastave da u buduće žive u miru. Još dok je bio kapetan Perasta Nikola Burović je sazvao opštini zbor i svima objavio da žive u miru sa risanskim Turcima, a pod prijetnjom najtežih kazni: "*za svaku štetu odgovaraće svatko za sve*"²⁾. Pa i 1648, kad je kapetan Perasta njegov sin Grgur, a Kandijski rat u najvećem jeku, Nikola nastavlja da održava prijateljske veze sa Sulejman-agom, kojim je uspostavio vjeru "*da naizmjenice čuvaju mir*" na granici.³⁾

Poslije ovoga, iako su Peraštani u posljednjem okršaju učinili pokolj u Risnu, na molbu Grgura Burovića Mehmet-aga oprašta sve svim Burovićima i Peraštanima, pa im daje i slobodan prolaz na tursko područje, osim osmorici i sinovima Bucića - "*jer su im krvnici*".⁴⁾

Istovremeno i Grgur Burović otpušta svojim kućama sa galije neke zarobljene ljude Sulejman-age, novskog kapetana, za što mu se ovaj srdačno zahvaljuje.⁵⁾

Moguće je razlog bratimljenja bio dublji. Zna se da Grgur nikada nije pristao na to pobratimstvo. Zato su Mehmet-agi na bratimljenje izveli drugog Burovića. Risan je bio permanentna jabuka razdora između Peraštana i Novljana.

Godine 1653 Risan je opet u Mletačke ruke.

Iako zbratimljen sa Burovićima, Mehmet-aga misli samo kako da povрати Risan. Pavao Butorac piše: “*Ali Paša Čengiđ je 1654. godine hercegovački sandžak. On posla Mehmed-agu Rizvanagića da kupi po Vlaškoj zemlji paši harač za opremu vojske. Rizvanagić je osobito bio kivan na Peraštane, što ga Mlečanima satjeraše u zagorje iz Risna, gdje bijaše poglavica i dizdar. Paša se kretao između Rtka, Riđana, Banjana i Onogošta. Raja je nudila paši 100.000 groša. On zaista 150.000. Tužna raja to nije mogla da plati...*”.⁶⁾

Podvlačimo riječi: “*Rizvanagić je osobito bio kivan na Peraštane, što ga Mlečanima satjeraše u zagorje iz Risna, gdje bijaše poglavica i dizdar*”, jer ćemo se opet vratiti na njih.

Riječ je o Trebinju, gdje je Mehmet-aga, kao dizdar tog mjestašca stacionirao svoje trupe i čekao pogodnu priliku da ponovo uskoči u njegov Risan.

U iznenadnom napadu Maja 1654. godine Mehmet-aga je opet povratio Risan. Poslije tog uspjeha Ali Paša Čengiđ naredi Mehmet-agi da udari i na Perast.

15. maja 1654, u jeku Kandijskog rata, Turci iz Herceg Novog, na čelo sa dizdarom Risna Mehmet-agom Rizvanagićem napadnu Perast, koji su branili 80-100 branilaca i vojnika, pretežno starci i žene, jer su muškarci, sposobni za rat, bili na moru.

Sem hajduka, sklonjenih u Perastu, odakle su stalno upadali na teritoriji Turske imperije radi dvoboja, ubijanja i pljačke, povod za turski napad na Perast je i što su te godine ovi napali Popovo (koje je bilo u turskim rukama), gdje pohvataju roblja i otmu zastavu turskog zapovjednika. Osokoleni Čengiđevim uspjehom kod Knina, Turci sada hoće da se obračunaju i sa Peraštanima.

Mehmet-aga je okupio oko sebe 5-7.000 ljudi i poveo ih u rat protiv Peraštana. Sa njime su i njegova braća, pa i kapetan Herceg Novog Sulejman-aga Rizvanagić, koji se, i pored svoje miroljubive politike, morao odazvati sandžakbegu i sultanu da pođe u Kandijski rat. Sa njim su i ulcinjski gusari, na čelo sa alžirskim gusarom Mustaj Reizom.

Do tridesetak peraških brodova sa mornarima i vitezovima našlo se tada između Korčule i Molunata, jer zbog protivnih vjetrova, za nesreću, nisu mogli stići u Perast na vrijeme. Šaka branilaca, na čelo sa tadašnjim svojim kapetano Trifunom Burovićem, za mnogo sati izdržala je tešku borbu sa Turcima.

Mletački providur Jeronim Loredan nije požurio da iz Kotora pošalje jaču pomoć, ni onda kad su Turci bili već udarili na Perast.

U četvrtak, 14. maja 1654, na sâm Spasov dan, Turci podoše iz Risna.

Mehmet-aga, koji je komandovao napadom, noću posla bega Ahagića da se spusti s Glogovca i da tako, sa istoka, napadne Perast. Lično, sa najačin odredom, ušao je u Perast sa sjevernog kraja, preko Penčića, da ovako olakša plijen i oštetiti kuću pobratima Trifuna Burovića, vrebajući osobito njegove tri kćeri. Pučka je pjesma iskitila pričanja o boju otmicom Burovčevih kćeri, što nije istina.

Još je bila noć, kada u tri sata ispred petka, turskog svetog dana, zauraju Mehmet-agini ratnici i udare u tambure u znak napada. Oni zađu u grad i popale oko 36 kuća. Između ostalih i kuću Trifuna Burovića, kapetana Perasta.

Napad s kopna na Perast poduprli su i hercegnovski Turci s mora. Do devet ormanica, pod vodstvom Mustaj Reiza i Ulcinjana. Oni napadoše najprije selo Lepetane u Verigama, zatim dva oružana mletačka broda, koji se odmah dadoše u bijeg prema Perastu.

Oko deset sat, kad je stigla mletačka vojna pomoć, boj je bio svršen.

Pavao Butorac piše: “*u boju zaglavi do 18 viđenih Turaka. Pogibe i Mehmet-aga, uvažen savjetnik hercegovačkoga i bosanskoga paše i poglavit pokretač turskoga napada na Perast. Pobratim ga Burović zgodi iz puške pod narandžom, iznad kuće Ferazine...Aga povika pobratima, da mu Peraštani glavu ne otsijeku, ali Krsto i Lovro Kolovići dotrče...Krsto mu odrubi glavu, a Burović digne mač. Za nj mu nudiše agini potomci visoku ucjenu, ali je on odbi. Mač je snabdijen srebrom po narodnomu. Nakon njegove smrti, sin mu ga Nikola darova općini u znak odanosti. Ovoga mača više nema. Mehmed-agina se puška čuva još u kući kontova Viskovića. Bijaše nekad svojina Kolovića, pa Banovića. Po Mazarovičevu rukopisu (str. 23-24) Mehmed-agu je puška zgrabila iz čardaka Mara (Maro) Krilova, kod sv. Ivana. Luka ga Marović ranjena uhvati kraj Spile, a Kolović mu odrubi glavu*”.⁷⁾

Ivan Krušala je spjevao u 13-tercu poemu **SPIEVANJE DOGAĐAJA BOJA PERAŠKOGA NA 15 SVIB-NJA 1654**, štampana u drugoj 100-godišnjici boja. Butorac piše: “*Pjesmu Ivana Krušala su do u najnovije vrijeme pjevali peraški mladići prigodom frašinade (frascinata ital. znači povlačenje, dovlačenje), kad se dovlači svake*

godine 22 srpnja kamenje pod Gospin otočić, da se nabaci na podlogu grebenasta dna".⁸⁾

Autor spjeva spominje kako se jedna turska četa spustila niz Veliniče u Perast. U spjevu se govori kako u kući Tripa Burovića nije bilo ni Tripa niti ljubavnice mu (Mehmet-age!), niti triju kćeri Tripa.

Boj Perasta protiv Mehmet-age Rizvanagića i njegova pogibija opjevan je i u više narodnih pjesama u Perastu. Dvije pjesme je objelodanio dr. Valtazar Bogišić u zbirci **NARODNE PJESME**, Beograd 1878., str. 162 i 165. O Mehmet-agi je pisao u svom romanu **GROFICA MARGARITA** i Kaplan Burović.

U osmercu opjevao je boj Peraštana i Mehmet-age i barski nadbiskup Andrija Zmajević. P.Butorac piše: "*Pjesmu hvale uvelike. Bila je u posjedu kuće Smeća; sad je u Jugoslovenskoj akademiji u Zagrebu*".⁹⁾

Na dužnost dizdara Risna Mehmet-agu će naslijediti njegov najmlađi brat Jusuf-aga Rizvanagić, što nam svjedoči da su mu sinovi bili još uvijek sasvim nedorasli.

Kako se iz izloženog vidi, Mehmet-aga nije umro bez nasljednika. Treba istražiti njegove potomke, ne samo sa prezimenom RIZVANAGIĆ, već i RIZVANBEGOVIĆ.

1) BUTORAC, Pavao: **BOKA U 17. i 18. STOLJEĆU**, politički pregled, Perast 2000, str. 35.

2) **Iden**: str. 35.

3) **Iden**: str. 47.

4) **Iden**: str. 37.

5) **Iden**: str. 85.

6) **Iden**: str. 49.

7) **Iden:** str. 59.

8) **Iden:** str. 66.

9) BUTORAC, Pavao: **ZMAJEVIĆI**, c.d., str. 23.

KAPETAN SULEJMAN-AGA I

Skarić ima pravo kad kaže da je Sulejman-aga potomak Miloša-Mehmeta Burovića, ali ne i kad kaže da je njegov sin¹⁾. Na bazi našeg istraživanja izlazi nam da je Sulejman-aga bio unuk Miloša-Mehmeta Burovića, a da se sin ovoga zvao Rizvan, sigurno muslimanizirani Risto Burović. Tako ispada da je Sulejman-aga bio sin Rizvan-age Burovića i da se po očevom imenu prozvao Rizvanagić. Rođen u Herceg Novom, negdje oko 1600. godine, Sulejman-aga je odrastao i vaspitao se kao sin novskog kadije i kapetana.

Nema sumnje da je Sulejman naslijedio od svog miroljubivog oca strpljivost, umjerenost i miroljublje. Moguće je i učestvovao u tadašnjim ratnim okršajima, ali nije bio tako revnostan ratnik, ponajmanje kao njegov brat Mehmet-aga. Više se istakao miroljubljem. Zato, kad je pao u nemilost kod sultana njegov pomenuti brat, kapetan Mehmet II Rizvanagić, sultan imenuje za kapetana Herceg Novog Sulejman-agu. To se desilo negdje odmah poslije napada berberskih pirata na Perast, 1624. godine, za što je dobar dio odgovornosti snosio i tadašnji kapetan Herceg Novog, koji je zato i kažnjen otstranjenjem sa tog položaja.

Kapetan Sulejman-aga učinio je sve da bi sačuvao mir na granici sa Perastom i svojom hrišćanskom braćom. Pošto je pobratimio svog starijeg brata Mehmet-agu sa kapetanom Perasta Trifunom II Burovićem, on 1648. godine piše mu i pismo, kojim mu kaže da je uhvatio vjeru sa popom Radulom da naizmjenice čuvaju mir.²⁾

Pod vladavinom Sulejman-age Novskom kapetanijom, još u toku Kandijsko rata, izgrađena je u Sutorini pravoslavna crkva Sv. Đorđe (1650). Sve ovo svjedoči o relativnoj vjerskoj toleranciji ovog muslimaniziranog Burovića prema svojoj hrišćanskoj braći, koji ovim svojim gestom dokazuje da je bio dostojan sin svoga oca Rizvan-age, za koga se već zna da je kao novski kadija i kapetan dozvolio gradnju mnogih crkava.

Biti na čelu jedne kapetanije nije bila mala stvar. Kako ćemo vidjeti i iz daljeg izlaganja, to je bila visoka i jako odgovorna dužnost. Kapetan je bio vrhovni vojni i civilni upravnik na čitavoj povjerenoj teritoriji. Svi ostali službenici i vojni dostojanstvenici kapetanije bili su pod njegovu komandu. A Novska kapetanija, kako vidjesmo, bila je prostrana, sa izmješanim stanovništvom četiri vjera: dvije hrišćanske (pravoslavna i katolička) i dvije muslimanske (suniti i bektašinci). Sve četiri međusobno zakrvavljene. Usto i na granici sa četiri hrišćanske države, najneprijateljski raspolažene: Crna Gora, Mletačka Republika, Dubrovačka Republika i Austrijsko Carstvo. Sve četiri su zabijale nos u unutrašnje poslove kapetanije i svakako nastojale da je destabiliziraju, da mute vode i da dižu raju na ustanak, kad god su sami polazili u rat protiv Turske imperije i kad nisu polazili, posebno Dubrovnik.

Iz raspoloživih dokumenta nam izlazi da je Sulejman-aga imao dva sina: Daut-agu i Resulbega I

Oba ova sina, po njegovom imenu prozvali su se **SULEJMANAGIĆI**. Tako nam izlazi da je Sulejman-aga Rizvanagić **praotac svih Sulejmanagića** Herceg Novog i njihovih sljedbenika gdje god se nalaze danas po svijetu.

Godine 1657. na čelu Novske kapetanije srećemo njegovog sina Daut-agu. Po svemu izgleda da je Sulejman-

aga u to vrijeme ili umro, ili ubijen u kakvom ratnom okršaju: 1645. godine počeo je Kandijski rat i Sulejman-aga je sa svojim Novljanima sigurno morao da se odazove sultanovom pozivu. U tom ratu on je poveo i svog mlađeg sina Resul-bega.

Kako smo to naglasili, godine 1654. Peraštani su izvojevali sjajnu pobjedu nad Turcima, pa postoji mogućnost da je u toj borbi, pored svog brata Mehmeta II, poginuo i novski kapetan Sulejman-aga, jer se poslije te bitke, kao novski kapetan, spominje Daut-aga Sulemajagić, najstariji sin Suleman-age.

Savo Nakićenović piše: *“Blizu manastira Savine je čardak Soliman Agića, gdje je vlada mletačka smjestila bila vladiku Savatija, sa kaluđerima”*.³⁾ Nema sumnje da je riječ o nekom od sinova Sulejman-age Rizvanagića, koji su se po njemu prozvali Sulejmanagići. Moguće je to bio čardak Daut-age Sulejmanagića. Ne isključuje se mogućnost da je to bio čardak i Resul-bega Sulejmanagića, mlađi brat Daut-age.

1) SKARIĆ, Vladislav: **TREBINJE U XVIII VIJEKU**, Sarajevo 1933, str. 27-28. Separat iz GLASNIKA ZEMALJSKOG MUZEJA.

2) BUTORAC, Pavao: **BOKA U 17. I 18. STOLJEĆU**, cit. djelo, str. 47.

3) NAKIĆENOVIĆ, Savo: **cit. djelo**, str. 500.

DIZDAR JUSUF-AGA I

Za postojanje Jusuf-age I Rizvanagića saznajemo od historičara Pavao Butorac, koji ga spominje u svom djelu kao brata Mehmet-age II Rizvanagića.¹⁾

Pošto je Mehmet-aga II Rizvanagića, na položaj novskog kapetana, naslijedio Sulejman-aga I, zaključujemo da je on bio prvi sin Rizvan-age, a Jusuf-aga I - treći.

Nema sumnje da se i Jusuf, kao sin Rista-Rizvan-age Burovića, rodio u Hereg Novi, moguće u prvoj deceniji XVII vijeka. Polazeći od činjenice da su mu oba starija brata, pomenuti vladari Novske kapetanije, bili obrazovani, i to visoko obrazovani i istaknuti intelektualci, sigurno je i on stekao obrazovanje njegovog vremena.

Jusuf-aga je najčešće živio u Rismu, pošto je tamo, kako nam to kaže Butorac, imao i svoje posjede. U Risnu je Jusuf-aga često bio i vekil svog brata, na dužnost dizdara grada, ili i *“kapetana”*, kako se po nekim dokumentima spominje zapovjednik tog grada.

Poslije smrti Mehmet-age, 1654. godine, po svemu izgleda da je položaj upravnika Risnom sultan povjerio Jusuf-agi, tako da je on bio i zvanični dizdar tog grada, i to jedno dugo vrijeme, moguće sve do svoje smrti.

Iz jednog dokumenta saznajemo da je ovaj Jusuf-aga Rizvanagić, sa položaja upravnika Risna, krivo izvijestio Bolicu, da se Turci spremaju na Split, a ovaj - sa svoje strane - zaveo tako u bludnju Loredana.

Risna je često prelazio iz ruke Turaka u ruke Mlečana, i obratno, pa su se oko njega uvijek vodile borbe između Turaka i Peraštana, koji su Risna smatrali dio svoje teritorije.

Kad god bi Peraštani zavladaali Risnom, i Jusuf-aga, kao njegov pokojni brat Mehmet-aga, povlačio se sa svojim odredom vojnika *“u zagorje iz Risna, gdje bijaše poglavica i dizdar”*. Kako smo naglasili, ovo *“zagorje”* bilo je Trebinje. Godine 1664. i 1665. spominje se u Trebinje - kao *“kapetan”* - neki Jusuf. Tako akademik Vojislav Korać piše da prvi podaci o Trebinju pod turskom vlašću su iz 1664. i 1665. godine. Sljedstveno on, kao prvog poznatog vladara Trebinja beleži ovog Jusufa, koji je bez sumnje naš Jusuf-aga Rizvanagić. A ovo znači da je 1664-1665. godine Jusuf-aga bio *“kapetan”* Trebinja, odnosno dizdar, jer tada Trebinje nije imalo svog kapetana.

Ovo se potvrđuje i činjenicom što je upravo tada, godine 1664. i 1665, Risna opet dopao pod mletačku vlast Peraštana i dizdar Risna, Jusuf-aga Rizvanagić, kako smo to već naglasili, morao se povući sa svojim odredom voj-

nika u poledinu grada, a to je bilo - Trebinje. Mi mislimo da je tadašnji kapetan grada Herceg Novog Resul-beg Sulejmanagić imenovao svog strica Jusuf-aga Rizvanagića na dužnost dizdara Trebinja, dok ponovo ne zavladaju Risnom, kako je to činio u svoje vrijeme i Mehmet-aga Rizvanagić.

8. prosinca 1670 Jusuf-aga, sa 6.000 Turaka pokuša da uzme Risan, ali Peraštani ga odbiju i prinude na uzmak u Trebinje, uz velike gubitke. U ovom boju Peraštani su pomognuti mnogo i od hajduka, koji su Risan pretvorili u svoj ratnički kamp, soču, bazu i placdarm. Uzeo je učešće sa sabljom u ruci i nadbiskup Andrija Zmajević, koji je o ovom boju ostavio i svoje pismeno svjedočanstvo.

9. maja 1671. godine, dizdar Trebina Jusuf-aga opet pokuša da zauzme Risan, ali bezuspješno. U tom okršaju Turci su opet nastradali. Peraštane opet pomažu hajduci, ali ovaj put i sa neprijateljskim ciljevima: oni su se spremali da uzmu u svoje ruke vlast ne samo u Risnu, već i u Perastu.

U ovoj situaciji, da bi likvidirao hajduke, koji mu svojim upadina nisu davali mira, Jusuf-aga nahuška Portu na njih, pa ova zatraži od sinjorije u Mletke da se hajduci uklone iz Risna. Ovo iskoriste peraška gospoda da se oslobode hajduka, kojih je bilo oko 1500. Tako se oni povukoše iz Risna u Perast, a zatim - mletačkim lađama - i u Istru (današnja Hrvatska).²⁾

Ne znamo kako je završio svoj život dizdar Jusuf-aga, niti koga je ostavio iza sebe. Izgleda da je doživio duboku starost i da je ostavio iza sebe sina, koji ga sigurno naslijedio na položaj dizdara Risna i Trebinja. U dokumenta smo našli jednog Biljalja, koji je 1687. godine bio dizdar Trebinja. Moguće je ovaj sin Jusufa I Rizvanagića, ali mislimo da postoji veća mogućnost da je bio njegov unuk, pošto je ovaj Biljalj savremenik novskog kapetana Osman-bega Resulbegovića.

Kad su Mlečani sa Bokelima opsedali Hercegnovi, od svih koje je pozvao u pomoć kapetan Osman-beg Resulbegović, samo mu se dizdar Trebinja Biljalj odazvao i tu je poginuo, pod zidine Herceg Novog, u pokušaju da pri-tekne u pomoć svom rođaku.

Više je nego sigurno da su sljedbenici Jusuf-age nastavili da se prozivaju Rizvanagići i da su preživjeli sudbinu ostalih Rizvanagića, sljedbenika njegovog najstarijeg brata - Mehmet-age II.

1) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str. 64.

2) **Idem**: str. 95.

ČETVRTI DIO

SULEJMANAGIĆI

I. HERCEG NOVI

- Prva postojbina Sulejmanagića -

Sulejmanagići se po prvi put pojavljuju u historiji na teritoriji Herceg Novog, i to u gradu, pa zato kažemo da je taj grad i njihova prva postojbina, koljevka, koja ih je odnjihala.

Mi smo o Herceg Novom pisali u drugom dijelu ove historije, u vezi sa prvom postojbinom muslimaniziranih Burovića, u koje spadaju i Sulejmanagići, kao njihov ogranak.

Nije potrebno da ovdje o Herceg Novom ponovimo ono što je već rečeno tamo.

Ovdje samo naglašavamo da je Herceg Novi prva postojbina Sulejmanagića, jer su se sa ovim prezimenom ovdje, u ovom gradu, po prvi put pojavili. Tu im je rođen njihov praotac i tu su im sahranjeni njihovi pradjedovi.

II. ISTORIJA SULEJMANAGIĆA

Oni koji su čitali sa pažnjom ovu historiju, sigurno već znaju da su Sulejmanagići jedan ogranak novljanske porodice Rizvanagić. A Rizvanagići - ogranak novljanske porodice Burović. Tako izlazi da su i Sulejmanagići, ustvari, **Burovići**.

Konkretno imamo ovo stablo: **Miloš-Mehmet-aga I Burović** ima sina Rista-Rizvan-agu Burovića, a ovaj - sinove Mehmet-aga II, Sulejman-aga I i Jusuf-aga I.

Sinovi Rista-Rizvan-age Burovića ostavili su prezime svoga oca i prozvali su se po njegovom imenu **Rizvanagići**.

Sljedstveno: Sulejman-aga I se prozivao **R i z v a n a g i ć**.

Iz dokumenata saznajemo da je on imao dva sina: Daut-aga i Resul-bega I.

Sinovi Sulejman-age I Rizvanagića napuštaju prezime svog oca i, po njegovom imenu, prozvali su se **Sulejmanagići**. Prirodna i sasvim poznata stvar svugdje po svijetu, gdje se prezimena još nisu ustalila. Njegove sinove nije vezivalo ništa sa skorojevićkim prezimenom Rizvanagić. Naprotiv: budući da je njihov stric Mehmet-aga II Rizvanagić bio veliki megdandžija i beljadžija, pa i veliki ženskaroš, kako to izlazi iz narodnih pjesama o njemu, imali su od tog prezimena i neprijika, teškoća. Vjerujemo da je ovo jedan od razloga što se oni priklanjaju imenu svog oca i po njemu su se prozvali Sulejmanagići. Moguće je u ovome odigrao svoju ulogu i dobar glas koji je uživao njihov otac kako u Herceg Novom, tako i kod Mletaka, kod Peraštana, a posebno i kod sandžakbega u Hercegovini, moguće i kod vezira u Bosni, pa i kod sultana u Istanbulu.

Svojim radom, znojem, Sulejmanagići su doprineli da se Herceg Novi i okolina koliko-toliko izmijene, izgrade i dograde. Tako su doprineli i u njegovom ekonomskom razvoju.

Posebno Sulejmanagići doprinose u historiji ovog grada i okoline. Oni su kapetani grada i oblasti, što znači - vrhovna vlast, predstavnici hercegovačkog paše, sandžakbega, pa i samog sultana turskog, koji ih je imenovao ili ratificirao na taj položaj.

Pod vodstvom Sulejmanagića građani Herceg Novog i čitave kapetanije grade svoj život, rade, proizvode, pa uzimaju i udjela u svim ratovima kapetanije i Turske imperije.

Značajna činjenica za njih je što su prvi muslimanizirani Burovići koji manifestiraju svoju odanost prema svojoj hrišćanskoj braći.

U borbi Turaka protiv Dubrovačke Republike, kako ćemo vidjeti iz dokumenata, oni će se i žrtvovati za od-

branu Republike, dokazujući ovako da su im bliži i draži bili njihova hrišćanska i slovenska braća, Dubrovčani, od muslimana i Turaka, koji su došli tu iz Azije kao okupatori i zulumčari.

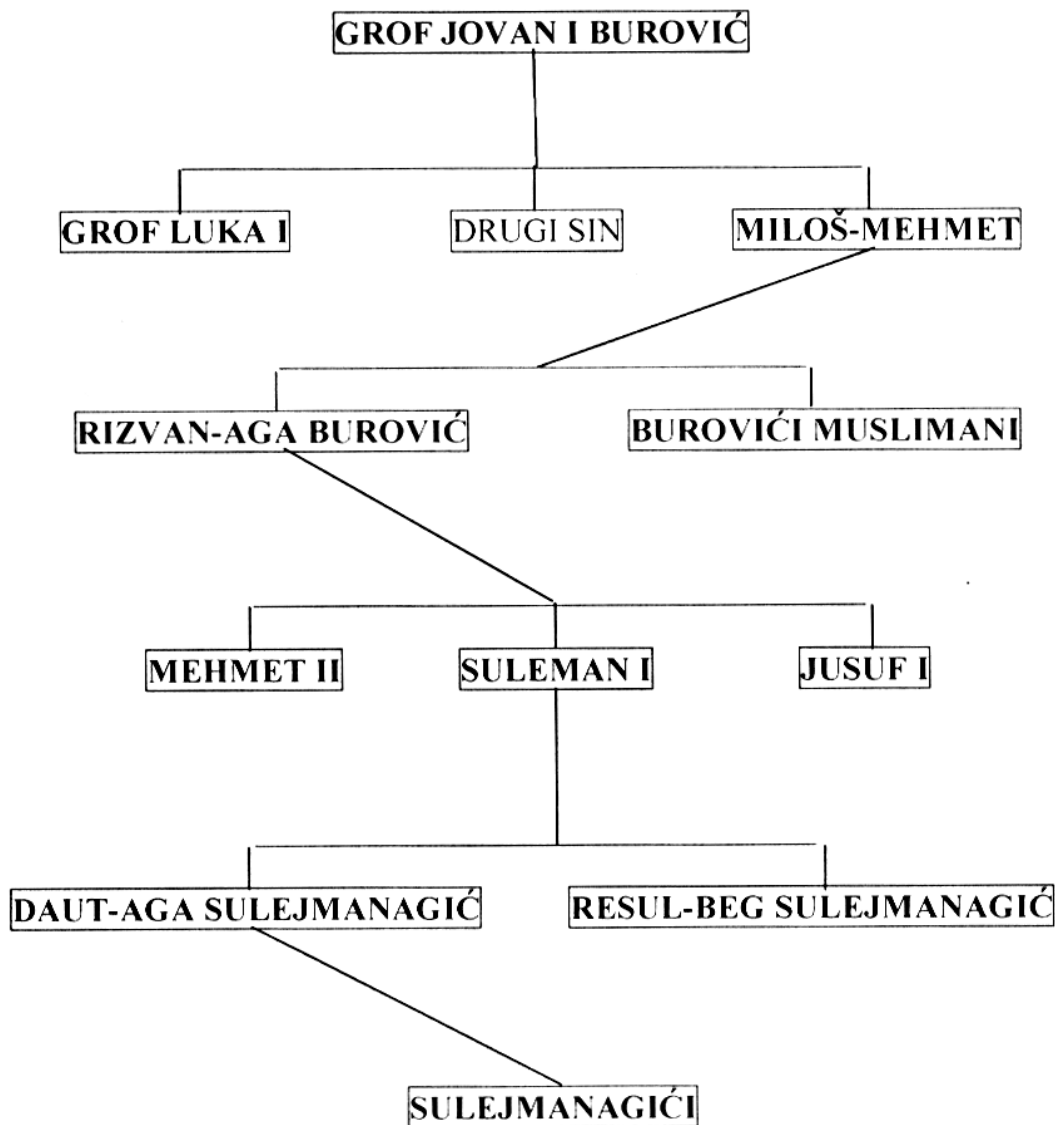
Sa druge strane, u borbi Turaka protiv Peraške kapetanije, za svo vrijeme njihovog kapetanovanja Herceg Novim, nemamo značajnih sudara i okršaja. Naprotiv, imamo relativno mirno razdoblje. Kapetan Herceg Novog Sulejman-aga I je taj koji će prihvatiti insistiranje da se pobratime njegov kvrgavi brat Mehmet-aga II sa kvrgavim rođakom, kapetanom Perasta Grgurom Burovićem, i da tako prestanu sa kavgama i mejdanima, krvarenjima, pa da otpočinu mirnu saradnju, dobrosusjedstvo. Sulejman-aga je taj koji sklapa i ugovor sa kapetanom Perasta Nikolom I Burovićem da zajednički čuvaju granicu i da dozvole prijelaz građana na jednoj i drugoj strani svojim poslovima. U to vrijeme i kapetan Perasta Grgur Burović vraća Sulejman-agi zarobljene Turke.

Ovi Sulejmanagići su odigrali značajnu ulogu ne samo u istoriji Herceg Novog, već i Turske imperije. Pod vladavinom Sulejman-age Novskog kapetanijom, još u toku Kandijskog rata, izgrađena je u Sutorini pravoslavna crkva Sv. Đorđe (1650). Sve ovo svjedoči o relativnoj vjerskoj toleranciji muslimanskih Burovića prema svojoj hrišćanskoj braći, posebno ovog Sulejman-age, koji ovim svojim gestom dokazuje da je bio dostojan sin svoga oca Rizvan-age, za koga se već zna da je kao novski kadija i kapetan dozvolio gradnju mnogih crkava.

Poslije pada Herceg Novog u Mletačke ruke, 1687. godine, i Sulejmanagići, kao skoro i sve druge muslimanske porodice ovog grada i okoline, iseliće se ko za Ulcinj, a ko za Hercegovinu, poglavito u Trebinje, pa i za Bosnu i ko zna gdje drugo.

Među Sulejmanagiće Herceg Novog proslavio se posebno sâm kapetan Sulejman-aga I, pa oba njegova sina: Daut-aga Sulejmanagić i, posebno, Resul-beg I Sulejmanagić, koji će postati i otac jedne nove porodice – RESUL-BEGOVIĆ.

GENEALOGIJA SULEJMANAGIĆA

SULEJMAN < Suleman
KAPETAN DAUT-AGA I

Daut je najstariji sin Sulejman-age Rizvanagića-Burovića. Rođen je u Herceg Novom, negdje početkom XVII vijeka, moguće oko 1620, pošto ga 1657. godine srećemo na dužnost kapetana Herceg Novog, a po njegovom postupku, upravo iz te godine, zaključujemo da je bio zreo čovjek. Tada je morao da ima oko 40 godina.

Kažemo da je bio najstariji sin Sulejman-age, pošto je svoga oca naslijedio na položaj kapetana, dužnost ova koja je po turskim zakonima tog vremena prelazila obično sa oca na najstarijeg sina, izuzev posebnih slučajeva.

Da je Daut-aga bio kapetan Novske kapetanije, vidi se iz jednog pisma, koje nam navodi V. Skarić¹⁾. A potvrđuje nam to i činjenica što u ratu od 1657. godine on vodi i komanduje Novljanima, vojnim snagama novske kapetanije.

Godine 1645. počeo je Kandijski rat. Njegov otac, kapetan novske kapetanije, pozvan od sultana polazi u rat

na čelu vojnih snaga novske kapetanije, uzimajući sa sobom i svog mlađeg sina Resula, a ostavljajući kao svog vekila na čelu novske kapetanije svog starijeg sina Daut-aga.

U Kandijskom ratu, upravo 1654. godine, Peraštani su izvojevali sjajnu pobjedu nad Turcima. Burovići su u toj borbi odigrali glavnu ulogu, kao vojvode i vitezovi, a grof Trifun Burović i kao kapetan Perasta. U toku ratnih operacija poginuo je Mehmet-aga II Rizvanagić - dizdar-kapetan Risna, moguće i njegov brat Sulejman-aga Rizvanagić, novski kapetan.

Tada sultan imenuje na dužnost kapetana Herceg Novog Daut-aga, najstarijeg sina Sulejman-age, koji je i do tada bio na čelu kapetanije, samo kao vekil svog oca.

Daut se sigurno od ranije istakao u službi sultana, dok mu je ovaj dodjelio titulu **age** i priznao ga za kapetana Novske kapetanije.

Početkom marta 1657. godine za novog sultanovog namjesnika u Bosni postavljen je Sejdi-Ahmet-paša, koji je uživao visoki ugled. Bio je poznat kao energičan i odlučan, nemilosrdan. Istovremeno i kao gramziv. Bezobzirno je nastojao da se što prije obogati. Sa oko 6.000 ljudi on je krenuo na Hercegovinu pljačkajući je na sve strane. U Trnovcima, kod Bileće, izašao mu je u susret kapetan Daut-aga, vodeći 200 nefera iz hercegnovske kapetanije. On se nije složio sa pašinim pljačkanjima. Suprotstavio mu se i pismom izvjestio Dubrovnik o pašinim namjerama da prođe u Župu dubrovačku da je opljačka i pustoši. Naravno da su Dubrovčani odmah preduzeli mjere da se odbrane. I Sejdi-Ahmet-paša odmah raportira o tome sultanu, izražavajući mu svoje negodovanje i nepovjerenje prema Daut-agi. Tada je sultan skinuo Daut-aga sa dužnosti kapetana i imenovao na tu dužnost njegovog brata Resul-bega.

Evo jedan pasaž iz tog pisma, upućeno Dubrovčanima: *“I mi, hodeći iz Trebinja...fermasmo se na brdo sa svijem našijem Novljanom i njesmo nikomu dali od našijeh Novljana da vi u Župu uljegnju...zašto nam toliko dođe žalost u srce naše kroz zlo i zulum koji se čini u Župi...a pake se, nakon toga, u Trebinju malo se ne pobismo s rečenom vojskom”*.

Sigurno da ovako nije mogao da piše jedan Turčin, okupator. Ne kažemo ovo samo zbog jezika, već i zbog očitog bratskog saosjećanja ovog Sulejmanagića, posebno zbog njegovog stava prema turskom zlu i zulumu, koji se čini u njegovoj domovini.

Sejdi-Ahmet-paša, kao i svi Turci redom, sigurno nije pljačkao po Hercegovini Turke i muslimane, već hrišćane, sirotinju raju. Suprotstavljanje Daut-age nije bio izraz samo njegove časti, njegovog poštovanja zakona i odredbi sultana, već i njegovog bratskog saosjećanja sa hrišćanskom rajom, za koju je dobro znao da su mu braća po krvi. Da je Daut-aga odmah smjenjen sa te dužnosti, svjedoči nam Evlija Čelebija, koji ga lično poznao, jer je 1664. godine konačio kod njega, u Starom Slanu, i spominje nam ga kao emina tog mjesta.²⁾

Upozorenje Dubrovčana o zlim namjerama Sejdi-Ahmet-paše svjedoči nam da je Daut-aga bio pozitivno raspoložen prema Dubrovačkoj Republici, koja je za svoju samostalnost plaćala turskom sultanu 15.000 dukata godišnjeg harča. Kako ćemo vidjeti u produžetku, sinovi njegovog brata će na teritoriji Dubrovačke Republike imati i svoja imanja, posjede. Po svemu izgleda da su muslimanizirani Burovići održavali posebne prijateljske veze sa Dubrovčanima. Oni su podržavali jedni-druge.

Pavao Butorac nam spominje Daut-aga kao kapetana Herceg Novog i 1676.³⁾ Moguće je te godine bio vekil svog brata Resul-bega. Navodno, Daut-aga je pisao pismo kapetanu Perasta Matošu Matoševiću, kojim mu traži povratak 35 goveda, koja su odvuclli sa turske teritorije peraški hajduci nekom Drašku Ogrizoviću.

Nema sumnje da kapetan Daut-aga, ako nije imao i harem, bio je oženjen i imao je djece, pa i muške. Sulejmanagići, koji se 1687. godine iseljavaju iz Herceg Novog, sigurno su njegovi sinovi, ako ne i koji mlađi brat (izuzev Resul-bega!) sa svojim sinovima. Nažalost, do danas nemamo nikakvih drugih podataka.

1) SKARIĆ Vladimir: **c.studija**, str. 27-28.

2) ČELEBIJA, Evlija: **PUTOPIS**, knjiga II, str. 212.

3) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str. 97.

KAPETAN RESUL-BEG I

Resul-beg Sulejmanagić je drugi sin kapetada Sulejman-age I Rizvanagića. Rodio se u Herceg Novom, negdje u prvoj polovini XVII vijeka, moguće oko 1625. godine, pošto mu se drugi sin, Osman-beg, 1673. godine spominje kao čorbadžija novskih janičara. Tada je Osman-beg imao najmanje 25 godina, a otac njegov - oko 50.

Resul je prvi poznati Burović koga je sultan udostojio sa titulom BEGA. Plemiće i njihovu djecu, po njihovom muslimaniziranju, sultan je obično odmah priznao za begove, što izgleda nije slučaj i sa muslimaniziranim Milošem, sinom grofa Jovana Burovića, o čemu smo već izložili razloge u poglavlju o kadiji Mehmet-agi I Buroviću.

Resul-beg je uzeo učešće pored oca u Kandijskom ratu 1645-1669. Po ubistvu oca on nastavlja ratovanje. Sultan ga sigurno još u toku rata priznao za **bega**, pa se počeo nazivati Resul-begom.

Kako ćemo vidjeti iz jednog pisma, koje Osman-paša Resulbegović, pomenuti sin Resul-bega, piše Dubrovča-

nima, titula bega je data Resul-agi Sulejmanagiću posebnim beratom sultana¹⁾. Od tada je Resul priznat za **bega**, pa mu je time automatski priznato i plemićko porijeklo.

Godine 1657., pošto je sultan skinuo Daut-agu sa dužnosti kapetana Herceg Novog, imenuje na tu dužnost njegovog brata Resul-bega Sulejmanagića, kojom ga prilikom povlači sa ratišta i vraća u Herceg Novi.

Resul-beg se sigurno istakao u službi sultana, prvenstveno na bojnopolju, ne samo u Kandijskom ratu, već - moguće - i u Erzerumu, pa i kod Kazana u Rusiji, čime je zaslužio ne samo titulu bega, već i koji viši vojni čin, ako ne i titulu paše. Na putu sa ratišta za Herceg Novi, Resul-beg se sigurno zaustavio u Istanbul, da se pokloni sultanu.

Sada se setite svega onoga što je pisao Mustafa Busuladžić u njegovoj istoriji o Resulbegovićima, za Miloša Mehmeta-Resula Burovića i za njegove sinove, koji se poslije smrti svog oca kod Kazana vraćaju u Istanbul i, na-građeni od sultana, imenuju se na čelu Novske kapetanije. Kako vidite, on je kontaminirao imena i vremena.

Da je Resul-beg imenovan na dužnost kapetana Novske kapetanije zaključujemo ne po onome što o njemu kaže M. Busuladžić, već bazirajući se na činjenicu da se 1687. gonine, na čelu Novske kapetanije, kao njen kapetan, naziva njegov pomenuti sin - Osman-beg.

Pošto se, kako rekosmo, 1673. godine Osman-beg spominje kao čorbadžija novskih janičara, znači da on nije naslijedio strica Daut-agu. Položaj novskog kapetana od 1657. godine, kada je sa te dužnosti skinut Daut-aga, do 1673. godine, kada se Osman-beg spominje kao čorbadžija novskih janičara, nije mogao ostati prazan. Na položaj Novskog kapetana nije mogao doći ni stariji sin Resul-bega, Arslan-beg, ne samo što je 1657. bio još isuviše mlad za tu dužnost, već i zato što, da je on imenovan na tu dužnost, onda 1687. ne bismo sreli na dužnost novskog kapetana Osman-bega, već njegovog brata, Arslan-bega.

Kada je 1664. godine posjetio emina Daut-agu u Novom Slanom, Evlija Čelebija je posjetio i novskog kapetana Resul-bega, samo ne u Herceg Novom, već u njegovom konaku u Ljubomiru. U njegovim spomenutim putnim bilješkama, Čelebija piše da je u «*sarajima gradskog kapetana*» napravljen «*tako veliki banket da se to ne može opisati*». Dobio je tu i poklon, kao i Suhrab Mehmed-paša i Pračali Mustafa-paša, koji su pozvani na taj banket zajedno sa njim.²⁾

Mislimo da i ovaj banket, sa tako visokim gostima, svjedoči da je Resul-beg već bio ne samo kapetan te oblasti, već i paša.

Za vrijeme kapetanovanja Resul-bega Herceg Novim u ovom gradu su izvršene velike promjene, ne samo zbog ekonomskog uspona kapetanije, već i zato što se Turska pripremala za polazak na Beč. Po svjedočenju Evlije Čelebije, grad je utvrđen snažnim zidovima i novim utvrđenjima, koja su bila sastavljena od dviju međusobno povezanih cjelina: Donjeg ili Starog i Gornjeg ili Novog grada. Donji grad se nalazio na samoj obali mora. Iz njega se izlazilo i ulazilo na tri kapije. Imao je i «*pet razvijenih i dobro naseljenih mahala*». U «*čarsiji ima 300 dućana i u njima svih vrsta robe*». Gornji grad je uglavnom bio vojno utvrđenje sa žitnim hambarima, cisternama, skladištima za municiju i drugim objektima za potrebe vojske. «*Na obali vode Tople održava se panađur, koji se zove panađur Dajnica. Na obali potoka Topla, kod kuće hadži Husam-age, nalazi se jedno divno stablo datule*». Čelebija piše da je u gradu bilo sedam osnovnih škola, dvije medrese, pet česama, 46 džamija i 47 mesdžida.³⁾

Za vladavine Resul-bega Novskom kapetanijom hrišćani Ratiševine su htjeli da izgrade crkvu Sv. Vrači, pa su se za to obratili molbom kapetanu krajine. Ovaj im je dozvolio, pošto se za to savjetovao i sa sandžak-begom Topal-pašom. Turci obično nisu dozvoljavali hrišćanima da grade crkve u mjesta nastanjena sa muslimanima. Pa i u mjesta gdje su hrišćani bili stoprocento stanovništvo, trebale su posebne molbe i dozvole, preko toga da plate i svakojake dažbine, mito, da bi im se dozvolilo to.

Resul-beg je po svemu poginuo na bojnopolju, i to pod zidine Beča, 12. septembra 1683, u ratnim operacijama tog dana, a braneći sultana, koji ga pozvao sa svim vojnim snagama njegove kapetanije. Pošto je sa njim bio u rat i njegov najstariji sin, Arslan-beg, kao vekila na položaj novskog kapetana, kao i obično, ostavio je drugog sina, Osman-bega, koji će ga - pošto se Resul-beg nije vratio sa bojita - i naslijediti.

Već smo spomenuli dva njegova sina: Arslan-bega I i Osman-bega I. Iz dokumenata tog vremena vidimo da je imao još dva druga mlađa sina: Hasan-bega I i Salih-bega I.

Sinovi kapetana Resul-bega Sulejmanagića, od dana kada im je otac proizveden u bega, zbog gordosti za ovo plemićko zvanje, više se neće prezivati kao i njihov otac, SULEJMANAGIĆ, već **RESULBEGOVIĆ**. Ova gordost se sasvim jasno vidi iz pomenutog pisma Osman-paše Resulbegovića, koje donosimo u poglavlju Dokumenta. Nema sumnje da su između AGE i BEGA izabrali ovu drugu titulu, pošto je bila viša u hijerarhiji turskog feudalnog društva, a po tadanjim turskim zakonima ona je bila i nasljedna, pa su se od tada begovima mogli nazvati i oni, njegovi sinovi.

Begovi su bili na vrhu društvene ljestvice u Turskoj imperiji. Za njima su dolazile age, zatim obični ljudi (koji su se obično oslovljavali po svom zanimanju) i, na kraju te ljestvice, bila je sirotinja raja, skoro sasvim obespravljena.

I samo ime RESUL je privlačnije od imena SULEJMAN. Na arpskom jeziku RESUL znači «**božji izasla-**

nik». Po KUR'ANU peygamber Muhamet je **Resul-u-lah**.

Razlog promjene prezimena od Burović na Rizvanagić, zatin i na Sulejmanagić, naglasili smo na svome mjestu. Ovdje naglašavamo da jedan od raloga promjene prezimena od Sulejmanagić na **Resulbegović**, pored navedenog, jeste i činjenica što prezime Sulejmanagić nije stiglo da se ustali i da stvori neku tvrdnu tradiciju, a što nam sa druge strane dokazuje da je to prezime bilo novo, proizašlo napuštanjem jednog drugog prezimena, konkretno – prezimena Rizvanagić, koje isto tako nije stvorilo neku tradiciju.

Vladimir Skarić kaže da od Resul-bega Sulejmanagića potiču svi Resulbegovići⁴⁾. Tako je ovaj Resul-beg, sin Sulejman-age Rizvanagića i unuk grofa Miloša Burovića (zvani Mehmet-aga I), postao **praotac i kum svih Resulbegovića**.

1) KORAC, V: **TREBINJE**, cit. djelo, knjiga II, dio 1, str. 254.

2) ČELEBIJA, Evlija: **PUTOPIS**, cit. djelo, str. 189.

3) **Idem**: str. 438-439.

4) SKARIĆ, Vladimir: **cit. studija**, str. 27-28.

PETI DIO

RESULBEGOVIĆI HERCEG NOVOG

I. HERCEG NOVI

- Prva postojbina Resulbegovića -

O Herceg Novom smo već pisali kao o prvoj postojbini muslimaniziranih Burovića, pa i njihovih ogranaka: Rizvanagića i Sulejmanagića. Izneli smo dosta detaljno i jasno istoriju tog grada, kao i ulogu koju su u toj istoriji odigrali muslimanizirani Burovići-Rizvanagići-Sulejmanagići.

Herceg Novi je i prva postojbina Resulbegovića.

Tu su se rodili, podigli i prohodali prvi Resulbegovići koje poznaje istorija. Tu su se vaspitali, zadojili i mljijekom i vodom Herceg Novog, divne Dračevice, gutali okom plavu pučinu Jadrana i nadahnjivali se slavnim prošlošću svojih pradjedova, koji su na suvom jurili konje i vitlali sabljom, dok su na moru vitlali i sablju i veslo, dizali i spuštali jedra svojih brodova, pa su tako iz godine u godinu i iz decenije u deceniju dograđivali istoriju ovog grada crnogorskog primorja, izvanredan i po ljepoti i po istoriji.

Resulbegovići se ubrajaju među najznačajnije nosioce istorije ovog grada za skoro čitav jedan vijek. Oni su glavne ličnosti glavne bitke, koja se odigrala pod zidine Herceg Novog. Istorija ovog grada, ni prije 1687. godine, pa ni kasnije, ne pamti jednu takvu bitku, jedan takav herojski juriš na zidine grada pod zastavom Burovića, i jedan takav još herojskiji otpor tadanjih vlastodržaca - Resulbegovića. Htjeli ne htjeli, naučnici će jednog dana biti prinuđeni da priznaju da su najslavniju stranicu srednjovjekovne istorije Herceg Novog napisali upravo Resulbegovići i njihovi rođaci - hrišćanski Burovići.

Bez imena Osman-paše Resulbegovića i grofa Ivana Burovića ne može se više pisati objektivna istorija Herceg Novog. Bez njihovih imena ona se može samo falsifikovati i potčiniti antinaučnim i antinarodnim tendencijama onih koji su zatrovani vjerskim fundamentalizmom.

Otstranjivanjem pravoslavne fundamentalne nastrojenosti, nadamo se da će se u novoj istoriji Herceg Novog spomenuti ne samo katolički Burovići, već i muslimaski: u tom okviru i Rizvanagići, Sulejmanagići, posebno Resulbegovići.

Veslavni Osman-paša Resulbegović, kapetan Herceg Novog, i grof Ivan Burović, veslavni oslobodilac i prvi guverner Herceg Novog, jedan naspram drugog, na obali mora, negdje kod kule Forte Mare (*"Torriione, che riguarda la marina"*), ili kod Bastiona Mezzaluna, odavno su zaslužili da im se podignu spomenici.

II. PORIJEKLO RESULBEGOVIĆA

Iz do sada izloženog vidi se sasvi jasno da Resulbegovići vode porijeklo od Resul-bega Sulejmanagića, a ovaj od Sulejman-age Rizvanagića, što znači: pradjedovi Resulbegovića su Burovići Perasta. Tamo, u Perastu je njihova prapostojbina. Na katoličkom groblju Perasta počivaju njihovi pradjedovi.

Sem pomenutog V. Skarića to su rekli i svi drugi, koji su se bavili porijeklom Resulbegovića. Koliko za primjer spominjem prije svega Šukri-bega Resulbegovića, koji se bavio istraživanjem porijekla svoje porodice ne samo studiranjem literature, već i putovanjem 1264. godine po hidžri u Perast i Herceg Novi, gdje se raspituje za svoje pradjedove. Pop Lumbardić iz Herceg Novog, koristeći se dokumentima koja je čuvao u svojoj crkvi, diktirao mu je u pero imena njegovih predaka sve do grofa Jovana Burovića, porijeklom iz Perasta¹⁾, gdje su mu pokazali i knjige rođenih iz vremena islamiziranja sina grofa Jovana Burovića. Zatim dr Safet-beg Bašagić²⁾, koji je dobar poznavalac ove porodice, poznao je lično najistaknute Resulbegoviće svog vremena; pa St R. Delić³⁾, pa Mustafu Busuladžić⁴⁾, pa Andrija Luburić⁵⁾. Kod A. Luburića imamo štamparsku grešku: piše da su Burovići porijeklom od Resulbegovića. Ovu njegovu grešku preneli su u svoje tekstove i svi oni koji su citirali njega, pa i biskup Pavao Butorac⁶⁾, koji je prošao kroz svoje ruke pomenute knjige rođenih u Perastu tog vremena.

Šukri-beg Resulbegović, koji se - kako rekosmo - bavio istraživanjem porijekla i istorijom svoje porodice, pored raznih neobjavljenih bilježaka na srpsko-hrvatskom, turskom, arapskom i italijanskom jeziku, čuvao je rodoslovlje porodice Resulbegović, koju je sâm sastavio, počinjući od grofa Jovana Burovića i njegovog islamiziranog sina Miloša.⁷⁾

Pozivajući se na svoje prethodnike, M. Busuladžić, koji je lično poznao Resulbegoviće svog vremena (Trebinja) i raspolagao pomenutim bilješkama Šukri-bega Resulbegovića, dolazi do zaključka:

«*Držimo da je najispravnija ova (verzija) po kojoj su Resulbegovići potomci bokokotorskog grofa Burovića*».⁸⁾

U posljednje vrijeme i jedan Sarajlija, moguće hodža, preko muslimanskog vjerskog lista PREPOROD, piše da su Resulbegovići porijeklom od Burovića.⁹⁾

Svi koji su do sada pretendirali da su Resulbegovići porijeklom od Burovića Perasta uzeli su to kao neospornu činjenicu, pa se zato nisu potrudili ničime da nam to i dokažu. U međuvremenu, posebno poslije austroguarske okupacije Bosne i Hercegovine, pretežno sa čisto političkim tendencijama, ponikle su razne hipoteze o porijeklu Resulbegovića.

Razmotrićemo ih pojedinačno.

1) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **OSMAN PAŠA RESULBEGOVIĆ**, Sarajevo, 1938, str. 3.

2) BAŠAGIĆ, dr Safet-beg: **KRATKA UPUTA U PROŠLOST BOSNE I HERCEGOVINE**, Sarajevo, 1900, str. 88.

3) DELIĆ, St. R.: **Petrov manastir kod Trebinja**, GLASNIK ZEMALJSKOG MUZEJA, Sarajevo, 1913, str. 131.

4) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegovići**, c.st., str. 101, kol I.

5) LUBURIĆ, Andrija: **ORLOVIĆI I NJIHOVA ULOGA U CRNOGORSKOM BADNJEM VEČERU 1710. GODINE**, Beograd 1934, str. 57.

6) BUTORAC, Pavao: **KULTURNA POVIJEST GRADA PERASTA**, Perast 1999, str. 100.

7) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegovići**, c.st., str. 102, kol. I.

8) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **OSMAN PAŠA**, cit. djelo, str. 3.

9) BEZ AUTORA: **Osman paša Resulbegović**, list PREPOROD, Sarajevo, 2002.

1. Hipoteza o porijeklu od Petra Sarmenta

Kako smo već naglasili, godine 1538. Španci, na čelu sa admiralom Andrija Dorija, napadaju Herceg Novi i zauzimaju ga. Kada se admiral Dorija vratio u Španiju, u Hercegnovi je ostavio vojnu posadu od 4000 ljudi pod komandom Ferante Gonzaga i Đovani Sarmenta, koga na ovaj pohod prati brat **Petar**. Poslije 10 mjeseci Turci opet zauzeše Herceg Novi. Nakon povlačenja Španaca iz grada «*ostadoše tu zapovjednici španske posade Ferante Gonzaga, Petar i Đovani Sarmento, Ario Marčelo i Rinaldo Mendoca sa 50 španskih vojnika*», koji sigurno nisu mogli da se izvuku iz obruča. Oni su, kao i njihove porodice, sahranjivani kod katoličke crkve Sv. Ane. U toj crkvi i danas se nalazi ploča na grobu porodice Gonzaga.¹⁾

Rinaldo Mendoca se kasnije izvukao iz turskog ropstva i godine 1558. podneo Andriji Doriju u Đenovi izvještaj o stanju hrišćana u Herceg Novom nakon pada u turske ruke. U tom izvještaju se kaže da se pomenuti Petar, nakon predaje grada, zaljubio u jednu lijepu Turkinju, zvana Fatima. Ona je bila iz neke ugledne kuće i iskreno voljela Petra. Nakon nekoliko sastanaka, svakako tajnih, zateknu ih zajedno njezina braća. Tako je na kraju Petar bio prinuđen da primi muslimansku vjeru i da se nazove Resul, te da uzme i vjenča Fatimu za ženu.²⁾

Amel Koja, sigurno Bosanac muslimanske vjere, koji aktuelno živi u Melburn-Australija, piše:

«*Selam....Pošto se bavim historijom, ja ću vam dati neke podatke o porodicama iz Bosne i Sandžaka odakle su porijeklom....Resulbegovići: Poznata hercegovačka plemićka porodica. Resulbegoviće možemo svrstati među Rizvanbegoviće, Redžepašiće, Bašagiće, Čengiće, Kapetanoviće (iz Ljubuškog), Lakišiće, Vučjakoviće (današnji Kapetanovići iz Mostara) i druge. Za Resulbegoviće imaju dvije verzije i to da su porijeklom od pomorskog bokokotorskog kapetana Joza Burovića koji je primio islam, pa mu je prvobitno ime bilo Mehmed a onda Resul ili druga verzija da su porijeklom od sina zarobljenog Španskog kapetana Sarmenta. Mnogi historičari uzimaju ovu drugu tvrdnju, jer se po tradiciji a i po dokumentima javlja 40 godina nakon zarobljavanja Sarmenta, Resul-aga kao dizdar Hercego Novog i to 1579 godine. Potomak Resul-age, Osman-paša Resulbegović je nakon pada Herceg Novog, prebjegao u Trebinje...Ulcinjski Resulbegovići su porijeklom od istog pretka kao i Trebinjskih Resulbegovića, samo što su se ovi naselili u Ulcinj poslije pada Herceg Novog 1687 godine i tamo su ostali...u Ulcinju, ali se danas nazivaju Albancima, iako znaju svoje (nealbansko) porijeklo.*

Resulovići iz Trebinja su porijeklom iz Španije, smatra se da su potomci Muhamedove (s.a.w.) ćerke Fatime i Hazreti Alije (r.a.), mada se ta tvrdnja ne može zasigurno prihvatiti. Resulovići danas, nakon agresije, većinom žive u

Ne isključuje se mogućnost da se **Petar Sarmiento** stvarno mulsimanizirao, ali se isključuje mogućnost da od njega potiču Resulbegovići. Izvolite argumenta :

a) Po turskom običaju, kad se ko «*poturčio*», dato mu je «*tursko*» ime, koje počinje istim slovom kao i njegovo netursko ime. Tako PETAR nije mogao da se nazove RESUL.

b) Da se Petar (ili njegov sin!), pretpostavimo, i nazvao Resul, ne bi imao prezime Resulbegović, već bi se zvao Sarmiento, posto Turci nisu mijenjali i prezimena «*poturica*».

c) Petar je iz 1538. godine (sredina XVI vijeka), dok je **Resul-beg Sulejmanagić** iz 1625. godine (gotovo sredina XVII vijeka). Znači iz jednog vijeka kasnije, poslije izvještaja Rinalda Mendoce. A oni, koji nose prezime Resulbegović, izlaze na istorijsku pozornicu skoro vijek ipo kasnije.

Mi imamo i drugih argumenata, ali mislimo da su i ova tri dovoljni da pobijemo istovetnost Petra Sarmeta (ili njegovog sina!) sa Resul-begom Sulejmangićem.

ARGUMENTUM NON NUMERANDUM, PONDERANTUM!

Naglašavamo da su svi seriozni naučnici, oni koji se bave naukom, a ne politikom, prihvatili naše argumente, kojima se - kako vidite - nedvosmisleno dokazuje da Petar Sarmiento nema nikakve veze sa Resulbegovićima.

Ali, ako nema veze sa Resulbegovićima, Petar Sarmiento (moguće njegov sin) ne isključuje se da ima veze sa RESULOVIĆIMA, koji su isto tako porijeklom iz Herceg Novog i pamte da su dalekim etničkim poreklom Španci, pa i od pramajke Fatime, koja je – moguće – ista sa od Rinalda Mendoce pomenutom ljubavnicom njegovog Petra Sarmenta.

1) POPOVIĆ, Tomo: **HERCEG NOVI - ISTORIJSKE BILJEŠKE**, knjiga I, Herceg Novi, 1924, str. 41-42.

2) **Iden**: str. 65.

3) KOJA, Amel: Sajt **SANDZAK**: www.sandzak24.net, 05. jula 2004.

2. Hipoteza o porijeklu od Hercega Stjepana

Poslije smrti kralja Stjepana Tvrtka I, u Bosni i Hercegovini oživljavaju centrifugalna priželjkivanja vlastele, što dovodi do znatnog slabljenja državnog jedinstva. Među ovom vlastelom ističu se: vojvoda **Sandalj Hranić** u Humu, **Hrvoje Vukčić** od Vrbasa do Sane i dalmatinske granice, a u istočnoj Bosni do Drine, kao i u Trebinju i Konav- lju, moćni feudalac **Pavle Radenović**.

Slavni vojvoda **Vlatko Vuković**, 27. avgusta 1388. godine, kod Bileće, pobjedio je turskog beglerbega Rumelije Lala Šahin-pašu, islamizirani Albanac i krvavi handžar sultana u borbi protiv balkanskih naroda i hrišćanstva. Poslije nekoliko mjeseci, vojvoda Vuković, na čelu bosanske vojske, opet će ukrstiti svoju sablju sa Lala Šahin- pašom, ovaj put na Kosovskom boju, 1389. godine. Poslije ovog krvavog boja on je umro i nasledio ga Sandalj Hranić (1392-1435). Osvajajući nove oblasti Sandalj Hranić je uspio da postane jedan od najmoćnijih feudalaca. On je održavao veze sa bosanskim kraljevima, ali dosta nesigurne i labilne. Vidjeći da se Turci primiču Bosni i da njihov uticaj i dalje raste, on se sve više priklanja njima, sve do svoje smrti 15. marta 1435. godine.

Sandalja Hranića je naslijedio sinovac **Stjepan Vukčić** (1435-1466), sin Vukca Hranića i brat Theodore, udata za vlastelina Radoslava Radenovića, sin pomenutog Pavla Radenovića, koji je poginuo avgusta 1415. godine kao žrtva jedne zavjere, u koju su bili umješani kralj Ostoja i vojvoda Sandalj Hranić. Stjepan Vukčić dobio je titulu HERCEGA i nazvao se herceg Stjepan Vukčić - Kosača.

Kako smo već naglasili, bosanski kralj Stjepan Tvrtko I sagradio je 1382. godine novi grad, u župi Dračevica, na obali mora, u Boki Kotorskoj, koji se u početku nazvao Sveti Stefan. Poslije smrti kralja Tvrtka župa Dračevica je dospjela pod vlast vojvode Sandalja Hranića. A nakon smrti ovoga pada u ruke hercega Stjepana Vukčića - Kosače. Sa župom je dospio u njegove ruke i grad Sveti Stefan, koji se od tada, po njegovoj tituli nazvao **Herceg Novi**, jer je ovaj tu imao i svoje dvore, svoje glavno sjedište. Herceg Novi je bio kao prijestolnica njegove prostrane oblasti, koja će se isto tako, po njemu i njegovoj tituli nazvati **Hercegovina**, što znači «*zemlja hercega Stjepana Vukčića – Kosače*».

Godine 1420., Boka i crnogorsko primorje prihvaća mletačku vlast, da bi se spasila turske okupacije. Pred turskom neobuzdanom najezdom, herceg Stjepan Vukčić - Kosača, da bi sačuvao svoju vlast u Hercegovini, priklanja se Turskoj, priznaje svoju vazalnu zavisnost od sultana. Njega nasljeđuje na vlast najstariji sin Vlatko, koji se oslanja više na Mletke negoli na Tursku. Njegov mlađi brat Stefan, «*nezadovoljan političkim obrtom na skromnim ostacima Hercegovine, otišao je na Portu, primio islam i uskoro postao vjerni sultanov saradnik pod imenom Ahmet Hercegović*»¹⁾. Na čelo turske vojske on napada i osvaja Hercegovinu, pa će dospeti i do zidina Ulcinja i od mletačkog namjesnika lično će primiti ključeve grada, koji

mu se predao posle 8 dana odbrane, godine 1571.

Od XVII vijeka, kako ćemo vidjeti u nastavku, Resulbegovići su se proslavili u Herceg Novom i u čitavoj Hercegovini kao moćni feudalni vladari. O njima govore bezbrojna dokumenta turskih, dubrovačkih i mletačkih aršiva. O njima pjevaju i hrišćanski i muslimanski guslavi. U jednoj od tih pjesama o veleslavnom Osman-paši Resulbegoviću kaže se: «*Osman-paša on je iz Novoga...*»²⁾. A budući da je «*iz Novoga*» bio i herceg Stjepan Vukčić - Kosača, to su neki došli do zaključka da su ovi Resulbegovići, kao nasljednici vlasti u Herceg Novom i u skoro čitavoj Hercegovini, genealoški sledbenici hercega Stjepana Vukčića – Kosače, sigurno od najmlađeg sina Stefana-Ahmeta.

Sem hipoteze, jednostavnog naslućivanja, do danas niko nam nije pružio nikakav dokaz o tome.

Da su Resulbegovići sledbenici hercega Stjepana Vukčića - Kosače, više je nego sigurno da bi se o tome sačuvala kakava bilješka bar na krajičku kakvog dokumenta, kakve crkvene hrisovulje. Pa i u turska dokumenta bi se o tome nešto sačuvalo, posebno u aršivi Dubrovačke Republike, gdje su sačuvana tolika druga dokumenta o Burovićima, Resulbegovićima i Kosači. Preko svega o tome bi se sačuvalo i sjećanje samih Resulbegovića. U porodičnoj tradiciji Resulbegovića ne samo da nema ni pomena o njihovom porijeklu od hercega Stjepana Vukčića - Kosače, već naprotiv - sačuvana je i dokumentirana uspomena o jednom drugom porijeklu, o porijeklu od Burovića.

Da su Resulbegovići sledbenici hercega Stjepana Vukčića - Kosače, u toj porodici se to ne bi zaboravilo. Naprotiv, kroz vjekove bi se busali u prsa za to porijeklo, pa bi kao takvi i pretendirali na prijesto Hercegovine. Kako ćemo vidjeti iz dokumenata kojima raspolazemo, Resulbegovići su se busali u prsa za porijeklo od Burovića, pa su i pretendirali da su zakonski sljedbenici na neke druge posjede, druge oblasti, a ne na hercegovačke.

Resulbegovići su bili i sadžakbegovi Hercegovine, ali - kad je došlo vrijeme da postanu i veziri Hercegovine - sa položaja vekila (zamjenika) hercegovačkog vezira, oni ustupaju to mjesto jednoj drugoj feudalnoj porodici Hercegovine, mire se sa odlukom sultana da na položaj hercegovačkog vezira dođe Ali-paša Rizvanbegović, koji je i kao beg i kao paša (u odnosu na Resulbegoviće!) bio skorojević, bez skoro nikakve porodične tradicije, ako ne potiče od Rizvanagića Herceg Novog.

Preko svega, islamizirani sljedbenici hercega Stjepana Vukčića Kosače prozvali su se Hercegovići, a ne Burovići, niti Rizvanagići, pa ni Sulejmanagići. Bar tako se misli. Mi mislimo da Ahmet-paša Hercegović nema veze sa hercegom Stjepanom Vukčićem Kosačom, niti sa njegovim mlađim sinom **Hercegom Stefanom**.³⁾

Ne samo mi, koji smo otkrili i raspolazemo sa nepobitnim dokumenta o jednom drugom porijeklu Resulbegovića, već i drugi istoričari, pa i pomenuti M. Busuladžić, mišljenja su da je hipoteza o porijeklu Resulbegovića od hercega Stjepana Vukčića - Kosače neosnovana.

1) REDAKCIJA ZA ISTORIJU CRNE GORE: **ISTORIJA CRNE GORE**, tom II, knj. 2., Titograd 1970, str. 295.

2) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegovići**, c.st., str. 101, kol. I; KORAC, Vojislav J.: **TREBINJE - ISTORIJSKI PREGLED**, knjiga II, dio 2, Trebinje 1871, str. 411.

3) **BUROVIĆ, Kaplan: MIKROLOGIJA?????**

3. Hipoteza o turskom porijeklu

Ovo je sasvim tendenciozna hipoteza, prije svega muslimanskih fundamentalista, a zatim i austrijskih okupatora, koji su htjeli da odvoje Resulbegoviće od svog slovenskog naroda, pa - preko istaknutih ličnosti ove porodice - da prisvoje i istoriju Herceg Novog i Ulcinja, posebno istoriju Hercegovine njihovog vremena. Naročito su insistirali na ovu hipotezu austrijski okupatori Bosne i Hercegovine, koji su preko tursko-muslimanskih porodica htjeli da osiguraju svoju vlast u ovim čisto slovenskim krajevima, kako su to činili do njih i turski okupatori. U posljednje vrijeme insistiraju na to i naši albanski neprijatelji, kad vide da im se ne prihvaća njihovo pretendiranje da su Resulbegovići i muslimani redom Albanci.

Govoreći istinu, i naš guslar nejednom naziva Resulbegoviće Turcima. Treba znati da se pod tim imenom, ne samo od guslara, već i od Njegoša, često podrazumjevaju naši muslimani. U ta vremena su postavljeni znaci jednakosti između muslimana i Turaka. A kako znamo, biti musliman ne znači biti i Turčin. Musliman je bio i Mehmet-paša Sokolović, ali je u isto vrijeme bio i brat srpskog hrišćanina, ipsissimus patrijarha Pečke patrijaršije Arsenija Sokolovića. Ako je Mehmet-paša Sokolović bio po nacionalnosti Turčin, onda mora da je bio Turčin i patrijarh Arsenije Sokolović, jer ih je ista majka i sa istim čovjekom rodila. A pošto patrijarh Arsenije sigurno nije bio Turčin, onda sigurno nije bio Turčin ni Mehmet-paša. Ovo je najosnovnija logika stvari i činjenica. I pored toga, oni koje hoće da mute

naše vode, da bi po njima lovili glupake, koje zatim vuku za nos gdje im to treba, prave se kao da je ne shvaćaju.

Nenaučni, čisto politički i sasvim zlonamjerni karakter hipoteze o turskom porijeklu Resulbegovića je flagrantan, potpuno očigledan. Pogotovo je to postao u posljednje vrijeme u praksi pomenutih Albanaca.

Resulbegovići su višestruko i svestrano dokazali svojim svakodnevnim životom i radom, svojim jezikom i svojom istorijom, preko svega svojom krvlju i svojim životima, da nemaju ništa zajedničkog sa Turcima. To nam je dokazao prije svih Mehmet-aga Rizvanagić, a ćirilicom svojih pisama, posebno Sabit-Mehmet-paša Resulbegović – svojim pismom iz kraja XVII vijeka, preko kojeg je izjavio sebe **rođakom** Burovića. To nam je dokazao hadži Hasan-beg Resulbegović svojim pismima, napisanim početkom XVIII vijeka bosančicom, koju je - u ta vremena totalne nepismenosti - upotrebljavala samo visoko obrazovana šačica Slovena. To nam je dokazao Adem-beg Resulbegović, koji na poziv Boška Zotovića da se pridruži hercegovačkim ustanicima protiv turskog okupatora, kaže mu: *«Boško, kad bi znali da vi doista tako mislite (da će u novostvorenoj državi muslimani biti ravnopravni sa hrišćanima!- KB), tako mi Boga i onoga svijeta ja bih prvi uzjahao hata i istrkao sablju na ove golognjate azijske...»*

«GOLOGNJATE AZIJATSKE»! Ove riječi nije nikada izustio nijedan Turčin, niti će ih ikada izustiti! Ove je riječi izustio i mogao je izustiti samo jedan jako svijestan Hercegovac, jedan Sloven, koji je svojim očima vidio zločine koje su te *« golognjate azijske »* činile nad njegovim narodom.

Brat ovog Adem-bega, slavni kapetan Trebinja Hasan-beg IV Resulbegović, 1831. godine, pozivajući hrišćane Hercegovine u rat protiv turskih feudalaca i okupatora, a *« za krst časni i Svetoga Jovana »*, piše proklamaciju:

Hrišćani moji pravoslavni! Ustajte za krst časni, ne dajte se buntovnicima! Držite se junački i udrite se s neprijateljem dok ne dođem s vojskom!

Eto kakvi su Turci ovi Resulbegovići! Njihovu iskristaliziranu slovensku nacionalnu svijest mogli bi im zavijeti i danas, poslije dva vijeka, mnogi hrišćanski Srbi, Crnogorci i Makedonci, pa i hrišćani ostalih balkanskih naroda. Posebno muslimani !

4. Hipoteza o porijeklu od Albanaca

Ovo je najnovija i, u isto vrijeme, najabsurdnija hipoteza, ili - kako se izrazio jedan Makedonac preko interneta - *“kup gluposti”* Albanaca.

Albanski ekstremni nacionalisti, danas poznati u svijetu po svom najprljavijem šovinizmu i najslepijem rasizmu, od kad su stupili na scenu istorije pretendiraju da su svi muslimani Balkana po nacionalnosti Albanci. Tobože, na Balkanu, Turci su islamizirali samo njih, Albance, a ne i ostale narode. A pošto su Resulbegovići muslimani, to su onda pretendirali i za njih da su Albanci, doduše - u ćutnji. Tako oni pretendiraju da su Albanci i svi stanovnici Bosne i Hercegovine.

Akademik prof. dr Kaplan Resulbegović, pošto se afirmirao u Albaniji kao književnik i naučnik, suprotstavio se falsifikovanju istorije od strane albanskih akademika i indoktriniranju Albanaca mitovima, legendama i drugim izmišljotinama, čime su ih ti « naučnici » huškali protiv svih naroda na svijetu, posebno protiv svojih susjeda. Svojom knjigom **RESULBEGOVIĆI - PORODIČNA ISTORIJA**, koju je 1994. godine objavio u Ženevi na našem jeziku, dokazujući činjenicama, argumentima i dokumentima, da su Resulbegovići **slovenskog drevnoga čest**, dodaje uz to i

***Ko drukčije kaže,
Kleveće i laže,
Osjetiti našu će pest!***

Na tu njegovu knjigu Albanci mu odgovoriše 1995. godine njihovom knjigom na albanskom jeziku **RESULBEGËT DHE NGJARJET HISTORIKE TË ULQINIT** (= RESULBEGOVCI I ISTORIJSKI DOGAĐAJI ULCI-NJA), kojom sasvim kontraverznim i kontradiktornim izjavama pretendiraju da su Resulbegovići Albanci, pa i Turci, Španci, Cigani, *samo slovenskog drevnoga čest nikako*. Doduše, pišući da su Resulbegovići Albanci, autori te knjige priznaju da ovo njihovo pretendiranje nije još dokazano. U njihovoj sljeposti, vidjeći da za sve Resulbegoviće ne mogu više da pretendiraju da su Albanci, da bi bar jedan dio njih prigrabili za sebe, oni odvajaju Resulbegoviće Ulcinja od Resulbegovića Trebinja i Herceg Novog, tobože su dvije zasebne porodice.

Prvi koji kategorično lansira pretendiranje o albanskoj nacionalnosti Resulbegovića je Albanac iz Ulcinja **Bri-sku Bahrija**¹⁾, koji je za to instruiran i ovlašćen od SDB-a (dojučerašnja jugoslovenska UDB-a), a u saradnji sa al-

banskom tajnom političkom policijom SIGURIMI. Obe ove državne organizacije bile su i jesu slijepo impenjirane protiv Akademika Resulbegovića, pošto su se svakojakim zločinima protiv njega i njegove porodice iskompromitirali i ne misle da prekinu tim zločinima, iako su sasvim svjesni o ogromnoj šteti, koju čine naučnoj istini i samom narodu svom. Žrtvujući interese naroda svog, oni nastavljaju svoju bjesomučnu i slijepu borbu protiv Akademika Resulbegovića i dan danas, prvi otrovani titoizmom i pravoslavnim fundamentalizmom, a drugi enverizmom i poznatim antislovenskim šovinizmom i rasizmom.

Poslije Brisku Bahrije oglasio se veliko-albanskim pretendiranjem i jedan ulcinjski Resulbegović, koji se nije zadovoljio albaniziranjem svog prezimena, već je albanizirao prezimena i svim drugim Resulbegovićima, ne samo Ulcinjskim, već i onima Herceg Novog i Trebinja.²⁾

Hipotezu Albanaca o albanskom porijeklu Resulbegovića pobio je naučno **Goran Resulbegović** svojom knjigom³⁾, kojoj nemamo što da dodamo, sem ovo:

U besomučnoj borbi protiv Akademika Resulbegovića, jugoslovenska UDB-a sa albanskim SIGURIMI-em, prije Brisku Bahrije i **Resulbegović Sarija**, lansirali su Albanca iz Ulcinja **Ali Llunji**-a, koji, da bi odbio od Akademika Resulbegovića njegove albanske simpatizere i da bi ga tako izolirali, učinili bezopasnim za UDB-u i SIGURIMI, lansirala istinu:

“Vet Tofik-begu flet se Resulbegoviqët janë nga Trebinja, e jo shqiptarë”.

(“*Sam Tofik-beg Resulbegović govori da su Resulbegovići iz Trebinja, a ne Albanci*”).⁴⁾

Za ove protuhe, kad im treba da se bore protiv Akademika Resulbegovića, da odbiju od njega Albance (koji ga cijene i obožavaju kao književnika i heroja, Mandelu Jugoslavije i Albanije, kao borca protiv socijal-fašističkog terora Josipa Broza Tita i Envera Hodže!) **Resulbegovići su iz Trebinja, nisu Albanci**. A kad treba da ovim Resulbegovićima nadaju šifru Albanaca u Jugoslaviju – onda **Resulbegovići nisu ni iz Trebinja, ni Sloveni**: po njima nam ispadoše “*autohtoni*” Ulcinjani i Albanci!

Istine radi, naglašavamo da ima i Albanaca koji su iskreno rekli ne samo usmeno, već i pismeno, da su Resulbegovići Ulcinja braća Resulbegovića Trebinja i Herceg Novog, jedna te ista porodica, i da su otuda došli u Ulcinj. Nisu svi Albanci kao Bahri Brisku, kao što nisu ni svi Resulbegovići Ulcinja kao Sarija.

Isto tako, istine radi, naglašavamo da su falsifikovanju porekla Resulbegovića, bar ovih Ulcinja, njihovom opredeljenju kao Albanci, jako mnogo doprineli i pravoslavni Crnogorci Ulcinja, koji su crnogorsku nacionalnost akaparirali samo za sebe, pa – ne prihvatajući nijednog muslimana za Crnogorca, nisu prihvatili ni Resulbegoviće. Među njima se posebno istakao dr. **Gojko Desnica**, naučni savjetnik Arheološkog instituta u Beogradu, koji nam i pismeno, preko njegove knjige, proglašava Resulbegoviće za Albance⁵⁾. Trebalo je da dođe iz emigracije Resulbegović Kaplan 1993. godine, da kaže i dokaže svima da oni nisu Albanci, da su Crnogorci ništa manje od onih pravoslavne vjere, da bi se prvo poljuljano u tim antinacionalnim ubjeđenjima sami Resulbegovići Ulcinja, a zatim i njihova braća, pravoslavni Crnogorci. On je ovome posebno doprinio 1994., kada je objavio knjigu **RESULBEGOVIĆI – PORODIČNA ISTORIJA**, kojom je definitivno dokazao dokumentima da su Resulbegovići *slovenskog drevnoga čest* i tako doprinio ne samo za njih, već i za mnoge druge muslimanske porodice Ulcinja, Crne Gore i čivave Jugoslavije, kao i za nemuslimanske porodice, da se osvijeste svoje nacionalne pripadnosti, svog slovenskog nacionalnog porijekla.

Naglašavamo da, kad je neki hodža, tamo – u Sarajevo, u islamskom listu **PREPOROD**, rekao da Resulbegovići vode porijeklo od Burovića Perasta, u Ulcinju su mnogi izjavili izvinjenje Akademiku Resulbegoviću, što su mu se suprotstavili, njemu i njegovoj tezi da su Resulbegovići porijeklom od Burovića, dok su albanski ekstremni nacionalisti i šovinsti, rasisti, pohitali da taj list sakriju od očiju Ulcinjana, posebno od Resulbegovića, i da ga unište. Sa druge strane mobilisali su se da lažima, klevetama i falsifikatima sataniziraju Akademika Resulbegovića, koj je u međuvremenu i službeno promjenio svoje prezime u BUROVIĆ, pokazujući svojim rođacima i svim drugim muslimanima put rješenja postojećeg problema.

1) BRISKU, Bahrija: **Kapllan Resulët kanë qenë dhe mbeten agjentë të UDB-së**, - list JEHONA, Br. 10, Tirana, maj 1993, str. 2.

2) RESULBEGU, Sari: **RESULEBEGËT DHE NGJARJET HISTORIKE TË ULQINIT**, Ulcinj 1995.

3) RESULBEGOVIĆ, Goran: **ISTINA O RESULBEGOVIĆIMA**, Ulcinj 1996. Dok su svi ovu knjigu nastojali da pokriju šutnjom, u posljednje vrijeme je našla svoj dostojni odjek u srpskim internetskim novinama **ISTINA** God. III, Br. 123, Beč, 19. avgust 2007.

4) LLUNJI, Ali: **PROZA E KALLUSHIT NËPËR FAQET E «JETËS SË RE» 1954-1958**, - časopis JETA E RE, God. LXII, Br. 5, Priština, maj 1991, str. 601.

5) DESNICA, dr Gojko: **ISTORIJA I POREKLO STANOVNIŠTVA ULCINJA**, Beograd 1990, str. 394.

5. Teza o porijeklu od grofa Burovića

Naglasismo već da su tezu o porijeklu Resulbegovića od peraške plemićke porodice Burovića postavili drugi, a ne mi, ali da do danas još niko od njih nije nam donio nijedan konkretan dokumenat, pa ni ubjedljiv argumenat o tome. Još u izdanju od 1994. godine ove istorije mi smo naveli naša argumenta na bazi kojih smo došli do ubjeđenja da su Resulbegovići genealoški sledbenici Burovića, jedan njihov ogranak, zapravo ogranak porodice Sulejmanagić, koja je - kako smo već to vidjeli - direktan ogranak porodice Rizvanagić, a ova - ogranak porodice Burović. Evo da opet ponovimo ta dokumenta-argumenta:

a) Pismo Sabit-Mehmet-paše Resulbegovića, vekil trebinjskog kapetana, upućeno krajem XVII vijeka grofu Ivanu I Buroviću, guverneru Herceg Novog. Evo da ga citiramo u potpunosti:

*Pišem ja Sabit Mehmed paša mome starome prijatelju i **rodaku** (Podvukao - KB) Luid i Ivanu Buroviću, zapovjednike novskome v(ele) d(rago) p(ozdravljenije) a potom kako dođe pop Zubac Jeremije Lalić...molim za prijateljstvo da mi pošalješ ove ljude s tvojim (!) knjigom u Kotor k đeneralu da im učini pravdu i da im to naplati i da si zdravo.¹⁾*

Da je ovaj Sabit Mehmed paša (kod nas MEHMET-PAŠA III) - Resulbegović, vidi se iz dokumenta od 2. februara 1702. godine tog KATASTRA, gde se govori o primirju sklopljenom u Risnu povodom stalnih čarkanja na granici Turske i Mletačke Republike (Novske oblasti, pod vlašću guvernera grofa Ivana Burovića). U tom dokumentu doslovno piše: „*Za primirje se ima zahvaliti saradnji protopopa Jovana Ivelića iz Risna i Mule Mehmeda Šehovića i Sadi Mehmed paše Resulbegovića* ».

SADI je sigurno SABIT.

Kako vidite, Sabit-Mehmet-paša Resulbegović naziva grofa Ivana I Burovića ne samo *prijateljem*, već i **ROĐAKOM**.

Od dana kada je Miloš, sin grofa Jovana I Burovića, izbjegao iz Perasta u Herceg Novi i islamizirao se (pri čemu je uzeo ime Mehmet!), do dana tog istorijskog pisma, prošlo je oko 150 godina. Za ovih 150 godina, budući da su muslimanizirani Burovići (pa i lično Sabit-Mehmet-paša Resulbegović!) bili u stalnom kontaktu sa ovim svojim hrišćanskim rođacima, više je nego sigurno da Resulbegovići, ne samo što nisu zaboravili svoje porijeklo, već da su i stalno, iz godine u godinu, htjeli ne htjeli, tretirali to i u svojim svakodnevnim razgovorima, pošto su svakodnevno i imali posla upravo sa ovim svojim hrišćanskim rođacima, koji su im svakodnevno zadavali i tako mnogo briga i glavobolja, teške nedaće, da su najzad bili prinuđeni da napuste i svoju postojbinu Herceg Novi i da je predaju, poslije krvavog okršaja na bojnopolju sa njima. I grad i kuću svoju, roditeljsko i pradjedovsko ognjište. Upravo onom *s t r a š n o m* Buroviću, protiv koga su se digli ne samo oni, sa «svojim» sultanom, već i hrišćanski španski kralj, pa i austrijski car.

Kako smo već naglasili, Sabit-Mehmet-paša je i sâm uzeo učešće sa sabljom u ruci u odbrani Herceg Novog od «*strašnog*» Burovića, pa je lično učestvovao i u predaji grada.

A kako vidite, on nosi i «*islamizirano*» ime tog Miloša Burovića. Pa nije ni prvi! Više je nego sigurno da su Sabit-Mehmet-paši još u mladim danima rekli roditelji da su mu to ime dali po pradjedu, koji se isto tako - Mehmet - nazvao prilikom prelaska iz hrišćanstva u islam, jer mu je pravo ime bilo **MILOŠ**. A taj je Miloš bio rođak onih Burovića iz Perasta, rođak onog *strašnog* Ivana Burovića.

Prema tome, kad ovaj Sabit-Mehmet-paša Resulbegović kaže da su mu Burovići **ROĐACI**, nema zašto da mu to ne vjerujemo i mi. Pogotovo kad znamo da fundamentalistički musliman, i kad sasvim dobro zna da mu je rođak jedan hrišćanin, učiniće sve da porekne svoju krvnu vezu sa njim, ako ne i da «*dokaže*» da je direktni izdanak ipsissimus pejgambera Muhameta. Sabit-Mehmet-paša Resulbegović ne samo što ne poriče svoju krvnu vezu sa hrišćanskim Burovićem, već je i potencira. I to ne samo usmeno, već i preko jednog pisma, preko jednog dokumenta, koji će ostati za vjek i vjekova da svjedoči tu krvnu vezu.

I ne samo krvnu vezu!

On svjedoči da su naši muslimani prije dva vijeka, pod tuskom okupacijom, bili pametniji, uljudniji, pa i veći patrioti, rodoljubi, od ovih današnjih. Treba znati da je Sabit-Mehmet-paši Resulbegoviću, njegov rođak – upravo ovaj grof Ivan I Burović - u ratnom okršaju, ubio oca.

Pismo Sabit-Mehmet-paše Resulbegovića je jedan verodostojan i sasvim jasan dokumenat, nepobitan dokaz o porijeklu Resulbegovića od Burovića. Da im nisu Burovići **ROĐACI**, ovi Resulbegovići ih sigurno ne bi tako nazvali.

b) Pismo Osman-paše Resulbegovića, trebinjski kapetan, upućeno avgusta 1719. godine grofu Ivanu I Buroviću u Herceg Novi.

Osman-paša piše grofu Buroviću, čiji su hajduci zaplijenili neko brašno, koje je na 18 konja prenošeno u Trebinje, gdje je vladala oskudica, glad. Resulbegović se obraća Buroviću baš kao rođak rođaku - sa **TI** ²⁾. Vidite original pisma, koji donosimo u poglavlju Dokumenta.

Treba znati da su prije koji dan prekinute ratne operacije Drugog morejskog rata između ova dva krvavo zavedena ratnika, koji se bore jedan protiv drugog ne samo na bazi ekonomskih interesa, već i na bazi vjerske podvojenosti i nepomirljivosti. Treba znati da je upravo ovaj Osman-paša, sa položaja kapetana Herceg Novog, prije nekoliko godina pisao hrišćanskom Buroviću, kapetanu Perasta, da im je *oslačala* novska muslimanka krv i da će se svetiti. Treba znati da su se čitav mjesec borili i krvarili jedan sa drugim za Herceg Novi, koji najzad zauzeše hrišćanski Burovići.

I poslije svega ovoga - oslovljavanje sa **TI**.

Oslovljavanje na **TI** svjedoči nam da ova dva ratnika nisu bili samo neprijatelji, dijametralno i krajnje antagonistički nastrojeni, već istovremeno i - po nečemu - jako bliski jedan-drugome, prisni, skoro istovetni. Kako možete vidjeti iz tog pisma, i grof Ivan Burović je pisao Osman-paši Resulbegoviću, vjerovatno na isti način, sa **TI**.

Ova prisnost nam svjedoči ono što nam je bratnac Osman-paše, pomenuti Sabit-Mehmet-paša Resulbegović, rekao u svom pismu od prije dvadeset godina - da su **ROĐACI**: i to tako svjesni rođaci da očigledno žale što se moraju boriti jedan protiv drugog.

Najelementarna logika nam kaže da, kad je znao Sabit-Mehmet-paša Resulbegović da je rođak sa grofom Ivanom Burovićem, utoliko prije je to trebao da zna njegov stric - Osman-paša Resulbegović, koji je vremenski bliži Grofu Buroviću, pa je imao i više posla sa njim, od Sabit-Mehmet-paše Resulebgoviša. Moguće je da je Sabit-Mehmet-paša upravo od njega, od tog strica i saznao da su sa Burovićima Perasta rođaci.

c) Prije Osman-paše i njegove braće niko se nije nazivao Resulbegović. Ni njihov otac! Ovo je prvo koleno Resulbegovića. Prema tome, ovo je jedna nova porodica, tek formirana. A nove porodice nemaju tradiciju. Upravo zato su i **novi**. I pored toga, Osman-paša Resulbegović piše Dubrovčanima da je on porodica « *od odžakluka* » ³⁾, što na turskom jeziku znači stara porodica, porodica sa temeljom i krovom, sa ognjištem (odžakom), poznata porodica, čuvena i istaknuta, sa slavnom tradicijom. Kako je to moguće, ako nije istina?! Pa bar Dubrovčani znaju koje su odžak porodice Herceg Novog i Trebinja! Oni sigurno poznaju sasvim dobro Resulbegoviće i - ako ovi nisu odžak-porodica, kako im se mogu Resulbegovići busati u prsa za nekakav *odžakluk*?!

Kako razumjeti pretendiranje Osman-paše na *odžakluk* njegove porodice?!

Zar nam ovo ne svjedoči da Resulbegovići (iako novo prezime!) nisu i nova porodica, već *odžak-porodica*, koja svoj odžakluk zasniva na odžakluk porodice Sulejmanagić, a ova - na odžakluk porodice Rizvanagić i - ova - na odžakluk veleslavne plemićke porodice Burović. Sjetite se istorije Burovića: da je ova porodica od pamtivijeka *odžak-porodica*, ili - kako se tada govorilo u Perastu - **kazada**-porodica.

Osman-paša Resulbegović se upravo na porodicu Burović poziva i pretendira za svoj odžakluk, pošto sigurno zna da Resulbegovići, kao nezavisna porodica od Burovića (do jučer nisu bili ni begovi!), ne mogu pretendirati za nekakav odžakluk. A kad uzmemo u obzir da je i njegov bratonic, Sabit-Mehmet-paša Resulbegović bio svijestan da su im Burovići Perasta rođaci, onda treba da vjerujemo da je i Osman-paša (koji je najmanje jedno 30 godina stariji od njega, za čitavo jedno koleno!) bio jasan tog svog porijekla, što je ispoljio preko pretendiranja na odžakluk svoje porodice.

Odžakluk na koji pretendira Osman-paša Resulbegović svjedoči nam o porijeklu ovih Resulbegovića od kazada-odžak porodice Burovića.

A i sami Dubrovčani ih tako - *odžak porodicom* - nazivaju, što se vidi iz više dokumenata Dubrovačke arhive.

č) Naglašavamo da je sjećanje o porijeklu Resulbegovića od Burovića bila živa i među Burovićima Perasta, što se dokazuje prije svega činjenicom da ni Grof Ivan ni ma koji drugi od njih ne samo što to nikada nigdje nisu porekli (kako smo vidjeli - promjenili su i prezime, ali ne i da ih poreknu: Tomičići i Lovrijenčići!), već su ih i oni priznavali za svoje rođake: **Grof Stanislav**, sin Grofa Ivana Burovića, priznaje da su Resulbegovići porijeklom od njih, Burovića, da su im rođaci. Evo kako konkretno piše jedan Burović (i to musliman!): "*Još u 18 vijeku Stanislav Burović, obraćajući se Ibrahim-paši (Resulbegoviću, sin Osman-paše!-KB), naziva ga rođakom*" ⁴⁾

Pa i dr Goran Komar piše: "*Ivan Burović...Buduću rodbinski vezan sa veoma istaknutim protagonistima s obje strane granice i u obje religije...*" ⁵⁾ (Podvukao - KB) Ovo potvrđuje naše pretendiranje da su i Burovići bili svjesni rodbinskih veza sa Resulbegovićima. A ovo su rekli i drugi istraživači, posebno Akademik Korać.

d) Burovići muslimanske vjere. Kako ćemo vidjeti u nastavku, oni koji nose dan-danas prezime Burović nisu samo katolici i pravoslavni, već i muslimani, pa se dobro sjećaju i da su porijeklom iz Crne Gore. A ovo nam svjedoči da su se Burovići hrišćanske vjere muslimanizirali. Prirodno je da su neki od njih zadržali prezime svojih pradjedova, a neki – konkretno Resulbegovići – promijenili kako smo to već vidjeli.

Istorijski razvoj porodice Resulbegović, koji smo izložili u prethodnim poglavljima, posebno navedeni dokumenti i argumenti, mislim da nam sasvim jasno i nepobitno dokazuju da su Resulbegovići muslimanski sljedbenici onih veleslavnih grofova peraške plemićke kazada-odžak porodice Burović. Sa ovime su se sada složili i svi drugi naučnici, koji su se bavili historijom ove porodice. Koliko za primjer, sem pomenutog Akademika Koraća, evo da spomenemo i Olgu Žirojević⁶⁾, a citiraćemo i Sanju Milenković:

“A famous family from Trebinje, Resulbegovic, that played an important role in the history of Trebinje and Ljubinje originates from Jozo Burovic from Herceg Novi (professor Sefik Pasic’s claim). His son’s name was Miso and he converted to Islam and got the name “Mehmed”, then “Resul” and that is how surname “Resulbegovic” appeared. In the 18th century, Stanislav Burovic when addressing to Ibrahim-Pasha calls him “my cousin”. ”⁷⁾

Kako vidite, sa ovom tezom se složio i profesor Šefik Pašić, musliman, kao i drugi muslimani, pa i hodže, a među njima, kako vidjesmo, i musliman Hanadi Burović. Naravno da od muslimanskih fundamentalista, pa bili oni i Resulbegovići, ne očekujemo da se slože sa nama. Otpora razumu biće uvijek.

1) STANOJEVIĆ, Dr. Gligor: **KATASTAR IZ 1704. GODINE (BADOEROV)**. Na internetu je dat 2004. godine. Kao Dokument Br. 12 tu se navodi pismo Sabit-Mehmet-paše Resulbegovića.

2) HAJDARHODŽIĆ, Hamdija: **Neki podaci o stanju na Dubrovačko-hercegovačkoj granici poslije karlovačkog mira**, GLASNIK ARHIVA - VII, Sarajevo, 1967, str. 217.

3) KORAĆ, Vojislav: **TREBINJE**, cit. djelo, str. 254.

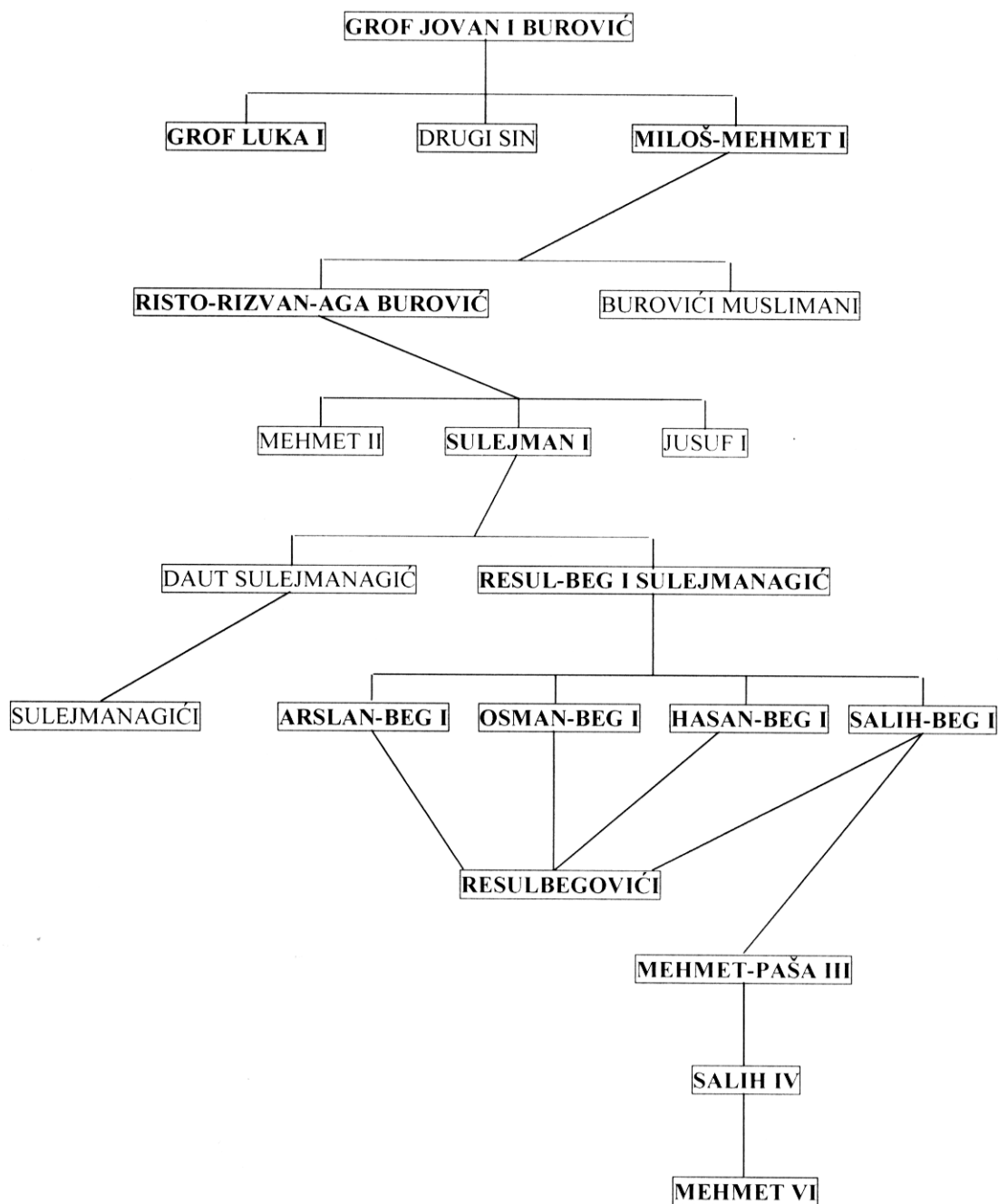
4) BUROVIĆ, Hanadi: **POLOŽAJ HERCEGOVINE POD TURSKOM**, 19. maj 2007, sajt MEĐUKANTONALNA FARMACEUTSKA KOMORA BiH: www.trebinje.info.

5) KOMAR, dr Goran: **KUTI** - selo u Boki Kotorskoj, 2002. Našao sam ga na internetu. Poslije objavljivanja ove knjige Doktor Komar se javio Akademiku Buroviću, pa je napisao o ovoj knjizi jako lijep prikaz, objavljen na sajtu **NOVINAR**, **Minhen-Njemačka,.....???**

- 6) ŽIROJEVIĆ, Olga: **Otpori razumu**, list REPUBLIKA Br. 266-267, uzeli smo sa sajta.
7) MILENKOVIĆ, Sanja: **Position of Herzegovina under the Turkish Rule**, sajt TREBINJE 2007.

III. ISTORIJA NOVSKIH RESULBEGOVIĆA

GENEALOGIJA RESULBEGOVIĆA HERCEG NOVOG

Kako vidite iz rodoslovlja, praotac svih Resulbegovića je Resul-beg I Sulejmanagić. Njegovi su sinovi ti koji su počeli da se, po njegovom imenu, prozivaju Resulbegovići. Sa njima se rađa porodica Resulbegović, na tlu Herceg Novog, koje ovako postaje njihova prva postojbina, dok im je prapostojbina - drevni i veleslavni Perast.

Resul-beg I Sulejmanagić naslijedio je položaj kapetana Herceg Novog od svog brata Daut-age Sulejmanagića, koji je smenjen sa tog položaja zato što je pao u nemilost kod sultana.

Njega će na taj položaj naslijediti drugi sin - Osman-beg I Resulbegović, koji ga i prije smrti zamjenjivao kad-

god je Resul-beg morao da se udali iz grada, bilo kojim poslom ili i zbog ratnih operacija.

Koji je razlog što Resul-bega ne nasljeđuje prvi sin - Arslan-beg I Resulbegović, kako je to bilo uobičajeno po turskim zakonima tog vremena? Arslan-beg je u to vrijeme bio dostigao položaj kapudan-paše (admirala) turske flote, koji je bio viši i važniji od položaja kapetana grada, pa je imao i više prihoda. Tako nije bio zainteresiran za taj položaj, pa ga zato i ustupio svom bratu.

Bazu života Resulbegovića u Herceg Novom zasnovao je njihov čukundjed Miloš-Mehmet I Burović sa svojim sinom Ristom-Rizvanom Burovićem. Oni su dobili od turskih vlasti, kupili ili podigli tu svoje kuće, koje su zatim dogradili, obnovili, pa i gradili nove, naredna pokoljenja muslimaniziranih Burovića. Iz dokumenata vidimo da su Resulbegovići imali svoje dvorove upravo unutar tvrđave Herceg Novog, kule i konake. Evlija Čelebija spominje i *Husan*, zapravo Hasan-bega Resulbegovića. Ali oni su gradili za sebe i van grada, po selima i čiflucima njihovim, posebno u Starom Slanom.

U Starom Slanom svi su Resulbegovići imali svoja dobra, selišta, čifluke, kao i stambene zgrade, kule i konake, podignute tu moguće i od njihovog oca Resul-bega Sulejmanagića, čije saraje u Ljubinju pominje i Evlija Čelebija. Naročito je tamo, u Starom Slanom, mnogo gradio Osman-beg, koji je bio sklon udobnom i raskošnom životu. Kažu da je njegova kula bila na devet bojeva i da u Starom Slanom nijedna druga kula nije se mogla ni uporediti sa njegovom. Resulbegovići (i Sulejmanagići!) u Starom Slanom su obično dočekivali posebno značajne ljude, prijatelje i goste. Tako će Daut-aga Sulejmanagić dočekati tamo i pomenutog Čelebiju, a Resul-beg će u Ljubinju dočekati Suhrab Mehmet-pašu, Pračali Mustafa-pašu, pa i Čelebiju, kojima će prirediti veličanstven banket.

Zimu, kada Herceg Novi sa mora bije bura a sa kopna smrzava hladni severac, Resulbegovići su obično provodili u Starom Slanom, gdje im je bilo ljepše i ugodnije.

Nastavljajući tradiciju svojih pradjedova - Burovića iz Perasta, Resulbegovići su se aktivno bavili i pomorstvom, pa su imali i svoje brodove. Kako ćemo vidjeti u nastavku, jedan od njih se istakao tako mnogo u pomorskom zanatu, da ga sultan udostojio ne samo činom kapetan ratnog broda, već ga proizveo i u admirala flote.

U vrijeme vladanja Resulbegovića Herceg Novim, ovom je gradu dodjelena i jedna od najznačajnijih dužnosti: pripremanje pohoda na Vijenu, prijestolnicu Austrijskog Carstva. Iz luke Herceg Novog trebala je da pođe u rat turska flota, čiji je zadatak bio da okupira Jadranske obale i da preko tih obala snabdije hranom i ratnim materijalom suvozemnu vojsku, koja je, pod ličnom komandom sultana, triumfalno marširala preko Balkana, prodrila u samu Austriju, a zatim i opkolila Vijenu, koja je grmela i tresla se iz temela od snažnih turskih topova i iz dana u dan očekivala svoj pad.

Osman-beg Resulbegović će vladati Herceg Novim, kao kapetan, sve do posljednjeg dana, 3. oktobra 1687. godine, kada će grad predati, poslije krvave odbrane, Mlečanima i svom hrišćanskom rođaku - grofu Ivanu Buroviću. Tako on je posljednji turski kapetan Herceg Novog i posljednji turski vlastodržac tog grada.

Resulbegovići Herceg Novog su autori najslavnije stranice u istoriji ovog grada. Herojsku odbranu, koju su oni svojim grudima učinili ovom gradu, svom rodnom mjestu, nije učinio niko nigdje na svijetu, posebno ne na Balkanu. Ni prijestolnice država se tako nisu branile. Napustiće Turci i Mostar i Sarajevo, napustiće i Beograd, Skadar i Skopje, napustiće i Tiranu, Buda-Pest, Bukurešt, Atinu i Sofiju, ali u odbrani nijednog od pomenutih gradova neće prolići toliko krvi i neće manifestirati takvo junaštvo.

Zašto?

Izlazeći iz Herceg Novog, majke, sestre i žene branilaca grada, cjeljivale su pragove svojih kuća i plakale su, što se nije zbilo u nijednom od pomenutih gradova i veogradova, prijestolnica.

Zašto?

Muslimani su bili i branioci Herceg Novog, kao i oni pomenutih gradova. Junaci su bili i jedni i drugi. Ali su se i razlikovali po nečemu.

Branioći Herceg Novog, u prvom redu Resulbegovići, bili su muslimani, ali i Sloveni. Herceg Novi je bio njihova gruda, njihova kuća i ognjište, njihov odžak, njihov život. Tu si imali ne samo grobove svojih roditelja, već i svojih djedova, pradjedova, čukundjedova, od pamtivijeka. Tu su imali svoj ponos i svoju gordost.

Svugdje po svijetu drukčije se voli i brani svoja gruda, svoja kuća, kojom nas veže sve i svašta, i drukčije tuđa gruda, tuđa kuća, kojom nas ništa ne vezuje. I pjesnik Aleksa Šantić, sin upravo ove grude, reći će:

*Ostajte ovdje, sunce tuđeg neba,
Neće vas grijati, ko što ovo grije.
Grki su tamo zalagali hljeba,
Gdje svoga nemaš i gdje batac nije.*

Resul-beg I Sulejmanagić, sem Arslan-bega I i Osman-bega I, imao je još dva mlađa sina: Hasan I i Salih I. I ovi su se, po njegovom imenu, prozvali Resulbegovići.

Svi su oni odigrali značajne uloge ne samo u istoriji svoje porodice, već i u istoriji Herceg Novog, pa i dalje - Hercegovine, što ćemo vidjeti u nastavku.

Svojom biografijom neki od ovih Resulbegovića ne pripadaju samo Herceg Novom, već i Ulcinju, posebno Hercegovini i Trebinju. Zbog toga bi trebalo da njihove biografije dijelimo u dva dijela, ali - zbog lakšeg razumjevanja - tretiraćemo ih samo na jednom mjestu, ili ovdje, u Herceg Novom, ili tamo, gdje će se iseliti i odigrati važniju ulogu, izuzev Osman-bega Resulbegovića, koji je tako velik, da ga cijelog ne zaprema ni Herceg Novi, pa ni Trebinje. Zato smo prinuđeni da prvu polovinu njegove biografije damo Herceg Novom a drugu - Trebinju. Na taj način, vjerujemo, neće nam se naljutiti ni Novljani, niti Trebinjci.

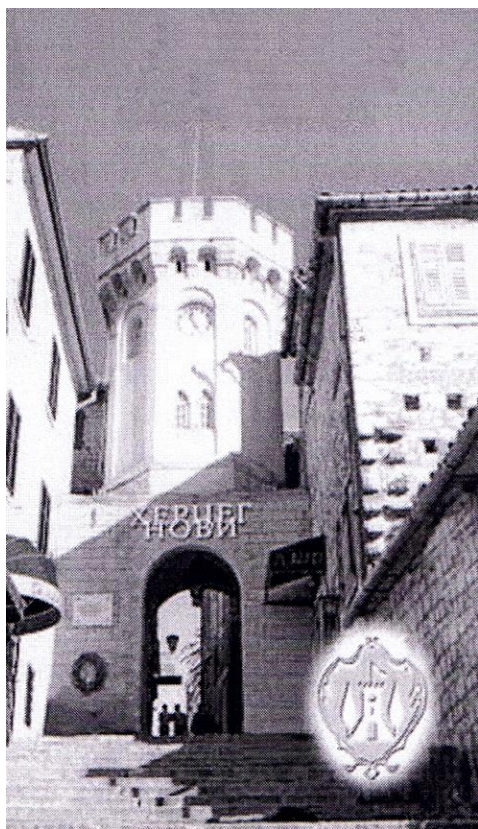
Ovo je kratka istorija Resulbegovića Herceg Novog.

Poslije oslobođenja Herceg Novog, 1687. godine, i Resulbegovići su, sa skoro svim muslimanima tog grada i okoline, napustili te krajeve i preselili se neki u Ulcinj, a drugi u Trebinje, gdje ćemo ih u nastavku ove istorije sljediti.

U istoriji Resulbegovića Herceg Novog tretiraćemo kao značajne ličnosti kapetana Osman-bega I (Osman-paša I), dizdara hadži-Hasan-bega I i Sabit-Mehmet-pašu III.

OSMAN-PAŠA I

BEGA, koja je nasledna. Tako se po imenu svog oca i Osman-aga, kao i sva njegova braća, prozvao Resulbegović. Sljedstveno, on je **Resulbegović Br. 2** u ovoj porodici. Resulbegović Br. 1 je njegov stariji brat – admiral Arslanbeg.

Pošto mu otac, na čelo Novljana, često išao u rat, Osman-beg ga uvijek zamjenjivao na toj dužnosti i faktički se i spremao da ga naslijedi.

Iako je bio vekil, mnogi ga istoričari spominju kao kapetana. Iako je bio beg i Resulbegović, mnogi nastavljaju da ga nazivaju *aga* i *Sulejmanagić*. Konkretno i Pavao Butorac:

*“Osman-aga Sulejmanagić, hercegnovski kapetan, tuži se u siječnju iste godine (1680) kapetanu Matošu Matoševiću na Vicka Burovića i družinu, što na Kamenarima jednoga čovjeka ubiše i u more baciše, a drugomu desnicu odsjekoše, dok su radili oko vinograda Osmanage Ibrahimagića, a došli su s broda ispod Lepetana”.*²⁾

Kako kaže Butorac u nastavku, novski vice-kapetan Osman-beg Resulbegović pripreto je tada Peraštanima: *“...počem vidimo da vami e Peraštanom sasma karv novska oslačala... svetičemo naše sramote...”*

Osman-beg se istakao i kao glasovit megdandžija. Godine 1674, Mato Matošević, peraški kapetan, pozvao ga na dvoboj i ovaj mu je odmah izašao. Poslije deset godina i on pozva na dvoboj Vicka Bujovića, pošto mu družina ovoga osramoti lađe. Četiri godina ranije (1680), kotorski providur Alviz Foscarini zabrani dvoboje između Peraštana i Turaka pod prijetnjom galije, izгона, tamnice, pa i života. I pored toga, Vicko se odazva pozivu za dvoboj pa pođe Osman-begu u susret sa 12 Peraštana sekundanata, a i ovaj sa svojih 12 Novlana. Ovaj se dvoboj zametnu u dva navrata: 1675 i 23. maja 1684. Osman-beg ga teško ranio, ali ga – na zlo Peraštana – ne ubi.

Nastojanjem velikoga vezira Kara-Mustafe 1683. godine izbi rat između Turske (sultan Mehmet IV) i Austrije (cara Leopolda I). Turci dopriješe do Beča i opkoliše ga.

U Bečkom ratu Osman-beg nije uzeo direktnog učešća, jer ga otac ostavio u Herceg Novu kao svog vekilja. Ali je za taj rat učinio sve pripreme i pomagao oca i braću, koja su se za rat spremala, pa su i pošli. Kapetan Resul-beg je poveo sa sobom oba mlađa sina, Hasan-bega i Salih-bega, dok je najstariji, sa turskom flotom, blokirao Jadransku obalu i dopremao turskom sultanu hranu i municiju.

Velikog vezira porazi ispod Beča poljski kralj Jan Sobjeski.

12. septembra 1683, u opkoljenju Vijene (Beča), u ratnim operacijama tog dana, kapetan Resul-beg Sulejmanagić se teško ranio braneći sultana. Poslije nekoliko časova izdahnuo je. Na dužnost kapetana Herceg Novog

Biografiju Osman-paše Resulbegovića napisao je Hercegovac Mustafa Busuladžić pod naslovom **OSMAN PAŠA RESULBEGOVIĆ**, Sarajevo 1938. On je tu studiju poslao za štampanje u sarajevskom kalendaru GAJRET, i objavljena je tamo, ali poslije godinu dana, 1939. Upravo zato što su oni iz redakcije tog kalendara kasnili sa objavljivanjem, autor je štampa kao zasebnu knjigu-brošuru. Busuladžić je pisao o Osman-paši i prije toga, u njegovoj studiji **Resulbegovići**, objavljena u časopisu NOVI BEHAR God. IX, Broj 7-8, nastavlja se u broju 9-11, i završava se u broju 12, Sarajevo 15. oktobra 1937. godine.

O Osman-paši su pisali i mnogi drugi istoričari, među kojima posebno spominjemo renomiranog, poštovanog i jako cijenjenog **Vojslava J. Koraća** (1911-1969), koji je sa naučnom akribijom i posebnim kompetencijama istoričara i akademika pisao i o ostalim Resulbegovićima u njegovoj poznatoj tetralogiji **TREBINJE**, objavljena u Trebinju 1966. i 1971. godine.

U ovom poglavlju naše studije nemamo za cilj da damo kompletnu biografiju Osman-paše. Jedno takvo djelo nazire se u budućim našim planovima. Sada dajemo ukratko podatke iz njegove biografije, da bi čitaoci ovog djela saznali ko je on i kakvu je ulogu odigrao prije svega u istoriji Resulbegovića, a zatim i u istoriji svog naroda.

Osman-paša je drugi sin kapetana Resul-bega I Sulejmanagića, praunuk Miloša-Mehmeta I Burovića. Rodio se u Herceg Novom, negdje oko 1640. I narodna pjesma kaže: *“Osma-paša on je iz Novoga”*.

U dokumenta tog vremena, po prvi put, spominje se 26. juna 1673, imenom Osman-aga, a kao čorbadžija novskih janičara¹⁾. Izgleda da se negdje u to vrijeme, njegov otac, kapetan Herceg Novog, istakao u ratnim operacijama sultana, pa mu ovaj priznaje titulu pljemića -

imenuje se njegov sin Osman-beg Resulbegović.

Osman-beg stupa na tu dužnost u vrlo složenoj situaciji, ali ne i bez iskustva. On je sav svoj dotadanji život proveo u oficirskoj uniformi. Izgleda da je dostigao i čin bimbabe, a - zamjenjujući često svog oca na dužnost kapetana - on se i ispracticirao poslovima kapetanije.

Poslije neuspjelog napada na Beč i fatalnog sloma, koji je tu turska ratna mašina pretrpjela, sva je Turska imperija počela da se kotrlja nizbrdo. Njen dotadanji uspon je priješao zenit. To se odražava svugdje i po njenim vilajetima, pašalucima, sandžacima, kapetanijama i kasabama. To se odražava i u kapetaniji Herceg Novog, ma da kapetan Osman-beg čini sve da održi i duh i red predašnji.

Na granici svoje kapetanije on ima ništa manje već četiri države, sve četiri hrišćanske: Austrougarska monarhija, Republika Mletačka, Republika Dubrovnik i Crna Gora. Preko svega i Kapetaniju Perasta. I samo ova posljednja bila je dovoljna da mu muti vode i huška hrišćane, destabilizirajući ovako unutrašnju situaciju njegove kapetanije.

Nije se osušilo mastilo na dokumenta o miru u vezi Bečkog rata, a Sveta liga započinje novi rat protiv Turske imperije. Tako Osman-beg u jeku jednog rata započinje svoje kapetanovanje i u jeku drugog rata ga nastavlja.

Za napad na Herceg Novi vršene su pripreme više godina.

Saveznici su odmah, sa raznih strana, počeli čarkanja i napade na Tursku. Oni pozivaju na ustanak i pokorene narode, da ih kao obično upotrijebe i kao povod za rat, a i kao svog saveznika u poljedini neprijatelja. Ovako je počeo tzv. Prvi morejski rat (1684 - 1699).

Za ovo su Mlečani još 1684. godine vratili iz Istre i Dalmacije u Boku, poglavito u Perast, brojne hajduke sa njihovim porodicama, a na čelu sa slavnim hajdučkim harambašom **Bajom Pivljaninom**, da bi ih u novom ratu, Morejskom, upotrijebili u borbama protiv Turske.

Tomo Popović piše da je u to vrijeme najsnažniji ekonomski pomorski grad u Boki bio Perast, pa je bilo i za očekivanje da Peraštani budu zainteresirani da hercegnovski kraj, odnosno da ulazak u zaliv, ne bude u rukama Turaka. Sledstveno je i njihov doprinos u oslobođenju grada bio znatan. Među Peraštanima, najznačajniji doprinos dala je porodica Burovića, a među njima posebno grof. Ivan Burović.³⁾

Na prvi poziv Mlečana svi su se Bokelji, posebno Peraštani, digli na ustanak. Kod grofa Ivana Burovića u Perastu okupiše se hajduci sa svih strana Balkana. Prethodili su im poznati harambaše kao veleslavni **Bajo Pivljanin**, slavni **Janković Stojan**, pa **Miho Kolumbara**, **Miloš Lepirić**, **Božo Lucić**, **Petar Janković** (rodom iz Kumbora), **Nikola Vukov** (iz Jošica), **Stefan Popović** (iz hercegnovskog kraja), **Vuk Ivanović** i **Lazar Mirčetić** (iz Trebinja), **Periša Mandić** i drugi. Sa njima su došli u Perast i njihove čete. Neki od njih, još ranije, bio je sklonjen na teritoriji Dubrovnika, ali ih otuda izvukao i smjestio u Perast grof Ivan Burović. Tako je Perast postao centar bokeljskih, hercegovačkih i crnogorskih hajduka. Tu su se vježbali i spremali za Morejski rat pod posebnim staranjem grofa Ivana Burovića.

U jesen 1684. godine, mletačka flota, pod komandom Petra Valijeria uđe u Boku i napade Risan sa mora, dok je grof Ivan Burović, na čelo Peraštana, napade sa kopna. Poslije nekoliko ljutih okršaja, Biljalj-aga Rizvanagić – dizdar Risna – povuče se prema Trebinju sa svojim trupama i Mlečani zauzeše grad.

Tada Mlečani pokušashe udar i na Herceg Novi, ali im se otuda odupreše muslimani Novog na čelo sa svojim kapetanom Osman-begom Resulbegovićem.

Stariji brat Osman-bega, kapudan-paša Arslan-beg, pođe sa turskom flotom u protiv-napad, dok ga Biljalj-aga, sa svojim snagama, podrža sa kopna. Poslije krvavih okršaja na moru i na kopnu, Turci povratish Risan.

U februaru ili martu 1685. harambaše iz Perasta, sa oko 130 hajduka, prebaciše se na teritoriju bosanskog pašaluka. U Zubcima napadaju Turke, gdje zarobiše dva Turcina sa 70 konja pšenice i drugih sitnica, upućenih u Dubrovnik. Zatim nastavljaju put za Cavtat i otuda usmjeravaju napad prema Trebinju, gdje su zapalili selo Glavsko i oteli nešto stoke.⁴⁾

Sličnih upada bilo je i u drugim krajevima, pa i prema Crnoj Gori, gdje je prvih dana maja 1685. godine, na Vrtijelci, poginuo u borbi protiv Turaka Bajo Pivljanin. Sa njim su poginuli i mnogi hajduci i Crnogorci, koji su se suprotstavili napadu Turaka i mještana iz Skadra na njihovu domovinu. Na čelu turskog napada bio je naš poturčenjak iz Ulcinja **Sulejman-paša Mali**, tada Skadarski sandžakbeg. Pošto je tu razbio Crnogorce i hajduke, koji su prirekli u pomoć vladaru Crne gore, Sulejman-paša je ušao na Cetinje, gdje je ostao 4 dana, sa željom da najzad vidi čitavu Crnu Goru potčinjenu. Pošto to nije postigao, za osvetu, spalio je Ljubotinje, Građane, Bjelošu, Ugnje, Očiniće, Trnovo i samo Cetinje.

Lično **grof. Ivan Burović**, 1686. godine, za osvetu Baja Pivljanina, napada Turke na moru svojom marcijalom. Tom prilikom je na ulcinjskoj obali zaplijenio pet turskih lađa, kratih soli.

Sulejman-paša će preduzeti novi pohod na Crnogorce i 1692. godine. Opet prodire do Cetinja, pa - za odmazdu - sruši cetinjski manastir.

Iste 1686., Grof Ivan, sa svojim bratom Đurđem i sa nekakvim Grilom (moguće je bio Grgur, sin Vicka I, strica Grofa Ivana!) uhvatiše se u koštac na moru sa jednim negropontskim gusarom i njegovim Turcima. Borbom prsa

u persa, sa sabljama, izvojili su pobjedu nad njima, što je privuklo posebnu pažnju mletačkih vlasti na njega. Tada ga generalni providur za Dalmaciju i Albaniju **Jeronim Korner**, sa sjedištem u Zadru, postavlja na čelu Bokelja i hajduka i ovlašćuju ga da napadne Turke na svim frontovima, na moru i na kopnu. Ovlašćenjem mletačkih vlasti grof Burović ne samo što organizuje i komanduje svim narodnim snagama (i Morlacima!) u borbi protiv turskog okupatora, već i lično uzima učešće u borbama na kopnu i na moru.

Organizovani od njega, senjski uskoci, 1687. godine, sa harambašom Stojanom Jankovićem, prodrli su do Mostara i popalili Podhum, Džabovinu i Rajevinu⁵⁾. Hajdučki harambaša Periša Mandić, sa 700 Dubrovčana i 80 hajduka, iste godine kani na Caftat da otuda udari na Trebinje.⁶⁾

Bosanski paša Atlagić, da izbjegne opasno vojevanje po Ugarskoj, s jakom vojskom opsjedne Sinj prvih dana travnja 1687. i za 24 dana bio ga iz topova i napadao, ali uzaludno. Tada opšti providur Jeronim Korner pozove Ivana Burovića i njegove hajduke pa pođu u pomoć Sinju, što primora pašu Atlagića da se povuče.

Pošto je pridobio za sebe stanovnike Crne Gore, Brda i Hercegovine, naročito u kraju oko Trebinja i Popova, uz generalnog providura za Dalmaciju, Jerolima Kornera, grof Ivan Burović 3. avgusta 1687. iskrao se sa svojim gusarima u Slanom. Bilo je tu oko 5000 ratnika, većim dijelom naših hajduka. Prešavši preko Dubrovačke teritorije oni upadaju u Popovo, gdje osvojiše nekoliko sela. Poslije ovog uspjeha providur Korner se povukao i ostavio na bojnem polju grofa Burovića sa oko 1000 hajduka i gusara.

Kapetan Herceg Novog **Osman-beg Resulbegović** je odmah pohitao u Popovo sa svojim vojnicima i ukrstio sablje sa hajducima i gusarima grofa Burovića. Budući u većem broju i sa bolje organizovanim snagama, hrišćanski Burović potuče muslimaniziranog Burovića 9. avgusta 1687. Osman-beg se spasio zahvaljujući brzim nogama svog konja, dok ga razbješnjeni rođak gonio sve dok mu konj ne posrne. A izgleda da ga na to primorase i riječi Osman-bega: *« Pokoljenja te neće slaviti za ubijstvo svog rođaka, već za oslobođenje domovine! »*

Iz izvještaja Jeronima Kornera saznajemo da se očekivalo veće učešće hercegovačkih i crnogorskih plemena u ovim borbama, što potvrđuje i jedno od pisama Visariona Bajice providuru: *« da će ne samo crnogorska, nego i sva druga plemena, što su potčinjena u vjerskom pogledu, biti gotova da s oružjem budu uz Republiku kada mletačka vojska napadne Herceg Novi »*.

Generalni providur Jeronim Korner, pošto je izvršio sve pripreme i provocirao Turke sa hajducima i gusarima na moru i u svim pograničnim mjestima, pripremio se za opšti, frontalni napad na Tursku, upravo na moru, u zoni Herceg Novog. Zato on okuplja u avgustu 1687. godine mletačku flotu na Hvaru. Poslije poraza Turaka kod Siska, ova se flota sa Hvara uputila Korčuli i Mljetu i tako se približava Turskoj granici i Herceg Novom.

Dubrovačka Republika Svetoga Vlaha, videći u Mletačku Republiku Svetoga Marka svog neprijatelja, odmah obavještava o svemu Osman-bega Resulbegovića, pa mu dostavlja i municiju, namirnice, sve što mu treba za odbranu. Oni mu dostavljaju i dan napada saveznika na Herceg Novi.

Osman-beg se zdogovori sa svojim starijim bratom Arslan-begom, kapudan-paša turske flote, da sa brodovljem izađe iz Boke, da tako ova flota ne padne u ruke Mlečana i da se od njih ne uništi, a i da s leđa napadne mletačku flotu i pomogne odbranu Hercegnovog. Sa druge strane, na palubama ovih brodova, on pope sve one koji bi mu bili na teret pri odbrani grada, starce i starice, žene, djecu, koliko su mogli da prime ti brodovi.

Istovremeno Osman-beg vrši opštu mobilizaciju svih koji su sposobni za rat i uvodi u grad namirnice i naoružanje. Uveo je u tvrđavu i nekoliko stotina vojnika-najamnika, pretežno Albanaca iz Albanije, pa je obavijestio i sandžabega u Mostar, i vezira u Sarajevo, i sultana u Istanbul.

Generalni mletački providur za Dalmaciju **Jeronim Korner**, pošto je izvršio sve pripreme i provocirao Turke sa hajducima i gusarima na moru i u svim pograničnim mjestima, posljednjeg dana avgusta, naveče, naređuje pokret. I mletačka flota, u sastavu od 150 brodova naoružanih do jedara, mornarima, pješadincima i konjicom, topovima svih kalibara, izađe iz luke Polača na Mljetu i krenu u borbeni raspored prema Boki. Providur Korner povede na Herceg Novi vojsku od 10 do 12.000 ljudi, oko 2200 plaćenika iz Dalmacije, 1000 probраних Morlaka (Vlasi) pod komandom **Bernardo Barbaro**-a, 400 pionira sa dalmatinskih ostrva, 250 artiljeraca, 200 konjanika, 1000 pješaka iz Venecije i isto toliko sa galija. Od artiljerije Mlečani su raspolagali sa preko 20 artiljerijskih oružja težeg kalibra, pored topova sa ratnih brodova, koji su mogli dejstvovati sa kopna i sa mora. U Zadru providur ukrca čete dobrovoljaca na 120 lađa svake veličine. Pridruži se ovoj vojsci jedan odred malteških brodova i 300 ratnika, vitezova, brodovlje i ratnici iz Đenove, pa i Firentinci, što ih posla veliki vojvoda toskanski, pa papinske (Inocentij XI) galije pod Herbsteinom, koje su se Mlečanima i Maltežanima priključile pod Korčulom.

U ponedjeljak, 1. septembra 1687. godine ova flota je doplovila pod Rose, prema Herceg Novome, i blokirala ulaz-izlaz iz Boke.

Svim ovim snagama suprotstavio se kapetan Osman-beg Resulbegović sa ono malo vojnika što je imao u tvrđavi, sa svojim sinovima, dva mlađa brata i njihovim sinovima.

Ovako, i ovaj put, suprotstaviše se braća jedni drugima: hrišćani muslimanima i muslimani hrišćanima. Dva najistaknutija Burovića tog vremena, kapetan Osman-beg i grof Ivan, ukrstiše sablje i uhvatiše se u koštac na život i

smrt. Obojica su se borili za svoju zemlju i svoju vjeru, za svoja ognjišta, za svoju slobodu i za svoj život, na što su obojica imali ista prava. I obojica su se borili pod tuđom zastavom i za tuđe interese, sa kojima su im bili skupčani i lični interesi, pa i interesi naroda koji su predstavljali. Drukčije nisu ni mogli. Takva su vremena bila. Njegoš kaže:

*Krst nositi vama je suđeno -
strašne borbe S SVOJIM i s tuđinom!*

U noći 1. septembra, čim je sinjaliziran da je saveznička flota prispjela pred ulaz u Boku i blokirala ga, grof Ivan Burović, sa 360 odabranih Peraštana, napada Tursku Imperiju u Risan, oslobađa ga i prodire do Zelenike.

Biljalj-aga Rizvanagić opet se povlači sa svojim trupama u Trebinje, dok pred Peraštanima Burovića, koji usiljenim maršom nadiru prema Herceg Novom, ispreči se svojim trupama mladi oficir Sabit-Mehmet-beg, bratanac Osman-bega Resulbegovića.

Tako je počeo Prvi morejski rat (1684-1699), u kome najveću težinu na ovim prostorima drži na svoja pleća upravo kapetan Herceg Novog Osman-beg Resulbegović.

U utorak, 2. septembra, poslije podna, flota ulazi u Boku i do mraka zauzima borbeni položaj, pred sâma utvrđenja grada, sa cijevima svojih lakih i teških topova uporenim na novsku tvrđavu, na vrh koje je Osman-beg Resulbegović vihorio tursku zastavu.

Naveče 2. septembra, lično grof Ivan Burović, na Kumboru, dočekuje mletačkog providura Jeronima Kornera, koji tu iskrcava sa brodova pešadiju i konjicu, zahvaljujući Buroviću i njegovim Peraštanima, što mu tu očišćenje terena i učiniše oslonac.

Sutradan je Herceg Novi osvanuo opkoljen.

Istog dana, dok mletačka mornarica opседа Herceg Novi sa mora, sa Burovićem se ujedinjuju svi hrišćani okolnih sela, kojima on zatvara obruč Herceg Novog sa kopna. Tada komandu nad odredom Peraštana grof Burović predaje junačkom kapetanu Perasta **Ivanu Mazaroviću**, dok lično komanduje svim domaćim snagama, koje su opsjele Herceg Novi sa kopna, presjećaju tako gradu svaku kopnenu vezu. Snage Burovića napadaju Turke u grad i u pozadini. Njegove megdandžije, pa i on sâm, izazivaju Turke i poturčene Novljane na dvoboje.

Istoričari, koji su opisali opsadu Herceg Novog, kažu da su se savezničke snage iskrcale iza jednog grebena na rtu Kumbora, i da su im pri tome uskočili u pomoć Peraštani. Tu su Turci, pod komandom mladog **Sabit-Mehmet-bega Resulbegovića** dali žestok otpor, pa su se saveznici iskricali kod Zelenike. Pošto su saveznici pošli prema Zelenici, Grof Ivan Burović, sa svojim Peraštanima i okolnim narodom zauze na juris Đurđevo brdo, kraj Sutorine. I dok su se ovi okršaji razvili na istočnoj strani fronta, sa zapadne strane napadoše Turke Crnogorci sa 300 ljudi.⁷⁾

Butorac piše: *“Po mletačkom piscu plemiću Nikoli Berenzaniju stajahu Peraštani ispred Herceg Novog s lijeve strane u nekim razvaljenim kućama tik do morskoga kaštela. Tu se radi sigurno o kaštelu, u mletačko doba zvanu “Fortemare”. K Peraštanima prebjegnu dva Arbanasa moleći za slobodu i život, s izjavom da će mnogi Turci napustiti tvrđavu, ako im se zajamči slobodan prolaz kućama. Jednoga od te dvojice otposlâ Kornaro s jednim Peraštanimom u tvrđavu. Broj je turskih izbjeglica iznosio do 220 oboružanih ljudi, s obiteljima. Kad je Kornaro tražio od opsjednutih da predadu grad, ovi nikako ne pristanu, dopače se odvažno sa zidina odupru. Tad se uveliko istaknu Peraštani”⁸⁾*. Tako je propao ovaj pokušaj da im se predajom Albanaca preda i Donji grad, koji su oni branili iz svoje kule.

Na teritoriji Novske kapetanije, potstaknuti koliko od Mletačke Republike i Austrije, toliko i od crnogorskog vladike sa Cetinja, dižu se na opšti ustanak i hercegovačko-crnogorska plemena. Za ovo je mnogo doprinio Ivan Burović.

Na dan 10. septembra nikšićki **vojvoda Vukašin Gavrilović** pritiče u pomoć Grofu Ivanu sa njegovim Nikšićanima, koji prodreše čak do Trebinja i Tvrdoše⁹⁾. Tako je Osman-beg opkoljen u Herceg Novi ne samo sa mora, već i sa kopna. Sve veze sa poljeđinom su mu prekinute. Dok je on otuda iz dana u dan očekivao pomoć, sa mora mu se javi brat Arslan-beg, koji se usidrio u Ulcinj i u ušću Bojane, pa je otuda napadao s leđa Mlečane.

O žestini borbi oko Herceg Novog govori činjenica da ni jedna kuća u gradu nije ostala čitava, dok su gradske zidine bile polusrušene. Teški topovi napadača preoral su granatama grad na svaki korak, stvarajući utisak da se nad njim srušilo i samo nebo. I pored toga Osman-beg Resulbegović se ne predaje.

Simo Matavulj piše: *“Za četiri veka, oko Novoga, prolilo se toliko krvi hrišćanske i turske, da bi se njom mogla ispisati sva njegova povest po njegovim bedemima”*.

Borbe oko Herceg Novog traju danima i nedjeljama, dano-noćno, pun mjesec dana.

Iz dana u dan vojne snage Osman-bega su se topile, malaksale. Mnoge su mu vojne starešine i junaci ubijeni na dvobojima, dok su mu vojnici ginuli jedan za drugim na bedemima grada, koliko ustreljani od napadača, još više masakrirani od topovskih granata. Bezbroj njih su mu ležali pred oči teško ranjeni, nesposobni za dalje ratovanje. Svaki čas su mu umirali, koliko od rana, toliko i od zarazne boljesti, koja obuhvati opsjednuti grad. Pišu da su

Osman-begu, u odbrani Herceg Novog, poginuli oko 300 ratnika. Na drugoj strani, u napadu na Herceg Novi poginulo je oko 200 ratnika, od kojih je samo Peraštana poginulo 42.

Iako je iz dana u dan očekiva pomoć sa kopna, ni sultan, ni vezir, pa ni sadžakbeg mu ne pritekoše u pomoć.

I pored toga on je nastavio otpor. Ni pomišljao nije na predaju. Stalno se nadao pomoći bar od sandžakbega, ako ne i od sultana ili od bosanskog vezira.

Hercegovački Topal-paša, koji je sa oko 4000 vojnika htio i pokušao da mu pritekne u pomoć, iznenada je napadnut i opkoljen u blizini Herceg Novog od grofa Ivana Burovića i njegovih Bokelja, hajduka, Morlaka i Crnogoraca. Poslije krvavog otpora, Topal-paša jedva je izvukao živu glavu.¹⁰⁾

I Butorac piše: *“I pri napadu Husein Topal-pašinih četa iz Hercegovine, kome je bila nakana da omete opsadu i opsjednutima olakša odbranu, Peraštani s Crnogorcima udare na neprijatelja s boka i unesu zabunu u tursku vojsku, pa se paša povuče”*.¹¹⁾

U borbama protiv Topal-paše su se posebno istakli Morlaci (Vlasi). Paša je izgubio u okršajima 700 ljudi, 12 zastava i mnogo oružja.¹²⁾

Kako odbranu grada, tako i napad na njega, ometale su mnogo i neprestane kiše. Izgledalo je kao da i nebo plače što se brat bori protiv brata, što brat brata kolje i vadi mu oči.

Slabu stranu odbrane činila je i najamnička vojska, koja je bila glavni dio turske odbrane. Uz to je ove vojnike zahvatila i bolest, pa i očajanje zbog nedolaska novih vojnika da ih smijene na ratištu, kao i zbog nedostatka municije i novca.

I pored toga Resulbegović se ne predaje.

29. septembra, u ishod sunca, jedna bomba pade u kulu, gdje je bila sprema za municiju (*“Torriione della Munitione”*), i ubije 200 osoba. Oko 19 sati učinjen je opšti juriš s mora (galije) i s kopna, gdje poginuše, između ostalih, i dva malteška viteza. Sa njima i grof Ante, otac grofa Ivana Burovića. I pored toga juriš nije donio željeni uspjeh, jer ga odbiše opsađeni.

Vjerovatno bi ove borbe trajale i duže, da 230 Albanaca-najamnika, umorni dugim borbama, desetkovani neprekidnim kanonadama topova sa kopna i sa mora, bez izgleda na pomoć ni sa koje strane, bez izgleda da će im Turci platiti što su im već dugovali, a oslanjajući se *“na tvrdu riječ”* Grofa Burovića, pristadoše na novčanu nagradu, koju im ovaj ponudi. Tako oni - *“con l'Hamo d'oro”* - tj *“na zlatnu udicu”*, dakle mitom, kako piše Sekulović, napustiše svoja borbena mjesta¹²⁾, izdadoše Osman-bega Resulbegovića, i, u noći između 30. septembra i 1. oktobra 1687. godine, predali su Grofu Buroviću Abašinu kulu kraj mora (*“Torriione, che riguarda la marina”*), odakle ovaj prodire u Donji grad.¹³⁾

U sam osvit zore, 1. oktobra, Burović razvi nad kulom mletačku zastavu, pa otuda osu Gornji grad vatrom iz topova.

Kad vide Osman-beg nad Donjim gradom mletačku zastavu, pomrači mu se vid. Izdaja Albanaca pogodi duševno ovog junačkog komandanta grada i odbrane. Zato, videći da je dalja odbrana uzaludna, 2. oktobra 1687. godine posla kod grofa Ivana Burovića Sabit-Mehmet-bega Resulbegovića da ugovori predaju grada.

Grof Ivan Burović održa zadanu riječ Albancima. Neke od njih poznavao je od ranije, u samom Perastu, gdje su se ispred turskog zuluma bili sklonili posredovanjem barskog nadbiskupa Vicka Zmajevića. On ih je popeo na svoje brodove i prebacio ih na tursku teritoriju, gdje su mu zatražili.

Svi istoričari ovog rata priznaju da su opsađeni dali žilav otpor i pokazali vještinu i hrabrost, koju osvajač nije očekivao. Posebno se ističe Osman-beg, njegov najmladji brat Sali-beg i sin ovoga - Sabit-Mehmet-beg. U borbama za odbranu grada poginuli su mnogi Turci, a i naši muslimani, koji su se borili na strani Turaka. Ne dospjevši ni do vrata tvrđave Herceg Novog, poginuo je i trebinjski dizdar Biljalj-aga, koji je sa malim snagama pritekao u pomoć opsjednutima. Kako rekospo, on je izgleda bio unuk Jusuf-age Rizvanagića, a ovaj – stric Resul-bega Sulejmanagića, oca Osman-bega Resulbegovića.

Poginuli su mnogi i na drugoj strani, posebno Peraštani, hajduci i Morlaci, koji nisu pitali za smrt.

Sabit-Mehmet-beg ponudi svom hrišćanskom rođaku grofu Ivanu predaju pod časnom pogodbom da mogu slobodno, sa oružjem i ličnim stvarima, napustiti grad i to poslije šest ili četiri dana. Burović prihvati uslove predaje, ali ne i rok. On im je tražio da se odmah predaju. Tako 2. oktobra 1687. godine izadoše kroz severna vrata grada prvi vojni odredi, zatim oko 2500 muslimanskih žena i djece¹⁶⁾ (Butorac navodi broj od 2.220¹⁷⁾), pa ranjeni vojnici, pa opet regularne trupe, sve pod svojim oružjem. Izlazeći iz grada žene su briznule u plač i cjelivale zidine grada i vrata.

Butorac piše: *“Osman-beg je izašao iz grada pod oružjem i s prtljagom na pleća”*¹⁵⁾. U toj dugoj povorki, on je bio posljednji, kao što su posljednji napustali brodove, kad su se topili u more, njegovi slavni pretci, proslavljeni kao kapetani. Pokraj njega je bio nerazdvojni bratućed, mladi, hrabri Sabit-Mehmet-beg, koji je nosio ključ grada na vrh bajoneta svoje puške.

Pošto izadoše kroz vrata Herceg Novog, Osman-beg Resulbegović skide ključ grada sa bajoneteta svog bratućeda i, po ugovoru, predade ga za to određenom mletačkom oficiru **markizu dal Borro**.¹⁴⁾

Pokraj mletačkog markiza čekao ga njegov rođak grof Ivan Burović, koji mu se odmah baci oko vrata, zagrli ga i poljubi.

- Bez obzira na ovaj rat i ovo krvoproliće, mi smo bili i ostajemo braća!- reče mu hrišćanski Burović.

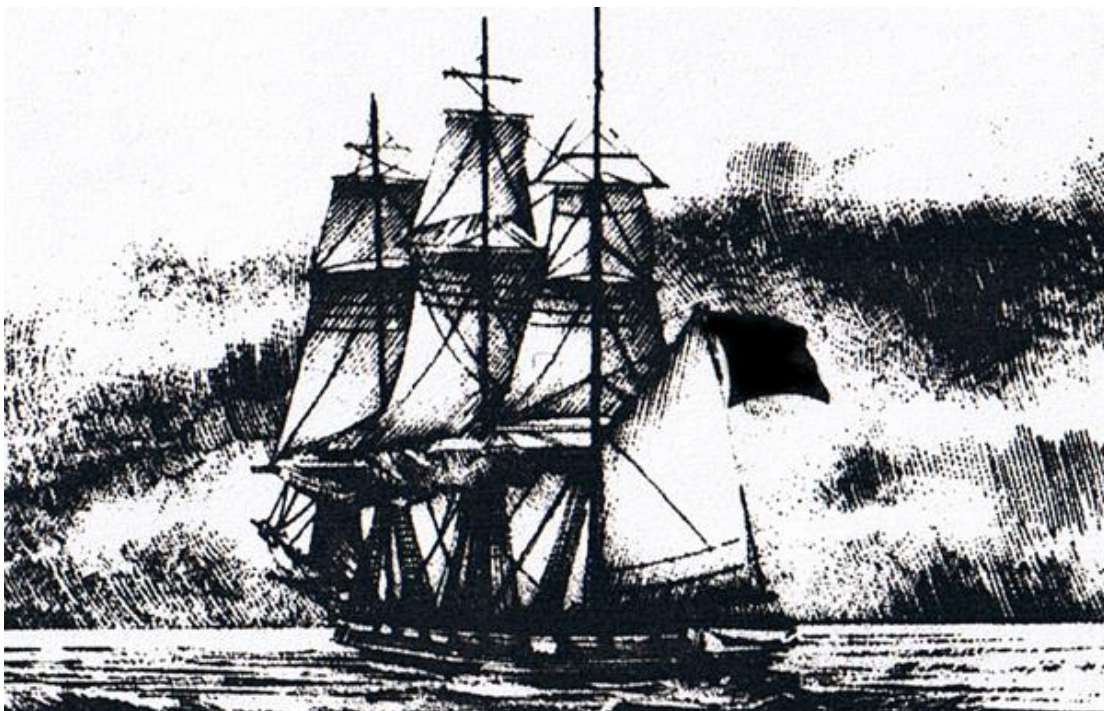
- Daj Bože da svi što prije postanemo svjesni toga!- odgovori mu muslimaski Burović uz stisak ruke.

Osman-beg Resulbegović i grof Ivan Burović nisu bili samo veliki ratnici i veliki neprijatelji jedan-drugog, već i veliki ljudi svog vremena, pa i veliki rodoljubi.

Istog dana, u blizini Herceg Novog, stigoše ništa manje već tri paše sa svojim vojskama. Zemlja se tresla pod kopitima njihovih ratnih konja, dok se prašina dizala za njima, pokrivajući nebo i sunce. Videći da se grad predao, nijedan od njih se ne usudi da napadne. Oni samo prihvatiše Osman-bega i njegove ratnike.

I Sulejman Mali, iz Skadra, pošao je u pomoć Osman-begu Resulbegoviću, ali kad je stigao na Njegušima, čuje da je Herceg Novi pao, pa se vrati.

(Nastavlja se u Sedmi dio - Resulbegovići Trebinja)

1) SAMARDŽIĆ, R...: **VELIKI VEK DUBROVNIKA**, - Beograd 1962, str. 458.

2) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str. 97.

3) POPOVIĆ, Tomo K.: **HERCEG NOVI - istorijske bilješke 1382-1797**, Herceg Novi, 1924, str. 83, 96.

4) MILOŠEVIĆ M.: **Pomen o Bajru Pivljaninu**, ISTORIJSKI ZAPISI, Br. 1, Cetinej 1954, str. 191-192.

5) KREŠEVLJKOVIĆ, H.: **ESNAFI I OBRT U STAROM SARAJEVU**, Sarajevo 1958, str. 76.

6) KORAC, Vojislav: **cit.djelo**, str. 121.

7) BUTORAC, Pavao: **cit.djelo**, str. 119.

8) **Iden**: str. 118.

9) MIJUŠKOVIĆ, S.: **Pleme Nikšići u Morejskom ratu (1684-1699)**, ISTORIJSKI ZAPISI Br. 1, Cetinje, 1954, str. 9.

10) A.FIGURIĆ: **TREBINJE NEKADA I DANAS**, Ljubljana 1930, str. 34.

11) BUTORAC, Pavao: **cit.djelo**, str. 119.

12) **Iden**: str. 121.

13) **Iden**: str. 120.

14) S.MUSIĆ: **IZVJEŠTAJI**, cit.djelo, str. 93.

15) BUTORAC, Pavao: **cit.djelo**, str. 121.

16) PEJOVIĆ, Marija Crni: **PRILOG**, cit.djelo, str. 101

17) BUTORAC, Pavao: **cit.djelo**, str. 121.

DIZDAR HADŽI HASAN-BEG I

Hadži Husan-aga, koga nam spominje u Herceg Novi Evlija Čelebija, sa njegovom kulom i sa jednim « *divnim stablom datule* »¹⁾ pred kućom, nije niko drugi do hadži Hasan-beg Resulbegović, jedan od najkulturnijih ljudi svoga vremena u Herceg Novi, koji se do kasno smatrao i za prvog zajamčenog Resulbegovića²⁾, pošto mu se našlo ime u jednom dokumentu iz 1714. godine, a u tom stupnju istorijskih istraživanja još se nije naišlo na nekog drugog Resulbegovića po dokumentima vremena. Kako ćemo vidjeti, u jednom drugom dokumentu iz kraja XVII vijeka, moguće iz godine 1695., sa prezimenom Resulbegović srest ćemo Sabit-Mehmet-pašu, registriran u ovoj knjizi imenom MEHMET III.

Hasan-beg je treći sin Resul-bega I Sulejmanagića. Ovo je i mišljenje VI. Koraća³⁾. On se, kao i ostala njegova braća, po imenu svog oca, prozvao Resulbegović. Znači, on je **Resulbegović Br. 3** na ovom svijetu.

Rodio se u Herceg Novom, negdje u prvoj polovini XVII vijeka. Tu je završio mejteb i ruždiju, pa je više studije nastavio u Istanbul. Bio je i u hadžiluk. Kao i svi drugi koji su posjetili Ćabu, Muhamedov grob - nazvao se Hadži Hasan-beg. On je prvi hadžija⁴⁾ iz ove porodice, a vjerujemo i prvi poznati klerikalac.

U vrijeme napada Mlečana i grofa Ivana Burovića na Herceg Novi, Hasan-beg je imao oko 50 godina, bio je i oženjen i sa odraslim sinovima. On je sigurno uzeo učešće u odbrani grada sa braćom i sa svima drugima. Pošto se Herceg Novi predao, Hasan-beg je sa svojom porodicom prešao u Trebinje, pa se tamo spominje i kao dizdar grada, upravo u pismu od 1126 po hidžri (1714), prije 1. februara, koje je svojeručno napisao i poslao Dubrovčanima radi nekog Jovana Grgića, koji je zbog nasilja utekao iz hercegovačkog sandžaka u Župu dubrovačku i dao nekakvom Petru Kuluku dva konja za prehranu. To je pismo sačuvano u dubrovačkoj arhivi. Po prvi put je objavljeno od Ćira Truhelka.⁵⁾

I jezik ovog pisma je srpsko-hrvatski, kao i onaj kojim je pisao i Sabit-Mehmet-paša Resulbegović njegovo famozno pismo od prije oko 15 godina.

Interesantno je u ovom pismu bosančica (stara ćirilica azbuka Bosne), koju su upotrebljavali u ta vremena samo školovani Sloveni, obično pljemići. Ona se nije učila po turskim školama, a neturske, pod turskom okupacijom, nisu postojale ni za vlastelu, kamoli i za raju. Ona se učila samo po manastirima, koje Hadži Hasan-beg, kao musliman, sigurno nije pohađao. Zato se postavlja pitanje gdje je ovaj musliman naučio to pismo? Sigurno kod kuće, gdje se prenosilo od oca na sina, naslijeđeno u ovoj muslimanskoj porodici još od njihovog hrišćanskog pretka Miloša Burovića, koji je sigurno to pismo naučio u nekoj školi pri kakvom manastiru i prenio ga svojim potomcima. Setite se da je ovom ćirilicom pisao svoja pisma i njegov unuk, novski kapetan Mehmet-aga Rizvanagić.

U dokumenta on se spominje 1714. godine kao dizdar Trebinja, ali je više nego sigurno da je dizdar Trebinja od onog dana - 1687. godine - kada je pod zidine Herceg Novog, nastojavajući da mu pritekne u pomoć, poginuo trebinjski dizdar Bilal-aga, za koga mislimo da je bio unuk trebinjskog dizdara Jusuf-age Rizvanagića. Na taj položaj Hasan-bega je sigurno predložio brat Osman-beg Resulbegović, kapetan Novske kapetanije, poslije pada Herceg Novog i imenovanja na položaj trebinjskog kapetana.

Dizdar znači kastelan, čuvar utvrđenog grada. To je značajan položaj i čin u turskoj vojnoj hijerarhiji. Dizdari su bili age i begovi višeg ranga, oficiri. Oni su čuvali tvrđavu, oružje, municiju, svu opremu za vojsku, zatim ishranu i zatvorenike. Muslimanizirani Burovići, u prvom redu Rizvanagići, prvi su poznati dizdari Trebinja. Sjetite se Mehmet-age II Rizvanagića i njegovog brata Jusuf-age I Rizvanagića. Sigurno je Rizvanagić bio i poznati trebinjski dizdar Bilal-aga.

Dok je dospio na taj položaj, Hasan-beg Resulbegović sigurno se istakao u ratnim okršajima, pa ga sultan proizveo u koji vojni čin. Moguće je bio i bimbaša. Po tome što ga posjetio kod kuće i Evlija Čelebija, jasno je da je bio istaknuta ličnost. On je još prije pada Herceg Novog u mletačke ruke bio u hadžiluk, pa se proslavio i kao jedan od najvećih intelektualaca svog vremena u Herceg Novom. Njegovi su se sinovi još tada izgleda prozvali po njemu **Hadžihasanovići**.

Tako, po našem mišljenju, muslimanizirani Burovići su prvi poznati dizdari Trebinja, još od početka XVII vijeka, moguće i prije Mehmet-age II Rizvanagića, koji se kao takav i spominje u prvoj polovini XVII vijeka.

Po Koraću, prvi poznati dizdar Trebinjske tvrđave (Ban-Vira) bio je neki Hajdar-aga, koji se u tom svojstvu pominje prije 1711. godine. U avgustu iste godine pominje se neki dizdar Hasan. Svi su istoričari mišljenja da se radi o Hasan-begu Resulbegoviću. Što više, oni misle da su od 1712. pa sve do 1835. godine svi dizdari Trebinja Resulbegovići.

Mi smo mišljenja da je pomenuti Hajdar-aga neki od sinova hadži Hasan-bega Resulbegovića, koji je na taj položaj zamjenjivao oca svog, dok je ovaj bio sa vojskom na kojem frontu.

20. septembra 1718. godine Hasan-beg Resulbegović se spominje kao vekil svog brata Osman-paše Resul-

begovića na položaj trebinjskog kapetana, koji je u to vrijeme sigurno otišao na koje ratište, pa je sve poslove povjerio svom bratu, dizdaru Trebinja. Kao zamjenik Osman-paše on piše pismo Dubrovčanima u vezi neke stoke, koju su hajduci oteli na teritoriji trebinjske kapetanije i prodali tamo.

Hadži Hasan-beg I Resulbegović se spominje kao dizdar Trebinja sve do 1731, kada je izgleda umro. Na dužnost dizdara Trebinja, pošto su mu sinovi bili na dalekom ratištu, smijenio ga Hasan-beg II Resulbegović, sin Osman-paše I, koji će taj položaj ustupiti Osman-begu II Resulbegoviću, najstarijem sinu hadži Hasan-bega I, čim se vratio sa ratišta.

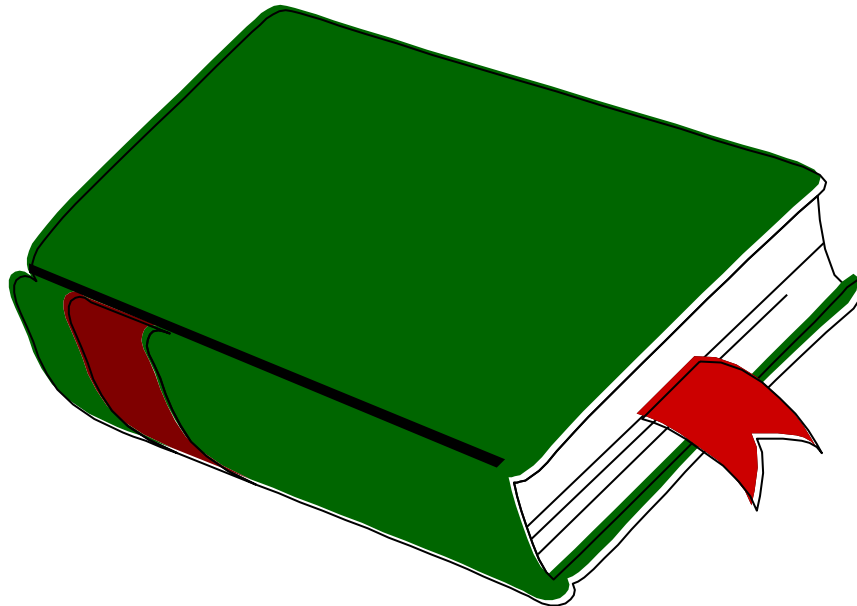
Do kasno se u Trebinju jedna od tabija nazivala Tabija Hadžihasanovića, kao i jedna mahala grada. Mora da je tu, u tom kvartu grada i u toj tabiji, stanovao Hasan-beg sa svojim sinovima i unucima. Kako se zna, po tabijama su stanovali dizdari, defterdari i ostali upravljači grada, pošto su tabije bile kamene utvrde, kule, osigurane topovima i jakom stražom.

Dizdar hadži Hasan-beg Resulbegović, koliko se zna, ostavio je iza sebe tri sina: Osman-bega II, Husein-bega I i Hajdar-bega I. Oni su se u Trebinju, po očevom zvanju dizdar, prozvali **DIZDAREVIĆI**. Po svemu, neki su zadržali i prezime **HADŽIHASANOVIĆI**, kojim su stigli u Trebinje iz Herceg Novog. Ovo prije svega svjedoči da se prezime Resulbegović još nije ustalilo kod ovih Burovića, još se nije afirmiralo i pročulo, proslavilo do te mjere, da bar nosioci tog prezimena budu gordi, ponosni što pripadaju toj porodici. Slava ove porodice je tek u formiranju. Dizdar hadži Hasan-beg sa svojom braćom, sinovima i bratučedima, su prvi Resulbegovići. Kako već rekosmo, po redu, on je Resulbegović Br. 3. Treći Resulbegović koji je gradio kulu slave i ponosa ove porodice.

Naravno da je za promenu prezimena od njegovih sinova uticalo i to što je Osman-paša Resulbegović, zajedno sa svim svojim sinovima, osuđen na smrt, pa se u to vrijeme malo ko usudio da kaže da je Resulbegović, bože sačuvaj da je i u kakvoj rodbinskoj vezi sa Osman-pašom.

A moguće je i jedan drugi razlog: još za života, dizdara hadži Hasan-bega počeli su da ga na toj dužnosti zamjenjuju njegovi sinovi. On je vidio svojim ocima da su najviši položaj u Trebinju, kapetanski, uzeli u svoje ruke sinovi njegovog brata Osman-paše Resulbegovića, koje će naslijediti njihovi sinovi i ovako stvoriti dinastiju kapetana Trebinja. Siguran da njegovi sinovi neće nikada dospjeti na položaj kapetana grada, mislio je da im osigura u najmanju ruku položaj dizdara. Tako je on, mogiće, zamislio (i ostvario!) ideju nasljedne dinastije dizdara. A da ne bi palo u oči građana, posebno sultana, da su Resulbegovići okupirali u Trebinju sve rukovodeće položaje, još za njegova života sinovi mu se prozivaju Dizdarevići (pa i Hadžihasanovići!), dok će se, moguće iz istih razloga, drugi Resulbegovići prozvali Osmanpašići, Kapetanovići i Defterdarevići.

Bilo kako bilo, ovaj dizdar hadži Hasan-beg Resulbegović je **praotac** svih **DIZDAREVIĆA** Trebinja, pa i **HADŽIHASANOVIĆA** Trebinja i Herceg Novog.

1) ČELEBIJA, Evlija: **PUTOPIS**, Sarajevo 1973, str. 438-439.

2) SKARIĆ, Vladimir: **cit. studija**, str. 28.

3) KORAĆ, Vladimir: **cit.djelo**, str. 193.

4) TRUHELKO, dr Ćiro: **Nekoliko mladih pisama bosanske gospode pisanih bosančicom**, - GLASNIK ZEMALJSKOG MUZEJA, Sarajevo 1914, str. 448.

*) **HADŽIJA** - titula koju pridaju svom imenu samo oni koji su bili u Meku i posjetili Ćabu, grob Muhameta, autora KUR'ANA i osni-

MEHMET-PAŠA III

Mehmet-paša III, poznat u dokumenta sa imenom Sabit-Mehmet, sin je Salih-bega I Resulbegovića. Slavni Osman-paša I bio mu je stric. Rodio se u Herceg Novom, negdje oko 1665. godine, gdje je i odrastao, završio ondašnje škole, koje će nastaviti u Istanbulu. Još vrlo mlad ističe se u vojnim akcijama posebnom smjelošću i hrabrošću. Naročito u odbrani grada Herceg Novog 1687. On se borio rame uz rame sa svojim ocem i stricom, pa se i istakao. A kad se grad predao, nastavlja ratovanje i za odbranu Hercegovine.

Postavih mu godinu rođenja 1665-tu, posto ga 1700. srećemo kao pašu: tada je morao imati najmanje oko 35 godina, ma da je mogao biti i mlađi.

U Morejskom ratu, godine 1690 poginuo mu je otac, i to od ruke grofa Ivana Burovića, u dvoboju, pa ga stric sigurno odmah povukao sa bojišta i poslao u Istanbul na dalje školovanje, odakle mu se vraća titulom paše, jer je i tako više vitlao sablju po bojištima, negoli što je slušao predavanja po auditorijumima tadašnjih škola.

Njegovo ime Sabit-Mehmet svjedoči nam da se kod Resulbegovića Herceg Novog sačuvala uspomena na pradjeda svog Mehmet-aga - Miloša Burovića. Kako ćemo vidjeti i iz daljeg izlaganja, upravo je Sabit-Mehmet-paša taj koji nam je ostavio istorijsku činjenicu, dokumenat, da su Resulbegovići **rođaci** sa Burovićima.

Uz oca i strica on se borio, kako rekosmo, i u Južnoj Hercegovini, braneći je od grofa Ivana Burovića, koji je sa mletačkim i ostalim saveznicima napadao i samo Trebinje, da bi ih oslobodio od turskog ropstva. Borio se i na ostalim bojištima Turske imperije, gdje god ga zvao sultan.

Činjenice su neosporne da se on istakao po tim bojištima i sabljom i umom, pa ga sultan unaprijedio iz jednog čina u drugi, i to u vrlo kratkim vremenskim razmacima, sve dok ga krajem XVII vijeka, kako rekosmo, ne srećemo sa titulom paše. Nema sumnje da je on postao pašom koju godinu prije.

Sabit-Mehmet-paša je često bio vekil svog strica, slavnog Osman-paše, na položaj kapetana Trebinja. Tako, kao zamjenik kapetana, a pošto na novoj granici između Mletačke Republike (oblast Herceg Novog pod upravom guvernera grofa Ivana Burovića) i Turske imamo stalno čarkanja, Sabit-Mehmet-paša učestvuje u primirju od 2. februara 1702, koje je sklopljeno u Risnu. U dokumentu tog primirja piše: *“Za primirje se ima zahvaliti saradnji protopopa Jovana Ivelića iz Risna i Mule Mehmeda Šehovića i Sadi Memed paše Resulbegovića”*.¹⁾

Nema ni najmanje sumnje da je SADI naš SABIT. Ovo nam dokazuje njegovo pismo, napisano svojeručno koju godinu ranije, gdje piše:

*«Pišem ja Sabit Mehmed paša mome starome prijatelju i rođaku (sic!) Luidj i Ivanu Buroviću, zapovjednike novskome...»*²⁾

Iz ovog pisma vidimo da su ovi Resulbegovići ne samo prijatelji Burovića, već i **ROĐACI**. Mislimo da je ovo pismo jedan nepobitan dokumenat o porijeklu Resulbegovića od Burovića i da poslije otkrića ovog pisma svaka dalja diskusija o porijeklu Resulbegovića je izlišna. Za ovaj dokumenat prije svega ima da zahvalimo njegovom autoru, koji ga napisao, a zatim i onima koji su ga sačuvali i objelodanili.

Poslije očeve pogibije u Morejskom ratu i školovanja u Istanbulu, Sabit-Mehmet-paša je imenovan od sultana na razne dužnosti van Hercegovine i u samoj Hercegovini, posebno u Trebinje.

Kako vidjeste, on je i prije 1700. godine na položaj kapetana Trebinja, sigurno kao vekil.

Godine 1710-1712. dokumenta ga opet spominju na položaj kapetana Trebinja. Sigurno je i tada bio samo vekil svog strica Osman-paše, koji se u to vrijeme nalazio na frontu u Rusiji. Kako se zna, Sultan Ahmet III, godine 1711. objavio je rat Rusiji i uze joj Azov.

Godine 1714. i 1719. spominje se i kao dizdar Trebinja. Opet je bio vekil svog strica dizdara haži Hasan-bega Resulbegovića.

Iz dokumenta o primirju, sklopljenom u Risnu 1702, vidimo da je bio uticajna ličnost, miroljubiv i poštovan ne samo od muslimana, već i od hrišćana. Busuladžić smatra da je Sabit-paša *“nakon Osman-paše (...) najznamenitiji*

*Resulbegović ».*³⁾

Ne znamo kako je završio i gdje je preminuo. Ostavio je iza sebe sina Salih-bega IV, koji se sigurno rodio poslije pogibije Salih-bega I, oca Sabit-Mehmet-paše. Po tradiciji, za uspomenu na oca, Sabit-paša daje svom sinu ime svog oca. A ovo nam svjedoči da je Sabit-Mehmet paša sin Salih-bega I.

Sem Salih-bega IV moguće je da je Sabit-paša imao i kojeg drugog sina, pa i kćerke, ali o njima za sada ne znamo ništa.

1) STANOJEVIĆ, dr Gligor : **KATASTAR IZ 1704. GODINE (BADOEROV)**. Na internetu, odakle citiramo, dato je 2004. godine.

2) **Iden**: Dokument Br. 12 kod dr G. Stanojevica.

3) BUSULADŽIĆ, Mustafa : **Resulbegovići**, NOVI BEHAR, br. 9-11, str. 156.

HRIŠĆANSKI BUROVIĆI HERCEG NOVOG

I. HERCEG NOVI

- *Druga postojbina (hrišćanskih) Burovića* -

Iz prve, stare postojbine, Perasta, sredinom XVI vijeka, negdje oko 1545. godine, seli se i nastanjuje u Herceg Novi prvi član porodice Burović - hrišćanin Miloš, sin grofa Jovana I Burovića, od koga potiču svi Burovići muslimani (Burovići, Rizvanagići, Sulejmanagići i Resulbegovići - Hadžihasanovići). Govoreći o njima mi smo govorili i o njihovoj novoj postojbini, o gradu Herceg Novi, kad i kako je osnovan, od koga, ukratko istoriju ovog, po veličini, drugog grada Boke Kotorske, koji uz to ima i poseban položaj prema ulazu u Boku, kao njen vječni, budni stražar prema Jadranskom moru i beskrajnoj pučini. Preko njega se Herceg Novi vezuje sa bliskim i najudaljenim svijetom, sa Dalmacijom (tada Mletačka Republika), Italijom, Albanijom (tada Turska), Grčkom (isto tako Turska), Sjevernom Afrikom, Azijom i svim drugim zemljama Mediterana, preko svega sa Dubrovačkom Republikom, kojom je imao i suvozemni kontakt.

Sve do 1687. godine, kako smo naglasili u poglavlju o muslimanskim Burovićima Herceg Novog, taj grad je bio sastavni dio Turske Imperije. Kao takav administrativno je činio zaseban kadiluk, kasnije kapetanija, a u sastavu sandžaka Hercegovine i ejaleta-pašaluka Bosne. Njime su vladali muslimanizirani Burovići - Rizvanagići, Sulejmanagići i Resulbegovići, muslimanska braća peraških Burovića, koji su u Herceg Novom osnovali svoju dinastiju nasljednih kapetana i paša.

Odmah poslije poraza Turske imperije pod zidine Vijene (Beča), 12. septembra 1683. godine, stvorena je tzv. Sveta Liga (marta 1684.), u koju je, pored Austrije i Poljske, ušla i Mletačka Republika. Mlečani su u posljednjem ratu sa Turcima izgubili značajno uporište Kretu, pa su sada nastojali da taj gubitak nadoknade na račun Dubrovnika i ostalih naših krajeva, pogotovo onih koji su bili pod turskom vlašću. Nakon pada Budina (1686) Habzburgovci snuju Bosnu i Hercegovinu. Zato Mlečani, bojeći se da Herceg Novi ne padne u njihove ruke, napadaju ovaj grad da ga zgrabe za sebe. Ali to nije bila laka stvar. Osman-beg Resulbegović ga utvrdio, jer su ga Dubrovčani blagovremeno stavili na znanje za pripreme Mlečana. Herceg Novi se sastojao iz dva dijela: prvi dio - Donji grad, veći, pored mora i, drugi dio - Gornji, manji, unutrašnji, odvojen od prvog vinogradima. Po opisu turskog pisca Evlije Čelebije, koji ga posjetio 1664, Herceg Novi je imao troja vrata: veliku kapiju na sjever, put Sutorine; drugu - na istok, put Trnovice, i treću - na zapad, obalska kapija, tzv. Jalijska. Ispred svake je bio pokretan most od dasaka. Pred velikom kapijom je Kanli-kula (*krvava kula*), a na jugoistok Begova kula. Na zapadu je, vrh obale, kula Abaza-paše s mnogo topova, a iza nje Široka kula. Na kulama je 130 topova. U unutrašnjosti varoši, u Gornjem i Donjem gradu, ima mnogo kuća i stanovnika. Čaršija je vrlo živa, a u pristaništu može stati nekoliko stotina lađa. Herceg Novi je tada bio upravno središte hercegovačkog sandžaka. Imao je dva zapovjednika: napose za Donji i napose za Gornji grad. Po Čelebiji tada je tu bilo 1900 oružanih vojnika, ponajviše arnauti (najamnici), Bosanci i Hrvati sa tijesnim odijelom.

Kako smo naglasili u prethodnom poglavlju, i pored herojske odbrane muslimana, na čelo sa kapetanom grada Osman-begom Resulbegovićem, Herceg Novi se 2. oktobra 1687. godine predao.

U borbama za oslobođenje Herceg Novog, pored Ivana Burovića, njegovog oca, braće Đura, Jovana i Josipa, strica i stričevića, posebno Nikole Burovića(!) istakli su se Krsto Zmajević, Tripo Štukanović, Ivan Mazarović, Nikola Milosalić, Jovan Palikuća, Vicko Bujović i mnogi drugi.

Poslije pada Herceg Novog ratne operacije se nastavljaju sa još većom žestinom na svim frontovima. Na čelu mještana Crnogoraca i Morlaka iz Dalmacije, isukanom sabljom, sa bojišta na bojište juri Grof Burović na ratnom konju, mrki vranac što mu ga poklonio lično mletački dužd. U korak ga prate, kao lična garda, dva brata, stričevi i stričevići, pobratimi. Burović hoće da oslobodi čitavu Hercegovinu, posebno Staro Slano i Trebinje, sada glavna uporišta Turaka u ovom dijelu njihove beskrajne carevine.

Mletački senat imenuje grofa Ivana Burovića za guvernera Herceg Novog i svih oslobođenih teritorija. Njemu se daju sve ratne kompetencije, da organizuje i napada.

Tada sultan imenuje za bosanskog namjesnika Daltaban Mustafu-pašu, koji je i do tada vodio uspješne borte protiv Mlečana. Njegovim dolaskom sa ogromnim vojnim snagama, u čitavoj Hercegovini se situacija mijenja. Iz defanzive Turci prelaze u ofanzivu. U ovakvoj situaciji došao je i kraj petnajestogodišnjem Prvom morejskom ratu. Uskoro se, 26. januara 1699. godine, potpisao i Karlovački mir, kojim se Mlečanima naređuje da napuste čitavu Hercegovinu. Zadržali su samo Herceg Novi i Gabelu. Sutorina, sa jednim dijelom zaliva u Igalu, kod samog Herceg Novog, opet je ostavljena Turskoj i Trebinjskoj kapetaniji. Sem ovog izlaska na ovom dijelu Jadrana, Turska je u ovo vrijeme zadržala i drugi izlaz - u Neum Kleku.

Karlovačkim mirom prekinute su ratne operacije i izvršeno je razgraničenje između Turaka i Mletaka. Stvore-

na je tzv. «*linija Grimani*», potpisivanjem dokumenta 14. februara 1701. godine. Venecija se tada morala odreći svojih novo-osvojenih teritorija u Hercegovini.

Zato su Mlečani nastavili borbu, odnosno - poslije malog prividnog zatišja - ušli su u Drugi morejski rat.

Još u toku Prvog morejskog rata, pod direktnim staranjem guvernera Ivana Burovića, obnavljaju se već postojeće kule, fortifikacije, *Forte Mare*, na samoj obali mora, bastion *Mezzaluna* (Citadela) i *Kanli kula*, koje su međusobno bile povezane gradskim bedemima, zatim *Spanjolka*, *Peraška vrata*, *Sahat kula*, pa i ostala gradska vrata.

Guverner Burović, za vrijeme prividnog primirja, imao je za dužnost da se brine o svim poslovima njegove gubernije, pa i o novodoseljenom stanovništvu, kao i da organizuje čete od 50 ljudi, da ih vježba, naoruža i snabdje svim potrebnim sredstvima, pa da im na čelu imenuje i harambaše, koji će ih predvoditi u ratnim operacijama. Na čelu ovih četa on često imenuje i svoje rođake, posebno svoju braću, Đura i Jovana, a neretko upada na čelu tih hajdučkih družina i sâm. Iako guverner, on ne ispušta mač iz ruke.

Hajduk

Ove su družine hajduka imale posebnu misiju i zadatke, pretežno za diversiju i destabiliziranje turske uprave u Hercegovini, gdje je trebalo održati borbeni duh i nadu hrišćana sve dok ne otpočne novi Morejski rat.

A kad je počeo Drugi morejski rat, Grof Burović lično maršira na čelu oružanih snaga, koje munjevito prodiru na teritoriji Hercegovine, zauzimajući gradove jedan za drugim. Guverner Burović ulaže naročite napore za dalja osvajanja u hercegovskom zaleđu, sve dublje i dublje u Hercegovini, za što mobilizira sve raspoložive vojne snage, pa se pobrinuo da za to pridobije i crnogorska plemena. Tako ovaj Burović skoro i ne silazi sa sedla svog konja. On je koliko u samom gradu Herceg Novi, na čelu vlasti, uprave, administracije, toliko i na vojnim poprištima, u borbama, gdje svojim ličnim primjerom potstiče ratnike na smjelost i samopregor. Vrijedi zabeležiti da je 1703. godine, bosanski vezir Redžep-paša Šehić krenuo sa vojskom na Hercegovinu i prodro do Drobnjaka. Tu ga pobunjeni Hercegovci i Crnogorci dočekaše zajedno sa Peraštanima i Morlacima Burovića i u krvavom okršaju poraziše ga do nogu. Ubijen je i sâm Redžep-paša, pa i njegov brat.

U ovim borbama, pošto mu se ubio otac za oslobođenje Herceg Novog, ubi mu se i brat Đuro, braneći manastir Tvrdošu kod Trebinja. Poslije Đura ubiće mu se i mnogi rođaci.

Grof Ivan Burović, od kad je uzeo u svoje ruke vlast u Herceg Novi, pomagao je mnogo ne samo obične pravoslavce, već i pravoslavno sveštenstvo, posebno one koji su se borili rame uz rame sa njim, kao što je bio vladika **Savatije Ljubibratić**. Kad je porušen manastir Tvrdoša, on je prikupio u Herceg Novi sve kaludere, pa im je dozvolio da otvaraju i grade nove crkve. A kad je nadbiskup zadarski Andrija Zmajević počeo

da persekutira i proganja Vladiku Savatija, Grof Ivan je intervenisao ne samo kod nadbiskupa Zmajevića da prekine to, već i kod samog dužda. Njegovom intervencijom Senat u Mletke, godine 1695, priznaje Vladiku Savatija za episkopa Novskog i primasa cijele Dalmacije. Ali poslije smrti Vladike Savatija, nadbiskup Zmajević je nastavio rovanjenja protiv njegovog zamjenika **Stefana Ljubibratića**, nećak Vladike Savatija, i ovaj biva protjeran iz svoje episkopije.

Treba znati da je nadbiskup Andrija Zmajević porijeklom pravoslavni Crnogorac iz Krivošija.

Požarevačkim mirom, od 15. septembra 1718. do 6. oktobra 1721. godine, definitivno su razgraničeni prostori u Dalmaciji. Nova «*Linija Mocenigo*» protezala se u dužini od 500 km sa 339 graničnika. Išla je od Nehaja kod Sutomora do Zvonigrada. Mletačkom predstavniku, generalnom providuru **Mocenigo** nije uspjelo da granične piramide postavi na sat hoda od hercegovske tvrđave, već su ostale udalene pola sata hoda. Time nije pomjerena udaljenost ka Dubrovniku, pa ni izmjenjena sjeverna granica Boke, osim što su Boki, odnosno Mletačkoj Republici, pripojene Krivošije. Turcima u Boki ostaje izlaz na more od rta Kobile do Sutorine, koja je takođe ostala pod Turcima. Još Karlovačkim mirom iz 1699. godine Turska ostaje u svom ranijem posjedu samo u uskom koridoru uz granicu Dubrovačke Republike: Sutorina, Žvinje, Njivice, Šuplje i Prevlaka. Tako su bili onemogućeni neposredni kontakti i eventualni sukobi između dva rivala: Dubrovnika i Venecije. Mlečani su uspostavili vlast samo nad Herceg Novim i, zahvaljujući borbama grofa Ivana Burovića i njegovih Peraštana, nad Gabelom, koju je on oduzeo Turcima.

Oblast pod upravom guvernera grofa Ivana Burovića obuhvatala je naselja Herceg Novi, Topla (sa današnjim Igalom), Mojdež, Ratiševinu, Sušcepan, Trebesin, Pode, Kameno, Mokrinje, Žlijebe, Sasovice, Kute, Kumbor, Đe-noviće, Baošice, Bijelu, Kruševicu i Jošice. Ova teritorija gotovo u cjelini se poklapa sa srednjovjekovnom župom Dračevicom ili današnjom hercegovskom opštinom.

Sjedište guvernera i providura bilo je u Herceg Novi.

Iz oblasti koje su povraćene Turskoj, u strahu od turske odmazde zbog saradnje sa Mlečićima, narod masovno bježi u zaleđe Herceg Novog, na teritoriji koja je priznata Mletačkoj Republici.

Grof Ivan Burović, kao guverner Herceg Novog i oslobođenih teritorija, od samog početka rata imao je za dužnost da se brine o svim poslovima njegove gubernije, pa i o novodoseljenom stanovništvu. Pojedincima, koji su stekli zasluge u borbama oko Herceg Novog i u Hercegovini, a bili su zaslužni i za doseljavanje velikog broja poro- dica u hercegnovski kraj, za što su Mlečani bili jako zainteresirani, Venecija je, pored poklanjanja znatnih nekre- tina, davala i određene titule, koje su za sobom povlačile odgovornost, ali su donosile i znatne privilegije. Tako je Miloš Vojnović dobio čin «*kolonela*». Pojedini članovi ove porodice su pored svoga imena bilježili i titulu *serdar*.

Na čelu sela nalazio se harambaša. Pod komandom harambaše moglo je biti nekoliko sela, koja su zajednički činila *bajrak*. Dukalom od 1718. godine hercegnovska krajina je bila podjeljena na šest bajraka.

Svako selo imalo je svog kneza, harambašu, serdara i kolonela teritorije. Dr Radojičić kaže «*svi su oni bili podčinjeni nadintendantu, koji je bio iz porodice Burović*».¹⁾

Od naselja Herceg Novog posebno se izdvaja Topla, koja, po jednom dokumentu, koji je izašao iz ruke Ivana Burovića, postaje "*jezgro okupljanja i sabiranja etničkih Srba u Dračevici*", središte otpora mletačkim vlastima.²⁾

Najviši predstavnik mletačkih vlasti u hercegnovskom kraju bio je providur, sa sjedištem u gradu. On je bio podčinjen vanrednom providuru u Kotoru, a ovaj generalnom providuru za Dalmaciju i Albaniju, sa sjedištem u Za- dru. Svi oni bili su podređeni duždu i Senatu u Veneciji. Pored ovih postojali su i drugi organi vlasti, koji su svi zajedno činili hijerarhiju vlasti u sistemu Mletačke uprave.

Dukalom od 14. jula 1718. godine bilo je određeno da narod hercegnovskog kraja može birati svoju lokalnu upravu, koja se sastojala od kapetana, četiri suđa i kancelara, dok su organi vrhovne vlasti, kao providur, guverner, komandant grada, admiral luke i dr. imenovani od Senata Venecije ili Velikog Vijeća. Tako se za guvernera imenuje **Grof Ivan Burović**. Za komandanta grada, još 1. oktobra 1687. godine, radi izvanrednih zasluga postavljen je **Pavle Konstandini**. Pri komandi grada, za računospitivača, postavljen je **Frano Janković** iz Kotora. Dekretom zdrav- stvenog magistrata iz Venecije 18. februara 1689. godine postavljen je za ljekara u gradu **Nikola Brankodoro**. Duž- nost apotekara i bolničara, odmah po osvajanju grada, obavljali su fratri kapučini. Od 1700. godine, kada je sagrađen lazaret, obavlja se u Herceg Novi karantin pomoraca, putnika i robe. Za prvog zakletog tumača ilirskog jezika, kako se tada zvao srpsko-hrvatski, postavljen je 1693. godine **Ivan Palina** iz Herceg Novoga. Kapetan luke pominje se prvi put 1698. godine, a 1701. godine, razvojem trgovine i pomorstva, ovo zvanje podignuto je na stepen admirala³⁾. Te je godine (1709) odlukom Senata, za admirala postavljen Peraštanin **Vicko Bronza**, iz poznate peraške plemićke porodice, kojega je 1709. naslijedio na toj dužnosti sin.⁴⁾

Od dana oslobođenja, za što su Peraštani na čelu sa Burovićima dali poseban doprinos, Herceg Novi je «*u istoriji sjeverozapadne Boke Kotorske odigrao presudnu istorijsku, etničku i društveno političku ulogu u XVIII vije- ku*»⁵⁾. Kako se izrazio i Jovan Cvijić, područje Herceg Novog je postalo metanastazička oblast. Skoro svi muslimani ove oblasti iseliše se u tadašnje pokrajine Turske Imperije, u Hercegovinu i Bosnu, u okupiranu Crnu Goru - Ulcinj, neki odoše i za Albaniju, pa i u sâm Istanbul, dok se u opustošenom gradu i po selima naseliše novi stanovnici, hilja- dama njih, isključivo hrišćani, pravoslavni i katolici, Hercegovci i Crnogorci, pa i Italijani, koji dođoše kao službeni- ci, niže i više administrativno osoblje, vojska, oficiri i providuri, sveštena lica i mali broj ljekara i advokata, skoro svi sa svojim porodicama, skoro svi sa obeju obala Jadrana, sa teritorija Mletačke Republike, koja je pobunjeno stanov- ništvo Boke svestrano pomogla u ratu, materijalno i vojnički.

U novoj sredini oni zatiču neznatan broj starosjedelaca iste vjere, sa kojima su zajedno, bez obzira na prirodne i društvene faktore, preživljavali adaptivne procese. Zatekli su tu i nekoliko muslimanskih porodica, koje nisu htjele da napuste svoje kuće i posjede. Ovi su se muslimani dobrovoljno vratili u predjašnju vjeru svojih predaka, pravo- slavnu ili katoličku. A bilo je i takvih koji su do kasno sačuvali muslimansku vjeru, što se jasno vidi iz nekih doku- menata po njihovim «*muslimanskim*» imenima. Na teritoriji Herceg Novog, pored Slovena i Italijana, imamo i Vlaha (Morlaci), i Jevreja, koji su se tu nastanili još za vrijeme turske okupacije, a neki su prispjeli i kasnije. Tako se još na samom početku novog života ove oblasti stvorio jedan etnički i vjerski amalgam.

Simo Matavulj piše: "*Mesto je lepo, zdravo, gotovo sve obraslo u pitomom prorašću. Stanovnici su na glasu kao čestiti ljudi i Srbi*"⁶⁾

Priroda je obdarila oblast Herceg Novog tako blagom klimom, da su je njeni stanovnici nazvali i TOPLA. Ivošević J. Vaso piše: «*Nijedno ime ne bi joj bolje pristajalo...Mora da su je tako nazvali ljudi koji su iz hladnih krajeva došli i nastanili se ovdje u zaklon...Sav je ovaj kraj pun prirodne poezije i muzike šumova*».⁷⁾

Klima Boke Kotorske je mediteranska, sa prosječnom godišnjom temperaturom oko 16°C. Zimi najčešće du- va bura, u poroljeće i jesen jugo, a ljeti maestral. Sa rasporedom vjetrova, koji duvaju u toku godine, u vezi su i pa- davine, koje su najčešće u obliku kiše.

Zbog pogodnih klimatskih uslova u Boki uspeva mediteranska vegetacija sa obiljem zimzelenog bilja, dok na višim položajima prostire se listopadna vegetacija, koja pripada submediteranskom području. Od kulturnih biljaka uspevaju

maslina, vinova loza, smokva, a na mjestima zaštićenim od udara bure uspjeva i limun, narandža i man- darina. Takođe uspjeva i hrast, lovor, šipak (nar), primorski bor, čempres, palma, banana, oleander, biberovo drvo, agava, mimoza, kaktusi i drugo bilje koje traži blagu klimu.

Obilne kishe, moguće najveće na Balkanu, koje padaju nad brdskim predjelima Boke, donose u zaliv bogate sastojke za razvoj plangtona (riblje hrane). Zbog toga je zaliv, s obzirom na ograničene morske površine, relativno bogat ribom. Najnovija istraživanja su pokazala da tu živi 61 vrsta riba.

Dr Radojičić naglašava da je cilj zauzimanja Herceg Novog od strane Mlečana u sebi sadržao dvije osnovne komponente, ekonomsku i političku. Zauzećem Herceg Novog stvorena je ekonomska i politička teritorijalna cjelina Boke, naravno pod vlast Venecije. Ovim činom ona se nadala oslabiti dominaciju susjednog Dubrovnika, kao jakog ekonomskog suparnika, koji je od XIV vijeka, kada se oslobodio mletačke dominacije, bio njen stalni konkurent. Služeći se lukavstvom i političkim spletkama, Dubrovčani su na sve moguće načine pomagali Turcima prilikom bor- bi oko Herceg Novog, pa i u produžetku, duž oba morejska rata. Koristili su se činjenicom da je ugovorom između Austrije i Venecije bilo predviđeno da će *«Venecija prisajediniti svojoj vlasti samo zemlje koje ponovo osvoji u Dal- maciji»*. Međutim treba reći da Herceg Novi nikada od tada nije pripadao Dalmaciji, već Bosni i Hercegovini. Dub- rovnjani su vršili uticaj i na narod u južnoj Hercegovini, koji je stao na strani Mlečana, šireći vijesti da će ti krajevi pripasti Austriji.⁸⁾

Zbog više svojih pogodnosti, kao što su položaj, zaleđe i okruženje, Mlečani su čitavoj Boki Kotorskoj uopšte i Herceg Novom posebno, pridali veliki značaj, jer joj je bila namjenjena uloga posrednika u ekonomskoj trgovini između Crne Gore, Albanije i Venecije. Novska skela je bila nosilac te trgovine. Mletačke vlasti su smatrale da ova skela može da zamjeni splitsku, čiji je promet opadao zbog poteškoća u trgovini sa Bosnom. Jedan od osnovnih, ali ne i isticanih razloga njenog osnivanja, bila je i njena politička uloga, to jest želja da se konkuriše vječitom suparniku na moru - Dubrovniku. Zato Mlečani usidravaju tu ne samo svoje brodove i brodove Bokelja, među kojima je prvi bio Božidar, sin grofa Đura Burovića, već još 1689, odobrenjem Senata grade u Herceg Novom i 4 manja plovna objekta.⁹⁾

Novska skela bila je prirodni i ekonomski izlaz na moru šire regije, koja je bila pod turskom vlašću. Od prve polovine XVIII vijeka trgovci Herceg Novog idu ne samo do Sarajeva, već i do Beograda i Smedereva. Tako je Ilija Bjelopavlić 1728. godine iz Smedereva doveo 20 konja ikre, koje nije uspio rastovariti u Herceg Novi, jer ga je Trebinjski Osman-paša Resulbegović prisilio da robu odvede u Dubrovnik.

Stalnim uplitanjem Dubrovnika, rad Novske skele je ometan i dovođen do zatvaranja, čak i čitavu deceniju. Ništa manje ometao je rad ove skele i Ulcinj sa svojim gusarima i piratima, kao i sa svojom trgovačkom flotom, koja je držala u svoje ruke gotovo svu pomorsku trgovinu u gotovo svim lukama Južne Crne Gore i Albanije.

Kako rekosmo, još u toku rata sve novooslobođene oblasti Mletačka Republika je stavila pod vlast **grofa Ivana I Burovića**, koga imenuje guvernerom, dok za providura imenuju Mlečanina **Jeronima Dona**. I poljske smrti Grofa Ivana, negdje 1731. godine, oblašću Herceg Novog nastavili su da vladaju Burovići kao mletački guverneri, što nam potvrđuje i Doktor Radojičić, koja doslovno piše: *«Burovići su bili na vlasti...»*.¹⁰⁾

Ratna razaranja ostavila su za sobom pustoš, pa je iz osnova trebalo pokrenuti kompletan život u ovom kraju, kako ekonomski, tako i administrativno. Pokretanje svih aktivnosti generalni providur Korner i mletački Senat pre- pustio je grofu Ivanu Buroviću, koji za ovo, da ga pomognu, dovodi iz Perasta ne samo svoju braću i rođake, već i mnoge druge Peraštane. On se odmah pobrinuo za naseljavanje i smještaj *«novih podanika»*, za podjelu i obradu zemlje, za dovoz sjemena iz Venecije, za stvaranje novske trgovačke (pa i ratne) flote, lazareta. Godine 1689. u luci Herceg Novog se registrišu prva četiri broda, od kojih jedan pripada **Božu Buroviću**, sinu pokojnog Grofa Đurđa. Svoja prva pomorska krštenja Novljani su doživjeli na peraškim brodovima.

Grof Burović se posebno zauzima za organizaciju vlasti, zdravstvene službe, vojske i hajdučkih četa, kojima će doživotno nastaviti svoju borbu protiv Turaka.

Pored jednog dijela Burovića i drugih došljaka, pogotovo iz Južne Hercegovine, u Herceg Novi i okolna sela nastanili su se posebno Peraštani. Zahvaljujući grofu Ivanu Buroviću i njegovim vanrednim zaslugama za Mletačku Republiku, još 1687. godine, odmah po oslobođenju Herceg Novog, generalni providur za Dalmaciju J.Korner dodi- jelio je njegovim Peraštanima čitava sela, među kojima spominjemo Kumbor, Đenovići, Baošići, Bijela i Jošice, koje nećete naći u Katastru iz 1702. g. Ovaj dio hercegnovske opštine dobili su Peraštani za vanrednu pomoć koju su pru- žili Mlečanima u Morejskim ratovima, što nam dokazuje i dokumenat od 9.XII.1687. g., kojim generalni providur za Dalmaciju Jeronim Korner daje sve zemlje od Morinja do Kumbora Peraštanima, sem nekih koje su već ranije dobili.¹¹⁾

Samo od Morinja do Kumbora Peraštani dobijaju 2200 kampa zemlje, izuzev zemlje koju su još ranije posje- dovali, i 125 kampa u Bjeloj, koje je dato porodici Bolica. Treba znati da je hercegnovski kraj, po Katastru iz 1704. godine imao ukupno 4290 kampa, 1 kvarat i 135 tavlara oranica, vinograda i livada. I samo po ovom podatku može- mo vidjeti ulogu ovog grofa Burovića za svoje Peraštane i ulogu Peraštana u ekonomiji i životu novooslobođene hercegnovske oblasti.

Peraštani, u prvom redu Burovići, osnivači su i plemstva i aristokracije Herceg Novog. Oni su i učitelji pomo- rstva za mornare ovog grada, pa i svakojaki majstori.

Svi ovi došljaci u Herceg Novi odranije su se bavili ili počeli da se bave sada svakojakim profesijama, pa ih srećemo

tokom XVIII vijeka kao brodovlasnike, trgovce, zemljoradnike, poljoprivrednike, ribare, mornare, službena i sveštena lica, ljekare, advokate i zanatlije. Građanstvo je predstavljalo vladajući društveni sloj. Dr Dragana Radojičić kaže da *«pljemstva gotovo da nije bilo, izuzimajući Peraštane, koji su imali svoje posjede u ovom kraju»*.¹²⁾

Među pljemcima Perasta, koji su se nastanili u ovom kraju, prvo mjesto zauzimaju Burovići, na čelu sa njihovim Grofom Ivanom. Dr Radojičić više puta u njenoj doktorskoj disertaciji spominje da su Burovići jedini klasični, tradicionalni pljemci Herceg Novog. Svi ostali pljemci su skorojevići, proizvedeni u vitezove i pljemce od Senata u Mletcima, pa i od ruskog cara, poslije 1687. godine. Nasuprot ovome, Simo Matavulj piše da je Novi odnjihao Vojnoviće, Stratimiroviće, Gorakuće i Buroviće¹³⁾. Kako vidite, ne samo što se pravi kao da ne zna da su Burovići stigli u Herceg Novi odnjihani vjekovima prije u Perastu, već ih i ovdje postavlja iza Vojnovića, Stratimirovića i Gorakuća, koji su u odnosu na Buroviće - skorojevići.

Providur Korner naređuje guverneru Ivanu Buroviću da se posebno pobrine za hajduke, koji su uzeli ušćešće u ratu. Burović im dodjeljuje zemlju za obrađivanje i svim mogućnostima nastoji da ih pomogne, kako bi se stabilizirali i povezali sa ostalim hajducima, pa da još žešće nastave borbu s Turcima. Pomenutom Ivanoviću i Mirčetiću, koji su predvodili 160 hrabrih boraca, dodjeljene su bile dvije kule i po 50 kampa zemlje, zato što su se među prvim potčinili vlasti Mletačke Republike.

Bivši hajduci i pastiri, došavši na obali mora, brzo se uklapaju, bez obzira na različitu polnu, starosnu i društveno-socijalnu strukturu, u dugogodišnje procese kulturnih uticaja Istoka i Zapada. Svoj kapital, steknut u toku rata, ulažu u pomorsku i kopnenu trgovinu. Sa njima i Burovići, pogotovo kapetan broda Božidar i jedan od vrhovnih aristokrata Jovan III Burović. Ratnički duh i samopožrtvovanje ovih Peraštana mletačka vlast je nastavila da koristi za svoje ciljeve, ali njihova svijest i nacionalna pripadnost sve više se isticala i potvrđivala kroz borbu za oslobođenje i održavanje svoje samouprave.

Hercegovski kraj, decenijama prije njegovog zauzimanja od Mlečana, imao je za njih ne samo politički, već i privredni značaj. Providur Jerolamo Korner, u svojim prvim izvještajima poslije zauzeća grada, ističe da je to značajna tvrđava *«Glavni grad Hercegovine, sklonište gusara sa bogatom i plodnom okolinom i sa velikim prednostima»*.¹⁴⁾

Kako se izražava dr Radojičić, novonaseljeno stanovništvo iz hercegovačkog zaleđa, svoj način života i svoje nacionalno bice, održavalo je i razvijalo u novim društvenim i političkim prilikama, šireći svoje horizonte, razvijajući privredu, naročito pomorsku, uz snažnu organizaciju pravoslavne crkve, prihvatajući kulturne uticaje Istoka i Zapada. Etničke, društvene, kulturno-istorijske i socijalne prilike, u ovoj oblasti, samostalno organizovanoj narodnoj opštini, pod kontrolom i vrhovnom vlasti Mletačke republike tokom XVIII vijeka, uz odigravanje akulturacijskih procesa, dalo je svoj snažan odraz do današnjih dana.

Herceg Novi sada trguje ne samo sa svim mjestima Boke i crnogorskog primorja, već i sa Dalmacijom i Albanijom, posebno sa svojim zaljeđem, Hercegovinom, Bosnom, pa i dublje, do Beograda i Smedereva. Nekadašnji hajduci pretvoriše se u trgovce, pa i u vlasnike brodova, i u mornare. Trgovačka djelatnost zauzela je najznačajnije mjesto u privrednom životu ovog kraja. U globalnom političkom, društvenom i kulturnom životu Herceg Novog najznačajnije mjesto pripadalo je pomorcima, odnosno trgovcima. Oni su se bavili najunosnijim zanimanjem i bili najbogatiji i najuticajniji sloj stanovništva. Među vlasnicima brodova kao što su Nikola Magazinović, Andrija Gorakuća, Vojin Vojnović, Aleksandar Palikuća, Vulo Balabušić, spominje se i jedan Burović, koji je živio u Toploj i plovio do Budve, Korčule i Venecije sa svojom tartanelom.¹⁵⁾

Težište mletačke uvozne trgovine iz balkanskih zemalja odmah se pomjera sa sjevernog na južni Jadran. Splitska skela gubi svoj dotadašnji značaj, jer je sada zamjenjuje novska, koja iz godine u godinu dobija sve veći značaj. I ne samo Splitska luka: čitava Dalmacija počinje da opada, pa i Dubrovačka Republika, kojoj konkuriše Herceg Novi, što se jasno vidi iz žalbi Dubrovčana, upućene na adresu Turskih vlasti, posebno na adresu Osman-paše Resulbegovića, sada kapetan Trebinja, kao i ostalih Resulbegovića, njegovih sljedbenika i nasljednika. Turske vlasti, na molbu Dubrovčana, u više navrata su donosile zvanične ekonomsko-administrativne mjere na štetu Herceg Novog, što je ometao veći razvoj ovog grada. I pored toga, novska skela se razvija i napreduje. Doduše nikada nije doživjela značajniji ekonomski uspon, jer je više bila mletački politički centar, negoli stječište trgovine. U to vrijeme je i sama Venecija počela da opada. Italijanski istoričari obilježavaju XVIII vijek Venecije kao vrijeme opadanja njene moći.¹⁶⁾

U to vrijeme dolazi i do obnove i izgradnje novih sakralnih objekata, za čiju izgradnju i ukrašavanje, pripadnici obje konfesije dobrovoljno su ulagali svoj stečeni kapital, reprezentirajući ovako javnosti svoje bogatstvo. Time su oni sticali društveni ugled i poštovanje. Među njima se ističu Burovići, koji imaju i svoje, lične crkve i crkvice, kapele. Tako se na ruševinama džamija grade: pravoslavna crkva Sv. Đorđa na Toploj i neke katoličke, kao i mnogi drugi sakralni objekti. Takođe, na razvalinama jedne džamije, u samoj tvrđavi, odmah po zauzimanju grada, mletačke vlasti dozvoliše da otpočnu i izgradnju parohijske katoličke crkve, posvećena Sv. Jerolimu, na čiji je dan grof Ivan Burović sa svojim junacima ušao u oslobođeni Herceg Novi. Ovu je crkvu posvetio nadbiskup barski i primarius srpski Andija Zmajević. Tom prilikom peraški pjesnik (sada i Hercegovski!) Luka III Burović spjeva mu pjesmu:

*A Girolamo Santo
la piu grande moschea*

*dal Zmajevich Andrea
fa cosacrare.*

Već godine 1690, na ovom području je bilo 17 crkava, 1702. godine - 21, a 1704 - 30. Za vrijeme vladavine Grofa Burovića obnavlja se i manastir Savina sa dvije crkve, dok se velika crkva počela graditi 1777.

Lično Ivan Burović smješta se u dvorove Osman-bega Resulbegovića, koje preuređuje i oni su danas poznati kao dvorovi Ivana Burovića, pa se u istoriji ovoga grada spominju kao značajna stara građevina, kao **dvorac Ivana Burovića** (Vidi LEKSIKON CRNOGORSKE KULTURE, Podgorica 2009, glas HERCEG-NOVI).

Grof Burović prihvaća i izbjegle kaludere iz manastira Tvrdoša, kraj Trebinja. Kaluderi, zajedno sa njihovim mitropolitom Savatijem Ljubibratićem (zahumski episkop), pošto su uzeli aktivno učešće u borbama protiv Turaka, pa i u napadu na Herceg Novi, posebno pošto im je u ratnim operacijama srušen njihov manastir, bili su prinuđeni da traže sklonište na oslobođenoj novskoj teritoriji, gdje su naišli na topao prijem i puno razumjevanje katolika Grofa Burovića, koji ih je srdačno dočekao i pomogao da se smjeste i srede na teritoriji njegove gubernije. Položaj pravoslavnih, na ovim prostorima krajem XVII i u XVIII vijeku, sudeći po dosada objavljenoj dokumentaciji, bio je nešto povoljniji nego pravoslavnih u srednjoj i sjevernoj Dalmaciji, kaže dr. Radojičić¹⁷⁾. A sve se to postiglo zahvaljujući Burovićima i, u prvom redu, lično guverneru Grofu Ivanu, kao i popu-pjesniku Luki II Buroviću, lični sekretar Grofa Ivana.

Za hercegnovski kraj, novom promjenom gospodara, slobodno možemo ponoviti riječi Marije Crnić Pejović, da je doživio globalne promjene, tolike promjene da bi se moglo reći da se jedino nije izmijenila konfiguracija zemljišta i klima. Prije svega izmjenjen je sastav stanovništva, zatim čitav politički, ekonomsko-društveni život, kao i urbani prostor, pa su čak promjene vidljive i u pejzažu, jer su nestala muslimanska vitka minareta, koja su sada zamijenili zvonici hrišćanskih crkava. Nije se više sa minareta čuo ezan, poziv muezina za molitvu, koji je ježio hrišćanima kožu. Sada se na sve strane razdavao blagi i dragi zvuk crkvenih zvona, koji ih je smirivao i uspokojavao.

*I jeca zvono
bono,
Po kršu drhšće zvuk...
S uzdahom tuge
duge,
Ubogi moli puk.*

Posebnu pažnju Grof Burović poklanja rješavanju egzistencijalnih pitanja izbjeglica iz Hercegovine, koji su se hiljadama doseljavali u njegove oblasti. On doprinosi da pravoslavni imaju ne samo svoje crkve i manastire, već i svog episkopa. On se bori i za sprskog episkopa za Dalmaciju (kostajničko-zrinskopoljsku eparhiju), pravoslavnog arhimadrita **Stefana Ljubibratića**.

Uz svestranu podršku ovog Burovića, 1695. godine **Vladika Savatije** priznaje se od mletačke vlade za episkopa novo-oslobođenih krajeva. Goran Z.Komar piše: *“Biskup Marin Drago, koji je radio za stvar unije pravoslavnih sa katolicima, pokušao je da za to pridobije i guvernera Ivana Burovića”*. Ali kad je vidio da se pravoslavni elemenat u Novom ojačao, Biskup Drago se uznemiri, pa se obraća opatu Zmajeviću i moli ga *“neka preko svoga rođaka Burovića spreči ovo zlo”*. Burović mje ovdje nije izašao u susret. Naprotiv, podržao je pravoslavno sveštenstvo i kad je biskup Zmajević započeo svoju borbu protiv njih.

Godine 1725. Grof Burović se lično zauzeo i u sporu Topljana sa njihovim protivnicima iz Kamena.

Neka naselja su obrazovala i svoje opštine, komunitade. Tako je Topla, dukulom Mletačkog dužda Kornera od 14. jula 1718. godine dobila pravo da osnuje svoju nezavisnu opštinu-komunitad, pa je između svojih građana birala svake godine serdara, kasnije kapetana, četiri sudije i kancelara-pisara. Dobila je i pravo da *«slobodno, kao i do sada živi u svojoj pravoslavnoj vjeri Greco - Serviano, a da ih niko za to ne smije uznemiravati i da mogu popravljati svoje crkve i manastire kad god nađu za potrebno»*. Sva korespondencija ove opštine vršena je na narodnom jeziku i ćirilničnim pismom. Dr Radojičić piše: *«Na prostoru topaljske komunitadi u XVIII vijeku, na čelu krajine, bio je serdar, koji je bio podčinjen nadintendentu, koji je bio iz porodice Burović»*.¹⁸⁾ Sve ove povlastice rezultat su borbe koju su vodili ovi ljudi protiv turskog okupatora, kao i znak zahvalnosti mletačkih vlasti za njihovo učešće u tim borbama na strani Mletačke Republike. Za ove povlastice, istim dukulom, stanovnici opštine Topla, bili su obavezni da svojim životima uvijek, u svakom trenutku, kada se zato ukazala potreba, brane granice na poziv mletačkih vlasti. Po tom duku samo Topla je bila dužna da diže na oružje 500 boraca.

Sjedište topalske opštine bilo je u crkvi Sv. Spasa. Značaj ove opštine za cjelokupno srpstvo na Dalmatinskoj obali, pod Mletačkom vlasti, jeste u činjenici da je jedno vrijeme, na Toploj, bilo sjedište Stefana Ljubibratića *«mitropolita i primasa cijele Dalmacije»*.¹⁹⁾

U vezi spora među Topljanima i njihovih protivnika iz Kamena, Dr Radojičić piše:

«U ovom sporu posredovao je guverner Ivan Burović, koji je tražio od providura Herceg Novoga da i on interveniše.

Istom prilikom Burović se obratio i vanrednom providuru objašnjavajući da su Topljani, ove godine, promijenili običaj i hoće da ponovo izaberu kapetana iz parte Topla, što je parta Kameno smatrala uvredom. Dese- tak dana kasnije Burović se ponovo obraća vanrednom providuru naglašavajući da su Topljani vrlo vješto i ener- gično nastupili protiv opozicije parte Kameno. Posebno je istakao da su na strani Topljana crkvena lica i to arhi- mandrid i tri kaluđera, koji su proglasili anatemu za one koji bi se protivili izboru kapetana iz opštine. Burović je uspio nagovoriti opoziciju - glavare Kamenoga, Poda i Žljeba da upute prestavku vanrednom providuru, protiv up- rave topaljske komunitadi, što je i učinjeno. Tako su se kod vanrednog providura našli konte Vasilije Knežević «*a nome di tutta la craina di Cnovo com posta in cinque Centur, si forma il corpo dell' intiera comunità*». Toplu je predstavljao gospodin Antonio Nikičević, Mojdež serdar Nikola Kecović, Bijelu kapetan Nikola Zlokov, Kameno su-đa Jovo Delin, dok je Kute predstavljao zaslušeni konte Božo Ožegović. Svi oni imali su punomoć da zastupaju in-terese svojih parti. Tada je mletačka vlast, bazirajući se na dukul od 14. jula 1718. godine, potvrdila da je varoš To-pla centar komunitadi, ali i da svi djelovi imaju jednaka prava i povlastice date pomenutim dukalom. Savjetovao im je da sve nesuglasice, koje bi nastale u radu komunitadi, rješavaju zajedno sa vanrednim providurom, a sve u skladu sa pomenutim dukalom.»²⁰⁾

Avgusta 1797. godine austrijska vojska zaposjela je čitavu Boku, pa i hercegnovski kraj. Oni vladaju do 1806. Poslije nje dolaze Rusi (1806-1807), Francuzi (1807-1814), pa ponovo, 1814. godine, Austrijanci. U vrijeme francu- ske vladavine definitivno se ustalio naziv opština Herceg Novog, koji je ostao sve do današnjih dana. Tada nestaju i funkcije guvernera, kapetana i sudija, a na mjesto njih uvodi se funkcija **podeste** (*načelnika*) i savjet opštine, koji u stvari vrši ulogu suda ili opštinskih vijeća iz XIX vijeka i kasnije.

Austrijski okupator je dočekan od Bokelja puškom. Kako u prvom, tako i u drugom napadu. Rusi su u Boki Kotorskoj dočekan kao oslobodioci. Zato su svi Bokelji, posebno Burovići, koji su od vjekada imali veze sa njima, pristali uz njih, pa su zgrabili i oružje da se bore rame uz rame protiv zajedničkog neprijatelja.

Francuzi su dočekan kao okupatori. Između njih i Ruso-Crnogoraca (Bokelja) bilo je i krvavih okršaja. Aus- trijanske novine KRALJSKI DALMATIN pišu da su Francuzi postupili dobro sa zarobljenim ruskim vojnicima, dok sa zarobljenim Crnogorcima i Bokeljima bili su okrutni i od njih retko koji je ostao živ prilikom zarobljavanja.²¹⁾

Među ovim nepokornim Bokeljima posebno mjesto pripada Burovićima, koje Francuzi pozdravljaju iz grla topovskih cijevi, rušeći njihov sjajni dvorac i paljeći njihovu jedinstvenu biblioteku, koju moguće nije imao ni sâm njihov vladar. Posebno su se okrutno pon'jeli sa Bokeljima austro-ugarski okupatori i to naročito sa Burovićima, koji su im se nepomirlivo suprotstavili.

Zbog posebnog otpora, koji su dali austrijskim okupatorima, Burovići će se svi do jednog istrijebiti, tako da danas u Perastu i Herceg Novom, pa ni ma gdje drugo u Boki, nema više apsolutno ni jednog jedinog Burovića.

1) RADOJIČIĆ, dr Dragana: **KRAJINA NOVSKA U SUDARU SVJETOVA**, Beograd 1994, str. 71, u fusnoti 48.

2) KOMAR, dr Goran: **cit. djelo**.

3) M.ZLOKOVIĆ: **MLETAČKA UPRAVA**....., str. 29.

4) **Iden**: str. 11.

5) RADOJIČIĆ, dr Dragana: **c.djelo**, str. 1.

6) MATAVULJ, Simo: **cit. djelo**,- str. 3.

7) IVOŠEVIĆ J. Vaso: **Herceg Novi u domaćoj beletristici XIX i XX vijeka**, Zbornik radova iz nauke, kulture i umjetnosti Boke 13-14, Herceg Novi, 1982, str. 23.

8) MUSIĆ, Srdan: **Izvjestaji iz 1703. godine o stanju hercegnovskih tvrđava**, Boka 17, Herceg Novi, 1985, str. 9. Citiram po RADOJICIC, Dr. Dragana: **KRAJINA NOVSKA...c.d.**, str. 20-21.

9) RADOJIČIĆ, dr Dragana: **c.djelo**, str. 141.

10) **Iden**, str. 71.

11) PEJOVIĆ, Marija Crnić: **NEKI PODACI O SAKRALNIM SPOMENICIMA KULTURE U HERVEGOVSKOJ OPŠTINI OD KRAJA XVII VIJEKA DO DANAS**, separat iz časopisa BOKA Beograd, str. 18; Herceg Novi, 1986, str. 157.

12) RADOJIČIĆ, dr. Dragana: **cit.djelo**, str. 45.

13) MATAVULJ, Simo: **cit. djelo**,- str. 3.

14) MUSIĆ, S: **IZVJESTAJI**....., c.d., str. 81.

15) RADOJIČIĆ, dr. Dragana: **cit.djelo**, tabela 4, str. 162, bez broja.

16) LANE C. Frederic: **STORIA DI VENEZIA**, Eniaudi, Torino, 1978, str. 490-491.

17) RADOJIČIĆ, dr. Dragana: **cit.djelo**, str. 235.

18) **Iden** : str. 71, u fusnoti 48.

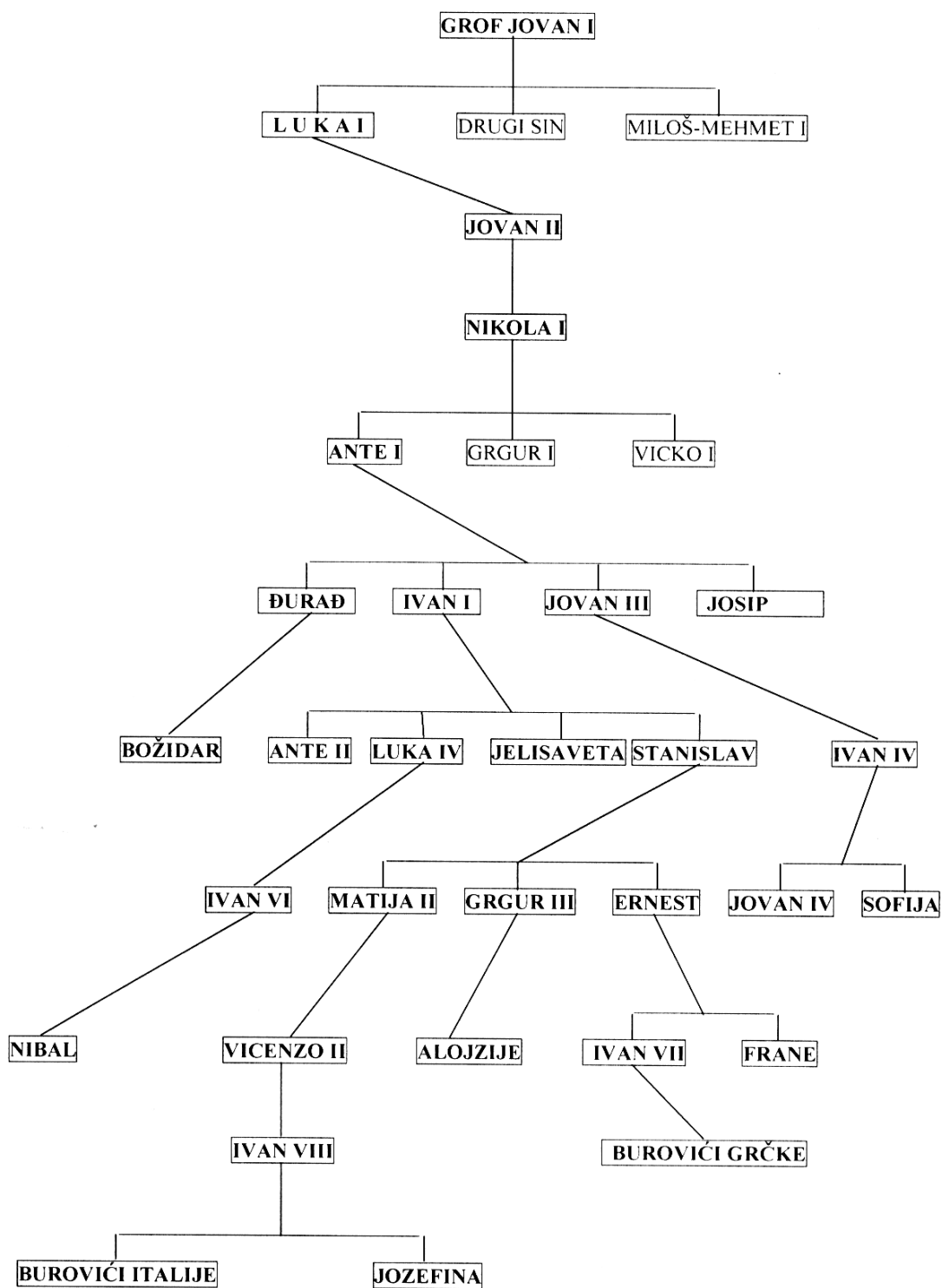
19) JAČOV, Marko: **VENECIJA I SRBI U DALMACIJI U XVIII VIJEKU**, Beograd, 1984, str. 23.

20) RADOJIČIĆ, dr Dragana: **cit.djelo**, str. 39-40.

21) KOMAR, dr. Goran: **PLANINSKA SELA DRAČEVICE**, fusnota 266.

II. ISTORIJA BUROVIĆA (HRIŠĆANA) HERCEG NOVOG

**OSNOVNA GENEALOGIJA
HRIŠĆANSKIH BUROVIĆA HERCEG NOVOG
- Loza Anta I -**

Ante Br. ? ima najmladjeg sina VICKA II. (Ante I – nemoguće! Ante II – pop!!!)

Godine 1687., odmah poslije oslobođenja Herceg novog od turskog ropstva, nastanjuju se tu novi Burovići, ovaj put hrišćanski, koji ga čine svojom drugom postojbinom. U početku u Herceg Novi imamo samo tri porodice Burovića, sigurno grof Ivan sa dva njegova brata, Đurđem i Jovanom III, sa ukupno 11 članova. Prema popisu od 1792. godine u H.Novi bilo je 5 porodica Burovića, koje su ukupno brojile 50 članova: samo je jedna imala 15 članova. Godine 1795. dvije su porodice Burovića imale po 8 članova.¹⁾

Od ovih Burovića 6-7 su bili zvanično priznati od Mlečana kao konti-grofovi, jedan je bio sveštenik i jedan kapetan, vlasnik broda. Mnogi od ovih Burovića Herceg Novog proizvedeni su od Mletačke Republike u vitezove, a nekoliko njih su bili i soprintendente, guverneri. Počev sa grofom Ivanom I Burovićem, koga nasleđuju sinovi, oni su guverneri Herceg Novog od 1687, pa sve dok je ovaj grad bio pod vlast Mletačke Republike, dok nije pao u ruke Austro-ugarske monarhije, koja okupira i ukida Mletačku Republiku kao zasebnu državu. A ovo znači da su Burovići formirali svoju dinastiju guvernera u ovom gradu. I ne samo u Herceg Novi!

Brat grofa Ivana Burovića, grof Jovan, duž ratova Mletačke Republike protiv Turske Imperije, borio se rame uz rame sa Grofom Ivanom, ističući se u ratnim okršajima kao malo ko drugi. Mlečani su to zapazili i odali mu dužno priznanje još u toku ratnih operacija. Poslije rata, oni ga imenuju za guvernera ostrva Brač (Hrvatska) i grada Budva (Crna Gora). Nakon njegove smrti, na tu je dužnost imenovan njegov sin i, poslije ovoga, njegov unuk. Tako su i na Braču i u Budvi vladali dinastično ovi Burovići, koji su sigurno nasljeđivali svoje roditelje ne po nekom nasljednom pravu, kao kapetani Herceg Novog i Trebinja (što ćemo vidjeti u nastavku!), već zato što su demonstrirali svoje vanredne sposobnosti, što su prije toga učinili značajne usluge Republici Svetoga Marka i zadužili je da im pokaže tu pažnju i tu počast, za što su se bezdrugo i njihovi roditelji postarali školovanjem i vaspitanjem, koje su im dali.

Tako imamo u Herceg Novi ove guvernera:

1. **Grof Ivan I Burović** - od 1687. godine sve do svoje smrti 1731.
2. **Grof Luka IV** – drugi sin Ivana I: od 1730. do 1735.
3. **Grof Stanislav** – treći sin Ivana I: od 1735. godine do svoje smrti, negdje 1775.
4. **Grof Matija II** – sin Stanislava: od 1775. godine sve do oko 1790.
5. **Grof Ivan VI** – sin Luke IV: od oko 1790. Godine do 1802.
6. **Grof Alojzije** – moguće sin Grgura III: od 1802. godine do 1806.

Na Braču i u Budvi imamo ove guvernera:

1. **Grof Jovan III Burović** – od kraja XVII vijeka sve do svoje smrti.
2. **Grof Ivan III**, sin Jovana III: od smrti svoga oca sve do svoje smrti.
3. **Grof Ernest**, sin Ivana III: od smrti svoga oca sve do okupacije Mletačke Republike od Austro-Ugarske monarhije.

U Trebinje :

1. **Nikola IV Burović** – u toku Morejskih ratova bio je guverner Trebinja i Carine.

U Zadar :

1. **Grof Ivan VI** – sin Luke IV Burovića: negdje od 1780. godine do oko 1790.

Grof Ivan I je prvi hrišćanski Burović i Peraštanin koji se porodično nastanio u Herceg Novi. Za njim su se tu nastanili odmah njegova dva brata, Grof Jovan III i Grof Đurađ, a za njima i neki drugi Burovići. Tako ovaj grad, koji je još od 1545. godine prva postojbina muslimaniziranih Burovića, postade i druga postojbina njihovih rođaka - hrišćanskih Burovića.

Guverner grof Ivan I Burović se porodično smješta unutar gradskih zidina, gdje se smješta i providur, kapetan grada, admiral luke, župnik i *secrestano della parochia*, kao i crkva Sv. Jerolima, pa i samostan kapučina. Drugi se Burovići smještaju van zidina grada, pa i u Toploj.

Kako smo vidjeli iz nove istorije Herceg Novog, svi Burovići, posebno grof Ivan kao guverner, odigrali su najznačajnije uloge u istoriji ovog grada. Oni su i osnivači plemstva, aristokracije, posebno dobročinitelji, koji prihvataju došljake iz Perasta i emigrante svih krajeva Hercegovine, odaju im dužno poštovanje, priznaju ratne zaslugе, smještaju ih i brinu se za njihovo sređivanje i stabiliziranje na teritoriji Herceg Novog.

Prvi hrišćanski Burović, koji se rodio u Herceg Novom, mislimo da je sin grofa Ivana I, **Ante II**, pa drugi sin Luka IV, pa kćerka, zatim i njegov treći sin Stanislav. Sa njima je ovaj grad postao druga postojbina hrišćanskih Burovića. Budući da se Ante II nije ženio, pošao u sveštenike, istorija Burovića Herceg Novog počinje sa grofom Lukom IV i Stanislavom, koji su se rodili u Herceg Novi i tu stvorili svoje porodice.

U istoriji Burovića Herceg Novog ugrađuju se i neki Burovići Perasta, koji su se preselili tu iz svoje prve

postojbine, pa su u istoriji ovoga grada odigrali i značajne uloge. Prvi među njima je grof **Ante I Burović**, koji je i poginuo boreći se za oslobođenje Herceg Novog, pa je na groblju ovog grada i sahranjen, možda ne mnogo daleko od groba njegovog muslimaniziranog rođaka Miloša-Mehmeta Burovića. Zatim je Đurađ Burović, koji je isto tako dao svoj život za oslobođenje Herceg Novog i Hercegovine, posebno grof Ivan I Burović, neustrašivi borac i heroj u borbi za oslobođenje Herceg Novog, koji će se imenovati prvim doživotnim guvernerom i učiniti tako mnogo za ovaj grad da se malo ko drugi može uporediti sa njim.

U istoriji Burovića Herceg Novog se ugrađuje i brat Grofa Ivana I, Grof Jovan III (sa svojim nasljednicima !), pa i Grof Božidar, sin Đurđa Burovića, koji su se tu ženili, stvorili svoju porodicu i odigrali značajne uloge u istoriji ovoga grada, pa je moguće da je njegov sin **Grof Alojzije**, koji će se 1802. godine imenovati od austrijskog okupatora za gradonačelnika Herceg Novog.

Grof Jovan III, sa svojim sinom i unukom, iz Herceg Novog je pošao na Brač i u Budvu na dužnost guvernera. Pa i ako su tamo službovali, svoju su kuću imali u Herceg Novi. Doduše, oni su imali svoje kuće, pa i ogromna imanja, i na Braču, posebno u Budvi.

Posebnu će ulogu odigrati u istoriji Burovića Grof Stanislav, kao i u istoriji Herceg Novog. Poslije smrti svog brata Luke IV, on ga naslijedio na položaj novskog guvernera. Pa i sin ovoga, Grof Matija II, koji je isto tako naslijedio položaj novskog guvernera od svog oca.

Naglašavamo da su ovi Burovići, još u svojoj staroj postojbini, u Perastu, uspostavili jako prisne veze sa jednom od najznačajnijih plemićkih porodica Perasta - Zmajevićima, poznati posebno po svojoj dinastiji sveštenika, biskupa i nadbiskupa. Zmajevići su najradije uzimali za svoje nevjeste kćeri Burovića. Sem toga, ove dvije porodice su se tako tijesno srodile i borbom rame uz rame protiv zajedničkih unutrašnjih i spoljnih neprijatelja naroda i svoje porodice, pa i svještениčkim pozivom, popovima, opatima i biskupima, da su se od pamtivijeka smatrali kao jedna jedinstvena porodica.

P.Butorac kaže da su konti Burovići baštinici Zmajevića.²⁾

Ne svi. Sve što je pripadalo Zmajevićima, preko svoje supruge (kćerke admirala Matije Zmajevića) naslijedio je treći sin Grofa Ivana, Grof Stanislav, guverner Herceg Novog, i njegovi sinovi. Od tog dana njegovi sljedbenici dodali su svom prezimenu Burović i prezime Zmajević. Tako ćemo ih po dokumentima sresti sa prezimenom **BUROVIĆ-ZMAJEVIĆ**.

Skoro isto tako Burovići su se povezali i sa Štukanovićima, plemićka porodica iz Perasta, koja se borila rame uz rame sa Burovićima na svim frontovima, pa i porodičnim. I sa njima su se Burovići srodili, dajući im svoje kćerke za nevjeste i uzimajući njihove kćerke.

Burovići su se istakli ne samo u borbi za oslobođenje Herceg Novog od turskog ropstva, već i u borbi za oslobođenje od austrijskog ropstva, posebno unuci guvernera Ivana I i Jovana III Burovića. Kako se zna, izuzev jako retkih pojedinaca, svi su se katolički Bokelji priklonili austrijskom okupatoru i od prvog dana okupacije 1797. godine stavili mu se u službi. Samo su se Burovići sa svojom pravoslavnom braćom suprotstavili toj okupaciji, vjerni svojoj bokeljskoj samoupravi i Mletačkoj Republici: njih ćemo sresti i 1848. godine u Veneciji rame uz rame sa pobunjenim Italijanima!³⁾ U ovoj borbi, kao i Burovići Perasta, oni su prosto istrijebljeni od okupatora. Nad njima je izvršen pravi fizički genocid. Spasili su se smrti samo oni, koji su se prije okupacije 1797. godine našli na studije u Italiji i oni koji su uspjeli da se popnu na koji brod i da pobjegnu u inostranstvo, ili su se uhvatili brda i planina, pa su izbjegli u Crnju Goru i Srbiju, zatim u Rusiju.

Pišući ove redove, nađoh na internetu i **Krsta Burovića** iz Peći, zatim i **Vasilija Burovića**, što nam svjedoči da su se neki Burovići spasili austrijskog terora i genocida bjekstvom u oslobođenu Crnu Goru, odakle su stigli i u spski Peć (Kosovo). Odmah sam ih potražio i našao u Čajniče (BiH), pa sam o njima dodao ovoj istoriji poglavlje **BUROVIĆI BOSNE**.

Grana katoličkih Burovića Herceg Novog i Perasta produžila je svoj život u jednoj drugoj postojbini, tamo - preko mora, u Italiji, gdje smo ih potražili, ali - nažalost - još nismo uspjeli da stupimo u kontakt sa njima, iako smo preduzeli nekoliko putovanja po Italiji (Padova, Piacenza, Venecija i Casarsa della Delicia), gdje nađosmo njihov poznati dvorac, čuvena **Palata Burovića**, ali bez žive duše. Sa interneta pobrali smo sve što smo tamo našli i predstavili u poglavlje **BUROVIĆI ITALIJE**.

Jedan dio ovih Burovića spasili su se austro-ugarskog genocida i bjekstvom u Grčku, gdje smo ih isto tako potražili, ušli u trag vile **Sofije Burović** na ostrvu Krk, ali - nažalost - i sa njima još nismo stupili u kontakt. Izgleda da i oni traže nas: tragove smo otkrili na sajtu Universiteta Atine, gdje je manifestirana pažnja i poštovanje za Akademika Brovića, iz Ulcinja, i njegova naučna otkrića.

Danas u Herceg Novi više nema Burovića. Simo Matavulj, za posljednje Buroviće Boke, piše: *"Danas ima Burovića koji prose, a poznao sam jednog kućića kotorskog koji beše postao carinski stražar".⁴⁾*

Znači, Burovići su pristali i da prose, ali nikako da se stave u službi okupatora.

Koliko smo mogli da shvatimo sa interneta, van svoje domovine, tamo gdje su se sklonili, ovi su Burovići o-

pet prihvatili sebe, posebno u Italiji, gdje su se proslavili kao grofovi, konstruktivni građani, pa i kao slavni naučnici.

Kod svih Burovića postoji živo interesovanje za svoju staru postojbinu, Crnu Goru, Boku Kotorsku, Perast i Herceg Novi. Oni povremeno preduzimaju putovanje, svraćaju tu, posjete grobove svojih predaka i naprave koju fotografiju, koju zatim čuvaju sa neotoljivom nostalgijom za svoju prapostojbinu i pradomovinu.

Još uvijek živi kod njih uspomena i predanje o njihovim veleslavnim pretcima, kapetanima i grofovima, guvernerima, koji su dizali i spuštali jedra svojih brodova i vitlali sabljom s bojišta na bojište.

A i u Boki živi uspomena na njih. Ne samo stari, već i mladi, čim im spomenete Buroviće, oni će vam s posebnim poštovanjem govoriti o njima, kao da su tu, prisutni.

Pišem ovo iz ličnog iskustva. U ljeto 2004, upravo dan pred Frašinadu, stigoh u Perast, ovaj put snabdjen dokumentima da sam zajamčeni Burović. Čim mi vidješe pasoš, oko mene se okupiše i stari i mladi, pa i dom Srećko Majić, koji mi iz crkve izne odmah staroslavne knjige rođenih i umrlih još iz XVI vijeka. Po starom običaju mjesta svi me nazvaše grofom i potrčaše gore-dole da mi nađu prenoćište, da mi rezervišu restoran, sto, barku kojom ću ploviti na Frašinadu sutradan i ljude koji će mi pomoći za misiju, koja me dovela tu, u prastaroj postojbini mojih prapradjedova. Poseban utisak mi učini jedan sledbenik stare peraške plemićke porodice Bronza. Pošto mi ne nađoše ni sobu, ni ležaja, rekoh im u šali da ću provesti noć na obali mora, nogama u vodi, jer treba da se tako prvo pričestim, da bi me Perast prihvatio. On odmah reče: *“Nikako! Vi ste već pričješćeni i blagosloveni onime što ste pisali o Burovićima i Perastu! Ako ne nađemo sobu za vas, ja ću vam ustupiti moj krevet!”*

Današnji Peraštani su novi ljudi, sasvim novi, ali koji ni stare dobre običaje svojih pradjedova, posebno tradicionalno gostoprimstvo, nisu zaboravili.

Nisu zaboravili ni staroslavne Buroviće.

I neće ih zaboraviti!

1) RADOJIČIĆ: **cit. djelo**, str. 82 (bez broja).

2) BUTORAC, Pavao: **BOKA...**, cit.djelo, str. 299.

3) VASO Pasha: **VEPRA**, cit. djelo.

4) MATAVULJ, Simo: **cit. djelo**, str. 3.

III. POSJEDI BUROVIĆA

Gerolamo Korner, generalni providur Dalmacije i Albanije, nakon zaposjedanja Herceg Novog od Mletačke Republike, 1690. izdaje dekret o osnivanju zemljišnog katastra u oslobođenim krajevima Boke i Južne Hercegovine. Taj katastar iz 1690. godine čuva se u novskom arhivu. U tom katastru su registrirani i posjedi Burovića, koji su među najznačajnima. Gospođa Marija Crnić Pejović poslala nam je iz Herceg Novog poštom izvod iz tog katastra, gdje su registrirani posjedi samo grofa Ivana Burovića. Vidite izvod!

IZVOD IZ KADASTRA

Herceg Novog, izrađenog 1690. godine od strane mletačke vlasti, koja je zaposjela hercegnovski kraj 1687. godine

<u>Zuane BUROVIĆ: članova porodice 2</u>				
Posjeduje:	zemlje perteghe	zemlje campi	vinograda cam.	per.
U selu Mokrinje		28,5		
«	62	1		
«	200	1,5		
«	120	1		
«	6	1		
«	116	1,5		
«	44	2,5		
«	80	1		
«	60	1,5		
«		2,5		
«	124	2,5		
«	146	2		
«	296	1,5		
«	64	1		
Mojdež			0,5	130
Kameno	33			
Žlijebi	5,5			
Sušćepan	10		3	140
Ubli	200	8		
Topla	240	4,5	1,5	40
Kuti	30	48,5	28	320
Ratiševina	150	5,5	5,5	166
Meljina		16,5	5,5	
.....Sutorina			0,5	40.....
SVEGA	1986,5	73.0	44,5	836

Imena sela su transkribovana na našem jeziku, a mjere su date u originalu. Ovo je najveći posjed u rukama jednog čovjeka, čija porodica ima svega dva člana.

Naglašavamo još jednom da je ovo posjed samo grofa Ivana Burovića, i to 1690. godine. Pavao Butorac piše: «kavalir Ivo Burović, guvernatör novskog područja, za vojničke zasluęe, 9.VII.1701. godine, (dobija) senatskim dekretom 207 kanapa (zemljišta) u novskoj krajini (Burovina)». ¹⁾ U jednom drugom djelu, isti ovaj istoričar piše: “Burovina se još i danas zove njegov negdašnji posjed. Njemu (grofu Ivanu.-KB) je pripadala i kuća, gdje je u novije doba biskupski konvikt sestara Sv. Križa” ²⁾. Dr Komar piše da je krajem XVII vijeka izrađena posebna knjiga zemljišnih posjeda Ivana Burovića

U Burovini, koja je zapremala sela Kuti, Žlijebi, Kameno i Podi, Burovići su imali i drugih posjeda, pa se ta oblast po njima i prozvala tako. Savo Nakićenović piše: “U Burovini se vidi kula Baja Pivljanina” (str. 428). Kako se zna, veleslavni

hajduk Bajo Pivljanin bio je prisan prijatelj Ivana Burovića, vlasnika Burovine.

Pored svoje kule sred Perasta i širokih imanja po okolnim selima, pored imanja u Risnu i selima koja su pripadala ovom gradu, grof Ivan Burović nasljeđuje kule Resulbegovića u Herceg Novom, gdje gradi i nove kule. On je imao i ljetnjikovac na Dražin rtu, prikladnu zgradu uz more, koja postoji još i danas.³⁾

1704. godine učinjen je novi kadastar, nazvan **BADOEROV**, po imenu kotorskog providura Ferigo Badoer, za čije je uprave Bokom dovršen. U tom kadastru spominju se Ivan Burović, Jovan Burović i drugi Burovići, kao zemljoposjednici ogromnih površina kampova, kvarta i tivolija u selima Žlijebi i Mokrinje, kao i drugdje.

Konkretno tamo piše da u selu Žlijebi samo mletački guverner Ivan Burovich posjeduje više od pet kampa zemlje (u produzetku piše 8 kampa), 2 kvarta i 196 tivolija.

Pored imena *Giovani Burovich* piše da posjeduje 41 kampa zemlje i 202 tivolija. Na jednom drugom mjestu o njemu piše da je *cavalier*. Kavalier Giovanni Burovich većinu svojih posjeda izgleda da je imao u selu Mokrinje. U ovom selu kaže se da *cavalier Giovanni* ima 11 kampa zemlje, 3 kvarta i 117 tivolija. U ovom se selu nalazi i toponim **Burović livada**, koji spominje ne samo Sima Matavulj, već i dr Goran Komar.

U Penčićima, kraj kuće Lučića, postoji «**Burovićev otok**» («*ižula od Burovića*»)⁴⁾

Pavao Butorac piše: -«*Kapela Gospe od Ružarija, ukusno građena, na uzvišenom brijegu, s krasnim oktogonim baroknim zvonikom, obzidana jakim zidom, sprijeda s terasom, kud se prolazi u gornji dio Zmajevićeve palače. Kapelu je podigao za svoj mauzolej g. 1678. nadbiskup Andrija Zmajević, koji tu i počiva (+ 1694), u grobnici s pločicom od zelena mramora, na kojoj je uklesan obiteljski grb, kao i na crkvenim vratima. Po izumrcu muške loze Zmajevića pripala je ova crkvice hercegnovskim Burovićima*».⁵⁾

Burovići, sljedbenici Guvernera Ivana, 1832. godine imali su svoje baštine i u Budvi⁶⁾. Pogotovo su imali i imaju danas u Italiji. Na sajtu: TESTO IN INERARIO 4 piše: *Di fronte a noi, dall' altra parte della strada, si estendono i «Prati Burovich», zona verde attrezzata sia per pedoni che per ciclisti*. Mislimo da je to u gradu Cordovado. Tako piše u djelu G.Pauletto, S.Supino: **IN BICICLETTA TRA VENETO E FRIULI**, Edicielo Editore.

8. januara 1730. godine, «*na tazbinu ko. Ivana Ant. Burovića prepušta i dariva crkvu sv. Petra u Bijeloj, njemu i braći mu, pod uvjetom da, ako bi pala u ruke raskoljnika ili u čije druge izvan njihove kuće, općina opet stiče svoje prijašnje patronatsko pravo*...»⁷⁾. Crkva, pošto je bila skoro srušena, darovana je ovima da bi je uredili za službu božju, što su Burovići odmah i uradili.⁸⁾

Kako smo već naglasili, sljedbenici grofa Stanislava, sina grofa Ivana Burovića, nasljedili su sve što su imali Zmajevići, pokretno i njepokretno, njihovu monumentalnu kulu u Perastu i divan dvorac u Bijeloj, lijepu kapelu i biblioteku. Oni su od Zmajevića nasljedili i čuvenu kapelu Gospe od Ružaja.

Meni su kazali da Burovići imaju svoje posjede i u Zadar (Hrvatska). A na ostrvu Krk (Grčka) da imaju vilu, na čija vrata se nalazi bronzana ploča imenom **Sofije Burović**. Preko interneta smo saznali da Burovići Italije su isto tako u dobrom ekonomskom stanju. Iz dokumenata saznajemo da su Burovići imali svoje posjede i na ostrvu Brač, kao i u Budvi.

Marija Crnić-Pejović piše: «*Najupečatljiviji primjer (velikoposjednika u hercegnovskom kraju) je onaj Ivana Burovića...On je imao svega dva člana porodice, a na njegovo ime uknjiženo je u ovom kadastru 1986,5 pertega zemlje, 132 kampa zemlje, 44,5 vinograda i 830 pertega ostale zemlje. Nasuprot njemu, primjera radi, Vujica Petrović imao je 6 članova porodice, a dobio je 0,5 kampa i 240 pertega zemlje*»⁹⁾. Riječ je samo o grofu Ivanu Buroviću. Ako se tim posjedima pridodaju i posjedi ostalih Burovića, posebno ako im se pridodaju i njihovi posjedi u Perastu i Risnu, pa i van Boke, onda možete zamisliti posjede ove porodice. Cio novski kraj imao je, po kadastru iz 1704. godine ukupno 4290 kampa, 1 kvart i 135 tavolo oranica, vinograda i livada. Više od polovine ovog zemljišta bilo je u rukama Burovića.

Porodica Burović, u XVIII vijeku, bila je najbogatija u Boki Kotorskoj, pa i u Crnoj Gori, moguće i na čitavom Jadranskom primorju.

Svi ti zemljišni posjedi, voćnjaci, vinogradi, kuće i palate, dvorci i vile, crkve i crkvice, kapele, u čijim su rukama danas? Ko živi tu i ko ih koristi? Kako su ih posvojili? Dom Srećko Majić ne znade mi reći ni gdje su u Perastu grobovi Burovića, jer su i njih od vremena prisvojili drugi. Dragana (koja radi u Muzeju Perasta) jula 2004. godine reče mi da u palati Burovića u Bjeloj živi neki Uroš Zloković. Za Zlokoviće kaže i Pavao Burorac da su sada posjednici lijepog ljetnjikovca kraj mora, pokraj crkve Sv. Petra, koji je pripadao Burovićima.¹⁰⁾

O svemu ovome treba da se sami Burovići zainteresuju, raspitaju, na licu mjesta i pri nadležnim organima.

Kad već spomenusmo kmetića Vujicu Petrovića, koga nam spominje radi upoređenja M.Crnić-Pejović, citiramo, isto tako radi upoređenja, i Sima Matavulja: «*Položaj kmetića takođe beše (u Boki) bolji nego u Bosni i Dubrovniku. To se može suditi uporedivši usmena predanja težaka konavoskih i bokeljskih; prvi i danas s mržnjom spominju svoje "gospodare" sve s reda, a drugi se samo zlo sećaju novskih Burovića*».¹¹⁾

Burovići uopšte, a posebno novski, bili su feudalna gospoda prvog reda. Kao i svi feudanci na svijetu izrabljivali su kmetove, ali - kako vidite - u upoređenju sa drugima, nisu bili baš kao oni krvopije. Treba uz to znati da je Vujicu Petrovića i njemu slične učinio posjednikom zemlje i kućišta upravo grof Ivan Burović, svojom krvlju i svojim životom, bezbroj puta stavljen u opasnost da pogine, leteći sa ratišta na ratište, isukanom sabljom i svojom smrću u zenici svojih očiju, a da oslobodi Vujicu Petrovića od turkog jarma, jer za sebe je bio slobodan i u Perastu. A i od čega da živi je imao, jer je bio i vlasnik ličnog

broda.

-
- 1) BUTORAC, Pavao: **cit. djelo**, str. 204.
 - 2) BUTORAC, Pavao: **BOKA...**, str. 125.
 - 3) **Iden**: str. 299.
 - 4) **Iden**: str. 120. I kod MATAVULJ, Simo: "BUROVIĆA LIVADA".
 - 5) **Iden**: str. 162.
 - 6) Jefto M. MILOVIĆ, Jefto M.: **PETAR II PETROVIĆ NJEGOŠ**, knjiga 2, Nikšić 1993, str. 235.
 - 7) BUTORAC, Pavao: **cit. djelo**, str. 232.
 - 8) **Iden**: str. 299.
 - 9) PEJOVIĆ, Marija Crnić: **PRVI KATASTAR HERCEGNOVSKOG KRAJA IZ 1690. GODINE**, rad u rukopisu, citiramo po RADOJIČIĆ dr Dragana: c.d., str. 91.
 - 10) BUTORAC, Pavao : **cit. djelo**, str. 299.
 - 11) S.MATAVULJ, Simo: **cit. djelo**, str 3.

IV. DOPRINOS BUROVIĆA HERCEG NOVOG

Centar prosvjete i umjetnosti na prostoru Herceg Novog bio je manastir Savina, koji potiče iz XI vijeka (po predanju iz 1030. godine). To je čitav crkveni kompleks, koji se sastoji od: male crkve Sv. Gospođa, velike crkve Sv. Gospođa (koja je od 1778. godine), crkve Sv. Sava (po predanju sagradio je lično Sv.Sava) i katolička crkva Sv. Ana, koja je od 1604. Po predanju to je bila pravoslavna crkva Sv. Petka, ali su je kasnije preuzeli katolici.

U manastir Savina učili su i primali osnovna znanja pismenosti i nauka tog vremena odabrani sinovi plemića iz čitave Boke Kotorske i Hercegovine, koji su zatim nastavljali školovanje po raznim školama zemlje i inostranstva.

Po katoličkim crkvama mjesta učila su katolička djeca, koja su isto tako odabrana. Po završavanju ovih osnovnih škola, oni su nastavljali školovanje ili u Zadar, pri biskupiji, ili u Italiji. Po ovim katoličkim crkvama, samostanima i seminarima, učila su i djeca iz porodice Burović.

U Italiji (Venecija) radio je i seminar za pravoslavnu djecu.

U Italiji, na poznatim universitetima, obrazovani su i mnogi Burovići, koji će se kao visoki intelektualci afirmirati ne samo u svojoj sredini, u Perast i Herceg Novi, već i u čitavoj Boki Kotorskoj, domovini Crnoj Gori, pa i u Dalmaciji, u Veneciji i Italiji.

Dolaskom kaluđera iz manastira Tvrdoš krajem XVII vijeka, koji su donijeli umjetnine, uz one dobijene donatorstvom, riznica manastira Savina postala je jedna od veoma vrijednih i bogatih. U riznici ovog manastira su izukrštani kulturni uticaji domaći, levantinski i ruski, i to ne samo u djelima koja pripadaju crkvenom slikarstvu, već su prisutni i na mnogim predmetima primjenjene umjetnosti, posebno na sasudima i na crkvenim utvarama i tekstilu. Medaković smatra da je manastir Savina u XVIII vijeku izrastao u prvorazredno duhovno središte srpsko-crnogorskog naroda. Za razvoj ovog manastira, sem samopregora pravoslavnih monaha i popova (Savatija i Stefana Ljubibratića), kao i sveg pravoslavlja Herceg Novog, odigrao je i tolerantan odnos katolika i mletačkih vlasti, u prvom redu posebno zauzimanje sâmog guvernera grofa Ivana Burovića.

Brojni novski zlatari i vješte zanatlije bili su pravi umjetnici u izradi raznih predmeta, koji se i danas čuvaju u riznici Savine: diptih Ilije Jovanovića-Telembaka iz 1731, krst Đorđa Radića-Kuševića, panagija nepoznatog zlatara, razne crkvene utvare i drugo.

Po naređenju episkopa Vikentija Kraljevića, a po želji naroda, 28. februara 1812. godine, u Toploj, kraj Herceg Novog, otvorena je prva škola na srpsko-hrvatskom jeziku ovog mjesta, gdje će mitropolit i gospodar Crne Gore Petar I poslati svoga bratanića Rada Tomova da tu stekne svoja osnovna znanja. Ovdje će budući nacionalni pjesnik Crne Gore Petar II Petrović- Njegoš učiti pune tri godine.

Hercegnovski kraj ima puno vila i palata iz srednjeg vijeka, posebno iz XVIII. Među njima se ističe dvorac Ivana Burovića, palata plemićke porodice Zmajević, odnosno Burović, sa monumentalnim stepeništem kakvo nije imala nijedna zgrada u Boki¹⁾. I P. Šerović piše da najljepše stepenice u Boki imala je «*veličanstvena palača peraške obitelji Zmajevića, a kasnije Burovića, koja se nalazila u Bijeloj*».²⁾ Ovome treba dodati i staru zgradu opštine peraške iz 1730 (u Bijeloj), koja je djelo Burovića.

Na Toploj se uzdizala impozantna građevina, kako je don Niko Luković definiše, dvorac Burovića, koja je vjerovatno bila sa obilježjima baroka.³⁾

U Bijeloj privlači pažnju pomenuta Kapela Gospe od Ružarija, koja je, pošto je izumrla muška loza Zmaje-

vića, pripala hercegnovskim Burovićima.

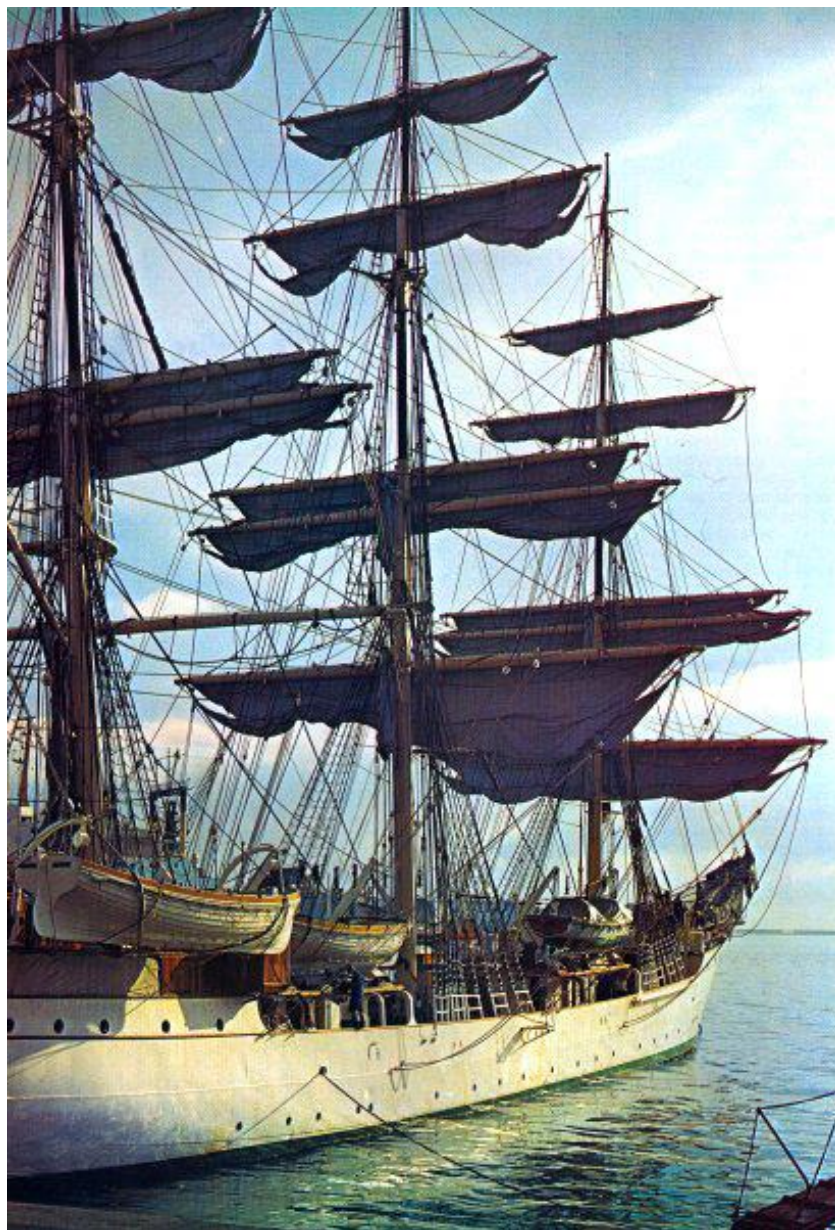
Ovako su hercegnovski Burovići doprinijeli ne samo u gradnji i uljepšavanju Herceg Novog i okoline, već su dali i jedan poseban doprinos u bogatstvu porodice Burović uopšte, koja - upravo sa njihovim posjedima u hercegnovskom kraju - postaje najbogatija porodica Herceg Novog i Perasta, pa i čitave Boke, ako ne i Crne Gore.

Dok se u Kotoru, Perastu i Dobroti razvijala i književnost, iz poznatih razloga to nije bilo moguće u hercegnovskom kraju. Tada je broj pismenih ljudi bio mali, dok su se knjige čuvale gotovo isključivo u crkvama i manastirima. O privatnim bibliotekama u ovom kraju toga doba ne bi mogli ništa reći. U ta vremena izuzetak čini biblioteka grofa Ivana Burovića, koju su naslijedili njegovi sinovi i unuci. Ova biblioteka, u dobrom dijelu nasljeđena od Zmajevića, pogotovo od biskupa Vicka Zmajevića, bila je *“najbogatija u svoje doba u Dalmaciji”* ⁴⁾. I ne samo u Dalmaciji, već i u Crnoj Gori, posebno u Boki. Jednu takvu biblioteku nisu imale ni najveće plemićke porodice tog vremena Balkana, Evrope i svijeta. Kad su 1807. godine napali Francuzi Hercegnovi, bombardirali su iz topova i spalili prekrasni dvorac Burovića. Tom prilikom, u tom dvorcu, izgorjela je i biblioteka Burovića. U toj biblioteci su izgorjeli i mnogi rukopisi, između ostalih i rukopisi djela teologa i biskupa Josipa Burovića, pjesnika Luke III Burovića, pjesnikinje Jelisavete Burović, moguće i drugih, posebno skoro sva značajna dokumenta.

I pored skučenih okolnosti, nije mali broj Novljana koji su se afirmirali kao ličnosti, društveno-političke, nauke i kulture svoga grada i šire, Crne Gore i Balkana, pa i Evrope. Koliko za primjer spominjemo književnika Ivo Vojnović i brata mu Lujo, naučnik i političar. Zatim poznati disident i ruski pisac Aleksandar Vojnović, koji je potomak novskih Vojnovića. Đorđe Đuković, iz Baošića, bio je poznat matematičar i naučnik. Roder Bošković, iz Tople, isto tako naučnik, a Marko Car - književnik. Među njima su i Burovići, prije pomenutih 7 guvernera, zatim pjesnik Luka III, pjesnikinja Jelisaveta, književnici Ivan Stanislav Burović, pa Jozefina Burović, teolog i biskup Josip Burović.

Ali – ono što je najvaznije i od presudnog značaja – to je doprinos ovih Burovića za oslobođenje Herceg Novog, sa kojim se ne može uporediti doprinos nijedne druge porodice, jer je bio ne samo izuzetan, već i decizivan. Isto tako i njihov doprinos za ekonomski i kulturni razvoj.

Ne treba da skinemio s uma da se Herceg Novi razvijao između dva jaka urbana centra, Dubrovnika i Kotora, koji su oduvijek sa ljubomorom gledali na razvoj ovoga kraja i svakako nastojali da spriječe njegov uspon, kako u ekonomskom, tako i u kulturnom pogledu.

-
- 1) PEJOVIĆ, Marija Crnić: **PRILOG**..., str. 107.
 - 2) ŠEROVIĆ, P. **Bijela u Boki Kotorskoj**, SPOMENIK, SANU CV, Beograd 1956, str. 181.
 - 3) PEJOVIĆ, Marija Crnić: **cit. djelo**, str 107.
 - 4) BUTORAC, Pavao: **BOKA KOTORSKA**..., str. 125; BRAJKOVIĆ, G.: **O bibliotekama u Perastu**, ZBORNIK, Cetinje 1986.

GROF ANTE I

Ime grofa Anta, kao oca grofa Ivana Burovića, slavnog guvernera Herceg Novog, otkrili smo u jednom djelu biskupa Pavao Butorac, koji - između ostalog - piše: «*ko. Ivan Ant. Burović*».¹⁾

Grof Ante se rodio u Perastu, negdje početkom 1600. On je sin miroljubivog peraškog kapetana Nikole I Burovića. Školovao se u Italiji, pa je svojom miroljubivošću ličio na oca i bio sušta suprotnost svog brata Grgura I. Kao takav, nije uzimao ušesća u sporovima i bitkama, pa se rijetko i spominje u dokumenta.

Upravo zato nema sumnje da je i on predstavljao u Malom Vijeću bratstvo Burovića, pa je bio i vojvoda i sudac i kapetan Perasta.

I pored svoje miroljubivosti, kao i svi drugi Peraštani sposobni za rat, i on je učestvovao u svim ratnim pohodima svog grada, posebno kad ga i predstavljao kao kapetan. Tako se Grof Ante bori u Prvom morejskom ratu sa svim svojim sinovima. Pored svog sina, veleslavnog Grofa Ivana, on napada na Risan i učestvuje u opsjedanju Herceg Novog.

Kad mu iz Italije dolazi najmlađi sin Josip, seminarista, on moli Grofa Ivana, tada komandant nad svim teritorijalnim ratnim snagama, da mu ga udalji sa poprišta, da bi mu bar on ostao u životu. Za sebe i ostala tri sina, koji su se borili uz njega, bio je siguran da neće izvesti živu glavu, što mu je svakodnevno zajamčila neprekidna grmljavina topova sa jedne i druge strane zaraćenih.

Grof Ivan šalje Josipa u glavni stab austrijskog vojvode Badenskog.

Sutradan, u borbama za oslobođenje Herceg Novog, grof Ante pada boreći se junački protiv turskog okupatora. Tako i ovaj Burović proli svoju krv, pa daje i život svoj za stvar domovine i naroda. Junački će dati svoju krv i svoj život i njegov najstariji sin Đurađ, nekoliko godina kasnije, a u borbama oko manastira Tvrdoša, kraj Trebinja.

Grof Ante je sahranjen na groblju Herceg Novog. On je prvi hrišćanski Burović koji se tu sahranjuje. Zato ga i tretiramo u ovom poglavlju, jer inače, po rođenju i životu i on pripada Perastu.

Imao je četiri sina: najstariji Đurađ, pa Ivan I, Jovan III i – najmlađi - Josip. Moguće je da je imao i koju kćerku, ali im imena još nismo otkrili.

Kao i svi drugi Burovići, Grof Ante je bio prosvijetoljubiv. On je sve svoje sinove slao u škole, pa i u Italiju, gdje su primili visoko obrazovanje. Najmlađi sin, Josip, postaće mu i biskup, pa će se, po imenu svoga oca, prilikom zaređenja, nazvati *Ing. Ante CASTELI* (v).

1) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str. 232.

GROF IVAN I

Ivan je drugi sin grofa Anta I Burovića. Za ovo se oslanjamo na djelo biskupa Pavao Butorac, koji ga u jednom svom djelu bjeleži: «*ko. Ivan Ant. Burovic*». Isti ovaj Butorac piše da je Zuane Burovic Grgurov sin¹⁾, pa su to

od njega prepisali i mnogi drugi. Grgur I bio je stric Ivana. Ovakvih grešaka kod ovog biskupa ima puno, pa nije za čuđenje da se koja od njih promakla i kod nas, ma da smo nastojali da pišemo sa krajnjom naučnom akribijom, pa i u slučajevima pretpostavki.

Da mu se otac zvao Ante (a ne Grgur!) oslanjamo se i na činjenicu što je Grof Ivan svom prvom sinu, koji mu se rodio poslije očeve smrti, dao ime Ante. Pa i njegov brat Josip, kad se zareadio, uzeo je ime svog oca - Ante. Preko svega – tu je i peraška knjiga rođenih.

Po peraškoj matičnoj knjizi, Grof Ivan se rodio u Perastu 30 avgusta 1634. godine. Kao i sva ostala djeca ove porodice, sigurno je i on završio Ilirski kolegijum u Loretu, a zatim i visoke studije u Italiji, ali se nije odao nekom intelektualnom pozivu, već se opredijelio za tradicionalni vojni i mornarski poziv svojih predaka. Po prirodi nije ličio ni najmanje svome miroljubivom ocu. Naprotiv, ličio je na strica Grgura I. Još u sasvim mladim danima vitlao je sablom i jurio konja, dizao jedra i plovio morima, pa je sasvim mlad učestvovao sabljom u ruci i u ratnim okršajima, dvobojsima, ističući se svojom posebnom smjelošću. Bio je neustrasiv i spretan, bistar i uvidavan, atletski razvijen, pravi džin, a i lijep, anđeoskog lica, a ne grdosija kao njegov rođak Džino. Sabljom je vitlao virtuosno. Imao je i oštro oko i, gdje je svojom kuburom nišanio, tu je i pogadao. On je svojom kuburom streljao i ptice u ljetu. Upravo zato što je bio uznemirene prirode i jurio iz boja u boj, do kasno nije ni pomišljao na ženidbu, na porodicu. A i koja se djevojka usuđivala da se uda za njega. Iz dana u dan se očekivalo da ga vrate u Perast, ako ne

mrtvog, a ono teško ranjenog. Videći ga takvog, i sâm otac mu je izgleda opredijelio tradicionalni vojni poziv svojih predaka, dok je za intelektualni rad odredio svog najmladjeg sina Josipa.

Čim je počeo Morejski rat, 1684. godine, grof Ivan juri sa jednog bojišta na drugo, sa mletačkim regularnim jedinicama, u sastavu kontingenta Peraštana, koji su bili dužni da dadu Republici Sv. Marka u ratnim danima 500 boraca. Posebno se bori u sastavu hajdučkih četa, koje su polazile na ratište iz Perasta. On se borio rame uz rame i sa čuvenim harambašom **Bajom Pivljaninom**, pa je učestvovao i u boju na Vrtijelci, protiv skadarskih Turaka, koji tu ubiše Baja Pivljanina. On je i sâm predvodio hajduke, posebno poslije pogibije Baja Pivljanina, pa i Morlake (Vlase), kasnije imenovan za to i od samih mletačkih vlasti.

Iz dokumenata vidimo da je Grof Ivan, 1686. godine, da bi osvetio Baja Pivljanina, svojom marcijalom, napao Ulcinjane, vječite protivnike Peraštana, i zaplijenio im u njihovim vodama pet brodova, krcati solu²⁾. U ovom okršaju prati ga stariji brat Đuro, stric Vicko sa svojim sinom Nikolom, i nekakav Grilo (moguće je da je to bio njegov stric Grgur). Poslije nekoliko dana on se opet hvata u koštac na moru sa jednim negropontiskim gusarom i njegovim Turcima i opet je izvojevao pobjedu, borbom prsa u prsa, sa sabljama, on sa 12 druga, a protivnik sa oko 200 ratnika. Ova pobjeda privukla je posebnu pažnju mletačkih vlasti na njega. Tada ga, konkretno 8.VII.1687. godine, generalni providur za Dalmaciju i Albaniju Jeronim Korner, sa sjedištem u Zadru, poziva da se hitno vrati u Boku i postavlja ga na čelu Bokelja i hajduka³⁾, ovlašćujući ga da napadne Turke na svim frontovima, na moru i na kopnu, pošto je upravo tada počeo i Prvi Morejski rat⁴⁾. Ovlašćenjem mletačkih vlasti Burović ne samo što organizuje i komanduje svim narodnim snagama (i Morlacima!) u borbi protiv turskog okupatora, već i lično uzima učešće u borbama na kopnu i na moru.

Organizovani od njega, 1687, senjski uskoci, sa harambašom Stojanom Jankovićem, prodrli su do Mostara i popalili Podhum, Džabovinu i Rajevinu. Hajdučki harambaša Periša Mandić, sa 700 Dubrovčana i 80 hajduka, iste godine kani na Caftat da otuda udari na Trebinje. Pošto je pridobio za sebe stanovnike Crne Gore, Brda i Hercegovine, naročito u kraju oko Trebinja i Popova, uz generalnog providura za Dalmaciju Jerolima Kornera, grof Ivan Burović 3. avgusta 1687. iskrcao se sa svojim gusarima u Slanom. Bilo je tu oko 5000 ratnika, većim dijelom naših hajduka. Prešavši preko Dubrovačke teritorije, oni upadaju u Popovo, gdje osvojiše nekoliko sela. Poslije ovog uspjeha providur Korner se povukao i ostavio na bojnopolu grofa Burovića sa oko 1000 hajduka i gusara.

Kapetan Herceg Novog Osman-beg je odmah pohitao u Popovo sa svojim vojnicima i ukrstio sablje sa hajducima i gusarima grofa Burovića. Budući u većem broju i sa bolje organizovanim snagama, hrišćanski Burović potuče

muslimaniziranog Burovića 9. avgusta 1687. Osman-beg se spasio zahvaljujući brzim nogama svog konja, dok ga razbješnjeni rođak gonio sve dok mu konj ne posrne. A izgleda da ga na to primorale i riječi Osman-bega: « *Pokoljenja te neće slaviti za ubijstvo svog rođjaka, već za oslobođenje domovine!* »

Često se piše, pa i kod biskupa Pavao Butorca: «*kad se u Perastu pročulo kolovoza 1687., da se opći providur Cornaro s flotom približio da zauzme Novi, a vojvoda Vicko Bujović leži s osamnaest rana, izaberu 18. kolovoza (da ih predvodi u rat!- KB) zamjenika Zuana Burovića...*»⁵⁾

Iz dokumenata vidimo da grof Ivan nije *izabran*, ponajmanje 18. kolovoza 1687., već je nekoliko mjeseca ranije, poslije izvojevanih pobjeda na moru i na kopnu, *imenovan* od Senata Mletačke Republike na čelu svih onih, koji su iz Boke Kotorske pošli u Prvi morejski rat protiv Turske. Dr Radojičić piše: «*Gotovo sigurni da će Herceg Novi pasti u njihove ruke, Mlečani su sedam mjeseci prije osvajanja grada postavili Ivana Burovića, iz Perasta, za guvernera Herceg Novoga i okoline*». ⁶⁾

Pošto je vojvoda Perasta Vicko Bujović bio teško ranjen (najtežu mu je ranu zadao u dvoboju Osman-beg Resulbegović), njegovom zamjeniku Ivanu Buroviću je i po pravilu pripadalo da predvodi Peraštane u rat.

U noći 1. septembra 1687. godine, na čelu 360 odabranih Peraštana, on iznenada napada Risan i oslobađa ga od Turaka. Sutradan on je dospio sa svojim ustanicima do Zelenike, oslobodio je i tako stvorio mogućnost vojnim snagama Mletačke Republike da se tu, isti dan, iskrcaju sa brodova. Tako je pješadija i konjanica, mletačka i svih onih koji su joj pritekli u pomoć u tom ratu, prešla na kopno. Zajedno sa mletačkom mornaricom tu su stigli kroz Verige i mornari Perasta, koji su sa svojim brodovima pritekli u pomoć Mlečanima.

Tog dana, samo poslije nekoliko sati, dok je Herceg Novi bio opkolen sa mora, grof Ivan ga sa Peraštanima i hajducima opkolio sa kopna i tako presjekao gradu sve veze. Njegov rođak Osman-beg Resulbegović brani se kao lav iz opkoljenog grada, čekajući da mu turski sultan pritekne u pomoć.

Uz grofa Ivana, u napad na Herceg Novi, bore se i njegov otac Ante, pa i oba brata: Đurađ i Jovan. Poslije nekoliko dana stiže mu iz Italije i najmlađi brat - Josip, koji je napustio teološke studije i pohitao da se i on svrsta u borbene redove svojih zemljaka. Na molbu oca, da bi bar tog brata spasio od smrti, grof Ivan šalje mladog Josipa u stab vojvode Ludovika Badenskog, koji je pobjedonosno marširao na čelu austrijske vojske prema Beogradu.

Pošto je likvidirao trebinjskog Biljalj-agu, koji je pritekao opkoljenima u pomoć, iznenada je napao i opkolio Husein Topal-pašu, sandžakbeg Hercegovine, koji je isto tako nastojao da pritekne opkoljenima u pomoć sa oko 4000 vojnika i više hiljada bosansko-hercegovačkih bašibozuka. Poslije krvavog okršaja, turski paša jedva je izvukao živu glavu. ⁷⁾

P. Butorac piše: «*Ivan Burović se bio srčano ponio i pri iskrcavanju savezne vojske za opsadu Herceg Novoga i potjeri Topal-paše. Peraštani su se o svome trošku izdržavali za svega ratovanja*». ⁸⁾

U borbama za Herceg Novi grofu Ivanu Buroviću ubio se otac Ante, a ranjen mu je i stric Vicko, dok sin ovoga, Nikola, koji se ističe ne samo hrabrošću, već i umom, imenuje se od Mlečana za guvernera Carine i Trebinja.

U opsadi Herceg Novog Grof Ivan je odigrao glavnu ulogu. Njegova je zasluga što su se albanski najamnici ubjedili da izdaju Osman-bega Resulbegovića. Butorac piše: «*Burović je podmitio Arbanase da izađu iz Herceg Novog i na svom ih je brodu dao prevesti u Albaniju*». ⁹⁾

Da nije bilo ove izdaje, Osman-begu Resulbegoviću 4-5 paša turskog sultana bi mu stigli u pomoć i ishod borbe za Herceg Novi bi mogao bio sasvim drukčiji.

2. oktobra 1687. godine, poslije mjesec dana otpora, Osman-beg Resulbegović, upravo zbog izdaje Albanaca, bi prinuđen da preda grad svom hrišćanskom rođaku grofu Ivanu Buroviću, koji zajedno sa Mlečanima ulazi triumfalno u oslobođeni Herceg Novi.

Mjesec dana po oslobođenju grada (2. novembra 1687) «*nadzornikom i upravnikom hercegovačkog teritorija*», od generalnog providura Jeronima Kornera službeno je proglašen grof Ivan Burović, u znak priznanja za njegovu samopregornu borbu za oslobođenje grada i okoline, a i za njegovu mudrost u organizovanju i vođenju ratnih operacija, kao i za posebnu hrabrost i bezbrojna samopožrtvovanja pokazana na bojištu, čime je zadužio Mlečane i svoje zemljake. Odluku za njegovo imenovanje na tu dužnost potvrdio je kasnije u Zadru novi generalni providur za Dalmaciju i Albaniju Aleksandro Molino. Tom prilikom ovaj je pridodao njegovom nadzoru i sve još neosvojene krajeve, a za koje su se nadali iz dana u dan da ih osvoje. ¹⁰⁾

Odluku generalnog providura usvojice odmah i Senat Mletačke Republike, koji će ga proglasiti i za *conte veneto* (1703). Tako je ovaj Burović, pod mletačkom zastavom, još u toku rata postao vrhovni vladar Herceg Novog i okoline. Naravno da je njegovo imenovanje ratifikovano i od Velikog Vijeća (*Maggior Consiglio*) Venecije, u čiju je nadležnost i bilo imenovanje guvernera, kao i samog dužda.

Mletačka ga Republika nagrađuje i sa dvije kolajne: jedna od mletačkog senata, a druga od samog generala.

Ivanu Buroviću su od vremena Mlečani dali titulu **kavalierra** (viteza) i konfirmirali titulu **grofa** (*conte*), a u toku rata, konkretno 1703. za njegove bezbrojne primjere junaštva na ratištima, dodali su mu i ugledan mletački naslov **conte veneto**. Dr Radojičić kaže da su titulu kavalierra nosili samo Burović Ivan i Milosalić Nikola. Dr

Radojičić kaže i to da se ta titula « *morala dobiti od viših mletačkih vlasti* ». Posebno se od viših mletačkih vlasti dobijala titula konta-plemića. Gospoda Radojičić piše da se « *titula konta-plemića dobijala dekretom Senata* »¹¹⁾. U nastavku ona naglašava da je titulu grofa, poslije Morejskih ratova, Senat dodijelio trojici Burovića¹²⁾. A to su: **Ivan I**, njegov brat **Jovan III** i sin njegovog strica Vicka I – **Nikola IV**.

Butorac piše: « *senatskim dekretom 12. svibnja 1703. Ivan Burović bi zauvijek počašćen naslovom konta, a tako i njegovi zakoniti nasljednici* ».¹³⁾

Znači: grofovska titula je bila nasljedna.

U toku Prvog morejskog rata grof Ivan Burović je ne samo na čelu narodnih snaga, ustanika i hajduka, Morlaka, već komanduje i regularnim trupama mletačke vojske, koje mu Republika stavlja na raspolaganje za realiziranje određenih ratnih ciljeva. Između ostalih slučajeva, on je i na čelo 800 regularnih trupa Mletačke Republike, koje su 1688. poslate na Cetinje, da bi potvrdile mletačku vlast na tom prostoru, a i da bi branile Crnu Goru od provala Turaka i spriječili moguće priklanjane nekih crnogorskih plemena Turcima. Kako se zna, brđani crnogorski su nerado pristali uz Mlečane sve do oslobođenja Herceg Novog, iako je Grof Burović uporno radio na tome da ih pridobije za rat. Godine 1688, znači poslije oslobođenja Herceg Novog, na opštem crnogorskom zboru na Cetinju odlučeno je da se crnogorska plemena stave pod zaštitu i vlast Mletačke Republike. Mletačka posada, pod komandom Grofa Burovića, održala se na Cetinje sve do 1692. godine. Tada je, pod pritiskom višestrukih napada skadarskog paše Sulejmana Malog, cetinjsko uporište napušteno. Turci ga zauzimaju i spaljuju, a crnogorska plemena ponovo prisiljavaju na pokornost.

Grof Burović je istovremeno bio i na čelo cetinjskog garnizona, i na čelo Herceg Novog, kao njegov guverner. Kao guverneru Herceg Novog Senat mu naređuje da zauzme celu Hercegovinu i da maršira prema Sarajevu.

Zato se Grof Burović povezuje i sa slavnim austrijskim vojskovođom, princom **Ludovikom Badenskim**, koji je pobjedonosno vodio austrijsku vojsku protiv Turaka, napao Beograd i, 6. septembra 1688. godine, zauzeo ga. Odmah poslije toga on je pošao u pravcu Kosova, pa i u pravcu Sarajeva i Hercegovine da bi se sastao sa vojnim snagama grofa Burovića, koji je još od 1687. godine, u glavni stab ovog princa, imao i svog najmlađeg brata, seminaristu Josipa Burovića, kasnije, kao biskup, poznat pod imenom **In. Ante Castelli**. Kako ćemo vidjeti iz kasnijeg izlaganja i dokumenata, ovaj mladi Burović, pod komandom princa Badenskog borio se ne samo krstom, već i sabljom, pa je dopao i u tursko ropstvo.

Do dana stupanja na dužnost guvernera Herceg Novog grof Ivan Burović je pripadao istoriji Perasta i Burovića tog grada. Od tog dana on pripada istoriji Herceg Novog i Burovićima ovog grada. Zato se njegova biografija treba podijeliti u dva dijela: peraška perioda života i herecegovska perioda.

U drugoj periodu njegovog života, jedna od mnogih dužnosti, pored uprave gradom i oslobođenim teritorijama, bila je organizovanje hajdučkih četa za djelovanje u neprijateljskoj pozadini.

U martu 1688. godine, jedna četa hajduka, organizovana od Burovića, a na čelu sa harambašom Kolumbarom, kreće iz Herceg Novog i prodire do Klobuka, gdje je posjekla i zarobila nekoliko istaknutih Turaka.

U avgustu 1688, hercegovačka i crnogorska plemena, uz pomoć Mlečana, a na čelu sa Burovićem, prodiru do Bojanjeg Brda, iznad Korjenica. Pod jakim napadom ustanika Turci se povukoše prema Klobuku.

Pošto je princ Ludvig Badenski zauzeo Beograd i pošao prema Sarajevu, da se sretne sa grofom Ivanom Burovićem, mletačka vlada stavlja svoje snage na raspolaganje Buroviću i 7. oktobra mu naređuje da krene na Hercegovinu, da zauzme Čitluk, Popovo, Trebinje i Mostar, pa da i on nastavi marširanje prema Sarajevu u susret princu Badenskom.

Krajem novembra Burović snažno napada Trebinje, podmeće eksplozivnu minu pod jednu od trebinjskih kula, koja se napola sruši. Poslije ovoga vrši se napad na tvrđavu, koja ostaje neosvojena krivicom mletačkog pukovnika Da Šio (Shio), a i zbog junačke odbrane Osman-paše Resulbegovića.

Pukovnik Da Šio odustao je od daljeg napada i naredio svojim snagama povlačenje. Napad na Trebinje izvršili su zajednički Mlečani, Hercegovci i Crnogorci (Nikšićani) pod opštom komandom providura Herceg Novog Perinija i guvernera grofa Ivana Burovića.

I dok krvari na frontu Hercegovine, krajem kolovoza 1689, izvanredni kotorski providur Petar Duodo pozva hercegovskog guvernera Burovića, da s njegovim ljudima pođe na granicu, jer je skadarski paša Sulejman Mali opet upao u Crmnicu, a jedno tursko odjeljenje dopre pod Sveti Stefan.¹⁴⁾

Iste 1689. godine, pod komandom generalnog providura Aleksando Molini, koji je na toj dužnosti zamjenio J. Kornera, Mlečani iznova napadaju na Trebinje, opet sa Bokeljima, Hercegovcima i Crnogorcima. U oktobru, poslije uzastopnih napada, prisilili su Turke da ga napuste. Tako se i Trebinje oslobađa, ali ono ne ostade dugo u ruke guvernera Nikole Burovića i Mlečana, jer ga Turci nanovo zauzeše.¹⁵⁾

Te godine, Grof Burović otkriva kugu u Trebinju i odmah o tome izještava mletačke vlasti, pa i sâm preduzima hitne mjere, čime je spasio svoju vojsku i obezbijedio dalji produžetak rata.

Iduće 1690. godine napadi na Trebinje se nastavljaju. Trebinjska tvrđava se napada u dva maha. To se ponavlja i 1691. Akademik Vladislav Korać piše: « *Na čelu svih mletačkih napada na Trebinje stajao je Ivan Burović* ».¹⁶⁾

P.Butorac piše: *“Kad Turci udare na Čitluk, sabravši čete s raznih strana, do 20.000, pod pašom bosanskim i hercegovačkim, Frano Visković...na čelu srčanih ratnika jurnu na položaj, odbi neprijatelja takvom silom, da unije zabunu u turske redove. Turci...ko udesom gonjeni sunuše natrag...Tako bi spasen Čitluk....Kod Čitluka se istače i Ivan Burović na čelu hajduka i drugih teritorijalaca”*.¹⁷⁾

Mletački dokumenti iz ovog perioda govore o krvavim borbama koje su se razvile oko Trebinja. U izvještaju generalnog providura A. Molino od 21. decembra 1691. godine kaže se da se grof Ivan Burović *«proslavio u mnogim poznatim okršajima ne samo pri osvajanju kula u Trebinju, nego i pri njegovoj predaji, uprkos toliko jakoj turskoj vojsci i samom paši hercegovačkom, ostavši ga (Trebinje) plijenom požara, koji je vidio prije nego je izašao iz onoga kraja, koji je konačno opustošen od toliko upada, koje je srećno predvodio (Ivan Burović) u izvršenju naših naređenja. Naposljetku je zapalio sela Volujac i Gomiljane sa svim kućama i dvjema kulama, koje su pod neprijateljem zadavale velikih neprilika toliko važnoj stanici u Carinama, zasluživši za tako uspješan nastavljen rat da mu se uvećaju počasti i da mu se iskaže dostojna zahvalnost i priznanje za djela počinjena pod ovom upravom»*.¹⁸⁾

Za izuzetne zasluge, koje je pokazao u ovome ratu, pomenuti generalni providur je 1691. godine Grofa Ivana imenovao za *sopra intendanta* Herceg Novoga (*soprintendente e governatore dell territorio de Castelnovo*). Naravno da je i ovo imenovanje odmah ratificirano od Senata i Velikog Vijeća Venecije.

Pod komandom grofa Ivana Burovića 1692. godine pojačani su napadi Mlečana na Hercegovinu. Mletačke jedinice i naši hajduci uspjeli su da zauzmu Carinu i spremali su se za napad na Trebinje, ali prvi pokušaj Burovića propada, jer mu je dao odlučan otpor njegov rođak Osman-paša Resulbegović, koji je u međuvremenu, za ratne zasluge, proglašen od sultana za pašu (generala) i imenovan kapetanom Trebinja.

Krajem te godine, a uz pomoć nezadovoljnih seljaka, Mlečani su pokušali da pridobiju Popovo i njegovo stanovništvo, koje se žalilo da su im baš tada hajduci, na povratku sa ratišta, poharali i popalili sva sela. Grof Ivan Burović, koji se upravo u to vrijeme nalazio u Popovu, suprotstavio se toj optužbi tvrdeći da su opljačkane od njegovih hajduka samo dvije kuće nekih Dubrovčana, koji su se nalazili u popovskoj kuli, koja je služila za tursku odbranu¹⁹⁾. Kako se zna, Dubrovčani su u tom ratu držali stranu Turske.

Iduće 1693. godine hajduci Ivana Burovića su i dalje vrlo aktivni. Njihove akcije, naročito u blizini Dubrovnika, nastavljene su skoro istim intenzitetom. U februaru mjesecu Morlaci (kako se često nazivaju svi hajduci Burovića, iako je među njima bilo i drugih!) upali su u Popovo, opljačkali ga i povelili sa sobom dosta porodica. Ovo, kao i neke druge hajdučke akcije, do kojih je došlo u aprilu te godine, od kojih je prilično stradalo domaće stanovništvo, bili su povod za jednu snažnu intervenciju španskog kralja, koji je tražio od svog poslanika Borgomanera da se zauzme kod austrijskog cara radi sprečavanja hajdučkih napada, a ako treba - kako navodi akademik Korać - *«onda i da se ti Burovićevi hajduci kazne»*²⁰⁾. Kao odgovor na ovo Grof Burović, u junu, šalje jedan jak odred hajduka sa zadatkom da osvoje Klobuk. Akcija je ostala bez rezultata zbog snažnog otpora trebinjskog kapetana Osman-paše Resulbegovića, ali se od tada Ivan Burović ne naziva drugčije do samo *«strašni Burović»*, ne samo od Turaka, već i od krala Španije i cara Austrije. Dr Goran Komar piše: *“Kad su Francuzi ugledali soprintendenta Burovića, spopala ih je zebnja”*. Ovaj Burović je postao strah i trepet za sve.

Pred kraj 1693. godine stanovništvo Ljubomira i Zagore se dogovorilo sa Mlečanima za njihov prelaz na stranu Republike Sv. Marka. Određen je bio i dan njihovog prelaska, pa je imenovan i guverner Ivan Burović sa 400 svojih ljudi da ih prihvati i zaštititi, ali je i ovaj pokušaj propao, ovog puta zbog Dubrovčana, koji su izvijestili o tome trebinjskog kapetana i ovaj je odmah preduzeo mjere odbrane.²¹⁾

Predosjećajući skoro potpisivanje mira, početkom 1694. godine, Mlečani su svim snagama nastojali da osvoje što veći dio «turske» teritorije u zaleđu Dubrovnika i da tako zagospodare područjem, koje bi im u daljim planovima borbe protiv Dubrovnika, kao glavne mete, predstavljao značajan punkt. Oni razvijaju živu aktivnost oslanjajući se na Ivana Burovića i njegove hajduke, koji su imali za cilj oslobođenje svoje domovine od turskog okupatora, a ne mletačke antidubrovačke planove i stremljenja.

U prvoj polovini te godine, zahvaljujući Grofu Buroviću, Klobuk pada u mletačke ruke. U junu, predvođeni od Burovića, Mlečani i hajduci nastavljaju napade i prodiru dolinom Neretve. Osvajaju Gabelu, ali su u daljem nadiiranju niz Popovo, prema Ljubinju i Stocu, bili suzbijeni od Osman-paše Resulbegovića.

Željeći da vrate Gabelu, koja je bila važno uporište, hitno se bacaju u protivnapad bosanski namjesnik Sulejman-paša Blagajac, Mehmed-paša Korča, kliški sandžakbeg Smail-paša i Redžep-paša Nevesinjac. Turska intervencija ostaje bez uspjeha, jer Grof Burović, na čelu svojih hajduka i Mlečana, brani Gabelu kao svoju kuću.

Grof Burović se odlučuje i za protivnapad, svijestan da je to najbolja odbrana već oslobođenih krajeva. Kao posljedica toga redaju se njegovi novi uspjesi na bojištu. On napada i oslobađa od Turaka trebinjske kule, pa i samo Trebinje, centar kapetanije. Zatim i Popovo. Akademik Korać piše: *«Trebinje i Popovo...osvojio ih je providur (Kotora) Aloizi Marcelo uz pomoć Burovića»*²²⁾. Po R.Samardžiću, u mletačkoj vlasti su se sada nalazili Nikšić, Piva, Čitluk, Trebinje, Popovo, Zadržblje²³⁾. Sve ove oblasti Senat Mletačke republike stavlja pod upravu guvernera grofa Ivana Burovića i njegovog rođaka Nikole Burovića, koga isto tako imenuju guvernerom Trebinja i Carine. Tako su ova dva Burovića tih godina vladali jednom teritorijom koja je moguće bila i šira od današnje Republike Crne Gore. Oni i Crnoj Gori pritekoše u pomoć, posebno 1694,

kad su opet branili Cetinje od skadarskog vezira Sulejman-paše.

Pored Trebinja nalazio se staroslavni manastir Tvrdosa, preko kojeg je naša pravoslavna crkva u ovom kraju, pa i dalje, odigrala vrlo značajnu kulturno-prosvjetnu i rodoljubivu ulogu. Vladike i kaluđeri ovog manastira su jedan od aktivnih činilaca u oslobodilačkom pokretu Hercegovine. U periodu koji razmatramo oni imaju nesumnjivu i vidnu ulogu u organizaciji otpora i borbi protiv Turaka. Manastir je postao za naše ljude privlačno mjesto i najpogodniji centar priprema za borbu, a za Turke - opasno zarište slobodoljubivih ideja i nadahnuća raje. Zato su Turci nastojali da ga unište pod svaku cijenu. Među starešinama manastira Trvdose, koji su se istakli u akcijama protiv turskog okupatora, značajno mjesto zauzimaju hercegovački vladika **Sveti Vasilije Ostroški** (1615-1671), zatim **mitropolit Arsenije**, pa **vladika Simeon Ljubibratić**, koji iz Tvrdose održava najprisnije veze sa grofom Ivanom Burovićem i pomaže ga u njegovoj borbi za oslobođenje Hercegovine. Vladika Ljubibratić, vidjeći kako i pop Luka Burović (stričević Grofa Ivana) vitla sablju više negoli što pokazuje i poziva ljude da ljube krst, vadi ispod svo- je vladličanske odežde mač, pa i on juriša uz grofa na bojno polje. A za njim, razumije se, i ostali popovi i kaluđeri. Tako se ovaj vladika borio mačem više puta kod Gackog, Knina i Trebinja.

Aktivnost bratstva manastira Tvrdosa na strani narodnog pokreta za oslobođenje i veze sa *strašnim* Burovićem nisu mogle da ostanu tajna za Turke. Željeći da zaustave i prekinu tu aktivnost, a naročito da na taj način istrgnu iz ruku Mlečana taj vazni punkt u samoj blizini Trebinja, Turci su manastir (verovatno 1693. godine) napali i privremeno ga zauzeli. Odmah su ga utvrdili i pretvorili u pravu tvrđavu. Vladika Savatije, sa kaluđerima i mnogim poro- dicama, prešao je na slobodnu teritoriju Herceg Novog, kod Grofa Burovića, koji ga dočekuje sa dužnim poštovanjem i stara se za njegov smještaj i spokojstvo, kao i za sve njegove kaluđere, pa i za porodice izbjeglih Hercegovaca, koji na teritoriji njegove gubernije dolaze hiljadama i traže zaštitu, hljeba i krova. Zbrinjavajući njiho- ve porodice, sposobnim muškim glavama Grof Burović je popunjavao redove svojih hajdučkih četa i vodio ih u rat za oslobođenje njihovih domova.

Sljedeće godine, pošto se dobro pripremio za rat, Ivan Burović vodi mletačke snage, svoje hajduke i kaluđere na Turke. Pod njihovim jakim pritiskom Turci su morali da se povuku u trebinjsku tvrđavu i da napuste manastir. Tako je Tvrdos oslobođen zahvaljujući slavlom Buroviću, koji iz godine u godinu postaje sve više strah i trepet za Turke.

Odlučni da likvidiraju ovo zarište slobode po svaku cijenu, Turci se ne mire sa gubitkom i odmah se pripremaju za novi napad. Odbranu manastira preuzimaju Ivan Burović i kotorski providur A.Marcelo. Ubrzo dolazi do snažnog okršaja, u kome se Turci pokazuju znatno jačim, jer sem svojih snaga i najamnika, u redove njihove vojske se bore i domaći muslimani, Hercegovci, kojima je ta zemlja isto toliko domovima i draga, koliko i burovićevim hrišćanima. Na čelu njih je trebinjski kapetan Osman-paša Resulbegović sa svojom braćom i rođacima, pa i sa sinom svoga brata Salih-bega, neobuzdanim junakom Sabit-Mehmet-begom Resulbegovićem, kome sultan upravo tih dana dodjeljuje titulu paše.

Videći da ne mogu braniti manastir, po naređenju providura Marcela, Mlečani su 1694. godine podmetnuli lagum i razorili ga²⁴⁾. Kad su poslednji kaluđeri napustili manastir, a Turci se pripremali za odlučni napad, eksplo- dirala je podmetnuta mina i sve odnijela u vazduh.

Tu je Ivanu Buroviću poginuo brat Đurađ.

Vijest o pogibiji grofa Đurđa Burovića, dok je stigla u Herceg Novi, preinačena je kao da je poginuo sâm grof Ivan. Žalost je obuhvatila sve, kako Bokelje i Hercegovce, tako i Mlečane. Upravo u toj žalosti porodila se žena grofa Vicka Burovića, strica grofa Ivana. Ubjeđen da mu je bratučed Ivan poginuo na bojištu, kod Tvrdose, on svom novoređenom sinu daje ime Ivan, da bi ga ovako odmah vaskrsnuo.

Dolaskom Daltaban-Mustafa-paše za bosanskog namjesnika, koji je i do tada vodio uspješne borte protiv Mlečana, u čitavoj Hercegovini se situacija mijenja. Iz defanzive Turci prelaze u ofanzivu. U ovakvoj situaciji došao je i kraj petnajestogodišnjem Prvom morejskom ratu. Uskoro se, 26. januara 1699. godine potpisao i Karlovački mir, kojim se Mlečanima naređuje da napuste čitavu Hercegovinu. Zadržali su samo Herceg Novi i Gabelu.

Evakuacija ovih krajeva od strane Mlečana nije išla bez teškoća. Ona se razvlačila pune dvije godine. Tek 21. januara 1701. došlo je do definitivnog napuštanja teritorije Trebinja i Popova. U međuvremenu Ivan Burović razvija široku aktivnost za odbranu oslobođenih teritorija. On se nikako ne miri da one opet pređu u turske ruke. I pored toga prinuđen je da se povuče i da čeka ljepše dane. U to vrijeme on se aktivno bavi evakuacijom i sređivanjem izbjegli- kih porodica, koje nisu smjele da se opet stave pod tursku vlast, jer su bile sigurne da će se Turci svijetiti nad njima za sve svoje poraze, posebno za njihovu saradnju sa Burovićem i Mlečanima.

U to vrijeme se i Grof Burović bio oženio, pa je postao i otac, rodio mu se sin Anton. Tako je bio prinuđen da se bavi i svojim porodičnim poslovima i problemima, ne zaboravljajući ni državne, koji su mu uvijek bili preči.

Još odmah poslije oslobođenja Herceg Novog on je prvi Peraštanin koji porodično prelazi u ovaj grad i smješta se tu za stalno. Tako Herceg Novi postaje druga postojbina hrišćanskih Burovića. Guvernator grof Ivan I Burović se porodično smješta unutar gradskih zidina, gdje se smješta i providur, kapetan grada, admiral luke, župnik i *secrestano della parochia*, kao i crkva Sv. Jerolima, pa i samostan kapučina. Nikome drugo nije dozvoljeno da se useli unutar gradskih zidina.

Odmah po zaključenju Karlovačkog mira stiže Grofu Buroviću iz Trebinja istorijsko pismo Sabit-Mehmed-paše Resulbegovića, kojim ga ovaj naziva prijateljem i **rođakom**, što svjedoči da su se u to vrijeme uspostavili normalni mirnodopski odnosi među Burovićima različitih vjera, ali ne i između Turske i Mletačke Republike.

Zavjetna slika kap. Ivana Burovića iz 1703. g., rad Tripa Kokolje

Guverner Burović nastavlja da naoružava, da vježba i da šalje na teritoriji Turske svoje hajduke, da ubijaju i grabe sve što mogu, pa i ljude. Preko svega ovaj se Burović zauzeo smještanjem na teritoriji Herceg Novog svojih Peraštana i hajduka, koji su se borili uz njega.

Sva oslobođena teritorija, odlukom senata, nalazila se pod njegovu vlast. Pored jednog dijela Burovića i drugih došljaka, pogotovo iz južne Hercegovine, u Herceg Novi i okolna sela nastanili su se posebno Peraštani. Zahvaljujući Grofu Ivanu i njegovim vanrednim zaslugama za Mletačku Republiku, još 1687. godine, odmah po oslobođenju Herceg Novog, generalni providur za Dalmaciju J. Korner dodijelio je njegovim Peraštanima čitava sela, među koji- ma spominjemo Kumbor, Đenoviće, Baošići, Bijela i Jošice, koje nećete naći u katastru iz 1702. g. Ovaj dio herceg- novske opštine dobili su Peraštani za vanrednu pomoć koju su pružili Mlečanima u Morejskim ratovima, što nam dokazuje i dokumenat od 9.XII.1687. g., kojim generalni providur za Dalmaciju Jeronim Korner daje sve zemlje od Morinja do Kumbora Peraštanima, sem nekih koje su već ranije dobili.²⁵⁾

Samo od Morinja do Kumbora Peraštani dobijaju 2200 kampa zemlje, izuzev zemlje koju su još ranije posjedovali, i 125 kampa u Bjeloj, koje je dato porodici Bolica. Treba znati da je hercegnovski kraj, po katastru iz 1704. godine imao ukupno 4290 kampa, 1 kvarat i 135 tavolo oranica, vinograda i livada. I samo po ovom podatku možemo vidjeti ulogu Grofa Burovića za svoje Peraštane i ulogu Peraštana u ekonomiji i životu novooslobođene herceg- novske oblasti.

Peraštani su osnivači plemstva i aristokracije Herceg Novog. U prvom redu to su bili Burovići na čelo sa svojim

Grofom Ivanom. Peraštani su i učitelji pomorstva za mornare ovog grada, pa i svakojaki majstori. Opet su i to prvenstveno bili Burovići.

Ratna razaranja ostavila su za sobom pustoš, pa je iz osnova trebalo pokrenuti kompletan život u ovom kraju, kako ekonomski, tako i administrativno. Pokretanje svih aktivnosti generalni providur Korner i mletački Senat prepustili su grofu Ivanu Buroviću, koji za ovo, da ga pomogne, dovodi iz Perasta ne samo svoju braću i rođake, već i ostale Peraštane.

Obnavljaju se već postojeće kule, fortifikacije, Forte Mare, na samoj obali mora, bastion Mezzaluna (Citadela) i Kanli kula, koje su međusobno bile povezane gradskim bedemima, zatim Spanjolka, Peraška vrata, Sahat kula, pa i ostala gradska vrata.

Tako ga 1711. godine vidimo prema Risnu, gdje učestvuje u utvrđivanju granice, a i u pripremama za novi Drugi morejski rat, koji će ubrzo početi.

U Drugom morejskom ratu (1714-1718) grof Ivan Burović, iako više nije mlad, ponovo je uzjahao svog ratnog konja, koga mu je poklonio lično dužd Mletačke Republike, i ponovo vitla sablju na čelu hajduka i Peraštana, Novljana i Hercegovaca, Morlaka i Mlečana.

Butorac piše: *“Početkom Drugog morejskog rata (1714-1718) hercegovski teritorijalci zauzmu Zupce i tako se mletačka granica proširi. Zatim, kad Turci bez uspjeha opsednu Sinj g. 1715., odu pod zapovijed viteza herceg- novskog sopraintendenta Ivana Burovića na granicu. Tako se posluže mlečani zgodnom prilikom, da ovi teritorijalci pod vanrednim kotorskim providurom Sebastijanom Vendraminom izvedu stratešku diversiju. Ovim zaokretom napadnu na trebinjski i korjenički kraj, popale to i opustoše, i pogube nešto Turaka. Dopru i do tvrđave Ključa pustošeći, priskoče i u kotorski kraj, kad ga Turci ugroze”.*²⁶⁾

Nižu se novi ratni uspjesi sve do novog Požarevačkog mira od 15. septembra 1718. godine.

Trebaće još dvije godine pregovora i posla da se konačno 6. oktobra 1721. godine definitivno izvrši razgraničenje između Turske i Mletačke Republike u Dalmaciji.

Oblast pod upravom guvernera grofa Ivana Burovića obuhvatala je naselja Herceg Novi, Topla (sa današnjim Igalom), Mojdež, Ratiševinu, Sušcepan, Trebesin, Pode, Kamenno, Mokrinje, Žlijebe, Sasovice, Kute, Kumbor, Đe- novići, Baošići, Bijela, Kruševica i Jošice. Ova teritorija gotovo u cjelini se poklapa sa srednjovjekovnom župom Dračevicom ili današnjom hercegnovskom opštinom. U sastav teritorije pod vlast grofa Ivana Burovića nalazio se i Risan sa svim selima koja mu pripadaju, pa i Perast.

Sjedište guvernera i providura bilo je u Herceg Novi.

U aprilu 1719. godine kapetan Trebinja Osman-paša Resulbegović piše pismo grofu Ivanu, iz kojeg vidimo da su se među rođacima opet uspostavili dobri odnosi.

Od prekida ratnih operacija Grof Burović se poglavito bavio unutrašnjim administrativno-ekonomskim, pravnim i vojno-pograničnim problemima svoje gubernije. On posreduje u sporu među opštinama i među ljudima, pogotovo između pojedinaca i Mletačke Republike. Kao takve spominjemo njegovo posredovanje između Topljana i njihovih protivnika iz Kamena, zatim između pravoslavnog arhimadrita Stefana Ljubibratića, episkop srpski za Dalmaciju (kostajničko-zrinjskopoljsku eparhiju) i zadarskog nadbiskupa Andrije, zatim i Vicka Zmajevića. Kako se već zna, nadbiskup se borio da ga protjera iz Dalmacije. Više puta su donošene i odluke u Veneciji o njegovom progonstvu. Grof Burović, cijeneći njegove ratne zasluge (u Drugom morejskom ratu borili su se rame uz rame protiv Turaka), uzima ga u svoju zaštitu, pa se zato obratio i generalnom providuru u Zadru Alvizo Mocenigo. Tako je Mocenigo, koji će kasnije postati dužd Venecije, odluke mletačkog Senata o progonstvu Ljubibratića odbijao da izvrši.

I ne samo arhimadrita. Grof Burović je uzeo u svoju zaštitu i najobičnijeg pravoslavca. On nije pravio vjersku diskriminaciju. Za njega su svi bili božja stvorenja. Kako pred bogom, tako i pred njim, oni su bili ravnopravni. Zahvaljujući njemu, pravoslavni hercegnovskog kraja uživali su više prava negoli drugi pravoslavni na teritoriji Mletačke Republike. Oni obnavljaju svoje stare porušene crkve, grade nove crkve, pa ruše i napuštene džamije da bi na njihovo mjesto gradili crkve. Ono što je najvažnije, Grof Burović se postarao da se oni snabdevaju zemljištem, da izgrade kuće i da srede svoj život.

Grof Ivan Burović je ličnost koja se najviše cijenila i nagrađivala od Mlečana. Odmah poslije zauzeća Herceg Novog, njemu se predaju u lično vlasništvo kuće i konaci porodice Resulbegović, koja je do tog dana bila vladajuća porodica Herceg Novog i čitave te turske kapetanije. Izgleda da su i Mlečani bili svijesni da su Resulbegovići rođaci Burovića, pa su zato ove i smatrali zakonskim nasljednicima tih kuća. Po kadastru 1690. godine Grof Burović je i najveći zemljišni posjednik u oblast Herceg Novog.

Marija Crnić-Pejović piše: *«Najupečatljiviji primjer (velikoposjednika u hercegnovskom kraju) je onaj Ivana Burovića...On je imao svega dva člana porodice (1690. godine!-KB), a na njegovo ime uknjiženo je u ovom kadastru 1986,5 pertega zemlje, 132 kampa zemlje, 44,5 vinograda i 830 pertega ostale zemlje. Nasuprot njemu, primjera radi, Vujica Petrović imao je 6 članova porodice, a dobio je 0,5 kampa i 240 pertega zemlje».*

Pavao Butorac piše: *«kavalir Ivo Burović, guverner novskog područja, za vojničke zasluge, 9.VII. 1701. godine, (dobija) senatskim dekretom 207 kanapa (zemljišta) u novskoj krajini (Burovina)».*

Pored svoje kule sred Perasta i širokih imanja po okolnim selima, pored imanja u Risnu i selima koja su pripadala

ovom gradu, grof Ivan Burović u Herceg Novom gradi i nove kule. On je imao i ljetnjikovac na Dražin rtu, prikladnu zgradu uz more, koja postoji još i danas.

1704. godine učinjen je novi kadastar, nazvan BADOEROV, po imenu kotorskog providura Ferigo Badoer, za čije je uprave Bokom dovršen. U tom kadastru spominju se Ivan Burović, Jovan Burović i drugi Burovići, kao zemljoposjednici ogromnih površina kampova, kvarta i tivolija u selima Žlijebi i Mokrinje, kao i drugde.

Konkretno tamo piše da u selu Žlijebi samo mletački guverner Ivan Burović posjeduje više od pet kampa zemlje (u produžetku piše 8 kampa), 2 kvarta i 196 tivolija.

Porodica Burović, u XVIII vijeku, bila je najbogatija u Boki Kotorskoj, pa i u Crnoj Gori, moguće i na čitavom Jadranskom primorju. Među Burovićima najbogatiji je bio Grof Ivan I, guverner hercegnovskog kraja, koji je bio jako vjeran Mletačkoj Republici, sa posebnim ratnim zaslugama, dostojanstven i istrajan, postojan i nepopustljiv kada su bili u pitanju vojni interesi, ratni, ekonomski i politički, njegove porodice, njegovog naroda i Mletačke Republike.

Umro je 1730. godine u Mlecima, gdje mu je u crkvi S. Giovanni in Bragora brat Vicko podigao nadgrobnu ploču²⁷. Do 8. januara je sigurno bio živ, jer je tada opština Herceg Novog poklonila njemu i njegovoj braći crkvu Sv. Petra. Opština i učinila taj poklom grofu Ivanu Buroviću, da bi ga braća i sinovi sahranili tu i sačuvali tu crkvu kao njegov mauzolej.

Tako je ovaj Burović, jedna od najznačajnijih ličnosti ove porodice, Perasta, Herceg Novog i cijele Boke Kotorske, vladao hercegnovskim krajem kao mletački guverner punih 43 godine. Odmah poslije njegove smrti na tu dužnost se imenuje njegov drugi sin Grof Luka IV, koga će naslijediti na tu dužnost Grof Stanislav, treći sin Grofa Ivana.

Grof Ivan se ženio kasno, poslije oslobođenja Herceg Novog. Ovo zaključujemo po Kadastru od 1692. u kojemu porodica njegova ima samo dva člana, grofa Ivana i njegovu mladu suprugu. Do danas smo mu identifikovali tri sina i jednu kćerku - Jelisavetu.

Najstariji mu se sin zvao Ante III. Njime je vaskrsnuo svog pokojnog oca, kako obično čine svi Burovići.

Kćerku Jelisavetu, koja se bavila književnošću, udao je za Marka Zmajevića, koji je umro ne ostavivši iza sebe poroda.

O Ivanu Buroviću postoji bogata literatura, kako naučna, istorijska, tako i umjetnička. Nikola IV, sin njegovog strica Vicka I, spjevao je o njemu nekoliko poema, od kojih su poemu **“Pohvala kavaliru Ivanu Buroviću”** uvrstili i po antologijama.²⁸⁾

1) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, str. 137.

2) **Iden**: str. 113.

3) MILOŠEVIĆ, M.: **Prilike u Boki Kotorskoj tokom priprema za oslobođenje Herceg-Novog od Turaka (1684-1687)**, ISTORIJSKI ZAPISI, god. XIX, knjiga XXIII, sv. 1, Titograd, 1966, str. 18-19.

4) Butorac pogrešno navodi da je grof Ivan Burović imenovan na čelo Peraštana pošto je tadašnji kapetan Perasta Vicko Bujović bio teško ranjen i nije mogao da ih predvodi. Dr Dragana Radojičić kaže da je grof Burović imenovan od Mlečana na tu dužnost šest mjeseci prije početka borbe za Herceg Novi.

5) BUTORAC : **cit. djelo**, str. 175.

6) RADOJIČIĆ, dr Dragana: **cit. djelo**, str. 27.

7) A.FIGURIĆ: **TREBINJE NEKADA I DANAS**, Ljubljana 1930, str. 34.

8) BUTORAC: **BOKA**, c.d., str. 136.

9) **Iden**: str. 136.

10) ŠEROVIĆ, P.: **Nekoliko mletačkih dokumenata iz XVII i XVIII vijeka**, ISTORIJSKI ZAPISI Br.2, Cetinje, 1960, str. 300-310.

11) Ovo smo zaključili iz skice STRUKTURA VLASTI U MLETAČKOJ REPUBLICI, koju nam gospođa Radojičić donosi na str. 40 njene citirane disertacije. Na str. 74 piše da se *«titula konta-plemića dobijala dekretom Senata»*.

12) RADOJIČIĆ, dr Dragana: **cit. djelo**, str. 82, bez broja,

13) BUTORAC : **BOKA**, cit. djelo, str. 136.

14) **Iden**: str. 133.

15) LJUBIĆ, S.: **O odnošajih među Republikom Mletačkom i Dubrovačkom, od početka XVI stoljeća do njihove propasti**, Rad JAZU, Zagreb, 188, str. 80.

16) KORAC, Vladislav J.: **TREBINJE - ISTORIJSKI PREGLED**, knjiga II, dio 1, Trebinje 1971, str. 137.

17) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str. 135.

18) ŠEROVIĆ, P.: **cit.studija**, str. 310.

19) LJUBIĆ, S.: **cit.studija**, str. 101.

20) KORAC, Vladislav J.: **cit.djelo**, str. 138.

21) LJUBIĆ, S.: **cit.studija**, str. 107.

22) KORAC, VI: **cit.djelo**, str. 140.

23) SAMARDŽIĆ, R.: **VELIKI VEK DUBROVNIKA**, Beograd, 1962, str. 537.

24) ČOROVIĆ, VI.: **Hercegovački manastiri I**, GLASNIK ZEMALJSKOG MUZEJA, 1912, str. 512. Neprijateljski raspoloženi pravoslavni fondamentalisti prema Burovićima uopšte, a prema Grofu Ivanu posebno (što možete vidjeti i u izdanju TURISTIČKI VODIČ, Novi Sad 2006, gdje se govori o Boki a ime Burovića nigdje ne spominje!) nastojavaju da rušenje manastira Tvrdoše prikažu kao namjerno antipravoravno djelo pomenutog Burovića, što sigurno nije istina

25) PEJOVIĆ, Marija Crnić: **NEKI PODACI O SAKRALNIM SPOMENICIMA KULTURE U HERVEGOVSKOJ OPŠTINI OD KRAJA XVII VIJEKA DO DANAS**, separat iz časopisa BOKA Br. 18, Herceg Novi, 1986, str. 157.

26) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str. 150.

GUVERNER JOVAN III

Mišljenja smo da je treći sin Anta I Burovića i mlađi brat veleslavnog guvernera Herceg Novog, Grofa Ivana I. Rođen u Perastu oko 1665. godine.

On se kao mladić borio na moru uz svog brata Ivana, posebno za oslobođenje Herceg Novog, u oba Morejska rata, rame uz rame sa svojim ocem, do njegovog ubistva, pogotovo sa bratom Ivanom, kome je bio i tjelohranitelj. Tako se istakao u borbenim okršajima. O njegovom učešću u borbama za Trebinje i manastir Tvrdoša, pa i za zasebne zasluge, piše i VI. Ćorović, koji ga spominje kao Burovića «*s mosta kod Trebinja*»¹⁾. Zato su ga Mlečani još u toku rata, odmah po zauzeću Herceg Novog, proglasili za *cavalierra* (viteza), a kasnije su mu službeno priznali i titulu grofa.

Dr Dragana Radojičić, kako smo vidjeli, kaže da je mletački Senat službeno priznao titulu konte - grofa trojici Burovića. Nema sumnje da je jedan od njih bio i Jovan III, ne samo što je bio brat osvjedočenog grofa Ivana I, ne samo što mu se u borbama za oslobođenje Herceg Novog ubio otac, a u Morejskim ratovima i najstariji brat Đurađ, ne samo zato što je bio brat biskupa Josipa, već i zato što se grofovski ponašao i na bojištu i poslije boja. On je imao posebne ratne zasluge za Mletačku Republiku, jer je na svim bojištima vitlao sablju kao junak i pravi vitez, prateći svog brata, već proslavljenog heroja tolikih bitaka, tolikih pobjeda, koji je uz to bio postao strah i trepet za turskog neprijatelja Republike Svetoga Marka, pa i za španskog krala i austrougarskog cara.

Upravo zbog ratnih zasluga Mlečani, ne samo što Jovanu priznaju titulu viteza i grofa, već ga i izdašno nagrađuju. Grof Jovan Burović, poslije guvernera Ivana Burovića, najviše je nagrađena osoba u Herceg Novom. O tome nam govore njegovi zemljišni posjedi.

Sa imenom **Giovanni**, ponekad i kratko **Gio**, uvijek kao *cavaliere*, on se spominje u mnoga dokumenta. U KATASTAR IZ 1704, GODINE za njega se kaže da samo u selu Mokrinje ima 11 kampa zemlje, 3 kvarta i 117 tivolija. U jednom drugom mjestu tog kadastra piše da ima 41 kampa zemlje i 202 tivolija. I V.J.Korać ga spominje u njegovim akademskim studijama i knjigama.²⁾

Negdje godine 1700. grof Jovan III Burović se imenuje od Senata za guvernera Brača i Budve. Burovići i Peraštani uopšte imaju posebnih zasluga za Budvu i Paštroviće. Kotorski rektor i providur Andrija Gabriel, još godine 1588. je pisao kako su Peraštani junački odbranili Paštroviće od mnoštva Turaka iz Bara, Ulcinja i Skadra.³⁾

O njegovoj aktivnosti kao guverner Brača i Budve govori bogata prepiska sa Duborovačkom Republikom. Marija Crnić Pejović kaže da se u Dubrovačkom arhivu, u svesci 43, iz godina 1703-4-5-6, nalaze njegova pisma. Grof Jovan ima tamo pisama i iz godine 1741-2-3, sveska 58. Dok u svesci 65 ima pisama iz godine 1755.⁴⁾

Nema sumnje da se još više pisama i relacija iz pera Grofa Jovana nalaze u Arhivi Mletačke Republike, što treba istražiti.

Pisma iz 1755. godine svjedoče da je bar do tada bio živ. Sljedstveno – i ovaj je Burović doživio 90-tu godinu života, ako ne i više.

Uz guvernera Ivana I, Grof Jovan III je drugi Burović koji se nastanio u Herceg Novi odmah po oslobođenju od Turaka i, sigurno, među prvim Peraštanima, koji napuštaju svoj grad i nastanjuju se za stalno na teritoriji Herceg Novog. On je u Herceg Novi imao svoju kuću i baštine, kao jedan od Peraštana koga su Mlečani, poslije Grofa Ivana, najviše nagradili za usluge i samopožrtvovanja u službi Republike Svetoga Marka.

Grof Jovan je stekao ogromna imanja i na Braču, pa i u Budvi, posebno njegov sin Ivan III, koji će ga nakon smrti naslijediti na položaj guvernera.

Umro je poslije godine 1755, moguće u Braču, ali je sigurno sahranjen u Herceg Novi, u porodičnoj crkvi Svetoga Petra.

Za sobom je ostavio sina Ivana III, koji ga naslijedio na položaj guvernera Brača i Budve.

1) ČOROVIĆ, V.: **Hercegovački manastiri I**, GLASNIK ZEMPALSKOG MUZEJA, 1912, str. 512.

2) KORAC, V.J.: **TREBINJE**, knjiga II, prvi dio, Trebinje 1971, str. 161.

3) Butorac, Pavao: **BOKA u 17. i 18 ST**, str. 12.

4) PEJOVIĆ, Marija Crnić: **HERCEG NOVI U DUBROVAČKOM ARHIVU**, separat iz časopisa BOKA Br. 13-14, Herceg Novi, 1962.

BUROVIC, Josip: TRG ROBOVA *top.*, - nalazio se u tvrđavi Ulcinja, ispred Kule Balsica, ogradjen kazamatima (voltovima) revelina. Na ulazu ima rampu revelina, a spram nje – visoki zid *Bolani*, iz mletackog doba. Ovdje su ulcinjski gusari-pirati preprodavali svoje robove. Ovdje su preprodavani kao robovi i Servantes, i buduci biskup crnogorski, Bokelj Josip Burovic.

BISKUP JOSIP

Mišljenja smo da je Josip bio najmlađi sin grofa Anta Burovića i da se rodio u Perastu, negdje oko 1670. Za ovo se oslanjamo na činjenicu što se, prilikom stupanja u red katoličkog sveštenstva, prozvao Ante, uzimajući ovako za svoje svešteno ime naziv svoga oca, koji je u to vrijeme već bio preminuo, ubijen na bojištima za oslobođene Herceg Novog.

U odnosu na pravoslavno stanovništvo, rimokatolici Boke Kotorske pod mletačkom vlašću bili su u boljem položaju u mnogim aspektima, pa i u prosvjetnom. Njihova djeca imala su mogućnost da se obrazuju u biskupskim seminarima, odakle su najposposniji bili upućivani na dalje školovanje u papske kolegijume u Italiji, gdje su sticali veoma široko obrazovanje.¹⁾

Pošto su mu se sva tri starija sina odali tradicionalnom vojnom pozivu Burovića, Grof Ante najmlađeg sina šalj u seminar, na studije. Josip se isticao i posebnom bistrinom, pa su se svi nadali da će se afirmirati u Perastu kao intelektualac.

Josip nije prvi Burović koji se šalje na studije, predodređen sveštenečkom pozivu. I prije njega mnogi su se Burovići odali tom pozivu, studirali teologiju, zapopili su se i služili po crkvama svog mjesta, u Perastu i u Boki, pa i van nje. Bili su obični popovi i opati, pa su dospjeli i na visoke položaje crkvene hijerarhije. Petar Burović, kako smo naglasili, uspio je da postane i biskup.

Otac Josipa, Grof Ante, i sva tri njegova starija brata, Đurađ, Ivan i Jovan, odazvali su se pozivu Mletačke Republike, pa su se svrstali u boračke redove i pošli u rat protiv turskog okupatora svoje domovine. Oni podođe na Risan i Herceg Novi.

Čim je čuo to, seminarista Josip Burović napušta studije i prvim brodom stiže pod zidine opkoljeng grada Herceg Novi, gdje odmah potraži sablju da se i on bori uz oca i svoju braću.

Kad ga vide otac Ante, kome su na bojištima oko grada već lili krv sva tri sina (bez ikakve nade da će izvući živu glavu!), zamoli Ivana da mu odstrani Josipa sa bojnog poprišta, da bi mu bar on ostao u životu. Tu se našla i njegova majka, koja za to preklinje sina Ivana i samog Josipa, koji se nikako ne skrasi da ostavi sablju i da se vrati u Italiju na studije.

Videći da ga niko, ni preklinjanja majke neće ubijediti, Grof Ivan posla Josipa u štab slavnog austrijskog princa Ludovika Badenskog, koji je pobjedonosno vodio austrijsku vojsku protiv Turaka. Mislio je da će pored princa Badenskog biti siguran i da mu se tu neće ništa loše desiti. Tako smiri i oca i majku, a zadovolji i Josipa.

Pod komandom princa Badenskog Josip Burović se borio ne samo krstom, već i sabljom, i to u prve redove. Početkom septembra 1688. godine Austrijanci napadaju Beograd. Iako su nadmoćni i napreduju, na frontu gdje se nalazio Josip Burović, pretrpeli su neuspjeh. Turci iznenada prodreše u pozadinu Austrijanaca i zarobiše mnoge austrijske vojnike, među njima i Josipa Burovića, koji je u jednoj ruci držao krst, a u drugoj sablju.

Dana 6. septembra 1688. Beograd je zauzet od Austrijanaca. Princ Ludovik Badenski nastavlja juriš prema Sarajevu, gdje je očekivao da se sastane sa vojskom grofa Ivana Burovića, željan da se lično upozna s njim.

Josip Burović, svezanih ruku, putuje za Podgoricu, a odavde za Ulcinj. Tada je u ulcinjskoj tvrđavi postojao Trg robova, ispred Kule Balsica, ogradjen kazamatima (voltovima) revelina. Na ulazu je imao rampu revelina, a spram nje – visoki zid *Bolani*, iz mletackog doba. Ovdje su ulcinjski gusari-pirati preprodavali svoje robove. Ovdje je preprodavan kao rob i Servantes, kasnije procuveni spanski pisac. Ovdje je prodat i Josip Burovic. Njegovom srecom taj dan je na trg izasao i jedan Resulbegovic. Cim saznade da da mu se rodjak prodaje za 10 cekina, hitno ga „kupi“ i odvede kuci.

U Ulcinju je Josip, prigomom bajrama, najveće truske svečanosti, postavljen ispred džamije i prisiljen da digne prst desne ruke, u znak da se privoljio vjeri Muhameta. On je u duši iskreno zazirao od nje, ali ga njegovi rodaci Resulbegovići posavjetovaše da učini to da bi spasio život od fundamentalističkih muslimana, koji su zbog poraza na frontovima prema hrišćanstvu bili razbješnjeni.

Nakon dvije godine, pošto se situacija nešto smirila, uz pomoć Resulbegovića Josip je uspio da pobjegne iz Ulcinja i vratio se u oslobođeni Herceg Novi, gdje čuje da mu se otac ubio u ratnim okršajima za oslobođenje grada.²⁾

Grof Ivan Burović, sada guverner Herceg Novog, odmah ga šalje za Italiju da nastavi studije. Po završetku studija, Josip je službovao u svom rodnom mjestu sve do dana kada je pozvan u Vatikan i rukopoložen za biskupa. Tom prilikom je promjenio svoje rođeno ime i prezime, pa je u istoriji katoličke crkve poznat kao **In. Ante Castelli**.

Josip je bio kotorski biskup od 1744. do 1761, kada je izgleda preminuo. Radi zdravlja, pošto je bio delikatan, rezidirao je u Perastu i živio u očevoj kući, pod starateljstvom svojih rođaka.

Više puta, službeno, išao je u Rim i Vatikan. Godine 1747, na povratku iz Rima, bio je spriječen da putuje za neko vrijeme zbog sporova između ulcinjskih Turaka i Peraštana, pa je plovidba - kako kaže - bila "*vrlo opasna*", pogotovo jer su ga ulcinjski Turci poznavali iz vremena kad je bio tamo u zatočeništvo, pa mu je pretila opasnost da opet padne u njihove ruke.

Biskup Josip se bavio i pisanjem, ali je i njegove rukopise poždrila vatra, koja je 1807. godine sagorela famoz- nu biblioteku Burovića u Herceg Novi. Po njemu, Perast je u to vrijeme bio najuglednije i najnapaćenije mjesto u cijeloj biskupiji : "*totius diocesis potiori, ac frequentiori loco*",- kako piše u jednom od njegovih napisa.

1) JAČOV, M.: **VENECIJA I SRBI U DALMACIJI U XVIII VEKU**, Beograd, 1984, str. 117.

1) BUTORAC, Pavao: **BOKA**, cit. djelo, str. 321.

PJESNIK LUKA III

Luka je najstariji sin kapetana, guvernera i pjesnika Nikole IV Burovića. Rodio se u Perastu 15. septembra 1675¹⁾. Po završetku osnovnog obrazovanja u rodnom mjestu, studirao je pravne studije u Ilirskom zavodu u Loretu- Italija, zatim i u Rimu, gdje je "*postigao i doktorat*" ²⁾, pa je poznat i kao pravnik, ali se, po povratku u domovinu, zaredio i posvetio svešteneškom pozivu. Tom su mu prilikom, po običaju, dali novo ime Kristofalo.

Kad je izbio Prvi morejski rat, zajedno sa Josipom, brat od strica, Luka napusta školovanje i vraća se u domo- vinu, pa sabljom u ruci, iako vrlo mlad, hoće da se bori za oslobođenje Herceg Novog i Hercegovine, ali ga otac Nikola nasilno pope na brod i vrati u školu. Kad je završio studije, više nije slušao oca, pa se pod oružjem uvrstio u ličnu gardu guvernera Grofa Ivana, koji mu bješe brat od strica. On postaje tjelohtanitelj Grofa Ivana I, ne samo na ratnim poprištima, već i u kancelariji ovog u Herceg Novi, dok je vršio njegove dužnosti kao guverner. Poslije rata on se još tesnije veže uz svog rođaka, pa postaje i njegov lični sekretar, često ga i zamjenjivao, ma da je istovremeno vršio i sveštenešku dužnost, služio je kao župnik u Dobroti i Lepetane.

Kao lični sekretar Guvernera Ivana dostigao je do tog ugleda u zemlji i inostranstvu, da su skoro svi mislili da guverner grof Ivan Burović, bez saglasnosti popa Luke Burovića, ne čini ama ništa. Upravo zato, i vekil kapetana Trebinja Sabit-Mehmet-paša Resulbegović, u njegovom pismu od kraja XVII vijeka, umjesto da piše grofu Ivanu, obraća se Luki (naziva ga Luidi) i pozdravlja ga sa istim poštovanjem kao i samog guvernera³⁾. Tako imamo utisak da je sa Grofom Ivanom bio suvladar.

U Drugom morejskom ratu Luka se bori rame uz rame sa guvernerom grofom Ivanom Burovićem, držeći u lijevoj ruci krst, a u desnoj sablju. Tako se on bori i za oslobođenje pravoslavnog manastira Trvdoša, pa i za njegovu odbranu od turske najeзде, ističući se u svim ratnim operacijama više sabljom negoli krstom. Ne znajući da je sveštenik, Mletački Senat ga proizveo u viteza i poslao mu specijalnu sablju, što je on odmah vratio i zamolio ih da mu umjesto sablje, pošto mu je dovoljna ona što nosi, pošalju neki specijalni krst.

Godine 1717. Antun Zambela se odriče opatije. Lukin otac, kapetan Perasta Nikola IV Burović, sabere Malo Vijeće 27. februara za imenovanje nasljednika. Butorac piše: "*27. veljače sabere zbor, zapravo Vijeće Manje i Tajno vijeće, dakle samu «općinu», za imenovanje nasljednika. Bilo je šest kandidata, a glasalo se kuglicama. Na prvom izboru dobili su Vicko Mazarović i Luka Burović: oba po 44 glasa ZA, a po 32 PROTIV. Na drugom izboru obojica dobiju po 43 glasa ZA, a po 33 PROTIV. Tek na trećem izboru Mazarović dobija 46 glasa ZA, a 30 protiv, dok Burović dobi 44 glasa ZA i 32 PROTIV. Tako se izabra opatom Perasta Mazarović*".⁴⁾

Kad je na proljeće 1754. godine opat Herceg Novog Marko Martinović morao da se prestavi pred providura Frano Grimanija u Zadar, u sporu što je izbio između njega i opštine radi jednog dijela funkcija u crkvi Svetoga Pet-

ra, obavljenih na latinskom jeziku, umjesto na «ilirskom» (= slovenskom) jeziku, kao njegov zamjenik u župi spominje se 15. travnja Luka Burović. On ga zamjenjivao i travnja 1755. godine.

Luka Burović se i sâm suprotstavljao opštem providuru F.Grimani, kad god je mislio da njegove odluke nisu u skladu i u saglasnosti sa ustaljenim pravima Bokelja, kojima su Mlečani iz godine u godinu nastojavali da suze ta prava. On se suprotstavlja i senatskom dekretu od 26. marta 1755. godine. U svemu ga podržavao njegov imenjak Luka Novaković.⁵⁾

Pop Luka se bavio i pisanjem, posebno poezijom, za što je bio poznat kao pjesnik, čitav vijek prije Petra II Petrovića Njegoša. Biskup Pavao Butorac kaže da je svoje pjesme stvarao «*po dubrovačkom uzoru*», dok Vanda Babić piše da u XVII vijeku «*svojim desetercima javlja se Luka Burović upravo u vrijeme kad su taj stih njegovali hrvatski prosvjetitelji*»⁶⁾. Miroslav Pantić govori o nekakvoj epskoj pjesmi u desetercu Luke Burovića, koja je štampana u knjizi **POEZIJA BAROKA**, str. 95-97 (vidite napomenu br. 298).

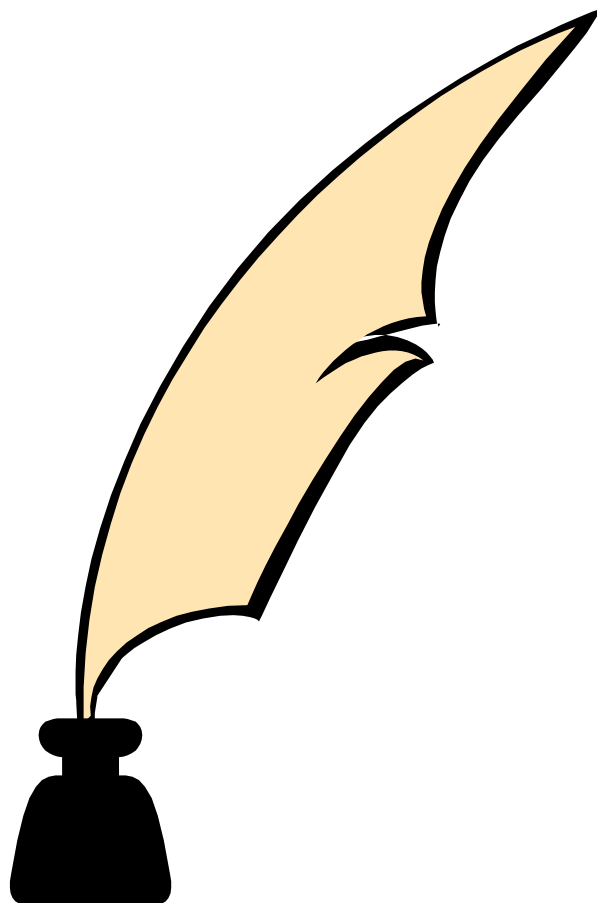
Luka je spasio i svesku svoga oca sa pjesmama, koje je ovaj sakupio od naroda jedan vijek prije Vuka Karadžića, a djelimično ih i sam pisao, pa je danas i on poznat kao pjesnik Crne Gore iz XVII vijeka. U toj sversci pisao je i Luka svoje pjesme. Od oca on je naslijedio i lijepu biblioteku, u kojoj su bile, između ostalih i ove knjige: Gundulićev **OSMAN**, Palmotićeve **KRISTIJADA**, zatim **BISERNICA** i **ELENA UGRABljena**, Bobaljevićeva **SKAZOVANJE TVOJE UŽEŽENE**, Đurđevićeve zbirke **PIR RUMENKE U MILJENE** i **PJESNI RAZLIKE**, pa Ovidijeva **ENEJIDA** i dr.

Ovom bokeljskom piscu mnogi rukopisi su uništeni prilikom zločinačkog spaljivanja biblioteke Burovića zajedno sa njihovim dvorcem u Herceg Novom. Ono što se spasilo treba istražiti i prostudirati objektivno, ocijeniti njihovu vrijednost i postaviti na zaslužno mjesto, koje im pripada bar u kulturnom i umjetničkom stvaranju njegove porodice, Herceg Novog i Boke, ako ne i čitave Crne Gore, koja - zahvaćena bezumnim pravoslavnim fondamentalizmom - zanemarila je i zatomila skoro sve što nema pečat pravoslavlja. Svaka čast M.Miloševiću, G.Brajkoviću i M. Pantiću, koji – sigurno kao konstruktivni građani svog naroda – nisu se pomirili sa time.

O Luki Buroviću postoje mnoga dokumenta po arhivama, jer je imao veliku prepisku sa vlastima u Veneciji, Zadru, Kotoru i Dubrovniku. Gospođa Pejović, koja je pretresla Dubrovački arhiv, otkrila je više njegovih pisama, a sa italijaniziranim imenom Luigi. Tako ona navodi svesku 133, iz godine 1698, gdje kaže da ima dokumenata-prepiska sa Luigi Burovićem. Zatim navodi i svesku 136, iz godine 1701, gdje opet kaže da sadrži prepisku Luigi Burovića.⁸⁾

Pjesnik Luka Buroviš umro je 18. oktobra 1755. godine, u Herceg Novi, jer opština toga dana prihvata molbu Krsta Burovića da se izvrši želja njegovog pokojnog brata Luke Burovića, koji je bio odabrao crkvu Sv. Nikole za ukop.⁷⁾

Luka Burović je predstavnik baroka u crnogorskoj kulturi. Zastupljen je u antologiji Gracije Brajkovića i Miloša Miloševića *Poezija baroka* (Podgorica, 1976). Uveden je i u **LEKSIKON** crnogorske kulture..

1) Miroslav Pantić piše da su M.Milošević i Gracija Brajković, u njihovoj knjizi **POEZIJA BAROKA**, napisali da je Luka rođen 1695. godine. Mi smatramo da je to neka štamparska greška, jer se Luka krajem XVII vijeka spominje uz Grofa Ivana Burovića kao istaknuta i jako poštovana ličnost, tako da je tada imao najmanje 30 godina. Vidite : MILOŠEVIĆ, Miloš - BRAJKOVIĆ, Gracija: **POEZIJA BAROKA XVII I XVIII VIJEKA**. Antologija. Titograd, 1978. (Citiram sa interneta).

2) PANTIĆ, Miroslav: **KNJIŽEVNOST NA TLU CRNE GORE I BOKE KOTORSKE OD XVI DO XVIII VEKA**, Podgorica 1990, str. 71, (Citiram sa interneta).

3) STANOJEVIĆ, dr Gligor: **KATASTAR IZ 1704. GODINE (BADOEROV)**, Dokument Br. 12.

4) BUTORAC, Pavao: **RAZVITAK**, cit. djelo, str. 136.

5) **Iden** : str. 171.

6) BABIĆ, Vanda: **HRVATSKA KNJIŽEVNA TRADICIJA KOD STARIJIH BOKELJSKIH PISACA**, ovo smo djelo našli na internetu 22. juna 2005.

7) BUTORAC, Pavao: **cit. djelo**, str. 382.

8) PEJOVIĆ, Marija Crnić: **HERCEG NOVI U DUBROVAČKOM ARHIVU**, separat iz časopisa BOKA Br. 13-14, Herceg Novi, 1962.

GUVERNER LUKA IV

Luka IV je drugi sin grofa i guvernera Ivana I Burovića. Rođen u Herceg Novi oko 1695., vaspitao se u Italiji, sigurno po tamošnjim seminarima i u kojem od poznatih instituta, gdje su se školovali i vaspitavali i ostali Burovići. On je bio visoko obrazovan i jako inteligentan, umeren u svemu i rođen za državnika.

Pošto se Grofu Ivanu prvi sin zareadio, postao sveštenik, on je polagao svoje najveće nade u Luku i spremao ga za svog nasljednika, za što su ga pomagali i Mlečani, koji su Luku često upotrebljavali i u svojoj diplomatskoj službi, kao pretstavnika i ambasadora.

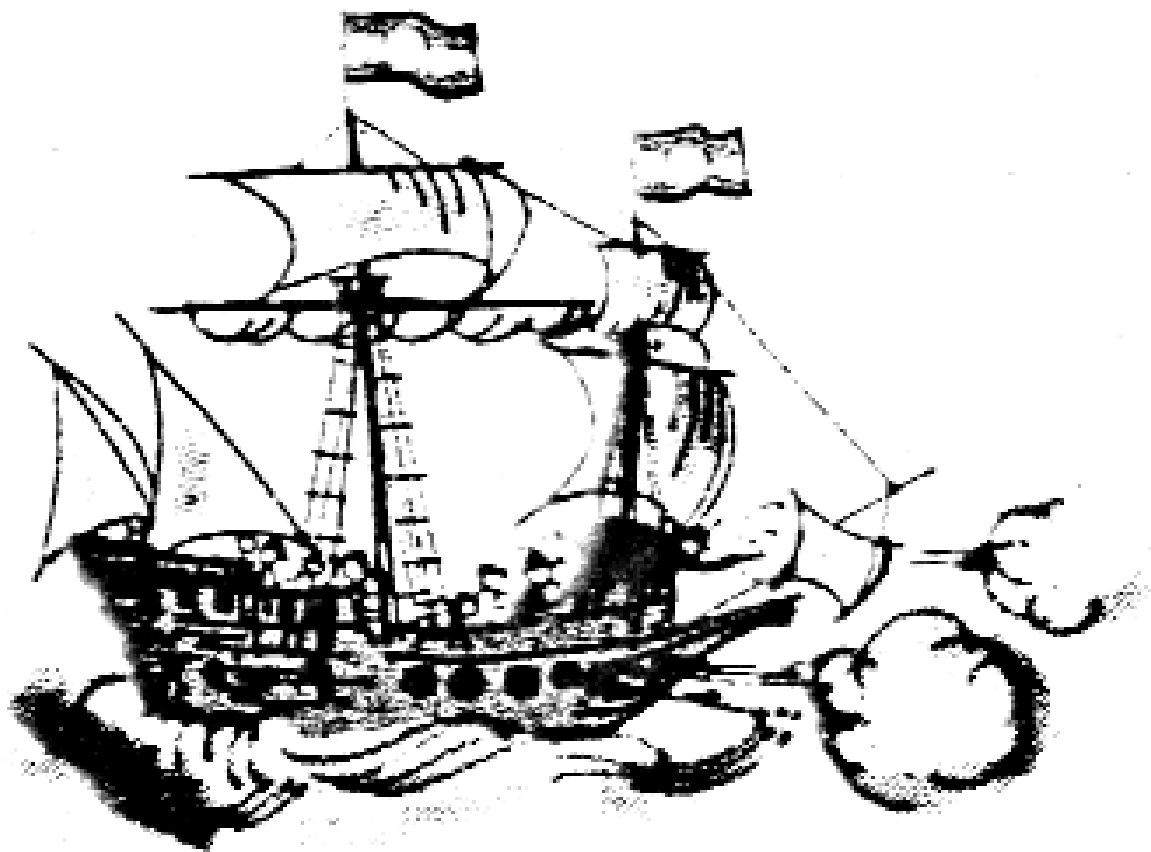
Kao mladić Luka uzima učešće u Drugom morejskom ratu i, za pokazanu hrabrost Mlečani ga proizvode u viteza. Kasnije su mu službeno priznali i titulu grofa, pa su ga proizveli i u soprintendante.

Poslije smrti svoga oca 1731, smjenjuje ga na dužnost guvernera Herceg Novog, ali samo za kratko vrijeme, do 1735. Te je godine izgleda umro.

Bio je oženjen i ostavio je iza sebe sina Ivana VI, vrlo mladog, nedoraslog. Tako, na dužnost guvernera Herceg Novog naslijedio ga mlađi brat – Stanislav.

U međuvremenu je Ivan VI porastao. Mletačke ga vlasti priznaju za grofa (konte) i jedno ga vrijeme upotrebljavaju u diplomatskoj službi, kao i oca mu. Zatim ga imenuju za generalnog guvernera u Zadar¹⁾. Posto je Matija II Burović-Zmajević (najstariji sin grofa Stanislava) umro na dužnost guvernera Herceg Novog sa nedoraslim sinovima, Mletačke vlasti imenuju na tu dužnost Ivana VI.

Luka IV moguće je imao i koju kćerku, ali im do sada još nismo otkrili imena.

¹⁾HRABAK, Bogumil: **HERCEG NOVI U DOBA PROPASTI MLETAČKE REPUBLIKE I NAPOLEONOVIH RATOVA** – Elektronska biblioteka kulture i tradicije BOKE.

GUVERNER STANISLAV

Stanislav je treći sin grofa Ivana I Burovića, rođen u Herceg Novi, negdje oko 1700. godine. Srednje školovao i više studije završio je u Italiji, u Rimu i Napoli.

Po povratku sa studija, a misleći da će Luka, njegov stariji brat, naslijediti očev položaj novskog guvernera, on se više vezivao za centralne vlasti u Mletcima, pa je tamo izgradio i kuću, kupovao imanja i stabilizirao se porodično. Izgleda da se specijalizirao za vojnu službu, jer su mu Mlečani dodjelili i čin pukovnika¹⁾, što znači da je jedno vrijeme upravljao nekim ratnim brodom. Da nije prešao u civilnu službu kao nadintendent (guverner), sigurno bi ga proizveli i za admirala.

10. februara 1726. godine Stanislav je sklopio brak u Perestu sa Marijetom, kćerkom Helene Štukanović i Matije Zmajevića, Peraštanin, inače ruski admiral.

Admiral Matija, još od 1710. godine, bio je u emigraciji, u Rusiji, dok je njegova supruga, sa tri kćerke, bez sina, živjela u Perastu. Za nju su se starali ne samo njeni Štukanovići, čija je kćerka bila, već i Burovići, koji su bili usko povezani sa Štukanovićima i Zmajevićima, što smo naglasili u poglavlju o grofici Jeleni Burović, svekrvi Helene. Posebno se za nju starao njen (grofice Jelene) dever Vicko Zmajević, barski nadbiskup, zatim i zadarski.

Odmah poslije udaje Marijete za Grofa Stanislava, dvije njene mlađe sestre pošle su u manastir, a njihova majka prešla je iz Perasta u Herceg Novi da živi u kući zeta, Grofa Stanislava, koji se od tog dana starao za nju kao za svoju majku.

Admiral Matija Zmajević umro je 1735. godine u Rusiji. On je bio poslednji oženjeni Zmajević. Svi su drugi pomrli (ili poginuli!), izuzev pomenutog Vicka Zmajevića, koji - kao svešteno lice - nije se ženio, pa nije imao ni poroda i nasljednika. Tako se ova slavna plemićka porodica Perasta, smrću admirala Matije Zmajevića, ugasila.

M.Vukelić piše: " *Kako Zmajević nije imao muškog potomka, to je svojom oporukom, sačinjenom u Tavrovu (Rusija) 1726-e godine, označio univerzalnim naslednikom sina svoje ćerke Marije, pod uslovom da primi prezime obeju porodica i da se prozove **Burović - Zmajević** i još da u svoj pečat unese grbove obeju porodica. Ova porodica je sagradila navedenu palatu u Bijeloj na mestu gde se ranije dizala Turska kula i kuća kraj crkvice Sv. Petra. Kada je porodica Burović - Zmajević zapala u teške finansijske teškoće, prodala je palatu braći Bogdanu i Jovu Zlokoviću, bivšim brodovlasnicima iz Bijele. U ovoj palati dva puta je letovao Crnogorski knez Nikola sa porodicom. Danas se u palati nalazi osmogodišnja škola.*"²⁾

Kako naglasimo u biografiji pjesnika, kapetana Perasta i guvernera Trebinja i Carine Nikole IV, Burovići su, od vremena, imali značajnu biblioteku, jer su nasljedno, sa pokoljenja u pokoljenje bili intelektualci, pa su imali i više popova i opata, župnika, šta više i dva biskupa, koji su se bavili knjigama, čitali i studirali, pa i lično pisali, stvarali. Kad je umro nadbiskup Vicko Zmajević, i ovaj je ostavio testamentom sinu grofice Marijete Zmajević sve što je imao, pokretno i nepokretno. Između ostalog, ostavio mu je i njegovu ličnu biblioteku, nasljeđenu od svog strica nadbiskupa Andrije Zmajevića i obogaćenu novim knjigama, koje je vremenom lično prikupio u njoj. Zajedno sa bibliotekom njegovog djede Guvernera Ivana I, koju je i Grof Stanislav obogatio svojim knjigama, ova je biblioteka postala najveća ne samo u Boki i Crnoj Gori, već i najveća privatna biblioteka na obije obale Jadrana, čime se opravdano gorde svi Burovići, Bokeli i uopšte Crnogorci. Ona je bila znak i odraz civilizacije i kulture. Kao takvu zavidjeli su nam je svi, pa i Francuzi Napoleona Bonaparte, koji – i pored svoje svijetski afirmirane kulture – spališe nam je 1806. godine hitcima iz njihovih topova, koji su inače rasprostirali po svijetu, posebno u Evropi, svoju novu, buržuasku kulturu i civilizaciju.

Zajedno sa bibliotekom spališe nam i dvorac, koji je kasnije renoviran.

Sinovi Grofa Stanislava, Matija II i Grgur III, izvršile zavjet svog slavnog djede po majci, admirala Matije Zmajevića: dodali su svom prezimenu Burović i prezime ZMAJEVIĆ, što i dan-danas čine svi njihovi nasljednici, ne samo sinovi, već i kćerke (pa i poslije udaje !), gordi što su sljedbenici dveju najslavnijih porodica svog zavičaja.

Godine 1731. umro je grof Ivan I Burović, otac Grofa Stanislava. Na njegovo mjestio guvernera Herceg

Novog Mletački senat odmah imenuje Luku IV, drugi sin Ivana I, pošto mu se prvi zaredio. Nakon pet godina Luka je umro. Poslije smrti Luke, pošto njegov sin Ivan VI bješe nedorastao, na položaj novskog guvernera dolazi Stanislav, koji ovom prilikom napušta svoju dotadašnju službu u Mletačkoj vojnoj mornarici.

Na dužnost guvernera Stanislav je bio sve do svoje smrti, negdje 1775. godine. U neka se dokumenta spominje 1771. i 1772, što znači da je još bio živ i na toj dužnosti. Tako, u dokumentu od 2. oktobra 1771, on piše da je na jednom brodu ruske sredozemne flote admirala Aleksandra Orlova bilo dvadesetak i više Bokelja. Grof Stanislav je izgleda održavao prisne odnose sa Rusima, pa je i svojim Novljanima, kao i svim Bokeljima, dozvoljavao da se ukrcaju na ruske brodove, gdje su zarađivali svoj nasušni hleb. A i Rusi su mu, kao zetu svog admirala Matije Zmajevića, izgleda bili naklonjeni.

Na položaj guvernera Herceg Novog, odlukom Mletačkog senata, naslijedio ga njegov stariji sin Matija II.

Grof Stanislav je bio guverner Herceg Novog u vrijeme kada je u Trebinje i Hercegovinom vladao kao sandžakbeg Ibrahim-paša I Resulbegović, sin veleslavnog Osman-paše Resulbegovića. Kao vladari susednih pokrajina, oni su korespondirali međusobno. Sačuvana su neka pisma. O jednom od tih pisama Hanadi Burović nam kaže: *“Još u 18 vijeku Stanislav Burović, obraćajući se Ibrahim-paši, naziva ga rođakom”*³⁾, što nam svjedoči njegovu visoku nacionalnu svijest, a i činjenicu da se i među Burovićima Boke čuvalo sjećanje na porijeklo Resulbegovića od njih.

Grof Stanislav je, sem pomenutih sinova, imao i kćerke, ali do danas nismo uspjeli da identifikiramo njihova imena.

Palata Zmajevića – Burovića u Bijeloj

1) Sajt IZ HRVATSKE VOJNE POVIJESTI: www.hrcak.srce.hr. Spominje se kao otac Grgura, kao pukovnik i kao nadintendent (guvernator).

2)VUKELIĆ, M.: PALATA BUROVIĆA-ZMAJEVIĆ. Tekst mi je dostavljen internetom od Nebojše Burovića, iz Beograda, bez oznake organa gdje je štampan.

3)BUROVIĆ, Hanadi: **POLOŽAJ HERCEGOVINE POD TURSKOM**, na sajtu MEĐUKANTONALNA FARMACEUTIKA KOMORA BiH: www.trebinje.info.

GUVERNER IVAN III

Ivan je sin slavnog grofa i guvernera Brača (Hrvatska) i Budve Jovana III Burovića. Rođen je u Herceg Novi negdje početkom XVIII vijeka, moguće oko 1725.

Nakon osnovnog obrazovanja u Herceg Novi, školovao se u Italiji, gdje je stekao visoko vojno obrazovanje i dugo bio u službi ratne mornarice Mletačke Republike. Mlečani su ga za odanost i vojne zasluge proizveli u viteza, a kasnije su mu priznali i grofovsku titulu, koju je Senat, mnogo godina prije, priznao službeno i njegovom ocu. Ima podataka da je dospio i do zvanja admirala ratnog broda.

U jednom ratnom okršaju teško je ranjen, pa pošto više nije bio za tu službu, oslobođen je i pomagao je oca u poslovima guvernera i upravljanja porodičnim imanjima.

Nakon smrti oca, Mlečani ga imenuju njegovim nasljednikom na položaj guvernera Brača i Budve.

Iz dokumenata izlazi da je na Braču i u Budvi (a i u Boki) imao ogromna bogatstva, imanja, zemljišne posjede, koje je naslijedio djelimično od oca, a djelimično privredio i sam. Imao je i svoj lični brod.

On je vladao na Braču i u Budvi sve dok ta mjesta nisu okupirali 1797. godine Austrijanci.

Za vrijeme dok je on vladao tim krajevima uspostavio je jako prisno prijateljstvo sa cetinjskim vladikama, posebno sa Petrom I Petrovićem Njegošem, koji je više boravio kod njega, u Budvi, negoli na Cetinje. Posebno kad mu je prijetila kakva opasnost od Turaka, Vladika se odmah sklanjao kod guvernera Budve i bio pod njegovom zaštitom.

Mirom zaključenim u Kompoformiju 1797. godine između Francuske i Austrije, Boka Kotorska je pripala Austriji, koja zvanično ukida Mletačku Republiku i šalje svoje trupe da zaposjednu sve njene teritorije, pa i posjede kojima je vladao sin Grofa Ivana, guverner Brača i Budve Ernest.

Tada Grof Ivan hita na Brač da ga brani, a u Budvi poziva mitropolita crnogorskog Vladiku Petra I da je prisajedini Crnoj Gori i, sa guvernerom Ernestom, brane zajedno od novog okupatora. Vladika ga poslušao i sa svojih 5-6.000 ljudi spustio se sa Cetinja u Budvi, dok mu je guverner Ernest otvorio vrata i poželjeo dobrodošlicu.

Zajedničkim snagama oni su pokušali da se odupru austro-ugarskoj okupaciji, ali bezuspješno. Kad je stigla u zaliv Budve flota austrijskog generala Matije Rukavine, Vladika se morao povući sa svim svojim borcima. Sa njim su se povukli na Cetinje i oba sina Grofa Ivana, kao i kćerka Sofija, koji tamo nastavljaju borbu svog oca za oslobođenje Boke i Crnogorskog primorja u sastav oružanih snaga Vladike Petra I.

U međuvremenu Grof Ivan se sa Dalmatincima borio na Braču, gdje ga Austrijanci uhvate živog i Baron Rukavina ga streljao.

Proganjan i zlostavljen od austrijskog okupatora, i njegov mlađi sin Jovan, poslije nekoliko godina pao je u ruke okupatora i streljan, dok je grofica Sofija uspjela da pobjegne jednim brodom za Grčku, zajedno sa njegovom suprugom i njihovim malim sinčićem Ivanom VII. Prilikom njihovog bjegstva, Austrijanci uhvate Groficu Franicu, kćerku Jovana IV, koja je na mjestu uhapšena i svakako mučena i zlostavljena, o čemu raspolažemo i dokumenta. Vidite u Azbučni registar, kod imena FRANICA.

Pošto su stigli u Grčku, grofica Sofija se stabilizirala na ostrvu Krf, pa je tu, u periferiji grada, svojim sredstvima izgradila divnu vilu, koja postoji i danas. Na kapiji te vile je prikovana bronzana ploča sa njenim imenom.

Čim je poodrastao, grof Ivan VII je nastavio borbu svog djede i svog oca za oslobođenje domovine. Istovremeno on se priključuje i borbi grčkog naroda za oslobođenje od turskog ropstva, organizujući za ovu borbu i ostale Bokelje, od kojih su se neki posebno istakli u toj borbi, pa ih bilježi i grčka nacionalna istorija.

Stariji sin Ernesto nastavio je borbu protiv austro-ugarskog okupatora, ali će i on pasti u njihove ruke i završiti u zatvor.

Burovići Grčke, o kojima treba pisati posebno poglavlje, spominju se skraćenim prezimenom **BURE**, prilagođeno ovako grčkoj sredini.

GUVERNER MATIJA II

Matija je prvi poznati sin grofa Stanislava Burovića i unuk veleslavnog grofa i guvernera Herceg Novog Ivana I.

Majka mu se zvala Marijeta. Bila je kćerka veleslavnog ruskog admirala Matije Zmajevića, poznati peraški plemić, čije mu je ime i dao otac Grof Stanislav, a u znak poštovanja i zahvalnosti prema svom tastu, koji je Matiji, još dok nije bio rođen, zaveštao u nasljedstvo sve što je imao. Matija se rodio u Herceg Novi, negdje oko 1735. godine, moguće odmah poslije smrti svog djede po majci, koji nije ostavio za sobom muškog nasljednika i sa njime se ugasila muška loza Zmajevića.

Instruiran od oca, Matija je od malena počeo da se proziva Burović-Zmajević, ispunjavajući ovako želju i zavjet pokojnog admirala Matije Zmajevića, majčinog oca i dobrotvora. Od njega ovo će udvojeno prezime nositi i svi drugi Burovići, njegovi nasljednici, i – po tome – lako ih prepoznamo i razlikujemo od ostalih Burovića.

U vezi zavjeta svog djede po majci, Matija je izradio i novi grb svoje porodice, u kome je ukrstio poznate karakteristične oznake grba Burovića sa isto tako poznatim karakterističnim oznakama grba Zmajevića.

Matija se školovao sprva, kao i svi Burovići, u rodnom mjestu, zatim po školama i universitetima Italije, gdje je stekao solidno obrazovanje i vratio se u Herceg Novi, gdje ga otac spremao da ga naslijedi na položaj novskog guvernera.

Negdje oko godine 1770. umro je guverner Stanislav. Mlečani odmah imenuju na tu dužnost Matiju, koga su od vremena, za vojne zasluge proizveli u viteza, a priznali su mu i titulu grofa.

Poslije jedno 20 godina vladanja Herceg Novim, preminuo je i Grof Matija, koga je na tu dužnost trebao da naslijedi njegov najstariji sin. Posto je ovaj bio zauzet ratnim operacijama, bio je komandant ratnog broda Mletačke Republike, Senat imenuje na dužnost guvernera Ivana VI, kome je i pripadalo to mjesto kao sin guvernera Luke IV.

Matija je bio oženjen i ostavio za sobom nekoliko sinova i kćeri, što nam dokazuju svi oni Burovići, koji nose prezime Burović-Zmajević. Oni su se spasili austrijskog genocida bjekstvom u Italiju.

Mislmo da je njegov sin Vincenzo II Burović-Zmajević, koji se istakao kao zapovjednik modernog ratnog broda Mletačke Republike i kao admiral.

Grb Burovića - Zmajevića

GUVERNER IVAN VI

Ivan VI je sin Grofa Luke IV, guvernera Herceg Novog. Rođen je u Herceg Novi, koju godinu pred smrt svoga oca. Za njega se starao stric Grof Stanislav, koji ga šalje u Italiju na školovanje. Tamo on završava i visoke studije, ističući se svojom bistrinom a i dostojanstvenim plemićkim držanjem. Zato ga Mletačke vlasti proizvode u viteza, pa mu službeno priznaju i tutulu grofa (konte), zadržavajući ga jedno vrijeme u svojoj diplomatskoj službi.

Kad mu je umro otac, Ivan je bio nedorastao, pa ga nije mogao naslijediti na dužnost guvernera Herceg Novog. Zato Mletački senat, na tu dužnost, imenuje njegovog strica Grofa Stanislava.

Kad mu je ovaj stric umro, mogao ga naslijediti na položaj guvernera, jer je u međuvremenu odrastao, završio studije, pa je u diplomatskoj službi Mletačke republike postigao i dobro iskustvo, ali – u međuvremenu – on bješe imenovan na dužost generalnog guvernera Mletačke republike u Zadar¹⁾, dužnost ova koja je bila značajnija od one guvernera Herceg Novog. Zato on prepusta dužnost guvernera Herceg Novog svom stričeviću Matiji II Burović-Zmajević, sinu grofa Stanislava Burovića.

Kad je Matija umro, pošto je najstariji sin ovoga Vicenco bio nedorastao, Mletačke vlasti imenuju Grofa Ivana na položaj svog pokojnog oca, guvernera Herceg Novog. Tako se ovaj vraća iz Zadra u Herceg Novi.

Iz dokumenata vidimo da 17. jula 1797. godine, kad su u Herceg Novom izbile neke neprilike, Ivan je na čelo grada kao guverner. Vec 26. avgusta 1797, sa 17 ratnih i 8 transportnih lađa, stigao je iz Zadra i pristao u Jazu, na granici Grblja i Budve, austrijski general Matija, poznat kao Baron Rukavina.

Guverner Ivan Burović nije imao dovoljno pomorskih snaga da mu se suprotstavi. Ne Mletačka Republika, već ni njegov rođak Vincenco Burović, admiral i komandant modernog ratnog brota, nisu se odazvali njegovom pozivu za pomoć. Mletačka Republika je tada bila u rastrojstvu. Na sve njene teritorije napala je moćna austrijska ratna mašinerija, dok Beč zvanično izjavljuje da se ukida Mletačka Republika, da ona više ne postoji i da se sve njene teritorije prisajedinjuju Habzburškoj monarhiji.

Predala se i Dubrovačka Republika, koja se isto tako ukida.

I pored toga Baron Rukavina se ne usuđuje da ulazi u Boku. Ne samo zato što nema povjerenja u guvernera Herceg Novog, za koga su mu javili da je od vremena napunio sve topove tvrđave i samo čeka da se austrijska flota pojavi na ulazu u Boku, već i zato što je znao iz istorije da se ovi Burovići ne libe uhvatiti u koštac i sa samim Habzburškim carem. On je sasvim dobro znao da je guverner Grof Ivan VI unuk strašnog Grofa Ivana I Burovića, koji je digao protiv njegovog cara prije jednog vijeka ne samo svoje Bokelje i Crnogorce, ne samo svu raju Hercegovine, već i Morlake Dalmacije. Ovaj put Baron Rukavina je očekivao da ovaj novi Burović digne protiv njega sve Slovene Austrijske monarhije, pa i muslimane Hercegovine, moguće i čitavu Bosnu. Zato šalje kod njega Vladiku Cetinjskog da ga nagovori da preda Herceg Novi i Boku bez čarkanja i krvi.

U znak zahvalnosti što mu Guverner Ivan dozvoli da mirno uđe u Boku i uzme vlast nad njom, Baron Rukavina ga ne skina sa dužnosti guvernera: samo što ga sada nazva na njemačkom jeziku gradonačelnikom.

Poslije pet godina, upravo 1802, zapovešću iz Beča, Grof Ivan predaje dužnost gradonačelnika svom rođaku Alojzije Buroviću.²⁾

Za Grofa Ivana VI ne znamo kako je završio svoj život, ali mislimo da je za sobom ostavio bar sina Nibala. Njegovi sinovi, poslije definitive okupacije Boke, stigli su u Italiju, gdje i dan-danas žive njihovi slijedbenici.

1) HRABAK, Bogumil: **HERCEG NOVI U DOBA PROPASTI MLETAČKE REPUBLIKE I NAPOLEONOVIH RATOVA** – Elektronska biblioteka kulture i tradicije BOKE. Ovaj autor piše da je Ivan VI, sin Luke IV Burovića, prije 1797. godine bio *“austrijski generalni konzul u Albaniji”*. U to vrijeme Austrija nije imala svog generalnog konzula u Albaniji, a i Burovići, tradicionalno vezani za Mletačku Republiku, nisu služili Austriji.

2) **Idem**: Bogumil Hrabak se za ovo oslanja na D.KLEN –M.STRČIĆ: **PISMA PETRA I PETROVIĆA NJEGOŠA**, Zagreb 1990, str. 43.

GUVERNER ERNEST

Ernest je najstariji sin grofa i guvernera Brača i Budve Ivana III Burovića, unuk slavnog Grofa Jovana III. Rodio se u Herceg Novom negdje oko 1755. godine. Školovao se u Italiji i stekao visoko obrazovanje, pa se vratio svojoj domovini i dugo vremena služio uz oca, doživotnog guvernera Brača i Budve.

Pošto se istakao svojim posebnim sposobnostima, Mletački senat ga upotrebio više puta kao svog ambasadora u razne diplomatske službe, a zatim ga, još za života njegovog oca, koji je zbog dobijenih rana u ratu bio bolestan, imenovao na položaj guvernera ostrva Brač i grada Budva, koji su tada bili pod vlast Mletačke Republike.

Iz dokumenata konstatiramo da je ovaj Burović proširio prostrane posjede i bogatstva ove porodice na Braču i u Budvi.

Pošto mu je otac bio u odmaklim godinama, usto i teško ranjen, faktički od vremena je Grof Ernesto vladao Bračom i Budvom. Pred austro-ugarskom okupacijom njega Mletački senat i službeno imenuje guvernerom.

Godine 1797, Austrijanci okupiraju Mletačku Republiku sa svim njenim teritorijama, pa i Boku, Brač, Budvu. Njen imperator, posebnim ukazom, ukida tu republiku i njihove teritorije prisajedinjuje svojoj imperiji, dok Barona Rukavinu šalje sa ratnim brodovima da tamo uspostavi njegovu vlast.

Grof Ivan, sa oba svoja sina suprotstavio se austro-ugarskoj okupaciji i pozvao Vladiku Petra I da prisajedini Budvu Crnoj Gori. I dok je on lično branio Brač, Ernesto je sa Vladikom i mlađim bratom pokušao da odbrani Budvu.

Videći da ne mogu odoljeti vojnoj mašini Austro-ugarske monarhije, Ernesto se povlači na Cetinje zajedno sa Vladikom, bratom, ženama i djecom.

Kao što je do tada on štitio Vladiku, sada je Vladika štitio njega. Staro prijateljstvo svog oca sa Vladikom, Grof Ernesto je produbio služeći mu kao što je služio i mletačkom duždu.

Kad su u Dalmaciju i Boku prispjeli Francuzi Napoleona Bonaparte, nastojao se da nađe zajednički jezik sa njima, pa ga ovi vrata na dužnost guvernera Budve, moguće i Brača. On je bio izvrstan diplomata i u službi Mletačke Republike, kamoli u službi sebe i svoje porodice. Mnogo ga u tome pomagalo i poznavanje francuskog jezika. A Francuzi su ga izgleda poznavali i od ranije, kada je sa misijom ambasadora Mletačke Republike bio u Pariz. Ovi su Francuzi sarađivali i sa njegovim muslimanskim rođakom – Sabit-pašom Resulbegovićem.

Poslije mira u Požunu, početkom marta 1806, ruska flota sa preko 30 brodova, uplovila je u Jadransko more i zauzela Boku. Francuzi se povlače, iako su kod Klobuka, zajedno sa Sabit-pašom Resulbegovićem izvojevali pobjedu nad udruženim Ruso-Crnogorcima.

Po svemu izgleda da je Grof Ernesto i sa Rusima našao zajednički jezik, iako ruski nije znao. U tome su ga sigurno mnogo pomagali sinovi njegovog rođaka Trifuna IV Burovića, Vicko II i njegovi sinovi. Kako se zna, Grof Trifun je od vremena bio ruski simpatizer i pristalica, pa je to ostavio u nasljedstvo i sinovima. Sa njima se Grof Ernest zbližio ne samo kao sa svojim rođacima iz Perasta i neprijateljima Austrougarske Monarhije, već i kao sa izgnanicima, koji su se isto tako bili sklonili na Cetinje za svo vrijeme austrougarske okupacije. Rusi su ga ostavili na položaj guvernera Budve, jer su to tražili i sami građani, sigurno naučeni i zadovoljni sa vladavinom ovog Burovića. Nesumnjivo da je za to doprinio mnogo i njegov prijatelj Vladika crnogorski.

Poslije krvave bitke – kod Pojsiś Ajlaura (današnji Bagrationovsk) – 8. februara 1807, kad je Bonaparta izgubio oko 20.000 vojnika, i kod Fridlanda (Kalinjingradska oblast) 14. juna, kad su Rusi izgubili 16.000 vojnika, a Francuzi samo 7.000, Rusija i Poljska su potpisale sa Francuskom mir u Tilzitu 7. jula. Ovim mirom Boka Kotorska je predana Francuskoj. Tada Grof Ernesto poziva Vladiku Petra I da posedne Budvu. Sa njegovim Crnogorcima ovaj odmah krenu tamo. Poslije oružanog sukoba sa Francuzima 21. Septembra, Crnogorci zauzese ne samo Budvu, već i tvrđavu Trojice kod Kotora, pa i Herceg Novi.

Ubrzo su bili primorani da se povuku.

Kad su po drugi put okupirali Boku i Budvu Austrijanci, uspjeli su da uhvate i uhapsu Grofa Ernesta. Od tog dana on je neprekidno po austrijskim zatvorima, gdje su učinili sve da ga pridobiju za svoju politiku, jer je bio jako sposoban, poznat, pa i voljen od naroda. Uzaludna su bila sva obećanja, pa i obećanje da će ga vratiti na položaj guvernera Brača i Budve.

U pismu od 8. marta 1832, godine, koje austrougarski službenik Mikele Martineli šalje iz Kotora Guber- nijalnom Predsjedništvu, spominje se Ernesto Burović, kao „*sopraintendente terri^{le}, ed amm.^{re} del Comune Bra- ich*”¹⁾. Na strani 235 Jefto Milović, autor knjige, kaže da je ovaj Burović nekada imao svoju teritoriju i u Budvi.

U istoj knjizi, pismo od 8. maja 1832, koje Mikele Martineli piše Josipu Vikarhauzeru, spominje se jedan Burović kao „*sopraintendente*”²⁾. Nema sumnje da je riječ o istoj osobi, o Grofu Ernestu, koji se tada nalazio u zatvoru.

Iz ovih pisama konstatiramo da je grof Ernest Burović do 1832. godine bio živ i jak, da je još uvijek, do posljednjeg daha,

nastavio da se suprotstavlja okupatoru domovine i naroda svog.

Po svemu, kako i mnogi drugi, i on je umro u zatvor.

Bio je oženjen i imao poroda, ali njegovoj djeci još nismo uspjeli da otkrijemo ni imena.

1) MILOVIĆ, Jefto M.: **PETAR II PETROVIĆ NJEGOŠ**, knjiga 2, Nikšić 1993, str. 84.

2) **Iden**: str. 160.

SEDMI DIO

RESULBEGOVIĆI HERCEGOVINE

I. TREBINJE

- Druga postojbina Resulbegovića Hercegovine -

Resulbegovići, rođeni u Herceg Novom, imaju Trebinje kao svoju drugu postojbinu. Njihova prva postojbina je Herceg Novi, a pra-postojbina – Perast.

Istoriju Trebinja je napisao akademik prof. **Vojislav J. Korać**, na koga se oslanjamo skoro za sve što navodimo ovdje.

Prema jednoj verziji, Srbi su zauzeli krajeve Travunije od 630-640. godine, pa su odmah u savezu sa Neretljanima stali da uznemiravaju rimske naseljenike u Epidaurusu (Dubrovnik). Tada je stvorena tzv kneževina (županija) Travunija, koja se - prema V. Klajiću - sastojala samo iz dva dijela: Trebinjske župe (*Terbunitarum regio*) i Konavla (*Canalitarum regio*). Sjedište župana bilo je Trebinje.

Kao utvrđena mjesta u Travuniji se spominju: Trebinje, Urmo (Verm, Verma, Vermo, Verno), Risan (Risnium, Ressena), Lukavete (nepoznato) i Zetlivi (takodje nepoznato).

Prvi poznati Trebinjski župan zvao se **Bela**. Kao takvoga ga spominje car Konstantin. Vrlo vjerovatno, vrijeme Beline vladavine u Travuniji pada u prvu polovinu IX vijeka. Poslije župana Bele u Travuniji vlada njegov sin **Krajina**, koga Porfirogenit spominje oko 850. godine. Kao i ranije, Travunija je priznavala vrhovnu vlast Srbije.

U poglavlju «**Trebinje u državi Nemanjića**» Akademik Korać piše da su se unutrašnje prilike u Raškoj brzo konsolidovale pa je «*župan Nemanja 1186. godine zauzeo Duklju i Travuniju*». Travunija je sada postala sastavni dio države Nemanjića i u njenom sklopu će ostati nešto više od dvije stotine godina.

U početku Nemanja samodržavno vladaše svim srpskim zemljama, koje su se zvale: Diokletija, Dalmatia, Travunija. Zatim je Zetu i Travuniju dao na vladanje svome sinu Vukanu. Stevan Prvovjenčani se 1217. godine u Mljetačkoj povelji tituliše kao namjestni gospodin *vse Srpske zemlje i Diokletije i Dalmacije i Travunije i Hlmske zemlje*. Kasnije nosi naziv: vjenčani prvi kralj *vse srpskije zemlje Dioklije i Travunije i Dalmacije i Zahumlja*. U registru pape Honorija III, marta 1220. godine, unešeno je: «*Stefan Božijom milošću krunisani kralj sve Srbije, Duklje, Travunije, Dalmacije i Huma*».

U poglavlju «**Trebinje u bosanskoj državi**» Akademik Korać navodi da Trebinje od 1377. godine postaje sastavni dio Bosne. Opisujući događaje tog vremena, Korać ističe da se ban **Tvrtko**, 1377. godine, u Mileševu proglasio i krunisao za kralja «*Srbijem i Bosni i Primorju i zapadnih stranam*».

Proširivši se na Trebinje, Konavle i Dračevicu i došavši na taj način u dodir sa Kotorom, koji je bio u mletačkim rukama i ugrožavan od Dubrovnika, Tvrtko je intervenisao u njegovu korist i tom prilikom zabranio svojim podanicima da idu u Dubrovnik i da tamo nose meso, sir i druge životne namirnice. U želji da se oslobodi nezgoda koje bi za Bosnu mogli da imaju Kotor i Dubrovnik, odnosno trgovinske veze Bosne preko njih, kralj Tvrtko je 1381. počeo i sa zidanjem svoje luke u Dračevici, a 1385. je od Mađarske dobio Kotor.

Tvrtko je jedan dio svoje vojske, pod komandom Vlatka Vukovića, u kojoj se nalazio i Ivan Horvat, poslao u pomoć knezu Lazaru na Kosovo 1389. godine. Kralj Tvrtko je umro 1391. ostavljajući iza sebe snažnu i moćnu državu.

Procenjujući tačno stanje u Bosni, Dubrovčani su odmah poslije Tvrtkove smrti stupili u pregovore sa popovskim gospodarima Sankovićima, koji im prodaju Konavle. Zbog toga vojvoda Vlatko Vuković i knez Pavle Radenović upadaju u zemlju Sankovića, zarobe oba brata, a njihovu zemlju su podijelili između sebe. Pavle Radenović je tada dobio Trebinje i Konavle. Tako Konavliji postaju kamen spoticanja i ratova između Dubrovnika i Pavlovića. U toku 1417. godine Pavlovićima je uspjelo da potisnu iz Konavla čete Sandalja Hranića i tom prilikom su čitav kraj opljačkali i popalili. Godine 1419. Sandalj, a 1427. i Radoslav Pavlović, prodaju svoje djelove Konavla Dubrovniku.

Godine 1451. dolazi do promjene na turskom dvoru. Stjepan Vukčić navali na Konavle i zauze ih. Dubrovčani preduzimaju niz akcija. U januaru 1452. došlo je do intervencije sultana Mehmeda II i Konavliji su vraćeni Dubrovniku, dok Bosna i Hercegovina priznaju vlast sultana, a herceg Stjepan Vukčić - Kosača porodično prelazi u islam.

Tako je Trebinje palo u ruke Turaka prvih dana 1466. godine. Tada je ono bilo centralno uporište tog područja. Poslije pada Trebinja, jedno za drugim, pala su i ostala manja uporišta: Popovo, Klobuk i, 1482. godine, Herceg Novi. Ovime je čitava Hercegovina definitivno okupirana od Turaka.

Zauzevši Bosnu i Hercegovinu, Turci su formirali bosanski pašaluk, koji je administrativno podjeljen u ove sandžake: bosanski, hercegovački, zvornički, kliški, lički i bihaćki. Na čelu pašaluka stajao je vezir, a na čelu sandžaka – sandžakbeg.

Hercegovački sandžakbeg stolovao je sprva u Dračevu, a docnije u Trebinju, pa u Mostaru.

Kao prvi sandžakbeg u Trebinje, po mnogim istoričarima Hercegovine, bio je Osman-paša Resulbegović. Njegovi će sinovi i unuci biti sandžakbegovi Zvornika, Klisa, Bihaća i Mostara, a jedan će se izvitati za pretendenta na položaj monarha nezavisne Hercegovine, dok će drugi Resulbegović faktički vršiti dužnost vezira Hercegovine.

U ovom djelu Hercegovine turska administracija je u početku formirala kadiluk sa centrom u Herceg Novom. Trebinje, iako je bilo jedno od najstarijih hercegovačkih naselja, pripadalo je tom kadiluku. A kad se formirala kapetanija Herceg Novog, opet Trebinje, kao naselje i nahija, administrativno pripada toj kapetaniji, pa su njome upravljali iz Herceg Novog muslimanizirani Burovići-Rizvanagići (Sulejmanagići-Resulbegovići).

Naši istoričari, pišući o Trebinju pod turskom vlašću, često ga nazivaju kapetanijom još iz 1664. godine. Kako rekosmo, Trebinje je bilo sastavni dio kadiluka Herceg Novog i, kad se ovaj kadiluk administrativno preuredio kao

kapetanija (1606), opet je pripadalo ovoj kapetaniji. A ovo znači da je Trebinje bilo jedna nahija i kasaba, i to mala, u kojoj je stacioniran jedan mali odred turske vojske i, na čelo tog odreda i turske administracije kasabe, bio je dizdar. Dizdar je predstavljao i civilnu i vojnu vlast. On je bio komandant kasabe. Kao i u slučaju Risna, moguće da su komandanta kasabe zvali i kapetanom, ali to on faktički nije bio. Setite se Mehmet-age Rizvanagića i njegovog brata Jusuf-age, koji su bili samo dizdari Risna, ali - kao komandanti te kasabe - obično su se od puka nazivali i kapetanima, pa je to prešlo i u pisana dokumenta vremena.

Da je Trebinje bilo pod vlast kapetana Herceg Novog dokazuje nam i činjenica što, od svih pozvanih u pomoć od kapetana Osman-bega Resulbegovića za odbranu grada, samo mu se dizdar Trebinja Biljalj-aga odazvao. Za ovo imamo i jednu drugu činjenicu.

Prvi podaci o Trebinju pod turskom vlašću su iz 1664. i 1665. godine. Akademik Korać, kao prvog poznatog vladara Trebinja beleži nekakvog **Jusufa**, za koga kaže da je bio "*kapetan*" Trebinja negdje 1664. ili 1665. godine.

Ko je ovaj Jusuf?

Godine 1664. i 1665. Risan je dopao pod mletačku vlast Peraštana i dizdar Risna, **Jusuf-aga Rizvanagić**, kako smo to već naglasili, morao se povući sa svojim odredom vojnika u poledinu grada, a to je bilo - Trebinje. Mi mislimo da je tadašnji kapetan grada Herceg Novog Resul-beg Sulejmanagić imenovao svog strica Jusuf-aga Rizvanagića na dužnost dizdara Trebinja, dok ponovo ne zavladaju Risnom. Kako smo već videli, u Trebinje se povlačio i njegov stariji brat Mehmet-aga Rizvanagić, kad god su ga Peršatani istisli iz Risna, pa se ponovo vraćao u Risan, čim je uspio da zavlada njime. Sjetite se istoričara P.Butorca: "*Rizvanagić je osobito bio kivan na Peraštane, što ga Mlečanima satjeraše u zagorje iz Risna, gdje bijaše poglavica i dizdar*".

Sigurno je da su Trebinjem, u početku turske okupacije, vladali turski namjesnici. Muslimaniziranjem domaćeg plemstva i vlast nad ovim gradom je prešla u njihove ruke. Kao prvi domaći vladaoци Trebinjem spominju se Burovići, konkretno Mehmet-aga II Rizvanagić i njegov brat Jusuf-aga I Rizvanagić. Oni su bili dizdari Trebinja. Kao dizdar Trebinja se spominje i Biljalj-aga, za koga smo već rekli da smo mišljena da je unuk Jusuf-age I Rizvanagića.

Kako smo naglasili, Trebinjem je nekoliko godina (u toku Prvog morejskog rata) vladao kao mletački guverner i Nikola IV Burović.

Otcepljenjem Herceg Novog od Turske imperije 1687. godine, vojni centar preostalog dijela kapetanije Herceg Novog postaje Staro Slano, odakle se pruža otpor grofu Ivanu Buroviću i njegovom savezniku Mletačkoj Republici. Iz Starog Slana Osman-beg Resulbegović, pošto je regrupisao i reorganizirao vojne snage, brani Staro Slano, Trebinje i ostale gradove Hercegovine.

Čim je zaključen Karlovački mir 1699, Trebinje se proglašava za centar preostalog dijela Novske kapetanije i sva se ta oblast između Crne Gore, Mletačke Republike, Dubrovačke Republike i Austrije, konstituiše kao zasebna kapetanija. Njen značaj sada, u sistemu turske odbrane, odjednom raste. Ona ima važan zadatak da, na ovom jako osjetljivom djelu turske teritorije i u neposrednom susjedstvu mletačkog područja, bude branilac turske vlasti i gospodstva.

Poslije Karlovačkog mira, sve kapetanije uz austro-ugarsku (hrvatsku) i mletačku (dalmatinsku) granicu, posebno trebinjska, dobijaju vanredan značaj. Vojnički organizovane i sa kapetanom na čelu, one su imale za dužnost da čuvaju tursku "*granicu od neprijatelja danju i noću i puteve od hajduka i razbojnika*".¹⁾ Upravo u ovo vrijeme trebinjskom kapetanijom vladaju Resulbegovići ne samjo kao kapetani, već i kao dizdari, defterdari, muhafizi i kadije. Oni su usredsredili u svoje ruke i vojnu i civilnu vlast.

I ne samo Trebinjem. Resulbergovići Trebinja će vladati i Biljećom, Mostarom, Zvornikom, Travnikom, Klisom, ne samo kao kapetani, već i kao sandžakbegovi. Iz nekih bilježaka sa interneta vidimo da je jedan trebinjski Resulbegović ubio bana Budače (češki plemić), koji je sigurno vladao negdje u Hrvatskoj, na granici sa Turskom. Isti je Resulbegović ubio, sigurno na dvoboju i dva bilječka kneza Milićevića: Mićana i Miluna.²⁾

Sa imenom porodice Resulbegović posebno se veže ekonomski i društveno-politički razvitak trebinjskog grada i okoline, kao i svih institucija koje su ostale iz vremena turske vladavine. Neposredna blizina Dubrovnika, živo zainteresovanog za Trebinje, snažno je uticala na razvoj ovog grada i njegovog stanovništva. Pošto se tu umješaše Austrijanci i Mlečani, za koje je Trebinje imalo izuzetan značaj, ono se pretvori u poprište izukrštanih političkih stremljenja i kombinacija, pa i krvavih suprotstavljanja, sukoba, okršaja i borbi. Sa druge strane, neposredno susjedstvo Crne Gore, sve više nemirne i ratoborne, slobodoljubive, nije moglo da ostane bez uticaja na život i dalju ulogu Trebinja i ovog kraja. Pod uticajem ovih faktora krenuo je razvoj Trebinja i njegove okoline, od beznačajnog i malog mjestašca, u početku turske uprave, u pravcu stvaranja jednog jakog pograničnog turskog utvrđenja i područja strateški vrlo važnog, od privredno nerazvijenog do snažnog trgovačkog i ekonomskog oslonca, od naizgled mirnog do buntovnog kraja, u kome će se snažno zaljepšati zastava slobode i u kome će turska uprava dobiti jedan od najsnažnijih udaraca.

Sa ekonomskim razvojem imamo i kulturni razvoj Trebinja, koji se takođe veže sa imenom porodice Resulbegović. Osman-paša Resulbegović se ističe ne samo kao graditelj, već i kao prosvetitelj. On ne samo da gradi tvrđavu, kule i džamije, već pri džamijama otvara i mejtepe, ruždije, pa i medresu. Pored mnogih kulturnih spomenika Trebinja, sa imenom porodice Resulbegović su vezani letnja kuća Osman-paše u Bregovima, nekoliko džamija, Stari Grad (tvrđava) sa masivnim bedemima i interesantnom arhitekturom i dr.

Treba posebno istaći da se upravo ovdje, u Trebinju i okolini, u Hercegovini, u toku ustanka i borbe protiv turskog okupatora, počeo razvijati i kaliti duh bratstva i jedinstva hrišćanskih i muslimanskih Slovena, koji se pod komandom Hasan-bega Resulbegovića, rame uz rame bore protiv reakcionarnih muslimanskih domaćih i stranih feudalaca. Sa Omer-begom Resulbegovićem i Adem-begom Resulbegovićem oni će se združeni boriti i protiv turskog okupatora, koje je Adem-beg, uvijek spreman da isuče sablju na njih, sa prezrenjem nazivao *“golognjate azijske”*.³⁾

Trebinjski muslimani, sa njima i Resulbegovići, uzeli su vrlo živog učešća i u otporu austrougarskoj okupaciji, pa i u narodnooslobodilačkoj borbi naroda Jugoslavije.

Iz krila Resulbegovića Trebinja izašli su mnogi poznati ljudi, koji su odigrali ne samo značajnu ulogu u istoriji ovog grada i okoline, već i u istoriji čitave Hercegovine, pa i Bosne, kao npr. **Osman-paša, Ibrahim-paša, Sabit-paša, Hasan-beg**. Za vrijeme turske okupacije neki su poljetjeli i u veće visine, pa su dobili opšteturski karakter, i to najpozitivniji za njihovo vrijeme (**Haki-beg Resulbegović**), dok su se za vrijeme Stare i Nove Jugoslavije, kao konstruktivni građani, neki Resulbegovići Trebinja afirmirali i na sveopštem jugoslovenskom nivou, kao **Nijaz Defterdarević, Hajro Kapetanović** i njegov sin.

O ovim Resulbegovićima Trebinja mi ćemo govoriti posebno, dok sve ostale možete naći u Azbučnom registru.

1) KREŠEVLJAKOVIĆ, H....: **KAPETANIJE U BOSNI I HERCEGOVINI**, Sarajevo 1954, str. 13.

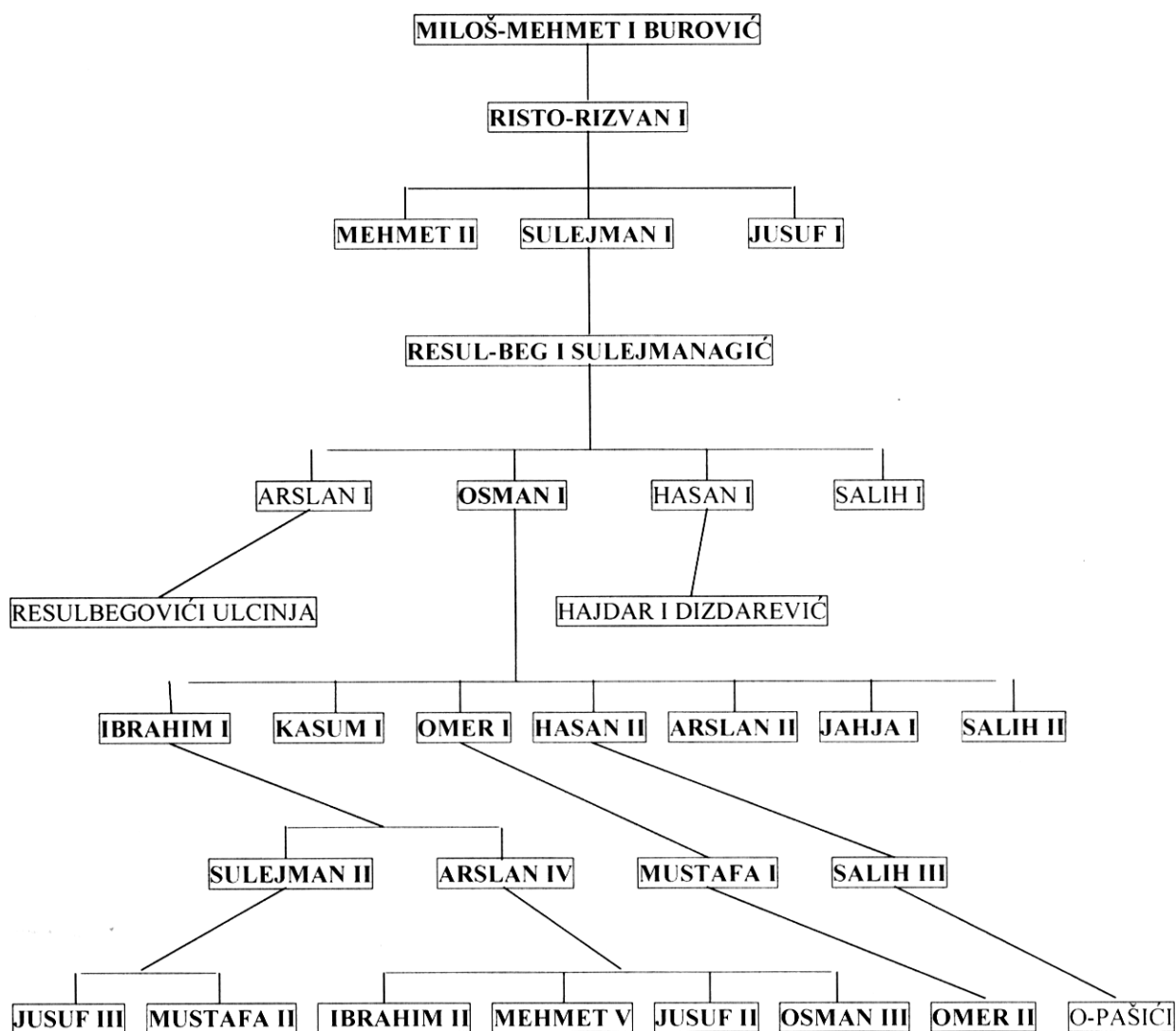
2) KOJA, Amel: **FORUM BOŠNJAŠTVO**: <http://www.sandzak24.net>, str. 3.

3) KORAĆ, prof. Vojislav J.: **cit. djelo**, str. 10.

II. ISTORIJA RESULBEGOVIĆA HERCEGOVINE

OSNOVNA GENEALOGIJA RESULBEGOVIĆA TREBINJA

- Loza Ibrahim - pase I

Poslije pada u mletačke ruke Herceg Novog i Risna, u oktobru 1687. godine, ako ne sve, najveći dio muslimanskih porodica iselile su se i nastanile u Trebinju i okolini. Među najpoznatijim porodicama, koje su se iselile, jesu: Resulbegovići, Agbabići, Alečkovići, Alijagići, Begovići, Bijedići, Cvijetići, Durakovići, Erkočevići, Galijatovići, Hadžihasanovići (Resulbegovići, - KB), Hadžovići, Kadići, Koče, Kurtovići, Omanovići, Omeragici, Salahovići, Spahovići, Šahovići i Šehovići. Bezdrugo da su se iselili i rođaci Resulbegovića - muslimanski Burovići, Rizvanagići i Sulejmanagići.

Kako smo već rekli, još u avgustu te godine, prije opsade Herceg Novog, na čelu sa Arslan-begom Resulbegovićem iselili su se brodovima iz tog grada i mnoge druge porodice, ali oni su pošli za Ulcinj.

Mustafa Busuladžić kaže:

“Od doseljenih porodica istakli su se Resulbegovići, jedna od najuglednijih begovskih porodica u Hercegovini. Iz ove porodice bilo je nekoliko paša, dizdara, kapetana, mihafiza i kadija. Članovi ove porodice bili su diz-

*dari (kastelani) trebinjske tvrđave, zvane Stari Grad, i nasledni kapetani u trebinjskoj kapetaniji sve do ukinuća kapetanija”.*¹⁾

Resulbegovići su bili i ajani Ljubinskog kadiluka, komandanti Starog Slanog, paše i sandžakbegovi u Hercegovini i Bosni, visoki državni dostojanstvenici Turske imperije u Istanbulu i u Maloj Aziji, Arabiji, Jemenu, zatim su bili mualimi i muderizi, poslije ukinuća kapetanija bili su kajmekami, kasnije gradonačelnici, poslanici lokalne, republičke i savezne, jugoslovenske skupštine.

Đurđević Martin piše da se među *“glasovite begove”* u Hercegovini ubrajaju Resulbegovići iz Trebinja, Rizvanbegovići iz Stoca, Gavrankapetanovići iz Počitelja, Kapetanovići iz Vitine kod Ljubuškog, Bašagići i Ljubovići iz Nevesinja:

*«To je bila najviša aristokracija u Hercegovini prije Omer-paše. Oni su se ženili između sebe, pa su gotovo svi u rodu jedan s drugim».*²⁾

U oktobru 1687. godine, na čelu sa Osman-begom, svi se Resulbegovići nastaniše u Starom Slanom, u blizini Trebinja. Ne samo njegova porodica, već i porodice njegova dva mlađa brata, Hasan-bega i Salih-bega, pa i njegov ostareli stric Daut-aga Sulejmanagić sa svojim sinovima, pa i sinovi stričeva njegovog oca, Mehmet-age II Rizvan-agića, Jusuf-age I, Biljalj-age.

Koji je razlog što se oni nastaniše baš tu, a ne u Trebinju? U Starom Slanom Osman-beg, pa i ostali Resulbegovići, imali su svoja dobra, čifluke, kao i stambene zgrade, kule i konake, podignute tu mnogo godina prije. Osmanbegova kula je bila najviša u Starom Slanom, na devet bojeva. I dan-danas, ruševine tih kula i konaka vide se jasno na tom mjestu. Kako smo naglasili u prethodnom izlaganju, Resulbegovići su, za vrijeme života u Herceg Novom, obično zimovali u Starom Slanom. Tako im se ugodnost, preseljavanjem iz Herceg Novog u Starom Slanom, nije poremetila toliko mnogo. Gospodski su živjeli u Herceg Novom, gospodski su nastavili da žive i u Starom Slanom, sa istim slugama i kmetovima, iako im je zemlja gorela pod nogama, jer se sirotinja raja pobunila i latila oružja sa svoje oslobođenje.

U Starom Slanom Resulbegovići će provesti samo nekoliko godina, dok sultan nije proglasio Trebinje za novi centar preostalog dijela nekadašnje kapetanije Herceg Novog. Čim se Trebinje proglasilo za centar - i Osman-beg se preselio tamo porodično, pošto ga sultan opet priznaje za kapetana novoimenovane trebinjske kapetanije. A za njegove zasluge u herojskoj odbrani Herceg Novog, kao i za nastavljenu borbu za odbranu Južne Hercegovine, dodje- ljuje mu i titulu paše.

Neki istoričari su mišljenja da mu je titula paše dodjeljena kasnije, poslije 1700. godine. Ako imamo predvid da je titulu paše sultan prije 1700. godine dao Sabit-Mehmet-begu, sin Osman-begovog najmlađeg brata Salih-bega, onda nam neće biti teško da prihvatimo da je Osman-beg, sa tolikim zaslugama, proizveden u pašu prije Sabit-Mehmet-bega, koji sigurno nije imao njegove zasluge, pa ni sposobnosti.

Za Osman-pašom u Trebinju će se useljiti i ostali Resulbegovići, kojima će Osman-paša povjeriti sve važnije položaje civilne i vojne vlasti, prije svega braći i svojim sinovima, a zatim i ostalim bliskim rođacima.

Tako, nosioci turske centralne vlasti u trebinjskoj kapetaniji bili su uvijek, od samog početka, domaći feudanci, konkretno Resulbegovići, koji će nasljedno vladati Trebinjem i čitavom tom kapetanijom sve do dana pada pod austro-ugarsku vlast. Posljednji kapetan i posljednji kajmekam Trebinja iz porodice Resulbegovića je. Štoviše, i pod austro-ugarsku vlast, sada kao gradonačelnici, oni će nastaviti da vladaju sve do kraja Prvog svjetskog rata. Pa i pod jugoslovensku vlast.

Pripadnici porodice Resulbegović, počev od Osman-bega Resulbegovića, kao kapetani Trebinja, formiraju svoju pravu naslednu dinastiju vladodržaca, kapetana i paša. Naslednu dinastiju oni su formirali i kao dizdari grada, još prije proklamisanja Trebinja za kapetaniju, zatim i kao defterdari, pa i kao kadije i muhafizi. Sva uprava grada i kapetanije bila je usredsređena u njihove ruke. Iz Trebinja oni šire svoju vlast i nad čitavom Hercegovinom, pa i nad Bosnom, kao sandžakbegovi, pa i kao veziri. Hercegovinu oni su se spremali da je, pod svojom vlašću, proglase i za zasebnu, nezavisnu državu. Iz decenije u deceniju, posebno iz vijeka u vijek, porastom njihovog bogatstva i moći, rasle su i njihove ambicije. Među njima, najambiciozniji su bili Sabit-paša i Hasan-paša IV, poznat kao Hasan-beg.

Evo liste poznatih, dokumentiranih dizdara trebinjske tvrđave - Ban-Vira, koju je sastavio akademik prof. Vojislav Jovana Korać:

Hajdar-aga - prije 1711. godine

Hasan-aga - dizdar od Ban-Vira.

Hasan-aga - dizdar, oba se pominju u avgustu 1711.

Hasan-aga - dizdar 1714. godine.

Mehmed-aga - dizdar 1714. godine.

Osman-aga - dizdar 1714. godine.

Husein-aga - dizdar 1714. godine.

Ahmed (ili Mehmed) - dizdar 1719. godine.

Mustafa-aga - dizdar 1730. godine.

Hasan-aga Resulbegović - do 1731. godine.

Salih-aga - 1732. godine.

Mehmed-aga - 1764. godine.

Osman-aga 1775. godine

Husein-aga - 1775. godine.

Ali-aga - 1812. i 1813. godine.

Ahmed - 1829. godine.³⁾

Hajdar-aga je sigurno najstariji sin hadži Hasan-bega Resulbegovića.

Hasan-aga je već poznati hadži Hasan-beg Resulbegović, brat Osman-paše, koji je stupio na dužnost dizdara Trebinja 1687. godine, kada je ubijen trebinjski dizdar Biljalj-aga. Polazeći od ovoga i rekosmo da je Hajdar-aga sin ovoga. On je u stvari 1711. godine zamjenjivao svog oca na tu dužnost. Od kad je zaključen Karlovački mir i Trebinje proglašeno sjedištem preostalog djela kapetanije Herceg Novog, Hasan-beg je neprekidno vladao kao dizdar sve do svoje smrti 1731. Svi oni, koji se u međuvremenu spominju kao dizdari Trebinja, bili su samo njegovi vekili, u najvećem slučaju njegovi sinovi (pomenuti Hajdar, zatim Osman i Husein) ili rođaci. Istoričari su hadži Hasan-begovog sina Osman-bega konfondirali sa bratom hadži Hasan-bega Osman-pašom.

Mehmed-aga (iz 1714. godine) nije niko drugi do poznati Sabit-Mehmet-paša Resulbegović, sin Salih-bega I, a ovaj najmlađi brat dizdara hadži Hasan-bega Resulbegovića.

Ahmet (ili Mehmed) - opet nije niko drugi do pomenuti Sabit-Mehmet-paša Resulbegović.

Mustafa-aga je sin Omer-bega, a ovaj sin Osman-paše Resulbegovića.

Salih-aga nije niko drugi do Salih-beg II Resulbegović, koji će se tu i tamo izjavljivati i za Osmanpašića, jer je bio sin Osman-paše. On je često zamjenjivao i kapetana Trebinja, svog brata Ibrahim-pašu.

Mehmed-aga iz 1764. je Mehmet VI Resulbegović, sin Salih-bega IV, unuk Mehmet-paše III.

Osman-aga, dizdar Trebinja iz 1775. godine, četvrti je sin je Arslan-bega IV Resulbegovića, a ovaj - sin Ibrahim-paše I.

Husein-aga, dizdar Trebinja iz 1775.godine, unuk je Husein-bega Dizdarevića, sina dizdara hadži Hasan-bega Resulbegovića.

Ali-aga, dizdar Trebinja iz 1812. i 1813. godine, pravo mu je ime bilo Muhamed-Ali (kod nas registriran kao Mehmet IV), drugi sin je Arslan-paše IV Resulbegovića (a ovaj sin pomenutog Ibrahim-paše I). Ovaj Muhamed-Ali, nakon službovanja kao dizdar, bio je i kapetan Trebinja.

Za Ahmeda se zna da je Resulbegović. Pošto je jedno vrijeme bio dizdar Trebinja, imenovan je od sultana i za kapetana Trebinja, pa su neki istoričari mislili da je bio i poslednji kapetan ovog grada.

U dizdare Trebinja treba uključiti i Mehmet-agu II Rizvanagića, pa i njegovog brata Jusuf-agu I Rizvanagića sa, moguće, unukom Biljalj-agom, koji su iz perioda Novske kapetanije, prije 1700-te godine.

Kako se zna, Mehmet-aga II, sin Rizvan-age Burovića, bio je kapetan Herceg Novog, zatim dizdar Risna, pa kad su ga istisli Peraštani iz Risna, bio je dizdar Trebinja, dok se ponovo nije vratio u Risan kao dizdar, na koju je dužnost 1654. godine i poginuo.

Jusuf-agu Rizvanagića, kako ćete vidjeti u nastavku, V.J.Korać spominje na dužnost kapetana Trebinja 1664. Kako se zna, te godine Trebinje nije bilo kapetanija, pa nije moglo da ima ni kapetana. Kao i njegov brat, Jusuf-aga je bio dizdar Trebinja.

Biljalj-aga je dokumentiran kao dizdar Trebinja sve do 1687, kada je ubijen pod zidine Herceg Novog.

Ovako, ova tri Rizvanagića ispadaju da su prvi poznati dizdari Trebinja.

Sem njih, dizdari Trebinja bili su i neki drugi Resulbegovići. Koliko za primjer spominjemo Mehmet-pašu V (1812-13).

Kako vidite, Resulbegovići su formirali u Trebinje dinastiju nasljednih dizdara i, kao dizdari, sigurno su tu vladali još od XVI vijeka, kada su Burovići Hercegnovog, kao kadije i kapetani, sa Milošem-Mehmetom Burovićem i njegovim nasljednicima, uzeli vlast u svoje ruke u toj kapetaniji.

Evo i liste poznatih i dokumentiranih kapetana trebinjske kapetanije, koju je sastavio pomenuti V.J. Korać:

Jusuf - 1664. ili 1665. godine.

Kasum - 1701. godine.

Osman Begović - maj 1701 - 1710. godine.

Mehmed-aga - 1710 - 1712. godine.

Osman-aga Resulbegović - 1712-1716. god.

Ibrahim - 1719 - 1726. godine.

Osman - kapetan - 1722. godine.

Ibrahim - 1730. i 1731. godine.

Jahja - 1728. i 1729. godine.

Zahir - 1729. godine.

Salih - kao vekil 1738. godine.

Sulejman - 1735 - 1750. godine.

Hasan - kao vekil (1756 - KB).

Hasan - 1758. godine.

Jusuf - 1761 - 1765. godine.

Hasan Osmanpašić - 1765 - 1772. godine.

Jusuf - 1772 - 1791. godine.

Mustafa - 1815. i 1818. godine.

Adem - 1829. godine.⁴⁾

Kako smo naglasili već, "kapetan" Jusuf iz 1664. godine (Jusuf-aga Rizvanagić!), nije kapetan, već dizdar.

Kasuma još nismo identifikovali, ali je moguće da je to drugi sin Osman-paše, ili sin kojeg njegovog brata, koji je te godine smjenio Osman-pašu kao vekil, pošto je ovaj bio na ratištu. Iz dokumenata se vidi jasno da je

Osman-pašu smijenio kao vekil još 1699. i 1700. godine Sabit-Mehmet-paša Resulbegović, sin njegovog brata Salih-bega I. Bez saglasnosti Osman-paše niko nije imenovan za njegovog vekila. A pošto je Osman-paša bio na snazi i imao ljude iz svoje porodice sposobne da ga smjene privremeno na dužnost kapetana, nemoguće je da je ovaj Kasum iz neke druge porodice.

Osman Begović nije niko drugi do sâm Osman-paša (Osman-beg), koji se vratio sa ratišta i zauzeo svoje mjesto kao kapetan Trebinja. Kako vidite iz ove liste, Osman-pašu nastavljaju hroničari i istoričari da ga pogrešno nazivaju i Osman-agom, što se ogleda i po raznim dokumentima, kojima se do sada nije prišlo kritički. Godine 1711. Sultan opet obavljuje rat Rusiji i poziva Osman-pašu Resulbegovića da pođe sa vojskom na front, zato ovaj (Osman Begović) te godine opet izostaje sa liste trebinjskih kapetana, jer ga na tu dužnost smjenjuje njegov bratučed Mehmet-aga (Sabit-Mehmet-paša Resulbegović).

Osman - kapetan iz 1722. godine je sâm Osman-paša, koga - kako vidite - ne oslovljavaju ni begom, kamoli i pašom, iako se pouzdano zna da je u to vrijeme bio ne samo beg, već i paša.

Ibrahim iz godina 1719 - 1726. i iz godina 1730 - 1731. jeste dobro poznati Ibrahim-paša I Resulbegović, prvi sin Osman-paše.

Jahja je sigurno neki Resulbegović, ili sin Osman-paše, ili sin kojeg njegovog sina. Najviše mogućnosti ima da je jedan od onih sinova Osman-paše, koga su sultanovi ljudi uspjeli da uhvate, pošto ga sultan osudio na smrt zajedno sa ocem i ostalom braćom. Tako je likvidiran i ne zna se koga je ostavio iza sebe. On je tih godina bio vekil svog oca (odnosno svog brata Ibrahima) na dužnost trebinjskog kapetana, jer nije mogao doći ni kao vekil kapetana Trebinja neko drugi, u jedno vrijeme kad su Resulbegovići sa svojim pašama (i već isprobanim kapetanima !) bili na vrhunci svoje moći.

Zahir je sigurno neki od sultanovih ljudi, koji je imenovan na dužnost trebinjskog kapetana pošto je Osman-paša sa svim svojim sinovima osuđen na smrt. Moguće da je on i ekzekutirao sinove Osman-paše, one koje je uspio da uhvati.

Mehmet-aga je već dobro poznati Sabit-Mehmet-paša Resulbegović, sin Salih-bega I, koji je zamjenjivao Osman-pašu na dužnost kapetana i 1699-1700. godine.

Salih je dobro poznati Salih II Resulbegović, peti sin Osman-paše, koji je na dužnost kapetana Trebinja često zamjenjivao svog brata Ibrahim-pašu I, pa i Sulejman-pašu II, sina Ibrahim-paše I.

Sulejman iz godina 1735 - 1750. je dobro poznati Sulejman-paša II Resulbegović.

Hasan iz godina 1756. i 1758. sa Hasanom Osmanpašićem iz godina 1765 - 1772. je ista ličnost. To je treći sin Osman-paše I Resulbegovića, koji se po ocu prozvao Osmanpašić.

Jusuf iz 1761. sa Jusufom iz 1772. godine je ista ličnost. To je maloletni sin Sulejman-paše II Resulbegovića, koga su trebinjski ajani htjeli da svrgnu sa položaja kapetana Trebinja, pa ga spasio očev stric Hasan-beg II Resulbegović-Osmanpašić, koji ga smenio na tu dužnost sve dok nije odrastao i osposobio se da sâm vlada.

Mustafa iz 1815. godine je Mustafa-paša III Resulbegović, drugi sin Sulejman-paše II i brat pomenutog Jusuf-bega, trebinjskog kapetana.

Adem je poznati Resulbegović, koji se izrazio sa prezrenjem protiv turskog okupatora Hercegovine kao niko drugi do njega: *"golognjate azijatske"*.

Kako vidite, po Koraću, Adem-beg Resulbegović je posljednji trebinjski kapetan, pošto su 1836. godine u Turskoj carevini ukinute kapetanije i ta je dužnost prešla na kajmekame. Doduše on kaže: *"ne zna se da li je ovaj Adem-beg bio posljednji ili je poslije njega bilo još tebinjskih kapetana"*.⁵⁾

M. Busuladžić kaže da je Mustafa-pašu Resulbegovića, na dužnost trebinjskog kapetana, naslijedio Sabit-paša Resulbegović⁶⁾. U nastavku on kaže da je trebinjski kapetan bio i Salih-paša Resulbegović i da je njega zamjenio na toj dužnosti ne sin Ahmet-beg, već Ibrahim-paša, sin Arslan-bega Resulbegovića. Tek poslije ovoga došao je na tu dužnost pomenuti Mustafa-paša Resulbegović (1815. godine). Iza njega se pominju kao trebinjski kapetani Arslan-begovi sinovi Mehmed-Alija i Jusuf (umro 1226. po hidžri). Prije smrti kapetana Jusuf-bega Resulbegovića kapetan-sku čast vrši Salih-pašin sin Ahmet-beg Resulbegović, koga će na toj dužnosti naslijediti rođak Mehmet VI Resulbegović (poznat pod imenom Sabit-Mehmet-paša).

Po Busuladžiću posljednji trebinjski kapetan bio je Ibrahim-pašin sin - veleslavni Hasan-beg Resulbegović.

Za sve ovo, Busuladžić kaže da se oslanja na dokumenta, fermane, bujrukdije, koje je sakupio Sabit-beg Resulbegović, sin Muhamet-bega, unuk kapetana Ahmed-bega, praunuk Sabit-paše.

Prema tome, listi kapetana trebinjske kapetanije treba da se dodaju i ovi kapetani:

Arslan-paša IV – poslije 1737. godine.

Salih-paša VI - po smrti Jusufa 1791. god.

Sabit-paša III (po drugi put do 1807. god.)

Mustafa-paša II- kod Koraća je pogreš. godinom.

Sulejman-paša IV do 1811. godine.

Ibrahim-paša II do 1813.

Mehmet-paša V godine 1813-14.

Jusuf-beg III do 1820

Mustafa-paša III - 1815. i 1818. godine.
Mehmet-Ali-beg (Mehmet-paša VI)
Sabit-Mehmet-paša – 1829.

Ahmet-beg 1820-1830.
Adem-beg 1830-1. Kod V.K. sa pogreš. godinom.
Hasan-beg - do ukinuća kapetanija.

A treba da se izbací iz liste Koraća pomenuti “kapetan” Jusuf-aga Rizvanagić.

Tako, od 12 kapetana te liste, 11 su Resulbegovići. Ako se ovoj listi dodaju i 13 kapetana iz naše liste, ispada da je dinastija kapetana Resulbegovića brojila 24 kapetana.

Treba znati da su Burovići-Rizvanagići-Sulejmanagići-Resulbegovići bili i kapetani novske kapetanije, pa su iz Herceg Novog vladali i Trebinjem. Štoviše, oni su u Trebinje iz Herceg Novog imenovali i dizdare, vojne komandante te kasabe, kao što su već dokumentirani Mehmed-aga Rizvanagić, njegov brat Jusuf-aga, unug ovoga Biljalj-aga, bezsumnje i sin. Sigurno, sem njih, kapetani Herceg Novog su imenovali u Trebinje i mnoge druge dizdare, razumije se - uvijek iz svoje porodice.

Ako se ovima dodaju i kapetani Herceg Novog, posebno ako se dodaju i kajmekami Trebinja do kraja turske vladavine ovim prostorima i, preko svega, ako se dodaju i kajmekami Ulcinja iz porodice Resulbegović, možete zamisliti koju šifru dostiže njihov broj. Ne vjerujemo da je u istoriji Turske imperije još koja druga porodica izvela iz svog krila jednu tako veliku dinastiju kapetana-kajmekama.

A ako ovoj listi kapetana-kajmekama dodamo i listu kapetana Perasta, guvernera Herceg Novog, Brača i Budve, Zadra, Trebinja, Carine, pa gradonačelnike i presjednike Trebinja i Ulcinja, možete zamisliti koju će šifru dospjeti njihov broj. Ta šifra vjerujemo da je jedinstvena i u svijetu. Nijedna dinastija u nijednoj zemlji svijeta, pa ni dinastija Burbona Francuske, ni kraljevska dinastija Engleske, ni dinastija Romanov Rusije, ne može se uporediti sa dinastijom kapetana-kajmekama-guvernera-gradonačelnika i presjednika iz porodice Burović-Resulbegović.

Uzimajući u obzir da su Burovići-Resulbegovići stupili na vlast u Herceg Novi kao kadije-kapetani negdje još od 1545. godine i vladali Trebinjem sve do 1880. godine, kada je Hercegovina potpada pod vlast Austro-Ugarske monarhije, ispada nam da su Resulbegovići vladali Trebinjem i čitavom Južnom Hercegovinom punih 330 godina, razumije se - pod turskom zastavom. Kao gradonačelnici oni će nastaviti da vladaju Trebinjem i pod zastavom Austro-Ugarske monarhije. Ne vjerujemo da je ijedna dinastija na Balkanu vladala duže, pa ni Nemanjići.

Kapetani ove porodice obično su bili i paše. Tako su Resulbegovići Trebinja stvorili i pravu dinastiju paša-generalata. Evo i njihova lista:

1. **Osman-paša.**
2. **Mehmet-paša III** (Sabit-Mehmet-paša)–sin Salih-bega
3. **Ibrahim-paša I**, sin Osman-paše.
4. **Sulejman-paša II**, sin Ibrahim-paše I.
5. **Arslan-paša IV**, sin Ibrahim-paše I.
6. **Mustafa-paša**, sin Sulejman-paše I.
7. **Sabit-paša**, sin Mustafa-paše.

8. **Salih-paša**, unuk Sulejman-paše I.
9. **Ibrahim-paša II**, bratanac Ibrahim-paše I.
10. **Hamdi-paša**, praunuk Arslan-bega IV, a ovaj sin Ibrahim-paše I.
11. **Hasan-paša IV**, sin Ibrahim-paše II.
12. **Ibrahim-paša III**, sin Hasan-paše IV.
13. **Mehmet-paša VI** (Sabit-Mehmet-paša), unuk Mehmet-paše III.

Sigurno da ovo nisu sve paše iz porodice trebinjskih Resulbegovića. Ima i drugih. Treba ih samo istražiti, pronaći.

Ovoliko - 13 paša - ne vjerujemo da je ijedna porodica Balkana izvela iz svog krila. Kamoli i više ! Ni paša, ni vojvoda, ni generala.

Ni kraljevske porodice, iako - kako narod kaže - kome je otac bog, lako mu je postati svetac. Bog nikada nije bio otac Resulbegovića, pa ni u ličnosti sultana. Kako ćete vidjeti, sultan im je skidao i glave, pa i za ništa, tobože zato što su izgradili pod svojim imenom lijepšu džamiju od one koju su izgradili pod njegovim. Vidjećete to u biografiji Osman-paše i njegovih sinovima.

Resulbegovići Trebinja su dali Hercegovini i nekoliko sandžakbegova. Evo im imena:

1. **Osman-paša I**
2. **Ibrahim-paša I**
3. **Sulejman-paša II**
4. **Sabit-paša III** (bejlerbeg)

5. **Ibrahim-paša II**
6. **Mehmet-paša V**
7. **Hasan-paša IV**
8. **Ibrahim-paša III**

Resulbegovići su imali jake konkurente, koji se nisu prezali da se i niskostima bore protiv njih. Pa ipak, u borbi sa bezbrojnim suparnicima, konkurentima i protivnicima, oni su uspjeli da se probiju i afirmišu, što nam dokazuje i svjedoči za njihovu posebnu bistrinu, umnost, dalekovidost, za posebnu nadarenost, sposobnost, žilavost i

upornost, nepokoljebljivost, ustrajnost i spremnost da se, za ostvarenje svojih životnih ciljeva uporno bore, pa - ako ureba - i da se Źrtvuju. Sigurno da su sve ovo Resulbegovići naslijedili u gene od svojih pradjedova Burovića, koji su vjekovima prije njih demonstrirali sve te osobine, sve te vrline. Kroz vjekove Burovići su akumulirali i demonstrirali posebnu vitalnost.

Kao paše Resulbegovići su bili i sandžakbegovi, i veziri, pa su vladali ne samo u Trebinju i Hercegovini, već i u Bosni, i u Skadru (sada Albanija).

Sve do povlačenja Turske iz Bosne i Hercegovine, Resulbegovići su bili kapetani i kajmekami grada Trebinje. I na dan ulaska novog austro-ugarskog okupatora Hercegovine i Trebinja, na čelo grada, kao njen kajmekam, jeste Mehmet XI Resulbegović-Defterdarević.

Husnija Kamberović piše da su Resulbegovići vladali u Trebinju i za vrijeme austro-ugarske okupacije, obavljajući dužnost gradonačelnika⁷⁾. Tako su za vrijeme te okupacije bili gradonačelnici Abdurahman-beg Resulbegović i Šukri-beg Resulbegović.

Pa i za vrijeme stare Jugoslavije, opet su u Trebinju Resulbegovići gradonačelnici : Iljaz-beg Resulbegović.

Iz Trebinja Resulbegovići su se još za vrijeme turske okupacije raspršili na sve strane Hercegovine, pa i širom Bosne, kao po svojoj baštini. Neki su dospjeli i u Istanbul, u Maloj Aziji, pa i na samom dnu Arabijskog poluostrva, u Jemen. Najviše su se preseljavali u Mostar, koji je još tada bio centar Hercegovine. Ipak je gro Resulbegovića, znači njihov najveći dio, ostao u Trebinju.

Poslije austro-ugarske okupacije, posebno poslije formiranja Jugoslavije i naročito u posljednje vrijeme, u toku vjerskog i građanskog rata u Bosni i Hercegovini, oni su se raspršili na sve strane svijeta. U Trebinju je sada izgleda samo Ešref-beg Resulbegović, pošto se vratio iz emigracije u Ulcinj.

Kod Resulbegovića Trebinja imamo dvije pojave, koje ne srećemo i kod njihovih rođaka - Resulbegovića Ulcinja.

1. Jedan njihov dio je napustio prezime Resulbegović i sada se prozivaju Dizdarevići, Osmanpašići, Defterdarevići i Kapetanovići, tako da su stvorili posebne porodice i posebna bratstva.

2. Resulbegovići Trebinja, pošto su se mnogo udalili između sebe, počeli su i da se srođavaju (žene) sa svojim rođakama, razumije se - oni iz jednog bratstva sa onima iz drugog.

Naglašavamo da smo gornju **Genealogiju Resulbegovića Trebinja**, kao i loze koje će sljijediti u nastavku ove studije, sastavili bazirajući se na **GENEALOGIJU RESULBEGOVIĆA TREBINJA** prof. ing. Šefik Hadžovića⁸⁾, koja je izgrađena od njega bazirajući se na genealogiju Šukri-bega Resulbegovića, gradonačelnika Trebinja za vrijeme austro-ugarske okupacije.

1) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegovići**, c.stud. Str. 101, kol. 2.

2) ĐURĐEVIĆ, Martin: **MEMOARI S BALKANA** (1858-1879), Sarajevo 1997, str. 28-29.

3) KORAĆ, J. Vojislav: **cit. djelo**, str. 271-272.

4) **Iden**: str. 271.

5) **Iden**: c.d., str. 260.

6) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **c.stud.**, str. 155, kol. II.

7) KAMBEROVIĆ, Husnija **BEGOVSKI ZEMLJIŠNI POSJEDI U BOSNI I HERCEGOVINI OD 1878. DO 1918. GODINE**, Zagreb-Sarajevo 2003, str. 427.

8) **HADŽOVIĆ**, prof. ing. Šefik: **GENEALOGIJA RESULBEGOVIĆA TREBINJA**, rukopis, fotokopija se čuva u aršivi Kaplana Burovića, u Ženevi.

III. ZEMLJIŠNI POSJEDI RESULBEGOVIĆA TREBINJA

Resulbegovići Trebinja, kao genetski sljedbenici Sulejmanagića, kapetana Herceg Novog, nisu počeli svoj život od kašike, je su od svog oca, djede i pradjede, naslijedili ne malo imanja i bogatsva. Oni su zatim i sami, budući na čelu Novske kapetanije, ušćarili mnogo nekretнина i blaga. Tako su još u Herceg Novom, ako ne najbogatija porodica tog grada, sigurno među najbogatijim. Oni su još tada posjedovali nekoliko čifluka i selišta ne samo u okolini Herceg Novog i Risna, već i u Južnoj Hercegovini, posebno u Starom Slanom, pa i u Trebinju, Dživaru, gdje je Osman-beg Resulbegović izgradio i džamiju. Prvi Resulbegovići, još kao vlastodržci Herceg Novog naslijedili su od oca malikanu u Stonu, slanicu, koju je zatim otkupio Osman-paša Resulbegović. Za vrijeme njegovog kapetanovanja u Herceg Novi izgleda da je ona bila njegov glavni izvor prihoda.

Poslije pada Herceg Novog u ruke Mlečana, Resulbegovići - kao i svi muslimani, koji se iseliše iz Herceg Novog i Risma - izgubili su sve što su imali u tim mjestima. Spasilo im se samo ono što im se nalazilo van granica teritorije koju su zaposjeli Mlečani. A to nije bilo malo. Zatim, pošto su im neka braća poginula u ratu ne ostavivši za sobom nasljednika, sve što su sačuvali poslije Prvog morejskog rata, razdjelili su međusobno samo Osman-paša sa bratom hadži Hasan-begom i bratučedom Sabit-Mehmet-pašom, sin Salih-bega I Resulbegovića. U njihove ruke je dopao i onaj dio koji je pripadao njihovom najstarijem bratu, Arslan-begu I Resulbegoviću, pošto je ovaj pošao i stabilizirao se u Ulcinju.

Još u toku rata, Osman-beg i njegov brat hadži Hasan-beg, sa svojim sinovima, pa i njihov sinovac Sabit-Mehmet-beg, počeli su da množe svoja bogatstva. Posebno poslije rata.

Hadži Hasan-beg postaje ne samo doživotni dizdar Trebinja, već i nasljedni. On je sa tog položaja zgrtao ogromna bogatsva, koja su zatim umnožili njegovi sinovi i unuci, prauunci.

Posebno su zgrtali bogatsva Osman-paša i Sabit-Mehmet-paša.

Osman-begu, čim ga sultan proglasio za pašu, dao mu je u posjed veliku malikanu na dubrovačkoj skeli, koja mu je donosila godišnje preko 100.000 akči. Ali je njegova najznačajnija malikana bila u okolini Nevesinja, zvana malikana vlaških resmova, koja postaje njegov glavni izvor prihoda. Sem njih on je imao malikane i u okolini Zažablja, kao i na prolazima od Gabele do Gacka. Naslijedio je i pomenutu Stonsku slanicu.

Pošto je postao kapetan Trebinja, njegovi čifluci i selišta, iz godine u godinu su se množili. Ili mu ih je darivao sultan za posebne usluge, koje mu je ovaj činio na ratištima, ili ih je kupovao. Pokoji mu je došao i u prćiji nevjesta njegovih mnogobrojnih sinova, moguće i koje njegove haremske hurije. Resulbegovići, kako ćete vidjeti i iz njihovih biografija, uzimali su nevjeste samo iz najbogatijih porodica Bosne i Hercegovine, a sa njima i dobre prćije. Kako ćemo vidjeti u nastavku - i davali su svojim kćerkama isto tako dobre prćije.

Resulbegovići Trebinja, po Avdu Sućeski - *“gospodarili su najvećim brojem rajetinskih glava”*¹⁾. Ne u Trebinju, već u čitavoj Hercegovini, nema te porodice koja je imala u posjed više malikana, čifluka, selišta, kmetovskih i rajetinskih glava. Oni su bili najveći zemljoposjednici i feudanci Hercegovine. Među njima prednjačio je Osman-paša, pa i njegovi sinovi, dostojni sljedbenici novskog i trebinjskog kapetana, koji su - kako bi rekao Branko Radičević - *mačem bili i mačem sjekli, mačem sebi blago tekli*.

Evo i tabele kmetских selišta trebinjskih Resulbegovića, koju je sastavio i objavio Husnija Kamberović :

KMETSKA SELIŠTA PORODICE RESULBEGOVIĆ (po Husniji Kamberoviću, str. 428)

Kotar	ukupan broj selista	Poznata površina	Poznato samo ime kmeta
Bileća	173		173
Duvno	168		168
Gacko	26		26
Konjic	2		2
Ljubinje	144		144
Nevesinje	64		64
Stolac	80		80
Trebinje	361		361
Ukupno	1.018		1.018

Kamberović piše: *“Zemljišni posjedi porodice Resulbegović nalazili su se najznačajnijim dijelom na području kotareva Trebinje, Biljeća i Gacko te, nešto manje, na prostoru kotareva Stolac i Nevesinje, dok su posjede u kotaru Duvno, koje se početkom 20 stoljeća navode kao vlasništvo Resulbegovića, dobili u miraz zahvaljujući ženidbenim vezama. Među pripadnicima ove porodice najveći su posjed imali: Osman-paša, Sabit-paša, Ahmet-beg i Hasan-beg. U selu Baljcima i okolini Ahmet-beg je imao 300 kuća. To je sve kasnije pripalo Crnoj Gori. Krajem Prvog svjetskog rata porodica Resulbegović posjedovala je preko 1.000 kmetskih selišta pa je - prema tome - spadala u vrh zemljoposjedničke elite”.*²⁾

Seid-begovi nasljednici posjedovali su 1918. ukupno 174 kmetska selišta, zatim nasljednici Abdurahman-bega 156 kmetska selišta i nasljednici Muhamet-bega 135 kmetska selišta, dok je Ethem-beg (Hamzi-begov sin) posjedovao 89 kmetska selišta.³⁾

Kad je Hamzi-beg udao svoju kćerku Nafiju za Hercegovca Sulejman-bega Cerića, dao joj je u prćiju 16 selišta u Ljubomiru i 27 selišta u Zomjesju⁴⁾, bezdrugo i zlatnog nakita od nekoliko kilograma, pa i dragulja i zlatom izvezene odježde u velikoj vrijednosti.

Do danas ne vjerujemo da je iko drugi u Hercegovini napravio veću svadbu i dao svojoj kćerki veću prćiju. Ovako se nisu udavale ni kćerke Kralja Nikole Petrovića Crne Gore, pa ni one kraljevskih dinastija Obrenovića i Karađorđevića Srbije.

1) SUČESKA, Avdo: **PRILOZI ZA ORIJENTALNU FILOLOGIJU I ISTORIJU JUGOSLOVENSKIH NARODA XVIII-XIX VIJEKA**, Sarejevo 1960, str. 136.

2) KAMBEROVIĆ, Husnija: **cit. djelo**, str. 427.

3) **Iden**: str. 428.

4) **Iden**: str. 428.

IV. DOPRINOS RESULBEGOVIĆA TREBINJA

Doprinos Resulbegovića Trebinja je od velikog značaja ne samo u okviru njihove porodice, Resulbegovića i Burovića uopšte, već i u okviru njihovog Trebinja, njihove Hercegovine, pa i Bosne, Crne Gore, posebno u istoriji Turske, kao i u istoriji mnogih drugih zemalja i naroda.

Članovi ove porodice su odigrali značajne uloge prije svega u istoriji Otomanskog carstva, boreći se kao i svi Turci za sultana, Tursku i turski narod, kao za svog imperatora, kao za svoju domovinu i svoj narod. U jednom stadiju njihovog intelektualnog razvoja i njihove svijesti, njihovih vjerskih i nacionalnih koncepcija, oni su se istovijetili sa turskim okupatorom svoje domovine i svog naroda, bili nosioci i predstavnici turskih vlasti, pa su se i borili na njihovoj strani po svim frontovima, gdje su zvani i gdje nisu zvani od turskog sultana, kao i njihovi hrišćanski rođaci u Boki Kotorskoj (Perast i Herceg Novi), koji su se borili za Mletačku Republiku.

Upravo polazeći od ovakvih muslimana naše domovine, naš je narod i stvorio – s punoim pravom – izreku « *poturica gori od Turčina !* ».

Upravo polazeći od ovakvih muslimana, naši su se hrišćani distancirali od svoje muslimanizirane braće i nisu ih više smatrali za Srbe i Crnogorce, pa ni za Bokelje, Hercegovce i Bosance. Oni su ih smatrali za Turke, pa su ih tako – Turcima – i nazivali. Štaviše i Njegoš!

Mi smo 1951. godine, u Sjevero-zapadnom djelu Crne Gore, kao i u Hercegovini, slušali hrišćanskog guslara kako gudi epske pjesme o našim Resulbegovićima, nazivajući mi ih Turcima. Kad smo mu rekli da Resulbegovići nisu Turci, da su i oni Srbi, Crnogorci, Hercegovci, isto toliko koliko i on, reče nam: “*A ne, ako su oni Srbi, onda ja nisam Srbin!*”

Doprinos naših muslimana na strani turskog okupatora domovine i naroda našeg, posebno doprinos Resulbegovića, bio je tako velik, da je naš narod imao pravo što ih je ispisao iz liste Srbo-Crnogoraca. Ali su upravo ovi muslimani, među njima posebno Resulbegovići, bili ti koji su prvi shvatili da je *brat mio, koje vjere bio*.

Resulbegovići, kao što su prednjačili u svojoj revnosti prema turskom okupatoru, prednjačili su ne samo muslimanima, već i hrišćanima u svojoj revnosti prema domovini i narodu svom, srpsko-crnogorskom, bosanskom.

U jedno vrijeme kad su hrišćanski Srbo-Crnogorci bez i njamanjeg zora prodavali svoju domovinu i svoj narod, dobrovoljno slali u ložnicu (harem) sultana i svoje kćerke, kad su i Velikom Karađorđu krvnički rubili glavu i slali je na tanjir turskom sultanu, jednog su Resulbegovića 10 puta na živo odrali kopilad ovih Turaka, zakljeti neprijatelji domovine i naroda našeg, tražeći od njega da porekne srpstvo, tražeći od njega da se ujedini sa njima protiv srpsko-crnogorskog naroda i domovine Jugoslavije, pa im se ipak nije predao: okovan u gvožđe i beton najmonstruoznijeg zatvora na svijetu, bez ikakve nade da će izvući živu glavu, istrajao je kao Jugosloven, kao Srbo-Crnogorac, kao sin svoje domovine i svog naroda.

U jedno vrijeme kad hrišćanski Srbo-Crnogorci još uvijek drže njihova « muslimanska » imena, nametnuta od turskog okupatora, jedan od ovih Resulbegovića napušta to prezime i vraća se pradjedovskom “hrišćanskom” prezimenu **BUROVIĆ**, pružajući ovako sjajan primjer svima, ne samo muslimanima, već i hrišćanima.

U jedno vrijeme kad hrišćanski Srbo-Crnogorci nastavljaju da stavljaju svojoj djeci tuđa imena, nesrpska i nehrišćanska, Resulbegovići, pa i njihove kćerke, staviše svojoj djeci čisto srpsko-crnogorska imena **Dušan i Dušan-ka**, afirmirajući se ovako kao najveći Srbo-Crnogorci svog vremena.

I dok se Resulbegovići žene sa hrišćanskim Srbo-Crnogorkama i hoće da se integriraju u nacionalni život svoje domovine i svog naroda, hrišćanski Srbo-Crnogorci ne samo što ne čine to (ne žene se muslimankama!), već i na svaki način i svim mogućim sredstvima sabotiraju djelo ovih Resulbegovića i diskriminiraju ih. A kao njih – i ostale muslimane.

I jedna i druga vjerska strana našeg naroda imala je svoje izrode, ali je neosporno imala i svoje heroje.

Iako u službi okupatora domovine i naroda svog, Resulbegovići su i u tim okolnostima ostavili časno ime velikih ljudi, jer su se i u toj sredini borili na strani progresa i dijalekričkog razvoja društva. U Istanbulu, centru Turske Imperije, **Hamdi-paša Resulbegović** se bori na stani reformatora Mithat-paše, jednog od najvećih sinova turskog naroda. Ovim se Resulbegovićima mi ponosimo i treba da se ponosimo, jer – gdje god se borili na strani progresa, pa i na kraju svijeta – borimo se i za svoj narod.

Posebno treba da se ponosimo onim Resulbegovićima, koji su se ujedinili sa svojim narodom i borili se za oslobođenje od turskog okupatora domovine naše, pa i od drugih okupatora.

Lako je bilo raji da se lati oružja i da se digne protiv turskog okupatora, jer u toj borbi nije imala što da izgubi, sem svojih okova. Teško je bilo **Adem-begu Resulbegoviću**, jedan od najvećih bogataša Hercegovine, da se lati oružja i da se digne protiv svog turskog saveznika, jer mu je ta borba – bilo pobjedom, bilo porazom – pretela da ga sroza

na prosjački štap. Od te borbe Adem-beg nije imao što dobro da očekuje. I pored toga, on se ujedinio sa svojim narodom i diže se protiv „*golognjata azijskih*”. Resulbegovići su se i porodično tamanili, istrijebili, u borbi protiv turskog okupatora domovine srpsko-crnogorske, hercegovačke, bosanske. Koliko za primjer spominjemo **Omer-bega III Resulbegovića**. Sjetite se malene **Ajkune** (od 2 godine!) i njenog malenog brata **Omera IV Resulbegovića** (od 5 godina!), koje su Turci streljali u Trebinje 1875, jer su im se roditelji ujedinili sa hrišćanskim ustanicima.

Kao Adem-beg i Omer-beg, ujedinili su se sa svojim srpsko-crnogorskim narodom i mnogi drugi Resulbegovići, ostavljajući za sobom najsajnije ime u istoriji Hercegovine. Koliko za primjer spominemo **Sabit-pašu Resulbegovića**, koji je snovao i radio na tome da oslobodi Hercegovinu od turskog ropstva i da je proglasi zasebnom državom. Spominjemo i **Hasan-bega Resulbegovića**, najmarkantnija ličnost Hercegovine njegovog vremena, prvi najozbiljniji kritičar Njegoševog GORSKOG VIJENCA. Posebne zasluge ima veleslavni **Osman-paša Resulbegović**, najveći vojskovođa, upravnik, graditelj i dobrotvor Hercegovine.

Ne samo istorija Trebinja, već ni istorija Hercegovine ne može se pisati bez njihovih imena. Pa ni istorija Bosne i Crne Gore! Bez imena Hasan-bega Resulbegovića i biografija Njegoša je nepotpuna!

Resulbegovići Trebinja doprinjeli su i u istoriji Jugoslavije. Neki su od njih doprinjeli i u istoriji Albanije, pa i u istoriji Jemena, na kraju Arabijskog poluostrva. Štoviše, i u istoriji Sudana, na Afričkom kontinentu.

Evo nekoliko kapitalnih građevina Trebinja, koja su djelo ovih Resulbegovića:

1. Letnjikovac u Bregovima

2. Cisterna u Zasadu

3. Tvrdava Ban-Vir

4. Natpis više gradskih vrata

5. **Atik džamija** (Sultana Ahmeda III). Datum izgradnje ove džamije (po hidžri 1132) uklesam je na šerefetu minareta. To nam svjedoče i Osman-pašina pisma: 25. aprila 1719. on moli Dubrovčane da mu u nedjelju, iza Đurđevdana, pošalju dva majstora klačinara i da mu grade džamiju. Dubrovčani mu uvažišu molbu, te im on odgovara i zahvaljuje pismom od 22. maja 1719. Prema ovome Atik džamija, nazvana i Stara džamija, pa i Careva džamija, počela je da se gradi u mjesecu maju 1719. i sagrađena je iste godine.

6. **Osman-pašina džamija**. Poslije osam godina, naime 1728, ili nešto prije, isto tako u Kastelu Trebinja, Osman-paša gradi drugu džamiju, ovaj put na svoje ime, te se i dan-danas zove Osman-pašina džamija. Ova džamija nema nikakva natpisa. Busuladžić drži da je sagrađena nešto prije 1142 (1729), pošto je nakon njene izgradnje Osman-paša optužen kod sultana.¹⁾ Po Koraću ispada da je izgrađena prije marta 1728.²⁾

Mnogi misle da ova Osman-pašina džamija spada među prve u Hercegovini³⁾. Ona je veća i mnogo ljepša od prethodne, Atik džamije. Prostrana je i svijetla. Zidovi i mihrab (ovalno udubljenje u džamiji gdje imam klanja) ukrašeni su divnim crtežima, koji predstavljaju zasebno umjetničko djelo. Predvorje džamije je natkriveno jednom kupolom, dok je čitava džamija pokrivena eternitom. Ima lijepo vitko minare.

Osman-pašina džamija je 1910. godine temeljno renovirana. U avgustu 1932. i julu 1938. godine ponovo je popravljena. Inicijator posljednjeg renoviranja je Ahmed ef. Šehović. Njegovom inicijativom, svakako prihodima vakufa, podignuti su dućani u Bilječkoj (kasnije Pašićevoj) ulici.

Olga Žirojević piše:

«Džamija Osman-paše Resulbegovića (1726) sknavljena je i oštećena u više navrata još pre početka rata, a na dan svetog Save 1993. srušena je sa zemljom (uz džamiju, istu sudbinu doživele su još i škola i vakufska zgrada)... Nije se ustuknulo ni pred mrtvima, srušena su sa zemljom sva turbeta, pa čak i sahat-kula, koja se uzdizala kraj džamije. ..Protiv rušenja džamija UNESCO se oglašio tek 1997. godine, kada su već sve bile uništene (M. Omerdić, *Prilozi izučavanju genocida nad Bošnjacima 1992–1995*, Sarajevo 1999, str. 26–31, 143–144). Na predlog Karlosa Vestendorpa da se obnovi Ferhadija tome se, pre tri godine, suprotstavio tadašnji gradonačelnik Đorđe Umićević tvrdnjom da ona Srbe podseća na najcrnje dane ropstva, a džamija nije ni nacionalni spomenik bošnjačkog naroda budući da Bošnjaci »*nisu potomci turskih velikaša koji su vladali Bosnom 500 godina*« (DANAS, 14. 04. 1998).

Ferhad-paša, poslednji bosanski sandžak-beg i prvi beglerbeg (1574–1588), iz čuvene porodice Sokolovića (iz istoimenog sela kod Rudog)... I Resulbegovići u Trebinju potiču, kazuje sačuvano predanje, iz domaće sredine, tačnije iz Boke Kotorske, od grofova Burovića. A za ruskog istoričara i konzula u Bosni Aleksandra Giljferdinga (1859) Resulbegovići su »*domaća muslimanska aristokratija*«, odnosno domaće plemstvo koje je stolicima nasledno upravljalo Hercegovinom i Bosnom.

U toku ceremonije obeležavanja početka rekonstrukcije Osman-pašine džamije u Trebinju (5. maja) organizovana masa napala je predstavnike međunarodne zajednice i medija. Bilo je i povređenih. Slično se dogodilo u Banjaluci, gde su lokalni Srbi pokušali da spreče polaganje kamena temeljca za Ferhad-pašinu džamiju.

Srpske vlasti, danas, bar ne javno, ne osporavaju više pravo Bošnjacima na ponovnu izgradnju uništenih bogomolja. Ali, »orgijanje ekstremista« u Trebinju najoštrije je osudilo samo Srpsko građansko vijeće iz Sarajeva, dok je rukovodstvo Narodne skupštine RS samo »pozvalo građane RS na punu toleranciju i međusobno uvažavanje« (DANAS, 8. 05. 2001).

Toliko. Osude nasilja (koje se, valjda, moglo i sprečiti) i žaljenja – nema. A od strane srpske pravoslavne crkve već odavno odjekuje – muk.²⁴⁾

Koliko da se zna, gospođa Olga Žirojević je Srпкиnja, i to pravoslavna.

Među poznatim imamina Osman-pašine džamije pominje se Jusuf ef. Fetahagić (umro 1921), jedan od potomaka Osman-pašine kćerke, udate za Abdul Fetaha, zatim Salih ef. Pervagić.

Osman-paša je gradio džamije i van Trebinja, po čitavoj Hercegovini.

7. **Vakuf**-zadužbina. Za ove dvije džamije Osman-paša je uvakufio (poklonio) nekoliko dućana, pa je po tome cijeli vakuf u Trebinju prozvan po njegovom imenu⁵⁾. Vakufnama (zadužbinska povelja, isprava o vakuvljenju) nije sačuvana. Prvih dana poslije okupacije (1878) ovaj je vakuf davao prihod od oko 1.000 forinata, a 1937. i preko 100.000 dinara⁶⁾. Najpoznatije mutevelije (upravnici) ovog vakufa jesu: Abdurahman-beg Resulbegović, Jusuf-beg Defterdarević i Ahmed ef. Šehović.

Osman-paša je poznat i priznat kao najveći dobrotvor Hercegovine.

I ne samo on. **Safet-beg Resulbegović** poklonio je siročadima Turske nekoliko miliona dolara, sve što je priredio duž njegovog života, sasvim svijestan da nije Turčin, već Hercegovac, Srbo-Crnogorac.

8. **Osman-pašina medresa**. Bila je smještena u zgradi njegove džamije i služila je kao rasadnik islamske nauke. Ona je davala Hercegovcima - kako se figurativno izražava Busuladžić - "lijepu kitu ljudi koji su radili za vjeru i narod".

Od poznatih muderiza (nastavnika, profesora), koji su držali predavanja na ovoj medresi, pominjemo: Salih ef. Zupčevića, Mula Hasan ef. Cvijetić (umro 1854) i Salih ef. Pervagić, koji je vršio, kako rekosmo, i imamsku dužnost u Osman-pašinoj džamiji.

9. **Mekteb**. U istoj zgradi sa medresom bio je i mekteb, koji je kasnije pretvoren u privatan stan, a koji je otvorio Osman-paša Resulbegović.

Ovi su Resulbegovići dali Herceg Novom, Trebinju i čitavoj Hercegovini prve učitelje, prve hodže i hadžije, u jedno vrijeme kad ih tamo niko nije ni zamislio, kad ih drugi Balkanci nisu imali. Sjetite se samo **hadži Hasan-bega Resulbegovića**.

Ovi su Resulbegovići izveli iz svog krila veleslavnog **Sabit-pašu Resulbegovića**, beglerbega Hercegovine, koji je osvijetlio obraz svim muslimanima svoje Hercegovine, Balkana i čitavog svijeta, dokazujući Francuzima Napoleona da jesmo muslimani, ali ne i fundamentalisti. Sjetite se njegove sablje, koja je spasila živote pravoslavnih Crnogoraca i Rusa, zarobljenih kod Klobuka !

Akademik, prof. dr Vojslav J. Korać kaže : « *Za dalju gradnju i dovršenje (Trebinja) svakako je najviše zaslu-ga imao Osman-paša, osnivač porodice Resulbegovića, i grad je, u osnovnim elementima kako je sačuvan sve do danas, u prvom redu njegovo djelo* ».

I ne samo grad Trebinje ! Djelo ovih Resulbegovića je mnogo štošta pozitivnog u istoriji čitave Hercegovine. Zato i ponavljamo da se njena istorija, ako hoćemo da o njoj kažemo istinu, više ne može pisati bez njihovog imena.

Resulbegovići Trebinja ostavili su potomcima i svoju poslovicu: « *Nema veće planine od kućnoga praga* ».

1) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegovići**, str. 9

2) KORAĆ, Vojslav: **cit. djelo**, str. 242.

3) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **cit. djelo**, str. 9.

4) ŽIROJEVIĆ, Olga: **Otpori razumu**, list REPUBLIKA, Br. 266-267, uzeli smo sa sajta.

5) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **cit. djelo**, str. 9.

6) **Idem**: str. 9.

V. OGRANCI PORODICE RESULBEGOVIĆ TREBINJA

Ibrahim-beg Defterdarević (sin Salih-bega V Resulbegovića), pišući o različitom poimanju porodice, kaže: « (...) *narod je nazivao porodicu* : « *Resulbegovića fis ili soj* » (lat. *gens*), a pojedine ogranke « *kućama* » (lat. *familia*) *toga fis ili soja* ». ¹⁾

Resulbegovići Trebinja su se brzo namnočili, obična stvar kod primitivnih naroda uopšte, a kod muslimana posebno. Množenje je bilo jedna vrsta samoodbrane, da bi se preživjelo, ne samo u okviru porodice, već i u okviru naroda, pa i u biosferi. Ovom množenju su išli na ruku prije svega porodični geni: Resulbegovići su pravili više mušku djecu, stvar ova koju su naslijedili od svojih pradjedova Burovića, a zatim i povlašćena ekonomska i politička situacija. Oni su oduvijek bili u dobrom ekonomskom stanju, pa i na vlasti.

Množeći se, sigurno, oni su se i udaljavali jedan od drugog, otuđivali. I dok je kod nekih Burovića Perasta promjena vjere, islamiziranje Miloša-Mehmeta, izazvalo revoltiranje, a ovo revoltiranje - promjenu prezimena, kod Resulbegovića Trebinja imamo promjenu prezimena nekih od njih zbog udaljavanja. Doduše ovo nije razlog kod svih onih što promjeniše prezime.

Pomenuti ogranici od Ibrahim-bega često su uzimali za prezime ime starješine kuće. Tako su se prema svom ocu hadži Hasan-begu Resulbegoviću, još u Herceg Novi njegovi sinovi počeli da se prozivaju HADŽIHASANOVIĆI, a u Trebinju potomci Rifat-bega, Adem-bega i drugih, nazvaše se RIFATBEGOVIĆI, ADEMBEGOVIĆI i td. Neki su se od ovih vraćali na staro prezime Resulbegović, ali su neki i zadržali to novo prezime, pa se dan-danas prozivaju po ocu ili po zanimanju oca OSMANPAŠIĆI, DIZDAREVIĆI, KAPETANOVIĆI, DEFTERDAREVIĆI i td.

Mi smo pokušali da prikupimo sva ova nova prezimena Resulbegovića i da iznesemo i njihovu posebnu istoriju, koju – zbog nedostataka dokumenata i podataka – izlažemo ovdje kao odjeljak poglavlja o Resulbegovićima Hercegovine.

Oni koji će nastaviti ovaj posao, nadam se da će ih odijeliti u posebo poglavlje.

1. DIZDAREVIĆI

Praotac svih Dizdarevića Trebinja je dizdar **hadži Hasan-beg I Resulbegović**, rođen u Herceg Novom. On je sve do svoje smrti 1731. godine bio dizdar grada Trebinja, na kojoj su ga dužnosti naslijedili njegova tri sina: Hajdar I, Osman II i Husein I. Po zvanju **dizdar**, vojni upravnik grada, a pošto im je to bio i otac, oni su se prozvali DIZDAREVIĆI. Tako Dizdarevići imaju tri oca: **Hajdara I, Osman II i Huseina I.**

Naravno da je za promenu prezimena od ovih sinova jednog Resulbegovića, i to čuvenog i poštovanog od svih još u Herceg Novom, posebno u Trebinje, uticalo i to što je njihov veleslavni stric Osman-paša Resulbegović, zajedno sa svim svojim sinovima, osuđen od sultana na smrt, pa se u to vrijeme malo ko usudio da kaže da je Resulbegović i van Trebinja, bože sačuvaj da je i u kakvoj rodbinskoj vezi sa Osman-pašom. Ali je moguće i ono drugo, što smo već naglasili u poglavlju o dizdaru hadži Hasan-begu Resulbegoviću, a u vezi stvaranja dinastije dizdara grada Trebinje.

Naglašavamo da su se sinovi hadži Hasan-bega Resulbegovića još u Herceg Novom prozvali po ocu HADŽIHASANOVIĆI, pa su se tim prezimenom naseljili i u Trebinje. Po njima je jedan kvart Trebinja nazvan Mahala Hadžihasanovića. Ali, kako rekosmo, oni će to prezime napustiti, nazvaće se opet Resulbegovići, a zatim Dizdarevići.

Iz Trebinja Dizdarevići su se rasprostrli svukuda po Hercegovini i Bosni, pa i dalje, još za vrijeme turske okupacije i posebno poslije oslobođena Hercegovine. I svuda su se istakli kao konstruktivni građani svoje domovine i drugih zemalja, pa su postigli i visoke položaje u društvenoj ljestvici svoje sredine i svog vremena.

Koliko za primjer spominjem posljednjeg kajmekama Trebinja **Mehmet Dizdarevića**, koji se često nazivao Resulbegović, iako je priješlo više od jednog vijeka što su njegovi pradjedovi promenili to prezime. Zatim **Nijaz Dizdarević**, koga će Jugoslovenska vlada poslati u Albaniju kao svog specijalnog ambasadora, a kasnije će biti izabran i za člana Predsjedništva SFRJ.

2. OSMANPAŠIĆI

Prvi koji je počeo da se preziva Osmanpašić bio je sandžakbeg Ibrahim-paša I, najstariji sin Osman-paše Resulbegovića. Sigurno da se on prozvao tako gord što je sin veleslavnog Osman-paše, koji je stekao tako veliku slavu ne samo legendarnom odbranom Herceg Novog i Južne Hercegovine, već i tu - u njegovoj novoj kapetaniji, Trebinje, pa i širom Turske Imperije, kuda se borio junački.

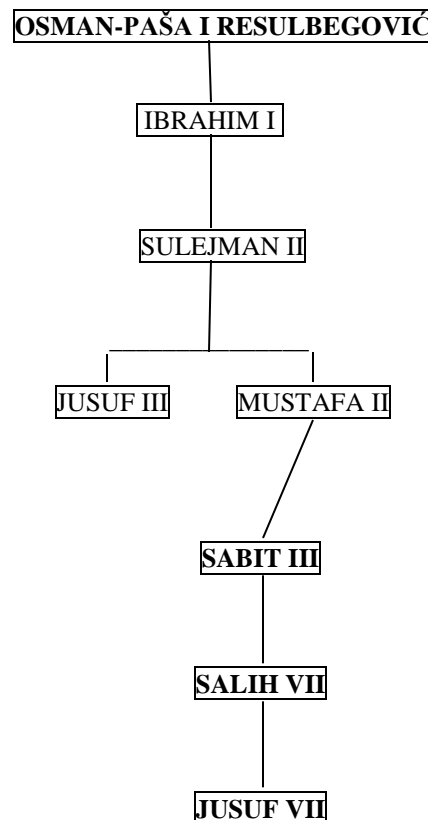
Za njegovim primjerom su se poveli i braća Hasan-beg II, kapetan i muselin Trebinja, pa i Salih-beg II, najmlađi sin Osman-paše. Ali nijedan od njih nije zadržao to prezime za stalno. Oni su se istovremeno prezivali i Resulbegovići, pa su se ovako – Resulbegovići – prozivali i njihovi sinovi, potomci.

Salih-beg III, sin pomenutog Hasan-bega II, upotrebio je prezime Osmanpašić stalno, bez prekida, ostavljajući potpunom zaboravu staroslavno prezime Resulbegović. Tako i njegovi potomci. Stoga kažemo da je on otac svih Osmanpašića Trebinja, Hercegovine, Bosne, pa i dalje, kud su se raspršili u borbi za život.

Na žalost, u našem Registru mi nemamo drugih Osmanpašića, jer ih još nismo otkrili.

3. KAPETANOVIĆI

GENEALOGIJA KAPETANOVIĆA

Sabit III Resulbegović, paša sa dvije tuge, sin Mustafa-paše II Resulbegovića i unuk Sulejman-paše II Resulbegovića, praunuk veleslavnog Osman-paše I, bio je dva puta kapetan Trebinja, prije oca i poslije njegove smrti. Za-

tim je bio i sandžakbeg Hercegovine, koju je Namjeravao da otcijepi od Turske Imperije i da je proglasi nezavisnom državom. U nekim bojevima po Hercegovini saradnik je Napoleona.

Pored prezimena Resulbegović, Sabit-paša se često potpisivao i **KAPETANOVIĆ**, ne samo pri posljednjem njegovom kapetanovanju, već još pri prvom, što su prihvatili od njega i njegovi sinovi, pa i sljedbenici ovih. Tako se odjelila od Resulbegovića grana Kapetanovića, koji su se pročuli pogotovo u Vitini i Mostaru, ali i po čitavoj Hercegovini, pa i u Bosni, Crnoj Gori, Srbiji.

Za ovu promjenu prezimena mislimo da je od presudnog značaja persekutiranje od strane sultana Sabit-paše i njegovih sinova, koji su ovako nastojali da zatrave trag njihovog porijekla od Sabit-paše Resulbegovića, branioca hrišćanskih Crnogoraca i Rusa.

Imamo podataka da su se neki od ovih Kapetanovića, kasnije, preimenovali u **VUČJAKOVIĆE**.¹⁾

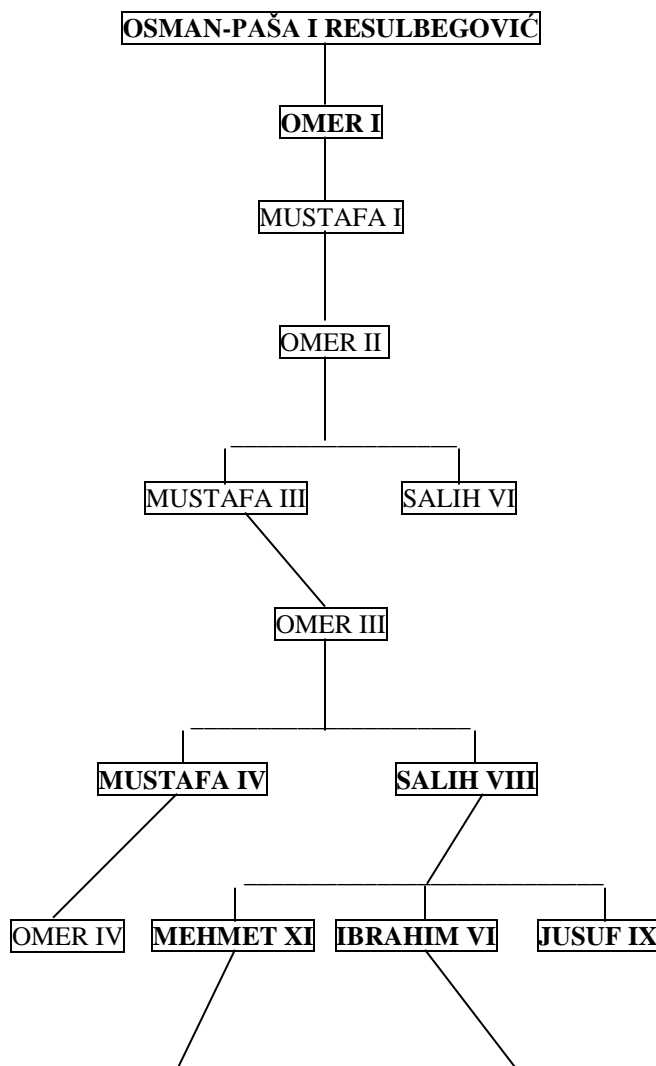
Sem pomenutog Sabit-paše, oca svih Kapetanovića, pročuli su se i mnogi drugi Kapetanovići, kojima se diči ne samo njihova porodica, već i domovina.

Koliko za primjer spominjemo visokog jugoslovenskog državnika **Hajra Kapetanovića** i njegovog sina.

1) KOJA, Amel: Sajt **SANDZAK**: www.sandzak24.net, 05. jula 2004.

4. DEFTERDAREVIĆI

GENEALOGIJA DEFTERDAREVIĆA

MEHMET XII

ABIDA III

DUŠAN II

Salih-beg VII Resulbegović, drugi sin Omer-paše III Resulbegovića, rođen je u Trebinju, u XVIII vijeku. Kad je odrastao i završio školovanje, prešao je porodično u Travnik, gdje je imenovan na dužnost defterdara travničkog vezira.

Defterdar vezira bio je šef finansija pašaluka, nešto kao ministar finansija.

Zbog učešća u Hercegovačkom ustanku od 1875. godine na strani svog naroda, pobunjenih hrišćana, uhvaćen je i streljan zajedno sa ocem, majkom, sestrom od 2 godina i bratom Mustafom od 5 godina. Ostavio je iza sebe nekoliko sinova, koji su uspjeli da se skriju.

Po oslobođenju Hercegovine od turskog ropstva i prisajedinjenju Austro-Ugarskoj Monarhiji, njegovi su se sinovi prozvali DEFTERDAREVIĆI²⁾, da bi zatrvali svoje porijeklo od Resulbegovića, a po ocu svome, defterdaru travničkog vezira.

Tako je Salih-beg Resulbegović pra-otac svih Defterdarevića Travnika i Trebinja, odakle su se rasprostranili po čitavoj Hercegovini i Bosni.

Ovi Defterdarevići često su pored svog novog prezimena dodavali i staro - Resulbegović, ne samo da se ne bi zaboravilo njihovo porijeklo, već i zato što su bili gordi na to porijeklo.

Među Defterdarevićima istakli su se **Muhamet-beg** (kod nas MEHMET XI), posljednji kajmekam Trebinja, zatim njegov sin **pjesnik Muhamet-Ruždija** (MEHMET XII), pa **Ibrahim-beg Defterdarević**, **Aziz Defterdarević** i drugi.

1) DEFTERDAREVIĆ, Ibrahim-beg: **STARE LISTINE PORODICE RESULBEGOVIĆ**, glasnik Zemaljskog muzeja BiH, IX, Sarajevo 1897, str. 193.

2) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegovici**, cit. djelo, str. 155, kol. II.

VI. ZNAMENITI RESULBEGOVIĆI HERCEGOVINE

OSMAN-PAŠA I

(Nastavak iz petog dijela – **Resulbegovići Herceg Novog**)

Svoju studiju o Osman-paši Resulbegoviću istoričar Mustafa Busuladžić počinje riječima: *“U nizu hercegovačkih dobrotvora, koji svojim djelima ostaviše neumrlu uspomenu, prvo mjesto zauzima pored Karađozbega Osman-paša Resulbegović”*.¹⁾

Prvi dio Osman-pašine biografije mi smo izložili u poglavlju o Resulbegovićima Herceg Novog. Drugi dio nastavljamo ovdje.

Turci se nisu pomirili sa gubitkom Herceg Novog i okoline, koji 1687. godine oslobodi grof Ivan Burović sa svojim saveznicima. Zato sultan, pošto je imenovao Osman-bega zapovjednikom Starog Slanoga i okoline, naređuje mu da brani to mjesto i da nastavi borbu za ponovno zauzimanje Herceg Novog.

Na čelu turske vojske, sastavljene u najvećem broju od muslimaniziranih Hercegovaca, Osman-beg brani Staro Slano, koje očajno napadaju Burovići

gusari, hajduci, Morlaci, a sa njima i Mlečani. Hrišćanski rođak Osman-bega, sada imenovan od Mletačke Republike za guvernera Herceg Novog i svih oblasti Južne Hercegovine, oslobođene i još neoslobođene, cila da što prije zauzme to tursko utvrđenje, koje mu je glavna prepreka na putu za Trebinje, pa i za Mostar.

Tada je Staro Slano bila najvažnija strateška tačka Turske carevine u toj oblasti. Neposredno pored njega nalazila se tursko-dalmatinska granica. Preko Starog Slana prolazila je cesta za Mostar i Dubrovnik, pa i za Trebinje.

Čim se smjestio tu, utaborio svoje vojne snage, Osman-beg je Staro Slano učvstio i pripremio za rat. Snabdio kule vojnicima, hranom i oružjem. Vršio mobilizaciju stanovništva i popunio redove svojih snaga. Pozvao je i dobrovoljce, naoružao ih i vježbao za ratne operacije.

Od početka mletačko-turskog ili Morejskog rata (1684-1699) Staro Slano je bilo izloženo stalnim napadima Mlečana, gusara, hajduka i Morlaka, koje najčešće predvodi lično grof Ivan Burović. Preko Starog Slana oni su cijenili k Mostaru, centru Hercegovačkog sandžaka, pa i dalje - prema Sarajevu, u kojem je pravcu već marširao na čelu austro-ugarskih vojnih snaga slavni austrijski princ Ludovik Badenski, koji će zauzeti Beograd, gdje se bori uz njega i Josip Burović, brat Grofa Ivana, budući biskup.

Osman-beg brani Staro Slano danonoćno i očajnički, kao što je branio i Herceg Novi. On je svijestan značaja tog utvrđenja u sistemu turske odbrane južne Hercegovine, kao i strateških planova njegovog hrišćanskog rođaka. Zato se oko Starog Slana vrše krvavi okršaji. Jedan ga Burović napada, a drugi, muslimanizirani, ga brani. Ma da su obojica često na frontu, gdje se krv lije i gine, nikada se ne suočavaju. Oni su svjesni svoje krvne veze. Svaki se od njih bori za svoja prava i ubjeđenja, iskonska i sveta, ali nijedan od njih neće da lije i krv svog rođaka, jer **krvna je veza dublja i značajnija od vjerskih predrasuda i ubjeđenja**. Ne kaže uzalud naš narod da **krv nije voda**. Poslije više od sto godina, Veliki Njegoš će reći:

*Ne pita se ko se kako krsti,
No čija mu krvca grije prsi,
Čije l'ga je zadajilo ml'jeko.*

Osman-beg je, kako smo to već istakli, više puta izašao na megdan hrišćanima, ali nikada nijednom Buroviću. A istina je da ga ni Burovići nikada nisu izazvali na megdan. Pošto se ustoličio u Trebinje, kako saznajemo iz dokumenata - *"Trebinjski aga Resulbegović ubio je dvojicu: bana Budaču i nekakvog Miloševića"*.

Grof Ivan, pošto je zaobilaznim putem, preko planinskih goleti Krivošija, prodreo do Trebinja, da bi nastavio svoje marširanje prema Mostaru, bjesomučno napada Staro Slano, koje je skoro opkoljio sa svih strana. Ne manje bjesomučno odupire mu se i Osman-beg, koji ovdje nije kao u Hercegovini, jer ima vezu sa Mostarom u poledini.

I ovdje Osman-beg se ne bori samo protiv Grofa Ivana i njegovih gusara i hajduka. On ima na frontu protiv sebe i najistaknutije hajdučke harambaše i njihove čete, kao što su Miho Kolumbara, Miloš Lepirić, Božo Lucić, Periša Mandić, pa uskočke vođe kao što su Ilija Smiljanić i Stojan Janković, nikšićki vojvoda Vukašin, pa i pobunjeni narod, raju i kmetove. Preko svega on ima prema sebi i najpoznatije mletačke vojskovođe, guvernera i providure, kao što su Perini, Jeronimo Kornar, Aleksandar Molino, pukovnik Da Šio, pa i čuvenog kotorskog providura Aloizi Marcela i druge.

Kud mu gori na frontu, Osman-begu gori i pod nogama. Popovci su mu se pobunili i ujedinili sa Grofom Ivanom. Održati se u toj situaciji nije mu bilo lako. I pored toga ne da Starog Slana. Borba se ovdje ne vodi danima i nedjeljama, pa ni mjesecima. Oko St. Slana krv se lije godinama.

Na čelu svoje vojske Osman-beg često izlazi iz utvrđenja i napada gdje se to od njega traži. Tako je napao i Trebinje, pa ga oduzeo Grofu Ivanu. O žestini borbi oko Trebinja, posebno za manastir Tvrdošu, govore toliko ubijenih na obje strane. Među ubijenima je i Đurađ Burović, brat Grofa Ivana.

Tada Osman-begu pritiču u pomoć i bosanski namjesnik Sulejman-paša Blagajac, Mehmed-paša Korča, kliški sandžakbeg Smail-paša i Redžep-paša Nevesinjac. Na kraju mu dolazi u pomoć i čuveni Daltaban Mustafa-paša. Kad kola pođu niz brdo, svi pritiču da pomognu.

Godinu dana prije zaključenja mira, 1698, Mlečani su, uz pomoć pobunjenih Popovljana, napali Staro Slano u namjeri da otuda prodru i opet oslobode Trebinje i manastir Tvrdošu. Na čelu svih ujedinjenih snaga nalazio se lično Ivan Burović, isproban vojskovođa, strah i trepet za Turke.

Osman-beg je organizovao odbranu i sa oko 200 vojnika regularne vojske izašao je iz tvrđave i uputio prema Carini. Pred vojskom je alaj-bajrak nosio njegov najmlađi brat Salih-beg. Kod Obrda humskog dočeka ga Grof Ivan i tu se razvi krvavi boj.

Čim je vidio svoje rođake na čelu turske vojske, Grof Ivan se povuče u pozadinu svojih snaga i komandu nad vojskom prepusti mletačkom oficiru.

Pred postrojenu vojsku za boj, kao obično, izadje Osman-beg i pozva na dvoboj mletačkog komandanta. Poslije nekoliko zveketa sabljama, Osman-beg probode mletačkog komandanta i obje vojske podoše na juriš jedna prema drugoj.

Sva dokumenta govore i istoričari tvrde da su te godine, nedaleko od Carine, saveznici pretrpjeli težak poraz. Mlečani i pobunjenici su se povukli u neredu. Rođaci su se, stojeći na njihovim konjima, gledali preko durbina.

Poslije ove bitke Osman-beg se vratio u Staro Slano, a svog brata Salih-bega, sa nešto malo vojnika, posla u Popovo polje da umiri pobunjene Popovce i protjera otuda Mlečane, Morlake i hajduke.

U međuvremenu Popovci su se pribrali od pretrpenog poraza kod Carine, organizovali se i dali odlučan otpor. Kod Veličana se zametnula krvava bitka. Popovce predvodi lično Grof Ivan Burović, koji zna da je Osman-beg u Starom Slanom, ali ne zna da je na čelu turske vojske jedan drugi Resulbegović. Tek poslije bitke on saznaje da je tu, pored nekoliko turskih vojnika, ubijen i Salih-beg Resulbegović. Poštujući njegovu vjeru daje naređenje da ga zakopaju po turskom običaju.

Tamo se i danas nalazi mezar (raka), poznata pod imenom *“Turčinov grob”*, jer su hrišćani Hercegovine i čitavog Balkana pogrešno nazivali Turcima i svoju muslimansku braću.

Pod komandom novog bosanskog namjesnika Daltaban Mustafa-paše, Osman-beg je sa svojim vojnicima krenuo u protivnapad i situacije se promjenila u čitavoj Hercegovini. Pobunjeno stanovništvo se umirilo, a Mlečani i Morlaci grofa Ivana Burovića, zajedno sa gusarima i hajducima, uskocima, prinuđeni su Karlovačkim mirom (1699) da napuste teritoriju Hercegovine. Ivanu Buroviću, pod mletačkom zastavom i kao guverneru Herceg Novog, ostade samo taj grad sa uskom okolinom i Gabelom.

Nema sumnje da se u ovim događajima i borbama Osman-beg istakao više puta ne samo junaštvom, smjelošću i odanošću prema sultanu, već i posebnim sposobnostima u rukovođenju ratnim operacijama. Daltaban Mustafa-paša je sigurno o tome odmah raportirao sultanu. Iste godine, 1699, kažu da je Osman-beg, fermanom od samog sultana Ahmeda III, proizveden u pašu i imenovan kapetanom Trebinjske kapetanije. Zatim i miri-muhafizom. Mi mislimo da mu je titula paše dodjeljena ranije, moguće još 1690.

V.J.Korać piše: *“postavljanjem Osman-age Resulbegovića za miri-muhafiza prestaju česte promjene na ovom položaju kao karakteristika za sav dosadašnji period. On je dužnost miri-muhafiza vršio nešto više od pune tri godine, sve do imenovanja za miri-miran-muhafiza”*.²⁾

Ovako piše i M.Busuladžić, koji je disponirao pomenuti ferman.³⁾

Čim je stupio na dužnost trebinjskog kapetana (moguće i hercegovačkog sandžakbega!), njemu čestitaju taj novi položaj Dubrovčani. Tom prilikom, u pismu Dubrovčanima, Osman-paša opisuje ovako svoje kapetanovanje:

“...u našijem rukama što imamo berat od odžakluka, s kojijem sve ove države i carevi suditi (podanike) jesu franki (opunomoćeni, slobodni) i preporučili su se nami svi suditi, koji su u našem odžakluku, da ih mi imamo teftišiti (nadzirati, istrage voditi) i proces činiti, i ako bi koju gode krivicu učinili, vi znate da ih možemo pedepsti (kazniti)”.⁴⁾

Od sada, kao jako visokog turskog dostojanstvenika, Dubrovčani će u svoja dokumenta nazivati Osman-pašu **PRESIDENTE**.

Zvanje miri-miran-muhafiz nam suđeriše da je bez sumnje u to vrijeme Osman-paša Resulbegović bio i hercegovački sandžakbeg, čije je sjedište tada bilo u Trebinju. Ovako se izražavaju istoričari⁵⁾. Da je bio sandžakbeg Hercegovine tvrde i H.Šabanović, A.Figurić i V.Korać⁶⁾. Štaviše, Figurić misli da je Osman-paša Resulbegović bio prvi sandžakbeg Hercegovine.

Preseljavanjem u Trebinje, Osman-paša odmah preduzima izgradnju svojih dvorova u Bregovima, luksuznih i prostranih, gdje se nastanio sa svojom porodicom i devet sinova, od kojih su neki već bili oženjeni i sa djecom. Od taga naš narodni pjevač pjeva:

Bregovi gdje stanuju begovi.

Da je Osman-beg od 1690. godine paša, dovoljna je činjenica da se njegov sinovac Sabit-Mehmed-beg spominje po dokumentima kao paša još od 1699. godine. Izgleda da je Daltaban Mustafa-paša, raportirajući sultanu o Osman-begu, raportirao i o posebnim junaštvima i sposobnostima njegovog sinovca, kome se prije godinu dana ubio otac u Popovo polje, boreći se za Tursku i sultana, pa ih je sultan obojicu istim fermanom proglasio za paše. Nemoгуće je i zamisliti da je Sabit-Mehmed-beg proglašen za pašu prije svog strica Osman-bega.

I jedna druga činjenica: Godine 1707. Osman-paša poziva u Trebinje na dogovor sa njim riđansko-nikšićkog vojvodu Jezdimira Drakuljevića sa još 12 kmetova iz Nikšića, Župe i Riđana. Vojvoda Drakuljević je donio razne berate i fermene da bi uredio svoje odnose prema turskoj upravi u vezi sa nekim novim nametima. Iako su došli po pozivu i na vjeru, Turci su ih sve iznenada noću pohvatali i posjekli, tjela im bacili u Trebišnjicu, a dokumenta spalili. Da nije bio kapetan Trebinjske kapetanije i punomoćan, sandžakbeg, Osman-paša to ne bi mogao ni smio da učini.⁷⁾

U vremenu od 1. oktobra 1710. do 31. maja 1712. Osman-paša je bio na udaljenom bojištu, sigurno u Rusiji, koja je u novembru 1710. godine ušla u rat protiv Turske, pa ga na dužnost Trebinjskog kapetana smjenjuje bratučed, pomenuti Sabit-Mehmed-paša, koji ga smjenjivao na taj položaj i 1699-1700, kada je Osman-paša izgleda otišao u Karlovcima, kao član turske komisije za sklapanje mira.

Osman-paša zadnji put se spominje kao kapetan Trebinja 4. decembra 1715. Po Koraću on je bio na toj dužnosti sve do juna 1716, kada ga smjenjuje sin Ibrahim-paša. Poslije nekoliko godina spominje se opet kao trebinjski kapetan (20. marta 1722), ali sada on samo smjenjuje na toj dužnosti svog sina, koji je u ratnom pohodu.

Ovaj se paša često spominje u pismima upravljenim Dubrovčanima. Konkretno on se spominje u pismu od 25. aprila, pa i u pismu od 22. maja 1719. godine, te u još nekoliko drugih pisama bez datuma. U jednom od tih pisama, a u vezi pomoći koju su Dubrovčani pružili Šahu Spahoviću i zubačkom knezu protiv hajduka, on piše:

“Što nam pišete da su vaši pomagali Šahu i knezu zubačkom na Konavljama i valja da su pomagali, zašto valja jedan drugijem da pomožemo, da bi se namirili i vaši i naši...”

Osman-paša je nastojao da održi što ljepše odnose sa Dubrovčanima jer je tamo imao svoja imanja. Sem toga, sva mu je trgovina išla preko Dubrovačke Republike i otuda su mu pritali najvažniji prihodi. I Dubrovčani su ga posebno poštovali. Oni su na sve moguće načine nastojali da ga odobrovolje, da s njim nađu zajednički jezik i da tako likvidiraju sporove. Tako, kad je jednom prilikom Osman-paša došao kao gost u jednu pograničnu tvrđavu, kod turskog komesara za razgraničavanje, i silazio u Konavle, dubrovačka vlada mu je stavila na raspolaganje kuću i poslugu⁸⁾. Oni su ga nekoliko puta pozvali i u posetu Dubrovniku, ali ih Osman-paša nije udostojio.

Jednom prilikom Dubrovčani su poslali svog kurira Joza Markovića da se požali hercegovačkom sandžakbegu Omer-paši na Osman-pašu Resulbegovića i njegove postupke. Marković je od Omer-paše dobio pismo za Osman-pašu *“u kojemu je bilo naređeno o slobodnom prolazu dubrovačkih kurira, o njihovoj sigurnosti i udobnosti”*. Prilikom susreta Markovića sa Osman-pašom, ovaj mu kaže: *“Pasja vjero, što će ove priporuke i bujurunturije od paše? Koji ja imam strah od paše? Što me zavađate s njim? Ako je on paša onamo, ja sam ovdje beg!”* Zatim je naredio da Markovića bace u tamnicu *“najgoru, di je držo sužnje i tu me držo vas dan, paka pod večer izveo me i stavio na bolje mjesto, di jesam noćio”* - piše Marković. Ujutro ga ipak pustio i Marković kaže: *“I svak se začudio ondi ko ga zna kako sam mu skapulio od njegove ruke”*.⁹⁾

Osman-paša je nastojao da drži što ljepše odnose posebno sa svojim rođakom Ivanom Burovićem, guvernerom Herceg Novog i Gabele. Tako, na teritoriji Herceg Novog on otvara skele za trgovinu, pa - na štetu Dubrovnika, a na korist svog rođaka Grofa Ivana - dobavlja iz Novog i Risna sir i vunu¹⁰⁾, zbog čega je imao oštre sukobe sa Dubrovčanima, pogotovo kad je otvorio skele u graničnim selima Stravči i Dubi, pa i u Konavlima.

Kad je zaplijenila jedna grupa hajduka neko brašno na 18 konja, koje je prenošeno u Trebinje, gdje je tada vladala oskudica, Osman-paša piše Ivanu Buroviću:

*“Ti mi pisa da je mir i ja ne samo dignu topove, nego jošte i mače puške raji, a ti ni dignu topove ni oružje raji, neg eto tvoji ljudi učiniše onu stvar. Zato ako je mir, čini sve taman tako, ako nije, piši mi, da znam.”*¹¹⁾

Dubrovčani čine sve da zavade ova dva rođaka i da se zatvore skele na teritoriji Herceg Novog. Godine 1719. Osman-paša propisuje nove takse za prelaz robe, kože, kordovana, gvoždja, svinja, žita, konja, vune, stoke, tekstila i kolonijalne robe iz Dubrovnika u Hercegovinu. Sukobi se izoštravaju i Dubrovčani se, ne videći izlaza iz situacije, 1721. godine odlučuju na jedan od najtežih koraka protiv Osman-paše: da ga ubiju i da zatraže od Porte rušenje svih kula, u kojima su se stražari pretvorili u đumrukđije (carinare)¹²⁾. Ali do toga ne dođe.

Godine 1714. kapetan Osman-paša javlja narodu da je stigao ferman iz Istanbula za popravak i utvrđenje Ban-Vira. Pomoć se traži od kadiluka Ljubinje, Cernica i Novska Bekija. Oni će poslati zidare i čerahore (građevinski radnik koji radi pod nadzorom majstora). U junu 1715. Osman-paša moli Dubrovčane da mu pošalju 40-50 čerahora i 5-10 klačara i kamenara koji cepaju (lome) kamen. Hrana i plaća daće im se potpuno.¹³⁾

Ban-Vir se utvrđuje kao specijalna odbranbena ispostava prema Mletačkoj Republici, pošto je izgubljen Herceg Novi. Pad Herceg Novog je uzrok naglog razvoja Trebinja.

Po naređenju Osman-paše, oko zidina tvrđave Ban-Vir iskopava se hendek (šarapov), gdje je doveo vodu iz Trebišnjice i tako okružio grad. Ovaj je hendek dugo bio jedan od najvećih atrakcija grada. Zasipanje hendeka je pocelo 1910. i konačno je zasut 1932. godine.

Istoričari su mišljenja da za igradnju Ban-Vira *“svakako najviše zasluga je imao Osman-paša, osnivač porodice Resulbegović, i grad je u osnovnim elementima kako je sačuvan sve do danas, u prvom redu njegovo djelo”*.¹⁴⁾

Kao miri-miran-muhafiz, Osman-paša je zadužen da uvijek bude spreman za eventualni napad od Mlečana, kao i da drži u pokornos povjereni narod, koji se nikada i nikako nije mirio sa turskom okupacijom. Pod njegov nadzor su tri kadiluka: Novska Bekija, Cernice i Ljubinje.

Godine 1721. Osman-paša je išao u Ljubinje da gradi džamiju¹⁵⁾. Iste godine, po sultanovoj zapovjesti, sagradio je u Ljubinje tvrđavu.¹⁶⁾

Kada je kapudan Mustafa-paša htio da gradi džamiju u Počitelju godine 1723, zamolio je Osman-pašu da mu nadzire gradnju. Istovremeno on gradi i svoj najnoviji saraj (dvor) u Ljubinju, u Ban-Viru konak, a u Bregove - nove letnje dvorove.

U Ban-Viru stanuje sa porodicom samo preko zime. Ljeto provodi u Bregovima i u Starom Slanom. U ovo vrijeme Osman-paša sigurno ima i svoj harem, kao i sve paše tog vremena.

Dvije godine kasnije, 1725, dobio je od Porte zapovijest da iznova gradi palanku u Ljubinjskoj kasabi.¹⁷⁾

Osman-paša se proslavio kao graditelj i dobrotvor ne samo u Trebinju, već i na čitavom prostranstvu Hercegovine. Tako su njegovom zaslugom dograđene i ojačane tvrđave u Humu (iznad Pridvoraca), u Gomiljanima, na Drijenu, na Bjelin Dolu (danas Hum), u Lugu itd.

U jednom pismu Dubrovčanima javlja da je odredio 15 ljudi u planinama da čuvaju put od hajduka i da niko ne prenosi robu u Herceg Novi, pošto je uvijek bio za dobre odnose sa Dubrovnikom, koji je neprijateljski raspoložen prema Mletačkoj Republici.

Busuladžić piše: *“Za vrijeme svog kapetanovanja i pašovanja Trebinjom i okolinom Osman-paša je svojim dobrotvornim djelima ostavio neumrla ime u povijesti ovog grada čijem je procvatu najviše doprinio. Ono što je Gazi Husrev beg za Sarajevo, Osman-paša je za Trebinje”*.¹⁸⁾

Postoje dokumenta koja nedvosmisleno, sasvim jasno i nepobitno dokazuju da je Osman-paša sagradio u Trebinju dvije najveće i najljepše džamije, podigao je bedem oko Staroga Grada, tri tabije, kule, mnoge dućane i privatne zgrade.

Za vrijeme njegove vladavine Stari Grad je utvrđen tabijama Čatovića, Landrovića, Salahovića i Hadžihasanovića. Sem navedenih pominje se i Osman-pašina tabija, kao i jedna druga velika tabija¹⁹⁾. Svaka tabija je imala svoju stražu i posadu. Osman-pašina je imala 17 azeba (vojnika)²⁰⁾, dok je velika tabija, po Skariću, imala 25 vojnika²¹⁾. Za vrijeme rata posada je povećana. Na Hadžihasanovića tabiji bili su smješteni topovi, koji su pucali prilikom Ramazana i drugih muslimanskih svečanosti.

U tabijama su stanovali dizdar i kapetan.

Od kula, koje je podigao Osman-paša, pominju se Hendekska, Divanhanska i Četvrtasta kula u Ičhisaru (kako je nazvan Ban-Vir), kod sadašnje gimnazije, slična Gazi Husrev-begovoj kod njegove džamije u Sarajevu. U kuli je bio smješten sat, koji se vidio sa istočne i zapadne strane. Sat je funkcionisao do austrijske okupacije (1878), kada je dignut. Ne zna se tačan datum gradnje te sahat-kule, ali se u narodu o Osman-paši kao dobrotvoru i graditelju pjeva:

***Osman-paša on je iz Novoga.
On je gradu temelj udario,
U gradu kulu načinio
I u kulu sahat dobavio,
Iz Mletaka za trista dukata.***

U Zasadu, pokraj same ceste, Osman-paša je sagradio i jednu drugu kulu, čije se ruševine i danas vide. Kula je imala odbrambeni karakter, kao i Birindži kula, koja se nalazi iza Dražindola, u neposrednoj blizini dubrovačke ceste.

U blizini kule u Zasadu, Osman-paša je iskopao jednu cisternu (čatrnju). Ovaj hairat (dobrotvorno djelo), nakon skoro tri vijeka, služi svojoj svrsi i dan-danas, pa Hercegovci blagoslove Osman-pašu kao svog dobrotvora.²²⁾

Uz pomenute dvije džamije u Trebinju, Osman-paša je sagradio medresu, mekteb, divan-hanu, ders-hanu, menzil-hanu (svratište), sahat-kulu, konak i dvije druge kule. Radi zaštite građana podignuta su dva ćemera (tunela) oko 20 metara dugačka, koji i danas djelimično postoje. Ovi su tuneli, u ratno doba, služili kao skrovišta za starce, žene i djecu. Na ulazu su imali gvozdena vrata.

Iza Staroga Grada, na četiri mjesta, bio je izlaz na Trebišnjicu, i to: *“mala vrata”* i Ičhesar, južni ulaz i ulaz kod mekteba. Na ulazu kod mekteba stajale su lađe, koje su služile kao prevozno sredstvo između Staroga Grada, Polica i Dživara. Osman-paša je još 1721. godine poručio u Dubrovniku jednu barku, u koju je moglo da stane 2.000 oka materijala i čije je dno bilo široko.

U Osman-pašino doba Trebinje naglo raste. I ne samo grad, već i okolina napreduje u ekonomskom i društvenom pogledu. Raste i broj stanovnika. U Trebinju su se namnožile mahale. Na porast broja stanovnika uticao je i sliv izbjeglica iz Herceg Novog i Risna. Tako se jedna mahala Trebinja nazvala Risanska mahala. Jedna druga se nazvala Hadžihasanova, sigurno po imenu Osman-pašinog brata, kao i tabija, u kojoj je on, kao dizdar Trebinja, sigurno stanovao.

O građevinskoj djelatnosti Osman-paše svjedoči jedan hudžet (sudska presuda) šerijatskog suda u Ljubinju, izdan u junu ili julu 1746. godine (u džumadel ahiri godini 1159), koji je pisan na turskom jeziku, a arapskim slovima. Donosimo ga u poglavlju Dokumenta.

Kad je radi veće sigurnosti Trebinja sagradio 1721. godine vanjsku tvrđavu i bedem oko Starog Grada, kako se to vidi iz pomenutog hudžeta, Osman-paša je više gradskih vrata postavio sledeći natpis:

***Obradujte se pravovjerni, jer će doći pomoć od Boga i skora pobjeda.
U ime Boga ovu tvrđavu izgradi 1134 miri-miran trebinjski muhafiz Hazreti Osman paša.***

Prvi dio natpisa je na srpsko-hrvatskom jeziku, a drugi na turskom²³⁾.

Prema tome, možemo reći da se prvi dio odnosi na nosioce tog jezika, a drugi na nosioce turskog jezika. O kakvoj je **skoroj pobjedi** snivao ovaj paša svijestan svog slovenskog porijekla, koji je svojim očima vidio hrišćansku raju kako se laća oružja da protjera sa svojih ognjišta one, koje će jedan drugi Resulbegović, njegov pra-pra unuk, sa prezrenjem nazvati "GOLOGNJATE AZIJATSKE"?!

Ko su ti **pravovjerni**, kojima se obraća i kuraži ih da će stići skora pobjeda?!?!?

O čemu nam svjedoči ovaj natpis, njegov jezik, obraćanje i bodrenje na **skoru pobjedu**?!?!?!

Kako ćete vidjeti u nastavku, sultan je skidao glave pašama i za najbeznačajnije stvari. Smjelost da se natpis grada piše na srpsko-hrvatskom jeziku je bez presedana. Pogotovo to obraćanje i bodrenje za skoru pobjedu. Osman-paša je bio musliman, ali ne i Turčin. On je bio Sloven, Hercegovac, pa i patriota. Ne zaboravite da je godina 1721-va!!! Te godine ni hrišćani, ni svoje ime, pa ni u potaji, nisu pisali na srpsko-hrvatskom jeziku! Bože sačuvaj i kakvo obraćanje **pravovjernima** za **skoru pobjedu**! Tih godina, tako nešto nisu se usudili da učine ni popovi, pa ni vladike. Ni na vrata svojih crkava i manastira nisu se usudili da tako nešto napišu!

Godine 1719. Osman-paša je sagradio džamiju na ime sultana Ahmeda III, u Kastelu (Starom Gradu) Trebinja. Ona je poznata pod imenom Stara džamija, Arik džamija ili Careva džamija.

Poslije osam godina, naime 1728. ili nešto prije, isto tako u Kastelu Trebinja, Osman-paša gradi drugu džamiju, ovaj put na svoje ime, te se i dan-danas zove Osman-pašina džamija. Ona je ljepša i mnogo veća od prethodne.

Obije džamije Osman-paša je izgradio svojim parama. Zatim je za njih uvakufio (poklonio) nekoliko dućana, pa je po tome cijeli vakuf (zadužbina) u Trebinju prozvan po njegovom imenu²⁴⁾. Vakufnama (zadužbinska povelja, isprava o vakufljenju) nije se sačuvala.

Prvih dana poslije okupacije (1878) ovaj je vakuf davao prihod oko 1.000 forinta, a 1937. i preko 100.000 dinara.²⁵⁾

Po izgradnji svoje džamije, budući i u dubokoj starosti, Osman-paša se povukao u miran život, sav srećan, okružen mnogobrojnim unucima i praunucima, kao i građanima Trebinja, koji su ga poštovali i cijenili, bili mu zahvalni za sva značajna djela i dobra koja je učinio Trebinju i Hercegovini. Poslednje dane svog života provodio je u Bregovima, kraj Trebišnjice, pecajući ribu i igrajući se sa mališanima svojih sinova i svojih unuka.

Kažu da zavidnici, koji su ga još od mladosti pratili na svaki korak i spletkarili protiv njega, ne ostaviše ga da umre u tom miru i spokojstvu, koje je stekao ne samo svojim znojem, već i krvlju. Čim je izgrađena i počela da funkcioniše nova džamija, Osman-paša je optužen u Istanbulu da je napravio džamiju ljepšu od sultanove i da je naredio da se u hudbi spominje njegovo ime. Kao odgovor na ovo stiže iz Istanbula specijalni izaslanik sa sultanovim fermanom, kojim se skida sa položaja kapetana Trebinja sin Osman-paše Resulbegovića Ibrahim-paša i na njegovo mjesto se imenuje nekakav Zahir, koji je sigurno došao u Trebinje zajedno sa izaslanikom, da bi odmah preuzeo tu dužnost. Istim fermanom Osman-paši se oduzima položaj mutesarifa, pa i malikana vlaških resmova iz Nevesinja i okoline (glavni izvor prihoda Osman-paše), koja se daje Ali-agi Šariću iz Stoca, moguće glavni intrigant protiv Osman-paše. Preko svega, tobože zbog izdaje (**habest-i zuhur sebep ile**) Osman-pašu i njegovih devet sinova sultan osuđuje na smrt. Zajedno sa sinovima on se poziva da se pretstavi pred sultanom u Istanbulu.

U njegovom romanu FANOLA (Priština 1956, drugo izdanje Ženeva 2001), književnik Kaplan Burović opisuje jednog drugog pašu, koji se isto ovako osuđuje od sultana na smrt tobože **habest-i zuhur sebep ile**, a ustvari da bi se opljačkao, da mu se oduzme sve što je stekao u toku života, znojem i krvlju, uvijek u službi sultana.

Ali ovdje, kod Osman-paše imamo i nesto drugo: ***Obradujte se pravovjerni, jer će doći pomoć od Boga i skora pobjeda.***

Više je nego sigurno da sultan i njegovi ljudi nisu mogli da javno optuže Osman-pašu za taj natpis i za njegovo značenje, jer bi to služilo suprotnom smjeru, za potpirivanje tih pravovjernih da se angažuju za **skoru pobjedu** i da još više volje, cijene i poštuju Osman-pašu, da ga proglase za patriotu, za šehita. Zato pravi razlog hapšenja i likvidiranja maskiraju tobože većom ljepotom njegove džamije od sultanove.

Ipak nisu izostavili ono **habest-i zuhur sebep ile**, koje nam otkriva pravi smisao njegovog likvidiranja.

Poslije skoro tri vijeka, u Tirani (Albanija) će se likvidirati jedan potomak ovog Osman-paše. I za likvidiranje ovoga učinjeno je jedno slično maskiranje, pa i jedno slično autodemaskiranje. Kažnjavaju ga tobože za neprijateljsku propagandu, a u presudi priznaju da je u Albaniji predstavljao **političku i ideološku diversiju**.

Osman-paša sakri djecu kod nekog svog kmeta u Zagori (6 km od Trebinja), pa sa svojim zetom **Abdul Fetahom** (njegovi su potomci Fetahovići, nastanjeni u Mostačima) ode u Istanbul da moli od sultana Ahmeda III pomilovanje. Pošto to nije postigao, Osman-paša Resulbegović je pogubljen javno, pred sultanom, 1730. godine, zajedno sa svojim zetom.

Odmah poslije toga izdahnuo je i sâm sultan.

Mustafa Busuladžić kaže:

"Osman-paša spada u najveće vakife i dobrotvore Hercegovine. U znak sjećanja i zahvalnosti neumrlom vakifu, svake se godine, uz Ramazan, uči hatma u novoj džamiji za njegovu dušu".²⁶⁾

Vladislav Skarić piše za Osman-pašu: *"Bio je vrlo vrijedan i energičan čovjek. U prepisci između Dubrovčana i trebinjske gospode najviše ima njegovih pisama; ima ih više od stotine. Na svakom položaju, koji je zauzimao, interesovao se i brinuo za sve. I narod i podložne mu age držao je vrlo strogo. Sa Dubrovčanima je podržavao prijateljske veze, ali je znao i energično progovoriti s njima, kada je mislio, da su mu učinili što krivo..."²⁷⁾*

Kako rekosmo, Osman-paša je imao devet sinova i nekoliko kćerke. Od njegovih sinova identificirali smo: sandžakbega Ibrahim-pašu I, kapetana Trebinja Kasuma, Omer I - trebinjski dizdar, kapetan i miri-miran Hasan II, Arslan II - vekil svog brata Ibrahim-paše I, Jahja I i Salih II, isto tako često vekil svog brata Ibrahim-paše I.

Od kćerki zna se da je jednu, moguće najstariju, udao za Abdula, sina Fetaha, iz Mostača.

O Osman-paši postoji bogata literatura, koju smo već djelimično citirali.

1) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **c.stud.**, str. 11.

2) KORAC: c.d. str. 262.

3) BUSULADŽIĆ: **cit. djelo**, str.4.

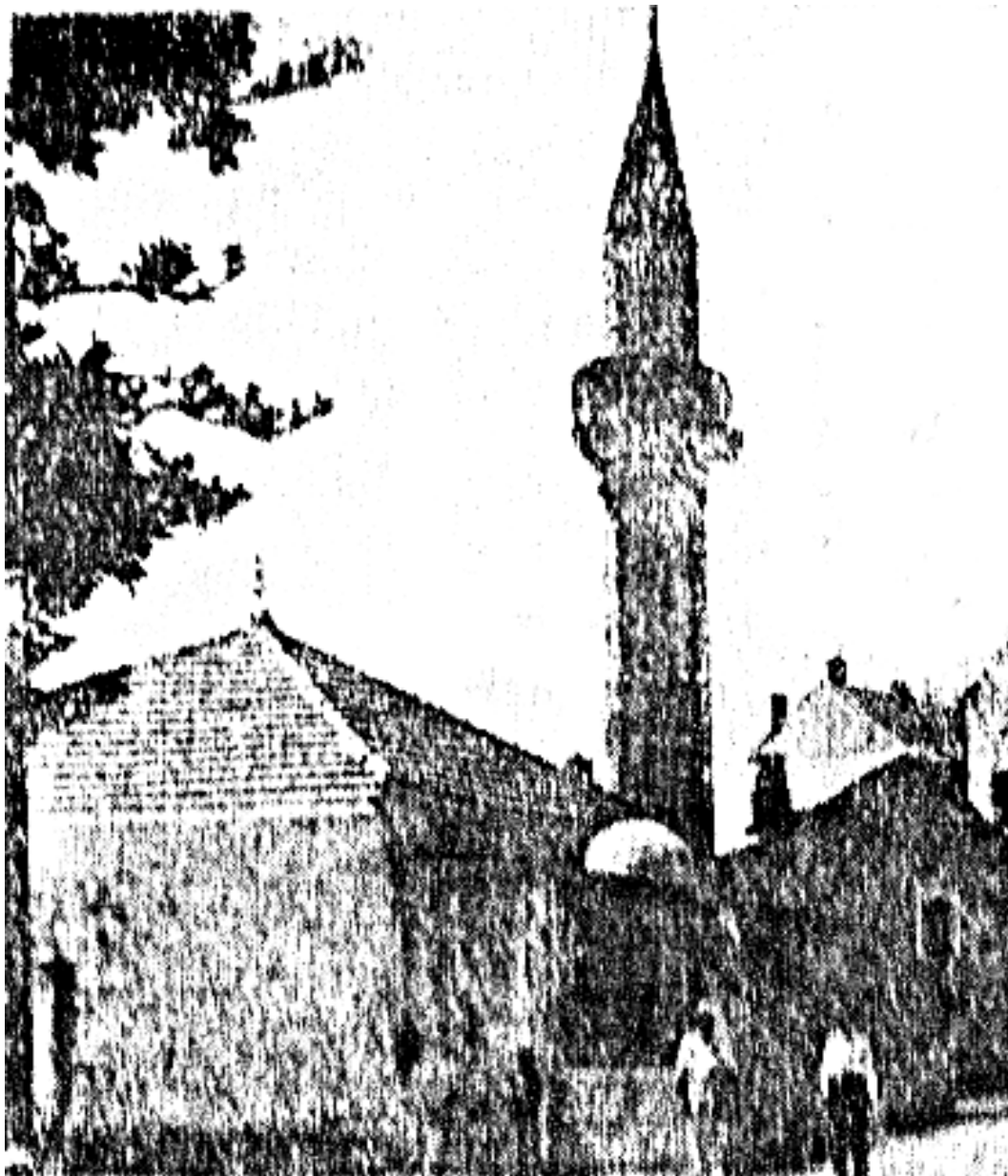
4) KORAC: **cit. djelo**, str. 254.

5) PRELOG, dr Milan: **POVLJEST BOSNE U DOBA OSMANLIJA**, - dio II, str. 164, Sarajevo (bez godine).

6) KORAC: cit.djelo, str. 26, bilješka 18.

7) **Iden**: str. 169.

8) HAJDARHODŽIĆ, H.: **Trebinje i ostala Hercegovina za vrijeme tzv. Drugog morejskog rata**, časopis NAŠE MORE, Br. 5-6, Dubrovnik 1965, str. 217.

-
- 9) **Iden**: str. 215-216.
 - 10) **SKARIĆ**: c.d. str. 57.
 - 11) **HAJDARHODŽIĆ**: **cit.djelo**, str. 217.
 - 12) **VINAVER, V**: **DUBROVNIK I TURSKA U XVIII VEKU**, Beograd 1960, str. 82.
 - 13) **BUSULADŽIĆ**: **cit. djelo**, str. 6.
 - 14) **KORAĆ**: cit. djelo, str. 211-212.
 - 15) **SKARIĆ**: cit. djelo, str. 30.
 - 16) **BAŠAGIĆ**: c.d., str. 92.
 - 17) **SKARIĆ**: **cit.djelo**, str. 5.
 - 18) **BUSULADŽIĆ**: **cit.djelo**, str. 4.
 - 19) **SKARIĆ**: **cit.djelo**, str. 5.
 - 20) **BUSULADŽIĆ**: **cit.djelo**, str. 7.
 - 21) **SKARIĆ**: **cit.djelo**, str. 7.
 - 22) **BUSULADŽIĆ**: **cit.djelo**, str. 11.
 - 23) **SKARIĆ**: **cit.djelo**, str. 43.
 - 24) **BUSULADŽIĆ**: **cit.djelo**, str. 9.
 - 25) **Iden**: str. 9.
 - 26) **Iden**: str. 11.)
 - 27) **SKARIĆ**: **cit.djelo**, str. 66.

SANDŽAKBEG IBRAHIM-PAŠA I

Ibrahim-beg je najstariji sin veleslavnog Osman-paše I Resulbegovića. Rođen je u Herceg Novom negdje oko 1660. godine i borio se pored svog oca za odbranu tog grada. U oba Morejska rata on uzima aktivno učešće u ratnim operacijama, uvijek pored svog oca, koga često zamjenjuje na dužnost trebinjskog kapetana.

Po prvi put se u dokumenta pominje kao kapetan 18. januara 1719. Izgleda da je te godine, ili i koju godinu ranije, Osman-paša abdicirao sa dužnosti kapetana Trebinja u korist svog najstarijeg sina, koji je u međuvremenu, za vojne zasluge, proglašen od sultana i pašom.

Na položaj trebinjskog kapetana Ibrahim-paša je bio sve do 1731. godine, kada ga smjenjuje sin Sulejman-paša. U međuvremenu, kao vekili, njega su zamjenjivali na toj dužnosti i otac i braća, pogotovo Hasan-beg, Salih-beg i Jahja-beg. Ovaj se posljednji 1728. godine i spominje kao kapetan Trebinja.

Godine 1729. njegov otac pada u nemilost kod sultana i osuđuje se na smrt sa svim svojim sinovima. Za kapetana Trebinja sultan imenuje nekakvog Zahira, koji je pokušao da pohvati sve sinove Osman-paše i da izvrši naređenje sultana, da ih pogubi. Neke je i uhvatio, pogubio, konkretno Jahja-bega, moguće i Kasem-bega, pa i jedno dva-tri druga, ali ne i Ibrahim-pašu sa ostalim sinovima Osman-paše, koji su se skrili kod svojih kmetova u okolini Trebinja, dok je Osman-paša, sa zetom Abdul Fetahom otišao u Istanbul na pokajanje sultanu i tamo ubijen.

Pošto je pomilovan od sultana, Ibrahim-paša se 18. januara 1731. godine imenuje za miri-miran muhafiza Trebinja. Kratko vrijeme on je vršio i tu dužnost i dužnost kapetana Trebinja. Zatim dužnost kapetana Trebinja napušta u korist svoga sina, jer ga sultan iste te godine, 1731, imenuje na dužnost hercegovačkog sandžakbega, kome je sada sjedište bilo u Mostaru, glavni grad Hercegovine. Tu Ibrahim-paša prelazi porodično, sa svojim dvorom. On se i kasnije, pa i 1164 (1746) spominje kao kapetan Trebinja, ali je to sigurno neka greška. Te godine, zbog bolesti, on je prešao iz Klina u Trebinje, u dvorove izgrađene od njegovog oca Osman-paše, gdje se spremao da umire, moguće otrovan os svojih suparnika.

Za vrijeme njegovog kapetanovanja redali su se nemiri u Hercegovini i u susjednoj Bosni, pogotovo na crnogorskoj granici prema trebinjskoj kapetaniji. Radi toga je bio u stalnoj prepisci sa crnogorskim Vladikom. Ta pisma imaju svoju važnost ne samo radi pograničnih pitanja, već i za tadašnje odnose među vjerski razdjeljenom jugoslovenskom braćom, koju su vladajuće klike, vjerski zatrovane, huškale jedne protiv drugih. On je imao prepisku i sa grofom Stanislavom Ivana Burovića, guverner Herceg Novog, koji ga naziva **rođakom**.

U to doba Crna Gora je bila samo djelimično oslobođena od Turaka, samo oko Cetinja, gdje se bez prekida vila zastava slobode i nezavisnosti, bez obzira što tu slobodu i nezavisnost turski sultani ne priznaju sve do 1880. Veći dio Crne Gore stenjao je pod turskim ropstvom, kako na jugu Cetinja, prema Albaniji, tako i na istoku i sjeveroistoku, prema Srbiji, takođe porobljenoj od Turaka. Severozapadna Crna Gora bila je u okviru Hercegovine, gdje je isto tako, zajedno sa čitavom Hercegovinom, stenjala pod turskim ropstvom. Primorski gradovi Crne Gore su u ropstvu Turaka (Ulcinj, Bar), Mlečana (Budva, Boka Kotorska), kasnije u ropstvu Austrijanaca.

Dok je Ibrahim-paša kapetanovao u Trebinju, na stolici bosanskog vezira sjedio je Ali-paša Hekimoglu. U ovo vrijeme Austrijanci napadaju Bosnu. Turska vojska je trpjela poraz za porazom. Ali-paša pozove pod svoj bajrak sve zavisne kapetane.

Kapetan Ibrahim-paša Resulbegović, u svojstvu miri-miran-muhafiza trebinjskog, moguće i kao sandžakbeg Hercegovine, odmah mu se odazva i sa svojim Trebinjcima, uvijek spremnim za rat, kreće prema Sarajevu i Banja

Luci. U odlučnoj bitci pod Banja Lukom, koja se između Austrijanaca i Bosanaca odvila 4. avgusta 1737. godine, Ibrahim-paša se istakao ne samo hrabrošću, već i posebnim sposobnostima vojskovođe, kao dosledan sin svog slavnog oca. Poslije dobijene bitke, čime se i rat završio, Ali-paša je darovao sve istaknute junake, među kojima na poseban način Ibrahim-pašu.¹⁾

Za ratne zasluge, odmah poslije bitke kod Banja Luke, sultan odlikuje Ibrahim-pašu najvišim ordenima Turske imperije i imenuje ga sandžakbegom kliškog sandžaka, koji je izgleda donosio više godišnjih prihoda od hercegovačkog. Po svemu on je nastavio da vrši i dužnost hercegovačkog sandžakbega. Tada mu i guslar narodni ispjeva pjesmu:

***Od Trebinja paši Ibrahimu
Dade kliški sandžak na Krajinu.***

Za Ibrahim-pašu su guslari spjevali mnoge pjesme, slaveći ga kao velikog junaka i dobrog čovjeka, koji je mudro vladao i proslavio svoje Hercegovce, posebno Trebinjce, širom Bosne i Turske imperije.

U novim okršajima Turske carevine, na ratištima Balkana, Evrope, Azije i Afrike, on se ponovo ističe posebnom hrabrošću i vanrednim sposobnostima dalekovidog vojskovođe. Za te nove vojne zasluge, 7. jula 1742. godine, sultan mu dodjeljuje nove ordene i titulu mutesarifa, pa ga imenuje i za sandžakbega Zvornika, prostraniji i sa više godišnjih prihoda od kliškog sandžaka, koji mu nije oduzet. U zvanju zvorničkog sandžakbega i sa titulom mutesarifa spominje se u aprilu 1743. godine. Poslije tri godine, negdje prije 1. marta 1746, nanovo se spominje kao kliški sandžakbeg. Skarić misli da se on nanovo imenovao na tu dužnost.²⁾

Za svo vrijeme njegove vladavine kao hercegovački, kliški i zvornički sandžakbeg, on se nije odijelio od njegovog Trebinja. Iako rođen u Herceg Novi, gdje je i odrastao, on je preko svega volio Trebinje

Kao hercegovački sandžakbeg on je pošao sa vojskom u pomoć svom rođaku Hasan-begu Resulbegoviću, kajmekam Ulcinjaj, koga bjehu opkolili u tvrđavi grada pirati Ulcinja sa piratima Tripolisa. Pošto je potučen od pirata, povukao se u Zvornik.

U proleće 1746. godine Ibrahim-paša prelazi iz Zvornika u Klin. Odmah poslije nekoliko dana osjeti se bolešnim. Pošto je bio i u godinama, punio devedesetu, pomislio je da mu se bliži smrt, pa se zato odmah preselio u Trebinje, željeći da umre u dvoru izgrađenom od oca Osman-paše, na Bregove, a i da bi bio okružen od svojih ljudi, sigurnih, jer je izgleda posumnjao da su preduzeli njegovo trovanje. Tu, u Trebinje, umro je 1750.

Ibrahim-paša se često prezivao i Osmanpašić, ali nikada nije napustio za definitivno ni prezime Resulbegović. Pogotovo to nisu učinili njegovi sinovi, koji su bili gordi na odžak prezime Resulbegović, pa nisu upotrebljavali ni očevo Osmanpašić.

Koliko zmano do sada, ostavio je iza sebe dva sina: Sulejman-pašu II i Arslan-pašu IV. Oni sačinjavaju glavno porodično stablo trebinjskih Resulbegovića, koje će se granati u dvije jako razvijene loze.

Hamdija Kreševljaković kaže za Ibrahim-pašu da izgleda *"nije bio onako vrijedan i energičan kao Osman-paša, ali je bio dobar čovjek"*³⁾. Vojislav Korać dodaje: *"Bio je čuven i van Trebinja"*.⁴⁾

1) KREŠEVLJAKOVIĆ, Hamdija: **Bitka pod Banja Lukom 4.VIII.1737**, separatni otisak iz KALENDARA NARODNA UZDANICA za 1937, Sarajevo, str. 15.

2) SKARIĆ: **cit. djelo**, str. 15 i 30.

3) KREŠEVLJAKOVIĆ, Hamdija: **Kapetanije** - str. 140.

4) KORAĆ, Vojislav: **cit. djelo**, 256.

SANDŽAKBEG SULEJMAN-PAŠA II

Sulejman-beg je prvi sin sandžakbega Ibrahim-paše I Resulbegovića, unuk slavnog Osman-paše. Rođen je u Trebinju negdje početkom XVIII vijeka.

Videći vanredne sposobnosti svog sina, Ibrahim-paša ga od malena držao pored sebe i svesno ga pripremao da nasljedi i produži slavu i dostojanstvo svoje porodice, već proslavljene ne samo u Trebinju i širom Hercegovine, već i širom Bosne i Turske imperije. On mu angažuje i posebne učitelje, pa i tjelohranitelje. A kad je odrastao, poslao ga u Istanbul na školovanje, u specijalnoj Vojnoj akademiji, gdje su se vaspitali samo sinovi sultana i najviših državnih dostojanstvenika.

Ističući se posebnom hrabrošću i vojnim sposobnostima ne manje od oca i proslavljenog djede, sultan ga još vrlo mladog dekoriše medaljom hrabrosti, pa mu dodjeljuje i čin višeg oficira. Još kao studenta šalje ga na razne dužnosti, pa i na ratište.

Početkom 1731. godine on smjenjuje oca na dužnost kapetana Trebinja. Tada nije imao više od 30 godina, a već je od sultana proglašen za pašu. Kadgod je pratio oca sa vojskom na koje ratište, predvodio je hercegovačke trupe. Tada ga na dužnost trebinjskog kapetana smjenjivao često stric Hasan-beg II Osmanpašić-Resulbegović, a i rođak Salih-beg IV Resulbegović.

Poslije očeve smrti, u jednom dokumentu od 25. novembra 1751. godine, spominje se kao bivši kliški mutesarif¹⁾. Nema sumnje da je na dužnost kliškog sandžakbega i mutesarifa imenovan od sultana čim mu se otac povukao u Trebinje zbog bolesti. Korać kaže da je po očevoj smrti postao paša i dobio kliški sandžak na upravu, što znači da je bio i sandžakbeg. I Dubrovčani, u pismu od 29. maja 1750. godine, kažu mu da im je drago što je *"u dobrom zdravlju došao sa Klisa na odžak"*²⁾. U to vrijeme, sigurno povodom smrti svog oca i imenovanja na dužnost kliškog sandžakbega, on ide i bosanskom veziru u posjetu.

Od kad je stupio na dužnost kliškog sandžakbega, položaj trebinjskog kapetana ustupio je Hasan-begu Osmanpašiću (Resulbegoviću).

U jednom dokumentu od 27. januara 1752, on se spominje kao trebinjski paša, ali se istovremeno naziva i kliškim mutesarifom. Ovo znači da je i te godine bio na dužnost kliškog sandžakbega. Na toj se dužnosti spominje i 1756. godine. Upravo te godine, na vezirovu zapovijest, Sulejman-paša gradi kulu od kamena u Koritima, između Biljeće i Gacka. Tu je i ranije bila kula, koja je kontrolisala prolaze u tom kraju, ali su je hajduci sa narodom i četama iz Crne Gore popalili i porušili.

Upravo zbog upada ovih crnogorskih četa, godine 1756, turska vojska, pod komandom vezira Mehmet-paše (koga zamjenjuje na čelu vojske njegov čehaja Osman-paša) polazi iz Bosne na Crnu Goru. U tom su pohodu učestvovali i Trebinjci i svi Hercegovci. Pozvan je i Sulejman-paša da sa svojom vojskom krene na Crnu Goru. Tada on, 19. oktobra 1756, javlja Dubrovčanima da mu je od vezira došla zapovijest da kupi vojsku iz njegovih gradova i kasaba i da je vodi na Crnu Goru. Po ratnom planu njegova je vojska trebala da stigne na Gatačko polje do 26. oktobra i da se tu sjedini sa bosanskom vojskom. On moli Dubrovčane da mu za vojsku pošalju 50 oka crnog praha, 200 oka olova i 500 oka pirinca.³⁾

I pored svih vojnih priprema, do napada na Crnu Goru nje došlo. Vladika Sava, uz podršku guvernera Stanka Radonjića i ostalih crnogorskih glavara, sporazumio se sa Sulejman-pašom i tako uspio da mirnim putem sredi stvari: pristao je da plati harač i da obustavi napade Crnogoraca na Hercegovinu. Svakako da se na ovome nije ostalo. Ratoborni vladika Vasilije, po svom povratku iz Rusije, nije prihvatio ovaj sporazum. On se energično suprotstavlja Sulejman-paši, pozivajući narod na otpor protiv Turaka. Istovremeno i protiv Mlečana, koji su u to vrijeme bili prijatelji sa Turcima. Zbog ovoga, krajem novembra iste godine, Turci su nanovo pošli na Crnu Goru.

I pored vrlo žilavog otpora Crnogoraca, koji su se borili za svaki kamen svoje drage domovine, turska vojska je u jačini od oko 40.000 ratnika prodrla do Čeva i uputila se ka Cetinju. Poslije nekoliko uspjeha, zbog snažnih jesenjih kiša, Turci su morali da prekinu ratovanje i da se povuku u svoje gradove.

Početkom 1757. godine potpisano je primirje u Nikšiću, za što je mnogo doprinio i Sulejman-paša, pa je svakako uticao za primirje kod bosanskog vezira. Crnogorci su opet pristali da plate harač, a obavezali su se i da više neće slati svoje čete u "turske" krajeve.

Za razliku od Sulejman-paše Ljubinjca, koji je neko vrijeme bio i trebinjski muhafiz, Sulejman-paša Resulbegović, koji je istovremenik sa njim, često se u dokumenta naziva i Sulejman-paša Trebinjac.

Misli se da se prva kavana u Hercegovini javila u Mostaru 1664. godine⁴⁾. Tada se u Mostaru, protiv kave, digla velika hajka, pa je čak upoređena, kao porok, sa vinom. Pošto je postala neophodna navika ljudi, zaveden je monopol na prženje i tucenje kave (pod nazivom *tahmiz*), koji je ukinut u Bosni i Hercegovini tek 1868. godine.⁵⁾

Za pušenje duvana, sultan Murat IV (1623-1640) kažnjavao je smrću.

Sulejman-paša Resulbegović i pušio je duvan i pio je kavu, pa i vino i rakiju, da ne govorimo o drugim stvarima. Dubrovnik mu je jednom prilikom poslao ništa manje vec 50 oka kave.⁶⁾

Vodeći luksuzan život kao nijedan od Resulbegovića do tada, on se često nalazio u finansijskim nevoljama, koje je pokušavao da rješava zajmovima kod Dubrovčana, uvijek bazirajući se na prihode sa malikane na dubrovačkoj skeli i na stonske slanice, koje su pripadale porodici Resulbegović od vremena Osman-paše. Da bi dopunio svoje blagajne on često udara razne globe stanovništvu.

Dok je Sulejman-paša bio trebinjski kapetan, neki Alija optuži ga u Istanbul da on vara svijet i čini nasilje. Budući da stvar nije odgovarala istini, Trebinjci poslaše u Istanbul mahzar (kolektivna molba, peticija upućena od naroda) sa potpisima 20 najuglednijih građana, koji opravdaše pašu. Iza toga dođe ferman kojim se Sulejman-paša i dalje zadržava na istom položaju.

Tužbe naroda i njegovih protivnika ne prestaše. Godine 1757. nanovo ga tuže u Istanbul. Zato ga sultan jedno vrijeme odstranjuje od državnih i narodnih poslova. Pošto se opet vratio na svoj raniji položaj, godine 1768. ponovo se žale na njega. Ovaj put ne bez razloga.

Dubrovački podanici su ubili na Carini 1768. godine Ali-bega Bračkovića, koji im je dodijao. To je izazvalo priličnu uznemirenost među trebinjskim muslimanima. Dubrovčani su potplatili Sulejman-pašu i on se za njih zauzeo, u vezi sa ovim slučajem, kod bosanskog vezira. Ovo iskoriste njegovi protivnici da opet intrigiraju protiv njega u Istanbul. Tako je zbog toga imao dosta nepritika i sultan ga zato internira u Skoplje.⁷⁾

Njegovi su neprijatelji i smišljeno i planski radili da ga udalje sa vlasti u Trebinje. A kad su to postigli, okrenuli su se i protiv njegovog maloletnog sina, Jusuf-bega. Oni su učinili sve da u Trebinje otmu vlast Resulbegovićima, upotrebljavajući za to ne samo smicalice, intrige i laži, klevete, već i mito.

Sulejman-paša im se energično suprotstavi i, poslije dugih napora i podmićivanja na sve strane, uspio je da se u maju 1769. godine izvuče iz internacije i vrati u Trebinje. Tada mu je sultan dao na upravu Banjalučki kraj.

Sulejman-paša upravlja Banja Lukom kao sandžakbeg, ali stanuje u Trebinje, u svojim dvorovima na Bregove, gdje se osjeća sigurnijim, a i da bi branio sina od intriga trebinjskih velikana, koji su nastavili svoju borbu za vlast.

U aprilu mjesecu 1775. godine imenuje se kliškim mutesarifom, ali on opet ne izlazi iz Trebinja. Samo kad ga sultan 1775. godine imenovao muhafizom u Nikšiću, u blizini Trebinja, on odlazi tamo.⁸⁾

Poslije kratkog vremena izgleda da je u Nikšiću i umro.

Hamdija Kreševljaković piše za njega: *"Kao paša nije ostavio iza sebe lijepu uspomenu. On je bio gramziv za novcem i u tome je bio pravi antipod svoga oca i djeda"*.

Držao je i harem, ali je iza sebe ostavio samo dva sina: Jusuf-bega IV i Mustafa-pašu III.

1) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegovići**, cit.djelo, str. 154, kol. II.

2) KORAĆ, Vojislav : cit.djelo, str. 256-7.

3) **Iden**: str. 53.

4) **Iden**: str. 393.

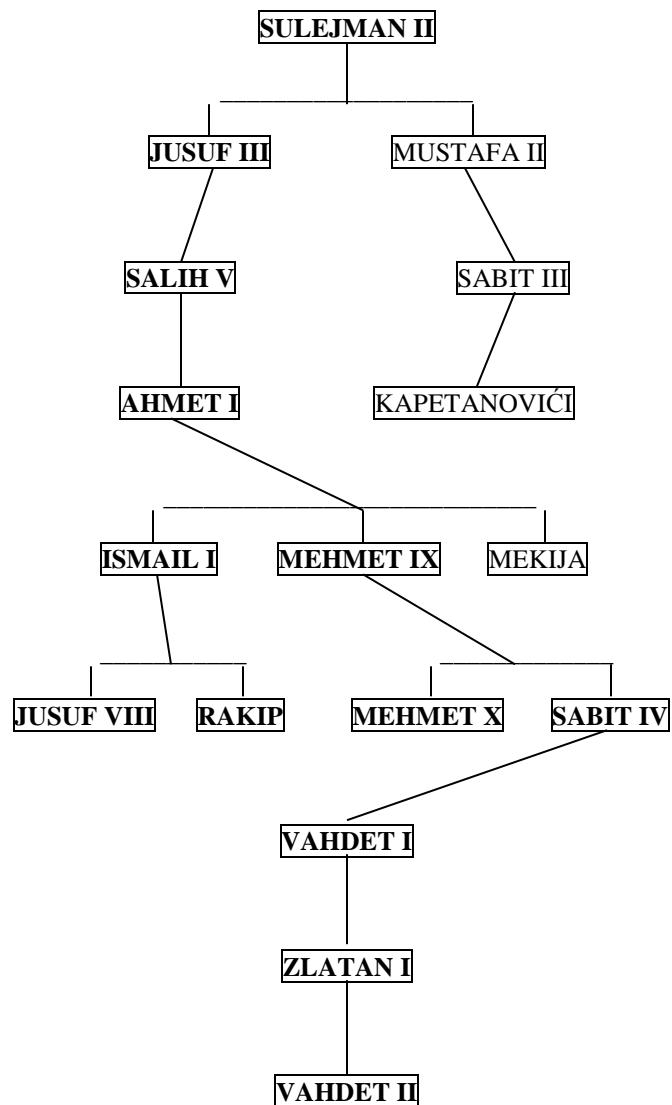
5) **Iden**: str. 393.

6) **Iden**: str. 393.

7) KAPIDŽIĆ, H.: **VEZE DUBROVNIKA I HERCEGOVINE U XVIII VIJEKU**, Sarajevo 1939, str. 25.

8) BUSULADŽIĆ : **cit. djelo**, str. 155, kol. II.

GENEALOGIJA RESULBEGOVIĆA TREBINJA
- Podloza Jusufa III -

KAPETAN HASAN-BEG II

Hasan-beg je četvrti poznati sin slavnog Osman-paše Resulbegovića, po kome se često nazvao i Osmanpašić. Rodio se u Starom Slanom, u burne dane Morejskog rata. Osman-paša, misleći da mu se brat hadži Hasan-beg ubio u ratu, daje svom sinu njegovo ime, da bi ga tako oživio. Poslije nekoliko dana ispostavilo se da je hadži Hasan-beg živ i zdrav.

Mladi Hasan-beg je od malih nogu pokazivao posebne sposobnosti. Otac ga šalje na školovanje u Istanbul, naravno - u Vojnoj akademiji, odakle se vraća sa činom jusbaše (kapetana). Starijeg sina Ibrahim-pašu i jusbašu Hasan-bega Osman-paša je držao pored sebe skoro u svim svojim ratnim pohodima, kao svoje tjelohranitelje.

Godine 1729, kada sultan osuđuje na smrt Osman-pašu sa svim njegovim sinovima, novoimenovani kapetan Trebinja Turčin Zahir, pošto je ubio pet sinova Osman-paše (Kasum-bega, Omer-bega, Jahja-bega i dva druga), učinio je sve da mu uhvati i ostale, posebno Ibrahim-pašu i Hasan-bega, koji je u međuvremenu postigao čin bimbaše (majora). Sakrit i branjen od svojih kmetova, on se spasi krvave sablje Turčina Zahira i - pošto ga novi sultan pomilovao - vrati se u Trebinje.

Godine 1731. spominje se kao dizdar ovog grada¹⁾. Kako se zna, do tada dizdar Trebinja je bio njegov stric hadži Hasan-beg, koji je upravo tih dana umro. Sinovi hadži Hasan-bega I, Hajdar I, Osman-beg II i Husein-beg I, koji su ga često smjenjivali na dužnost dizdara, tada se nisu našli u Trebinje, bili su na dalekom ratištu sa vojskom, pa zato sandžakbeg Ibrahim-paša I Resulbegović, na položaj dizdara Trebinja imenuje svog brata bimbašu Hasan-bega II, sigurno kao vekila najstarijeg sina hadži Hasan-bega I. Kad se Hajdar-beg I Resulbegović-Dizdarević vratio sa ratišta i zauzeo položaj dizdara, koji je naslijedio od oca, bimbašu Hasan-bega sultan imenuje za miri-mirana Trebinja²⁾. Sa ovom titulom on će se dosta često spominjati sve do 2. avgusta 1774. godine. Jedan put, 2. jula 1769, spominje se kao COMMANDANTE. Nema sumnje da je bio i komandant-kapetan Trebinja, ali kao vekil svojih rođaka. On je na toj dužnosti zamjenjivao vrlo često ne samo svog brata Ibrahim-pašu, već i njegovog sina Sulejman-pašu, posebno - kako ćemo vidjeti - Sulejman-pašinog sina, mladog Jusuf-bega.

Godine 1746, pošto se razboli Ibrahim-paša i dođe iz Klisa u Trebinje, na njegov položaj kliškog sandžakbega imenuje se njegov sin Sulejman-paša, koji je do tada bio kapetan Trebinja. Zato, na ispražnjeno mjesto kapetana Trebinja, sultan imenuje Hasan-bega, kome je u međuvremenu dodjelio i titulu paše. Kao takav on se spominje u dokumenta od 1756. i 1758. godine, jer je Sulejman-paša imao neprilika, a njegov najstariji sin - Jusuf-beg - još uvijek bješe jako mlad da bi ga zamjenio.

Godine 1761, kada se na položaj kapetana Trebinja imenuje Jusuf-beg, budući jako mlad i nesposoban za taj posao, u Trebinju počеше nemiri. Kako ćemo vidjeti, ajani (velikaši, bogati zemljoposjednici, istaknuti feudalc i funkcioneri lokalne vlasti) Trebinja, pošto mu svrgnuše i interniraše oca, učiniše sve ne samo da i njega svrgnu sa položaja kapetana Trebinja, već da mu otmu i prihode sa dubrovačke malikane i sa stonskih slanica.

U ovo vrijeme u Trebinju se bješe razbuktnala borba za vlast. Položaj trebinjskog kapetana spasiće za Resulbegoviće i, konkretno, za sina Sulejman-paše, upravo Hasan-beg Resulbegović, koji je i sâm bio jedan od najvećih ajana Trebinja i Hercegovine, ali pošten i principijelan.

Podržan od vezira bosanskog i od samog sultana, Hasan-beg uze 1765. godine u svoje ruke svu vlast, pa sve do 1772. godien³⁾ bio je na položaj trebinjskog kapetana, više ne kao vekil mladog Jusuf-bega, već kao ajan, koji je vladao u njegovo ime, kao njegov regent.

Školovan i jako inteligentan, preko svega odvažan i smio, neustrašiv, Hasan-beg je imponovao svima duboko poštovanje. On je bio jako uvažena ličnost Trebinja, što se jasno vidi i iz bujrukdije od 13. oktobra 1765. godine, gdje mu sultan piše:

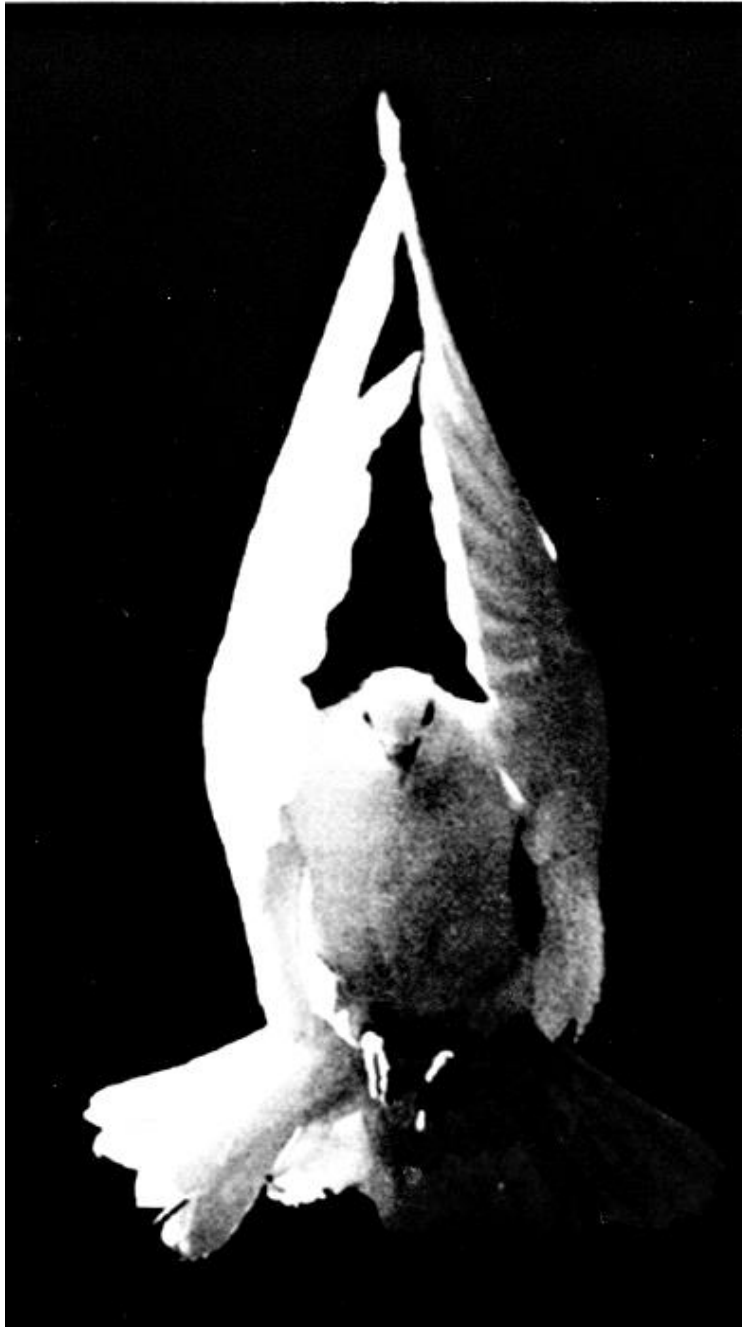
"Kapetan trebinjskog grada spada u mladiće, pa nema sposobnosti da upravlja poslovima kapetanije (riječ je o Jusuf-begu IV)...Nama su neki pouzdani ljudi javili da si ti, spomenuti beže, sposoban da uopravljaš poslovima, a da je teško vršiti naloge i dijeliti pravdu, dok se ne uloži sav trud, da se izvršavaju visoki nalozi i valijine bujrukdije, što se izdaju. Stoga ćeš ti odsada biti ajan u spomenutom kadiluku, te ćeš ulagati sav trud, da se vrše visoki nalozi i bujrukdije, i od tebe će se pitati i tražiti i dobro i zlo, koje se tiče spomenutog kadiluka".⁴⁾

Hasan-beg vlada Trebinjem najsavjesnije, pa su mu zahvalni i građani i stanovnici kadiluka-kapetanije, sandžakbeg i vezir, pa i sâm sultan. Preko sviju zahvalan mu je i bratučed Sulejman-paša, posebno njegov sin Jusuf-beg, jer im je Hasan-beg spasio položaj kapetana Trebinja, koji im zamalo ne oteše neprijatelji, spremni da im otmu i imovinu, prava i prinadležnosti.

Jusuf-beg, živeći i radeći uz Hasan-bega, pod njegovim posebnim staranjem i pažnjom, ubrzo se osposobi da i sâm vrši tu dužnost.

Verovatno u vezi sa ovom dužnošću, Hasan-beg se 12. decembra 1768. godine spominje kao prvi muselin (upravno-administrativni poverenik vezira) u Trebinju. On će se i kasnije često spominjati kao muselin.

Poštovan od svih, Hasan-beg je umro u Trebinju negdje poslije 1774. godine, u dubokoj starost. Ostavio je iza sebe sina Salih-bega III, koji je držao za prezime ocev nadimak Osmanpašić, pa su se i njegovi potomci samo tako prezivali, ostavljajući zaboravu pravo prezime svojih pradjedova. Ovako, sin Hasan-bega Resulbegovića je prvi otac svih Osmanpašića Trebinja, Hercegovine, pa i dalje, kuda su se raspršili u borbi za život.

1) KORAC, Vojislav: **cit, djelo**, str. 272.

2) **Iden**: str. 49.

3) **Iden**: str. 271.

4) **Iden**: str. 259.

KAPETAN JUSUF-BEG III

Jusuf-beg je prvi sin sandžakbega Sulejman-paše Resulbegovića. Rođen je u Trebinju oko 1745. Dok se njegov djed Ibrahim-paša starao za vaspitanje svoga sina Sulejman-paše, posvećujući mu posebnu pažnju, Sulejman-paša, koji se odao raskošnom životu i čejfovima, nije brinuo mnogo za svoju djecu, pa ni za sinove, ni za Jusuf-bega, koji je po primagenituri bio predodređen da ga naslijedi. Kako smo već naglasili, za njega se više starao očev stric Hasan-beg II Resulbegović.

Po Koraću, Jusuf-beg je stupio na dužnost kapetana Trebinja 1761 i vladao je sve do svoje smrti 1791. godine.

Kad je stupio na dužnost kapetana, Jusuf-beg nije imao moguće ni 16 godina. Bio je jako mlad i sasvim neiskusan.

Razlog stupanja na vlast u takvoj dobi bile su neprilike koje su u to vrijeme snašle njegovog oca, koji jedno vrijeme biva otkrzan od sultana sa svih državnih dužnosti, pa i interniran u Skoplje.

Koristeći se njegovim neiskustvom, trebinjski begovi, age i ajani otimaju mu odmah prihode sa malikane na dubrovačkoj skeli i sa stonske slanice, pa su pokušali da ga zbace i sa kapetanske dužnosti i da na taj položaj dovedu svoga čovjeka. Borba se za položaj kapetana Trebinja vodila nekoliko godina. Mladi Jusuf-beg skoro nije ni shvaćao što se to radi oko njega, čemu se cilja, dok mu otac iz internacije nije mogao priteći u pomoć.

Tada stupa na scenu Hasan-beg II Resulbegović-Osmanpašić, koji je i prije više puta smjenjivao na dužnost kapetana Trebinja Sulejman-pašu, pa i njegovog oca (svog brata) - Ibrahim-pašu. Energičan i iskusan vladanju kapetanijom, on odmah organizuje Resulbegoviće i njihove prijatelje u Trebinju, koji pišu veziru u Sarajevo i traže za kapetana Hasan-bega.

Bujruldijom bosanskog vezira od 13. oktobra 1765. godine, Hasan-beg se imenuje ajanom u trebinjskom kadiluku, pa i muselinom (zastupnik vezira), te kao takav vrši i sve dužnosti trebinjskog kapetana, držeći pored sebe mladog Jusuf-bega i starajući se da ga što prije osposobi za tu dužnost.

Pod nazorom Hasan-bega i uz njegovu svestranu pomoć, Jusuf-beg je napredovao u upravljanju kapetanijom, osposobio se i polako počeo da preuzima u svoje ruke dužnost kapetana. Godine 1772. on potpuno preuzima vlast od Hasan-bega¹⁾. Te godine vidimo ga na čelo jednog odreda vojnika kako polazi u rat protiv Rusije, gdje ga pozvao sultan. Na tom ratištu se pokazao ne samo hrabrim, već i sposobnim da komanduje vojskom, dostojnim Resulbegovićem. U njegovim žilama počela je da vri krv njegovih veleslavnih predaka.

Kako se vidi iz jedne bujruldijske od 31. marta 1773. godine, koja ga tituliše plemićem i višim oficirom, odmah čim se vratio sa ruskog bojišta on je imenovan i za ajana, pa je pošao stopama svojih predaka ne samo kao službenik, već i kao vojskovođa. Nagrađen i dekorisan od sultana, on se osmjeli i uze definitivno svu vlast kapetanije u svoje ruke, pa i sablju zavitla kao pravi Resulbegović.

Us svestranu pomoć svog velikog i plemenitog strica Hasan-bega, Jusuf-beg je povratio svoja prava i na malikanu u dubrovačkoj skeli i na prihode sa stonske slanice. Godine 1778. i 1779., kao kapetan, kako vidimo iz jednog dokumenta, on naplaćuje plate trebinjskih aga i nefera (običnih vojnika) iz prihoda pomenute malikane i stonske slanice. Sigurno je to učinio i mnogo godina prije.

U dokumentima se posljednji put spominje 13. aprila 1791. godine. Izgleda da je negdje u to vrijeme umro.

Ostavio je iza sebe sina - Salih-pašu V, koji ga naslijedio na položaj trebinjskog kapetana.

1) KORAĆ, Vojislav : **cit.djelo**, str. 271.

SALIH-PAŠA V

Salih-beg je jedini sin kapetana Jusuf-bega III Resulbegovića, unuk sandžakbega Sulejman-paše. Rodio se u Trebinju negdje oko 1765. godine i školovao se u Istanbulu, u Vojnoj akademiji, sa sinovima sultana, i odabranim sinovima vezira, paša, begova i ajana Turske imperije.

Godine 1791., poslije smrti svoga oca, Salih-beg dolazi na njegov položaj kapetana Trebinja.

Da je bio kapetan Trebinja za sada nemamo dokumenata, ali to izlazi iz konstrukcije izraza Mustafe Busuladžića: *"Iza sebe (Salih-paša) je ostavio sina Ahmed-bega, ali je kapetanska cast prešla na Ibrahim-pašu..."*¹⁾

Na njegovoj listi trebinjskih kapetana Korać ga nema. Poslije Jusuf-bega IV, Korać ređa Mustafa-pašu II Resulbegovića, a to je mlađi brat Jusuf-bega IV, znači - stric Salih-bega V. Ali, pored imena Mustafa-paše, Korać postavlja godinu 1815. A do te godine ko je bio na položaj Trebinjskog kapetana? Čitavih 25 godina! Ne samo da je bio Salih-beg, već - poslije njega - i neki drugi, koje smo mi već spomenuli u našem izlaganju. Tek poslije njih će na taj položaj doći Mustafa-paša II, ali ne 1815, jer je umro 1800. Paša iz 1815. je Mustafa III, kako ćemo to vidjeti u nastavku.

Tako nema sumnje da je Salih-beg bio trebinjski kapetan, ne samo zato što mu je to bio otac, pa je po tradiciji i trebao da ga na toj dužnosti naslijedi, već zato što je i prije očeve smrti, iako vrlo mlad, postigao viši vojni čin, zatim i titulu paše, koju mu sultan dodjeljuje za posebne zasluge na frontu.

Kao dosljedan Resulbegović, on je vitlao sablju sa jednog ratišta na drugo, misleći da njega ni sablja ne sječe, ni kuršum ne hvata. Ali eto, jednog dana, i njega, kao i mnoge druge, vratiše u Trebinje na nosila, mrtvog. Na nekom ratištu, tamo u Aziji, zgodi i njega kuršum neprijateljski posrijed grudi i pade s konja da više nikada ne ustane i ne vidi ni Trebinje, niti porodicu.

U Starom gradu Trebinja Salih-paša je posjedovao više kuća. Trebinjci Salih i hadži Osman Solaković kupili su od njega nekoliko kuća, koje su se nalazile između mekteba (gdje je bio prije Drugog svjetskog rata) i Malih vrata. Nema sumnje da su ove kuće naslijeđene, a ne stečene od Salih-paše. Ovako se po prvi put dokumentuje da Resulbegovići Trebinja prodaju nešto svoje. Do sada su samo kupovali. Pa ni Sulejman-paša, njegov djed, koji je bio poznat kao rasipnik, nije ništa prodavao.

Salih-paša je poginuo mlad i ostavio iza sebe maloletnog sina Ahmet-bega, koji ga nije mogao naslijediti na položaj trebinjskog kapetana. Da se ne bi desilo kao sa Jusuf-begom, kome zamalo oteše trebinjski ajani položaj trebinjskog kapetana, Resulbegovići se dogovore i predlože veziru u Sarajevo za kapetana Trebinja Sabit-Mehmet-pašu Resulbegovića (kod nas je registriran kao MEHMED VI), jednog dalekoh rođaka Salih-paše V, a ne Ibrahim-pašu II, kako to piše Mustava Busladžić.

Kako se zna, Salih-paša V imao je i strica - Mustafa-pašu II. Zašto Resulbegovići nisu predložili njega da ga naslijedi na položaj trebinjskog kapetana - ne znamo. Moguće je ovaj tada bio na nekom višem položaju, sa više prihoda.

1) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegovići** - str 181, kolo. I.

MEHMET-PAŠA VI

Mehmet-beg je jedini sin Salih-bega IV Resulbegovića, koji se 1737. i 1738. godine spominje na dužnost trebinjskog kapetana, kao vekil sandžakbega Sulejman-paše II Resulbegovića. Po imenu svog oca, Salih-beg ga nazvao Sabit-Mehmet, pa ga tim imenom srećemo svugdje po dokumentima. Rodio se u Trebinju negdje oko 1735. godine i školovao se u Istanbulu, pa je vrlo mlad postigao i viši oficirski čin.

Korać, pozivajući se na H.Kreševljakovića, kaže da je 1764. Mehmet-beg nasljedio svoga oca na dužnost dizdara Trebinja. Naime, te je godine Salih-beg umro. A ovo znači da je Mehmet-beg tada imao oko 30 godina, ako ne i više.

Imenujući se dizdarom Trebinja, Mehmet-beg prima od sultana, sigurno za posebne zasluge u kojem ratu, timar u Ralorini od 3.168 akci godišnjeg prihoda, što je u to vrijeme bila jedna značajna suma¹⁾. Kao dizdar sigurno se istakao po bojištima, pa mu sultan dodjeljuje i titulu paše. Sa ovom titullom nam ga spominje Vojislav Korać.²⁾

Kao paša, poslije smrti svog rođjaka Salih-paše VI, imenuje se na njegovo mjesto, na položaj trebinjskog kapetana, pošto je sin ovoga, Ahmet-beg, bio vrlo mlad, pa ga nije mogao naslijediti.

Kako smo već vidjeli, njegov djed Sabit-Mehmet-beg III, bio je 1710-1712. godine vekil svog slavnog strica Osman-paše Resulbegovića na dužnost trebinjskog kapetana. Pa i njegov otac, Salih-beg IV, kako već rekosmo, godine 1737. i 1738. bio je vekil sandžakbega Sulejman-paše, isto tako na dužnost trebinjskog kapetana.

Mehmet-paša VI po redu je treći nasljednik Salih-bega I, najmlađi brat Osman-paše, koji stupa na dužnost vladara Trebinja, ali ne više kao vekil, već kao kapetan, odabran od samih Resulbegovića i imenovan od bosanskog vezira, a potvrđen na tu dužnost i od samog sultana. Resulbegovići učiniše ovo da im se ne bi ponovilo ono što im se 40 godina prije desi sa Jusuf-begom IV, ocem Salih-paše VI.

Skarić ga spominje i kao muselima, pa i sa titullom miri-mirama.

Pošto je imao dva imena (Sabit-Mehmet), istoričari ga često miješaju sa njegovim rođakom Sabit-pašom III, koji je živio u isto vrijeme. Tu i tamo nazivaju ga Sabit-pašom, a ne rijetko i Mehmed-agom.

Ne znamo kada je preminuo ni koga je ostavio iza sebe. Moguće je da se grana Salih-bega I, četvrtog sina Resul-bega I Sulejmanagića, iz Hercegovog, ugasila sa njime.

Na dužnost kapetana Trebinja naslijedio ga Sabit-paša III, sin Mustafa-paše II Resulbegovića.

1) KORAĆ, Vojislav: **cit. djelo**, str. 253.

2) **Idem**: str. 604.

MUSTAFA-PAŠA II

Mustafa-beg je drugi sin sandžakbega Sulejman-paše II Resulbegoviša, mlađi brat maloletnog kapetana Trebinja Jusuf-bega IV, kome zamalo tebinjski ajani ne oduzeše kapetanstvo. Rođen je u Trebinju i školovao se kao skoro svi sinovi Resulbegovića u Istanbulu.

Poslije vojnih pohoda po svim frontovima, gdje ga slao sultan, vraća se u rodni grad kao paša, natovaren svakojakim odlikovanjima, koja su mu prekrila grudi.

Kad je umro njegov brat Jusuf-beg 1791. godine, Mustafa-paša je bio u Hercegovini. Tako, njegovog maloletog sina Ahmet-bega, mogao je da smijeni i on, a ne rođak Mehmet-paša VI (Sabit-Mehmet-paša). Ne znamo koji je razlog što Mustafa-paša ne dolazi na položaj kapetana Trebinja još tada. Moguće je bio na nekom drugom, značajnijem položaju.

Pa i kad je umro Mehmet-paša VI, opet ne dolazi na položaj trebinjskog kapetana Mustafa-paša, već njegov sin Sabit, veleslavni paša sa dvije čelenke i sandžakbeg Hercegovine, koji je snivao da otcijepi tu pokrajinu od Turske i da je proglasi za zasebnu državu.

Kako smo već rekli, kad je Sabit-paša imenovan na položaj sandžakbega Hercegovine, na položaj kapetana Trebinja dolazi njegov otac.

Mustafa-paša je izgleda na ovom položaju i umro, negdje 1800. godine, pa za kapetana Trebinja opet, po drugi put, imenuje se Sabit-paša. I Busuladžić kaže da je Mustafa-pašu, na dužnost trebinjskog kapetana, naslijedio sin Sabit-paša Resulbegović-Kapetanović.

Korać spominje Mustafa-pašu kao kapetana Trebinja i 1815, pa i 1818. godine, sigurno poveden za Simbi-schenovom listom od 08. januara 1818, gdje se sa prezimenom *Huseinbegović* (sigurno pogrešno) bilježi kao trebinjski kapetan Mustafa-paša. Pa i iz 1815. godine imamo jedno pismo koje ovaj Mustafa-paša piše svome tastu Daut-begu Redžepašiću sa položaja kapetana Trebinja. Za ovima se poveo i Busuladžić. Ovaj Mustafa-paša, trebinjski kapetan iz 1815 i 1818. godine, postojao je, ali on nije sin Sulejman-paše II, niti otac Sabit-paše III. Imamo posla sa jednim drugim Mustafa-pašom, sinom Omer-bega II Resulbegovića, koga mi u ovoj knjizi bilježimo kao Mustafa-paša III.

Mustafa-paša II nije mogao biti 1815 i 1818. godine trebinjski kapetan iz dva razloga:

1. Nije više bio živ.

2. I da je bio živ, njegov sin Sabit-paša III, još 1807. godine, zbog odbrane hrišćana (Crnogoraca i Rusa) pod zidine Klobuka, pada u nemilost kod sultana, koji ga suspendira sa svih položaja i dužosti u vojsci i državnoj administraciji. Upravo zato, odmah poslije smrti svoga oca, 1809. godine, sinovi Sabit-paše se sele za stalno iz Trebinja i instaliraju se u Mostar, mijenjajući i prezime Resulbegović u Kapetanović.

Mustafa-paša ostavio je iza sebe veleslavnog sina Sabit-pašu III.

BEGLERBEG SABIT-PAŠA III

Sabit-beg je sin Mustafa-paše II Resulbegovića, unuk Sulejman-paše II. Rođen je u Trebinju negdje oko 1745. godine. Više studije završio je u Istanbulu, zajedno sa sinovima sultana i najviših turskih dostojanstvenika, ističući se učenjem i praksom, posebno sa svojom smjelošću i fizičkim sposobnostima. Kažu da je sablju vitlao virtuosno, dok u upotrebi kubure nije imao druga. Dan-danas se Resulbegovići odlikuju kao vanredne nišandžije, što izgleda imaju u krvi i u porodičnoj tradiciji. Sjetite se da je i sablju i kuburu virtuosno upotrebljavao i grof Ivan Burović, guverner Herceg Novog. Jedan će drugi Resulbegović, u maju 1956, kao student Universiteta

u Skoplju, učiniti senzaciju u gađanju s puškom.¹⁾

Sem njegovog maternjeg srpsko-hrvatskog jezika, govorio je perfekt i turski, persijski, arapski, grčki, francuski, ruski, bugarski i njemački. Bio je poliglota i imao je širok vidokrug iz više oblasti nauke i života. Sem njegove vanredne obrazovanosti, njega je posebno krasila i vanredna muška ljepota. Bio je visok, ličan i bojan, plavih slovenskih očiju i plave valovite kose. Pravi Herkul.

Zbog njegovih vanrednih sposobnosti sultan ga često upotrebljavao u diplomatskoj službi, kao svog izaslanika i specijalnog ambasadora.

Po Mustafi Busuladžiću, koji se oslanja na pomenuta dokumenta, Sabit-beg je bio paša sa dvije tuge (čelenke). Čelenka je bila kita perja, koja se držala na vrh kape ili kacige, nad čelom. Ona je bila oznaka pašinskog dostojanstva, jer su samo paše imale pravo da je imaju na kapi. Sandžakbeg je nosio jednu čelenku, beglerbeg - dvije, vezir - tri, a veliki vezir - četiri ili pet, prema zaslugama. Ovo znači da je Sabit-paša bio **beglerbeg** - vojni i civilni komandant veće oblasti, sastavljene od više sandžaka. Ne znamo da je u to vrijeme ma koji paša Hercegovine bio sa dvije tuge. Izgleda da je Sabit-paša Resulbegović prvi.

Sabit-paša je imenovan na mnoge dužnosti u Trebinju, Hercegovini i Bosni, moguće i dalje. Po Bašagiću, 1789. godine bio je zbornički mutesarif i muhafiz²⁾. U Zvorniku su vladali mnogi Resulbegovići, kao i u Klisu i Bihaću, posebno u Mostaru. Godine 1791. Sabit-paša postao je miri-miran-muhafiz bihački³⁾. Izgleda da je na tu dužnost imenovan poslije februara, jer ga u februaru te godine dubrovački dokumenti spominju kao miri-miran AL PRESIDIO DI BIHAC⁴⁾. Nakon dvije godine, 1793, on je hercegovački muselim⁵⁾. Po Skariću on se kao muselim spominje i 20. marta 1801. godine.

Kako vidite, ne samo Hercegovina, već i Bosna, postala je prostranstvo njegovog vladanja, a - kako ćemo videti u produžetku - i posebnih značajnih aktivnosti, koje se pružaju u pravcu Istanbula, u samo srce Turskog carstva, pa - i protiv samog sultana.

Sabit-paša je naslijedio na položaj trebinjskog kapetana svog rođaka Mehmet-pašu VI Resulbegović (Sabit- Mehmet), poslije smrti ovoga, negdje 1795-te godine. Na ovaj položaj on dolazi dva puta: prvi put prije svog oca, Mustafa-paše, a zatim i poslije njegove smrti, negdje 1800. Zato se i prozvao **KAPETANOVIĆ**. Njegovi sledbenici, sa ovim novim prezimenom, proslaviće se u Vitini, posebno u Mostaru, centru i glavnom gradu Hercegovine.

Svi koji pišu o njemu kažu da je bio visoko obrazovan, bistar i sa jako širokom kulturom. Uz to i sa iskristaliziranom nacionalnom svijesću. On je znao sasvim dobro da nije Turčin, već Hercegovac, Srbo-Crnogorac. Preko svega, on je sasvim dobro znao da je turski sultan, poslije tolikih značajnih usluga, koje mu je učinio Osman-paša Resulbegović, sred Stambola odrubio glavu ovome u znak zahvalnosti, pa ga i optužio za izdajnika. Osman-paša, ne samo za Resulbegoviće, već i za čitavu Hercegovinu bio je i ostaje hazretlija, šehid, svet i jako poštovan. Zato je nemoguće da je Sabit-paša zaboravio svog veleslavnog čukundjeda, Hazretli Osman-pašu i krvavi zločin turskog sultana. Moguće da nije shvatio pravi razlog njegovog likvidiranja, ali je svakodnevno, ulazeći i izlazeći, čitao na vrata svog rodnog grada poruku svoga čukundjeda, Osman-paše: *«Obraduje se pravovjerni, jer će doći pomoć od Boga i skora pobjeda»*.

Što je više rastao, što se više obrazovao, utoliko je svjesniji bio da je u službi jednog nezahvanika i kriminalca, zločinca, bezdušnika, jednog tuđeg vladara za njega i njegov porobljeni narod, jednog okupatora. Tako je gledao ne samo u sultana Selima, pod čiju je komandu bio skoro sav svoj vijek, već i njegovog nasljednika sultana Mahmuda II (1808-1839), koji će i njemu doći glave.

Oko 40 godina prije njegovog rođenja, od Osmanskog carstva se otcijepila i izašla kao zasebna država Mađarska. U isto vrijeme se otepljuje od Osmanskog carstva i Rumunija. Počeo se otepljivati i azijski, pa i afrički zemljopis. Pa i Balkan je počeo da se kreće, drma i trese od ustanaka. Beč, godine 1774, sklapa traktat sa Crnom Gorom. U 4 članu tog traktata piše:

"Ako se oslobodi od turskog ropstva srpska teritorija, Gornja i Donja Zeta, tvrđave Podgorice i Žabljaka, kao i sva teritorija do ušća Bojane, priznaće se Crnogorcima".

Austrijanci su već oštrili sablje da udare na Tursku i da otcijepi Balkan od njenog ropstva. Isto tako i Rusi. A on - šta da čini?! Da čeka skrštenih ruku sa dvije čelenke na glavi?! Da čeka da drugi riješe sudbinu njegovog naroda?! On - jedan od vrljkih Resulbegovića, Burovića?!

Sve je ovo Sabit-paša znao sasvim dobro, vidio je svojim očima i osjećao u svojoj duši. Nema sumnje da se u njegovoj duši rodila misao da otcijepi od turskog ropstva Hercegovinu, ako ne i čitavu Bosnu, i da je proglasi za slobodnu i sovranu zemlju, nezavisnu, kao susjedna Crna Gora. Nema sumnje da u te godine on nije vidio spremniju i sposobniju, prikladniju osobu od njega samog da učini to djelo, koliko veličanstveno, toliko i svijeto, pa i neophodno. Ovo nam potvrđuju i njegovi konkretni demarši.

Sabit-paša je za ovo počeo dogovore sa veleslavnim skadarskim buntovnikom, vezirom Kara Mahmud-paša Bušatlijom.

U Sabit-pašino vrijeme pada i Napoleonov pohod na naše dalmatinske krajeve, kao i ukinuće drevne Dubrovačke Republike, koja gubi svoju vjekovnu samostalnost. General Lauriston zaposjeđe Dubrovnik 27. maja 1806, a dekretom od 31. januara 1808. zvanično bi ukinta drevna i veleslavna Dubrovačka Republika. Odlukom od 31. oktobra 1809. godine Dubrovnik sa ostalom Dalmacijom pripojen je novoimenovanoj pokrajini Ilirskoj.

U to vrijeme, bezdrugo i pod uticajem francuske buržoaske revolucije, raste vrenje narodnih masa kod nas. Nekakav Teodosije Nogulić (1791-1812), rodom iz Tvrdoše, bio je paroh u Trstu i Dubrovniku, sukobljavao se s turskim vlastima i zato je često hapšen. Sabit-paša ga ispratio veziru u Travnik i tamo je Teodosije čamio u zatvoru dvije godine. Nema sumnje da je Sabit-paša naučio mnogo što od uhapšenog Teodosija.

Za vrijeme svog kapetanovanja Sabit-paša restaurira tvrđavu Trebinja, dograđuje i nadzida bedem za tri metra⁶. Sigurno ne slučajno. On osjeća da će revolucionarni vjetar sa Zapada ubrzo stići i do njegovog Trebinja. Interesantno je da je upravo ovaj utvrđivač Trebinja ne samo najnapredniji musliman tog grada, već i čitave Hercegovine tog vremena.

U proljeće godine 1782, u Pločama (kvart Dubrovnika), Sabit-paša se sastaje u tajnosti sa Kara Mahmud-pašom Bušatlijom, crnogorac muslimanske vjere, koji se sticajem okolnosti uključio u kolotečinu albaniziranja i, u ime sultana, vladao Skadarskim pašalukom. Tu Sabit-paša, koji je inicijator tog sastanka, pregovara sa njim o savezu protiv sultana. Kako se zna, Kara Mahmud-paša Bušatlija je ciljao k samostalnosti Albanije⁷. Tako i Sabit-paša Resulbegović cilja samostranost Hercegovine. Jugoslovenski istoričar Vuk Vinaver kaže da je Sabit-paša, na tom sastanku predložio Kara Mahmud-paši da zajedno učine bunu protiv sultana i da, poslije pobjede, Kara Mahmud-paša proglasi nezavisnost Albanije, a on će proglasiti nezavisnost Hercegovine.

Tom prilikom paše se ne sporazumješe, jer Kara Mahmud-paša se ne osmijeli na taj korak. Zato se Sabit-paša priklanja i povezuje sa Francuzima Napoleona Bonaparte. Njegov će primjer slijediti drugi albanski buntovnik, tamo u Grčkoj i na Jugu Albanije - Ali-paša Janinski.

I pored toga što se nijesu sporazumjeli, Sabit-paša nije okrenuo leđa Kara Mahmud-paši. On je bio siguran da će jednog dana skrasiti na to skadarskog vezira. Zato je nastavio pregovore sa njim i idućih godina, dok ga najzad ne ubijedi. Tako su se u martu 1786. godine sastali opet, ali ne u Dubrovniku, već na zajedničkoj skupštini u Podgorici, gdje, sem Sabit-paše i Kara Mahmud-paše, dolazi i crnogorski vladika, pa i bosanski vezir. Ova je skupština odlučila da svi ujedine svoje snage u borbi protiv turskog ropstva i da za to stvore jedan savez, koji se od savremenika nazva ILIRSKA KONFEDERACIJA.

Na čelo crnogorskih i albanskih snaga Konfederacije Kara Mahmud-paša započne odmah svoje vojne akcije protiv sultana. On počeo marširanje uz rijeku Drim, a u pravcu Kosova. Hercegovacke i bosanske snage trebale su da marširaju u pravcu Kosova sa sjevera, preko Sandžaka. Sve ove snage trebale su da se sretnu i skoncentrišu u Prištini, ili u Skoplju, odakle su planirale zajedničko marširanje protiv vojnih snaga sultana.

Čim je počeo marširanje Kara Mahmud-paša, svi se fundamentalistički nastrojeni feudinci Turske digoše protiv njega. Pod zastavom sultana oni podoše u rat protiv Kara Mahmud-paše, a sultan ga proglasi fermanlijom i nazva ga KARA = "crni". Protiv Kara Mahmud-paše se digoše i paše Hercegovine, ali ne i Sabit-paša. On se javno izjavio za Kara Mahmud-pašu, pa je pridobio za sebe i svoje Mostarce, koji su odbili da se bore protiv skadarskog buntovnika.⁸

Sa Sabit-pašom, Hercegovci, posebno Resulbegovići, ulaze u istoriju albanskog naroda, u kojoj će i drugi Resulbegovići odigrati vrlo značajne i jako pozitivne uloge.

U leto 1222 (1807) rusko-crnogorska vojska, sa pojačanjem iz Boke Kotorske (koju su Rusi još 1806. godine oslobodili) izvedoše zajednički napad na Trebinje. Tada se Sabit-paša nalazio u svojoj letnjoj rezidenciji, u Bregovima. Čim je izvješten o napadu, uzjahao je ratnog konja i poleteo u Stari grad (Trebinje), uzeo komandu u svoje ruke i otvorio topovsku palbu na napadače. Poslije toga, na čelu svoje vojske, izašao je iz tvrđave i izvršio juriš. Rusi i Crnogorci, rasterani od Trebinja, povukli su se preko Polica prema Korjenicima i otuda do Klobuka, koji su opsjedali šest mjeseci neprekidno.

Iz Klobuka je davao junački otpor klobučki dizdar Arslan Begović. Poslije bezbrojnih otpora i pokušaja da se poveže sa Sabit-pašom, dizdar Arslan Begović je izveo iz tvrđave krišom Fazliju Kurtovića, koji dostavlja pismo Sabit-paši.

Sabit-paša odmah sklapa savez sa francuskim marešalom Marmonom, koji je u međuvremenu zauzeo Dubrovnik. Na bazi ugovora, marešal Marmon šalje Resulbegoviću nešto oružja, nekoliko brdskih topova, pa i jedan odred od oko 1.200 vojnika pod komandom generala Lonea (Launay), koji dolazi u Trebinje i otuda maršira na Klobuk, zajedno sa Sabit-pašom i njegovom tursko-hercegovačkom vojskom.

Borbe za Klobuk predstavljaju, bez rezerve, jednu od najznačajnijih bitaka vođenih na području Hercegovine. Opsada je trajala 6 mjeseci. Crnogorske i ruske jedinice vršile su bijesne juriše jedan za drugim, u želji da što prije riješe borbu u svoju korist i da se domognu ovog važnog punkta u turskoj odbrani. Jedan ruski oficir je poginuo na samim vratima tvrđave, gdje je stigao da podmetne lagum. Mnogi drugi su ubijeni i ranjeni. I pored toga borba se nastavlja, iz dana u dan sve žešće, pogotovo kad saznaše da opasanim stiže u pomoć Sabit-paša sa Francuzima.

Odmorene, nahranjene i dobro naoružane hercegovačko-francuske snage, udariše u ljeđa borbama iscrpljene rusko-crnogorske snage. Busuladžić kaže da se u toj bitci posebno istakao Sabit-paša⁹⁾, kome lično general Lone čestita, dok ga marešal Marmon poziva u Dubrovnik i u njegovu čast priređuje sjajnu svečanu večeru.

Nađene između dvije vatre, rusko-crnogorske snage napustiše opsadu Klobuka uz značajne gubitke. Mnogi su uhvaćeni i živi. Razbješnjeni muslimanski fundamentalisti htjedoše da zarobljenim hrišćanima, Rusima i Crnogorcima, otkuju glave, poznat tadašnji običaj u ovim slučajevima. Tada je Sabit-paša uskočio sa isukanom sabljom između njih i uzeo u svoju zaštitu sve zarobljenike. Na licu mjesta on je za svaku zarobljenu rusku i crnogorsku glavu platio po dva cekina. Pravoslavni fundamentalistički istoričari, koji na sve načine pokušavaju da minimiziraju zasluge muslimana, posebno Resulbegovića, kažu:

*« Pred opasnošću da će neki fanatici navaliti i poklati ih, intervenisao je Sabit-paša Resulbegović i omogućio im da ih otuku jedan francuski general, koji ih je odmah pustio na slobodu ».*¹⁰⁾

Tom prilikom, muslimanski fanatici samo što ga nisu ubili. Zbog ovog njegovog stava oni su se odmah žalili sultanu i Sabit-paša bi smenjen sa dužnosti trebinjskog kapetana, pa su protiv njega i njegovih sljedbenika preduzete i druge najoštrije mjere.

Na dužnost trebinjskog kapetana i sandžakbega Hercegovine naslijedio ga rođak Ibrahim-paša II, sin Arslan-bega IV Resulbegovića.

Sabit-paša je jedna od najsajnijih ličnosti ne samo porodice Resulbegović, već i čitave Hercegovine. On je osvijetlio obraz svim muslimanima Hercegovine, pa i Turske Imperije.

Bio je izuzetno inteligentan i savremen čovjek, bio je učen i dosjetljiv¹¹⁾, čovjek svog vremena. M. Busuladžić piše da je *“nakon Osman-paše (...) najznamenitiji Resulbegović »*.¹²⁾

O Sabit-paši pisali su i Francuzi, tamo - u Parizu, na njihovom, francuskom jeziku, što treba da isledimo. Akademik Burović je o njemu pisao i na albanskom jeziku, jer je ovaj Hercegovac, kako vidjesmo, doprinio i u istoriji albanskog naroda, što albanski falsifikatori istorije svoga naroda prećutkuju.¹³⁾

Sabit-paša je umro u Trebinju 1224 (1809). Pokopan je u Mezaristanu, a 1926. su mu posmrtni ostaci ekshumirani i prenešeni na Rastoke. Na nadgrobnom kamenu ima natpis, čiji faksimil donosimo u poglavlju DOKUMENTA ove knjige.

Ženio se dva puta. Prva mu je žena bila od nevesinjskih Ljubovića. Pošto mu je umrla, drugu je ženu uzeo od Busuladžića. Obije iz krila svog naroda i svoje domovine, sa svojim hercegovačkim jezikom i običajima, što svjedoči o njegovoj visokoj nacionalnoj svijesti i žarkom rodoljublju. Otkrili smo ime samo njegovom sinu Salihu VII i unuku Jusufu VI.

Njegovi su se potomci, kako rekospo, prozvali KAPETANOVIĆI.

1) RESULI, prof. dr. Kapllan: **RESULBEGOVIQËT DHE SHQIPTARËT**, - Ženeva 2003, str. 15.

2) BAŠAGIĆ, S.: **ZNAMENITI HRVATI, BOŠNJACI I HERCEGOVCI U TURSKOJ CAREVINI**, Zagreb 1931, str. 49.

3) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegović**, NOVI BEHAR, br. 9-11, str. 155, kol. II.

4) KORAČ, V.: **cit. djelo**, str. 264.

5) BAŠAGIĆ, S.: **cit. djelo**, str. 49.

6) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **cit. studija**, str. 156, kol. I.

7) AKADEMIJA NAUKA NSR ALBANIJE: **FJALORI ENCIKLOPEDI SHQIPTAR**, Tirana 1985, str. 133, kol. I.

- 8) VINAVER, V. : **Crna Gora, Skadar i Dubrovnik krajem XVIII veka**, ISTORIJSKI ZAPISI Br. 1-2, Cetinje 1955, str. 62.
9) BUSULADŽIĆ, Mustafa : **cit. studija**, str. 156, kol I.
10) LUBIĆ Andrija - PEROVIĆ Špiro: **PORIJEKLO I PROŠLOST DINASTIJE PETROVIĆ**, knjiga I, Beograd 1940, str. 239.
11) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **cit.s tudija**, 156, kol. I.
12) **Iden**: str. 156, kol. I.
13) RESULI, prof. dr. Kapllan: **cit. djelo**, str. 15-24.

MUSTAFA-PAŠA III

Mustafa-beg III sin je Omer-bega II Resulbegovića, a ovaj - sin Mustafa-bega I. Dok je ovaj treći - Mustafa-beg I - sin Omer-bega I.

Omer-beg I je bio sin veleslavnog Osman-paše I Resulbegovića, koga sultan osuđuje na smrt sa svim svojim sinovima i pogubio ga javno, sred Istanbula, negdje 1729 ili 1730. godine. Tako je i Omer-beg I, samo zato što je bio sin Osman-paše, osuđen na smrt, uhvaćen zajedno sa četiri brata od novoimenovanog kapetana Trebinja Turčina Zahira, i pogubljen u Trebinju 1729. godine.

Omer-beg I ostavio je iza sebe sina Mustafa-bega, rođen u Herceg Novi pred sami pad grada u ruke grofa Ivana Burovića. Godine 1730, ovaj se Mustafa-beg I spominje kao dizdar Trebinja, na kojoj je dužnosti sigurno bio vekil sinova svog strica - haži Hasan-bega Resulbegovića, koji je upravo te godine umro, a sinovi su mu bili na bojištu. Te godine, upravo čim je stupio na dužnost dizdara trebinjske tvrđave, rodio mu se sin, koga – po običaju i za uspomenu na svog pokojnog oca - nazvao ga Omer. I ovaj se Omer-beg II spominje kao dizdar Trebinja, sigurno i on kao vekil sljedbenika hadži Hasan-bega I Resulbegovića, koji su dužnost dizdara Trebinja nasljeđivali sa koljena na koljeno.

Omer-beg II ostavio je iza sebe sina, koga je za uspomenu na svog oca nazvao Mustafa. Mi smo ovoga zabilježili kao Mustafa III, pošto smo kao Mustafa II zabilježili sina Sulejman-paše II Resulbegovića, sa kojim se često miješa, jer su živjeli u isto vrijeme.

Mustafa-beg III rodio se u Trebinju negdje oko 1760. godine i školovao se u Istanbulu, u Vojnoj akademiji. Pošto ga sultan isprobao po raznim ratištima svoje prostrane imperije i dao mu titulu paše, dozvoljava mu da se vrati svom rodnom gradu, gdje se ženi kćerkom ajana Daut-bega Redžepašića.

Godine 1813, Mustafa-paša III nasljeđuje na položaj kapetana Trebinja svog rođaka Ibrahim-pašu II Resulbegovića, koji je te godine umro u Sarajevu, na čelo vojske, koju je pokrenuo po sultanovom naređenju na Srbiju.

Mustafa-paša se spominje na položaj kapetana Trebinja i 1815, pa i 1818. godine. Godine 1815, sa položaja trebinjskog kapetana on piše pismo svom tastu Daut-begu Redžepašiću, dok ga 08. januara 1818. godine, kao kapetana Trebinja, spominje na svojoj listi Simbischenov : samo se tamo pogrešno bilježi sa prezimenom *Huseinbegović*.

Te je godine izgleda i umro. Na položaj trebinjskog kapetana naslijedio ga rođak Muhamet-Ali-beg I (kod nas Mehmet V), drugi sin Arslana-bega IV Resulbegovića i brat Ibrahim-paše II.

Ostavio je iza sebe sina Omer-bega III, koga je ovako nazvao po svome ocu.

AHMET-PAŠA I

Ahmet-beg je sin Salih-paše VI Resulbegovića, unuk Jusuf-bega i praunuk Sulejman-paše II. Rođen je u Trebinju i trebao je da dođe na položaj trebinjskog kapetana posle očeve smrti, ali su mu taj položaj, kako neki kažu, preoteli sinovi Arslan-bega IV Resulbegovića. Istina je sasvim drukčije i mi smo je već izložili u biografiji Ibrahim-paše II Resulbegovića i njegove braće.

Kada je ubijen na bojištu Salih-paša, njegov sin Ahmet-beg bješe sasvim mlad i nesposoban da ga naslijedi. Poglavari Resulbegovića se skupe i odluče da bosanskom veziru predlože na položaj trebinjskog kapetana Mehmet-pašu VI Resulbegovića, rođak Salih-paše VI.

Vezir prihvata ovaj predlog i prosljedji ga sultanu, koji isto tako prihvata Mehmet-pašu za kapetana Trebinja.

Mehmet-pašu je na položaj trebinjskog kapetana, poslije njegove smrti, naslijedio Sabit-paša III Resulbegović, a ovoga otac Mustafa-paša II, stric Ahmet-begovog oca. Poslije smrti Mustafa-paše II, opet je, sve do 1807, došao na tu dužnost Sabit-paša III, pošto je Ahmet-beg još uvijek bio malen, kasnije i na školovanje.

Tek pošto je suspendovan sa svih dužnosti Sabit-paša III, na položaj kapetana trebinja dolazi sin Arslan-bega IV - Ibrahim-paša II, koga na taj položaj nasljeđuje mlađi brat - Mehmet-paša V, a ovoga - najmlađi brat Jusuf-beg III.

Ahmet-beg je odrastao kao siroče, koji nije imao ni strica niti sposobnog ujaka da bi se o njemu starali.

Kapetanovići, sinovi Sabit-paše III Resulbegovića, poslije smrti svoga oca premjestili su se iz Trebinja da žive u dvorovima svog oca u Mostaru. Oni su uzeli sa sobom i maloga Ahmet-bega, za koga su se postarali rođaćki da se školuje i vaspita kako treba. Poslaše ga i u Istanbul, u Vojnoj akademiji.

Kao siroče, bez oca i majke, on se mnogo odao vjeri, ali ne manje i vojnoj struci svojih predaka. Po završetku Vojne akademije sultan ga isprobao po mnogim ratištima Evrope, Azije i Afrike, dekorisao ga više puta za hrabrost i odanost, pa mu je dodjelio i čin bimbaze (majora).

Kad se vratio u Trebinje, našao je na položaj svog oca rođaka Jusuf-bega III. Zato jedno vrijeme vrši dužnost dizdara Trebinja (1829), a kad mu Jusuf-beg oslobodi položaj kapetana, kao zakonskom nasljedniku, on postaje i kapetan Trebinja. Po Busuladžiću Ahmet-beg je došao na položaj trebinjskog kapetana "*Prije Jusuf kapetanove smrti* (misli se na pomenutog Jusuf-bega III, sina Arslan-bega!-KB)"¹⁾, a to znači negdje prije 1226. po hidžri, sigurno poslije 1820.

Neki su istoričari mislili da je Ahmet-beg bio posljednji kapetan Trebinja, što nije istina.

U doba Ahmet-begova kapetanovanja, bosanski vezir bio je Ali-Namik-paša (1828-1831). Sačuvala se jedna bujrukdija Ali-Namik-paše (koja se nalazi u zaoštavštini pokojnog Sabit-bega Resulbegovića)²⁾, upravljena Ahmet-begu. U toj bujrukdiji, pisanog 29 Ramazana 1244, Ali-Namik-paša traži pomoć od Ahmet-bega: naime da mu iz trebinjske kapetanije pošalje 119 vojnika. U to vrijeme Turska je bila u ratu sa Rusijom, pa je sultan tražio pojačanje od bosanskog vezira. Izgleda da je Ahmet-beg pošao lično sa vojskom u pomoć Ali-Namik-paši, jer se otuda vraća kao paša.

Kada je kapetan **Husein Gradašćević** digao ustanak protiv sultana, od svih hercegovačkih velikaša izgleda da je jedini bio uz njega Ahmet-paša Resulbegović, koji se na ovaj način suprotstavio ne samo sultanu, već i svojim rođacima, naročito Hasan-begu IV Resulbegoviću i Adem-begu Resulbegoviću, koji su ostali vjerni sultanu. Sigurno je za to uticao na njega rođak, sin sandžakbega Sabit-paše III, koji je i sâm bio protiv sultana, a koji su Ahmet-pašu podigli, školovali i vaspitali, pa su i ustanku prišli među prvim.

Ahmet-paša je prvi koji je nazvao Husein kapetana Gradašćevića "*Zmaj od Bosne*". Ako je kapetan Husein Gradašćević bio stvarno Zmaj od Bosne, kapetan Ahmet Resulbegović je bio desno krilo tog Zmaja.

Kasnije će se u Bosni uspostaviti zlatana medalja ZMAJ OD BOSNE, kojom će se odlikovati i pakistanski premijer B.Buto, ali ne i Ahmet-paša Resulbegović, koji je to odljikovanje zaslužio među prvim.

Hamdija Kreševljaković, u svojoj poznatoj studiji **Husein kapetan Gradašćević - zmaj od Bosne** veli da je u ratnim operacijama tog ustanka, kada su njegove čete ratovale u Hercegovini protiv Ali-age Rizvanbegovića i Smail-age Čengića, znatniji uspjeh postigao samo Ahmet-paša Resulbegović, uz dalmatinsku granicu.³⁾

Vojislav Korać tvrdi da se Husein Gradašćević, i pored pretrpljenog poraza kod Nevesinja 1831. godine, nije predao. On je nešto kasnije, uz pomoć Ahmet-paše, uspio da pridobije za sebe jedan dio Hercegovine, pa da po-

šalje i novu vojsku protiv Ali-age Rizvanbegovića, koji se branio iz utvrđenog Stoca. Bosancima su se i tu pridružili neki Hercegovci, u prvom redu Mostarci Sabit-paše Resulbegovića, njegovi sinovi, a zatim i Ali-agin brat hadži Hafiz-paša Rizvanbegović. Zasluga što se ovaj paša Rizvanbegović okreće protiv svoga brata jeste u prvom redu Ahmet-paše, a i činjenica što je kćerka hadži Hafiz-paše bila udata za Seit-bega Resulbegovića.⁴⁾

Tada je Ahmet-paši stigla u pomoći i bosanska vojska na čelu sa Turhan-begom, a sa ciljem da uhvate žive pet najznačajnija hercegovačka kapetana, koji su se suprotstavili kapetanu Gradašćeviću. Među njima prvi je bio Hasan-beg Resulbegović. Poslije izgubljene bitke, većina hercegovačkih prvaka, na čelo sa Hasan-begom, povukla se na granicu prema Dubrovniku, pa i u sami grad Dubrovnik.⁵⁾

Iz Dubrovnika Hasan-beg Resulbegović organizuje borbu protiv ustanika i svog rođaka Ahmet-paše, koji se upravo na tom djelu fronta bori protiv sultana i njegovih pristalica. Hasan-beg stupa u kontakt i sa sultanom, pa brodom i konjem leti u Makedoniju, u Bitolj, gdje se sastaje i sa sultanovim velikim vezirom Mehmet-Rašid-pašom, sa kime se dogovara o nastavku rata protiv ustanika.

Pošto je potukao pristalice sultana i svog rođaka Hasan-bega, koga po drugi put primorava da bježi preko grabice - u Dubrovnik, jula mjeseca 1931. godine Ahmet-paša kreće sa hercegovačkom vojskom prema Kosovu, u namjeri da se ujedini sa vojskom Mustafa-paše Bušatlije.

Još prije toga, Ahmet-paša je poslao svoje ljude u Skadar kod Mustafa-paše da ga pozovu za ujedinjenje sa bosansko-hercegovačkim ustanicima, podsjećajući ovoga na stare veze njihovih porodica, na veze Sabit-paše III Resulbegovića i Kara Mahmut-paše Bušatlije. Delegirani od Ahmet-paše se sporazumješe sa skadarskim vezirom da sačeka bosansko-hercegovačku vojsku na Kosovo Polje i da otuda zajedno krenu protiv sultana.

I dok se bosansko-hercegovačka vojska spremala za pohod na Kosovo, Mustafa-paša Bušatlija, u želji da prigrabi za sebe slavu pobjede nad sultanom, pohita svojom vojskom prema Skoplju i u blizini Bitolja sudari se sa vojskom sultanovog velikog vezira Mehmed-Rašid-paše.

Sultanova vojska razbi Mustafa-pašu i ovaj se povuče u Skoplje, preuredi svoju vojsku i zauze pozicije da se ponovo sudari sa velikim vezirom, ali ga ovaj opet razbi, i to do nogu. Mustafa-paša pobježe sa bojnog polja prije svršetka boja i zaključa se u skadarskoj tvrđavi, pa posla svog čovjeka u Beč, kod Meterniha, da preko austro-ugarškog cara posreduje kod sultana da mu oprost.

U ovo vrijeme, na čelo svoje hercegovačke vojske, Ahmet-paša je krenuo preko Sandžaka prema Kosovu. Zajedno sa Husein Gradašćevićem i njegovom bosanskom vojskom, on silazi na Kosovo Polje i odmah se upušta u boj protiv osiljene turske vojske, koja je poslije dvije uzastopne sjajne pobjede nad skadarskim vezirom Mustafa-pašom Bušatlijom, osnažena moralno i materijalno, marširala triumfalno protiv ustanika.

Na istom bojištu, gdje su Turci 1389. godine izvojili pobjedu nad spskim knezom Lazarom Hrebeljanovićem, Ahmet-paša Resulbegović, zajedno sa Husein Gradašćevićem, do nogu su potukli sultanovog velikog vezira Mehmet-Rašid-pašu i njegovu vojsku.

Tom prilikom, poslije toliko vjekova ropstva, srpsko pravoslavno Kosovo bi oslobođeno od turskog muslimanskog okupatora, upravo sabljama svoje muslimanske bosansko-hercegovačke braće. Za nesreću, a krivicom Mustafa-paše Bušatlije, ta je sloboda bila kratkovječna.

Kako rekosmo, poslije poraza kod Skoplja, Bušatlija se kukavički, kao pokisao miš, zatvorio u tvrđavu Skadra i nije se odazvao pozivu Resulbegovića i Gradašćevića da nastave njihovo triumfalno marširanje protiv turskog okupatora Balkana. Uzalud ga zvao Resulbegović da izađe iz skadarske tvrđave i da im se pridruži. Bušatlija je čekao posredstvo austro-ugarskog monarha kod sultana da mu se oprost i učešće u ustanak. Albanski pjesnik Ndre Mjeda pjevao je o ovom Bušatliji sa prezrenjem i - prirodno - osudio ga. Albanski istoričari, falsifikujući istoriju, osuđuju nas Hercegovce i Bosance, tobože smo mi izdali njihovog Bušatliju.⁶⁾

Poslije izdaje Bušatlije, Resulbegović i Gradašćević, sa hercegovačko-bosanskom vojskom, i pored postignute pobjede, povlače se sa Kosova prema Bosni i Hercegovini.

Poslije nekoliko izgubljenih bitaka protiv Hasan-bega Resulbegovića, kod Stoca, koji je branio Ali-aga Rizvanbegović, u noći između 9. i 10. marta 1832. godine odvila se odsudna bitka između ustanika i pristaša sultana. Ustanici su i ovdje pobeđeni. Tu je poginuo i sâm Hadži-beg Rizvanbegović. Poslije ovog boja Ahmet-paša Resulbegović se dao u bjegstvo ispred svog rođaka Hasan-bega Resulbegovića, koji je do sada bježao više puta ispred njega.

U međuvremenu se bosanskoj granici primicao vezir Hamdi-Mahmud-paša sa 30.000 vojnika.

Poslije propasti ustanka kapetana Husein Gradašćevića, sigurno je sultan smijenio sa položaja kapetana Trebinja Ahmet-pašu Resulbegovića i na tu je dužnost postavio Adem-bega Resulbegovića.

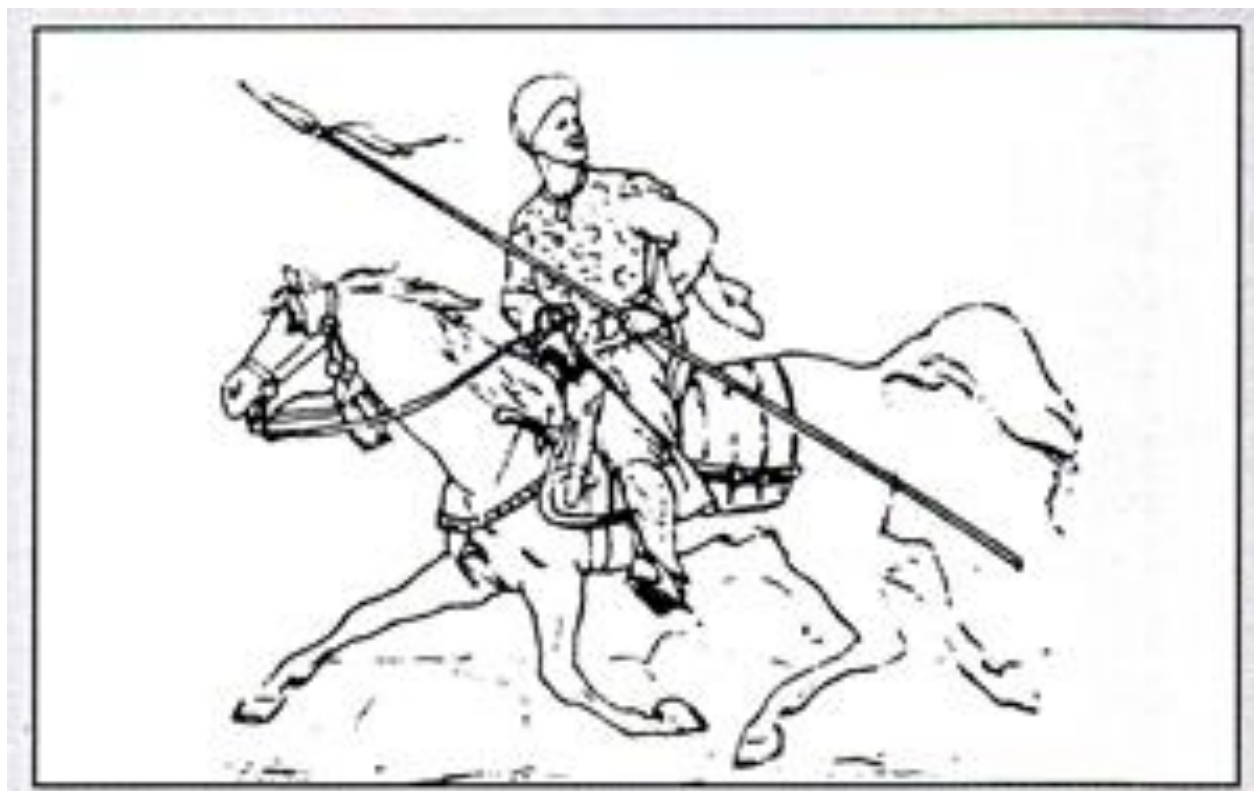
Ahmet-paša, kao protivnik reformi sultana Mahmuda uhvaćen je živ i osuđen na smrt, pa i pogubljen, jer se poslije ovoga više nigdje ne spominje.

U ovom ustanku svi su ostali Resulbegovići bili uz sultana i Ali-agu Rizvanbegovića, sa kojim su se srodili još prije ustanka: sestra Ali-age bila je udata za Mehmed-pašu V Resulbegovića, a kćerka Hasan-bega IV Resulbegovića bila je udata za Rizvan-agu, sina Ali-age Rizvanabegovića.

Ahmet-paša se oženio kćerkom Muj-age Arslanagića, koji je bio mudir (upravljač manjeg upravnog područja) na Arslanagića Mostu i okolini. Ostavio je iza sebe sinove: Ismail-bega I i Mehmed-bega IX, kao i kćerku Mekiju.

Među Resulbegovićima, poslije Osman-paše, Ahmet-paša je bio najveći posjednik, jedan od najvećih čifligara, ne samo Trebinja, već i u čitavoj Hercegovini. Samo u selu Baljacima i okolini Ahmet-paša je imao 300 kuća. Sve je to kasnije pripalo Crnoj Gori.

O Ahmet-paši Resulbegoviću Akademik Burović je pisao opširno i na albanskom jeziku⁷⁾, pošto je i u istoriji albanskog naroda odigrao značajnu ulogu.

1) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegovići**, cit.stud. str. 181, kol. I.

2) **Iden**: str. 181, kol. I.

3) KREŠEVLJAKOVIĆ, Hamdija : **Husein kapetan Gradašćević - zmaj od Bosne**, str. 132.

4) KAMBEROVIĆ: **cit. djelo**, str. 196.

5) KORAĆ, Vojislav : **cit. djelo**, str. 313.

6) BUROVIĆ, Kaplan : **ZOV KOSOVA**, Ženeva 2006, str. 12-13.

7) RESULI, prof. dr. Kapllan: **RESULBEGOVIQËT DHE SHQIPTARËT**, - Ženeva 2003, str. 25-31.

ARSLAN-PAŠA IV

Arslan-beg je drugi sin sandžakbega Ibrahim-paše I, najstarijeg sina veleslavnog Osman-paše I Resulbegovića. Rođen je u Trebinju krajem XVII vijeka i školovao se po ratištima, prateći svog oca iz boja u boj, ne samo kao njegov tjelohranitelj, već i kao komandant regularnih vojnih jedinica, tabora pešadije i konjice.

Kako smo već naglasili, godine 1737., Turska Imperija je trpjela poraz za porazom od austrijskih vojskovođa, koji su je uznemiravali i ozbiljno napali sa strane Save i Dunava. Bosanski vezir se tada obraća za pomoć trebinjskom kapetanu Ibrahim-paši Resulbegoviću, koji mu se odmah odazva i krenu prema Sarajevu zajedno sa oba svoja sina, Sulejman-begom i Arslan-begom, tada viši oficiri turske vojske.

Odlučna bitka između Turaka (Bosanaca i Hercegovaca) sa jedne strane i Austrijanaca, sa druge strane, odvila se 4. avgusta 1737. godine, pod Banja Lukom.

Na svom djelu fronta Ibrahim-paša je zauzeo centralni dio, dok je na lijevom krilu povjerio komandu Sulejman-begu, a na desnom Arslan-begu.

Poslije izmjene artiljerijske palbe, obje su vojske pošle na juriš jedna prema drugoj i sukobile se sabljama, prsa u prsa. Počelo je klanje, koje je trajalo satima. Austrijanci su napadali junački da bi proširili posjede i gospodstvo svog imperatora, dok su Bosanci i Hercegovci odlučno branili svoju rodnu grud, jer nisu htjeli da jedno ropstvo (tursko) zamjene drugim (austrijskim). Austrijanci su se borili protiv polumjeseca, a Bosanci i Hercegovci protiv krsta.

I dok je bosanski vezir Ali-paša na svom djelu fronta strepio za ishod bitke, hercegovački sandžakbeg Ibrahim-paša probi front Austrijanaca i izađe im u poledinu, sve zahvaljujući junačkom napadu njegovog drugog sina, bimbaše Arslan-bega.

Arslan-beg je prvi, na čelu konjice, prodro u poledinu neprijatelja, a Ibrahim-paša odmah pošao za njim konjicom i pješadijom, za kojom su nahrupili, kao obično, i bašibozuci bosanski.

Tada se osmjeliše i snage Ali-paše, pa još silnije napadoše na svom djelu fronta, dok su se Austrijanci, vidjeći da su im "Turci" zašli za ljeđa, morali povući.

Tako je Ibrahim-paša tog dana izvojevao sjajnu pobjedu nad Austrijancima, za što ga ne samo bosanski vezir Ali-paša izdašno nagradio, već ga nagradio i sâm sultan.

Tom prilikom sultan je nagradio i sinove Ibrahim-paše: obojici, i Sulejmanu i Arslanu, dodjeljuje tutule paše, pa i dekoracije, kiti im prsa svakojakim ordenima¹⁾, za što su bili preporučeni kod sultana od bosanskog vezira, koji je bio očevic i divio se njihovoj smjelosti, junaštvu i umješnosti, kojom su ova dva brata organizirali i izvršili napad na Austrijance, komandovali svojim truama, lično vitlali sabljama i izvojevali tu sjajnu pobjedu.

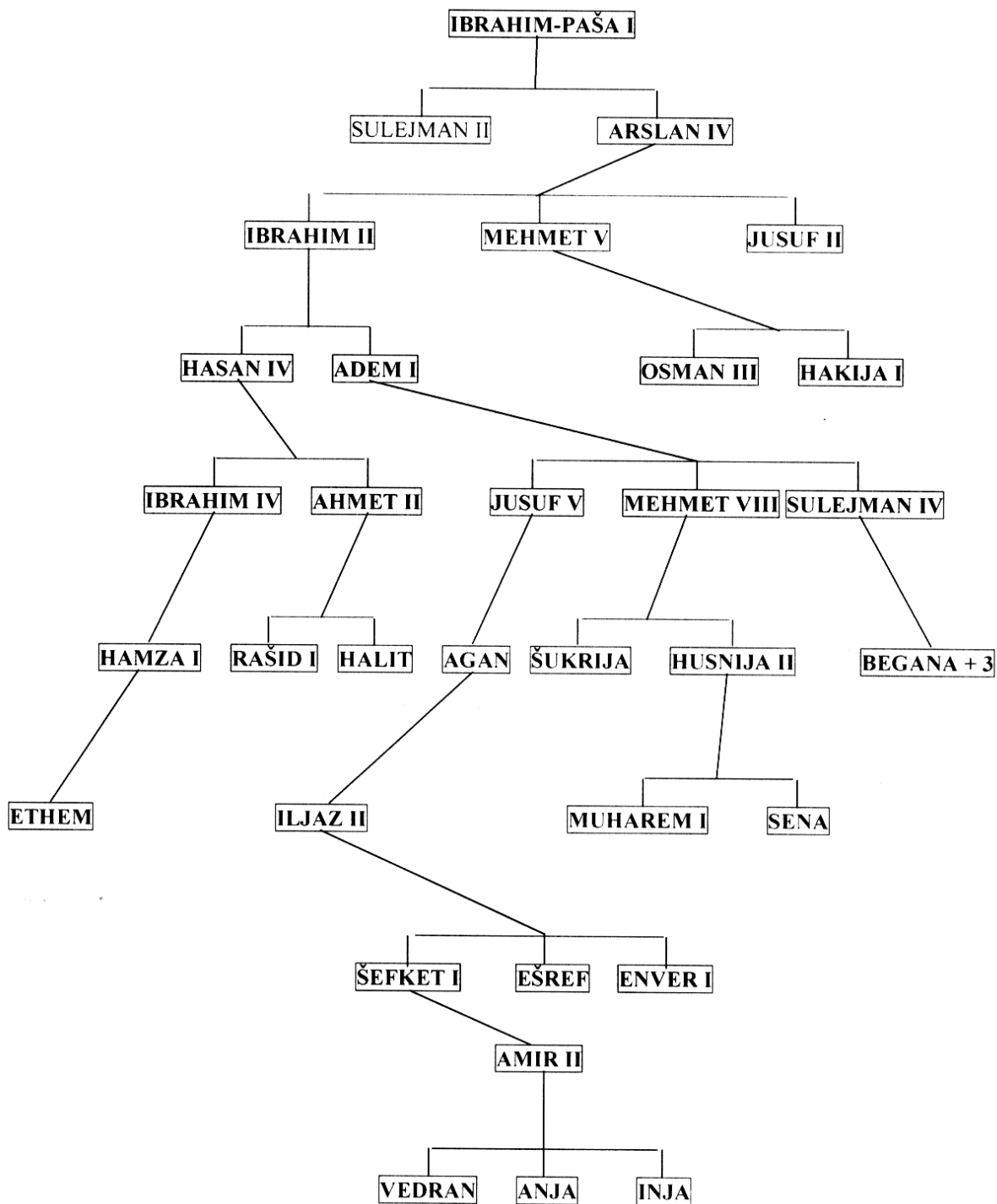
Sultan imenuje Arslan-pašu i za kapetana Trebinja, pošto je njegov otac otišao na višu dužnost – sandžakbega. Kasnije sultan ga imenuje i na položaj miri-mirana.

Ubrzo su Arslan-paši dorusli sinovi, pa je svu vojnu slavu prepustio njima, stojeći iza njih, u poledini, kao njihov savjetodavac.

Umro je negdje oko 1760. godine, u Trebinju.

Bio je oženjen i ostavio za sobom sinove: Ibrahim-pašu II, Mehmed-Ali-bega I (MEHMET V) i Jusuf-bega II.

GENEALOGIJA RESULBEGOVIĆA TREBINJA
- Podloza Arslan - pase IV -

SANDŽAKBEG IBRAHIM-PAŠA II

Ibrahim-beg je najstariji sin Arslan-paše IV Resulbegovića i unuk slavnog Ibrahim-paše I. Rodio se u Trebinju sredinom XVIII vijeka. Školovao se u Istanbulu i još u ranoj mladosti se proslavio na bojnopolju. Slijedeći primjer svojih predaka, on se odlikuje od sultana, koji mu dodjeli i titulu paše i vrati ga sa ratišta u njegovu Hercegovinu, gdje je služio po raznim mjestima.

Kao i svi ostali Resulbegovići, i Ibrahim-paša je bio sklon raji, hrišćanima, svestan da su i njegovi pretci bili hrišćani. On je nastojao da ih brani od turskog zuluma, pa i od svojih, hercegovačkih muslimana, od kojih neki, ako ne gori, nisu bili ništa bolji od samih Turaka. Branio ih je i od pravoslavnih feudalaca, koji, iako pod turskom čizmom, često su napastvovali svoje suvjernike. Tako mu se 1811. godine, jedan Trebinjac, hrišćanin, žalio na mostarskog vladiku Jeremija. U tužbi mu kaže da je "ovi jadni vilajet propanuo", jer "vladike učiniše da oru po dva sela s jednijem volovima".¹⁾

Po svemu izgleda da je tada Ibrahim-paša bio sandžakbeg Hercegovine i stolovao u Mostaru. Nekoliko godina prije, upravo 1807, kad je Sabit-paša III pao u nemilost kod sultana, Ibrahim-paša ga nasljeđuje ne samo na položaj kapetana Trebinja, već i na položaj sandžakbega Hercegovine.

U bjeljeznici br. 124 (koja se nalazi u biblioteci Osman ef. Solakovića - Sarajevo, jedan od pomenutih kupaca kuća Salih-paše Resulbegovića)²⁾, piše da je Ibrahim-paša, sa svojim sinom Hasan-begom IV (koji je tada bio muslim u Gackom), sa braćom Mehmet-begom V (tada dizdar Trebinja) i Jusuf-begom III, sa rođakom Mustafa-pašom III i ostalim hercegovačkim i bosanskim ajanima, udario 1813. godine vojskom na Sarajevo - na Turkoviju. Okršaj je bio krvav. Obije vojske sudarile su se krajnje nemilosrdno, kao da nijesu bile iste vjere. Ibrahim-paša se i ovdje, kao i na prethodnim bojištima, ističe svojom ličnom hrabrošću, a i posebnim sposobnostima dalekovidnog vojskovođe: jedan pravi Resulbegović, koji vojnoj slavi svojih predaka pridodaje još jednu slavu stranicu. Bitka na Turkoviju je ne samo najsajnija bitka ovog Resulbegovića, već i jedna od najsajnijih bitaka koje su planirali i komandovali paše ove porodice. Moguće da je i jedna od najsajnijih bitaka odvijanih u Bosni za vrijeme turskog ropstva. Obije strane su imale mnogo ubijenih i ranjenih, ali Resulbegović izvojeva sjajnu pobjedu.

Za ovu pobjedu sultan ga nanovo odlikuje najvišim turskim ordenom. Njegov specijalni izaslanik, predajući mu zlatni orden, prenosi mu naređenje sultana da odmah krene sa vojskom na Srbiju Karađorđevića, koji se bješe pobunio i oslobodio turskog ropstva jedan dio Srbije. Poslušao kao uvijek, Ibrahim-paša krenu svoju vojsku na Srbiju.

U Vučjoj Luci, kod Sarajeva, gdje je izdao naređenje vojsci da odahne i provede noć, odmah poslije večere, iznenada se razboli i odmah umre. Po svemu izgleda da su ga sarajevski ajani, koje je prije nekoliko mjeseci slomio i do nogu potukao, za osvetu otrovali.

Na njegovom nadgrobnom nišanu (kameni) stajao je ovaj natpis:

١٢٢٩	1229
هذا تاريخ وفات	Ovo je datum moje smrti.
ابراهيم باشا ابن ارسلان بك	Ibrahim paša, sin Arslan begov.
يا ناظر الى قبري	Posmatrače moga groba
كن متفكرا ومعتبرا بما لي	Promisli i uzmi za pouku moj položaj
ارحم على بالدنيا ولا تنساني	Obrati se za mene jednom dovom (molitvom)
حتى لا تنسى بمدحك مثل حالي	i ne mrzi me
ثم اعلم ان تاريخ وفات	Tako da ne zaboraviš kada dođeš u moj položaj
وقرأت هذا الد	Nakon toga znaj da je ovo datum moje smrti
	Učenje ove dove dolazi u moju korist. ³⁾

Na položaj trebinjskog kapetana dolazi Mustafa-paša III, sin Omer-bega II Resulbegovića, dok komandu nad hercegovačkom vojskom i marširanje na Srbiju preuzima sultanovim naređenjem Mehmet-paša V Resulbegović, mlađi brat Ibrahim-paše II.

Ibrahim-paša je ostavio iza sebe dva odrasla sina, jednog slavnijeg od drugog, veleslavnog Hasan-pašu IV, poslednji kapetan Trebinja i zastupnik vezira Hercegovine, i Adem-pašu - koji je nazvao turske okupatore Hercegovine « *golognjate azijatske* ». Obojicu je vodio pored sebe na Turkoviju, pa i svuda drugdje na ratištima, da bi ih osposobio i isprakticirao.

-
- 1) KORAČ, Vojislav : **TREBINJE**, knjiga II, dio prvi, Trebinje 1971, str. 562.
2) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegovići** cit. stud., str. 181, kol. II. Kod Busuladžića, vjerovatno pogrešno, piše Osman ef. Sokolović. Bjeleznica je na turskom jeziku.
3) **Iden**: str. 181, kol. II. Mustafa Busuladžić donosi u njegovoj studiji o **Resulbegovićima** i faksimil originala na turskom jeziku. Ovaj je natpis duži, ali je njegov produžetak nečitljiv. Prevod je učinio M. Busuladžić.

MEHMET-PAŠA V

Muhamet-Ali-beg (kod nas upisan kao MEHMET V) drugi je sin Arslan-paše IV Resulbegovića. Rođen je u Trebinju negdje sredinom XVIII vijeka. Pošto je završio Vojnu akademiju sultana u Istanbulu, služio ga jedno vrijeme po Aziji i Africi, kuda je zaslužio viši oficirski čin.

Godine 1812-13, srećemo ga u Trebinje na dužnost dizdara Trebinja. U to vrijeme, njegov stariji brat, Ibrahim-paša II, bio je sandžakbeg Hercegovine i kapetan Trebinja. Zajedno sa njim i Mustafa-pašom III Resulbegovićem, Mehmet-beg polazi na čelo Trebinjaca u vojnu, na Sarajevo - Turkoviju.

Kako smo već naglasili, u toj slavnoj bitci, jedna od najslavnijih bitaka u Bosni, pobjediše Hercegovci, na čelo sa svojim sandžakbegom Ibrahim-pašom. Za ovu pobjedu Ibrahim-paša ima da zahvali mnogo svom mlađem bratu, trebinjskom dizdaru Mehmet-begu, koji se u toj bitci istakao kao junak i strateg.

Poslije bitke, stavljen na znanje za ovo, sultan ga odmah dekorise za posebnu hrabrost, daje mu titulu paše i imenuje ga na visoki vojni položaj pored sandžakbega Hercegovine, Ibrahim-paše.

Godine 1813, na položaj kapetana Trebinja vidimo da dolazi Mustafa-paša III Resulbegović, koji zamjenjuje na tu dužnost Ibrahim-pašu II.

Mustafa Busuladžić piše:

"Izgleda da je Ibrahim-pašu naslijedio Mustafa-paša Resulbegović, koji se 1815. pominje kao trebinjski kapetan. Iza njega se pominju kao trebinjski kapetani Arslanbegovi sinovi: Mehmed Alija¹⁾ i Jusuf..."²⁾

Kako smo već naglasili, Ibrahim-paša, naredjenjem sultana, odmah poslije pobjede na Turkoviju, pošao je 1813. na Srbiju, ali na putu, upravo kad je stigao sa hercegovačkom vojskom u Sarajevo, neočekivano je umro. U njegovoj vojsci, na čelo Trebinjana, nalazio se i njegov brat Mehmet-paša, koji – naredjenjem sultana - odmah preuzima komandu nad hercegovačkom vojskom i nastavlja marširanje prema Beogradu. Po borbama koje je tamo vodio, on se toliko istakao i proslavio, da su ga savremenici prozvali **Biogradlija**.

Pošto se iz Srbije vratio sa pobjedom, sultan ga izgleda imenovao i na dužnost sandžakbega Hercegovine. To nam dokazuje i činjenica što on tada preduzima da sagradi cestu iz Trebinja za Dubrovnik, Biljeću, Grab i Ljubinje.

Nakon smrti Mustafa-paše III, godine 1818, vidimo da ga naslijedio na položaj kapetana Trebinja. Dužnost kapetana Trebinja vršio je kratko vrijeme, jer je ubrzo preminuo.

Umro je u Trebinju i sahranjen je pored ostalih Resulbegovića - u parku. Kada su 1928. godine iz tog parka premješteni na Rostoke zemni ostaci Resulbegovića, Sabit-paše III i Ibrahim-paše III (sin Hasan-bega IV), sa njima su premješteni tamo i zemni ostaci Muhamet-Ali-paše I (Mehmet-paše V).³⁾

Poslije njega, na položaj kapetana Trebinja dolazi njegov mlađi brat Jusuf III.

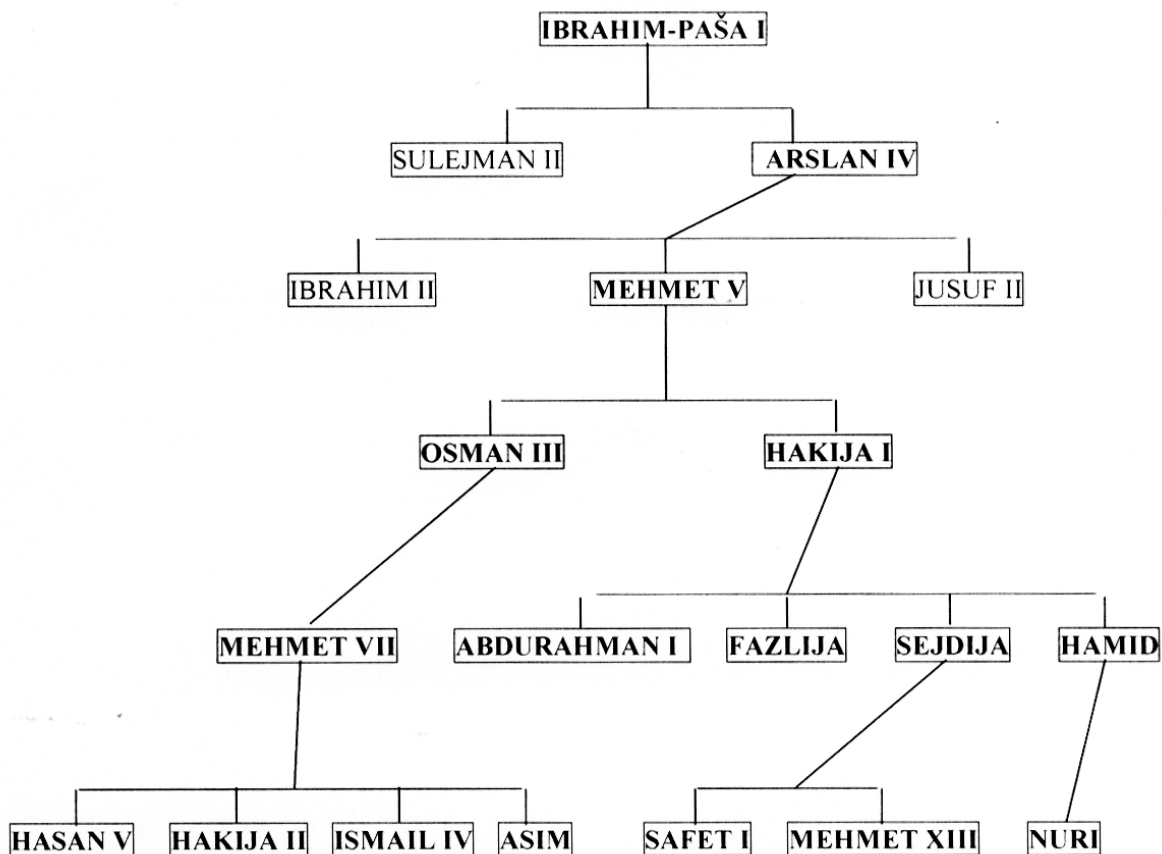
Mehmet-paša se oženio sestrom Ali-bega Rizvanbegovića, tada najveći ajan Stoca i jedan od najvećih zemljišnih posjednika Hercegovine, koja mu je rodila sinove: Osmana III i Hakiju I.

1) Riječ je o Muhamet-Aliji (Mehmet V), koga Busuladžić spominje kao Mehmed Aliju.

2) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegovići**, str. 181, kol. I.

3) **Iden**: str. 181, kol. I.

GENEALOGIJA RESULBEGOVIĆA TREBINJA
- Podloza Mehmet-paše V -

KAPETAN JUSUF-BEG II

Jusuf-beg je treći sin Arslan-paše IV, unuk veleslavnog Ibrahim-paše I Resulbegovića, sandžakbega Hercegovine. I njegov stariji brat, Ibrahim-paša II, bio je sandžakbeg Hercegovine, pa i istaknuti vojskovođa Turske imperije.

Rodio se u Trebinju i vaspitao se u vojnom duhu svojih predaka. Dostigao je i viši oficirski čin, ali nije proizveden i za pašu, ma da se junački borio na svim frontovima, gdje ga sultan pozivao. On se posebno borio pored svoje braće - na Turkoviju 1813, kod Sarajeva, pod vođstvom Ibrahim-paše II pobjedonosca, i na Srbiju, kod Beograda, pod vođstvom svog drugog brata Mehmet-paše V - Biogradlije, koji je učestvovao u gušenju Prvog srpskog ustanka Đorđa Petrovića - Karađorđa.

Poslije smrti brata Muhamet-Ali-bega (Mehmet-paše V), na položaj kapetana Trebinja dolazi Jusuf-beg, ali izgleda da nije dugo vladao kapetanijom, najviše do 1820.

Čim se vratio u Trebinje iz Vojne akademije Ahmet-beg I Resulbegović, Jusuf-beg mu odmah ustupa položaj kapetana Trebinja, jer je taj položaj i po zakonu o nasljedstvu pripadao njemu, pošto je Ahmet-begov otac Salih-paša VI, po pravu nasljedstva i bio kapetan Trebinja sve do svoje smrti, kada je svog sina Ahmet-bega ostavio maloljetnim i nesposobnim da vlada kapetanijom, pa su ga drugi zastupali na taj položaj sve dok nije odrastao.

Za Jusuf-bega nam M.Busuladžić kaže da je umro jedno deset godina nakon smrti Mehmet-paše - 1236 (1820), ako ne i koju godinu poslije 1820-te¹⁾. Moguće da ovdje imamo koju grešku u obračunanju godina po hidžri sa sadašnjim kalendarom.

Bio je oženjen, ali se ne zna koga je ostavio iza sebe.

1) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegovići**, cit. stud., str. 181, kol. I.

VEZIR HASAN-PAŠA IV

Hasan-beg je prvi sin sandžakbega Ibrahim-paše II Resulbegovića. Rođen u Trebinju oko 1775. godine. Završio je više studije na Universitetu u Istanbulu, društvene nauke. On je jedan od prvih Resulbegovića koji se ne sprema za vojni poziv, već za nešto drugo.

Dok mu je otac bio živ, bio je mualim (nastavnik mekteba) u Gackom. I pored toga, kad god je Ibrahim-paša polazio sa vojskom u kakav pohod, vodio je i njega sa sobom, ne samo kao svog savjetnika, već i kao svog zamjenika i komandanta vojnih jedinica. Tako ga vodi i u pohod na Sarajevo - na Turkoviju, gdje je komandovao jednim dijelom fronta i izvojevao sjanu pobjedu, za što mu sultan dodjeljuje najviša turska odlikovanja, pa i titulu paše. Tada se kod njega probudilo pradjedovsko vojno osjećanje i gordost, posebno kad mu poslije nekoliko mjeseci otrovaše oca sarajevski ajani. Tako on napušta posao mualima i odaje se vojnom pozivu.

Na posebnim vojnim dužnostima on je ne samo u kapetaniji Trebinja, već i pri veziru Hercegovine. On smjenjuje i svog brata Adem-pašu na dužnost kapetana Trebinja. Faktički Hasan-paša je posljednji trebinjski kapetan, jer se 1836. godine ukidaju kapetanije. Poslije toga on se spominje kao muselim - zamjenik vezira u hercegovačkom pašaluku.

Početak 1817. godine, kada su izvršene nove ozbiljne pripreme da se već jednom učini kraj pobunama u Hercegovini, jednim dijelom vojske, koja je operisala prema Grahovu i Cucama, komandovao je Hasan-paša. Tu je on bio na čelu Trebinjaca. Na čelu drugog dijela vojske stajao je Daut-beg Redžepašić, dok je na čelu celokupne vojske stajao Zulfikar Čengić. I pored svih priprema, Turci i njihovi muslimanski satrapi, nisu imali uspjeha. Ovo je ralog što je Hasan-paša pripremio da će opet napasti Grahovljane i cucko selo Trešnjevo.

U jesen 1819. godine došlo je do intervencije crnogorskog vladike Petra I Petrovića, a zatim i do pregovora. Hercegovačka plemena Zupčani, Kruševićani, Korjenićani, Banjani, Rudinjani, Grahovljani, Pivljani, Drobnjaci, Župljani i Poljani Nikšića, pristali su da se smire i vrate pod tursku vlast¹⁾, pod uslovom da su ravnopravni sa muslimanima, onako kako im je to sultan obećao.

Ovo je situacija koja prethodi pobuni bosanskih feudalaca protiv reformi carevine i sultana Mahmuta, koji se sabraše u ajansko vijeće, održano u Tuzli 1831. godine. Na tom vijeću oni izabraše za svog vođu kapetana Husein Gradaševića. Sa njima se složi i kapetan Trebinja Ahmet-paša I Resulbegović, ali ne i Hasan-paša Resulbegović sa svojim bratom Adem-pašom.

Ma da i sâm feudalac i jedan od najsilnijih ajana Hercegovine, Hasan-paša nije bio za feudalne privilegije. Još dok je bio student na Universitetu u Istanbulu, kod njega bjehu pustile duboke korijene ideje Francuske buržoaske revolucije i Napoleona Bonaparte. Na njega je posebno uticao i njegov veliki rođak Sabit-paša III Resulbegović, do 1807. kapetan Trebinja i sandžakbeg Hercegovine, saradnik Napoleona, koji je ciljao da oslobodi Hercegovinu od turskog ropstva i da je proglasi za nezavisnu državu. Ove su ideje kružile i u mozgu Hasan-paše, ali je on za to izabrao jedan drugi put - ne oružani sukob sa sultanom, već uz sultana protiv domaćih feudalaca i njihove samovolje, diktature i terora.

Hasan-paša, sa bosanskim vezirom Ali-Namik-pašom i sa hercegovačkim prvacima, stolačkim kapetanom Ali-agom Rizvanbegovićem, gatačko-pivskim ajanom Smail-agom Čengićem, nevesinjskim kapetanom Bašagom Redžepagićem, kapetanom Ljubuškog Gavran Kapetanovićem i drugim ajanima, opredjeljuju se uz sultana Mahmu-da i njegove reforme²⁾. Oni napuštaju ajansko vijeće i od prvih dana suprotstavljaju se odlukama, koje su donosili pobunjen bosanski feudali. Busulađić piše da su Hasan-paša Resulbegović, sa njegovim pristašama, za inat kapetanu Huseinu Gradaševiću, stavili turske fesove na glavu i organizovali otpor.³⁾

Kapetan Husein Gradašević šalje odmah protiv Hasan-paše i hercegovačkih kapetana Turhan-bega Sarajliju (Mehmet-beg Turhanija), sa nalogom da pohvati i uhapsi svu petoricu hercegovačkih kapetana⁴⁾. Turhan-bega podržava svojim vojnim snagama Ahmet-paša I Resulbegović, kapetan Trebinja. Na bojnopolju oni pobiše vojsku hercegovačkih kapetana i ovi se, poslije poraza, dadoše u bijeg da spase svoje glave. Hasan-paša ode u Dubrovnik, pa otuda u Bitolj, gdje je već bio stigao sa turskom vojskom veliki vezir Mehmet-Rašit-paša, koji je naredjenjem sultana pošao na pobunjenu Bosnu.

Husein-kapetan Gradašević, pošto je pripremio znatnu vojsku, ističući neprestano u prvi plan odbranu islama i tradicija, kao i ugrožena politička prava muslimana⁵⁾, u julu 1831. godine krenuo je prema Kosovu, sa ciljem da se tamo sjedini sa vojskom skadarskog velikog feudalca, vezira Mustafa-paše Bušatlije, i da onda zajedno udare na carsku vojsku, koju je predvodio pomenuti veliki sultanov vezir. Ahmet-paša Resulbegović, koji je blagovremene sve ugovorio sa skadarskim vezirom, prati ga na čelo hercegovačke vojske.

Ali događaji se nisu odvijali po ugovorenom planu između bosansko-hercegovačkih velikana i skadarskog, isto tako pobunjenog vezira protiv reformi sultana Mahmuta. Bušatlija, da bi prigrabio za sebe slavu pobjednika nad sultanom, ne izlazi na Kosovo, već preko Albanije ulazi u Makedoniju i sâm, kod Bitolje, napada svu ordiju velikog vezira Mehmet-Rašida.

Mehmet-Rašid razbi vezira Mustafa-pašu Bušatliju i primora ga na povlačenje prema Skoplju, gdje mu zada i drugi još jači udar, te se Bušatlija daje u bjekstvo i zatvori se u skadarsku tvrđavu, oklen je poslao svoje kavaze austro-ugarskom kancelaru Meternihu, da preko svog cara posreduje kod sultana da mu se oprost.

U međuvremenu, brojčano jača vojska Husein-kapetana Gradašćevića i Ahmet-paše Resulbegovića, 18. jula 1931. godine siđe na Kosovo polje i sudari se odmah sa carskom vojskom, koja je triumfalno marširala prema Skadru u poteri za Bušatlijom. Tu je carska vojska bila potučena i Kosovo po prvi put oslobođeno od Turaka poslije tragične bitke iz 1389. godine.

Husein-kapetan i Ahmet-paša uzalud su zvali Bušatliju da izađe iz skadarske tvrđave i da im se priključi, pa da zajedno nastave marširanje prema Istanbulu i da prisile sultana da se odrekne reformi. Ni poslije sjajne pobjede od 18. jula Bušatlija se nije oslobodio traume i straha, koji mu je u dva uzastopna napada zadao sultanov veliki vezir, onaj isti Mehmet-Rašid što se sada i sâm dao u bjekstvo, da bi spasio svoju glavu od pobunjenih bosanskih i hercegovačkih ajana. Bušatlija je iz svog dobrovoljnog zatvora u tvrđavi Skadra Rozafat nastavio da moli Meterniha i cara Austro-Ugarske da posreduju za njega kod sultana. Katastrofalni poraz u Babune kod Skoplja, gdje mu se jasno prikazala smrt, nije mu se skidao s očiju.

Pošto ga sultan pomilovao, Bušatlija mu se predaje, izdajući ovako svoje suborce - bosansko-hercegovačke feudalce i muslimanske fundamentaliste, sa kojima se dva-tri mjeseca prije zdogovorio za zajedničku akciju protiv sultanovih reformi.⁶⁾

Poslije pobjene na Kosovu, ne vidjeći drugog izlaza, Husein-kapetan je stupio u pregovore sa velikim vezirom Mehmet-Rašid-pašom, koji mu obeća da će intervenisati kod sultana u vezi zahtjeva bosansko-hercegovačkih feudalaca. Tada Husein-kapetan naredi povlačenje svoje vojske prema Sandžaku i Bosni.

Dok se Husein-kapetan Gradašćević povlačio sa Kosova, u Skoplju se veliki vezir posavetova sa Hasan-pašom Resulbegovićem što da se čini i kako da djeluju protiv pobunjenih bosansko-hercegovačkih feudalaca.⁷⁾

U međuvremenu, zbog pretrpjelog poraza, sultan smjenjuje sa dužnosti velikog vezira Mehmet-Rašid-pašu.

Hasan-paša se odmah vraća u Dubrovnik, odakle prelazi u Metkoviće, gdje se sastaje sa bosanskim vezirom Ali-Namik-pašom, koji je iz opkoljenog Travnika pobjegao u Dalmaciju, u stopu progonjen od Husein-kapetana i Ahmet-paše. Iz Metkovića obojica prelaze u Stolac, kod Ali-age Rizvanbegovića, koji je tu, od samog početka pobune, bio opkoljen i čekao pomoć od bosanskog vezira i Hasan-paše Resulbegovića, kao i od svog brata hadži Hafiz-paše Rizvanbegovića.

Odman po povratku u Bosni, Husein-kapetan saznaje da su Hercegovci prihvatili u Stolac bosanskog vezira Ali-Namika i Hasan-pašu Resulbegovića. Kivan na njih za ovo, da bi ih kaznio, upućuje odmah na Stolac jedan odred svoje vojske, a sa nadom da konačno likvidira to gnijezdo otpora hercegovačkih kapetana.

Hercegovački kapetani su preduzeli sve mjere da bi se što uspješnije oduprli pobunjenicima. Posebne zasluge za okupljanje sultanovih pristalica u Stolac imali su Hasan-paša Resulbegović, Ali-aga Rizvanbegović, kao i sâm bosanski vezir Ali-Namik-paša. Stolac je utvrđen, a i ostala njihova uporišta.

U julu 1831. godine dolazi do odlučne bitke kod Nevesinja (oko Brnjaka). Tu je bosanska pobunjenička vojska pretrpjela veliki poraz i njen komandant Turhan-beg Sarajlija morao je da bježi sa bojnog polja, da ga ne uhvati živog Hasan-paša Resulbegović, koji je komandovao sultanovim pristalicama i tu, pored hercegovačkih muslimana, okupio je oko sebe i znatan broj hrišćana, koje je pozvao i digao na oružje da se bore *"za časni krst i Svetog Jovana"*, obećavajući im da će ih sultan, ako pobjede, izjednačiti sa muslimanima.⁸⁾

I pored pretrpjelog poraza Husein-kapetan se ne predaje. On je nešto kasnije, uz pomoć Ahmet-paše Resulbegovića, uspio da pridobije za sebe jedan dio Hercegovine, u prvom redu sinove pokojnog Sabit-paše Resulbegovića, pa i samog hadži Hafiz-pašu, koga je brat Ali-aga Rizvanbegović od početka pobune zvao da mu pritekne u pomoć u opkoljenom Stocu. Hadži Hafiz-paša Rizvanbegović, u posljednji čas, ujedinjuje svoje vojne snage sa Ahmet-pašom Resulbegovićem i polazi na Stolac, protiv svoga brata Ali-age.

Husein-kapetan, 29. oktobra 1931. godine, šalje novu vojsku na utvrđeni Stolac i Ali-agu Rizvanbegovića, a pod komandom Ahmet-paše Resulbegovića, koji je, pored hadži Hafiz-paše, imao u svojoj vojsci i mnogo drugih Hercegovaca, u prvom redu Mostarce.

Prije polaska na Stolac, Ahmet-paša je očistio teren, posebno svoju pozadinu, proganjajući svoje protivnike do granice Dalmacije i Dubrovnika, gdje su se opet sklonili većina hercegovačkih prvaka, pristalica sultana. Sa njima i Hasan-paša, koji ponovo bježi pred razjarenim rođakom, siguran da, ako mu dopadne u ruke, neće imati ni najmanju milost za njega. Ova dva rođaka, za svo vrijeme bune Husein-kapetana u Bosni, proganjali su se kao niko drugi, kao dva najveća krvnika. Dok je Ahmet-paša bio vjerski nastrojen i konzervativno nadahnut, Hasan-paša se odlikovao liberalnim duhom svoga vremena i nastrojen ka demokratskim reformama.

U Dubrovnik Hasan-paša, kao uvijek, sklanja se kod jednog svog prijatelja, Hrvat katoličke vjere, odakle je slao po Hercegovini falsifikovane fermane, kao da ih je tobože pisao sâm sultan Mahmut, kojima je pozivao hercego-

vačko stanovništvo, bez razlike na vjersku pripadnost, da se mobilizira u redove njegove vojske. U jednom takvom dokumentu kaže se:

Hrišćani moji pravoslavni! Ustajte za krst časn, ne dajte se buntovnicima! Držite se junački i udrite se sa neprijateljem dok ne dođem s vojskom.

Nikola Pavlović

- car ruski -⁹⁾

Odsudna bitka kod Stoca odvila se 9. i 10. marta 1932. godine. Iako su imali na raspolaganje dosta snaga, pobunjeni Bosanci i Hercegovci, predvođeni od svojih istaknutih vojskovođa, opet su potučeni od sultanovih pristalica, jer je Hasan-paša – njegovim falsifikatima, ovaj put ne samo **u ime turskog sultana**, već i **u ime ruskog cara** - uspio da pridobije za sebe ne samo muslimane, već i hrišćane. I dok se Ali-aga Rizvanbegović branio iz opkoljenog Stoca, Hasan-paša je napada s leđa svog rođaka Ahmet-pašu i tako mu oteo pobjedu iz ruku.

U bitci kod Stoca poginuo je i hadži Hafiz-paša Rizvanbegović u dvoboju sa Hasan-pašom Resulbegovićem. Sâm Ahmet-paša spasio je glavu bjekstvom u Trebinje, gdje je brzo okupio novu vojsku i opet pošao protiv svog rođaka Hasan-paše.

Tih dana, za herojsku odbranu Stoca, Ali-agi Rizvanbegoviću stiže ferman od sultana, kojim ga ovaj priznaje za plemića - za bega, pa mu dodjeljuje i titulu paše. Dekorisan je, nagrađen i unaprijeđen i Hasan-paša Resulbegović. Tom prilikom izgleda da je proglašen sandžakbegom Hercegovine.

U aprilu 1932. godine Husein Kapetan šalje novu vojsku na Ali-pašu Rizvanbegovića, koju sada predvode Mujaga Zlatarević i hadži Mehmet-aga Krbešević. Negdje sredinom aprila ova je vojska stigla do Nevesinja, potukla Bašagu Redžepagića i poharala mu imanja. Odavde se pobjedonosni Bosanci upravljaju opet na Stolac, gdje je - kao uvijek - stajao iza tvrdih zidina do zuba naoružani Ali-paša Rizvanbegović.

U međuvremenu, da bi osigurao zaljeđe bosanskoj vojci Husein-kapetana, pa da im se ne desi pod Stocem kao u martu, Ahmet-paša Resulbegović, proganja po Hercegovini Hasan-pašu Resulbegovića, Smail-agu Čengića i Bašagu Redžepagića, koji su se povukli svojim vojskama prema dubrovačkoj granici, da bi imali za sebe sigurno zaljeđe.

Bosanska vojska od oko 12.000 ljudi, u kojoj je bilo Mostaraca, Ljubušaka i Počiteljaca, svi krvnički nadojeni protiv Ali-paše Rizvanbegovića, stigla je pod Stolac 11. maja 1832. godine i opkolila ga sa svih strana.

Situacija je bila sasvim kritična. Svi su izgledi bili da će ovaj put vojska Husein-kapetana pobjediti i zauzeti Stolac, to do sada nesalomljivo uporište sultanovih pristalica.

Videći da ne može probiti front svog rođaka Ahmet-paše i da pritekne u pomoć Ali-paši u Stolac, Hasan-paša, sa jednim malim djelom svoje vojske i bratom Adem-begom nanovo se upućuje prema Bitolju, u susret novom velikom sultanovom veziru Hamdi-Mahmut-paši, koji je dolazio sa oko 30.000 vojnika, da bi pod svaku cijenu slomio otpor bosanskih feudalaca. Tu, u Bitolju, on se sastaje sa velikim vezirom i dogovori se sa njim o nastavku vojnih operacija protiv ustanika. I dok se Hasan-paša vraća u Hercegovinu i, sa njenim kapetanima, probija front Ahmet-paše, sultanova vojska nastavlja marširanje preko Kosova i Sandžaka u pravcu Bosne i Sarajeva. Tu, pred Sarajevom, izadoše joj čelom u čelo vojske Husein Kapetana.

Kod Pala bosanska ustanička vojska je pretrpjela prvi požar. Na bojnopolju je komandovao sultanov vezir Hamdi-Mahmut-paša, koji izvojeva sjanu pobjedu zahvaljujući Hasan-paši Resulbegoviću. Sa svojim hercegovačkim vojnim snagama ovaj je prikovao svog rođaka Ahmet-pašu i nije mu dozvoljio da pritekne Husein Kapetanu u pomoć.

U Sarajevskom polju bosanskoj ustaničkoj vojsci je zadat drugi snažni udarac i poraz. Ovaj put vanredne zasluge imao je Ali-paša Rizvanbegović, koji je u međuvremenu razbio opsadu Stoca, izašao iz tvrđave, pa sa vojskom Hasan-paše Resulbegovića, Smail-age Čengića i Bašage Redžepagića, zadao je ustanicima neočekivani udarac kod Travnika, koji zauzeše, pa se otuda, marširajući u susret sultanovom velikom vezirom, spustiše u sarajevsko polje, gdje su odmah nemetnuli boj ustaničkoj vojsci i zadali joj definitivni poraz.

Poslije ove pobjede, kapetani Hercegovine pobjedonosno ulaze u Sarajevo i tu svečano dočekashe sultanovog velikog vezira, koji se do tada odmarao u Pale sa svojom vojskom.

Za nagradu što se nije priključila otporu i pobuni bosanskih feudalaca, sultan odmah, posebnim fermanom, odvaja Hercegovinu od bosanskog pašaluka i proglašava je zasebnim pašalukom. Glavna zasluga za ovo pripada Hasan-paši Resulbegoviću, jer je on bio inicijator i promotor tog otpora, jer je on organizovao široke narodne mase, pa i hrišćane, koji su bili u većini, da se dignu protiv feudalaca i feudalne gospode Bosne i Hercegovine, protiv njihovih nastojanja da očuvaju svoje feudalne privilegije i postojeće robovsko stanje hrišćana u Hercegovini.

Hasan-paša, kako ćemo vidjeti i u nastavku, iskreno se borio za društveno političke-promjene, gledajući u proglašenju Hercegovine zasebnim pašalukom korak u pravcu realiziranja zamisli Sabit-paše III Resulbegovića o

punoj samostalnosti njegove Hercegovine, što je već od više godina postalo i njegova opsesija. U tome je Hasan-paša gledao ne samo svoju ličnu sreću i spas, već i sreću svih Hercegovaca, bez razlike na njihovu vjersku pripadnost.

Hasan-paša, koji je u toku rata vršio dužnosti hercegovačkog sandžakbega, očekivao je da sultan proglasi za vezira Hercegovine njega, pošto je on, do tada, bio najzaslužniji i najmarkatniji živa ličnost zemlje. I svi su bili spremni na to. Ali, dok je on vršio dužnost hercegovačkog vezira, Ali-paša Rizvanbegović je poljetio u Istanbul, gdje stavlja u pokret sve svoje prijatelje, preko svega svoje zlatnike, da interveniše kod sultana da njega proglasi vezirom.

Siguran da će ga sultan imenovati za vezira Hercegovine, Hasan-paša nije ni sumnjao šta to radi u Istanbulu Ali-paša.

I dok je Ali-paša podmićivao sve, Hasan-paša realno i praktično već je vršio dužnost hercegovačkog vezira, konsolidovao vlast, sređivao stanje i uspostavljao red i zakonitost, uhapsio i svog rođaka Ahmet-pašu Resulbegovića i, na njegovu dužnost trebinjskog kapetana, privremeno imenovao svog brata Adem-bega. On nije pomišljao ni da angažuje svoje prijatelje da posreduju za bilo što u njegovu korist kod sultana, ponajmanje da za to i podmićuje koga. Siguran u svoje vanredne zasluge za sultana, Tursku i Hercegovinu, nije ni posumnjao u to da mu ko može oteti iz ruku položaj vezira.

Sasvim neočekivano za svakog, u Hercegovinu stiže vijest da je sultan imenovao vezirom Ali-pašu Rizvanbegovića.

Hasan-paša to dočekuje hladnokrvno i nastavlja da vlada Hercegovinom kao njegov zamjenik sve do proljeća 1933. godine, kada organizuje Ali-paši i svečan, dostojan doček. Na dan njegovog povratka iz Istanbula, u Potporimu, kod Mostara, izlazi mu i u susret i svečano ga dočekao, zajedno sa narodom, muslimanima i hrišćanima. Organizovao je da mu na doček izađu i mostarski vladika Josif sa sveštenstvom.

Ali-paša je ušao u Mostar 24. maja i pred narodom je pročitao sultanov ferman. U svom govoru, tom prilikom, između ostalog rekao je i ovo:

"Pravom čovjeku, bilo da je musliman ili raja, svejedno, biće uvijek mjesto kod mene...Od ovog dana nitko ne treba da ide ni caru ni u Stambul; evo vam Stambula - Mostar, a evo vam i cara u Mostaru..."

Hasan-paša je poznao sasvim dobro Ali-pašu. Imao je i jake rodbinske veze sa njim. Njegova kćerka bila je udata za Rizvan-bega Rizvanbegovića, sina Ali-paše; sestra Ali-paše bila je udata za Muhamet-Ali-bega Resulbegovića (kod nas MEHMET VI), dok je kćerka brata Ali-paše, pomenutog hadži Hafiz-paše, sada pokojan, bila udata za Seit-bega Resulbegovića. Znao je Hasan-paša i kako diše Ali-paša. On je bio siguran da se sadašnji vezir Hercegovine ni najmanje ne razlikuje od bosanskih ajana, protiv kojih se do maloprije borio. Da nije bilo Hasan-paše, koji ga povukao na svoju stranu, i Ali-paša bi se ujedinio sa njima i borio bi se protiv sultanovih reformi kao i svi ostali.

U Mostaru Ali-paša organizuje svoj dvor i kancelarije pašaluka, u kojima rade Murat-beg Čengić - kao pečatnik (sekretar), Haki-beg Resulbegović (sin njegove sestre) - kao haznadar (blagajnik), Morali Ahmet - kao čehaja, i Mehmet Pivodić - kao pisar. Pored njih radili su tu i mnogi drugi činovnici. Uz sebe, kao svoje najveće i najvjernije savjetnike, držao je Hasan-pašu Resulbegovića, Smail-agu Čengića i Bašagu Redžepagića.

Trebinjskog kapetana Ahmet-pašu Resulbegovića osudi na smrt i pogubi ga. Na njegovo mjesto, za trebinjskog kapetana prihvati već od Hasan-paše postavljenog Adem-bega Resulbegovića.

Tako je Ali-paša svu svoju vlast oslonio na najveće hercegovačke feudalce i ajane, nastavljajući da se bori protiv bosanskih feudalaca, koji - i pored poraza Husein Kapetana - nisu se pomirili sa reformama sultana.

Nije se pomirila ni raja Hercegovine sa svojim bespravnim položajem, naročito u pograničnim krajevima prema Crnoj Gori (Nikšić, Grahovo, Zubci i Drobnjaci), gdje su - tamo, preko granice - vidjeli da se njihova braća tretiraju nešto drukcije i bolje. Pošto se u njihovom životu faktički ništa nije izmjenilo, oni su počeli da prebacuju Ali-paši da nije održao svoju riječ datu prilikom stupanja na dužnost hercegovačkog vezira, a o ravnopravnosti hrišćana sa muslimanima. Grahovo, Nikšićka Župa, Drobnjaci i Saranci pokušali su da se otcijepe i pređu pod vlast Crne Gore. Da bi spriječio to, Ali-paša je preduzimao energične mjere: hvatao, hapsio, ubijao, djelio nagrade za crnogorske i uskočke glave, kojima je kitio Mostarsku tvrđavu.

OVOME, kao unosnom poslu, odazvali su se ne samo muslimani, već i hrišćani. Čobani su čak otvarali grobove, vadili mrtve, skidali im glave i nosili ih veziru u Mostar za propisanu nagradu.

To je dalo povoda crnogorskom Vladici, Petru II Petroviću Njegošu, da interveniše kod Mostarskog vezira. Postignut je sporazum o sređenju prilika na granici, ali bez uspjeha. Turci su nastavljali da ubijaju Crnogorce i njihove glave nosili paši. U vezi sa ovim, Vladika Petar II, u martu 1834. godine, piše ruskom konsulu Gagiću u Dubrovniku:

"Uz ovaj isti moj put po brdima sastao sam se sa Hasag-begom Resulbegovićem i sa sinom vezira hercegovačkog, s kojima sam učinio među Crnogorcima i Hercegovcima mir; no još nijesam ni na Cetinje došao, i već su Turci hercegovački sa znanjem istog Hasan-bega posjekli na prevaru petoricu Crnogoraca".¹⁰⁾

U to vrijeme Grahovljani su se skoro sasvim odmetnuli. Tu je bilo zborna mjesto hajdučkih četa iz svih krajeva Hercegovine. Oдавде su hajduci polazili i krstarili po čitavoj Hercegovini, dopirući do Mostara i Konjica. Turci su za ovo optuživali Vladiku.

U jednom pohodu na njih trebinjski kapetan Adem-beg Resulbegović se nije pokazao kako su to Turci htjeli. Umjesto da isuče sablju i skine im glave, on ih pomiluje i pušta svojim kućama. Ali-paša ga odmah razrešava te dužnosti i na njegovo mjesto imenuje Hasan-pašu, ne samo da bi ga udalio od sebe, već i da ga likvidira fizički. Očekivao je da će poginuti u sukobu sa Crnogorcima na granici Trebinja. Između njega i Hasan-paše, od samog početka njegovog vladanja Hercegovinom, počela su da izbijaju na vidjelo mnoga neslaganja.

Krajem jula 1936. godine Ali-paša krenu s vojskom od oko 2.000 ljudi na crnogorsku granicu. Hasan-pašu je poslao da mu po kapetanijama prikupi i dovodi pojačanja.

U avgustu 1936. godine dolazi do bitke između Turaka i Grahovljana, koje su pomagali njihova braća iz Crne Gore. Sa Turcima su i muslimani Hercegovine, koje su predvodili Ali-paša, Smail-aga Čengić i Hasan-paša Resulbegović. Pobjediše muslimani Hercegovine zahvaljujući u prvom redu posebnom junaštvu Smail-age Čengića, koga za to sultan imenuje pašom.

Čime je nagradio Hasan-pašu ne znamo, ali je poznato da se te godine ukidaju kapetanije i poslednji trebinjski kapetan Hasan-paša Resulbegović, poslije toga, spominje se kao muselin Trebinja. Između njega i Ali-paše sve više dolaze do izražaja suprotna stanovišta i neslaganja.

Ovime se situacija na granici nije smirila. Intervencijom bosanskog vezira Vedžidi-Mehmet-paše 20. oktobra 1938. godine potpisan je na Cetinju ugovor o miru, gdje se Crna Gora tretira kao nezavisna oblast. Ovaj ugovor je prvi dokumenat o nezavisnosti Crne Gore, a doprinio je tome mnogo i posebno Hasan-paša Resulbegović, koji je predvodio tursku delegaciju na Cetinje. I pored ovoga zategnutost se nastavlja. U decembru 1838. godine Ali-paša zaustavlja vladčine izaslanike u Mostaru i stavlja ih pod stražu. Vladika se žali Vedžidi-Mehmet-paši i Hasan-paši Resulbegoviću, kome piše i jedno posebno pismo, gdje mu između ostalog kaže: *"Što se tiče Grahovljana, ti znaš lijepo, da je u tome sramotno učinio Ali-paša..."*

Hasan-paša interveniše i vezir Ali-paša pušta vladčine izaslanike iz zatova, ali tek u maju 1839. godine.

Svijestan da je Smail-aga Čengić najviše doprinio crnogorskom porazu na Grahovu, Vladika Petar II je neprestalno smišljao kako da mu se osveti. U Drobnjacima, uz pomoć Cernogoraca Vladike Petra II, Smail-aga je ubijen 2. oktobra 1940. godine. Ovo je pogoršalo odnose Crne Gore sa Ali-pašom.

Tada Ali-paša krenu vojsku da kazni Drobnjake. Zatražio je pomoć i od novog bosanskog vezira Mehmet-Nusrev-paše, koji mu se odazvao i poslao 500 Albanaca sa bimbašom Sulejman-begom, 110 vojnika pod komandom juzbaše Orhan-bega i Husein kavaza, pa i 23 topdžije s jednim topom, na čelu sa juzbašom Mehmet-agom. Zajedno sa Hercegovcima skupljeno je oko 10.000 ljudi. Sa njima je Ali-paša krenuo na Gacko.

Pored sebe imao je sinove Zulfikar-bega (Hafiz-paša) i Rizvan-bega (Hafiz-paša), pa Smail-agine sinove Mehmet-bega Čengića i Ded-aga Čengića.

U ovom pohodu učestvuju i Hasan-paša Resulbegović sa oba svoja sina: Ibrahim-pašom III i Ahmet-begom II.

Ali-paša nije učestvovao u boju. On je ostao u pozadini, u Gackom, gdje je lukavo spljetkario protiv svih: i protiv hrišćana i protiv muslimana. I protiv Vladike Petra II – Njegoša, i protiv Hasan-paše Resulbegovića.

Vrhovnu komandu nad cjelokupnom vojskom on upravo zato predaje Hasan-paši, nadajući se da će u ovom boju poginuti i tako se riješiti njega.

Do sudara bosansko-hercegovačke vojske sa udruženim Drobnjacima i Crnogorcima došlo je 29. oktobra 1840. godine. Boj se odvio u Tušinama. Hasan-paša je sa konjicom prvi napao, a u stopu za njim su letjeli na svojim konjima i oba njegova sina, jedan na jednom a drugi na drugom krilu, pazeći da im oca ne opkole Crnogorci, koji su isto tako poljeteli u protiv napad sa svojom konjicom.

Mještani, koji su se borili za svoju slobodu i svoja prava, poslije nekoliko sati klanja sa svojim neprijateljima, i pored hrabrog otpora i više ubijenih Turaka, bili su prinuđeni da se povuku uz velike gubitke. Turci im zadaše težak poraz i odniješe pobjedu.¹¹⁾

Tog dana muslimani Hercegovine su posjekli 170 glava i popalili više sela, oplačkali Drobnjake i vratili se u Gacko da svečano okite grob Smail-age Čengića sa posjećenim glavama.

U ovom boju Hasan-paša se pokazao na dostojnoj visini svojih predaka, kao vanredan strateg i sposoban vojskovođa, bodreći svoje vojnike ličnim primjerom, ali i povlačeći se odmah u pozadinu, oklen je organizirao napad na

onom dijelu fronta gdje je vidio za potrebno. Posebnu pažnju on je posvetio albanskim najamnicima, za koje je znao da su spremni na izdaju.

Hasan-paša stalno interveniše za mirenje, pa i za zbliženje između vezira Ali-paše i Njegoša. On im organizuje 1842. godine susret u Dubrovnik, gdje se, poslije potpisivanja mira, Njegoš sprijateljio sa Ali-pašom, pa su pili i krv, pobratimili su se¹²⁾. Njegoš je tražio prijatelje Crnoj Gori, ali je kucnuo na pogrešna vrata.

Pri sastanku oči u oči, samo Ali-paša i Njegoš, oboje se zdogovoriše za fizičku likvidaciju Hasan-paše Resulbegovića. Njegoš je smišljao da mu se osveti za novi poraz u Drobnoj, dok je Ali-paša htio da ga se oslobodi, pošto se ni za što nisu slagali. Ali-paša je nastavio svoju vladavinu po starom. Ma da se prividno složio sa sultanovim reformama, on ih nije sprovodio. Ugnjetavao je narod na sve moguće načine. Sa time se demokratski raspoloženi Hasan-paša Resulbegović sigurno nije mogao složiti. I Busuladžić piše: *"Kasnije je Hasan-beg došao u sukob sa Ali-pašom radi njegove samovolje"*.¹³⁾

Hasan-paša se postepeno distancirao od Ali-paše, o čemu je, bez sumnje, izvijestio i sultana. Sigurno je da nije bio jedini koji se nije složio sa Ali-pašom. Uz njega je bio i Smail-aga Čengić, o kome se sve više govorilo da ga u Drobnoj ubio pašin agent Ferhat Krvavac. Nema sumnje da je Ali-paša počeo da likvidira sve one koji su bili protiv njegove samovolje. Basuladžić piše: *"Što je Hasan-beg predvidjeo, to se i dogodilo"*.¹⁴⁾

Prilikom sastanka sa Njegošem u Dubrovniku, Hasan-paša i Njegoš uprli su oči jedan u drugog i dugo se gledali u ćutnji. Svjesni da su braća iste krvi, svaki je od njih mislio za dobro svojih vjernika. Resulbegović je siguran da mu Vladika i njemu smišlja osvjetu ili smrt, kao i nekoliko mjeseci prije Smail-agi Čengiću. Ali mu ni na kraj pameti nije bilo da se i Ali-paša zdogovorio za to sa Njegošem.

I poslije ovog mira situacija na granici se nije smirila.

Po ugovorenom planu sa Njegošem, u proljeće 1843. godine Ali-paša šalje na Cetinje svoje izaslanike, tobože da opet pregovaraju o miru. U grupi izaslanika, pored Hasan-paše, Ali-paša je imenovao i svoga sina hadži Rizvan-pašu, zatim Bašagu Redžepagića, četiri ugledna Nikšićana i tri Stočana.

Pošto Hasan-paša odbija da uzme učešće u tom izaslanstvu, Ali-paša šalje kod njega svog sina hadži Rizvan-pašu, koji je bio oženej Hasan-pašinom kćerkom Nurijom, da skloni svoga tašta da se pridruži izaslanstvu i pođe pod Ostrog u Crnu Goru. Budući da je u tom izaslanstvu bio i sin Ali-pašin, Hasan-paša pristade i krenu za Nikšić, gdje su se skupili svi izaslanici. Kad tamo, umjesto hadži Rizvan-paše Rizvanbegovića dolazi Ali-pašin rođak Mustaj-beg Rizvanbegović, oženjen Behijom, kćerkom Abdurahman-bega I Resulbegovića, rođak našeg Hasana. Tada promućurni Hasan-paša opet odbije da uzme učešće u to izaslanstvo i ostade u Nikšić. On je jedini od članova izaslanstva koji ne ode pod Ostrog. Štoviše on otvoreno reče svima: *"Budale se vode pod Ostrog, a Haso je još pametan. Ti Bašo, ako mene pitaš, nećeš ni kročiti"*.

Izaslanici Ali-paše odmah su se vratili ispod Ostroga ne susrevši se sa Vladikom crnogorskim, Njegošem. Pri povratku su ih napali Crnogorci na Bašinoj Vodi i ubili četiri Nikšićana i dva Stočana. Bašaga sa družinom, pukim slučajem je izvukao živu glavu. Među pogubljenim Nikšićanima bio je i kapetan Mujaga Mušović, jedan od neprijatelja Ali-paše Rizvanbegovića.

Prema jednom pismu Vladike Petra II, krivicu za ovu pogibiju snosi samo Ali-paša, tobože zato što su se njegovi ljudi uputili na sastanak s namjerom da ubiju Vladiku¹⁵⁾. Nema sumnje da Vladika nije mogao oprostiti Hasan-paši Resulbegoviću što je glavama na Grahovu posjećenih devet Petrovića okitio Trebinjsku tvrđavu.

Opšte je mišljenje da su ovo ubijstvo zajednički izvršili Vladika Petar II i Ali-paša Rizvanbegović, da bi se paša na taj način oslobodio nekih istaknutih ljudi i protivnika, a i Vladika svojih neprijatelja. Ima tvrdjenja da se još na sastanku u Dubrovniku Ali-paša žalio Vladiци na neke svoje ljude, hercegovačke prvake, neprijateljski raspoložene prema njemu, i predložio mu da nađu način da ih se oslobode. On je tada spominjao Hasan-pašu Resulbegovića, Ali-bega Ljubovića, Mula-agu Tanovića, Mujagu Mušovića, Muka Ljucu i Bašagu Redžepagića. Hasan-paša je čak bio prvi na listi, kao najopasniji od njih. Ali-paša je predložio Vladiци da ih on uputi na pregovore u Crnu Goru i da ih tamo pobiju Crnogorci.¹⁶⁾

Pored Hasan-paše, osilili su se i neki Nikšićani, kao i drugi prvaci. Prema tome svi su mišljenja da se ova pogibija kod Nikšića (na Bašinoj Vodi) pripremila u sporazumu između Ali-paše i Vladike Petra II. Postoji mišljenje da je Ali-paša žrtvovao i svoga rođaka Mustaj-bega Rizvanbegovića da bi postigao željeni cilj i da ovako prikrije svoju namjeru.

Po povratku iz Nikšića Ali-paša je premjestio Hasan-pašu sa položaja trebinjskog muselina na položaj muselina u Pljevljima (Taslidža), ali on nije otišao tamo. Povukao se u jedan zaseljak kod Trebinja, čekajući bolje dane. Svakako i da se osvijeti Ali-paši. Muselinom Trebinja Ali-paša imenuje svoga sina Rustem-bega, a sa nadom da preko njega stekne privrženost Trebinjaca.

U ovo vrijeme (1847) Vladika Petar II objavljuje svoj slavni spjev GORSKI VIJENAC i jedan primjerak šalje na poklon Hasan-paši, koga je cijenio kao intelektualca i bistra čovjeka. Čim je to pročitao, Hasan-paša piše pismo

Vladici, u kojemu mu kaže, između ostalog: *"Ostavi gusle i pjevanje, Vladiko, pa razvij zastavu slobode i okupi nas na Kosovo, pa ili da se oslobodimo, ili da junački poginemo!"*

Ovo nije jedino pismo koje Hasan-paša piše Velikom Njegošu. Do sada su otkrivena i objavljena 12 ovakvih pisama, koja je pisao Hasan-paša Njegošu i Njegoš njemu, a koja je objelodanio Ibrahim Defterdarević¹⁷⁾.

Poslije smrti sultana Mahmuda (1839), na prijesto Turske imperije dolazi njegov sin Abdul-Medžid (1839-1861). On je nastavio rad na daljem sprovođenju reformi i modernizovanju Turske Imperije. Stupanjem na prijesto on daje poznatu deklaraciju **Hatišerif od Gilhane**, kojom se, u smislu već usvojenog zakona **Tanzimati hairije** (= Spasonosne uredbe), između ostalog, obećaju sloboda i ravnopravnost svih turskih podanika, bez razlike na vjeru.

Bosanski feudalci su opet dali otpor. Digoše se na bunu. Za razliku od ranije situacije, sad se ovom otporu pridružila i Hercegovina, na čelu sa svojim vezirom Ali-pašom Rizvanbegovićem, koji je više pažnje posvećivao učvršćenju svoje vlasti, nego sprovođenju reformi. Ovako on skide masku i pokaza pred cijelim svijetom svoje pravo lice.

U početku vladavine sultana Abdul-Medžida, Ali-paša nije sasvim otvoreni neprijatelj reformi. Njegovo neprijateljstvo je tada osujetio samo Hasan-paša Resulbegović.

Zbog otpora bosanskih i hercegovačkih feudalaca, turska vlada nije mogla da sprovede reforme u Bosni i Hercegovini. Posledica toga su u ovim krajevima stalne bune i pogranična čarkanja. Štoviše, bosansko-hercegovački feudalci pripretili su sultanu da će opet sići na Kosovo i ukrstiti sablje još jednom sa njegovom vojskom.

Da bi se dokrajčilo sa tim, sultan šalje tamo energičnog seraskera (vrhovni komandant), ljutog **Omer-pašu Latasa**, svog najpoznatijeg i najvećeg vojskovođu, koji do tada nije pretrpeo nijedan poraz. Dok za bosanskog vezira postavlja Hafiz-Mehmet-pašu, koji smjenjuje neodlučnog vezira Mehmet-Nusrev-pašu.

Omer-paša maršira prema Sarajevu sa 11 bataljona pešadije, jednom modernom poljskom baterijom i nešto konjice. Kao prethodnica njegove armije leti prema Bosni na konju poljski grof Ilinski (poznat među Turcima imenom Muhamet-Skender-beg).

Omer-paša stigao je u Sarajevo u ljeto 1850. godine i utaborio se na Gorici. Odmah, 12. avgusta, on pozove tu sve bosansko-hercegovačke velikodostojnike, ajane i prvake. Pročita im sultanov ferman, po kome se ovlašćuje da u Bosni i Hercegovini sprovede Tanzimati hairije. Poslije toga ih raspusti svojim kućama. Zadržao je samo Ali-pašu Rizvanbegovića, da mu ne bi pravio kakve neprilike u Hercegovini, a i kao garanciju da njegovi sinovi izvrše postavljene zadatke.

Poslije nekoliko dana izbila je buna u Bosanskoj Krajini. Omer-paša se odmah upućuje tamo. Ali-paša to iskorišćava i juri k njegovom Mostaru, Tamo ga dočekalo neprijatno iznenađenje: Mostarci ga optužuju za sve i proteruju ga iz svog grada.

Pošto je lično bio zauzet bunama u Krajini i Posavini, Omer-paša šalje u Hercegovinu Muhamet-Skender-bega, svog prvog i najvećeg saradnika. Uz Skender-bega je i Hasan-paša Resulbegović sa bratom Adem-pašom i sinovima. On napada i oslobadja tvrđavu Stolac, kojom je vladao hadži Rizvan-paša Rizvanbegović, suprug Hasan-begove kćerke Nurije. Prema izvještaju austrijskog konzula Atanackovića, Omer-paša daje u posjed tvrđavu Stolac Hasan-paši, kao svom najsigurnijem saradniku u Hercegovini, koji se još prije ovih događaja odrekao Ali-paše, izjavljujući svoju lojalnost prema sultanu i njegovim reformama. Austrijski namjesnik u Dalmaciji baron Gerald izveštava Beč:

"Svi sposobni za oružje u kadiluku Trebinje, na čijem čelu se nalazi Hasan-beg Resulbegović, nekadašnji dobro poznati kapetan ovog distrikta, već su spremni za polazak".¹⁸⁾

Dva dana kasnije Gerald opet izveštava: *"Sila kojom Omer-paša provaljuje u Hercegovinu nije sama po sebi dovoljna da uguši ustanak, ali kako će vjerovatno većina tamošnjih prvaka, među kojima i Ali beg Pašić iz Ljubuškog i uplivni stari Hasan-beg Resulbegović iz Trebinja, stojati uz njega, a lukavi vezir Ali-Paša jedva će se usuditi da oponira svome gospodaru, to će Omer-paši poč skoro za rukom da ustanku stane na kraj i željenim namjerama Portinim i u Hercegovini prokčiti put".¹⁹⁾*

Da bi spriječio povezivanje Hercegovaca s pobunjenicima u Bosni, Skender-beg hita sa svojim snagama za Konjic i prvi napada pobunjenike. Poslije krvavih bitaka, naterao je protivnika na predaju. Iz Konjica on se odmah upućuje u Mostar i 10. februara 1851. godine ulazi u grad bez otpora.

Sutradan Skender-beg je primio u audijenciju Ali-pašina sina Hafiz-pašu i zadržao ga kod sebe. Izvršavajući striktno Omer-pašina naređenja, on je odmah pozvao u Mostar i Ali-pašu. Organizovao mu je i sjajni doček, ali - poslije nekoliko dana (17. februara) - sve se odjednom izmijenilo: Ali-paša Rizvanbegović, zajedno sa svojim sinom Hafiz-pašom, nadjoše se u zatvor.

Odmah stiže u Mostar i Omer-paša, koji svu blagajnu povjeri Hasan-paši Resulbegoviću, stavljajući mu u dužnost "da tijekom komendira".²⁰⁾

Zbog novih pobuna u Krajini, Omer-paša je morao da se najhitnije vrati tamo. Zato organizuje odmah vojni sud i predaje mu Ali-pašu na suđenje. Na čelo tog suda imenuje Hasan-pašu Resulbegovića.

Kao protivnik sprovođenja Tanzimata u Bosni i Hercegovini, Ali-paša Rizvanbegović je osuđen da "prati Omer-pašu kroz Bosnu jašući na mršavu kljusetu, koje je njegov sin Hafiz-paša morao za ular voditi" - piše Ahmet Muratbegović²¹⁾. Hamdija Kapidžić dodaje da je Ali-paša jahao "okrenut glavom sapima sa repom u ruci".²²⁾

Krajem marta 1851. godine Ali-paša Rizvanbegović je ubijen u Dobrinji, kod Banja Luke, a po naređenju Omer-paše, koji je zato zadužio jednog "Ciganina ili Anadolca". Ovaj mu je noću sasuo dva zrna olova i glavu. Tako ga hak Hasan-paše Resulbegovića i mnogih drugih nevinih ljudi, koje je iznevjerio i pogubio, najzad stiže.

Pošto je svrgnut sa položaja hercegovačkog vezira Ali-paša, govorilo se da će sultan tu dužnost povjeriti Skender-begu ili "čuvanom starom" Hasan-paši Resulbegoviću. Omer-paša Latas je to riješio drukčije. U Mostaru je ostavio jedan tabor nizama pod komandom Ibrahim-paše Resulbegovića i za pomoćnika mu odredio oca - Hasan-pašu.

Hercegovački se pašaluk ukida i Hercegovina se opet prisajedinjuje Bosni kao sandžak. To je zasluga Ali-paše Rizvanbegovića za Hercegovinu i Hercegovce. Dok je Hasan-paša Resulbegović pregorevao da od Hercegovine napravi slobodnu i zasebnu, nezavisnu državu, Ali-paša Rizvanbegović je, svojim terorom, vraća natrag, pod vlast sultana i sarajevskih vezira.

Činjenica je da je Hercegovačkim pašalukom, u početku, sve do maja 1833. godine, kada se iz Istanbula vratio Ali-paša, vladao Hasan-paša u svojstvu vezira. Isto tako činjenica je da je i posljednje svoje dane ovaj pašaluk proveo pod vlast Hasan-paše Resulbegovića, od 12. avgusta 1850. godine, kada se faktički hapsi Ali-paša, pa sve dok nije stigao sultanov ferman o njegovom ukidanju, negdje krajem 1851. godine, kada je Hasan-paša već umro. Što znači – Hasan-paša Resulbegović je preminuo faktički kao vezir Hercegovačkog pašaluka. Ovo nam potvrđuje Mustafa Busuladžić, koji piše da, poslije svrgnuća sa vlasti Ali-paše Rizvanbegovića, Hasan-beg Resulbegović "vodi glavnu riječ u Hercegovini".

Hercegovačkim sandžakom opet vladaju Resulbegovići. Poslije ukidanja pašaluka, prvi hercegovački sandžakbeg bio je Hasan-pašin sin Ibrahim-paša III.

Zloglasni Omer-paša Latas, od svih bosansko-hercegovačkih velikaša, koji su se istakli u javnom životu, samo je dvojicu poštediti: Hasan-pašu Resulbegovića i Derviš-bega Teskeredžića, kaže nam M. Busuladžić, prvi historičar ove porodice. U njegovoj studiji o **Resulbegovićima** piše da je Hasan-paša bio « najmarkantnija politička ličnost Hercegovine u prvoj polovini XIX vijeka »²³⁾. I prije i poslije Busuladžića, ličnost Hasan-paše Resulbegovića su tretirali u svojim studijama, pa i u posebnim knjigama, mnoga pera, ne samo naša, jugoslovenska, već i strana. O ovom Resulbegoviću postoji vrlo bogata literatura i na stranim jezicima, što treba istražiti i posvetiti joj jednu posebnu studiju, jer je ovaj Resulbegović to zaslužio. Domovina Hercegovina mu je to dužna. Ako ona to ne učini, učinićemo mi - njegovi dostojni sljedbenici - Resulbegovići i Burovići, ne samo kao dug prema njemu, već i kao dug prema našoj domovini, koja se s njim ponosila i treba da se ponosi, jer je stvarno bio i ostao jedna od njenih najvećih historijskih ličnosti. Bez Hasan-paše Resulbegovića, koji je sudio i vezira Hercegovine, ne može se pisati istorija ove zemlje.

Demokratski raspoložen, Hasan-paša je u narodu bio vrlo popularan. Istakao se mudrošću i dosjetljivošću. O njemu kruže mnoge anegdote, koje se prepričavaju na sve strane Hercegovine, pa i dalje. Ljetnje su mu rezidencije bile u Bregovima i na Starom Slanu, gdje je za sebe izgradio nove konake, čiji se ostaci i danas vide.

Hasan-paša je posjedovao slanicu u Sutorini, koja je sa dijelom zaliva u Igalu (kod Herceg Novog) pripala Trebinju i Hercegovini i poslije razgraničenja, nakon pada Herceg Novog u ruke Mletaka i Burovića.

Kada su majstori na Slanom gradili konake, Hasan-paša ih je sa lulom u ustima nadgledao. Djeci, koja su se nalazila oko građevina, zapovijedi da mu donesu vatre da zapali lulu. Svi odmah potrčaše. Kad su došla do vatre, našla su se u neprilici. Pošto nisu imali mašice, nijesu znala kako da odnesu paši žar da zapali lulu. Jedno dijete nađe izlaz: na svoj dlan stavi pepeo, pa onda žar - i posluži pašu. Hasan-paša ga pogleda i reče mu: "Vala, sinko, neka dobro znaš: s tobom će sultan i Stambol imati posla! Mnogo ćeš im beljaja nanijeti!"

To se i ostrvarilo. Dijete se zvalo **Luka Vukalović**, kasnije hercegovački istaknuti hajduk, pa vođa i glavni junak Hercegovačkog ustanka iz 1875. godine.

Hasan-paša se oženio kćerkom Mujage Serdarovića, iz Ljubinja. Iza sebe je ostavio dva sina (Ibrahim-pašu III i Ahmet-bega II) i dvije kćerke (Dževahiru I i Nuriju I). Prva se udala u Gacko, za Tahir-bega, sina Smail-age Čenigća, a druga u Stolac, za hadži Rizvan-pašu, sina Ali-paše Rizvanbegovića.

Umro je u Trebinju 1851. godine, u dubokoj starosti, na dužnost pomoćnika svog sina, sandžakbega Ibrahim-paše III, ali mnogi misle da ga otrovao Omer-paša Latas, koji je imao naređenje od sultana da fizički likvidira staro

feudalno plemstvo Bosne i Hercegovine, bez obzira na njihov stav prema reformama, kao što je to sultan uradio i po ostalim zemljama njegove imperije.

Hasan-pašin mezar savršen je sa zemljom kada su gradski mezaristani iza austrijske okupacije pretvoreni u park.

-
- 1) LUBURIĆ Andrija - PEROVIĆ Spiro: **PORIJEKLO I PROŠLOST DINASTIJE PETROVIĆ**, I, Beograd 1940, str. 263-267.
- 2) KNEZOVIĆ, fra Oton: **Ali-paša Rizvanbegović - Stočević, hercegovački vezir 1832-1851**, GLASNIK ZEMALJSKO MUZEJA, Sarajevo 1928, str. 24.
- 3) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegovići**, NOVI BEHAR, br. 12, cit. stud. str. 182, kol. I
- 4) **Iden**: str. 182, kol. I.
- 5) KORAC, Vojislav: **cit. djelo**, str. 321.
- 6) UNIVERSITETI SHTETËROR I TIRANËS - Instituti i Historisë dhe i Gjuhësisë: **HISTORIA E SHQIPËRISË**, dio I, Tirana 1959, str. 485-486.
- 7) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **cit. stud.**, str. 182, kol. I.
- 8) ČURIĆ, H.: **Ali-paša Rizvanbegović - Stočević**, - GODIŠNJICA NIKOLE ČUPIĆA, knj. XLVI, Beograd 1937, str. 211-2.
- 9) **Iden**: str. 212.
- 10) ĐUKIĆ, P.: **Petar Petrović II i Ali-paša Stočević**, - ZAPISI XXIII, Cetinje 1935, str. 201.
- 11) ČURIĆ, H.: **cit. stud.**, str. 228-9.
- 12) JOVIČEVIĆ, B.: **cit. djelo**, str. 149.
- 13) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **cit. stud.**, str. 182.
- 14) **Iden**: str. 182.
- 15) ĐUKIĆ, P.: **cit. studija**, str. 21.
- 16) MAGOVČEVIĆ, J.: **Još nešto o odnosima Vladike Rada i Ali-paše Stočevića**, cit. stud., str. 66.
- 17) DEFTERDAREVIĆ, Ibrahim-beg: **STARE LISTINE PORODICE RESULBEGOVIĆ**, glasnik Zemaljskog muzeja BiH, IX, Sarajevo 1897, str. 193.
- 18) ŠIŠIĆ, F.: **BOSNA I HERCEGOVINA ZA VREME VEZIROVANJA OMER-PAŠE LATASA (1850-1852)**, Beograd 1938, str. 116.
- 19) BAŠAGIĆ, S.: **c.stud.**, 251; ČURIĆ, H.: **c.stud.**, str. 245.
- 20) BAŠAGIĆ, S.: **cit.stud.**, str. 251.
- 21) MURATBEGOVIĆ, Ahmet: **OMER-PAŠA LATAS U BOSNI**, Zagreb 1944, str. 82-3.
- 22) KAPIDŽIĆ, Hamdija: **OMER-PAŠA LATAS U BOSNI**, - KALENDAR GAJRET za 1938, Sarajevo 1938, str. 54.
- 23) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **cit. studija**, str. 182.

ADEM-PAŠA I

Adem-beg je drugi sin sandžakbega Ibrahim-paše II Resulbegovića. Rodio se u Trebinju negdje oko 1780. godine. Školovan je u Istanbulu, pri Vojnoj akademiji i vratio se svom Trebinju i Hercegovini pun elana i nadahnuća, koja su ulila mladim oficirima nova vremena, posebno Napoleon i Francuska buržuaska revolucija.

Na Adem-begovo vaspitanje uticao je mnogo i njegov veliki rođak Sabit-paša III Resulbegović, pa je zahvaljujući ovome, a i svom starijem bratu veleslavnom Hasan-paši IV, postao jedan od nacionalno najsvjesnijih muslimana svoga vremena. Kao rijetko ko u to vrijeme on je svijesan da biti musliman ne znači biti i Turčin. On sasvim dobro zna da su mu hrišćani Hercegovine braća po krvi i nacionalnosti, da je i on Hercegovac isto toliko koliko i svaki drugi hrišćanin i da ih od njih razdvaja samo vjera, nametnuta od okupatora.

Njegov otac, Ibrahim-paša, držao je pri sebi oba sina i vodio ih sa sobom u sve svoje vojne pohode, spremajući ih tako za tradicionalni porodični vojni poziv. Sa činom juzbaše Adem-beg će učestvovati pored oca i u slavnim pohodima na Sarajevo - Turkoviju, gdje se istakao i sultan ga odlikovao za hrabrost, pa ga i unaprijedio u čin bimbاشة.

Za vrijeme ustanka kapetana Husein Gradaševića, zajedno sa svojim bratom Hasan-pašom, opredelio se na strani sultana, pa se borio i protiv svog rođaka, tadašnjeg kapetana Trebinja Ahmet-paše I Resulbegovića, koji se opredelio za ustanak i Husein Kapetana Gradaševića. Sa braćom Resulbegović, Hasanom i Ademom, ujedinjuju se četiri najznačajnija kapetana Hercegovine, među njima i Ali-aga Rizvanbegović, sa kojim su bili srođeni još od prije mnogo godina.

Bimbaša Adem-beg učestvuje skoro u svim bitkama svoga brata Hasan-paše, prati ga dva puta u Bitolj, gdje se ovaj sreo sa sultanovim velikim vezirom, pa i u bitci na sarajevskom polju 1832. godine, gdje je definitivno poražen Husein Kapetan Gradašević, a bimbasha Adem-beg odlikovan i proglašen za pašu.

Dolaskom na vlast Ali-paše Rizvanbegovića u svojstvu vezira Hercegovine, njemu se povjerava položaj trebinjskog kapetana, koji je do tada držao njegov rođak - Ahmet-paša I Resulbegović, desno krilo Husein Kapetana. Kako smo već rekli, Ahmet-paša je uhapšen od Hasan-paše i osuđen od vezira Ali-paše na smrt.

Mostarski vezir Ali-paša Rizvanbegović od samog početka svoje vladavine počeo je da skreće sa položaja pristalice sultanovih reformi u jednog apsolutnog vladara, koji će se suprotstaviti sultanovim reformama, posebno reformama njegovog sina Abdul-Medžida (1839-1861). Pošto se mnogi nisu složili sa njim, u prvom redu Hasan-paša Resulbegović, Ali-paša je počeo da likvidira svoje protivnike i fizički.

Tako 1834. godine Ali-paša naređuje Adem-paši da, kao kapetan Trebinja, pođe sa vojskom u pohod na Grahovljane, koji su postali jataci hajduka Hercegovine i Crne Gore. Nadao se da će tamo Adem-paša ostaviti svoju glavu, kao što se to desilo i mnogim drugim kapetanima, pa i Smail-agi Čengiću.

Adem-paša ode, ali se i vrati živ i zdrav. Tada ga Ali-paša suspenduje sa dužnosti trebinjskog kapetana, tobože zato što se pokazao prema pobunjenicima blag, nije isukao sablju na njih po turskom običaju, već ih je pomilovao i pustio svojim kućama. Da bi to maskirao, a i da bi udaljio sa centralne vlasti pašaluka Hasan-pašu, dužnost kapetana Trebinja Ali-paša prenosi na ovoga.

Od tada Adem-paša se povukao na svoje imanje u Bregovima i čekao da mu dođe dan. Uskoro će se za njim povući sa vlasti i Hasan-paša, čekajući i on da mu dođe dan. I dođe im željeni i tako dugo očekivani dan.

Bosansko-hercegovački feodalci se opet pobuniše protiv reformi sultana. Ovaj put Ali-paša izađe protiv reformi otvoreno i među prvima, dok se Resulbegovići opet izjaviše za reforme i sultana, ovaj put bez izuzetka.

I dok ljuti sultanov serasker Omer-paša Latas, sa sultanovim fermanom u ruci, maršira sa vojskom prema Bosni i Sarajevu, Hasan-paša Resulbegović sa svojim bratom Adem-pašom i sinovima, rođacima i svim svojim privrženicima, leti na konju u susret prethodnici sultanovog seraskera - Muhamet-Skender-bega. Od prvog dana njihovog susreta u Sarajevo, oba će ova Resulbegovića postati njapovjerljiviji ljudi i Muhamet-Skender-bega i samog Omer-paše Latasa.

Zajedno sa Skender-begom Adem-paša ide u Konjic i razbija tamo pobunjenike. Zatim se vraća u Mostar i sa Skender-begom hapsi Ali-pašu i njegovog sina Hafiz-pašu.

U to vrijeme stiže u Mostar i Omer-paša Latas, koji odmah organizuje suđenje Ali-paši i njegovom sinu. Svi istoričari pišu da su u sastav ovog suda *"između ostalih ušli Hasan-beg Resulbegović i novoimenovani trebinjski mu-selim Adem-beg Resulbegović"*.¹⁾

U čitavoj Hercegovini Omer-paša Latas nije moga da nađe dostojnije sudije da sude hercegovačkog vezira.

Imenovanjem za trebinjskog muselima Adem-paša postaje zastupnik vezira u tom gradu i u čitavoj Hercegovini. Pošto je ovako doživio punu satisfakciju za sve što je lično i porodično pretrpio od samovolje Ali-paše, Adem-paša je pošao u hadžiluk i povukao se sa svih državnih poslova. Od tada za sve Trebinjane i Hercegovce on je samo Hadži Adem-beg.

I pored reformi sultana Abdul-Medžida, situacija u Hercegovini se ne mijenja mnogo. Tlačenje i eksploatacija se nastavljaju. Nastavlja se i vjerska diskriminacija. Kao posljedica svega toga raste i nezadovoljstvo svih, posebno hrišćana, koji su bili najeksploatirani i najdiskriminirani dio stanovništva. Zato se oni i spremaju za novi ustanak protiv turskog okupatora, a za definitivno oslobođenje svoje domovine.

Među hrišćanima Hercegovine, Mićo Ljubibratić je bio jedan od najpoznatijih ustaničkih vođa. On se tada nalazio u Beogradu, kao emigrant, i bio povjerenik srpske vlade upravo za organizovanje ustanka. Istovremeno on je bio i jedan od aktivnih pobornika saradnje između hrišćana i muslimana, naročito pri kraju vlade kneza Mihaila Obrenovića.

"Ercegovački i bosanski Turci mrže Osmanlije,- kaže on u jedno pismu Matiji Banu,- ali nisu smjeli ništa da preduzmu protiv njih, jer se boje hrišćana da ne budu protiv njih, kao što su bili 1850-51. godine. I zato se vrlo polako širila misao izmirenja, i to u početku samo kod nekih begova i aga."

Govoreći o svom konkretnom radu u ovom pravcu, on kaže u svom memoarskom spisu iz 1883. godine, koji je pisao za Toma Orahovca:

"Još 1861. godine povedoh riječ sa Ahmetom Kavzićem iz Trebinja. Ovaj Turčin je bio kum sa Lukom Vukolovićem. Ahmeta sam privolio za ovu stvar i on se zareče da će svakom prilikom govoriti o ovom izmirenju s trebinjskim Turcima. 1862. godine govorio sam o ovoj stvari sa mnogim Turcima u Mostaru...1863. godine govorio sam o ovome Avdiji Cvijetiću i Adem begu Resulbegoviću. Svi su ovi Turci bili voljni da se dođe do sporazuma".²⁾

Ljubibratić je prešao u Hercegovinu 1866. godine sa zadatkom da izvrši sve potrebne pripreme za podizanje ustanka, ali i da svakako obezbijedi i saradnju sa muslimanima. Govoreći o tomje, on kaže da se

"misao izmirenja među hrišćanimja i Turcima bosansko-hercegovačkim gajila u Biogradu od 1848. godine, ali je (bila) Ljubibratićem živo pokrenuta 1866. godine. Tada, odlazeći iz Biograda u Ercegovinu, on je uvjeravao u mogućnosti toga izmirenja prvog ministra Iliju Garašanina, koji mu preporuča da na tome živo radi dodajući da će Srbija pristati na svaku moguću koncesiju u tome pogledu i dati turskim stanovnicima sva jemstva".³⁾

Čim je stigao na Grahovo, Ljubibratić je poslao Miloša Andrijića do Boška Zotovića s preporukom da se odmah poveže s Adem-begom Resulbegovićem. Zotović je to učinio i o svemu izvijestio Ljubibratića. Adem-beg se plašio osвете i kazao Zotoviću:

*"Boško, kad bi znali da vi doista tako mislite, tako mi Boga i onoga svijeta, ja bih prvi uzjahao hata i istrkao sablju na ove **golognjate azijatske**, ali se bojim da mi ti ne udariš s leđa".*

Zotović ga uvjeravao u iskrenost sporazuma i onda je Adem-beg odgovorio:

"Boško, neka mi raja ne uzme život, neka mi ne dirne u din (vjeru), hrz (čast) i obraz. Ona će mi oteti imanje, pa će me dotjerati da budem drvar i vodar. A ja to neću biti. Volim po sto puta poginuti. Nego kad bi htio beg - Milošev sin (koji šalje topove, puške i džebanu na Cetinje i talumi Crnogorce) da nam ujamči imanje i da smo serbez Bogu se moliti po našem zakonu, mi bi dragovoljno pristali uz njega".⁴⁾

Akciju Ljubibratića u traženju dodira sa bosansko-hercegovačkim muslimanima prekinuli su za izvjesno vrijeme smjenjivanje Garašanina i smrt Kneza Mihaila.

U ovo vrijeme inicijativa za zbratimljenje prelazi na stranu begova. Oni traže ujedinjenje sa Srbijom, ali pod uslovom da ona ostane vazalna prema sultanu i *"da se čifluci, zemlje i nepokretnost aga ne otimaju niti silom niti sa dozvoljenjem carskim, no oni sami da ih mogu svojevrijem prodati i ove njine zemlje da im budu osigurane i kmetovi da daju agama po starom tj. kao što i prije 30 godina davahu devetak, bez ikakva kulučenja"*.

Bosanski trgovac i ustanički vođa iz kasnijeg perioda Jovo Erceg Skobla je uvjeravao srpsku vladu u potrebu saradnje sa bosanskim i hercegovačkim plemstvom. U oktobru 1870. godine on je sastavio jednu listu **"Bošnjaka muslimanskih, koji su u narodu vrlo poznati i uvaženi, a koji su našoj strani dosta naklonjeni i lako se za nju zadobiti mogu"**⁵⁾. Nema sumnje da su u toj listi i Resulbegović, pogotovo Adem-beg i Omer-beg.

Godine 1872. Ljubibratić je nastavio sa ranijom akcijom. Što ipak nije došlo do uspjeha, ma da je nekoliko begova (četvorica iz Bosne i trojica iz Hercegovine) pristalo da pođu u Beograd i da im knez Milan Obrenović pot-

vrdi da će im se čuvati imovina i *"da će biti muhamedanci u svemu ravni sa hrišćanima"*, Ljubibratić baca krivicu na Srbiju, odnosno na predsjednika vlade Jovana Marinovića.⁶⁾

I pored toga, Resulbegovići su sa narodom svojim hercegovačkim i uz hercegovački ustanak. Nad njima će se i turski okupatori svetiti za učešće u tom ustanku, pa će ih istrijebiti lično i porodično, sa ženom i djecom maloletnom. Kako ćemo u produžetku vidjeti, iz redova Resulbegovića će izaći i vojvode, pa će biti odlikovani i medaljama, poveljama i drugim najvišim odlikovanjima datog vremena za rodoljublje i borbu za opštu stvar našega naroda i naše domovine.

Ne znamo kad i kako je umro Adem-beg. Pošto ga Jovo Erceg Skoblja uveo u njegovoj listi od 1870. Godine, znači da je još bio živ i da je umro negdje poslije te godine. Iza sebe je ostavio tri sina: Jusuf-bega V, Muhamet-bega (kod nas MEHMET VIII) i Sulejman-bega III.

1) KORAĆ, Vojislav: **cit. djelo**, str. 328.

2) LJUBIBRATIĆ, S - KRUŠEVAC, T.: **Prilozi za proučavanje hercegovačkih ustanaka 1875-1878**, - GODIŠNJAK ISTORIJSKOG DRUŠTVA BiH, X, Sarajevo 1959, str. 207-208.

3) EKMEKČIĆ, M.: **Nacionalna politika Srbije prema Bosni i Hercegovini i agrarno pitanje**, - GODIŠNJAK ISTORIJSKOG DRUŠTVA BiH, Sarajevo 1959, str. 207-208.

4) LJUBIBRATIĆ, S.: **cit. stud.** str. 201.

(5) EKMEKČIĆ, M.: **c. stud.** str. 211-212.).

6) LJUBIBRATIĆ, S - KRUŠEVAC, T.: **cit. stud.** str. 212-203.

SANDŽAKBEG IBRAHIM-PAŠA IV

Ibrahim-beg je prvi sin hercegovačkog vezira Hasan-paše IV Resulbegovića, koji je od sandžaka, zavisnog od Bosne, učinio Hercegovinu zasebnim pašalukom i faktički bio njen prvi vezir, sve dok na taj položaj nije došao Ali-paša Rizvanbegović, koga će jedno vrijeme zamjenjivati, a zatim će ga i osuditi za sva njegova zla djela i samovoljne postupke na štetu naroda i vlasti, pašaluka.

Rodio se u Trebinju negdje oko 1813. godine, kad mu je umro djed, čije će ime naslijediti. Završio je Visoku vojnu akademiju u Istanbulu, posvećujući se ovako i on tradicionalnoj profesiji svih Resulbegovića, dostojnih sinova svojih pradjedova Burovića. Po završenoj Akademiji vraća se u Trebinje i prati svog oca na svakom vojnom koraku, pogotovo na bojišta. Brzo se ističe i još 1840. odlikovan je od sultana i proglašen za pašu.

U oktobru 1840. godine, zajedno sa svojim mladjim bratom Ahmet-begom i ocem, maršira s vojskom u kaznenoj ekspediciji protiv Drobnjaka. Pored njega su i sinovi pokojnog Smail-age Čengića, sigurno i Tahir-beg, oženjen njegovom sestrom Dževahirom. Glavama posjećenih Drobnjaka i Crnogoraca oni okitiše po tadanjem običaju grob Smail-age Čengića, ubijen u Drobnjake malo prije.

Za vrijeme vladavine Hercegovinom Ali-paše Rizvanbegovica, kao i ostali Resulbegovići, pa i otac mu Hasan-paša, i on je otstranjen sa vlasti od vezira, koji nije imao poverenja u Resulbegoviće, posebno pošto se kompromitovao u atentatu na Hasan-pašu Resulbegovića. Tada se Ibrahim-paša zauzeo obezbeđenjem života svog oca, koji se povukao sa vlasti i čekao svoj dan da se osveti Ali-paši Rizvanbegoviću za izdaju.

Čim je saznao da je Omer-paša Latas krenuo na Bosnu i Hercegovinu trupama sultana, zajedno sa ocem i svojim rođacima, on je među prvim koji mu leti na svom konju u susret, sastaju se u Sarajevo i, na čelu Hercegovaca, ovlašćen od Omer-paše, vraća se u Mostar i uzima u svoje ruke svu vlast. Faktički on je tada vršio dužnost hercegovačkog vezira, pošto je Ali-paša Rizvanbegović suspendovan sa tog položaj, pa i uhapšen.

U međuvremenu Ali-paša koristi pohod Omer-paše Latasa na pobunjenu Krajinu i Posavinu, bježi iz Sarajeva i njegovih čuvara, pa juri k Mostaru, da tamo organizuje oružani otpor protiv sultana i njegovog izaslanika. On stiže u Mostar, ali mu se tamo suprotstavi Ibrahim-paša Resulbegović, koji ga optuži za zločine, diže Mostarce protiv njega i protjera ga iz grada, jer mu bješe sramota da digne i ruku na njega, pa da ga ubije ili uhapsi, pošto je bio svekrv njegove sestre Nurije, udate za Rizvan-pašu Rizvanbegovića.

Tada dolaze u Mostar Muhamet-Skender-beg (grof Ilinski) sa Adem-pašom Resulbegovićem, hapse Ali-pašu i njegovog sina Hafiz-pašu i predaju ga Ibrahim-paši za čuvanje. Ubrzo stiže tamo i Omer-paša Latas, koji predaje Ali-pašu braći Resulbegovićima da mu sude, Ibrahim-pašinom ocu Hasan-paši i stricu Adem-paši.

Omer-paša Latas imenuje glavnim komandantom vojnih snaga stacioniranih u Mostaru Ibrahim-pašu, povjeravajući mu ovako vlast nad Hercegovinom. Za savjetnika mu postavlja oca, Hasan-pašu. Faktički, sve do dana ukinuća Hercegovačkog pašaluka, na dužnost vezira je bio Ibrahim-paša. Pa i poslije toga, on je nastavio da vrši dužnost sandžakbega Hercegovine.

Pod stare dane Ibrahim-paša se povukao u Trebinje, na posjede svog oca i pradjedova. Umro je u mjesecu redžepu 1285 (1868). godine. Zemni su mu ostaci preneti iz parka na Rostoke. Sačuvan je natpis njegovog nadgrobnog kamena, koji objavljuje u originalu Mustafa Busuladžić u svojoj studiji o **Resulbegovićima**, od nas više puta citirana.

Ibrahim-paša je ostavio iza sebe sina Hamzi-bega, čiji direktni potomci i danas žive. Ostavio je i kćerku Hatu, koja se udala za Fazli-bega, sina Hadži Haki-bega Resulbegovića. Udaljenost između pojedinih grana Resulbegovića je postala tolika, da su se oni počeli i ženiti svojim dalekim rođakinjama.

BIMBAŠA AHMED-BEG II

Ahmet-beg je drugi sin hercegovačkog vezira Hasan-paše IV Resulbegovića. Rođen je u Trebinju oko 1815. Školovao se u Istanbulu za vojni poziv i borio se uz oca na svim njegovim bojištima.

U oktobru 1840. godine, zajedno sa svojim starijim bratom Ibrahim-pašom i ocem, maršira s vojskom u kaznenoj ekspediciji protiv Drobnjaka, gdje se ističe posebnim junaštvom, pa mu sultan daje čin bimbaše (majora), dok ga hercegovački vezir Ali-paša Rizvanbegović persekutira svakako, pa se i on, sa ocem i bratom povukao sa svih dužnosti i čekao bolje dane.

U dane kad na Bosnu i Hercegovinu maršira sultanov serasker Omer-paša Latas da guši pobunu bosanskih i hercegovačkih feudalaca protiv sultanovih reformi, i on je sa ocem, bratom i ostalim rođacima pohitao u susret sultanovom visokom izaslaniku, pa se rame uz rame sa njim bori protiv pobunjenika, sa jednog bojišta na drugo.

Pogođen očevom enigmatičnom smrću (izgleda da je namirisao da je i ovoga, kao mnoge druge, otrovao Omer-paša Latas!), povukao se u dvorovima svog oca u Bregovima, gdje dočekuje ruskog izaslanika **Aleksandra Gilferdinga**, koji će pisati o njemu i o ostalim Resulbegovićima Hercegovine.

Tu, u tim dvorovima je i umro, negdje oko 1870.

Bio je oženjen i ostavio je iza sebe djecu: Rašid I, Halid i Duda.

Sa njegovim sinovima, koji nisu ostavili iza sebe poroda muškog, gasi se ova grana famoznog Hasan-paše IV Resulbegovića, koga će naslijediti samo Hamzi-beg - sin Ibrahim-paše III.

Na mjestu gdje je bio mutvag u dvorovima, godine 1875, pošto mu je umro najmladji sin Halid, tadašnji trebinjski kadija Jahja efendija izgradio je hamam. Za igradnju ovog hamama pomenuti efendija je potrošio 16.000 groša, koje je uzeo iz jetimske ostavštine. Hamam je služio za javnu upotrebu sve do 1877. godine. Imao je dvije prostorije. Za kupanje se plaćalo dva groša. Kao hamamdžije spominju se Arif Čatović i Đuro Vukičević. Mjesečna plata iznosila im je 120 groša.

OMER-PAŠA III

Stavljanjem Omer-bega III na mjesto sina Ibrahim-paše I, mislimo da je M. Busuladžić konfundovao rodoslovlje. Ibrahim-paša I je imao samo dva sina: Sulejman-pašu II i Arslan-pašu IV. Kao otac Mustafe IV (zvani Mustajbeg) i Saliha VIII, Omer-beg je sin Mustafa-paše III Resulbegovića, čije je ime i stavio svom najstarijem sinu. Kako možete vidjeti, u ovoj grani Resulbegovića, počev od Omera I, sina veleslavnog Osman-paše, imamo najizmjenično redanje imena sa oca na sina: Omer I - Mustafa I - Omer II - Mustafa III - Omer III - Mustafa IV - Omer IV.

Omer-beg se rodio u Trebinju negdje oko 1810. godine. Mjegov otac je naslijedio na položaj trebinjskog kapetana, negdje 1813, svog rodjaka Ibrahim-pašu II Resulbegovića, koji je te godine umro. Poslije pet godina i Mustafa-paša umire. Omer-beg ostaje vrlo mlad bez oca, ali se za njega staraju najbliži rođjaci. Majka mu je bila kćerka poznatog ajana Hercegovine Daut-bega Redžepašića.

Omer-beg se školovao u Istanbulu, u Vojnoj akademiji, gdje se nadahnio idejama Francuske buržoaske revolucije. Za ratne zasluge po frontovima Turske imperije sultan mu je dodjelio titulu paše. Jedno je vrijeme živio u Istanbulu, pa se vratio u Hercegovinu, zajedno sa Omer-pašom Latasom, a sa zadatkom da smiri Bosnu i Hercegovinu i da primora tamošnje feudalce da prihvate sultanove reforme.

Zajedno sa svim Resulbegovićima on aktivno uzima učešće u gušenju ustanka i sprovođenju reformi. Bio je jedan od najpovjerljivijih generala Omer-paše Latasa, kao i Hasan-paša IV Resulbegović.

Jedno je vrijeme služio u Mostaru, pored Ibrahim-paše III Resulbegovića, zatim se povukao u Trebinje, gdje se oženio i stvorio porodicu.

Nema sumnje da je u listi *"Bošnjaka muslimanskih, koji su u narodu vrlo poznati i uvaženi, a koji su našoj strani dosta naklonjeni i lako se za nju zadobiti mogu"*¹⁾, sastavljene od ustaničkog vođe Jovo Erceg Skobla, pored Adem-bega Resulbegovića i Omer-paša Resulbegović. On je među prvim muslimanima Hercegovine, koji se odazvao pozivu hrišćanske braće i digao se 1875. godine na ustanak sa svojim sinovima i unucima, kao i bliskim, a protiv turskog okupatora.

Uhvaćen od Turaka, streljan je porodično, sa ženom i djecom, ne samo odraslim sinovima (Mustafa IV i Salih VIII), već i maloljetnim, od kojih je jedno, kažu, bilo i žensko (Ajkuna I) od 2 godine, a drugo (Omer IV) od 5 godina.

Iza njega su ostali samo unuci, sinovi Saliha V, koji je rođen u Trebinju, odakle je, po završetku školovanja u Istanbulu, prešao porodično u Travnik, imenovan na dužnost defterdara travničkog vezira. Tamo je osnovao i porodicu. Čim ga otac pozvao, on je pohitao u Trebinje, gdje je njegov najstariji sin Mehmet XI bio kajmekam grada. Ujedinio se odmah sa ustanicima, ali ga uhvatiše Turci i, kako rekosmo, streljali su ga. Porodica mu se spasila zahvaljujući činjenici što je bila u Travnik i pod zaštitom tamošnjeg vezira. Spasio mu se i sin Mehmet XI, koji se utaborio sa svojim vojnicima u tvrđavi Trebinja i nije se predao sve dok nisu prispjeli Austrijanci.

Sinovi Saliha V prozvali su se DEFTERDAREVIĆI, da bi zatravili svoje porijeklo od Resulbegovića. Tako je on otac svih Defterdarevica Travnika i Trebinja, odakle su se rasprostranili po čitavoj Hercegovini, Bosni i Turskoj imperiji.

Ovi Defterdarevići, po oslobođenju od turskog ropstva, često su pored svog novog prezimena dodavali i staro - Resulbegović, ne samo da se ne bi zaboravilo njihovo porijeklo, već i zato što su bili gordi na to porijeklo. Među njima poznati su nam kajmekami MEHMET XI, Ibrahim-beg V i Jusuf-beg VI.

Jusuf VI se vratio iz Travnika u Trebinje, gdje je smjenio na dužnost mutevelije (upravnika) Vakufa Osman-paše Abdurahman-bega I Resulbegovića.

1) EKMEKČIĆ: cit. studija, str. 211-212.

MINISTAR HAKI-BEG I

Haki-beg je drugi sin Muhamet-Ali-bega I Resulbegovića (kod nas registriran kao MEHMET IV), koji je bio oženjen sestrom Ali-paše Rizvanbegovića, kasnije vezir Hercegovačkog pašaluka. Rodio se u Trebinju negdje oko 1800. Završio više teološke studije u Istanbul i bio u hadžiluk, pa se često po dokumentima spominje i kao Hadži Haki-beg. Ujak Ali-paša Rizvanbegović, čim je stupio na dužnost hercegovačkog vezira, povlači ga za sobom u Mostar kao najpovjerljivijeg čovjeka i imenuje ga svojim haznadarom (blagajnikom, faktički - ministrom finansija), dužnost ova koju je vršio sve do dana svrgnuća sa vlasti vezira Ali-paše.

Ovaj je Resulbegović sagradio i modernizovao, pa i uredio sa sasvim modernim namještajem, foteljama, kornake u Bregovima, na desnoj obali Trebišnjice.

U njegovo vrijeme plamtio je Hercegovački ustanak pod vodstvom Luke Vukalovića. Busuladžić piše: « *Kad su ustaše počeli pljačkati i paliti muslimanska sela u trebinjskoj okolini, sudariše se 11. decembra 1857, kod Orahovca, sa trebinjskim muslimanima, koje je predvodio Hadži Haki-beg.* »¹⁾

Ruski izaslanik, koji je posjetio Balkan, pa i bimbašu Ahmet-bega II Resulbegovića, u njegovom Trebinju, posjetio je i Haki-bega Resulbegovića u Mostaru i opisuje nam ga kao velikog fanatika i "hrišćanskog krvopiju".²⁾

Mustafa Busuladžić, nasuprot, kaže: « *Svojim radom i dijelima Hadži Haki-beg je u narodu ostavio lijepu uspomenu* ». ³⁾

Hadži Haki-beg je umro u Mostaru negdje pred Hercegovački ustanak 1875. godine. Ženio više puta. Jedna mu je žena bila iz porodice Čengić. Poslednji put uzeo je za ženu udovicu Kulović (majka Esad efendi Kulovića). Nakon smrti ostavio je iza sebe četiri sina i jednu kćerku: Abdurahman I, Fazlija, Sejdija, Vafija I i Hamid-paša.

Njegova kćerka Vafija udala se u Foču, u porodici Sijerčića.

1) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegović**, c.d., str. 103, kol. I

2) GILFERDING, Aleksandar: **PUTOVANJE...**, cit. djelo, str. 40.

3) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **cit.djelo**, str. 103, kol. II.

HAMID-PAŠA

Hamid-beg je najmlađi, četvrti sin Hadži Haki-bega I Resulbegovića, ministra finansija vezira Ali-paše Rizvanbegovića. Izgleda da je rođen u Mostaru oko 1840, pa je tu i odrastao, na dvoru hercegovačkog vezira Ali-paše. Majka njegovog oca bila je vezirova sestra.

U sasvim ranoj mladosti, još dok mu je očev ujak Ali-paša Rizvanbegović bio hercegovački vezir, otišao je u Istanbul, gdje je studirao i postao časnik (oficir) u turskoj vojsci.

Sigurno se borio gdje ga sultan tražio, po frontovima Azije, Afrike i Rusije, pa se kao i ostali Resulbegovići istakao vitlajući sabljom i predvodeći tabore turske vojske. Tako je za vojne zasluge dobio i titulu paše i grudi pokrio svakojakim odlikovanjima.

Istoričari, koji su se bavili njegovom biografijom, kažu da je bio napredan čovjek i prijatelj jednog od najznačajnijih Turaka svoga vremena, veleslavnog turskog prosvetitelja i reformatora Mithat-paše, koji se borio za modernizaciju i oksidentalizaciju Turske imperije. Tako Mehmet Šemsikadić piše da je Hamdi-paša bio među četiri najviša sultanova službenika. I Mustafa Memić ga spominje kao « *visokog državnog funcionera* » u Istanbulu¹⁾, koji je odigrao jednu od prvih uloga u moderniziranju Turske²⁾, uz njene najbolje sinove, a što nam svjedoči da su se Resulbegovići svuda, gdje ih je vjetar života i sudbine bacio, isticali kao vanredno pozitivne ličnosti istorije tih naroda. Sem njega, to će ponoviti i drugi pripadnici ove porodice u istoriji drugih naroda, konkretno i u istoriji albanskog naroda.

Kao i sâm Mithat-paša, i on će ubrzo nastradati i pasti kao žrtva i protivnik apsolutizma sultana Abdul-Hamida, koji ga namjerno šalje u Jemen, na krahnjem jugu Arabijskog poluostrva, gdje je izbila pobuna mještana. Ne u borbi protiv njih, već kuršumom iza ljeđa, pada na jednom bojištu i vraćaju ga mrtvog u Istanbul, gdje je sahranjen.

Bio je oženjen sa kćerkom jedne istaknute ličnosti Turske imperije, i on blizak Mithat-paši. Ostavio je iza sebe samo jednog sina - Nuri-bega, koji je umro u Turskoj, izgleda i ne videći rodno mjesto i domovinu svoga oca, pa se tamo moguće i izgubio.

Nuri-begu, do danas, nismo mogli da mu nađemo potomke.

O Hamid-paši Akademik Burović je napisao i objavio pripovijetku **HERCEGOVAČKO NEBO**, godišnjak ULCINJ God. I, Br. 1, Ulcinj 1964.

1)MEMIĆ, Mustafa: **PLAV I GUSINJE U PROŠLOSTI**, Beograd 1989, str. 181.

2)Iden: str. 151.

KAJMEKAM RAKIP-BEG

Rakip-beg je drugi sin Ismail-bega I Resulbegovica, unuk kapetana Trebinja Ahmet-paše I. Rodjen u Trebinju, negdje početkom XIX vijeka. Završio visoke studije u Istanbul, zahvaljujući svom rođaku Hasan-pasi IV, i vratio se u svoj rodni grad, gdje je službovao na raznim dužnostima.

Kako se zna, 1836. godine, poslije pobune bosansko-hercegovačkih feudalaca i ukidanja kapetanija u Hercegovini, uspostavljanjem Hercegovačkog Pašaluka, uspostavljeno je zvanje kajmekama. Kajmekam je bio isto što i kapetan, jedna vrsta gradonačelnika.

Husnija Kamberović kaže da su i kajmekami Trebinja bili Resulbegovići¹⁾, što nam potvrđuje činjenica da su stvarno na toj dužnosti bili jedan za drugim Resulbegovići, počev sa Hasan-begom Resulbegovićem i njegovim sinovima, pa sve do Rakip-bega i Muhamet-bega Resulbegovića-Defterdarevića (Mehmet-bega XI), koji će ga zamjeniti na toj dužnosti i biti posljednji kajmekam Trebinja.

Rakip-beg je na dužnost kajmekama Trebinja i umro.

Ne znamo koga je ostavio iza sebe

¹⁾KAMBEROVIĆ, Husnija: **cit. djelo**, str. 427.

KAJMEKAM MEHMET-BEG XI

Muhamed-beg (kod nas registriran kao MEHMET XI) prezivao se Defterdarević, što znači da je potomak, sin Salih-bega VIII Resulbegovića - defterdara travničkog vezira. Sigurno se i rodio u Travniku i osnovno obrazovanje stekao tamo. Moguće i srednje. Studije je nastavio u Istanbulu.

Pošto je nekoliko godina službovao u svom rodnom gradu na raznim dužnostima, sultan ga imenuje kajmekamom Trebinja, gdje ga njegovi rođaci Resulbegovići, kao sina Salih-bega Resulbegovića, prihvataju vrlo rado.

Kažu da je bio uman i umjeren u svemu. Na ovu dužnost Mehmet-beg XI zamijenio je svog rođaka Rakip-bega Resulbegovića, koji je u to vrijeme bio preminuo.

Godine 1875, kada je počeo Hercegovački ustanak, njegov djed Omer-paša se priključio ustanicima, pa je pozvao i svog sina Salih-bega, da se i on priključi ustanicima, da bi se rame uz rame sa hrišćanima borili za oslobođenje njihove zajedničke domovine od turskog ropstva. Više nego li za njegovu pušku, Omer-paša se nadao da će Salih-beg privoleti i svog sina, trebinjskog kajmekame, da se i on, sa vojnom jedinicom, koja je bila pod njegovu komandu, prisajedini ustanicima.

Pošto je u toj jedinici bilo ne samo običnih vojnika turske nacionalnosti, pa i oficira, Mehmet-beg nije mogao da je stavi u službi ustanika, ali ju je neutralizirao, zatvorivši je u tvrđavi Trebinja, tobože da brane tvrđavu i Trebinje.

U međuvremenu, turske operativne jedinice, koje su krstarile po Hercegovini protiv ustanika, uhvate mu djedu, babu, strica i oca, i sve postreljaju.

Poslije ovoga, svi sinovi Salih-bega Resulbegovića počeli su da se prezivaju DEFTERDAREVIĆI, da bi se tako maskirali i branili od tursko-muslimanske odmazde za ujedinjenje njihovog djede, strica i oca sa hrišćanskim ustanicima.

Godine 1878, kada je austrijska vojska prodrla u Bosnu i Hercegovinu, Mehmet-beg je još uvijek bio na čelu Trebinja kao kajmekam, vrhovni državni predstavnik tog mjesta i te oblasti. Tako je on posljednji kajmekam Trebinja. Poslije njega, austro-ugarski okupator će vrhovnog predstavnika vlasti u gradu nazvati gradonačelnikom.

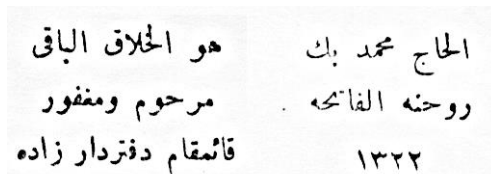
Mehmet-beg je predao grad austrijskom generalu Babiću, koji je svojom vojskom stigao tamo bez ikakve borbe, jer je - uslijed opšteg ustanka u Hercegovini - pobjedu nad Turcima izvojevao narod, Hercegovci, predvođeni od Petra Karađorđevića, budućeg kralja Srbije, i njihovi crnogorski saveznici, koje je pobjedonosno predvodio u oslobodilački rat njihov Knjaz Nikola, budući kralj Crne Gore.

Natpis više gradskih vrata, gdje je graditelj Trebinja veleslavni Osman-paša Resulbegović napisao početkom XVIII vijeka, znači skoro prije 200 godina, na srpsko-hrvatskom jeziku "OBRADUJTE SE PRAVOVJERNI, JER ĆE DOĆI POMOĆ OD BOGA I SKORA POBJEDA", general Babić je odmah skinuo, ali niti ga slomio, niti ga bacio. On je bio ne samo Sloven, već i Trebinjanin, pa je sasvim dobro poznao taj jezik i smisao riječi tog natpisa. Svijestan i istorijskog značaja tog natpisa ne samo za Trebinje, već za čitavu Hercegovinu, on poziva kajmekama Mehmet-bega, za koga je isto tako znao da je Resulbegović, i predaje mu natpis da ga čuva²⁾, siguran da ga bolje od njega niko drugi neće ni cijeniti ni čuvati. I čuvao ga ovaj Resulbegović-Defterdarević sve do svoje smrti. Gdje se deo poslije smrti Mehmet-bega, ne znamo.

Prepis ovog natpisa nađen je u Ruždijinoj biležnici. Objelodanio ga Stevan Delić u NASTAVNOM VJESNIKU.²⁵⁾

Kao obrazovan čovjek, kajmekam Mehmet-beg bio je sasvim svijestan da je Resulbegović, pa se i ponosio tim svojim porijeklom. Štoviše, on je često svom prezimenu Defterdarević dodavao i prezime Resulbegović.

Mehmet-beg je umro u Trebinju, negdje oko 1880. Po Busuladžiću njegov se mezar nalazio na Rostoke sa sljedećim natpisom :

Izgleda da je njegov sin pjesnik Muharem II, poznat pod pseudonimom Muhamed Ruždija.

Nikola Buconjić zabilježio je jednu zanimljivu priču o Mehmet-begu (Muhamet-begu) u njegovoj knjizi **POVIJEST USTANKA**, Mostar 1911, strana 96-97.

2)BUSULADŽIĆ , Mustafa: **OSMAN PAŠA RESULBEGOVIĆ**, cit.djelo, str. 7.

PJESNIK MUHAREM-BEG II (Muhamet-Ruždija)

Muharem, dok je nosio prezime Defterdarević, mora da je potomak Salih-bega V Resulbegovića, defterdara travničkog vezira. Mišljenja smo da je upravo njegov unuk, sin trebinjskog kajmekama Muhamet-bega V (Mehmet XI).

U istoriografiji je poznat pod pseudonimom **Muhamed Ruždija**. Neki ga, sigurno pogrešno, nazivaju i Mehmet Rešid.

Rodio se u Trebinju 1825. Visoke studije završio je u Istanbulu. Još kao student, sigurno u početku na turskom i arapskom jeziku, počeo je da piše i objavljuje svoje napise, posebno pjesme, pa se kao pjesnik i proslavio. Izgleda da je prvi pjesnik grane Defterdarevića, pa i Resulbegovića, jer su se Burovići, kako smo to već naglasili, proslavili kao pjesnici još u XVII-XVIII vijeku, posebno Lukom Burovićem, Nikolom Burovićem, Jelisavetom Burović, pa i Jozefinom Burović-Zmajević, od kojih Muhamet-Ruždija nasljeđuje svoju pjesničku žilu.

O Muhamet-Ruždiji kao pjesniku prvi je pisao Mustafa Busuladžić, i to posebnu studiju - **“Život i književni rad Muhameda Ruždije”**, koja je objavljena u kalendaru NARODNA UZDANICA, God. IV, Sarajevo 1936, str. 98. Zatim su pisali prof. dr Lamija Hadžiosmanović¹⁾, pa prof. dr Emina Memija²⁾ i drugi.

Prof. Memija, u njenoj citiranoj studiji kaže da je Muhamet Ruždija *« najplodniji alhamijado pisac...On je ujedno, u ukupnoj našoj književnosti, autor najobimnijeg opusa o Ehli bejtu »* (str. 244).

Naš Muharem je napisao dva mevluda, dva miradža (jedan kao poseban spjev) mevludsku dovu u prozi, dva vefata: **VEFATINNEBIJI SALLALLAHU ALEJHI VE SELAM** (*Smrt Poslanika, neka je na njega Božji blagoslov i spas*) i **VEFATI FATIMETUZZEHRA RADJALLAHU ANHA** (*Smrt svijetle Fatime, neka je Bog zadovoljan njome*), dvije didaktičke pjesme: **BOSNEVI BAGDAD HANUMENDE HIKEJESI** (*Priče na bosanskom o bagdadske gospodi*) i **HIČAJA ISLAM JAHUDI** (*Priča o Jevreju koji je primio islam*), te **BOSNEVI LISAN ILE AHLAK MUHAMMED RESULULLAH** (*Na bosanskom jeziku o naravi Muhameda*), pa izuzetno misaone rasprave: **LEVAIH UL-HIKEM** (*Slike mudrosti*) i **MISBAH UL-IDÂH** (*Svjetionik tumačenja*). Kako vidite i po naslovima, on je u uporedjenju sa ostalim Ehli bejt pjesnicima svoga vremena, najplodniji divanski pjesnik.

Ali, on se ne ističe samo po tome. Njegove pjesme, posvećene određenim ličnostima vremena, i posebno njegove gazele – *“natopljene (su) tesavvufom i ujedinjene jedinstvenim kredom, kojima je poetsko ruho prožeto ritmičkom melodičnošću i transcendentnim idelalima”* – kaže prof. Hadžiosmanović u njenoj citiranoj studiji (str. 237).

Evo jedan citat iz njegove MIRADŽIJE:

*Svijetlo predvečerje noći Miradža, krasno je!
Ta noć prozračna, poput bajramskog jutra je.
Je li zbilja tama noći, il' ambrom buhurdar napunjen?!
Je li njen miris preuzeo ovaj svijet?*

Prof. Hadžiosmanović piše: *“Istančano Rešidovo pero uspjelo je da nam dočara ličnost čija je svijetlost oslobođena od natruha. Tu je na prvom mjestu glas časti i istaknute duhovne vrijednosti, koje djeluju snagom pročišćenja. Tu se osjeća amalgam svijetlosti, koji, ustvari, zrači nadduhovnost. Jednom riječju, kod oba ova pjesnika Bošnjaka (misli na našeg Muharema i Arifa Hikmet-bega Stočevića, - KB) otvara se jedan civilizacijski krug iskazan u umjetnosti stiha”*. (Iden, str. 240)

U uporedjenju sa njegovim najistaknutijim savremenikima, već pomenutim Arif Hikmet-bega Stočevića i još nepomenutim od nas Sabita Užičanina, Muharem-beg se ističe i njegovim srpsko-hrvatskim jezikom (nazvan bosanski), na kojemu je pjevao i pisao. Do njega svi su pjevali ili arapskim, ili turskim jezikom. Primjer našeg Muharem-bega slijediće divanski pjesnici Salih Jašović, Alija Sadiković i Seid Zenunović, a kao guslar Devro Burović sa njegovim bratom i drugima.

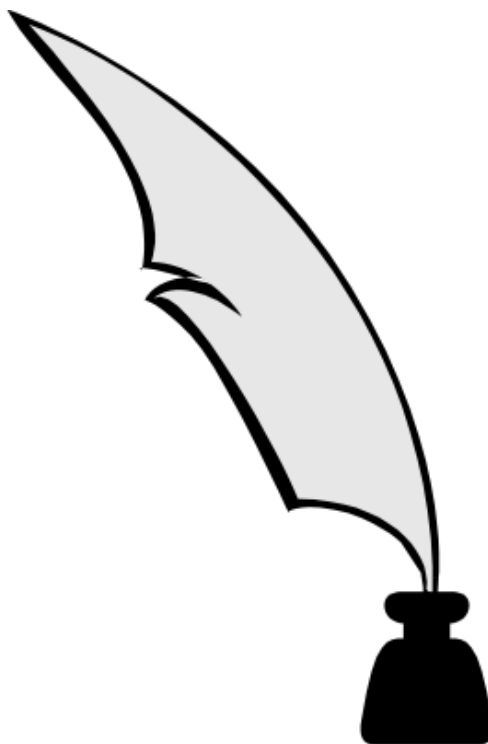
U početku svog stvaranja, ugledajući se na svoje prethodnike, i naš je Muharem-beg pisao na turskom i arapskom jeziku. Neke pjesme iz njegove MIRADŽIJE preveli su dr Šaćir Sikirić i prof. Lamija Hadžiosmanović.

Njegovo književno stvaranje treba da se istraži i prostudira, pa sve pozitivno da se sačuva i stavi u ruke naroda i pokoljenja, posebno u ruke pripadnika ove porodice, kojoj će sigurno služiti za pozitivan odgoj i rodoljubivo nadahnuće svoje djece.

Do danas još nismo saznali nešto konkretnije o njegovom životu, pa ne znamo ni koga je ostavio iza sebe, ako mu nije sin **Aziz Defterdarević**, koji se isto tako bavio pisanjem. Umro je u Bosni 1905.

1) **HADŽIOSMANOVIĆ**, prof. dr Lamija: **Ehli bejt u pjesničkom djelu Arifa Hikmet-bega Stočevića i Mehmeda Rešida**, u djelu **EHLI BEJT U BOSNI I HEREGOVINI**, zbornik radova « Međunarodnog simpozijuma o Ehli bejtu », održanog 25. i 26. maja 2002. godine u Sarajevu, Sarajevo, 2003.

2) **MEMIĆ**, prof. dr Emin: **Ehli bejt u BH almahijadu**, u djelu **EHLI BEJT U BOSNI I HEREGOVINI**, zbornik radova « Međunarodnog simpozijuma o Ehli bejtu », održanog 25. i 26. maja 2002. godine u Sarajevu, Sarajevo, 2003.

GRADONAČELNIK ABDURAHMAN-BEG I

Abdurahman-beg je prvi sin Haki-bega Resulbegovića, ministra finansija Hercegovačkog pašaluka. Sa vezirom Ali-paša Rizvanbegović bio je u srodstvu: Abdurahman-begov djed, Mehmet V, bio je oženjen sestrom Ali-paše Rizvanbegovića.

Rodio se oko 1840. godine u Mostaru, gdje je primio osnovno i srednje obrazovanje, pa su ga roditelji poslali u Istanbul na više studije. Na Universitetu Istanbula studirao je pravne nauke.

Kad se vratio sa studija, jedno je vrijeme bio kadija u Trebinju, zatim mutevelija vakufa Osman-paše Resulbegovića. Na toj ga dužnosti zatiče austro-ugarska okupacija Bosne i Hercegovine.

Austro-Ugarska Imperija, koja je skoro jedan vijek prije Bosne i Hercegovine okupirala Boku Kotorsku, iako hrišćanska zemlja, pa i katolička, proganjala je katolike Buroviće do njihovog totalnog istrebljenja, pa ih je i istrijebila iz Boke Kotorske, kako smo to vidjeli u njihovoj istoriji, a zato što se nisu pomirili sa austro-ugarskom okupacijom, budući su bili vjerni svojoj tradicionalnoj slobodi i Mletačkoj Republici, za čiju su se slobodu borili i tamo - u Veneciji.

Za razliku od katoličkih Burovića, muslimanske Resulbegoviće Austro-Ugarska nije proganjala. Naprotiv - podržala ih je, pa im je, kao i turski okupator, povjerila vlast i upravu Trebinja, a nekima od njih i po ostalim gradovima Hercegovine i Bosne. Tako Abdurahman-bega, brata Hamid-paše, imenuju i za gradonačelnika Trebinja. Znajući da su Resulbegovići jedna od najuticajnijih porodica Bosne i Hercegovine, tretirali su ih dobro, nastojavajući ovako da ih pridobiju za sebe, pa da preko njih ostvare i uvijekovječje svoju okupatorsku politiku na ovom dijelu Balkana.

Abdurahim-beg je prvi gradonačelnik Trebinja pod austro-ugarskom okupacijom. Na toj dužnosti, kako ćete vidjeti, naslijediće ga i ostali Resulbegovići. Tako, smjena okupatora, za ove Resulbegoviće nije značila mnogo, ponajmanje kakvu nesreću. Samo što su sada, umjesto turskog jezika, počeli da govore njemački i, umjesto da idu u Istanbul za više studije, išli su u Beč, ma da sada imaju i u Sarajevu Universitet, pa i na svom srpsko-hrvatskom maternjem jeziku.

Ženio se dva puta. Prva mu se žena zvala Šerifa, kćerka Nevesinjca Ahmet-bega Bašagića i Nafize Čengić, unuka čuvenog Smail-age Čengića. Sa njom ima djecu: Hasan IV, Behija I i Vafija III. Druga mu se žena zvala Nailja, iz porodice Čatovića. Sa njom ima djecu: Haki II, Ismail II, Asim, Habiba II, Džemila, Nefiza, Halima, Atija i Abida I.

Umro je u Trebinju 1912. godine.

Thalloczy u svom Popisu spominje ga sa imenom Avdi Rahman-beg.

GRADONAČELNIK ŠUKRI-BEG

Šukri-beg je prvi sin Mehmet-bega IX Resulbegovica. Rođen u Trebinju negdje pred kraj turske okupacije Hercegovine i početka nove, austro-ugarske okupacije. Završio je visoke studije u Sarajevu.

Austro-ugarski okupator, da bi uvijekovječio svoju vlast u Bosni i Hercegovini, favorizirao je muslimane, posebno Resulbegoviće, nastojavajući ovako da ih pridobije za sebe, pa da preko njih ostvari i realizira svoju okupa-torsku politiku na ovom dijelu Balkana.

U tom smjeru, austro-ugarski okupator je učinio sve da pomuti nacionalnu svijest muslimana Bosne i Hercegovine, da ih pretstavi kao Turke, i da ih tako otcijepi od svoje slovenske braće Bosanaca i Hercegovaca (od pravo-slavnih i katoličkih Srba, Hrvata i Crnogoraca). Zato oni prikazuju Resulbegoviće kao Turke, pa im kao takvima povjeravaju i vlast, da bi preko njih pridobili za sebe i ostale muslimane tih krajeva, pa da ih i suprotstave slobodoljubivim hrišćanima.

Poslije okupacije, austro-ugarske vlasti ukidaju tursko zvanje *kajmekama* za upravnika grada i uspostavljaju novo zvanje, na njemačkom jeziku, koje su mještani, prevodeći to na svoj jezik, nazvali **gradonačelnik**.

I eto, prvi i poslednji gradonačelnici Trebinja, kao i za vrijeme turske okupacije, biće Resulbegovići.

Čim je završio studije, na tu će dužnost austro-ugarski car Franc-Jozef imenovati Šukri-bega, koga je na auditorijima Universiteta u Sarajevu nastojao da vaspita i odgoji kako je to njemu trebalo. Šukri-beg je na toj dužnosti naslijedio svog rođaka Abdurahman-bega I Resulbegovića. Izgleda da je Šukri-beg bio i poslednji austro-ugarski gradonačelnik Trebinja.

Upoznavši se sa austro-ugarskom tezom o porijeklu Resulbegovića od Turaka, okupatora Hercegovine, koja se suprotstavlja tradicionalno i oralno naslijeđenoj istini o njihovom porijeklu od grofa Jovana Burovića iz Boke Kotorske, a svijestan i cilja austrougarskih okupatora, iako u njihovoj službi kao gradonačelnik Trebinja, Šukri-beg šalje krišom jednog svog rođaka u Boku Kotorsku, u Herceg Novi i u Perast (izgleda da je to bio muderiz Sabit-beg V Resulbegović), da se upozna sa svojim tamošnjim hrišćanskim rođacima i da mu prikupi podatke o porijeklu svoje porodice. Na žalost on tamo ne nalazi više nijednog Burovića, jer su ih austro-ugarski okupatori već bili istrijebili.

Da nije ovo istrebljivanje Burovića Boke imalo upravo i ovaj cilj ?! Da se prekine svaka veza Resulbegovića sa njima, pa da nam se ovi prikažu kao Turci?!

Izaslanik gradonačelnika Šukri-bega u Boku, pošto tamo nije našao nijednog živog Burovića, kucnuo je na vrata crkava i samostana, tražeći ih ovako po grobovima i crkvenim knjigama. On se obraća popovima, među njima i popu Lumbardiću u Hercegnovi, koji mu iznosi crkvene knjige rođenih i umrlih, i tako ga upoznao sa dokumentima i sa predanjem da su Resulbegovići rođaci Burovića iz Perasta.

Tim podacima Šukri-beg sastavlja prvo rodoslovlje porodice Resulbegović i piše istinitu istoriju o njima. Toj istoriji on pridaje i sakupljena dokumenta, ali mu austro-ugarske vlasti ne dozvoljavaju da to objavi. Tada on počinje da propagandira istinu oralno. Bila je vanredna sreća ne samo za Resulbegoviće, već za čitavu Bosnu i Hercegovinu, pa i za čitav Balkan, što je iz njedra ove porodice izašao visoki intelektualac Šukri-beg, koji se zauzeo istorijom i nacionalnim porijeklom svoje porodice, pa je uzeo smjelost da to i propagandira na sve strane, suprotstavljajući se ovako austro-ugarskom okupatoru i njegovim antibosansko-hercegovačim ciljevima.

Mustafa Busuladžić, prvi biograf porodice Resulbegović, koji je poznao lično Šukri-bega, piše:

"Muhametbegov sin g. Šukribeg Resulbegović, bivši trebinjski gradonačelnik, sastavio je genealogiju njihove porodice, koju mi je ustupio. Radi toga i ovom prilikom, izričem mu zahvalnost"⁽¹⁾.

U drugoj studiji, o Osman-paši Resulbegoviću, M. Busuladžić piše: *"O porijeklu Resulbegovića postoji više verzija. Držimo da je najispravnija ona po kojoj su Resulbegovići potomci boko-kotorskog grofa Burovića. U prilog ove verzije - pored ostaloga - idu i podaci iz dosad neobjavljenih bilježaka g. Šukri bega Resulbegovića. Ove je podatke u pero diktirao oko 1264 po H. pop Lumbardić iz Herceg Novog jednom članu kuće Resulbegović prilikom njegova boravka u Herceg Novom. Po tim bilješkama Resulbegovići vuku lozu od Joza Burovića iz Herceg Novoga, koji "velevremena ratovaše na moru". Iza sebe je ostavio tri sina, od kojih najmlađi Miše, radi porodičnih razmirica, ode u Carigrad, gdje primi Islam i uze sebi ime Mehmed"⁽²⁾.*

Ne znamo dali je Šukri-beg uspio da objavi što od njegovih bilježaka, bar poslije oslobođenja od austro-ugarskog ropstva. Izgleda da je poslije PSR bio ili u dubokoj starosti, ili fizički slomljen, dok je te bilješke ustupio M. Busuladžiću.

Po svemu Šukri-beg se nije ženio. Tako izlazi iz genealogije, koju imam na raspoloženju, a koja je nastavak njegove genealogije, sastavljena od prof. ing. Šefika Hadžovića iz Trebinja, uz pomoć Vasvije Resulbegovića.

Ne znamo ni kad je umro, ali je 1937. godine, kada je M. Busuladžić objavi njegovu istoriju **Resulbegovića**, sigurno još bio živ.

1) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **Resulbegovići**, cit. stud., str. 181, kol. II.

2) BUSULADŽIĆ, Mustafa: **OSMAN-PAŠA RESULBEGOVIĆ**, cit. djelo, str. 3.

MUDERIZ SABIT-BEG V

Sabit-beg je drugi sin Muhamet-bega VI Resulbegovića (kod nas MEHMET XV). Rođen u Trebinju, negdje sredinom XIX vijeka, gdje je završio mekteb i ruždiju (srednja škola). Zatim je otišao na više studije u Istanbulu, pa je u Sultan Fatihovoj džamiji slušao predavanja poznatog istanbulskog naučnika Abdul-Ljatifa Batumije.

Bio je odličan student i diplomirao je na Universitetu u Istanbulu šerijatsko (specijalno nasljedno) pravo.

Nakon devetogodišnjeg boravka u Istanbulu dobi idžare i 1904. se vrati u rodno mjesto. Neko vrijeme je djelovao u Trebinju kao muderiz i vjeroučitelj u Trgovačkoj školi. Dugo je bio prevodilac sa turkog jezika na kotarskom sudu, pa je poučavao i neke mladiće, koji su upisani na više islamske škole. Poznavao je odlično sve orijentalne jezike i literaturu.

Struka mu bješe tefsir i šerijatsko (specijalno nasljedno) pravo, ali je bio i rentijer.

Sabit-beg je bio jedan od najistaknutijih intelektualaca Trebinja svog vremena. Sakupljao je svakakva dokumenta, posebno ona iz periode vladavine Turske imperije, razne fermane i bujruđije. Izgleda da je on bio taj koga je gradonačelnik Trebinja Šukri-beg Resulbegović poslao u Boku Kotorsku da mu prikupi podatke o Burovićima. Njemu zahvaljuje Mustafa Busuladžić što su pronađeni i sačuvani mnogi podaci o Resulbegovićima, koje će ovaj po prvi put objaviti u njegovoj studiji o Resulbegovićima. Pošto ga poznavao lično, on piše za njega:

"Po rodu beg, Sabitbeg je u životu bio demokrata. Umro je 1. marta 1937. S njim je zakopana riznica znanja i plemenitosti".¹⁾

U njegovim studijama o Resulbegovićima M. Busuladžić se silno oslanjao na dokumenta, fermane, bujruđije, koje je sakupio Sabit-beg i stavio mu ih na raspolaganje. Busuladžić piše:

" Rahmetli Sabit-begu ima se zahvaliti da su sačuvani i pronađeni mnogi podaci prvi put objavljeni u ovoj studiji... "²⁾

Pošto je doživio i oslobođenje od austro-ugarskog ropstva, ne znamo dali je i sâm što objavio. Neki drugi Resulbegovići prethodili su mu u tome, pa su još i za vrijeme austro-ugarske okupacije uspjeli da ponešto objave, kao što je primjer Ibrahim-bega Defterdarevića-Resulbegovića.

Sabit-beg je ostavio iza sebe sina Vahdeta i šest kćerki.

1) BUSULADŽIĆ, Mustafa : **Resulbegovići**, cit. stud., str. 181, kol. II.

2) **Iden**: str. 181, kol. II.

GRADONAČELNIK ILJAZ-BEG II

Iljaz-beg je jedini sin Agan-bega Resulbegovića i Begane, kćerka Sulejman-bega III Resulbegovića, iz Trebinja. Tako je ovaj beg - Resulbegović ne samo po ocu, već i po majci. A dokazaće i svojim životom da je stvarno bio Resulbegović na kvadrat, ili 100-procentni, 100% Resulbegović.

Rođen je u Trebinju 1890. godine, što znači da nije lično upoznao tursku okupaciju svoje domovine. Vaspitao se pod austro-ugarskom okupacijom i studirao na Universitetu u Sarajevu.

Jedno je vrijeme radio na raznim poslovima, zatim, pred DSR, bira se za gradonačelnika Trebinja. Tada je bio navršio 40-tu godinu života i već stekao dobar glas i autoritet u toj sredini.

Poslije PSR, Bosna i Hercegovina, zahvaljujući srpskom oružju, oslobodile su se austro-ugarskog ropstva i ujedinile se u zajedničku državu Jugoslaviju. U ovoj zajednici, pred zakonom, muslimani su bili ravnopravni sa hrišćanima, pa su kraljevske vlasti Karađorđevića podržavale pojedine Resulbegoviće Trebinja i Ulcinja, da bi preko njih stvorile utisak stvarne ravnopravnosti muslimana sa hrišćanima. Ustvari te ravnopravnosti nije bilo. A nije je moglo ni biti, jer u tadašnjoj Jugoslaviji nisu bili ravnopravni ni siromašni hrišćani sa bogatim. Štoviše, jedan je bogati musliman bio favoriziran u odnosu na siromašnog hrišćanina. Vjerska i nacionalna diskriminacija je bila očigledna. Ona se podčinjavala klasnoj diskriminaciji, koja je determinirala društveno-politički život zemlje.

Tako su Resulbegovići opet bili u Trebinju gradonačelnici, pa i na drugim manje važnim položajima.

Svesni svog slovenskog porijekla, Resulbegovići su u Jugoslaviji, uopšte uzev, igrali pozitivne uloge. Iljaz-beg je taj, koji - kao građanin i gradonačelnik - podržava književnika Mila Dučića da se sred Trebinja podigne spomenik nacionalnom pjesniku Crnogoraca i svih Jugoslovena - Petru Petroviću II - Njegošu.

Pavle Rudović, iz Ulcinja, reče mi u ljeto 1995. godine da je beogradski list NOVOSTI (maj-juni 1995) objavio članak o Iljaz-begu, gdje se piše da je on spasio Njegošev bronzani spomenik u Trebinju, od ustaša, koji su ga srušili odmah po kapitulaciji Kraljevine Jugoslavije, čim su oni uzeli vlast u svoje ruke. Ustaše su se spremale da Njegošev spomenik prebace u Užice i da ga tamo pretope. Tada im se isprijedio Iljaz-beg, oteo im spomenik i sačuvao ga kod svoje kuće sve do dana oslobođenja, kada ga predaje novim jugoslovenskim vlastima, koje ga opet postaviše na njegovo mjesto. Ovo je bio jedan ne samo izrazito rodoljubiv čin ovog Resulbegovića, već i nesumnjivo herojski. Da nije bio poznata ličnost, uz to i iz jedne od porodica Hercegovine, koja je i neprijateljskim okupatorima zemlje ulivala poštovanje, ustaše bi ga masakrirali.

Bilo je u Trebinje i Crnogoraca pravoslavne vjere, poznati i za junaštvo i patriotizam, ali se niko od njih nije usudio da to učini. Nije ovo ni prvi ni posljednji slučaj da ovi Resulbegovići istupaju na čelo značajnih zbivanja u Jugoslaviji, zasjenjujući sve druge.

Iljaz-beg se oženio Adilom, kćerkom Hrostan-bega iz Nevesinja. Sa njom ima sina Šefketa I. Pošto mu je ta žena umrla, oženio se Vasvijom III, kćerkom Abdurahman-bega I Resulbegovića, koja mu je rodila petoro djece: Arzija, Ešref, Samija I, Razija i Enver I.

Njegov najmladji sin, Enver, u posljednjoj četvrti XX vijeka, posetio je svoje rođake u Ulcinju, pa je i samo svojim upoznavanjem sa njima, posebno knjigama o Resulbegovićima, koje im je ostavio, uticao na njih da se nacionalno osvijeste.

Iljaz-beg je umro u Trebinju 1960. godine i sahranjen uz zaslužen poštovanje od svih, kako od muslimana, tako i od hrišćana.

OSMI DIO

RESULBEGOVIĆI ULCINJA

I. ULCINJ

- Treća postojbina Resulbegovića -

Pra-postojbina svih Resulbegovića je Perast. Njiova prva postojbina, gdje su se pojavili u historiji tim prezimenon, je Herceg Novi, odakle su se iselili i pošli jedan dio za Ulcinj, a drugi dio za Trebinje. Tako je Ulcinj, faktički, njihova treća postojbina.

Ulcinj, grad crnogorskog primorja, na samom njeovom južnom predjelu, danas se prostire približno na 19°8' (selo Freskanjel) i 19°23' (Stari Ulcinj - ostrvo Kruče) istočne geografske dužine, ukrštavajući se sa 41°50' (Mala Ada) i 42°5' (Mali Kozjak) sjeverne geografske širine. Danas površina Opštine Ulcinj ima 255 km².

Sâm grad, tvrđava, kažu da se nekada prostirao nešto sjevernije od mjesta gdje se prostire danas. Kod pomenutog ostrva Kruče, na dnu mora, vide se i razvaline grada, koji je tu potonuo poslije zemljotresa, za koji se misli da se desio 1376. godine, jer se otada počelo spominjati to mjesto imenom **Dulcigno Vechio** (= *Stari Ulcinj*)¹⁾. Ali postoji mogućnost da se katastrofa desila i 1444, pošto se te godine registrirao jedan strašan zemljotres u te strane. Moguće je da su bila i dva zemljotresa, onaj iz 1376. godine, kada je Ulcinj porušen i stanovništvo se preselilo ondje gdje je danas ovaj grad, pa i

1444, kada je Stari Ulcinj sasvim porušen, pa i potonuo u more. Ipak je više moguće da se taj zemljotres desio negde početkom VI veka nase ere.

Aleksandrijski geograf iz drugog vijeka n.e. **Klaud Ptolomej**, u njegovom poznatom djelu GEOGRAPHIA, odredio je Ulcinju ove koordinacije: 45° i 41°30'.²⁾

Kao primorsko mjesto, sa bogatom okolinom, pitomom sredozemnom klimom, Ulcinj je imao vrlo pogodne uslove za život i ekonomski razvoj. Uz to ima i prikladnu strateško-geografsku poziciju, kuda su od prastarih vremena prolazili svi putevi i veze predjela današnje Crne Gore i Hercegovine za današnju Albaniju i Grčku. Još od prastarih vremena, kroz ovu teritoriju, prohujali su razni narodi, prolazni plačkaši i vjekovni okupatori. Prirodna bogatstva Ulcinja i blaga klima privlačili su sve njih i njihova stremjenja. Tako su u historiji ove oblasti i ovog grada ostavili svoje tragove mnogi narodi, počev od prastarih Pelazga, Protosrba, Tračana, antičkih Grka, Ilira, Kelta, koji pripadaju staroj eri, pa sve do pretposljednijih novih došljaka, koji pripadaju novoj eri, kao što su Rimljani, Huni, Avari, Markomani, Goti, Ostrogoti. Najnoviji došljaci, koji pripadaju srednjem vijeku i dan-danas imaju svoje pretstavnike u gradu i okolini, jesu Sloveni (Crnogorci), za njima dolaze Vlasi, Romi, Cigani, novi Grci, Turci, Arabljani, Albanci, Italijani, Njemci i drugi.

Opšte je mišljenje da su drevni Ulcinj, onaj kod ostrva Kruče, osnovali u V vijeku prije naše ere antički Grci iz Kolkidika, a za vrijeme osnivanja grčkih kolonija na području jugo-zapadnog Balkana. O doseljenu Kolhidana govori se u spjevu **Apolonija Rodoskog** iz III vijeka prije naše ere. Prvi koji spominje Ulcinj je **Gaj Plinije Sekundi** (Major), rimski historičar iz prvog vijeka n.e., koji u svom djelu NATURALIS HISTORIE doslovno kaže: "*Olcinium quod ante Colchinium dictum est, a Colhis conditum*"³⁾. Što znači: "*Olcinium, ranije nazvan Kolchinium, izgrađen je od Kolha*".

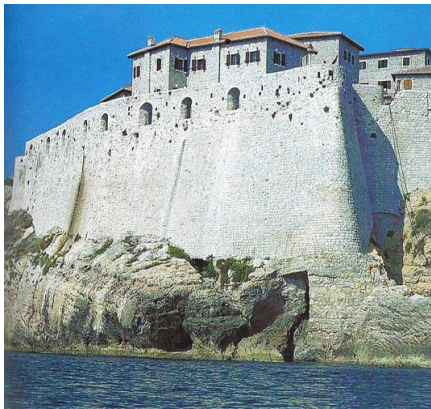
On misli da su Kolhi ilirsko pleme, ali to nije istina, što nam dokazuje pomenuti Apolodor, koji kaže: "*Što se tiče Kolha, koji su poslani da proganjaju brodove (Argonauta), a koji nisu mogli da ih stignu, neki su se smjestili na planine Keraune; drugi, bačeni na obale Ilirije, smjestili su se na ostrva Apsirditi; neki drugi su stigli do ostrva Fajaka, gdje su našli Argonaute*"⁴⁾. Po svemu ovome vidi se da imamo posla sa Grcima, a ne sa Ilirima, koji nisu gradili gradove ni na svojoj teritoriji, kamoli i kolonije. Ova činjenica ne smeta albanskim "naučnicima" da uznastoje

na tome da su i Kolhi bili ilirsko pleme (pošto pretendiraju i za sebe da su genealoški sljedbenici Ilira!), jer za njih nije važna naučna istina, pošto su politiku stavili u prvi plan.⁵⁾

Za izgradnju Ulcinja Plinije kaže da je kralj Kolha **Aeta** poslao svog sina **Aspereta** da proganja Argonaute. Ovaj je ušao sa njegovim brodom u Jadransko more i ovdje, u borbi sa njima, ubijen je. Poslije ubijstva Aspereta, njegovi pratoci nisu htjeli da se više vrate u svoj zavičaj. Zato, na obali Jadranskog mora, izgradiše novi grad, koji nazvaše po svom imenu KOLHIN ili KOLHION. I dobro poznati historičar **Ivan Jastrebov**, po raznim autorima, piše da su prvi stanovnici Ulcinja bili Kolhi: jedno njihovo pleme on nazina Aetima, po imenu kralja Kolha, koji spominje i Plinije.⁶⁾

Gojko Vukčević piše :

*„Ejet, Ajeta, ime legendarnog vladara Kolhidana. Ujedno i najstarije ime koje znamo sa Kavkaza. Da ovo nije samo legendarno ime, saznajemo od Ariana (IV v. st. e.), koji saopštava, kada je došao u Kolhidu da je ime Ajeta bilo savremeno ime Kolhidana. A i Strabon piše : «...a to ime u domorodaca postoji kao narodno ». Kod savremenih sjeveroalbanaca ovo ime se javlja u obliku Ajeta, Jeto, Đeto”.*⁷⁾

Iz ovoga izvodimo zaključak da Kolhi nisu bili ilirsko pleme i da u legendi o Aetu i njegovom sinu Asperetu ima istine. Sigurno da u vezivanju kolhidanskog imena *Aeta* sa albanskim *Ajet*, *Jeto*, *Đeto*, nema istine, jer **Ajet** je kod Albanaca tursko-arapsko ime, od **ajet** = “*pasus, dio KUR'ANA*”, dok *Jeto* i *Đeto* kod Albanaca potiču od slovenskog ANĐELKO.⁸⁾

Albanski “naučnici», pošto pretendiraju za svoj narod da vodi porijeklo od Ilira, pretendiraju i za Ulcinj da su ga tobože izgradili Iliri - “*albanski pradjedovi*”, za što nam do danas nisu pružili nikakve dokaze. Koliko za primjer navodim Brisku Bahriju⁹⁾, Riza Rexha, Margiljaj Preljoc, Nedžipi Rešat i sijaset drugih.

U tek izgrađenom gradu Kolhin govorilo se grčki i vladala je grčka kultura, što nam opet svjedoči da su Kolhi bili Grci. U tvrđavi Starog grada nađen je i jedan od najstarijih natpisa posvećen boginji Artemidi Elafavoli. Natpis je uklesan na ari - postolju žrtvenika, poklonu zajednice kamenorezaca boginji Artemidi. Na njemu piše grčki: TO KOINON TON LATOMON APTEI (D) I TI ELAFAVOLOI (= *Zajednica kamenorezaca podiže Artemidi Elafavoli*). U gradu su nađeni još mnogi drugi predmeti materijalne kulture, koji potvrđuju osnivanje grada u V vijeku prije naše ere: između ostalih tu su i mnogi fragmenti crvenofiguralne keramike, bijelih lekita, kao i kameja, gdje se predstavlja boginja Atine sa kacigom.

Grčko pleme Kolhi živjelo je u predjelu oko današnjeg grčkog grada Solun: dan-danas se poluostrovo na istoku Soluna, koje mi nazivamo Sveta Gora, na grčkom jeziku naziva Kolhidik ili Kolkidik. Ovi su Grci sigurno osnivači i kolonije nazvane Kolhida na istočnim obalama Crnog Mora, a moguće i naseobine Kolh na obalama Američkog kontinenta, Meksikansko more. Kolhi su bili izvrsni pomorci, pa su kao takvi sigurno i inspiratori onih koji su stvorili legende o slavnim Argonautima.

Po grčkim dokumentima ime grada Ulcinj nalazimo sa imenima KOLHIN, KOLHION ili KOLHINION, ULKINION, HELKINION. Sufiks **-ION** je grčki i služi za građenje toponima. Ovo znači da je starogrčko ime grada Ulcinja izgrađeno od imena osnivača ovog grada, koji su se zvali Kolhi, pa su sigurno po svom etničkom imenu nazvali i svoj grad, što je sasvim prirodna stvar. Tako će se i po keltskom plemenu Albani nazvati mjesto ALBANOPOLIS (u Srednjoj Albaniji), koje su sigurno oni izgradili i imenovali tako.

U vrijeme izgradnje Ulcinja i drugih grčkih kolonija, na ovim obalama Jadrana živjeli su Iliri, koji su stigli tu iz srednje Evrope negdje u VIII vijeku p.n.e. Odmah poslije izgradnje Ulcinja, sa Britanskih ostrva stižu u ove krajeve i Kelti. Vremenom, moguće je da su iz okoline Ulcinja prodirali u grad i Iliri i Kelti, ali je on stalno bio u ruke Grka, pa je tu vladao grčki jezik i grčka kultura. I oni negrci koji su na razne načine prodirali u grad, vremenom su se grcizirali, trako da je Ulcinj od samog početka imao čisto grčki karakter i bio nastanjen pretežno grčkim stanovništvom sve do drugog vijeka pre nove ere, kada ga okupiraju Rimljani, koji vrše romaniziranje ne samo stanovništva grada, već i okoline, pa ih i Tit Livije spominje kao OLCINIATAS.

Arabski putopisac i geografa Al-Idrizi (? - 1165), u njegovom djelu KITABI RUDJAR, koje je iz 1153. godine, stanovnike Ulcinja naziva LABIQIS, ali - kako smo već naglasili - ovdje imamo posla ne sa ilirskim plemenom LABEATE (kako pretendiraju Albanci, Ushaku Ruzhdi¹⁰⁾ i Rexha Riza¹¹⁾), već sa crnogorskim bratstvom LABIĆ-LABOVIĆ¹²⁾.

Kako su Iliri nazivali ovaj grad - ne znamo, jer oni su bili nepismeni i do danas nije otkriveno ništa napisano na ilirskom jeziku. Nema sumnje da su Iliri nazivali Ulcinj na svom jeziku, ali bazirajući se na grčki koren toponima KOLHION.

Po rimskim dokumentima vremena ime grada je COLCHINIUM (III vijek p.n.e.) i OLCINIUM, što znači da su ovi okupatori uzeli koren starogrčkog imena i dodali mu svoj sufiks **-IUM**, koji im je služio za izgradnju toponima. Pod ovim imenom nam ga spominje Plinije Stariji, u pomenutom djelu *NATURALIS HISTORIAE*, kao i Tit Livije.¹³⁾

Rimski konzul **Lucije Aneli**, koji je potčinio ove krajeve i stigao u Skadar 167. godine p.n.e., oblast Ulcinja naziva OLCINIATE¹⁴⁾.

Romansko stanovništvo Ulcinja nazivalo ga DOLCHINIUM, DULCHINIUM, DOLCHIN, DULCIGNO, što je sigurno proizašlo od rimskog naziva. U *TABULA PEUTINGERIANA*, ed. Miller *Itineraria Romana*, negdje u prvoj polovini III vijeka n.e., ime Ulcinja figurira VICINIUM; u djelu *COSMOGRAPHIA* Anonima Ravene, kraj VII vijeka, ili početak VIII vijeka, figurira BICCINIUM i BICINION; kod Konstantina Porfirogeneta nalazimo ga sa imenom HELCYNIO¹⁵⁾; u dokumentima papa nalazimo ga sa oblikom ULCINI (1076), ULCIGNIUM, DULCINIUM (1089), LICINI (1101), DULCIGNUM (1149), OCIN (1216) dok ga u moneti, koju je kovao grad, nalazimo u obliku DULCINO.

Arabski putopisac **Idrizi**, stanovnike Ulcinja (sredina XII vijeka) naziva DULUGINA i LABIČIS¹⁶⁾, dok ih je mnogo vjekova prije njega pomenuti **Tit Livije** nazivao OLCINIATAS, znači ni grčki, ni ilirski, pa ni kelski.

Na jednom bakrorezu iz XVI vijeka piše: DULCIGNO IN DALMATIA¹⁷⁾, dok ga na gravurama XVI-XVII vijeka srećemo sa oblicima DULCIGNO i DOLCIGNO. Na geografskoj mapi *PROVINCA DI ALBANIA* Atlanta Komocia (Comoio) godine 1571, nalazimo ga sa oblikom DELCIGNO.

Srednjevekovni Ulcinj se spominje sa imenima ULCINIUM, DULCHINIUM, DULCIGNUM, OLCINIUM, OLSIGNUM, ULCINI, LICINIUM, LICINI i OCIN.¹⁸⁾

Oblici ULCINI, LICINI i OCIN su nesumnjivo slovensko-crnogorski. Iz srednjevekovnih dokumenata rezultira nam da su Sloveni nazivali ovaj grad ULCINI, ULJCINJ, LbCINb, LICINI (1102), OCIN (1216) i OCINJ.

Prije pada Ulcinja u turske ruke, po Ushaku Ruzhdiji, spominjao se i sa oblicima CLENINIUM, COLLELIUM i COLESIS¹⁹⁾. Ovaj Albanac nigdje nam ne kaže kako su ga njegovi Albanci nazivali u ta vremena.

Padom Ulcinja u ruke Rimljana, prekinut je dalji razvoj grčkog jezika i grčke kulture ovog grada. Kao i u svim drugim gradovima njihove imperije, i u Ulcinju Rimljani su uspostavili svoj jezik i svoju kulturu, pa su i stanovništvo grada i okoline postepeno totalno romanizirali.

Diobom Rimske imperije od Diokleciana godine 395, Ulcinj je pripao rimskoj provinciji zvana Prevalitania, pa je tako potpao pod upravu Istočne vizantijske imperije. Tada je, u neposrednoj blizini Ulcinja, u Skadru, bio centar prevalitanske crkve, oklen se u ovim prostorima širio hristijanizam. Ulcinj je prirodno potpao u nadležnost tog centra i bio jedan od prvih gradova čije se stanovništvo totalno hristijaniziralo još prije ove Dioklecijanove podjele Imperije. Ima podataka da, kad je rimski konsul Emilianus Paulus (**Sveti Pavle**) pošao na Balkan da širi hrišćanstvo u II vijeku pre naše ere, u Durrhachiumu je našao hršćansku crkvu, što znači da se hrišćanstvo širilo u Prevalitaniji još prije Svetoga Pavla. Ako se hrišćanstvo širilo još prije Svetoga Pavla u Draču, kako danas nazivamo Durrhachium, nema sumnje da je negdje u to vreme počelo da se širi hrišćanstvo i u Ulcinju, koje nije mnogo daleko od Drača.

Poslije definitivne podjele istočne i zapadne crkve (1054), godine 1077, osnovana je Barska biskupija. Pod njenom jurisdikcijom bili su episkopi Ulcinja, Skadra, Drivasta i Šasa, koji postadoše snažni propagandisti katolicizma u ovim predjelima, pa uspješe da za izvjesno vrijeme prevedu u katolicizam i krala Crne Gore sa svim stanovnicima.

Duž IV i V vijeka n.e. i Ulcinj su opustošili varvarski narodi, koji preplaviše Balkan. Pa i 1242. godine Ulcinj napadaju Mongoli, koji su tom prilikom razorili svu njegovu okolinu, posebno Svač.

Krajem V, ili početkom VI vijeka n.e., u Ulcinj stižu Sloveni, pradjedovi današnjih Crnogoraca. Oni su 548. Godine, na jugu Ulcinja, prodrli i u još veći i utvrđeniji grad Durrachium (koji nazvaše Drač; Albanci će ga nazvati Durrës), pa je logično da su mnogo godina prije ušli i u Ulcinj, pošto su preko Ulcinja i Kosova, dolinom rijeke Drim, prodirali prema Draču. Jedan je dio ovih Slovena već zauzeo i Solum, pa su i otuda prodirali prema ostalim primorskim gradovima Balkana, koje je duž VI vijeka preplavljeno od slovenskog stanovništva. U svakom slučaju nema ni najmanje sumnje da je Ulcinj u VI vijeku n.e. bio u ruke Slovena-Crnogoraca, koji ostatke romanskog stanovništva grada i okoline počinju da sloveniziraju i asimiliraju. Istoričari antike tvrde da u VI vijeku n.e. Ilira više nije bilo na Balkanu, pošto su jedan dobar dio njih ili pobijeni od varvarskih plemena, koja opustošiše Balkan duž predašnjih vjekova, ili su ih odveli sa sobom kao robove. Sasvim mali ostaci Ilira, koji su se po šumama i vrletima spasili varvarske najezde, u toku VI vijeka n.e. asimilirani su od Slovena²⁰⁾, pa su antički hroničari i istoričari počeli da po imenima ilirskih plemena nazivaju Slovene, koji su se nastanili na prostorima gdje su do tada živjeli Iliri. Tako

su **Tribalima** nazivali Srbe. Štoviše i čitavo Balkansko poluostrvo nazvaše **Ilirsko poluostrvo**, podrazumjevajući pod ovim imenom *Slovensko poluostrvo*.

U Crnoj Gori Iliri su asimilirani od Crnogoraca. U žilama današnjih Crnogoraca, koji ne pretendiraju da su sljedbenici Ilira, ima više ilirske krvi negoli u žilama Albanaca, koji nam se busaju u prsa da su sljedbenici Ilira. U žilama Albanaca možemo slobodno reći da nema ni kapi ilirske krvi, jer - kad su došli današnji Albanci na Balkan - u ovim prostorima više nije bilo Ilira.

U jednom materijalu iz IX vijeka Ulcinj se spominje kao luka pod imenom VICINIUM²¹⁾. Tu se kaže da stanovnici ovog grada su **pagani**, što znači Sloveni, jer u to vrijeme - moguće - ovi još nisu bili primili hrišćanstvo. Ovo nam svjedoči da tu više nije bilo ni Grka, ni romaskog stanovništva (Italijana, Vlaha, Ilira), pošto su svi predašnji stanovnici ovih krajeva još u II vijeku prije n.e. bili pokršteni. Prema tome, pomenuti stanovnici Ulcinja LABICIS, ako ih i ne uzmemo za pomenuto crnogorsko bratstvo, nisu bili Iliri, već Sloveni-Crnogorci, koje su strani istoričari nazivali po imenima ilirskih plemena.

Nema ni najmanje sumnje da su Sloveni uzeli ime grada Ulcinja od predjašnjeg stanovništva, a to znači od Romana, koji su tu živjeli ne samo do dolaska Slovena, već i poslije toga, u simbiozi sa Slovenima, kojima su, sem imena grada, dali i mnogo što drugo, kao što su mnogo čega i uzeli od njih, da su se - upravo zbog toga - i slovenizirali.

Znači, tokom VI-X vijeka n.e. antički stanovnici grada Ulcinja i okoline - romansko stanovništvo - živeći u simbiozi sa došljacima, pradjedovima današnjih Crnogoraca, budući da su bili u manjini, postepeno su se asimilirali od ovih, poslovenizirali su se.

Sloveni-Crnogorci su uspostavili u Ulcinj i svoju vlast, najmanje od VIII vijeka. Bar, Ulcinj i Skadar, duž srednjeg vijeka sastavni su dio državnih tvorevina Crnogoraca. U drugoj polovini X vijeka tu vlada Crnogorac **Vladimir**, koga nasljeđuje njegov sin **Jovan**. Ovaj Jovan je priznat od vizantijskih vlasti za **bazileusa** (= *kralja*) Duklje, dok će ga kasnije vizantijska crkva proglasiti i za sveca - sveti Jovan Vladimir.²²⁾

Za vrijeme vladavine Dukljom crnogorskog bazileusa Jovana Vladimira, Ulcinj igra značajnu ulogu u istoriji te države. Jovan Vladimir, iz njegove rodne Krajine, preseljava svoju prijestolnicu u Skadar, gdje u to vrijeme nema ni pomena o današnjim Albancima.

Godine 997, makedonski car Samoilo, pređe svojom vojskom rijeku Bojana i napade Ulcinj, koji je branio pomenuti crnogorski bazileus. Poslije njegove smrti 1016. godine Dukljom će vladati njegova supruga **Kosara**, kćerka Cara Samoila, pa njeni nasljednici - kraljevi **Mihailo** i **Bodin**.

Godine 1183. **Stevan Nemanja** zauzima Skadar, Ulcinj i Bar, kojima, kao i čitavom Crnom Gorom (tada zvana Zeta), u njegovo ime vlada njegov najstariji sin Vukan. Kao sastavni dio Raške, Ulcinj ima izvesnu samoupravu, autonomiju, svoj pečat, pa i svoju monetu i kovnicu novca. Ima i pisarnicu i pisara, koji piše na slovenskom jeziku.

Krajem VII vijeka n.e., sa padina Karpata i Beskida, iz današnje Rumunije, silaze na Balkan Albanci, koji zajedno sa mongolskim Bugarima khana **Asparuha** prelaze Dunav i nastanjuju se u Trakiji, današnja Bugarska. U IX vijeku oni prelaze iz Bugarske u Prevalitaniju, pokrajina Mat (današnja Srednja Albanija!), gdje asimiliraju keltsko pleme Arbanoi i, njihovo ime, usvajaju za svoje nacionalno ime²³⁾. Pošto su se ovdje namnožili enormnim rađanjima i neprirodnim putem (asimiliriranjem ostataka drugih naroda, u prvom redu pomenutih Albanoa, zatim Vlaha i Slovena), odatle se u narednim vjekovima prostiru po čitavoj današnjoj Albaniji, a poslije turske okupacije i po predjelima susjednih zemalja, u Crnoj Gori, Srbiji (Kosovo i Metohija) Makedoniji i Grčkoj. Pojedini Albanci, individualno ili i sa svojim porodicama, počeli su da prodiru u okolinu Ulcinja, a kasnije i u sam grad, negdje u XIV vijeku. Do tada, izuzimajući sasvim mali broj romaskih porodica, Ulcinj je bio čisto crnogorski grad.

U Ulcinj su živjeli i vladari Crne Gore i Srbije, pa su tu premještali i svoju prijestolnicu. Tako su tu imali svoju prijestolnicu unuk Nemanjin **Đurađ** (1252), zatim od 1281 **Marija**, sestra Jelene Anžuske, dok je od 1282-1309 vladala Ulcinjem sama **Jelena Anžuska**, udova kralja Uroša²⁴⁾, pa i **Jelena Nemanjić** (1357) - udova srpskog Cara Dušana. **Đurađ II Stratimirović-Balšić** proglašava Ulcinj za prestonicu njegove Zete, pa je tu i sahranjen. Tu će imati prestonicu i njegov sin **Balša III**, pa će tu umrijeti i Balšina majla **Jelena Hrebeljanović**, kćerka srpskog Cara Lazara.

U njihovo vrijeme grad i okolina doživjeli su poseban procvat. Jelena Hrebeljanović je i prvi poznati književnik iz Ulcinja. Ona je autor djela GORIČKI ZBORNIK, koji datira od prije 1442. godine. Rukopis ovog djela čuva se danas u Arhivi Srpske akademije nauka i umjetnosti u Beogradu.

Misli se da su negdje 1362. nad Ulcinjem uspostavili svoju vlast **Balšići**, koji vladaju i čitavom Zetom. Balšići su slavizirani Vlasi, koji su kao ratnici-pronijari imali prilike da se probiju u redove plemstva, pa čak i velikaša. **Đurađ I Balšić** bio je oženjen Oliverom, kćerkom Makedonca Vukašina, koga je srpski vladar car Uroš uzeo sebi za suvladara i dodjelio mu titulu kralja. Tada Ulcinj dobiva poseban politički značaj. Iz doba njihove vladavine sačuvala se impozantna Kula Balšića u gornjem dijelu Staroga grada, tvrđave. **Đurađ II Statimirović-Balšić** (1385-1403), koji je sebe nazivao "*gospodar svoj Zeti i Primorju*", bio je vazal srpskog vladara Lazara Hrebeljanovića, pa i nje-

gov zet. Bio je oženjen njegovom kćerkom, "*gospođom Lenom*" (Jelenom), a Vuk Branković mu je bio pašenog. Kao takav on uzima učešće sa svojim Crnogorcima i na Boj na Kosovo 1389. godine. Kako već rekosmo, posljednjih godina svog života imao je i prestolnicu svoju u Ulcinju, pa je tu i umro i sahranjen. Njegova udovica preudala se za Sandala Hranića, bosanskog velmožu. Na prijesto ga naslijedio sin Balša III, koji nije imao muškog nasljednika. Njegove kćerke udale su se: Jelena za Stefana Vukčića Kosaču, od koga se mislilo da poticu Resulbegovići, a Teodora za bosanskog velmožu Petra Vojsalića. **Balša III**, pred smrt pošao je na dvor svog ujaka, despota srpskog Stefana Lazarevića, prenio na njega sva svoja prava, smatrajući da će jedino on biti u stanju da se odupre mletačkom pritisku na Zetskom primorju. Uskoro po dolasku na despotov dvor, 28. aprila 1421. god., Balša III je umro.

Čim su saznali za smrt Balše III, Mlečani su pohitali da uzmu u svoj posjed njegovu državu. Predstavnici Ulcinja predali su grad 15. maja 1421. godine Mlečaninu **Dakomo Dandolo**.

Stefan Lazarević pozove sve svoje vazale i pođe u rat protiv Mlečana da uzme u posjed Zetu Balšića. Njegov vazal bio je i Ivan (Jovan) Kastriot, vladar Kroje, koji mu se odazvao i pošao u boj sa svim svojim sinovima, pa i malim Đorđem, budućim nacionalnim herojem Albanaca. Tako se Ulcinj opet vraća pod srpsku zastavu.

U periodi vladavine Ulcinjem crnogorskih i srpskih vladara, pored ekonomskog procvata, u Ulcinj su sagrađene mnoge crkve i hramovi, a u okolini i manastiri. Sagrađen je i Svač sa nekoliko stotina hramova. Pod same zidine grada Ulcinja sagrađen je manastir Sv. Arhandjela, zadužbina Đurđa II Stratimirovića-Balšića. Sačuvana je u Ulcinj i jedna renesansna crkva iz 1510. godine, dok ispred južnog ulaza u grad nalaze se temelji pravoslavne Bogorodične crkve, iz XII vijeka, koju su kasnije pretvorili u katoličku crkvu Sv. Marka. U njenoj blizini se nalazila katedralna crkva Sv. Marije iz XII vijeka, a kod samog ulaza u Stari grad, nad ulcinjskom lukom, nalazila se crkva Sv. Katarine, gdje je sahranjen Đurađ II Stratimirović-Balšić.

Balšina majka Jelena, pomenuta kćerka srpskog vladara Lazara Hrebeljanovića, poslije smrti svog drugog muža Sandala Hranića, vratila se u Ulcinj i obnovila srpske pravoslavne crkve, rasute po obalama i ostrvima Skadarskog jezera. Tako je obnovila zapuštenu crkvu Sv. Đorđa na skadarskom ostrvcu Gorica i podigla novu Bogorodičnu crkvu, gdje je željela da je poslije smrti sahrane. Za staratelja svoje zadužbine, Bogorodice Brezavičke, odredila je pred smrt (1442) Balšinu kćerku Jelenu, svoju unuku, ženu bosanskog vojvode Stefana Vukčića. Uz Jelenu je živjela njena sestra Olivera, koju su svi zvali "*Despina*", a koja je mladost provela u haremu sultana Bajazita I. Kako se zna, njen otac Balša predao ju je sultanu još 1420. godine, a za svoje oslobođenje iz zatočeništva u Turskoj. Ona je rodila Bajazitu prijestolonasljednika Murata II.

Poslije smrti Stefana Lazarevića, na srpski prijesto dolazi Đurađ Branković. Mlečani opet zagospodariše Ulcinjem i držali su ga sve do pada ovog grada u turske ruke 1571.

Veliko Vijeće Mletačke Republike imenovalo je na čelu Ulcinja povremeno kneza i kapetana svake druge godine, koga je u dužim razdobljima smjenjivao obični potestat (načelnik) ili rektor. Poslije ovih, najvažniji mletački funkcioner bio je zapovjednik tvrđave, kastelan, koji je u Ulcinju bio domaći čovjek²⁵⁾. Poznati vladari Ulcinja bili su kapetan grada Mlečanin **Johani Bolani** i kastelan Crnogorac **Nikola Radovan**, koga je na toj dužnosti smjenio **Niko Herman** - vojvoda Pamaliota. U kancelarijama Skadra i Kotora, pored latinskih notara, bio je zaposlen i po jedan srpski pisar, koji je stranom rektoru i njegovim ljudima služio i kao tumač²⁶⁾. Nema sumnje da su ovog pisara imali i građani Ulcinja.

Za vrijeme mletačke vladavine Ulcinjem, posebno pošto su Turci zauzeli Skadar (1479), sandžakbeg ovog grada je više puta napadao Ulcinj da bi ga okupirao. Upotrebljavao je kao povod i sklanjanje tu jedne njegove robinje. Godine 1537. godine okolina Ulcinja je mizerno opljačkana i razorena, spaljena od ovih Turaka. Godine 1552, predstavnici Ulcinja odoše u Mletke da se tamo žale za turske zločine.²⁷⁾

U ljeto 1571, poslije pomorske bitke sa mletačkom flotom kod Lepanta, jedna eskadrila turske flote uđe u Jadransko more i ustremi se na Ulcinj i Bar. Istovremeno alžirsko-tuniski gusari, na čelo sa njihovim kraljem Uludž Alijom, kao saveznici Turaka, blokirali su ulaze u rijeke Drim i Bojana. Krajem jula 1571, turska flota, pod komandom Ferhat-paše napade Ulcinj. Sa mora su ga pomagali pomenuti alžirsko-tuniski gusari, dok ga sa kopna podržao svojim napadom na Ulcinj skadarski sandžakbeg. U pomoć Turaka stiže iz Hercegovine i Ahmet-paša Hercegović, osvajač Herceg Novog, za koga se misli da je islamizirani sin hercega Vukčića - Kosače.

Poslije 8 dana krvavih bojeva, početkom avgusta 1571, mletački garnizon od 800 Italijana i francuskih hugenota, na čelo sa generalom **Serra Martinengo**, predao se. Ovom prilikom Turci su zauzeli i Svač.

Mletačkom generalu i njegovim vojnicima Turci dozvoliše da se vrate u Mletke, dok nad stanovništvom grada napraviše pokolj. Sve muško i staro su poklali, dok su žene i djecu rasprodali kao robove po tržištima Balkana, Azije i Afrike. Kažu da su 30 kaluđerica, ne vidjeći za sebe spasa, a pošto nisu htjele da padnu u ruke Turaka, skočile sa zidina tvrđave i udavile se u more.

Nastojeći da prikažu sebe da su od davnina stanovnici Ulcinja, pa i autohtoni, albanski su "naučnici" falsifikovali istoriju Ulcinja, pa – između ostalog – negiraju i pokolj stanovnika ovog grada od strane Turaka. Ali ima i

takvih koji tu i tamo ne mogu prelaziti ćutke preko istorijske istine. Među njima je i prof. Maksut Dž. Hadžibrahimi, koji doslovno piše:

“Turci su ostavili slobodne samo Venecijance da odu u Raguzu, dok su nad Ulcinjanima učinili pokolj. Jedan dio građana su pobili i drugi dio, zajedno sa ženama i djecom, pretvorili u robove, zatim su spalili grad”.²⁸⁾

Žene i djecu ne samo što su pretvorili u robove, već su ih i rasprodali po tržištima Balkana, Azije i Afrike, tako da u grad nije ostalo od njih žive duše.

Poslije nekoliko dana Bar se predao skadarskom sandžakbegu bez borbe.

Oba ova grada Turci su administrativno pripojili Skadarskom sandžaku, koji je imao 6 kasaba. Jedna od tih kasaba bio je Ulcinj.

Dok su opsjedali Ulcinj, Turci su opljačkali, spalili i porušili do temelja grad Svač, u kome je bilo onoliko crkava koliko godina ima dana. Od tog dana Svač više nije prihvatio sebe, pa je i dan-danas mrtav grad.

Turci, kako se zna, imali su običaj da novoosvojene gradove nazivaju onako kako su ih nazivali stanovnici, koji su tu živjeli. Tako su i Ulcinj nazvali - u saglasnosti sa njihovom fonetikom - YLKIN. A ovo znači da su naziv ovog grada uzeli od njegovog slovenskog stanovništva, kao što su to učinili skoro sto godina prije i sa Skadrom, koji su po slovenskom SKADAR nazvali YSKYDAR, dodajući prefiks **Y-** kao i kod drugih gradova: PEĆ > YPEK, SKOPJE > YSKYP. Sigurno su ovo učinili i sa imenom grada ULCINJ, uzimajući njegov oblik LbCINb > YLKIN. Turski nazivi Ulcinja i Skadra svjedoče da su ovi gradovi do dolaska Turaka tu bili nastanjeni u većini sa slovenskim stanovništvom, praedovima današnjih Crnogoraca. Ovo nam svjedoči i italijanski historičar tog vremena **Marino Barlezio**²⁹⁾, koga Albanci drže za svog - Albanca, pa i savrenemi kanadski naučnik dr **Robert Elsie**, inače deklarirani prijatelj Albanaca.

Odmah poslije turske okupacije, u opustošeni i sasvim prazni grad, stacioniran je turski garnizon sa svojim oficirskim kadrom i njihovim porodicama, koje su doveli tu po svršetku ratnih operacija. Sa njima su se useljili i 400 alžirsko-tuniskih gusara-pirata, koji isto tako dovedoše tu i svoje porodice, žene i djecu

Za njima, postepeno, pošto se smirila situacija i novim građanima Ulcinja ukazaše se svakojake potrebe, prodirali su u Ulcinj iz okoline Crnogorci pravoslavne i katoličke vjere, a posebno oni koji su se u međuvremenu islamizirali. Ipak grad nastavlja da ima čisto orijentalni, turki karakter okupatora, jer se samo turski i govorilo, a pomalo i arapski jezik alžirsko-tuniskih gusara-pirata.

I iz Srednje i Južne Albanije prodirali su u ovaj grad Albanci, što nam nedvosmisleno dokazuje njihov jezik, izgovor, koji ne pripada sjeverozapadnom izgovoru albanskog jezika, kako bi trebalo da bude, kad bi oni bili iz te oblasti, već pripada izgovoru Srednje Albanije (Elbasan), pomiješan sa izgovorom Južne Albanije, što smo dokazali našom već poznatom dijalektološkom studijom.³⁰⁾

I ne samo izgovor! To nam dokazuju i njihova prezimena, što smo opet argumentirali novom studijom o prezimenima muslimana Ulcinja.³¹⁾

To nam dokazuje i sjećanje ovih Albanaca, koji dobro pamte da su njihovi pretci došli tu iz Albanije, pa i iz Turske.³²⁾

To nam dokazuje i njihova plemenska pripadnost: svi oni pripadaju plemenima koja svoju kuriju imaju u Albaniji.³³⁾

I pored snažnog priliva Albanaca, koji se uz to i enormno množe, pa i albaniziraju Crnogorce muslimanske i katoličke vjere, grad nastavlja da ima čisto orijentalni, turski karakter.

I pored orijentalnog, turskog karaktera grada, mjesno stanovništvo, Crnogorci, nastavljaju da grad nazivaju po svome, kao i ranije - ULCINJ.

Iz albanske dokumentacije poslije turske okupacije Ulcinja vidimo da su oni ovaj grad nazivali ULQUN (albanski Ulcinjanin hafiz Ali Đoka, zvani Ulqinaku) i YLKIN: « **Albanci ga nazivaju YLQYN ili YLQIN** » - piše ideolog albanskog preporoda Sami Frašeri³⁴⁾, što znači da su to ime uzeli od Turaka, kao što su od Turaka uzeli i imena mnogih drugih gradova Crne Gore, Srbije, Makedonije i Grčke. A ovo je sasvim razumljivo, kad se ima u predvid da su oni dolazili u ove krajeve pretežno poslije turske okupacije, sem toga i pretežno kao muslimani, pa je prirodno da su od turskih muslimana i uzimali imena gradova.

Oblici YLQYN ili YLKIN za ime ovog grada kod Albanaca neosporna je činjenica da su oni tu stigli poslije Turaka. Sa druge strane, oblik ULCINJ za ime grada kod Crnogoraca, činjenica je da su ovi, i pored njihovog istrebljenja iz grada dolaskom Turaka, sačuvali u okolini svoj naziv grada, pa su ga tako nazivali i pošto su se opet naselili tu.

Vremenom, sigurno i pod uticajem slovenskog mjesnog stanovništva, Albanci su YLKIN transformirali u ULQUN i ULQIN, što je mnogo bliže slovenskom nazivu, pa je moguće da su se kod Albanaca jedno vrijeme kontaminirala dva načina izgovora imena ovog grada: slovenski i turski, sve dok nije pobjedio i u njihovom jeziku

slovenski oblik. A da u albanskom obliku imena grada ULQIN imamo crnogorski oblik imena ovog grada ULCINJ - očigledno je. Ova pobjeda crnogorskog oblika se desila negdje krajem XVII vijeka, za što Ulcinjani treba da zahvale svojoj braći iz Herceg Novog, o čemu ćemo govoriti u nastavku.

Kontaminiranje srpskog oblika imena grada Ulcinja sa turskim oblikom, u izgovoru Albanaca, dokazuje i jednu drugu činjenicu: kontaminiranje crnogorskog etničkog elementa sa albanskim etničkim elementom, odnosno albaniziranje Crnogoraca, koji – sigurno – prelazeći na albansku etničku stranu, nosili su tamo, pokraj mnogih riječi iz srpskog jezika, i sam oblik imena grada Ulcinja.

Ovo je kratka istorija grada i njegovog imena, bez koje se ne može sa sigurnošću suditi o etimologiji. Oni koji su do danas govorili i pisali o etimologiji imena grada ULCINJA nisu uzeli u obzir ni istoriju grada i njegovih stanovnika, niti istoriju njegovog imena, što je bezdrugo i uticalo na njih da pođu etimološkim stramputicama. Sigurno da su u određivanju etimologije imena grada Ulcinja uticale i političke strasti, ambicije, koje su evidentne kod onih stranaca koji su se preokupirali tom etimologijom, posebno kod Albanaca.

Među prvim koji se preokupirao etimologijom imena ULCINJ bio je austrijski zamjenik konsula u Janini, **Johannes Georg von Hahn** (1811-1869), koji se bavio i etimologijom, iako u toj oblasti ne samo što nije ni primisao, već nije ni poznao jezik stanovništva gradova i oblasti kojima je pokušao da odredi etimologiju. Kao eksponent kolonijalne austrougarske politike, koja je smjerala da upotrebi Albance kao topovsko meso za svoje kolonijalne ciljeve, on je prigrlio pelazgomaniju i nastojao da njom indoktrinira i Albance. U ovoj kolotečini on izvodi iz albanskog jezika sve njegove etimologije Balkana. Tako i ime ULCINJA izvodi od albanske riječi « **ujk** » = « **vuk** ». Kako vidite i samo iz ove etimologije, on se povodio za spoljašnju zvučnost i sličnost upoređenih elemenata, ne uzimajući u obzir apsolutno ništa drugo. Sledstveno, njegove su etimologije, bez izuzetka (!), nenaučne i, kao takve, kasnije, oborene od onih koji su se ozbiljno bavili etimologijom.

Zbog niskog stepena razvoja etimoloških studija u to vrijeme, tada su se svi naučnici složili sa etimologijama Von Hahna, pa i naš **Ljubomir Bulatović – Ibrijski**³⁵⁾. Zajedno sa njime tumačili su to tako i svi drugi naši naučnici. Posebno su se složili sa ovom etimologijom Albanci, koji - i pošto su naučno oborene etimologije Von Hahna - nastavljaju da uznastoje na njima i dan-danas, praveći se kao da ne znaju za one svjetske naučnike, koji su ih oborili. Koliko za primjer spomenuću samo toponim DARDANIJA (današnje KOSOVO), kojemu je Von Hahn izveo etimologiju od albanske riječi « **dardhë** » = « **kruška** ». Ima jedan vijek što je česki akademik prof. dr **Kostandin Jireček** otkrio da se Dardanija nazvala tako ne po albanskim kuškama, već po bogu DARDANOS, kojemu su se klanjali Dardanci. Sa njim su se složili svi naučnici svijeta, pa i jedan Albanac, akademik prof. dr Mark Krasnići, dok se svi drugi albanski « naučnici », pa i najveći među njima, akademik prof. dr Ećrem Čabej, prave kao da ne znaju za etimologiju akademika K.Jirečeka. Tako oni nastavljaju da udaraju u bubnjeve DARDANIJA = « *albanska kruška* ». A kad se tako ponaša najveći albanski etimolog svih vremena, može se zamisliti što čine drugi Albanci, prišipetlje kao pomenuti Brisku Bahrija i *tutti quanti*.³⁶⁾

Mišljenje da je etimologija ULCINJA kod albanske riječi „**ujk**“ vlada i u školskim tekstovima Albanije (pa i kod nas!), kojima se « vaspitavaju » djeca. Preko svega, ovog mišljenja je i pomenuti albanski naučnik **Ećrem Čabej**³⁷⁾, pa to mišljenje prenosi i propagandira i naš dr Pavle Mijović³⁸⁾, što odmah prihvataju Albanci pa nam ga i citiraju ovako: “*E. Čabej i G.Majer naglašavaju da ime OLCHINIUM dolazi iz indoevropske baze ULKUOS*”³⁹⁾, pretendirajući da su ga izgradili njihovi pradjedovi. U sklopu moje pomenute studije **NAREČJE ULCINJA**, kojom sam branio drugu diplomu na Universitetu u Tirani 1969. godine, ja sam moguće prvi koji se protivio jednačenju ULCINJ = « **ujk** » - « *vuk* »⁴⁰⁾. Tamo sam prije svega dokazao da u V vijeku p.n.e., kada je izgrađen i tako nazvan Ulcinj, Albanci ne samo da nisu bili tamo, već nisu bili ni u Albaniji, ni na Balkanu, pa ni u Evropi. Oni su tada bili negdje tamo - u Indiji. Prema tome, nisu mogli da krste grad, koji je bio hiljade i hiljade kilometara udaljen od njihovog prebivališta, koga nisu vidjeli ni ocima, pa nisu ni znali da postoji.

Sa druge strane riječ “**ujk**” nije albanska. Ovu su riječ oni uzeli iz jezika Južnih Slovena (Srba, Bugara ili Crnogoraca), negdje u IX-X vijeku nove ere. Sa jednim apelativom koji je ušao u njihov jezik u IX-X vijeku n.e., sigurno da nisu mogli da krste grad Ulcinj u V vijeku p.n.e.

U pomenutoj studiji kažem doslovno:

*Što se tiče etimologije od apelativa **UJK** treba da naglasimo da i albanski izgovor u Ulcinju ne prihvata ovu etimologiju, jer se u ovom narečju stara grupa **LK** (ULK) u nijednom slučaju nije sačuvala i niti je dala **LQ** (ULQIN). Suprotno, u svim slučajevima, u ovom izgovoru, dala je **JK** (UJK, BUJK), što znači da se suglasnik **L** ne čuva, stvar koja se ne događa kod albanskog oblika ULQIN, jer tu - kako vidite - čuva se.⁴¹⁾*

A ovo znači da ime grada ULCINJ ne potiče od albanskog apelativa **ujk** = “*vuk*”. Ime grada ULCINJ potiče od grčke riječi **KOLHIN**, kako su se zvali njegovi graditelji-osnivači. Što znači ova riječ na starogrčkom jeziku, treba istražiti. Sa ovom etimologijom, kako saznajem sada, složio se i veliki savremeni njemački naučnik **Hans**

Krahe, koga Albanci poznaju sasvim dobro i citiraju ga kad god im se sviđa ono što je on rekao, kao što znaju i da čute o svemu što on piše a njima se ne sviđa.

Upinjanje Albanaca na etimologije Von Hahna nema nikakav naučni karakter. Ono je čisto političkog karaktera. Preko tih nenaučnih etimologija oni smjeraju da dokažu da su jugoslavenske (crnogorske, srpske, makedonske, hrvatske) i grčke teritorije - njihove, albanske.

Za opširnije o etimologiji toponima ULCINJ vidite moju istoimenu studiju u mojoj knjizi objavljenoj pod naslovom **DARDANIJA**.⁴²⁾

Ali da se vratimo historiji Ulcinja.

Alžirski i tuniski gusari-pirati, od prvog dana svog instaliranja u Ulcinj, pretvorili su ovaj grad u svoju gusarsko-piratsku bazu, republiku, kneževinu, kraljevinu, za njihove izlete po Jadranskom i Sredozemnom moru, kuda su krstarili, napadali brodovlje svojih protivnika, pljačkali i ubijali, da su tim svojim zanimanjem uznemirili sve, pa su postali i strah i trepet. Knjaz Nikola, u ULCINJSKOM KOLU ovako pjeva o njima:

*Od Avlona pa do Senja
i od Senja do Mletaka,
da unosi strah i užas,
jedraše nam lađa laka.*

*Našeg smjelog krmanoše
držala je ruka jaka
upravljene put zvonika
venedičkog svetog Marka;*

*pa kad savez učinismo
c Barbarijom i s Alžirskom,
gorde Mletke nudahu nas
s darovima i sa mirom.*

*Sva Adrija držala se
kao vode jedna čaša*

*s kraja u kraj isključivo
u područja samo naša.*

*Koliko smo silnog blaga
i pljenova i robova
iskrcali pod Ulcinjem
iz našijeh mi brodova!...*

*Dobitnici svud na more,
ondje smo se veselili,
i na Pristan veslom čohu
mletačku smo dijelili.*

*Još da nije Boke bilo
i njenijeh kapetana,
sva istočna od Adrije
hćaše biti naša strana.*

Pošto su oni bili jedna vrsta avangarde turskih osvajanja u bazenu Sredozemlja, sultani Turske Carevine ne samo da ih nisu sprečavali u tim njihovim zločinima, već su im dali punu slobodu, pa su ih često i pozivali da se njihovim brodovima pridruže vojnim pomorskim snagama Turske i da napadaju čas ovu i čas onu zemlju. Tako su ovi gusari-pirati postepeno potisli u Ulcinju i sa vlasti Turke. Oni uzimaju svu vlast u svoje ruke, pretvaraju Ulcinj u placdarm za svoje gusarsko-piratske ekskurzije i napade na moru i na kopnu, na primorske gradove. Ogorčene borbe oni su vodili posebno sa peraštanskim gusarima-piratima, kapetanima, o čemu smo već pisali u poglavlju o Burovićima Perasta. Ulcinjski pirati su uzeli učešće i u napadu berberskih pirata na Perast 1624. godine.

Ovi su pirati otvorili u Ulcinju i trg za preprodaju roblja. Ovdje je prodat 1575. godine i poznati španski pisac **Servantes** sa njegovim bratom, koje je pri povratku u Španiju uhvatio zloglasni tuniski gusar-pirat arnaut (mercenar) Mami.

U XVII vijeku u Ulcinj turske vlasti interniraju iz Izmiru i poznatog izraelskog mesiju **Sabetaj Cevi** (1626-1676), gdje je bio prinuđen da promjeni ime u Mehmet-efendija, jer ga njegovim nemuslimanskim imenom fundamentalistički nastrojeni Turci i Arabljeni ne bi primili u grad.

Među ulcinjskim gusarima-piratima, kao reizi, vođe, glavari, najpoznatiji su bili: Uludž Alija, koji se poslije Bitke kod Lepanta imenuje od sultana Selima II za admirala turske flote, a kasnije, za zasluge u službi sultana, imenuje se i za kralja Alžira. Zatim Lika Ceno, Husein Rala, Hadži Alija, Hajdar i Mustafa Karamindžo, Hadži Beto Đuli, Adem Stavro, Hajdar Višo, Ali Korza i drugi. Zloglasni afrički pirat Ali Hodža, jedno dugo vrijeme, do 1733. godine, sklonio se od svojih gonitelja u Ulcinj. Strašni ulcinjski pirat kapetan Ramadan, 1673, zajedno sa 22 članova ekipaža njegove fuste, ubijen je u borbi protiv kapetana Mletačke Republike Gulfin, kod ostrva Dugi Otok. Većina ulcinjskih gusara-pirata padali su od mača peraških gusara-pirata, kao što su se i ovi, većinom, ubijali od ulcinjskih gusara-pirata.

Sultan je, nolens-volens, ulcinjskim gusarima-piratima predao svu vlast u gradu. Pa i kad je katkat pokušao da im oduzme tu vlast, oni su mu se odupirali. Nejednom oni su svoje oružje okretali i protiv turskih vlastodržaca u toj zoni, pa i protiv samog sultana, što sam nastojao da umjetnički prikažem u mom romanu **FANOL**⁴³⁾. Tako, u Ulcinju

su jedno vrijeme faktički vladali gusarsko-piratske vođe, reizi i age. Sem pomenutog Uludž Alije, sultan će krajem XVII vijeka proglasiti za kapudan-pašu, admirala turske flote, i gusarskog reiza **Sulejman-aga Malog**. Ovaj je jedno vrijeme vladao Ulcinjem kao svojom kraljevinom, pa je zadao Mlečanima mnogo briga, da su oni raspisali i veliku nagradu za njegovu glavu, dok ga sultan, upravo zato, odlikuje i unapređuje - imenuje ga i na dužnost sandžakbega u Skadru.

Albanski falsifikatori istorije proglasili su afrikanse alžirsko-tuniške gusare-pirate za svoje, tobože su bili Albanci po nacionalnosti. Ne zato što ne znaju ko su oni bili ustvari, već zato što je to u brazdi njihovih političkih ambicija i pretendiranja na ovaj crnogorski grad.

Godine 1669. Ulcinj je posetio poznati turski putopisac **Evlija Čelebija**, koji - između ostalog - piše da Ulcinjani, sa njihovim brodovima *"grabe, pljačkaju i pustoše morsku obalu neprijatelja. Donoseći mnoga blaga i odabrane robove vraćaju se u Ulcinj kao pobjednici i daju sandžakbegu deseti dio pljačke..."*

Krajem XVII vijeka u Ulcinju se posebno ističe pomenuti gusarsko-piratski reiz Sulejman-aga Mali, koji je izgleda bio muslimanizirani Crnogorac, što zaključujemo po njegovom prezimenu. On je svojim brodom prouzrokovao Mlečanima mnoge tegobe, pa su za njegovu glavu raspisali veliku nagradu. Upravo tada, krajem 1684. godine, za posebne zasluge u službi Turske imperije, sa položaja kajmekama Ulcinja sultan ga imenuje na položaj skadar-skog sandžakbega.

Zbog njihovih zločina na moru i kopnu, mletačke su se vlasti stalno žalile sultanu na ulcinjske gusare-pirate. Nejednom oni su preduzeli i prave ratove protiv njih i Ulcinja, kao njihovog gnijezda. Lično biskup **Petar Burović**, kako smo naglasili, dana 16. jula 1637. godine organizuje savez Peraštana, Paštorvičana, Budvljana i Krtolana, koji sklopiše famozni ugovor četiri opštine crnogorskog primorja za odbranu od Turaka, ulcinjskih pirata, dok Mlečani traže od velikih sila tog vremena da Ulcinj pripoje svojoj Republici, da bi likvidirali pirateriju ovog grada. Zato preduzimaju i oružane napade na grad, posebno 1689. godine, kada su Turci pretrpjeli poraz, i 1718. godine, kada su obje strane pretrpjele velike gubitke. Tada, Ulcinjani, zahvaljujući svom kajmekamu **Jahja-paši Resulbegoviću**, pa i gusarskim reizima, uspjeli su da odbrane svoj grad i da odbiju mletačko-perašku flotu od zidina i obala grada, kao i crnogorsku vojsku, koja je sišla sa planina i napala Ulcinj s kopna.

Prvih godina turske okupacije, jezik ovog grada bio je turski i arapski. Oni su bili i jedini stanovnici Ulcinja. Narednih godina, iz okoline počeli su da prodiru u grad njihove sluge i bahčevani, naročito zanatlije, pekari, kasapi, nalbani-kovači, krojači-terzije, samardžije, zidari, stolari, kolari, alvadžije, svakakvi trgovci, mornari, argati, stočari, ratari i drugi. Svi su oni bili Crnogorci, ali u većini islamizirani. Pa i oni koji su ušli u grad kao hrišćani, maskirali su se, pa - vremenom, u najvećem slučaju - islamizirali su se, jer su se samo kao takvi tolerisali od vladajuće islamske klike tursko-arapskih aga i begova. Do kasno, pa i poslije oslobođenja Ulcinja od turskih okupatora, u tvrđavu grada Ulcinja nisu dozvoljavali nijednom hrišćaninu da se useli. Moguće i danas. Oni su se mogli instalirati samo van zidina tvrđave, gdje su isto tako bili izloženi zlostavljanju sve dok se ne bi islamizirali.

Iza Crnogoraca u ovaj grad su se ušunjali na sve moguće načine i Albanci. Neki kao turski mercenari a drugi i kao najobičniji ljudi, kao što su se to ušunjali i po ostalim primorkim gradovima. Njihov jezik je činjenica da oni nisu mještani u Ulcinju i okolini prije turske okupacije ovog grada. Kako već rekosmo, ono malo Albanaca, koji su prodrli u Ulcinj prije turske okupacije, pobijeno je od Turaka zajedno sa Crnogorcima na dan pada Ulcinja u turske ruke, ili su rasprodati po trgovima roblja Balkana, Azije i Afrike.

I ne samo u grad. I u okolini Ulcinja, po selima, Albanci su došljaci poslije turske okupacije. Prvih decenija bili su beznačajno malo, pa se skoro nisu ni primjećivali, nisu padali u oči. Kasnije je njihov broj počeo da raste, koliko enormnim množenjem, toliko i novodošljim, pa i asimiliranjem koje su činili crnogorskim muslimanima i katolicima.

U XVI i u prvoj polovini XVII vijeka još uvijek ovaj crnogorsko-albanski elemenat je u manjini. Zato gradom vlada turski i arapski jezik. Oni koji nisu bili svojom nacionalnošću pripadnici tih jezika, konkretno Crnogorci i Albanci, ako nisu znali turski ili arapski, na svom nacionalnom jeziku mogli su samo da šapuću. Pogotovo su morali da se pritaje, da se ne čuju živi i da kriju svoju nemuslimansku vjersku pripadnost Crnogorci, za što su sebi i svojoj djeci, pored svojih pravih "hrišćanskih" imena, stavljali i maskirajući dublant - "muslimansko" ime, koje se zatim pretvorilo u prezime, pa dan-danas imamo na sve strane Crne Gore Aligrudiće, Bašanoviće, Bašiće, Begoviće, Bećiroviće, Bečkoviće, Hadžiće, Ramadanoviće, Redžiće, Pašiće, Šabane i druge, koji - i pored ovih "muslimanskih" prezimena - niti su danas i niti su ikada bili muslimani, već su oduvijek pripadali hrišćanstvu.

Hrvatski naučnik **Petar Skok**, dobro poznat Albancima, jer je doprineo mnogo u albanologiji, pa ga zato i cijene, piše: *"Ulcinj je na početku bio romansko mjesto. Za vrijeme srpske uprave i Zetske, postalo je slovensko. Kao takav, godine 1571. prelazi pod tursku upravu i duž njihove vladavine istovremeno se albanizira. I tako dijeli sudbinu Slovena u Albaniji".⁴⁴⁾*

Ima istine u ovome ali i neistine. Ma da su Turci posljednjih decenija svoje vladavine favorizirali albaniziranje Ulcinja, on još nije bio albaniziran.

Godine 1687. dolaze u Ulcinj Novljani, Crnogorci muslimanske vjere, koji su napustili Herceg Novi, oslobođen te godine od Crnogoraca (uz pomoć Mlečana!), na čelu kojih stoji **grof Ivan Burović**, iz Perasta. Mjesec dana prije pada Herceg Novog u ruke Mlečana, kapudan-paša **Arslan-beg I Resulbegović**, brat kapetana Herceg Novog, izlazi iz hercegnovske luke sa vojnim i sa svim civilnim brodovima. On kreće prema Baru i Ulcinju, koji su od prije sto i nekoliko godina već bili u turske ruke. Na brodove je popeo sve one koji bi na bilo koji način ometali novskog kapetana Osman-begu I Resulbegoviću da brani grad. Svi se ovi brodovi usidriše jednog dana mjeseca avgusta 1687. godine pod zidine grada Ulcinj.

Tako je u Ulcinj, te godine, stiglo 2500 Novljana⁴⁵⁾, pretežno mornari, koji su povelili sa sobom i svoje porodice, žene i djecu. U prvom redu bile su porodice kapudan-paše Arslan-bega Resulbegovića i njegova tri sina, pa i najbližih njegovih rođaka i prijatelja, zatim porodice kapetana brodova, vlasnika brodova, pa i vlastele Herceg Novog, koja je znala da uživa blagodeti Turske imperije, ali ne i da se za nju bori i žrtvuje. Broj ovih Novljana nije bio malen u odnosu na mještane, koji nisu bili više od 2000 stanovnika. Zato i njihov uticaj u Ulcinju bio je snažan u mnogim aspektima. Možemo slobodno reći da se njihovim dolaskom karakter grada sasvim izmijenio.

Prije svega, pošto ih tvrđava nije zapremala sve, jedan njihov dobar dio se nastanjuje pod grad, u današnjem Pristanu i Potoku, pa i na brdu Meterize, gdje su već bile nekoliko desetina porodica, pretežno hrišćanskih Crnogoraca. Tako je počeo da se razvije varoš grada Ulcinja i njegove mahale. Novljani od prvog dana oživljavaju crnogorski Ulcinj i njihov jezik. Iako je grad opet imao *orijentalni karakter* (što više, možemo reći da je dolaskom Novljana orijentalni karakter grada i pojačan u duhovnom smislu!), njihovim dolaskom menja se *nacionalni* karakter grada. Nad turskim i arapskim jezikom, koji se do tada slušao na svakom koraku, nadvladao je srpski, jer su se i mještani, videći Novljane kako slobodno govore srpski, osmjelili pa počeli i oni da glasno govore ovim jezikom, ne samo islamizirani, već i hrišćanski. Dolaskom Novljana oni nisu srpski samo šaputali, već i pjevali. Kako se zna, Novljani su u njihovom gradu govorili samo srpski, jer drugi i nisu znali, izuzev onih koji su bili u vojnoj i administrativnoj službi turskog okupatora. Tako Ulcinj, iako nastavlja da ima orijentalan karakter, etnički se mijenja. Tursko-arapski elemenat došljaka iz Azije i Afrike sada je u manjini, dok crnogorski elemenat, doduše islamske vjere, nadvlađuje, on je u većini. I dok je Skadar u to vrijeme još uvijek bio hrišćanski centar, katoličko-pravoslavni, Ulcinj se ističe kao islamski centar ove oblasti Turske imperije. I dok Skadar u to vrijeme počinje da gubi slovensko-crnogorski karakter, jer je počeo da preovlađuje albanski elemenat, u Ulcinju, kako rekosmo, preovladao je crnogorski elemenat i crnogorski (srpski) jezik.

Novljani su oživjeli sve privredne grane Ulcinja, posebno njegovo pomorstvo. Oni dograđuju tvrđavu, grade varoš, grade i brodovlje, razvijaju ekonomiju, trgovinu i veze sa svijetom⁴⁶⁾.

Razvijaju i prosvijetu i kulturu. Do tada je Ulcinj bio jedna sasvim mala tursko-arapska tvrđava, mjesto stacioniranja turskog garnizona, čiji su se civili bavili skoro isključivo gusarenjem i piraterijom, jer su od toga i živjeli.

Ovaj grad, koji je do tada životario, više pod gusarskom negoli pod turskom zastavom, odjednom se promijenio u svemu i svačemu. Doživio je pravi ekonomski, društveno-etnički i kulturni bum. Njegovi istoričari su istakli da je "*sljedio novi preobražaj*"⁴⁷⁾ grada. Pa i albanski falsifikatori istorije ovoga mjesta prinuđeni su da priznaju da u ovom periodu, poslije dolaska Novljana i pod upravom porodice Resulbegović (što oni prećutkuju!), Ulcinj je po prvi put doživio svoj najveći ekonomski i kulturni uspon⁴⁸⁾. Priznajući to, oni namjerno prećutkuju decizivnu ulogu Novljana u tom privrednom usponu Ulcinja, iako znaju sasvim dobro da Bar, koji je na 25 km od Ulcinja i ima mnogo prikladniju luku i ziratnije polje, nije doživio taj uspon upravo zato što tamo ne primiše Novljane.

Novljani su ti koji obnove ekonomiju grada i okoline, potstaknuše zapostavljenu zemljoradnju, ratarstvo i stočarstvo, zanate, trgovinu, transport, naročito pomorstvo, i tako preobrazise grad i okolinu. U Ulcinj se sada grade i brodovi više tonaže, kojima se plovilo na sve strane Jadranskog i Sredozemnog mora. U početku XVIII vijeka ulcinjska se flota sastojala od 250-300 plovnih sredstava, velikih i malih, sa jednim ekipažom od 4000-5000 mornara.

Tako, Ulcinjani se više ne bave samo gusarstvom i piraterijom, već i transportom robe i ljudi iz ulcinjske luke u svim lukama Jadrana i Sredozemlja, i obratno. Lađe Ulcinjana se usidravaju poglavito u glavnom gradu Turske Carevine - Istanbul i služe vezama ovog grada sa svim drugim lukama Sredozemlja. Iz Ulcinja, kroz rijeku Bojanu se plovilo i u Skadarsko jezero, pa su se tako povezivali sa morem i svijetom Rijeka Crnojevića, Žabljak, Vranina, Virpazar, Plavnica i Skadar, centar sandžaka i pašaluka.

Oživio je i karavanski transport. Iz Ulcinja su polazili karavani robe i ljudi, preko Skadra, za Prizren, Skoplje, Bitolj - Makedoniju, za grčki Solun i turski Istanbul, ili - na drugoj strani - za Bar, Virpazar, Cetinje, za Podgoricu, Nikšić, Trebinje - Hercegovinu. Drugi su karavanski putevi vodili preko Podgorice za Bijelo Polje, Novi Pazar i Beograd - za Srbiju, ili za Peč, Prištinu, Niš, Sofiju - Bugarsku. Da bi karavani bez smetnje prelazili rijeku Bojanu, još u XVI vijeku izgrađen je most na Bojani.

Pod vlast Resulbegovića Ulcinj je napredovao kako u ekonomskom, tako i u društveno-kulturnom pogledu. On je doživio pravi preobražaj ne samo unutar zidina tvrđave, već i u podgradu, u varoš, pa i po selima. Pod mudrom upravom Resulbegovića dokrajčuje se piraterija i razvija pomorski transport i trgovina, poljoprivreda, stočarstvo,

karavanski saobraćaj sa unutrašnjošću, zanati. Posljedica svega toga je nagli porast stanovništva. U tvrđavi se grade nove kuće, a u varoš nove mahale, jedna za drugom. Sada se tu podižu nove džamije, pa i nove crkve, turbeta, grade se vile, trgovci, sahat-kula, amami, česme, cisterne, mejtepi, pa i medresa - prva srednja škola u istoriji ovog grada.

Godine 1689, znači odmah pošto su stigli Novljani i Resulbegovići uzeli vlast u svoje ruke, na Pristan se gradi Ljamina džamija, upravo za njih. Nešto kasnije, opet na Pristan, gradi se i druga džamija, za potrebe mornara, pa se i nazvala Mornarska džamija. A 1689. godine, poslije krvavog okršaja sa hrišćanima u pomenutoj pomorskoj bitci, bijesni zbog poraza od katoličkih Mlečana, pod vodjstvom muslimaniziranog Vlaha **Halil Skura**, Ulcinjani ruše katoličku crkvu iz 1510. godine, u gornjem djelu grada, i na njenom mjestu i njenim kamenjem 1693. grade džamiju sultana Mehmeta.

Sa porastom stanovništva, u podgradu je izgrađeno i više drugih džamija. Pašina džamija je izgrađena odmah poslije pomorske pobjede nad Mlečanima - 1719; Džamija Mesdaha, koja postaje glavna džamija Ulcinja - 1728; Džamija vrh-pazara - 1749; Džamija Meraje - 1779 i Džamija Brijega - 1783. Pred gornji ulaz u grad, u podnožju Meteriza, ruši se manastir Svetih Arhandela, zadužbina Đurđa II Statirmirovića, i na njegovom mjestu i njegovim kamenjem gradi se muslimanska bogomolja zvana Džamija Meteriza, namijenjena onima koji se nastaniše na tom brdu, naspram tvrđave grada Ulcinja. Kažu da je izgradnju glavne džamije Ulcija pomagao materijalno nekakav Sulejman Mujali.

Glavna cisterna u tvrđavi, dan-danas se naziva Cistijerna Jaho-bega, jer ju je u dvorištu svoje kuće izgradio Jahja-paša Resulbegović, zvani Jaho-beg, čim se tu nastanio 1687. godine. Jahja-paša gradi i novu barutanu, pa i prvo turbe u Ulcinju, negdje krajem XVII vijeka, u koje će sahraniti svog oca kapudan-pašu Arslan-bega I Resulbegovića. To se turbe nalazi u periferiji grada (sada je to centar grada) i pod državnom je zaštitom kao kulturni spomenik. Zatim se pod zidine tvrđave 1719. gradi i drugo turbe, zvano Fani. Misli se da su u ovom turbetu sahranjeni dva brata, ili sin i otac, Ljuda i Jahja. Familija Fani je iz Albanije, moguće upravo iz Mirdite, gdje postoji rijeka i oblast zvana Fani. Ova porodica sada živi u Skadar i Resulbegovići su od pamtivijeka imali rodbinske veze sa njima. Početkom XX vijeka, Bedrija, kćerka Hodo-bega I Resulbegovića, udala se u toj porodici i rodila im dvoje djece: Hatidžu i Iljaza.

U periferiji varoši će graditi turbe i dvojica drugih Ulcinjana: Murat Dedej i jedan Bušatlja, čije se turbe pogrešno pripisuje imamu Pulti Maliću⁴⁹⁾. Za ovima će Resulbegovići izgraditi i svoje drugo turbe. Neki hažija, imenom Daut, za pokoj svoje duše, na mjestu gdje je danas zgrada preduzeća Real Estate Resulbegovića, gradi česmu sa nastrešnicom i koritom za stoku, koja se po njemu nazvala Česma hadži Dauta, jedina te vrste u Ulcinju. Krajem XX vijeka, kada se na tom mjestu izgradio novi kvart, koji se danas naziva Ploče, ta je česma porušena, a mještani joj, kako saznah 1993. godine, bjehu zaboravili i ime. Godine 1754 gradi se sred varoši i Sahat Kula.

Grade se putevi, česme, hamami, hanovi, trgovci. Enormnim rađanjima i neprirodnim porastom stanovništva, koji je uslijedio od ekonomskog napretka, razvija se varoš oko zidina grada, javljaju se nove mahale, brda se načičkaše crvenim krovovima kuća, vilama, ljetnjikovcima gradskih feudalaca, aristokracije, begova, aga i trgovaca. Skoro svakodnevno dolazili su u Ulcinj sa svih strana Balkana, pa i iz Grčke, i iz Italije, pogotovo iz Turske, ne samo trgovci i turisti, slučajni prolaznici, putopisci, već i oni koji su se tu nastanjivali za stalno. Posebno dolaze Albanci, koliko iz južne i srednje Albanije, toliko i iz sjeverne, posebno iz Malesije (Kelmend, Shkrel, Kastrat), zona iznad Skadra. Makoliko uznastojali albanski "naučnici" da falsifikuju istoriju stanovništva ovog grada, makoliko se upinjali na njihovu tobožnju autohtonost, oni i sami - nehotice - priznaju da su došljaci. Tako jedan od ovih Albanaca, **Nailj Draga**, piše: *"Brivska Gora (u okolini Ulcinja,-KB), koja je bila nastanjena sa Albancima (malisori) smješteni ovdje poglavito iz Malesia e Madhe, Kelmend, Shkrel, Kastrat (Sjeverna Albanija!-KB)"*⁵⁰⁾. Znači, oni nisu ni mještani, kamoli i autohtoni. Došljaci su tu poslije Crnogoraca, pa i poslije turske okupacije, a mnogi od njih i poslije oslobodjenja Ulcinja od turskog ropstva.

Tako će ovaj grad u XVIII-XIX vijeku imati oko 6-7000 stanovnika.

Godine 1869, u mahali Meraja, pod Bijelom Gorom, gradi se crkva Sv. Nikola, prva pravoslavna crkva poslije turske okupacije Ulcinja⁵¹⁾, što nam svjedoči da je u ovoj mahali, pa i u ostalim mahalama varoši, bilo dosta i pravoslavnog stanovništva, koji su skoro isključivo bili crnogorske nacionalnosti. Ova je crkva izgrađena prije svega potražnjom i molbama nadležnim organima vlasti od strane pravoslavnih stanovnika Ulcinja, ali i zahvaljujući vjerskoj toleranciji Resulbegovića, posebno angažovanju za to od strane Rusa **Ivana Stjepanovića Jastrebova**, sekretara i prevodioca u Ruskom konsulatu u Skadar. Ovaj se Rus zauzeo za to ne samo kod lokalnih vlasti, već i u Istanbul, kod Visoke Porte, pa je i materijalno pomogao tu izgradnju.⁵²⁾

Pred samo oslobodjenje Ulcinja, 1875, pored pravoslavne crkve u Meraji, gradi se crkva Sv. Josipa, prva katolička crkva na teritoriji Ulcinja poslije turske okupacije.⁵³⁾

Sa razvojem ekonomije razvila se i kultura. Pod okriljem džamija, otvaraju se i prve osnovne škole, mejtepi, pa i medresa - srednja vjerska škola, prva u istoriji ovog grada. Tako se javljaju u ovaj grad i prvi pismeni ljudi, u čijim se rukama, pored KUR'ANA, viđa i pokoja druga knjiga.

Dolaskom Novljana Ulcinj se aktivno uključuje u zbivanja Morejskih ratova.

Godine 1689. ulcinjska flota, pod komandom skadarskog vezira **Hydo-Verdi-paše**, uz koga je i kapudan-paša Arslan-beg Resulbegović sa svojim sinovima, a podržana sa kopna od Sulejman-paše, tada sandžakbeg skadarski, napadoše Budvu i Boku Kotorsku. Flota Mletačke Republike, podržana i od flote Bokelja, grofa Ivana Burovića i njegovih Peraštana, ispriječi im se na moru, gdje se odvila jedna velika pomorska bitka. U toj bitci Turci su poraženi. Sjajna pobjeda hrišćanskih saveznika učvrstila je vlast grofa Ivana Burovića u oslobođeni Herceg Novi i Južnoj Hercegovini, pa i Vladike Crne Gore, jer ništa manje sjajnu pobjedu izvojevale su i kopnene snage njegovih Crnogoraca u borbama za odbranu Budve. Tom prilikom, crnogorska vojska, pod komandom Vladike Danila, silazi do bedema ulcinjske tvrđave i napada je da bi je oslobodio od Turaka i prisajedinio već oslobođenoj teritoriji Crne Gore.

U ovoj bitci na moru, Hyda-Verdi-pašu su zamalo zarobili Peraštani grofa Ivana Burovića. Spasio se hitnom intervencijom Arslan-bega Resulbegovića. Poslije te bitke i onoga što su mu vidjele oči, Hyda-Verdi-paša se više neće popeti na brod. Komandovanje turskom flotom on će prepustiti potpuno u ruke kapudan-paše Arslan-bega Resulbegovića, koji se - poslije ove bitke imenuje od sultana i na položaj kajmekama Ulcinja.

Ovakom, samo poslije godinu i nekoliko mjeseci od dolaska u Ulcinj, i vlast ovog grada prelazi u ruke Novljana. Imenovanjem mudrog Arslan-bega Resulbegovića za kajmekama, turska uprava grada i okoline postepeno će se stabilizirati, srediti. Ona više ne prelazi iz ruke u ruku reiza, gusarskih i piratskih glavešina, aga, koji su svojom samovoljom i svakakvim zločinima uznemiravali i samog sultana, kamoli ostale. Postepeno, uvidavnom politikom iskusnog Arslan-bega i njegovih sljedbenika, obuzdana je samovolja gusara-pirata i uspostavljena zakonitost, red i mir.

Od dolaska Novljana u Ulcinj istorija ovog grada se istovećuje sa istorijom porodice Resulbegović, koja postaje glavni oslonac sultana i Turske imperije, nosioc te vlasti. Pod komandom kajmekama, paša i bimbaša iz ove porodice, Ulcinjani će uzeti aktivno učešće u istoriji Skadra i Skadarskog pašaluka, pa će u isveznim istorijskim zbivanjima i snažno uticati na razvoj istorije ovog pašaluka, kao što će i Skadar, preko svojih vezira i sandžakbegova, uticati na istorijski razvoj Ulcinja, koji je, kao kasaba, bio sastavni dio Skadarskog pašaluka.

Godine 1706. odvila se pomorska bitka pri ušću rijeke Vojuše u Južnoj Albaniji između peraskih brodova i ulcinjskih. Peraščani su, pod uslovima Karlovačkog mira, tovarili so, a ulcinjski pirati, ne poštujući uredbe tog mira, iznenada ih napadoše i naneše im ogromne štete. *"Iste ove godine bilježi se i nesreća jednog plemića iz Perasta, koga su opljačkali ulcinjski gusari"* - piše Ushaku.⁵⁴⁾

Prilikom diskusija na Požarevačkom miru 1718. godine tretirano je i pitanje Ulcinja. Pod maskom borbe protiv ulcinjskih pirata, Mletačka Republika je smjerala da zauzme i Ulcinj, kako zauze i Herceg Novi. Odredbama mira predviđeno je da se zabrani piraterija Ulcinjana, što je preuzela na sebe turska strana, koja je obećala sve, ali nije učinila ništa. Nije se bilo ni osušilo mastilo na papiru ugovora Požarevačkog mira, a Ulcinjani opet napadaju mletačko brodovlje na Jadranu. Zato Mlečani, 1718. godine, napadaju Ulcinj, tobože da ga kazne i likvidiraju pirateriju. Sa Mlečanima su ga napale i regularne trupe crnogorske vojske, pod komandom svog vladike, a sa ciljem da ga oslobode od turskog okupatora i vrate matici Crnoj Gori. Uz Crnogorce su marširali na Ulcinj i Bokelji, posebno Peraštani, pod komandom svog čuvenog vojvode **Nikole Burovića**.

Pod komandom Resulbegovića Ulcinjani će herojski braniti svoj grad i naneti velike stete napadačima.

Turska, ni poslije Beogradskog mira (1739), nije mislila da definitivno likvidira pirateriju ovih. Naprotiv, nastavila je da ih korsiti u svoje svrhe.

Godine 1730. ulcinjske age, pretežno glavari gusara i pirata, ujedinile se sa skadarskim trgovcima (na čelu kojih je bila porodica Čaušoli!) i malisorima (planinci), a protiv tzv. tabaka, veleposjednika, na čelu kojih je bila poznata feudalna porodica Begoli, koja bješe uspostavila svoju apsolutnu vlast i tiraniju u Skadar. Tabaci su izvojevali pobjedu i pretstavnicima trgovaca, porodica Čaušoli, bi prinuđena da napusti Skadar. Oni predjoše u Peć i otuda nastavili borbu protiv tabaka.

U međuvremenu Mletačka Republika je ustrajno tražila od sultana da likvidira pirateriju Ulcinjana. Za osvetu nad ulcinjskim agama, koji su podržali feudalce Čaušoli, a i zato što ga naredio sultan, skadarski vezir organizuje istrebljenje pirata Ulcinja. Tako, 1737. godine, on polazi sa vojskom na njih. Uz podršku kajmekama Ulcinja Arslan-bega Resulbegovića, skadarski vezir napade iznenada pirate u zalivu Valdanos, 3-4 km na sjeveru Ulcinja, i spali im svu flotu. Mnoge od njih pobi u toku ratovanja, a dobar dio pohvati žive i uhapsi ih. Od ovog snažnog udara gusari-pirati Ulcinja nisu prihvatili više sebe. Tu i tamo su kojim brodom pokušali da opet obnove pirateriju, ali su to bili slabi trzaji jednog tijela koje je ispuštalo dušu.

Za istrebljenje ulcinjskih pirata Mletačka Republika ima posebne zasluge. Ne samo što je preduzela protiv njih više vojnih i diplomatskih akcija, ne samo što je primorala i sultana da se obračuna sa njima, već je angažovala za to i svoje ljude u Turskoj, pa i svoje vojne snage.

Tako albanski katolik **Anton Doda**, zamjenik mletačkog konsula u Skadar, po naređenju iz Mletaka posebno se zauzima u borbi protiv ulcinjskih pirata i doprinosi da se jedan dobar broj njih ubiju na razne načine, da se uhapse, da im se izgore kuće i da padnu u zasjede sa njihovim brodovima. On je primorao i skadarskog sandžakbega i vezira

da traže od ulcinjskih aga garancije da se neće baviti piraterijom, da bi im se dozvolilo da izađu na more svojim brodovima.

Na ovaj način se i piraterija ovog grada, jedna od najtežih rana, jednom za svagda eliminirala. Od tada, gusarstvo i piraterija, pretvoriće se u legendu i čuvaće se, sa izvjesnom nostalgijom, samo u sjećanju građana Ulcinja. Sinovi nekadašnjih gusara i njihovi potomci, pod čvrstom rukom Resulbegovića, biće primorani da se odreknu vjekovnog zanimanja svojih predaka i da se bave zanatima, unosnijim i dostojnijim zanimanjima, pa i pomorstvom, zapostavljajući i svoj jezik i svoju azijsko-afričku svijest i porijeklo. Svi su se oni, skoro bez izuzetka, preko islamske vjere i rodbinskih veza, podložili postepeno procesu albaniziranja, koji su turski okupatori favorizirali sve više i više, što je više rasla ljudska, ekonomska i vojna moć pravoslavne Crne Gore i njena pretendiranja na istorijske teritorije nekadašnje predturske crnogorske države.

Pred kraj XIX vijeka Ulcinj je muslimanski grad. Veći dio muslimana bili su po nacionalnosti Turci, Arabljani, Crnogorci, Romi, Cigani, Crnci, Grci. Po samopriznanju albanskih istoričara, do 1880. godine, samo crnačkih porodica bilo je u Ulcinju oko 100⁵⁵⁾. Računajte svaku porodicu po 5 članova - ispada da su bili 500 crnaca, muslimani, ali ne i Albanci. Ili su i crnci Albanci?! Ako je Ulcinj tada imao 5.000 stanovnika (po prvom popisu crnogorskih vlasti)⁵⁶⁾, ispada da su 10% bili crnci.

U Ulcinju je bilo i hrišćana, pogotovo Crnogoraca pravoslavne vjere, ali i crnogorskih katolika. Bila je i koja porodica albanskih katolika. Makoliko falsifikovali istoriju ovog grada albanski "naučnici", opet su prinuđeni da priznaju da je u Ulcinju 1863-1864 bilo 11 pravoslavnih porodica⁵⁷⁾, koje sigurno nisu bile albanske. Pod turskom okupacijom se u Ulcinj gradi i pravoslavna crkva, sigurno za pravoslavne Crnogorce, a ne za albanske muslimane. Ili su i u tu crkvu išli da se klanjaju muslimani Nailja Drage?!

U odnosu na sve njih, muslimani i katolici albanske nacionalnosti nisu sačinjavali ni 20% stanovništva, iako su ovi još pod turskom zastavom počeli albaniziranje svih ostalih muslimana, pa i one turske i crnogorske nacionalnosti. Pod njihovim pritiskom počelo je albaniziranje i crnogorskih katolika (što je snažno potsticala Barska biskupija), pa i pravoslavaca, koji su bili izloženi ne samo kulturnom genocidu, već i fizičkom.

I pored ove istine, sasvim jasna i albanskim istoričarima, oni bezobrazno uznastoje na tome da je Ulcinj tada bio *čisto albanski* grad. Vidite njihovu literaturu gdje oni i za Turke pretendiraju da su bili Albanci.

Godine 1875. čim su se Hercegovci digli na ustanak za svoje oslobođenje od turskog ropstva, stiže u Ulcinj albanaki intelektualac **Hodža Tahsim** da prikuplja dobrovolce, bašibozuke i najamnike za borbu protiv slobodoljubivih Hercegovaca. U južnoj i srednjoj Albaniji već je bio prikupio 1.000 njih. Zahvaljujući bimbashi **Mehmet-begu Resulbegoviću**, tadašnjem kajmekamu Ulcinja, on tu nije uspio da regrutuje (ni uz naplanu!) nijednog muslimana, ni među onima turske nacionalnosti, kamoli one crnogorske i albanske nacionalnosti. Njegov stariji brat **Arslan-beg** spriječio je i ulcinjske brodare da prebace u Hercegovacko pristanište Neum-Kreka mercenare i bašibozuke Hodža Tahsina. Sa druge strane, ovaj Arslan-beg, sa nekoliko Ulcinjana, pretežno njegovi rođaci, ujedinjuje se sa crnogorskom vojskom i marširati u pomoć ustanicima Hercegovine. Kažu da je u njegovom odredu bilo i Turaka iz Ulcinja i Bara, koji su se složili sa ustankom Hercegovaca, kao što se sa tim ustankom složio cio svijet, pa su im pritekale u pomoć i žene iz Holandije, dok jedan Slovenac (moguće iz Ljubljane) pohitao je u pomoć Hercegovcima noseći u svom koferu i top. Naravno, albanski muslimani se nisu složili sa Hercegovackim ustankom. I ne samo muslimani. I albanski katolici su bili na strani Turaka. Koliko za primjer navodimo ime njihovog poznatog književnika **Pashko Vasa**, koji se borio na strani Turaka u Hercegovini ne samo sabljom, već i perom.

Knjaz Crne Gore **Nikola Petrović - Njegoš**, pošto je razbio tursku silu i oslobodio sjevero-zapadnu Crnu Goru, naređuje svoje vojvode da na čelu njihovih pobjedonosnih brigada marširaju protiv Turske imperije na Južnom dijelu Crne Gore, prema Baru i Ulcinju.

Vojvoda Ilija Plamenac i vojvoda Mašo Vrbica, na čelu svojih trupa predoše odmah tursku granicu i opkoliše Bar i Ulcinj, oslobađajući ovako Južnu Crnu Goru do same rijeke Bojane.

Opkoljenom Baru pritekli su u pomoć svi muslimani Balkana, posebno oni fundamentalistički nastrojeni. Između ostalih pritekao mu i albanizirani Crnogorac Šaban Bušati na čelo 300 Skadrana, pa i bimbasha Mehmet-beg Resulbegović, na čelo 300 Ulcinjana. Pošao je iz Skadra na Bar, da ga deblokira, i Turčin Abdi-paša, na čelo regularnih turskih trupa, ali mu se u Mrkote ispriječi Vojvoda Plamenac i primora ga da prihvati boj. Makoliko falsifikovali istoriju ovih zbivanja, i albanski falsifikator **Riza Rexha** prinuđen je da prizna:

"U Mrkote, dana 16 i 17 novembra 1877, razvi se krvava bitka. Naglašava se da su turske snage imale 700 mrtvih i 30 zarobljenih. Neki od zarobljenih, prebačeni su na Cetinje. Zapljenjeni su i 2 topa, 5 zastava, 670 pušaka. Crnogorci su imali 30 mrtvih i 70 ranjenih".⁵⁸⁾

Povlačeći se sa preostalim trupama, Abdi-paša je porušio za sobom most na Bojani, da bi tako spriječio crnogorsku vojsku da ne pređe Bojanu i napadne Skadar.

Dana 10. januara 1878. godine, poslije dva mjeseca opsade i krvavih sudara sa crnogorskom vojskom, vojni komandant turskih snaga Ibrahim-paša predaje Bar Knjazu Nikoli. Ključeve barske tvrđave predao je Knjazu Nikoli lično bimbaša Mehmet-beg Resulbegović, koji nije pristao da se preda zajedno sa Ibrahim-pašom i ostalima, već je tražio od Knjaza Nikole da mu, kao uslov predaje barske tvrđave, dozvoli da sa njegovim Ulcinjaninam izađe pod oružjem i vrati se u Ulcinj.

Poslije oslobođenja Bara, Knjaz Nikola je skoncentrisao svoje vojne snage na Ulcinj, koji je branio pomenuti bimbaša Mehmet-beg Resulbegović, kajmekam grada.

Na dužnost kajmekama Ulcinja Mehmet-beg je naslijedio svog ostarjelog oca Jusuf-pašu Resulbegovića. Po zakonu, ovoga je trebalo da naslijedi stariji sin, bimbaša Arslan-beg, ali se ovaj nacionalno osvijesti i ujedini sa Knjazom Nikolom, uz koga se borio i na Hercegovačkom frontu, pa i na frontu Bara. Uz Knjaza crnogorskog on je i tu, na frontu Ulcinja.

Oko Ulcinja, po brdima i uvalama, i pod same zidine grada, vođeni su krvavi okršaji između Crnogoraca, koji su napadali, i Turaka, koji su ga branili uz pomoć svih muslimana, i crnogorskih. Kao i Baranima, i njima su pritekli u pomoć muslimani Balkana, posebno oni fundamentalistički nastrojeni. O njihovoj herojskoj odbrani svjedoče crnogorski grobovi po okolnim brdima, a pjevao im je i Knjaz Nikola, koji doslovno kaže:

***A grobovi crnogorski,
po Pinješu iskopani,
Ulcinju će svjedočiti -
kak' i gorom on se brani.***

Poslije nekoliko dana krvarenja, kajmekam Mehmet-beg bio je prinuđen da preda Ulcinj.

Tako se i ovaj crnogorski grad oslobodi, dana 20. januara 1878. godine.

Kako se zna, Knjaz Nikola, još 1877. godine, čim je naveče, na Nikoldan, video iz sela Zubci crnogorsko more u Baru, nadahnuo se da napiše divnu pjesmu MORU, koju će u oslobođenoj kuli barskog kajmekama Selim-bega zabjeležiti i, tek u Ulcinju, 1879. godine, definitivno uobličiti:

***Pozdravljam te, sinje more,
o livado tečna, ravna,
ti velika prostorijo,
željo naša preodavna!***

Prilikom predaje grada, Knjaz Nikola nije oduzeo oružje Mehmet-begu Resulbegoviću. Naprotiv, priznao mu čin majora crnogorske vojske i imenovao ga vojnim referentom Ulcinja, dok njegovom bratu, Arslan-begu, dodjeljuje titulu vojvode crnogorske vojske i imenuje ga u pocetku za gradonačelnika, a zatim za predsjednika suda u Ulcinju. Guvernerom Ulcinja imenovao je vojvodu Iliju Plamenca.

U međuvremenu se saziva od Velikih sila Berlinski Kongres, a Turska organizira od muslimana Balkana tzv. Prizrensku ligu, da bi ograničili, suzili pobjede Crne Gore i njenih saveznika u ovom ratu.

Pošto je Ulcinj pretežno bio muslimanski grad, Berlinski Kongres zatraži od Knjaza Nikole da vrati Ulcinj Turskoj i da, u zamjenu za taj grad, primi Plav i Gusinje, gdje su Crnogorci hrišćanske vjere bili u većini. Knjaz Nikola pristade na to i 27. januara 1879. godine mirno preda grad turskim vlastima, povuče trupe iz Ulcinja, pa ih pod komandom vojvode Marka Miljanova posla da uzmu u svoje ruke Plav i Gusinje.

Tako Ulcinj još jednom dopade u ruke sultana, koji odmah imenuje na dužnost kajmekama grada nekakvog Turčina imenom Mustafa.⁵⁹⁾

Crnogorskoj vojsci, koja je pošla da uzme u ruke Plav i Gusinje, isprečiše se muslimani Balkana, koje je zato organizirao lično sultan sa njegovim turskim vlastima, regrutujući za ovo i crnogorske muslimane Plava i Gusinja, a na čelo sa albaniziranim Crnogorcem Ali-pašom Šabanagićem. Snažno podržani od Panislamske prizrenske lige, oni iznenada napaše odrede Vojvode Miljanova i nametnuše im krvavi boj. Knjaz Nikola naredi crnogorskim trupama odmah povlačenje i zatraži od Berlinskog Kongresa da mu po ugovoru preda Plav i Gusinje ili da mu vrati Ulcinj.

Politička spletkarenja se nastaviše sve do 1880. godine. Na dan 26. novembra 1880, naredjenjem Berlinskog Kongresa, Turska se povuči iz Ulcinja i predade grad crnogorskim vlastima. Vojvoda Blažo Petrović, na čelo IV Brigade crnogorske vojske, uđe mirno u grad, diže crnogorsku zastavu u ime Knjaza Nikole i uspostavi crnogorsku vlast. Tako se Ulcinj definitivno oslobodi turskog 300-godišnjeg ropstva i ponovo vrati svojoj domovini Crnoj Gori, sa kojom - od tada - dijeli istorijsku sudbinu, kao i nekada, prije turske okupacije.

Na čelo Ulcinja se postavlja vojvoda Simo Popović, kao guverner Primorja, sa sjedištem u Ulcinju, i vojvoda Ilija Plamenav, kao guverner Ulcinja. Vojvoda Arslan-beg Resulbegović se opet imenuje na dužnost gradonačelnika, dok se njegov brat major Mehmet-beg imenuje na dužnost vojnog referenta.

Crnogorske su vlasti učinile sve da bi uspostavile red i zakonitost u novo-oslobođenim predjelima. Muslimanima su priznale sva prava, ljudska i vjerska, koja su uživala i hrišćani, a dijaspori raznih nacija priznata su im prava koja su uživali i Crnogorci, razumije se - u duhu vremena, kako su to toj dijaspori priznata ta prava i po ostalim zemljama Balkana i svijeta. Ne samo što im je dozvoljeno da pohađaju svoje džamije i vjerske škole, mejtepe, već im je dozvoljeno da pohađaju i svetovne škole svih kategorija na teritoriji Crne Gore, pokraj hrišćanske djece. A ko je htio, mogao je otići i u inostranstvo za učenje i studiranje. Mnogim su muslimanima date i stipendije za studiranje u inostranstvo, bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost. Neki su od njih bili i favorizirani. Posebno su crnogorske vlasti favorizirale Albance katoličke vjere. Ništa od ovoda crnogorski hrišćani nisu uživali pod tursku vlast, pa ne uživaju ni dan-danas u Albaniji. Ne samo hrišćanski Crnogorci, već ni muslimanski.

Računajući na njihovu vjersku konzervativnost, a oslanjajući se na njihove molbe i potražnje, crnogorske vlasti su oslobodile od školske obaveze muslimansku žensku djecu, pa im je dozvoljeno i da ih pokriju zarom i feredžom, a muslimanske mladiće oslobodili su i od vojne obaveze, što je sigurno bila jedna povlastica za njih. Crnogorske vlasti će promijeniti i svoju pomorsku zastavu, da bi ovim muslimanima priteklo u pomoć u njihovoj borbi za život.

Džamije im nisu dirnute, pa ni one koje su građene na temelima crnogorskih crkava. Nisu im dirnuli ni tečea, pa ni onda kad su bila na nezgodnim mjestima i sprečavala urbani uređaj grada. Dozvoljeno im je da grade i nove bogomolje, pa da pored njih otvaraju i mejtepe, vjerske škole.

Albanski intelektualac **P. Marin Sirdani**, koji je 1904. posjetio Ulcinj, piše:

"Ulcinj je tada (za vrijeme turske okupacije,-KB), kao i sada, bio čist albanski grad, govorio se albanski jezik od čitavog stanovništva. Crnogorska vlast imala je jednu školu na slovenskom jeziku, ali muslimani, koji su veći dio stanovništva tog grada, nisu slali svoju djecu u toj školi. Oni su imali svoj mejtep na turskom jeziku kao za vrijeme turskog gospodarenja".⁶⁰⁾

Hodže su bile slobodne da ispovijedaju islamsku vjeru i da za vjerske obrede i praznike okupe muslimane kao i prije, pod tursku vlast. Lično Knjaz Nikola uzima u odbranu muslimane, koje nesavjesni Crnogorci hrišćanske vjere na bilo koji način i za bilo što vređaju. Setite se samo njegove izvrsne poezije TURČINU, koju mu mogu zavidjeti svi pjesnici svijeta.⁶¹⁾

I pored toga ne pretendiramo da je Crna Gora bila savršena i bez mane. Bilo je i vjerske i nacionalne diskriminacije, posebno društveno-političke, koje su se manifestirane i u drugim zemljama tog vremena, pa i u onima sa dugovjekovnom državnom tradicijom, sa mnogo većim ekonomskim i kulturnim razvojem.

Godine 1912. Crna Gora ulazi u Prvi balkanski rat, a zatim i u Drugi balkanski rat. Mnogi su se muslimani dobrovoljno borili pod crnogorsku zastavu svoje hrišćanske braće za oslobođenje od turskog okupatora preostalih djelova Crne Gore. Što je više kod njih rasla nacionalna svijest, sve više se potiskivala vjerska podvojenost, posebno vjerski fundamentalizam.

Tako Crna Gora oslobađa i Skadar, svoju 500-godišnju srednjevjekovnu prestolnicu, svoj administrativni, kulturni i crkveni centar. Preko 5.000 odabranih sinova Crne Gore položili su svoje živote za oslobođenje tog altara i svetišta crnogorske nacije. Velike sile opet zabiše svoj nos i primoraše Kralja Nikolu da napusti Skadar. Zapadni neprijatelji crnogorskog naroda pokloniše ga novostvorenoj državi Albaniji, čija će buržuazija, u znak zahvalnosti, satanizirati Crnogorce i raditi na likvidaciji crnogorske države, da bi njenim pokrajinama stvorili njihovu još veću super Ve-e-eliku Albaniju.

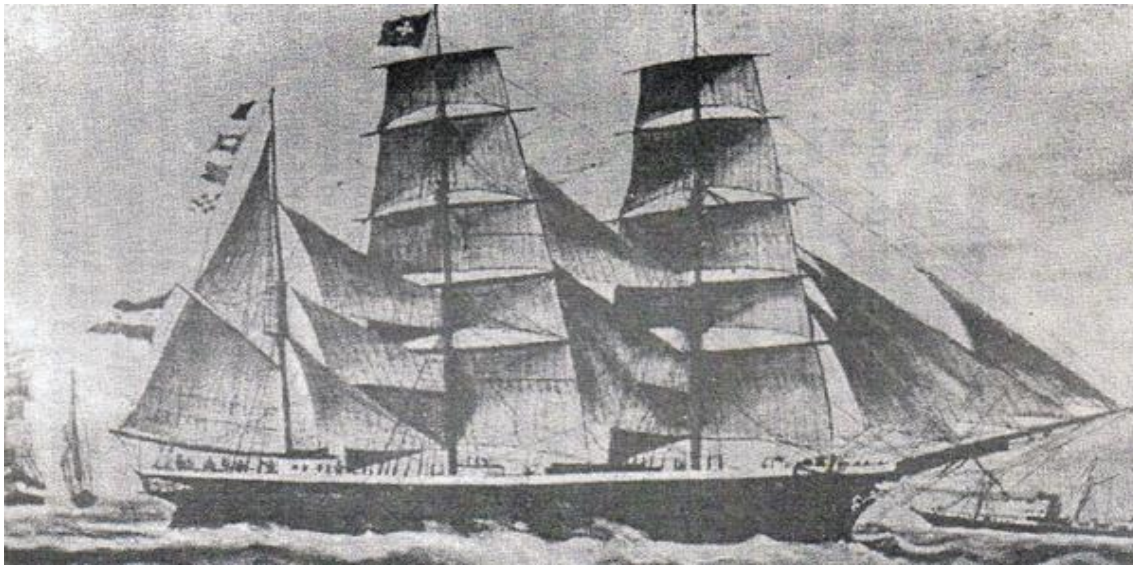
Za vrijeme PSR, Crnu Goru je okupirala Austro-Ugarska monarhija. U tom okviru i Ulcinj. Austro-ugarski okupator, u okviru svojih imperijalističkih planova i ciljeva, favorizira u ovom gradu albanski elemenat, maltretirajući i persekutirajući svakako crnogorski. Oni čine sve da razviju kod Albanaca ekstremni nacionalizam, šovinizam i rasizam, netrpeljivost i mržnju prema Slovenima uopšte, a prema pravoslavnim posebno, da bi ih upotrijebili kao topovsko meso protiv njih. Nije im to bilo teško, jer su Albanci, posebno muslimani, još pod turskom okupacijom huškani na bazi islamskog fundamentalizma protiv Slovena i protiv hrišćana uopšte. Iz austro-ugarske prestolnice dolazi Albancima i indoktriniranje da su tobože autohtoni i sljedbenici Ilira, pa i Pelazga, i da im zato navodno pripadaju i teritorije susjednih zemalja, Grčke, Makedonije, Srbije i Crne Gore, kojima snijevaju da stvore njihovu super Ve-e-eliku Albaniju, kao placdarm svog, austro-ugarskog prodiranja na Balkan.

Albanski frančeskanac padre **Jak Salči**, za vrijeme austro-ugarske okupacije, interveniše kod okupatorskih vlasti da se iz ulcinjske škole izbací srpski jezik i unese albanski⁶²⁾. Tako se sa jedne strane albanska djeca još u škol-

skim klupama indoktriniraju antislovenskim šovinizmom i rasizmom, a sa druge strane crnogorska se djeca persekutiraju i izlažu kulturocidu, jer im se ni na albanskom jeziku ne dozvoljava da uče.

Poslije rata u Ulcinj se opet uspostavi crnogorska vlast, koja je učinila sve da smiri vjerski i nacionalni razdor stanovništva, eksitiran od austro-ugarskog okupatora. Opet se pripadnici albanske dijasporae tretiraju onako kao i po najrazvijenijim zemljama svijeta. Opet se pojedini od njih i favoriziraju u odnosu na Crnogorce, obrazuju se, studiraju, pa i državnim stipendijama. Sva vrata svih institucija za njih su otvorena, pa i vrata Vojne akademike. Oni postaju i viši oficiri, i poslanici u Jugoslovenskom parlamentu, i načelnici gradova.

Za vrijeme DSR opet Crna Gora biva okupirana, ovaj put od italijanskih i njemačkih fašista, koji u Ulcinju favoriziraju albanski elemenat, pa su tom elementu faktički predali i svu vlasti u ruke. Preko njih oni su nad crnogorskim elementom vršili ne samo kulturni genocid, već i fizički, nastojeći da crnogorske muslimane i katolike albaniziraju, dok su pravoslavce proganjali, primorali ih da se isele, ili su ih i ubijali za bilošto, posebno za učešće u narodno-oslobodilačkoj borbi naroda Crne Gore. Dok su crnogorsku školu zatvorili u Ulcinju, crnogorskoj pravoslavnoj djeci nije dozvoljeno da pohađaju školu ni na albanskom jeziku, da bi se ovako kulturno degradirali i lakše albanizirali. Muslimanima i katolicima crnogorske nacionalnosti dozvoljeno im je da uče na albanski jezik, ali pod uslovom da se izjave da su Albanci. Provođeci njihovu poznatu politiku *zavadi pa vladaj*, italijansko-njemački fašistički okupatori Ulcinja huškali su Albance da se sudare sa Crnogorcima i da se krvavo obračunaju.

Poslije oslobođenja opet je u Ulcinj uspostavljena vlast Crne Gore. Albanskim emigrantima, koji su nepravедno podignuti na status nacionalne manjine, priznata su ne samo jednaka prava kao i Crnogorcima, već i izuzetna prava, koja Crnogorci nisu imali i aktuelno nemaju, koja ni nacionalnim manjinama ne pripadaju ni po međunarodnim zakonima. Konkretno: Ovim Albancima priznato je pravo da asimiliraju Crnogorce muslimanske i katoličke vjere, pa i da nad onima, koji se ne mire i podlože toj asimilaciji, vrše pritisak i šantaž, da im priprete i smrću, da ih maltretiraju, masakriraju i proganjaju, da ih ubacuju u specijalne **crne liste**, da ih sataniziraju, pa da ih proglase i za **persona non grata** u njihovom rodnom mjestu, upravo zato što ne pristaju da se izjave po nacionalnosti Albanci. Ovim Albancima je priznato pravo i da albaniziraju Crnu Goru, pa i da je fašistiziraju. Ovo je najočiglednije ulicama Ulcinja, gdje se briše i proganja sve što je crnogorsko, dok se droga-dolarom albanske mafije favorizira sve što je albansko, pa se ulicama grada daju i imena albanskih ratnih zločinaca i fašista. Sve se to čini slobodno, na očima crnogorskih vlasti i njihovom svestranom podrškom, što je sigurno prelud jednog novog krvavog sudara između Crnogoraca i Albanaca, obračun ovaj koji se svijesno sprema od samih crnogorskih i albanskih vlasti, a u službi Kapitala i svjetskog džandara, kako se to već zbilo u Srbiji (Kosovo) i u Makedoniji.

Ulcinj vri i sudar je na pomolju.

1) MIJOVIĆ, Pavle: **VJEČNO NA KRAJINI**, - Cetinje 1974, str. 23.

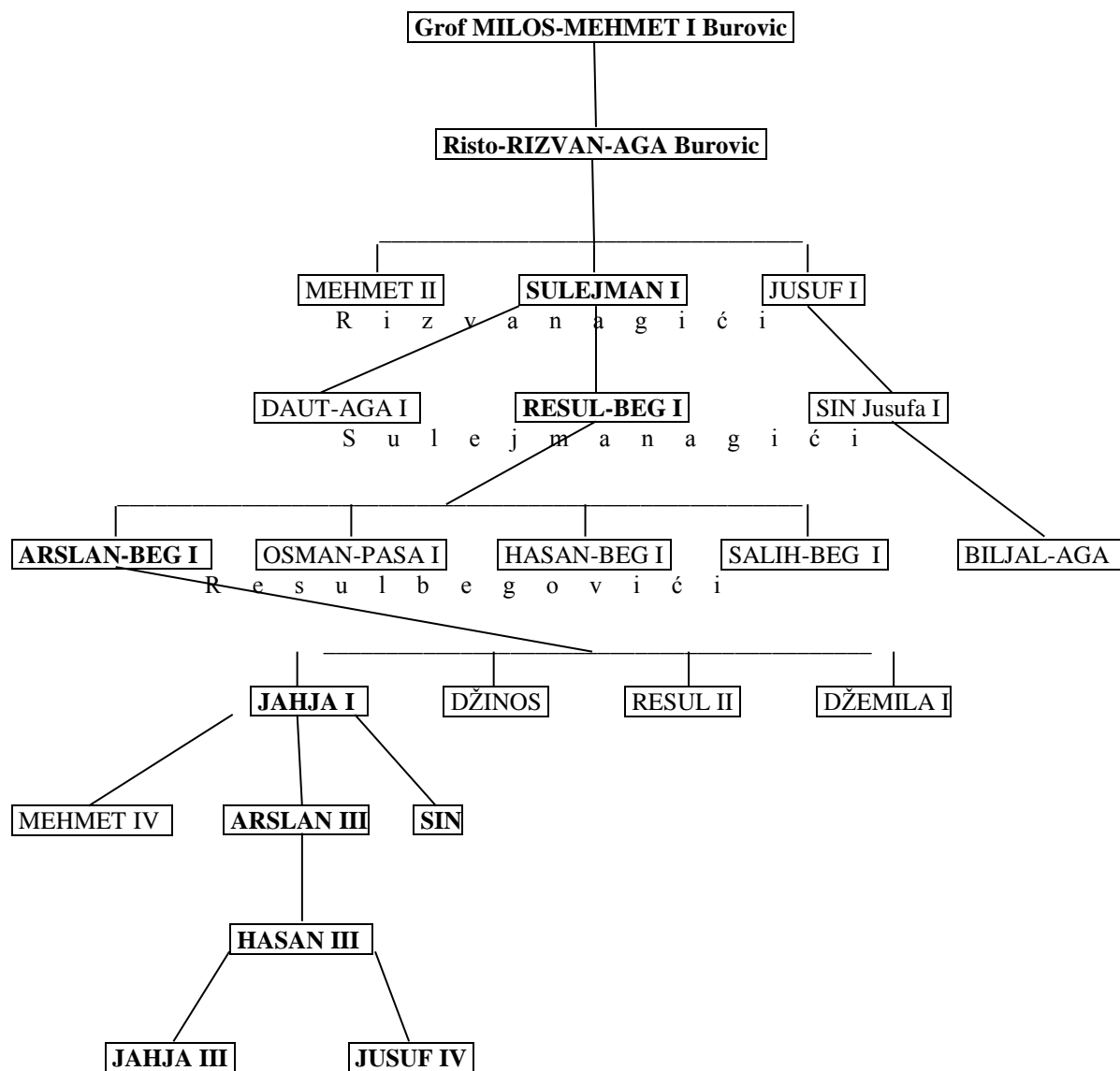
2) Cuntz, O. : **DIE GEOGRAPHIE DES PTOLOMAEUS**, Galiae Germania, Raetia Noricus, Panoniae, Illyricum, Italiae ; Berlin 1923, L II 16 3.

3) C. Plinie Secundi : **NATURALIS HISTORIAE**, post Ludovici Iani Obitum, recognovit et scripturae discrepantia adiecta, edidit Carolis Mayhoff. Vol. I-III. Lipsiae in aedibus B.G. Teubneri 1892-1909, L III 22.

- 4) APOLODOR: **MITHOGRAPHI GRAECI** Vol. I Apolodor Bibliotheka Pediasimi Libellus de duodecim Herkulis Laboritus, edidit Richardus Wagner, editio altera. Lipsiae in aedibus B.G.T. Teubneri 1926, L I 137 (9,25,3).
- 5) USHAKU Ruzhdi: **ULQINI NË GJURMËT E SHEKUJVE**, Ulcinj 1991, str. 14.
- 6) BULATOVIĆ – IBRIJSKI, Lub. A.: **ULCINJ**, u ALMANAH-ŠEMATIZAM ZETSKE BANOVINI, Sarajevo 1931, str. 289.
- 7) VUKČEVIĆ Gojko: **O PORIJEKLU ILIRA**, Podgorica 1992, str. 180.
- 8) Za opširnije vidite moju studiju **Đeloši**, koja je objavljena u mom djelu **DARDANIJA**, Ženeva 2004.
- 9) BRISKU, dr Bahri: **GJURMIME SHQIPTARE**, Tirana 1994, str.11.
- 10) USHAKU, Ruzhdi: **cit. djelo**, str. 21.
- 11) REXHA, mr. Riza: **ULQINI NË VITET E LIDJES SHQIPTARE TË PRIZRENIT**, Ulcinj 1998, str.13.
- 12) RESULI, Kapllan: **LLAGAPET E ULQINAKËVE**, Ženeva 2003, str.53.
- 13) TIT Livije: **ULCINJ**, Zagreb 1989, str. 16.
- 14) MIJOVIĆ, dr Pavle: **VIR PAZAR-BAR-ULCINJ**, Beograd, 1968, str. 20.
- 15) **Iden**: str. 26.)
- 16) REDAKCIJA ZA ISTORJU CRNE GORE: **ISTORIJA CRNE GORE**, knj. 1, tom I, Titograd 1967, str. 325.
- 17) **Iden**: str. 109; PAPAZOGLU, Fanula: **Poreklo i razvoj ilirske države**, GLASNIK, ZM BiH, Sarajevo, str. 124-125.
- 18) ISTORIJA CRNE GORE: **cit. djelo**, str. 325.
- 19) USHAKU, Ruzhdi: **cit. djelo**, str. 21.
- 20) CVIJIC, Jovan: **BALKANSKO POLUOSTRVO I JUŽNOSLOVENSKE ZEMLJE**, Beograd 1922, str. 256.),
- 21) MIJOVIĆ dr Pavle: **VIRPAZAR**, cit. djelo, str. 25.
- 22) ISTORIJSKI INSTITUT CRNE GORE: **MONUMENTA MONTENEGRIANA**, knjiga III, tom 1, Podgorica 2001, str.52.
- 23) BUROVIĆ, Kaplan: **KO SU ALBANCİ?**, Ženeva 2007, str. 18-19.
- 24) JIREČEK, Konstantin: **ISTORIJA SRBA**, Beograd 1952, str. 267.),
- 25) **ISTORIJA CRNE GORE**, knj. 2, tom II, str. 256.).
- 26) **Iden**: str. 257.
- 27) **ISTORIJA CRNE GORE**, knj. 3 tom I, Titograd 1975, str. 21.
- 28) HAXHIBRAHIMI, prof. Maksut: **DETARIA E ULQINIT NËPËR SHEKUJ**, Ulcinj 1994, str. 129.
- 29) BARLEZIO, Marino: **DE OBSIDIONE SCODRENSI**, Venecia 1504.
- 30) RESULI, Kapllan: **E FOLMJA E ULQINIT (ULCINJSKO NAREČJE)**, Lušnje 1969.
- 31) RESULI, Kapllan: **LLAGAPET E ULQINAKËVE (PREZIMENA ULCINJANA)** Ženeva 2003.
- 32) ČAPRIQI, Basri: **Ruzhdi Ushaku** - biografija: u djelu R.Ushaku: **ULQINI NË GJURMËT E SHEKUJVE**, Ulcinj 1991, str. 185.
- 33) BUROVIĆ, Kaplan: **PORIJEKLO ALBANACA**, drugo izdanje, Ženeva 2004.
- 34) SHEMSEDIN, Sami : **KAMUS AL-A'LAM**, Istanbul 1898.
- 35) Lub.A.BULATOVIĆ-IBRIJSKI: **cit. djelo**, str. 291, kol II.
- 36) BUXHOVI, Jusuf : **Ulqini në valët e jetës**, revija ZËRI I RINISË Br. 30, Priština 7 septembar 1968, str. 7, kol. IV.
- 37) ÇABEJ, Eqrem : **STUDIME RRETH ETIMOLOGJISË SË GJUHËS SHQIPE XXIV**, u časopisu STUDIME FILOLOGJIKE Br. 1, Tirana 1967, str. 76; isto tako, da je etimologija imena Ulcinj od alb. apelativa **ulk**, piše i drugi čuveni albanski filolog XHUVANI Aleksandër: **VEPRA**, tom I, Tirana 1980, str. 498. A ko od njih ne piše tako?!
- 38) MIJOVIĆ, Pavle - KOVAČEVIĆ, Miro: **GRADOVI I UTVRĐENJA U CRNOJ GORI**, Beograd 1975, str. 141.
- 39) REXHA, mr. Riza: **cit. djelo**, str. 13.
- 40) Kako smo kasnije saznali, akademik prof. dr Gustav Vajgant se suprotstavio prije sto godina etimologiji Fon Hahna, ali to nije obrazložio.
- 41) BUROVIĆ, Kaplan: **E FOLMJA**, cit. djelo, str. 20.
- 42) BUROVIĆ, Kaplan: **DARDANIJA**, cit.djelo, str. 22.
- 43) RESULI, Kapllan: **FANOLA**, - roman, prvo izdanje u reviji JETA E RE, Br. 3-4, Priština 1958.
- 44) SKOK, Petar: **DOLAZAK SLOVENA NA MEDITERAN**, Split 1934. Citiram po USHAKU, str. 41.
- 45) POPOVIĆ, Tomo K.: **Herceg-Novi, istorijske bilješke**, casopis TAKVIM, Herceg - Novi 1924, str. 37: "Spomenuli smo historijski dokumenat prema kojem su 2.200 (ljudi) brodom pošli prema Baru". Citira ga dr Mustafa MEMIC: "Sarajevo kao migracioni centar muslimana iz Crne Gore" - na sajtu. Na jednom drugom mjestu našao sam cifru od 2.500 ljudi.
- 46) TURISTIČKI SAVEZ OPŠTINE ULCINJ : **ULCINJ**, Zagreb 1989, str. 18.
- 47) **Iden** : str. 18.
- 48) NAÇE, Stavri: **PASHALLËKU I SHKODRËS NËN SUNDIMIN E BUSHATLINJVE (1757-1796)**, Tirana 1964, str. 35; USHAKU, dr Ruzhdi: **ULQINI NË GJURMËT E SHEKUJVE**, cit. djelo, str.29; HAXHIBRAHIMI, Maksut: **DETARIA E ULQINIT NËPËR SHEKUJ**, cit. djelo; RESULBEGU, Sari: **RESULBEGËT DHE NGJARJET HISTORIKE TË ULQINIT**, Ulcinj 1995; REXHA, Riza: **ULQINI NË VITET**, cit. djelo, str. 19.
- 49) **ULCINJ**, cit. djelo, str. 38.
- 50) DRAGA, dr Nail: **SHPALLIME GJEROGRAFIKE**, Ulcinj 2001, str.17 i str. 21.
- 51) NIKOLAJDIS, Minja: **ULCINJ BISER JADRANA**, Ulcinj 1988, str. 74.
- 52) **Ivan Stepanovič Jastrebov** (1839-1894), dana 1. januara 1867. imenovan je za sekretara i prevodioca u Ruskom konsulatu u Skadar. Na ovoj dužnosti je bio sve do 1870. godine.
- 53) RADOVIĆ, Vaso: **ULCINJ 1878-1914**, Ulcinj 1997, str. 59.
- 54) USHAKU, Ruzhdi: **cit. djelo**, str. 161.
- 55) **Iden**: str. 35.
- 56) BULATOVIĆ, Ljubomir: **Ulcinj**, časopis LOVČENSKI ODJEK, Br. 6, Cetinje 1925, str. 374.
- 57) DRAGA, dr Nail: **cit. djelo**, str. 19.
- 58) REXHA, mr Riza: **ULQINI NË VITET**, cit.djelo, str. 32.
- 59) **Iden**: str. 90.
- 60) USHAKU, Ruzhdi: **cit. djelo**, str. 39-40.
- 61) NJEGOŠ, Nikola Petrović: **PJESME I SPJEVOVI**, Cetinje – Titograd, 1990, str. 58.
- 62) USHAKU, Ruzhdi: **cit. djelo**, str. 40.

II. ISTORIJA RESULBEGOVIĆA ULCINJA

OSNOVNA GENEALOGIJA RESULBEGOVICA ULCINJA

Resulbegović Br. 1, kojega poznaje opšta istorija ove porodice, jeste pomenuti kapudan-paša Arslan-beg I Resulbegović, najstariji **sin novskog kapetana Resul-bega I Sulejmanagića**.

Kapetan Herceg Novog Resul-beg Sulejmanagić bio je drugi sin novskog kapetana Sulejman-age Rizvanagića, a ovaj - drugi sin kapetana Herceg Novog Rista-Rizvana Burovića, čiji su se sinovi, po njemu, prozvali RIZVAN-AGIĆI.

Kadija-kapetan Herceg Novog Risto-Rizvan Burović, rođen u Perastu, sin je grofa Miloša Burovića, koji je, zajedno sa ženom i malim sinom, Ristom, pobjegao kod Turaka u Herceg Novi i tu se islamizirao lično i porodično. Tom prilikom Miloš se nazvao **Mehmet**, a njegov sin Risto - **Rizvan**.

Godine 1687. Mlečani, uz pomoć Bokelja i posebno Peraštana, koje predvodi grof Ivan Burović, rođak grofa Miloša-Mehmeta Burovića, napadaju Herceg Novi i oslobađaju ga turskog ropstva.

Mjesec dana prije ovog napada, kapudan-paša Arslan-beg, u sporazumu sa svojim mladim bratom Osman-begom Resulbegovićem, tada kapetan Herceg Novog, na čelo vojne flote Turske Imperije izađe iz Boke Kotorske, da bi je spasio od mletačkog napada, da bi sa njom prebacio na sigurno mjesto sve one Novljane, koji nisu bili potrebni Osman-begu za odbranu grada, i da s leđa napadne flotu Mlečana i Bokelja, pa da tako pritekne u pomoć opkoljenima u Herceg Novi.

Kapudan-paša Arslan-beg uzima sa sobom ne samo vojne brodove, već i sve civilne, da ne bi pali u ruke neprijatelja, ili da ih neprijatelj ne bi spalio u luci Herceg Novog. Tom prilikom on je popeo na brodove 2500 stanovnika Herceg Novog, u prvom redu mornare i njihove porodice, zatim sve koji su bili nesposobni za rat.

Kako se sačuvalo predanje kod Resulbegovića Ulcinja, Arslan-beg je zaustavio brodove u Petrovac na Moru, jer je tu bio najbliže Boki Kotorskoj. Mislio je da će otuda moći da najefikasnije djeluje u poledini onih koji su napali Herceg Novi i tako priteći svom bratu u pomoć. Ali luka ovog grada nije bila prikladna za njegove velike ratne brodove, pa nije imala ni tvrđavu, da bi ih branila sa kopna i mora. Petrovac je tada bio jedno malo selo na samoj granici Turske prema Budvi i Mletačkoj Republici, koja je u zalivu tog grada usidрила svoje ratne brodove i operisala prema ulazu u Boku Kotorsku i Herceg Novom.

Zato Arslan-beg nastavlja plovidbu prema Baru i tu se usidrio, ali su Barani odbili da prime porodice Novljana na svojoj teritoriji, ponajmanje i unutar zidina svoje tvrđave. Posebnu zaslugu za ovo ima barski nadbiskup Andrija Zmajević, koji je za ovo stavio u pokret svoje katolike, pa i pravoslavne, a mitom je pridobio za sebe i neke muslimane, glavešine turskih vlasti u Baru.

Tako Arslan-beg vadi sidra i diže jedra svojih brodova, pa nastavlja plovidbu prema samom jugu crnogorskog primorja. U luci grada Ulcinj on opet baca sidra i spušta jedra, sa nadom da će ga Ulcinjani primiti. I glavešine ulcinjskih gusara-pirata mu se usprotiviše, ali i Arslan-beg ne pristade da pođe dalje, jer je i tu bio dosta daleko od njegove Boke i Herceg Novog. Tada on naređuje artiljercima da pune topove i da se tako silom iskrcaju i uđu u grad. Pred da počne bombardiranje grada, pozvao je na megdan najvećeg junaka Ulcinja. Oni mu izvedoše jednog herculesa, grdnog i strašnog, sigurni da će im on osvijetliti obraz.

Ulcinjskom megdandžiji Arslan-beg izvede na dvoboj svog najstarijeg sina, Jahja-pašu, koji je bio više lukav negoli megdandžija. Ovaj se sukobi sa ulcinjskim herculesom, koji počne da ga psuje i da mu prijeti, čim ga vide. Jahja-paša mu na to odgovori uljudno, nastojeći da ga ubijedi da njihovu krv treba da proliju u borbi sa din-dušmanom, a ne jedan protiv drugog. Tako ga privoli na spektakularnu igru sabljama, pa se poslije toga zagrljiše kao braća.

Poslije ovog megdana, Novljani su se iskrcali u Ulcinjskoj luci i nastanili su se tu za svagda, jer se u svoj Herceg Novi više nisu mogli vratiti, pošto se taj grad u međuvremenu oslobodio turskog ropstva i na njegovim zidinama se zavihorila zastava Svetoga Marka.

Preko svog najstarijeg sina Jahja-paše Resulbegovića, **Arslan-beg postaje otac svih Resulbegovića Ulcinja.**

I dok su se porodice Novljana smještale u grad i podgrad, Arslan-beg je brzo snabdio ratno brodovlje oružjem i ljudima, ratnicima, pa je odmah pošao u pomoć svom bratu Osman-begu Resulbegoviću.

Da su Novljani isplovili brodovima iz Boke Kotorske i krenuli na taj put, rekli su prije i poslije nas mnogi istoričari, sigurno bazirajući se na arhivske podatke i razna dokumenta. Tako to i dr Dragana Radojičić, u njenoj doktorskoj disertaciji piše da su muslimani 1687. **otplovili** iz Herceg Novog¹⁾, što znači da su u Ulcinj došli brodovima. Prije nje rekao nam je to mnogo jasnije Mustafa Memić, koji doslovno piše : « *činjenica (je) da se jedan broj herceg-novskih Muslimana tada iselilo brodom prema Baru...* »²⁾. Ovo se pamti i prenosi s koljena na koljeno kod Resulbegovića Ulcinja. Lično ja čuo sam to od Ali-bega Resulbegovića (umro 1974) prije negoli to pročitah kod D.Radojičić i M.Memića.

Sve ovo ne smeta albanskim "istoričarima" da, negirajući naučnu istinu i činjenice, intrigiraju protiv mene i ovog mog djela, da me optuže da sam izmislio preseljavanje Novljana (pa i brodovima!) iz Herceg Novog u Ulcinj³⁾, jer bi htjeli da negiraju dolazak Novljana i njihovu ulogu u razvoju grada, posebno pomorstva Ulcinja, kao što to čine konkretno redom svi albanski "naučnici", kao npr. Riza Rexha, Ruzhdi Ushaku, Maksut Xh. Haxhibrahimi, Nail Draga i dr. Oni su posebno impenjirani protiv slovenskog porijekla porodice Resulbegović, koju nastojavaju da prikažu kao "autohtonu", znači da nisu došli iz Herceg Novog, već da su tobože po nacionalnosti "Albanci". Ne znaju jadni da su upravo Resulbegovići Ulcinja među prvim muslimanima Crne Gore i uopšte Jugoslavije, koji su sebe izjavili za Srbe. Vidite za ovo samo **Potpis Arslan-bega V Resulbegovića.**

Sa druge strane, albanski « istoričari » bi htjeli da prikažu sve ulcinjske pomorce kao Albance, što čine i sa tripolitanskim-tunisko-alžirskim i malteskim gusarima-piratima, iako sasvim dobro znaju da je turski sultan, kad je okupirao Albaniju, doveo tu iz Turske svoje mornare da nauče Albancima pomorski zanat.

Pošto se Arslan-beg I Resulbegović čarkao na moru sa mletačkom i bokeljskom mornaricom više od godinu dana, 1689. godine odvila se velika pomorska bitka između turske flote i mletačko-bokeljske. Turska je flota poražena, ali krivicom skadarkog vezira Hyda-Verdi-paše. Arslan-beg se u ovoj bitci istakao svojom hrabrošću, pa je svojim brodom spasio i život veziru Hyda-Verdi-paši, za što ga ovaj odlikuje i predlaže sultanu za kajmekama Ulcinja. Sultan je prihvatio taj predlog, pa ga i nagradio zemljišnim posjedima. Tako je Arslan-beg postao kajmekam Ulcinja.

Od tog dana Resulbegovići će biti na čelo Ulcinja sve do 1878. godine, kada ga oslobodi crnogorska regularna vojska i Turska Imperija se povuče iz ovih krajeva, ustupajući krvavom borbom vlast i upravu nad Ulcinjem onima kojima je kroz vjekove i pripadala.

Vlast kajmekama ovog grada, kao u Herceg Novi i Trebinje vlast kapetana, bila je nasljedna. Ona je prelazila sa oca na sina, obično na najstarijeg. Za ovo su Resulbegovići imali snažnu podršku ne samo iz Istanbula i sultanovog dvora, sa kojim stupaju i u rodbinske veze, već i sa strane naroda, mještana. Resulbegovići su bili visoko obrazovani i kulturni ljudi. Pored svog slovenskog jezika, oni su odlično poznavali i turski, pojedinci su znali i arapski, pa i persijski, staro-grčki, italijanski, francuski, pa i njemački. Tako su sa njima mogli slobodno da komuniciraju ne samo mještani, već i turski izaslanici viših vlasti, bilo od sandžakbega i vezira iz Skadra, bilo od samog sultana iz Istanbula. Sem toga, oni su bili vični i upravnim, administrativnim poslovima, posebno sablj i ratovanju, koje je bilo njihova tradicionalna porodična profesija.

Tako će Arslan-bega I, od tri njegova sina (Jahja-paša, Džinos-beg i Resul-beg) naslijediti na položaj kajmekama Ulcinja njegov najstariji sin **Jahja-paša**. Ovoga će samo u početku smjeniti njegov stariji sin Mehmet-beg. Pošto je negdje oko 1730. godine ovaj stupio na položaj vezira u Skadar, na položaj kajmekama Ulcinja će doći njegov brat **Arslan-beg**, koha će naslijediti njegov stariji sin **Hasan-beg**, a ovoga – drugi sin - **Jusuf-beg IV**, kojega mu je rodila Sultana, sestra turskog sultana. Jusuf-bega IV nasljedice isto tako drugi sin **Mehmet-bega XIV(?)**, koji je pretposljednji kajmekam Ulcinja, a posljednji Resulbegović na taj položaj.

Posljednji kajmekam Ulcinja bio je neki **Mustafa**, sigurno Turčin, koji je smjenio Mehmet-bega Resulbegovića, pošto se Ulcinj, za kratko vrijeme (avgusta 1878 - novembra 1880), vratio pod tursku upravu. Ni Mehmet-beg, ni ma koji drugi Resulbegović nije se više vratio na tu dužnost, jer su se svi oni, *en bloc*, ujedinili sa svojom hrišćanskom braćom i ostali vjerni svom Knjazu Nikoli i domovini Crnoj Gori.

Pošto se albanski "naučnici" upinju da "dokažu" da su Resulbegovići **Albanci**, i oni Trebinja (!), u najmanju ruku ovi Ulcinja, mi smo još u prvom izdanju ove knjige naglasili i dokazali da su svi Resulbegovići (Trebinja i Ulcinja) rođaci i porijeklom od islamiziranog Miloša, sina grofa Jovana Burovića iz Perasta. Između ostalog naglasili smo da se kod svih Resulbegovića Ulcinja, pa i kod onih najprostijih, neškolovanih, koji su za svoju genealogiju čuli koju riječ od svojih roditelja, sačuvala svijest da su porijeklom iz Hercegovine. Tako i Džemala Resulbegović piše "*naši su korijeni iz Hercegovine*".⁴⁾

Nema tog Resulbegovića u Ulcinju koji ne kaže da su mu pretci iz Hercegovine. Svijest o porijeklu iz Hercegovine sačuvala se kod svih, bez izuzetka, pa i kod negatora ovog porijekla Sari Resulbegovića. Što više oni se i ponose tim porijeklom. Ima nečeg gordog, uzvišenog, pa i svetog, dragocjenog i jako dostojanstvenog u tom njihovom iskazu, kao kod onih Srba koji kažu da su porijeklom sa Kosova i potomci Miloša Obilića. Nema sumnje da se gordost ovih Resulbegovića ne veže samo za zemlju i Hercegovinu, za Boku Kotorsku, već i za ljude i svoje veleslavne pradjedove, za grofa Jovana Burovića, pa i za njegove nasljednike, za što nam svjedoči i pjesma jednog od ovih Resulbegovića "**Grof Burović**", posvećena "**Prahu mojih pradjedova i njihovim dostojnim sljedbenicima**".⁵⁾

Tako obični Resulbegovići. Za školovane, za one koji su čuli o grofu Jovanu Buroviću, pogotovo i za veleslavnog grofa Ivana Burovića, dinastiju peraških kapetana i novskih guvernera, za dinastiju trebinjskih kapetana i paša, sandžakbega Hercegovine, za veleslavnog Osman-pašu Resulbegovića, pa za Sabit-pašu Kapetanovića, posebno za Hasan-bega IV Resulbegovića, savremenika Njegoša i prvi komentator GORSKOG VIJENCA, da i ne govorimo. Kako već rekosmo, ovi su Resulbegovići prvi muslimani Crne Gore i Jugoslavije, koji su sebe izjavili za Srbe.

Slava Resulbegovića Trebinja učinila je da se među Resulbegovićima Ulcinja širi pomisao da su njihovi pretci došli tu iz Trebinja. A kad je gradonačelnik Trebinja Šukri-beg Resulbegović objelodanio svoja otkrića i ono što je saznao od bokotorskog popa Lumbardića, kod Ulcinjskih Resulbegovića su se kontaminirali događaji, pa su stvorili legendu da je predak svih Resulbegovića bio jedan siromašni pop iz Boke Kotorske, čiji se sin islamizirao.

Doprineo je ovom kontaminiranju dosta i M. Busladžić, koji je i sâm - kako smo već to rekli - kontaminirao neke događaje i ličnosti iz ove istorije.

U Ulcinju postoji predanje da je Arslan-beg, kad je stupio na ulcinjsko tlo, kupio čifluk u Bratici, selo u neposrednoj blizini grada. Nema sumnje da je Arslan-beg u novoj sredini počeo da kupuje i da se tako bogati, pa i beglucima, koji su dodjeljeni ovim Resulbegovićima za njihove posebne zasluge prema sultanu i njegovoj imperiji. U njihovim žilama tekla je ne samo krv pomoraca, već i grofova, vojvoda, gradskih kapetana, a sada i paša. Sljedstveno, oni se nisu mirili svakakvim životom. Kako smo vidjeli upravo kod brata ovog Arslan-bega I, kod Osman-

bega, oni su gordi i ponose se svojim **odžaklukom**, svojom *odžak porodicom*. Ta njihova gordost, taj njihov ponos, zasnivao se ne samo na slavi njihove porodice, pa ni na društveno-političkom položaju, već prije i iznad svega na njihovom bogatstvu, njihovoj ekonomskoj moći. Sem Bratice, stanujući u tvrđavi Ulcinja, u Starom gradu, oni su ubrzo kupili i čitav Liman, svu maslinadu i sve bahče tog dijela Ulcinja, gdje su gradili svoje dvorove na samoj obali mora. Oni su imali svoje buljuke maslina i po ostalim djelovima ulcinjske maslinade, posebno u Bašbuljuk, pa i na Planinskoj strani, nazvana od Turaka Anamali (= blago, bogatstvo). Imali su bahče i kuće na padinama Meteriza, pa u kvartovima varoši Potok i Pristan, zatim u Meraji, a i prostrana zemljišta u Bregvi. Resulbegovići su do nedavno bili jedna od najbogatijih porodica Ulcinja. Nema sumnje da se veći dio ovog bogatstva stekao sabljom i izrabljivanjem. Vidjeli smo da su Resulbegovići Trebinja gospodarili najvećim brojem rajetinskih glava. Koliko su rajetinskih glava imali Resulbegovići Ulcinja ne znamo, ali je nesumnjivo da su ih i oni imali na stotine.

O njihovoj ekonomskoj moći svjedoči i turbe. Krajem XVII vijeka, kad se približila smrt Arslan-begu, po njegovom naređenju gradi se prvo turbe Resulbegovića, tada na periferiji grada, danas u samom centru. Do tada turbe u Ulcinju nije imala nijedna porodica. Turbe je bilo znak bogatstva, posebnog dostojanstva i posebnog poštovanja. Tek poslije Resulbegovića, u XVIII vijeku, gradi se drugo turbe, zvano Fani, a zatim i još dva druga, dvojice Ulcinjana: Murata Dede i Bushati. Kasnije je Jahja-pasa III Resulbegović izgradio još jedno turbe, za sebe i svoje potomke, koje je porušeno 1969. godine prilikom izgradnje puta.

Resulbegovića turbe iz XVII vijeka je pod državnom zaštitom kao kulni spomenik grada. Prvi sahranjeni Resulbegović u tom turbetu bio je Arslan-beg I. Zatim su nastavili da sahranjuju tu samo posebno zaslužne Resulbegoviće. Godine 1943, prilikom sahrane senatora Selim-bega Resulbegovića, perjanik, senator i major Kralja Nikole, oko tog turbeta se razvila snažna demonstracija Ulcinjana protiv njemačkih i albanskih fašističkih okupatora grada i domovine. Tada su ovi Resulbegovići, kroz usta Selim-begove kćerke Džemale, još jednom pokazali i dokazali svijetu ko su i šta su.

Počinjući sa Arslan-begom I, Resulbegovići su oslonac turske vlasti u Ulcinju, nosioci te vlasti i pretstavnici te vlasti. Sigurno da nisu bili samo kajmekami grada, već i dizdari i defterdari, pa i viši oficiri, i paše, kao i njihovi rođaci tamo - u Trebinju. Oni su se aktivno bavili prije svega oficirskom službom, ali i pomorstvom. I ne samo trgovinom. Oni su prije svega kapetani vojnih brodova, koji kontrolišu ulcinjsko more i jure u pomorske bitke na prvi poziv sultana, za što su sigurno dobro i plaćeni i nagrađivani od sandžakbega, vezira i samog sultana. Oni su imali i svoje, lične brodove, kojima su prenosili robu sa jedne obale jadrana na drugu, pa i po pristaništima Sredozemlja, posebno po onima Turske imperije. Moguće je da su se prvih godina, poglavito za vrijeme Morejskih ratova, bavili i gusarenjem, pa i piraterijom, posebno Džinos-beg i Resul-beg II. Nisu ih tek tako prihvatili za svoje gospodare silni i osioni gusari Ulcinja, pa i krvavi i kvrgavi pirati. Arslan-beg je znao kako da ih privoli i učini za sebe. Svakako, od

desetog dijela grabeža, koju su ovi gusari-pirati plaćali skadarskom veziru, jedan je postotak išao i u prilog kajmekama Ulcinja.

Resulbegovići su poznati kao najveća, najbrojnija porodica Ulcinja, jedna od najimućnijih, najplemenitijih i najčuvanijih, sa bogatom tradicijom i slavnom istorijom. Pod njihovom vlašću Ulcinj je napredovao kako u ekonomskom, tako i u društveno-kulturnom pogledu. On je doživio pravi preobražaj ne samo unutar zidina tvrđave, već i u podgradu, u varoš, pa i u okolini, po selima. Posljedica svega toga je nagli porast stanovništva. U tvrđavi se gradi i pregrađuje, dograđuje i učvršćuje. Varoš se iz godine u godinu širi, niču nove kuće, novi trgovi, nove ulice i novi putevi, stvaraju se nove mahale, nove džamije, novi mejtepi. Pod vlast Resulbegovića u Ulcinju se otvara i prva srednja škola.

Mnogi objekti, građeni od Resulbegovića, nazivaju se i dan-danas njihovim imenima. Tako glavna cisterna u tvrđavi, dan-danas se naziva Cisterna Jaho-bega, jer ju je u dvorištu svoje kuće izgradio Jahja-paša Resulbegović, zvani Jaho-beg, čim se tu nastanio. Liman se do skora nazivao njihovim imenom, a plaža u Limanu se i danas naziva Ali-begova plaža, po imenu Ali-bega Resulbegovića, prvi čovjek koji se na toj plaži sunčao i kupao. Jedna bahča u Limanu se i dan-danas naziva Tofik-begova bahča, po imenu Tofik-bega Resulbegovića. U Bašbuljuku jedna plantaža maslina nazivala se do skora Buljuk Resulbegovića, jer je bio vlasništvo (moguće je i danas) jedne porodice Resulbegović. Pa i Džemilina plaža, koja se nalazi u zatonu između Mendre i Limana, ispod Buljuka Resulbegovića, nazvana je tako po imenu kćerke Arslan-bega I Resulbegovića, koja se tu kupala sa svojim prijateljicama, što nam svjedoči o kulturnom razvoju muslimanskih žena ovog grada. Tako, ne samo muški članovi porodice Resulbegović, koji su pohađali srednje i visoke škole tog vremena, već i kćeri Resulbegovića, lično su vodile jedan relativno kulturni život, bile su i pismene, pa su svojim primjerom uticale i doprinijele da se kulturno razviju, emancipiraju i ostale muslimanke ovog grada. Kad su se Resulbegoviće kupale u more u Džemilinoj plaži, na plaži Ulcinja se nisu kupali ni muškarci, ni hrišćanski, kamoli muslimanski.

Jedna od posebnih zasluga Resulbegovića za Ulcinj jeste iskorenjivanje piraterije. Druga, ne manja zasluga za Ulcinj i čitavu Crnu Goru, jeste vraćanje Ulcinju nacionalni jezik, prema tome i nacionalni karakter, što su sigurno učinili zajedno sa ostalim Novljanima. Treća zasluga, ne samo za Crnogorce, već i za albansku nacionalnu manjinu, jeste uspostavljanje vjerske harmonije. Dok su u Ulcinju vladali Resulbegovići, ne samo što se hrišćani nisu proganjali, već je dozvoljeno i građenje pravoslavne crkve, pa i katoličke, dok se u ostalim krajevima Turske imperije ne samo ne grade nove crkve, već se i stare ruše, pa se na njihovom mjestu grade džamije.

Iako nosioci i pretstvanici turskih vlasti u Ulcinju, Resulbegovići su prvi muslimani grada koji se nacionalno osvješćuju, pa su i prvi koji smjelo prigriše ideju slobode i nezavisnosti od Turaka i njihove imperije, sljedeći ovako primjer svojih rođaka u Trebinju i Hercegovini, prije svega Sabit-paše Resulbegovića-Kapetanovića, zatim Hasan-paše IV Resulbegovića, Adem-bega I Resulbegovića i Omer-bega III Resulbegovića, koji su se ujedinili sa svojom hrišćanskom braćom u borbi za oslobođenje. Među Resulbegovićima Ulcinja, sa svojom iskristaliziranom slovensko-crnogorskom svijesću ističu se bimbaša Arslan-beg V, Tofik i Bećir Resulbegović. Oni su prethodili svim Resulbegovićima i muslimanima Ulcinja. Bimbaša Arslan-beg prezreo je položaj turskog kajmekama Ulcinja, bacio palete turskog višeg oficira, bimbaše, i na čelo grupe Ulcinjana pošao u boj pod crnogorskom zastavom da pomogne svoju braću Hercegovce u njihovom ustanku za oslobođenje od turskog ropstva. On se borio u redove crnogorske regularne vojske. Bio je i u štabu Knjaza Nikole, posebno kad je ovaj napao na Bar i Ulcinj. Za njegove posebne zasluge u ovom oslobodilačnom ratu crnogorske vojske, Knjaz Nikola će ga proglasiti za vojvodu.

Posljednji Resulbegović kajmekam Ulcinja bio je bimbaša **Mehmet-beg Resulbegović**, mlađi brat pomenu-tog vojvode Arslan-bega, koji se pod turskom zastavom borio u Baru i, posebno, u Ulcinju, za odbranu ovih gradova od neodoljive najezde crnogorskih oslobodilaca. Pošto je Ulcinj oslobođen u januaru 1878. godine i Mehmet-beg se otcijepio od Turaka i ujedinio se sa svojom hrišćanskom crnogorskom braćom, za što mu Knjaz Nikola priznaje čin majora i imenuje ga u Ulcinju na položaj vojnog referenta.

Tako ovi Resulbegovići, od kad su stupili nogom na ulcinjsko tlo, odigrali su značajne uloge u istoriji grada i okoline, vložili glavne i odlučujuće.

Albanski falsifikatori istorije, nastojeći da albaniziraju ovu crnogorsku porodicu muslimanske vjere (kao i sve druge!), falsifikuju i njenu istoriju. Tako oni izmišljaju saradnju Vojvode Arslan-bega i njegovog brata Majora Mehmet-bega sa Turcima i poslije oslobođenja Ulcinja u januaru 1878. godine; izmišljaju i legende o toponimu Džemilina plaža, a kroz koji dan možemo očekivati od njih da izmisle i koju legendu o Ali-begovoj plaži. U isto vrijeme, na svaki njihov pogani korak spotiču se o istinu.

Tako Riza Rexha priznaje da je poslije povratka Ulcinja u Turske ruke zahtjevom Berlinskog Kongresa, za kajmekama Ulcinja imenovan nekakav Turčin imenom Mustafa-beg⁶⁾, što znači da se Mehmet-beg Resulbegović više nije vratio na taj položaj. A zašto, ako ne zato što je ostao vjeran riječi i zakletvi, koju je prilikom predaje grada Knjazu Nikoli, dao ovome?! Ne samo Vojvoda Arslan-beg, koji je prekinuo svaku saradnju sa Turcima mnogo godina prije, i Major Mehmet-beg, koji tu saradnju prekida predajom ključeva grada Knjazu Nikoli, već svi Resulbe-

govići, povratkom turskih vlasti u Ulcinj odlukom Berlinskog Kongresa, povukli su se od svake saradnje sa Turcima. Da je ijedan Resulbegović ostao uz Turke, ne bi Turci imenovali na dužnost kajmekama nepoznatog Turčina, jer je ta dužnost bila nasljedna u Resulbegovićima.

Prisajedinjenjem Ulcinja domovini Crnoj Gori nije prestala vlast Resulbegovića u ovom gradu. I pod svojom nacionalnom zastavom Resulbegovići će nastaviti da vladaju Ulcinjem ne samo kao viši državni službenici, kao vojvode, majori i sudije, vojni referenti, već i kao gradonačelnici i predsjednici, jer su i doprinijeli oslobođenju grada od turskog ropstva kao nijedna druga muslimanska porodica ovog grada. Svjesni svog slovenskog porijekla, oni nisu čekali da se Ulcinj oslobodi, pa da se ujedine sa svojom crnogorskom braćom hrišćanske vjere. Kao i Resulbegovići Hercegovine, i ovi su se ujedinili sa svojom hrišćanskom braćom, posebno pomenuti bimbaša Arslan-beg, Tofik i Bećir-beg.

Poslije oslobođenja Ulcinja Resulbegovići su opet prvi među muslimanima ovog grada koji podržavaju crnogorske vlasti i bore se rame uz rame sa najboljim sinovima domovine Crne Gore za njen ekonomski i društvenopolitički napredak, za njen kulturni razvoj, pa i za njenu odbranu od svih domaćih i stranih neprijatelja. Resulbegovići su u prve redove onih koji se sa oružjem u ruci hvataju u koštac i sa novim okupatorima domovine, kako u balkanskim ratovima, tako i u oba svjetska rata. U Prvom i Drugom balkanskom ratu se posebno ističe Selim-beg Resulbegović, koga odlikuje i unapređuje u čin majora lično Kralj Nikola. Resulbegovići, kao rijetko koja druga porodica Ulcinja, liju krv i polažu svoje živote na altar sveti domovine i slobode. Ne samo muškarci, već i djevojke Resulbegovića laću se oružja protiv okupatora domovine Crne Gore, kao npr. Džemala Resulbegović, kćerka pomenutog majora Selim-bega. Oni su u redove NOB, u prve redove partizanskih jedinica, pa i komandanti četa, i komesari. U Drugom svjetskom ratu porodica Resulbegović je dala živote četiri svojih članova, od kojih i život jedne majke.

Poslije DS rata oni nastavljaju da igraju značajne uloge ne samo u istoriji svog grada i okoline, već i u istoriji Crne Gore, pa i Jugoslavije. Pod crnogorskom i jugoslovenskom zastavom oni su kao pravi crnogorski orlovi razvili svoja krila i poljeteli do sasvim zavidnih visina. Nastavljaju svoju tradicionalnu profesiju oficira i predsjednika grada. Dospjeli su do najvišeg čina - pukovnika, koji je ostvaren do danas u Ulcinju. Dospjeli bi i do titule generala, da nije bilo izdaje narodne vlasti i buržuaskog socijal-fašističkog preokreta vladajuće klike Josipa Broza Tita i Aleksandra Rankovića.

Albanac Brisku Bahrija, u službi jugoslovenske UDB-e i albanskog SIGURIMI-a, za Resulbegoviće piše: *“nastavljaju da su lojalni prema okupatoru...šalju svoju djecu da uče na srpskom jeziku...Albanci su od njih vidjeli samo zla...”*⁷⁾ Pod okupatorom Ulcinja on podrazumijeva crnogorske vlasti. Resulbegovići su bili i jesu lojalni i crnogorskim vlastima (pogotovo narodnim!) i crnogorskom narodu, što su jasno pokazali i dokazali. I svoju djecu su slali i šalju da uče na srpskom jeziku, jer to je njihov maternji i narodni, domovinski jezik. Što se tiče Albanaca, oni ne samo što od njih nisu imali nikava zla, već su – naprotiv - imali i dobra, i to značajna dobra, što ćemo vidjeti u nastavku, a o čemu smo već opširno pisali i u jednoj posebnoj knjizi, objavljena na albanski jezik.⁸⁾

Istina je da se Resulbegovići nisu složili sa nenarodnim vlastima Albanije. Posebno oni se nisu složili sa albanskim okupatorima svog Ulcinja i svoje domovine. Tamo, u Albaniji, Resulbegovići su se borili protiv tih vlasti rame uz rame sa svim poštenim Albancima. A posebno u Ulcinju i Crnoj Gori, kao što se to bore i danas. Borbu Resulbegovića protiv albanskih fašista i socijal-fašista, terorista, borbu ovih Resulbegovića protiv nenarodnih vlasti, B. Brisku smatra borbom protiv albanskog naroda.

I pored bjesomučne, klasne i vjerske, fundamentalističke borbe, koja se vodila i vodi dan-danas protiv njih, svojim posebnim sposobnostima, bistrinom i talentom, Resulbegovići su uspjeli da se probiju kroz sve prepreke, pa i svezanih ruku, i po zatvorskim ćelijama, istakli su se ne samo na lokalnom nivou grada Ulcinja, već i na republičkom, na jugoslovenskom, pa i na svjetskom nivou. Oni su opet istaknuti profesori, zubari, ljekari i doktori nauka, akademici, arhitekti i pravnici, svjetski priznati naučnici, pa i ambasadori, predsjednici grada i sekretari komune, pa i sekretari Partijskog komiteta, delegati na kongrese, narodni poslanici Sreskog odbora, Republičke skupštine, pa i Savezne, jugoslovenske, književnici, članovi redakcija, pa i glavni i odgovorni urednici raznih organa štampe, istaknuti konstruktivni građani, pa i istaknuti protivnici socijal-fašističkog terora onih što su uzurpirali narodnu vlast. Oni su militanti za novog čovjeka i jedno novo društvo, bez izrabljivača i izrabljenih. Iz krila ove porodice izlazi i prva muslimanka koja skida feredžu i prethodi muslimankama grada i čitave Republike na putu njihove emancipacije. Među muslimanima Ulcinja oni su nacionalno najsvjesniji i prethodnici bratstva i jedinstva u svim oblicima. Oni otvoreno i snažno viju zastavu nacionalnog integrisanja sa svojom hrišćanskom braćom, pa se i žene hrišćankama, pa i daju svoje kćeri hrišćanskim Crnogorcima, pa stavljaju i čisto nacionalna imena svojoj djeci, pa se i vraćaju i svom pradjedovskom “hrišćanskom” prezimenu Burović, čime su dali pozitivni primjer svim muslimanima Crne Gore i ostalih republika eks-Jugoslavije. Nije ni najmanje slučajno što su jednog od ovih Resulbegovića postavili pored najvećih i najzaslužnijih boraca za nacionalno buđenje i nacionalni preporod muslimana eks-Jugoslavije, kao što su Skender Kuljenović, Meša Selimović i Emir Kusturica. Oni su i najveći dobrotvori Ulcinja i Crne Gore, donatori. Sljedstveno, Resulbegovići se dekorišu svim mogućim ordenima i medaljama, pa se proglašavaju i za počasne pred-

sjednike, članove, građane. A od neprijatelja naroda i domovine Crne Gore, ne samo što se hapse, sataniziraju i proganjaju, već se i uvode u njihove **crne liste** i proglašavaju za **personna non grata**.

Do danas nema Ulcinjanina koji je od neprijatelja domovine i naroda proglašen za *personna non grata*. To je samo **Kaplan Resulbegović**.

Istorija ulcinjskih Resulbegovića je ništa manje slavna od istorije njihove hrišćanske braće - Burovića Boke Kotorske, Srbije, Bosne i Hercegovine, Italije, ništa manje slavna od istorije Resulbegovića Trebinja i Hercegovine. Oni se mogu ponositi svojim precima i biti gordi što pripadaju toj porodici.

Za to su se prije svega bavili zdravim domaćim vaspitanjem svoje djece, zatim i njihovim obrazovanjem, školovanjem, uvijek u duhu vremena i dijalektičkog razvoja društva. Njihovo životno geslo bilo je i ostaje: ***Ako drugima ne možeš da ušiniš kakvo dobro, zlo sigurno možeš da im ne činiš!***

U ovoj grani Resulbegovića posebno su se istakli:

Kapudan-paša Arslan-beg I
Kajmekam Jahja-paša I
Vitez Džemila
Kajmekam Arslan-paša III
Kajmekam Hasan-paša III
Kajmekam Jusuf-beg IV
Kajmekam Mehmet-beg XIV
Vojvoda Arslan-beg V
Senator Selim-beg I
Profesor Zejnel-beg II
Komesar Čazim
Pukovnik Dževdet

Hazreti Džemala
Majka Fatima
Pretsjeđinik Ali-beg
Akademik Kaplan
Kapetan Ljatić
Pretsjeđinik Hodo III
Predsjeđinik Ekrem
Doktor Šuajb
Arhitekta Selim IV
Kapetan Hajro
Mučenica Dušanka i dr.

Dva mlađa sina Arslan-bega I, Džinos-beg i Resul-beg II, poslije smrti svog oca iseljili su se iz Ulcinja i pošli za Albaniju, gdje im se moguće izgubio trag, jer, kako to kaže i Petar Skok, Sloveni Albanije, u prvom redu muslimanski, albanizirani su.

Za Resul-bega ima nekakvih tragova u Skadar i Lješ, gdje postoje porodice Resuli, pa i na Jugu Albanije. Svi pripadnici porodice Resuli iz Lješa, koje sam sreo u Lješ i u Tirani, rekli su mi da su njihovi pretci došli tu iz Ulcinja, pa su me i prihvatili kao svog rođaka. Oni i po fizičkom izgledu i mentalitetu liče na ulcinjske Resulbegoviće.

Džinos-begu smo našli tragove na Kosovu, u gradu Peć, gdje postoji porodica Džinoli ili Džindoli. Ova porodica je poznata i u Albaniji.

Za sve njih treba vršiti istrage i prudentno ispitati imaju li uopšte veze te porodice sa Ulcinjem, posebno i sa Resulbegovićima tog grada.

2.

Dok su se Resulbegovići Trebinja, mjenjajući prezime, račvali u nekoliko grana, Resulbegovići Ulcinja su ljubomorno sačuvali to svoje prezime. Ne znamo da ga je ma koji od njih promjenio ni za vrijeme turske okupacije, ponajmanje poslije oslobođenja Ulcinja. Naprotiv, zabilježili smo ime jednog Ulcinjanina, koji - pošto se vratio iz višegodišnje pećalbe - dozvolom Resulbegovića uzeo je njihovo prezime, pa je tim prezimenom i umro ne ostavivši iza sebe poroda.

U Ulcinju, posebno poslije Prvog i naročito poslije Drugog svjetskog rata, albanski nacionalizam je postao agresivan i vrši pritisak nad svim mulsimanima grada i okoline da se izjave za Albance, pa da u toj kolotečini albaniziraju i svoja prezimena. Taj je pritisak posebno vršen i vrši se aktuelno nad Resulbegovićima, koje ovi Albanci ne priželjkuju samo za njihov broj (oni su najbrojnija porodica Ulcinja!), već i za njihovu istoriju i posebno značajne ljude, kojima bi htjeli da dopune njihovu praznu istoriju ovog grada, pa da tako "dokažu" i osnovanost njihovih pretendiranja nad njim. Iako ih crnogorske vlasti ne brane (naprotiv - i maltretiraju ih!), Resulbegovići su do sada istrajali u ovoj njihovoj bjesomučnoj borbi da očuvaju ne samo svoju nacionalnu svijest, već i svoje slovensko nacionalno i proslavljeno prezime.

Jedini Resulbegović Ulcinja, koji je promjenio prezime, jeste Kaplan, sin Džana Resulbegovića. Pošto se vratio u svoje rodno mjesto iz dugogodišnjeg i monstruoznog albanskog zatvora, tražio je od nadležnih vlasti u Ulcinju da službeno promjeni svoje prezime u BUROVIĆ, što mu je dozvoljeno, pošto je uz molbu naveo i razloge. Kako se zna, on je prezime Burović već nekoliko decenija, naročito po zatvorskim ćelijama, držao kao svoj pseudonim i kao svoje prvo pravo prezime, za što je od albanskih vlasti i na živo odbran u doslovnom smislu ove riječi. Kad su albanske vlasti tražile od njega da porekne prezime Resulbegović, crnogorsku nacionalnost i crnogorsko državljanstvo, on im je odgovorio:

-Ja sam ne samo Resulbegović, već i Burović!

Od tog dana, na sva dokumenta koja su mu albanske vlasti prinele da ih potpiše, potpisao ih je ne samo ćirilicom već i BUROVIĆ. I samo za njegov potpis ćirilicom kaznili su ga ovi Albanci na novih 10 godina zatvora, preko onih 33, koliko su ga bili kaznili do tada.

3.

Istorijom Resulbegovića Ulcinja zauzeli su se u prvom redu sami Resulbegovići ovog grada. Senator Selim-beg Resulbegović je i pisao. Njegov članak, u vezi porijekla Resulbegovića, a kao odgovor austro-ugarskim propagandistima, koji su pretendirali da su Resulbegovići Turci, objavio je još prije PSR u beogradskom listu VREME. On iznosi oralno predanje u porodici Resulbegovića da su porijeklom od bokokotorskog grofa Jovana Burovića, iz Perasta.

Poslije njega se zauzeo istorijom Resulbegovića Ulcinja i Ali-beg Resulbegović, koji je sastavio i rodoslovlje ove porodice. On nam je 1954. godine dao jednu kopiju tog rodoslovlja, na bazi koje smo počeli da još tada pišemo ovu istoriju. I Ali-beg je zastupao mišljenje da su Resulbegovići porijeklom Crnogorci. To mi je ponovio i 1993. godine njegov najstariji sin Husein, koji mi na oči svog mlađeg brata Nailja, reče: *"Ja sam mojim ušima čuo muslimane Ulcinja kako kažu za nas da smo soj Crnogorski!"* U daljem razgovoru sa njim reče mi i to da su se ti muslimani, poslije oslobođenja Ulcinja 1880. godine i prisajedinjenja Crnoj Gori, libili da daju svoje kćeri Resulbegovićima upravo zato što su *soj Crnogorski*. Kako se već zna, Resulbegovićima se nije libio da dâ svoju sestru za ženu ni ipsissimus sultan Turske imperije!

Iz emigracije u Albaniji, pošto tamo nismo mogli da nastavimo ovaj započeti rad na istoriji Resulbegovića, potstakli smo naseg rođaka **Abdurahmana Resulbegovića** da on to učini. I on je počeo da radi na tome. Na srpsko-hrvatskom jeziku napunio je jednu svesku sa svakojakim bilješkama o pojedinim Resulbegovićima Ulcinja, gdje je najviše i najpozitivnije pisao upravo o meni, oduševljen mojim književnim stvaranjem i društveno-političkom aktivnošću, pogotovo protiv albanskog socijal-fašizma. Njegov stariji brat Mahbub pokazao nam je tu svesku pošto smo već bili izdali knjigu **RESULBEGOVIĆI - PORODIČNA ISTORIJA**, jer ju je tek tada našao. Pregledali smo je na njegove oči. Nažalost, ona nije bila u stanju da se objavi, jer bilješke nisu bile sređene, niti značajne i različite od onoga što smo mi već bili rekali pomenutom našom knjigom. Zato mu je nisam uzeo, jer mi više i nije trebala ni za što.

Kako vidimo iz knjige Sari Resulbegovića, napisana na albanski jezik o Resulbegovićima, ta je sveska, pošto smo je mi vidjeli, bila u njegovim rukama i - poslije toga je nestala. Sigurno su je uništili oni koji falsifikuju istoriju Resulbegovića, a i zato da bi, pošto je Mahbub u međuvremenu preminuo, nahuškali njegovog sina na mene, tobože je ta sveska nestala u mojim rukama.

Da tu svesku nismo ni koristili, kamoli i prisvojili, svjedok je i sâm **Sari Resulbegović**, kome sam predao rukopis moje knjige o Resulbegovićima i rekli mu da to pregleda, ispravi, dopuni i objavi njegovim imenom. Sari, pošto je moj rukopis zadržao nekoliko dana (naravno da ga pročitao!), vratio mi ga ne dopunivši u njemu ni godinu rođenja svoje djece. Svjedok je i **Ekrem Resulbegović**, kome sam isto tako poklonio rukopis jednog mog djela da ga objavi njegovim imenom, na što ni ovaj nije pristao. Spreman sam opet da svima poklanjam rukopise mojih djela, jer mi nije stalo do slave, a ni materijalne koristi od njih nemam. Naprotiv - imam samo štete, jer plaćam njihovo štampanje otkidajući zalogaje hljeba od usta moje djece, pa ih zatim razdajem na poklon. Ili ovo nije istina?!

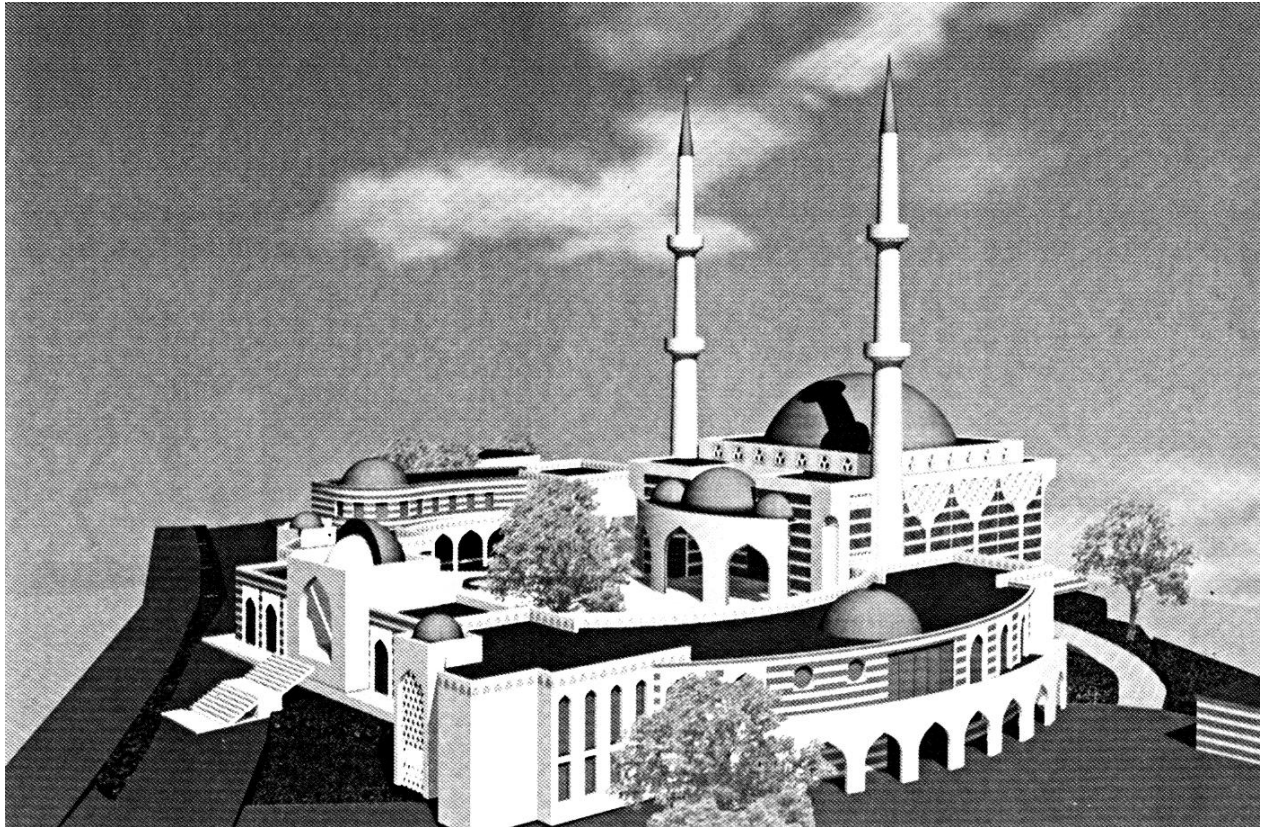
Potstaknut, instruiran i svestrano pomagan od neprijatelja Resulbegovića, Albanaca i Crnogoraca, Crne Gore i Albanije, objavio je poslije mene (1995) jednu istoriju Resulbegovića i pomenuti **Sari Resulbegović**, koju sam već citirao (vidite fusnotu br. 3). Naravno on je tu knjigu objavio na albanski jezik, iako ju je napisao na srpski, jer albanski ne zna. Naredbodavci su mu je i preveli! On je tamo arbitrarno albanizirao prezime **RESULBEGOVIĆA** u **RESULBEGU**, kako su to činili i njegovi albanski prekursori Ushaku, Lljuni, Brisku, Hadžibrahimi i *tutti quanti*. Pa, kao i oni, i on se ne bavi naukom, istorijskim činjenicama, već bljuje na sve strane psovke i uvrede, čini nemoguće, sve i svašta da ponižava sve Resulbegoviće, posebno Akademika, svog rođaka, kome je prije dvije godine ponudio i položaj predsjednika Ulcinja, naravno sa ostalim Albancima, a misleći da je ovaj iznevjerio svoj narod, porekao svoju crnogorsku nacionalnost i ujedinio se sa velikoalbanskim šovinistima i rasistima, neprijateljima koliko crnogorskog, toliko i samog albanskog naroda. Sari pretendira da su Resulbegovići Albanci i ne spominjući dr Gojka Desnicu, jer ga sigurno i ne poznaje. Prema tome on ne zna da mu je u tome prethodio jedan Jugosloven pravoslavne vjere, usto i naučni savjetnik Arheološkog instituta u Beogradu.

Na falsifikate Saria odgovorio je knjigom **ISTINA O RESULBEGOVIĆIMA** Ulcinjanin **Goran Resulbegović**, poslije čega su umukli svi. Bar u vezi porijekla Resulbegovića više se nisu čuli živi, izuzev **Damira E. Resulbegovića**, koji je preko interneta čestitao svome stricu za demaskiranje, koje je doslijedno naučno učinio Sariju.

A što se tiče njihovog prezimena, razumije se – Albanci su nastavili da im ga arbitrarno albaniziraju. Koliko za primjer spominjemo Albanca Riza Rexha.

Sinjifikativno je izdanje Albanca iz Ulcinja Hajro Ulqinaku **DETI DETARËT E ULQINIT**, Ulcinj 2000, gdje se spominju i neki pravoslavni crnogorski pomorci njihovim pravim prezimenima. Resulbegovići se tu ne spominju ni kao Crnogorci, niti kao Albanci. Zašto?! Da ih uvrsti među Crnogorcima - imao bi posla sa njegovim velikoalbanskim kolegama, a da ih kao oni albanizira, u novonastaloj situaciji, kad se već saznalo i priznalo da nisu Albanci - nije mu bastalo. Mislimo da je

ovo istina. Ako nije, on je živ, pa neka sâm kaže zašto nigdje ne spominje ni Latifa Resulbegovića, kapetana švajcarskog preko-okeanskog broda? Ili možda ne zna da je i Latif bio Ulcinjanin i doživotni mornar?!

*Islamski centar u Baru, projekat arhitekte **Selima IV Resulbegovića**, iz Ulcinja, u saradnji sa arhitektom **Marvić Fuadom**. Na konkursu, raspisan od Islamskog odbora u Baru, ovaj je projekat dobio prvu nagradu*

4.

Žene Resulbegovića, kao i sve druge muslimanke Ulcinja, rađale su svoju djecu kod kuće, uz pomoć nestručnih, primitivnih babica. Pa i kad je izgrađeno moderno porodilište, pri bolnici obližnjeg Bara, na 20 km. Posljednjih dvije-tri decenije počele su i one da idu u pomenuto porodilište. Zato svim Resulbegovićima, rođenim u porodilištu Bara, u matičnim knjigama piše da su rođeni u Baru. Da se ne bi napravila kakva zbrka, u **Azbučnom registru** ove istorije, svima smo napisali da su rođeni u Ulcinju.

-
- 1) RADOJIĆIĆ, dr Dragana: **KRAJINA NOVSKA U SUDARU SVJETOVA**, Beograd 1994, str. 140.
 - 2) MEMIĆ, Mustafa : **PLAV I GUSINJE U PROŠLOSTI**, Beograd 1989, str. 151.
 - 3) RESULBEGU, Sari: **RESULBEGËT DHE NGJARJET HISTORIKE TË ULQINIT**, Ulcinj 1995, str. 19.
 - 4) RESULBEGOVIĆ, Džemala: **Probudite se!**, - list POBJEDA, God. XLVII, Br. 9446, Titograd, 19. mart 1992, str. 2, ko. I. Njen članak donosimo u DOKUMENTA.
 - 5) RESULBEGOVIĆ, Kaplan: **MORSKI VALOVI**, - zbirka pjesama, Ženeva 1994, str. 91.
 - 6) REXHA, mr Riza: **ULQINI NË VITET E LIDJES SHQIPTARE TË PRIZRENIT**, Ulcinj 1998, str. 90.
 - 7) BRISKU, Bahri: **Kaplan Resulët kanë qenë e mbeten agjentë të UDB-ës**, list JEHONA, God. I, Br. 10, Tirana, maj 1993.
 - 8) RESULI, Kaplan: **RESULBEGOVIQËT DHE SHQIPTARËT (RESULBEGOVIĆI I ALBANCI)**, Ženeva 2003.

KAPUDAN-PAŠA ARSLAN-BEG I

Kapudan-paša Arslan-beg je najstariji sin kapetana Herceg Novog Resul-bega Sulejmanagica, koji se po imenu svog oca nazvao RESULBEGOVIĆ i, kao takav, on je **Resulbegović Br. 1**. Rodio se u Herceg Novom negdje oko 1630.

Vaspitao se na palubi broda svoga oca, kao običan sultanov vojnik, zatim kao gusar, pa i kao pirat. Pošto se istakao u službi sultana svojom hrabrošću, ovaj ga imenuje za kapudan-pašu (admirala) novske ratne flote.

Iz raspoloživih dokumenata saznajemo da je 3. decembra 1670. godine, rano ujutro, stigao sa 200 Turaka iz Herceg Novog u Gornji dio Boke i napao na grad Risan, gdje su se sklonili hajduci Hercegovine, pa otuda upadali na "tursku" teritoriju. Godine 1671. on ih ponovo napada. U oba slučaja povukao se sa gubitcima. Rišnjanima i hajducima pritekli su u pomoć Crnogorci iz okoline, u prvom redu i najviše Peraštani.

Za vrijeme turskog napada na Beč, Arslan-beg je sa novskom flotom podržao sultana na Jadranskom moru, blokirajući prije svega sve mletačke luke na toj obali, a zatim i prenoseći hranu i ratni materijal za sultanovu vojsku, u kojoj se nalazio i njegov otac sa Novljanima.

Poslije smrti oca, kao njegov najstariji sin, trebao je da ga naslijedi na položaj novskog kapetana, ali on ustupa tu dužnost svom bratu Osman-begu, koji će se proslaviti kao paša i najveći Hercegovac svog vremena.

U avgustu 1687. godine, mjesec dana prije napada Mlečana i Ivana Burovića na Herceg Novi, izašao je iz Boke sa svim ratnim i civilnim brodovima, da bi tako spasio tursku flotu da ne padne u mletačke ruke, ili da je Mlečani ne spale u toku ratnih operacija. Sem toga, od svog brata Osman-bega dobija zadatak da na čelo turske flote napadne s leđa Mlečane, koje su iz dana u dan očekivali da im blokiraju ulaz u Boku i da napadnu Herceg Novi. Da bi olakšao svom bratu odbranu grada, on je ukrcao na brodove sve one koji bi Osman-begu bili na teret i ometali ga da brani grad. Tako je tom prilikom iskrcao u Ulcinjskoj luci 2500 ljudi iz Herceg Novog, pretežno žene i djeca. Između ostalih i svoju porodicu, sa tri oženjena sina, ženama, djecom i starcima.

Iz Ulcinja on odmah organizuje pomorske napade na mletačku flotu, koja je opsedala Herceg Novi.

Godine 1689, ulcinjska flota, pod komandom skadarskog vezira Hyda Verdi-paše, uz koga je i Arslan-beg sa svojim sinovima, a podržana sa kopna od Sulejman-paše (sandžakbeg Skadarski), napadoše Budvu i Boku Kotorsku. Flota Mletačke Republike, podržana i od flote Bokelja, ispriječi im se na moru i izvojeva nad Turcima sjajnu pobjedu. Ništa manje sjajnu pobjedu izvojevale su i kopnene snage Crnogoraca u borbama za odbranu Budve.

U ovoj bitci vezira Hyda Verdi-pašu bjehu opkolili Peraštani grofa Ivana Burovića. Arslan-beg, smjelim manevrisanjem svoga broga, neočekivano se probi između brodova Peraštana i topovskom palbom izazva među njima pometnju. Tako je spasio vezira da ne padne u njihove ruke.

Za njegove ratne zasluge još iz Boke, zatim i za pomoć, koju je iz Ulcinja pružio opsadenima u Herceg Novi i u čitavoj Hercegovini, posebno za spas vezira, ovaj mu pokaza veliku zahvalnost, počasti ga i nagradi. Zatim ga predloži i sultanu za kajmekama Ulcinja, umjesto neposlušnog gusarskog reiza, koji je ubijen u toj bitci i nije ostavio iza sebe sina da ga naslijedi.

Sultan je prihvatio prijedlog vezira i Arslan-beg bi imenovan kajmekamom Ulcinja. Tom prilikom sultan ga dekoriše i najvećim turskim ordenom tog vremena **fidai osman**, pa ga nagradio i zemljišnim posjedom, čiflukom u Bratici, ulcinjsko obližnje selo.

Sa Arslan-begom počinje vladavina Resulbegovića u Ulcinju, koja će trajati sve do poslednjeg dana turske uprave nad ovim gradom 1878. godine, kada su Ulcinj oslobodili Crnogorci pod komandom svog Knjaza.

Za svo vrijeme trajanja Prvog morejskog rata, Arslan-beg je živio na palubi svoga broda, napadajući Mlečane na moru čas pod turskom zastavom, čas pod gusarskom, a pokatkad i pod piratskom. Tako je dobio i nekoliko rana, a u posljednjem boju bi ranjen i jako teško, da ga iskrcaše sa broda nosiljkom i položiše na postelji, sa koje se više nije digao. Osjećajući da mu se bliži smrt, naredi svom sinu Jahja-paši da mu izgrade turbe u periferiji grada, na samom izlazu karavanskog puta za Skadar, gdje je bio i karavaski han.

Tu je sahranjen godine 1698.

Ostavio je iza sebe tri sina (Jahja-pašu I, Džinos-bega i Resul-bega II) i nekoliko kćeri, od kojih je sačuvano ime samo Džemile I, udate u Tuliće.

Na položaj kajmekama Ulcinja naslijedio ga najstariji sin - Jahja-paša I.

Arslan-beg je Resulbegović Br. 1 i otac svih Resulbegovića Ulcinja.

KAJMEKAM JAHJA-PAŠA I

Jahja, zvani Jaho, najstariji je sin kapudan-paše Arslan-bega I Resulbegovića. Rodio se u Herceg Novi negdje oko 1660. godine. Kao i otac mu, i on se od malena školovao i vaspitao na palubi svoga broda. Pošto se istakao junaštvom, sultan ga vrlo mladog unaprijedio u čin bimbaše i povjerio mu položaj dizdara grada Herceg Novod. Nezaovoljan tim činom, jurio je sa bojišta na bojište, pa je pored svog djede ljeteo i na Beč, sve dok ga sultan ne proglasi za pašu. Tada je junaštvo zamjenio lukavstvom, čime je postigao više uspjeha negoli sabljom.

Godine 1687. prelazi porodično, sa ocem i braćom, iz Herceg Novog u Ulcinj. Kako smo već naglasili, Novljani su htjeli da se iskrcaju u barsku luku, ali im Barani to ne dozvoljiše. Zato su pošli dalje, prema jugu crnogorskog primorja i spustili jedra u luku Ulcinja. Tom prilikom, pošto im ni gusari Ulcinja nisu dozvolili da se tu iskrcaju, Resul-beg, najmlađi sin Arslan-bega, reče ovome:

-Što ih oče moliš?! Da raspalimo topovima na njih, pa da silom uđemo u grad!

Drugi sin, Džinos-beg, i ne dočeka očevo naređenje. On odmah naredi topdžijama da ih pune i pripreme za palbu. Tada Arslan-beg potraži od Ulcinjana megdan.

Ulcinjani su mu izveli na megdan jednog arnauta (mercenara), koji je bio ogromna tijela, pravi Golijat, monstruozno strašan i da ga čovjek vidi, pravi krvavi pirat, od onih sa obala Sjeverne Afrike, iz Alžira, Tunisa ili Maroka, koji se - pošto su Turci okupirali Ulcinj 1571 - nastaniše tu, u Ulcinju, da žive za stalno, zajedno sa njihovim porodicama. Neki kažu da je ovaj Golijat bio sinovac poznatog kralja afričkih pirata Uludž Alije. Drugi misle da je bio sin piratskog reiza Sulejmana Malog, nekadašnji kajmekam Ulcinja, sada sandžakbeg u Skadar. Ulcinjani su mislili da će se Novljani, čim ga budu vidjeli tako nakostrešenog i strašnog, uplašiti od njega, izvaditi sidra, razviti jedra i otploviti iz njihovog pristaništa, kako su to učinili i iz barske luke.

Arslan-beg nije ni pomislio da izađe na megdan toj nepoznatoj grdosiji monstruoznog izgleda, koji je i boju kože imao crnkastu, skoro kao u crnaca, ne samo zato što njemu, kao kapudan-paši, nije dolikovalo da se bije na megdan jednim prezrenim arnautom-mercenarom, niti zato što je bio u godinama, već i zato što je bio ranjen u prethodnim bitkama, koje je vodio protiv svog rođaka grofa Ivana Burovića, tamo - u Boki Kotorskoj.

Čim je video ulcinjsko strašilo Džinos-beg, zakrvaviše mu se oči, diže se na noge, uhvati se za mač i zatraži od oca dozvolu da mu izađe na dvoboj. Ovaj Arslan-begov sin nije ništa i ni u kom pogledu izostajao od ulcinjskog nakostrešenog monstruuma. Samo što nije bio i crnkast. Imao je plave oči i pšenično zlatnu kosu. Ali je tijelom i po izgledu i on bio Golijat, grdosija, pravo strašilo.

Tada je upao u razgovor lukavi Jahja-paša i reče bratu blagim glasom, umirujuće i smišljeno:

-Kao najstariji od braće što sam, sa ovim dječim pripada meni da se ogledam. Ti čekaj i sudari se sa nekim junakom, strašnijim od ovoga! Tvoj mač ne treba da poganiš krvlju ovog djeteta!

Džinos-beg uze ozbiljno riječi svoga brata. Niti je pomislio da mu ovaj lisac smilja kakvo lukavstvo, ma da su mu ona bila poznata od vremena. Lukavstvo je bilo omiljeno oružje Jahja-paše, pa mu je time više puta podbacio.

Jahja-paša poznavашe svoga brata kao krvnika, skroz nemilosrdnog i spremnog na kavgu i obračunavanje mačem. On je bio siguran da će arnauta-mercenara Džinos-beg ne samo probosti mačem, već će ga i riječima goropadno poniziti, uvrijediti, pa ga i mrcvariti, skinuće mu glavu i igraće se njome, provocirajući tako ostale Ulcinjane protiv sebe i svih muhadžira, koji su na palubama brodova, umorni i izmučeni, čekali da se iskrcaju na kopno i da se sprijatelje sa Ulcinjanima, a ne da od prvog dana otpočinu tu život krvlju i neprijateljstvom.

Čim mu to otac dozvoli, Jahja-paša se spusti u čamac sa svojim sekundantima i iskoči na ulcinjsko kopno, pod samim zidinama tvrđave, gdje ga čekaše isukanom sabljom ulcinjska grdosija, koja se iznenadi kad vidje Jahja-pašu kako kleče na koljena. Grdosija pomisli da mu se ovaj paša moli i preklinje za oprostaj glave, kad odjednom - još više iznenađen - vide da paša iz Herceg Novod ljubi zemlju i poziva Alaha na blagoslov njihovog iskrcavanja tu, ni da je taj problem već riješen. Tada se naljuti i poče da psuje i urliče na pašu, dok mu ovaj blago, sasvim ljudski, reče:

-Dolazim, veleslavni junače, sa boja protiv nevjernika. Alah dželešanuhu sačuvao mi glavu i život, da bih nastavio ovaj naš džihad protiv nevjernika, a ne da proliвам krv svoje muslimanske braće...Ali, da bismo zabavili malo ove, koji su se okupili i radoznalo nas gledaju sa zidina grada i sa paluba brodova, daj, brate moj mili, da oprobamo naše mačeve!

I pruži mu ruku viteški, zatim isuče mač i opet mu reče:

-Ajde da se poigramo, ulcinjski junače!

Arnautin diže svoju sablju uvis, ni da će nebesa da probode njom, ali se namah osjeti razoružan od riječi Jahja-paše.

I zveknuše taj avgustovski dan teški mačevi pod plavim ulcinjskim nebom. Reflektirajući svijetlost bezbrojnih zlatnih strelica sjajnoga sunca, iskrile su se obje oštrice i praskale kao dvije prave munje. Rekao bi čovjek da će sav Ulcinj spaliti. Niko nije ni primjetio da su se obojica izmotavali njihovom radoznalošću. Krvavoj žeđi njihovih osmatrača oni su pružili jednu vrlo lijepu igru, sasvim speltakularnu, koja - za najveće iznenađenje svih, posebno Džinos-bega - završi novim stiskom ruku i bratskim zagrljajem.

Samo se Arslan-beg ne iznenadi. Znao je on svoga sina i bio je siguran da će tako završiti taj dvoboj. Nije to bio prvi takav dvoboj ovog Resulbegovića i nije ga uzalud sultan tako mladog proizveo u pašu. Kad god je imao posla sa njim, sjećao se svoga oca, staroga Resul-bega, koji mu stalno govorao je za Jahja-bega: "Ovaj lisac će pojesti sve kokoške Novog!...Ne zaboravi da snaga klade valja, ali da um caruje! Daljeko će dospjeti ovaj tvoj detić, vidjećeš!"

Tada se kajmekam Ulcinja pope na čamac i ode na brod kapudan-paše Arslan-bega da ga pozdravi i da mu poželi dobrodošlicu. Ulcinjani potrčaše da pomognu iskrcavanje muslimanskih muhadžira, da ih smjeste po svojim kućama i nahrane i hljebom i prijateljstvom, posebno žene, Ulcinjanke, koje su bile sušta suprotnost svojih krvgavih supruga, krvoločnih gusara i pirata.

Ovako su su se iskrcali muhadžiri Herceg Novog u Ulcinj i otpočeli svoj život iznova, tražeći od Ulcinjana ne samo vode, hljeba i soli, već i čanak, kašiku i situ, preko svega bratsko razumjevanje, saosjećanje i prijateljstvo.

Godine 1689. Arslan-beg se imenuje kajmekamom Ulcinja, a njegov sin Jahja-paša dizdarom. Čim je stupio na tu dužnost, Jahja-paša je izgradio u tvrđavi novu barutanu, pokrivena kalotom, dogradio zidine, posebno tamnicu. Zatim je reformirao policijske i vojne snage, oficirski kadar i arnaute-najamnike. Ma da je kajmekam grada bio njegov otac, tu je dužnost faktički on vršio još od prvog dana, jer mu otac skoro nikada nije silazio sa palube ratnog broda, kojim je jurio sa bojita na bojište u pomoć svog brata Osman-bega.

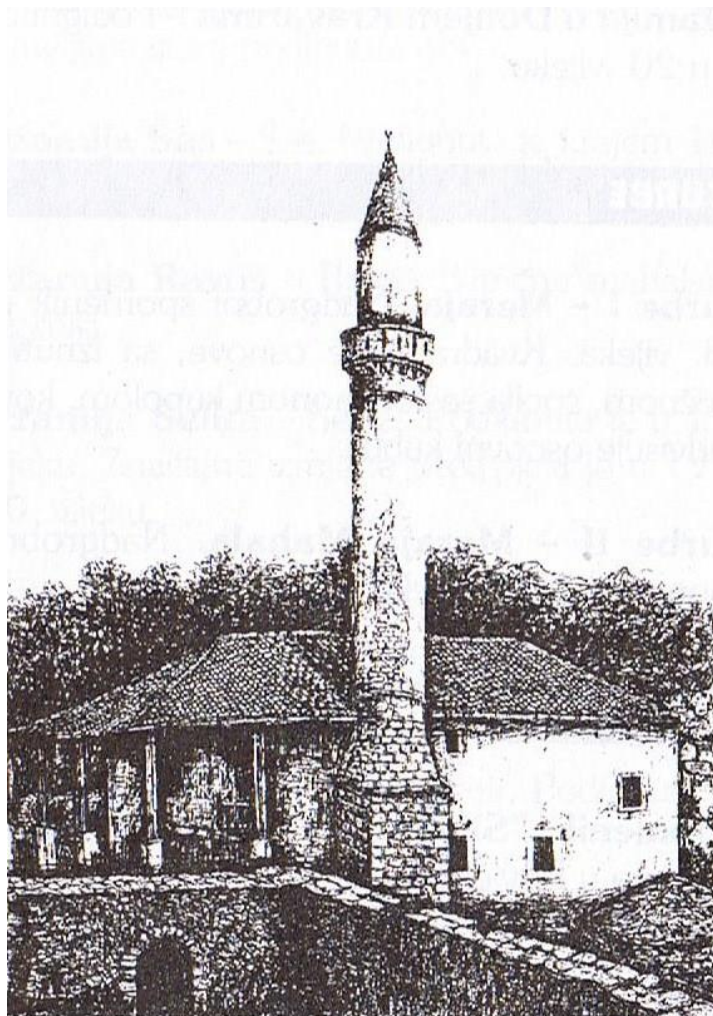
U tvrđavi Jahja-paša je odmah izgradio i cistijernu, koja se dan-danas naziva njegovim imenom - Cistijerna Jaho-bega¹⁾. Ova je cistijerna bila ispred tzv **Begove kuće**, izgrađene isto tako od Jahja-paše. Ona je doskora bila jedna od *"najatraktivnijih građevina tvrđave"*.²⁾

Na izlazu iz varoži, pred samu smrt svog oca, Jahja-paša je sagradio i prvo turbe u Ulcinju, gdje ga sahranio uz posebne počasti. Tek 1718. godine izgradiće se i drugo turbe - zvano Fani.

Dolaskom Novljana Ulcinj je oživio. Do tada je bio skučen u tvrđavi i bavio se isključivo piraterijom. U ta vremena i nije bio grad. Bila je to piratska baza, gnijezdo Sjeverno-afričkih pirata Alžira, Tunisa i Maroka. Samo tu i tamo se vidjela u podgrad koja hrišćanska kućica. Hrišćanima nisu dozvoljavali da se usele u tvrđavu.

Ulcinjaska tvrđava nije mogla da primi sve Novljane. Tako se sada i muslimani naseljavaju u podgrad i po okolnim brdima.

Pod upravom Jahja-paše, koji je 1698. godine naslijedio Arslan-bega na dužnost kajmekama, u podgrad se razvija varoš. Grade se prve mahale, Pristan i Meterize. Zatim i prve džamije.

Dvije godine poslije dolaska Novljana, znači 1689, izgrađena je pod gradom Lamova džamija upravo za njih, a na temeljima crkve Sv. Mihaila, iz godine 1406. Godine 1693, crnogorska katedralna crkva Sv. Marije, u gornjem dijelu tvrđave, pretvara se u džamiju Sultana Mehmeta. U varoš Jahja-paša, poslije pobjede nad Mlečanima, gradi 1719. godine Pašinu džamiju³⁾, koja koincidira sa građenjem Sultanove džamije u Trebinju od njegovog strica Osman-paše Resulbegovića. Pored Pašine džamije otvoren je i mejtep, poslije okupiranja Ulcinja od Turaka prva škola u ovom gradu, doduše vjerska. Zatim on gradi, isto tako pored te džamije, koja se sigurno po njegovom imenu i nazvala tako, i hamam, prvi te vrste u Ulcinju. Ovaj hamam istovremeno je i najveći, najmoderniji za svoje vrijeme, pa i prvi i jedini te vrste u čitavoj Crnoj Gori.

Po planu Jahja-paše izgrađena je i nova pijaca, zvana po turskom **Mezdah**, i oko nje nov kvart Ulcinja

Posebnu pažnju Jahja-paša posvećuje gusarima-piratima Ulcinja. Svojom lukavom politikom on se sa jedne strane prikazuje njihovim prijateljem, a sa druge strane radi za njihovo likvidiranje. Ipak on neće uspjeti da definitivno riješi to pitanje, pa će je ostaviti u amanet svome sinu-nasljedniku.

Neosporna je činjenica da su se, u vrijeme kajmakovanja Ulcinjem ovog Resulbegovića, grad i okolina preporodili. Oni se brzo razvijaju u građevinskom i ekonomskom pogledu, a isto tako i u kulturnom. Na poseban način se razvija pomorstvo, izgradnja brodova i pomorski saobraćaj, trgovina. Nekadašnji gusari-pirati, koji su se do tada bavili isključivo piraterijom, vidjeći Novljane, počеше i oni da se bave i drugim poslovima, zanatima, posebno transportom robe i trgovinom. Ulcinj je počeo da dobija izgled tipične turke kasabe, sa minaretima i ezanima, sa trgovima i talalima. U njemu se pojaviše i prvi pismeni ljudi. Preko Jahja-pašinog mejtepa oni su učili ne samo pisanje i čitanje, već i arapski i turki jezik. Preko svega, dolaskom ovih Novljana, iako se islamski karakter grada pojačao, po prvi put se poslije turske okupacije osjeća slovensko-crnogorski duh grada, jer se po prvi put poslije turske okupacije njegovim ulicama čuje slovensko-crnogorska riječ. Do tada su u ovaj grad govorili isključivo turski i arapski, jer su samo Turci i Arabljani (Alžirani, Tunižani i Marokeni) i bili njegovi stanovnici. I oni Crnogorci, koji

su iz okoline prodrli u grad do tada, bili oni islamske ili hrišćanske vjeroispovijesti, nisu smjeli ni da se čuju na svom jeziku. Oni su bili pri- morani da nauče turski i da se prave kao da su Turci. Pored svojih "hrišćanskih" imena, oni su bili prinuđeni da stave sebi i koje "muslimansko" ime, da bi se tako maskirali. Dolaskom Novljana, koji slobodno govore svoj slovenski jezik, kako su ga govorili i u Herceg Novom, osmjeliše se i ostali slovenski stanovnici Ulcinja da govore svoj maternji jezik. Pa i drugi, koji su do tada zazirali da se iz okoline presele u grad, vidjeći ga ne samo kao gnijezdo pirata-lopova i razbojnika, već i kao tuđe, islamsko žarište, slušajući sada ulicama, trgovima i pazarima svoju sloven- sku riječ, počеше da se useljavaju sve više i više, što učini da se obnovi crnogorski karakter ovog grada. Posebna zasluga za ovo pripada Novljanima, njihovom slovenskom jeziku, koji su govorili masovno, kod kuće i po ulicama grada.

Nekoliko godina poslije smrti svog oca, zahvaljujući velikoj prćiji, koju mu je donijela druga žena, Jahja-paša je kupio skoro cio Liman i izgradio tamo svoj ljetnikovac, na samoj obali mora, dvije prostrane kuće, odvojene jedna od druge: selamluk i haremluk. I ova izgradnja koincidira sa izgradnjom ljetnikovca trebinjskih Resulbegovića u Bregovima.

Pošto mu je prva žena, Novljanka, rodila samo žensku djecu, Jahja-paša se oženio po drugi put. Ovom prilikom Ulcinjankom, i to kćerkom skadarskog sandžakbega Sulejmana Malog, koji je 1689, poslije imenovanja Arslan-bega I za kajmekama Ulcinja, pohitao da se srodi sa njim, da bi preko njega imao i dalje podršku Ulcinjana i njihovih gusara-pirata, čiji je reiz do kasno bio i sâm. Ova žena, sem pomenute prćije, rodila je Jahja-paši jednog za drugim tri sina: Mehmet-bega, Arslan-bega i trećeg, čije se ime ne pamti, pošto je poginuo u jednom boju neoženjen.

Za najstarijeg sina, Mehmet-bega, govori se da ga kratko vrijeme zamjenio na položaj kajmekama Ulcinja, jer ga sultan imenovao vezirom Skadarskog pašaluka, na koju dužnost nije bio tako dugo, jer je i on ubijen u borbi protiv ulcinjskih gusara-pirata, i to u Valdanosu, 1737. godine.

Pošto je Jahja-paša 1718. godine teško ranjen u borbi sa Mlecanima, još za njegova života dužnost ulcinjskog kajmekama vržio je u njegovo ime njegov najstariji sin - Mehmet-beg. On će ga poslije smrti, negdje 1728, i naslijediti, ali za kratko vrijeme, jer se premješta na položaj skadarskog sandžakbega, a njegov mjesto kajmekama Ulcinja ustupa svom mlađem bratu - Arslan-begu.

Jahja-paša je ostavio amanet da ga sahrane u njegovom turbetu, koje je sagradio još 1698, ali nije bio te sreće, jer je poginuo u jednoj pomorskoj bitci sa ulcinjskim gusarima-piratima i, zajedno sa brodom, sahranjen je na dnu mora, negdje oko ušća Bojane, kao i mnogi njegovi pretci.

Pašina džamija iz 1719. godine.

1) HAXHIBRAHIMI, Prof. Maksut: **DETARIA E ULQINIT NËPËR SHEKUJ**, Ulcinj 1994, str. 64.

2) S. RESULBEGU: **cit. djelo**, str.49.

3) U izdanju **ULCINJ** - Zagreb 1989, piše da je Pašina džamija podignuta "*zaslugom Klič Alije iz Carigrada*". Žalim, ali Klič Alija je iz XIX vijeka (dva ipo vijeka kasnije!) i ne iz Carigrada, već iz Ulcinja, porijeklom iz Metana (selo i oblast u blizini Ulcinja), pa se i zvao Alija Metanović. Nadimak KLIČ = turski „vrsta sablje, handžar“, dobio je 1878. godine u borbama muslimana Ulcinja protiv oslobodilačke crnogorske vojske, a po posebnom junaštvu, koje je u tim okršajima pokazao. U tim okršajima Alija Metanović se teško ranio, pa je odmah prenesen u Carigrad na liječenje. Nad glavom mu je stajao sin Ljatif, koji, pošto mu je otac podlegao ranama i sahranio ga u carigradskom groblju, vratio se u Ulcinj, gdje je živio i umro kao pomorac. Iza sebe je ostavio samo tri kćerke, od kojih se najstarija - Šuke - udala u Dures (Drač-Albanija), dok su se druge udale u Ulcinju u Resulbegoviće. Druga kćerka - Nuriya - svom drugom sinu je dala ime Ljatif (po svom ocu!), i ovaj poznat kao kapetan preko-okeanskog broda. Najstarija Šuke (zvana Paše), dala je svom unuku ime Alija, kome je na moje oči rekla više puta da je to ime Ali Kličia, njenog djede, pa mu je i pjevala pjesme, koje su Ulcinjani tog vremena spjevali o njemu. Njen unuk Alija Pelinku danas živi u Tirani i, ko hoće, može ga pitati o svemu ovome. Koliko da se zna, Ali Klič nije samo djed njegove babe, već i moje majke.

Kao kontradiktorni što su, Albanac Maksut Hadžibrahimi premješta Klič Aliju u XVI vijek i istovjećuje ga sa poznatim afričkim gusarom Uludž Alijom. (HAXHIBRAHIMI, Maksut : **cit.djelo**, str. 128.)

VITEZ DŽEMILA

Džemila je kćerka kapudan-paše Arslan-bega I Resulbegovića. Rođena je u Herceg Novi negdje oko 1665. Vaspitana je u očevom dvorcu kao i sve muslimanke plemićkih porodica tog vremena. Preko mejtepa naučila je ne samo turski, već i arapski jezik, pa je sem KUR'ANA čitala i koju drugu knjigu iz očeve biblioteke. Otac joj je naučio i slovensko pismo, da bi mogla pročitati i knjige na slovenskom jeziku te biblioteke. Među svim kćerkama Arslan-bega ona se isticala ne samo svojom posebnom ljepotom, već i posebnom bistrinom, pa i smjelošću. Bila je vitka kao jela, tankog struka i visoka. Jahala je konja kao muškarac i opasala sablju, pa je još u 12 godini života tražila od oca da joj dozvoli da se popne na njegov brod. Kad joj on reče da se boji da je vetar ne odnese sa palube i utopi u more, ona je u roku od nekoliko dana naučila da pliva, kupajući se krišom na Igalu sa svojom braćom i rođakinjama, pa se popela na brod i nekoliko puta plovila sa ocem do Istanbula, držeći i kormilo broda njenim nježnim ručicama.

Kad je navršila 15 godinu, udali su je za kapetana broda njenog oca, koji je bio iz porodice Tulić. Kažu da se ne samo on zaljubio u nju još pri prvom putovanju za Istanbul, već se i ona zaljubila u njega. Poslije ovoga, ona je više puta plovila uz svoga muža, ne samo do Istanbula, već i do Aleksandrije, i do Alžira i Giblartara, pa je upravljala i brodom kao njen pravi kapetan, sve dok se nije porodila.

U 20-toj godini ona je rodila prvo i jedino dijete - ali muško. Poslije dvije godine prelazi sa suprugom i svojim roditeljima u Ulcinj i nastanjuje se u tvrđavu, pored svog oca, jer je njen muž čekao da preseli iz Herceg Novog i svoje roditelje, da bi se definitivno instalirao porodično i on tu. U međuvremenu, boreći se pored Arslan-bega, Džemili vratiše jednog dana supruga mrtvog, ustreljanog od neprijateljskog kuršuma. Tada Džemila oplaka muža po običaju, skratu kosu, nabi crveni turski fes na glavu, obu pantalone i čizme, opasa sablju i kuburu, pa se pope na brod i uze u svoje ruke kormilo, kojim je do tada upravljao njen voljeni muž. Kažu da je vitlala sablju ne samo kao muškarac, već kao pravi vitez. Tako su je i zvali - Vitez Džemil, jer su joj i ime preinačili u muško, a neki novi mornari njenog broda nisu ni znali da je žensko. Mislili su da je sin Arslan-bega, jer su i njenu služavku, videći da spava u kapetanskoj kabini broda sa njom, mislili da je žena kapetana i viteza Džemila.

Sa tim brodom ona je učestvovala u mnogim bojama svog oca, kome jednog dana stiže pismo od grofa Ivana Burovića, koji mu između ostalog pišaše: "*Poštovani rođače....vaša kći, sa brodom i svim mornarima, u mojim je rukama...Ni ja ni ma ko od mojih ljudi nije joj učinio ništa našao ni njoj ni njenim mornarima, iako ste vi moju sestru Margaritu obesčastili, a nas, Buroviće, ponizili i uvrijedili. Nijednog od vaših mornara nismo i nećemo obrnuti u*

hišćanstvo, sem ako koji od njih to dobrovoljno bude tražio, iako ste vi mojeg brata Josipa nasilno obrnuli u islam....Ne zaboravite da, ako nas vjera razdvaja, mi smo po porijeklu rođaci i po krvi braća. A za nas - brat je mio koje vjere bio..."

Arslan-beg je platio koliko su mu tražili za otkup i tako se svi vratili zdravo i dobro u Ulcinj. Od tog dana Džemila se više nije popela na brod. Izgleda da joj to otac nije dozvoljio. Moguće je mislio i da je preuda (skadarski sandžakbeg Sulejman-paša Mali ju je više puta tražio), ali se ona zareče ocu da se više nikada i ni za koda neće udati, jer želi da se posveti svome sinu, da ga podigne, othrani i vaspita kako treba.

Otac joj zato kupi maslinjak u Bašbuluk da bi ona imala čime da se zanima, a i da bi imala potrebne prihode za pokriće svojih svakodnevnih troškova, posebno troškova oko odgajanja djeteta.

Još pri prvoj šetnji, prolazeći puteljkom iz Limana za Bašbuljuk, da vidi maslinjak koji mu je poklonio otac, ona primjeti zaton ispod maslinade Bašbuljuka, skriven od očiju onih koji su prolazili tim puteljkom. Side zajedno sa svojim sinčićem i, pošto je bio lijep sunčan dan, reče mu da se svuče i uđe u more. Za njim uđe i ona u donjem vešu, pa učeći sina da pliva, okupaše se zajedno, dok ih je vjerna sluškinja, crnkinja iz Tripolisa, čuvala da ih ko ne vidi i ne ometa u njihovom zadovoljstvu.

Poslije ovoga Džemila je više puta otišla u taj zaton ne samo sinom i sluškinjom, već i svojim sestrama, rodakama, nevjestama svoje braće, pa i drugaricama. Kad je to saznao Arslan-beg, dade kuburu svojoj ženi i reče joj da pođe i ona sa djevojkama i nevjestama da ih čuva.

Od tada taj su tihi skriveni zaton nazvali Džemilina plaža, u početku njene drugarice, koje su se tu sa njom kupale, a zatim su to naučili od njih i svi drugi, pa se i dan-danas ta plaža tako naziva od svih.

Ovaj običaj Džemile i njenih drugarica da se kupaju u more u toj skrivenoj plaži, naslijedile su i ostale kćeri Resulbegovića tvrđave Ulcinja, pogotovo kad je Jahja-paša izgradio u blizini te plaže i njegov ljetnjikovac. Treba znati da se u ta vremena nisu kupali ni na ulcinjskoj plaži ne ženska čeljad, već ni muškarci. Smatralo se to nemoralno. Pa i kad su Crnogorke hrišćanske vjere izašle na ulcinjskoj plaži, muslimanke Ulcinja su nastavile da se kupaju u Džemilinoj plaži, skrivene od očiju muškaraca i uvijek čuvane od neke starije žene, ako ne kuburom u ruci, bar nekim dobrim štapom, močugom, spremne da ga slome o glavi svakome ko bi se usudio i da priviri, da vidi kako se kupaju djevojke i mlade nevjeste. Naravno, vremenom su se ove muslimanke osmjelile pa su se privukle gradu, u Liman, na Ali-begovoj plaži. Pošto je ona bila neprikladna, otvorena za oči drugih, približile su se još više tvrđavi i kupale su se pod njenim zidinama, ispod pravoslavnog groblja Saborne crkve Sv. Nikola. Tu su se kupale sve do 1960, kada su počele i one da bojažljivo i stidljivo izlaze na plaži Ulcinja. U ljeto godine 1957, ispod današnjeg hotela "Albatros", kupala se na toj nudističkoj plaži prva muslimanka Ulcinja. Bila je to nevjesta jednog Resulbegovića, koju su tek poslije 20 godina sljedile i neke druge muslimanke grada.

Istoriju Džemile čuo sam kao dijete u odlomcima, slušajući starije Resulbegoviće, koji su je u raznim prilikama spominjali, posebno u vezi sa Tulićima. Rekli su mi da od njenog sina vode porijeklo svi ulcinjski Tulići, što se vidi ne samo po sjajnoj pomorskoj tradici ove porodice, već i po tradicionalnom tijesnom prijateljstvu Resulbegovića sa njima, koje se sa jednog koljena na drugo obnavljalo novim rodbinskim vezama. Resulbergovići su nastavili da daju svoje kćeri Tulićima, a i Tulići su udavali svoje kćeri u Resulbegoviće, što možete vidjeti i u azbučnom registru ove istorije. Što više, za Fatimu Resulbegović, udata za Hasana Tulića, čuo sam gdje govore da je lijepa, bistra i junakinja kao Džemila Arslan-bega, kojoj liči ne samo po spoljašnjem izgledu, već i po prirodi.

Godine 1993, kad sam se posljednji put savjetovao sa Huseinom Resulbegovićem o problemima ove istorije, nisam pridao neki značaj istoriji Džemile, smatrajući je legendom. Kad sam 1994. godine otišao kod Huseina da mu dam jedan primjeram moje štampane knjige **RESULBEGOVIĆI-PORODIČNA ISTORIJA**, on mi dade knjigu Ulcinjanina Bahri Brisku **GJURMIME SHQIPTARE** (=ALBANSKA TRAGANJA), štampana u Tirani 1994, i pokaza mi na str. 49 njegovu banalnu izmišlotinu o Džemili, koju je proturio kao narodno predanje, legendu, a sa ciljem da sve u Ulcinju albanizira. Ovom prilikom mi Husein po drugi put ispriča istoriju Džemile, ovako kako je zabjeležih i objavih ovdje.

VEZIR MEHMET-BEG IV

Mehmet-beg je prvi sin ulcinjskog kajmekama Jahja-paše I Resulbegovića, iz njegovog drugog braka, sa Ulcinjankom, kćerkom sandžakbega skadarskog Sulejman-paše Malog, nekadašnji reiz ulcinjskih gusara-pirata i kajmekam toga grada. Za njega još nemamo dokumentarnih podataka, ali postoji predanje. Pouzdano se zna da je rođen u Ulcinju, negdje oko 1690. godine i da se školovao u Istanbulu, pri sultanovoj vojnoj akademiji, odakle se vratio u Ulcinj oficirskim činom.

Pošto je Jahja-paša 1718. godine teško ranjen u borbi sa Mlečanima, nije bio u stanju da vrši kajmekamsku dužnost kako treba. Zato je u njegovo ime, praktično, kajmekam Ulcinja bio još od 1718. godine Mehmet-beg.

Na čelo Ulcinjana, kad god bi skadarski vezir zvao Jahja-pašu, odazvao bi mu se Mehmet-beg. Sa jednog ratišta u Rusiji kažu da se vratio ranjen, ali i sa činom bimbaše i odlikovanjima za hrabrost.

Poslije smrti oca, negdje oko 1728, odmah pošto je izgrađena Pašina džamija, on se imenuje i zvanično od sultana za kajmekama Ulcinja. Naredne, ili 1730, kad je zajedno sa svojim bratom Arslan-begom pošao u Istambul da se pokloni sultanu, za posebne zasluge dodjeljena mu je titula paše, a imenovan je i na položaj skadarskog vezira.

Kao skadarski vezir, na poziv sultana, ljeteo je sa vojskom sa kontinenta na kontinent, tako da veći dio svoje vladavine proveo je na ratištu i, u njegovo ime, Skadarskim pašalukom vladali su drugi. I kad se 1737. vratio na odžak, sultan mu odmah naređuje da pođe sa vojskom na ulcinjske pirate, jer su mu Mlečani i velike sile vremena pripretili da će oni intervenisati svojim vojnim snagama da spale Ulcinj i da istrijebe pirate, od kojih je plovidba na Jadranskom moru praktično postala nemoguća. Tako je pošao na Valdanos, gdje je bila usidrena flota tih gusara-pirata, i napao ih sa kopna iznenada, dok je njegov brat Arslan-beg, sa mora, zatvorio izlaz iz Valdanosa. O ovoj bitci ima dosta podataka po arhivama. Kažu da je bila krvava. Spaljeni su skoro svi brodovi pirata i stotinama njih pobije-ni, drugi su uhvaćeni živi, obješeni ili bačeni po tamnicama od Ulcinja do Istanbula i Čanakalaje.

U toj bitci poginuo je i vezir Mehmet-beg.

Ostavio je iza sebe nekoliko kćerki i nijednog sina. Zato mu se i trag zatro, ali ga oživio njegov rođak preko romana **FANOLA**, objavljen po prvi put na stranicama književnog časopisa JETA E RE Br. 3-4, Priština 1958, i kao zasebna knjiga - u Ženevi 2000.

KAJMEKAM ARSLAN-PAŠA III

Arslan-beg je drugi sin ulcinjskog kajmekama Jahja-paše I Resulbegovića. Rodio se u Ulcinju iste godine kad mu je umro djed, kapudan-paša Arslan-beg I - 1698. Pošto je završio mejtep u rodnom mjestu, nastavio je školovanje u Istanbulu, pri Vojnoj akademiji, i vratio se u Ulcinj činom jusbaše (kapetana).

Sve do tragične smrti svoga oca, bio je dizdar tvrđave, dok je njegov stariji brat, Mehmet-beg, sa činom bim-baše zamjenjivao oca na dužnost kajmekama, a poslije njegove smrti, jedno kratko vrijeme, bio je i kajmekam. Kad je sultan imenovao Mehmet-bega pašom i na položaj skadarskog vezira, Arslan-beg je imenovan na dužnost kajmekama Ulcinja, pa je poslije toga unapređen i u čin bim-baše.

I kao dizdar, uz svoga oca i brata, on je učestvovao u mnogim ratovima Turske Imperije, posebno u lokalnim borbama Ulcinja na moru i na kopnu. Kao amanet od oca imao je taktičku borbu protiv gusara-pirata. Iskoristiti ih u maksimum za ciljeve imperije i lokalne vlasti, a držati ih čvrsto u svoje ruke i, postepeno, likvidirati ih.

Godine 1737, zajedno sa svojim bratom vezirom Mehmed-pašom, on je frontalno napao gusare-pirate u Val-danosu, a sa namjerom da ih definitivno istrijebi. U toku borbi sa njima ubijen mu je pomenuti brat. I pored krvavog obračuna sa njima, ni piraterija, kamoli i gusarenje, nije prekinuto. Pojedini Arabljani, pa i Turci, a i pokoji naš Crnogorac, nastavio je i gusarenje i pirateriju.

Pošto je sultana izvijestio da je istrijebio pirate Ulcinja, za što mu je neke poslao i u Istanbul svezanih ruku, Arslan-beg je dekorisan medaljom **fidai osman** i proglašen za pašu. Tom prilikom je zgurnuo i dobro bogatstvo, pa je kupio prostrana polja u Bregvi, koja su mu obrađivali kmetovi, raja, pa i Arbanasi, koji su počeli porodično da silaze sa njihovih posnih gora. Još 1724, jedna grupa Arbanasa katoličke vjere, iz Mirdite, nastanjuje se u Krajini i formira ju svoje selo Arbneš. Jedan dio ovih Arbanasa će se poslije nekoliko godina iseliti i poći u Zadar hrvatske Dalmacije.

Kao i njegov otac, i Arslan-paša se zauzeo gradnjom i ekonomskim razvojem grada i okoline. Za vrijeme njegove vladavine otvoren je karavanski, makadamski drum, od Ulcinja do Skadra, pa je izgrađen i most na Bojani, čime je olakšan saobraćaj između ova dva grada, potstaknut promet robe i cirkulacija ljudi. Tako je dat impuls i trgovini, pa i pomorskom saobraćaju. Mnogi su Skadrani iznosili svoju robu ne samo na ulcinjsko tržište, već i na prekomorska, zahvaljujući ulcinjskoj luci i ulcinjskim trgovačkim brodovima. Preko Ulcinja i brodovima Ulcinjana Skadrani su realizirali i svoja putovanja po svijetu, posebno za Istanbul, Aleksandriju i Meku, kamo su svake godine desetinama njih išli na hadžiluk. U Ulcinjskoj luci je i skadarski vezir držao svoju jahtu, kojom su upravljali mornari Ulcinja. Tu su sada građeni i brodovi velike tonaže, pa su njima Ulcinjani plovili i preko okeana.

Godine 1728, pod nadzorom kajmekama Mehmet-bega i njegovog brata Arslan-bega, izgrađena je u Ulcinju Glavna Džamija, nazvana **“Džamija na Mezdah”**, a uz nju i medresa, prva srednja škola u ovom gradu od kad se pamti. Ma da je bila vjerska škola, sigurno je doprinjela i kulturnom razvoju građana.

Pod njegovom vladavinom izgrađena je nova mahala, zvana Potok, koja je vezivala Pristan sa glavnim trgom i Glavnom Džamijom. Tu je Arslan-paša izgradio novu kuću za svog sina. Nedaleko od nje izgrađena je i česma zvana Hadži Dauta, sa nastrešnicom, koritom za pojenje stoke i kamenom kadm za pranje robe.

Arslan-beg je 1730. godine bio na poklonjenju sultanu Ahmetu. Postoji jedna priča da je tom prilikom vidio svojim očima kad je sultan javno pogubio sred Istanbula Osman-pašu Resulbegovića, njegovog velikog strica. Tobože Arsla-beg je uspio da uzme i sakrije glavu Osman-paše, koju je prenio u Ulcinj i tu, u turbe Resulbegovića, krišom sahranio.

Arslan-paša je imao više djece, muške i ženske, ali se pamte samo njegova dva sina: Hasan-beg III i drugom sinu još nismo otkrili ime: Doda ga spominje 1762. godine kao dizdara grada Ulcinja.

Umro je relativno mlad i naslijedio ga na dužnost kajmekama sin Hasan-beg III.

Prva polovina XVIII vijeka je poznata po feudalnoj anarsiji, arbitraritetu i borbi za vlast svojevoljnih feudalaca Turske Imperije, koja je bila zauzeta cestim ratovima protiv Rusije, Austrije, Mletacke Republike, Persije itd. U ovoj anarsiji su nastojali da izvucu svoju korist i snazni skadarski feudalci, pa i ulcinjske age, posebno preduzimaci Skadarske carine.

U to vrijeme rasplamtela se borba skadarskih domacih feudalaca za vlast. Na jednoj strani je bila poznata feudalna porodica C’aus’oli, koju su podržavali skadarski trgovci i malisori (planinci). Oni su se zvali Terzije. Na drugoj strani je bila poznata feudalna porodica Begoli, koju su podržavali veleposjednici. Ovi su se zvali Tabaci. Poslije dugih trvenja i carkanja, pobjedise Tabaci i vlast uzese u svoje ruke veleposjednici na celo sa pasama iz porodice Begoli, koji uspostavise apsolutnu vlast i tiraniju u Skadar, priznati i od samog sultana. Tada pase iz

porodice Causoli bili su prinudjeni da napuste Skadar. Oni predjose u grad Pec i otuda nastavise borbu protiv pasa iz porodice Begoli.

13 velikih ulcinjskih aga, svi reizi (kapetani brodova) pirata, bili su uz Terzije. Kad pobjedise Tabaci oni izjave da ne priznaju njihovu vlast i suprotstavise se energicno pasama iz porodice Begoli. Oni prekinuse sve veze sa Skadrom i fakticki blokirali su ga. Paralizirajuci mu trgovinu i snabdjevanje, Skadru je prijetila glad.

Ulcinjci su pirati od vremena privikli na svoju punu samostalnost i svojeglavost, na bezakonitost i anarhiju. Oni nisu pitali za zakone, pravila i price Turske Imerije. Dolaskom Resulbegovica na vlast u Ulcinju i zahtjevom ovih da se postuju zakoni i naredbe sultana, oni nisu bili zadovoljni. U pocetku svoje vladavine Resulbegovici su ih obuzdali zahvaljujuci Sulejman-pasi Malom, skadarskom sandzakbegu, s kojim su stupili u rodbinske odnose, a koga su ovi pirati postovali i slusali, jer je bio od njihove ruke. Sem toga i sami su Resulbegovici bili tolerantni u to vrijeme, a Morejski ratovi su im posli za ruku da se manje-vise istovete sa tim piratima. Smrcu Sulejman-pase i okoncavanjem Morejskih ratova, posebno smrcu mudrog kajmekama Arslan-bega I i Jahja-pase, koji su bili i takticni, promjenila se situacija. Kajmekam Arslan-beg II, vaspitan u Istanbul u vojnom duhu, usto i mlad, nije imao ni sposobnosti niti taktiku svojih prethodnika, ni oca Jahja-pase, kamoli i svog djede Arslan-bega I. On je znao samo da naredjuje i da vidi samo izvrsavanje tih naredbi od potcinjenih. U neizbeznom sudaru sa piratima on se pokazao jako strog, u cemu ga podrzavao i brat, vezir Mehmet-pasa. Poslije boja u Valdanosu i spaljivanja flote pirata, poslije toliko ubijenih i objesjenih pirata, odnosi izmedju ovih i turskih vlasti, koje su predstavljale Resulbegovici, zategose se do krajnosti.

Posebno se ovi odnosi zategose kad osioni pirati izjave nepokornost prema skadarskom veziru i samom sultanu, blokirajuci uz to i Skadar, a ocekujuci svoje saveznike, feudalce Causoli, da krenu sa vojskom iz Peci na Skadar.

U medjuvremenu tiranija Tabaka i Mahmud-pase Begolia dozlogrdi Skadranima, sto iskoristise Terzije i ubiju Mahmut-pasu. Tada izadje iz Peci Sulejman-pasa Causoli i krenu svojim trupama prema Skadru, a 13 ulcinjski aga ucinise napad na tvrđavu Ulcinja da je zauzmu i, tom prilikom, izmedju ostalih, ubise dizdara grada i njegovog sinovca.

Kajmekam Arslan-beg, koji je u medjuvremenu od sultana proglasen za pasu, suprotstavi se pobunjenim piratima, koji su bili prinudjeni da pobjegnu iz tvrđave, da bi spasili svoje glave. Oni se okupise van tvrđave i ponovo jurnuse da je osvoje. Arslan-beg je odbranio tvrđavu, ali nije imao dovoljno vojnika da izadje iz nje i da razbije pirate. Zato hitno pozva u pomoc iz Hercegovine svog rodjaka Ibrahim-pasu, koji odmah krenu da kazni krivce, da protjera iz Valdanosa africke pirate i da zabrani ulcinjskim agama-piratima da odrzavaju veze sa lukom Venecije.

Cim saznase to, pirati okupise oko sebe sve svoje raspolozive snage za rat, pozvase u pomoc Sulejman-pasu Causoli, koji se vec bio ustolicio u Skadar na duznost vezira, kao i africke pirate, Tripolitance, koji su se blagovremeno usidrili svojim brodovima u Valdanos, pa tako docekase hercegovackog sandzakbega i potukose ga.

Tada kajmekam Arslan-pasa pozva u pomoc i pasu Valone, koji i od sultana dobi naredjenje da podje sa vojskom na Ulcinj da ga deblokira i kazni pobunjenike. Misljeci da ce od ove ekspedicije usicariti mnogo bez kakve stete, pasa krenu iz Valone i udje u ulcinjsku luku kao da je stigao na svadbi. Ali, kad ga ulcinjski pirat osuse kisom metaka iz svih oruzja, ne opalivsi ni jedan jedini metak sa svoje strane, dize jedra i vrati se oklen je bio dosao.

U medjuvremenu sultan je priznao Sulejman-pašu Čaušoli-a za vezira Skadra i naredio mu da smiri situaciju u Ulcinju i da se sporazume sa piratima.

Sulejman-paša pozva na dogovor sve age-pirate i naredi im da se odreknu piraterie, garantirajuci da će im omogućiti da se njihovim brodovima bave prenosom robe i trgovinom, tako da će imati od čega da žive i bez piraterije.

Od tada, da bi izašli na more svojim brodovima, Ulcinjani su bili prinudjeni da se prethodno snabdu specijalnom dozvolom za plovanje. Za to su vlastima trebali da daju garanciju da se neće baviti piraterijom.

Ipak su se nastavila tradicionalna čarkanja, napadi i pljačkanja, dvoboji, ubistva, što je smetalo normalnom ekonomskom razvoju i životu. Ometala se i plovidba i trgovina. Ulcinj je kroz vjekove imao jednu otvorenu ranu, koja je krvarila iz godine u godinu: nesporazumi sa primorskim gradovima Jadrana, posebno sa Perašanima, završavali su dvobojima i ubistvima između ulcinjskih mornara i onih Perasta, koji su bili građani Mletačke Republike i posebno štićeni od nje. Poslije ubistava sljedila je krvna osveta i tako je brodski saobraćaj obeju strana bio jako ograničen, što je snažno pogadalo ekonomiju stanovništva.

Godine 1748., ulcinjske age protestiraju kod paše Tripolia, kome kažu da će prekinuti dotadašnje dobre odnose sa njim i da će napadati njegove brodove, ako ne pusti iz zatvora Matiju Bor-a i dva njegova druga, ugrabljeni na Bojani, koja je pod njihovim okriljem.

Ovako, kad je 1752. godine jedan ulcinjski pirata ubio na moru jednog Engleza, vezir Tripolia ga osudi na smrt. Tada se ulcinjski pirati okupiše sa svih strana i odlučiše da napadnu vojne snage vezira Tripolitanije. U samom

trenutku ekzekutiranja njihovog kolege, oni ubiše sekretara vezira, dok je ovaj čitao presudu, i napadoše sve ostale službenike i vojnike da oslobode svog kolegu. Zatim podoše i protiv samog vezira, koji bi prinuđen da se zatvori u tvrđavi, odakle pozva narod u pomoć. Tripolitanci mu se odazvaše i slomiše pobunu pirata Ulcinja.

Tri glavna reiza, ulcinjskih aga, koji su ih predvodili u toj pobuni, bili su **Meto Beriša**, **Hadži Husein Gero** i **Sulejman Husaka**. Uхваćeni živi, svima su otkleli glave u Tripolis. Mnogi drugi pirati, uhapšeni od naroda Tripolisa, ispraćeni su na suđenje u Istanbul.

Godine 1757. na čelo Skadarskog pašaluka izbijaju Bušatlići, muslimanizirani Crnogrci, koji su se od vremena borili za to.

Vladajuća porodica Ulcinja, Resulbegovići, od vremena su bili uspostavili veze sa Bušatlicima. Davali su im za nevjeste svoje kćerke i uzimali njihove kćerke za svoje sinove. Tako je i Arslan-paša, kajmekam Ulcinja, oženio svoga sina Hasana sa kćerkom Mehmet-paše Bušatlića. U Međuvremenu Arslan-paša je umro i na položaj kajmekama naslijedio ga sin - binbaša Hasan-beg.

Upravo onih dana kad se službeno ustolicio njegov tast na položaj skadarskog vezira, Hasan-beg je uhvatio zloglasnog reiza ulcinjskih pirata **Hajdar Pirej**, koji se maskirao pod zastavom Tripolitanijske. Mehmet-pasa odmah stize u Ulcinj i na njegove oci Hasan-beg javno spali piratski brod od 34 vesla i cekao dozvolu sultana da reiza ili objesi, ili isprati sultanu u Istanbul. U međuvremenu ljudi piratskog reziza ugrabe mu sina i ucjenise ga: ili da im pusti reiza, ili ce mu ubiti sina.

Mehmet-pasa Busatlija se živo angazovali za likvidiranje piraterije i smirivanje situacije u Ulcinju i citavom pasaluku, ne samo zato sto su se samo tim putem mogli održati na vlast, vec i zato sto su u ulcinjskoj floti imali i svoje brodove.

Ludovik Andrea Fontana, mletacki konsul u Dracu, u njegovom rapostu od 11. februara 1769., govoreci za skadarskog vlastodrsca i jedan veliki brod, koji su Ulcinjani gradili za racun Busatlije, dodaje da je ovaj *“zainteresiran i u drugim brodovima razlih vrsta Ulcinjana”*.

Ali njegova kcerka, supruga kajmekama Hasan-bega, stupi u kontakt sa ljudima uhapšenog reiza i, u znak zahvalnosti sto mu pusti sina, bez znanja svog muza pusti iz zatvora njihovog reiza. Tada Hasan-beg vrati Mehmet-pasi kcerku kao nedostojnu njega, a sultan mu zato daje za zenu svoju sestru Sultanu i proizvede ga za pasu. Od tada poce hladjenje odnosa izmedju ulcinjskog kajmekama Hasan-pase i skadarskog vezira Mehmet-pase, pa i neprijateljstva, koja hronicari pripisuju sultanovoj sestri.

Mehmet-pasa Busatlija, cim je uzeo vlast u svoje ruke, stupio je u kontakt sa vlastima gradova Crnogorskog primorja i poceo sa njima pregovore za rijesenje svih do tada nerijesenih problema, koji su sputavali ekonomske veze i mirne susjedske odnose. Poslije ovih pregovora, Mehmet-pasa izdaje zapovijest, koja je procitana sred Ulcinja u januaru 1762. godine, a gdje se izmedju ostalog kaze: *“...na obali Bara, Valdanosa i Shën Gjina Medua (Sv. Jovana od Medua), kao i u Uscu Bojane, niko ne smije da uznemirava gradjane Venecije, jer ce to platiti svojom glavom...”*

Anton Doda, zamjenik mletackog konzula u Skadar, porijeklom albanski katolik, isticuci neprekidnu borbu ovog Busatlije protiv pirata i strah koji su ovi imali od njega, iste godine (1762), pismom od 30. jula, pise da je ulcinjski kapetan broda Alija Buljuk, vracajuci se iz Trsta sa jednom tartanom Mehmet-pase Busatlije, spasio iz ruku Pastrojevica (crnogorski gradjani Mletacke Republike) jedan napolitanski brod, uhapsio krivce (koje je zatim predao opstem providuru Dalmacije) a Napolitance oslobodio.

Sa druge strane ovaj A.Doda je jedan od najvećih protivnika ulcinjske flote Ulcinjana uopste, a ne samo piratske. Da bi se dodvorio mletackim vlastima i osigurao svoj položaj, pa i da bi se unaprijedio na položaj konzula, on je spijunirao i proganjao Ulcinjane i kad su bili zrtve mletackih gradjana, upotrebljavajuci mito kod turskih vlasti u Skadar. Ovako je postigao da se mnogi Ulcinjani ubiju, uhapsu, da im se izgore kuce, da se primoraju da njihove brodove prodaju Mlecanima da bi se pustili iz zatvora, ili da ih izgube u zasjedama, koje im je spremala vojna flota Mletacke Republike, kod koje ih je spijunirao. Najzad on je postigao i to da su neke pase Skadra, posebno one iz porodice Causoli, zatraze garancije od ulcinjskih aga kao uslov da im se dozvoli da sa njihovim brodovima izlaze na more, ili da projektiraju paljenje njihovih brodova pod izlikom da toboze ugrozavaju mirne odnose Visoke Porte sa vladama Evrope.

U međuvremenu Ulcinjani su se borili ne samo za slobodan izlaz na more, vec i za slobodan ulaz u luke Mletacke Republike, posebno Venecije. Zato su se oni obratili svom veziru Mehmet-pasi, a ovaj, videci u tome i svoje interese, ucinio je sve za realizaciju potraznje Ulcinjana, pa se obraca na prijateljski nacin mletackim vlastima, a na sluzbeni nacin Visokoj Porti, da se skinu ogranicenja za ulcinjsku flotu u lukama Mletacke Republike, posebno u samoj luci Venecije.

Prvi i najveći protivnik toga bio je pomenuti Anton Duoda. U svom pismu od 09.I.1766. godine, izražavajući svoje mišljenje u vezi problema otvaranja luke Venecije za ulcinjsku flotu, on je pisao: *"Ako se ostvari to, bice razorno za skelu Drača i Skadra"*. Ovo nije obeshrabilo Ulcinjane. Oni su nastavili svoja nastojanja da, preko Skadarskog vezira, osiguraju dozvolu da slobodno ulaze u luku Venecije.

Kad je 14. jula 1775. umro vezir Mehmet-pasa Busatlja, Porta imenuje na njegov položaj Mehmet-pasu C'ustendila i ovlasti Ahmet Kurt-pasu, sandzabega Berata (grad u Južnoj Albaniji), da udje u Drač sa vojskom. Ovaj stav Porte nije bio u interesu Busatlja i ajana Skadarskog pasaluka, pa ni onih Ulcinja. Isto tako nije bio ni u interesu trgovaca, zanatlija i pomoraca. Zato feudalne glavesine resise da se ne pokore novom veziru i Ahmet-pasi da ne dozvole ulazak u Drač. Tako je u Skadar uzeo vlast u svoje ruke Mahmut-pasa Busatlja, sin Mehmet-pase.

Tada Ahmet-pasa zabrani ulcinjskim brodovima da tovare zitarice na skelama Muzeceje. Za osvetu, Mahmut-pasa udari prijeko i poprijeko njegovom sandzakatu i izbi sa svojom vojskom u Korči, grad Jugo-istocne Albanije, sada na samoj granici sa Grckom.

BUŠATLIJA, Mahmut (?-1796),- vezir Skadarskog pasaluka....

U ljeto 1787. godine poče rusko-turski rat. Glavni dio turske vojske dobi naredjenje da krene na Frontu Dunava. Snage Rumelije, na celo sa valijom Abdi-pasom, krenuse u pravcu Beograda da bi se isprecile snagama Austrijanaca i Srba. Sa njima krenu u rat i kajmekam Ulcinja Hasan-pasa, na celo snaga koje mu se od sultana stavise na raspolozjenje, sve iz Skadarskog pasaluka. Sa sobom Hasan-pasa vodi i svog najstarijeg sina, koji ga od 1780. godine cesto smjenjivao na duznost kajmekama. *) (Myteselimi i Ulcinit, në vitet 1780, ishte nip i Kara Mahmut-pashë Bushatliut (NACI, Stavri N.: PASHALLEKU I SHKODRËS....fq. 161-162.)

Njihovo udaljenje ucini mogucim Kara Mahmutu da ostvari odluke Ilirske Konfederacije u Podgorici. Tako on poce svoje pripreme i ratne operacije.

Čim to sazna sultan, posla protiv njega Mahmut-pasu Ajdosa, kome Karamahmut, jednim dijelom svojih snaga, odmah izade u susret i zaustavi ih na obali Drima. Sultan naredi i bosanskom valiji da krene sa vojskom na Kara Mahmuta. Ovome Kara Mahmut presjece put i prilaz Skadru crnogorskim i malisorskim snagama i tako ga spriječi da ga ne napadne sa sjevera,

Ali, čim se Kara Mahmut udali iz Skadra, njegovi protivnici, feudalci, u sporazumu sa turskim pasama, digose se na ustanak i osvojise 5. avgusta 1787. Bar, 22. avgusta 1787. Ulcinj, a 26. avgusta 1787. i Skadar. Sutradan, 27. avgusta 1787. godine usao je u Skadar triufalno stari neprijatelj Busatlja Abdula-pasa Causoli i smjesti se u dvorove Sulejman-age Koplika, dok 28. avgusta 1787. godine, ulazi u Skadar triumfalno i Mehmet-pasa Causoli, Veliki, koji se smijesta u dvorove Murteza-age Efendije. Ovome odmah dovedose iz Ulcinja na poklon svezanog 14-togodisnjeg Mehmet-bega, unuk Hasan-pase Resulbegovica i skadarskog vezira Kara Mahmut-pase Busatlje. Mehmet-pasa Causoli ga odmah otprati u Istanbul kod Sultana.

Krajem oktobra 1787. vrati se sa Beogradskog ratista Hasan-pasa i uze u svoje ruke vlast u Ulcinju. Tada se mnogi ustanici otcijepise od Kara Mahmuta, koji se bjese utaborio u tvrđavi Skadra i cekao milost od....

KAJMEKAM HASAN-PAŠA III

Hasan-beg je sin kajmekama Arslan-paše III Resulbegovića. Rodio se u Ulcinju, negdje oko 1720. godine, gdje je završio medresu, zatim je nastavio školovanje u Istanbulu, pri Vojnoj akademiki sultana. Po završetku školovanja išao je sa ratišta na ratište, po Aziji i Africi, sve dok ga sultan nije opozvao i naredio mu da se vrati u Ulcinj i zauzme položaj kajmekama grada, pošto mu je otac umro. Tom prilikom mu sultan daje čim binbaše i izdašno ga nagradio za njegove značajne vojne zasluge.

Hasan beg je od vremena bio oženjen kćerkom Mehmet-paše Bušatlije. Ustvari – kako se to činilo u to vrijeme - oženio ga otac. Moguće da je i ova veza uticala na njega da je za vrijeme borbe za vlast u Skadar držao stranu svog tasta.

.....
Za njegovo ime je povezano izgradnja gradskog vodovoda sa javnim česmama. Vodu za ove česme kaptirali su na oko 3 km severozapadno od tvrđave, kod mesta zvano Javor, na kome se i danas jasno vide ostaci turske konstrukcije.

Za vladavine Hasan-paše nastavlja se građenje varoši, širenje grada. Na Mazdah, centar varoši, još 1728. godin e je izgrađena džamija, koja je nazvana **“Džamija na Mazdah”**. Više nje će Hasan-beg 1754. godine izgraditi **Sahat Kulu**, dok se Meteriz skoro sav pokrio kućama. Tu je i Hasan-paša, u donjem Meterizu, izgradio novu kuću sa prostranom bahčom, svu zasađenu svakojakim voćkama.

Kod sjeverne kapije tvrđave gradi česmu, a za potrebe muslimana Meteriza, gradi i tzv. *Džamiju Meteriza*, na samom dnu tvrđave i brda Meterize, kod sjevernog ulaza u Stari grad, a na putu za Liman, u neposrednoj blizini svoje kuće. Tako je ta džamija služila ne samo Meterizanima, već i onima koji su se već bili nastaninili u Liman, pa i Starogradanima. Na to mjesto bio je manastir Sv. Arhandela, zadužbina Đurđa II Stratimirovića Balšića, koji je porušen još u borbama Turaka za osvajanje Ulcinja.

Sahat-kula, sargađena 1754. godine, pretstavlja vrlo lijep arhitektonski objekt. Pod vlast Hasan-bega Resulbegovića grad dobija pravi orijentalni izgled i karakter. Minareta se izvijaju u svim mahalama, meuzini sa njih dozivaju ezan, po česmama pred džamijama ljudi uzimaju avdes, a po glavnoj ulici varoši, urlikom telala, obavještavaju se građanima novosti dana, bujrukdije sultana i zapovijesti kajmekama. Sada u ovom gradu islam determinira celokupni život.

Čim je stigao u Ulcinj major Hasan-beg se posebno zauzeo sa preostalim piratima, goneći ih ne samo u vodama Ulcinja, već i svugdje po Jadranu i Sredozemlju, gdje god bi mu sinjalizirali da su se sklonili. I pored toga ni on nije uspio da ih potpuno istrijebi. Mnogi su pirati nastavili svoj stari zanat, maskirajući se kao ulcinjski trgovci i mornari na brodovima, koji su prenosili robu iz jedne luke u drugu. Samo što sada nisu više plaćali deseti dio dobiti ni skadarskom veziru, niti ulcinjskom kajmekamu, ma da su davali mito gore-dole da vlasti zatvore oči i, naročito, pošto bi

koi od njih bio uhvaćen, da ga puste iz zatvora.

Godine 1757. Hasan-beg zarobi zloglasnog piratskog reiza **Hajredina Pirej** zajedno sa njegovim brodom, galeota od 36 vesala. Tom prilikom stigao je odmah iz Skadra lično vezir Mehmet-paša Busatlija i Hasan-beg je na njegove oči spalio piratski brod, dok je pirate bacio u zatvor i čekao naređenja sultana. U međuvremenu pirati mu ponude mito da ih pusti iz zatvora. Hasan-beg ne pristade na to. Tada mu slobodni pirati oteše maloletnog sina Jahja-bega i u zamjenu za njega potražiše mu slobodu svojih kolega. To još više razbijesnilo ovog kajmekama, koji je bio jako strog i striknog vojničkog duha i vaspitanja, te se nije mirio da mu se ko suprotstavi i krši naređenja. Kažu da je isti dan izveo uhapšenog pirata sred pijace, stavio mu omču oko vrata i naredio da ga objese, ako mu u roku od 24 sata ne vrata sina. Pošto su mu vratili sina, i on je vratio pirata - u zatvor. Nakon nedjelju dana pirat je uspio da pobjegne iz zatvora zahvaljujući majci kidnapiranog sina, koja se smilovala na njega u znak zahvalnosti što su mu vratili sina. Tada je Hasan-beg, iako je ona bila kćer Mehmet-paše Bušatlije, skadarskog vezira, vratio tu ženu njenim roditeljima kao nedostojnu njega.

U ovoj legendi o Hasan-begu i njegovoj supruzi moguće je da imamo i kakvu kontaminaciju sa poznatim eposom naše narodne epike HASANAGINICA. Činjenica je da je on ostavio tu ženu, a sultan, kad ču to, pozva ga u Istanbul i svom dvoru i dade mu za ženu svoju sestru Sultanu, pa ga proglasi i za pašu.

Ova će ga žena uvući u svađu sa skadarskim vezirom Mehmet-pašom Bušatlijom, sa kojim je u stvari on i sam započeo neprijateljstvo od dana kad mu je vratio kćerku. Nova Hasan-beginica manifestiraće ljubomoru na razvedenu Bušatliju (izgleda da je ona bila ljepša), pa će intrigirati i protiv svih Bušatlija, posebno protiv njenog oca, vezira skadarskog.

U jednom dokumentu od 16. oktobra 1762. godine piše : « *Stanovnici Skadra protjerali su kajmekama Omer Paše i mjesto je ostalo bez upravljača. Mehmet Paša (Vezir u Skadru,- KB), posred sestre sultana, sabotira se od Hasan Age Ulcinja* ».¹⁾

Hasan-aga Ulcinjski je naš Hasan-paša.

Ovo nam se potvrđuje i od jednog pisma A.Duode, kojim ovaj stavlja na znanje Senat u Mljetke: „*Mehmet Paša boji se mnogo od Visoke Porte zbog preduzetih mera Hasan Age, brata dizdara Ulcinja, a preko Sultane, sestre turskog sultana...*“²⁾.

Uskoro, pošto mu je rodila sina Jusufa, Sultana je umra. Poslije njene smrti odnosi između Skadarskog vezira i Hasan-paše su se normalizirali. Tada je Hasan-paša dao za nevjestu svoju najmlađu sestru jednom Bušatliji, a kćerku Mahmut-paše Bušatlije, koji je najstariji sin vezira Mehmet-paše, uzeo za svog bliskog rođaka, Zejnela, čiji je otac poginuo na dužost dizdara grada Ulcinja, ubijen od pirata.

Sahat kula

Za vrijeme vladanja Ulcinjem ovog Resulbegovica zanatlije i trgovci Skadra su se odjelili u dva tarafa: jedni su se zvali taraf Tabaka, dok su se drugi zvali taraf Terzija. Među njima je bilo snažnih trvenja, pa i borbi.

Jedna od naj snažnijih feudalnih odžak-porodica Skadra bila je potodica Begolovića, koji su se oslanjali na Tabake i ciljali da uzmu vlast u grad i pašaluk u svoje ruke.

Najjači protivnici Begolovića bili su oni iz feudalne odžak-porodice Čaušoli, koji su se oslanjali na taraf Terzija.

Svojom terorističkom politikom, Begolovići su izazvali nezadovoljstvo kod skadarskih trgovaca, ulcinjskih aga i kod malisora, koji su uz to bili i katolici. Tako pobjediše feudalci Čaušoli, a Begolovići pobjegoše u Peć, gdje i dan-danas žive njihovi potomci.

Čaušoli nisu dugo bili na vlast, jer su se protiv njih digli Bušatlije, isto tako feudalna odžak-porodica Skadra, porijeklom od muslimaniziranih crnogorskih Petrovića.

Godine 1757., Mehmet-paša Bušatlija uzima vlast u Skadar, a sultan ga priznaje za vezira.

Age Ulcinja, koji su podržavali feudalce Čausoli, nisu priznali vlast Bušatlija. Resulbegovići, naprotiv, zbog svojih krvnih i rodbinskih veza, opredelili su se za Bušatlije i pomogli su ih svestrano da dođu na vlast.

Podržan od svog tasta, vezira Mehmet-paše Bušatlića, Hasan-beg Resulbegović, tada binbaša i kajmekam Ulcinja, okrenuo je oružje protiv pirata. On uhvati živog zloglasnog piratskog reiza **Hajredina Pirej** i, kako rekosmo, javno mu spali galiju, dok reiza sa družinom baci u tamnici, u očekivanju instrukcija od sultana.

Tada su Ulcinjani prekinuli sve odnose sa Skadrom i ovim njihovim stavom paralizirali trgovinu Skadra i mnogo oštetili njegovu ekonomiju. Ovime je Skadru pripretila glad.

Mehmet-paša Bušatlija je tada pošao na Ulcinj sa vojskom i spalio brodove ulcinjskih pirata. Tako je razbio njihovu blokadu. Ovom pobjedom on je pridobio za sebe simpatiju zanatlija i trgovaca, pa i onih iz tarafa Terzija, dotanjanih njegovih protivnika.

Poslije ovoga i Resulbegovići su se pomirili sa Bušatlijama, pa su nastavili da im daju svoje kćeri za nevjeste. Naravno da su i oni uzimali Bušatljijke za svoje sinove.

Pošto se pomirio sa Bušatlijom, godine 1769, Hasan-paša dovodi iz Dubrovnika i Korčule majstore brodograditelje da skadarskom paši izgrade brigintinu.

Kako videsmo iz citiranog dokumenta, Hasan-paša je bio u početku oženjen kćerkom vezira Mehmet-paše Bušatlića, kojom je imao sina Jahja III, a koji se 1770. godiner spominje u istoriji Ulcinja kao dizdar grada. Podržan od oca svoje majke ovaj će Resulbegović postati kapudan-paša, komandant nad ratnom flotom Ulcinja i čitavog Skadarskoh pašaluka.

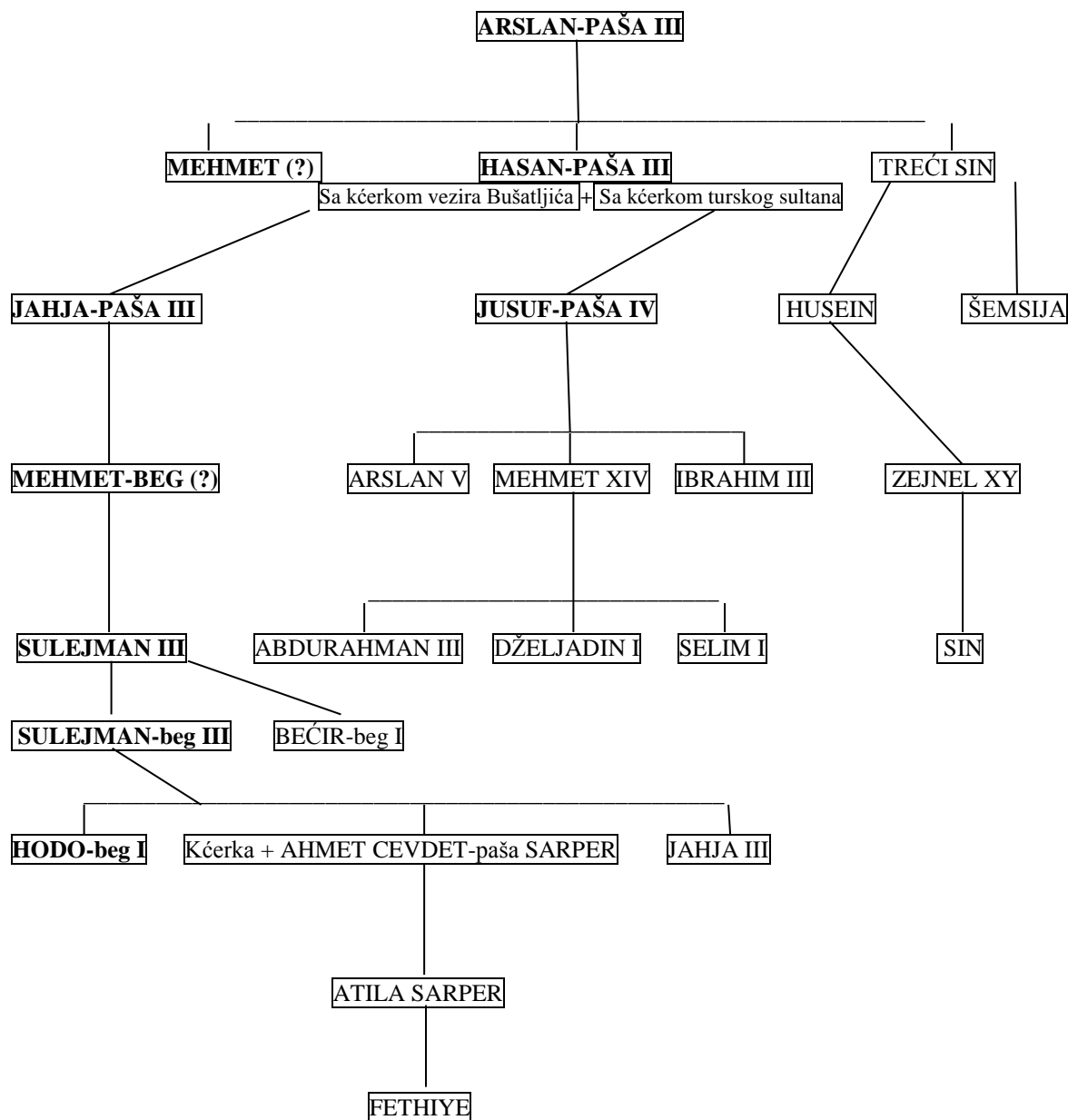
Hasan-paša je umro negdje oko 1790. godine. Na položaj kajmekama Ulcinja naslijedio ga drugi sin, Jusuf-beg IV, od Sultane, kćerke Sultana Turske.

1) NAČI, Stavri N. : **SHQIPERIA E VERIUT NE SHEK. XVIII** (Letra të zëvendës konsujve venedikas të Shkodrës), tom II (1757-1802), Tirana 1975, str. 84.

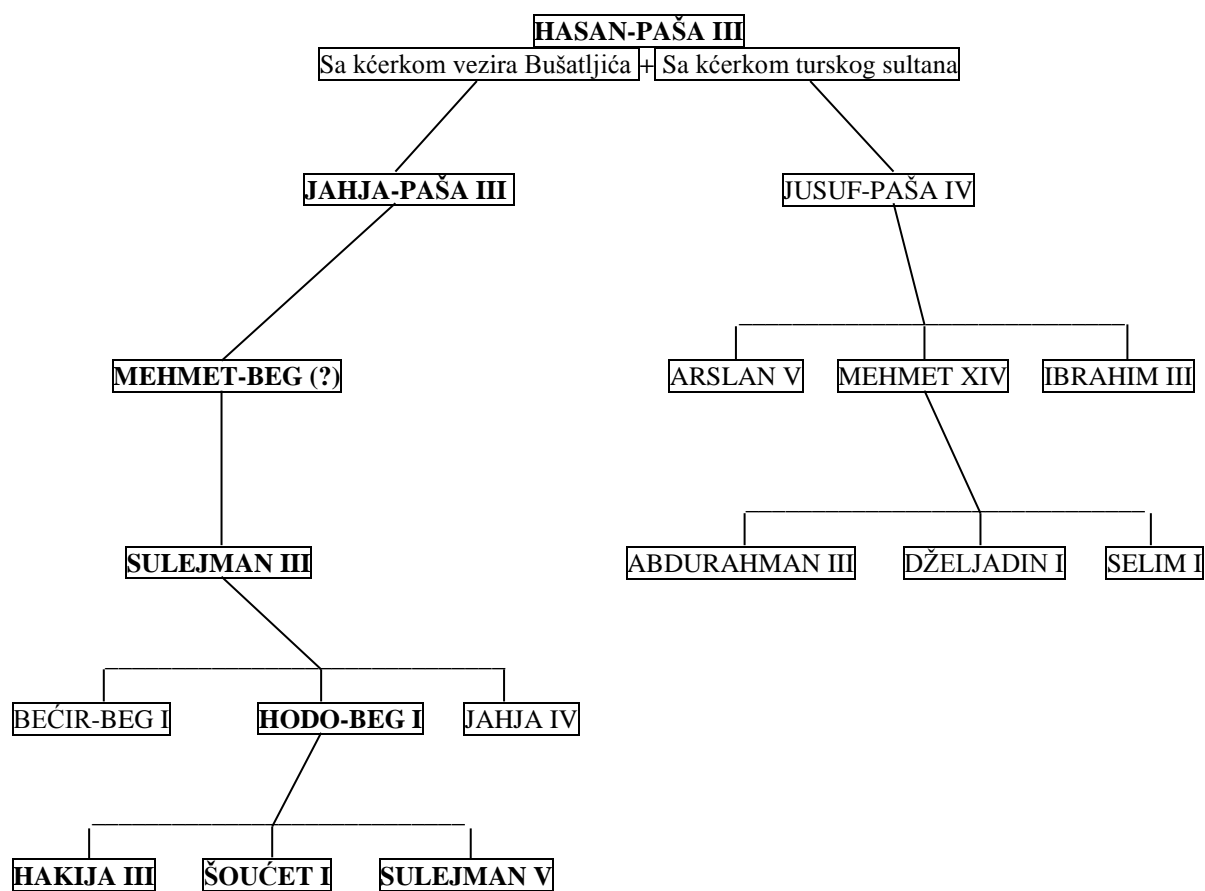
2) HAXHIBRAHIMI, Maksut : **cit.djelo**, str. 145.

Na obali mora nalazi se Uvala Kruče, koja se u XIX vijeku spominje imenom *Val Kruči*, a pred uvalom i ostrvce, kameni skolj, koji se isto tako spominje u XIX vijeku imenom *Kamen Hasan Bega* i *Ada Kruče*. Po mikrotoponimu *Džamija Kruča* zaključujemo da je ovo selo imalo i svoju džamiju, gdje kažu da je bio imam mola Mehmet Mila.

LOZA KAJMEKAMA HASAN-PAŠE III
- Podloze kapudan-paše Jahja-bega III i Jusuf-paše VI -

PODLOZA KAPUDAN-PAŠE JAHJA-BEGA III
- i Jusuf-paše VI -

KAPUDAN-PAŠA JAHJA-BEG III

Jahja-beg III, zvani Jaho-beg, prvi je sin kajmekama Hasan-paše III, rođen u braku ovoga sa kćerkom skadarskog vezira Mehmet-paše Bušatlića. Rođen je u Ulcinju 1746, odmah poslije pogibije mladog Jahja-bega II, koga su ubili pirati kad je imao 5 godina.

Kad je imao oko 11 godina, Jahja-bega su ugrabili pirati Ulcinja i pripremili njegovom ocu da će ga ubiti, ako im ne pusti iz zatvora zloglasnog pirata, reiza Hajdara Pirej, i sve ostale pirate, koje se Hasan-beg spremao da ih objesi, ili svezane pošalje sultanu u Istanbul.

Dok mu je otac ustrajao na odluci da objesi sve uhapšene pirate, njegova majka, kćerka skadarskog vezira Mehmet-paše Bušatlića, tajno stupa u vezu sa piratima i obećava im slobodu, ako joj vrate sina jedinca. Tako se mladi Jahja-beg oslobodi piratskog zarobljeništva, ali mu otac, kajmekam Ulcinja, binbaša Hasan-beg, vrati majku njenom ocu, kao nedostojnu njega. I dok mu se otac nikada više ne pomiri sa majkom, mladi Jahja-beg je često išao u Skadar na viđenje sa majkom i uživao posebnu naklonost njenog oca, vezira skadarskog, Mehmet-paše Bušatlića.

Srednju školu, medresu, Jahja-beg je svršio u Ulcinju, a više studije nastavio pri Vojnoj akademiji sultana u Istanbulu. Po svršenoj akademiji, činom jusbaše – na poziv oca – hitno se vraća u Ulcinj, na upražnjeno mjesto dizdara grada.

Hasan-paša ga odmah oženio Ulcinjankom, a žena mu, poslije 9 mjeseci rodi sina, nasljednika, koga je ne samo po porodičnoj tradiciji, već i po imenu svog djede po majci, skadarskog vezira Mehmet-paše Bušatlića, nazvao Mehmet.

U borbama skadarskog vezira Mehmet-paše Bušatlića, jusbaša Jahja-beg je u njegovom ličnom obezbeđenju, gardi, pa se i hrabrošću ističe, te ga na predlog vezira, sultan unapređuje u čin binbaše.

U to vrijeme Rusija je izvela u Sredozemno more jedan dio svoje crnomorske flote. Tada skadarski vezir Mehmet-paša Bušatlić naređuje da se u Ulcinj hitno izgrade 10 novih ratnih brodova i komandu nad njima predaje binbaši - Jahja-begu¹⁾, koga sultan, opet preporukom vezira Mehmet-paše Bušatlića, proizvodi u kapudan-pašu. Ovim brodovima on je nadzirao jadransku obalu od Drača do Bara, braneći je od ruske flote, koja je krstarila Sredozemnim i Jadranskim morem i svaki čas se očekivalo da iskrci vojsku i napadne crnogorsku morsk obalu, tada u ruke turskih okupatora.

Kad je jednom prilikom kapudan-paša Jahja-beg Resulbegović ušao sa jednim delom svoje flote (svega tri broda) u luku Avarina, Grci i Englezi su ga opkolili. Tada je on digao bijelu zastavu, u znak da se predaje. Grci i Englezi su pohitali na njegove brodove da pljačkaju. Jahja-paša je pričekao dok se dosta njih popelo na njegov brod, zatim je svojom rukom zapalio barutanu broda i tako je bacio u vazduh sva tri broda svoje eskadrole, sebe i svoje vojnike, ali i Grke i Engleze. Ulcinjani su mu spjevali pjesmu.

Jahja-paša je izgradio kuću u Meraji, periferijski kvart ulcinjske varoši, na putu za Bar i Skadar. Imao je ličnu luksuznu jahtu, kojoj je za kapetana postavio svog zeta Tulića i držao je u zalivu Valdanosa, ili u ušću Bojane. Sa njom je često šetao, vodeći sa sobom i ženu i djecu, od Bara do Valone, pa i do Dubrovnika i italijanske obale.

Još za života izgradio je drugo turbe Resulbegovića, gdje je po njegovom amanetu trebalo da ga sahrane, ali, kako rekosmo, svoj život je svršio u vatri spaljenog broda. U to turbe su sahranjeni njegovi potomci sve do 1969. godine, kada je turbe srušeno, prilikom izgradnje puta.

Kapudan-paša Jahja-beg ostavio iza sebe pomenutog sina i nekoliko kćerki.

Sin Mehmet-beg BR.?, koji je dosta prepatio kao unuk Mehmet-paše Bušatlića, naslijedio je očev pomorski zanat, ali ne i vojni poziv. On je imao svoj brod, zvao se “Arslanija”, 12 tona nosivosti, sa 4 mornara, kojim je lično upravljao.

1) NACI, St.N.: **PASHALLĚKU I SHKODRĚS...**, str. 161-162.

KAJMEKAM JUSUF-PAŠA IV

Jusuf-beg je drugi sin ulcinjskog kajmekama Hasan-paše III Resulbegovića i Sultane, kćerke turskog sultana. Rođen je u Ulcinju negdje sredinom XVIII vijeka, oko 1758. Odrastao je u dvoru sultana i vaspitao se sa njegovim sinovima. Po završenoj Vojnoj akademiji jurio je sa bojišta na bojište, vitlajući sablju, kojom je pobrao toliko medalja i ordena da su mu prekrivena od njih sva prsa. Kad su ga jednom prilikom pitali šta će mu tolike medalje, odgovorio im je: *"Služe mi umjesto pancira!"* I stvarno, više kursuma su te medalje dočekale na njegova prsa i tako ga spasile sigurne smrti.

Sa činom jusbaše sultan ga vraća u Ulcinj, gdje je vladao uz oca kao kajmekam grada, zamjenjujući ga na toj dužnosti kad god je ovaj izostajao. Zamjenjivao je i svog starijeg brata Jahja-bega na dužnost dizdara. Upravo na ovoj dužnosti se i spominje u neka dokumenta. Zatim ga sultan unapređuje iz čina u čin, dok ga jednog dana proglasi i za pašu. A pošto mu je umro otac, Sultan ga imenuje na položaj kajmekama, pošto je njegov stariji brat, kome je po primogenituri pripadao taj položaj, nastradao u bitci kod Avarina.

Iz Ulcinja on je služio sultanu na svim frontovima XIX vijeka, kuda ga zvao, a na čelo njegovih Ulcinjana, ističući se hrabrošću, umješnošću i vjernošću, za što mu je sultan, kako rekosmo, pokrio grudi svakojakim ordenima i medaljama. Uzeo je učešće, pored svog oca, i u rusko-turskom ratu od 1787. godine.

Još za vladavine Ulcinjem njegovog oca, između Resulbegovića i poznate muslimanizirane crnogorske porodice Bušatlića, vezirska vladajuća porodica Skadra, uspostavljene su najzad dobre prijateljske veze. Smrću sultanova sestre, koja nije trpjela Busatlije, prestala su sva predašnja trvenja. Jusuf-paša će dati Bušatlijama i jednu svoju sestru za nevjestu. Od tada Resulbegovići se počinju spominjati uz slavnog Karamahmut-pašu Bušatlića (1749-1796), vezira skadarskog pašaluka.

Kada je Karamahmut-paša pozvan od sultana da krene sa vojskom prema Beogradu, protiv Austrijanaca, koji su ga sa svoje strane pozvali da digne na ustanak Albaniju, jer će ga priznati za njenog kralja, ovaj je poslao na čelo voske prema Beogradu kajmekama Ulcinja Hasan-pašu, a sam se pripremao za ustanak. Tada mu begovska porodica Čaušoli izvrši prevrat u Skadar i Ulcinj, gdje uhapsiše 14-godišnjeg Mehmet-bega Resulbegovića, kajmekamovog unuka, sina Jahja-paše, unuka sestre Karamahmut-paše Bušatlića.

Karamahmut-paša se zatvori u tvrđavu Skadra i potraži od sultana da mu oprost. U međuvremenu se iz Beograda vraća sa vojskom triumfalno Hasan-paša Resulbegović, koji ponovo uspostavi vlast Bušatlića u pašaluk, a i Karamahmut-paši sultan oprost i vrati ga na položaj skadarskog vezira.

Resulbegovići su pratili na čelu Ulcinjana u svim njegovim pohodima Karamahmut-pašu, pa i njegove nasljednike. I poslije pada Turske imperije i proglašenja nezavisnosti Crne Gore i Albanije, Resulbegovići su nastavili svoje tradicionalne rodbinske veze sa Bušatlićima Skadra, dajući im svoje kćeri i uzimajući njihove kćeri za nevjeste.

Jusuf-paša je umro u dubokoj starosti, negdje oko 1850. godine.

Iza sebe je ostavio tri sina: crnogorskog vojvodu Arslan-bega V, majora crnogorske vojske Mehmet-bega XIV i kapetana ličnog broda Ibrahim-bega III. Imao je i nekoliko kćeri, od kojih je jednu udao u Skadar za Isuf Sokolia (oko 1820-1880), kajmekam Mirdite (Albanija) i brat slavnog Hodo-paše, predsjednik komiteta Skadarske lige (ot-sjek Prizrenske lige).

Na položaj kajmekama Ulcinja, još za života, naslijedio ga drugi sin, bimbaša Mehmet-beg XIV.

KAPETAN HODO-BEG I

Hodo-beg je sin kapetana ličnog broda Sulejman-bega III Resulbegovića. Rođen je u Ulcinju, sredinom XIX vijeka. Vaspitao se na palubi broda svoga oca, pa ga često i zamjenjivao na kormilo. Tako se od malena istakao kao hrabar i sposoban pomorac, pa se i proslavio, te se kao takav spominje sa poštovanjem i u knjizi ISTORIJA POMORSTVA ULCINJA, BARA I BOKE Dinka Franetovica-Bure. Pošto se njegov otac povukao sa mora, dužnost kapetana broda ustupio je svom sinu, Hodo-begu.

U pocetku Hodo-beg je imao brod „Bella Rosa“, tip trabakula, a sa 32 tona nosivosti i 5 mornara, koji je naslijedio od oca. Zatim je kupio novi brod, koga je nazvao *"Selimi deria"*, opet tip trabakule, a sa 35 tona nosivosti i 6 mornara. Poslije je kupio brod "Husreti" od 19 tona nosivosti, pa brod "Muradije" od 350 tona nosivosti.

Pretežno se bavio prenosom robe i putnika od Ulcinja do Istanbula, Aleksandrije i Tunisa, a i trgovinom. Često je posjećivao i luke italijanske obale, posebno one Jadranskog mora.

Pošto je očeva kuća postala tijesna, razdijelio se od braće i izgradio novu kuću, tu - u Meraji, pod Bijelom Gorom, nedaljeko od očeve. Kupio je i buljuk maslina i tako, onome što je naslijedio od oca, pridodao je i svoju zaradu.

Oženio se Rukijom, kćerkom hadži Mehmed-bega Đuli, iz Ulcinja. Porodica Đuli je jedna od najstarijih, najpoznatijih i najplemenitijih turskih porodica ovih prostora, pa i čitave Turske Imperije. Oni su se nastanili u Ulcinju odmah poslije turske okupacije 1571. godine, pa i pored grčevitih nastojanja Albanaca da ih albaniziraju, sačuvali su svoj turski jezik, pa i nacionalnu tursku svijest. Ja sam lično poznao Tofika Đuli, književnik, i imao sa njim prisno prijateljstvo, između ostalog i polazeći od ovog srodivanja. Kad sam mu preveo pjesmu Kralja Nikole TURČIN, ostao je zapanjen. Ne od Kralja Nikole, već ni od jednog najobičnijeg Crnogorca on nije očekivao toliko poštovanje za njegove Turke, dojučerašnje okupatore Crne Gore.

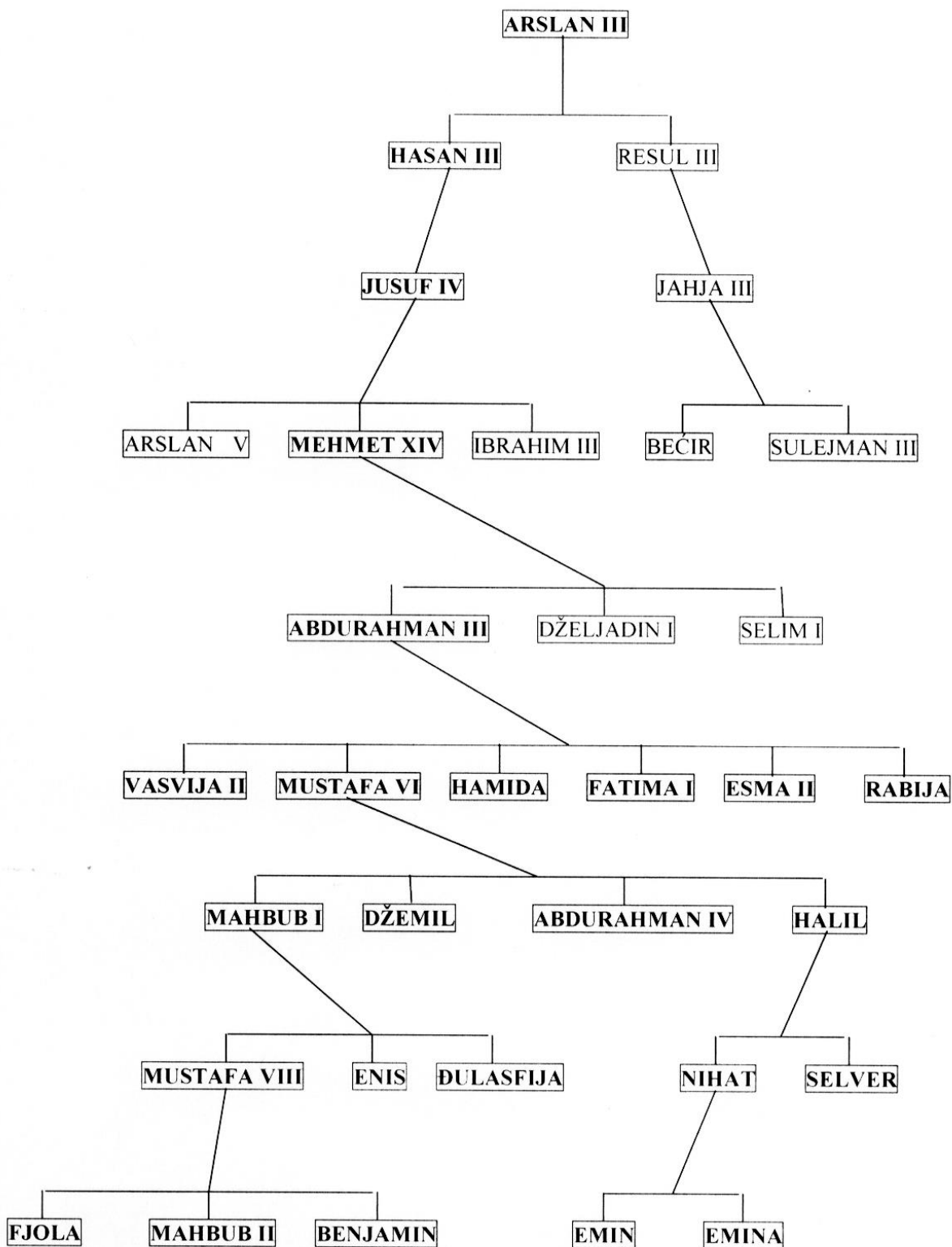
Kapetan Hodo-beg umro je u Ulcinju i sahranjen je u turbetu svog djede, kapudan-paše Jahja-bega III.

Ostavio je iza sebe ovu djecu: Hakija III, Fahrja (ž), Šoučet I, Sulejman VI i Bedrija (ž).

Kormilo broda predao je svom sinu Sulejmanu VI, koji će se isto tako proslaviti kao kapetan broda i, pod crnogorskom zastavom, ploviće na istim pomorskim linijama kojima je plovio i njegov otac.

GENEALOGIJA MAJORA MEHMET-BEGA XIV
- Loza hafuza Abdurahman-bega III -

KAJMEKAM MEHMET-BEG XIV

Mehmet-beg je drugi sin kajmekama Jusuf-paše IV Resulbegovića. Rodio se u Ulcinju 1830. Školovao se u Istanbulu, na Vojnoj akademiji sultana. Iz akademije je izašao činom jusbaše, a na vojnom poprištu je zaslužio ne samo mnoga odlikovanja od sultana, već i čin bimbaše.

Ovim se činom vraća u Ulcinj, gdje nalazi svog oca na muci.

Kako smo naglasili, Jusuf-paša je propagandirao toleranciju sa hrišćanima, pa je svom prvom sinu Arslan-begu, kome se spremio da ustupi položaj kajmekama Ulcinja, ostavio u amanet da i on propagandira toleranciju. Tom mu je prilikom rekao: *"Sine moj, i mi smo soj crnogorski!...Naši pretci su iz Boke Kotorske, iz Perasta...Mi smo potomci grofa Miloša Burovića, koji je ostavio hrišćansku vjeru i konvertirao se u muslimana..."*

Čim je ovo saznao Arslan-beg, zahvalio se ocu na kajmekamsku dužnost, bacio spaletu bimbaše turske vojske, otišao na Cetinje, poljuvio ruku Vladike Petra II Petrovića Nje-goša i više nije silazio u Ulcinj, bar ne legalno.

Tako Jusuf-paša, umjesto da ustupi položaj kajmekama najstarijem sinu, kako je zakon zahtijevao, ustupio ga drugom sinu, bimbaši Mehmet-begu, kome se ne usudjuje da ponovi reci koje je rekao prvom sinu, Arslan-begu, iz bojazni da mu se i ovaj sin ne odmetne. On ga samo preporučuje da bude dobar i sazaliv prema hrišćanima uopšte, a prema pravoslavnim Crnogorcima posebno, jer i oni su bozje stvorenje.

Od kad se vratio iz Istanbula, Mehmet-beg je zamjenjivao oca na tu dužnost. A od 1860. godine on je i zvanično priznat od sultana na toj dužnosti, pošto je ostarjeli Jusuf-paša bio nesposoban više da je vrši.

Iz mnogih razloga, na teritoriji Ulcinja, nikada nismo imali one vjerske kontradikcije između hrišćana i muslimana, koje smo vidjeli u Hercegovini. Na ovom području među njima nemamo ni velikih trvenja, kamoli sudare sa oružjem na bojnopolju, ponajmanje i kićenje gradskih bedema posjećenim glavama svoje braće druge vjere. Resulbegovići sa jedne strane, a more i oksident sa druge strane, ublažavali su ovdje grubost orijenta, dok je svijest o istom porijeklu obuzdavala vjersku netrpeljivost i mržnju, bijes i jednih i drugih. Između ostalih Resulbegovića tome je mnogo doprinio i Mehmet-beg Resulbegović, koji je među svim kajmekamima Ulcinja bio najtolerantniji prema hrišćanima. To se vidi i iz činjenice što se, upravo za vrijeme njegove vladavine Ulcinjem, po prvi put poslije turke okupacije, grade tu prvi kulturni objekti hrišćana. Do tada muslimani su samo rušili hrišćanske kulturne objekte, na njihove oči, i na njihovom mjestu i njihovom građom gradili svoje.

Kako se zna, Sultan Ahmet III, dana 22. oktobra 1725. godine, donio je ferman po kome se „*Ne dozvoljava nevjernicima (podrazumjeva hrišćane,- KB), koji žive u muslimanska mjesta, da grade crkve, ili da upotrebljavaju druge prostorije kao crkve*“. Za izgradnju jedne crkve, u to vrijeme, tražena su dva dokumenta: jedna fetva od vjerskih ličnosti i jedan ferman od sultana, koja se nisu dobavljala lako. Istovremeno trebalo je trošiti velike pare, kao mito za lokalne vlastodršce pa sve do sultanovog dvora. Ovim teškoćama se pridodavao i zahtjev da se izgradnja ili obnova crkve, počev od temela pa sve do krova, trebala je da se izvrši unutar 40 dana! U suprotnom, izgrađeni dio se rušio.

Godine 1869. u Ulcinj se gradi pravoslavna crkva Sv. Nikola, u kvartu Meraja, pod Bijelom Gorom. A 1875. godine sagrađena je i katolička crkva Sv. Josipa. Ove dvije crkve su prvi i posljednji sakralni objekti izgrađeni za vrijeme otomanske vladavine na ovom prostoru.

Godine 1877, kada je crnogorska vojska opkolila Bar, kajmekam Mehmet-beg je na čelu 300 Ulcinjana pošao u pomoć kajmekamu Bara, Selim-begu Barskom, kao i mnogi drugi muslimani Turske imperije. Muslimani Ulcinja su se tada junački borili za odbranu tog grada, ali je nadmoćna crnogorska vojska razbila na svim bojištima tursku vojsku, pa i u Baru, dokazujući ovako cijelom svijetu da je najzad oformljena crnogorska država i da ima svoju regularnu vojsku i državni aparat, kao i svaka druga država u Evropi.

Kajmekam Selim-beg, zajedno sa komandantom turske vojske Ibrahim-pašom i Šaban-begom Bušatlićem (koji je sa 300 Skadrana bio pritekao u pomoć opkoljenim Turcima u Baru), izađe iz tvrđave i potpiše ugovor o predaji.

Bimbaša Mehmet-beg Resulbegović ne pristade da izađe iz tvrđave, niti da potpiše kapitulaciju: ovo je bio jedan besprizoran primjer u istoriji tog rata, koji bješe zahvatio cio Balkan.

Pošto se bližio kraj ratu i spremao Sant Stefanski mir, Knjazu Nikoli, gospodaru Crne Gore, bilo je potrebno da hitno objavi svijetu da su i Bar i Ulcinj pali u njegove ruke, te da mu se tako priznaju kao sastavni dio Crne Gore. Zato on prihvati uslove Mehmet-bega i dozvoli mu da izađe iz barske tvrđave sa svim njegovim Ulcinjanima, svi sa svojim oružjem, pa i da slobodno odu za Ulcinj. Tada se Mehmet-beg po prvi put sastaje sa Knjazom Nikolom, koji ga lično dočeka ispod gradske kapije, čestitao mu za pokazano junaštvo i rekao mu:

-Kroz koji dan, Beže, čekajte me u Ulcinj!

Bimbaša Mehmet-beg mu odgovori:

-Dobro nam došao, Gospodaru Crne Gore! Ako nam dođete kao prijatelj, kao prijatelja ćemo vas i dočekati. A ako nam dođete kao neprijatelj, znajte da Ulcinjani nisu kao Barani!

Poslije nekoliko dana Knjaz Nikola stvarno naredi vojsci da pođe na Ulcinj, a Ulcinjani potvrde riječi Mehmet-bega. Crnogorski grobovi oko ulcinjske tvrđave, po Meterizu i Pinješu, kako to priznaje i Knjaz Nikola, svjedoče o ogorčenim borbama, napadima i protivnapadima. Na svakom koraku se lila krv, moguće više negoli na ma kom drugom bojištu. I sâm Knjaz Nikola piše:

*A grobovi crnogorski,
po Pinješu iskopani,
Ulcinju će svjedočiti -
kak' i gorom on se brani.*

Na kraju, 20. januara 1878. godine i Ulcinj je prinuđen na predaju.

U kući Daut Šurle, na obronku Pinješa, gdje je imao svoj štab Knjaz Nikola, pođe Mehmet-beg da mu preda grad¹⁾. Stražari ga pred vrata zaustaviše i zatražiše mu sablju i ostalo oružje. Mehmet-beg im reče:

-Došao sam da predam grad Ulcinj Knjazu Nikoli Petroviću, a ne da se predam vama!

Čim ga ču Knjaz Nikola, koji je pokraj sebe imao dva druga Resulbegovića, Arslan-bega i Bećir-bega, brata i rođaka bimbaše Mehmet-bega, reče straži da ga puste da uđe naoružan. Kad je ušao Mehmet-beg, pozdravio je Knjaz Nikolu vojnički, otpasao sablju, poljubio je i, pošto je prethodno nju predao Knjazu Nikoli, predade mu i ključeve grada Ulcinja.

Knjaz Nikola ga isto tako pozdravio vojnički, primio je njegovu sablju, primio i ključeve grada, zatim - pošto potpiše i ugovor o predaji, vraćajući mu sablju, reče mu:

-Mehmet-beže, jedan junak kao vi nikada ne treba da bude bez oružja! Uzmite je i nosite je sa čašću, kao što ste je i do sada nosili, jer ili zaslužujete vi ovu sablju, ili niko!

Knjaz Nikola je bio sâm junak, pa je zato i znao što je junaštvo. A junaci su uvijek poštovali junake. Knjaz Nikola na poseban način. Sem toga, Knjaz Nikola je bio i veliki diplomata. Setite se samo njegove pjesme TURČIN, kakve nema u nijednom drugom narodu, jer nijedan narod na svijetu ovom i nema jednog junaka kao naš Knjaz Nikola Petrović - Njegoš.

Mehmet-beg primi sablju, opet je poljubi, pa je opasa. Tada reče Knjazu:

-Gospodaru, kako sam služio sultana do danas ovom sabljom, od danas ću služiti Vama, Vašem knjaževskom Visočanstvu i mojoj domovini Crnoj Gori!

Kad ču te riječi Arslan-beg, baci se bratu u zagrljaj i poljubi ga. Do tada ne samo da nisu govorili, već se čitav niz godina nisu ni vidjeli.

Tada se primače i Knjaz Nikola i reče mu:

-Daj, Beže, da te i ja zagrlim, jer brat je mio koje vjere bio!

Na licu mjesta Knjaz Nikola mu je priznao čin majora crnogorske vojske i imenovao ga komandantom garnizona i vojnim referentom za Ulcinj.

Poslije gotovo dvije godine, Berlinski kongres riješi da Crna Gora vrati Ulcinj Turskoj, pošto je u njemu veći broj stanovništva bio muslimanske vjere. Što su oni u većem broju bili i crnogorske nacionalnosti, nisu uzeli u obzir. Za kompenzaciju rješeno je da Turska ustupi Crnoj Gori Plav i Gusinje.

Crnogorska se vojska odmah povukla iz Ulcinja i pošla da uzme u svoje ruke Plav i Gusinje.

Mehmet-beg, pošto se zakleo na vjernost Knjazu Nikoli i svojoj domovini Crnoj Gori, povukao se sa crnogorskom vojskom.

Tada sultan imenuje na položaj kajmekama Ulcinja Turčina Mustafa-bega²⁾. Ovo nam potvrđuje da se Mehmet-beg više nije pomirio sa sultanom i njegovom imperijom. I pored ovoga, albanski falsifikatori istorije kažu da je Mehmet-beg opet sarađivao sa Turcima, pa i sa njihovim Albancima.

Kada se poslije godinu ipo dana vratila opet crnogorska vojska i crnogorska uprava u Ulcinj, vratio se i Mehmet-beg, opet na njegov predašnji položaj, koji mu je povjerio Knjaz Nikola.

Ovako Mehmet-beg je posljednji Resulbegović kajmekam Ulcinja.

Mehmet-beg je u službi Knjaza Nikole i domovine Crne Gore sprovodio korektno zakone i uredbe, što se ono kaže - ni po babu ni po stričevima. Ali zakoni i uredbe Crne Gore tog vremena imali su i takve stavove, koji se muslimanima nisu svidjeli, pa su im činili i svakoake probleme. Tako npr. ulcinjski pomorci su od prvog dana bili pri-nuđeni da spuste dotadašnju tursku zastavu i da na vrh jarbola svojih brodova istaknu crnogorsku, koja je bila sa krstom, pa ne samo što im se kao takva nije svidjela, već su sa njenim krstom imali i problema u turskim lukama. Tada je Mehmet-beg predložio Knjazu Nikoli da pomorsku zastavu Crne Gore promjeni i napravi bez krsta. Isto tako, muslimanima nije godilo da služe u crnogorskoj vojsci iz više razloga: prije svega tamo se jelo, kao u svakoj vojsci, iz zajedničkog kazana, u koji se kuvala i svinjetina (kako se zna, muslimani ne jedu, niti ne dodiruju svinju i svinjetinu!), a zatim ovi mladići su trebali roditeljima, da ih zaposle po brodovima, da tamo nauče zanat i da privrede koru hljeba. Opet je Mehmet-beg predložio Knjazu Nikoli da muslimane privremeno oslobodi od vojne obaveze.

Sve ovo, zar nije bilo u korist muslimana, jedna povlastica za njih u odnosu na Crnogorce pravoslavne i katoličke vjere?! Ali, ti muslimani nisu bili samo crnogorske nacionalnosti, već i albanske! Prema tome, je li ovo to zlo, koje su Resulbegovići činili ovim Albancima u službi "okupatora" Ulcinja, kako to pretendiraju Albanci?!

Zavidljivi muslimani, pa i pokoji pravoslavni Crnogorac, poslije nekoliko godina oklevetaše Mehmet-bega kod Knjaza Nikole da, sa **Dautom Šurlom** i **Mehmet Beci-em**, obojica tadašnji ajani Ulcinja, tobože sprema ustanak muslimana protiv Crne Gore, da bi nanovo vratili Ulcinj pod vlast sultana i Turske Imperije. Knjaz Nikola naredi Simu Popoviću da ih odmah uhapsi i da mu ih sprovede na Cetinje, gdje ih strpa u zatvor. Ova trojica su prvi politički uhapšenici Ulcinja u Crnoj Gori. Do tada Knjaz Nikola nije uhapsio nikoga za političke motive ni u Ulcinju ni u okolini.

Poslije nekoliko dana, Daut Šurla je razbio zatvor i sa Mehmet Beci-em prebjegao u Tursku. U istoj ćeliji sa njima bio je i Mehmet-beg, ali on ne pobježe. Kad se sutradan saznade ovo, Knjaz Nikola naredi da mu dovedu Mehmet-bega i upita ga:

-Zašto, Beže, niste i vi pobjegli?

-Gospodaru,- reče mu Mehmet-beg,- ovdje je moja domovina, a ne tamo, u Turskoj! Ovdje ću ostati i umrijeti, pa makar i u zatvoru! Ne zaboravite da sam Vam dao riječ časnou da ću od sada služiti Vama i domovini Crnoj Gori. Mi smo Resulbegovići ne samo junaci, već i ljudi, koji datu riječ držimo.

Knjaz Nikola ga odmah oslobodi i vrati mu čin majora, kao i sva ranija priznanja, ordenje i dostojanstva.

Poslije ovoga, između Knjaza Nikole i Majora Mehmet-bega uspostavljeni su najbolji odnosi, pa klevete zavidljivaca i intriganata nisu imale više uspjeha. Preko svega, nekoliko puta ga i dekorisao raznim medaljama, koje mu se vide na prsa njegove fotografije iz tog vremena. Knjaz Nikola je držao pored sebe njegovog najmlađeg sina - Selim-bega, koga je posebno volio i cijenio zbog njegove odanosti domovini Crnoj Gori, za što će ga proizvesti u čin majora, pa ga imenovati i za člana njegovog Vijeća, za senatora.

Godine 1892. knez Petar Karadjordjević, budući kralj Srbije, sa svojom suprugom Knjeginjom Zorkom - kćerkom Knjaza Nikole, učinili su posjetu kod kuće komandantu vojnog garnizona Ulcinja, Majoru Mehmet-begu. Taj dan porodila se žena njegovog drugog sina Dželjadin-bega. Rodila je kćerku. Mehmet-beg stavi u ruke bebu Knjeginji Zorki i predloži joj da bebi bude kuma. Tada Knjeginja Zorka poljubi novorođenu i reče:

-Ako nemate ništa protiv, Beže, ja ću joj staviti moje ime - **Zoja**. Ovako su me zvali kad sam bila djevojka, pa me i dan danas ovako zovu svi bliski.

-Sa srećom!- reče Mehmet-beg.

Poslije ovoga Knjeginja Zorka ode i u sobu porodilje da je vidi i daruje. I beginica, nevjesta Dželjadin-bega, skide sa sebe jedan zlatan nakit i pokloni ga Knjeginji Zorki za uspomenu.

Mehmet-beg je umro u Ulcinju 1911. godine, pred sami Balkanski rat. Sahranjen je u prvo turbe Resulbegovića, gdje mu i dan-danas počivaju posmrtni ostaci.

Pošto sa prvom ženom, koja se zvala Fatima i bila iz porodice skadarskih Bušatlića, nije imao djece, oženio se po drugi put Meljećom, kćerkom Dauta Molabećirovića, iz Ulcinja. Ova mu je rodila tri sina: Abdurahman-bega III, Dino-bega I i Selim-bega I.

Treći sin, Selim-beg, rodio mu se velikim kiklopskim očima, izbuljenim, kakvih ne pamti ni istorija Resulbegovića, niti ona Burovića. Ovakve oči imaće i Selimbegova kćerka Džemala, pa i sin ove - Adem.

Drugi sin majora Mehmet-bega, Dželjadin-beg, imao je normalne oči, kao i njegov stariji brat Abdurahman-beg. Ali treći sin Dželjadin-bega, Husni-beg, rodio se velikim očima, pa i troje njegove djece (Habiba, Raif i Sadija),

kao i Sadijina kćerka. Ovako se ova pojava nasljeđuje s kolena na koleno u ovoj grani Resulbegovića. U Ulcinju se govori da je takve oči imao Daut Molabećirović, pomenuti otac Meljeće, žene Mehmet-bega.

1) U albanski časopis **LEKA**, God. X, Br. X-XII, Skadar 1938, str. 540, priznaju da je delegaciju Ulcinjana, koja je otišla kod Knjaza Nikole da mu preda grad, predvodio Mehmet-beg Resulbegović. Naglašavamo ovo, jer novi albanski « naučnici », konkretno pomenuti Sari Resulbegu, poriču to.

2) REXHA, Mr. Riza: **ULQINI NË VITET...**, cit.djelo, str. 90. Albanac R.Rexha priznaje da je za kajmekama Ulcinja imenovan Turčin **Mustafa-beg**, ali falsifikuje u vezi Mehmet-bega Resulbegovića, tobože da se on opet ujedinio sa Turcima (koje ovaj "istoričar" smatra za Albance!) i branio Ulcinj pod njihovom zastavom. On očito mistificira sa imenom Mehmet Đuli, što se jasno vidi na str. 99, gdje kao saradnik Mehmet Becia nije Mehmet Resulbegović, već Mehmet Đuli.

VOJVODA ARSLAN-BEG V

Arslan-beg je najstariji sin ulcinjskog kajmekama Jusuf-paše IV Resulbegovića. Rodio se u Ulcinju 1820. godine. Školovao se u Istanbulu, na Vojnoj akademiji sultana. Po završetku studija, sultan ga jedno vrijeme upotrijebio u diplomatskoj službi, jer je vladao dobro stranim jezicima, a bio je i jako bistar. Posebno ga upotrijebio u pregovorima sa Grčkom, Srbijom, Bugarskom i Rumunijom, pa ga više puta i odlikovao za uspješno svršene poslove.

Jednom prilikom, kad ga opet htjede poslati u diplomatskoj službi, Arslan-beg ga zamoli:

-Veličanstvo, ja sam vojnik i iz jedne porodice koja vojnički zanat ima za svoju profesiju, pa sam za vojnika i studirao, završio akademiju. Molim vas da me oslobodite diplomatske službe i vratite na vojne dužnosti.

Tada ga sultan proizveo u čin bimbasa i poslao ga za komandanta garnizona (dizdara) u Ulcinj.

Čim ga vidje, otac mu se obradova i odmah ga poče instruirati i pripremati da ga zamjeni na položaj kajmekama. Govoreći mu kako treba da uznastoji na vjerskoj toleranciji, otkri mu da su Resulbegovići soj crnogorski po krvi i porijeklu, rođaci sa bokokotorskim Burovićima, poznati kao grofovi, ali i kao hrišćani.

Čim je ovo saznao Arslan-beg, zahvalio se ocu na kajmekamsku dužnost, bacio spaletu bimbasa turske vojske, otišao na Cetinje, poljubio ruku Vladike Petra II Petrovića Njegoša i više nije silazio u Ulcinj.

Tako Jusuf-paša, umjesto da ustupi položaj kajmekama njemu, bi prinuđen da za tu dužnost predloži veziru u Skadar i sultanu u Istanbul svog drugog sina, Mehmet-bega.

Još dok je bio u diplomatskoj službi, Arslan-beg je mnogo putovao po Balkanu i Evropi. Proputovao je Grčku, Srbiju, Bugarsku, Rumuniju, Rusiju, Mađarsku, pa je bio i u Beč i Berlin. Još u službi sultana on je shvatio da Balkan vri od nacionalno-oslobodilačkih pokreta i da će se, kao Srbija i Grčka, definitivno otcijepiti od Turske imperije i mala Crna Gora, koja će se sigurno proširiti i na njene istorijske srednjevjekovne teritorije, pa i na Ulcinj.

Kad je od svog oca saznao da mu je ta mala Crna Gora domovina, a ne Turska, ta mu je iskrica zapalila vatru rodoljublja. U razgovorima koje je imao sa Njegošem on se nacionalno probudio potpuno, posebno kad je pročitao i GORSKI VIJENAC, koji je stalno nosio sa sobom, kao JEVANDJELE svog nacionalnog preporoda i patriotizma. Njegoševi stihovi *"Ne pita se ko se kako krsti,/ već čija mu krvca grije prsi"* postaju geslom njegovog života. Što više, neki kažu da je pomenute stihove on rekao Njegošu prilikom razgovora sa njim na Cetinje.

Arslan-beg je učestvovao i na sahrani Njegoša, pa je nastavio relacije i sa njegovim nasljednikom Knjazom Danilom i, posebno, sa Knjazom Nikolom, uz koga će marširati u sastavu crnogorske vojske od prvog dana Hercegovačkog ustanka 1875. godine. Još prije tog ustanka on je predložio više puta Knjazu Nikoli da diže ustanak u Ulcinj i Bar i da te krajeve prisajedini Crnoj Gori.

Čim je buknuo Hercegovački ustanak, on se krišom vraća u Ulcinj i pokušava da okupi oko sebe ne samo hrišćanske Crnogorce, već i one muslimanske vjere, pa da ih vodi u pomoć pobunjenim Hercegovcima. Upravo tih dana je stigao u Ulcinj i Albanac **Hodža Tahsim**, koji je za svoje pare okupio oko sebe po Albaniji 1000 Albanaca, najamnika, i - iz ulcinjske luke i ulcinjskim brodovima - htjeo da ih prebaci u Hercegovinu, u pomoć Turcima. Arslan-beg odmah interveniše da se nijedan Ulcinjanin ne upiše u taj najamnički puk, pa i da mu ulcinjski pomorci ne prebace tu vojsku svojim brodovima. U ovome ga najviše pomagao njegov rođak Bećir-beg Resulbegović, koji staje uz njega i više mu se ne odvaja.

U Hercegovačkom ustanku, iako više nije mlad, punio je 55 godinu, on se ističe posebnom hrabrošću i samopožrtvovanjem. Marširao je pod crnogorskom zastavom na svim bojevima i bio u glavnom štabu crnogorske vojske, u gardi i sviti Knjaza Nikole.

Godine 1877. on će marširati i na Bar, a u januaru naredne godine - i na Ulcinj. U opsadi ova dva grada on se bori i protiv svog brata Mehmet-bega, sa kojim je bio u otvorenom neprijateljstvu od kad je zbacio sa ramena spaletu turskog bimbasa. Pomirio se sa njim na dan kad je ovaj predao ključeve grada Ulcinja Knjazu Nikoli i izjavio mu vjernost kao Gospodaru Crne Gore, njegove i svoje domovine.

Poslije oslobođenja Ulcinja, Knjaz Nikola mu je dodjelio titulu vojvode i odlikuje ga mnogim ordenima za hrabrost i zasluge. Istovremeno ga imenuje gradonačelnikom Ulcinja, a zatim za predsjednika suda u Ulcinju.

Arslan-beg je prvi musliman koga je Knjaz Nikola proglasio za crnogorskog vojvodu.

Odmah poslije Knjaza Nikole, čim su čuli za njegove posebne zasluge u Hercegovačkom ustanku, ruski car Aleksandar III, godine 1882, daje mu **povelju**, a kralj Srbije Aleksandar I Obrenović, godine 1897, odlikuje ga **Ordenom Takovskog Krsta** drugog reda.

I sama činjenica što on, iako *musliman*, drži na svojim prsima krst (vidite njegovu autentičnu fotografiju), svjedoči o njegovom visokom nacionalnom i intelektualnom razvoju. Među muslimanima grada Ulcinja on je u to vrijeme intelektualac broj jedan. Kako ćemo vidjeti u nastavku iz jednog dokumenta, on je i ostale intelektualce, pa i junake svog grada i svoje domovine, zasjenio, eklipsirao.

Praunuk Arslan-bega, Sari Resulbegović, fotokopirao je iz jedne knjige stranice 45 i 46, gdje se govori o Arslan-begu, ne bjeležeći ni naslov knjige ni autora. Pišući ovu istoriju, nađoh to u prikupljenim dokumentima. Odavde, iz Ženeve, nemam mogućnosti da provjerim u kojoj je knjizi objavljena ova istorija, koju vam donosim doslovno:

Bogišić, prema naređenju kralja Nikole.

Pitanje: -Da li su Ulcinjani poštovali ove zakone?

Odgovor: -Dešavalo se da pojedini Ulcinjani nijesu poštovali propise Danilovog zakonika. Tako se na primjer prepričava slučaj Arslan-bega Resulbegovića, koji nije htio da potpiše presudu da se jednoj Crnogorki, koja je ukrala tri metra konopa, udari 25 batina, na javnom mjestu.

Pitanje: -To je vrlo interesantno. Molim te ispričaj mi kako se to desilo?

Odgovor: -Poslije oslobođenja Ulcinja 1880. godine...bilo je dosta sirotinje, koja nije imala nigdje ničega. Zbog toga se desio slučaj da je jedna Crnogorka posla u jednu muslimansku trgovinu i ukrala tri metra konopa, da bi imala čime da uprti i donese doma drva i ono što joj treba za kuću. Krađu je primjetio trgovac i prijavio tadašnjim pandurima. Ovu su krađu prijavili kapetanskom sudu, a sud je na osnovu Danilovog zakona napisao presudu da se dotičnoj Crnogorki udari 25 batina. Pozvat je bio tadašnji sudija Arslan-beg Resulbegović da potpiše presudu i da se kazna izvrši pazarnog dana. Kada je Arslan-beg čuo o čemu se radi, odbio je da potpiše presudu i pozvao trgovca pa ga upitao: "*Koliko košta konop koji ti je ukrala Crnogorka?*" A on odgovori: "*Tri šestice, beže*". Arslan-beg je izvađio tri šestice iz džepa, dao ih trgovcu i upitao: "*Ima li još što da se plati?*" I pošto mu je trgovac odgovorio da je zadovoljan, pozvao je Crnogorku i rekao joj: "*Ajde, moja sestro, kući i nemoj više krasti. A ako ti bude velika nužda, dođi kod mene, pa ću ti ja dati!*" Arslan-beg je računao da je time riješio ovu presudu, ali tako nijesu računali oni, koji su htjeli da se dodvore kralju Nikoli. Zbog toga cio materijal i presudu pošalju kralju sa napomenom da Arslan-beg ne poštuje crnogorske zakone. Ovo naljuti kralja Nikolu i on kazni Arslan-bega sa 300 fforina globe za nepoštovanje zakona. Arslan-beg plati globu bez prigovora. Računao je da se bar sada riješio optužbi. Međutim ovaj spor nije bio završen. Kada je beg pošao na Cetinje zbog drugih poslova, kralj ga je dočekaio riječima: "*O dobro došao, gospodaru nad gospodarima!*" Na ove riječi Arslan-beg mu je odgovorio: "*U Crnoj Gori postoji samo jedan Gospodar, a taj jedan to ste Vi*". Na ove riječi kralj mu odgovori: "*Da sam ja gospodar, ti bi poštovao moje zakone!*" A Arslan-beg reče njemu: "*Znam Gospodaru, ali zakon stvaraju ljudi, a ljudi su grijeshni, pa može i zakon da pogriješi*". A kralj će njemu: "*Zakon se mora poštovati, pa dopao se on nama ili se ne dopao!*" Na ove riječi Arslan-beg mu odgovori: "*E slušajte, Gospodaru! Savjest Arslan-bega ne dozvoljava da se jednoj ženi, ma ko ona bila, udari na javnom mjestu 25 batina. I ja taj zakon ne poštujem. Platilo sam 300 fforina globe, a platiću još koliko treba, ali takvu presudu potpisati neću!*" Poslije ovih riječi nastala je graja i vika, pa stoga dođe kraljica Milena. Pošto se upoznala oko čega se svađaju, reče: "*Gospodaru, Arslan-beg je u pravu. On je sačuvao tvoj obraz, a ti ga još karaš za to!*" Kraličine riječi izazvaše živu diskusiju, poslije koje se odluči da se taj član zakona ne odnosi na žensku čeljad. Ova je odluka odštampana u sljedećem broju "Glasa Crnogorca", a Arslan-begu kralj vrati i čin i darova mu 600 fforina...¹⁾

U to vrijeme, ne samo u Ulcinju, već u čitavoj Crnoj Gori, malo je bilo tih junaka koji su smjeli da se suprotstave Kralju Nikoli, i to sa ovakvih pozicija. Kasnije, stopama Vojvode Arslan-bega ići će jedan drugi Resulbegović, koji će se suprotstaviti "super-kralju" Jugoslavije Josipu Brozu Titu. Vrela je i junačka krv ovih Resulbegovića, pogotovo kad su svjesni da su na pravom putu. Tada oni žrtvuju ne samo fforine, već i svoj položaj, i svoj život, pa i svoju porodicu, ženu i djecu, što ćemo vidjeti u daljem izlaganju.

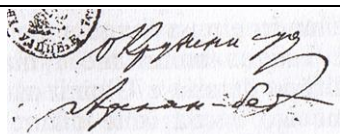
Naglašavamo ovdje da je kazna toljaganja ukinuta kod Hrvata 1873. a kod Srba 1875. godine. Vojvoda Arslan-beg nije sačuvao obraz samo Kralju Nikoli, već čitavoj Crnoj Gori. On je taj, koji je svojim postupkom i junačkim suprotstavljanjem Kralju, primorao ovoga da mijenja zakone Crne Gore. Recite nam jedan jedini primjer nekog drugog Crnogorca, bio on i pravoslavan, koji se usudio da se Kralju suprotstavi na taj način ?!

Jednom prilikom, kad se razbolio Arslan-beg, Knjaz Nikola mu je najavio da će ga posjetiti kod kuće, ali pošto ga poslovi sprečiše, poslao mu svoju suprugu, Knjaginja Milena, u pratnji prestolonasljednika Danila, koji ga posjetiše tamo - u Limanu, kod njegove kuće. Tom prilikom, Arslan-beg je naredio da se prokrči i očisti kozja staza, koja je ispod Saborne crkve Sv. Nikola, pokraj mora, vodila do njegovog letnjikovca. Sem toga, naredio je da se sva ta staza pokrije sedžadama i čilimima, da noga Knjaginjine ne gazi po zemlji. Njeni pratioci morali su da je čitavim putem od preko jednog kilometra drže za krila, da ne sklizne u urvine tog obronka. Kad se vratila na Cetinje, ona je ispričala Knjazu za opasnosti tog puteljka i za sramotu čitave države što ni do kuće vojvode Arslan-bega još nije izgrađen put u Ulcinju. Tada je Knjaz Nikola dao Arslan-begu iz državne blagajne novac da izgradi normalan put, da može do svoje kuće ići slobodno i bez bojazni, pa i kolima. Arslan-beg je tim parama izgradio put pored mora, ali na suprotnu stranu grada, pored borovine, gdje je mislio da će se širiti moderni Ulcinj, a gdje su u to vrijeme bili vinogradi pravoslavnih Crnogoraca i apsolutno nijedna kuća i nijedna porodica. Danas taj put ima ime jednog zaslužnog građanina Ulcinja – S.Đakonovića-Čiče, ali – ma koliko on bio zaslužan – nije zaslužniji od Vojvode Arslan-bega. Toj uljici pripada samo ime Arslan-bega ! I to će se jednog dana sigurno realizirati, čim se budu pravoslavni Crnogorci oslobodili njihovog fundamentalizma.

Arslan-beg je umro u Ulcinju 1907. godine. Na sahrani mu je učestvovao cio grad, pa mu je došao i Knjaz Nikola. Tom prilikom, Knjaz Nikola se prvo pričestio u Sabornoj crkvi Sv. Nikola i pješiće, pomenutom stazicom, koju su opet prokrčili i pokrili čilimima, otišao je da se pokloni na odar poštovanom i cijenjenom vojvodi i rodoljubu prve ruke, Vojvodi Arslan-begu. Do tada Knjaz nije išao pješiće na odar ni hrišćanskim vojvodama, kamoli jednom vojvodi muslimanske vjere. Bio je ovo jedan primjer bez presedana.

Vojvoda Arslan-beg ostavio je iza sebe tri sina: Jusuf-bega VIII, Hajdar-bega II i Tahir-bega.

Stevo G. Mirović, slikar iz Ulcinja, izradio je uljanim bojama portret Arslan-bega (66 x 80 cm), pod kojim piše: *"Arslan-beg Resulbegović - vojvoda crnogorski"*. Ovu je sliku otkupio od autora Jusuf-beg i ona se dan-danas čuva od nasljednika vojvode Arslan-bega. Mi smo tu sliku vidjeli svojim očima više puta kod Ali-bega, unuka Arslan-bega, i poslednji put 1993. godine kod Nailja Resulbegovića, Ali-begovog sina, koji je naslijedio i čuva taj portret, umjetničko djelo i dokumenat tog vremena, nadahnut sigurno herojskim životom i najpozitivnijim primjerom jednog muslimana Crnogorca.

(Potpis Arslan-bega V Resulbegovića)

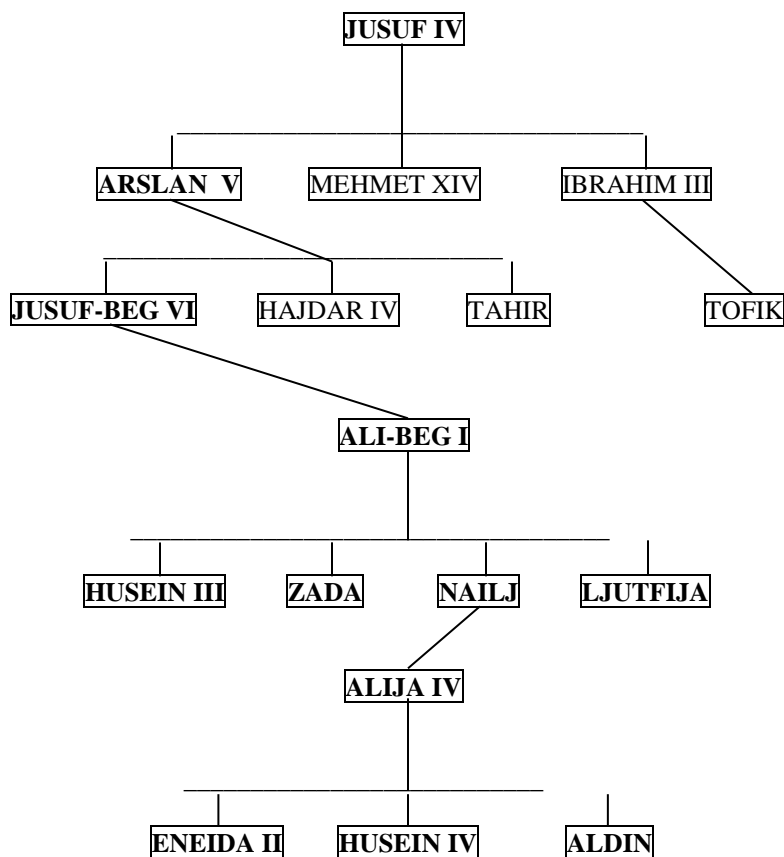
Ovaj potpis objavljuje pra-unuk Arslan-bega V, Sari Resulbegović, u njegovoj knjizi **RESULBEGËT**, Ulcinj 1995, str. 111, kojom na albanskom jeziku falsifikuje istoriju Resulbegovića i nastojava da ih prikaze kao Albance. Potpis Arslan-bega sigurno nije uzet iz bilo kog papira, već iz nekog njegovog pisma, dokumenta, koje iz više razloga Sari ne sme da objavi. Ali i iz potpisa mi zaključujemo da je Arslan-beg Resulbegović potpisivao ne samo ćirilicom (nepoznata i neprihvatljiva za Albance !), već i na srpskom jeziku, što znači da je tako napisao i čitavo pismo. A ovo, sa druge strane, dokazuje da je ovaj Resulbegović znao srpski jezik i smatrao sebe Srbinom-Crnogorcem. Da je bio Albanac, ne bi potpisivao tako, već: *Arsllan – begu*. Znači – latinicom i sa BEGU, a ne BEG.

1) Ovu istoriju donosi nam i Sari Resulbegović na str. 109-111 njegove knjige **RESULBEGËT DHE NGJARJET HISTORIKE TË ULQINIT**, Ulcinj 1995, sa fusnotom: Minja Nikolajdis: **MOJ ZAVIČAJ**- neobjavljeni rukopis, Ulcinj 1980. Tekst Minje Nikolajdisa je isti sa našim gornjim tekstom, što znači da ga je M.Nikolajdis uzeo iz knjige, koju citiramo mi, a koja je objavljena. Zašto Sari citira jedno neobjavljeno djelo, a ne objavljeno? Skrupulozan istoričar neće to nikada učiniti. Ako ne zna gdje je fotokopirao te stranice, koje je nama dao, on je imao u ruke bar našu knjigu o Resulbegovićima, odakle je mnogo čega kopirao, a obraćajući se stalno nama sa optužbama i izrugivanjem, dok naše ime i naslov naše knjige ne spominje nigdje, jer je od njegovih poslodavaca proglašeno za tabu. Očiti neprijateljski stav prema nama, Sari je izlio i na sve druge Resulbegoviće, posebno na Arslan-bega, djeda svog oca, protiv koga intrigira najkriminalnije i najprljavije, što možete vidjeti na str. 107, kao i na drugim stranicama njegove paskvile.

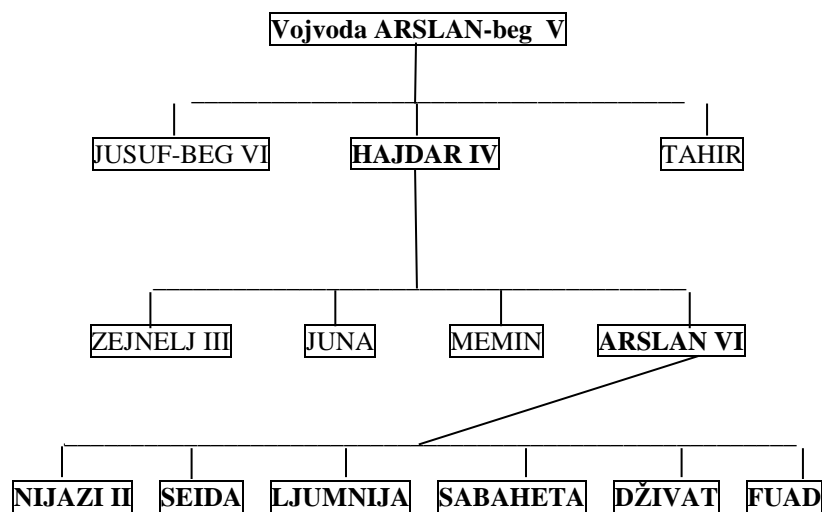
Arslan-beg je neosporna crnogorska društveno-politička ličnost, pa i junak, što je dokazao čitavim svojim životom. Umjesto da istakne ovu istinu o njemu i da vaspitno djeluje kod Resulbegovića i svih muslimana naše domovine, Sari – ne samo što se upregao da deheroizira Resulbegoviće Ulcinja uopšte, već je "deheroizirao" i djedu svog oca, izmišljajući protiv njega sve i svašta, kao slijepi neprijatelj svog roda i svog naroda.

Kao Sari čini i Riza Rexha, na str. 123 njegove citirane knjige, koji isto tako intrigira protiv Arslan-bega, tobože se ujedinio sa Turcima u odbrani Ulcinja. Falsifikovanje istorije i albaniziranje svih muslimana Balkana od vremena je praksa i profesija albanskih « istoričara ».

LOZA VOJVODE ARSLAN-BEGA V
- Podloza Jusuf-bega VI -

LOZA VOJVODE ARSLAN-BEGA V
- Podloza Arslan-bega VI -

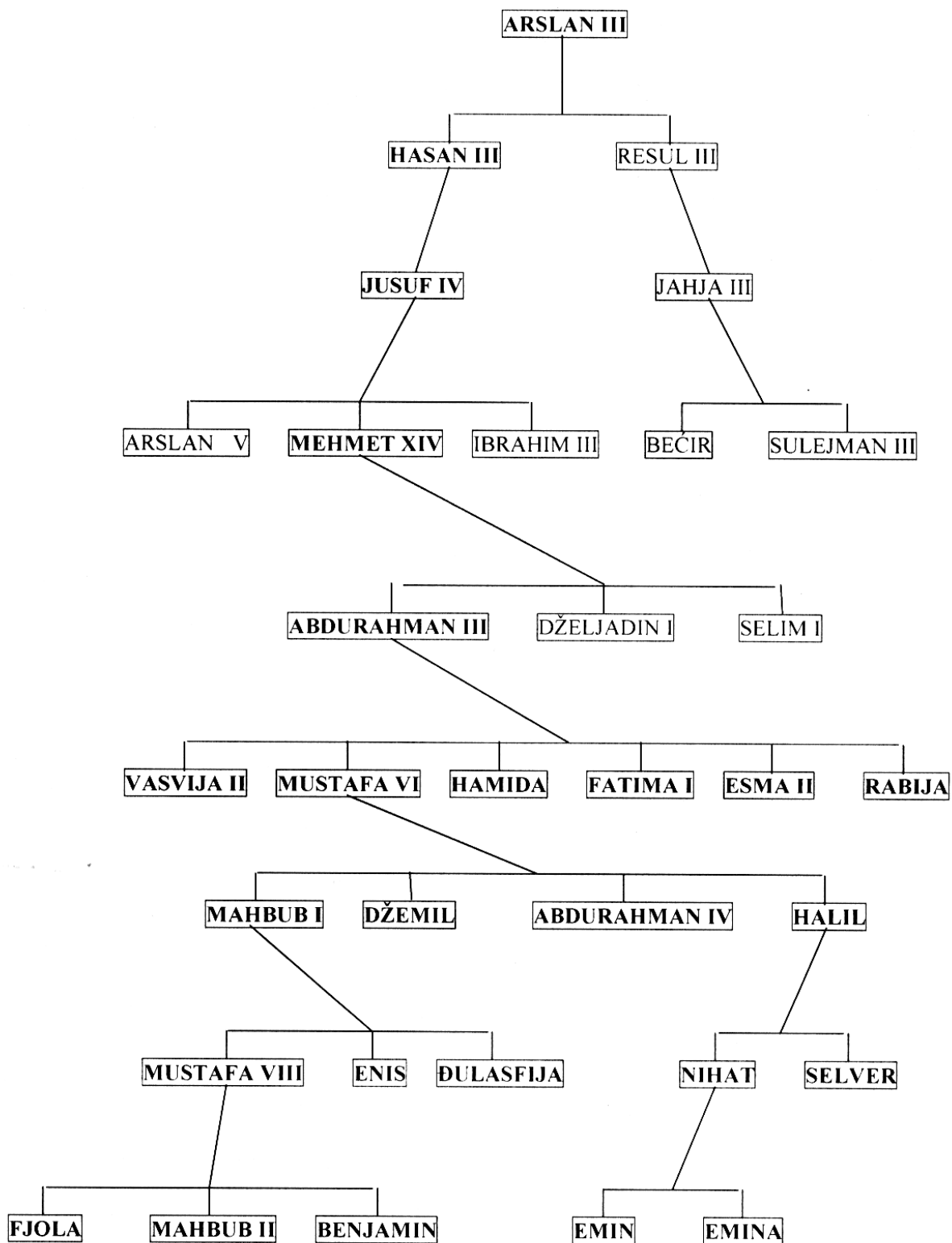

KAPETAN BEĆIR-BEG

Bećir (1855- ?),- treći sin kapetana ličnog broda Sulejman-bega III. Školovao se u Istanbul, na Cetinje i u Sarajevo. Bio je desna ruka svog rodjaka crnogorskog vojvode Arslan-bega II u svim njegovim rodoljubivim pothvatima. Kad je ulcinjski kapetan Lajdin-beg, vlasnik broda „Nadezda“, na poziv Turske htio da se iseli iz Ulcinja 1880. godine, Becir-beg mu kupuje taj brod i istice na jarbol crnogorsku zastavu. On je prvi musliman Ulcinja koji se suprotstavio iseljavanju i doprinio mladoj crnogorskoj državi da ne ostane bez brodovlja i iskusnih ulcinjskih mornara. Jedno vrijeme je lično upravljao tim brodom kao kapetan. Kada je Austro-Ugarska proglasila aneksiju Bosne i Hercegovine 1908. godine, po Memiću: *"Prvak Ulcinja Bećir-beg Resulbegović javno je pozivao da su u opasnosti"* naša braća u Bosni i Hercegovini *"i pozvao Ulcinjane da se zajedno sa Baranima bore za njihovo oslobođenje"* od austro-ugarskog okupatora. ("M.MEMIĆ: **"Sarajevo kao migracio-ni..."**"). O ovome postoje svjedočanstva u Arhivu CG, MB, Op. odj. br. 042/4, 28. X. 1908; Cetinjski VJESNIK, br. 45, 29. XI. 12. XII. 1908. Ovo nam svjedoči da su Ulcinjski Resulbegovići tada bili jako svjesni da su braća sa onima u Bosni i Hercegovini, a ne sa onima u Albaniji, kako nastoje neki falsifikatori istorije da nam ih prikazu.

(Prosiriti poziv turske vlade i neprijateljski stav nekih Ulcinjana, prijateljski stav Tulica !!!)

GENEALOGIJA MAJORA MEHMET-BEGA XIV
- Loza hafuza Abdurahman-bega III -

SENATOR SELIM-BEG I (1871-1944)

Selim-beg je treći sin majora Mehmet-bega XIV Resulbegovića i Meljeće. Rođen u Ulcinju, školovao se pri dvoru Knjaza Nikole, na Cetinje, iz koje izlazi sa činom poručnika artiljerije. Za specijaliziranje, Knjaz Nikola ga šalje u Rusiju, u Petrovgrad, a zatim i u Srbiju, u Beograd. Kad se vratio iz Beograda, proizveden je za pešadijskog kapetana I klase i imenovan na dužnost njegovog oca, na položaj komandanta vojnog garnizona u Ulcinju. A kad su Knjaza Nikolu proglasili za kralja Crne Gore, Selim-bega Kralj imenuje članom Vijeća Kraljevine Crne Gore i senatorom.

Kao senator Selim-beg je više puta diskutirao u senatu i izložio probleme Ulcinja i okoline, posebno vjerske i nacionalne. On je tražio da se u Ulcinj otvori građanska škola, kako bi se Ulcinjani u svom mjestu mogli pripremiti za srednje škole. Tražio je i stipendije za ulcinjske mladiće, ne samo za srednje škole, već i za više studije u inostranstvo. Kad je Kralj Nikola poslao na više studije državnom stipendijom njegove rođake, Memin-bega i Zejnel-bega, tada je Selim-beg svojim parama poslao na medicinske studije Sima Popovića, unuka vojvode Sima Popovića, onog istog koji mu je nekada uhapsio oca. Selim-beg se posebno zauzeo za preduzimanje ekonomskih i društvenih mjera za poboljšanje položaja građana, kao i za privredni razvoj Ulcinja i okoline. Kuća Selim-bega uvijek je bila otvorena za sve, bez razlike na njihovu vjersku, klasnu ili nacionalnu pripadnost. On ih je zastupao i branio samopregorno.

Pošto je imao velike, kiklopske oči, svi su ga zvali Beg-Bulji. Svi su ga i cijenili i poštovali, voljeli kao nijednog drugog muslimana Crne Gore. Pjevali su mu i pjesme, uz gusle i uz tamburu, i slavili ga kao dobrotvora i mudrog čovjeka, koji je učinio mnoga dobra svima, pa i muslimanima, a u tom okviru i Albancima. Zato su mu i Albanci pjevali, iako danas neki od njih pretendiraju da su od ovih Resulbegovića vidjeli samo zla. Posebno ga cijenio i voljeo Kralj, u čijem je dvoru na Cetinju ulazio i izlazio kao kod svoje kuće, što mi je posvjedočila Knjeginja Marija, kćerka Kralja Nikole, koja mi je bila učiteljica francuskog jezika.

Od prvog dana Prvog balkanskog rata, kapetan Selim-beg je na čelo svojih artiljeraca. Topovskom palbom on je bio Skadar na sve strane, posebno Taraboš, Brdicu i Bardanjol. Grmljavina njegovih topova je postala poslovična u Albaniji. I dan-danas tamo, svaku veću grmljavinu, upoređuju sa grmljavinom crnogorskih topovima. Od te grmljavine Selim-begu je oštećeno čulo sluha, pa je doživotno patio od toga, ali je zato primorao Turke i Albance da predaju Skadar.

Pri jednom jurišu sa ostalim vojnicima crnogorske vojske na Taraboš, ranio se, ali nije pristao da se povuče sa bojišta. Nastavio je da se ranjen bori do posljednjeg dana, sve dok se Skadar nije predao.

Koliko da se zna, Skadar je za punih 500 godina bio prijestolnica Crne Gore, sve do dana kada su ga okupirali Turci 1479. godine. Poslije 434 godina ropstva, najzad se oslobodi od njegovih vjernih sinova. Samo u borbama oko Skadra 1912-1913 poginulo je preko 5.000 Crnogoraca, ne računajući ranjene i one, koji su, poslije rata, podlegli tim ranama i umrli. I poslije svih ovih žrtava Velike sile narediše Kralju Nikoli da se povuče iz Skadra, jer su rješile da ga daju Albancima na tanjir, onima koji su se do poslednjeg svog daha borili i tu, u Skadar, na strani turskog okupatora.

Za pokazanu hrabrost i ratne zasluge, Kralj Nikola odlikuje Selim-bega medaljom junaka.

Nisu stigle ni da mu se okore rane, kad ga njegov Kralj opet poziva u rat. I on opet, na čelo svojih artiljeraca, maršira na bugarskom frontu, tamo - na Bregalnici, gdje su se braća Srbi bili sa bugarskom braćom oko podjele Makedonije. Tako se on bori i u Drugom balkanskom ratu i opet se ističe posebnom hrabrošću, pa ga opet njegov Kralj odlikuje. Ovom prilikom ga proizveo i u čin majora.

Crna Gora i njegov Ulcinj dočekali su ga kao triumfatora, kao dosljednog nasljednika njegovih slavnih predaka, koji su vjekovima vladali ovim gradom kao paše i kajmekami.

I opet, nije ni predahnuo od ratne vreve i tutnjave, a Kralj Nikola ga pozva u jedan još veći i teži rat. Od prvog dana Prvog svjetskog rata Selim-beg je na Sjevernom frontu, gdje - na grmljavinu austro-ugarskih modernih dalekometnih topova - odgovara grmljavinom iz ždrele proslavljenih crnogorskih topova, teških i velikog kalibra. Sa svojom braćom Crnogorcima Selim-beg herojski brani Lovćen - Kapelu Petra II Petrovića Njegoša, svetinju nad svim svetinjama svih Crnogoraca, bez razlike na njihovu vjersku i klasnu pripadnost, gdje je više puta išao pješice da se pokloni, kao student i kao oficir, pa i kao major.

Sa svim ostalim vojvodama, serdarima i višim oficirima crnogorske vojske, povukao se u pratnji Kralja sve do Skadra i Šindina, gdje su se Kralj i prijestolonasljednik Danilo popeli na brod i otplovili za Italiju, kod svog zeta Viktora Emanuela III, imperatora Italije. Iz Šindina vratio se u Ulcinj brodom svog oca.

Za svo vrijeme austro-ugarske okupacije Ulcinja Selim-beg je djelio sa svojim narodom sve nedaće rata i okupacije. Bješe se sakrio u jedno obližnje selo, kod jednog Albanca, koji ga odmah pokazao i predao okupatorima. Austrijanci su ga uhapsili i internirali, pa ga opet - na molbu naroda - vratili u Ulcinj, gdje on sa svojim kolegama intenzivno radi na pripremanju naroda za oslobođenje i za ujedinjenje južnoslovenske braće u jednu zajedničku državu i domovinu - Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca - Jugoslaviju.

Poslije oslobođenja i ujedinjenja, Selim-beg je na višim državnim dužnostima u Ulcinju, član Vijeća Zetske Banovine i poslanik u Jugoslovenskom parlamentu. Aleksandar Karađorđević, Kralj Jugoslavije, priznaje mu čin majora, inkadrira ga u viši oficirski kadar jugoslovenske vojske, odlikuje ga mnogim ordenima i medaljama, pa i Karađorđevom zvijezdom, za odanost prema svom narodu i domovini, kao i za posebno samopožrtvovanje.

Selim-beg je do kraja svog života nastavio da radi za emancipaciju muslimana Crne Gore, za njihovo nacionalno osviješćene, za njihov nacionalni preporod i za bratstvo i jedinstvo vjerski i nacionalno razdvojenih Jugoslovena. On je prvi musliman Ulcinja, moguće i Crne Gore, koji šalje svoju kćerku u školi zajedno sa kćerkama hrišćanskih Crnogoraca, iako su one, zahtjevom njihovih roditelja, bile oslobođene školske obaveze, pa su se i pokrivale zarom i feredžom, kao bule Otomanske Imperije. Svojim primjerom uticao je na mnoge druge muslimane, u prvom redu na svoje rođake, da i oni pošalju svoje kćeri u školu. A pošto se u Ulcinju, pod uticajem Tirane, počeo da razvija i veliko-albanski nacionalizam, on je Albance dobronamjerno savjetovao njegovom poslovičnom izrekom: *"Moj bućo, o hë!"* (Stavljao je prst pred usta, u znak da se zatvore i čuti, -KB) *o hë!"* (Pokazivao je rukom da se udalji preko granice, tamo - u Albaniju.).

Selim-beg je prvi Resulbegović Ulcinja koji se bavio i istorijom svoje porodice. Počeo je to još prije balkanskih ratova, a potstaknut pretendiranjem Austrijanaca da su Resulbegovići po nacionalnosti Turci, čime su smjerali da u Bosni i Hercegovini stvore jedno jezgro turskih muslimana, kojima bi se suprotstavili slovenskim muslimanima, pa tako, pod geslom zavadi pa vladaj, učvrstili svoju vlast u tim okupiranim južnoslovenskim pokrajinama. Svojim člankom, koji je objavio u beogradskom listu VREME, dao im je zasluženi odgovor, iznoseći činjenice da su Resulbegovići slovenskog drevnoga čest, sledbenici veleslavnih grofova Burović, iz Perasta i Boke Kotorske. Pisao je i objavio i neke druge članke, pa i u listu GLAS CRNOGORCA, što treba istražiti i sakupiti.

Prije svega ličnom inteligencijom, zatim i studiranjem, pa i snažnim uticajem svog velikog strica Vojvode Arslan-bega, posebno Tofika Resulbegovića, njegovog brata od strica Ibrahim-bega, pa - u posljednje vrijeme - i svog sina Ćazima, studenta Pravnog fakulteta u Beogradu, sigurno i pod uticajem društveno-političke situacije u Jugoslaviji i u cijelom svijetu, prvenstveno u Rusiji, Selim-beg je među prvim vlasnicima Ulcinja, koji su se počeli polarizirati na strani radničke klase i njene ideologije.

Godine 1941, odmah poslije okupacije Ulcinja od strane italijanskih fašista, albanski nacionalisti, saveznici italo-njemačkih fašista, pod vođstvom Ćafo-bega, htjeli su da izvrše pogrom nad Crnogorcima, kao što su to učinili i na Kosovu nad Srbima i u Makedoniju nad Makedoncima. Oni su okupili sve odrasle hrišćanske Crnogorce na poluostrvu Radovče i spremali se da ih streljaju. Mjesni Komitet Partije, preko Ćazima Resulbegovića, hitno stavi na znanje Selim-bega, pa ovaj odmah izađe iz kuće i pođe do Radovča. Svojim ugledom i snažnim uticajem, koji je imao među pripadnicima albanske nacionalne manjine, posebno svojim mudrim govorom, koji im održa glasno i jasno, on ih ubijedi da se mane te njihove namjere i puste Crnogorce svojim kućama. Tada su mu bili zahvalni samo Crnogorci, a sada su mu za to zahvalni i sami Albanci, koje je spasio od te sramote i zločina, pa i od odmazde, koja bi ih poslije tog zločinačkog čina postigla, kao što ih je postigla tamo - na Kosovo i u Makedoniji, jer ničija krv nije voda, pa ni naša - crnogorska. Ali ima među Albancima i protuha kao Bahri Brisku, koji ne samo što mu nisu zahvalni, već nas i otužuju da su od nas, Resulbegovića, vidjeli samo zla.

Od prvog dana opšteg narodnog ustanka, 13. jula 1941. godine, Selim-beg je svesrdno pomagao narodno-oslobodilačku borbu, ne štedeći ništa, ni srebro ni zlato, pa ni živote svoje djece, koja su mu se odmah uvrstila u redove partizanskih jedinica. Od albanskog saradnika njemačkog nazi-fašističkog okupatora Ulcinja, zločinca Hasana Isufa, Selim-beg je opljačkan.

Iako je bio u dubokoj starosti, pošto mu je Hasan Isuf streljao najmlađeg sina, Selim-beg stavlja na glavu crnu boljševičku šubaru i otvoreno poziva narod da se priključi narodno-oslobodilačkoj borbi. Jednog dana, septembra 1944. godine, albanski fašistički džandarmi ga zaustave sred varoši, ispred pošte i kafane Damjanovića i - bez riječi - zbacije mu sa glave šubaru. Selim-beg je isto tako bez riječi diže sa zemlje, očisti je i opet stavi na glavu. Tada mu je oni i po drugi put zbacije, preteći mu i tražeći da na glavu stavi albansku bjelu kapu, kako su to od prvog dana okupacije primorali da učine sve muslimane grada i okoline. I Selim-beg je po drugi put diže sa zemlje, očisti i stavi ponovo na glavu, riječima:

-Ovoj je kapi mjesto ovdje, na mojoj glavi, a bjeloj kapici je mjesto na vašim glavama!

Džandari mu opet zgrabiše kapu, baciše na zemlju i zgaziše mu je, pa ga počеше i udarati njihovim kamdžicama. Tada Selim-beg, braneći se, uskliknu:

-Ja sam boljševik! Živio boljševizam!

Njegov se gromki glas diže iznad Sahat-kule, do neba, i preplavi Ulcinj iz mahale u mahali, na sve četiri strane, kao nekada grmljavina njegovih topova. Narod se okupi, a džandari se baciše na njega kamdžicama, pesnicama i klocama, sve dok ga nisu srušili na zemlju i batinama ga onesvijestili.

Okrvavljenog su ga ponijeli u zatvor, gdje su nastavili da ga tuku i muče. Poslije nekoliko dana predali su ga starijem sinu skršenih rebara, da im ne umre u zatvor. Ljekar nije stigao ni da ga pregleda. Nakon nekoliko sati izdahnuo je.

Odjevena u crno, kao pravoslavne Crnogorke, njegova jedina kćerka Džemala, oplakala ga javno, na nažen jeziku i po našem, crnogorskom običaju, dokazujući time svim albanskim šovinstima i rasistima da su Resulbegovići Sloveni i Crnogorci, Jugosloveni, a ne Albanci, kako to pretendiraju oni.

Na sahrani Selim-bega je uzeo učešće cio grad, pa i mnogi iz okoline, ne samo Crnogorci (pravoslavne, katoličke i muslimanske vjere), već i poštteni pripadnici albanske dijaspe. Na iznenađenje svih, nad kovčeg mu bjehu stavili boljševičku šubaru, istu onu koju su mu zbacili sa glave i zgazili džandari okupatora. Tom šubarom kovčeg je sproveden posred varoši, na oči njegovih ubica - Cafo-bega i njegovog krvavog handžara Hasana Isufa.

Njegov kortež bio je tako dug da, kad je stigao kovčeg kod turbeta Resulbegovića, gdje je sahranjen, iz dvorišta njegove kuće u Meterize nastavili su da izlaze učesnici te posmrtno povorke. Jedna takva sahrana do tada se nije pamtila u Ulcinju.

Nad njegovim odrom održao je govor specijalni izaslanik ulcinjske partizanske čete, čiji je komesar do smrti bio Selim-begov sin Ćazim. Poslije govora, sahrana je pretvorena u snažnu antifašističku demonstraciju.

Senator Selim-beg je bio oženjen Zulfijom, kćerkom Mustafe Tulića, iz Ulcinja. Imao je četvoro djece: Rešida II, Mehmeta XVI, Ćazima I i Džemalu, koji su dosljedno pošli stopama svog slavnog oca i nastavili njegovo pljemenito djelo.

KOMESAR ĆAZIM (1918-1944)

Ćazim je najmlađi, treći sin senatora Selim-bega Resulbegovića. Rođen je u Ulcinju 22. maja 1915, u burne dane Prvog svjetskog rata, dok mu se otac borio na Sjevernom frontu protiv austrijskog agresora.

Još od malena Ćazim se pokazao vanredno vižljastim i bistrim, ističući se među vršnjacima u svemu, ne samo snagom i umom, već i sa čestim nestašlucima. Posebno je manifestirao gotovost da radi i pomoćne druge, ne praveći nikakve razlike, nikakvu podvojenost. A pošto je bio i druželjubiv, pa i ljepuškast, svi su ga voleli. Kao najmlađi od sinova, ne samo roditelji, već i rođaci, mazili su ga, ali se on nije podao tome, poljubio bi ih, pozdravio vojnički i jurio gore-dolje sa svojom četom mališana, koju je predvodio na Pristan da se kupaju, da pecaju ribu, da jurišaju na voćnjake, ali i da čitaju i uče. Od prvog razreda bio je uvijek odličan đak.

Jedan dan, pošto je u školi odzvonilo posljednje zvono, umjesto da se vrati kući, reče svojoj školskoj družini:

-Braćo moja, vjerujem da ste ogladnjeli?!

-Jesmo!!!- odgovoriše mu svi u jedan glas.

-Onda hajte zamnom da krademo smokava!

I odvede ih u jednu bahču, tamo - u Meterize, gdje su mnoge smokve pukle od zrelosti, a neke se i osušile na grani, pa se i objesile.

-Jedite i pirujte!- reče im on.- Samo se živi ne čujte!

-Bogme, i da mi kažeš da pjevam, ja to, Ćazo, ne mogu, jer su mi usta začepljena smokvom,- reče mu Luka Knežević.

-Jedite, jedite koliko možete i najedite se za nedelju dana, jer vam se do iduće subote neće ukazati prilika da uđete u ovu bahču! Ja ću vas čuvati, a vi - jedite! Sa sobom ne smijete uzeti ni zrna!

Jedan drug mu reče:

-Imam boljesnu majku. Da uzmem nekoliko smokava i za nju?

Ćazim mu dozvoli i, kao komandant te družine, pope se na jednu smokvu da stražari, da ih vlasnik bahče ne uhvati u krađu. Svojim ostrim okom gledao je stalno prema kući na dnu bahče. Poslije nekoliko minuta dade znak za povlačenje.

Svi mališani brže bolje sidoše sa smokava i, kao jarčiči, jedan za drugim, provukoše se kroz tijesni prolaz na plotu i okupiše se oko svoga komandanta, ko žvačući a ko sa smokvama u ruke. Kad su se okrenuli da vide za sobom, tamo u bahči, uz najveće iznenađenje vidješe da je pod jednom smokvom Ćazov otac - Selim-beg, koji je, prebirajući po granama, tražio koju zrelu smokvu. Pošto ih nikako nije mogao naći, govorio je na glas:

-Bre, bre, bre! Ma ko ih je ubrao?! Juče su bile tu, skoro sazrele!

Jedan od drugova reče Ćazimu:

-Vidi, Ćazo, vidi! Došao je i tvoj otac da krade smokava!

Ćazim ga pogleda mrko i reče mu:

-Ne krade moj otac! Ovo je njegova bahča!

Tada mu opet reče školski drug:

-Pa zar si nas, Ćazo, u svoju bahču uveo da krademo?!

Ćazim ga opet pogleda, nasmješi mu se i reče:

-Pa što si ti mislio, Blažo?! Da sam te poveo u tuđu bahču da kradeš?!

Pošto je završio građansku školu u Ulcinju sa odličnim uspjehom, Ćazim je nastavio školovanje u gimnaziji Kotora. Tu dolazi u kontakt sa komunistima, postaje član SKOJ-a i uzima aktivno učešće u svim društveno-političkim zbivanjima, demonstracijama, štrajkovima i dr. On je u Kotoru desno krilo Nikole Đurkovića, Kotoranina, člana Pokrajinskog komiteta KP CG i Boke. Pošto je pao u oči vlastima, zbog političke djelatnosti izbačen je iz Kotorske gimnazije. Tada je Ćazim nastavio školovanje u gimnaziji na Cetinju, gdje je i završio. Tu je, kao maturant, primljen za člana KPJ i nastavio svoju političku djelatnost, ali sa većim iskustvom i većom oprežnošću.

Studije je nastavio u Beogradu na Pravnom fakultetu sve do 1936. Te godine on uzima učešće u studentskim demonstracijama, burnim i krvavim. Ćazim je pokraj svog Ulcinjana Mirka Srzentića, koji je tu, na njegove oči,

ubijen. On se baca na žandarme kao izbezumljen, mlati ih svojim snažnim pesnicama, obara ih na zemlju i gubi se u masi demonstranata.

Sasvim je razumljivo da poslije toga za njega je bio nemoguć dalji opstanak u Beogradu. Policija ga tražila na sve strane da ga uhapsi. Zato on napušta studije i vraća se u Ulcinj, ali pošto su mu zarasli tragovi sukoba sa žandarmima. Imao je ne samo po tijelu, već i na licu krvave ožiljke.

U Ulcinju se Ćazim povezuje odmah sa Mjesnim komitetom Partije i nastavlja njegovu političku djelatnost. Prvih dana Komitet ga registrira u listi onih koji su se spremali da pođu u pomoć Republikanskoj Španiji, ali se za njega pokazala veća potreba u Ulcinju. Tada je od Komiteta zadužen za rad sa masom, posebno sa muslimanima i pripadnicima albanske dijaspor.

Kada je fašistička Italija napala 1939. godine Albaniju, Ćazim je bio jedan od organizatora jugoslovenskih demonstracija protiv italijanske agresije, pa je od jugoslovenskih vlasti, kao i mnogi drugi Jugosloveni, tražio oružje i dozvolu da pođe kao dobrovoljac da se bori uz albanski narod protiv Italijana Benito Musolinija. Vlasti su dozvolile demonstracije, ali ne i oružane akcije Jugoslovena. Tada su mnogi priješli granicu ilegalno, sa onime što su imali od oružja. Među njima je bio i Ćazim. On je sa Skadranima dočekaio italijanske fašiste na ulazu u grad pušćanom pal-bom, ali bezuspješno, jer su njihove snage bile male i slabo naoružane. Sa svojim drugovima Ćazim se povlači i nekoliko dana živi ilegalno u Skadar, u početku kod vjerenika svoje sestre, a zatim i kod svoje vjerenice.

Uoči napada italijanskih, njemačko-austrijskih i mađarskih fašista na našu domovinu, Ćazim je pozvan u Podgoricu, u četu artiljerijsku čet, gdje je nekada služio vojsku. Kako se zna, 7. aprila 1941. godine, sile Osovine Rim-Berlin-Tokio objaviše rat Jugoslaviji i odmah je napadoše sa svih strana. Italijanska fašistička avijacija pošla je prema Podgorici da je bombarduje. Sa svojim drugovima Ćazim brani grad protivavijonskom artiljerijom sa Gorice, pokraj Podgorice. Italijanska avijacija pretvorila je grad u prah i pepeo, ali su i fašisti pretrpjeli znatne gubitke. Kao i njegov otac, i Ćazim je bio odličan artiljerac. Nad Podgoricom je oboreno nekoliko italijanskih avijona. I dok se na svim frontovima jugoslovenska vojska povlači, na frontu prema Albaniji, odakle su italijanski fašisti napali zajedno sa albanskim saveznicima, jugoslovenska vojska ne samo što daje žilav otpor, već i prelazi u protivnapad, lomi neprijatelja i, iz više pravaca, naše jedinice marširaju prema Skadru. Za pješadijom nastupa i artiljerija sa Ćazimovom dječkom četom.

Kako u Podgorici, tako i pri marširanju prema Skadru, Ćazim se ističe svojom hrabrošću i ličnim primjerom. On bodri svoje drugove i ubjeđuje ih da se oni ne bore protiv Albanije i albanskog naroda, već protiv fašističkih agresora njihove domovine i italijanskih fašističkih okupatora Albanije.

-I prema međunarodnim zakonima o ratu, mi imamo pravo da gonimo našeg neprijatelja, našeg agresora, i preko granica naše domovine, do kraja svijeta, sve do momenta kad će on predati oružje i prekinuti borbu protiv nas, - objašnjavao je Ćazim svojim drugovima.- I proganjaćemo italijanske fašiste ne samo do Skadra i Tirane, već i do Rima! Boreći se protiv italijanskih fašista, mi se borimo i za Albaniju i albanski narod, koji evo dvije godine što ropće pod fašističkim jarmom italijanskih okupatora. U ovom ratu, naš narod i albanski narod, zbratimiće se i boriće se jedan pored drugog, jer nam je i neprijatelj zajednički, jer su nam i ciljevi zajednički, pa i posljednji cilj ove borbe imaćemo ga isto tako zajedničkog!

Italijani i Albanci trpe poraz za porazom, razbijaju se na svim otpornim tačkama, pa se dadoše i u bijeg kao bašibozuci i stoka, ne znajući gdje da se zaustave i sklone pred zbratimljenim Jugoslovenima, koji pobjedonosno marširaju i sve više se približavaju Skadru. Naše snage stigoše do samog Skadra. Artiljerija se dislocira na okoljna brda, spremna da ospe palbu, ako se grad ne bude predao. Moguće je da su se artiljerici Ćazima dislokirali upravo na ona mjesta, na onim položajima, gdje su bili dislokirani u Prvom balkanskom ratu i artiljerici njegovog oca.

Od višeg oficira Božidara Pavlovića Ćazim dobija instrukcije gdje su vojni objekti i kasarne, koje treba da bombarduje. Posebno ga instruišu da pazi one kvartove grada koji su naseljeni Crnogorcima. Ćazim ih i bez toga poznaje, jer je u Skadru bio nekoliko puta i dobro zna da su jedna trećina ovog grada Crnogorci. On tamo ima i svoje rođake, i vjerenika svoje sestre, pa i svoju vjerenicu. On tamo ima i prosti narod, radničku kasu Albanije, koji su mu jednako dragi kao i prosti narod i radnička klasa njegove Jugoslavije. Zato ne čini nikakvu razliku između kvartova naseljenih Crnogorcima i kvartova naseljenih Albancima, pa ni kvartova naselejenih Romima i Aromunima, Turcima i drugim pripadnicima nacionalnih manjina. On upravlja cijevi topova samo na vojne objekte i kasarne, čekajući naređenje za palbu.

Tada stiže radiogram iz Beograda da se obustavi dalje napredovanje u Albaniju, pošto je potpisana kapitulacija Jugoslavije. Ogorčenje Ćazima i svih Jugoslovena odjekuje do neba, gore od svake artiljerijske palbe: *"Izdaja! Izdaja! Izdaja!"*

Izvršavajući naređenje svoje Partije, Ćazim i mnogi drugi skrivaju oružje i vraćaju se svojim kućama do novog naređenja.

Ćazim se sa fronta vraća u Ulcinj, koji je u međuvremenu okupiran od italijanskih fašista i njihovih albanskih saveznika. On tu organizovano radi na pripremanju opšteg ustanka. Sada se imenuje članom Mjesnog komiteta Parti-

je i opet se zadužuje na sektoru propagande i rada sa masom. Uz njega su njegovi najprisniji drugovi: Luka Knežević, Čiča Đakonović, Blažo Đakonović, Đuro Menezić, Mirko Stojanović, Bogdan Vujošević, rođaci Dževdet Resulbegović, Idriz Tulić, Bedri Elezagić, Albanci Vehbi Hasanaga i Ali Gorana. Uz njega je i sestra Džemala, pa i stari otac, Selim-beg. Kuća Selim-bega, na padinama Meteriza, bila je jedna od baza Partije. Tu se sastaju komunisti grada i okoline, drže konferencije, savjetovanja, prikupljaju oružje i sve što treba partizanskim jedinicama. Sve se šalje na front, jer i svi rade i žive u službi fronta.

Srbi su se digli na opšti ustanak još 7 juna, prije napada Hitljera na SSSR, dok se Crnogorci dižu na opšti ustanak 13. jula. Za njima i ostali narodi Jugoslavije. Sva se Jugoslavija zapali plamenom borbe za nacionalno i društveno oslobođenje. S kraja na kraj nje vode se ogorčene borbe ne samo sa okupatorima, već i sa domaćim izdajnicima, pa i sa buržuazijom, koja se prilagodila okupatoru i nastavila svoje izrabljivanje radničke klase. Lije se krv i polažu se životi najboljih sinova Jugoslavije, za slobodu naroda i domovine, za jednu ljepšu i srećniju budućnost.

Do kraja 1942. godine Ćazim je radio ilegalno po partijsko liniji u Ulcinj i Skadar, gdje ga Partija slala više puta, jer je poznao albanski jezik, pa je tamo imao i poznanika, prijatelja i rođaka, uz pomoć kojih je mogao da izvršava svoje zadatke.

Početkom 1943. godine, po naređenju Partije, Ćazim odlazi u operativne jedinice, gdje se bori sa oružjem u ruci, rame uz rame sa ostalim parizanima. Poslije nekoliko dana imenovan je komesarom prve čete Rumijskog bataljona Lovčenskog odreda. Na čelu ove čete on se bori na svim bojištima koja su joj dodjeljena. Istorija ove čete je i njegova biografija.

Pred samu kapitulaciju Italije, sa konkretnim vrlo važnim zadacima, Partija šalje Ćazima u Skadar. Tamo su ga izdali neki Albanci, pa je uhapšen od zloglasnog Hasana Isufa. Za nekoliko dana prebačen je za isljeđenje u Ulcinju. Tada su Selim-bega opljačkali, obećavajući mu da će mu pustiti sina iz zatvora. Pri povratku, na putu za Skadar, zajedno sa Bogdanom Vujoševićem, Anđom Strugar, Omerom Zuberovićem i drugim zarobljenim partizanima, streljan je 09.I.1944. godine na željeznom mostu nad Bojanom, kod Skadra, i tijelo mu je bačeno u rijeku.

U burne se dane PSR rodio i u burne se dane DSR, kao dosljedan sin bure i svojih pradjedova, slavnih Burovića, ostavi nas. I pored svih nastojanja tijelo mu nismo mogli naći. Bojana ga progutala, kao i mnoge druge sinove Ulcinja i okoline, koji su se borili za narod i domovinu Crnu Goru.

Poslije rata data je Partizanska Spomenica 1941-ve njegovoj braći, pošto mu je i otac ubijen nakon nekoliko dana, pa mu je i majka presvisla od tuge i žalosti. Dok je bio živ spomenicu je čuvao i nosio njegov najstariji brat Rešid.

U znak sjećanja, poštovanja i priznanja, karauli kod sela Sveti Đorđe, na Bojani, dato je njegovo ime. Njegovo ime nosi i najduža ulica Ulcinja, koja od centra grada vodi sve do Vojnog odmrlišta u Valdanos. U produžetku ove ulice, na drugoj strani grada, nalazi se ulica Josipa Broza Tita i, u njenom produžetku - ulica Boška Strugara, takođe prvoborac Ulcinja i jedan od najistaknutijih i najzaslužnijih ličnosti grada i okoline.¹⁾

Prema svojim dostojnim sinovima Ulcinj i sva domovina pokazali su uvijek i pokazaće i u buduće dužno poštovanje, jer su bili za svoje savremenike, a biće i za buduća pokoljenja, sjajan primjer i topli izvor najpljemenijeg nadahnuća, visoke građanske svijesti i odgovornosti za sudbinu svog naroda i svoje domovine, kao i vrhovnog i najsuptilnijeg samopožrtvovanja.

Ćazim se nije ženio, jer mu to poslovi u službi Partije i rat nisu dozvolili. Tako on nije ostavio iza sebe poroda. I pored toga, nije ostao bez nasljednika. Svi smo mi njegova djeca i njegovi dosljedni sljedbenici.

***A ustreba l'kada
Branit' domovinu,
Kao u snu sada,
Tamo, gde to ginu,***

***Bit' ću i ja, Jugo,
I puškom ću znati,
Kao svi, bezdrugo,
Krv i život dati.***²⁾

Tako pjeva jedan njegov rođak, koji je te stihove napisao ne crnom bojom, već svojom crvenom i vrelom krvlju rodoljuba, pa je Ćazimu posvijetio i čitavu knjigu.³⁾

Gano Resulbegović, sin njegovog brata Rešida, koji sada čuva Partizansku Spomenicu svog slavnog strica, dao je svom sinu ime Ćazim, sigurno za uspomenu na partizana i komesara Ćazima Resulbegovića.

***Živi, živi duh komunara,
Od Pariza do Kravara.***⁴⁾

Sa pokoljenja na pokoljenje prenosi se i prenosiće se spomen i ime onih koji to zaslužuju. Domovina ih nije zaboravila i neće ih nikada zaboraviti.

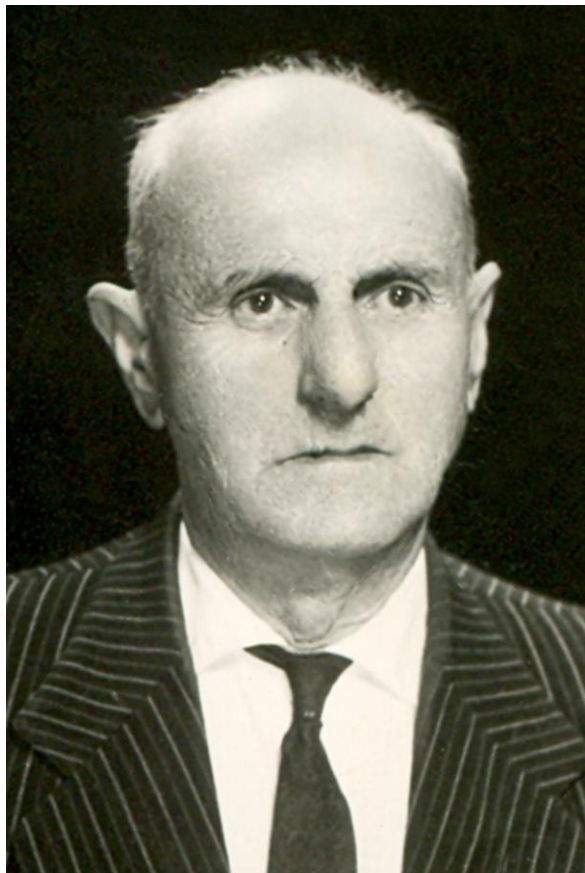
1) Kad je ovo objavljeno 1994. godine, tako je bilo. Sada su svim tim ulicama skinuta ta imena. Albanski separatisti, u brazdi njihovog albaniziranja i fašistiziranja Ulcinja, metnuli su tim ulicama imena svojih ekstremnih nacionalista, proturskih muslimanskih fundamentalista, pa i fašista, kao što je konkretno ime Ćafo Bega, ubice Ćazima i drugih Crnogoraca.

2) RESULBEGOVIĆ, Kaplan: **MORSKI VALOVI** - zbirka pjesama, Ženeva 1994, str. 54-55, pjesma RAT, spjevana u Ulcinju, u jesen 1948.

3) RESULI, Kaplan: **RESULBEGOVIQËT DHE SHQIPTARËT** (RESULBEGOVIĆI I ALBANCI), dokumenta i činjenice, Ženeva 2003.

4) **Kravar** je ulcinjsko selo na samoj granici sa Albanijom.

PREDSJEDNIK ALI-BEG I

Ali-beg, zvali Lito, jedini je sin Jusuf-bega VIII Resulbegovića i Ljutfije Smajljagić. Rodio se u Ulcinju 1882. godine, što znači odmah poslije oslobođenja Ulcinja od turskog ropstva i prisajedinjenja sa svojom domovinom Crnom Gorom.

Tada je u Ulcinju već bila otvorena prva škola na sprkom jeziku i crnogorska djeca, pod turskom okupacijom lišena prava školovanja, po prvi put su počela u Ulcinju da uče, čitaju i pišu slobodno svoj maternji jezik.

Tursko-albanska propaganda učinila je sve da muslimane Ulcinja i okoline, pa i one crnogorske nacionalnosti, indoktriniraju i baci protiv crnogorskih vlasti. Oni su i otvaranje škole na spskom nacionalnom jeziku Crnogoraca is- kristili u svoje svrhe, pa su propagandirali da muslimani ne šalju djecu u te škole, jer će im se tobože otuđiti i pret- voriti u pravoslavce. A pošto je osnovno školovanje bilo obavezno po zakonu, oni su propagandirali iseljavanje muslimana iz Crne Gore u Tursku. Tada su Vojvoda Arslan-beg i Major Mehmet-beg posredovali kod crnogorskih vlasti da školovanje za muslimansku djecu bude fakultativno, a ne obavezno.

Sa druge strane, oba ova brata propagandirali su kod svih muslimana, posebno kod svojih Resulbegovića, da šalju u školu ne samo mušku djecu, već i žensku. Svojim sinovima oni su to i naredili.

Tako je Jusuf-beg, sin Vojvode Arslan-bega, poslao svog sina Ali-bega među prvima u tu školu. To je učinio i drugi sin Arslan-bega - Hajdar-beg, pa i sinovi Mehmet-bega, koji su poslali u školu i svoje kćerke. To su učinili i

sva tri sina Selejman-bega (zvani Suljo-beg) Resulbegovića: Ismail-beg, Hodo-beg i Jahja-beg. Ali su ipak većina muslimana nastavili da svoju djecu šalju kao i pod tursku vlast - u mejtepe, gdje su na turskom i arapskom jeziku učili molitve bogu i KUR'AN. Albanska propaganda se slagala i sa turskom propagandom, da se ne bi muslimani obrazovali i osvijestili, jer su za sve njih pretendirali da su po nacionalnosti Albanci, pa su preko muslimanske vjere i muslimanskog fundamentalizma nastojali da ih privuku na svoju stranu.

Iz godine u godinu, za Resulbegovićima su sve više i više išli i ostali muslimani, koji su u početku slali u školu samo mušku djecu, a kasnije će slati i žensku, sve do dana kad će tražiti da im se u Ulcinj otvori ne samo građanska i srednja škola, već i Univerzitet (!).

Po završetku osnovne škole, Ali-bega su poslali u Bar, gdje je nastavio građansku školu, zatim i na Cetinje, gdje je završio srednje obrazovanje. Državnom stipendijom njega šalju i na studije u Beogradu.

Pošto je završio školovanje bio je na raznim dužnostima Knjaževine, odnosno Kraljevine Crne Gore, pa i u staroj i novoj Jugoslaviji. Tako je u početku službovanja bio carinski činovnik u Ulcinju, Metkoviću i Ostrosu.

U Prvom balkanskom ratu Ali-beg je kao rezervni oficir ratovao za oslobođenje Skadra. Tu je i ranjen, ali lako. U Prvom svjetskom ratu bio je u sviti Kralja Nikole, koja ga otpratila do Italije, kad se ovaj povukao iz Crne Gore. Za vrijeme austro-ugarske okupacije bio je u koncentracionom logoru. Poslije rata stavio se na raspolaganje novog Kralja, Aleksandra Karađorđevića, Velikog Ujedinitelja, koji stvori Jugoslaviju.

Za vrijeme stare Jugoslavije konkurisao je na glasanje Marko Čarmaku i drugima za položaj načelnika grada. Nastavio je to konkurisanje i poslije Drugog svjetskog rata, sgve dok 1948. Godine pobjedi i bi izabran za pretsjednika.

Ali-beg je imao dvije kuće, naslijeđene od svoga oca: jednu u kvartu Ulcinja Potok, skoro u centru varoši, i drugu - pomenuti ljetnjikovac ulcinjskih Resulbegovića u Limanu. Preko zime obično je živio u varoš, dok je preko ljeta prelazio u Liman. Za vrijeme rata, vraćajući se iz Limana u varoš, uhvati ga njemačka patrola, i kod bunara Limana postave ga da ga streljaju, misleći da je bio na sastanak sa partizanima i da im je nosio hranu i naoružanje.

Opraštajući se od života, izvadio je brojanice i počeo je da se za posljednji put moli bogu. Vidjeći to komandant straže i, misleći da su partizani i njihove pristalice svi samo bezbožni ljudi, reče svojim kolegama:

-Stanite! Stanite! Komunisti ne vjeruju u boga i ne mole mu se. Izgleda da ovaj nije ni komunist, niti partizan!

Tako se tog dana spasio streljanja i vratio kući. Polazeći od ovog detalja njegovog života, rođak njegov napisao je novelu o njemu pod naslovom ČOVJEK BEZ BOJE, koja je objavljena u Prištini još 1958. godine.

Ali-beg je pomogao Narodno-oslobodilačku brobu, ali ni sâm nije uzeo učešće u ratu, niti ma koji od njegovih sinova.

Poslije rata izabran je za člana Narodnog odbora grada Ulcinja, pa i za predsjednika Opštine Ulcinj. Prethodno je bio načelnik Zdravstvenog ostsjeka, predsjednik Crnevog krsta i predsjednik Narodnog fronta.

Ali-beg je još kao učenik bio primjeren u svemu, jako umjeren i ozbilan, principijelan i prudentan, pa i strog. Imao je i tešku sjen, prodiran pogled. Na svim se dužnostima istakao posebnom revnošću, savršeno korektan. On je znao biti i jako-jako ljubazan, naročito sa običnim ljudima, ali je sa zvaničnicima i intelektualcima obično bio samo zvaničan i krajnje seriozan. Nikad ga niko nije vidio ni u kafani, ni u šetaljište. Kafu je pio samo kod kuće, a rakiju i vino nije ni primirisao. Jedina mu je razonoda bila knjiga, a preko ljeta, svaki dan u određeno vrijeme, jedan sat sunčanja i kupanje na plaži Limanja, koja se po njemu još za njegova života počela zvati Ali-begova plaža.

On je jedan od prvih Resulbegovića Ulcinja, pored senatora Selim-bega, koji se bavio istorijom svoje porodice. Ali-beg je sastavio genealogiju Resulbegovića Ulcinja, od njihovog praoca - kapudan-paše Arslan-bega Resulbegovića. Tu nam je genealogiju pokazao 1954. godine, kada nas je i potstakao da napišemo istoriju ove porodice. Tu smo po prvi put vidjeli vezu ulcinjskih Resulbegovića sa Resulbegovićima Trebinja i inspirisali se za ovo djelo. Ali po Ali-begu, Resulbegovići Ulcinja vode porijeklo od sina Osman-paše Resulbegovića, Arslan-bega, koji je sa svoja tri sina, tobože zbog krvne osvete, napustio Trebinje i svojim brodovima prvo došao u Petrovac na Moru, a zatim u Ulcinj.

Mi smo izradili dvije kopije te genealogije. Prvu smo uneli u prvobitni rukopis naše pomenute istorije, dok smo drugu kopiju predali Sulejman-begu, zvani Sulčo, sinu Hodo-bega I Resulbegovića. Godine 1993, kad se vratio u Ulcinj nakon mog 35-godišnjeg odsustva, ne nađoh Ali-bega živog. Potražio sam od njegovih sinova genealogiju Resulbegovića. Rekoše mi da su je izgubili.

Ali-beg je ostavio lijepu uspomenu jednog od najdostojnijih Resulbegovića, kao dostojan sljedbenik svog slavnog djede, Vojvode Arslan-bega, pa i kao dosljedan predstavnik nove, narodne vlasti.

Umro je u Ulcinju 1974. godine.

Na dan smrti, po njegovom zaveštanju, sinovi nisu služili gorku kavu, po muslimanskom običaju, već ljutu crnogorsku rakiju, po jugoslovenskom običaju. Ni u ćefinu odenut po muslimanski nisu ga položili na tabut, već su ga sahranili odjenutog evropski, u novom kostumu i postavili ga u specijalno za to naručeni kovčeg, koji je prekrit jugoslovenskom zastavom, a preko zastave postavljene su mu sve medalje i odlikovanja, dodjeljena od jugoslovenskih vlasti. Isto tako, po njegovom zavještanju, ni hodži ni popu nije dozvoljeno da mu očita bilo kakvu molitvu. Ali, kad je posmrtni kortež prolazio sa njegovim kovčegom pored Pravoslavne Saborne Crkve "Sveti Nikola", odjednom su – u njegovu počast - počela da zvone sva njena zvona. Tada su kovčeg spustili na zemlju i pričekali da završi zvonjenje zvona.

Nad njegovim grobom, prikupljenom narodu, održao je prigodnu riječ od vlasti za to određena osoba.

Sve ove podatke imao od stavrofora Pravoslavne Saborne Crkve "Sv. Nikola" u Ulcinju, Radojice Božovića.

Bio je oženjen Sabrijom, kćerkom Bećira Kaplanbegovića, iz Ulcinja. Ostavio je iza sebe četvoro djece: Husein III, Zada, Nailj i Ljutfija.

PROFESOR ZEJNEL-BEG IV

Zejn-el-beg, zvani Nelo-beg, prvi je sin Hajdar-bega V Resulbegovića i Vasvije Ahmetagić. Rođen je 1901. godine u Ulcinju, gdje je završio građansku školu. Srednju je školu pohađao u Baru, a visoke studije, jugoslovenskom stipendijom, započeo u Klagenfurtu i završio u Beču (Austrija).

On je bio jedan od favoriziranih muslimana Ulcinja, prije svega zato što je bio unuk slavnog Vojvode Arslan-bega, a zatim i zato što je građansku i srednju školu završio odličnim uspjehom. Favoriziranje jednog muslimana, da bi se pokazao drugima kao primjer ravnopravnosti sa građanima druge vjeroispovijesti, bila je i ostaje praksa nenarodnih vlasti Jugoslavije i Crne Gore.

Zejn-el-beg nije bio samo odličan učenik, već i primjerno vaspitan, korektan, pa i sa iskristaliziranim nacionalnom svijesću, nad kojom nikada nije dizao vjersku svijest. Ponajmanje je gajio ma kakav muslimanski fundamentalizam. Prvih pet godina života, više negoli u kolijevci, njihao se u krilo svog djede, koji mu nije pričao basne, priče i legende sa vampirima, već istinu o životu. Kako se zna, Vojvoda Arslan-beg bio je najemancipirani i najkulturni musliman svog vremena. A vaspitanje koje se daje djeci do pete godine jeste determinirajuća baza vaspitanja koje će uzeti kasnije.

Još u srednjoj školi Zejn-el-beg je učio sa strašću strane jezike, a kad je otišao u Austriju na studije, perfekcionirao je ne samo njemački, već i mnoge druge jezike. Tako da, pored srpskohrvatskog jezika, koji mu je prirodno bio prvi, on je govorio i pisao perfekt njemački, francuski, italijanski, turski, albanski i posebno klasične jezike: grčki, latinski, arabski i persijski. Tako, on je faktički najveći poliglota svoga vremena ne samo u Ulcinju, već u čitavoj Crnoj Gori. Šteta što ta znanja stranih jezika nije iskoristio za prevodenje djela ni sa stranih jezika na našem jeziku, kamoli i za prevodenje djela naših autora na strane jezike. Jugoslovenske vlasti te njegove sposobnosti nisu iskoristile ni u diplomatskoj službi. Iako su imali potrebu za ovakve ljude, njihovo favoriziranje ovog muslimana išlo je samo do njegovog imenovanja za profesora istorije na Medresi "Kralj Aleksandar" u Skoplju, koja je bila na rang Universiteta, jer je formirala visoke kadrove raznih profila, prvenstveno klerikalce, hodže. Više od hodža, sa auditorija ove Medrese izašli su budući komesari partizanskih četa i odreda. Sigurno da jedna posebna zasluga za ovo pripada i profesorima istorije Zejn-el-begu, što nam je potvrdio godine 1955, u Skoplju, i direktor Učiteljske škole, koji je bio njegov učenik.

Preko klasičnih jezika Zejn-el-beg se snabdio i klasičnom kulturom, što je svakodnevno manifestirao kao profesor i prenosio na svoje studente. Pošto se udaljio sa posla u Medresu Skoplja, jedno vrijeme je radio kao profesor istorije i geografije u gimnaziji Bara, gdje je nekada i sâm bio učenik. Godine 1934. konkurisao je za gradonačelnika Ulcinja kao član Demokratske partije.

Godine 1941, poslije okupacije Ulcinja, koji se od Musolinija proglasio za sastavni "dio" super Ve-e-like Albanije, Profesor Zenel-beg prelazi sa poslom u gimnaziji Skadra, gdje opet predaje istoriju i geografiju. Njegovo znanje italijanskog i njemačkog jezika pomoglo ga mnogo da se snađe u novostvorenoj ratnoj situaciji.

U to vrijeme, među učenicima te gimnazije, djelovala je ilegalno organizacija Komunističke omladine Albanije. Skoro svake nedjelje razdavani su po učionicama antifašistički ljetci i komunikacije Komunističke partije Albanije. Skadrani su mi svjedočili za sasvim korektan stav Profesora Zejn-el-bega, koji ne samo što nikada ničim nije napastvovao svoje učenike, ni radne kolege i bilo koga drugo, već naprotiv, uzimao ih i u odbranu od fašističke policije, koja ih je proganjala i persekutirala. Ovo nam potvrđuje i činjenica što poslijeratna vlada Albanije nije preduzela nikakvu mjeru protiv ovog profesora. Pa i kad je odbio da primi albansko državljanstvo, pošto su tada njeni odnosi sa Jugoslavijom bili prijateljski, dozvolili su mu da se udali iz Albanije bez ikakvog prigovora.

Profesor Zejn-el-beg se vratio u Ulcinj, gdje ne samo što nije pretrpio ništa loše zato što je okupatorima služio kao profesor, već ni zato što je bio brat Memin-bega, koji je 1945. godine streljan, a zato što je okupatoru služio u Ulcinju kao geometar.

Ipak, iako je bio na vrhuncu svojih intelektualnih i fizičkih snaga, nove jugoslovenske vlasti nisu mu više povjerile djecu za vaspitanje. Nisu ga angažovale ni za prevodioca, a i sâm se privatno nije bavio time, jer je želio da živi u sjenci, neprimjećen ni za što, pošto je svojim očima vidio kako klika Josipa Broza Tita skida ljudske glave ni da su glave kupusa. On

se kao sjenka i kretao gradom, očigledno i uplašen streljanjem svoga brata. Ni poslije raskida Josipa Broza Tita sa Josifom Visarionovičem Stalinom, kad je u Jugoslaviji počeo da se nešto topi led, on se nije usu- dio da se živ čuje.

Kad se vratio iz Albanije, primljen je u državnoj službi: radio je kao običan službenik Narodnog odbora Ulcinjske komune, šunjajući se njenim hodnicima neprimjetno, nečujno, kao da se boja da ga ko ne vidi na to radno mjesto i ne interveniše gore da ga otpuste sa posla, jer je brat streljanog *"narodnog neprijatelja"*. I grickao je tu jadnu platu sa svojom mnogobrojnom djecom, pomažući krišom i udovu svog streljanog brata da podigne njenu siročad.

Živeći tako, sigurno da nije nikome pao u oči i zato ga niko nije optuživao ni za što, ni zato što je služio fašističkim okupatorima kao profesor, niti zato što je bio brat streljanog *"narodnog neprijatelja"*, pa ni zato što je bio izdanak jedne od najistaknutijih feudalno-buržuaskih porodica Ulcinja, koje - po stalinističkim principima - trebalo je da se stave na udar klasne borbe.

Profesor Zejnel-beg ne samo da od te *"klasne borbe"* nije pretrpio ništa loše, već naprotiv, kao što je i sâm studirao državnom stipendijom, data je stipendija i njegovim sinovima, pa su mu završili ne samo srednje škole, već i više studije. Poslati su i van Jugoslavije za specijaliziranje i post-univerzitetske studije. A kad su se vratili sa studija, inkadrirani su i u redove vlasti, povjerena su im i upravna mjesta u Ulcinjskoj komuni, što se u Albaniji sa nje- govim kolegama iz Skadarske gimnazije nije desilo. Tamo ne samo što njima Enver Hodža nije povjeravao ni najobičniji posao u državnoj upravi, ni posao čistača, već ni njihovoj djeci nije dozvoljavao da se obrazuju, niti da završe srednju školu, bože sačuvaj i više studije. Ni svojim parama, kamoli i državnom stipendijom. U Albaniji su njegove kolege svršili po koncentracionim logorima, po kampovima, kao internirani i deklasirani, ili i po zatvorima, kao *"narodni neprijatelji"* i saradnici okupatora.

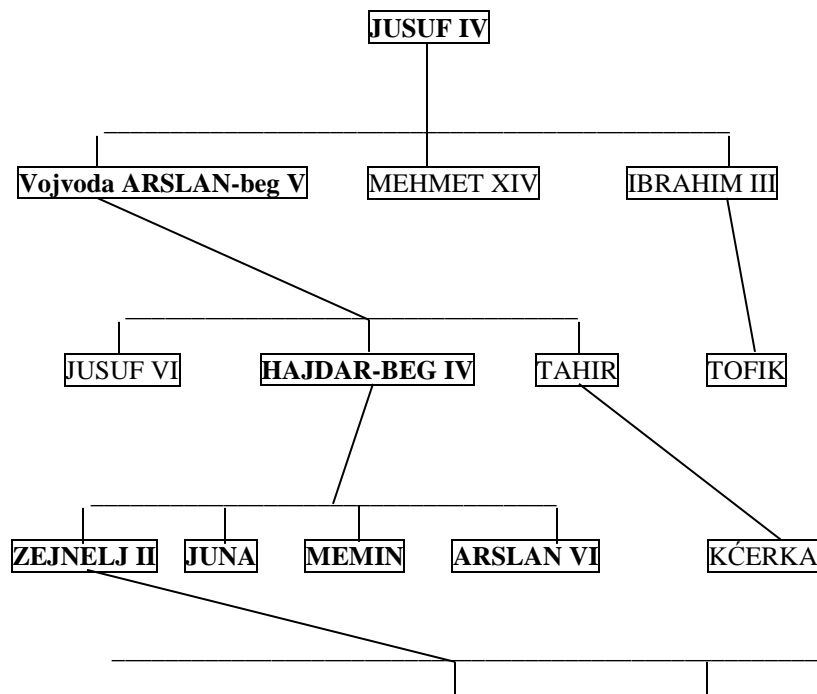
Kao profesor istorije i poznavalac tolikih jezika, trebao je on da napiše ovu istoriju Resulbegovića. Moramo priznati da, kad je saznao 1954. godine da se ja bavim time, povukao me na stranu, gdje nas niko nije ni gledao ni slušao, i potstakao me da to napišem, savjetovao me, instruirao me. A kad je saznao da imam i genealogiju Resul- begovića, koju je sastavio Ali-beg, potraži mi je. I ja mu je dadoh da je prepíše. Izgleda da se boja i da je prepíše, pa mi reče da mu ja, mojom rukom, napravim jednu kopiju. Njegov sin Sari će iskoristiti tu genealogiju za njegovu isto- riju Resulbegovića. Tamo on priznaje da mu je otac rekao da su Resulbegovići Ulcinja porijeklom iz Hercegovine i braća sa tamošnjim Resulbegovićima, kao što je to rekao i meni.

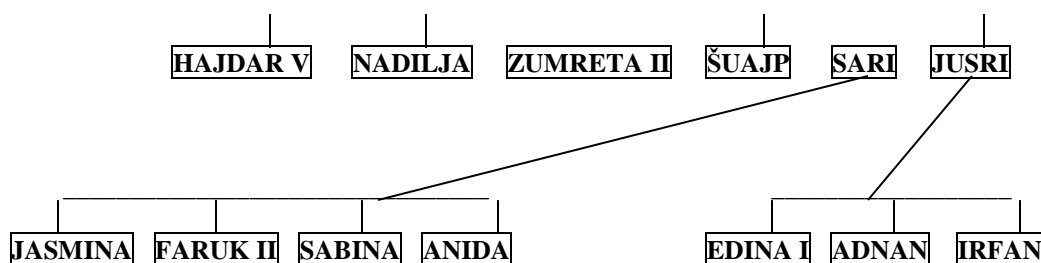
Profesor Zejnel-beg se oženio Filjom, kćerkom Laza Kapidanovića, izdanak tuniskih pirata, koji su se nastanili u Ulcinj poslije turske okupacije 1571. godine. Sa njom ima šestoro djece: Hajdar V, Nadilja, Zumreta II, Šuajb, Sari i Jusri.

Umro je u Ulcinju 1975.

LOZA VOJVODE ARSLAN-BEGA V

- Podloza Hajdar-bega IV -

HAZRETI DŽEMALA

Džemala je jedina kćerka majora-senatora Selimbega, sestra slavnog komesara Čazima. Rodila se u Ulcinju 11. marta 1918. godine. Kao miljenica, uz to i u jednoj od najbogatijih porodica Ulcinja, rasla je i odgojila se bez ikakvih nedostataka.

Ona je prva muslimanka ovog grada, moguće i čitave Crne Gore, koja je pohađala državnu školu zajedno sa ostalim njenim hrišćanskim drugaricama. Uskoro će njenim stopama poći i Sebija, sestra pukovnika Dževdeta Resulbegovića, zatim i druge muslimanke. Treba znati da to nije bilo lako, jer je javno mnijenje vjerski zatucanih muslimana bilo protiv te škole, smatrajući je za hrišćasku, antimuslimansku. Poći u tu školu za njih je bilo isto što i poći u crkvu, kao da su se odrekle islama i primile hrišćanstvo.

Pod silnim uticajem najmlađeg i najmilijeg brata Čazima, Džemala se priključuje progresivnom pokretu narodne omladine i još prije rata postaje skojevka. U to vrijeme ona je bila jedina muslimanka Ulcinja član SKOJ-a.

U toku rata, pokrita feredžom, često je saradivala sa Čazimom i njegovim drugovima, stražarila im na sastancima, konferencijama, nosila im poštu, donosila hranu, ljekove, odeću po skrovištima, pa i u partizanske jedinice. Po šumama, brdima i planinama drače su Džemali odrale mnoge feredže i cipele. Mnoge je noći probdila, mnoge suze ronila i u strepnji za voljenim bratom i njegovim saborcima, pa i za sebe i svoju budućnost, kao i za budućnost čitavog

naroda i domovine. Pod feredžom Džemala je često nosila i revolver.

Ne jedan put ona se nalazila i u opasnosti. Vršeci dužnosti, koje su joj postavljali brat i njegovi drugovi, iako pokrita feredžom, jednom prilikom je primjećena od neprijatelja. Dala se u bjeg, a oni za njom. Nemajući kuda, sklonila se u džamiju. Tu je primjeti hodža zvani **Mila**. To mu je bilo prezime. Ona se sledi na mjestu, ali se brzo pribra i ruka joj pođe na revolver. Na njeno najveće iznenađenje, hodža joj reče:

-Kćeri moja, ne bojte se mene! Vi ste sigurno Džemala, kćerka Selimbega! Čuo sam za vas. Ne bojte se, ne bojte se mene! Pođite za mnom!

On je uze za ruku i, nastavljajući da joj govori prijateljski, uvede je u džamiju i strpa je u sanduk za mrtve, pa je pokri.

Za svaki slučaj Džemala ubaci metak u cev i pripravi revolver. Kad su u džamiju stigli gonitelji, hoža ih uputi u drugom pravcu. Muslimani Ulcinja tada su počeli da se bude, da se osvijeste, pa i njihove hože. Oni su jedan za drugim, posebno poslije kapitulacije Italije, počeli da prilaze narodnooslobodilačkom pokretu jugoslovenskih naroda.

Ulcinjanski novinar **Aleksandar Janinović**, nekadašnji sekretar Partijskog komiteta u Ulcinju, piše: "*Džemalu je hapsio zloglasni Hasan Jusuf, ali se sve završilo ponekim šamarom i sočnim psovkama, u kojima je ona obilježavana kao veliki izdajnik svoga naroda*".¹⁾

Džemalu i sve Resulbegoviće, pa i sve ostale muslimane Ulcinja i Crne Gore, ne samo tada, već i sada, veliko-albanci ih smatraju za Albance.

Jednom drugom prilikom, kad je vide Cafo-beg u zatvor Ulcinja, reče Hasanu Isufu:

-Što držiš tu kučku u zatvor?! Daj joj kuršum u čelo i skini nam je s vrata!

-Sve u svoje vrijeme, beže!- reče mu ovaj.

Zlikovac Hasan Jusuf, njemački major policije, mislio je to više puta, ali se bojao da će ga za to prezeti i njegovi Albanci, koji se još uvijek drže svojih srednjevjekovnih tradicija. Preko svega, on je poznao partizane, jer je jedno vreme i sâm bio u njihove redove, kao partizan. On je znao da će ga partizani pronaći i osvetiti Džemalu. Tu su bila i braća Džemale, pa i mnogobrojni Resulbegovići. Preko svega, tu je bio i njegov interes: za svako oslobođenje Džemale iz zatvora, on je tražio ne obične pare, već zlatnike.

Kad joj ubiše brata, ona se obukla u crno, kao i sve hrišćanske Crnogorke. Muslimanke se ne oblače u crno: one pokrivaju glavu namazbezom, koji je sasvim bijel. I oplakala ga "hrišćanski", po crnogorskom običaju.

Kad joj ubiše oca, oplakala ga javno, na srpskom jeziku, u znak otvorenog prkosa prema svim albanskim šovinistima, koji su bili protiv narodnooslobodilačke borbe ne samo našeg, već i svog, albanskog naroda, koji se isto tako borio za svoje oslobođenje od italijanskih i njemačkih fašističkih okupatora domovine. Tako je ona, njihovim pretenzijama da su Resulbegovići Albanci, suprotstavila istinu i gordi nacionalni, pa i klasni, proleterski prkos. Kad joj majci, poslije nekoliko dana, prepuče srce od žalosti za sinom i suprugom, Džemala i nju oplakuje po crnogorski.

Tri sahrane u roku od nekoliko nedjelja!

Tvrdo je bilo srce u naše Džemale, kad i njoj nije prepuklo! Tvrdo joj je i danas. Pravo srce legendarne Crnogorke!

Kad je 26. novembra 1944. oslobodila Ulcinj XVI Dalmatinska brigada, Džemala je izašla pred brigadu i, usred grada, demonstrativno, zbacila feredžu, održala topli pozdrav dobrodošlice i razdelila braći partizanima sav svoj čeiz, koji je skoro 20 godina vezla iglicom, pripremajući se za svoju udaju. Ona je tog dana, na bini, zaigrala i Crnogorsko kolo, pa i Partizansko i Kozaračko. Zaigrala je kolo sa partizanima i partizankama, sa Đurom Đakonovićem i Milom Đurišićem, doživljavajući svoju dvostruku slobodu, od neprijatelja i od feredže.

Džemala je prva muslimanka Ulcinja, moguće i čitave Crne Gore, koja je skinula feredžu i poslala putem emancipacije tih žena još u toku rata. Mnogi su od tog trenutka, među kojima i neki njeni najbliži, okrenuli glavu od Džemale, prezirajući je i bojkotirajući je, jer su smatrali da ih je obrukala i da im je veliku ljagu i sramotu nanijela. Hodže su je nazivale kučkom, neki su je rođaci i šamarali, a neki su i djecu slali za njom da je kamenjem gađaju. Dovodili su joj i pijane da je vređaju i ponižavaju. Jedne noći je morala da iskoči kroz prozor. Pobjegla je iz svoje kuće kod jedne rođakinje, koja joj reče: *"Ne mogu se zbog tebe svima omraziti! Idi, idi Džemale, iz moje kuće, kuda znaš!"*

Samo Džemalina duša zna sve šta je pretrpjela.

Džemala je i prva muslimanka koja raskida okove jedne tradicionalne vjeridbe i sama izabira svog bračnog druga, među partizanima, koji joj doneše slobodu, među saborcima svoga brata. Naime, bila je vjerena u Skadar za Aliju Bušatliju, koji je iz rata izašao kao major i član Komunističke partije Albanije. Do oslobođenja nisu se nikada nigdje ni vidjeli. Takvi su bili običaji tada.

Poslije oslobođenja Alija dolazi u Ulcinj sa jednom albanskom delegacijom i po prvi put se viđaju i razgovaraju. Tada joj je albanski vjerenik i *"komunista"* rekao: *"Treba da prekinete druženje sa Crnogorcima i Crnogorkama!"*

Džemala mu je odgovorila raskidanjem vjeridbe. Kasnije ona kaže: *"Da sam se za njega udala, ostala bih u Albaniji kao u logoru – ne daj bože!"*

Poslije ovog raskida Džemala se udaje za **Ethema Odobašića**, koji je iz rata izašao kao vojni invalid sa činom zastavnika KNOJ-a (Korpus narodne odbrane Jugoslovenske armije).

Zastavnik Odobašić je rođen 1927. godine u Prijedoru (Bosanska Krajina). Kao 17-to godišnjak odlazi u partizane, u Tuzlanski odred, pa u KNOJ. Sa njime je Džemala živela i živi u najljepšoj slozi, sprva u Ulcinju, zatim u Petrovcu, pa u Tuzli i, na kraju, opet u Ulcinju.²⁾

Od prvog dana oslobođenja Džemala je na raspoloženje narodnoj vlasti. Ona uzima aktivno učešće na sudjenju narodnih neprijatelja, koji su na bilo koji način sarađivali sa okupatorom, pa ih revolucionarno optužuje i traži da se dostojno i primjerno kazne, bili oni i njeni rođaci.

Ona otvara i drži prvi kurs analfabetizma, ide na izgradnju pruge Nikšić-Podgorica, propagandira emancipaciju žena, radi danonoćno gdje je traže i naređuju joj.

Novinar **Čedo Rolović** piše o njoj: *"Ova begova kćerka nimalo se ne ponaša begovski, iako ima čime da se pohvali"*³⁾

Za vanredne zasluge Džemala je odlikovana **Ordenom zasluga za narod** sa srebrnom zvezdom, **Medaljom zasluga za narod**, koju joj je posebnim ukazom dodjelio lično Predsjednik Republike, zatim je odlikovana i mnogim priznanjima za doprinos društvenoj aktivnosti, priznanjem za četvorostruko zvanje udarnika na radnim akcijama za izgradnju zemlje i socijalizma.

Džemala je delegat Ulcinja na Prvom kongresu Anrifašističkog fronta žena (AFŽ), koji je održan na Cetinju. Na tom Kongresu održala je kratak govor, za koji je pobrala buran aplauz. Džemalina fotografija izlazi na prvoj strani prvog broja lista AFŽ u Crnoj Gori. Objavljuje joj se i govor.

O Džemali su pisali mnogi novinari iz Ulcinja, sa Cetinja, iz Podgorice i Beograda. Sem dvojice već spomenutih, Aleksandra Janinovića i Čeda Rolovića, spominjeno i Božidara Miloševića, Duška Milačića i posebno Kaplana Resulbegovića, dok joj je slikar Gojko Gojnić napravio i portret. Pisala je i ona. U poglavlju Dokumenta donosimo jedan fragment njenog dopisa **“Probudite se!”**, koji je karakterističan i značajan, jer nam dokazuje njenu visoku slovensku (i jugoslovensku!) nacionalnu svijest (iako je u štampi stalno prikazuju kao Albanku!). Ona je neprekidno odana narodu i domovni, iako je stalno bila zapostavljena, pa i zlostavljena, persekutirana svakako od vlasti izdajničke socijal-fašističke klike Josipa Broza Tita.

Poslednjih dana života Džemala je dotjerana do prosjačkog štapa. Nije imala para da kupi ni lijekove. Jednog dana 2000-te godine, pošto joj je umro suprug, ostarjela i iznemogla, sva pokrivena u sijede vlasi, Džemala ode u apoteku da uzme lijekove, koje joj je propisao lekar. Apotekarka **Radmila Đakonović** joj ih spakova, ali Džemala nije imala para da ih plati. Tada Radmila, osmjehnuvši se sa najiskrenijim sažaljenjem i bolom u srcu, sjećajući se kako se brat njenog djede, vojvoda Arslan-beg, poneo sa Crnogorkom pravoslavne vjere, koja bježe ukrala 3 metra konopa, reče joj: *“Ne mari, majko Džemala, ne mari! Uzmite lijekove, jer ću ih ja platiti za vas!”*

Džemala ima sina Adema, koji je oženjen i ima dvoje djece. Imala je još jednog sina – Osmana, koji joj je umro kao dijete 1950. godine zbog teških uslova života njegovih roditelja. Njihova imena potsjećaju nas na slavne trebinjske Resulbegoviće: Osman-pašu i Adem-bega, koji je sa Mićom Ljubibratićem isukao sablju na golognjate azijske godine 1875, kada je započeo Hercegovački ustanak za oslobođenje od turskog jarma.

Mi smo u početku ovog poglavlja, govoreći o Resulbegovićima Ulcinja, spomenuli da je Džemala i preko štampe izjavila: **“naši su korijeni iz Hercegovine”**. Duboki su ovi korijeni kod svih Resulbegovića Ulcinja i nema te sile koja ih može iskoreniti, ma što učinili veliko-albanski ekstremni nacionalisti, pa makar ih pomogle za to i crnogorske antinarodne vlasti. Kad ih nisu išćupali kod jedne Resulbegovičke, kod jedne žene sa najnižim obrazovanjem, neće ih išćupati ni kod muških Resulbegovića, ponajmanje kod onih sa srednjim i visokim obrazovanjem.

Džemala je umrla u Ulcinju, dana 05. januara 2001. godine.

Sve žene Ulcinja, posebno muslimanke, veliki i vječni su dužnici ove Džemale, koja im je otvorila puteve njihovog srećnog i dostojnog života. Zato, ako je ikoja žena Ulcinja zaslužila da joj se pođe na grob i zapali svijeća, ili je to ona zaluzila, ili nijedna druga. Za sve Ulcinjane ona je sveta, Hazreti*) Džemala.**)

-
- 1) JANINOVIĆ, Aleksandar: **Budimo ljudi**, list POBJEDA, Podgorica, 19. april 1992. str. 18.
2) Ethem Odobašić je preminuo u Ulcinju 1997.
3) ROLOVIĆ, Čedo: **Feredža zbog konspiracije**, liste NEDLJNE NOVOSTI, Beograd, 2. oktobar 1977, str. 26, kol. II.
) **Hazreti** – muslimanska teofana riječ, iz arapskog jezika, koja na našem jeziku znači **sveti-sveta**.
) Ova je biografija napisana i objavljena još dok je Džemala bila živa, u prvom izdanju knjige **RESULBEGOVIĆI – PORODIČNA ISTORIJA. Ovdje smo joj dodali samo nekoliko riječi, koje je donijelo vrijeme.

MAJKA FATIMA

Fatima, poznata u Ulcinju nadimkom **Tushe**, treća je kćerka hafiza Abdurahman-bega Resulbegovića, koji je imao još četiri drugih kćerki i samo jednog sina.

Njen djed je poznati turski kajmekam Ulcinja Mehmet-beg, kasnije major crnogorske vojske i referent u Ulcinju za vojna pitanja. Komesar Ćazim i Hazreti Džemala su djeca njenog strica, senatora Selim-bega, koji je bio oženjen nevjestom iz porodice Tulić, kćerkom Mustafe Tulića.

Fatima se rodila u Ulcinj godine 1904. Ona je jedna od prvih muslimanki koja je išla u školu pokraj svojih drugarica - Crnogorki pravoslavne vjere. Bila je i vanredne ljepote, tankog struka i vitkog, dugačkog trupa, bjondinka velikih plavih očiju, zlatne kose. Njenom ljepotom ona je sve potsjećala na Viteza Džemilu. A imala je i njenu narav.

Još u 12-toj godni života, otac ju je vjerio za **Hasana Tulića**, zvani Cafo, sin pomenutog Mustafe Tulića i brat Sulejmana Tulića, za koga će se udati Zoja, kćerka njenog strica Dželjadin-bega.

Hasan-aga je bio mornar. Na moru mu se desi kao Janković Stojanu: u Tunisu su ga uhapsili i Fatima ga čekala kao vjerenica punih 15 godina. Ovako je postala simbol zadane riječi, strpljenja i vjernosti, poznate karakteristike muslimanki Ulcinja. Njen brat Mustafa i sestre, svi njeni najbliži rođaci i rođake, odrekli su se svoje svadbe i ženidbe, udaje, čekajući da se Fatimi vrati vjerenik iz zarobljeništva. Prije nje niko od njih nije pristao da se ženi ili uda.

Kad se vratio Hasan-aga iz Tunisa, Resulbegovići i Tulići učiniše izuzetno veliku svadbu, da se tresao cio Ulcinj. Odmah za njom učiniše i drugi Resulbegovići svoje svadbe.

Fatima je rodila Hasan-agi šestoro djece – 4 sina i dvije kćerke: Selatin, Idriz, Džemal, Muzafer, Banuja i Serveta.

Sva se njena djeca povezaše sa Narodno-oslobodilačkim pokretom Jugoslovena, posebno Idriz. Čim ga pozvala njegova partija, on joj se odazvao, bacio pušku o rame i pošao u partizanske redove. Idriz se borio na svim frontovima, počev od Lovćena, do Triglava, Šar planine i Kajmakčelana, ističući se iz boja u boj sve više i sve smjelije, sve hrabrije, kao pravi heroj. Samopregoran i odan narodu i domovini, on je uvijek bio prvi u napadu, jurišu, i posljednji u oštupanju, u povlačenju. Primjeri njegovog heroizma su bezbrojni i, kad bismo ih nabrojali, ispunili bismo ovu knjigu samo njima. Iz rata je izašao sa devet rana, od kojih su neke bile i jako teške.

Poslije rata on je na listi ratnih-vojnih invalida.

Još u toku rata Idriz se zaljubi u Hrvaticu zvanu Franica i, čim je završen rat, predloži joj ženidbu. Ona, kao dosljedna katolitinjka, nije pristala da sklopi sa njim brak bez blagoslova popa. Idriz se posavjetova sa komesarom bataljona i ovaj mu dade dozvolu da učini ženidbu u crkvi.

Čim je izašao iz crkve, poziva ga sekretar osnovne partijske organizacije i saopštava mu da je izbačen iz partije. Poslije ovoga demobilišu ga bez ikakva čina i priznanja, bez poštovanja za učinjenu borbu i žrtve prinete na altar oslobođenja domovine. Samo što ga ne ostaviše ulicama da pati i za nasušni zalogaj hljeba. Pošto je bio ratni, vojni invalid, dadoše mu jedan mini-kiosk, gdje je prodavao cigarete i poštanske marke. Ali mu i ovdje, kako je to znala

UDB-a, urediše stvar da stalno izlazi defičitaran, u manjku, i Idriz, kad je izašao iz prvog zatvora, ostavi dušek i jorgan tamo, jer je znao da poslije dva-tri nova inventara, opet će ga tresnuti u zatvor za defičit.

Selatin sa bratom Džemal imali su jednu bolju sreću. Posebno Džemal, koji stiže i do oficiskog čina, pa i u Beograd, za što sigurno ima da zahali mnogo i svojoj ženi Božici, Srpkinja pravoslavne vjere.

Majka Fatima nije bila komunistkinja. Pa ni skojevka. Ali, kao što je bila primjerna vjerenica i supruga, bila je i primjerna majka. Ona je sledila svoju djecu u korak. Pregarala je za njima kod kuće i partizanskim stazama i bogazama, kao rijetko koja partizanska majka. Ona ne samo što im se nije isprečila na putu koji su izabrali, već ih je i pomagala čime je mogla i kako je mogla, nastojeći da ih razumije.

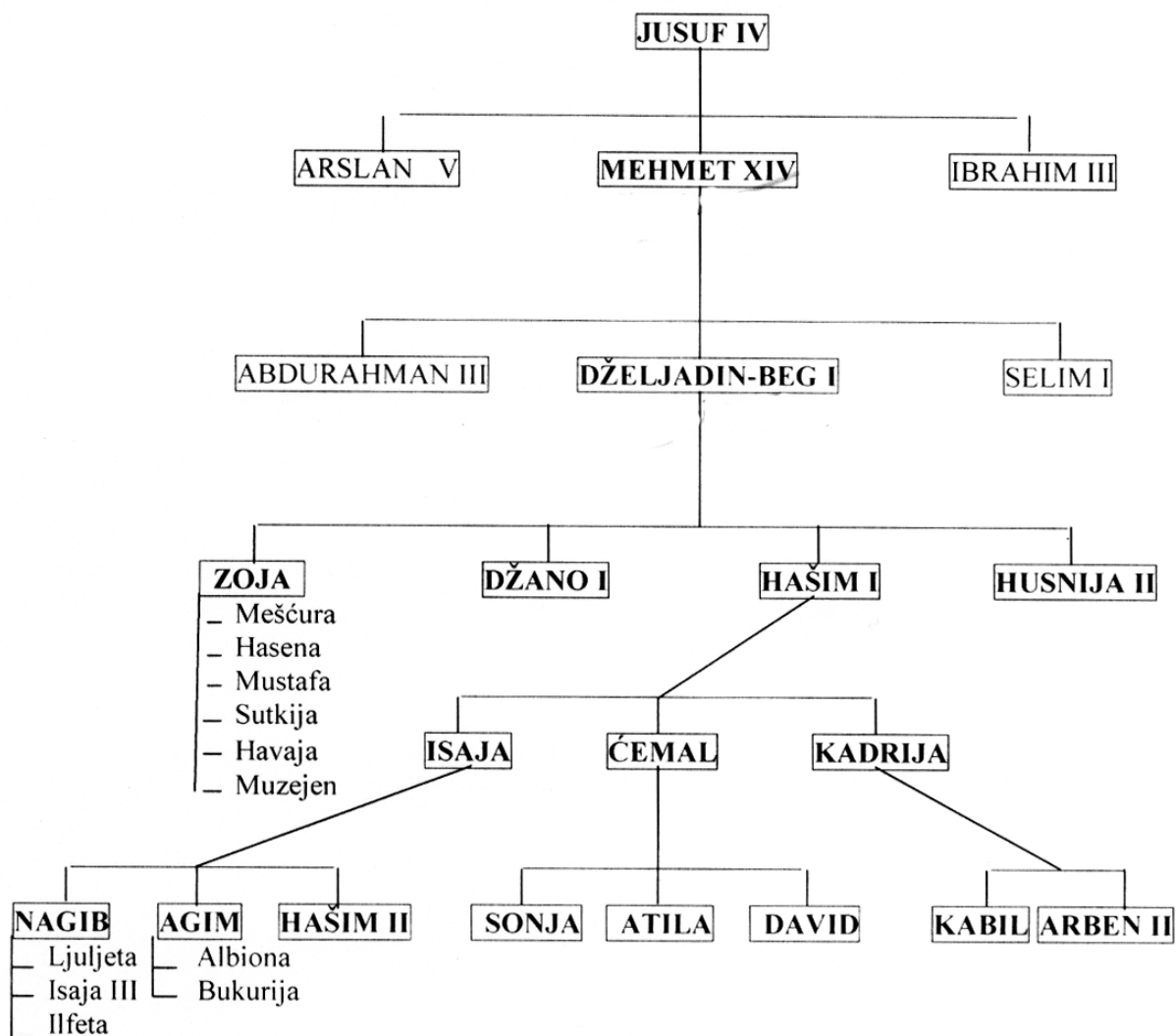
Ovako Majka Fatima je jedna od prvih muslimanki Ulcinja, koja je, odmah poslije oslobođenja, skinula zar i feredžu, jedna od prvih aktivistkinja AFŽ u Ulcinju i jedna od prvih koja je prigrljila hrišćansku nevjestu svoga sina.

Ali Majka Fatima se pročula na sve strane i po nečemu drugo, jednim njenim posebnim postupkom, za koji je zaslužila da je uvedemo u ovaj zbornik istaknutih Resulbegovića Ulcinja. Pred smrt, iako nije bila komunista, niti ateista, ostavila je amanet da je sahrane bez hodže. Ovako ona je prva muslimanka koja je njenim zahtjevom sahranjena bez sveštenika i bez vjerskog ceremonijala, ne samo u Ulcinju i u Crnoj Gori, već i u Jugoslaviji, ako ne i u svijetu.

Majka Fatima je bila emancipirana žena, supruga, jako kuražna i samostalna, koja je prethodila na putu emancipacije svim muslimanskim ženama Ulcinja. Ona je dala svoj značajni doprinos za savremeni društveni razvoj, za što će joj se sigurno, jednog dana, odati i nužno priznanje, koje je zaslužila kao izvanredna žena, izvanredna građanka i patriotkinja, odana svojoj porodici i svome narodu, progresivnom ravoju zajednice i čovječanstva.

LOZA MAJORA MEHMET - BEGA XIV

Podloza Dzeljadin - bega -

PUKOVNIK DŽEVDET

Dževdet je najstariji sin mornara Džano-bega I Resulbegovića. Rođen u Ulcinju 28.08.1924. godine, završio je građansku školu u rodnom mjestu, zatim realnu gimnaziju u Pljevlje, gdje je 1939. godine primljen u redove SKOJ-a. Tamo ga zatiče Drugi svjetski rat i kaptulacija Jugoslavije.

Iz Pljevala Dževdet se odmah vraća u Ulcinj i sa svojim drugovima, sa Ćazimom i drugim rođacima, a pod rukovodstvom KPJ, radi na organizovanju ustanka u Ulcinju, koji su okupirali italijaski fašisti i prisajedinili ga Albaniji. Kad je 13. jula 1941. godine izbio ustanak, on se zadužuje za rad sa muslimanskom omladinom, a pošto je znao albanski jezik, i sa omladinom albanske nacionalne manjine Ulcinja. Isto tako on se zadužuje i za vezu sa Komitetom Komunističke partije Albanije u Skadru.

Na teritoriji Ulcinjske Krajine Dževdet organizuje narodno-oslobodilačke odbore, prelazeći često iz legalnosti u ilegalnost. Izvršava i druge zadatke, koje mu postavlja Partija, a koji su bili ravni onima na frontu. On je učestvovao u više atentata na italijanske špijune u Ulcinju i u Albaniji, pa i usred Tirane, zajedno sa albanskim komunistima. Na jednom takvom atentatu u Skadar umalo je uhaćen živ. Spasio se probojem okruženja i ranom u glavi. Oba druga, sa kojima je opkoljen, uhvaćeni su živi i obješeni sred Skadra. Za njim je počela potjera, ali su ga Skadranjani skrili i prebacili van grada.

Po nalogu Partije ide u Drač, Tiranu i u Skadar više puta. Po nalogu Partije je radio i u pošti Ulcinja kao telegrafista-praktikant. Tu je prisluškivao sve razgovore vojnih jedinica i policije fašističkih okupatora, pa je najhitnije obavještavao Mjesni komitet Komunističke partije Crne Gore. Radeći ovdje on je spasio živote mnogim ratnim drugovima, među kojima i rođaku Ćazimu.

Početkom 1943. godine, šifrovanim telegramom iz Skadra, žandarmeriji u Ulcinju naređuje se hapšenje Ćazima i drugih članova Komunističke partije Crne Gore. Dževdet ga dešifrovao i hitno dostavio Mjesnom komitetu, koji naredi Ćazimu i njegovim drugovima da najhitnije napuste grad i pređu u operativne jedinice Narodno-oslobodilačke vojske. Kad su džandari došli Ćazimovoj kući da ga uhapsu, on je bio ne samo van kuće, već i van grada, na putu za Lovčenski odred.

U to vrijeme Mjesni komitet je imao rezervisan stav uopšte prema muslimanima i posebno prema Albancima. Izuzimajući neke porodice, zbog svoje muslimanske vjere i nedovoljno razvijene nacionalne ili klasne svijesti, oni su se stvarno pokazali nepovjerljivi i nesigurni. Dževdet je insistirao da se prema njima ima više povjerenja, te da se konstruktivno postupa, da im se postave zadaci i isprobaju, pa da se svi oni, koji se budu pokazali sigurni, prime u partizanske redove. Ovako se desilo konkretno sa Albancem iz Skadra Husein Alibali, koji u svojoj knjizi uspomena iz rata spominje Dževdeta sa najvećim poštovanjem.¹⁾

Prvih dana septembra 1943, po naređenju Mjesnog komiteta, Dževdet hitno napušta posao u pošti, pa i grad, i prelazi u ilegalnost, pošto su neki partizani albanske nacionalnosti, koji su znali čime se on bavi u pošti, izdali narodno-oslobodilačku borbu i prešli na stranu okupatora. Posle nekoliko minuta džandari su stigli u poštu da ga uhapsu, pa i kod kuće, koju su nam pretresli i opljačkali. Tada, konkretno 8. septembra, on stupa u Prvu ulcinjsku četu Lovčenskog bataljona i prima se u Partiju. Poslije izvesnog vremena prelazi u prateću četu Drugog udarnog korpusa, kojemu je bio komandant Peko Dapčević. Iz ove čete povučen je na dužnost radio-telegrafiste Drugog udarnog korpusa.

U ovo vrijeme, Pokrajinski komitet Boke i Crne Gore, šalje ga u Drvar na Kongres Ujedinjenog saveza antifašističke omladine Jugoslavije. Pošto se na putu za Drvar ubio delegat Albanske antifašističke omladine, od strane Albanaca ovlašćen je da na tom Kongresu zastupa i Albansku antifašističku omladinu. Na putu za Drvar umalo je i sâm nastradao: smrle su mu se noge. Po povratku sa Kongresa bio je na raspolaganje Pavlu Jovičeviću, koji je tada bio pomoćnik komesara glavnog štaba Kosova i Metohije. Sa njim odlazi na teritoriju Kosova i Sjeverne Albanije, u

glavni štab narodno-oslobodilačkog rata Kosmeta. Tu je imenovan na položaj načelnika za vezu glavnog štaba narodno-oslobodilačke vojske Kosmeta. Rasformiranjem tog štaba i formiranjem operativnog štaba, ostaje na dužnost načelnika veze za Kosmet za svo vrijeme vojne uprave. Iz rata izlazi dva puta teško ranjen i sa činom potporučnika.

Odmah mu je predložena dužnost komandanta garnizona u Ulcinju, ono mjesto koje je prije mnogo godina držao i djed njegovog oca pod zastavom Kralja Nikole. Zatim i dužnost predsjednika Vojnog suda, koji je trebao da sudi ratne zločince. Kasnije predložena mu je i dužnost predsjednika ulcinjske komune. Dževdet, i ne sumnjajući ni najmanje na zlu pozadinu tih predloga, odbio je sve te dužnosti, jer je željeo da se posveti vojnom pozivu, što je sigurno bio krvni zov njegovih slavnih predaka Resulbegovića i Burovića. Još u Pljevljima, kao srednjoškolac, on se upoznao sa burnom istorijom svojih pradedova. Tu je slušao guslare kako pevaju o hercegovačkim Resulbegovićima, dok je kod kuće često slušao o vojvodi Arslan-begu, o majoru Mehmet-begu, a majora Selim-bega Resulbegovića, Čazimovog oca, ne jedanput, pratio je kući, držeći ga pod ruku.

Klika Tito-Ranković, još u toku rata počela je da likvidira dosledne komuniste, posebno one muslimanskog porijekla. One, koje nije uspjela da likvidira u toku rata, likvidirala ih je na razne načine odmah poslije oslobođenja, naročito poslije raskida sa Sovjetskim Savezom. Tako je likvidiran i Dževdetov ratni drug komunista **Đuro Menezic**, koji pristade da uzme dužnost komandanta garnizona u Ulcinju, pa je kao takav imenovan i na položaj predsjednika Vojnog suda i, pošto je osudio vojne zločince, osudili su i njega, tobože za preveliku strogost prema njima. To je očekivalo i Dževdeta. Pa i dužnost predsjednika ulcinjske komune predložena mu je da bi ga udalili iz vojske, a zatim, postepeno, i sa vlasti, gurajući ga sve niže i niže, moguće i do vrata zatvora, što su uradili sa mnogima, pa i sa njegovim rođakom **Tuljić Idrizom**.

Marta 1946. daje mu se čin poručnika i premešta se u Skoplje na dužnost načelnika štaba brigade za vezu Pete armije. Tu je do kraja 1947, kada se unapređuje u čin kapetana i prelazi na novu dužnost - pri Vojnom atašeu u Tirani.

U Albaniji je uzeo pod svoju zaštitu, pa ih oslobađao i zatvora, mnoge državljane Albanije, većinom i po nacionalnosti Albanci. Nekima je spasio i život, od albanske državne, političke i terorističke organizacije SIGURIMI, koja je pored ratnih zločinaca, proganjala i nevine ljude.

Rezolucija Informbiroa 1948. godine zatiče ga u Tirani, gde se provocira od Rankovićevih udbaša. Dževdet spretno prelazi tu provokaciju dižući zdravicu za Tita i vraća se iz Albanije u domovinu sa jednim aparatom «Telefunken», koji je kupio albanskim parama, što su mu se desile u džepu. Preostale pare poklonio je prodavaču kao bakšiš. U albanskoj literaturi naćićete puno optužbi da su Jugosloveni pljačkali Albaniju sve do raskida 1948. godine. Istina je okrenuta sa glavom naniže. Albanac **Ali Hadri**, koji je svakako falsifikovao istoriju albanskog naroda, da bi ga prikazao kao žrtvu Jugoslovena, prinuđen je da prizna činjenicu:

“Iako se i sama nalazila u nezavidnoj situaciji u pogledu snabdevanja stanovništva, Jugoslavija je izašla u susret traženju albanske vlade i poslala...u vidu pomoći pšenicu i kukuruz.

*U periodu od 1947. do sredine 1948. godine Jugoslavija je na osnovu ugovora o privrednoj saradnji dala Albaniji robu u vrednosti od preko 2 milijarde dinara, dok je FNRJ primila od Albanije robu u vrednosti od 290 miliona dinara”.*²⁾

Po povratku iz Albanije bio je za dvije-tri godine sa službom pri JNA u Nišu. Zatim ga opet vraćaju u Skoplje, na predašnju dužnost, šefa štaba brigade za vezu Treće vojne oblasti, koja se prostirala od bugarske granice na istoku, do albanske na zapadu, i od Južne Srbije na severu do Grčke na jugu. Istovremeno on je i šef ostsjeka koji je izdavao odobrenja za ženidbu oficirima te oblasti.

Poslije zloglasne Rezolucije Informbiroa i prekida diplomatskih odnosa sa Albanijom, iz Albanije su prebjegli u Jugoslaviju mnogi komunisti, pa i najobičniji ljudi. Prilikom prijavljivanja jugoslovenskim vlastima skoro svi su se pozivali na Dževdeta Resulbegovića kao svjedoka da su pošteni ljudi, a ne agenti SIGURIMI-a, da su njegovi ratni drugovi. I Dževdet je svjedočio i garantirao, stavljajući sebe često i u vrlo teškoj, moralnoj i politički odgovornoj situaciji.

Zahvalnost ovih Albanaca?! Optužbe da su oni Resulbegovićima vidjeli samo zla!!!

Godine 1952. unapređen je u čin majora, a 1953. imenovan je vanrednim ambasadorom pri Trojnom savezu balkanskih zemalja (Jugoslavija, Grčka i Turska).

Kasnije je poslat u Političku školu JNA na Banjici (kod Beograda), zatim završava Višu vojnu akademiju u Beogradu, a 1968. godine i Elektrotehnički fakultet u Ljubljani.

Kao odličan student, po završetku vojne akademije trebao je da se imenuje u Gardi republike. Da bi ga u tome sprečili, Rankovićevci čine sve da mu ocrne biografiju: godine 1950. hapse mu oca, pa pošto ne mogu da mu insceniraju politički proces, puštaju ga iz zatvora, priznajući mu punu nevinost. Poslije nekoliko mjeseci hapse mu brata

Kaplana, kome su inscenirali bjegstvo za Italiju. I ovoga puštaju iz zatvora neosuđenog, pošto je bio maloljetan. Ali biografija Dževdeta je već ocrnjena. Tamo mu pišu: « **Otac i brat Kaplan su narodni neprijatelji** ».

Sve do novembra 1959. bio je na istoj dužnosti - načelnik štaba brigade za vezu Treće vojne oblasti.

Protiv Dževdeta grozničavo djeluje u ovo vrijeme revizionistička klika Josipa Broza Tita sa pravoslavnim fundamentalističkim elementom Jugoslavije, koji čine sve da ga likvidiraju kao komunistu i « muslimana », iako znaju sasvim dobro da se on ni najmanje ne osjeća muslimanom, jer se i oženio pravoslavnom Crnogorkom i djeci dao imena Anka (Republikanka) i Ljubomir. Istovremeno protiv njega djeluje i albanska obavještajna služba, posebno bugarska, koja čini sve da na njegov položaj u Skoplju dođe neki Makedonac, probugarski elemenat. Dževdetu čine i najprljavije provokacije u svim smjerovima i svakakvim protuhama. Kako se sada pouzdano zna, jedan od ovih provokatora bio je i pukovnik **Đoko Mitrevski**, šef UDB-e u Tetovu, kasnije uhapšen kao bugarski špijun. Posebno ga provociraju preko supruge, koja je i ušla u njegov život u početku, od prvog dana, kao elemenat KOS-a (da bi ga prisluškivala što šapće i u snu!), a kasnije i u službi UDB-e.

U martu te godine ponovo hapse njegovog brata Kaplana, koga je isprebilo do krvavih rana lično pukovnik Mitrevski. Posle ovoga uređuju stvar da Kaplan ilegalno piše svom bratu Dževdetu. Postavljaju ga u ćeliji sa prozorom prema školskom dvorištu i tu mu noću dolazi žena, koja je bila u službi UDB-e. Ma da zna da ga provociraju i ko mu je žena, Kaplan piše pismo Dževdetu. To je pismo njemu odmah predato i sada se čekalo što će Dževdet učiniti. Ovaj pozove dva svoja najbliža druga, oficiri JNA, jedan general a drugi pukovnik, i sa njima pođe kod Đoka Mitrevskog, dade mu pismo i reče mu: « *Ovdje piše da ste ga lično vi tukli i da ima krvave rane. Zakonom je to zabranjeno...* » Mitrevski mu odgovara: « *Nije istina da smo ga tukli !* »

Dževdet: « *Ako nije istina, izvedite mi ga da ga vidim !* »

Mitrevski: « *On je pod istragom. Kad završi sa suđenjem, moći ćete da ga vidite* ».

Tada Dževdet vadi revolver i kaže mu: « *U to pismo piše da ste ga lično vi isprebili i da na telu ima rane od toga. Ako je ma što skrivio moj brat, izvedite ga pred sud i kaznite ga. Da ga mučite i tučete ne smijete, jer se to zakonom ne dozvoljava. Do sada ste činili sa njim što ste htjeli. Od ovog dana, ako ga budete dirnuli, ovaj će revolver suditi među nama, jer ga ne nosim za ukras, već da branim Ustav i zakone Jugoslavije !* ».

Mada nikada ništa nije znao o pozadini ovih provociranja i maltretiranja, Dževdet je prudentno, zrelo i, svojom dalekovidošću, sve hladnokrvno prelazio. Tako je sačuvao sebe i sve svoje na klizavom terenu Titovog "specifičnog socijalizma".

Kaplanu insceniraju sudski proces i kažnjavaju ga potpuno nevinog za neprijateljsku propagandu na 18 mjeseci strogog zatvora. Tada se Dževdet odrekao tog brata i Josip Broz Tito ga unapređuje u čin potpukovnika. Istovremeno se premješta u Split na dužnost komandanta puka za vezu Jugoslovenske ratne mornarice. Poslije nekoliko godina Tito imenuje na dužnost ambasadora u SAD njegovog brata od strica Ekrema, ali - prije izvršenja ovog imenovanja - traže od Dževdeta mišljenje. Dževdet, koji je bio jako rigorozan prema svojim, ne daje svoju saglasnost, kao što ni 1951. godine ne daje svoj pristanak da se Kaplan učlani u Partiju.

Godine 1965. pomenuti brat Kaplan, sada politički emigrant u Albaniji, objavljuje tamo disidentni roman **IZ- DAJA**, kojim se osuo protiv klike Tita i Rankovića, kao na izdajnike stvari radničke klase i socijalizma. Iste godine, odmah po izlasku iz štampe tog romana, Dževdetu daju čin pukovnika i demobilizuju ga sa riječima : « **Protiv vas nemamo ništa. Ali vaš brat Kaplan je naš neprijatelj, vidite što je napisao protiv nas ! Zbog njega moramo vas demobilisati** ».

Bio je tada u četrdesetoj godini života, na vrhuncu svojih snaga i sposobnosti, svog poleta. Njegovi ratni drugovi, sa mnogo manjim zaslugama i sposobnostima od njega, samo zato što su porijeklom pravoslavci, unapređeni su u generale.

Po penzionisanju aktivira se u društveno-političkim organizacijama opštine Split i Dalmacije. Bio je predsjednik Socijalističkog saveza opštine Split, zatim, 1971, i generalni direktor PTT za Dalmaciju.

Odlikovan je ordenima: **Za hrabrost** - dva puta, **Zasluge za narod**, **Bratstva i jedinstva**, **Za vojničke vrline**, **Socijalističkog rada**, **Medaljom za hrabrost**, **Poveljom grada Ulcinja** i mnogim drugim priznanjima.

Njegov stan u Skoplju, Nišu i Splitu, bio je restoran i prenočište za sve Ulcinjane, ne samo za braću i rođake. Posebno za njegove ratne drugove i njihove familije. On se stalno zauzimao i kod vlasti da im se riješe problemi, pa je za mnoge i garantirao, stavljajući sebe u svakakve opasnosti. Kod njega su jeli, pili i spavali ne samo dani i nedjeljama, već i mjesecima, kao kod svoje kuće, kao kod svog brata.

Po pensionisanju Dževdetu su nekoliko puta sami građani Ulcinja predložili položaj predsjednika Ulcinja, ali je on to stalno odbijao.

Dolaskom na vlast u Hrvatskoj, Franjo Tuđman mu je ponudio titula generala, pod uslovom da se aktivizira u njegovoj armiji rušenja bratstva i jedinstva jugoslovenskih naroda. Pošto nije pristao ni da se odrekne jugoslovenskog (crnogorskog) državljanstva, ukida mu se penzija i stavlja se van zakona kao strani državljanin. Tada Dževdet, uz vrlo mali broj svojih kolega, donosi odluku o bjekstvu iz Hrvatske i vraća se u svoje rodno mjesto, ostavljajući u Splitu djecu i sve što je stekao u toku svog života.

Tu, u Ulcinju, proveo je posljednje godine svog života, izoliran od crnogorskih vlasti u jednoj vili hotela GALEB, jer mu ni stan, koji mu je po zakonu pripadao, nisu dali. Usamljen i bolestan zamalo se smrznuo 1994. godine, da nije za njegov tretman protestirao kod predsjednika Republike Crne Gore njegov brat Kaplan. Iduće godine, pošto je bio jako bolestan, bacili su ga kao vreću u podrumu barske bolnice, sa neakvim moralno degradiranim uličarima, ostavljajući ga bez ikakvog staranja, pa i bez lijekova. Nema sumnje da su ciljali da ga fizički likvidiraju. Slučajno je tih dana stigao iz Švajcarske njegov brat Kaplan i, pošto ga nije našao u vili GALEBA, potražio ga. Čim je vidio šta se čini sa njim, izveo ga iz bolnice, intervenisao kod nekih vojnih lica, Dževdetovi ratni drugovi, i smjestio ga u Voj- noj bolnici u Meljine, u Boki Kotorskoj. Tada mu Dževdet kaže:

-Brate Kaplane, ti si književni kapetan, a ja vojni pukovnik. Ipak se tvoja riječ i čuje i sluša, dok moju - niko nit čuje niti sluša. Tako da više, kako vidim, nisam ni pukovnik, već pokojnik!

Pukovnik se u međuvremenu pomirio sa ovim bratom, pa ga i silno podržao, intervenisao je i pri Ministarstvu spoljašnjih poslova za njegovo oslobođenje iz zatvora, ne znajući ništa da su upravo ti njegovi Jugoslaveni tražili od Envera Hodže da im ga uhapsi. A kad je Kaplan stigao u Ulcinj 1993. godine, Dževdet je otvoreno stao uz njega i podržao ga u svim njegovim poduhvatima. Vdeći to, UDB-a mu je ubacila najbliže rođake da ga ubjede da se distancira od brata Kaplana, tobože je prodana duša i u službi albanskog SIGURIMI-a.

Sem maternjeg srpsko-hrvatskog jezika, Dževdet je govorio izvrsno ruski, makedonski, francuski, italijanski i albanski.

Bavio se i pisanjem, naročito poslednjih godina, na što ga potstakao i pomagao posebno Kaplan. Njegovi su radovi objavljeni po mnogim listovima i časopisima, zbornicima, na srpsko-hrvatskom, albanskom, francuskom i engleskom jeziku. Bio je dopisnik lista KOMUNIST za Dalmaciju, a često je objavljivao i u listovima BORBA i NA- RODNA ARMIJA. Zatim postaje jedan od inicijatora i **počasni član** redakcije revije YLBERI, kao i godišnjaka ULCINJ, a sarađuje i sa mnogim drugim organima štampe, pa i na stranim jezicima. Pred kraj života pisao je memo- are iz rata i posleratnih godina. Dževdet je suautor u izda- njima **BAR, ULCINJ I VIRPAZAR** (Beograd, 1968), **DIVERSIJA AKADEMIKA BUROVIĆA** (Ulcinj, 2004) i **BOJANA - ZASTAVA DISIDENCIJE** (Ulcinj, 2005). Svojim imenom, kao zasebna djela, objavio je knjigu **AKA- DEMIK BUROVIĆ NA RASPEĆU** (Ulcinj, 2002). U štampi mu je i druga knjiga **OD OBOŽAVANJA DO SLIJEPE MRŽNJE**.

Oženio se 1945. godine partizankom **Paulinom**, kćerka Jovana Šabana, poreklom iz Ljubotinja, kraj Cetinja. Dževdet je prvi « musliman » Ulcinja koji se ženi pravoslavnom Crnogorkom. Njegov će primjer slijediti prije svega njegovi rođaci, a zatim i drugi.

Dževdet je opet prvi « musliman » Ulcinja koji daje svojoj djeci čisto nacionalna imena: **Anka** (Republikanka) i **Ljubomir**. I ovaj će primjer slijediti njegova braća i rođaci, prije svih upravo Kaplan, koji svojoj djeci dade imena Dušan, Dušanka i Antonije.

Nema ni najmanje sumnje da je pukovnik Dževdet Resulbegović jedna od najmarkantnijih ličnosti ulcinjskih Resulbegovića i najpozitivniji primjer za sve muslimane Ulcinja i čitave Crne Gore, pa i Jugoslavije. Njegove zasluge za narod i domovinu su zasebne i značajne, posebno za slobodu, za bratstvo i jedinstvo, kao i za najnoviji društveno-politički život.

Početkom 1991. godine umrla mu je supruga, koja je bila obična partizanka i, poslije rata, udajom za Dževdeta, demobilisala se i više ni jedan jedini dan nije radila. Bavila se kućnim poslovima i odgojem djece. Sahranjena je u Splitu, na Mirogoju, uz najveće civilne i vojne počasti, sa vijencima i zastavama. Nad njenim grobom su oni iz Saveza boraca održali sjajan govor i ispratili je počasnim plotunom iz pušaka. I novine su pisale o njenoj smrti.

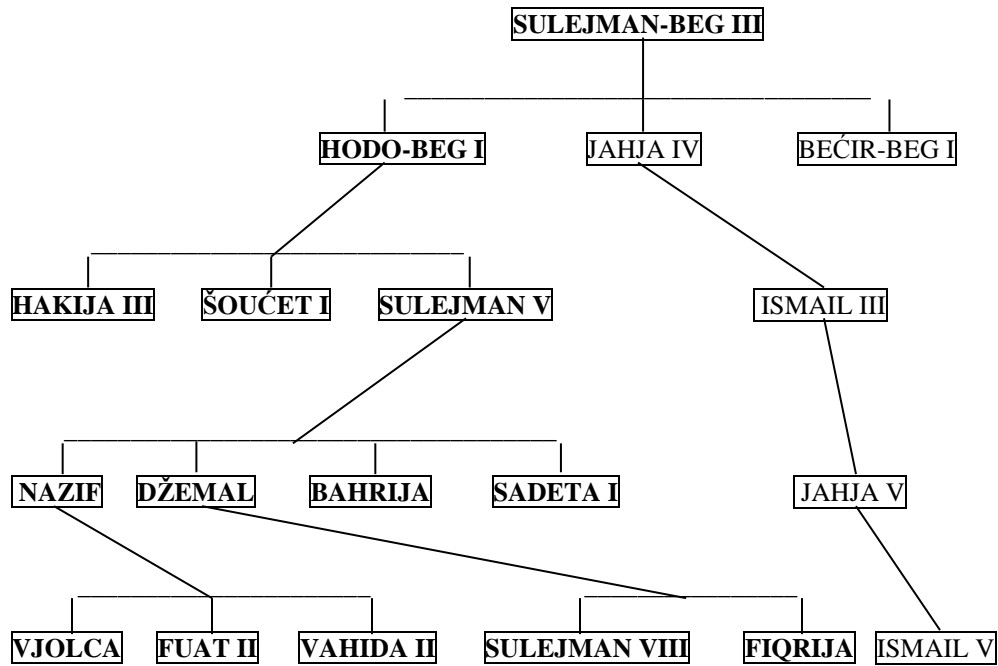
Dževdet je umro 10. juna 2001. godine, u Ulcinju, zapostavljen i zlostavljen, ponižen i uvrijeđen od onih koji razoriše Jugoslaviju, koji su minirali sve tekovine Narodnooslobodilačke borbe i ponovo vratili teritorije Jugoslavije pod tuđu vlast i u srednji vijek. Na sahrani mu niko ne posla nikakav vijenac i niko mu ne održa nikakav govor. Naprotiv, njemu, komunisti, čija noga nikada nije prekoračila prag kakve džamije ni kao dijete, njemu koji ni sina nije osunetio, angažovali su hodžu (sjetite se da Majki Fatimi nisu smjeli da privedu hodžu ni u posmrtnoj povorki!) da mu očita prigodnu molitvu iz KUR'ANA, a pošto su dan prije, falsifikovanim telegramom (tobože ga žena zove da se hitno vrati u Ženevi!), udalili iz Crne Gore Kaplana, za koga su znali da neće dozvoljiti to vrijeđanje posmrtnih ostataka ove izuzetno važne i zaslužne ličnosti Ulcinja, Crne Gore i Jugoslavije. Nijedan list Crne Gore nije dao ni najkraću vijest o njegovoj smrti. Ova uvreda, učinjena njemu, nož je u leđa bratstvu i jedinstvu vjerski razjedinjenih Srbo-Crnogoraca.

O pukovniku Dževdetu Resulbegoviću pisali su mnogi, a njegov brat Kaplan napisao je i njegovu opširnu biografiju, koja čeka da se objavi.

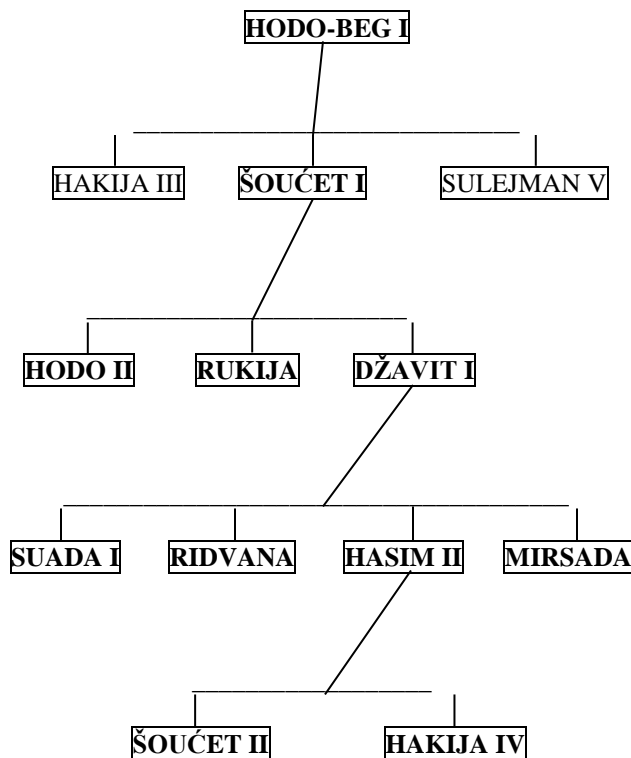
1) ALIBALI, Hysen: **VITET E ZJARRTA**, Skadar 1999.

2) **IZ ISTORIJE ALBANIJE**, Beograd 1969, str. 231, studija Ali Hadri-a **Narodnooslobodilačka borba u Albaniji**.

PODLOZA HODO-BEGA I
 – i Jahja-bega IV –

PODLOZA ŠOUĆET-BEGA I

PREDSJEDNIK HODO II

Hodo je prvi sin čuvenog ulcinjskog pomorca Šoućet-bega Resulbegovića. Rodio se u Ulcinju 1925. godine. Tu je završio građansku školu, a kasnije, poslije DSR, završio je i škole visoke stručne spreme, po partijskoj liniji.

Još za vrijeme rata učlanjen je u SKOJ i doprinio je Narodno-oslobodilačkoj borbi svog naroda, kao i svi drugi mladi Resulbegovići. Poslije rata radio je u Opštini grada Ulcinja, gdje je primljen u Partiju. Kasnije je prešao sa službom u Sreski narodni odbor u Ulcinju i u Predsjedništvo Vlade Crne Gore, odakle se poslije izvjesnog vremena vraća na predašnju dužnost u Opštini Ulcinj.

Hodo je uvijek bio na raspolaganje svoje Partije i išao na one dužnosti, radio je tamo, gdje su ga postavljali i naredili mu. Tako on, za izvjesno vrijeme, po nalogu Partije, radi i u Radio-stanici Podgorice, pa se otuda opet vraća na predašnju dužnost pri Opštini Ulcinj. Isto tako, po nalogu Partije, Hodo radi izvjesno vrijeme i kao član redakcije časopisa **KOHA** (= VRIJEME), koji je izlazio u Podgorici na albanskom jeziku za potrebe albanske dijaspe. Na stranicama tog časopisa on je i pisao, pa je tim svojim napisima dao značajan doprinos prije svega da časopis poprimi koliko-toliko zdrav ideološki stav, a i da se preko njega i pripadnici albanske dijaspe u Crnoj Gori vaspitaju u zdravom savremenom duhu. On je i saradnik naučne arheoloske epike, koja je istraživala podzemlje Ulcinja i objavila to.¹⁾

Jedno vrijeme Hodo je bio i sekretar Sreskog narodnog odbora u Ulcinju. A 1963. godine izabran je i za potpredsjednika Opštine Ulcinj. Godine 1965 on se bira i na položaj predsjednika te opštine, koju dužnost, kao i svaku drugu, što mu je povjerila njegova Partija, vršio je kompetentno i sa najvećom savjesnošću, posebnom spremnošću da za nju, ako ustreba, položi i svoj život.

Od 1967 do 1972. godine Hodo je bio i sekretar Opštinskog komiteta Saveza Komunista Jugoslavije. Zatim je bio narodni poslanik Republičke, pa i Savezne Skupštine. Poslije senatora Selim-bega Resulbegovića, samo se Hodo vio u takve visine. Kao što je Selim-beg bio miljenik Kralja Nikole, i Hodo je bio miljenik Josipa Broza Tita.

Hodo je kao malo koji drugi Resulbegović Ulcinja bio svijestan svog crnogorskog nacionalnog porijekla, pa su ga zato i podržale crnogorske vlasti. Ipak, po nalogu Partije, on se pravio kao da je Albanac, da bi mu i pripadnici albanske nacionalne manjine dali svoje glasove, a on, *kao njihov čovjek*, smirio njihove ekstremno nacionalističke, šovinističke i rasističke strasti.

Hladnokrvan, diplomatski umjeren, on je uvijek obavljao svoje administrativne i upravne dužnosti savjesno i odano, onako kako ga Partija učila i instruirala. Na taj način on je ostavio u Ulcinju najljepšu uspomenu. Njega su svi voljeli i poštovali, cijenili, kako Crnogorci, tako i Albanci, posebno pukovnik Luka Knježević.

U slobodnim časovima Hodo se bavio i sportom, posebno ribolovom, i to podvodnom puškom.²⁾

Za samopregoran rad i odanost svom narodu i domovini odlikovan je **Medaljom rada, Ordeniom za vojne zasluge, Ordenom bratstva i jedinstva** sa srebrnim vijencem i **Ordenom rada** sa crvenom zastavom.

Posljednje dane svog života proveo je u Ulcinju, kod svoje kuće, usamljen i povučen, sigurno i razočaran od onoga što su mu vidjele oči i kako se svršilo sve ono za što se on sa svojim drugovima kroz cio život samopregorno i tipično dinarski³⁾, odano i iskreno borio.

Umro je 2005. i sahranjen svim odgovarajućim počastima.

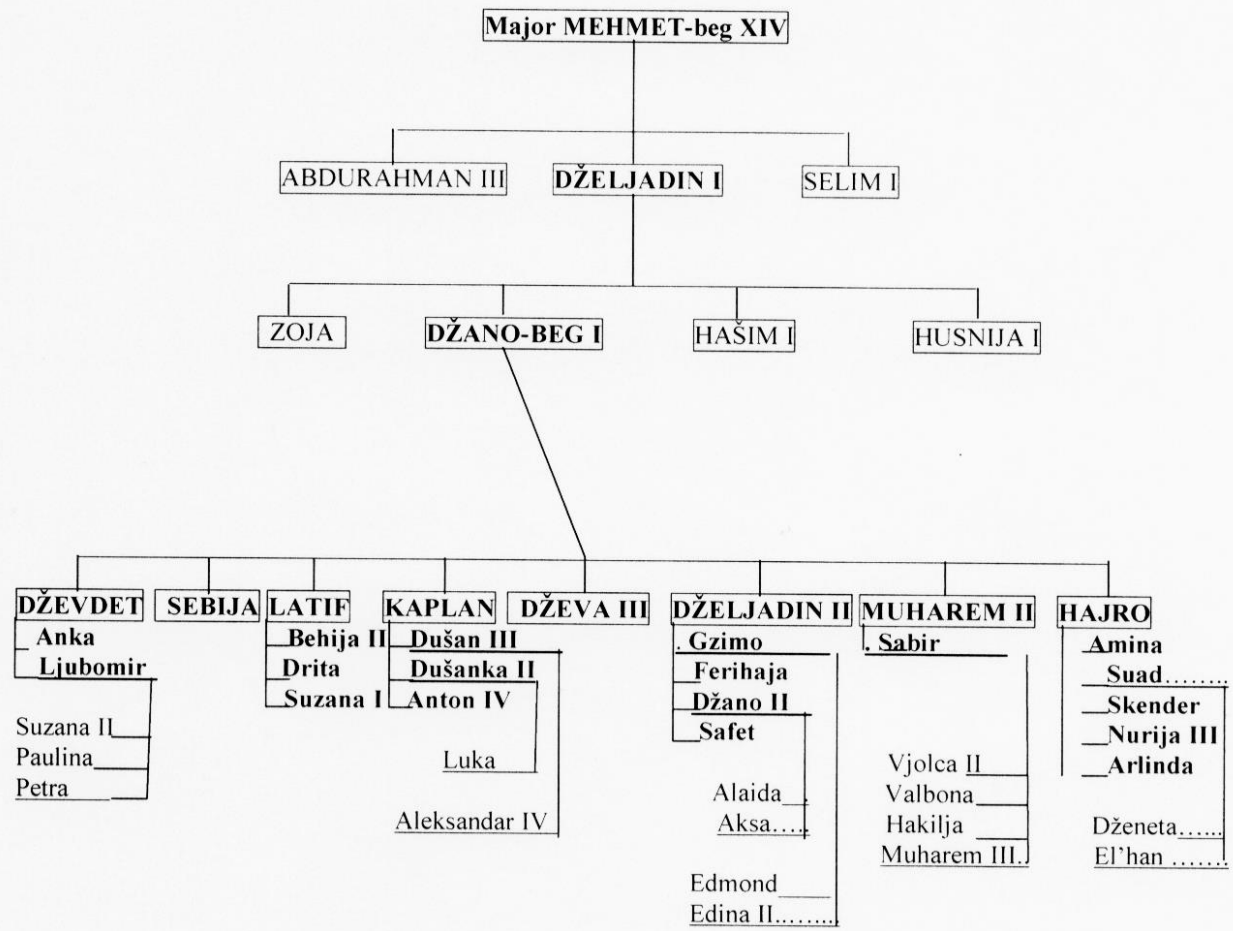
Hodo se oženio Nazićom, kćerkom Arslana Mavrića, poznata muslimanska porodica iz Ulcinja, grčkog nacionalnog porijekla. Iako mu supruga nije rodila nijedno dijete, oni su živjeli srećni i tješili se djecom brata Džavita, posebno Hasima, koji ga naslijedio i čuva svu njegovu dokumentaciju, medalje i biblioteku.

1) BOSKOVIC, Djordje i co: **ULCINJI I**, Beogrda, 1981, str. 3.

2) DESNICA, dr Gjoko: **ISTORIJA I POREKLO STANOVNIŠTVA ULCINJA**, - Beograd, 1990, str. 109.

3) Riječ je o balkanskom dinarskom tipu ljudi, nazvan tako po planini Dinara, a koje odlikuje krajnja duševna odanost, bez ikakvih rezervi, problemima i idejama vremena.

LOZA MAJORA MEHMET - BEG XIV
- Podloza Džano-bega I -

KAPETAN LATIF

Latif je drugi sin pomorca Džana I Resulbegovića i Nurije Metanović. Rođen u Ulcinju 01.12.1929. godine. Tu je završio građansku školu.

Italijanske fašističke okupatore domovine, iako je tek bio napunio 12-tu godinu života, dočekaio je palbom iz lovačke puške svog oca, a braneći tako jugoslovensku zastavu na Lučkoj ispostavi sela Sveti Nikla, na obali Bojane, svoju majku, svoje sestre i tri svoja mlađa brata, koji su tu živjeli, jer im je tu radio otac kao službenik te ispostave, a tih dana se nalazio na frontu, gdje se branila Jugoslavija od fašističkih agresora.

Za vrijeme DSR radio jedno vrijeme kao konobar u Skadar, kod vlasnika restoranta Maljo Trašani, gdje je krio ne samo svog brata Dževdeta, ilegalac i partizan, pred potjerom fašističke džandarmerije, već i njegove drugove.

Poslije rata se vraća u Ulcinj, jer nije pristao da uzme albansko državljanstvo. Zaposlio se za kratko vrijeme kao običan mornar na brodovima crnogorske obalske plovidbe, zatim se upisuje u Pomorskoj školi u Sušak (Hrvatska), gdje se specijalizirao za motoristiku brodova više tonaže. Iz škole odlazi na otsluženje vojnog roka u Jugoslovenskoj ratnoj mornarici.

Pošto se u školi specijalizirao za motoristu, on i u vojsci upravlja motorom ratnog broda. Tako se tri godine uzastopno ispracticirao u tom poslu do te mjere, da se - poslije prelaza u civilnoj mornarici - afirmirao kao specijalista i najbolji motorista iz Ulcinja. Svi motoristi crnogorske obalske plovidbe, kad god bi imali problema sa svojim motorima, zvali su Latifa u pomoć.

Upravo zato što se istakao kao jako spreman motorista, premještaju ga na prekookeanske trgovačke brodove Jugoslavije. A kad su Jugosloveni prodali Italijanima taj brod, na kojemu je radio Latif kao motorista, novi italijanski vlasnik ga kupuje pod uslovom da sa brodom pređe u njegovu službu i Latif. To je bio brod IGNATIA, sa panamskom registracijom.

Sa tog broda Latif je prešao i u druge prekookeanske brodove Italije i drugih zemalja, pa veći dio svog života provodi na palubi broda, po okeanima i kontinentima, daleko od Ulcinja i svoje porodice, ne samo mjesecima, već i godinama.

Kada su Švajcarci kupili prekookeanski brod, na kojemu je radio Latif kao motorista, i oni ga kupuju pod uslovom da pređe u njihovu službu i Latif. Poslije izvjesnog vremena, sa dužnosti motoriste, Švajcarci ga unaprijeduju na dužnost noštruma, pa i na dužnost kapetana broda.

Kao kapetan prekookeanskog broda švajcarske trgovačke mornarice on je i izašao u penziju.

Još dok je radio na brodovima obalske plovidbe, posebno kad je prešao na prekookeanske, Latif je učinio mnogo za svoje zemljake, bez obzira na njihovu vjersku i nacionalnu pripadnost. Posebno je mnogo pomagao Albancima, ne samo po partijskoj liniji, kao komunista, već i po svojoj savjesti. On ih je zapošljavao i učio mornarskoj vještini, pa je mnoge učio i da upravljaju motorom i brodom. Sa njima on je zaposlio na moru i svoja tri mlađa brata, Dina, Muharema i Hajrudina, od kojih će drugi, jednog dana postati i kapetan broda.

Kad su u Ulcinju mjesni kapetani brodova imali jednu proslavu, pozvali su i Latifa, pošto je tada već bio u penziji. Ali, od kad se saznalo da su Resulbegovići Crnogorci i da Latif podržava svog brata Akademika Kaplana, kome je širom otvorio vrata svoje kuće, promijenili su stav prema njemu. Sada ga ne spominju ni u liste najobičnijih mornara. Doduše, i njega su upozorili kao i sve druge, pa su mu i otvoreno tražili da zatvori vrata svom bratu mučeniku. Pošto im se nije povinuo, albanski ekstremni nacionalisti su ga izbrisali iz liste i najobičnijih mornara Ulcinja, kamoli kapetana. Tako, u knjizi Maksuta Haxhibrahimija **ULCINJSKI MORNARI KROZ VJEKOVE**, naćićete i ime njegovog mlađeg brata Muharema (naravno - albanizirano!), ali ne i ime Latifa, pa ni u knjizi njego-

vog albaniziranog rođaka Saria¹⁾, ni u knjizi Hajra Ulćinaku²⁾. Postoji mogućnost da će ovi veliko-albaski šovinisti i rasisti izbrisati jednog dana njegovo ime i iz registra stanovnika Ulcinja.

Latif je bio član SKJ. Kao takav pokazao se dostojnim tog imena u svim okolnostima i prilikama. Posebno u odnosu na svoga brata Akademika Kaplana, koga je pošao da vidi i u zatvor Jugoslavije, pa i u zatvor Albanije. Ni jugoslovenske, niti albanske vlasti nisu mu to dozvolile. Albanske vlasti mu nisu dozvolile da se vidi ni sa djecom uhapšenog brata, da ni od njih ne sazna da je u zatvor potpuno nevin. Kad je Kaplan stigao u Ulcinj, Latif ga prihvatio i on je u njegovoj kući spavao kao kod svoje. Čim su to vidjeli oni iz UDB-e, ubacili su mu najbliže da ga ubijede da se distacira od Kaplana, intrigirajući protiv ovoga na sve moguće načine, ali bezuspješno.

Zbog njegovog dosljedno komunističkog držanja, on je stalno bio maltretiran od jugoslovenskih, titoističkih vlasti, koje su mu ugrabile svu uštedevinu u banci, pa i švajcarsku penziju. A kad je kupio kuću, godinama redom mu je nisu oslobodili, iako mu je supruga sa djecom živjela u hotelu, jer mu ni stan nisu dali.

Svojom uštedevinom Latif je kupio u podnožje Meteriza jednu staru kuću, čiji je tavan bio pod državnom zaštitom kao kulturni spomenik. Taj je tavar izgravirao u drvetu prije nekoliko vjekova jedan drvodjelac iz porodice Metanović njegove majke, poznata u istoriji duborezaca ovog dijela Balkana. Poslije zemlotresa 1979. godine kuća je porušena i za tavan se niko nije postarao, pošto je Latif, kao obično, bio na brodu, po okeanima. Tako tog tavana više nema.

U bahči te kuće Latif je izgradio novu, modernu kuću od tesanog kamena.

Oženio se Zuljom, kćerkom Jonuza Murtovića, albanizirani grk iz Ulcinja³⁾. Ona mu je rodila tri kćerke: Behiju II, Dritu i Suzanu I.

Umro je u Ulcinju 3. novembra 2000. godine, bez muškog nasljednika.

Dvije mlađe kćerke udao je za Albance, koji su preko njih naslijedili značajno naslijedstvo od ovog svog tasta: ne samo novu i staru kuću, već i maslinadu. A svakojoj od njih, prilikom udaje, dao im je i hiljaluk (zlatnu kapu), po običaju imućnih muslimana. Preko svega, dao im je kreposne, čedne nevjeste, pa i školovane, koje su postale i jako dobre majke. Potsjećamo vas da su ekstremno nacionalistički nastrojeni sunarodnici ovih zetova optužili Resulbegoviće da su od njih vidjeli samo zla. I slučaj Latifa, kao i slučaji mnogih drugih Resulbegovića (od kojih smo neke već spomenuli !), govori za suprotno: Albanci ne samo da im nisu vidjeli nikakvo zlo, već su od njih imali i značajna dobra, lično i nacionalno. Za žaljenje je što se do danas niko od ovih zetova još nije sjetio da demantira agenta jugoslovenske UDB-e i albanskog SIGURIMI-a Brisku Bahriju.

1) RESULBEGU, Sari: **RESULBEGËT DHE NGJARJET HISTORIKE TË ULQINIT**, Ulcinj 1995.

2) ULQINAKU, Hajro: **DETI DETARËT E ULQINIT**, Ulcinj 2000

3) BUROVIĆ, Kaplan: **Grčka nacionalna manjina Ulcinja**, srpske internet novine ISTINA, God. II, Br. 78, Beč 08.X.2006.

POSLANIK MAHBUB I

Mahbub, od mилоšte zvani Bubo, najstariji je sin mornara Mustafe V Resulbegovića i Rabije Hasanagić. Otac mu je bio poznat kapetan broda, koji se zvao SLANI, ulcinjska registracija.

Bubo je rođen u Ulcinju 1931. godine, gdje - odmah poslije rata - završava sedmogodišnju školu, a zatim je stekao i srednje obrazovanje.

Iako nije bio visoko obrazovan, on je među Resulbegovićima svog vremena bio jedan od posebno inteligentnih ljudi, koliko od prirode nadaren, toliko i samoobrazovanjem. A imao je i atletsko tijelo i jako prijatan ekspresivan izraz lica. Ličio je mnogo na svog rođaka Komesara Ćazima. Mahbub je mnogo čitao i studirao, a pomogao ga u tome i ujak, jedan od najinteligentnijih ljudi Ulcinja, koji se starao za njega i ostalu djecu svoje sestre, pošto su rano ostali bez oca. Velika je šteta ne samo za Resulbegoviće, već i za Ulcinj i Crnu Goru, što su ovog čovjeka vanrednih sposobnosti natovarili da radi papirima administracije i burokracije, umjesto da ga pošalju na više studije i angažuju korisnijim poslovima.

Mahbub je radio kao običan činovnik Opštine Ulcinj, zatim je bio i sekretar Sreskog suda u Ulcinju (1955-1960). Kasnije je prešao u administraciji jednog trgovačkog preduzeća. U penziju je izašao kao sekretar građevinskog preduzeća, isto tako u Ulcinju. Kako vidite - stalno zadavljen papirima.

Bio je i član Partije.

Za 25 godina uzastopno Mahbub je biran od naroda za člana Narodnog odbora. A od 1969. do 1974. godine bio je izabran i za narodnog poslanika Ulcinja u Narodnoj sku-

pštini Crne Gore, gdje je dinjitozno i časno predstavljao narod svoga grada i okoline, gdje su i zapažene njegove posebne sposobnosti, ali ne od konstruktivnih građana, koji su ga, kako rekosmo, imali i na listi komunista, već od onih koji su se borili protiv ovakvih ljudi i svakako nastojali da uguše njihove sposobnosti, ne samo zato što su bili konstruktivni građani, već i zato što su porijeklom pripadali jednoj drugoj vjeri.

Mi smo ga lično poznavali i imali prisne odnose sa njim, ne samo kao sa rođakom, već i kao sa drugom i saradnikom. Pomogao mi je mnogo kad sam na Pravnom fakultetu pisao moju disertaciju, posebno pri jednom suđenju, koje mi je 1955. godine inscenirano u Ulcinju. Pomogao mi je i u pripremanju ove knjige za njeno prvo izdanje pod naslovom RESULBEGOVIĆI – PORODIČNA ISTORIJA.

Mahbub se oženio Milihajom, kćerkom Džemala Kaplanbegovića, iz Ulcinja, koja mu je rodila dva sina i jednu kćerku: Mustafa V, Đulasfija i Enis.

Umro je u Ulcinju 1995.

AKADEMIK KAPLAN

Kaplan je treći sin mornara Džano-bega I Resulbegovića i Nurije Metanović. Rođen je 08.08.1934. godine u Ulcinju, gdje je završio sedmogodišnju školu. Gimnaziju je pohađao u Nišu, Skoplju, Dubrovniku i diplomirao se pri XV beogradskoj gimnaziji u Beogradu. Bez stipendije i stalno svakako persekutiran, studirao je prava, ali se po prvi put diplomirao na Albanologiji u Skoplju, a po drugi put na Universtetu u Tirani, Fakultet albanskog jezika i knji- ževnosti. Sem maternjeg srpsko-hrvatskog jezika, poznaje izvrsno makedonski, ruski, albanski i bugarski, a pomalo francuski, italijanski, latinski i turski.

Budući porijeklom od Burovića, u službi naroda i domovine, Kaplan je još od vremena upotrebljavao kao svoje drugo prezime porodični naziv svojih pradjedova Burovića, a 1997. je i službeno promijenio prezime RESULBEGOVIĆ u **BUROVIĆ**. On je prvi Resulbegović koji se vratio prezimenu svojih pradjedova, čime je pokazao put i dao svoj lični najpozitivni primjer rješavanja jednog od ključnih problema južnih Slovena, za što su ga jav- no pozdravili mnogi, upoređujući ga i sa najvećim jugoslovenskim muslimanima svih vremena **Skender Kulenović, Meša Selimović i Emir Kusturica**. Vraćajući se ovako na staroslavno prezime svojih pradjedova, Kaplan je ukazao

svim muslimanima što treba da čine u ovoj teškoj situaciji, u kojoj se ljudi proganjaju koliko zbog vjere svojih roditelja, toliko i zbog nacionalne pripadnosti, posebno i zbog klasnog porijekla.

Kaplan je često živio, učio i studirao pored svog brata pukovnika Dževdeta, koji je silno uticao na njegovo društveno-političko i kulturno formiranje. Kao pionir Kaplan je u Skoplju član poznate pionirske organizacije "**Kar-poš**", u kojoj su primani samo odlični učenici i iz posebnih, za partiju i vlasti povezane porodice. Kao omladinac član je Biroa Narodne omladine ženske gimnazije u Skoplju, pionirski rukovodilac u Nišu i delegat na Kongresu omladine u Beogradu, gdje se istakao jednim svojim posebnim disidentnim govorom u vezi Trsta i opštih demonstracija te godine, razvijene ulicama Beograda i širom Jugoslavije. Tri puta je predložen za člana partije, ali nijednom nije i učlanjen. Prvi put se tome suprotstavio njegov brat Dževdet, misleći da još nije zreo za to. Drugi put je odbio sâm, vidjeći da se sa jugoslovenskom stvarnošću ne može složiti, dok je treći put predlog odbio praveći se da je već član partije. U međuvremenu svi su za njega mislili da je član partije i bili tvrdo ubeđeni za to. Kad je jedan dan rekao jednom svom drugu da nije član partije, ovaj je izjavio glasno: "*Pa šta će mene Partija u njene redove, kad tamo još nije primila Kaplana?!*"

Kaplana ne samo što nisu primili u partiju, već su ga isključili i iz Omladinske organizacije, pa ga razveli i od vjerenice **Margite Baletić**, kad mu je 1950. godine uhapšen otac. Tada je Kaplan, od očajanja za njom umalo izvršio samoubijstvo, a ona - od tuge i žalosti - poslije nekoliko mjeseci - umrla.

Njegov brat Dževdet bio je odličan student na Vojnoj akademiji. Kao takav pripadalo mu je da pređe sa službom u Gardi republike. Da bi to spriječili Titoisti nastoje da mu ocrne biografiju preko oca, koga mu hapse potpuno nevinog, a u proljeće 1951. godine stavljaju mu u policijsku obradu i brata Kaplana da tobože emigrira za Italiju, i na granici mu ga hapse. Pošto još nije bio napunio 18-tu godinu, Kaplana su držali cijelo ljeto u barski zatvor i pustili neosuđenog na dan kada je brodom iz Herceg Novog stigao u barsku luku Dževdet, koji se vraćao u Ulcinj sa diplomom Vojne akademije u tašni. U zatvoru Kaplanu daju i biljet za brod. Kad su se na brodu sreli ova dva brata, Dževdet je odmah shvatio zašto su mu uhapsili i oca i brata, ali je ćutao i ni riječi nije rekao nikome, ponajmanje Kaplanu, koga opet uzima pored sebe i pod svoju zaštitu.

Preko Dževdetove žene UDB-a čini sve da se Kaplan udali od školovanja, pošto su shvatili da raspolaže posebnim književnim talentom i vanrednom bistrinom, sposobnostima i predispozicijama da postane veliki čovjek – **grand homme**, kako će ga nazvati svjetska štampa kasnije. Tobože zato što je na listi UDB-e kao narodni neprijatelj, ona nastojala da ga Dževdet izbacila iz kuće i vrati u Ulcinj, koji tada nije imao nikakvu srednju školu, a otac nije mu bio u stanju da plaća za njegovo školovanje u neko drugo mjesto. Šesti razred gimnazije on završava zahvaljujući svom razrednom drugu, Srbin pravoslavne vjere **Zoran Janković**, čiji su ga roditelji primili kod svoje kuće.

U ljeto 1952. godine, u Ulcinju vrše atentat na Kaplana, insceniran od UDB-e. Spasio ga sigurne smrti Crnogorac pravoslavne vjere **Vaso Čaušević**. Tom prilikom slomio je lijevu nogu.

Majka Nuriya

U septembru nastavio je školovanje pri dubrovačkoj gimnaziji. Misleći da ga finansira **Jonuz Murtović**, otac njegove vjerenice, UDB-a mu razara tu vezu. A pošto je te godine objavio i disidentnu poemu **BOJANA**, sa posebnim impenjiranjem UDB-a se sada aktivizira protiv njega.

U septembru 1953. godine Kaplan se bira za glavnog i odgovornog urednika beogradskog lista **ISKRA**. Tada udbaši pobjesniše: nema tog zločina koji nisu učinili protiv njega. Ne samo što mu svakako sabotiraju učenje, ne samo što mu ubacuju u krevet svoje prostitutke (da bi ga zarazile i tako našli razlog da ga izbace iz škole!), već ga provociraju da se poveže i sa jednom bandom falsifikatora. A pošto im i to propade, huškaju falsifikatore da ga ubiju. Kaplan se krajem decembra 1953. godine za dlaku spasio metka, a u junu iduće godine diplomira se odličnim uspjehom.

Poslije toga nastavlja studije, gdje ga opet sabotiraju i nastoje da ih ne završi. Za to upotrebljavaju i Paulinu, ženu njegovog brata Dževdeta. UDB-a šalje svoje ljude i u sali, gdje Kaplan polaže državni ispit, da ga na silu izvedu, tobože na otsluženje vojnog roka. Opet bez uspjeha, jer je šef Katedre albanologije, prof. dr **Petro Janura**, intervenisao i izbacio ih iz sale.

Kaplan je počeo da radi kao glavni i odgovorni urednik beogradskog lista **ISKRA**, zatim kao dopisnik škotskog lista **FLAKA E VLLAZNIMIT**, pa kao nastavnik u Tetovo, kao revizor u Albaniji, pa opet, tamo, kao nastavnik i profesor književnosti. Najzad, od kada je stigao u Švajcarsku 1991, profesionalan je književnik, član Saveza književnika Jugoslavije od 1956, član Saveza književnika Albanije od 1966 i član Saveza književnika Švajcarske od 2002.

Od 1991. on je, kao književnik, i **Počasni član** Akademije nauka i umjetnosti albanskih intelektualaca, a kao naučnik (balkanolog i albanolog) i sekretar Otsjeka te Akademije za albanski jezik i književnost. On je i počasni član mnogih kulturno-umjetničkih društava, pa i doživotni počasni pretsjednik KUD Ulcinjana u Švajcarskoj. On je i počasni član mnogih redakcija listova, revija i časopisa. Početkom 1992. izabran je za počasnog pretsjednika Albanskog humanitarnog društva u Švajcarskoj. Od 1993. izdaje u Ženevi periodičnu reviju **YLBERI** (DUGA) jedini disidentni organ štampe na albanskom jeziku, koja je odigrala vanredno značajnu ulogu među Albancima Albanije i njihove dijasporu po svijetu, za što su se zavjerili protiv nje i proganjali je ne samo albanske vlasti sa svojim nacionalistima i šovinistima, već i jugoslovenske (srpsko-crnogorske i makedonske), tako da je Akademik Kaplan bio prinuđen da prekine njeno izdanje. Godine 1994. počeo je da objavljuje i godišnjak **ULCINJ**, isto tako jedini organ disidentne štampe na srpsko-hrvatskom jeziku, ali je i u tome sabotiran, koliko od jugoslovenskih vlasti, toliko i od albanskih, pa je bio prinuđen da prekine izdanje i tog godišnjaka, koji je još u svom prvom broju postao izvor istine i dokumenata o Crnoj Gori i Crnogorcima.

Vojnu obavezu odslužio je u Bitolj, Gostivar i Skoplje.

Povodeći se primjerom svog brata, koji se oženio Crnogorkom pravoslavne vjere, i Kaplan se spremao da se oženi Srkinjom pravoslavne vjere, zvana **Ivanka**. Kao što su ga razdvojili od vjerenice Margite, UDB-a ga odvaja i od Ivanke. Tada se on, po prvi put, oženio 1956. u Tetovo vanrednom ljepoticom, zvana **Ferihaja Hajrula**, Turkinja, koja se uvukla u njegov život instruirana od UDB-e. Pošto je odigrala određenu ulogu, UDB-a je povlači, razara taj brak, ne samo sa ciljem da nju objesi drugome oko vrata, opet sa misijom, već i da bi slomili Kaplana, ako ne i da bi mu prouzrokovali koju traumu. Srećom, u tom braku Kaplan nije imao djece i, svijestan što ciljaju Titovi udbaši, preboljio je sve stoički.

Po drugi put se oženio Vlahinjom iz Albanije, zvana **Vera Ziu**, sa kojom ima dvoje djece: **Dušan** (rođen 1964. u Ljušnje-Albanija) i **Dušanka** (rođena 1966. u Ljušnje). Albanski SIGURIMI, pošto su imali plan da Kaplana vrata Titu u zamjeni za jednog svog prebjeglog književnika, učinili su sve da se on ne oženi. Čim bi vidjeli koju žensku koja mu se približava, odmah bi je otrgli od njega. Pa i Vlahinju Vera Ziu, iako je bila u sedmom mjesecu bremenitosti, persekutiraju, otpuštaju sa posla i kažu joj: *"Što će ti taj Jugosloven?! Ostavi ga! Mi ćemo ti naći boljeg muža, Albanca...Izvršićemo ti i pobačaj i vrtićemo te opet na posao gdje si bila!"* Pošto nije pristala, učinili su joj sve provokacije da ne rodi to dijete živo. A pošto je rodila, opet su nastavili sa njihovim zločinima da bi to dijete umrlo. Pošto mu je Vlahinja rodila drugo dijete, pala je najzad u ruke SIGURIMI-a i, preko nje, učiniće Kaplanu ne samo sabotaciju njegovog stvaranja, već i najmonstruoznije provokacije. Tako mu je i ovaj brak porušen.

Po treći put se oženio u Švajcarskoj, Albankom iz Albanije, zvana **Etleva Minxalli**, kćerka ujaka albanskog kneza **Skendera Zogu**. Tu, u Ženevi, 1993. rodio mu se sin **Antonije**, ime ovo koje je nosio i jedan biskup ove porodice. I u ovaj su mu brak zabili nos i učinili sve da mu ga razore.

Ništa manje već pet država bore se protiv njega. Kako im odoljeva, samo Kaplan to zna.

Dok je bio na otsluženju vojnog roka, provocirali su ga da ubije svog komandanta, da bi imali čime da opravdaju njegovo hapšenje. I ta im provokacija propada, a hitnom intervencijom brata Dževdeta, koji - pošto zna da ga provociraju - smjelo ustaje u njegovu odbranu. Poslije toga Profesora Burovića nastavljaju da provociraju *"muslimanima"* i njihovom organizacijom *"Mladi musliman"*. Posebno ga provociraju Albancima, zatvaranjem škola na alban-

skom jeziku u Ulcinju, "tajnim" letcima u Tetovu, zabranjenom literaturom, učenicima, albanskom zastavom. Udbin provokator **Sabri Ramiz Sadiku**, Albanac, penje ga na Šar Planini, pokazuje mu albansku granicu, i poziva ga da emigriraju tamo. Ma da nije ni posumnjao da ga provocira, on mu odgovara: "Učitelja kao ti, Sabrija, i književnika kao ja, ima Albanija na pretek. Nema Albanija potrebu za nas. Ova zemlja i ovaj narod ima potrebu za nas. Zato i treba da ostanemo ovdje, da radimo i da se borimo, za jednu ljepšu i srećniju budućnost ovog naroda!"

Umjesto da ga ostave na miru i da ga podrže u tom njegovom stavu, UDB-a nastavlja sa policijskom obradom Kaplana, pa i još gorim provokacijama. Mislili su, izgleda, da je u ljeto 1956. godine uspostavio tajnu vezu sa albanskim vlastima, kad mu je otuda došla u posjetu sestra Sebija.

Početkom godine 1959, Izdavačko preduzeće RILINDJA u Prištini prihvata za objavljivanje četiri knjiga Profesora Burovića: dvije zbirke pripovjedaka - **ULCINJSKI POMORCI** i **IZMEĐU DVA PLAVETNILA**, zbirku novela **TRAMUNDANA**, kao i novo, zasebno izdanje romana **FANOLA**. UDB-a nije mogla da dozvoli izdanje ni jedne jedine knjige, jer bi time autoritet i afirmiranje ovog književnika buknuo na sve strane Jugoslavije. Zato, 4. marta 1959. godine, uhapšen je po drugi put od UDB-e i kažnjen potpuno nevin, tobože za neprijateljsku propagandu protiv narodne vlasti, socijalizma, bratstva i jedinstva, a u stvari da bi mu prekinuli književno stvaranje, za koje su bili svjesni da je disidentno.

Sada su se izjavili protiv narodne vlasti, socijalizma, pa i protiv bratstva i jedinstva upravo oni koji su njega osudili tobože za to. Svojim emigriranjem, životom, krvlju i publicističkim, književnim, posebno naučnim stvaranjem, on je višestruko dokazao da je kažnjen potpuno nevin. Lično javni tužilac, u sudskoj sali, u njegovoj posljednjoj riječi, umjesto da ga proglasi za neprijatelja, proglasio ga za **konstruktivnog građanina**, primjer ovaj bez precedana u istoriji svijeta.

U zatvoru Tetova, lično šef UDB-e, pukovnik **Doko Mitrevski**, oblio ga u krvi, pa je više puta pokušao da ga i fizički likvidira. Opet interveniše brat Dževdet. Pred sudom Profesor Burović se od optuženog obrće u tužioca i čijnenicama dokazuje kriminalni karakter tzv "narodne vlasti" Josipa Broza Tita i njegovog "specifičnog socijalizma".

Svjedoci optužbe su albanski književnik **Adem Demaçi** i provokator u službi UDB-e Albanac **Barhi Birsku**, koji je "svjedočio" kako su ga instruirali. Demaçi, vidjeći da su ga udbaši izigrali (obećavajući mu da će ga pustiti iz zatvora!), porekao je pred sudom sve svoje laži, koje je pod istragom izjavio protiv Profesora Burovića, tada poznat među Albancima sa pseudonimom **Kallushi**. On pokušava i da ga brani. Konkretno evo šta je rekao:

1. **Adem Demaçi**: "Slušajte, meni je hladna ćelija, sve što sam rekao (protiv Kaplana Kaluša pod istragom!-SS) nije tačno. Niti je Kaluš neprijatelj ove zemlje, niti je istupao neprijateljski. Naprotiv, prijateljski je raspoložen i nema nikakve veze sa stvarima koje mu se stavljaju na teret ».¹⁾

Tom prilikom Adem izjavljuje pred sudom da mu je Profesor Burović rekao *da se oženi Srpkinjom, pa da i tako doprinese bratstvu i jedinstvu jugoslovenskih naroda i Albanaca*.²⁾

2. **Brisku Bahrija**: "Kaplan Kaluš je Albanac, velikoalbanac. On je protiv bratstva i jedinstva. Hoće da ruši Jugoslaviju i da u njenin oblastima izgradi Ve-e-eliku Albaniju ».³⁾

Tako je govorio B.Brisku 1959. godine, pred sudom u Tetovu. U maju 1993. godine, u Tirani, preko enverovskog lista JEHONA ovaj Albanac, koji se i 1994. godine busao u prsa za "marksizam-lenjinizam", izjavljuje: "Kaplan Resulbegović je Crnogorac. On je malo srpsko štene. Špijun UDB-e, koji se bori protiv Velike Albanije, jer bi htio da Albanci na Kosovu, u Makedoniji i Crnoj Gori imaju samo neka beznačajna prava, a ne i pravo na otcepljenje i prisajedinjenje Albaniji...I pored ovih mrcina, koje nam se suprotstavljaju, mi ćemo srušiti Berlinski zid i stvoriti Veliku Albaniju! »⁴⁾

Tako je Profesor Burović kažnjen potpuno nevin na **18 mjeseci strogog zatvora**. Tom mu je prilikom razorena i porodica, prostituisana žena, pa mu je opljačkan i stan. Oteli su mu i uštedevinu u banci.

Izdržavajući kaznu u KPD "Idrizovo", kraj Skoplja, Profesor Burović ne stoji skrštenih ruku. Kao rijetko ko, on se angažovao i radio sa zatvorenicima, da bi ih osvijestio u vezi jugoslovenske stvarnosti. U prostorijama tog zatvora on organizuje prve ćelije nove tajne političke partije Jugoslavije.

Njegovi izjavljeni albanski neprijatelji, preko štampe, vidite što kažu za njega:

1. **Ismail H. Ajeti**: "Svi politički uhapšenici iz Idrizova imali su posebno poštovanje za Kaplana. On je tamo bio ne samo književnik, već i učitelj i poštovani pedagog za sve, jer se sa zatvorenicima ponašao toliko dobro, da nije ostavio nikakav prostor za sumnju. Kaplan je volio Kosovce...Jednom prilikom slušao sam Kaplana kad je argutovao njegove romane. Njegova izlaganja slušao sam sa mojim drugovima uz jedan visoki pijetet, kad god smo imali slobodnog vremena. I ne čudim se sebi kako sam ga slušao sa tolikim zadovoljstvom (sa sadašnjeg stanovišta, 1997),

ali se čudim kako je Kaplan uspevao da ubijedi mnoge visoke intelektualce, koji su se tu nalazili...Kaplan mi je dao jedno pismo za Esata Mekuli, koje sam tajno iznio iz zatvora i predao ga Esatu lično..."⁵⁾

Supruga Vera

šten iz zatvora, prebjegao je za Albaniju, stopama generala **Vlada Dapčevića**, koga je lično poznao. Kad čuje tamo da je General Dapčević prešao u Sovjetski savez, i Profesor, kao dobar vojnik, traži da ide za njim. Za njegovu nesreću, upravo tih dana je SS prekinuo diplomatske odnose sa Albanijom. Profesora tada interniraju u koncentracioni logor jugoslovenske emigracije u Čermi (okolina Ljušnje). Tako je zaglavio u toj Golgoti (kako ju je nazvao još 1952!), odakle mu nisu dozvolini da pođe ni kod Fidel Kastru, ni kod Mao Ce Tunga, pa ni kod Ho Ši Mina, na frontu Vijetnama.

U tom kampu stavljen je na policijsku obradu, da bi mu dozlogrdilo sve i da uloži molbu za povratak u Jugoslaviju, te da tako opravdaju njegovu razmjenu sa albanskim književnikom **Martin Camaj**, koji im je prebjegao kod Josipa Broza Tita. Čim je M.Camaj saznao što mu se sprema, prebjegao je iz Jugoslavije u Italiju.

Tada E.Hodža, za osvetu Titu, koji je Martinu objavio tri djela, objavljuje Profesoru Buroviću isto tako tri djela, koja, i pored njihovog disidentnog karaktera, nastojava da iskoristi u svoje ciljeve. Istovremeno nastavljaju da ga provociraju i zločinački tretiraju, da bi on napravio koji zločin i da tako opravdaju njegovo hapšenje, pošto je svojim stvaranjem konkurisao Hodžinog rođaka i miljenika **Ismaila Kadare**, a i zato što se njegovo stvaranje, sa očitim karakterom disidencije, sigurno nije svidjelo kliki na vlast.

Od prvog dana, roman **IZDAJA** Profesora Burovića imao je odjek bestselera ne samo širom Albanije, već i u svijetu, posebno u albanskoj dijaspori. Odmah je proglašen za *remek djelo albanske proze svih vremena* i za JE-VANDJELJE albanskog patriotizma, pa se njegov jezik traži da se proglasi i za opšte-službeni i književni jezik Albanije. Odjek je bio tako veliki, da su u Albaniji počeli klicari: "Enver Hodža - Kaplan Resuli!". Sa Kosova majke pišu svojim izbjeglim sinovima: "Puno pozdrava Enveru i Kaplanu!" Preko mikrofona Bi-Bi-Si-a javlja se i tada najveći albanski intelektualac i književni kritičar **Tajar Zavaljani**, koji kaže: "Jedino vrijedno djelo objavljeno u Albaniji poslije Drugog svjetskog rata je roman Kaplana Resuli IZDAJA..."

Od albanskih profesora jezika i književnosti, jezik romana IZDAJA, geginski dijalekat, toliko omražen i nepodnošljiv od Envera Hodže i njegove klike, predlaže se za službeni, književni i nacionalni jezik svih Albanaca.

Tako je on faktički eklipsirao Ismaila Kadare, rođaka i miljenika E.Hodže. To se počelo i glasno govoriti, a sada se to priznaje i premo medija od samih najvećih albanskih intelektualaca.

Na Aprilskom plenumu 1966. godine Saveza književnika Albanije, Profesora Burovića - u znak poštovanja i najveće ocjene njegovog romana - postavljaju na tribunu plenuma, a na naslovnoj strani glavnog organa tog Saveza, list DRITA, objavljuju mu fotografiju pored Ismaila Kadare, Jakova Dzodze i Dimitra Džuvani-a, sa podnaslovom: "Najveći savremeni albanski književnici".

Sa tribine tog Plenuma on je održao govor bez presedana u istoriji Saveza književnika Albanije: on je smjelo hvalio jugoslovenske književnike Njegoša i Andrića (dobitnika Nobelove nagrade), kao i mnoge druge jugoslovenske književnike. Smjelošću koja je samo njega karakterisala, on kritikuje **Ismaila Kadare**, a za njegova ideološka skretanja. Na tom plenumu se Profesor sudara i sa ministrom Kulture **Fadilom Paçrami**, pa i sa albanologom **prof. dr Selman Riza**.

Godine 1969, prilikom diplomiranja na Universitetu u Tirani, sudariće se i sa akademikom **prof. Mahir Domi**, predsjednikom državne komisije, a u odbrani istorijskih istina, koje albanski akademici falsifikuju.

Sve ovo potstiče kliku Envera Hodže da likvidira Profesora Burovića. Zato oni pospješuju provokacije. To Profesor primjećuje, pa odmah i protestira. Sastaje se zato i sa predsjednikom Republike Albanije **Hadži Lleshi**-em, kome se otvoreno žali za provokacije i protuzakonski tretman, koji mu se čini od albanskih vlasti.

Na njegova protestiranja oni mu odgovaraju sa još gorim i prljavijim provokacijama, monstruoznim maltretiranjem, bez presedana u istoriji čovječanstva: provocirali su ga da ubije i svoju suprugu, pa i rođenu djecu, da bi minirali njegov veliki autoritet i da bi ga učinili omraženog i među najbližima, posebno u emigraciji i među Albancima, kod kojih je, poslije objavljivanja njegovog romana IZDAJA, uživao nesrazmjerno veliki ugled i poštovanje. U policijskoj obradi Profesora Burovića uzimaju učešća ne samo perfekcionirani za to viši oficiri i generali SIGURIMI-a, već i lično predsjednik Albanije Haxhi Lleshi, pa i ipsissimus Enver Hodža.

Za njegovo hapšenje su intervenirali i iz Beograda. Prilikom uspostavljanja novih diplomatskih odnosa između Albanije i Jugoslavije, jugoslovenske su vlasti postavile uslov da se zabrane u Albaniji njegova djela i da im ga predaju, ili da ga uhapsu. **Enver Hodža** je odmah preduzeo insceniranje, pozvao ga na planini Dajti, iznad Tirane, da ga "vježba za diversanta", da bi ga tobože misijom poslao u Jugoslaviju, pa da izvesti UDB-u gdje im je. Iako nije ni posumnjao šta mu se sprema, Profesor je odbio da ide ilegalno u Jugoslaviju tom "misijom".

Tada E.Hodža naređuje da ga stave u policijsku obradu da ubije ženu i djecu, dok sâm piše govor o ubijstvu žena od "ljubomornih" muževa, koji je planiran da se, kao jako « važan », "istorijski" govor, održi javno, odmah poslije hapšenja Profesora. I ne sumnjajući što mu je spremio Enver, Profesor mu je izgorio taj govor u ruke, pa ga E.Hodža objavio kao tobože održan u Politbironu Partije.

Pošto su mu propale sve provokacije, E.Hodža naređuje pukovnika **Skender Backu**, šef kontra-obavještajne službe Albanije, da se lično angažuje policijskom obradom Profesora, da skuplja i instruiira svjedoke protiv njega, pa i u insceniranju političke antienverovske organizacije, na čelu koje je mislio da postavi Profesora, da bi ga kao takvog osudio na smrt. I Enver i njegovi okoreli kriminalci znali su sasvim dobro, ako mu kuršumom ne začepu usta, da će imati posla sa ovim književnikom i naučnikom, koji im ne upada u klopke.

Uhapšenom emigrantu **Nazmi Beriša**, po nacionalnosti Albanac sa Kosova, S.Backa kaže: *"Daj nam jednu izjavu protiv Kaplana, pa ćemo te odmah pustiti iz zatvora! Bilo i lažnu! Ne mora biti istina!...Što ga braniš, bre budalo?! Pa on nije Albanac! On je Crnogorac! On je agent UDB-e! Mi ćemo ga i bez tvoje izjave kazniti! Iskoristi priliku da izađeš iz zatvora!"*⁽⁷⁾

Druge su provocirali da krađu i, pošto su ih uhapsili, rekli im: *"Za krađu ti pripadaju 12 godina zatvora. Svi će te mrzeti, i žena će te ostaviti kao lopova. Nudimo ti da izađeš pred sud kao član organizacije Kaplana Resuli. Samo 12 godina ćemo te osuditi, ali ćemo te tretirati bolje, pustićemo te i prije izdržavanja cjelokupne kazne i nećemo dozvoliti tvojoj ženi da te ostavi!"*

U međuvremenu su Profesora izolirali i od najbližih. Rekrutovali su protiv njega i ženu mu, preko koje mu sabotiraju stvaranje i čine najprljavije provokacije, monstruozne.

Pošto im nije uspjelo da insceniraju tajnu organizaciju, odmah poslije hapšenja Profesora, uhapsili su i mnoge druge, na sve strane Albanije, rasprostrući glasove da su članovi udbaške organizacije Profesora Burovića, koji je tobože došao iz Jugoslavije sa misijom UDB-e da ubije Envera Hodžu i da izvrši u Albaniji prevrat, pa da Albaniju proglasi za sedmu republiku Jugoslavije. Tako su uhapšeni general **Sadik Bekteshi**, **Ramadan Fasliu**, **Sadri Ahmeti**, **Murteza Bajraktari**, **Gani Skura**, **Tefik Dedinca**, **Gani Demiri**, **Aziz Žilivoda**, **Namik Ljuci**, **Selim Kelmendi**, **Idriz Zeqiraj**, **Kadri Aslani**, **Cuf Jonuzi**, **Kurt Kola**, **Njazi Bulukbashi** i dr. Neki su od njih pristali da daju deklaracije protiv Profesora, pa su oslobođeni zatvora ili kažnjeni zasebno, ali blago. Drugi, koji nisu pristali da daju deklaracije, kažnjeni su strogo, kao General Bekteshi, Nazmi Beriša, Selim Kelmendi (ubijen je u zatvoru), Namik Ljuci (spasio ga ubistva Profesor), Gani Skura, Tefik Dedica i dr.

Širom Albanije, sa Sjevera na Jug, insceniraju se sudski procesi, gdje neki, kao **Cuf Jonuzi**, koga Profesor dan-danas ne poznaje, izjavljuju da su članovi njegove organizacije, da ih je lično on organizirao, a sa ciljem da ubiju E.Hodžu, da izvrše prevrat u zemlji i da Albaniju prisajedine Jugoslaviji.

Nazmi Beriša, čim se spasio zatvora i Albanije, objavio je u Oslo (Novreška) čitavu knjigu u odbranu Profesora Burovića, priznajući da mu je Profesor spasio i život i čast, dostojanstvo. Ova će se knjiga zatim predstaviti Organizaciji Amnesty International, koja će intervenirati kod albanskih vlasti da puste Profesora Burovića iz zatvora.

Kadri Aslani ne samo što nije pristao da laže protiv Profesora, već je i javno izjavio da su ga organi SIGURIMI-a pozvali da izađe pred sud kao član organizacije Profesora Burovića, tobože će ga za to u zatvoru tretirati bolje za njegovih 12 godina zatvora kao lopov: sve su mu krađe bile inscenirane od SIGURIMI-a, da bi ga kaznili kao saradnika Profesora.

Književnik **Sadri Ahmeti**, pred sudom, od svjedoka optužnice preobraća se u advokata Profesora Burovića. Branio ga sjajno, ali pred kim?! Sud je dobio naredjenje od E.Hodže da kazni Profesora, a ne da sudi o njegovom problemu.

Murteza Bajraktari se isto tako od svjedoka optužnice okrenu u branioca, demonstrirajući nervno rastrojstvo, jer su ga pod istragom mučili i, tražeći od njega da laže protiv Profesora, traumatizirali.

Potražnjom Profesora, pozvan je pred sud kao njegov svjedok, kao svjedok odbrane, i najveći albanski književni kritičar **Razi Brahimi**, komunista, sa kojim je Profesor imao prisno prijateljstvo. I Razi ga brani, ali pred kim?

Na čelu liste svjedoka protiv Profesora su:

1) Piskaralo **Agim Đakova**, koji se busao u prsa da je njegov stric ubio srpskog komunistu Miladina Popovića, a sa druge strane je pisao poemu KOMUNISTI - u slavu albanskih "komunista".

2) Piskaralo **Adem Istrefi**, koga je S.Backa ubijedio da je Profesor agent UDB-e. Poslije suđenja, kad je vidio da se na suđenju Profesora nije ni spomenulo ime UDB-e, kamoli da su ga i optužili za bilo kakvu saradnju sa njom, izvršio je samoubistvo. Idriz Zeqiraj, koji ga spasio smrti, izjavljuje: *"Da sam znao da je izašao kao svjedok protiv Profesora, ne bih ga spasio!"* U znak pokajanja, A.Istrefi je 1992. godine napisao i objavio roman UŽAS, u kojemu je glavna ličnost upravo književnik Kaplan Burović.

Profesoru je izvršeno suđenje iza zatvorenih vrata. Ne samo što mu nisu dozvolili da ima advokata, već mu nisu dozvolili ni da se sam brani. I pored toga, on se od optuženog obrće u tužioca. Njegove posljednje riječi pred sudom su:

*-Kaznili ste me potpuno nevinog, jer ne samo što nisam vršio neprijateljsku propagandu, već naprotiv - vršio sam i vršiću propagandu za novi društveno-politički poredak, za narodnu vlast i za socijalizam. Neprijateljsku propagandu protiv narodne vlasti i socijalizma ste vršili vi, između ostalog i ovim suđenjem, i ovom presudom. Ne samo da nisam pripremao bjekstvo za nigdje, već naprotiv - vi ste me provocirali i gurali svakako na bjekstvo, da biste me uhapsili na granici i tako opravdali moje hapšenje. Zato ste mi persekutirali i književno i naučno stvaranje, pa i moje djelo **ULCINJSKO NAREČJE**, kojim sam branio drugu diplomu na Universitetu u Tirani...Ali, i da sam neprijateljski raspoložen prema vašem društveno-političkom ustrojstvu, vi nemate nikakvo pravo da me hapsite i kaznite, jer sam strani državljanin, politički emigrant. Najviše što možete da učinite, jeste da me proglasite za **persona non grata** i da me protjerate iz ove vaše Albanije. Kad sam stigao u Albaniju rekao sam vam: **"Spasio sam se iz kandži UDB-e. Sada će UDB-a nastojati da me vašim rukama ubije!"** I eto, UDB-a je najzad uspjela da me vašim rukama likvidira. Zato je i stigao u Tiranu **jugoslovenski ambasador Jovan Pečenović!**...*

Na ove riječi uzbuniše se svi, i sudska porota i isljednici, koji su sjedeli u sali, tobože kao publika. Lično predsjedavajući suđenja, **Hydai Bejo**, uskliknu:

-Dosta! Dosta! Nemojte nam spomenuti ni Udbu, ni jugosloveskog ambasadora!

Javni tužilac **Asaf Kondi** namignu policajcima i ovi se odmah baciše na Profesora, pa mu svojim rukama začepiše usta na taj način, da su ga umalo zadavili.

Profesor Burović je kažnjen na 43. godina monstruoznog zatvora, tobože za neprijateljsku propagandu, kazna ova bez presedana u istoriji čovječanstva. Ni Tito, ni Stalin, nikoga nisu kaznili na 43 godine za neprijateljsku propagandu. Pa i u praksi Envera Hodže ovo je jedini primjer.

Još dok je bio pod istragom, albanske su vlasti proglasile na sve strane da je Profesor agent UDB-e, načelnik tajne udbaške političke organizacije. Preko ambasadora Pečenovića, koji nije smio da pređe albansku granicu prije hapšenja Profesora Burovića, jugoslovenske vlasti su odmah protestirale, jer je ugovor sa njima bio da likvidiraju Profesora, a ne i da iskoriste to za propagandu protiv Jugoslavije. Tada je na Plenumu CK Partije u Ljušnje, u svom prigodnom govoru, lično E.Hodža izjavio da Profesor Burović nije uhapšen kao agent UDB-e. Ovo je razlog što UDB-a nije ni spomenuta u vezi Profesora, ni pod istragom, niti pred sudom. Ovo je i razlog što su se tako mnogo uznemirili, kad je UDB-u spomenuo Profesor.

I pored toga enverovska propaganda je nastavila da širi glasove da je Profesor Burović hapšen i kažnjen kao agent UDB-e, što čine i dan-danas. Svesrdno ih pomaže titoistička jugoslovenska propaganda, koja za to iskorišćava albanske mercenare tipa Bahri Brisku.

Albanske vlasti mu razaraju novostvorenu porodicu, interniraju mu je, grabe mu ženu i prostituiraju mu je. Za svo vrijeme zatvora ne dozvoljavaju mu ni da sazna da li su mu djeca živa, kamoli i da ih vidi. Čim mu je sin otslužio vojsku - hapse ga, insceniraju mu sudski proces i kažnjavaju na 7 godina zatvora, tobože zato što je *"ukrao"* sapuna za pranje robe u vrijednosti od sedam (7) dolara. Njegovoj nevjesti, koja je tada bila u petom mjesecu bremenitosti, skočili su joj sa nogama na trbuh i tako je primorali da pobaci dijete. Tako je i ovaj brak porušen.

Kćerku Profesora, u dvanaestoj godini siluju i nastoje da je učine uličarkom, prostitutkom, da bi je pokazali prstom i pripretili narodu: *"Vidite ženu i kćerku Kaplana! Tako će završiti i vaše žene, i vaše kćeri, i vaše majke i sestre, ako budete neprijatelji Envera Hodže!"*

Pošto se njegova kćerka oduprla prostituisanju i udala se, rodila i sina, instruišu njenog muža da je ostavi, a sa optužbom: *"Nisam znao da je kćerka narodnog neprijatelja Kaplana Resuli!"* Nekoliko sati pred puštanje Profesora iz zatvora, kćerku će mu masakrirati sred Tirane.

Lično Profesora deset puta su odrali na živo, u doslovnom smislu ove riječi, tražeći od njega da se odrekne narodne vlasti, socijalizma, bratstva i jedinstva, pa i jugoslovenskog državljanstva, jugoslovenske nacionalnosti, preko svega i da porekne očinstvo svojoj djeci. Jedan njegov biografa piše: ***"Ovako je ovaj Resulbegović - Burović najskuplje platio pravo da se nazove Jugoslovenom i Crnogorcem, kako po nacionalnosti, tako i po državljanstvu. On je najskuplje platio pravo da se nazove i OCEM".***⁸⁾

Istovremeno (busajući se u prsa da su jedini internacionalisti i komunisti na svijetu!) tražili su od njega da se izjavi po nacionalnosti **Albanac**, a po partijnosti - **neprijatelj socijalizma**. Akademik Burović ih je pljunuo u lice kao niko drugi, ni prije ni poslije njega, ni u Albaniji, ni na svijetu: **Pička vam materina albanska šovinistička i socijal-fašistička bagro!**⁹⁾

Zato su više puta pokušali da ga fizički likvidiraju. Terorizirali su ga glađu dok je iz anusa dobio krvoliptanje. Više puta je od gladi padao u nesvijest, a jednom prilikom pretrpeo je i kliničku smrt. Nisu nikome, ni zatvorenicima, dozvolili da mu pruže parče hljeba. Poslije neprekidnih uznastojanja njegove braće da pođu iz Jugoslavije i da vide brata, dozvoli su to samo Dželjadinu, koji je i danas pola nepismen i ne vidi ništa dalje od nosa. Pa i njemu, ne samo što ne dozvoljavaju da vidi brata, već ni njegovu djecu. Zadržali su ga nekoliko dana u Skadar kod njegove sestre i vratili ga za Jugoslaviju. To su učinili i sa njegovim drugim bratom – Latifom, pred samo puštanje Profesora iz zatvora.

Okovan u gvožđe i beton, umirući od gladi i svakakvog teroriziranja, iako je zabranjeno, Profesor piše i, sve što piše, dodaje svojim kolegama da pročitaju. On piše pjesme, poeme, pripovijetke, novele, romane, pogotovo sva-kojake članke i studije, iz književnosti i albanologije, kojima demaskira kliku Envera Hodže i albansku historiografiju uopšte. Napisao je oko 200.000 stranica, od kojih je oko 100.000 uspio i da izuvene iz zatvora. U zatvoru on i "*objavljuje*" knjige, koje zatim kruže ilegalno po zatvorskim ćelijama. Profesor je izuzetan primjer književnika, koji iz zatvorske ćelije uspijeva (naravno pod tuđin imenom!) da u NĚNTORI, glavni organ Saveza književnika Albanije, objavi sonet **DOĆI CU!**, vanredno lijepa pjesma, otvoreno antirežimska, radikalno disidentna, kojoj se dodjeljuje i godišnja nagrada časopisa. Tako je Profesor i bez navodnika objavljiivao iz njegove zatvorske ćelije, opet primjer ovaj bez presedana u istoriji zatvora istočnih – « *socijalističkih* » - zemalja.

Profesor piše i pismo E.Hodži. Smjelošću bez presedana tresnuo mu je u lice monstruozne činjenice albanske stvarnosti, pa mu je otvoreno rekao da su on i njegovi ljudi iz vrha partije i vlasti jedna obična mafija, crna socijal-fašistička banda, koja ne poštuje nikakve zakone, pravila i principe. Enver Hodža mu je odgovorio naredjenjem vlastima da ga isprebiju i okupaju u krvi, da mu slome i zube i kosti, pa da ga nanovo i kazne za neprijateljsku propagandu. Tada Profesor Burović lijepi na zidu hodnika zatvora Optužnicu protiv Vlade Narodne Socijalističke Republike Albanije, gdje opet naglašava da vlasti ove zemlje ne poštuju nikakve zakone, pravila i principe.

Tako je najzad primorao Envera Hodžu da pred smrt i sâm prizna javno, preko štampe, da su vlasti Albanije jedna **crna banda, omražena i zločinačka**¹⁰⁾, opet primjer ovaj bez precedana u istoriji svijeta.

Ovo je jedna posebna zasluga Profesora Burovića, jer su se svugdje po svijetu borili protiv svojih diktatora svi slobodoljubivi ljudi, posebno junaci i heroji, ali nijedan od njih nije uspio i da ubijedi diktatora svoje zemlje da i usmeno izrazi nešto tako, kamoli i pismeno, kako se to izrazio Enver Hodža. E pa kad je Profesor Burović ubijedio Envera Hodžu da je bandita i zločinac, omražen od čitavog naroda, možete zamisliti kako je njegova riječ, usmena i pismena, djelovala kod zatvorenika. I samo ovo bilo bi dovoljno da mu svi disidenti svijeta zavide, a oni - koji se bore za slobodu i demokraciju - da ga proglase i za svog najvećeg heroja.

Treba znati da je Profesor Burović stavljen na znanje da su iste te vlasti, albanskog književnika, komunistu **Qemal Dračini**, koji nije učinio ni stoti dio onog što je učinio Profesor, ubili batinama u tom zatvoru. A kao njega i mnoge druge. Na pitanje novinara zašto se nije plašio smrti, Profesor je odgovorio : « *Svi smo osuđeni na smrt ! Pa kad već moramo umrijeti, valja umrijeti ljudski, kao čovjek, kao heroj, a ne kao kukavica, kao stoka !* »

Ni tada, pa ni danas, niko se ne bori konsekvantnije i smjelije od njega protiv te klike. I oni, koje je Narodna skupština Albanije proglasila nekada za narodne heroje, usrali su se u gaće pred SIGURIMI-em. Pa i oni koje danas proglašavaju u Albaniji za ČAST NACIJE! Stručnije i smjelije od Profesora Burovića nisu se borili protiv kriminalne terorističke klike Envera Hodže ni akademici, profesori i doktori nauka, ni generali i ministri, pa ni uhapšeni članovi Politbiroa CK Partije rada Albanije. Niti su se borili i niti se bore!

Vidjeći to, a pošto su im propali pokušaji da ga umno poremete, unutar zatvora, da mu ne bi vjerovali zatvorske kolege, proglašavaju Profesora za nenormalnog. Budući da su počeli da se interesuju za Profesora, vani, po svijetu, da ne bi više niko pitao za njega, proglašavaju ga mrtvog, pa i usiljeno rade na tome da ga fizički likvidiraju.

Čitajući njegova djela po zatvorskim ćelijama i vedjeći kako se ponaša, sami su ga Albanci, ne samo prijatelji, već i neprijatelji, proglasili za **pretstavnika političke i ideološke diversije**, za **jugoslovenskog ambasadora**, za **admirala Jugoslovenske ratne mornarice**, za **martira**, za **Mandelu Albanije**, za **svijest naroda**, za **simbol slobode**, za **heroja**, pa i za **sveca**.

Ne samo sa 43 godina zatvora za neprijateljsku propagandu, već i njegovim djelovanjem, aktivnostima i herojskim držanjem, Profesor Burović je **svjetski šampion**.

Njegov brat Dževdet, pošto se Dželjadin vratio nesvršena posla, a pošto nije znao da su sa albanskim vlastima u dogovoru i jugoslovenske vlasti da ga fizički likvidiraju, kucnuo je na vrata Savezne vlade Jugoslavije i tražio od njih da predlože albanskim vlastima u zamjenu za Kaplana kojeg albanskog emigranta. Tom prilikom se sreo sa

Vladimirom Pavičevićem, koji 1995, pošto je imenovan za ambasadora SRJ pri OUN, izjavljuje: *"Da sam znao ko je Kaplan Burović, uhapsio bih albanskog ambasadora u Beogradu i rekao Enveru Hodži: "Pusti mi Kaplana, da ti pustim ambasadora!"*".

Profesor Kaplan, poznat sa pseudonimom **Resuli**, jedini je politički osuđenik u Albaniji za koga se protestiralo po svijetu i tražilo da se pusti iz zatvora. Sredinom 1990. u svijetu se stvori i **"Pitanje Resuli"**.

Krajem 1990, pošto su demonstrirali po svijetu i pred albanskim ambasadama da ga puste iz zatvora, pa i preko štampe, i preko Organizacije Amnesty International i posebnih delegacija, koje su otišle kod predsjednika Republike Albanije **Ramiza Alije** da traže njegovo oslobođenje, najzad ga pustiše iz zatvora.

Čim je izašao iz zatvora, Profesor Burović daje svoj prvi intervju preko štampe, sred Tirane, kojim opet naziva postojeće vlasti crnom, kriminalnom i omraženom bandom, koja ne poštuje nikakve zakone, nikakva pravila i principe¹¹⁾. Opet primjer ovaj bez presedana. Izašli su iz zatvora i eks-članovi Politbiroa, i narodni heroji, i generali, ali se niko od njih nije usudio do tada da dâ i najobičniji intervju, bože sačuvaj sa takvim optužbama.

Čitajući taj intervju i njegova djela, koja su cirkulisala u rukopisu¹²⁾, naravno i tadanjim događajima u Rumuniji, albanski se narod elektrizirao i, najzad, stavi se u pokret: počеше demonstracije za slobodu i demokraciju. Tada se ne samo albanske vlasti, već i jugoslovenske, uplašiše da Profesor Burović ne stane na čelo masa i da ne maršira koliko protiv Tirane, toliko i protiv Beograda. Zato, u punoj međusobnoj saglasnosti, organiziraju na Universitetu Prištine najsravniju demonstraciju koja je ikada organizirana na svijetu. Kako se zna, svuda su po svijetu demonstrirali za oslobođenje književnika i naučnika iz zatvora, posebno kad se saznalo da su i potpuno nevino osuđeni. Demonstrirali su za to i u prilog Profesora Burovića. Ali, u februaru 1991. godine, na Prištinskom Universitetu se demonstrira protiv puštanja iz zatvora Profesora Burovića. Najveću zaslugu za ovo imaju ne samo **Ramiz Alija** i njegov homolog u Beogradu, već i **Ismail Kadare** sa **Ademom Demači**, koji su toj demonstraciji prethodili njihovim denigrirajućim, klevetničkim člancima i neosnovanim optužbama protiv Profesora Burovića, objavljeni još dok je on bio u zatvor, pa su tako realno duševni potstrekači te monstruozne demonstracije, bez presedana u istoriji čovječanstva.

Pošto ni tom demonstracijom, pa ni drugim intrigama, nisu uspjeli da odbiju mase od Profesora, albanske vlasti, u saradnji sa Jugoslovenskom ambasadom u Tirani, učinili su mu odmah dva atentata. Treći će mu atentat učinili pred Organizacijom Ujedinjenih Nacija u Ženevi 1992. Nekoliko atentata su mu učinili i u Jugoslaviji. Pripretili su mu i stalno mu prijete (i preko štampe!) da će ga ubiti, pa i njegovog tek rođenog sina Antonija. Preko medija, i preko interneta, pozvali su albanske junake da pođu u Ženevu i da ga ubiju. Preko medija i interneta očitili su mu i opelo, opet primjer ovaj bez precedana u istoriji svijeta.

Kao u zatvoru, tako i na slobodi, Profesor Burović je prethodio Albancima u njihovoj borbi za slobodu i demokratiju. Elektrizirani od njegovih objavljenih i usmenih, živih riječi, uvijek potkrepljene neospornim dokumentima i argumentima, albanske mase bacile se i u krvave demonstracije, srušile spomenik Envera Hodže sred Tirane i primorale bandite da se nešto povuku, cediraju.

Čim je izašao iz zatvora, iako je znao sasvim dobro da ima posla sa svojim okorelim neprijateljima, nemajući kuda, Profesor Burović se odmah pretstavio u Jugoslovensku ambasadu u Tirani i zatražio da ga hitno prebace u Jugoslaviju, jer će ga inače Enverovci ubiti. Ne samo što ga nisu uzeli u svoju zaštitu, već mu nisu zadržali u Ambasadi ni rukopise, koje je uspio da iznese iz zatvora.

Zato, pošto se spasio dva prva atentata u Tirani, u koje imaju prst i oni iz Jugoslovenske ambasade, 01. jula 1991. odleteo je iz Tirane avionom za Švajcarsku, gde su mu odmah dali status političkog emigranta. Iz Švajcarske se hitno opet javio *"našima"*, jugoslovenskim vlastima, i ponovo tražio da ga prihvate i naprave mjesto na frontu za odbranu domovine i naroda našeg. Ponovo ga ne prihvataju, pa i dan-danas nastavljaju sa njihovim bezumnim neprijateljstvom prema njemu: vidite njegovu knjigu dokumentata **KRIK RASPETOG**, Ženeva 2003, kojom je raskrinkao tu njihovu bezumnost.

I dok ga naši proganjaju, **Fatos Nano**, šef Partije rada Albanije i predsjednik vlade, odlazi u Ženevu i, proglašujući ga za nevino osuđenog i za **konstruktivnog građanina** Albanije, poziva ga javno da se vrati tamo.

Pošto se Profesor Burović smjestio u Švajcarsku, albanski akademik, prof. dr **Skender Shkupi**, izjavio je preko štampe da, među toliko nevino uhapšenim ljudima, Burović je jedini koji je to zaslužio, pa i mučenja i teroriziranja, masakriranje!!! On poziva albanske vlasti da zabrane ulazak knjiga Akademika Burovića u Albaniju, pa i njemu samome.

Njemu (!), koji se borio, žrtvovao i doprineo za slobodu i demokraciju u Albaniji kako i koliko niko drugi!

Moguće će vam izgledati nevjerovatno, ali prvi, koji su se odazvali pozivu Albanca S.Škupi, bili su upravo crnogorski pogranični organi! U jedno vrijeme kada međunarodna zajednica objavljuje embargo za sve u Crnoj Gori, samo ne i za Akademika Burovića i njegove knjige, crnogorske vlasti samovoljno čine to embargo, pa ga sa graničnog prelaza u Božaj vraćaju, njega i njegove knjige, ne dozvoljavaju mu ni da ide u svoje rodno mjesto da vidi grobove svojih roditelja, pa ni da unese u Crnu Goru njegovu knjigu **NJEGOŠ I ALBANCI**, kojom je toliko doprinio da, poslije te knjige, u njegošologiji više ništa neće biti kao do tada.¹³⁾

Revoltiran ovim bezobrazlukom vlasti, Akademik Burović tada vraća svoj pasoš lično predsjedniku SR Jugoslavije sa riječima: *"Ako me vi nećete, ni ja vas za to ne molim!"*

Neki su Albanci već zlorado konstatirali preko svih medija da je Akademik Burović nepoželjan za UDB-u, pa i na **crnoj listi** svoje domovine. Preko medija proglašavaju Akademika Burovića za **persona non grata** i u Makedoniji, a kod švajcarskih vlasti intervenišu da mu skinu status političkog emigranta i da ga proteraju otuda. Albanska mafija proganja ga na svaki korak, rasipajući na sve strane svoj droga-dolar da bi ga izolirala, da mu sabotiraju stvaranje, kako ne bi napisao više ništa novo. A kad i pored toga što napiše, oni preduzimaju sve mjere da to ne objavi. A kad što objavi, čine sve da se njegove knjige sakupe i unište, izgore, ukopaju i pokriju ćutnjom, da se i ne sazna da je ma što uspio da objavi. Njegovo se ime briše i tamo gdje je nekada napisano. Sistematski se radilo da ga zaborave i njegova djeca, da se protiv njega dignu i njegova braća. Pošto su u tome pretrpjeli neuspjeh, grozničavo rade na tome da ga zaborave bar Albanci, pa i da se ne afirmira ni u krilo svog crnogorskog naroda, za što se podmićuju, od medija i urednika, do predsjednika Republike.

U stopu svojih pradjedova, poznati kao književnici, i Kaplan je počeo da piše, i to u desetoj godini života. Tada je dobio i prvi « honorar » - batine. Godine 1952. objavio je u Dubrovniku disidentnu poemu **BOJANA**, koja je preštampana u beogradskom listu ISKRA Br. 4/1953 i u zagrebačkom časopisu POLET Br. 4/1953. Bazirajući se na ovu poemu proglasili su ga za **Disidenta Br. 1 Jugoslavije**. Nastavio je sa pisanjem i objavljivanjem pripovjedaka na stranicama časopisa SUSRETI (Cetinje), novela na stranicama časopisa JETA E RE (= *Novi život*, Priština), fragmenata romana, pa i čitav roman **FANOLA**. Godine 1954. napisao je i disertaciju **O DETERMINACIJI DRUŠTVA I DRUŠTVENOG UREĐENJA**. Krajem 1955, šef Katedre Albanologije u Skoplju, dr **Petro Janura**, misleći da je Albanac, uvodi ga u svoja predavanja kao savremenog albanskog pisca.

U Jugoslaviji je upotrebljavao pseudonim **KALUŠ(I)**, a u Albaniji - **RESULI**. I pored najmonstruoznije sabotacije njegovog stvaranja, uspio je da u Albaniji objavi roman **TRADHTIA** (= *Izdaja*, Tirana 1965), koji je proglašen za remek djelo albanske proze. Zatim su mu objavili zbirku pripovjedaka **USHTIMA E KORABIT** (= *Odjek Koraba*, Tirana 1968) i novelu **GJARPËRI** (= *Zmija*, Tirana 1969). Još tada su počeli da ga uče po školama, ali su ga službeno uveli u nastavne programe 1992, kada ga Ministarstvo prosvijete Albanije postavlja u svoj program savremene književnosti za škole svih kategorija i universitete, pored ostalih savremenih albanskih književnika.

Njegovu izdavačku djelatnost on posebno razvija nakon izlaska iz zatvora, ma da je i u zatvorskim ćelijama "objavljivao" svoja djela, pa i bez navodnika. Profesor Burović je autor 4 romana, 10 novela, dvije zbirke pripovjedaka, 5 zbirke pjesama i nekoliko poema. Njegov poseban taljenat književnika priznali su mu i neprijatelji, oni koji mu negiraju autorstvo njegovih djela. Najveći savremeni albanski intelektualac, nekadašnji ambasador Albanije pri OUN dr **Abdi Baleta**, iako neprijateljski raspoložen prema njemu, izjavio je preko štampe i interneta: *"Kaplan Burović je ušao u kulturu albanskog jezika da učini ono što je Kadare izrazio rečima kao svoju najveću želju, ali što nikada nije učinio i stvarnost. Kaplan Burović treba da se poštuje i kao internacionalista..."*

Prvu diplomu na Albanologiji u Skoplju, 1957, branio je studijom **SLOVENSKE POZAJMICE ALBANSKOG JEZIKA**. Drugu diplomu na Universitetu u Tirani, 1969, branio je dijalektološkom monografijom **E FOLMJA E ULQINIT** (= *Ulcinjsko narečje*), koja je ocjenjena najvišom ocjenom (akademik prof. dr **Jup Kastrati** ju je ocjenio kao djelo *sui generis*!), a profesor Universiteta u Tirani **Anastas Dode** uveo je naučna otkrića Akademika Burovića iz oblasti fonetike u njegova predavanja. Monografija je od državne ispitne komisije odmah prihvaćena za štampu, ali interveniše SIGURIMI i ne dozvoljava njeno objavljivanje. Još tom studijom (pa i romanom **IZDAJA!**), posebno onim naučnim i umjetničkim stvaranjem, koje je nastavio po izlasku iz albanskog zatvora (oko 100 knjiga!), mislimo da je zaslužio da ga albanski književnik Ismail Kadare, naravno sa otvorenih neprijateljskih pozicija i sasvim zlorado, okarakterise kao osobu koja u albanskoj kulturi, umjetnosti i nauci pretstavlja **diversiju**. I u optužnici albanskoj protiv njega piše da u Albaniji Akademik Burović pretstavljam **političku i ideološku diversiju**. Da, on je sasvim svjesno pretstavljao i nastavlja da pretstavlja diversiju u albanskoj kulturi, umjetnosti i nauci, u albanskom životu i albanskoj istoriji, jer se nikada nije složio sa falsifikovanom istorijom albanskog naroda, sa njihovom tobožnjom autohtonijom i poreklom od Ilira, čime se oni huškaju protiv susjednih i najudaljenijih naroda. Tim svojim naučnim stavovima on se sada afirmirao širom svijeta, pa su ga i mnogi universiteti uneli u svoja predavanja, posebno na svom sajtu interneta. Mnogi su ga pozvali da drži i predavanja na njihovim katedrama. Danas se na svim jezicima, počev od engleskog do vlaškog, diskutiraju albanološke teze Akademika Burovića, proglašene od Albanaca za *"crne teze"*. Istovremeno Njujorški ga univerzitet proglašava za **famous dissident and historian**, a Francuzi i za **grand homme**. On se kao retko koji svjetski naučnik može gorditi da je svojim naučnim otkrićima i argumentima uspio da ubijedi i same tvrdoglave Albance, koji su već pošli njegovim stopama, kao npr.: akademik prof. dr. **Ećrem Ćabej**, akademik dr **Aleks Buda**, akademik prof. **Šaban Demiraj**, akademik dr **Alfred Uçi**, dr **Stavri Skendo**, dr **Ardian Klosi**, **Ardian Vehbiu**, **Aurel Plasari**, **Sokrat Dhima**, **Arben Kalamata**, **Koço Danaj**, **Eduard Zaloshnja**, **Marjola Rukaj**, parlamentarac **Kristo Goçi**, prof. **Vangjush Simaku**, akademik dr

Vinçenx Golletti-Baffa, dr **Jusuf Luzaj**, zatim **Fatos Ljubonja**, **Edi Rama**, akademik prof. dr **Hasan Kaleši**, akademik **Ljuan Starova** i puno drugih.

Lično Enver Hodža, još dok je Akademik Burović bio u zatvoru, poslije njegovih naučnih argumenata, koje mu je tresnuo u lice, bio je prinuđen da javno, preko štampe, prizna da *albanskoj nauci nedostaje naučna objektivnost*.

Godine 1991, čim je izašao iz zatvora, misleći za njega da je Albanac, sigurno misleći da je i ekstremno nacionalistički nastrojen kao oni, šovinista i veliko-albanski rasista, antienverovski nastrojeni Albanci su ga predložili za *poslanika u njihovom parlamentu* (što je on odmah odbio). Zatim su ga proglasili za **POČASNOG ČLANA** njihove *Akademije nauka i umjetnosti*, za šefa odsjeka za *Albanski jezik i književnost* (po Statutu, kao takav, on je automatski zamjenik predsjednika te Akademije), dodjeljujući mu i titule DOKTOR i PROFESOR. Za sve ovo vidite njihov službeni časopis SHKENCAT DHE ARTET SHQIPTARE Br. 1-4/1992. Godine 1995, nastavljajući da misle za njega da je Albanac i kao oni nastrojen, predložili su mu i položaj predsjednika Akademije nauka Albanije, što je odmah odbio izjavom preko štampe.

Sa Enver Hodžom i njegovom bandom niko se nije sudario kao Akademik Burović. Ni sa slobode: dok mu se Akademik Burović suprotstavio i iz zatvorske ćelije, svezan, okovan u gvožđe i beton. Poslije smrti Envera Hodže, Akademik Burović se sudario i sa albanskim pretsjednicima Republike i ministrima. Koliko za primjer spominjemo predsjednike: Hadži Leši, Ramiz Alija, Salih Beriša, Redžep Mejdani. Sve ih je nokautirao argumentima, koje je pretstavio javnosti, raskrinkavajući ih za njihov šovinizam i rasizam, za njihov banditizam, pa i R. Aliju, šefa Partije Rada Albanije, koji se do juče busao u prsa za komunizam i proleterski internacionalizam.

Akademik Burović se sudario i sa jugoslovenskim predsjednicima, posebno sa onima njegove Crne Gore, Srbije i Makedonije. On se sudario i sa švajcarskim vlastima i pretsjednicima.

Sudario se i sa kraljevima, što je izgleda naslijedio od svojih predaka, koji su mu u tome prethodili, pa su primorali kraljeve (i careve!) ne samo da urliču protiv njih, već da mijenjaju i svoje zakone: sjetite se grofa Ivana Burovića i vojvode Arslan-bega Resulbegovića !

Aktuelno, protiv ovog Burovića-Resulbegovića bore se ništa manje već pet država. Faktično protiv njega je objavljen svjetski rat. Prethode im Albanci. I sve pet, na vrh svoje zastave protiv njega, imaju samo laži i klevete, bestidne falsifikate. U isto vrijeme, naš Akademik im se suprotstavlja samo dokumentima i naučnom istinom.

Kad su Albanci saznali da Akademik Burović nije Albanac, pa i da se ne slaže ni sa njihovom falsifikovanom istorijom, ne samo što ga izbacuju iz programa Ministarstva prosvijete za škole i universitete, već mu poriču sve, ne samo djela i zasluge, već i identitet, lično ime i nacionalno porijeklo. Rekoše nam da nije Burović, pa ni Resulbegović: da ga majka Nuriya našla u masline, da je ulcinjski ciganin, pa i nenormalan! Za njega, koji ima dvije diplome viših studija, rekoše nam da nema nijednu diplomu. Iako su ga sami proglasili za akademika, pa mu dodjelili i naučna zvanja **doktor** i **profesor**, rekoše nam da nije ni akademik, ni doktor, pa ni profesor. Iako su ga svojim očima vidjeli po zatvorskim ćelijama kako piše svoja djela, kažu da ih je ukrao drugima. Za djela koja on objavljuje kidajući zaloga je hljeba od svojih usta i usta svoje djece, kažu da mu ih objavljuje slovenska mafija i da ga plaćaju debelim honorarima. Preko svega, za ta djela, koja su do jučer sami proglasili za remek djela albanske književnosti i nauke, usmeno i preko svih medija pišu da su *škrabotine* bez ikakve vrijednosti, priče za djecu, basne i bajke, *otkrića Žurdena*.

A kad vidješe da se u svijetu prihvaćaju i cijene te njegove « *škrabotine* » i ta njegova « *otkrića Žurdena* », da su se njima zauzeli i Universiteti svijeta, i Akademije, pa da su ga proglasili i za *famous historian* i *grand homme*, koji je žrtvovao sebe naučnoj istini, razglasiše da ta djela piše Srpska akademija nauka i umjetnosti, a da ih Profesor Burović samo potpisuje.

Do danas nema te ličnosti protiv koga su ovi potrošili više boje i papira da ga ocrne i proklinju, da ga sataniziraju. Ni protiv Vladana Đorđevića, Josipa Broza Tita i Slobodana Miloševića nisu lajali tako bijesno i tako bezočno, tako bezobrazno.

Ali, sem pomenutog A.Balete, ima i drugih Albanaca, koji smijelo, i preko štampe, istupaju u njegovu odbranu, pa i takvih koji izjavljuju: **«Ko misli da povredi Vas, Gospodine Kaplane, povredio zenice svojih očiju!»**.

Čim je stigao 1993. godine u svoje rodno mjesto, Ulcinj, predložili su mu položaj predsjednika Ulcinja, kao i da mu izgrade dobrovoljnim priložima vilu na obali mora. Ma da nema nigdje na ovom svijetu ni kolibu (kiriju njegovog stana u Ženevi plaća država, koja ga ima na listi siromaha!), odbio je i položaj predsjednika i vilu, izjavljujući da ne misli da se bavi politikom, već književnošću i naukom.

I pored ovoga UDB-a ga ne ostavlja na miru. Ona angažuje protiv njega i njegove rođake, pa i njegovu braću.

Povodom njegove 70-te godine života, Savez književnika Švajcarske uveo ga u svoj sajt interneta sa biografijom, listom izdatih knjiga i drugim podacima (vidite: <http://www.a-d-s.ch/f/repertoire/>), što je razbjesnilo albansku mafiju, pa je intervenisala kod švajcarskih vlasti da mu skinu status političkog emigranta i da ga proteraju iz njihove zemlje.

Po izlasku iz albanskog zatvora Akademik Burović se posebno zauzeo demaskiranjem enverizma i albanskog šovinizma, rasizma. On je kao niko drugi do danas doprinio naučnom rasvijetljavanju Albanaca, i pored bjesomučne borbe koja se čini protiv njega ne samo od veliko-albanaca, već i od srpsko-crnogorskih pravoslavnih, muslimanskih i katoličkih fundamentalista i Titoista. Poznati albanski intelektualac **Ardian Vehbiu** izjavio je preko štampe i interneta: **“Kaplan Burović ima pravo da kritikuje Akademiju nauka Albanije za njeno antislovenstvo!”**

Do sada djela Akademika Burovića su objavljena na srpsko-hrvatskom jeziku, albanskom, makedonskom, vlaškom, bugarskom, francuskom, egleskom, njemačkom, italijanskom i drugim jezicima, oko 100 knjiga naučnog, knjiženog i publicističkog karaktera, pretežno privatna izdanja, jer mu izdavačku djelatnost sabotiraju svi. Srpsko-crnogorske izdavačke kuće, do danas, nisu mu objavile ni jednu jedinu knjigu! Od pojedinih universiteta pozvan je na simpoziume, a i da drži predavanja. Universitet Stanforda (SAD), uz njegovu fotografiju dao je na svom sajtu pre-ko interneta i njegove albanološke teze, dok ga Universitet Nju-Jorka proglasio za **famous dissident and historian**, pa ga uneo i u svoja predavanja. Od tada internet brui o njemu na svim jezicima svijeta. Njegove albanološke teze uveli su u svoje programe i mnogi drugi universiteti, izuzev crnogorskog, srpskog i makedonskog. Svi ga hvale, izjavljuju slaganje sa njim i njegovim tezama, dok srpsko-crnogorski i makedonski ekstremni nacionalisti, Titoisti i pravoslavni fundamentalist, sa jedne strane čute, prave se kao da ništa ne vide i ne čuju, a sa druge strane huškaju protiv njega svoje albanske mercenare, koji intrigiraju i lansiraju protiv njega svakakve besmislice, nastoje da dižu protiv njega i njegovu rođenu braću, i negovu djecu. Svaka čast pojedincima koji ga brane, pa su otvoreno, i preko štampe, izjavili slaganje sa njim.

Poseban sudar Akademik Burović imao je sa najvećim enverovskim književnikom **Ismail Kadare**, koga je podvrgnuo stručnoj kritici još 1966, na Plenumu Saveza književnika Albanije. Tada je Kadare ćutao, ali, kada su Akademika uhapsili, učini se **“junakom”** i osu se protiv njega svakojakim falsifikatima, lažima, klevetama, intrigama. Ismail Kadare sa Ademom Demači, kako rekosmo, duhovni su inspiratori i potstrekaci najmonstuoznije demonstracije na svijetu, održana na Universitetu u Prištini početkom 1991, a protiv puštanja Akademika Burovića iz zatvora.

Zato, čim je izašao iz zatvora, Akademik Burović je odgovorio Kadareu na albanskom, francuskom i srpsko-hrvatskom jeziku knjigom **PRAVO LICE ISMAILA KADARE** (Ženeva 1992). Pošto se Kadare nije urazumio, godine 1997, Akademik Burović ga raskrinkao i drugom knjigom - **KLEVE TE KADAREA NE MJENJAJU ISTI-NU**. Obije knjige su izazvale buru oduševljenja svugdje po svijetu, posebno među samim Albancima, koji se poslije ovoga i sami osmjeliše da ga kritikuju, pa da i oni pišu protiv njega čitave knjige. Sami Albanci tvrde da je zasluga Akademika Burovića što je Kadare demaskiran ne samo na albanskom, već i na svjetskom nivou i da je, kao poslije- dica ovoga, odbijen prijedlog Enverovaca da se Kadareu da Nobelova Nagrada. Pomenuti **Abdi Baleta** izjavio je preko štampe i interneta:

“U mnogim sudarima misli Resuli je savladao Kadarea, koga je svidirao svakako... Nadite mi, molim vas, u njegovom djelu KLEVE TE KADAREA NE MJENJAJU ISTINU i jednu jedinu riješ koja ne odgovara istini! Kaplan Resuli je svidirao Kadarea...Sa žaljenjem konstatiram da nam izlaze riječi Kaplana Resuli...”

Poslije ovoga izgleda kao da je Kadare nešto cedirao: on preštampano svoje knjige bez ranijih optužbi protiv Akademika Burovića, ali rovarjenja protiv njega nastavlja na maskiran način.

Akademik Burović je odigrao (i nastavlja da igra!) vanrednu, posebno značajnu ulogu kako u albanskoj kulturi, posebno u književnosti, tako i u albanskoj istoriji, u borbi Albanaca za slobodu i demokratiju, kao i za stvaranje jedne nove, savremene kulture, savremene književnosti.

Albanska i jugoslovenska mafija Envera Hodže i Josipa Broza Tita pretstavile su Akademika Burovića kod švajcarskih socijalista kao **antisocijalistu**, a kod antisocijalista kao **komunistu**. Tako mu ova dva glavna mlinska kmena švajcarske stvarnosti iz dana u dan melju kosti i sabotiraju ne samo stvaranje, već i život. Švajcarci će mu skiniti i status političkog emigranta i spremaće se da ga proteraju, neosnovanim optužbama, a podmićeni za to od albanske mafije. Svojom smijelom borbom i podrškom švajcarskih književnika, Akademik Burović je razbio tu zavjeru i primorao švajcarske vlasti da poštuju svoje zakone, pa i da mu daju status švajcarskog građanina.

Od prvog dana izlaska iz zatvora, ne samo albanske, već i jugoslovenske vlasti, nastojale su da ga izoliraju i učine za sebe bezopasnim. Zato su mu zatvorili sva medija, da mu niko ne objavi ništa. Pa i njegova dva organa štampe, reviju

YLBERI i almanak ULCINJ, učiniše sve da ih uguše, da ih ne može objaviti. Do dana današnjeg nijedna izdavačka kuća, ni Albanije ni eks-Jugoslavije, pa ni Švajcarske, ni bilo koje druge zemlje, nije mu objavila nijednu knjigu. Ako mu ko i objavi u kojem listu što, odmah intervenišu, okome se na toga i, ako se ne povlači i okrene protiv Akademika, otpušta se sa posla, pa – i likvidira se fizički. Upravo zbog ovih pretnji, Makedonac **Vitomir Dolinski**, koji je još u februaru 2003. najavio objavljivanje nove knjige Akademika Burovića sa studijama iz albanologije, dan-danas to nije učinio. Srbo-Crnogorac **Milan Brajović**, koji nije odustao od podržavanja Akademika Burovića (tražio je i da se dekoriše!), ubijen je.¹⁴⁾

Iako je sâm samcat, Akademik Burović se suprotstavio svima, u domovini i van nje. Pa iako se svi bore protiv njega svim oružjima, i nožem, otrovom i kuršumom, posebno lažima i bezobraznim falsifikatima, on im se suprotstavio samo svojim perom i svojom naučno dokazanom istinom, koja nije samo njegova, već i svih poštenih ljudi Crne Gore i cijeloga svijeta. On se može ponositi tom svojom samoćom, dok domovina Crna Gora treba da se srami za tretman koji mu je učinjen i čini mu se dan-danas.

Aktuelno, posto su se i srpske internet novine **ISTINA** (Beč) složile sa njegovim albanskim neprijateljima i zatvorile mu svoje stranice, a revija **SRPSKI GLAS BOKE** prekinula izlaženje, Akademik Burović nema gdje da demonstrira ni svoju umjetničku riječ, niti svoja naučna otkrića, koja su od izuzetne i neprocjenjive vrijednosti i aktuelnosti, da je cio svijet uveo i angažirao u diskusiji, posebno Albance, preko svih medija i na svim jezicima.

Akademik Burović je doprinio koliko i kao niko drugi za demaskiranje titoizma i enverizma, posebno za dešovinizaciju i derasizaciju Albanaca, za što treba da su mu zahvalni svi narodi svijeta, posebno oni koji su u susjedstvu sa Albanijom, odakle su im dolazile i dolaze mnoga uznemirenja i nesreće.

Ovaj Akademik, iako je među Burovićima-Resulbegovićima najsiromašniji parama (Švajcarska mu plaća stan i hranu!), bogat duhom kao niko drugi istakao se i kao najveći savremeni humanista, donator i dobrotvorac. Njegov stan u Ženevi je sklonište za sve, bez razlike na vjeru i nacionalnost, bez razlike na boju kože i idejnu orijentaciju. Svi tu jedu i piju kao kod svoje kuće, kao kod svoga brata. Svi tu i spavaju, pa se i snabdjevaju od kašike do lonca, od čarčafa do jorgana i dušeka. Njegovu suprugu nazivaju **Majka Tereza**, jer im i preko pošte, paketima, stiže u pomoć, posebno sirotim porodicama, kojima po porodištima šalje odjeću za njihove bebe. Ovaj Burović, koga su Albanci nastojali da umore glađu, pa mu ostavili bez stana i hljeba djecu, kao predsjednik Humanitarnog društva za pomoć Albancima, išao je od kuće do kuće po Švajcarskoj da prosi hljeba, medikamente, odjeću i školski pribor za albansku djecu i (samo 1993!) šalje u Albaniju konvejer kamijona natovareni robom u vrijednosti od 500.000 franaka švajcarskih. Iste godine tovari na svoja boljesna pljeća paket sa lijekovima od nekoliko desetina kilograma i iz Ženeve nosi u Ulcinj. On, kome niko ne objavljuje nijednu knjigu, sponsorizirao je do sada preko 30 izdanja raznih autora, snabdio pisaćim mašinama, pa i kompjuterima, mnoge književnike, a mnoge druge i biciklima, pa i limunizama. Svojim sredstvima, kidajući zalogaje hljeba od svojih usta i od usta svoje djece, on štampa knjige i razdaje ih narodu na poklon. Pokrenuo je svojim sredstvima listove, revije i časopise, pa ih je i uređivao dobrovoljno, bez plate i honorara, kao glavni i odgovorni urednik, kao sponsor, omogućavajući ovako svima da štampaju svoju riječ. On je i osnivač Fondacije **“Burović”**, gdje je prvi uložio svoj dobrovoljni prilog.

Za Akademika Burovića, pro i protiv, na svim jezicima svijeta objavili su do sada hiljadama studija, članaka, pohvala (i paskvila!), pa i oko 80 knjiga.

On je po mnogo čemu kampion svijeta, pa i po tome što je svojim sonetom **DOĆI ĆU** razbio zidove od armiranog betona najmonstruoznijeg zatvora na svijetu - Burelj - i dospio njime u glavnom književnom organu Albanije, koji - misleći da je to pjesma jednog službenog pjesnika, dodjeljuje mu i prvu nagradu. Sami su ga Albanci proglasili za **Heroja** i **Martira**, pa i za **Mandelu Albanije**. Proglasili su ga i za **pretstavnika političke i ideološke diversije**, za **disidenta** i **Lava**, za **svijest naroda**, za **Prethodnika u zboru**, za **simbol slobode i porušenih ideala**, za **najsvijetliju i najzaslužniju figuru albanskog naroda**, za **genija**, za **profetu**, **sveta**, pa i za **božanstvo**, i za **sun- ce**. Policajci ga nazivaju **admiralom Jugoslovenske ratne mornarice**, a oficiri - **Jugoslovenskim ambasadorom**. Mnogi su ga zvali i **Radio-Beogradom**. I bio je to stvarno, jer im je u zatvorskoj ćeliji svakodnevno prevodio vijesti Radio-Televizije Beograda, čim su vlasti uvele televizore u zatvor. Lično ga javni tužilac, onaj koji pred sudom u Tetovo traži da se kazni, naziva **konstruktivnim građaninom**. Pa i u Albaniji, lično **Fatos Nano**, koji ga kaznio na doživotnu robiju i na smrt, javno, pred cijelim svijetom, sred Ženeve, nazva ga **konstruktivnim građaninom** i pozva ga da se vrati u Albaniju.

Pošto se afirmirao ne samo u Albaniji, već i na sve strane svijeta, počeli su i eks-Jugosloveni da se interesuju za njega. Godine 1995, preko RADIO-TELEVIZIJE Beograda, **Vesna Jugović** prikazuje o njemu svima nama dobro poznatu i nezaboravnu telereportažu od 45 minuta, a pod naslovom **MANDELA ALBANIJE**. Godine 1996, **Milena Milovanović** ga uvodi u enciklopediji **SRBI U SVETU – KO JE KO?**, a 2003. godine i neki crnogorski naučnici su se poklonili pred njegovim naučnim otkrićima (dr **Vladimir D. Jovičević** i mr **Budimir Aleksić**), pa su ih unijeli i u svoj zbornik dokumenata i **izvora istine**, objavljen u Podgorici 2003, drugo izdanje 2004, pod naslovom **CRNOGO- RSKO PITANJE**, dok mu makedonska braća, preko dnevnog lista **VEST**, objaviše u Skoplju dug intervju u vezi njegovih albanoloških otkrića. U poslednje vrijeme elektronske srpske novine **ISTINA**, otvaraju mu svoje stranice i prihvataju ga za člana redakcije, ali odmah intervenišu albanska mafija, pa mu se zatvaraju stranice lista. Revija **SRPSKI GLAS BOKE**, koja se nije povinula ni albanskoj mafiji niti pravoslavnim fundamentalistima da zatvori svoje stranice Akademiku Buroviću, bila je prinuđena da

prekine izlaženje. Srpsko-crnogorska nacionalna manjina Albanije proglasila ga i za svog **počasnog člana**. Za počasnog člana su ga proglasile i druge nacionalne manjine Albanije, izražavajući ovako njihovu duboku zahvalnost za sva dobra koja je on učinio za njih, dok njegovi albanski neprijatelji zlurado konstatiraju da se Akademik Burović afirmirao i kao bard nacionalnih manjina Albanije i Balkana.

Počeo da ga upoređuju i sa Mešom Selimovićem, Skenderom Kulenovićem, Emir Kusturicom, najvećim muslimanskim imenima jugoslovenske stvarnosti, ma da ih je Akademik Burović nadmašio u svakom pogledu, i kao ljude, i kao stvaraoce, i kao rodoljube. Svi oni zajedno nisu doprinjeli stvari našeg naroda, koliko je doprinio samo on. Svi oni zajedno nisu za svoj doprinos pretrpjeli nikakvu štetu, bar ni stoti dio štete koji je pretrpio samo Akademik Burović. Svi su oni hvaljeni, nagrađivani i dekorisani, dok je naš Burović proganjan, hapšen, isprebijan, oblit u krvi, pa i živ odran, rušena mu je porodica, masakrirana djeca. On i dan-danas nema ni kolibe i ni penzije u svojoj domovini, pa ni ma gdje drugo na svijetu. Švajcarski narod, koji ga ima na listi siromaha, cijeneći njegovo samo-požrtvovanje za stvar slobode i demokracije, plaća mu stan i hranu, da ne umre od gladi, da im se ne osramoti domovina Švajcarska, dok njegova Crna Gora Titoista i pravoslavni fundamentalista neće da zna ni da li je živ. Neki srpski stvaraoci, ističući da se Akademik Burović, svojim naučnim otkrićima, vodio u sam vrh svjetske aktuelnosti, izjavili su i preko štampe da je on, sâm, radio i radi ono što cela Vlada Srbije, sa svim svojim naučnicima, istoričarima i akademikima, nije u stanju da uradi. Drugi su preko medija tražili da se Akademiku Buroviću dodjeli **Nobelova nagrada** za njegovo književno stvaranje i naučna otkrića, a trebalo bi da mu se dodjeli Nobelova nagrada i za naučnu istinu, koju je branio i brani kao niko na svijetu, ni prije ni poslije njega, žrtvujući ne samo sebe, već i svoju porodicu, svoju djecu.

Akademik Burović je isto tako izuzetan borac i heroj za slobodu i demokraciju, i to za radikalnu slobodu i demokraciju, a u vezi sa ovim – i za stvar radikalnog, trajnog i opšteg mira i blagostanja u svijetu.

U znak zahvalnosti za tako značajan doprinos u albanskoj kulturi, nauci i istoriji, Albanci su ga maltretirali, hapsili, 10 puta na živo odrali, razorili mu porodicu, masakrirali djecu, satanizirali i, u posljednje vrijeme, javno, i preko interneta, pozivaju svoje junake da pođu u Švajcarsku da ga ubiju. Opjevali su mu preko interneta i opelo, slučaj ovaj bez precedana u istoriji svijeta.

U znak zahvalnosti i vlasti njegove domovine Crne Gore, Srbije i Makedonije, na sve moguće načine podržavaju i potiču albansku mafiju protiv njega, pa i otvoreno sarađuju sa njom i čine sve da ga njihovim rukama fizički likvidiraju.

Akademik Burović na sve njih pljuje i nastavlja samoodricanjem, samopregorno, svoje stvaranje u službi naroda i čovječanstva, svijestan da nema tog kuršuma koji ga može ubiti. Svojim životom i stvaranjem on je postao besmrtn.

Ovaj Burović, kao niko drugi do sada, demonstrirao je visoku etičnost i neobičnu energiju, vanredan talenat i jako oštro pero, preko svega – suptilnu nacionalnu i savremenu društvenu svijest, koja ga inspirisala, krepila i učinila neustrašivim junakom i herojem. Svjetski priznat kao društveno-politička ličnost, kao **famozan disident**, naučnik i književnik, kao **grand homme**, akademik prof. dr Kaplan Burović je ne samo među Burovićima-Resulbegovićima aktuelno najzaslužniji i najslavniji ličnost ove porodice, već je kao takav zaslužan, slavan i značajan i na sveopštem nacionalnom i svjetskom nivou. Zato ne samo Burovići-Resulbegovići, ne samo njegovi Crnogorci i ostali balkanski narodi, već cio svijet neće nikad

*zaboravit' vr'jednog sina,
kom u život c'jelij bijaše
roda slava, veličina.*

Preko svega - naučna istina. A preko naučne istine - sloga, ljubav i vrlina, ljepši i dostojniji, srećniji život za sve, bez ikakve podvojenosti, razlike, bez ikakve diskriminacije.

Suat SULEJMANAGIĆ

1) RADONČIĆ, Fahrudin. **ADEM DEMAČI** - ispovijed, Zagreb, 1990, str. 17.

2) BUROVIĆ, Rudin: **Kaplan Resulbegović** - predgovor knjige **MORSKI VALOVI**, Ženeva 1994, str. 7.

3) JANINOVIĆ, Aleksandar: **Kad Demaći optuži**, list POBJEDA, Podgorica, 12. septembar 1993, str. 9, kol. II-III.

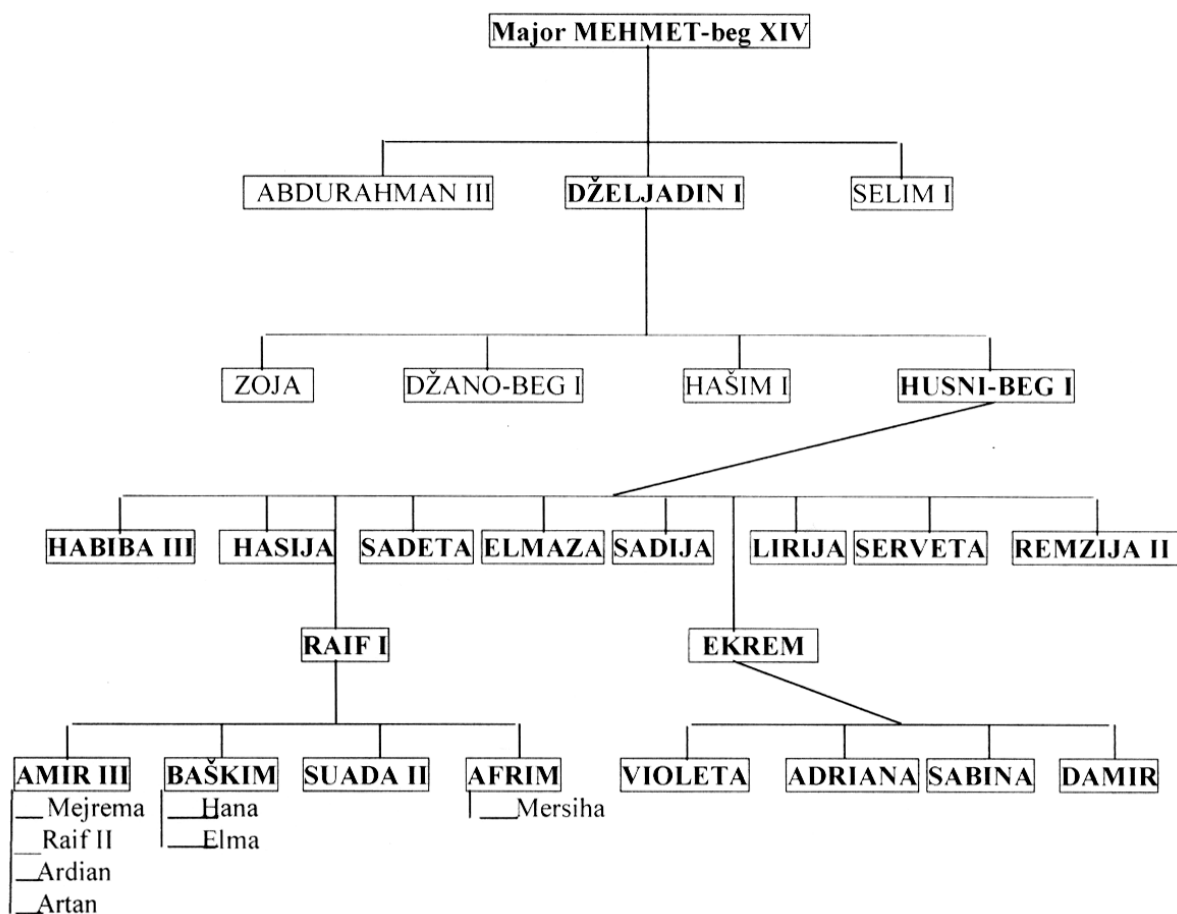
4) BRISKU, Bahrja: **Kaplan Resulët kanë qenë dhe mbeten agjentë të UDB-ës** (= Kaplan Resuli sa njegovim istomišljenicima bili su i jesu agenti UDB-e, list JEHONA, Br. 10, Tirana, Maj 1993, str. 3.

5) BAJRAMI, dr. Haki: **ISMAIL HASAN AJETI-BUSHI**, Priština 1999, str. 134-136.

- 6) BUNJAKU, Rexhep: **Të lirohet Kapllan Resuli!**- apel (= Da se oslobodi Kapllan Resuli!- apel), list BOTA E RE, Priština, 15. decembar 1990, str. 11.
- 7) BERISHA, Nazmi: **20 VJET NË BURGJET E ENVER HOXHËS**, Oslo (Norveška) 1990, prije izlaska Akademika Burovića iz zatvora ; MINXALLI, Etleva: **KAPLLAN RESULI** biografija, Ženeva 1991.
- 8) RESULBEGOVIĆ, Dževdet: **AKADEMIK BUROVIĆ NA RASPEĆU**, Ulcinj 2002, str. 34.
- 9) Vidite njegovo djelo **PISMA IZ ZATVORA**, Ženeva 1996.
- 10) HOXHA, Enver: **RAPORTE E FJALIME 1980-1983**, Tirana 1983, str. 388. Isti: **Shqipëria çdo gjë e ka ndërtuar vetë, me djersën e ballit, me mundim e me dijen e bijave dhe të bijëve të saj**, list ZËRI I POPULLIT, Tirana, 02.IX, 1983, str. 2, kol. III.
- 11) BALLAURI, Elsa: **A ka tradhtuar Kapllan Resuli ?**, - list RILINDJA DEMOKRATIKE (RD), Tirana 23. januar 1991.
- 12) Koliko za primjer spominemo njegovu disidentnu pripovijetku **PLEH** (= ĐUBRE), koju su zatvorenici u Burelju naučili napamet kao kakvu anegdotu i prepričavali je jedan drugome, a malo ko je znao da je to djelo Akademika Burovića. Po izlasku iz zatvora on je štampao tu pripovijetku na sve strane svijeta, sred Tirane, u Švajcarskoj i preko okeana – u SAD.
- 13) STANKOVIĆ, Željko: **Riječ izdavača**, u djelu Akademika Burovića **NJEGOŠ I ALBANCI**, Ženeva 2002.
- 14) KAPETANOVIĆ, Svetlana: **SATANIZIRANJE AKADEMIKA BUROVIĆA**, Ulcinj 2007, str. 46.

LOZA MAJORA MEHMET - BEGA XIV

- Podloza Husni-bega I -

PREDSJEDNIK EKREM

Ekrem je drugi, najmlađi sin mornara Husni-bega II Resulbegovića i Mejreme Metanović. Njegovog oca, dok se sa jedne strane intrigira da Resulbegovići nisu bili mornari, isti ovi intriganti uvrstili su ga među 15 najvještijih mornara Ulcinja pred DSR¹⁾, jer je plovio jahtom "*Nimet Alah*" egipatskog kralja Faruka.

Naš Pepo, kako su zvali Ekrema od milošte, rođen je u Ulcinju 30. maja 1944. godine.

Porodica njegovog oca bila je jako velika: dva sina i osam djevojaka, ne računajući one koji su umrli. Majka njegova, iz poznate ulcinjske mornarske porodice Metanović, bila je nepismena, dok mu je otac imao samo četiri razreda osnovne škole. Njegov jedini brat Raif, sa osmogodišnjom školom, naslijedio je mornarski poziv svog oca i pradjedova. Samo sestra Lirija mu je svršila srednju školu. Sve su mu ostale sestre ostale samo sa osnovnom - osmogodišnjom, a dve najstarije - samo sa četvorogodišnjom.

Resulbegovići su jedna od najbogatijih porodica Ulcinja, a porodica kojoj je pripadao Ekrem bila je jedna od najsiromašnijih. Pauperiziranje ove grane Resulbegovića uslijedilo je zbog rane smrti Dželjadin-bega, koji je ostavio svoju djecu nedoraslu, pa se za njih starao senator Selim-beg, stric Ekremovog oca. Husni-beg je bio prinuđen da pođe domazet, a sa tako mnogo djece jedva je stigao da ih prehrani, ma da je radio kao niko, od jutra do mraka.

Iz jedne ovakve sredine, bez posebnih sklonosti i sposobnosti, čovjeku je teško i da se probije, kamoli i da se i izvije. Ekrem se i probio i izio. Budući da je bio odličan učenik osmogodišnje škole u Ulcinju, roditelji ga šalju u srednju školu, ne štedeći ništa za njega. Zatim i na visoke studije. Godine 1968, Ekrem se diplomirao na Ekonomskom fakultetu u Beogradu.

Kad se vratio sa studija, u početku je radio u Trgovinskom preduzeću OTRANTCOMERC u Ulcinju, zatim u Jugoslovenskoj investicionoj banki (ekspozitura Ulcinj). Od 1976. do 1979. godine bio je direktor OTRANT-COMEC-a.

U godinama 1977-moj i 1978-moj bio je volonterski predsjednik Veća Skupštine Samoupravne interesne zajednice za osnovno obrazovanje i vaspitanje Crne Gore.

Prilično mlad, pošto se istakao kao dosljedan sljedbenik onih Resulbegovića, koji su za domovinu i narod lili krv i položili živote, primljen je u Partiju. Tako da u septembru 1979. napušta dužnost direktora i, pošto je izabran, prelazi na dužnost sekretara Opštinskog komiteta Saveza komunista Crne Gore za Ulcinj. Na ovoj je dužnosti bio sve do 1982. godine.

U aprilu 1982. godine izabran je za predsjednika Izvršnog odbora opštine Ulcinj. Po isteku roka, opet, po drugi put, izabran je na tu dužnost, ali u septembru 1985. godine predsjednik Opštine Fadil Taipović daje ostavku, pa je tako pao i njegov kabinet – Izvršni odbor. Tada Ekrem prelazi ponovo u OTRANT-COMERC.

Godine 1984. izabran je za delegata na XII kongresu Saveza komunista Jugoslavije.

Poslije izvjesnog vremena, Ekrem je prešao iz OTRANTCOMERC-a na dužnost višeg savjetnika Ministra odbrane, pa sve do penzionisanja radio je u odjeljenju Ulcinja tog ministarstva. Na ovoj je dužnosti nekada bio i njegov pradjed, major Mehmed-beg. Pošto je probao mnoge profesije i ovaj se Resulbegović, po zovu svojih pradjedova, vratio vojnom pozivu.

Na svim dužnostima pokazao se energičan i korektan, pa je 1985. godine, dok je bio na dužnost predsjednika, odlikovan **Ordenom rada** sa srebrnim vijencem, zatim i drugim priznanjima.

Ekrem je imenovan i na dužnost ambasadora Jugoslavije u SAD, ali je sprečen da pođe na tu dužnost od njegovih najbližih.

Ima više godina što se Ekrem bavi pisanjem istorije Resulbegovića. Uzdamo se da će je ubrzo i objavi, pa i doprineti naučnoj istini u vezi ove porodice, koja je od vremena objekat diskusija u vezi mnogih problema i mnogih njenih istaknutih ličnosti, koje su igrale i uloge od prve ruke, ne samo u istoriji Herceg Novog, Trebinja, Mostara i Ulcinja, već i u istoriji Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Turske, Jugoslavije i Albanije.

Ekrem se oženio se **Igbalom**, kćerkom Seljatina Tulića, iz Ulcinja. Kako smo već vidjeli, iz ove porodice uzeo je nevjestu i slavni senator Selim-beg, stric Ekremovog oca, kao i neki drugi Resulbegovići. A uzimali su i Tulići nevjestu od Resulbegovića. Pa i Igbalina baka je dobro poznata Resulbegovića - **Majka Fatima**.

Sa Igbalom predsjednik Ekrem ima četvoro djece: Violeta, Adriana, Sabina i Damir.

1) RESULBEGU, Sari: **RESULBEGËT DHE NGJARJET HISTORIKE TË ULQINIT**, Ulcinj 1995, str. 133.

DOKTOR ŠUAJP

Šuajp je drugi sin Zejnel-bega Resulbegovića i File, kćerka Laza Kapetanovića, potomak tuniskih gusara i pi- rata, nastanjenih u Ulcinju 1571. Rođen je u Ulcinju 19. oktobra 1943. godine, gdje je primio osnovno obrazovanje. Njegov otac, kako smo rekli, bio je istaknuti profesor i poliglota.

Srednju školu, klasičnu gimnaziju, završio je u Kotoru. Uvijek je bio odličan đak i sa primjernim ponašanjem.

Čim je uzeo diplomu mature, registrirao se na Medicinski fakultet u Beogradu i, poslije šest godina neprekidnih studija i ispita, diplomirao se, odnosno 1968, kao jedan od najboljih studenata te generacije: ocjenom 10. U toku školovanja on se aktivno bavi studiranjem i naučnim istraživanjima, za što je pokazao jednu posebnu naklonost.

Prethodni staz kao ljekar praktikant učinio je u Medicinskom centru u Baru. Zatim prelazi sa poslom kao opšti ljekar u Zdravstvenom domu u Ulcinju i Vladimiru, gdje se brzo afirmira sa njegovim posebnim profesionalnim sposobnostima, kao i sa ponašanjem od jednog vanrednog humaniste i korektnog profesionalca.

Godine 1972. dozvoljeno mu je da specijalizira ginekologiju i akušerstvo. Zato prelazi poslom na odeljenje Ginekologije i Akušerstva u Baru. Godine 1975. prelazi i u Ginekološku i Akušersku kliniku u Beogradu. Godine

1977, pored dobro poznatog jugoslovenskog ginekologa **dr Šulovića**, sa odličnim uspjehom završava specijalizaciju i odmah počinje post-universitetske studije na Universitetu Beograda.

Čim je završio i te studije, počeo je posao u odjeljenju Ginekologije i Akušerstva u Barskoj bolnici, gdje vrši dužnost ginekologa specijaliste. Ovdje je počeo da se zauzima posebno sa problemima steriliteta. Za vrlo kratko vrijeme, liječeći sterilitet, on postiže dobre rezultate, pa i neobične. Njegovo se ime, kao ljekar steriliteta, odmah proču na sve strane i Doktor Šuajp postade poznat širom Jugoslavije. Sa svih strana zemlje žene i muškarci tražili su njegovu pomoć za liječenje steriliteta. Najpoznatiji ginekolozi zemlje, pa i strani, priznaju ga za specijalistu, pa mu šalju na liječenje i svoje klijente, kao izuzetno kompetentnom ljekaru. Tražili su ga i preko okeana. Godine 1980, dva mjeseca redom, bio je na *“John Hopkin’s Hospital”* Baltimora (SAD), gdje je i perfekcionirao liječenje steriliteta.

Godine 1982. on je učinio sve da se u Ulcinju otvori jedno novo odjeljenje – za zaštitu zdravlja žena, gdje se bavi sa dispanzeriskim uslugama, sa preventacijom i liječenjem ginekoloških boljesti, posebno liječenjem steriliteta supružnika.

Pozitivne rezultate u liječenju steriliteta učiniše Doktor Šuajpa poznatim i poštovanim na sve strane Jugoslavije, a prije svega kod njegovih kolega ginekologa. Iz Beograda, Skoplja, Sarajeva, Podgorice, Zagreba i Ljubljane, njemu stižu ne samo srdačna čestitanja, već i klijenti. Njegova klinika u Ulcinju je svaki dan prepuna. Žene, koje su izgubile svaku nadu da će postati majke, iznenada, zahvaljujući ljekarskoj interenciji ulcinjskog specijaliste, postaju majke. Može se zamisliti njihova radost. Kao i njihovi blagoslovi za Doktora Šuajpa. Jedna od ovih je i dobro poznata jugoslovenska pjesnikinja Milica V. Vukmanović.

Ali Doktor Šuajp nije bio samo specijalista za liječenje steriliteta. On je bio i Čovjek, u posebnom smislu ove riječi. Vidite njegovo pismo od 30.05.1973, upravljeno Zdravstvenom odboru pri Skupštini ulcinjske komune, gdje – između ostalog – piše:

“Uzimajući u predvid postojeće stanje, da u ovoj komuni nema interniste, kao i razlog što na ovom prostoru postoje jako dobri uslovi za klimatsko liječenje i morsko sunčanje, u prvom redu reumatične i alergične bolesti, stvar ova koja je u prinađležnost interne medicine, mislim da ovom mjestu, sa raznim patologijama, trebaju sposobni eksperti profila interniste.

Naglašavam da specijalizaciju interne medicine, ako mi se da dozvola i vaše odobrenje, ja bih započeo kao volonterista (tačnije – bez materijalne kompensacije), prema tome ni vi niti zdravstveni ostsjek ovog sreza nećete uzeti na sebe nikakavu materijalnu obligaciju i ništa drugo.”

Za njega, preko štampe, pisali su i govorili mnogi, naši i strani, Jugosloveni i Albanci. Koliko za primjer citiramo, sa nadom da će ovo pročitati i oni Albanci, koji govore i pišu da su od Resulbegovića vidjeli samo zla:

“Dr Šuajp, dobro poznati ginekolog ne samo u ove strane, već i u međunarodne razmjere, istakao se i kao humanista, jako komunikativan čovjek i spreman svim svojim bićem da pomogne druge. Na vrata njegove ordonance kucnuli su stotinama parova, koji nisu imali djece, posebno sa Kosova”.¹⁾

Jedan drugi Albanac piše za njega:

“Dr Šuajp mogao je da se zaposli u najveće zdravstvene centre, u zemlji i u inostranstvu, pa bi sigurno tamo postigao veće uspjehe i više profesionalne i naučne pozicije, ali dužnost koju je osjećao prema rodnom mjestu i njegovom ulcinjskom narodu, primorala ga da sve do smrti radi u rodnom mjestu.

Neočekivana smrt u mladoj dobi, kad je mogao da dà mnogo njegovoj profesiji, bila je veliki gubitak ne samo za njegovu porodicu, već i za ulcinjsku medicinu i šire, pošto je bio ljekar koji je mnogo obećavao u razvoju zdravstvene zaštite svog naroda, i posebno albanske žene”.²⁾

Sem svog maternjeg jezika, na kojemu se školovao savješću svog oca, Doktor Šuajp je poznaavao jako dobro albanski, francuski, njemački, italijanski i, posebno, engleski. Znači, bio je poliglota, kao i otac mu. On je naslijedio od oca i jednu relativno bogatu biblioteku za uslove Ulcinja, koju je dopunio sa drugim djelima, posebno sa naučnom i profesionalnom literaturom. Ova biblioteka sada sigurno broji okon 1.500 naslova i, kao takva, moguće je jedna od najvećih ličnih biblioteka u Ulcinju.

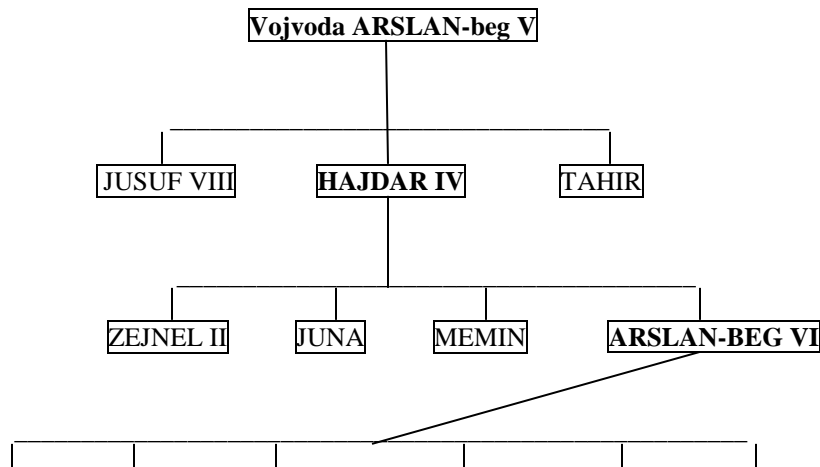
Doktor Šuajp se bavio i pisanjem. Kažu da je napisao i jednu istoriju porodice Resulbegović, za što je sigurno iskoristio genealogiju ove porodice, koju je sastavio pomenuti predsjednik Ulcinja Ali-beg Resulbegović, a ja sam je dao njegovom ocu godine 1954.

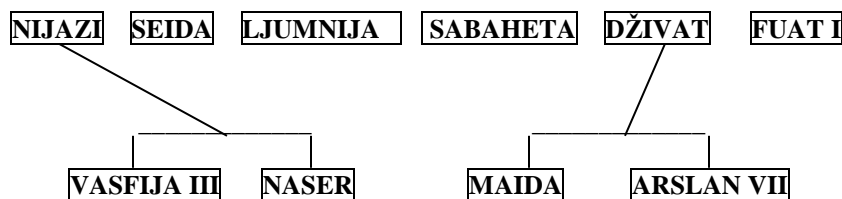
Poslije smrti, u januaru 1993, njegova soba se nije otvarala. Dan-danas je njegovi drže zaključanu i nikome ne dozvoljavaju da uđe tamo.

Doktor Šuajp nije se nikada ženio i za sobom nije ostavio nijedno dijete.

LOZA VOJVODE ARSLAN-BEGA V

- Podloza Arslan-bega VI -

KAPETAN HAJRUDIN

Hajrudin, zvani Hajro, šesti je sin Džano-bega I Resulbegovića i Nurije Metanović. Rodio se u Ulcinju u teške dane Drugog svjetskog rata, 01.10.1943, što znači poslije kapitulacije fašističke Italije, kada su Ulcinjem zavladaali njemački nazisti, a albanski fašisti, kapitulacijom Italije, razbjesnili se i počeli streljanja vinih i nevinih.

Svom srećom, poslije godinu dana Ulcinj je oslobođen, ali su opet počeli teški poslijeratni dani, sa jedne strane glad, a sa druge politička proganjanja. Hajrovog oca hapse, pod sumnjom da je sarađivao sa okupatorom: tobože je skinuo jugoslovensku zastavu sa Lučke ispostave u selo Sveti Nikola na obali Bojane i pozdravio italijanske okupatore. Nakon istrage ispostavilo se da Džano nije ni bio na licu mjesta, kad su stigli fašistički okupatori i skinuli ju- goslovensku zastavu sa zgrade Lučke ispostave. On je tada bio na frontu sa svim ostalim Jugoslovenima, koji su branili domovinu od nazi-fašističkih italo-njemačkih agresora. A jeste, u Lučkoj ispostavi je bio njegov 12-godišnji sin Latif, koji je sa lovačkom puškom svog oca, napunjena fišecima za divlje

svinje, branio jugoslovensku zastavu onako kako ga otac naučio, sve dok ih do jednog nije ispucao. Đuro Menezić pušta Džana iz zatvora, priznajući mu punu nevinost.

Najstariji brat Hajrov, Dževdet, izašao je iz rata činom poručnika JNA, pa i kao član KPJ.

Prve godine života za Hajra su bile jako teške. Ako nije shvatio hapšenje svog oca, shvatio je što znači glad. To je sasvim jasno prikazao njegov brat Kaplan u pjesmi **OKO TRPEZE**, koju posvećuje upravo Hajru, prikazujući jedan njegov stvaran postupak. Pošto su se svi digli gladni sa trpeze, mali Hajro od 2-3 godine, kaže majci plačnim glasom da otkine od njegovog bedra malo *meca* i da im s njime *cupu* skuva.¹⁾

Ovu će odliku ovaj Hajro demonstrirao kroz čitav njegov život, i kad bude odrastao. Samopožrtvovanje ga karakteriziralo i karakteriše ga. Kao takvog ga svi poznaju. Gostoprinstvo Resulbegovića Ulcinja procvjetalo je u njegovom domu.

Hajro je osnovno obrazovanje stekao u Ulcinju. Srednju tehničku školu završio u Beogradu. Školu rezervnih oficira pohađao u Kruševcu, gdje je odslužio i vojnu obavezu, a za nuklearno-hemisku i biološku odbranu MHB-o. Na završetku otsluženja proizveden je u čin poručnika, a zatim, kroz vojne vježbe, dostigao i čin **kapetana prve klase**.

Hajro je nastavio studije u Splitu na Tehnološkom fakultetu. Bio je i vanredan student Elektro-tehničkog fa- kulteta u Podgorici. Pohađao je seminare u Zagrebu na Bio-tehničkom fakultetu, pa u Beogradu i u Vršac (Srbija). Učestvovao je kao naučni radnik na seminaru Saveza hemičara Jugoslavije u Hercegnovi, gdje je pročitao svoj nauč- ni rad **“Karbonantna inkrustacija u proizvodnji morske soli termokompresionim postrojenjem”**.

Počeo je da radi 1964. godine u Solani “Bajo Sekulić” kao referent za kontrolu kvaliteta, prekinuo rad zbog studija, pa se ponovo vratio na isti posao. Zatim je otišao na plovidbu kao prvi oficir mašine na brodu “Kontea”, koji je plovio pod kiparskom zastavom. Nakon godinu dana opet se vraća u Solani, ali se ujedno uključuje i u Školski centar “Bratstvo i jedinstvo”, kao profesor praktičnog dijela nastave za predmete fizička hemija, elektro-hemija, analitička hemija. Na ovoj dužnosti je i penzionisan.

Poslije Dževdeta i Kaplana, Hajro je jedini viši intelektualac porodice Džano-bega. Iako je Pukovnik Dževdet porekao brata Kaplana kad je pao u jugoslovenski zatvor, čim je čuo da je dopao zatvora i u Albaniji, postarao se, koliko je to mogao, ne samo za njegovu djecu (poslao im nekoliko paketa sa robom i hranom!), već i za njega: intervenirao je i kod jugoslovenskih vlasti da bi ga razmjenili sa kakvim albanskim emigrantom.

Više negoli od Dževdeta, Kaplan je očekivao pomoć od Hajra, jer ovaj nije bio partijski vezan sa jugoslovenskim vlastima, pa je imao i više slobode. Međutim, ovaj ne samo što nije pitao za njega ni da li je živ, već nije pitao ni za njegovu djecu. Kad je Kaplanov sin prebjegao iz Albanije i stigao u Ulcinj, ne ispunivši ni 24 sata na teritoriji Jugoslavije, Titoisti su ga odmah vratili Albaniji na oči kapetana Hajra Resulbegovića.

A kad se Kaplan oslobodio zatvora i stigao u Ulcinj, Hajro intrigira gore-dolje protiv njega. Njegove su intrige stigle dotle da je govorio po Ulcinju za njega da mu nije brat, da ga majka Nurija našla negdje u masline i donijela kući, pa su ga njegovi roditelji usvojili. Pošto mu je izbacio iz kuće sve knjige, njegov je bezobrazluk stigao dotle da, kad je revija MONITOR objavila o Kaplanu članak **“Mandela Albanije bez stana i penzije”**, Hajro ga isterao iz kuće, iako je dobro znao da je Kaplan u toj kući rođen i da je Majka Nurija, na samrti, ostavila Kaplanu amanetom sobu, u kojoj je umrla: *“Ko zna, možda će se jednog dana osloboditi zatvora, pa da ima gdje da skloni glavu!”* - rekla je ona Hajru i svima.

Hajro je pao na koljena i pred Ismailom Kadare, pred najvećim izjavljenim neprijateljem i krvnikom Akademika Kaplana, naroda i domovine naše - Jugoslavije, moljeći ga da mu dođe u posjetu kod kuće, jer mu je spremio za ručak japrak.

Poslije ovoga Hajro je primljen za člana SKJ. Jedno vrijeme bio je i sekretar partijske organizacije u Solani, pa je i naoružan do zuba. Ulcinjani ga cijene i poštuju, samo se ne zna ko više: albanski ekstremni nacionalisti, šovi- nisti i rasisti, ili crnogorski pravoslavni fundamentalisti, udbaši i sljedbenici separatiste Mila Đukanovića?!

Dok je bio rezervni oficir za stručno osposobljavanje, za savjestan rad i posebno zalaganje i zasluge, nagrađen je od nadležnih.

Hajro se oženio dva puta. Sa prvom ženom **Remzija**, kćerka Seita Redžepovića, iz Sarajeva, koju će razvesti zbog njenog pogoršanog zdravlja, ima kćerku i dva sina: Amina, Suad i Skender. Sa drugom ženom, učiteljicom **Ajše**, kćerka Ramazana Dragovića, iz Krajine Ulcinja, ima dvije kćerke: Nuriju i Arlindu.

Ova druga žena, albanizirana Crnogorka, uticala jako negativno na Hajra: sva djeca rođena u braku sa njom uče na albanskom jeziku i vaspitavaju se u albanskom duhu. Jedan od razloga što je Hajro izbacio iz kuće svoga brata Kaplana i intrigirao protiv njega jeste i njegova knjiga RESULBEGOVIĆI, kojom ovaj dokazuje da je ova ulcinjska porodica porijeklom iz Boke, od Burovića Perasta, što znači da su po nacionalnosti Crnogorci. Hajro se povinuo veliko-albanskim ekstremnim nacionalistima, pa nam se drži i za Albanca, flagrantan primjer pritiska i šantaža, koji čine albanski ekstremni nacionalisti nad našim muslimanima da se albaniziraju, a za što imaju i svestranu podršku “crnogorskih” vlasti.

Jednog dana, čim je stigao Kaplan iz Švajcarske u Ulcinj, kao obično, okupiše se oko njega pred kafanom BOJANA Dušana Hajdukovića mnogi Ulcinjani, pa i njegova braća. S desne strane Kaplana sjedio mu je brat Hajro, a s lijeve Drago Đurišić. U razgovoru sa njima kaže Drago Kaplanu:

-Bio sam u Herceg Novi i, vraćajući se, zaustavio sam se u Morinje da popijem kavu. Tu mi rekoše da su 4 sela, Morinje i tri druga, svojina grofa Ivana Burovića. Vi ste, Profesore, jedini Burović na ovom svijetu, pa vama sigurno i pripadaju ta sela.

Tada Kaplan, koji je promjenio prezime Resulbegović u BUROVIĆ, izvadi iz njegove crne tašne dokumenat, koji mu je iz kadastra Herceg Novog poslala Marija Crnić Pejović, i pokaza im ga svima.

-Ovdje piše da grof Ivan Burović ima u okolini Herceg Novog ništa manje već 14 sela!

-I sva ta sela sada pripadaju samo vama, Profesore, jer vi ste jedini Burović na ovom svijetu?!- upita Drago najozbiljnije.

-A da kome drugo?!- odgovori Kaplan isto tako najozbiljnije, namignuvši Dragu.

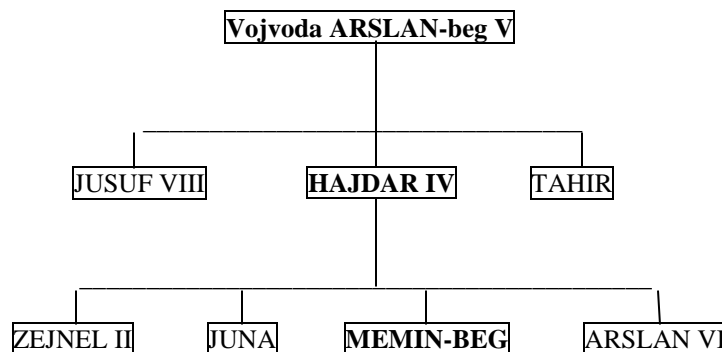
Hajro, koji je ovaj razgovor pomno pratio i sve više mu se od iznenađenje iskolačile oči, najednom se diže na noge i reče glasno:

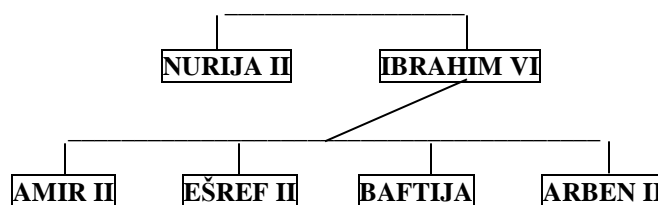
-Bogami sam i ja Burović!

Ako ko ne vjeruje u ovu priču, neka pita Draga Đurišića. Živ i zdrav je, sred Ulcinja.

LOZA VOJVODE ARSLAN-BEGA V

- Podloza Memin-bega -

1) RESULBEGOVIĆ, Kaplan : **MORSKI VALOVI**, pjesma OKO TRPEZE, Ženeva 1994, str. 61.

MUCENICA DUŠANKA

Dušanka je jedina kćerka Akademika Kaplana Resulbegovića-Burovića i Vlahinje Vera, kćerka Leonide Ziu, iz sela Želižan, Ljušnje – Albanija, svi građani Albanije. Rođena je u grad Ljušnje 10. marta 1966, gde je registrirana sa albanskim imenom **ARBANA**, kratko zvana **ANA**, jer u to vrijeme albanske vlasti nisu dozvoljavale ni emigrantima da daju svojoj djeci ma kakva druga imena, sem albanskih.

Kako je već naglašeno, njen otac Kaplan obreo se u Albaniji kao politički emigrant.

Dušanka je imala 4 godine kad su joj uhapsili oca. Zajedno sa majkom i bratom, dvije godine stariji od nje, odmah su internirani iz grada u selo Grabjan, koje se nalazi sred ravnice Muzećeja i sred blata. Ovdje je ona počela prvi razred osnovne škole, sigurno na albanskom jeziku, jer u Albaniji se ne priznaje ni da postoje manjinci, kamoli da im poštuju i kakva elementarna nacionalna prava. A što se tiče ljudskih prava – tada ih u Albaniji niko nije poznavao, pa ni oni iz samog vrha socijal-fašističke klike Envera Hodže, koja je uzurpirala narodnu vlast i proletersku diktaturu pretvorila u ličnu i najkrimnalnu diktaturu svog Führera Envera Hodže.

Zajedno sa školom ona počinje i da radi.

Njenu majka, iako i dušom i tijelom u službi Envera Hodže i negove zločinačke političke i terorističke organizacije SIGURIMI, kojoj je služila kako su to od nje tražili, i najprljavijim provokacijama, i protiv svog supruga, oca svoje djece, iako se od njega i službeno razvela, nisu dozvolili da nastavi svoj dotadašnji posao učiteljice nižih razreda osnovne škole, za što je bila diplomirana. U internaciji ona je prisiljena da radi najteže i napravljuje poslove, u poljo-privredi, kao čistačica stala, da bi tako prikrila svoju saradnju sa SIGURIMI-em, a i da bi služila SIGURIMI-u kao strašilo za sve druge. Plaćali su je mizerno, tako da tim prihodima nije stigla ni sebe da ishrani, kamoli i djecu. Zato su morala da rade i njena djeca. Zato je ona morala da upražnjava i prostituciju, što su od nje tražili i oni iz SIGURIMI-a, da bi je tako vukli ulicama gradova Albanije od Skadra na severu, pa sve do Sarande na jugu, kud god su poznavali i poštovali književnika Kaplana. Pokazujući je prstom, govorili su: *“Eto, tako će svršiti i vaše supruge, ako se budete usudili da djelujete protiv Envera Hodže!”*

Za svo vrijeme zatvora, ni Dušanki niti njenom bratu Dušanu, nisu dozvolili niti da saznaju da li im je otac živ, ponajmanje i da ga vide. Sva pisma koja im je otac slao iz zatvora, uništena su. A kad su i oni počeli da pišu pisma svome ocu, ne samo što ta pisma nisu predali njemu, već su instruirali njihovu majku da odvede kod kuće nekog od njenih *“ljubavnika”* i da im ga pretstavi kao njihovog oca, tobože ih je sa njim rodila. Kad je ona htjela da se sa jednim od njih poveže i brakom, da bi se spasila ulica, oni iz SIGURIMI-a joj ga odmah uhapsiše, a njoj narediše da se opet vuče ulicama Albanije, jer to je bila uloga, koju su joj dodelili, a u znak zahvalnosti za sve usluge, koje im je učinila još prije hapšenja njenog supruga.

Jedan od stričeva Dušanke stigao je iz Jugoslavije u Albaniju kao tursita, a sa namjerom da vidi svog brata Kaplana i njegovu djecu. Ne uhapšenog Kaplana, već ni njegovu djecu nisu mu dozvolili da ih vidi!

Dušan i Dušanka su radili najteže poljoprivredne poslove, lopatom koja je bila i duža i teža od njihovog tijela, a po kanalima punih vode i blata.

Pošto su njihovu majku često slali po gradovima Albanije da provocira ljude, oni su često ostali u njihovoj kolibi sami, bez hljeba i vatre, dani i nedeljama, mesecima. Dušan je lovio žabe, ribu i ptice, a Dušanka je skupljala po polju i brdima trave i korenje, divlje voćke, borovnice i drenjine, da bi se ishranili. Sažalila se prema njima i koja internirana porodica, posebno djeca **Hasana Dostia**, koja su im kad-kad krišom podavala po koje parče kukuruznog hljeba.

Učitelji nisu vodili ni najmanju brigu o njima. Naprotiv, i bojali su se da se staraju za djecu interniranih, a mnogi su od njih i instruirani od vlasti da ubiju svaku volju kod njih za učenje, jer će jednog dana i oni svršiti isto tako, kao njihovi roditelji, u zatvor ili na najteže poljoprivredne poslove. Prvu godinu osnovne škole, dok mu je otac bio kod kuće, Dušan je svršio odličnim uspjehom: imao je 10-ticu u svakom predmetu. Drugu godinu, pošto mu je otac uhapšen, dobio je i prvu 9-ku. Treću godinu je dobio i osmice i sedmice. A četvrtu – i četvorke, i trojke, i dvojke, neprelazne ocjene. Dušan je dan-danas polupismen.

Bistrija od brata, pošto je završila osmogodišnju školu, Dušanka je pokušala da nastavi srednje obrazovanje bez prekida posla. Danju je radila po polju sa lopatom, a uveče je išla pješice 5 km od sela Pluk, gdje su se u međuvremenu premjestili, do grada, u Srednjoj poljoprivrednoj školi, koja je bila prezrena od svih i služila za dema- gošku propagandu i svakakve niskosti, pa i za prostituisanje učenica, kćeri uhapšenih ili interniranih. Dozvoljavajući djeci interniranih da se upišu u tu školu, pravili su se kao da su im dozvoljavali da uzmu srednje obrazovanje, koje je po zakonu bilo slobodno za sve. Uveče, posle 22.00 sati, Dušanka je opet prelazila pješice 5 km, da bi se vratila kući. Ujutro, u 06.00 sati, trebala je da se pretstavi na posao.

Dušanka je bila slabog zdravlja. Ali ni one zdravije, nisu mogle da izdrže taj tempo života, pa su same napustile dalje školovanje i pomirile se sa sudbinom, da većito lopatom vade iz kanala punih vode i blata koru svako- dnevnog nasušnog hljeba.

Ovome su mnogo doprineli i nastavnici, koji su – instruirani od SIGURIMI-a - svakako demoralisali ove učenike, da bi prekinuli dalje školovanje. I majku Dušanke, iako tada nije bila internirana, tri puta su je oborili na državnom ispitu za učiteljicu, samo i samo zato što se u međuvremenu udala za Jugoslovena Kaplana.

Kad je napunila 12-tu godinu, Dušanku su silovali, pa su učinili sve da je i prostituišu. Pošto se ona oduprla tome, pohađajući uveče školu, nadajući su se da će uspjeti da je prostituišu, ali im sve provokacije propadoše. Ona ne samo što ne napusti školu, već se nije ni prostituisala. Naprotiv, svršila je prvu godinu sa odličnim uspjehom.

Preko svega, svojim prisustvom ona je sve potsjećala na njima jako dobro poznatog i cijenjenog knjevnika Kaplana Resuli. Budući albanski pjesnik **Ferdinand Laholli**, priznaje i preko štampe da ga je i ona, Dušanka, po- mogla da se osvijesti: *“U septembru godine 1982, kao učenik srednje poljoprivredne škole bez prekida rada, u Ljušnj, čim sam čuo ime Arbana Resuli, sjetih se romana IZDAJA i njegovog autora Kaplana Resuli”*, - piše F.Laholli.¹⁾

Zato, kad je u septembru otišla da registrira drugu godinu, rekli su joj: *“Ti si kćerka narodnog neprijatelja Kaplana Resuli. Nemaš pravo da nastaviš srednju školu!”*

Uzalud se Dušanka žalila na sve adrese. Žalila se i predsjedniku Republike. I prvom sekretaru CK Partije rada Albanije, lično Enveru Hodži.

Kćerku Kaplana, koji se borio za školu na albanskom jeziku u Jugoslaviji, koji je prolio svoju krv i proveo najljepše godine života po zatvorima Jugoslavije za tu školu, nisu dozvolili ovi Albanci da nastavi ni na albanskom jeziku (!) srednje obrazovanje, kamoli na njenom maternjem nealbanskom jeziku!

Očekujući odgovor na svoje žalbe (nikada joj nisu odgovorili!), Dušanka je nastavila da sjedi u klupi sve do dana kad su je silom izbacili iz škole. Ovako su ovo dvoje djece ostali bez škole, bez ikakvog obrazovanja, pa i bez ikakvog zanata, jer im se ni to nije dozvoljavalo. Samo zato što su djeca Kaplana, jednog Jugoslovena, ona su osuđena da sav svoj vijek provedu sa lopatom u ruci.

Videći da se ona ne prostituiše, SIGURIMI joj hapsi brata, a njegovoj nevjesti skočiše sa nogama na trbuh i prisiliše je da pobaci dijete od pet mjeseci. Tako razoriše i njemu porodicu.

Po hapšenju Dušana, u Pluk šalju iz Tirane svog agenta, tobože za ljetnji fizički rad, a sa zadatkom da se upozna sa Dušankom i da joj obeća brak. U to vrijeme sve su djevojke Albanije tražile TRI T: Tulac (ćelavko) – Tirana – Televizor. Što znači, za najljepšu udaju smatrale su ćelavog muža (koji im nije tražio nevinost!), glavni grad Albanije (jer se samo tu živelo nekako) i televizor (da bi gledale kako se živi u svijetu). Pogotovo su to tražile internirane i one koje su izgubile nevinost. Aleksandar Bregu nije bio ćelav, ali je imao i Tiranu (kao mjesto svog boravka) i televizor, jer je bio povlašćen, pošto mu se otac borio kao partizan. On je bio i Vlah, porijeklom iz sela Libovša, srez Fieri. Banditi SIGURIMI-a namjerno šalju Vlaha, jer su znali da je i majka Dušanke Vlahinja, pa da će i ona dati svoj pristinak za taj brak, i ne sumnjajući što spremaju njenoj kćerki. Tako Dušanka pristade na taj brak, da bi se spasila lopate i neprekidnih provokacija za prostituiranje.

Čim je rodila sina, kome je dala ime Ervis, njen suprug A.Bregu, instruiran od SIGURIMI-a, razvodi je pod optužbom: ***“Kad sam se oženo njom, nisam znao da je kćerka narodnog neprijatelja Kaplana Resuli!”***

Sada je SIGURIMI očekivao da će se Dušanka prostituisati, da bi i nju, kao njenu majku, pokazali prstom intelektualcima Tirane, koji su jako dobro poznavali njenog oca. Tako su mislili da preko nje vrše na njih pritisak i santaž da se potčine vlastima. Naravno da su očekivali da će im i Dušanka, kao njena majka, služiti i kao špijunka, pa i za provociranje i policijsku preradu njihovih žrtava. Ali im Dušanka opet ne izađe gdje su je očekivali. Ona je radila u Tekstilom kombinatu “Stalin”, u Tirani, kao najobičnija radnica, na najtežim poslovima, hranila sebe i svoje dijete, odoljevajući svim provokacijama i čuvajući svoje dostojanstvo.

Tada su instruisali Aleksandra Bregu da porekne očinstvo sinu i da je ovako službeno i javno proglase za nepoštenu, nemoralnu, za uličarku. I ljekari, koji su izvršili analizu krvi, naređeni od SIGURIMI-a, falsifikovali su rezultate, da bi tako ispalo da dijete nije Aleksandra.

Ali, falsifikat je učinjen na taj način, da je ispalo da to dijete nije ni Dušankino. Da li su to učinili namjerno, ili nehotice, to očekujemo da oni kažu, jer živi su i trebali bi da u ime humanosti i istine, pravde, progovore.

Iako se pred sudom vidjelo jasno da su krvne grupe falsifikovane, sud proglašava Dušanku krivom i malom Ervisu su porekli očinstvo, a majku mu proglasili službeno nepoštenom.

Dušanka je na licu mjesta protestirala, izjavljujući:

-Pa ovo dijete znači nije ni moje!

-Bacite i vi Aleksandra na sud i poreknite materinstvo sinu!- htjedoše da se izmotavaju sa njom *“duhoviti”* Enverovci, ali im ona odmah odgovori:

-Ne, ne! Ja ne poričem materinstvo ovom djetetu, jer nisam kao vi. Ja sam majka ovog djeteta i bitću mu majka sve dok bude života! Vi i vaša djeca jednog ćete se dana sramiti ovih vaših postupaka, ovih vaših zločina!

Posle ovoga Enverovci očekuju da se Dušanka preda i da otpočne, kao mnoge druge, sa prostitucijom.

U međuvremenu u svijetu se stvori **“Pitanje Resuli”**. Pred albanskim ambasadama po svijetu počеше demonstracije sa potražnjom da se književnik Kaplan pusti iz zatvora. Poče i štampa da piše o njemu i da protestira. Štigoše u Albaniju, kod predsjednika Republike Ramiza Alije, delegacije akademika, koji su tražili od njega da pusti iz zatvora tvora književnika i naučnika Kaplana Resuli. Tada je za njega posredovala iz Londona i Organizacija Amnesti Internacional, dok je predsjednik OUN **Peres de Kuelar** postavio Ramizu Aliji, kao uslov za negovu posjetu Albaniji, da oslobodi iz zatvora sve političke osuđenike. Ovako, iznenada, SIGURIMI, od koga se do tada tražilo da fizički lik- vidiraju Kaplana, neočekivano dobija naređenje da ga u roku od 24 sata puste iz zatvora.

Dana 7. decembra 1990, Dušanka je imala drugu smjenu u fabrici. Vraćajući se sa posla posle 22.00 sati, jedno devet sati prije puštanja Kaplana iz zatvora, dočekuju je kriminalci SIGURIMI-a na okuci, gdje je skretala sa glavne ulice da bi ušla u sokak zgrade, gdje je imala jednu sobicu. Tu je siluju, da bi stvorili utisak kao da je to djelo običnih uličara, i ostave je bez svijesti. Odmah se naređuju oni iz vojne bolnice da je prihvate i masakriraju.

Iako nije imala nikakvu potrebu za operisanje, oni je *“operišu”*, skidaju joj matericu i pola jetre. Tako su je ostavili ni živu ni mrtvu, da – kad joj otac izađe iz zatvora - nema vremena da se bilo čime bavi drugo, ponajmanje borbom protiv njih, već da se preokupira problemima svoje duševno i fizički masakrirane djece.

10. avgusta 1991. godine Dušanka je izbjegla iz Albanije u Italiju, gdje odmah nosi svog sina u jednu crkvu i pričešćuje ga. Tom mu je prilikom promjenila ime u Luka (it. Luidi), ne znajući ništa da su njeni pretci imali i jednog popa-pjesnika sa tim imenom.

U Bari (Italija) roditeljski se postarala za nju italijanski komunista **Nino Rosati** sa svojom suprugom i tri kćeri (supruga mu je Grkinja pravoslavne vjere), zatim i milosrdne sestre tog grada.

Godine 1997. Dušanka prelazi iz Italije u Švajcarsku, gdje se i sama, svečano i javno, u katedralnoj crkvi Ženeve, pokrstila. Tom prilikom je promjenila ime u Ana-Marija. Radila je i radi u jednom staračkom domu, često bolesna i nemoćna za bilošto.

2000-te godine, Luka je na Kanotažnom kampionatu Romanske zone Švajcarske zauzeo drugo mjesto i dobio Srebrnu medalju. Iste godine, na Kanotažnom kampionatu čitave Švajcarske predstavljao je Kanton-Republiku Ženevu i zauzeo treće mjesto: dobio je Bronzanu medalju.

Sem albanskog, Dušanka vlada perfek italijanskim i francuskim jezikom, a pomalo i njemačkim. Još u Tirani, čim joj je izašao otac iz zatvora, počela je od njega da uči i srpski. Istovremeno, svoje autodidaktno obrazovanje, koje nikada nije prekinula, pod starateljstvom oca produbljava. U Ženevi pohađa i školu na francuskom jeziku da bi službeno stekla srednje obrazovanje.

U Tirani je počela i da piše. Napisala je svoju **“Autobiografiju”** i **“Dnevnik”**, gdje je opisala život svoga oca, bjeležeći iz dana u dan sve što mu se događalo u Tirani po izlasku iz zatvora.

Godine 1993. ona je jedan od inicijatora pokretanja revije **YLBERI**, u čijoj redakciji zauzima mjesto sekretarice. Preko ove revije, kao i preko drugih organa štampe, ona je objavila mnogo članaka. Do sada je objavila i ova djela: **INTRIGE PROTIV AKADEMIKA BUROVIĆA DEMASKIRAJU AUTORE** (Ženeva 1993), **AKADEMIK BUROVIĆ** (Ulcinj 1994), **ISTINA O RESULBEGOVIĆIMA** (Ulcinj 1996) i **IZDAJA – ISTORIJA ROMANA** (Ulcinj 2003).

Kad su preko štampe pisali o njoj da je masakrirana sred Tirane, Enverovci Kosova porekli su to i optužili je da laže. Tada ih je ona preko štampe pozvala da odrede lekarsku komisiju koja će je pregledati i reći da li je istina da su je masakrirali, da nema ni matericu niti pola jetre. Posle ovoga oni se više nisu čuli. A kad su njenom ocu porekli jugoslovensku (srpsko-crnogorsku) nacionalnost, insistirajući na tome da je Albanac, ona im opet, preko štampe, odgovara:

“Mi nismo Albanci. Ali i kad bismo bili Albanci, poslije najmonstruoznijeg tretmana, koji ste nam učinili i činite nam dan-danas, porekli bismo albansku nacionalnost! I za Cigane bismo izjavili sebe, ali nikada i do vijeka za Albance!”²⁾

Dušanka je mučenica, vanredna mučenica, žrtva socijal-fašističkog terora Envera Hodže i njegovih kriminalaca. Istovremeno ona je i martirka, pa i herojka, koja je svojim patnjama i stradanjima dala značajan doprinos u borbi albanskog naroda protiv terora, a za slobodu i demokraciju. Svojim patnjama i stradanjima, svojim otporom i svojim držanjem, ona je doprinijela kao retko koja druga kćer Albanije i Balkana da se drugi osvjeste i da se mobiliziraju protiv tog terora. Ona ne samo da nije služila bandi Envera Hodže da preko nje vrše šantaž i pritisak na druge da se pokore, već naprotiv, i samo njeno

ime, posebno njena prisutnost, osveščavala je i nadahnjivala sinove i kćerke Albanije da se mobiliziraju i dignu na oružje za slobodu i demokraciju.

Dana 20. februara 1991, sred Tirane, pokraj svoga brata Dušana, koji tek što bješe izašao iz zatvora, Dušanka je uzela učešće u borbenoj demonstraciji, koja je oborila spomenik diktatora Envera Hodže i povukla ga ulicama Tiranе, udarajući ga nogama i gvozdanim polugama, pljuvajući ga u lice.

1) LAHOLLI, Ferdinand: **ARBANA**, - reportaža, štampana u časopisu KOHA JONË, Paris, stranice 41-43.

2) RESULBEGOVIĆ, Dušanka: **Populli shqiptar e ka nderuar dhe do ta nderojë Profesor Resulin**, - revija YLBერი God. II, Br. 2-3, Ženeva 1993-1994, str. 23, kol. II.

DEVETI DIO

BUROVIĆI SRBIJE (ČITLUK)

I. ČITLUK

- Druga postojbina Burovića Srbije -

Prije svega da vidimo ko su ovi **Burovići Srbije**.

Nazvao sam ovako one potomke grofa Miloša-Mehmeta Burovića koji su i kao muslimani, sa legitimnom gordošću, sačuvali prezime svojih staroslavni predaka Burovića, iako to nije bila laka stvar, posebno u Herceg Novom, gdje su se svakodnevno sučelili sa svojim rođacima, hrišćanskim Burovićima, kako smo vidjeli i vidjećemo u produžetku ove istorije, ozloglašeni kod turskog okupatora Herceg Novog i kod svih muslimana Boke i Hercegovine, pa i dalje, ne samo po divanima sandžakbegova i vezira turskih, ne samo i u samom Istanbulu, u dvoru sultana, već i po dvorovima kraljeva i imperatora Evrope.

Kad smo govorili o islamiziranju Burovića, pisali smo i o Herceg Novom, njihovoj prvoj postojbini. Vidite drugi dio ove istorije.

Herceg Novi, prva postojbina svih islamiziranih Burovića, jeste i prva postojbina Burovića Srbije, onih islamske, muslimanske vjere. Ovdje nemamo što novo da pridodamo istoriji tog grada.

Pra-prapostojbina Burovića Srbije (Čitluka) – kako se zna - jeste Perast, grad na samoj obali mora, u Boki Kotorskoj, u Crnoj Gori. Kad smo u ovoj istoriji govorili o Burovićima Crne Gore, govorili smo i o Perastu. Zato nije potrebno da i ovdje ponovimo isto.

Naglašavamo da pradjedovi Burovića Čitluka nisu stigli tu direktno iz Perasta. Oni su prešli prvo u Herceg Novi, gdje su živjeli oko 150 godina. Tako je Herceg Novi prva postojbina svih islamiziranih Burovića. I o njemu smo pisali na određenom mjestu ove istorije.

Iz Herceg Novog, ovi su Burovići prešli u Hercegovinu, u grad Trebinje, gdje žive i dan-danas njihovi rođaci. Iz Trebinja oni su se raspršili po čitavoj Hercegovini, posebno u grad Mostar, pa i po Bosni. Sigurno i po selima Hercegovine (U Čitluk hercegovački), moguće i dalje, prema zapadu, u Hrvatskoj.

Istoričari kažu da su jedan dio iseljenih muslimana Herceg Novog, iz Hercegovine, koja ih je odmah prihvatila, nastavili put za Crnu Goru, u onaj dio koji je bio pod tursku vlast, konkretno za Plav i Gusinje.

U ta vremena, ova dva mala gradića bila su čuvena po junacima i megdandžijama, koji su išli iz boja u boj, pa i kad nije bilo bojeva djelili su megdane na sve strane svijeta, ne samo sa hrišćanima, svojim vjerskim protivnicima, već i međusobno, sa svojim istovjercima. Gdje god bi se proćuo koji junak, ovi bi ga Plavljeni (Gusinjani) pozvali na dvoboj da oprobaju svoje sablje, koplja, topuze i pancire, mišići i rebra.

Ako ne svi, jedan dio Burovića Herceg Novog došli su u Plav i Gusinje, naravno ne sami, već sa mnogim drugim Novljanima, pa i sa svojim rođacima Resulbegovićima, Sulejmanagićima, Rizvanagićima. Ovo nam svjedoče današnji Burovići Srbije, koji pamte da su im pretci stigli u Srbiju upravo iz predjela Plava i Gusinja.

Neki došljaci iz Herceg Novog nastavili su svoju odiseju iz Plava i Gusinja prema Istanbulu, za Tursku. Pošto i tamo ima Burovića (upravo sa ovim prezimenom!), moguće je da se koja porodica ovih iselila tamo iz Plava i Gusinja, ma da imamo sigurnih podataka da su to rođaci Burovića Srbije, pa je moguće da su oni svi stigli tamo ne iz Plava i Gusinja, već iz Srbije – Čitluka.

U Plav i Gusinje Burovići su živjeli od pada Herceg Novog pod Mletcima 1687. godine, pa sve do početka XIX vijeka, kad imamo podataka da su se iselili otuda za Srbiju.

Početkom XVIII vijeka, albanska plemena, koja su se iselila iz Albanije preko Drima i albanizirala te predjele Srbije i Crne Gore (Današnja Sjeverna Albanija), počela su prelaziti granice današnje Albanije i zalaziti u predjele današnje Crne Gore i Srbije (Kosovo, Metohija, Raška-Sandžak). Tako oni stižu i u Plav i Gusinje, gdje su, sem Burovića i drugih Novljana, našli i crnogorske starosjedeoce, u većini islamizirani. Kao obično svugdje gdje stižu i dan-danas, oni započinju albanizaciju stanovništva, koliko srođivanjem sa njima, toliko i nasiljem. Albanci su bili isukana sablja turskog sultana i, kao takvi, povlašćeni. U pomoć njima sultan preseljava iz Azije i **arnaute** (mercenare, nealbanske nacionalnosti), koji su se prvi srodili sa **Arnautima** (Albancima), pa su se u ovim predjelima među prvima i albanizirali.

Sa ostalima počeli su se albanizirati i Burovići. Spasili su se albanizacije samo oni koji su se iselili za Tursku i za Srbiju. Spašeni albanizacije sačuvali su svoje prezime, dok su svi ostali, koji su se albanizirali, promijenili svoje prezime, pa su ostavili zaboravu i svoje porijeklo. Tako oni se danas prezivaju svakojakim prezimenima, obično očevim imenom, i izjavljuju nam se za Albance.

U očitoj suprotnosti sa ovom naučnom istinom, Albanci pretendiraju suprotno, da su se oni srbizirali, zaboravljajući albanski jezik i primajući srpski. Tako Albanac **Salih Kabashi** piše: *“mi treba da budemo sa Sandžaklijcima, jer i oni su Albanci, samo su im (Srbi) promijenili jezik nasilno”*.¹⁾

Burovići, koji su se iz Plava i Gusinja iselili za Srbiju, stigli su tamo početkom XIX vijeka, u oblast Raška-Sandžak, naselje Čitluk, ispod grada Sjenica, a na granici sa Crnom Gorom. Vremena su tada bila mutna. U aprilu 1809, lično Karađorđe Petrović, vođa Prvog srpskog ustanka, sa vojskom krenuo je na Sjenicu, a vojvodi Antoniju Pljakiću je naredio da napadne Novi Pazar. Oko Đurdevdana, poslije nekoliko dana borbe, Karađorđe zauze Sjenicu, koja je bila puna naoružanih Turaka. Oko Sjenice je bio veliki odbrambeni zid, a unutra utvrđeni šančevi sa četiri topa, pa je bilo puno posla dok se Turci nisu natjerali na predaju 23. aprila (5. maja) 1809. godine. O tome, kako je

oslobođena Sjenica ostavio je svoj zapis Antonije Protić:

“...No ovde se moram groziti, a valja mi istinu kazati. Karađorđe je s Turcima učinio dogovor na čestni način pustiti Turke sa ženama, decama i malom. No, ujutro, kada su započeli Turci izlaziti iz grada, Srbi ne čekajući da izvrše svi iz grada, no započnu uskakati preko zida unutra. Karađorđe je branio i odbijao, ali nije mogao vojsku zaustaviti. Turci jedva uspeđu tri časti iz grada izaći, i proći koji su se zatekli okrenu na naše pucati i u tome se povede strašan na polju senički boj. Ovde se nije gledalo ni muško ni žensko, a je li koj Turčin sa kadom umakao, to se ne zna. Na Đurđevdan poginulo je Turaka više od 360 duša, a naših Srba 18 duša i to uskačući u grad.

Karađorđe zapovedi da mu svi dovedu roblje koji je god uhvatio, no ujutro (dovedoše mu samo) 57 duša ženskih, po većoj časti devojaka. Ove je dao preobući u čiste haljine i predati ih onim Turcima što su se zaprljali u gradu. Oni su roblje primili i Karađorđe je njih na čestni način otpustio.”

Kasnije će Karađorđe izjaviti: *“Da ne bismo uzimali njine (turske) žene i devojke za naše Srbe; i da ne bismo išli na Sjenicu, ne bi propali, niti bi tako razdražili Turke...”*

Ovdje, u Čitluku, u ovim krvavim danima, Burovići se ustaljuju, množe, privezuju se za ovo mjesto ne samo materijalno, već i duševno, pa tako ono ulazi u njihovu istoriju kao jedna njihova nova postojbina. Oni su se tako i toliko privezali za ovu novu postojbinu, da su skoro i zaboravili svoju prapostojbinu. Ne samo najobičniji pripadnici ovih Burovića, već i intelektualci, pamte samo toliko - da su im pradjedovi došli tu iz Crne Gore, iz Plava i Gusinja. Naravno da, poslije kontaktiranja samnom, kod njih se probudilo interesiranje za svoju prapostojbinu i pradjedove, veleslavne grofove i vitezove, kapetane i vojvode Perasta. Izuzetak od ovoga čini **Hanadi Burović**, koji sigurno pripada ovim Burovićima, a koji je prije ove knjige objavio svoju knjigu pod naslovom **POLOŽAJ HERCEGOVINE POD TURSKOM**, gdje piše: *“Još u 18 vijeku Stanislav Burović, obraćajući se Ibrahim-paši, naziva ga rođakom”*. Ovo nam svjedoči da je ovaj Hanadi znao sasvim dobro svoje porijeklo, da mu to mogu zavidjeti svi Burovići, ne samo muslimani, već i hrišćani. Ali on nije jedini koji zna svoje porijeklo. Ja sam našao i kod Burovića čitluka, pa i kod jedne Burovičke, ženske, koja je od svog oca čula da su oni, Burovići, porijeklom iz Boke i da su imali i svoj grb.

Ako potražite, na svakoj mapi Srbije odmah ćete naći naselje Čitluk, dovoljno da ta mapa ne bude sasvim malih razmjera. Ali ako prelistate JUGOSLOVENSKU ENCIKLOPEDIJU, ne samo što tamo nećete naći to naselje, već ćete naprotiv naći jedan drugi Čitluk, preko granica Srbije i preko Hercegovine, tamo - na obali Neretve. U istoriji ovog Čitluka istakao se grof Ivan Burović 1694, koji ga na čelu svojih hajduka i drugih teritorijalaca oslobodio i branio od bosansko-hercegovačkog paše. A ako pođete malo dalje, u Hrvatskoj, kraj grada Sinja, naći ćete još jedan treći Čitluk, isto tako naselje, selo. Imaju li kakve veze ovi Čitluci sa Čitlukom Srbije, ne znamo.

Kad su Burovići stigli početkom XIX vijeka u današnji Čitluk Srbije, ne znamo ni da li se to naselje tako nazivalo, ili je imalo koje drugo ime. Istorija ovog Čitluka, prije dolaska Burovića tu, sasvim nam je nepoznata. Moguće je da su ga tako krstili ovi nekršteni Burovići, a po uspomeni na Čitluk Hercegovine, odakle su moguće prešli u Plav i Gusinje, pošto ih je i otuda protjerao njihov hrišćanski rođak grof Ivan Burović. Na ovo nas navodi činjenica da su Burovići, kad su stigli u Čitluk, našli tamo samo jednu porodicu - **Kurtagiće**. Budući da su za vrlo kratko vrijeme premašili brojno Kurtagiće, moguće je da su nametnuli ovima za ime sela naziv svog hercegovačkog Čitluka. Ali je isto tako moguće (i vjerovatnije) da se selo i prije dolaska Burovića tako nazivalo (ma da tada moguće nije bilo selo!), jer je ovo uobičajeni naziv za zemljišni posjed jednog turskog feudalca. Ovo treba istražiti.

Za etimologiju naziva naselja mislimo da se povezuje sa turskim apelativom **čitluk** = *“nasledni zemljišni posjed turskih feudalaca, tzv. čitlugara, čitluk-sahibija”*. U ta vremena turske okupacije čitluk su obrađivali kmetovi, privezani za zemlju i za svog feudalca, posebno raja.

Jedan od Turaka, koji je u Raškoj imao svoje čitluke (moguće i naš Čitluk), a sam živio u Skadru, bio je pomenuti **Hyda Verdi-paša**, skadarski vezir, koji je uzimao ne samo muslimane, već i hrišćane, katolike Crne Gore i Albanije, i naseljavao ih kao svoje kmetove i čifčije u Raškoj, da mu obrađuju prostrana polja njegovih čitluka. Tako je on to učinio i 1701. godine, kada je iz Sjeverne Albanije preselio u Sandžak 2000 ljudi, porodično, sa njihovim ženama i djecom. Ovo naseljavanje, čoporativno, kao i individualno, nastavljeno je i kasnije, skoro iz godine u godinu.

Mišljenja smo da se turski vlasnik ovog čitluka, u Prvom srpskom ustanku 1804-1809. godine, ubio i da je od njegovih kmetova ostao živ na tom posjedu, kao kmet ili čifčija, ili i kao čehaja (nadzornik), samo pomenuti Kurtagić, sa svojom ženom i djecom, moguće i sa kojim nemoćnim bratom, rođakom. Oni su prisvojili taj posjed, ili su ga na poznati turski način naslijedili, za usluge sultanu i Turskoj carevini. Tako se ovaj čitluk pretvara u naselje, u selo **Čitluk**, samo poslije dolaska tu Burovića, naravno i porodice **Varandak**, koja je stigla tu poslije Burovića.

Varandaci su bili tri brata. Ne zna se odakle su došli i kako. Dostigli su najviše do tri kuće. Odlikovali su se krupnim tijelom i bili vrijedni. Poslije izvesnog vremena, jedan za drugim, svi su se Varandaci iselili iz Čitluka, tako da danas tu nema od njih žive duše. Dolaskom Varandaka izgleda da je posjed čitluk prerastao u selo Čitluk.

Od samog začetka Čitluk je bio i ostao čisto islamsko selo, koje ni dan-danas nema svoju džamiju. Čitlučani

su se klanjali u džamiji obližnjeg sela, pa to čine i danas.

Sve do 1878. godine, Čitluk i sva Raška bili su pod turskom okupacijom. Te godine, odnosno poslije Berlinskog kongresa, prelaze u posjed Austro-Ugarske monarhije, koja je okupirala svu Bosnu i Hercegovinu, pa i djelove Crne Gore, Srbije, sem Hrvatske i Slovenije, koje je od vremena držala pod svoju okupaciju. Ovako se Austro-Ugarska, južno-slovenskim okupiranim teritorijama, posebno Raškom, zabila kao klim između ove dvije bratske zemlje - Srbije i Crne Gore.

Poslije Prvog svjetskog rata, Čitluk i sva Raška oslobađaju se austro-ugarske okupacije i ulaze u sastav Srbije, a zajedno sa Srbijom i u sastav Jugoslavije. Tada je Čitluk bio dio tzv. Drinske banovine. Ne znamo koliko je stanovnika imao u to vrijeme, ali vjerujemo da ih je bilo oko 500.

Između dva svjetska rata broj stanovnika se nije mnogo promijenio, jer su se mnogi iselili za Tursku, a mnogi su se potamanili i međusobno iz krvne osvete, koja je bijesn'jela posebno između Kurtagića i Burovića, naslijeđena još od vremena turske okupacije. U ovom periodu nestaju iz Čitluka Varandaci. Oni su se oselili: jedan je brat otišao za Tursku a dva u Raždaginje (Sjenica). Tu su ostali samo Burovići i Kurtagići da se kolju i tamane međusobno kao nepomirljivi krvnici.

Poslije DSR opet se broj stanovnika ne mijenja mnogo, i pored enormnog prirasta, posebno Burovića, koji sada broje oko 60 porodica, u odnosu na Kurtagiće, koji nisu ni 20. Ali Burovići se mnogo sele za Bosnu (Sarajevo, Zenica, Mostar), za Sjenicu i Beograd, za Makedoniju, pa i van granica Jugoslavije, za Tursku i Izrael, pa i na Zapad, za Njemačku, Francusku, SAD. Ovo emigriranje posebno uzima maha nakon brato-ubilačkog rata u Bosni i Hercegovini krajem XX vijeka.

Sve je ovo ometalo i prirodni prirast stanovnika Čitluka, posebno useljavanje novih porodica, kao i ekonomski razvitak.

Čitluk niti je imao i niti ima ikakvu industriju, sem jedne primitivne vodenice za mljevenje žita, koja je pripadala Burovićima. Njegovi stanovnici su se od pamtivijeka bavili isključivo poljoprivredom. Oni koji su usvojili kakav zanat, ili završili kakve škole, iseljavali su se, jer za njih nije bilo posla u rodnom mjestu. Obično su radili u obližnjem rudniku uglja, kod Sjenice.

Ne pamti se da je Čitluk ikada imao ni osnovnu školu, sem jedno kratko vrijeme poslije DSR, kad je tu otvorio u svojoj kući osnovnu školu Latif I Burović. Djeca ovog sela su pohađala školu u obližnja sela, prije DSR u selo Kijevci, 20 minuta pješice. Danas pohađaju školu u selu Raždaginja, 8 km udaljeno.

Administrativno Čitluk je nekada pripadao Raždaginji. Poslije DSR prisajedinio se Rasnu, gdje je mjesna zajednica, pa i kancelarija matičnog odsjeka.

Ko je želeo da se dalje obrazuje morao je ići u Sjenicu ili u Novi Pazar. Većinom su išli za Sarajevo, odakle se više nisu vraćali.

Čitluk je bio i ostao čisto poljoprivredno naselje. Sjenička visoravan i klima bile su i jesu jako prigodne ne samo za zemljoradnju i sve vrste žitarica, voća i povrća, već i za intenzivno stočarstvo, živinarstvo, pčelarstvo i šumarstvo. Čitluk je izvezio i izvozi poljoprivredne proizvode i uvozi industrijske. U mjestu se nisu razvili ni artizanati, ma da čitlučke domaćice nikada nisu ispuštale iz svojih ruku pletenke, dok su muškarci dokazali pred cijelim svijetom da su sposobni da se bave ne samo poljoprivredom, već i zanatima, industrijom, pa i naukom i umjetnošću, muzikom i sportom, intelektualnim radom, među kojima se ističu posebno Burovići. Kao takvi oni su se istakli ne samo u okviru svog mjesta, oblasti - Raške, Srbije, već i van njenih granica, u Bosni, u Makedoniji, pa i u Turskoj, u Izraelu, i u Francuskoj, Norveškoj, preko mora i okeana, u SAD i u Argentini.

Stanovnici Čitluka su se istakli i kao slobodoljubivi ljudi. Oni su uzeli aktivno učešće kako u borbama za oslobođenje od turske okupacije, tako i u borbama za oslobođenje od austro-ugarske okupacije. Posebno oni uzimaju učešće u Narodno-oslobodilačkoj borbi jugoslovenskih naroda, pa i u posljednjem - Otadžbinskom ratu. Istakli su se i u borbi za unutrašnju slobodu i demokratiju, protiv monističkog socijal-fašističkog terora Josipa Broza Tita, lijući svoju krv i polažući na altar slobode i demokratije živote svojih sinova. Naravno da je i među Čitlučanima, kao i na sve strane Jugoslavije, bilo i takvih, koji su se iz vjerskih ili društveno-političkih razloga konformirali okupatorima i na razne načine sarađivali sa njima, za što su osuđeni kako od naroda, tako i od svojih najbližih. Što se više obrazuju, oni sve više postaju svijesni svog zajedničkog etničkog porijekla sa svim ostalim eks-jugoslovenskim narodima, bez obzira na njihovu vjersku pripadnost.

Od kad se formirao Čitluk kao selo, kako za vrijeme turske okupacije, tako i u produžetku, vlast je uvijek bila u ruke Burovića. Oni predstavljaju Čitluk pred turskim i austro-ugarskim vlastima kao knezovi sela, a poslije oslobođenja, oni su stalno odbornici, znači predstavnici seoske vlasti u mjesnoj opštini u Rasnu.

1) KABASHI, Sali: U intervjuu, objavljen u reviji **REPUBLIKA**, God. III, Br. 8-9, avgust-septembar 1992, str. 2, kol. I. U originalu na

albanskom jeziku: “ne duhet të jemi me sanxhaklinjtë, sepse edhe ata janë shqiptarë, veçse gjuhën ua kanë ndruar me dhunë”.

II. ISTORIJA BUROVIĆA SRBIJE - ČITLUKA

1. Pretci Burovića Čitluka

Iz ličnog susreta sa Burovićima Čitluka, posebno sa dr **Mahmuton Burovićem**, s kojim sam se u početku dopisivao, a zatim sam ga posjetio i kod njegove kuće u Zenici (Bosna), saznao sam da su Burovići Čitluka porijeklom iz Crne Gore i da su otuda stigli u Čitluk.

Burović iz Čitluka

Kako smo već naglasili u prethodnim poglavljima ove istorije, prvi poznati, dokumentirani Burovići iz Perasta su: **GROF JOVAN I** i **GROF TOMISLAV**, sigurno dva brata.

Dok se Grof Jovan svukud spominje sa prezimenom BUROVIĆ, Grof Tomo (ili Tomislav) tu i tamo se spo-

minje i sa skraćenim oblikom ovog prezimena - BURO. I poslije njega neki se Burovići, tu i tamo, spominju ovim skraćenim oblikom, konkretno: Lovren Buro, Trifon Buro i dr.

Sinovi Grofa Jovana I su 3: **L U K A I**, drugi sin kome još nismo otkrili ime i - treći - **MILOŠ I**.

Grof Miloš otišao je iz Perasta kod Turaka u Herceg Novi zajedno sa svojim sinom Ristom, prešao na islam i promijenio svoje ime u MEHMET, a sin Risto u RIZVAN. U Herceg Novi Mehmetu se rađaju novi sinovi.

Svi sinovi Mehmeta BUROVIĆA sačuvali su ovo prezime.

Sinovi Rista - RIZVAN-age BUROVIĆA, po ocu su se prozvali **RIZVANAGIĆI**. Evo imena njegova 3 sina: MEHMET-age Rizvanagić, SULEJMAN-age Rizvanagić i JUSUF-age Rizvanagić.

Potomci Mehmet-age i Jusuf-age sačuvali su prezime RIZVANAGIĆ.

Potomci Sulejman-age prozvali su se po njemu **SULEJMANAGIĆI**. Poznata su mu dva sina: DAUT-age Sulejmanagić i RESUL-beg Sulejmanagić.

Potomci Daut-age Sulejmanagića sačuvali su to prezime do današnjih dana.

Potomci Resul-bega prozvali su se po ocu **RESULBEGOVIĆI**, pa to prezime nose i dan-danas, ma da su neki od njih i to prezime napustili i uzeli nova prezimena: **Hadžihasanovići, Defterdarevići, Dizdarevići, Kape-tanovići, Osmanpašići**.

Ovo mijenjanje prezimena ima svoju socijalnu, političku i vjersku bazu. Islamizirani Burovići su se svakodnevno sučeljivali sa svojim rođacima, hrišćanskim Burovićima, kako smo vidjeli u proteklim poglavljima ove istorije, ozloglašeni kod turskog okupatora Herceg Novog i kod svih muslimana Boke i Hercegovine, pa i dalje, ne samo po divanima sandžakbegova, paša i vezira turskih, ne samo i u samom Istanbulu, u dvoru sultana, već i po dvorovima kraljeva i imperatora Evrope.

I pored toga, nisu svi potomci Grofa Miloša - MEHMETA promijenili prezime.

Kako rekosmo, Grof Miloš - MEHMET, sem Rista - RIZVANA (rođen u Perastu kao hrišćanin), imao je i drugih sinova, rođeni u Herceg Novom kao muslimani, za što su živi svjedoci sadašnji islamizirani Burovići (mislimo na ove koji su sačuvali prezime Burović!), a koji su bez sumnje njegovi potomci. Na žalost, do danas, mi nismo otkrili nijedno ime od ovih direktnih potomaka Mehmeta Burovića, koji su rođeni u Herceg Novom. Ali se pouzdano zna da su se i oni, zajedno sa svim ostalim Novljanima islamske vjere, godine 1687, poslije oslobođenja Herceg Novog od Grofa Ivana Burovića i njegovih Bokelja (uz pomoć Mlječana i mnogih drugih!), iselili za Hercegovinu.

Nije bila laka stvar sačuvati prezime Burović ni daleko od Boke, kamoli u Hercegovini, a pogotovo u Herceg Novom, okupiranog od Turaka. Ako su Turci bili prinuđeni da tolerišu sufiks -VIĆ naših prezimena, hrišćansku slavu ovih Burovića nisu tolerisali, pogotovo poslije krvave afirmacije grofa Ivana Burovića, mletačkog guvernera Herceg Novog, koji je bio strah i trepet za Turke, ozloglašen i po dvorovima kraljeva i imperatora Evrope.

Naglašavamo da su pojedini hrišćanski Burovići Perasta, tu - u Perastu, u svojoj hrišćanskoj sredini i na slobodi, kad se Miloš-Mehmet Burović islamizirao, bili prinuđeni da napuste svoje staroslavno prezime, pa su se, po imenu svog oca, nazvali Tomićići-Tomovići-Tomislavljevići i Lovrenčići-Lovrijenčići, dok ovi Novski Burovići (muslimani), u tuđoj sredini i pod krvavom okupatorskom čizmom, svakako maltretirani i proganjani i zbog tog njihovog "hrišćanskog" prezimena, odoljeli su svemu junački, gordi i ponosni na to prezime i na svoje staroslavne pretke, plemiće i grofove, iako jedne druge vjere, koji su preko svega bili i na suprotnoj barikadi svakodnevnog života, bitisanja i istorije.

Islamizirani Burovići (ne samo Resulbegovići, već i ovi koji su sačuvali prezime Burović!) živjeli su u Hercegovini kratko vrijeme. Ako ne svi, njihov veći dio se iseljava iz Hercegovine za Crnu Goru, u oblast Plava i Gusinja.

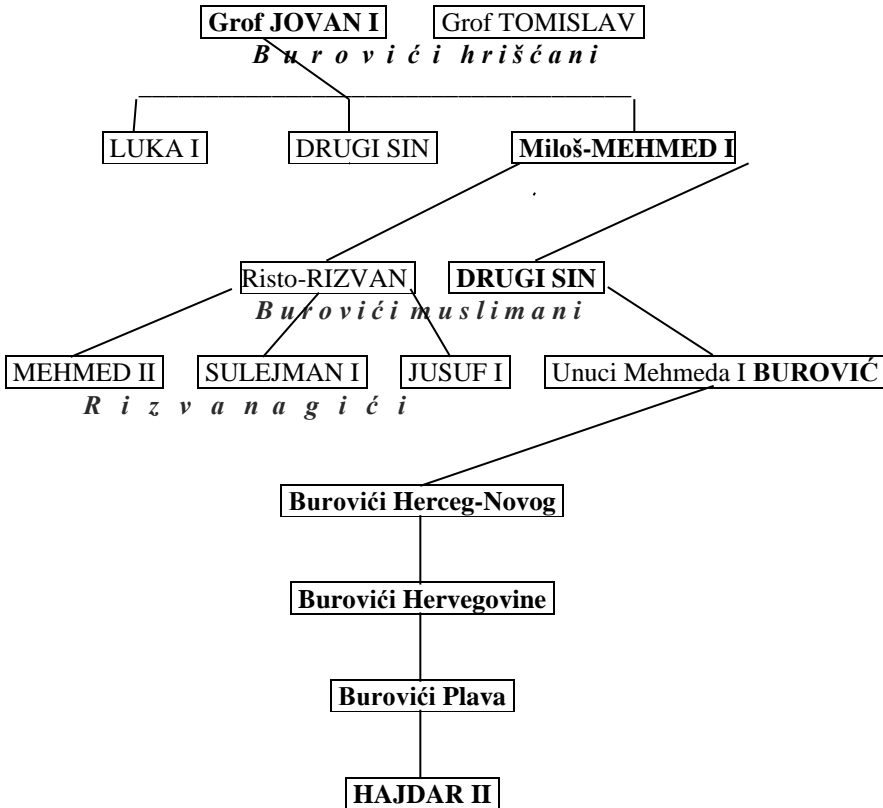
Kao i Burovići Herceg Novog, tako i Burovići Hercegovine (mislimo na ove koji su sačuvali prezime Burović!), nestali su izgleda bez traga i glasa. Oni su ili izumrli, ili promijenili prezime i tako se pretopili u Hercegovce.

Sačuvali su se samo oni potomci ovih Burovića, koji su se iselili iz Hercegovine i pošli za Crnu Goru, za Plav i Gusinje, crnogorsko gnijezdo sabljaša i vitezova, koji su se klali po megdanima Balkana, Evrope i Azije, više za ličnu slavu, gordost i osionost, oholi i nepokorni, negoli u službi sultana i Turske, ponajmanje svog naroda i domovine.

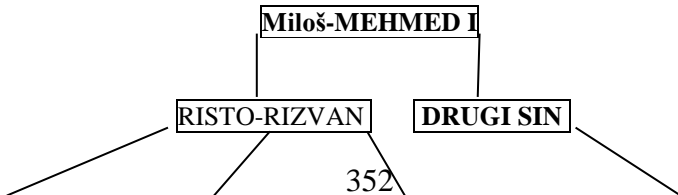
Vremenom, jedan od njih, prešao je u Srbiju, Rašku (koju Turci nazvaše Sandžak), Sjenicu, Čitluk. Njegovi će potomci ići dalje, za Bosnu, Sarajevo, gdje će položiti i svoje živote da ga odbrane. Drugi će, kao kamen koji, pošto se izbija sa svog ležaja, kotrlja i ne zna gdje će se zaustaviti, preći u Beograd, pa i u Makedoniju, u samo Skoplje, posebno u Orizane i Lozane, Veles, Prilet. Moj rođak iz Zenice, dr Mahmut Burović, piše mi da je prelaz ovih islamiziranih Burovića u Makedoniju učinjen sa namjerom da otuda nastave dalje put za Tursku. I pošli su za Tursku, pa ih i tamo imamo. Našli smo ih i u Izraelu, pa i preko okeana - u Americi, posebno po evropskim državama, gdje su se istakli i proslavili, doprinoseći ovako u istoriji Burovića, kao i u istoriji zemlje i naroda koji ih je prihvatio.

OSNOVNA GENEALOGIJA BUROVIĆA ČITLUKA

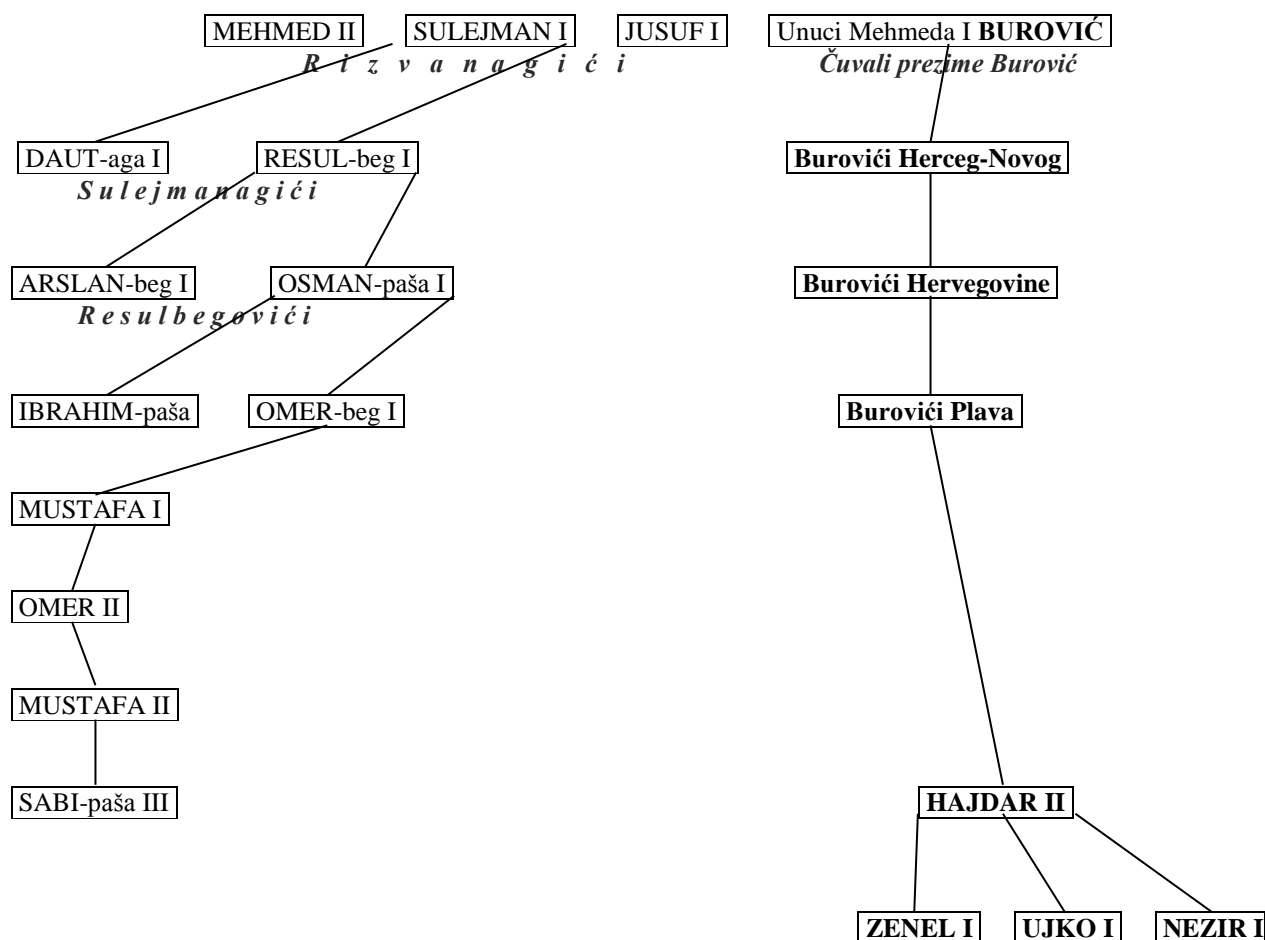
- Loza Grofa Miloša-Mehmeda I -

UPOREDNA GENEALOGIJA BUROVIĆA MUSLIMANA

Burovići muslimani

Potomci drugog sina **grofa Miloša-Mehmeta I Burovića**, kome još nismo otkrili ime, duž nekoliko pokoljenja su nam nepoznati. Mislimo da je savremenik Sabit-paše III Resulbegovića **Hajdar II Burović** (Buro), koji nam se javlja u Čitluku i začetnik je, praotac svih Burovića Srbije.

Hajdar je arabsko ime i, na arabskom jeziku znaci "lav". Ovo je nadimak četvrtog halife Alije, koga su nazvali tako - **Hajdar**, zbog manifestirane izuzetne hrabrosti u borbama protiv neprijatelja islama i muslimana.

Sinovi Hajdara II su **ZEJNEL I, UJKO I i NEZIR I**.

DRUGI sin Grofa Miloša-MEHMETA I Burovića sačuvao je očevo prezime, pa i njegovi sljedbenici, potomci, koji su ga prenijeli na Hajdara II, a ovaj na svoje sinove. Da u Hajdara II imamo posla sa jednim sljedbenikom grofa Miloša-Mehmeta Burovića, svjedoči nam ne samo njegovo prezime, već i sačuvana tradicija kod njegovih sljedbenika, da su iz Crne Gore i rođaci crnogorskih Burovića.

I njihovi susjedi u Čajniče, pravoslavni Burovići, koji isto tako pamte da su porijeklom iz Crne Gore, i to iz Perasta, pamte da su rođaci i sa muslimanskim Burovićima Čitluka. Ovo mi je posvjedočio Mišo-Miodrag Burović, kad sam se sa njim sreo 2007. u Čajniče. Isto mi je posvjedočio i musliman Čemal Burović, iste godine, kad sam se sa njim sreo u Sjenici.

2. Pradjedovi Burovića Čitluka

Burovići, koji su iz Hercegovine prešli u Crnu Goru - kako rekosmo - sačuvali su prezime Burović, šta više i skraćeni oblik BURO, koji su njihovi peraški pradjedovi, kako smo naglasili, upotrebljavali tu i tamo.

Prvi Burović Crne Gore (iz oblasti Plava i Gusinja) je **Hajdar II**, koji se pamti od njegovih praunuka ne samo sa prezimenom Burović, već i sa skraćenim

oblikom BURO. Konfirmirali su mi ovo 2006. godine, zasebno jedan od drugog, Sejfija (rođen u Čitluku 1936, iz bratstva Nezirovića) i pomenuti dr Mahmut (i on rođen u Čitluku 1963, iz bratstva Ujkića), pa i Ćemal Burović, koga sam sreo i pitao u Sjenici.

Njegovi potomci kažu da je Hajdar pao u krv sa nekim stanovnikom Plava i Gusinja i, da se ne bi nastavila krvna osveta, po ondašnjem običajnom pravu, morao se iseliti. Zato je uzjahao bijelog konja i pošao u potragu mjesta gdje će se nastaniti. Naravno da za njim nisu pošli i ostali Burovići Plava i Gusinja, pa ni njegovi najbliži, roditelji i braća. Oni su ostali tu i do danas za njih ne znamo ništa. Sigurno je da su i ovi, kao oni u Hercegovini, vremenom promijenili prezime, pa su se pretopili sa domaćim stanovništvom i došljacima iz Albanije.

Sejfija mi priča, ni da je bio očevidac, da je Hajdar Buro, kad je stigao u Čitluk na bijelom konju, našao tamo samo jednu porodicu - **Sulj Topal Kurtagića**. Što je bio ovaj Suljo, vlasnik Čitluka, koji je tada sigurno bio čitluk (sa malim slovom!), ili čehaja (nadzornik), čifčija (najamnik) - ne zna se. Zna se samo da je bio musliman, koji je govorio ovim jezikom, jer su se na ovom jeziku i sporazumjeli. A to znači da je bio mještаниn, Sloven, sigurno islamizirani Srbin.

Nemoćnog starca Kurtagića je tada napastvovao neki Srbin pravoslavne vjere, sigurno osiljen Prvim srpskim ustankom Đorđa Petrovića – Karađorđa. A to znači da je bila negdje godina 1804. Kako se zna, Karađorđe je, sa svojim ustanicima, upao je u Rašku (Sandžak) i odmah se povukao, upravo zato što je tu mjesno stanovništvo u većini bilo islamske vjere i, kao takvo, neprijateljski raspoloženo prema njemu.

Nemoćni Kurtagić izgleda nije imao snažnog sina da ga brani. Videći to, Hajdar Buro isuče sablju i odbrani Kurtagića. Tada ga ovaj pozove da se nastani tu za stalno, dade mu dio zemljišta i stoke, pa i svoju kćerku za ženu.

Sa Kurtagićkom Hajdar je imao samo žensku djecu. Zato je uzjahao konja i pošao u Kolašin, oteo pravoslavnom Crnogorcu kćerku, koja mu je rodila jednog za drugim tri sina. I Sejfija i Mahmut pamte imena tih sinova: Zejnel I (zvani Zeko), Ujko I i Nezir I. Ponovio mi ih je i Ćemal u Sjenici.

Od ovih sinova Hajdara II imamo u Čitluku tri bratstva Burovića, nazvani po njihovim imenima: **Zekovići, Ujkići i Nezirovići**.

Ja sam bio u Čitluku, pa i na groblje ovih Burovića, gdje sam pronašao i grob Hajdara Buro. Na nadgrobnom kamenu mu bješe izgravirana sablja, što nam svjedoči da je stvarno bio junačina, čojak od megdana, onakav kakvog su mi ga opisali njegovi sljedbenici.

a) **Zekovići**

Potomci Zenela – Zeko, kako su ga od mилоšte zvali, po ocu su se često prezivali i ZEKOVIĆI, ali ne poričući prezime BUROVIĆ, po kome su se predstavljali kao rođaci sa ostalim Burovićima Čitluka, a koji su se isto tako često prezivali UJKIĆI i NEZIROVIĆI, po imeni svog pretka. Oni koji su se iselili iz Čitluka i pošli za Sjenicu, Sarajevo, Beograd, Makedoniju i Tursku, prekinuli su da se nazivaju po svojim precima, Zekovići, Ujkići i Nezirovići. Oni su

se jednostavno nazivali samo Burovići. Njihovi današnji potomci i ne znaju za Zenela, Ujka i Nezira, pa ni za prezimena izvedena od njihovih imena. Sljedstveno oni i ne znaju za bratstveničku podjelu Burovića Čitluka. Pamte je samo oni u Bosni, i to pokoljenje Sejfije, koji mi je sve to diktirao u pero.

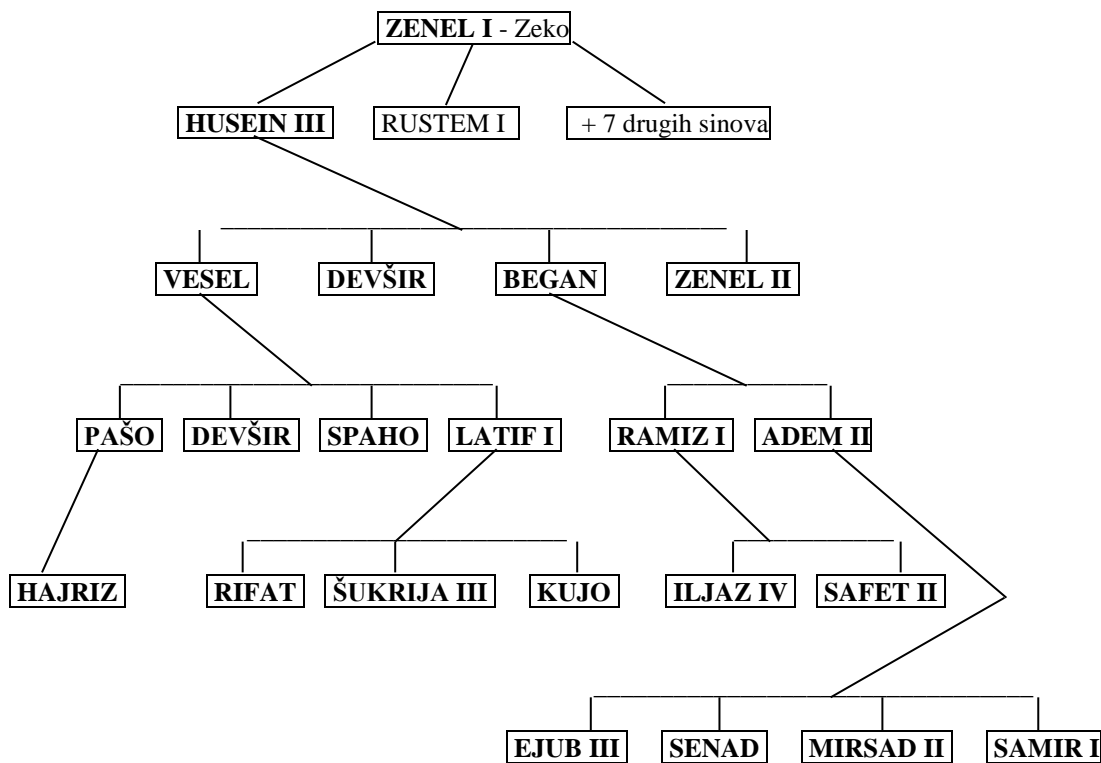
Kod ovih Burovića srećemo i ime ZELENKO (naravno kasnije), koje je poznato u našem narodu kao jedno lijepo nacionalno ime, a od koga se pravi skraćunica ZEKO. Ipak mišljenja smo da u ta vremena, kada je ZEKO imenovan tako, naši muslimani još uvijek nisu bili toliko nacionalno svjesni da svom djetetu stave jedno takvo ime. Prema tome, Zeko je sigurno skraćunica od ZEJNEL, koje nema nikakav vjerski karakter: ono je čisto arapsko ime. Na arabskom jeziku ZEJNEL je skraćunica, hipokoristično ime, koje vodi porijeklo od ZEJNULABIDIN. A ovo na arabskom jeziku znači „*ukras, nakit pobožnih*“. Ovo je nadimak Vjerovjesnikovog praunuka.

Moguće je da se Hajdaru II tako zvao otac, pošto je u Burovića bilo jako razvijen običaj da se prvom sinu da ime djeda.

Od Zeka, koji je imao devet sinova, stvorilo se bratstvo Burovića - nazvano po njemu **Zekovići**. Nažalost, od njegovih sinova pamte se samo dva: Husein III i Rustem I.

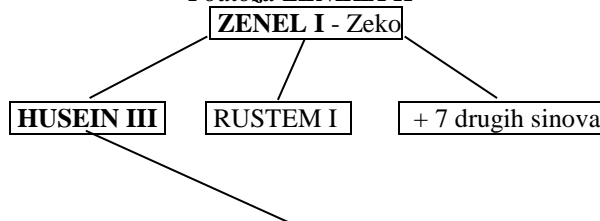
GENEALOGIJA BRATSTVA ZEKOVIĆI

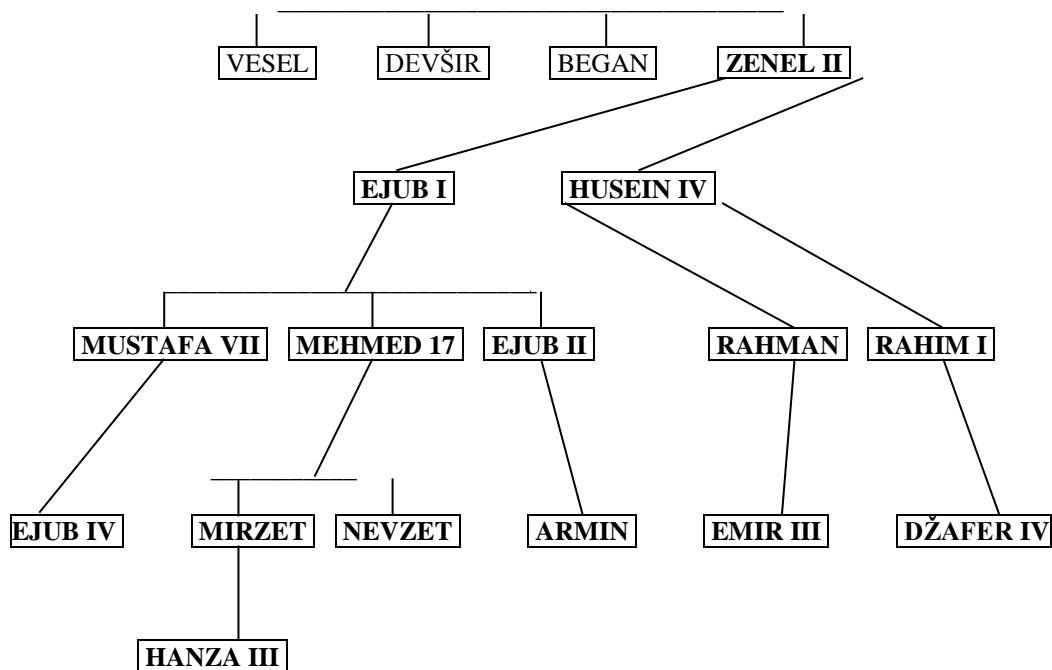
– Loza Huseina III –

GENEALOGIJA BRATSTVA ZEKOVIĆI

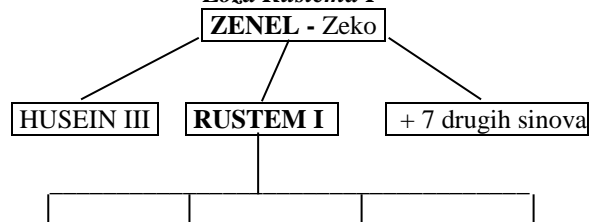
– Podloza ZENELA II –

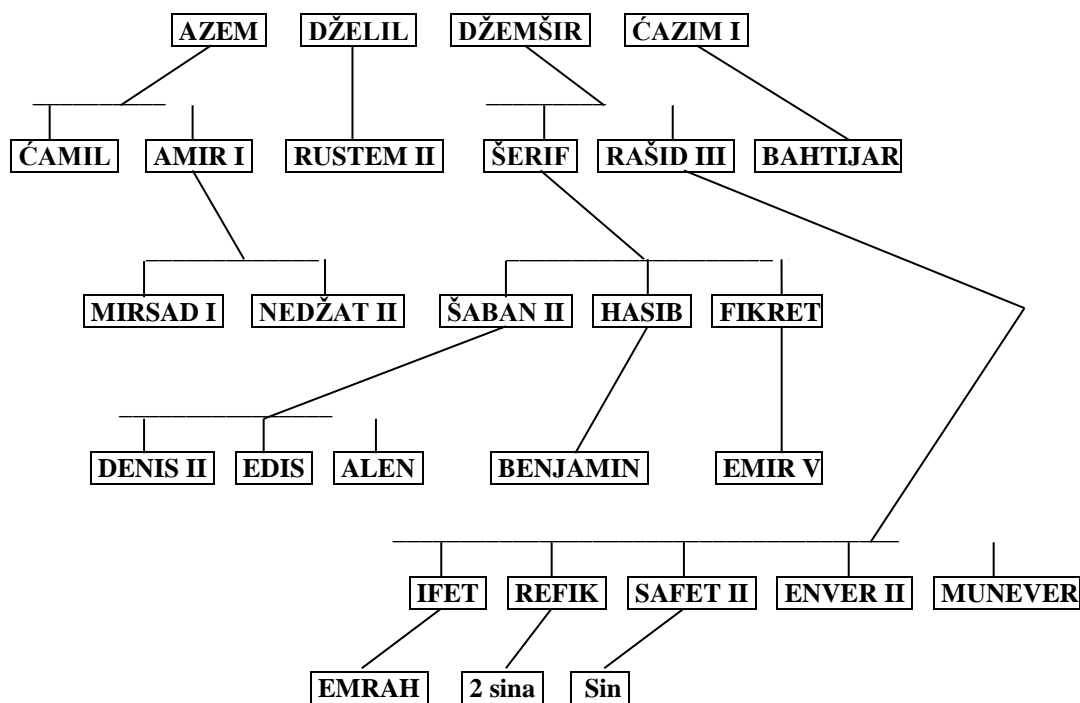

GENEALOGIJA BRATSTVA ZEKOVIĆI

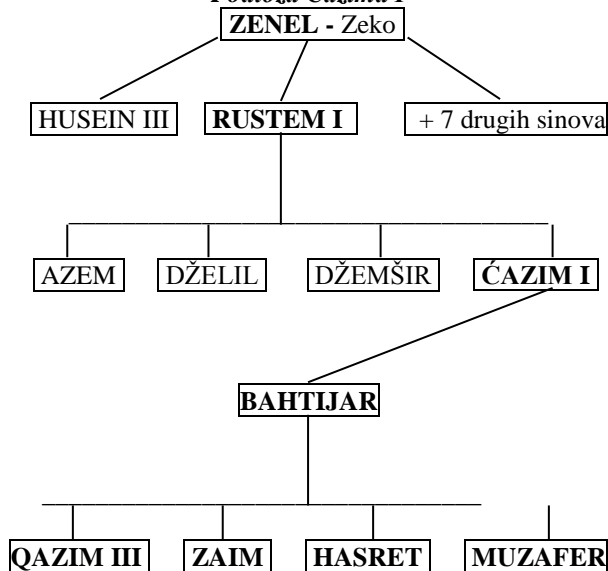
– Loza Rustema I –

GENEALOGIJA BRATSTVA ZEKOVIĆI

– Podloza Čazima I –

b) Ujkići

Drugi sin Hajdara II Burovića zvao se **Ujko I**, a čuli smo ga i kao ULJKO. Moguće je i ovo neka skraćenica i da mu je puno ime, pravo, iz svere tzv. "muslimanskih imena", kao što je **UKAB** ar. "orao", pa se od toga napravilo UKO>UJKO. Znači, postoji mogućnost da su ga ovako zvali hipokoristično, uobičajena praktima kog svih, posebno kod ovih Burovića, što ćete vidjeti i u azbučnom registru. Tako će ovi Burovići ime Latif napraviti LAJKO. Prema tome, mogli su i ime **Ukab**, ili **Ukšin**, da naprave **UJKO**.

Može biti i da nemamo posla sa hipokoristikom. Odnosno, može biti i nešto sasvim drugo. Ako ne prihvatimo

verziju **Ukab-Ukšin** > Ujko, treba da prihvatimo jedno od ovih četiri objašnjenja:

1. Pošto se ovaj sin Hajdara od malena bavio prenošenjem poruka u selu i između sela, zvali su ga **ulak**, skraćeno **ulko**, pa su od toga napravili i lično ime **ULKO>ULJKO>UJKO**.

2. Moguće je da je ovaj Ujko, kad se zamomčio i opasao sablju, službovao u kojoj vojsci kao **ulan**, pa su ga zato zvali **ULKO>ULJKO>UJKO**.

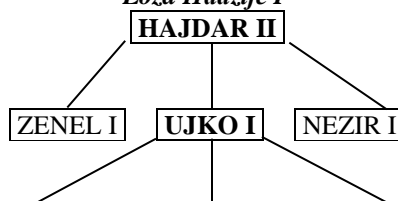
3. Sloveni stavljaju svojim sinovima ime Vuk, da bi tako od njih, po praznovjerici, odbili zla. Tako su Vuku Karadžiću dali toime njegovi roditelji. Vuk, ili Vuksan, zvao se i jedan od sinova Stevana Nemanje, koji je vladao u Crnoj Gori kao kralj. Pošto se ovo ime afirmiralo kao "*hrišćansko ime*" (iako to nije!), jedan musliman sigurno nije mogao da ga stavi svom sinu, pa je pribjegavao stranim jezicima, u prvom redu turskom: tako su mnogi naši muslimani dali svojim sinovima ime **Kurt** = turski "*vuk*", misleći da je to muslimansko ime, iako sada sigurno znaju da muslimanska i hrišćanska imena ne postoje. Ali pošto su u Čitluku to ime već nosili Kurtagići, moguće je Hajdar pribjegao jednom drugom jeziku, albanskom, i dao mu ime **Ujk** = alb. "*vuk*". Ali postoji mogućnost da ovo ime i nije stavio Hajdar svom sinu, već neki njegov albanski prijatelj, kao što će se ovo ponoviti više puta kod ovih Burovića, islamiziranih: na ovaj će se način pra-praunuku ovog Hajdara dati ime Besim (arabski "*nasmijan, veseo, vedar*", ali i alb. "*vjera*"), ili Baškim (alb. "*jedinstvo*"), a jednoj kćerki dali su i ime Drita (alb. "*svjetlost*"), pa i Lirija (alb. "*sloboda*") i td. Ova albanska imena su posebno prodrli kod Burovića-Resulbegovića Ulcinja.

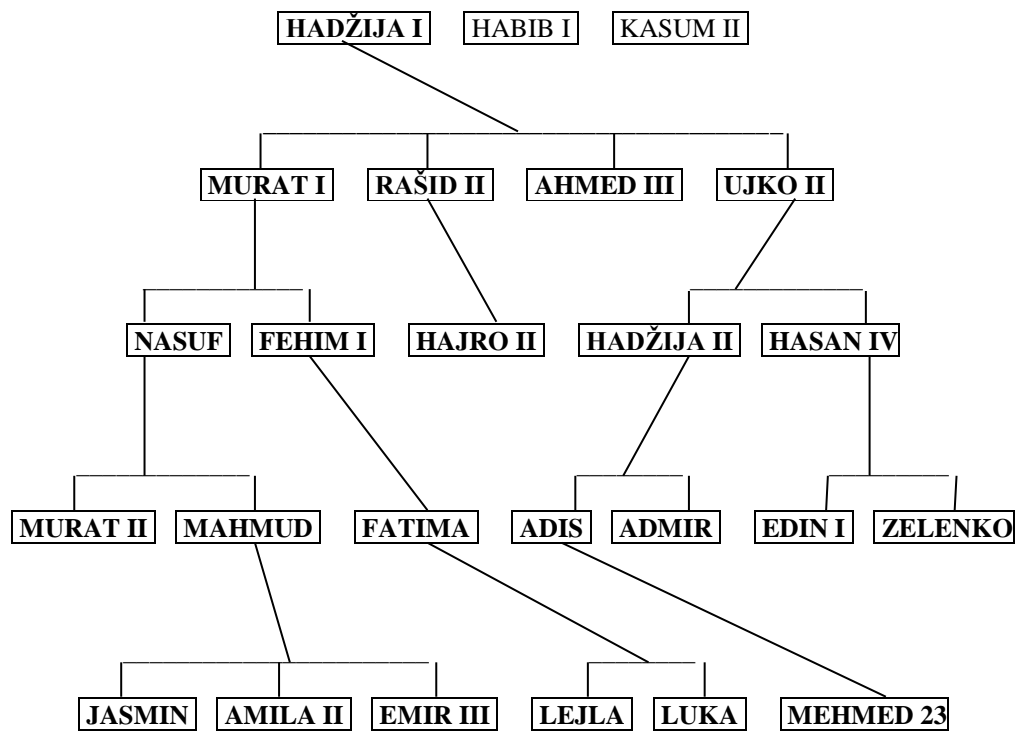
4. Ali je moguće da se kao dijete Ujko motao i oko uljanika (mjesto gdje stoje košnice pčela), pa su ga i zato nazvali tako - Uljko, što je isto tako uobičajena stvar.

Od Ujka I, koji je imao tri sina, stvorilo se bratstvo **Ujkići**.

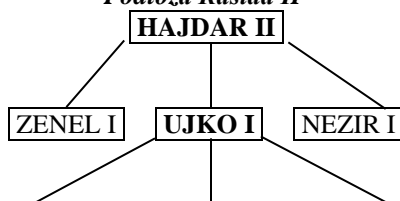
GENEALOGIJA BRATSTVA UJKIĆI

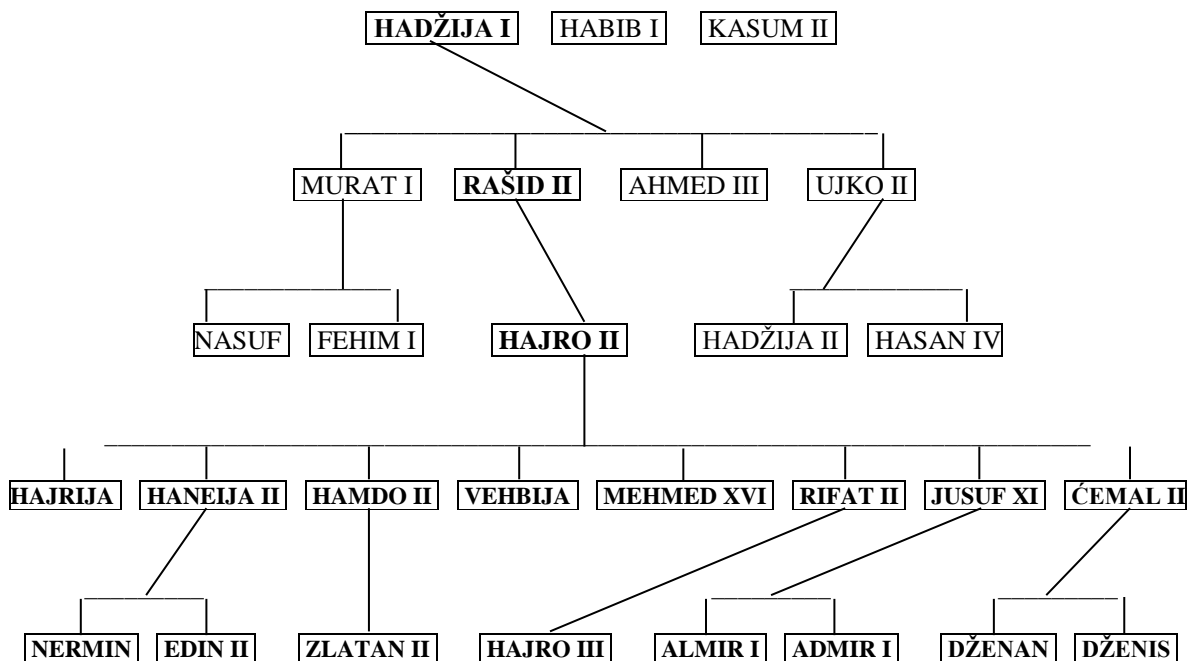
– *Loza Hadžije I* –

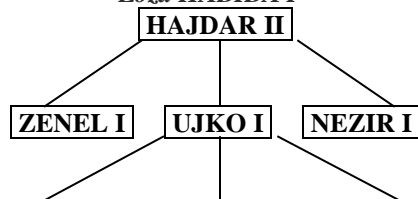
GENEALOGIJA BRATSTVA UJKIĆI
– Podloza Rašida II –

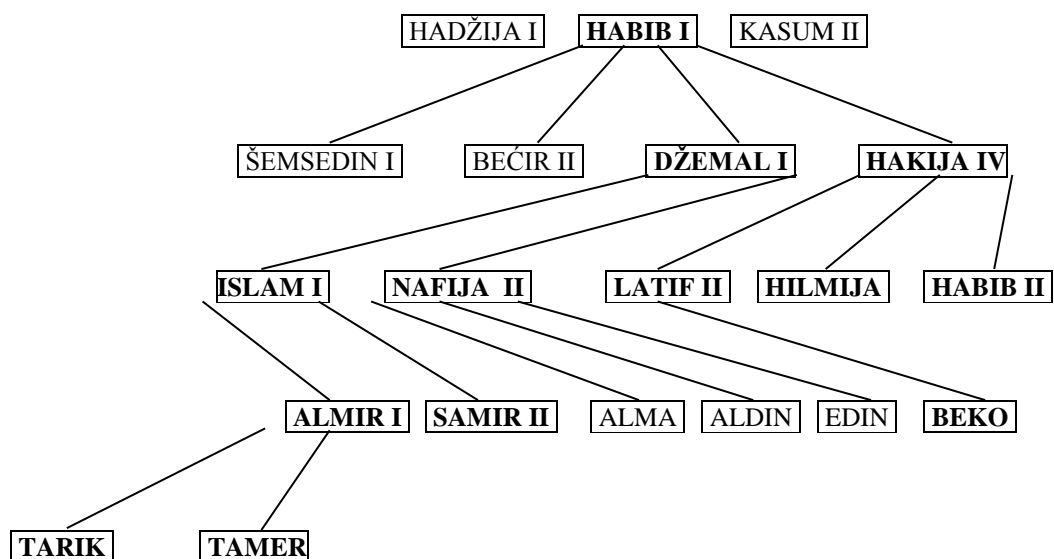

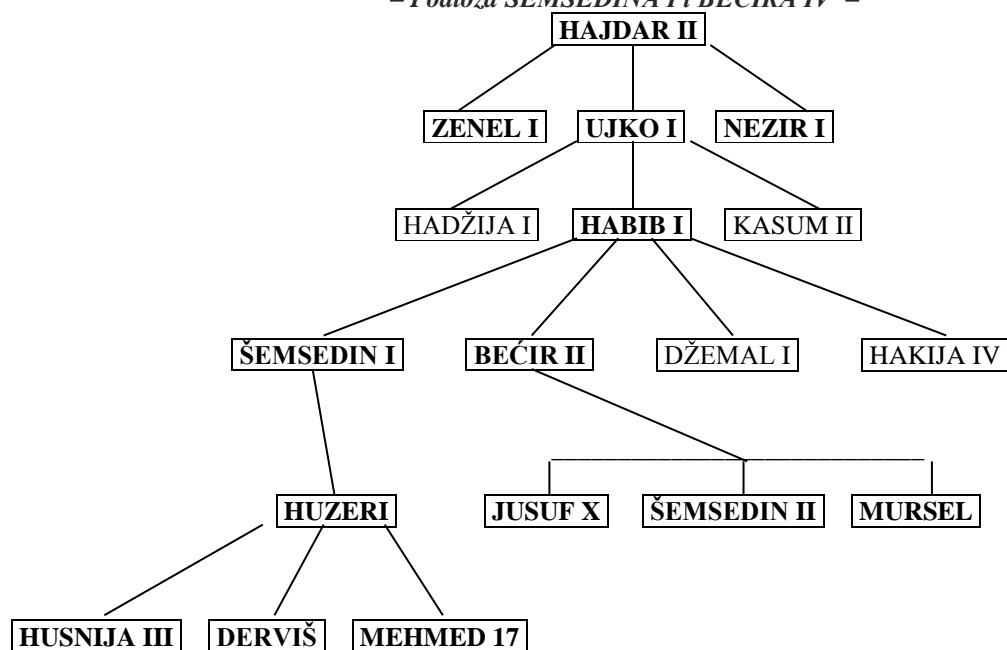
GENEALOGIJA BRATSTVA UJKIĆI

– Loza HABIBA I –

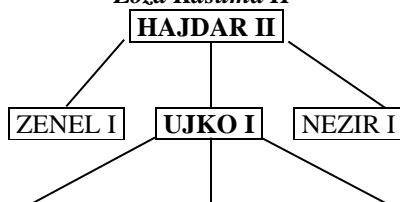

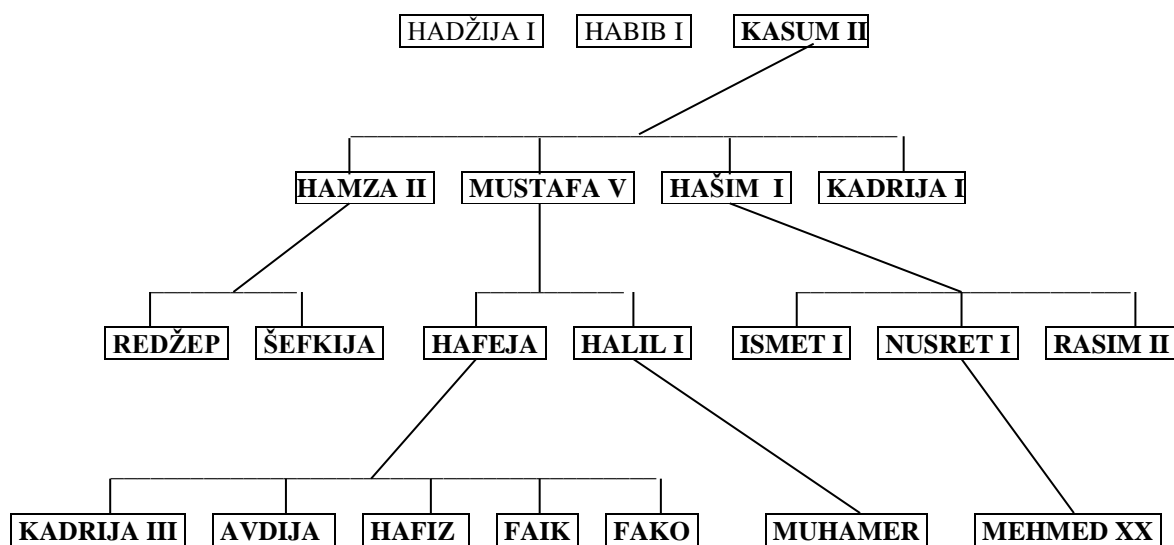

GENEALOGIJA BRATSTVA UJKIĆI
– Podloza ŠEMSEDINA I i BEĆIRA IV –

GENEALOGIJA BRATSTVA UJKIĆI
– Loza Kasuma II –

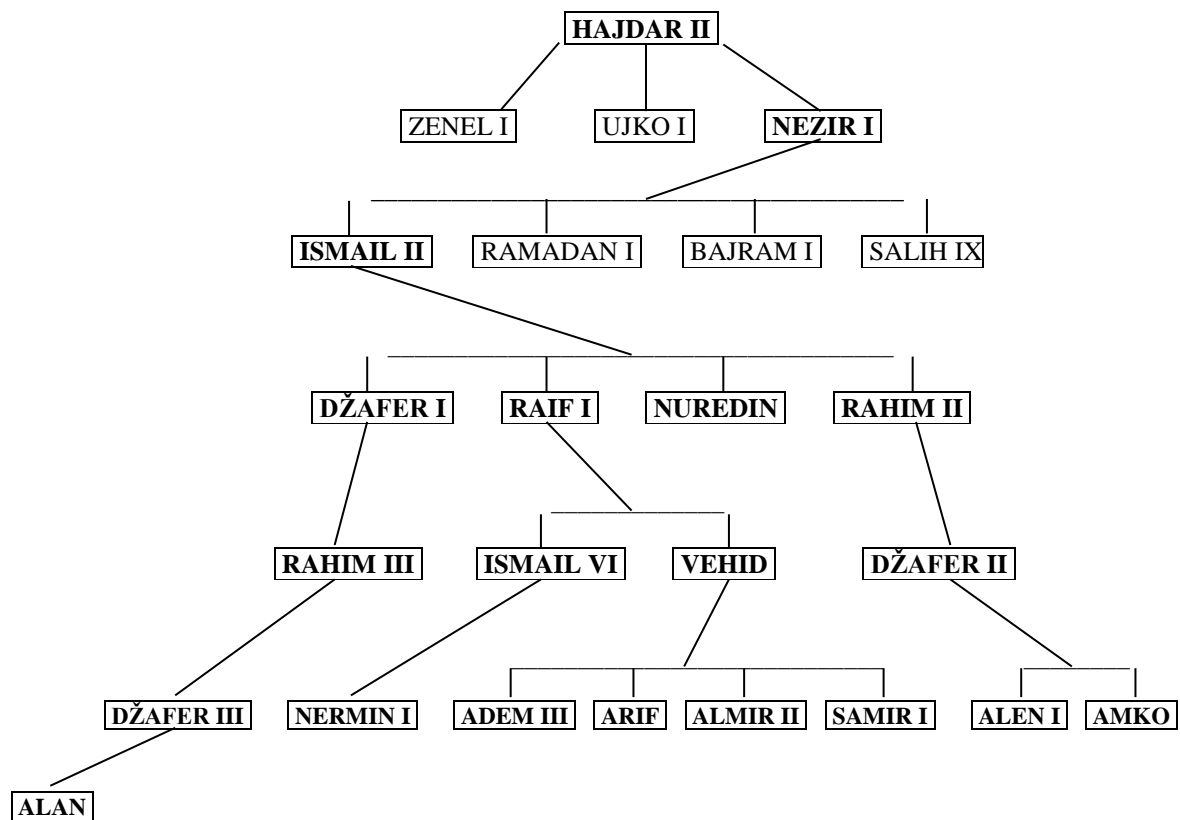

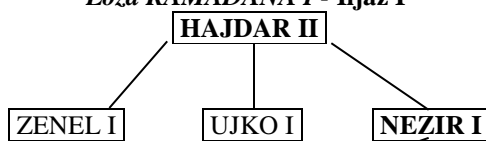
c) **Nezirovići**

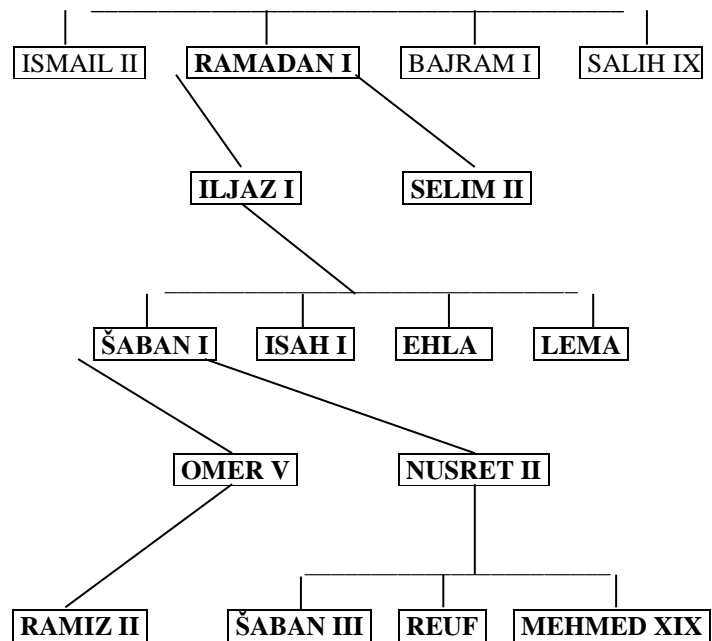
Treći sin Hajdara II Burovića je **Nezir I** (ar. „*opominjač*“), koji je imao četiri sina. Od njegovih sinova, a po njegovom imenu, stvoreno je bratstvo **Nezirovići**. Potomci *Iljaza I* počеше da se nazivaju **Iljazovići**, ali ne napuštajući zajedničko prezime Burović, pa su u nastavku i zapostavili to svoje novo prezime.

GENEALOGIJA BRATSTVA NEZIROVIĆI – Loza ISMAILA II –

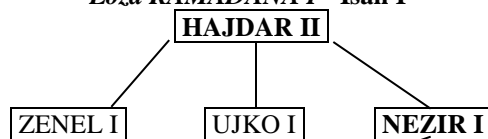
GENEALOGIJA BRATSTVA NEZIROVIĆI
 – Loza RAMADANA I - Iljaz I –

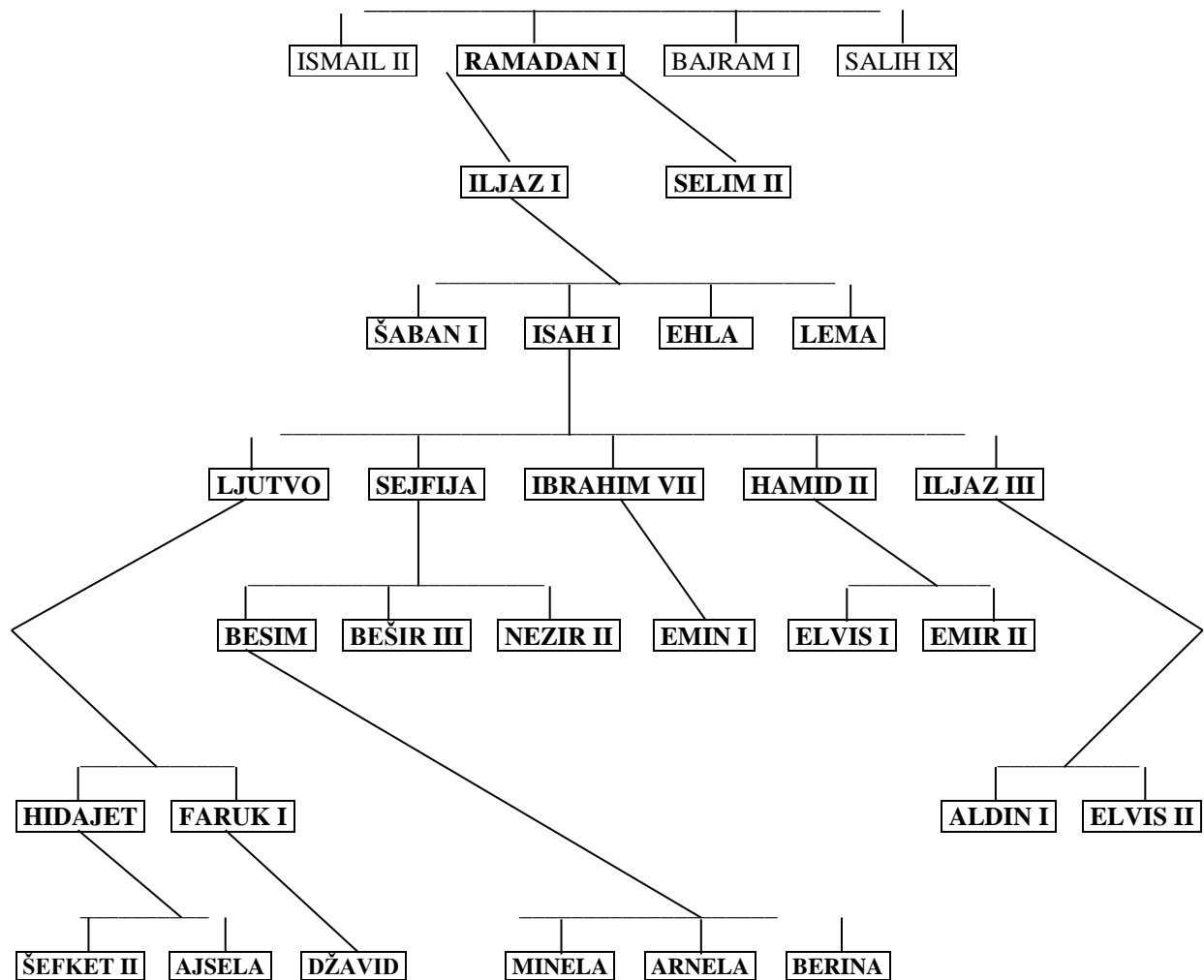

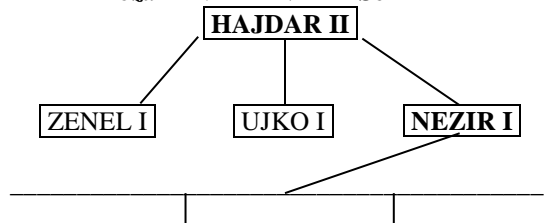
GENEALOGIJA BRATSTVA NEZIROVIĆI

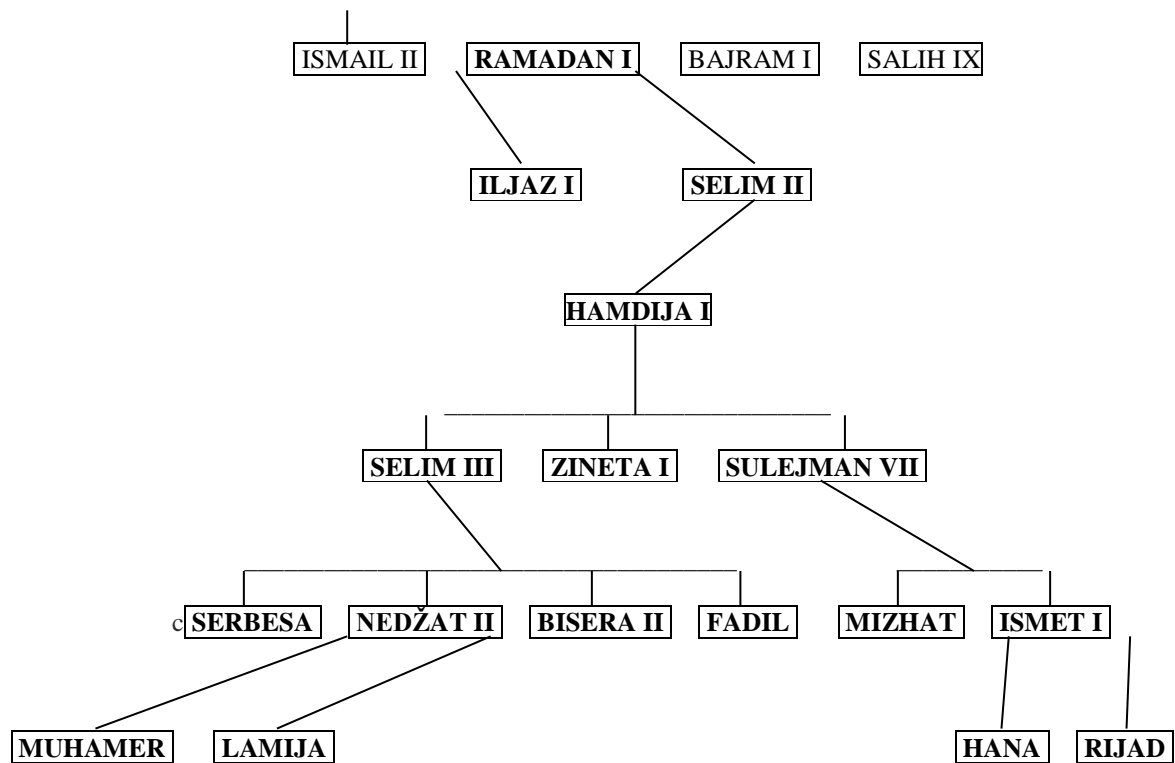
– Loza RAMADANA I - Isah I –

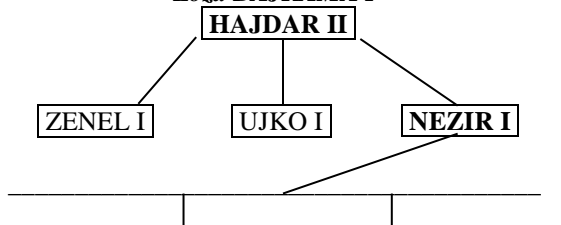
GENEALOGIJA BRATSTVA NEZIROVIĆI
 – Loza RAMADANA I – Selim II –

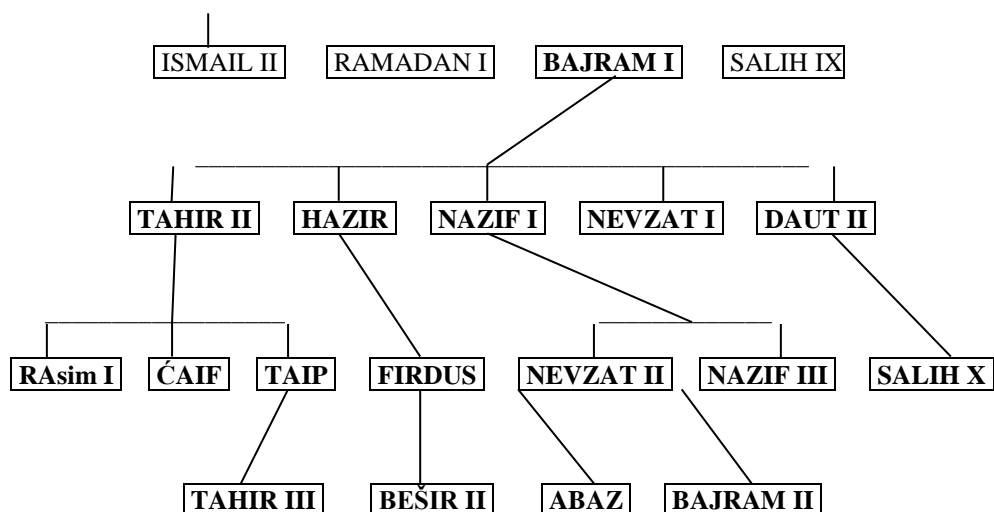

GENEALOGIJA BRATSTVA NEZIROVIĆI

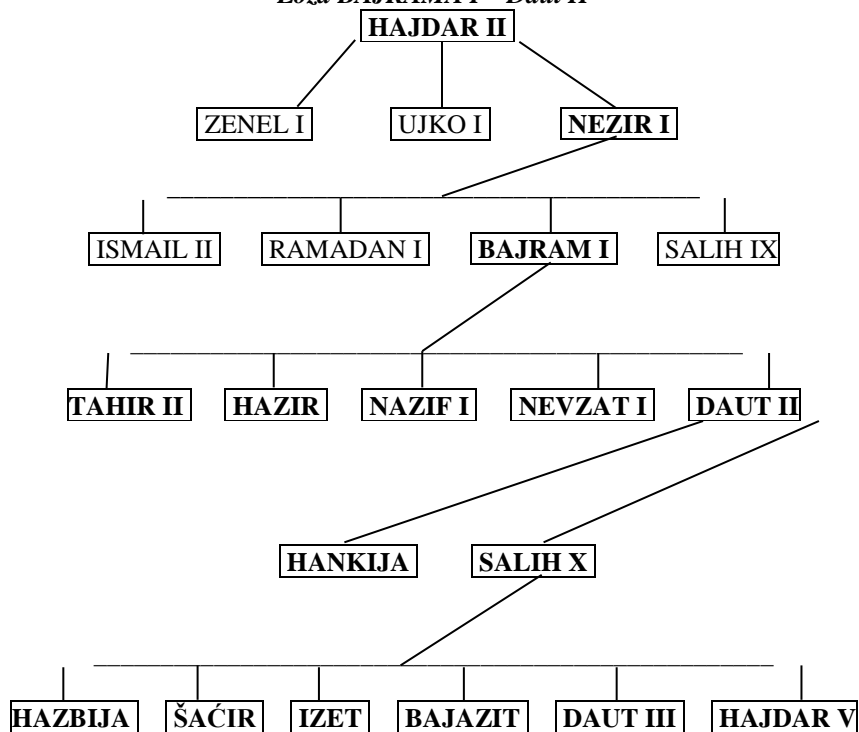
– Loza *BAJRAMA I* –

GENEALOGIJA BRATSTVA NEZIROVIĆI

– Loza BAJRAMA I – Daut II –

III. DOPRINOS BUROVIĆA SRBIJE

Kako smo već naglasili, Burovići su muških gena. Njihove žene obično rađaju više mušku negoli žensku djecu. Usto islamizirani Burovići se enormno i množe. A ako kome žena ne rodi muško, oni će uzeti drugu ženu, treću, pa i četvrtu, posebno ako je i nerotkinja. Vrlo su retki oni Burovići koji su se pomirili sa "*sudbinom*" da nemaju muškog nasljednika, i to samo u novija vremena.

Čineći mušku djecu i enormno se množeći, ovi su Burovići ubrzo brojno nadmašili Kurtagiće. Krajem XX vijeka, dok su Kurtagići bili u Čitluku 20 porodica, Burovići su bili 60.

Što je više rastao broj Burovića, to je više raslo i njihovo bogatstvo. Posebno je poraslo njihovo bogatstvo za vrijeme **Iljaza I Burovića**, koji je sin Ramadana I i unuk Nezira I. On je bio ne samo najbogatiji čovjek u selu, već i najbogatiji u čitavoj sjeničkoj oblasti. Povodeći se za njegovim bogatstvom neki su njegove sinove i unuke počeli da nazivaju Iljazovići, pa se tako stvorilo mišljenje da su ovi Burovići četiri bratstva. Iljazovići su Nezirovići i njihovo otcepljenje u posebno bratstvo smatra nepotrebnim i Sejfića, unuk pomenutog Iljaza.

Što su se više bogatili, ovi su se Burovići više množili i snažili, postali silniji. Kurtagići sigurno nisu gledali dobrim okom ni njihovo bogatstvo, ni njihovo množenje, pa ni njihovo snaženje. Pošto su se i sami dosta obogatili, namnožili i osnažili, oni su počeli čarkanje sa Burovićima i tako im ubiše čovjeka. Za osvetu, po običajnom pravu, i Burovići im ubiju čovjeka. Tada Kurtagići ubiše i drugog Burovića, a ovi im odgovore ubistvom drugog Kurtagića. Ovako počne jedna nezapamćena klasična krvna osveta između ove dvije porodice, koja se nastavlja i u naše dane. Krvnom osvetom one su tamanile jedni druge, ubijali jedni drugima najbolje sinove, zavijali u crno majke i nevjeste, ostavili siročad u ruke drugih, zatvarali se u svoje kule, ostavljali polja neobrađena, stoku nenahranjenu, pa su se i selili iz Čitluka na sve četiri strane svijeta, ne samo unutar granica Jugoslavije, već i van njenih granica, što ćete vidjeti iz posebnih biografija članova porodice Burović.

Kao i svi muslimani Turske carevine, kao i njihovi rođaci Resulbegovići, i islamizirani Burovići su svakako podržali turskog okupatora svog naroda i svoje domovine, jer ih je ista vjera pozivala, naspram hrišćana, neprijateljski raspoloženih, da učine i oni zajednički front i zajedničku kauzu. Nacionalna svijest još nije bila razvijena i ljudi su se djelili po vjeri, a ne po nacionalnosti. Ipak oni nisu vili zastavu okupatora kao Resulbegovići. Do danas mi nismo otkrili nijednog od ovih Burovića koji se pod turskom zastavom istakao bilo i kao običan vojnik, kamoli kao oficir, paša i vezir, kako su se to istakli Resulbegovići. Vaistinu, oni se nisu istakli ni u borbi protiv turskog okupatora, što sa Resulbegovićima nije slučaj, jer su se ovi i te kako istakli u oslobodilačkim pobunama i ratovima svoje hrišćanske braće protiv turskog okupatora. Zato što su Resulbegovići bili i školovani, kod njih se vrlo rano probudila i razvila nacionalna svijest. Islamizirani Burovići Čitluka bili su udavljani u duboko zaostaloj učmalosti sela, gdje su skoro svi bili nepismeni i, sem hodžinog glasa sa njegove propovjednice i ezana mujezina sa vrha minareta (i to - na arapskom jeziku!), nisu čuli drugi glas.

Ipak ne možemo da prećutimo i glas Devšira, zvani **Devro**, koji svojim guslama stvara ne samo posebnu guslarsku školu Raške i Srbije, već i svojim glasom i desetercem, sada poznatih epskih pjesama našega naroda, nadmašuje i glas hodža po džamijama Raške i glas mujezina sa minareta. Naš narod se danas s pravom ponosi tim umjetnički izvanrednim epovima, koji su nam stigli preko struna Devrovih gusala, jer je prava umjetnost uvijek bila u službi naroda. A kad se narod ponosi, nema zašto da se Devrom ne ponose i ovi Burovići. Treba da ovdje istaknemo da je i naš Devro, tim njegovim pjesmama, guslama, doprinio i te kako očuvanju našeg jezika među islamiziranim robljem, koje je bilo izloženo turciziranju ne samo preko organa vlasti, preko džamija i mejteba, već i opštom propagandom da su tobože Turci elhamdulillah.

Ali, ako se nisu borili protiv muslimanskog okupatora, čim je Čitluk sa čitavim Sandžakom podpao pod vlast novog austro-ugarskog okupatora, sada hrišćanskog, i oni se probudiše, pa se i ujediniše sa svojom hrišćanskom braćom Bosne i Hercegovine, sa svojom braćom Burovićima i svim Bokeljima, koji se novom okupatoru suprotstaviše odlučno, do istrebljenja, kao nijedna druga porodica Boke. Tako su se i oni bacili u borbi za oslobođenje, jer se sada kod njih budi i nacionalna svijest, pa su pojedinci prihvatili i pismenost, knjigu i ideologiju bratstva i jedinstva. Ako do danas nismo našli kod ovih Burovića jednog Bećira, kao onaj ulcinjskih Resulbegovića, to ne znači da ga oni nisu imali. Dalim istraživanjem, koje će sigurno nastaviti moji nasljednici ovog posla, ja sam siguran da će pronaći i u Sandžaku Buroviće koji su digli svoj glas protiv austro-ugarskog okupatora, pa i protiv turskog.

Poslije PSR, kada se Raška i Čitluk oslobodio i ušao u zajedničku državu, zvana Jugoslavija, kod ovih Burovića se konačno budi nacionalna svijest, a postepeno, kod pojedinaca, počinje i buđenje društvene, klasne svijesti. Što su se više ekonomski tlačili, eksploatirali, to su se sve više društveno diferencirali i klasno osviješćavali. Sada pojedini od njih završavaju ne samo osnovnu i građansku školu, već i koju srednju, pa i više studije.

Interesantno je i nužno da se naglasi da je prva škola u Čitluku otvorena u kući jednog Burovića, **Ljaka** (sigurno Ljatif). Ovaj je bio i prvi učitelj djece Čitluka. Kasnije Čitlučani su išli svaki dan u škole obližnjih sela, poglavito u Kijevce i Cetanoviće, zatim u Rasnane, a sada u Raždaginje.

Školovanjem i kristaliziranjem društvene, klasne svijesti, ove ćemo Buroviće sresti i u partizanskim redovima Narodno-oslobodilačke vojske Jugoslavije, pa i u redovima Komunističke partije Srbije i Jugoslavije. Štaviše i jednu 14-to godišnju curicu! Tako su oni lili krv i dali svoje živote za stvar oslobođenja svoje domovine Jugoslavije. Poznati jugoslovenski istoričar dr **Mustafa Memić** piše: *"Hilade muslimana boraca, u sastavu V proleterske, VII omladinske, IX udarne, IV i V sandžačke brigade prošli su oslobodilački marš da bi dostojno učestvovali u oslobođenju Sarajeva"*. I ne samo Sarajeva, već i Beograda, i Zagreba, i čitave Jugoslavije. Među njima su i Burovići. Ne samo pravoslavni i katolički, već i ovi - muslimanski. Koliko za primjer spominjemo palog borca u tom ratu **Rustema Dželila Burovića**, zatim **Hajra Burovića** i njegovu malu kćerku **Hajriju**, koja je ponos svih Burovića, katoličkih,

pravoslavnih i muslimanskih.

Poslije rata Burovići se integriraju u najnovija strujanja, za obnovu od rata porušene domovine i za izgradnju novog društvenog poretka. Oni su komandanti radnih brigada, pa i odbornici. Tako su se svojim samopregornim radom za stvar naroda i domovine istakli kao udarnici i odbornici **Hajrija i Vehbija Hajra Burovića, Isaja Iljaza Burovića** (1945 - 1950), **Hakija Habiba Burovića, Ljutvo Isaha Burovića, Ejup Zejnelja Burovića i Reuf Šabana Burovića.**

Burovići sada masovno završavaju srednje škole, a ne malo njih i fakultet, visoko obrazovanje. Pa i njihove kćerke. Oni se bave i naukom i kulturom, pa i sportom, a ne samo fizičkim radom i osnovnom proizvodnjom (poljoprivredom) kao nekada. Oni se i ističu kao naučnici, kao književnici, umjetnici i sportisti. Koliko za primjer spominjemo: **dr Mahmut Nasufa Burović, dr Fatima Fehmije Burović, Bešir I Burović, Bešir II Sejfiye Burović, Šahin Burović, Ismet Sulejmana Burović, Almir Islama Burović** i dr.

U okolnostima izdaje stvari naroda Jugoslavije od klike Josipa Broza Tita i njegove radničke aristokracije, ne samo obični ljudi, već i skoro svi intelektualci, ošamućeni destruktivnom socijal-fašističkom propagandom Titove socijal-fašističke klike, podoše stramputicama, koji u službi te klike, a koji u sasvim suprotnom pravcu - u službi međunarodnog Kapitala. Malo ko ostade nedirnut od vjerskog fundamentalizma. Malo ko nađe pravi put. Skoro svi potražiše spas za sebe i svoju porodicu u vjerskim suprotnostima, u vjeskom međusobnom istrebljenju, što je međunarodni Kapital vješto iskoristio za razaranje Jugoslavije i pretvaranje njene teritorije u placdarm svojih oružanih snaga protiv naroda i dijalektičkog razvoja društva. Poče poznato ludilo vjerskog rata, kojim se jugoslovenska zajednica naroda sramno iskompromitova na međunarodnoj sceni.

U borbi protiv terora socijal-fašističke klike Josipa Broza Tita ovi su Burovići dali i svog palog borca – **Šukrija Vejsela Burović**, koga su Titovi udbaši pogubili bez traga i glasa, pa i bez suda, zato što se suprotstavio njihovom teroru. Tada se i njegov rođak, komunista **Hajro Burović** budi i opredjeljuje se kao jedan od prvih disidenata Srbije i Jugoslavije, a za njim i njegov sin **Čemal**, pa i kćerka **Hajrija**.

I u Otadžbinskom ratu ovi su Burovići lili krv i dali svoje živote. Koliko za primjer spominjemo pale borce: **Ejup Ejuba Burović i Enver Zinete Burović.**

Još za vrijeme Kraljevine Jugoslavije, koliko zbog krvne osvete, toliko i trbukom za kruhom, posebno zbog školovanja, a i zbog maltretiranja od strane vlasti, Burovići su počeli da se sele iz Čitluka u obližnju Sjenicu, pa u Novi Pazar i Beograd, zatim za Bosnu. Sele se i preko granice - za Tursku i Izrael. Posebno se mnogo sele za Tursku nakon DSR. Sada, pod vlast Josipa Broza Tita, oni se mnogo sele za BiH, naročito u Sarajevo, gdje odlaze ne samo za školovanje (i ostaju tamo!), već i trbukom za kruhom. Oni se sele i za Makedoniju (Skoplje, Orizane, Lozane), i za Hrvatsku (Zagreb), pa i van granica ove Jugoslavije, za Njemačku, Francusku, preko mora i okeana, za Ameriku. *Ubi bene - ibi patria* rekli su još antički Latini.

Tako se stvaraju nove grupacije i nove postojbine Burovića. U prvom redu već imamo snažnu grupaciju u Turskoj, koju treba istražiti i dodati ovoj istoriji kao zasebno poglavlje. Treba znati da su u Tursku stigli Burovići (prezimenom Resulbegović) još za vrijeme Turske okupacije BiH. Tamo se nalazi grob dobro poznatog Hamdi-paše Resulbegovića, najbližeg saradnika velikog turskog reformatora Mithah Paše. Tamo je grob i njegovog sina Nuri-bega, i sina njegovog sina, a praunuci su mu sigurno živi, i to kao Resulbegovići, ako u međuvremenu nisu promijenili to prezime i turcizirali se.

I u Sarajevu, u čijoj su istoriji Burovići od pamtivijeka doprinjeli mnogo, već imamo novu grupaciju, pa se može sastaviti i novo poglavlje - Burovići Sarajeva. Treba znati da i ovdje, još od vremena, žive Burovići, ali sa prezimenom Rizvanagići, Sulejmanagići, Resulbegovići, Defterdarevići i Dizdarevići, moguće i Osmanpašići, pa i Kapetanovići.

Isto tako imamo i grupaciju Burovića u Mostar. Poslije Trebinjskih Burovića (Resulbegovića), ova je grupa najstarija u Hercegovini, pra-postojbini Čitlučkih Burovića. Tu je sada stigao iz Čitluka i Omer Burović sa svojim sinom, koji će sigurno dati potstrek Mostarskim Burovićima da se ožive. Oni imaju i jednu od najsajnijih tradicija: imaju njihovog velikog kapetana, Sabit-bega, paša sa dvije tuge, otac svih Kapetanovića, suborac Napoleona i njegovih veleslavnih marešala, koji je osvijetlio obraz svim islamiziranim Burovićima-Resulbegovicima, širom Balkana i svijeta, njegovim humanizmom i junaštvom, pa i rodoljubljem.

Burovići Čitluka su doprinjeli mnogo u svojoj istoriji i u opštoj istoriji Burovića, ali oni imaju potencijalne mogućnosti da još više doprinesu. I ne samo u istoriji Burovića, već i u istoriji sredine gdje žive, svog naroda i bilo kojeg drugog naroda, sa kojim ih je sudbina združila i ujedinila. Budući stalno zavađeni i u krvnoj osveti sa Kurta-gićima, kod njih je stvorena poslovice: ***Sa neprijateljem se ne šali, ko ti od njih izbije zub, ti mu izbije vilicu, a ko ti iskopa jedno oko, ti mu iskopaj oba!***

Kao dosljedni sljedbenici svojih slavnih predaka - Burovića Perasta, koji su ostavili neumrlo ime ne samo u svom rodnom gradu, već u čitavoj Boki Kotorskoj, u čitavoj Crnoj Gori, pa i šire - u Hercegovini, Bosni, Srbiji, Hrvatskoj, Makedoniji, Italiji, Albaniji, Grčkoj, gdje i dan-danas žive kao jako cijenjeni i poštovani građani, i Buro-

vići Čitluka su se istakli i ostavili svojim sljedbenicima lijepo ime, pa i narodima sa kojima su se srodili.
Među ovim Burovićima, koji su se istakli svojim životom i stvaranjem, mi smo do danas otkrili ove:

Devšir (Dervo) Burović, slavni guslar iz Peštera, osnivač "Čitlučke škole" ili "duhovne akademije".

Zejnel Burović, vrstan guslar "Čitlučke škole".

Rustem II Dželila Burović - streljan od Njemaca kao partizan.

Ljatif Vejsela Burović – prvi učitelj Čitluka.

Šukrija Vejsela Burović – prvi antititoista iz Čitluka i Sjenice, moguće i iz čitavog Sandžaka.

Hajro Rašida Burović – jedan od osnivača Komunističke partije Sandžaka, prvoborac NOB i jedan od prvih disidenata Srbije i Jugoslavije.

Hajrija Hajra Burovića – 14-to godišnja partizanka.

Hanadi Burović – naučnik, istoričar, autor značajnih djela.

Bešir I Burović, filmograf svjetskog glasa, njegova fotografija JEDAN DIO ISTINE, u junu 1978, na Među-narodnom festivalu filma u Karlovim Varima, dobila je Prvu nagradu - GUERNICA.

Bešir III Sejfiya Burović - književnik, dramaturg.

Dr Mahmut Nasufa Burović - naučnik.

Ismet Sulejmana Burović, poznat u BiH kao istaknuti šahista, član kluba "BOSNA" - Sarajevo.

Dr Fatima V Fehima Burović – naučnik, bavi se atomskom fizikom.

Dr Fatima VI Burović – naučnik, psihijater, specialista za liječenje tumora.

Nermina Burović - istaknuta sportistkinja Francuske i pretsjednik Coordinatrics et Animatrics Qualité u Be-sançon (Fr.), proslavila se na svijetskom prvenstvu 2004.

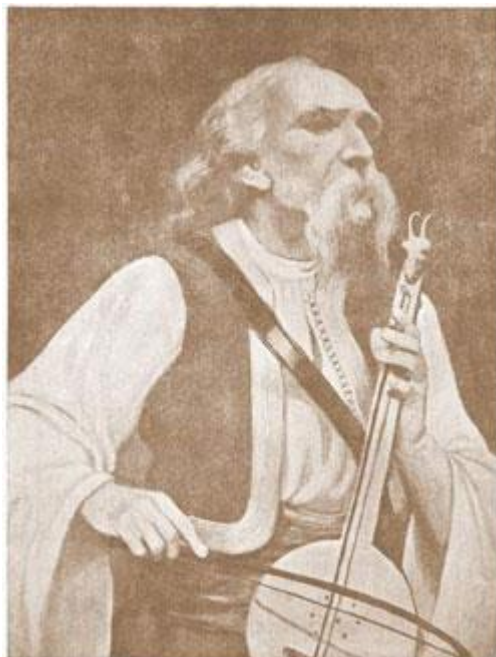
Sabrina Burović - sportistkinja Francuske, proslavila se na svijetskom prvenstvu 2004.

Šahin Burović - muzičar i kompozitor, proslavljen u Izraelu.

Elvir Hamida Burović - godine 1988 bio je prvak BiH u taek-wandou (karate).

Almir Islama Burović, - inspektor u Skoplju.

Rado bismo o svima njima pisali posebno, kao o svim drugim Burovićima, pa bismo doneli ovdje i njihove fotografije, ali su nam podaci o njima jako oskudni. Kad budemo prikupili dovoljan broj podataka, u novom izdanju ove istorije, sigurno da ćemo i o njima pisati opširno, kao o svim zaslužnim sinovima ove porodice.

GUSLAR DEVRO

Devšir, zvani **Devro**, drugi je sin Huseina I Burovića. Rodio se oko 1855. godine u Čitluku Peštera i Raške-Sandžaka, Sjenice, gdje su stigli njegovi pretci pošto su se iselili iz Herceg Novog i Boke Kotorske, koja je 1687. godine konačno potpala pod vlast Mletačke Republike.

Ne znamo kakvo je obrazovanje stekao, ni kako mu se zvala majka, ali smo otkrili da je imao tri brata: jedan stariji od njega, Vejsel, i dva mlađa: Began i Zejnel II. Pripadao je bratstvu Zekovića, kao treće koleno Hajdara Buro. Po njegovoj godini rođenja, za koju smo sigurni, zaključujemo da mu se otac Husein rodio negdje oko 1830, djed Zejnel I, negdje oko 1805, upravo kad mu je pradjed Hajdar II Buro stigao u Čitluk i uzeo pod svoju zaštitu pomenutog Kurtagića, koga je njegov brat po krvi, pravoslavni Srbin, osiljen Karađorđevim ustankom, zlostavljao.

Pouzdanio znamo o Dervu da je pored svog maternjeg, srpskog jezika, govorio i turski, koji je sigurno naučio u komunikaciji sa turskim vlastima i turskim okupatorima svoje domovine. U komunikaciji sa Albancima, koji su iz Albanije i tamo stigli, moguće je naučio i njihov jezik, pošto ga njegovo zanimanje priklonilo tome.

O njemu je pisao **Redžep Škrijelj** u svojoj studiji "**Čuveni guslari na Pešteri**"¹⁾, odakle smo crpjeli ove podatke.

Devro se proslavio u čitavoj oblasti Sandžaka kao glasovit i cijenjen guslar. Ne samo što je sam pjevao uz gusle i bio tražen od svih na svečanostima i porodičnim slavama, već je učio i druge toj vještini, što nije slučaj sa veleslavnim srpskim guslarima Filipom Višnjićem i Tešanom Podrugovićem, koji su mu prethodili i, sigurno, bili učitelji. Po R.Škrijelji on je stvorio "**Čitlučku školu**" guslarenja, ili tzv "**duhovnu akademiju**". Konkretno, R.Škrijelja kaže:

*"Dervo Burović je bio duhovni učitelj mnogih peštarskih guslara. Zadnje dane života proveo je u selo Međugor. Bio je mjesec dana u gostima, gdje je gudio musafirima Demira Škrijelja. Umro je na putu za svoj rodni Čitluk, u selu Kamešnica. Bio je potpuno sijed (bijel), ali vitalan, premda je u to vrijeme imao više od 80 godina. Ukopan je na mezarju u njegovom rodnom Čitluku na Pešteri. Imao je brata Zena, koji je takođe bio vrstan guslar. Bio je učitelj i daidža Huseinu Husu Daglasu."*²⁾

Iz Čitlučke škole Devra i Zena Burovića izašli su glasoviti guslari, kao što je bio **Abdulah Kurtagić**, pa i njegov unuk **Murat-aga Kurtagić - Gazija** (1905 - 1999).

Po svemu Devro je i sam sastavljao epske pjesme, kao i svi drugi guslari, pa je i pjesme drugih dotjerivao i usklađivao sa guđenjem njegovih struna. To bi trebalo istražiti, pa napisati o njemu i zasebnu knjigu, jer je to zaslužio, a u službi će biti to i istine o našim slavnim guslarima, koji nam ostaviše neocjenjivo narodno blago, za što nas i strani eruditi hvale i poštuju, među njima i Gete.

Kažu da se nije ženio, odnosno da je bio oženjen njegovim guslama, i da su mu djeca njegovi epovi, koje je pjevao gore-dole po gostinskim sobama, gdje su ga zvali i slušali sa posebnim poštovanjem, što se vidi i iz napisa njegovog prvog biografa Redžepa Škrelja.

Umro je u dubokoj starosti, 1938. godine, kako vidjesmo, u selo Kamešnica.

1) ŠKRIJELI, Redžep: **Čuveni guslari na Pešteri**, u ALMANAH 31-32, Podgorica 2005.

2) **Idem**: str. 161-162.

KOMUNISTIČKI MILITANT HAJRO II

Hajro je jedini sin Rašida II Burovića i Bahtije, koja potiče od Zukanovića, iz Breze, kraj Sjenice. Rođen je u Čitluku 1906. godine, pod austro-ugarskom okupacijom. Jako malen ostaje siroče, bez oca, koga mu ubiše iz krvne osvete. Tada se njegova majka preseli sa Hajrom u Sjenicu, da bi ga podigla i vaspitala u savremenom duhu, jer nije željela da joj jednog dana ubiju i sina, jedinca u majke. Iako neškolovana, ona je prezrela krvu osvetu i bila progresivno orjentisana, nadahnuta. Radila je da bi prehranila sebe i svog sinčića, iako su je pomagali i njeni, posebno djever, koji je imao i svoje patnje i stradanja. Poslije nekoliko godina ona se preudala za njega. On je bio mlađi brat njenog pokojnom muža, kome je rodila više djece, a koji se pokazao prema njoj i malom Hajru jako dobar.

Iako je tada Sjenica bila mala varošica, tu se Hajru ukazala prilika da se školuje, za što je pokazao i veliku želju. On je među istaknutim učenicima sjeničke građanske i srednje škole. Pošto je završio tu školu, iako žarko želi, nije imao mogućnosti da nastavi više studije, jer mu stipendiju niko nije dao, a majka i stric-očuh nisu bili u stanju da ga pomognu. Ipak, i kao radnik na raznim radnim mjestima, on ne ispušta knjigu iz ruku. Knjiga je bila njegova najveća prijateljica. Tako je on postao jako-jako načitan. Govori se da je u Sjenici imao i najveću ličnu biblioteku, što je u gene svih Burovića. Sjetite se samo grofa Ivana Burovića, koji je imao najveću biblioteku u Boki i na obje strane Jadranskog mora, pa i akademika Kaplana Resulbegovića-

Burovića, koji je imao u Ulcinju jednu isto takvu biblioteku, pa je ima i sada, u Ženevi (Švajcarska).

Studirajući samoinicijativno, a i živeći među radnicima, sa njihovim svakodnevnim problemima, on ubrzo shvati što znači ekonomska eksploatacija i društvena nepravda. Tako se zainteresovao za ideologiju radničke klase, za dijalektički razvoj društva, klasnu borbu i neminovne socijalne promjene. Za to ga srdačno pomažu i izaslanici već formirane Komunističke partije Jugoslavije. Sa njima on dolazi u kontakt u Beograd i Sarajevo, pa i u Novom Pazaru i Sjenci. To su poznati komunistički militanti Sandžaka **Rifat Burdžević – Trša** i **Danilo Janković**. Sa njima on je formirao prve komunističke ćelije Sjenice i – u produžetku – institucije Komunističke partije Srbije za Sandžak.

Fašistička okupacija Jugoslavije zatiče ga na čelo Partije Sandžaka, koja se po uputstvima Komunističke partije Srbije sprema za opšti ustanak protiv okupatora. Zadužen po partijskoj liniji on sada organizira odlazak mladića u partizanske redove i snabdjevanje partizanskih jedinica na frontu oružjem, hranom i odjećom, kao i formiranjem narodnih odbora na oslobođenoj teritoriji. Među one koje šale u partizanske redove su i njegovi rođaci Rustem, Šukrija, Latif, pa i njegova 14-to godišnja kćerka Hajrija.

Kad je u Čitluk stigla VII Crnogorska brigada, on joj hita u susret i smješta je u kućama Burovića, posebno u kući Iljaza Burovića, koja od tog dana postaje partizanska baza, gdje su se sklanjali partizani, a i odakle su snabdjeveni oružjem, hranom i odjećom. Tu je brigada previjala rane svojih ratnika i odahnula nekoliko nedjelja. Hajro sa svojim stražario je na svim ulazima i prilazima u selo, budan i uvijek na usluzi partizanima svime i svačime.

Pošto je pao u oči okupatora njegovom angažovanošću na strani NOB, više puta bio je i u opasnost i da se uhapsi, pa i da ga ubiju. U međuvremenu mu se ubio u partizanske redove rođak Rustem Burović. Zato mu Partija naređuje da iz ilegalnosti pređe u legalnost. Tako i on opasa redenik sa metcima i bombama, baci o rame pusku i, sa ostalim partizanima, borio se na frontu do posljednjeg dana, u prvom redu rame uz rame sa pomenutim Rifatom Burdževićem, koji mu pogibe pred oči, i Danilom Jankovićem, koji će iz rata izaći činom generala.

I Hajru su dali nekakav čin, pa su mu i grudi okitili svakojakim medaljama.

Poslije rata bio je na razne dužnosti, ali – odmah nakon Rezolucije Informbiroa – vidjeći kako mu hapse ratne drugove, one koji su lili krv i polagali živote za oslobođenje domovine Jugoslavije, pa i za novi društveni poredak, samopregorne sinove naroda, počeo je da se protivi i, jednog dana, otvoreno se izjavi protiv te titoističke prakse, koja je ciljala stvaranje radničke aristokracije i bila sasvim u suprotnost sa duhom i karakterom narodne vlasti. Tada ga htjedoše uhapsiti, ali su ga spasila djeca: Hajro je tada imao ništa manje već 10-toro sinova i kćeri, svi jedan drugome do ramena. Pošto su se Titoisti razmislili, vidjeli su da im je bolje ostaviti Hajra da se bori za prehranu te djece, negoli da ga uhapse i da tu djecu objese oko vrata državnim socijalnim organima. Sem toga, on je imao tako mnogo ratnih i poslijeratnih zasluga, pa je bio i tako pročuven ne samo u Sjenici, već širom Sandžaka, da je njegovo hapšenje bilo i sa te strane skoro nemoguće.

Udaljuju ga samo sa posla i Hajro odlazi u Komunalno preduzeće kao najobičniji radnik, zatim u Kamenolomu kao miner. U posljednje vrijeme, pred smrt, bio je direktor Sjeničke crepare.

Hajro je jedan od prvih disidenata Sandžaka, Srbije i Jugoslavije. Svoje disidentne ideje on nije zadržao samo za sebe. On ih prenosi i na svoju djecu, pa i na zeta, kao i na mnoge druge. Upravo zbog tih disidentnih ideja, čim mu je odrastao, uhapsili su mu sina Ćemala, a uhapsiće mu i zeta, Hajrijinog supruga, koji će provesti u paklu stašnog Golog Otoka 7 godina. Rođaka Šukriju Burovića, u međuvremenu, još 1950. godine, pogubiće mu bez suda, bez traga i glasa, u tamnim ćelijama zatvora UDB-e.

Bio je oženjen od prije rata Hamidom, kćerkom Ujkana Bibića, iz Uglja. Ovo selo Sjenice do skora je bilo nastanjeno gotovo isključivo sa arnautima, turski najamnici, dovedeni tu iz Azije još za vrijeme turske okupacije. Oni nemaju nikakve veze sa Arnautima, kako su Turci nazivali i Albance.

Kako rekosmo, Hajro, koji je umro 1961, ostavio je za sobom 10-toro djece, po redu: Hajrija I, Hanefija II, Hamdija II, Remzija I, Vehbija, Muhamet XVI, Rifat II, Jusuf XI, Zineta III i Ćemal II.

UČITELJ LATIF

Latif, od milošte zvani **Lajko**, najmlađi je sin Vesela Burovića, iz bratstva Zekovića. Rodio se u Čitluku, negdje oko 1890. godine.

Slavni guslar Sandžaka **Devro Burović**, osnivač Čitlučke škole guslarenja, bio mu je stric, pa je sigurno od njega naučio mnogo šta, ako ne i guslanje. Od njega je sigurno naučio i da piše i čita, jer u Čitluku guslarske škole i « duhovne akademije » u ta vremena nije postojao ni mejtep, niti najobičnija škola, ni naša niti okupatorska.

Ljatif se rodio i odrastao za vrijeme austro-ugarske okupacije Čitluka. Poslije Prvog svjetskog rata uzimaju ga na otsluženje obaveznog vojnog roka, u tadanjoj kraljevskoj jugoslovenskoj vojsci, gdje je mnogo što naučio, ne samo iz svakidašnjeg života, već i iz knjiga, koje je počeo da čita i nije ispuštao iz ruku, radeći tako na svom samoobrazovanju.

Posebno se bavio samoobrazovanjem u toku DSR, pa je tako stekao zavidnu kulturu.

Do tada mališani Čitluka su sjedeli kod kuće nepismeni i pomagali svojim roditeljima u poljoprivredne poslove, kao i za vrijeme okupacije, jer najbliža osnovna škola bila je tako daleko da oni tamo nisu mogli ići pješice, a prevoznog sredstva tada nije bilo.

Potstaknut od rođaka Hajra Burovica, a vidjeći da u njegovom selu nema ni pripravilišta, kamoli i koji razred osnovne škole, Latif se zauze tim problemom, pa pođe do nadležnih organa vlasti i pretstavi im školski problem Čitluka. Oni mu odmah rekoše da nemaju učitelja. Tada im on reče :

-Dok ne budete našli boljeg, biću im ja učitelj!

-Pa nemamo ni fonda, oklen da vas platimo?!

-Ni fond nam ne treba ništa, jer ću dužnost učitelja vršiti dobrovoljno, bez plate!- reče im ovaj Burović.

Tadanji šef za prosvjetu i kulturu ga pogađa sa čuđenjem, pa nastavi po svome:

-Ali, čоче, pa zar ne razumijete da je nemoguće otvoriti školu u Čitluku?!...Nemamo ni zgradu za to!

-I taj ću vam problem rešiti ja!

-Kako?

-U kući mojih roditelja imamo jednu sobu, koju ćemo pretvoriti u učionicu!

-Ali trebaju i klupe, crna tabla...

-Ne brinite za ništa, jer ću sve to ja dobiti!

-A ko će platiti?

-Moj otac, Vesel Burović!

-E-e veseo bio danas i do vijeka! Ti i tvoj otac!

-Moj je otac od rođenja Vesel!

-Ima rašta! Zaslužio je to, kad ima ovakvog sina!...A šta vam je Hajro Burović, Latife?

-Rodjak!

-Sigurno, sigurno! Ličite na njega.

-Sada je lako ličiti njemu! Čojstvo i junaštvo bilo je ličiti njemu u toku rata,- dodade Burović.

Tako je Latif postao prvi učitelj Čitluka, prvi domaći prosvjetitelj čitlučke djece.

Istovremeno on se bavio i svojim svakodnevnim poljoprivrednim poslovima, kao i svaki drugi Čitlučanin. Naravno, da bi mogao da se posveti čitlučkoj djeci, pomagali su ga mnogo i njegova braća, posebno Šukrija I.

Latif se oženio djevojkom iz obližeg sela, koja mu je rodila četiri sinova: Rifat, Šukrija II, Kujo + 1 (kome se ne pamti ime). Rodila mu i tri kćerke: Hana I, Fatima II i Beka.

Na Kosovu, u okolini Peći, jednoj će se školi dati ime jednog Burovića, koji nije bio učitelj, ali se borio za oslobođenje Kosova od nazi-fašističkih okupatora njemačko-italijansko-albanskih.

Rustem II Burović, najbliži rođak Latifa – streljan je od njemačkih fašista kao partizan Prve proleterske Brigade. Poslije rata, brata ovog Latifa, pomenutog Šukriju I, pogubiće Josip Broz Tito bez traga i glasa, pa i bez suda, a zato što se suprotstavio njegovom socijal-fašističkom terorizmu. Kako ste to već vidjeli, Latif ga oživio imenom svog drugog sina, a oživjeće ga i rođaka Hajrija I Burović, isto tako imenom svog sina jedinca.

Mišljenja smo da školi u Čitluku treba dati ime Latifa Burovića.

Ali – imali škole u Čitluku?!

Čitlučani dan-danas nemaju svoju školu. Njihova djeca pohađaju školu u Ražduginji.

PARTIZANKA HAJRIJA

Hajrija je prva kćerka i najstarije djetete Hajra II Burovića i Hamide Bibić. Rođena je 01. marta 1929. godine u Sjenici, gdje je pohađala osnovnu i građansku školu. Sem nje, njeni će roditelji, u međuvremenu, imati još devetoro druge djece: sedam sinova i tri kćerke.

Pošto je bila odlična učenica, njen prosvjetoljubivi otac Hajro misli da je šalje na dalje školovanje, dok god bude mogao, ali dođe rat i, kao komunistički militant, on se sav odade problemima NOB. U toj situaciji nije se više moglo misliti i sanjati za više obrazovanje djece. Pošto je poslao u partizanske redove mnoge Sjeničane, među njima i svoje rođake, jednog dana i sâm ode u partizane.

Hajrija je bila mlada, jako mlada: nije bila napunila ni 14-tu godinu, kad je zamolila oca da joj dozvoli da i ona pođe u partizane. On ju je zadužio raznim klandestinskim poslovima u službi NOB u Sjenici, ali joj nije dozvolio da pođe i u partizane.

-Pa još si mala, kćeri moja!- govorio joj je on.- Čekaj da porasteš još malo!

-Eh, tata, dok ja porastem i rat će se svršiti!- reče mu ona.

- Puška je duža i teža od tvog tijela! Ti ne znaš ni kako se iz nje puca!

-Znam kako se puca iz revolvera!

-A gdje si to naučila?!

-Ovdje, kod kuće, tvojim revolverom, tata.

Hajro ju je više puta odveo u selo, kod njegovih, i tamo joj je dao ne samo revolver, već i pušku, da se nauči ne samo da opali, već i da gađe u metu. Hajrija je imala oštro oko i, gdje je nišaniła, tu je i pogađala.

Poslije ovoga, otac je više nije mogao zadržati, i ona pođe u partizane.

Iz okršaja u okršaj ona se dobro nadisala dima od eksplozija granata i namirisala spaljenog baruta po raznim frontoni, gdje su joj kuršumi zviždali pored uha i svaki čas pretili da je smrtno ujedu, kao što su to svakodnevno ujedali pokojeg njenog ratnog druga. Više puta su joj smrle i ruke i noge od studij. Kad je jednog dana vide komandant kako nespretno i nestrucno zavija ranu ranjenom partizanu, pomisli da će korisnija biti u bolnicu bataljona. Tako ona pređe tamo i – poslije jednog malog kursa – previjala je i spretno i stručno rane svojim ranjenim drugovima, pa se i brinula za teže ranjene. Mnogima od njih, sestrinskom njegom i pažnjom, spasila je i život.

Poslije rata poslata je u Prištini u Srednju medicinsku školu, koju svršava sa uspjehom. Istovremeno, skoro svako ljeto, uzima učešće u radne akcije za izgradnju porušene Jugoslavije i više puta je udarnik. Ona je i omladinski aktivista, pored svog brata Vehbije, istaknut kao komandant omladinskih radnih brigada.

Po završetku školovanja zaposlila se u Bolnici Prištine. Tu se upoznala sa Albancem **Halit Morina**, porijeklom iz sela Morina, kraj Prizrena, izašao iz rata kao član partije i oficir UDB-e. Pošto joj je otac dozvolio, ona se i udaje za njega, ne samo zato što ga zavoljela, već i svijesna da i time doprinosi opštoj stvari, za koju je vaspitana od oca i svoje partije – stvari bratstva i jedinstva jugoslovenskih naroda i nacionalnih manjina.

Poslije Rezolucije Informbiroa, pod uticajem oca, ne samo ona i braća, već i njen muž, opredeljuju se na strani disidencije. To naravno UDB-a sazna i, jednog dana, htjedoše da uhapsu Hajra, ali se on spasi toga, dok njegov sin Čemal, čim je odrastao, dopade zatvora.

Za savjesno izvršene zadatke u službi naroda i narodne vlasti, za ratne i poslijeratne zasluge, Hajrijinog supruga Halita predlažu za šefa UDB-e u Vršac, ali – umjesto da pođe na tu dužnost – neočekivano ga uhapsiše. Hajrija i Hajro se odmah obratiše svojim i njegovim ratnim drugovima, koji hitno intervenišu i traže da ga puste iz zatvora. Tada viši oficir UDB-e Gliša Šaranović izjavljuje:

-Ako njega pustite iz zatvora, ja napuštam UDB-u!

Poslije 15 minuta suđenja iza zatvorenih vrata, Halit je ispraćen na Goli Otok, gdje je odležao punih 7 godina.

Kao i na sve druge supruge političkih uhapšenika, i na Hajriju navalise udbaši da je ubijede da se razvede od

Halita. Pošto se nije pomirila sa njima, otpuštaju je sa posla i počinju da vrše na nju svakakve provokacije, šantaže i pritiske, ali njen otac Hajro stiže odmah u Prištinu i uze kćerku pri sebi u Sjenici, zajeno sa njenom bebom Jasminom. Tu je ona, kao vjerna supruga, vjerna i svojim ratnim idealima, sačekala oslobođenje svog muža, sa kojim nastavlja da živi, opet u Prištini. Halit je sada radio kao šef računovodstva u domu zdravlja, sve do svoje penzije, dok je ona, isto tako do penzionisanja, radila kao šef Grudnog odjeljenja u Bolnici Prištine.

Godine 1961. umire joj otac, a 1989. umire joj i suprug. Tada se Hajrija, sa dvoje djece, opet preselila u Sjenicu, kod svoje braće, gdje i danas nastavlja da živi sa svojom djecom i unucima.

Sem pomenute Jasmine, rođena 1949. godine, ona ima i sina Šukriju, rođen 1958. godine, nakon izlaska Halita iz zatvora. Nema sumnje da su ga nazvali tako neslučajno, po imenu Šukrije Burovića, ubijenog od zlikovaca UDB-e osam godina prije.

Jasmina se nije udala, dok se Šukrija oženio u Sjenici i radi u SANATEX (Tekstilna industrija). Ima dvoje djece: Arbena i Meritu.

Sve ove podatke imam od njenog unuka Arbena, koji voli i obožava svoju Baku Hajriju, kao što je volje, poštuju i cijene redom svi poštjeni ljudi, jer se samopregorno borila lično i porodično za nacionalnu slobodu, protiv fašističkih okupatora i domaćih izdajnika, pa i protiv društvene nepravde, a za bratstvo i jedinstvo, za srećniju, ljepšu i dostojniju budućnost prepaćenog naroda i domovine, koju nam razoriše Titovi i Rankovićeви Šaranovići.

Ismet je drugi sin Sulejmana Burovića i Latke. Rođen u Čitluku 1971. godine. Od 1974. živi sa roditeljima u Sarajevu, gdje je primio osnovno obrazovanje. Zatim je tu nastavio i završio Srednju elektrotehničku školu. Radeći kao tehničar elektroenergetike dopunio je svoje profesionalno obrazovanje u Njemačkoj. Aktuelno nastavlja studije pri Pravnom fakultetu Universiteta u Sarajevu.

Svojim nesebičnim trudom i posebnim zalaganjem stigao je da otvori u Sarajevu svoje preduzeće "Burović" d.o.o, koje se bavi proizvodnjom kafe.

Za njega smo saznali preko interneta, gdje ga slave kao šahistu. Pokušali smo više puta da stupimo u kontakt sa njim, ali uzalud. Pa i kad mu od bližnjih saznasmo adresu, pa i pošto se preko telefona i interneta čusmo i razumjesmo, teško od njega da izvučemo i jednu jedinu riječ.

Izgleda da Ismet zna da govori samo na šahovskoj tabli, figurama, a ne i jezikom.

Dana 15. maja 2006, dobili smo od njega ovaj mesaż preko interneta:

Poštovani profesore,

Nažalost, tek prije nekoliko dana sam vidio vašu poruku i moram Vam reći da me jako obradovala.

Veoma mi je žao što Vam tek danas odgovaram, ali to je tako kad ste prezauzeti i nemate naviku da otvarate poštu tako često.

Nadam se da ste Vašu knjigu uspjeli završiti i bez moje pomoći. Ukoliko ipak niste i još uvijek očekujete moj precizan odgovor, molim Vas da mi to javite.

Usput, zovem se Ismet Burović, rođen u selu Čitluk, pored Sjenice. Živim u Sarajevu od 1974. godine. Moj otac se zove Sulejman Burović, a dedo, rahmetli Hamdo Burović.

Mogu Vam reći da igram dobro šah i da nastupam za šahovski klub "Sarajevo", ali i za našu lijepu Sjenicu na Sandžačkim igrama.

Puno Vas pozdravljam i još jednom molim za razumijevanje zbog isuviše kasnog odgovora.

Krajem 2006-te imao sam sa njim i jedan telefonski razgovor. Obeća mi da će mi pomoći. Poslije toga više mi se nije javio, niti mi poslao obećane podatke, iako sam mu se više puta obratio preko interneta. Naša draga Arnela mu je svojeručno dostavila i moju knjigu **RESULBEGOVIĆI - PORODIČNA ISTORIJA**.

Od Sejfije, rahmet mu duši, saznao sam kako mu se zovu roditelji, otac i majka, djed, pradjed, da je oženjen **Darijom**, kćerka Šefik Gaco i Bojane Manojlović, iz Sarajeva, i da ima kćerku **Hanu** i sina imenom **Rijad**.

Iznenada, prvih dana februara 2007., javio mi je mesażom preko interneta da odustaje od obećane pomoći. Ipak, kako mi piše, vjeruje da sam u pravu i da je moje zalaganje za istoriju Burovića dobra, korisna stvar. Opet pokušah da ga umilostivim. Javio mi se odmah sa podacima, koje pridodah ovoj biografiji.

Godine 1989., skupa sa Marković Ivanom i Mitkom Nikolom, na omladinskom šahovskom šampionatu SFRJ u Kladovu, zauzeo je prvo mjesto.

Godine 1991, na ekipnom seniorskom šampionatu SFRJ na Cetinju, kao član Šahovskog kluba "BOSNA" (Sarajevo) opet zauzima prvo mjesto.

Tada je poslat u Lenjingradu na omladinski meč SSSR-SFRJ, gdje - predstavljajući Jugoslaviju - takmiči se sa aktuelnim šahovskim apsolutnim svjetskim prvakom **Kramnik Vladimirom**. Suočeci se sa tako velikim majstorom šaha, kod našeg Ismeta se pobudi jedna neočekivana gordost, pa i nadahnuće. Zato ta igra, ne zbog pobjede, već zbog posebne fantazije, ostala je ne samo u njegovom sjećanju, već i u sjećanju svih šahista svijeta, kao njegova najljepša i najbolja šahovska partija, kojom se legitimno ponosi ne samo on i mi, Burovići, već i svi Jugosloveni, Srbi, Crnogorci, Bosanci i Hercegovci. Evo je, pokušajte da je razvijete:

(641907) Burović, I (2375) - Kramnik, V (2480) [B07]

URS-JUG U20 Leningrad, 1991

1.e4 d6 2.d4 Nf6 3.Nc3 c6 4.f4 Qa5 5.Bd2 e5 6.Nd5 Qd8 7.Nxf6+ Qxf6 8.dxe5 dxe5 9.Nf3 exf4 10.e5 Qg6 11.Bd3 Qxg2 12.Rg1 Qh3 13.Bxf4 Bg4 14.Rg3 Qh5 15.Be2 Nd7 16.e6 Bxe6 17.Ng5 Qxh2 18.Qxd7+ Bxd7 19.Re3+ Be7 20.Bxh2 Kf8 21.Ne4 Be6 22.Nd6 Rd8 23.Rd1 Rd7 24.Bc4 Bg4 25.Rdd3 b5 26.Bb3 Bh5 27.Nc8 Rxd3 28.Rxd3 Bg4 29.Nxa7 Bf5 30.Rf3 g6 31.Nxc6 Bh4+ 32.Kf1 Bf6 33.Be5 Bxe5 34.Nxe5 Ke7 35.Nxf7 Rf8 36.Re3+ Kf6 37.Nd6 1-0

Pošto ga ubijedih da mi pošalje bar svoje podatke, 18.02.2007. primio sam ovaj mesaż od njega: "Poštovani Kaplane, Primio sam poglavlje **Burovići Čitluka**, pa Vam se od srca zahvaljujem. Tek sad uviđam da sam znao vrlo malo o svom porijeklu...Naravno, ja Vas ne mogu korigovati, ali ću pokušati provjeriti neke Vaše navode...Evo upravo sam se čuo sa mojim amidžom Selimom i mojim ocem Sulejmanom, a oni tvrde da se Nezirov sin ne zove **Ramadan**, nego **Ramo** (to je djed moga djeda rahmetli Hamde Burovića) i da se Omerov sin ne zove **Ramiz**, već

Ramo. Također je sporno “ratno stanje” između Burovića i Kurtagića (sigurno je da je kroz istoriju bilo napetih trenutaka), kao i to da je Hajdar Buro oženio ženu iz plemena Kurtagića. Još jednom, hvala Vam na ukazanom povjerenju...Srdačan pozdrav, **Ismet Burović**”.

Hobi Ismeta su šah i pravne studije.

E-mail adresa: <burovic@bih.net.ba>.

NAUČNIK FATIMA

FATIMA V (Zagreb 1972),- jedino dijete Fehima Burovića i Barice iz Hrvatske. Srednju školu završila u Zagrebu i, poslije majčine smrti, otišla u SAD: na universitetu of Detroit mercy završila biokemiju, a na Purdue universitetu doktorirala. Udala se za Francuza Jean-Marie Le Corre, stručnjak za atomsku energiju. Godine 2005. Preselila se u Uppsalu (Švedska), gdje aktuelno živi i radi na Uppsala universitetu, Institut Ludwig Cancer. Djeca: Lejla (2001 i Luka (2004). E-mail: fatima.burovic@gmail.com

X

De : **Fatima Burovic** (fatima.burovic@gmail.com)

Envoyé : mercredi 7 mars 2012 09:46:03

À : kaplan burovic (kaplan_bu@hotmail.com)

Hvala na prelijepom e-mailu i pozivu za posjet. Ja bi vas željela posjetiti ili/ i pozvati da me posjetite u Svedskoj gdje trenutno živim. Sada Sam u strci Ali cu cam uskoro poslati I slike. Sto se tice genealogije moje porodice ima nekoliko greski-ca:) Moj Tata je rođen 1932, nije nikad isao u školu. Ozenio se mojom mamom u Zagrebu, Barica Bucar iz jastrebarskog, zumberak. Ja Sam se rodila 1972 i '94 otisla za USA. Na university of Detroit mercy završila biokemiju, završila samo 2 godine doktorata na purdue university u istom smjeru. Razlog: udaja za Francuza Jean-Marie Le Corre, leila 2001 I kasnije Luka 2004. 2005 preselila se u uppsalu, svedska. Radim doktorat na Uppsala

university, Ludwig cancer institute. Toliko zasada! Veliki Pozdrav pa se cujemo a I mozda vidimo. Ja imam slobodno tjedan pocetkom Aprila pa mozda navratim do Geneve.

De : **Fatima Burovic** (fatima.burovic@gmail.com)

Envoyé : mercredi 7 mars 2012 13:56:58

À : kaplan burovic (kaplan_bu@hotmail.com)

Dobar Dan Kaplane,

Opet ja: Danas sam nakon mnogo godina provela dan googlajuci vas. Dosada Sam mislila da je samo moj zivot roller coaster a sada vidim da i vas nije mazio. Preponosna sam na što ste prošli i što ste postigli. Mene je uvijek zanimala povijest i znanost i za istinu bi poginula tako da mi je jako drago da znam da nisam jedina. Volim ljude i volim ih spajati a ne razdvajati, kao i vi. Voljela bi vas upoznati i popricati sa vama! Oprostite na greškama, stalno komuniciram na engleskom. Zamolila bi vas da mi objasnite kako da dodjem do vaše knjige. Moja adresa je : Herrhagsvagen 233, Uppsala 75267, Sweden. Sve najbolje!

Sent from my iPhone

De : **Fatima Burovic** (fatima.burovic@gmail.com)

Envoyé : lundi 5 mars 2012 21:49:39

À : kaplan_bu@hotmail.com

Hi,

Ja se zovem Fatima a otac Feho od Murata Burovica sin iz Citluka.

Oduvijek me zanimalo tatino porijeklo jer sam se ja rodila u Zagrebu:

Najvise sto sam uspijela saznati da smo iz Boke Kotorske i da ima grb Burovica te da su bili srpski plemici u 15 st.

Koliko je točno?

Sve najbolje!

Fatima Burovic

INSPEKTOR ALMIR

Ismet je prvi sin Islama I i Igbale. Rođen u Skoplje 1977.godine, završio je Srednju policijsku školu u XX-toj klasi kadeta i odmah upisao Filozofski fakultet u Skoplju, osek Sociologija, radeći kao policajac Ministarstva unutrašnjih poslova Makedonije.

Godine 2004. diplomirao se kao vanredan student, a 2006. unapređen u inspektora lokalne policijske stanice Karpoš. Godine 2009. ponovo je unapređen i prešao sa službom u Sektoru za unutrašnju kontrolu policije: ovaj Sektor je pod direktnu upravu Ministra za unutrašnje poslove. Osnovni cilj ovog Sektora je borba protiv korupcije u policijskim redovima, sankcionisanje policijskih službenika koji krše zakonske postupke, prekomerno ili neosnovano upotrebljavaju fizičku silu i slično.

Pretstavljao je službeno makedonsku delegaciju u Budimpešti-Mađarska povodom Evropske konferencije Unutrašnjih kontrola.

Oženjen Ildom Sabahudina Šukovića, rodom iz Rožaja. Deca: Tarik i Tamer.

E-mail adresa: < aburovic@hotmail.com>

Ova biografija je napisana ovih dana. Znači, u objavljenoj verziji knjige ne nalazi se. Treba je dopuniti. Pomozite!

Objavljena knjiga ima i REGISTAR, gdje su po azbučnom redu registrirani svi Burovići, sa njihovim kratkim biografijama i slikom. Objavljena knjiga je velikog formata, A 4, ima

458 strana, sitni slogom Br. 10, dok su joj fusnote Br. 8. Pripremam joj drugo izdanje. Ako budem stigao do vas, tamo u Skoplje, doneću vam 4-5 primjeraka.

Molim Almu da, čitajući ovu verziju, ispravi crvenim slovima sve što nađe neispravno. Vi ćete je, Almire, sigurno pomoći svojim primjedbama.

DESETI DIO

BUROVIĆI BOSNE

(ČAJNIČE)

I. POSTOJBINA

- Čajniče -

Prapostojbina Burovića Bosne je antički grad Perast, koji se nalazi u Boki Kotorskoj, u Crnoj Gori. O Perastu smo pisali u poglavlju **BUROVIĆI CRNE GORE** ove istorije, pa zato nećemo ponoviti ono što smo već rekli. Ko hoće može to potražiti na određeno mjesto.

Aktuelna postojbina Burovića Bosne je grad Čajniče, u Istročnoj Bosni (Gornje Podrimlje), jugo-istočno od Goražda (19 km) i Višegrada na sjeveru (oko 52 km). Od Pljevala na jugu udaljemo je 50 km. Prostire se na 816 metara nadmorske visine, u gorovitom kraju izvorskog tjesnaca riječice Janjine (desna pritoka Drine), na uskom prostoru između visokih brda Čičelja (1433 m) i Čivči Brda (1326 m) desno i nedaljeko od same rijeke Drine, gdje je tromeđa između Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Srbije. Posred čaršije, uzanim jarkom, teče bistri i hladni planinski potok, koji izvire iz Vrela, sa vrlo visokim vodopadom. Dok se okolni visovi kupaju na suncu, sam grad je gotovo uvijek u sjenci: samo ga nekoliko dana godišnje greje sunce.

Ne zna se ni ko ga je osnovao, ni kada i kako. Etimologija mu je iz persiskog jezika, apelativ **čaj** = "voda" i pridev **nič** = "dobra". Znači, Čajniče na našem jeziku znači "**dobra voda**". Jedan ovakav toponim, selo, ali ne na persiskom, već na našem jeziku, imamo kod Ulcinja.

Čajniče se prvi put spominje 1477. kao trgovačko mjesto. Stara pravoslavna crkva sagrađena je tu 1492. godine. U toj crkvi čuva se jedna rukopisna knjiga **PROLOG**, stara pet vjekova, koja sadrži kratak opis života svetaca i, na njenim koricama, postoji zapis u kome se prvi put spominje čajnička crkva Uspenija Presvete Vladičice Bogorodice 1492. godine.

Za vrijeme turske okupacije preko Čajniča je prolazio "*Stambolska džada*", koja je povezivala gradove Bosne i Crne Gore sa Carigradom. U XVII vijeku čajnički kovači bili su poznati po vještini obrade metala, a u mjestu je postojala i kovačnica novca.

Turski putopisac **Evlija Čelebija**, koji je bio tu 1664. godine, kaže za Čajniče da tako čudno mjesto, valovito i brdovito, nije nigdje vidio. Okruženo velikim brdima, sa velikim drvećem i sa strašnim ponorima, dok su sa druge strane voćnjaci i bašte. Čelebija Čajniče naziva teferičkim mjestom, jer u njega dolaze ljudi iz susjednih naselja na vašar.

O Čajničanima piše da svi govore srpskim jezikom, da su im žene čestite i uljudne, a ljudi ljubazni i veoma gostoljubivi, čvrsti i revnosni u vršenju svojih dužnosti, pa se svi bave svojim poslom i žive čestito.

Na jednom zaravanku brijega, na samom početku Čajniča, sa sjeverne strane, nalaze se dvije pravoslavne crkve, posvećene Uspeniju Presvete Bogorodice: manja, stara, porijeklom iz XV vijeka, iz doba Nemanjića, i velika, nova, podignuta 1863. godine, sa ikonom Presvete Bogorodice Čajničke. Ova druga, koja je u vizantijskom stilu i dominira cijelom okolinom, smatra se za jednu od najljepših u Bosni i jako je posećena od poklonika svih vjera i nacionalnosti. Po tome, a po najčuvnijem pokloničkom mjestu Marija-cel u Austriji (Štajerska), Austrijanci su Čajniče nazvali "**Srpski Marija-cel**".

U Čajniče imamo i džamiju "*Sinan-paša*", iz XVI vijeka, koju je sagradio bosanski vezir Gazi-Sinan-paša Boljanić, brat Husein-paše Boljanića, zet veleslavnog Mehmet-paše Sokolovića. Husein-paša je bio vezir u Egiptu i Hercegovini. On je sagradio u Pljevljima džamiju s najvišim minaretom na Balkanu. Ova dva brata su iz sela Boljanići, između Pljevalja i Čajniča. Sinan-paša je i sahranjen u toj njegovoj džamiji, dok je Husein-paša, kao graditelj, unet u LEKSIKON crnogorske kulture.

Sve do dolaska turskih okupatora, Čajničani su bili samo hrišćani, većim dijelom pravoslavni i, sasvim malo, katolici. Poslije turske okupacije, tu dolaze muslimani, koji - kao nosioci okupatorskih vlasti - milom i silom vrše islamiziranje mjesnog stanovništva, pa se tako jedan dio hrišćana izkonvertira u muslimane, kao porodica pomenutih Boljanića, pa Sokolovići i drugi, ali svi čuvajući svoj nacionalni identitet, staroslavni slovenski jezik i osjećanja da su braća sa hrišćanima (pravoslavnim i katoličkim Čajničanima).

Tada je u Čajniče počelo da jenjava pravoslavno stanovništvo, ne samo zato što su preovladali konvertirani u islam, već i zato što su se pravoslavni stalno ubijali u oslobodilačkim pobunama, proganjali, pa i selili u mirnija područja. Sredinom XIX vijeka u Čajniče imamo samo dvije pravoslavne porodice: **Komadanoviće** i **Buroviće**. Ovo su prvi zajamčeni pravoslavni stanovnici Čajniča novijih vremena, koji su ostali vjerni svom mjestu, pa niti su se islamizirali, niti se selili. Njihovim množenjem i novodošlim pravoslavnim porodicama, ovaj elemenat se obnovio, pa su, pred oslobođenje Čajniča od vjekovnog ropstva, skoro bili brojčano u ravnoteži sa svojom muslimanskom braćom.

Od svog postojanja Čajniče je dijelilo sudbinu Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore, ne samo zato što je bilo na trameđi, već i zato što je stanovništvo ovog grada bilo iste vjere i iste nacionalnosti, iste krvi sa onima iz Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore. Čajničani su od pamtivijeka uzeli aktivno učešće u sva zbivanja svoje braće iz Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore. Duboko saosjećaju sa njima u svakoj nesreći. A i raduju se svakom njihovom uspjehu, svakoj pobjedi. I sreću i nesreću djelili su zajedno, snosili zajedno, jer su i dobro i zlo smatrali zajedničko. Zato se i bore uz svoju braću Bosance, Srbe i Crnogorce, kako za oslobođenje od tuđih okupatora, tako i od svojih, mjesnih društveno-političkih zlotvora, a za bolji i ljepši, srećniji život. Oni su i u prvim redovima borbe za oslobođenje, liju svoju krv i polažu svoje živote, cementirajući ovako svoju slobodu krvlju i kostima svojih najboljih sinova. Čajničani rodoljubivo učestvuju u ustancima protiv turskog i svih drugih okupatora svoje domovine, u Narodno-oslobodilačkom i Otadžbinskom ratu, pa i u sva pregnuća za bratsvo i jedinstvo Južnih Slovena, u sve snove i težnje za bolju i srećniju budućnost. Zato i nije za čudjenje što se upravo tu, u Čajniče, i formirala 1942. godine Druga proleterska narodno-oslobodilačka udarna brigada, kojoj je Čajniče dalo svoje najbolje sinove i kćerke. Bezbrojni su životi i žrtve, koje je Čajniče položilo na altar slobode svog naroda i svoje domovine. Oni se mogu ponositi da su na tom altaru prinijeli, ako ne više od ostalih gradova, procentualno ni manje od njih. Patriotizam Čajničana je osvjedočen njihovim palim borbama, koji su bili i bitće gordost i ponos njihovog grada, pa i šire.

Do skora Čajniče je imalo i svoju prilično razvijenu ekonomiju, ne samo stočarstvo i šumarstvo (pčelarstvo), već i zanate, industriju, trgovinu, ugostiteljstvo, turizam. Još 1928. godine ovdje je izgrađena prva hidrocentrala (koju snabdijeva vodom izvor Vrela), zatim nekoliko strugara (od kojih jedna parna), koje su kasnije prerasle u preduzeće "Stakorina" drvne industrije. Okolina Čajniča je bogata šumom, pa je eksploatacija i prerada drveta bila najvažnija privredna grana. U blizini Čajniča otkrivena su ležišta gipsa, barita i željezne rude, koje su potencijalne mogućnosti za budući razvoj industrije. U mjestu je do skora radila i fabrika trikotaže.

Odavno poznato kao vazдушna banja, smješteno u botagoj crnogorišnoj šumi pod planinom Čičelj, nedirnutih prirodnih ljepota, prijatnih šetnji kroz mirisne šume, omogućavaju ovdje izvanredno prijatan odmor i rekreaciju. Na 12 km jugoistočno od Čajniča, uz rijeku Janjinu, serpentinama koje se vijugaju kroz borovu šumu i stoljetnih četina, u vrlo romantičnom prevoju sedla Metaljka, pod planinom Kovač (1533 m), austrijski okupatori su nekada podigli pograničnu kasarnu, koja je poslije oslobođenja pretvorena u Državno oporavište, moderno uređeno i higijensko. Metaljka ima i lijep pogled na okolne planinske visove, vijence i padine, zatim na dubrave i doljine, pašnjake i četinarske šume, vrlo lijepi i pogodni za planinarske izlete. Tu su i desetine jakih bistrih izvora, **dobre vode**, koja je - kako rekospo - dala i ime ovom mjestu, a od kojih postaje rječica Janjina, čuvana po svojim pastrmkama. Čajniče je stvoreno za turizam i prijatno ljetovanje, za ribolov i lov, planinarstvo, pa i za skijanje. Tu su i dva vrlo lijepa i moderna hotela: Hotel "Orijent" i hotel "Čajniče".

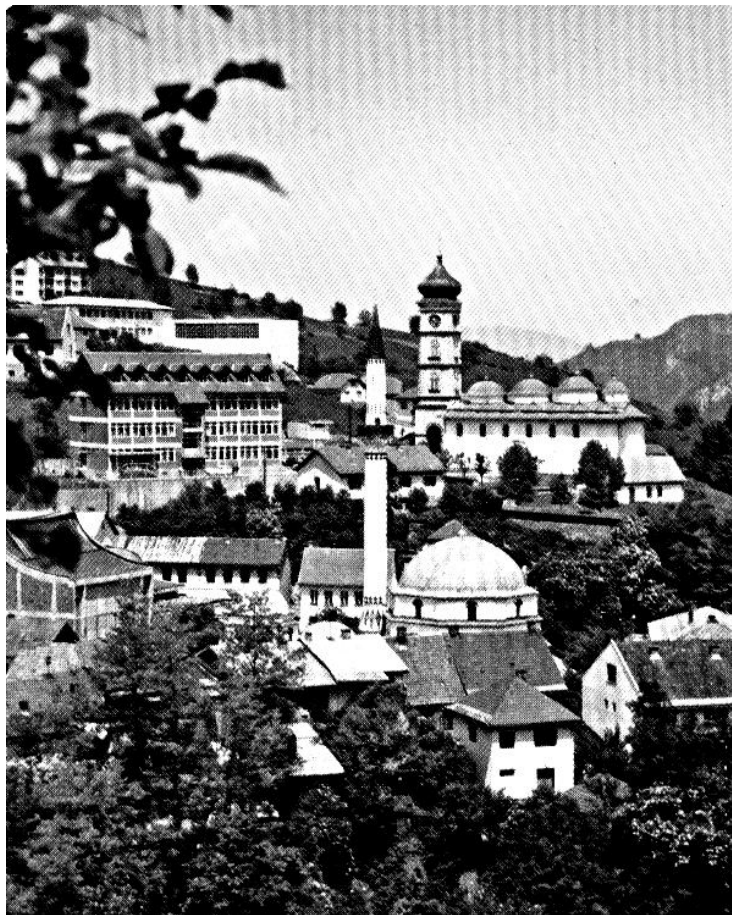
Čajničani su oduvijek bili prosvijetoljubivi. Crkva Uspjenija Presvijete Vladečice Bogorodice, koja je iz 1492. godine, kako rekosmo, jedna je od najstarijih i najljepših u čitavoj Bosni, dok je Čajnička Krasnica najstarija ikona u BiH. Ona je rad carigradskog slikara iz prve polovine XIV vijeka, okovana 1868. godine srebrom od sarajevskog zlatara Rista Andrića. Nekada je pripadala manastiru Banji (Priboj), a sada se čuva u pravoslavnoj arkivi u Čajniče i štuje se kao čudotvorna.

Godine 1820. Čajničani su izgradili i prvu školu. U novije doba oni su otvorili za svoju djecu ne samo obaveznu osmogodišnju školu, već i gimnaziju, i mnoge druge srednje stručne škole, a za studije ih šalju u Sarajevo i Beograd. Godine 1947. formirali su i kulturno-umjetničko društvo, koje je dobilo ime po narodnom heroju "Velimir Jakić". Ovo je društvo gostovalo u oko 100 gradova širom Jugoslavije, pa i u inostranstvu: Italija, Turska, Mađarska, Francuska, Njemačka i Poljska. Za svoj bogati dugogodišnji rad društvo je, kao i njegovi pojedinci, dobilo mnoga priznanja, od kojih posebno ističemo: ZLATNA MEDALJA Saveza amaterskih kulturno-umjetničkih društava Bosne i Hercegovine, PLAKETA GRADA ČAJNIČE, PLAKETA MEĐUREPUBLIČKE KULTURNO- PROSVJETNE ZAJEDNICE PLJEVLJA i niz drugih.

Čajničani su se oduvijek bavili i svakojakin sportovima, posebno poslije DSR, kada formiraju svoj sportski klub "Partizan" i, u pojedinim disciplinama, posebno u stonom tenisu, među prvima su u republici, a pojedinci su konkurisali i za prvenstvo.

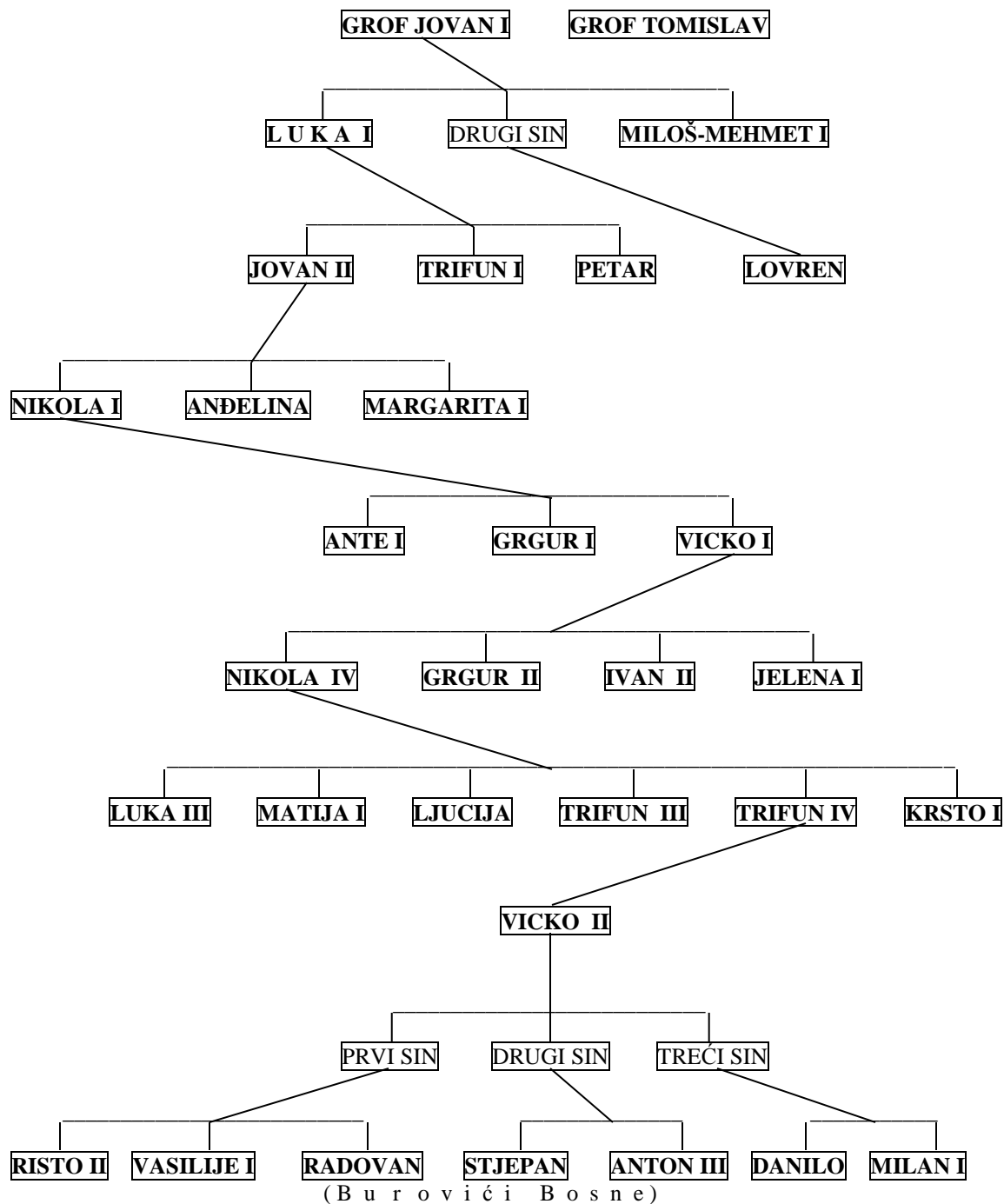
Odmah poslije PSR i ujedinjenja, Čajniče se konsolidovalo kao opštinsko sjedište i sresko mjesto Drinske banovine. Tada je imalo oko 2000 stanovnika, pravoslavnih i muslimana gotovo u podjednakom broju. Poslije DSR, kao posljedica naglog razvoja ekonomije, industrije i turizma, stanovništvo naglo raste: godine 1981. bilo ih je 2546 stanovnika, a pred sami Otadžbinski rat ono se udvostručilo.

Otadžbinski rat je skupo koštao svu Jugoslaviju, posebno Čajniče. Ekonomija je naglo pala, a sa ekonomijom i broj stanovnika. Jedan dio stanovnika su poubijeni, dok se jedan drugi dio iseljio. Čajničane danas srećemo na sve strane svijeta, gdje su stigli trbuhom za kruhom. Ipak, njegovi su se dosljedni sinovi upregli da obnove ekonomiju i grad, da bi opet dostigao i pretekao svoj predratni prosperitet.

II. ISTORIJA BUROVIČA BOSNE

OSNOVNA GENEALOGIJA BUROVIĆA BOSNE

Nema ni najmanje sumnje da su pravoslavni Burovići Bosne (Čajniče) potomci katoličkih Burovića Crne Go-

re. Prije svega o tome nam govori predanje, koje se sačuvalo i prenosilo s kolena na koleno. Za razliku od Burovića Srbije (Čitluk, Sjenica), kod kojih se sačuvalo samo predanje da su iz Crne Gore, kod Buravića Bosne se sačuvalo i predanje da su iz Boke Kotorske, pa su neki od njih i otišli tamo, kao Vitomir i Nebojša II Burović, koji su potražili svoje rođake i istraživali svoje porijeklo.

Tako je neosporno da i oni vode porijeklo od veleslavnog grofa Jovana Burovića. Kažemo od Grofa Jovana, a ne od Grofa Tomislava (zvani Tomo), pošto, kako se sada zna, potomci Grofa Tomislava su promjenili prezime u Tomićić, Tomović i Tomislavljević.

Pošto je Grof Jovan imao tri sina: Luku, (drugome još nismo otkrili ime) i Miloša, opet je nesumnjivo da ovi Burovići vode porijeklo od Grofa Luke Burovića, jer su sljedbenici drugog sina promjenili prezime u Lovrenčić, dok se Miloš sa svojim sinovima islamizirao.

Grof Luka je imao tri sina: Jovana II, Trifuna I i Petra.

Pitanje je sada od kojeg sina Grofa Luke vode porijeklo Bosanski Burovići. Od Petra sigurno ne vode porijeklo, pošto je ovaj bio pop, pa i biskup, i - kako se zna, katolički se popovi ne žene. Znači, oni vode porijeklo ili od Grofa Jovana II, ili od Grofa Trifuna I.

Mišljenja smo da vode porijeklo od Grofa Jovana II, iz ovog razloga: Grof Trifun I, koji se spominje u drugi svezak ZELENE KNJIGE, zvane LIBRO DELLA MAG^{CA} COMUNITA DI PERASTA, koja je iz 1604. godine (MDCIIII), izgleda da je umro bez muškog nasljednika. U najmanju ruku do danas se još nijedan nije identificirao.

Grof Jovan II imao je jednog sina i dvije kćerke: Nikolu I, Anđelinu i Margaritu. Ovako ovdje nema sumnje da su Burovići Bosne potomci Nikole I.

Grof Nikola I imao je tri sina: Antona I, Grgura I i Vicka I.

Naglašavamo da ćete ime Antona naći i kod Burovića Čajniča.

Opet se postavlja pitanje od kojeg sina Grofa Nikole vode porijeklo ovi Burovići?

Mišljenja smo da vode porijeklo od Grofa Vicka.

Zašto isključujemo Antona i Grgura?

Grgur je imao samo jednog sina, Nukolu III, koji - ili je umro vrlo mlad, ili je ubijen u Kandijskom ratu i nije ostavio nikoga iza sebe.

Anton je ostavio za sobom Đurđa, Ivana I, Jovana III i Josipa.

Đurađ je ostavio za sobom Božidara, koji je živio u Toploj (kod Herceg Novog) kao kapetan ličnog broda, ali se za njega ne zna da je ostavio za sobom nasljednika.

Potomci Grofa Ivana, guvernera Herceg Novog, dodali su svom prezimenu Burović i prezime Zmajević, koje i dan-danas nose i dobro su poznati u Italiji.

Grof Jovan III ostavio je za sobom sina Ivana III, a ovaj Ernesta, Jovana IV i Sofiju. Ernest je umro u austrijskom zatvoru. Za njim i njegov sin, ne ostavljajući nasljednika. Jovana su Austrijanci streljali, a Sofija, sa djecom svog bratra Jovana (Ivan IV i Frane) prebjegli su za Grčku, i na ostrvu Krk im se gubi trag.

Josip se zapopio, pa je postao i biskup sa imenom Ante An. Kastelani.

Eto zato smo mišljenja da je jedan od pradjedova Burovića Bosne Grof Vicko I. Naravno da nam ovo potkrepljuju i drugi podaci, koje iznosimo u produžetku.

Grof Vicko I ostavio je za sobom: Nikolu III, Grgura II, Ivana II i Jelenu I.

Burovići Bosne su sigurno sljedbenici Grofa Nikole III. Isključujemo Grgura i Ivana, pošto su oni umrli bez nasljednika.

Grof Nikola III ostavio je za sobom ovu djecu: Matija I, Luka II, Ljucija, Trifun III i Trifun IV.

Trifuna III isključujemo, jer je umro sasvim mlad, prije rođenja Trifuna IV. I Matiju sa Lukom isključujemo iz ovog razloga: kapetan Perasta Grof Trifun IV, koji je u Malom vijeću predstavljao kazadu (bratstvo) grofovske porodice Bratica, imao je jako prijateljstvo sa pukovnikom ruskog cara (misionar u Boki) grofom Marko Ivelić, inače Rišnjanić, pa je bio i pristaša ruske politike. Ova nastrojenja on je sigurno prenio i na svoga sina Vicka II, jedinog svog nasljednika, koji se u dokumenta Perasta godine 1794. spominje kao predstavnik bratstva Bratica u Malom Vijeću (U dokumenta se spominje sa prezimenom Burović-Bratica), što znači da je tada bio istaknuta ličnost. Moguće da je i on bio vojvoda, sudac, pa i kapetan Perasta, kao i otac njegov.

Ne znamo je li Grof Trifun dočeka ulazak ruske flote u Boku, ali smo sigurni da njegov sin Grof Vicko, kao ruski pristaša, nije dočeka okupiranje Boke od Austrijanaca, jer je sigurno znao da ga od njih čeka kuršum ili zatvor, kao i njegove rođake, koji su se austrijskoj okupaciji usprotivili. Iako su Austrijanci bili katolici, katolički Burovići Boke ostaju vjerni Mletačkoj Republici i boriće se za nju do posljednjeg, pa i 1848, na bojištu Venecije, kad je tamo izbila antiaustrijska pobuna. Sljedstveno, kao što se vladika Petar I Petrović povukao iz Budve na Cetinje, tako se izgleda i Grof Vicko, sa svojom porodicom, povukao iz Perasta isto tako na Cetinje, gdje se sigurno konvertirao u pravoslavlje.

Poslije izvesnog vremena, moguće poslije njegove smrti (ako se nije ubio u kojem okršaju Crnogoraca sa

Turcima), njegovi sinovi izgleda da su prešli u Pljevlje.

Mišljenja smo da je ostavio iza sebe tri sina, pošto nam se njegovi unuci pojavljuju u Čajniče, 50 km sjevernije od Pljevalja, a sa imenima **Risto, Vasilije, Radovan, Stjepan, Anton(ije), Danilo i Milan**. Mislimo da su od tri brata, od tri sina Grofa Vicka Burovića, čija imena treba istražiti.

Biografije ovih sedam Burovića, kao i biografije njihovih dosljednih sljedbenika, čine istoriju Burovića Bosne.

Ova sedam pravoslavna Burovića Čajniča pamte se od svojih praunuka, a našli smo ih i na pravoslavnom groblju Čajniča, kao i u sveštene knjige crkve Sv. Bogorodica Čajnička, za što još jednom srdačno zahvaljujemo bratskoj usluzi tamošnjeg popa.

Današnji Burovići, koji pamte da su im pretci došli iz Crne Gore, iz Boke, rekoše mi da su oni, tu, u Čajniče, stigli prije 500 godina, što sigurno nije tačno. Oni su tu stigli negdje oko 1850-te godine. Koju godinu prije, ili koju godinu kasnije, što se indirektno potvrđuje i njihovim priznanjem da su Burovići, kad su stigli u Čajniče, našli tu samo jednu pravoslavnu porodicu, zvanu Komadanović. Ovi su Komadanovići bili sveštenici pomenute crkve i čitave parohije. Među prvima se spominje pop Lazar Komadanović, koji je umro 1841. Njega je naslijedio sin Tanasije - Tane Komadanović, za čije je vrijeme sazidana Nova čajnička crkva. Burovići su sigurno dali znatan doprinos za izgradnju te crkve, pa im je tako i odobreno da se tu nastane i da se na njenom groblju sahrane: Burovići imaju svoj poseban plac za sahranjivanje. Poslije smrti popa Tanasija na dužnost paroha došao je njegov sin Patrikija Komadanović. Kažu da je posljednji svještenik iz ove porodice bio Gavriilo Komadanović, koji je služio u zбораčkoj parohiji i umro 1935. Paroha Patrikija je naslijedio Jovan Jovanović, koji je Čajniče opsluživao 50 godina. Za ovim je došao jedan Domanović, pa dva Janjića, pa jedan Vidović, pa jedan Savić. Ovima i novim pridošljicama kao Burovići stvoreno je oko crkve pravoslavno jezgro i novo selo Čajniče, a zatim i grad. Znači, prvi zajamčeni pravoslavni stanovnici Čajniča, poslije Sokolovića (koji su priješli na islam), jesu Komadanovići i Burovići, koji su uglavili međusobno prijateljstvo i prenosili ga s koljena na koljeno.

U svakoj porodici Burovića Bosne vidjeli smo na časnom mjestu zida primaće, gostinske sobe, ikonu Svetoga Save, njihove krsne slave. Sigurno je ovaj najveći svetac svih Srba postao za njih takav od kad su na Cetinje prešli u pravoslavlje. U to vrijeme Sv Petar Cetinjski je još bio živ, ali ne i proglašen za sveca, pa su skoro svi stanovnici tih krajeva slavili Sv. Savu.

Ovi Burovići, iako sinovi dobro poznatih bokokotorskih grofova, pripadnici najbogatije i najplemenitije porodice Perasta, Herceg Novog i čitave Boke, visoko obrazovani, sa najvećom bibliotekom koju je do tada imala u privatno vlasništvo ijedna porodica obeju obala Jadrana, uvaženi i priznati, poštovani, cenjeni i od Velikog Župana Stevana Nemanje, i od duždeva i senata Mletačke Republike, i od kraljeva i imperatora, u novoj srednjovjekovnoj i krajnje zaostaloj sredini nepismenih ljudi, u sredini koja je sem toga bila i jedne druge vjere (tada su Čajničani bili pretežno muslimani!), u jednoj sredini koja ih nije ni najmanje poznavala, ni najmanje razumjevala i cijenila, poštovala, skoro sasvim pauperizirani i nemoćni, nisu se libili da se u borbi za život prihvate kojeg bilo posla, stočarskog i poljoprivrednog, težačkog i kovačkog, da bi za svoju djecu i sebe privredili koru svakodnevnog hljeba. Srušeni i osiromašeni materijalno, oni su se održali moralno, pa su se opet brzo prihvatili i podigli, obnovili i stali u prvi red građana svoje nove postojbine.

Od dana dolaska Burovići su se integrirali i slili sa ostalim stanovnicima Čajniča, djelili sa njima i dobro i zlo, učestvovali u pobunama za oslobođenje od turskog ropstva, u pregnuća za ujedinjenje, posebno u Narodno-oslobodilačkom i Otadžbinskom ratu, pa su se, svojom tradicionalnom hrabrošću i odanošću za narod i domovinu istakli kao rijetko koja druga porodica Čajniča. Sa oružjem u ruci oni su lili svoju krv i položili živote svojih najboljih sinova na altar slobode i demokratije, pa i život nekoliko svojih kćerki: jedanajest (11) palih boraca! Moguće da nijedna druga porodica Čajniča nije dala toliko palih boraca za oslobođenje, kao ovi Burovići. A poslije oslobođenja, kao retko koja druga porodica oni su se upregli i za izgradnju Čajniča i domovine, za njen ekonomski i kulturno-prosvetni razvoj, uspon. Oni učestvuju i u dobrovoljačkim radnim brigadama Čajniča, širom republike i van njenih granica, gdje se ističu ne samo kao obični radnici i udarnici, već i kao organizatori i rukovodioci, komandanti radnih brigada. Naročito se ističu na polju kulture i prosvjete, ne samo muškarci, koji kao sportisti konkurišu i za prvenstvo republike, već i njihove kćerke, koje su posebno mnogo doprinjele emancipaciji žena svog grada. Neki su od njih dekorisani, drugi su poznjeli posebna gradska, republička i savezna priznanja, odlikovanja, pohvale i nagrade. Poslije uspostavljanja tržišne ekonomije, ovi se Burovići opet ističu svojim doprinosom za ekonomski razvoj Čajniča, naročito **Vlajko Burović**.

Ali među njima posebnih zasluga ne samo za Čajniče, već i za čitavu domovinu, imaju:

Mihailo Simona Burović - prvoborac Narodno-oslobodilačkog rata, kadar Druge proleterske udarne brigade, Streljan u Koncentracionom logoru u Jasenovcu zajedno sa rođakom Jovanka Burović. Nosilac je Spomenice.

Strahinja Antona Burović - prvoborac Narodno-oslobodilačkog rata i kadar Druge proleterske udarne brigade, nosilac Spomenice i drugih ordena za hrabrost i zasluge.

Jovanka, jedina kćerka Antona Burovića, streljana u Jasenovcu pored svog rođaka Mihaila Burovića.

Aleksandar I Simeona Burović - prvoborac Narodno-oslobodilačkog rata i kadar Druge proleterske udarne brigade, pao u borbi protiv njemačkih okupatora.

Krsto II Dušana Burović - prvoborac Narodno-oslobodilačkog rata, streljan od italo-albanskih fašističkih okupatora.

Vasilije II Dušana Burović - prvoborac Narodno-oslobodilačkog rata, streljan od italo-albanskih fašističkih okupatora.

Miloš Burović, zvani Mijo – prvoborac NOB kao partizan i komunista, streljan u koncentracionom logoru Falstad (Norveška).

Velimir Despota Burović - poginuo kao prvoborac Otadžbinskog rata. Za pokazanu hrabrost odlikovan medaljom "Gavrilo Princip".

Mitar Despota Burović - istaknut sportista (stoni tenis) i prvoborac Otadžbinskog rata.

Aleksandar Bogoljuba Burović - pao u Otadžbinskom ratu, dva puta odlikovan ZLATNOM MEDALJOM za hrabrost.

Ratko Veselina I Burović - sa Oskar Davičom, Brankom Ćopićem i drugima dao je značajan doprinos u Jugoslovenskoj filmskoj industriji.

Mirčeta Burović – naučnik, istoričar, autor značajnog djela RUSIJA I BOSANSKO-HERCEGOVAČKI USTANAK, objavljeno 1985.

Nikola VI Burović - muzičar, istaknuti pjevač, godine 2002, na Petom međunarodnom festivalu zabavne muzike "SUNFLONJER" u Zrenjaninu predstavljao Srbiju.

Veselin III Despota Burović - kao igrač na stonom tenisu bio je u republikanskoj ligi i reprezentativac BiH.

Milorad Slavko I Burović - istaknuta sportska, kulturna i društveno-politička ličnost Čajniča i Bosne.

Natalija Burović - novinarka, pala u borbi za odbranu Sarajeva 1992.

Nebojša Milorada II Burović - istaknuti tehnički radnik TV Beograda i autor mnogih TV djela.

Bogoljub Slavka I Burović - kao igrač stonog tenisa bio je u republičkoj ligi i reprezentativac BiH. On je i otac palog borca u Otadžbinskom ratu, koji je dva puta odlikovan ZLATNOM MEDALJOM za hrabrost

Vlajko Slavka I Burović - istaknuti teniser, reprezentativac BiH.

Slavka Slavka I Burović - reprezentativka BiH u stonom tenisu, posebno zaslužna za emancipaciju žena.

Milan Burović - čuven fudblista Rusije, kao član moskovske ekipe CSKA igrao za svijetsko prvenstvo 2004.

Na sajtu: POLITEHNIKA LUBELSKA: **Autorartykulu**: Černec M.V.; Jaremek P. Tytul artykulu: Uzagažnena modež kižkisnad' ocinki resursu **burovich** dolit ta efektyvnosti burinja. Tytul czasopisma: Problemi Tribo-logid'. Rok Wydania: 2000. Kazyk: ukrajinski. Nr. czasopisma: 2. Strony: s. 10-15. Članak objavljen na ukrajinskom jeziku u časopisu **PROBLEMI TRIBOLOGID'** Br. 2, godina 2000, str. 10-15. Piše o jednom Buroviću, koji je ta-mo stigao, a koji, izgleda, bavi se naučnim radom. Jednog drugog Burovića našli smo na internetu kao igrača BSK "Crvena zvezda", pored njegovog imena piše da je Srbin.

I Burovići Bosne, kao i svi drugi Burovići, počeli su da se selje iz svoje postojbine Čajniče, ko za Sarajevo i ko za Beograd, za Vojvodinu i za Kosovo, a neki i preko granica eks Jugoslavije, u inozemstvo. Preko interneta smo ih našli i u Rusiji (pa i na Sahalinu!), gdje su se istakli kao visoko obrazovani ljudi, naučnici, i sportisti, pa i kao veliki preduzimači: BUROVIC EAST SIBERIA HOLDINGS LIMITED - krupni akcioner u Rusiji, našli smo ga na internetu. Ipak, koliko smo primjetili pri posjeti Čajniča, konstatirali smo da oni drže veze sa svojom postojbinom i onima što tu žive, ne zaboravljaju ih. Oni imaju ne samo njihove adrese, već i broj njihovog telefona. Iz Čajniča smo u septembru 2006. po prvi put govorili preko telefona sa Nebojšom u Beograd, s kojim smo uspostavili vezu krajem 2005. preko interneta. Iz Čajniča smo govorili i sa onima u Njemačkoj. Nadamo se da uspostavimo vezu i sa onima u Rusiji. Ovo njihovo povezivanje i održavanje veza služiće samo njihovom dobru, uzajamnoj podršci i pomoći.

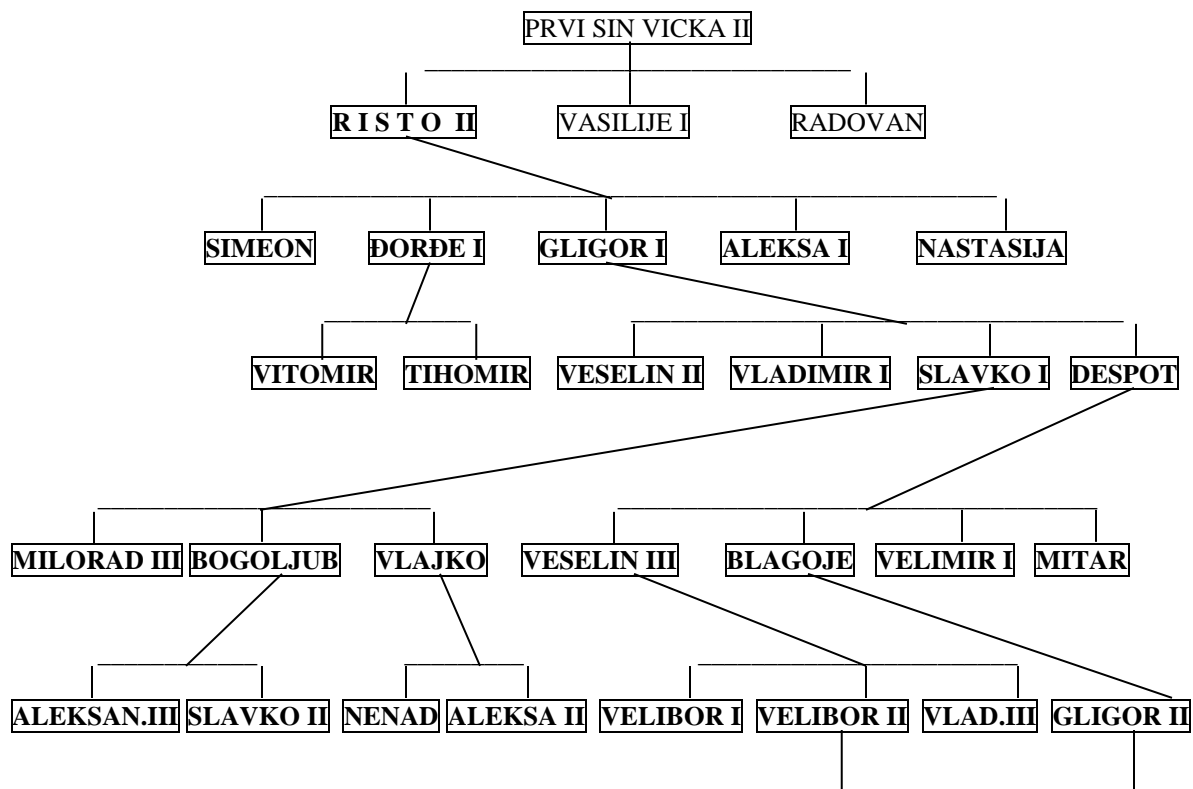
GENEALOGIJA BUROVIĆA BOSNE

**- Loza Rista II/1 -
(Simeon)**

GENEALOGIJA BUROVIĆA BOSNE

**- Loza Rista II/2 -
(Đorđe I i Gligor I)**

VELIMIR II

SLAVKO III

KOMUNISTA MIHAJLO I

MIHAJLO (1913 – 1944) je prvi sin Simeona i Radojke. Rođen u Čajniču gde je primio osnovno obra-

-zovanje. Potom odlazi za Sarajevo, gdje je završio trgovačku akademiju. Iz Sarajeva prelazi u Beogradu, gdje nastavlja studije na Ekonomskom fakultetu. Ovdje je primljen za člana Komunističke partije. Rat ga zatekao u Beogradu, u državnoj službi. Neko vreme ostaje u Beogradu i, po naređenju Partije, učestvuje u ilegalnom radu. Kada dobija informaciju da je njegovo delovanje otkriveno od okupatora, po naređenju Partije napušta Beograd i prelazi u partizanski odred. Bio je borac 1 čete, 3-ćeg bataljona, XX brigade, 45 divizije Narodno oslobodilačke vojske.

Dana 5. decembra 1943. godine ubijen mu je od Nemaca mlađi brat Aleksandar, u Čajniču, i on borac partizanskih odreda. Isti dan i mjesec, ali 1944. godine, u selu Belošići, kod Užica, Mihajlo je upao u četničkoj zasedi, duž jedne operacije čišćenja Srbije od ostataka fašističkih trupa. Tog dana, zajedno sa njim, ubijeni su i neki drugi partizani, koji su odmah sahranjeni na seoskom groblju. Kasnije su eshumirani i preneti u Užice. Ovom prilikom pozvani su roditelji ubijenih da prisustvuju svečanoj sahrani. Pozvani su i Mihailovi roditelji iz Čajniča. Umjesto njih, otišla je u Užice njegova sestra Mila. Onako uplakana ona se oprostila od brata. Tako, dan-danas, u zajedničkoj partizanskoj spomen grobnici na užičkom groblju imate ime Mihaila Burovića.

Ali, ako pogledate i spomen ploču ubijenih u Koncentracionom logoru u Jasenovcu, naćićete i tamo ime Mihaila Burovića¹⁾, pa i Jovanku Burović, koja je registrirana kao njegova majka. Šta se to zbilo?

U selu Belošići, kod Užica, Mihailo nije ubijen. Četnici su ga uhvatili živog i predali ga Nemcima. Ovi su ga prebacili u Jasenovac, gdje je od vremena bila uhapšena Jovanka, i ona uhvaćena živa u ratnim operacijama NOV.

Kako se zna, zajedno sa stotinama i stotinama drugih, ubijeni su u tom stravičnom logoru i ova dva Burovića. Poslije oslobođenja Mihailu i njegovom bratu Aleksandru dodjeljena je Spomenica palih boraca narodno-oslobodilačkog rata, potpisana lično od Josipa Broza Tita i Aleksandra Rankovića.

Ni Mihailo, niti Jovanka nisu ostavili za sobom poroda.

1) Sin njegove sestre Mile, Aleksandar, piše mi iz Beograda: „na nekim spiskovima nastradalih u Jasenovcu nalazi se i Mihajlo (Simeona) Burović i to pod dve reference (rođen u Čajniču i u Goraždu)“.

PARTIZAN ALEKSANDAR I

ALEKSANDAR (1918 – 1943) zvani Aco, treći je sin Simeona i Radojke. Rodjen u Čajniču, gdje je primio

osnovno obrazovanje. Srednju je školu nastavio u Beogradu, pored svog brata Mihaila. I njega je zatekao rat u Beogradu i u redove Komunističke Partije Jugoslavije, ali se po naređenju Partije odmah vraća u Čajniče, gdje radi na organizovanju ustanka. On je prva osoba, koji je sa partizanskom kapom i petokrakom prošetao glavnom ulicom Čajniča. Ceo drugi svetski rat proveo je pod oružjem u lokalnim organizovanim odredima oko Čajniča, štiteći tako svoje rodno mesto. Zarobljen od Nemaca odveden je u Koncentracioni logor, odakle mu uspeva da pobjegne i da se vrati u sela Čajniča, gdje nastavlja borbu. Poslije nekoliko dana, u blizini Čajniča nailazi na nemačku zasedu, koja ga tu čekala danima. Pošto se nije predao, streljan je dum-dum metkom na licu mjesta, dana 5. decembra 1943. Na taj kobni dan (5 decembar), godine 1944., streljaće mu i brata Mihaila u Koncentracionom logoru u Jasenovcu, zajedno sa rođakom Jovanka. Sahrnjen je na Čajničkom groblju.

Poslije oslobođenja stvorena je legenda, kao i mnoge druge legende, da je streljan zato što nije pristao da zgazi partizansku kapu sa petokrakom, kad su mu to nemački okupatori naredili.

Nosilac je partizanske spomenice. Neoženjen, nije ostavio iza sebe potomstvo. Njegova sestra Mila, svom jedinom djetetu, sinu Aleksandar, dao je ime ovog brata, koga je naviše voljela. A on, pošto je pročitao prvo izdanje ove knjige, piše mi: „Kao što ste u knjizi napomenuli Burovići su dugovečni (što bi se po mojoj majci reklo), ako ne poginu na kojem ratištu (što se desilo sa svim mojim muškim precima, pa i sa oba moja ujaka). Ja imam ne samo ime mog ujaka, koje mi je dala majka, već i njegovo prezime, koje sam lično izabrao i nasledio po majci. Ponosno ga nosim i eto – loza će se produžiti“.

СПОМЕНИЦА

ЗА ВЕЧНУ ЧСПОМЕНУ И СЛАВУ
ПАЛИХ БОРАЦА НАРОДНОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА
НА ПРЕДЛОГ

САВЕЗА БОРАЦА НАРОДНОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА
МИНИСТАРСТВО НАРОДНЕ ОДБРАНЕ
ВЛАДЕ ФЕДЕРАТИВНЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ
ИЗДАЈЕ ОВУ СПОМЕНИЦУ ЗА

Ђуровић Милојка и Александра

КОЈИ ЈЕ ОДАЗИВАЈУЋИ СЕ ПОЗИВУ КОМУНИСТИЧКЕ ПАРТИЈЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ У БОРБИ ПРОТИВ ФАШИСТИЧКИХ
ОКУПАТОРА И ЊИХОВИХ ДОМАЋИХ НАЈАМНИКА
ПОЛОЖИО СВОЈ ЖИВОТ
ЗА СЛОБОДУ И НЕЗАВИСНОСТ
ЗА БРАТСТВО И ЈЕДИНСТВО НАРОДА ЈУГОСЛАВИЈЕ
ЗА ВЛАСТ РАДНОГ НАРОДА И ПОБЕДУ
НАРОДНЕ РЕВОЛУЦИЈЕ

ВЕЧНА СЛАВА ПАЛОМ НАРОДНОМ БОРЦУ!

БР СПОМЕНИЦЕ 1989 ДАНО У БЕОГРАДУ 29 НОВЕМБРА 1950

САВЕЗ БОРАЦА
НАРОДНОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА
ЈУГОСЛАВИЈЕ
СЕКРЕТАР

А. Кривошеја

МИНИСТАР НАРОДНЕ ОДБРАНЕ
ВРХОВНИ КОМАНДАНТ
ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АРМИЈЕ

Ј. В. М. О.

AKTIVISTA MILORAD III

Milorad, od mилоšte zvani Mišo, pa i Kljova, prvo je dijete Slavka I Burovića i Merjame Levi, koja je iz poznate jevrejske poro-dice Sarajeva i cijeloga svijeta. Rođen je pred sami Svjetski rat, 1938, u Sarajevo, gdje mu je otac radio kao pekar. Ima dva brata (Bogoljub i Vljako) i tri sestara (Mirjana, Slavka i Miljeva).

Pošto je završio osnovno i srednje obrazovanje u Čajniče, gdje mu se otac porodično vratio 1943. godine, upisao se na Višoj upravnj školi u Sarajevo, ali je nije dovršio. Ipak je počeo da radi i radio je jedno vrijeme na tim poslovima.

Godine 1963-64 pohađao je Večernju političku školu u Čajniče, na kojoj se i diplomirao.

Veći dio života bavio se izuzetno kulturno-zabavnim djelatnostima i sportom, što je bio i njegov hobi, kao uopšte i svih Burovića Čajniča, muških i ženskih. Kao pravi glumac igrao je u "Košani" B.Stankovića, pa i u mnogim drugim pozorišnim komadima. Da je imao boljeg režisera, sigurno bismo imali jednog velikog umjetnika ne samo mi, Burovići, već i grad Čajniče, pa i cijela Bosna, ako ne i Jugoslavija.

Milorad se bavio i folklorom (solista i kidač), pa i gimnastikom. Predavao je fizičku kulturu u osmogodišnjim školama Čajniča. Kao atletičar na 100 i 200 metara bio je omladinski reprezentativac BiH (1957-8). Kao rukometaš bio je član republičke lige u timovima "Partizan" i "Radnički" iz Goražda. Kao fudbaler bio je član kluba "Stakorina" (Čajniče, 1962-1986), istaknut igrač i jedan od osnivača ove vrste sporta u Čajniče. Jedno je vrijeme bio i kapiten ekipe "Stakorine", zatim i kondicioni trener i trener golmana.

Bavio se i izviđačima (načelnik odreda) i planinarstvom.

Vodio je i Savez za sport i rekreaciju invalida Skupštine opštine Čajniče: bio je sekretar udruženja.

Često je vodio ekipe na razna takmičenja iz više grana sporta. Posebno je vodio sport i fizičku kulturu i pripremao ekipe za MOSI igre (Međurepubličke omladinske sportske igre). Bio je vođa ekipe.

Bio je i sudija-porotnik okružnog suda BiH, u Sarajevo (1968), a 1981 izabran je za povremenog sudiju osnovnog suda udruženog rada u Sarajevu.

Od 1962-1964 bio je predsjednik Opštinskog komiteta saveza socijalističke omladine Čajniče, pa i delegat na Kongresu Omladine Jugoslavije. Učestvovao je 1962. godine na izgradnji autoputa Svetozarevo - Niš i bio sekretar brigade od 120 omladinaca iz Istočne Bosne. Ovdje se istakao kao udarnik.

Na osnovu svih ovih aktivnosti dobio je više zahvalnosti i pohvala, na nivou opštine i republike.

Godine 1978, od Samoupravne interesne zajednice zdravstvenog osiguranja Sarajeva dodjeljena mu je ZAHVALNICA za učešće u radu Skupštine i samoupravnom interesnom organizovanju zdravstvenog osiguranja u mandatnom periodu od 1974 do 1978.

Godine 1965. Savez organizacija za fizičku kulturu Sarajevo izražava mu pismeno ZAHVALNOST za uspješnu saradnju u organizaciji jugoslovenskih sportskih igara. Godine 1969. Organizacioni odbor XVI MOSI u Foči izražava mu pismeno ZAHVALNOST za uspješnu saradnju u organizaciji XVI međurepubličkih sportskih igara.

Godine 1990. Savjet za narodnu odbranu Skupštine opštine Čajniče, povodom 22 decembra, Dana Jugoslovenske Narodne Armije, odaje mu PRIZNANJE za postignute uspjehe u radu na jačanju opštenarodne odbrane. Godine 1988, Savez za sport i rekreaciju invalida BiH dodjeljuje mu ZLATNU PLAKETU, u znak priznanja za izvanredne zasluge u razvoju fizičke kulture invalida.

Ukazom br. 3, od 12. januara 1979. godine, Predsjednik SFRJ dodjeljuje mu MEDALJU RADA.

Kako se jasno vidi, u ličnosti ovog Burovića imamo istaknutog sportistu, vanrednog kulturno-prosvjetnog i društveno-političkog radnika, odanog sina naroda i domovine, koji se nikada nije ustezao i rezervisao, koji se nikada nije poštedio u službi pozitivnog razvoja i napretka sredine u kojoj je živio. On je bio i nastavlja da je upravo onakav kakvim ih je Čelebija okarakterisao Čajničane : *"čvrst i revnosan u vršenju svojih dužnosti"*. Takvi su bili i njegovi pretci, tamo - u legendarnom, epskom i herojskom Perastu.

Milorad je i jedan od najaktivnijih saradnika u pisanju poglavlja Burovići Bosne, knjige BUROVIĆI – PORODIČNA ISTORIJA. Njegovom fenomenalnom pamćenju zahvaljujemo za mnoge podatke, koje nam je usmeno dao, a uz pomoć drage njegove supruge, koja mu je služila u ovom plemenitom poslu kao lična sekretarica.

Oženio se Nevenkom Mihajla Srbljanovića, iz Pljevalja. Djeca: Snežana.

SRBIN VELIMIR

Velimir je treći sin Despota Burovića, iz Čajniča, i Dragice Tadić, iz Tubrovca, selo kraj Čajniča. Sem Velimira, Despot ima još tri druga sina: Veselina, Blagoju i Mitra, i jednu kćerku - Veselinku. Pošto je završio krznarski zanat u Pančevu, gdje je radio kratko vrijeme, Despot se vratio u Čajniče i radio kao bravar. Bio je izvrstan majstor na brentama pilane.

Velimir se rodio 1954. godine u Čajniču, gdje je primio osnovno i srednje obrazovanje. Bio je primjeran učenik u svemu, kako u učenju, tako i u vladanju.

Kao i svi drugi Burovići Čajniča, i on se, pored svog svakodnevnog posla, bavio i sportom, stonim tenisom. Iako već zašao u godine, punio je četrdesete, nije se ženio. Više puta mu se ukazala prilika za to, ali se nije odlučivao. Povučan u sebe, meditativne prirode, kao da je predosjećao svoju zlu sudbinu, pa možda i zato nije stvorio porodicu.

Kad je počeo Otadžbinski rat, on se među prvima javio kao dobrovoljac i pošao na branik Jugoslavije, a protiv onih, koji - zasljepljeni vjerskim predrasudama - učiniše sve da je razdore.

I njegov mlađi brat Mitar, čim ču da je Velimir pošao u rat, javi se u dobrovoljce, pa i on objesi pušku o rame i pođe gdje ga domovina zvala.

Poslije jednog ratnog okršaja, pozvaše Velimira u komandu korpusa, dade mu listu zarobljenika i narediše mu da ih sprovede u koncentracioni logor. Čim baci pogled na listu, primjeti prezime Burović. Štrecnu se iznenađen i, ne vjerujući svojim očima, ponovo pročitao, jer pomisli da mu se nije pričinilo.

“Je li moguće?” - upita sebe ne vjerujući ni listi ni svojim očima.

Zatim se primače zarobljenim muslimanima i reče im:

-Ko je Burović među vama?

-Ja! - javi se jedan crnomanjasti mladić tridesetih godina, atletskog tijela i snažnih mišica.

Velimir ga pogleda sa nepovjerenjem, odmeri ga od glave do pete, i pomisli: “Bože moj, pa on liči na Mitra, ni da su blizanci!”

Primače mu se, dade mu ruku i reče:

-I ja sam Burović!

Zarobljeni Burović ga pogleda indiferentno i sa nepovjerenjem. Velimir ga upita:

-Što tražite vi među ovim muslimanima?!

-Pa i ja sam musliman!

-I vi musliman?!

-Da!

-Kako to?! Oklen ispade musliman, jadan ne bio?!

-Otuda, oklen ste i vi ispali pravoslavan!

-Pa Burovići i jesu pravoslavni!

-Ako se prebrojimo, možda ćemo više ispasti muslimani!

-Ali vi ste, moguće, promijenili vjeru, poturčili ste se!

-Ni ja niti moj otac nismo mijenjali vjeru, a pretci - ne poričem da su promijenili vjeru, ali se **nisu poturčili**. Promijena vjere ne znači promijena nacije.

-Pa da, da, vaši su pretci promenili veru, napustili su pravoslavlje i postali muslimani.

- Mi smo u muslimanskoj vjeri stariji od vas u pravoslavnoj!- usprotivi mu se muslimanski Burović.

-Kako vi stariji?!- pogleda ga sa čuđenjem Velimir.- Vi ste postali muslimani posle turske okupacije ovih krajeva.

-Mi smo postali muslimani poslije turske okupacije, a vi ste postali pravoslavni poslije austrougarske okupacije Boke, negdje 1797. godine !

-Pa što smo pre toga bili, rođače?! Da nismo i mi bili muslimani?!

-Niti smo mi bili oduvijek muslimani, pa niti vi pravoslavni! Naš zajednički prađed bio je katolik, i to na da-ljeko čuven i pošten Bokelj...A čukunded...on nam je bio paganin: nije se molio ni Isusu Hristu niti Muhamedu, već Perunu, za koga sada ni naša niti vaša vjera više neće ni da čuje, ni da zna.

Velimir se zamisli pa reče glasno:

-Razdraše nas vere, braćo, razdraše nas vere...

-Razdrali ih vuci!- dodade neko od okupljenih oko njih.

Jedan drugi dodade:

-Pucajmo u srednji vijek, a ne jedan u drugoga, jer smo braća iste krvi, istog jezika!

-U srednji vek! U srednji vijek!- prihvatiše svi.

-B srednjem veke!- uskliknu i neko na ruskom jeziku, moguće koji dobrovoljac, ili od onih mirovnih snaga UN.

-Contre le Moyen-âge!- uskliknu neko na francuskom jeziku.

-U srednji vek ! U srednji vek !- uskliknu i neko na njemačkom.

Bilo je sasvim jasno da ovi nisu imali potrebu da im iz srednjeg vijeka, kakav Sabit-paša, ni sa jednom niti sa dvije čelenke, komanduje prekid vatre i neprijateljstva. Ali jedan viši oficir u uniformi mirovnih snaga, pride i uzne-mireno upita na engleskom jeziku američkog akcenta:

-Šta se događa ovdje?! Šta se događa ovdje?!

Svi ga pogledaše sa neskrivenom mržnjom. Kroz tu mržnju u njihovim očima vrcala je pretstava Natke Buro-vić - ubijena na frontu Sarajeva, Zaima Hasije Resulbegović-Burović - ubijen na frontu Trebinja, Envera Zinete Burović i Ejuba E. Burović – obojica ubijeni na frontu Sarajeva.

A 25. maja 1994, na frontu Goražda, Velimiru se ubija rođak Aleksandar B. Burović.

Svi su oni registrirani na listi palih boraca u Otažbinskom ratu, bez obzira na kojoj su se strani borili, jer svi su se borili za narod i domovinu, a druga je stvar što su njihovu borbu, njihovu krv i njihove živote, neprijatelji na-roda i domovine naše upotrebili za svoje ciljeve, u svoje svrhe, u njihovoj poznatoj borbi protiv dijalektičkog razvoja društva i svijeta.

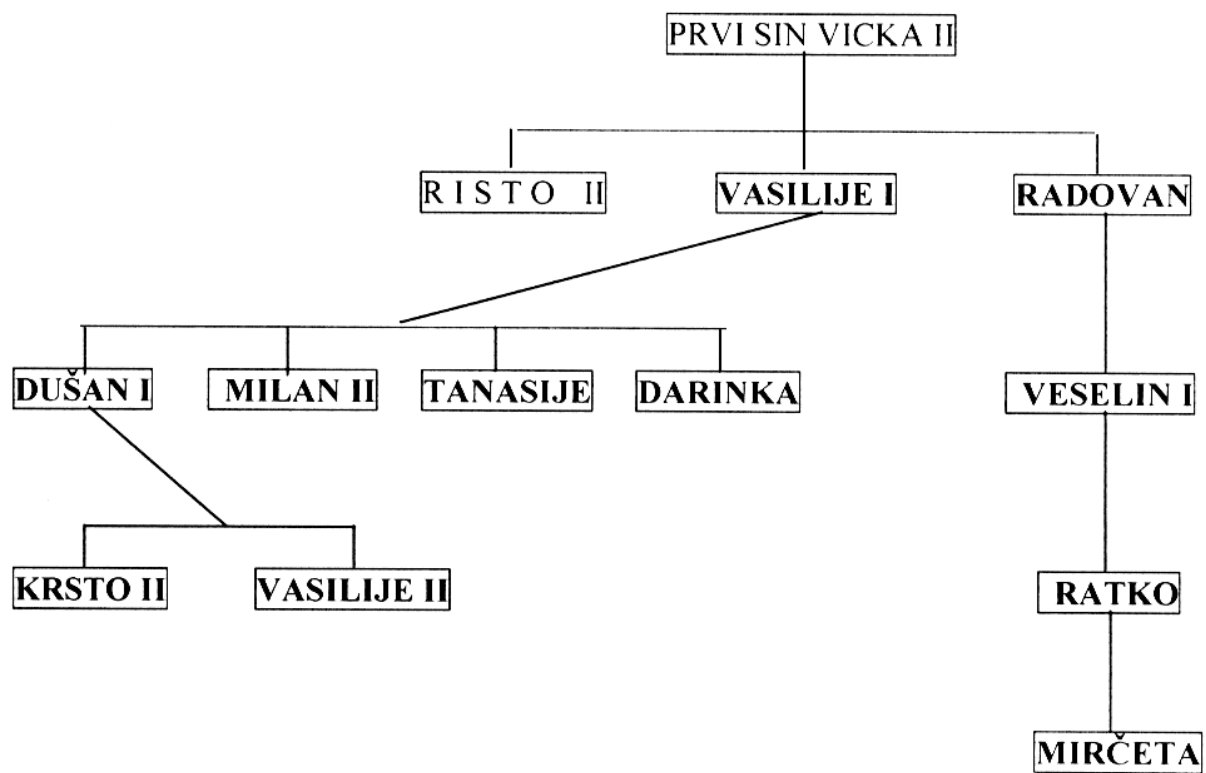
Nekoliko dana poslije ubistva Aleksandra, konkretno 18.04.1994. godine, braneci Goražde od napada svoje muslimanske braće, pogibe i on, Velimir Despota Burovića.

Tako su Burovići-Resulbegovići dali Otažbinskom ratu 7 (sedam) palih boraca, među kojima i jednu ženu, koliko smo ih do sada konstatirali.

Velimir je sahranjen na porodičnom placu gradskog groblja u Čajniče.

Poslije smrti, 28.06.1995., za pokazanu hrabrost odlikovan je Zlatnom medaljom za hrabrost "**Gavrilo Princip**", koju je nosio sve do svoje smrti (1998) njegov otac Despot.

GENEALOGIJA BUROVIĆA BOSNE
- Loza Vasilija I i Radovana -

JUGOSLOVEN ALEKSANDAR III

Aleksandar, od milošte zvani Saša, prvi je sin Bogoljuba Burovića, iz Čajniča, i Anđe Radoslava Starovića, iz Avtovca (Gacko). Rođen je 30.04.1971. godine u Čajniču, gdje je završio Srednju ekonomsku školu i bio odličan učenik, odan stranim jezicima, posebno ruskom, kojim je vladao skoro kao sa svojim maternjim jezikom.

Njegov otac, sa Višom komercijalnom školom, radio je u Komunalno preduzeće Čajniča kao knjigovođa, zatim u preduzeće "Stakorina", kao referent protiv-požarne zaštite i zaštite na radu. Bavio se sportom i bio reprezentativac BiH u stonom tenisu. Duh bratstva i jedinstva, posebno jugoslovenstva, koji je naslijedio od svojih roditelja, nastojao je da prenese i na svoje sinove: sem Aleksandra ima i sina Slavka II.

Vaspitan u jugoslovenskom duhu ne samo od roditelja, već i od škole i zajednice, društva, Aleksandar napušta studije i od prvog dana uzima aktivno učešće u Otadžbinskom ratu za odbranu zajedničke domovine Jugoslavije, za što su radili, lili znoj i krv svoju, ne samo svi jugoslovenski narodi od pamtivijeka, već su se tome odali dušom i tijelom i njegovi pretci, i njegovi najbliži, rođaci, partizani Strahinja A. Burović, Aleksandar S. Burović, dva brata Krsto i Vasilije Burović, Rustem Dž. Burović, Hajro R. Burović, zatim novinarka Natka Burović, Velimir D. Burović, kao i mnogi drugi

Burovići, pravoslavni, katolici i muslimani.

On se junački borio na svim frontovima, gdje ga zvala domovina Jugoslavija. Svojim junaštvom, tradicionalna odlika svih Burovića, on se posebno ističe, pa ga lično Predsjednik Republike odlikuje 28.06.1993. Zlatnom medaljom za hrabrost **"Gavrilo Princip"**.

Istovremeno, pošto je odlično vladao ruskim jezikom, komanda ga povlači sa fronta i dodjeljuje Hubjerima u Goraždu, kao prevodioca sa predstavnicima UN, Srbima muslimanske i pravoslavne vjere.

Prevedeći im prilikom dogovora, 25.04.1994. godine, pogođen je snajperom u rame. Odmah su ga prebacili u Višegrad, gdje mu je pružena prva pomoć. Zatim je prebačen u Užice, pa helikopterom za Beograd, na VMA, gdje je, isti dan, oko 22-23 časa, preminuo.

Poslije smrti, dana 30.05.1996. godine, Predsjednik Republike ga po drugi put odlikuje Zlatnom medaljom za hrabrost **"Gavrilo Princip"**, koje danas nosi njegov zaslužni otac.

O njegovom ubistvu govorio je TANJUG i pisala je štampa. Evo izvještaj TANJUG-a od 26. aprila 1994., koji je objavljen u listu BORBA, pod naslovom **"Srpski borac ubijen naočigled vojnika UN"**:

"Zvornik, Bratunac, Čajniče.

Na mnogim pravcima su nastavljena ofanzivna i provokativna borbena dejstva muslimanskih jedinica na Republiku Srpsku, saznaje danas dopisnik Tanjuga u krugovima Vojske Republike Srpske.

Muslimanske snage iz Goražda ne samo da ne poštuju prekid vatre, već naočigled predstavnika snaga Ujedinjenih nacija neprekidno dejstvuju snajperima i protivavijonskim oružjima, saopšteno je danas u komandi Hercegovačkog korpusa.

Juče posle podne, nadomak sela Kazigići, oko tri kilometra od centra Goražda, na desnoj obali Drine, od snajperskog hica sa muslimanske strane poginuo je borac Hercegovačkog korpusa Saša Burović iz Čajniča. On je pogođen dok je pored oklopnog vozila snaga Ujedinjenih nacija razgovarao sa vojnicima ukrajinskog bataljona.

Ukrajinski vojnici su mu odmah pružili pomoć i svojim vozilom ga prebacili do Višegrada, pokušavajući da mu spase život. Nekoliko časova kasnije, Burović je izdahnuo."

Sahranjen je na porodičnom placu Gradskog groblja u Čajniču, o čemu je pisao list POLITIKA, objavljujući mu sliku i izvještaj vječno ožalošćene majke, oca, brata, stričeva, ujaka, rođaka i ostale rodbine, pa i domovine, koja ga sigurno na vjek i vjekova neće zaboraviti, jer se krvlju i kostima ovih sinova gradila kroz vjekove i gradi danas zgrada ove domovine.

Premينو je neoženjen i nije ostavio nikoga od poroda.

REALIZATOR TV EMISIJA NEBOJŠA

Nebojša je jedino dijete Milorada II Burovića, iz Čaj-niča, i Ilinke Gojković, iz Borova. Njegov je otac bio struč-njak kožarske industrije: radio je u kombinatu "Bata", u Bo-rovo, gdje je i živio porodično sve do 1941, kada se preselio u Beograd, gdje mu se 1952. godine rađa Nebojša.

U Beogradu Nebojša pohađa i završava osnovnu Osmogodišnju školu. Zatim i srednju Elektrotehničku.

Pošto ga od ranih godina privukla elektronika i muzika, od 1973. godine zaposlio se i radio je u stanici "Studio B", tada najslušanijoj u Beogradu. Tu je proveo 23 godina, posebno angažovan za kultne emisije. On je realizator i poznatih emisija "Diskomer", "Parada Albuma", "Od doručka do ručka", "Bluz Sat" i drugih. Ovom posljednjom ušao je u poznatu "Ginisovu Knjigu Rekorda".

Radio je i sa doajenom dječjeg stvaralaštva, a bio je i saradnik poznatog **Duška Radovića**, s kojim ima i lično prijateljstvo. On mu je omogućio da ima i svoju autorsku emisiju pod nazivom "BURKETON", koja se emitovala na studiju B.

A kada je "Studio B" osnovao svoj TV program, za njega je to bio novi izazov, pa je tu radio sve do 1994. godine. Od tada, pa sve do 2000. godine radio je i u jednoj novoj TV stanici (BK Televizija), koja je svojim programom i imidžom bila, može se reći, evropska televizija.

U periodu od 1994. godine počeo je da se bavi i umjetničkim radom (sinhronizacija crtanih filmova), pozajmljujući svoj glas brojnim crtanim likovima: Patak Dača, Tasmanijski Đavo, Sima Strahota, i mnogim drugima. Te

sin-hronizacije su rađene za kompanije Warner Bros, Paramount i dr. Tim poslom se i dan danas bavi u svom privatnom studiju.

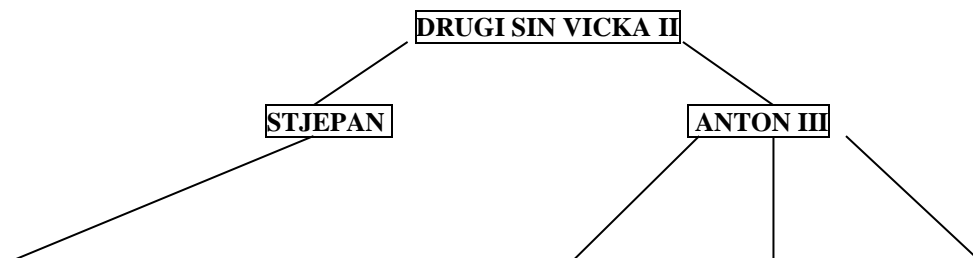
Nebojša je prvi od Burovića Bosne koji se zainteresirao za svoje pretke, pa je preduzeo i porodično putovanje u Boku da posjeti svoju prapostojbinu Perast, grobove svojih pradjedova i muzeje, gdje je snimio i fotokopira sve što je našao o Burovićima i sve mi to poslao preko interneta 2006. Ovako je i on doprinio ne samo u pisanju poglavlja Burovići Bosne, već i poglavlja Burovići Crne Gore ove knjige, koju vi već imate u ruke.

Oženio se 1977. godine Mirjanom Nešić, kćerka Vlastimira Nešića, iz Kuršumlije, koja je diplomirani ekonomista i radi u Komercijalnoj banci u Beogradu. Tu je zaposlena kao vrhunski stručnjak za utvrđivanje kreditnih sposobnosti najvećih firmi i preduzeća. Sa Mirjanom ima dvoje djece: sina Vladimira III i kćerku Jelenu II.

Adresa: burke@ptt.yu.

GENEALOGIJA BUROVIĆA BOSNE

– Loza Stjepana i Antona III –

MIŁORAD I

STOJKO II

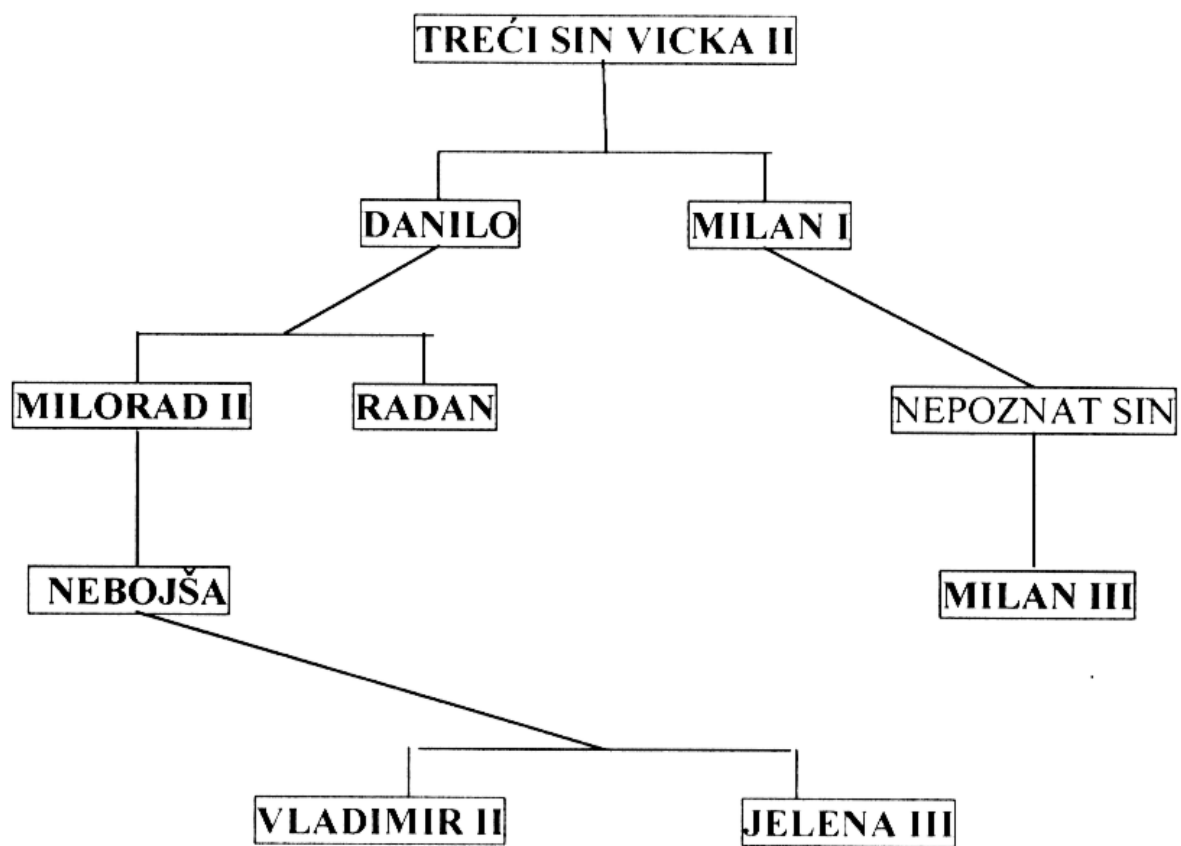
STRAHINJA

JOVANKA

SIN MIŁORADA I

NIKOLA VII

GENEALOGIJA BUROVIĆA BOSNE
- Loza Danila i Milana I -

JEDANAESTI DIO

BUROVIĆI ITALIJE

1. POSTOJBINA

- Venecija, Pijačenca i Casarsa della Delicia –

Palata Burovica u Casarsa della Delicia

lturali.it, spominju se **Buiovich** (iz Perasta) i **Burovich** (iz Castelnovog – Herceg Novi), koji su se borili na strani Italijana protiv austro-ugarskog okupatora.

Austrijanski okupatori su ih proganjali svukuda, pa su nad njima vršili i fizički genocid: hapsili su ih i streljali gdje god su mogli. Tada su iz Boke pobjegli skoro svi Burovići. Neki su pošli za Italiju, drugi za Grčku, a treći na oslobođenoj teritoriji Crne Gore, na Cetinje. Danas, aktualno, u Boki, ni u Perastu, niti u Herceg Novom, nema ni jednog jedinog Burovića.

Za vrijeme austro-ugarske okupacije Italije, tražeći spasa, Burovići su se raspršili po Italiji, gdje su mogli. Većina su se izgleda smjestili u Pijačenci. Poslije oslobođenja Italije i Balkana, oni su se vratili u Veneciju, ali ne i u Boki.

Burovići su izgleda imali prostrana imanja u okolini Venecije, u Casarsa della Delicia.

Po izdanju moje knjige **RESULBEGOVIĆI – PORODIČNA ISTORIJA**, nastavljajući rad na istraživanju i skupljanju dokumenata i materijala za Resulbegoviće, neočekivano mi dopadoše u ruke dokumenta i materiali o

Burovići su počeli da se nastanjuju još od vremena u Italiji, prije svega u Veneciji, koja je bila centar Mletačke Republike. Budući predstavnici mletačkih vlasti u Perastu, Herceg Novom, Braču i Budvi, oni su često išli u Veneciju ne samo službeno, poslovno, po državnoj dužnosti, već i privatnim poslom, pa i turistički. Posebno su išli radi školovanja. Preko Venecije su prolazili svi njihovi putevi za Italiju i Zapadnu Evropu. Njihovi su brodovi prevozili iz Boke u Veneciju i obratno i robu i ljude, dok su njihova djeca po univerzitetima Italije primala svoja znanja i diplomirala se.

Zbog ovih čestih kontakata i veza sa Venecijom, oni su počeli tamo da kupuju i kuće za sebe, pa i prostrana imanja, posebno poslije Morejskih ratova, kad su se silno obogatili. Tako Burovići su jednom nogom praktično živjeli u Boki, a drugom u Veneciji. Ovo zaključujemo polazeći od činjenice da su ovi Burovići 1793. godine poklonili jednoj parohiji Venecije vizantijsku ikonu « *Madona nera* » iz XV vijeka.

Kada je Austro-ugarska 1797. godine okupirala Boku i likvidirala Mletačku Republiku, Burovići su im se suprotstavili na svim frontovima, kako u Boki i Budvi, tako i u Dalmaciji i Italiji. Buroviće srećemo i u Revoluciji od 1848. godine za oslobođenje Venecije, pa i u redovima Garibaldinaca. Na internetu, sajt **ARCHIVO DI STATO DI VENEZIA**: archivi.benicu.it

Burovićima. Ovo me potstaje da i o njima vršim istraživanja. Za ovo me mnogo pomogao kompjuter-internet. Tako sam preko interneta (www.pasolincasarsa.org/news.htm) saznao da postoji **Palazzo Burovich de Zmajevich** - Piazza Cavour - CASARSA della DELIZIA. Oni imaju ovaj sat: www.procasarsa.org, CASARSA, Palazzo Burovich.

Na jednom drugom sajtu: TESTO ITINERARIO 4 piše: *Di fronte a noi, dall' altra parte della strada, si estendono i «Prati Burovich», zona verde attrezzata sia per pedoni che per ciclisti.*

Mislino da je to u gradu Cordovado. Tako piše u djelu G.Pauletto, S.Supino: **IN BICICLETTA TRA VENETO E FRIULI**, Edicielo Editore.

Prelistavajući knjige i arhivska dokumenta našli smo u LIBRO AUREO DEI TITOLARI jednog BUROVICH-a, pored čijeg prezimena se, u zagradi, stavlja ime mesta Castelnovo, što znači Herceg Novi. Našli smo to u ARCHIVO STATO DI VENEZIA:<www.archivi.beniculturali.it>.

Na Università degli Studi di Padova - Facultad Economia postoji parking Burovich sa 600 mesta, a u Sesto al Reghena postoji **“Giardino Burovich”**.

U HERALDICA - ARTE EN PIEDRA YMARMOL spominje se jedan Burovich - Zmajevich, sajt: HERALDICA: www.art-marlbe.com.

Na sajtu EURALDIC: www.euraldic.com našli smo: *“Burovich-Smajevich Parti: au 1, d'or, à trois fleurs-de-lis d'argent, rangés entre deux filets en fasces d'argent, à une barre de gueules, brochant sur le tout et ch. d'une lance de tournoi d'argent, au chef d'or, ch. d'une aigle de sable, becquée et membrée de gueules; au 2, coupé d'azur sur gueules, à deux lions affrontés d'argent, brochant sur le coupé et tenant chacun une corne d'abondance d'or, de telle manière que chaque lion tient le pied de la corne d'abondance de l'autre lion et que les deux cornes sont passées en sautoir. Casque couronné.*

Burovits D'azur, à une bande de gueules, réunie à une demi-fasce du même, mouv. du flanc dextre de l'écu, en chef un lion d'or et en pointe une tête de femme de carnation, chevelée d'or. »

Na sajtu **Königreich Dalmatien**, u listi Dalmatinaca ima jednog Burovich-Smajevich, pored imena kojeg piše **«Nobile und Conte»**, kao i jednog **Zmajevića**, za koga piše: **«Zmajevich (s. Burovich)»**.

Tako smo preko interneta našli i imena nekih Burovića Italije, pa smo učinili sve da stupimo u kontakt sa njima. Pisali smo im, ali nismo dobili nikakav odgovor od njih. Tražili smo ih i preko Crvenog Krsta Italije, ali nismo naišli na potrebno razumjevanje. Tada smo krenuli kolima. Bili smo u Pijačenci, ali nam niko ne pruži pomoć da ih nađemo, ni policija. Bili smo i u Napoli, pa i u Padovi i Veneciji, pa i u

Casarsa della Delicia, gdje nađosmo pomenutu Palatu Burović (Piazza Cavour), ali ne i kojeg živog Burovića. Palatu Burovića su tada preuređivali, kako mi rekoše, da bi tu smjestili kancelarije centralnih mjesnih vlasti.

Policija nam ovdje dade imena djece starica Burović od preko 100 godina, pa i njihove adrese, kao da su žive. Jedna nam građanka reče da poznaje jednu udovicu Burović sa dvoje djece, ali nemaše vremena da nas odvede do nje.

Preko interneta otkrili smo mnoga imena ovih Burovića Italije. Imate ih u Azbučnom registru, sa dosadašnjim podacima o njima.

Većina njih nosi prezime Brović-Zmajević, što znači da su potomci guvernera Herceg Novog, pukovnika Stanislava Burovića, od njegovih sinova. Ali ih ima i bez dodatka Zmajević, što znači da su i od drugih sinova grofa Ivana Burovića, pa i od njegove braće, rodbine.

Burovići Italije su imali najbolje uslove da se školuju i razvijaju, pa i da se istaknu, proslave. Među njima neki su se i istakli, ne samo u Italiji, već i van njenih granica, pa i preko okeana. U citiranoj listi LISTA DE APELLIDOS CON ESCUDO HERALDICO E HISTORIA, našli smo dva Burovića, jedan sa prezimenom **BUROVICH** i drugi sa **BUROVITS**, što nam potvrđuje da su ovi Burovići priznati kao plemići i tamo, preko okeana, u Americi. A u izdanju THE FREE DICTIONARY BY FARLEX, preko interneta, saznajemo da se govori i o nekom akademiku Buroviću. Mnogi su od njih završili više studije na Universitetu Bolonje i Padove, pa su branili i naučne teze, što znači da su doktorirali.

Ovi su Burovići do kasno čuvali i sablju Petra Velikog, cara Rusije. Na sajtu WIKIPEDIA: www.wikipedia.

org piše: “Del 1793 e invece la donazione alla parrocchia dell’ icona della “*Madonna nera*” *da parte dei conti Burovich. L’icona bizantina risale al XV secolo mentre le corone sono state aggiunte in tempi recenti*”.

Na sajtu: FINDING AID B3 TO: spominje se jedan **Burovich** (3) na listi FINDING AID-B3.TO GENERAL INDEX ZU DEN SIEBMACHERSCHEN WAPPENBÜCHERN 1605-1957 (GISW). Jedan **Burović**, iz Hrvatske, obreo se u Argentini, moguće i u Čile. Vidite sajt APELLIDOS CROATAS. O njemu moguće je da zna što **Joza Vrličak**: joza@studiacroatia.com, kome smo se obratili mesažom preko interneta, ali nam se nije odazvao.

Na sajtu HERALDIKA – Arte en piedra y marmol: www.art-marble.com spominje se jedan Burovich- Zmajevich.

Postoji i jedna knjiga, autor **Antonio CICUTO**: soggetti **NOZZE BUROVICH MORO**, objavljena 1861. Na internetu (BCU@comune.udine.it) piše: “Contiene componimento poetico, Titolo L’ADDIO DELLA SPOSA ALLA MADRE, stampa 1861 (Portogruaro), -14 p. 25 cm N.inv. 12222, Biblioteca Civita Udine”.

Koliko znamo do sada, među ovim Burovićima istakli su se:

Ivan VIII Burović, poznat kao pjesnik.

Jozefina I. Burović – poznata kao pjesnikinja.

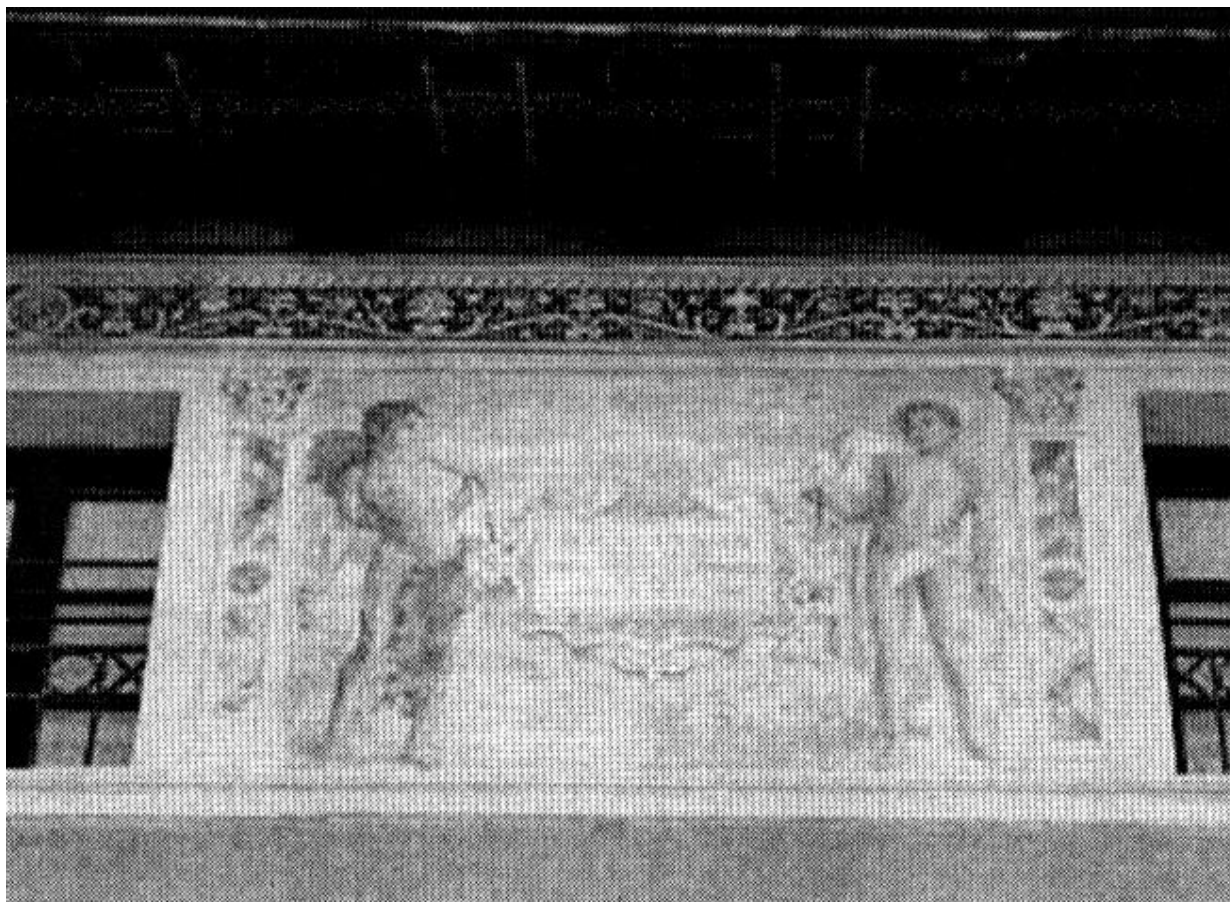
F. Burović (Moguće Francisco) pročitao se u San Francisku (Kalifornija) kao naučnik, kolega slavnog američkog naučnika M.A. Vaksmana.

R. Burovich, pročitao se u Argentini kao naučnik, suautor sa mnogim drugim lekarima u djelu CONTRIBUCION AL ESTUDIO DEL PARASITISMO GASTROINTESTINAL EN GUANACOS Y LLAMAS. Argentina. Caceta Veterinaria XL - XLIV (374) 958-960.

Jovan V Batista Burovich-Zmajević, grof, na Universitetu u Bolonji 1887. godine brani svoju naučnu tezu iz oblasti medicine.

Petar Burovich-Zmajevich 1939. godine na Universitetu u Padovi brani tezu u vezi vitamina B1.

Klaudija Burović – slikarka iz Pijačence.

PJESNIK IVAN VIII

Ivan je sin grofa-admirala Vicenza II Burovića-Zmajevica, rođen u Herceg Novi oko 1795, moguće i u Bjeloj, pa i u palati Burovića, koju su ovi naslijedili od Zmajevića. Ovo zaključujemo po tome što je uz svoje prezime nosio i ono « de Zmajević ». Nema sumnje da je potomak veleslavnog grofa i guvernera Ivana Ant. Burovića. Pošto nosi i njegovo ime, moguće je i njegov praunuk. Znači da mu je grof i guverner Herceg Novog Stanislav bio djed, a kontesa Zmajević - tetka, očeva sestra.

Kada su Austrijanci okupirali Boku 1797. godine, grof Ivan VIII je bio dijete, sasvim nedoraslo. U mutnim i nesigurnim godinama rata njegova se majka otsejila za Italiju (Veneciju), gdje su imali svoju kuću i imanja. Tamo se i školovao i, po svemu, postigao jako lijepo obrazovanje. Pošto je saznao što čine u njegovoj domovini okupatori, koji su podvrgli fizičkom genocidu Buroviće, moguće da se nikada nije ni vratio više tamo, u svoju Boku i Crnu Goru.

Ipak, rodoljubivi duh svojih slavom ovjenčanih predaka nije ga napustio ni u njegovoj novoj domovini. Pa ni

njihov vojni zov. Italijani ga proizvode u čin kapetana, a on – odaziva se njihovom pozivu za Revoluciju 1848. godine, koja je smjerala da oslobodi Veneciju od austro-ugarskog ropstva.

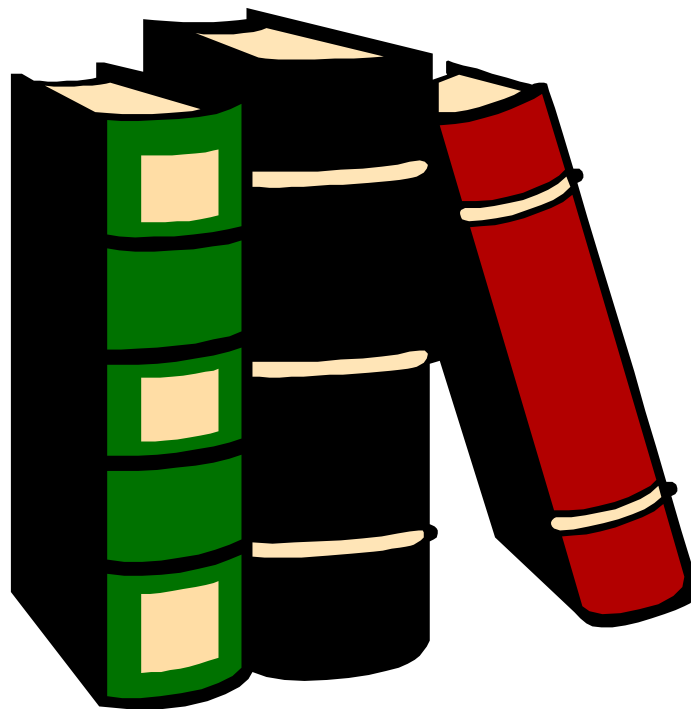
Kako se zna, početkom XIX vijeka, Mletačka Republika je ukinuta i okupirana od Austro-Ugarske. Ne spominjući njegovo ime, ali nazivajući nam ga « *kapetan Burović* », albanski književnik **Vaso Paša**, koji je isto tako uzeo učešće u toj Revoluciji, bileži ga u svom ratnom dnevniku¹⁾. U borbama za oslobođenje Venecije je i poginuo.

Grof Ivan VIII nije ni prvi, niti posljednji Burović, koji lije svoju krv, pa daje i svoj život za Italiju, koja je ovim Burovićima sada postala prva domovina.

Ovaj je Burović poznat i po tome što se bavio književnošću, poezijom. Pisao je na italijanskom jeziku. Po ovome zaključujemo da je bio visoko obrazovan. Pavle Butorac nam kaže da se bavio pisanjem prigodica, koje “*odavaju dobru pjesničku dikciju*”.²⁾

Treba da istražimo njegovo pjesničko stvaranje, pa sve što je vrijedno da prevedemo na naš jezik.

Pošto je imao kćerku Jozefinu, dokumentirana, koja se isto tako bavila književnošću, sigurno je bio oženjen. Po Burovićima Italije, koji i dan-danas nose dvojno prezime Burović-Zmajević, zaključujemo da je pjesnik Ivan, sem kćerke Jozefine, ostavio za sobom i kojeg sina, koji ga naslijedio i nastavio lozu Burovića Italije.

1) VASA, Pashko: **VEPRA**, (*Dnevnik iz zatvora*), Tirana 1983.

2) BUTORAC, Pavle: **KULturna ISTORIJA**, cit. djelo, str. 396.

PJESNIKINJA JOZEFINA

Jozefina je kćerka grofa i pjesnika Ivana VIII Burovića - de Zmajević. Sigurno je rođena u Italiji, moguće u Pijačenci, gdje žive dan-danas Burovići. Uzimajući u obzir godinu rođenja njenog oca (1795) i godinu objavljivanja njene zbirke pjesama, rekli bismo da je rođena oko 1820-te godine.

Činjenica da se bavila pjesničkim stvaranjem navedi nas na pretpostavku da je završila više studije, pogotovo jer joj je i otac bio visoko obrazovan, moguće i majka. A pošto joj se otac bavio i poetskim stvaranjem,

onda nema sumnje da je pjesničku žilu naslijedila od njega. U Burovića je poznato pjesničko nastrojenje od ranije. Sjetite se pjesnika Nikole IV Burovića, pa nje-govog sina Luke III, koji je savremenik grofa Ivana I Burovića, pradjede Jozefine.

Godine 1849, znači svega godinu dana po smrti svog oca, kontesa Jozefina objavila je u Dubrovniku, kod Maretecchinija, svoju prvu zbirku pjesama na itali-janskom jeziku, a pod naslovom **ALCUNE POESIE ED UNA PROSA**. Pavao Butorac kaže za njene pjesme da su *«prazne idejom, dobre jezikom i oblikom»*¹⁾. Kako vidimo iz naslova, ona se bavila i prozom. Treba da se istraži njeno stvaranje i sve vrijedno da se prevede i objavi i na naš jezik.

Polazeći od njenog oslovljavanja **Jozefina M. ko. Burovic de Zmajevic Fiorini**, rekli bismo da se udala, ali ne znamo za koga, ko je taj Fiorini, čije je prezime pridodala svome. Isto tako ne znamo ni koga je ostavila za sobom. Činjenica što se nije odrekla prezimena svog oca, što pri udaji obično čine sve žene, dokazuje nam da je ona bila gorda na svoje plemićko porijeklo i na prezime Burović, šta više i na pridodati dio Zmajević.

1)BUTORAC, Pavao: **KULTURA ISTORIJA**, cit. djelo, str. 396.

ZELENE KNJIGE, zvane LIBRO DELLA MAG^{CA} - COMUNITA DI PERASTA, koja je iz 1604. godine (MDCHII)

**AZBUČNI REGISTAR BUROVIĆA,
RESULBEGOVIĆA I SVIH NJIHOVIH POTOMAKA**

- **Burovići** nemaju oznaku za prezime; **Defterdarevići** imaju **DE**; **Dizdarevići** - **DI**; **Kapetanovići** - **KA**; **Lovrenčići** - **LO**; **Osmanpašići** - **OS**; **Resulbegovići** - **RE**; **Rizvanagići** - **RI**; **Sulejmanagići** - **SU**; **Tomičići-Tomisavljevići** - **TO**. -

A.

ABAZ (1950),- prvi sin Nevzata II i Kimete. Rođen u Čitluku, oko 1950. Godine 1963. iselio se sa roditeljima za Tursku i sada živi u grad Brusa.

ABIDA I RE (XX),- šesta kćerka Abdurahman-bega I i Najlije. Rođena u Trebinju. Udala se u čuvenu porodicu Čengića, oklen je njen otac imao svoju prvu ženu - Šerifu. Ne zna se koga je ostavila iza sebe.

ABIDA II (1940- ?),- prva kćerka Habiba I, od druge žene. Rođena u Čitluku oko 1940, gdje je primila osnovno obrazovanje. Udata za jednog Ničevića, u Jasenovik (N.Pazar). Djeca: Hanefija (m) i Hamdo.

ABIDA III DE (XX),- prva kćerka Nefize Resulbegović i Ibrahim-bega V Defterdarevića (Resulbegović). Rođena u Trebinju. Ne znamo za koga se udala. Ima sina Dušana II. Po imenu njenog sina zaključujemo da je prva kćer Resulbegovića-Defterdarevića, koja se, sigurno iz ljubavi, udala za jednog hrišćanskog Jugoslovena, sigurno Bosanac, ne pitajući za vjersku podvojenost.

ABDULAH RE (1925-1995),- zvani Avdo, rođen u Trebinju, negdje oko 1925. godine. Završio Pravni fakultet, moguće da je jedno vrijeme bio i advokat. U '70 i '80-tim godinama bio je predsjednik suda u Trebinju i ostavio u narodu jako dobar glas. Oženio se Mersijom Kovačić iz Stoca. Sa njom ima troje djece: dva sina i kćerku. Ima i dva brata, koji sada - moguće - žive u Kotoru. Umro u Trebinju prije posljednjeg rata, negdje 1995. Ove mi je podatke dao za njega u Ženevi, 26.06.2004, Dušan Vuković, iz Trebinja, koji mi se izrazi za njega sa jednim posebnim poštovanjem.

ABDURAHMAN I RE (1840-1912),- treći sin hadži Haki-bega I Resulbegovića. Rodio se u Trebinju, gdje je bio i kadija i mutevelija vakufa Osman-paše Resulbegovića. Za vrijeme austro-ugarske okupacije bio je gradonačelnik Trebinja. Ženio se dva puta. Prva mu se žena zvala Šerifa, kćerka Nevesinca Ahmet-bega Bašagića i Nafize Čengiće, unuka čuvenog Smail-age Čengića. Sa njom ima djecu: Hasan V, Behija I i Vafija III. Druga mu se žena zvala Nailja, iz porodice Čatovića. Sa njom ima: Hakija II, Ismail II, Asim, Habiba II, Džemila II, Nefiza, Halima, Atija i Abida I. Vidi na str....

ABDURAHMAN II RE (XX),- jedini sin Mehmeta X. Rođen u Trebinju. Nastavio vojnu profesiju svojih predaka.

Ne zna se koga je ostavio za sobom.

ABDURAHMAN III RE (XIX-XX),- prvi sin majora Mehmed-bega XIV i Meleće. Rođen u Ulcinju. Završio je vjerske škole i bio prvi klerikalac, hafiz, iz porodice ulcinjskih Resulbegovića. Kod Resulbegovića Trebinja imamo još u XVII vijeku i hadžiju, dok kod ulcinjskih, do Abdurahman-bega III, nismo imali ni hodžu. Poslije njega odali su se tom pozivu Suad (sin Hajrudina) i Safet (sin Dželjadin). Oženio se Habibom, kćerka Nuha Biljali, iz Ulcinja, koja mu je rodila djecu: Vafija II, Mustafa V i Hamida. Poslije njene smrti dali su mu za ženu Ljafu, sestru prve žene, koja mu je rodila kćerke: Fatima, Esma i Rabija.

ABDURAHMAN IV RE (1936-1991),- treći sin Mustafa-bega VI i Rabije, rođen u Ulcinju. Završio je više studije u Sarajevu. Radio je u poljoprivrednom preduzeću Ulcinja i pomalo se bavio istorijom, pa je napisao i jednu istoriju Resulbegovića Ulcinja, koja je ostala u rukopisu. Nije se ženio i nije ostavio za sobom poroda.

AČIF (1914- ?),- drugi sin Tahira II, od prve žene - Abide. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se Fatom Bega Hamzića, iz Breze (Sjenica). Djeca: 5 sina i dvije kćerke. Iselili su se za Tursku (Istanbul) 1950.

ADEM I RE (XIX),- drugi sin sandžakbega Ibragim-paše II Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Nastavio je vojni poziv svojih predaka i bio paša, pa i glasovit trebinjski kapetan i musliman. Iza sebe je ostavio sinove: Jusuf V, Mehmet VIII i Sulejman IV. Vidi na str....

ADEM II (1939),- drugi sin Begana i Hafke. Rođen u Čitluku, gdje je primio osnovno obrazovanje i bavio se poljoprivredom. Oženio se Huljkom Škrelj, iz Borošnice, kod Sjenice. Djeca: Ejub III, Senad, Mirsad II i Samir, plus 4 kćerke, od kojih se pamti samo Zumreta I. Iz ekonomskih razloga iselio se u Lozane (Makedonija). Svi mu se sinovi bave muzikom, svirači na razne instrumente.

ADEM III (1979),- prvi sin Vehida Burović i Ramize. Rođen u Čitluku oko 1979. Drugih podataka nemamo.

ADILA RE (XIX),- jedina kćerka Seit-bega Resulbegovića i kćerke hadži Hafiz-bega Rizvanbegovića (brat slavnog vezira Ali-paše). Rođena u Trebinju. Ne znamo za koga se udala i koga je ostavila iza sebe.

ADIS (1970),- prvi sin Hadžije II i Zurife. Rođen u Sarajevu, gdje je primio srednje obrazovanje i gdje aktualno živi, u opštini Hadžići. Radi kao vozač kombija. Našli smo ga na sajtu OSLOBODJENJE ONLINE. Oženjen Fatimom Jusufa Turkovića, iz Dolića - Sjenica. Djeca: Mehmet XXIII.

ADLIJA RE (1989),- druga kćerka Gana i Paše. Rođena u Ulcinju, gdje nastavlja školovanje.

ADMIR I (1980),- drugi sin Jusufa XI i Zinete. Rođen u Sjenici, gdje je primio srednje obrazovanje.

ADMIR II (1980),- drugi sin Hadžije II Burovića i Zurife. Rođen u Sarajevu (oko 1980), gdje je završio srednju Elektroenergetsku školu. Radi u preduzeće SINALKO, koje proizvodi sokove. Oženio se Nezretom Osmanlić, iz Rasteno-
vića - Sjenica.

ADNAN RE (19....),- prvi sin pravnika Jusri-a i Đultere. Rođen u Ulcinju.

ADRIJANA RE (1976),- prva kćerka Ekrema i Igbale. Rođena u Ulcinju, gdje je završila osnovno i srednje obrazovanje. Studirala je u Nikšiću na Filozofski fakultet engleski i njemački jezik. Radila u Podgorici pri jednoj svjetskoj organizaciji. Sada je izvršni direktor NVO Centar za mlade Proaktive u Podgorici.

AFRIM RE (1969),- treći sin pomorca Raifa I i Sultane. Rođen u Ulcinju. Završio srednju školu. Živi i radi kao pomorac u Ulcinju, na brodu "Teuta". Sporedno mu je zanimanje privredni ribolov. Oženio se Edinom, kćerka Murta Karadževića, iz Bara. Djeca: Mersiha II.

AGAN RE (XIX),- jedini sin Jusuf-bega V Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Oženio se Beganom, kćerkom Sulejman-bega III Resulbegovića, iz Trebinja: Djeca: Habiba I i Iljaz II.

AGIM RE (1965),- drugi sin Isaje II i Ilfete. Rođen u Ulcinju. Završio Komercijalni fakultet u Peći. Živi u Nju-Jorku (Manhatan). Radi kao šef sale u restoranu. Oženio se Ljuanom, kćerka Avdula Lazore, iz Ulcinja. Djeca: Albiona, Bukurija, Ilfeta.

AHMET I RE (1795-1832),- sin Salih-paše IV. Rođen u Trebinju negdje oko 1795. Završio više vojne škole. Godine 1829. bio je dizdar Trebinja, zatim i kapetan, pa je postigao i titulu paše. Uz kapetana Husein Gradaševića - Zmaja od Bosne - bio je jedna od glavnih ličnosti bosansko-hercegovačkog ustanka protiv sultanovih reformi. Djeca: Ismail I, Mehmed IX i Mekija. Vidi na str....

AHMET II RE (XIX),- drugi sin veleslavnog Hasan-paše IV. Rođen u Trebinju. Borio se uz oca u Hercegovačkom ustanku. Za vojne zasluge sultan ga proizveo u čin bimbaše. Djeca: Rašid I, Halid i Duda.

AHMET III (1915-1988),- drugi sin Hadžije Burovića. Rođen u Čitluku, gdje je primio osnovno obrazovanje i bavio se poljoprivredom, zatim i šumarstvom. Oženio se djevoj-

kom iz Dunišića. Pošto mu nije rodila djecu, oženio se po drugi put, zatim i po treći put, ali sa nijednom od njih nije imao djece. Pošto se osvetio za svog brata, bio je 13 godina u zatvor u Požarevcu. Po izlasku iz zatvora oženio se po četvrti put, sa udovom svog brata Rašida II. Sa njom je živio u Sjenici. Ima djece.

AIDA RE (1981),- prva kćerka Seada i Amre Jugo. Rođena u Sarajevu ili Mostaru, moguće oko 1981. Našli smo je na internetu, sajt: OVELSE: www.jechsoft.no/oioopen05/. Piše da je trenerka Torsdag i Mandag, u inostranstvo, sigurno u Norveškoj, grad Ferstung. Godine 2006. sreli smo je i na sajtu NY SIDE O: www.ltk.no, zajedno sa Selmom Resulbegović.

AJKUNA I RE (1873-1875),- jedina kćerka Mustafe IV. Rođena u Trebinju. Streljana od turskih okupatora zato što se njen otac ujedinio sa hrišćanskom braćom u borbi za nacionalno oslobođenje Hercegovine.

AJKUNA II (1932),- zvana Ajka, treća kćerka Tahira I, sa drugom ženom - Fanom. Rođena u Čitluku, gdje je primila osnovno obrazovanje. Udata za Murata Šaba Redžovića. Djeca: 3 sina i 2-4 curice.

AJSELA (1981),- jedina kćerka Hidajeta i Kime. Rođena u Čitluku. Završila Medicinski fakultet u Sarajevu, gdje živi i radi u hitnoj pomoći. Neudata.

AJŠA (1930),- druga kćerka Nazifa I i Zade. Rođena u Čitluku oko 1930. godine, gdje je primila osnovno obrazovanje. Udata za Avda Redžovića. Bez djece.

AKSA RE (2007),- druga kćerka Džana II Resulbegovića i Zulihaje Vuković. Rođena u Ulcinju 2007.

ALAIIDA RE (2004),- prva kćerka Džana II i Zulihaje. Rođena u Ulcinju 2004.

ALAN (1980),- jedini sin Džafera III Burovića. Rođen u Čitluku negdje oko 1980. godine.

ALBIONA RE (1989),- prva kćerka Agima i Ljuane. Rođena u Nju Jorku, gdje živi sa roditeljima i nastavlja školovanje.

ALDIN I (1978),- prvi sin Iljaza III i Ifete. Rođen u Poterlić (Francuska), gdje je primio srednje obrazovanje. Živi i radi u Miloze (Fr). Oženjen sa Arapkinjom Rizdel, iz Maroka. Djeca: Sanela II. Na sajtu UN ITED: **Error! Hyperlink reference not valid.** našli smo jednog Aldina, za koga mislimo da je isti.

ALDIN II RE (XXI),- drugi sin Alije IV Resulbegovića i Emine. Rođen u Ulcinju.

ALDINA (XX-XXI),- našli smo je na internetu LIST ZRENJANIN: zrenjanin.org. Piše da je iz Sjenice i da je dobila nagradu za obrazovni profil "tekstilni tehničar i konfekcijski tehničar".

ALEKSA I (1885- ?),- četvrti sin Rista II i Stjepanije. Rodio se, živio i umro u Čajniče, gdje je radio sa braćom u

kovačko-bravarskoj radionici svog oca i sahranjen na pravoslavlno groblju, plac Burovića, Presvete Bogorodice Čajničke. Neoženjen, nije ostavio nikoga iza sebe.

ALEKSA II (1999),- drugi sin Vljaka i Spomenke. Rođen u Čajniče, gdje živi i pohađa osnovnu školu.

ALEKSANDAR I (1918-1943),- zvan Aco, treći sin Si-

meona i Radojke. Rođen u Čajniču. Sa starijim bratom Mihailom bio je prvoborac partizanskih jedinica Čajniča. Zarobljen od Nemaca uspeva da pobjegne iz logora, ali ga poslije nekoliko dana otkriju i iz zasjede ubiju. Sahrnjen je na Čajničkom groblju. Nosilac je Partizanske spomenice. Neoženjen nije ostavio iza sebe poroda. Njegova sestra Mila, svom sinu jedincu dala je njegovo ime, dok se ovaj i prozvao Burović, da bi tako nastavio ovu granu Burovića, pošto je i Mihailo ubijen, a drugi brat, Ratomir, umro nedorastao. Vidi na str...

ALEKSANDAR II (XX),- našli smo ga na internetu sa prezimenom Burović. Živi u Moldaviji i vlasnik je firme SANDROM IMPEX.

ALEKSANDAR III (1971-1995),- zani Saša, prvi sin Bo-

goljuba i Ande. Rođen u Čajniče, gdje je završio srednju ekonomsku školu. Od prvog dana uzeo učešće u Otadžbinskom ratu. Godine 1995 dva puta je odlikovan ZLATNOM MEDALJOM ZA HRABROST "Gavrilo Princip". Poslije nekoliko dana ranjen je smrtno na bojištu Goražda. Umro u bolnici Beograda, gdje je hitno prebačen za lečenje. Neoženjen, nije ostavio nikoga iza sebe. Vidi na str...

ALEKSANDAR IV (1958),- zvan Saša, sin Mile Burović i

Rodio se u Beogradu, gdje aktuelno i živi. Majka mu dala ime svog brata, streljan kao partizan od Njemaca, a on se dobrovoljno odlučio da nosi i majčino djevojačko prezime Burović. Pošto su Simeonu Buroviću, njegovom djedi po majci, poginuli oba sina, a treći umro nedorastao, to je Aleksandar sa svojim sinom faktični nastavio ovu granu Burovića. Završio je elektrotehnički fakultet u Beogradu i sada je diplomirani inženjer.

Poslije nekoliko godina rada u državnim firmama otvorio je 1990 sopstvenu firmu BBA ELEKTRON doo. Doprinio drugom izdanju ove knjige svojim značajnim ispravkama i dopunama. Oženjen sa Ljiljanom ???, djeca: Nikola IX i Tanja I. E mail: burovic@open.telekom.rs.

ALEKSANDAR V (2000),- zvan Alesio, sin Dušana III Burovića i Anile. Rođen u Bari (Italija). Živi sa roditeljima u Padovi i školuje se na italijanskom jeziku. Odličan je učenik i najveća nada svog djede da će ga dostojno naslijediti i sjediti se sa ostalim Burovićima Italije, kao njihov dosledan rođak.

ALEKSANDRA (1995),- kćerka Velibora II i Sonje. Rođena u Čajniče. Živi u Novom Sadu, gdje pohađa osnovnu školu, pored svojih roditelja.

ALEMA (1900- ?),- treća kćerka Ramadana I i Muhovičke. Rođena u Čitluku oko 1900. Udata u obližnje selo. Ima djece, ali se ne pamte imena.

ALEN I (1978),- prvi sin Džafera II i Muhre. Rođen u Sje-

nici, gdje je primio osnovno i srednje obrazovanje. Diplomirao se na Universitetu u Sarajevu 2005. Fakultet kriminalističkih nauka. Živi i radi u Sjenici, bavi se i scenskom umjetnošću. Oženjen januara 2007.

ALEN II (1994),- treći sin Šabana II i Ismete. Rođen u Čitluku.

ALIJA I RE (1882-1974),- jedini sin Jusuf-bega VI i Ljutije. Rođen u Ulcinju. Bio je predsjednik Opštine Ulcinj. Oženio se Sabrijom, kćerkom Bećira Kaplanbegovića, iz Ulcinja. Djeca: Husein III, Zada, Nailj i Ljutifja. Vidi na str...

ALIJA II DE (XX),- za ovog Defterdarevića saznali smo iz biografije Safure, kćerke Sulejman-bega III Resulbegovića i Begane. Alija se oženio Muhibom, kćerkom Safure Resulbegović i Hrostom-bega Bašagića, iz Nevesinja. Djeca: Ze-kija, Bakir, Subhija i Zijah.

ALIJA III (1954),- našli smo ga na sajtu BOŠNJACI: www.genocities.com. Sigurno je iz Čitluka, ima brata Hafiza Burovića.

ALIJA IV RE (1966),- jedini sin Nailja i Minire. Rođen u Ulcinju. Završio je srednju građansku školu i radi u trgovini. Oženio se Eminom, kćerkom Šefki Dolaria, iz Ulcinja. Djeca: Eneida, Husein i Aldin.

ALIJA V KA (XX),- ne znamo čiji je sin. Našli smo ga u

izdanju - KAPETANOVIĆ, Ali-beg: **Bosansko porijeklo begova Kapetanovića**, Po dokazima g. Ali-bega Kapetanovića iz Vitine: **Bosančica i narodna predaja**. JUGO-SLOVENSKI LIST, 3 jula 1930.

ALISA (XX), - zvana Lili. Moguće da živi u Francuskoj. E-mail: alisa.burovic@utbm.fr (našli smo je na sajtu MAG octobre 2005: mairie-belfort.com). Pokušali smo preko interneta da stupimo u kontakt sa njom, ali besuspješno.

ALMA I (1980), - prva kćerka Hadžije II i Zurife. Rođena u Sarajevu (oko 1980), gdje je primila osnovno obrazovanje. Udala se za Enesa Tajića, iz Raždaginje - Sjenica. Djeca: Hatidža (2003) i Abdulah (2005).

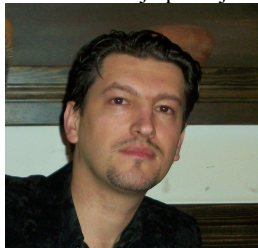
ALMASA I RE (1930), - rođena u Trebinju. Završila visoke studije i do 1956 živjela i radila u Trebinju. Ima brata oženjenog. Sreo sam ih 1956. na plaži Ulcinja.

ALMASA II DE (1938), - druga kćerka Aziza Defterdarevića. Rođena u Sarajevu, gdje je završila visoke studije.

ALMEDINA I (1982), - druga kćerka Hadžije II Burović i Zurife. Rođena u Sarajevu oko 1982.

ALMEDINA II (2003), - kćerka Fikreta Burovića i Esme. Rođena u Sarajevu.

ALMIR I (Skoplje 1977), - prvi sin Islama I i Igbale. Završio Srednju policijsku školu u XX klasi kadeta i odmah

upisao Filozofski fakultet u Skoplju, odsjek Sociologija, radeći kao policajac Ministarstva unutrašnjih poslova Makedonije. Godine 2004. diplomirao se kao vanredan student, a 2006. unapređen u inspektora lokalne policijske stanice Karpoš. Godine 2009. ponovo je unapređen i prešao sa službom u Sektoru za unutrašnju kontrolu policije. Pretstavljao je službeno makedonsku delegaciju u Budimpešti-Mađarska povodom Evropske konferencije Unutrašnjih kontrola. Oženjen Ildom Sabahudina Šukovića, rodnom iz Rožaja. Djeca: Tarik i Tamer. E-mail: aburovic@hotmail.com

ALMIR I (1980), - prvi sin Jusufa XI i Zinete. Rođen u Sjenici, gdje je primio srednje obrazovanje.

ALMIR II (1983), - treći sin Vehida i Ramize. Rođen u Čitluku oko 1983.

ALOJZIJE (XVIII-XIX), - Burović Herceg-Novog, koji je 1802. godine imenovan od austro-ugarskih vlasti na dužnost gradonačelnika Herceg Novog, smjenjujući na taj položaj svog rođaka Grofa Ivana VI. Moguće je sin Grgura III Burovića.

AMILA I RE (XX), - jedina kćerka advokata Namika i Azre. Rođena u Mostaru. Našli smo je i na internetu: www.bamekroken.no/midt. Izgleda da živi u inostranstvo zajedno sa roditeljima. Sigurno u Norveškoj. Moguće je da se bavi muzikom i da je violinistkinja.

AMILA II (1990), - jedina kćerka dr Mahmuta Burovica i Hanade. Rođena u Novom Pazaru. Primjerna je učenica srednje Zubotehničke škole u Zenici. Hobi: crtanje, slikarstvo.

AMINA RE (1975), - prva kćerka kapetana Hajrudina i Remze. Rođena u Sarajevu. Živjela sa roditeljima u Ulcinju, gdje je završila osnovno obrazovanje. Udala se u Pljevlje za Enesa Ališevića, gdje aktuelno živi. Djeca: Armin (2000).

AMIR I (1933), - drugi sin Azema Burovića, od druge žene - Hamide. Rođen u Čitluku. Srednje obrazovanje stekao u N.Pazar, gdje je radio jedno vrijeme u građevinarstvu. Oženio se Hatidžom Ademović, iz Dračevića, kod Donje Poljane, pa se iselio u Skoplje (Makedonija), gdje se bavi trgovinom. Djeca: Mirsad I, Nedžad II i 2 kćerke.

AMIR II RE (1947), - jedini sin Šefketa i Vilme. Rođen u Zagrebu (ili u Modriču - Bosna). Završio Stomatološki fakultet u Zagrebu. Tu i živi. Od prve žene, Dalmatinke, ima sina - Vedran I. Sa drugom ženom ima kćerke: Anja i Inja.

AMIR III RE (1958), - prvi sin pomorca Raifa I i Sultane. Rođen u Ulcinju. Završio srednju ugostiteljsku školu. Radi kao konobar u Ulcinju. Oženio se Sebijom, kćer Haki Kraje, iz Ulcinja. Djeca: Mejrema (1993), Raif II (1994), Ardian (2000) i Artan (2000). Dvoje posljednjih su blizanci. Ovo je prvi slučaj da se u porodici ulcinjskih Resulbegovića rode blizanci.

AMIR IV RE (1966), - prvi sin Ibrahima VI Resulbegovića i Melihe. Rođen u Ulcinju.

AMKO (1980), - drugi sin Džafera II Burović i Muhre. Rođen u Čitluku.

AMRA (1989), - jedina kćerka Ejuba II (poginulog u Otadžbinskom ratu 1993, braneći Sarajevo) i Esme. Rođena u Sarajevu, gdje živi sa majkom i pohađa srednju Medicinsku školu, smjer farmaceutika.

ANA I (XVII), - jedna od tri kćerki Trifuna II Burovića. Rođena u Perastu sredinom XVII vijeka. Udata za Matiju Andrijinog Balovića iz Perasta, kome je rodila sedam (7) sino-

va, među kojima i Julija Balovića (24.III.1672 - 10.IX.1727), poznat kao pisac - pjesnik: među tri najveća pjesnika svoga vremena, on je drugi, poslije Marka Martinovića. Treći je opat Antun Zambelić.

ANA II (XX), - sa prezimenom Burović našli smo je 2006 na internetu: www.vladimirdjordjevic.edu.yu. Učenica je III razreda nize Muzičke škole, moguće u Beogradu

ANDRIJA TO (? -1641), - brat Nikole II (vidi) i, moguće, Marka Tomova, svi nazvani Tomičići po Tomu (Tomislavu) Buroviću. Rođen u Perastu. Poginuo 1641. u krvavoj svadi sa Greima i turskim eminom (carinarom) na skeli risanske Gabele.

ANESA (1992), - jedino dijete Mithata Burovića i Adaleta. Rođena u Švedskoj. Aktuelno živi sa roditeljima u Sarajevu, gdje se školuje.

ANGELA (XX), - našli smo je na internetu sa prezimenom Burović i ovom adresom: Jakobstr. 50, 00402 NÜRNBERG, Tel. (0911) 237 33 86.

ANDELINA (? -1624), - prva kćerka grofa Jovana II. Rođena u Perastu oko 1580. godine. Udata u porodici Zmajević. Izgleda da je ostala udovica mlada i bez djece. Nije se preudala. Godine 1606, kada se u Perastu gradila nova crkva, ona se u prilog crkve odrekla svog zemljišta, što je učinila i njena mlada sestra Margarita sa svojim dijelom (PB: KULTURNA, str. 153). Poginula je braneći svoju čast i boreći se protiv pirata Berberije, koji su u noći, između 23 i 24. lipnja 1624, iznenada upali u Perast sa 16 galija, opljačkali ga, opustošili i poubili sve što im se nije predalo i što nije uspjelo da pobjegne. O njoj se opširno govori u romanu GROFICA MARGARITA književnika Kaplan Burovića.

ANIDA RE (1987), - treća kćerka pravnika Sari Resulbegovića i Servete. Rođena u Ulcinju, gdje se školuje pored svojih roditelja.

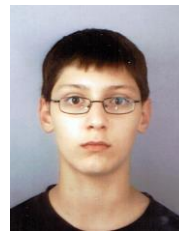
ANTON I (XVII-1687), - zvani Ante, prvi sin grofa Nikole I. Rođen u Perastu negdje na sam početak XVII vijeka. Završio više studije u Italiji. Bio je predstavnik bratstva Burovića u Malom Vijeću, pa vojvoda, sudac i kapetan Perasta. Bio je i kapetan ličnog broda, marcijale. Borio se u Prvom morejskom ratu i poginuo septembra 1687. godine pod zidine H-Novog, boreći se za oslobođenje ovog grada od turskog ropstva. Ostavio je iza sebe četiri sina: Đurđa – kapetan broda, Ivana I - guverner H-Novog, Jovana III – guverner Brača i Budve, Josipa – biskup i Vicka. Vidi na str....

ANTON II (1692), - zvani Ante, prvi sin guvernera grofa Ivana I. Rodio se u H-Novom. Izgleda da je ovaj Ante prvi hrišćanski Burović rođen u ovom gradu i da upravo sa njim Herceg Hovi postaje druga postojbina ove porodice. Završio je više teološke studije u Italiji, pa se i zaređio kao pop jezuita. Službovao je u svom rodnom mjestu. Kod Radojičića piše da je 1752. godine Dom Ante imao u svoje vlasništvo mlin, kojega su tri godine držali u najam braća Zipančići. Od ujma godišnje mu je pripadalo 100 oka brašna. Za to vrijeme u mlinu je samljeveno brašna «svakoga: Šen-

ična, ečmena, urmentinova, ržana, ovsena, sierčana, prose-na». Prihod od mlina sastojao se u tome što se brašnom ili uljem plaćalo za izvršeno mljevenje, odnosno davao se *ujam ili ušur*. U pojedinim mlinovima 1754. godine 52 domaćinstva dobila su 1208 konata ulja, od čega je mlinarima za ujam ostalo 10%. (PEJOVIĆ, Marija Crnić: **Isčezava još jedno zanimanje - maslinarstvo**, BOKA 4, Herceg Novi, 1972, str. 185.). S.Nakičević piše: «*Ko je imao u stara vremena u Boki vodenicu ili mlin brašneni, za toga su govorili da ima brod i, da je zapitao (zatražio) u najboljoj kući djevojku, dali bi mu je, jer toliku je korist od mlina imao*». (NAKIČEVIĆ Sava: **Boka, antropogeografska studija**, SRPSKI ETNOGRAFSKI ZBORNIK XX, Beograd, 1913, str. 213.). Kao katolički sveštenik Don Ante se nije ženio.

ANTON III (1865-1920), - zvani Antonije, ne znamo kako su mu se zvali roditelji, ali pretpostavljamo da je unuk Grofa Vicka II Burovića, iz Perasta, od njegovog drugog sina. Rodio se, živio i umro u Čajniče, sahranjen na groblju pravoslavne crkve Sv. Bogorodica Čajnička, na placu Burovića. Imao je starijeg brata Stjepana. Oženio se djevojkom iz Čajniča, moguće i iz porodice Komadanovića. Djeca: Stojan, Strahinja i Jovanka, koja je ubijena u koncentracionom logoru u Jasenovcu 1944, kao prvoborka iz Narodno-oslobodilačkog rata.

ANTON IV (1993), - sin akademika Kaplana Burovića-Resulbegovića i Etleve. Rođen u Ženevi, gdje je počeo i nastavlja svoje obrazovanje na francuskom jeziku, koji mu je prvi jezik. Vlada prilično i srpskohrvatskim, pa i albanskim, a intenzivno uči njemački, engleski i italijanski. Odličan je učenik: prvi u svom razredu po znanju, bistrini i ocjenama, ali i prvi u školi po nestašlucima. Još kao mališa od četiri godina pokazao je posebnu sklonost prema filologiji: tada je pridodao francuskom leksiku nekoliko novih riječi, o čemu je pisala i štampa. Na dan kada je napunio devetu godinu završio je pisanje romana L'ECOLE. Godine 2004. objavio je u Ulcinju knjigu 101 ANEGDOTA, godine 2005 knjigu BOJANA - ZASTAVA DISIDENCIJE (na srpskohrvatskom, francuskom, engleskom i albanskom jeziku), godine 2006 knjigu INTERNET ZA AKADEMIKA BUROVIĆA. Suautor je i u knjizi DIVERSIJA AKADEMIKA BUROVIĆA, Ulcinj 2004, gdje mu se objavljuju pet članaka, kao i u knjizi OPTUŽUJEM, Ženeva 2006. U štampi mu je četvrta knjiga.

ANJA RE (1980), - prva kćerka Amira II Resulbegovića sa drugom ženom. Rođena u Zagrebu oko 1980.

ARBANA, - vidi DUŠANKA.

ARBEN I, - vidi DUŠAN III.

ARBEN II RE (1977), - treći sin Ibrahima VI Resulbegovića i Melihe. Rođen u Ulcinju.

ARBEN III RE (1979), - drugi sin Kadrije II Resulbegovića i Meleće. Rođen i živi u Braunšvajgu (Njemačka), gdje je primio srednje obrazovanje i radi u ugostiteljstvu.

ARDIJAN (2000),- drugi sin Amira III Resulbegovića i Sebiye. Rođen u Ulcinju.

ARDIJANA RE (19...),- druga kćerka Ekrema Resulbegovića i Igbale. Rođena u Ulcinju.

ARIF (1981),- drugi sin Vehida i Ramize. Rođen u Čitluku.

ARIFA (1941),- četvrta kćerka Šabana I sa trećom ženom - Ruvom. Rođena u Čitluku oko 1941. godine.

ARLINDA I RE (1992),- zvana Daše, treća kćerka kapetana Hajrudina Resulbegovića i Ajše. Rođena u Ulcinju, gdje nastavlja osnovno školovanje kao primjerna učenica.

ARLINDA II RE (2005),- prva kćerka Hašima III i Merite. Rođena u Nju Jorku.

ARMIN (1987),- jedini sin Ejuba II (poginulog u Otadžbinskom ratu 1993, braneći Sarajevo) i Esme. Rođen u Sarajevu. Pohađa srednju Grafičku školu na Ilidži (kod Sarajeva). Hobi: futbol.

ARNELA (1989),- zvana Akica, druga kćerka Besima i Mirsade. Rođena u Sarajevu. Našao sam je na internetu, sajt "Učiteljska škola i gimnazija Obala - Sarajevo", gdje piše da je položila prijemni ispit za upis u junskom roku školske 2004-2005. Godine 2006. lično sam je upoznao, kod njene kuće u Sarajevu. Ona je učenica gimnazije "Ob-ala", jezički smjer. Predsjednik je omladine mjesnog područja u Asocijaciji mladih Stranke demokratske akcije - Stari grad Sarajevo. Samoinicijativno je početkom 2006. počela da piše rodoslovlje Burovića Čitluka i mnogo pomo-gla autora ove knjige u pisanju tog poglavlja, kao njegova lična sekretarica i jedna od redaktorki teksta. Hobi: strani jezici.

ARSLAN I RE (XVII),- prvi sin Resul-bega I Sulejmanagića. Rođen u H-Novu. Nazvao se po ocu Resulbegović, pa je prema tome Resulbegović Br. 1 na svijetu. Bio je admiral turske flote. Godine 1687, porodično, prelazi iz H-Novog u Ulcinj, gdje postaje osnivač porodice Resulbegović ovog grada. Djeca: Jahja I, Džinos, Resul II, Džemila. Vidi na str....

ARSLAN II RE (XVII-1729),- četvrti sin Osman-paše I Resulbegovića. Rođen u Starom Slanom. Borio se uz svoga oca na svim frontovima i dostigao čin jusbaše. Osuđen je na smrt od sultana samo zato što je bio sin Osman-paše. Pogubljen je zajedno sa svoja 4 brata. Ostavio je iza sebe maloletnog sina Osmana III.

ARSLAN III RE (1690- ?),- drugi sin Jahja-paše I Resulbegovića. Rođen u Ulcinju, oko 1690. Za zasluge na bojnopolju u borbama sa ulcinjskim piratima, sultan mu dodjeljuje titulu paše. Na dužnost kajmekama Ulcinja naslijedio brata Mehmet-bega IV. Ostavio je iza sebe sinove

Hasana III i Jahja III. Vidi na str....

ARSLAN IV RE (XVIII),- drugi sin Ibrahim-paše I. Rođen u Trebinju. Borio se uz svoga oca, pa ga sultan proizveo za pašu i imenovao ga kapetanom Trebinja. Bio je i na položaj miri-mirana. Djeca: Ibrahim II, Muhmed-Ali I (MEHMET V) i Jusuf II. Vidi na str....

ARSLAN V RE (1820-1907),- prvi sin Jusuf-paše IV sa Bosankom. Rođen u Ulcinju. Završio Vojnu akademiju u Stanbol i dospao do čina binbaše. Nacionalno osviješten zbacio je palete binbaše i borio se u redove crnogorske vojske na svim frontovi za oslobođenje domovine Crne Gore. Zato mu Knjaz Nikola Petrović dodjeljuje titulu vojvode i postavlja ga za gradonačelnika, zatim za sudiju u Ulcinju, gdje je umro i sahranjen je najvećim počastima: na njegovoj sahrani uzeo je učešće i sâm Knjaz Crne Gore, Nikola Petrović, koji mu je od Saborne crkve Sv. Nikola u Ulcinju do posmrtnog odra vojvode Arslan-bega u Limanu otišao pješke. Djeca: Jusuf VI, Hajdar III i Tahir I. Vidi na str....

ARSLAN VI RE (1907- ?),- treći sin Hajdar-bega III i Vafije. Rođen u Ulcinju, gdje je završio osnovno obrazovanje. Radio je kao krojač. Oženio se Nedžmijom Biljali, iz Ulcinja. Djeca: Nijazi II, Seida, Ljumnija, Sabaheta, Dživat i Fuad.

ARSLAN VII RE (1992),- jedini sin Dživata Resulbegovića i Senade. Rođen u Ulcinju, gdje živi sa roditeljima.

ARTA RE (1981),- kćerka arhitekta Selima IV i Afrodite. Rođena u Ulcinju. Školovala se u Napoli (Italija) i Ulcinju, gdje je završila srednju školu. Poslije toga se udala za Hazira Murtezića iz Ulcinja i rodila mu dva sina: Elis (2000) i Arno (2004). Sa dvoje djece nastavila je više studije na Sorboni (Paris) i 2007. diplomirala se na psihologiji. Porođično živi u Paris.

ARTAN RE (2000),- treći sin Amira III Resulbegovića i Sebiye. Rođen u Ulcinju, blizanac sa Ardijanom.

ARZIJA RE (1924-1970),- treća kćerka Iljaz-bega II i Vafije III Resulbegović. Rođena u Trebinju, gdje je svršila učiteljsku školu. Udala se za Muhamera Cvijetića iz Trebinja. Živjeli su u Mostaru. Djeca: Jasmina (udata Božić), Vedrana i Bajna.

ASIFA (1938),- treća kćerka Isaha I i Abide. Rođena u Čitluku, gdje je primila osnovno obrazovanje. Udata za Nazima Ljajića, iz Jance, kod Novog Pazara. Djeca: Meka (1960) Ismet (1963), Hazbo (1966), Edita (1968), Edina (1974).

ASIM RE (XIX-XX),- četvrti sin kadije i gradonačelnika Trebinja Abdurahman-bega I Resulbegovića i Nailije. Rođen u Trebinju. Ne znamo koga je ostavio iza sebe.

ATIJA RE (XIX-XX),- sedma kćerka kadije i gradonačelnika Abdurahman-bega I i Najlije. Rođena u Trebinju. Udata u porodici Defterdarević-Resulbegović. Djeca: Esma I i Muniba i Faruk I.

ATILA I RE (1974),- zvaní Isaja, prvi sin Čemala i Magdalene. Rođen u Braunšvajgu (Njemačka), mehaničku školu završio u Kelnu (Njemačka), gdje živi i radi u fabrici automobila FORD. Oženio se Njemicom Uschi, deca: Ben i Luis. Na internetu sam našao jednog ATTILU R: www.swost.de/. Moguće je to on.

AVDIJA (1954),- drugi sin Hanefija Burovića i Ramize. Rođen u Čitluku, gdje je primio osnovno obrazovanje, pa tu živi i bavi se poljoprivredom. Našli smo ga na internetu BOŠNJACI: www.genocities.com. Izjavljuje da je u toku Otadžbinskog rata (1993) uhvaćen od suprotne strane i teroriziran zajedno sa njegovim mlađim bratom Hafisom. Oženio se Fatkom Dacić, iz Cetanovića - Sjenica. Djeca: ima jednog sina i jednu kćerku.

AZEM (1890- ?),- prvi sin Rustema I. Rođen u Čitluku oko 1890. godine, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se djevojkom iz obližnjeg sela, koja mu je rodila sina Čamil I. Poslije njene smrti oženio se po drugi put, Hamidom Karišić, iz Triebina, kod Sjenice. I ova mu je rodila samo jednog sina – Amira I i 5 kćerke, kojima se ne pamte imena. Pošto

su mu Kurtagići ubili prvog sina, da bi izbjegao dalju krvnu osvetu, preselio se u Skoplje (Makedonija).

AZIZ DE (XX),- potomak Salih-age VIII Resulbegovića. Rođen u Sarajevu. Autor je knjige VISEGRAD I OKOLINA - istorijska monografija, štampana u Beogradu 1934, drugo izdanje 1999. Na knjizi, uz prezime Defterdarević dodao je i prezime Resulbegović. Oženio se i imao tri kćerke, nijednog sina. Starije su mu se kćerke zvale Tefhida i Almasa II. Sreo sam se sa njim i njegovim kćerima u ljeto 1954, kada je porodično došao u Ulcinj da se upozna sa svojim rođacima - ulcinjskim Resulbegovićima. Poslednji put video sam ga u Sarajevo, krajem 1960. godine.

AZIZA (1939),- druga kćerka Čazima I. Rođena u Čitluku oko 1939. godine, gdje je primila osnovno obrazovanje. Udata, sa djecom.

AZRA (1976),- treća kćerka Nazifa III i Rabije, bliznakinja sa Šefčetom (Ž). Rođena u Čitluku oko 1971. Udata, sa djecom.

B.

BADA (1895- ?),- druga kćerka Ramadana I i Muhovičke. Rođena u Čitluku oko 1895. godine. Udata u obližnje selo. Ima djece, ali se ne pamte imena.

BAHRIJA RE (1942),- treći sin Sulejman-bega V i Hajrije. Rođen u Ulcinju. Završio školu učenika u privredi. Oženio se Hamidom, kćerka Selima Derviši, iz Ulcinja. Djeca: Senad i Mevluda.

BAHTIJA RE (1968),- jedina kćerka Ibrahima VI Resulbegovića i Melihaje. Rođena u Ulcinju.

BAHTJAR (1935),- jedini sin Ćazima I. Rođen u Čitluku oko 1935. Tu je primio osnovno obrazovanje i bavio se poljoprivredom. Kasnije je prešao u Sjenicu, gdje je radio u građevinarstvu. Oženio se Ramizom, iz jednog obližeg sela. Djeca: Ćazim III, Zaim, Hasret, Muzafer. Od kćeri pamti se ime samo Fehimi II.

BAJAZIT (1966),- četvrti sin Saliha X, sa drugom ženom - Ajšom. Rođen u Čitluku oko 1966. Oženjen, sa djecom, ali mu ne znamo imena

BAJRA (1935),- prva kćerka Ujke II i Ramize. Rođena u Čitluku oko 1935. Udata za Hadža Dacića, u Cetanoviće. Djeca: 2 sina i 2 curice.

BAJRAM I (1850- ?),- zvani Bajro, treći sin Nezira I i Društinke. Rođen u Čitluku oko 1850. Bavio se poljoprivredom. Oženjen Fanom iz Bijele Vode, kod Donje Poljane. Djeca: Tahir II, Hazir, Nazif I, Nevzat I, Daut II, Pemba, Hava, Zada, Kada i Sevdia.

BAJRAM II (1952),- drugi sin Nevzata II i Kimete. Rođen u Čitluku. Godine 1963. iselio se sa roditeljima za Tursku i sada živi u grad Brusa.

BAKIR DE (XX),- prvi sin Ali-bega II Defterdarevića i Muhibe. Rođen u Trebinju.

BARBARA (XX),- sa prezimenom Burović našli smo je na sajtu WEBSUCHE: www.websuche.de. Izgleda da je u Njemačkoj.

BARTOLOMEO, - vidi TRIFUN III.

BAŠKIM (1962),- drugi sin pomorca Raifa I Resulbegovića i Sultane. Rođen u Ulcinju. Završio srednju stručnu školu. Radi kao konobar. Oženio se Hajkom, kćerka Džemala Arnaudovića, iz Priboja (Bosna). Djeca: Hana II i Elma.

BATISTA (XIX),- sa prezimenom Burović-Zmajević našli smo ga na sajtu SB Berlin PK: [Error! Hyperlink reference not valid.](#) Otkrili smo da je imao dva sina: Conte Nikolu VII i Conte Giovani (Jovan V). On je iz Noventa di Piave (Venecija), ali se kasnije izgleda preselio

u Njemačku.

BEATRISA (1905- ?),- rodila se i živjela u Cassarsa della Delicia (Italija), ulica Via Risorgimento Br. 2. Nosila je prezime Burović-Zmajević.

BEĆIR I RE (1850- ?),- prvi sin Sulejman-bega III. Rođen u Ulcinju oko 1850. Školovao se na Cetinje i u Sarajevo. Jedno vrijeme je kao kapetran upravljao brodom svoga oca "Nadezda", koji mu je ostalo u nasljedstvo, pa je bio i njegov vlasnik. Kada je Austro-Ugarska proglasila aneksiju Bosne i Hercegovine 1908. godine, po Memiću: *"Prvak Ulcinja Bećir-beg Resulbegović javno je pozivao da su u opasnosti "naša braća u Bosni i Hercegovini" i pozvao Ulcinjane da se zajedno sa Baranima bore za njihovo oslobođenje"* od austro-ugar-skog okupatora. ("M.MEMIĆ: **"Sarajevo kao migracio-ni..."**"). O ovome postoje svedočanstva u Arhivu CG, MB, Op. odj. br. 042/4, 28. X. 1908; Cetinjski VJESNIK, br. 45, 29. XI. 12. XII. 1908. Ovo nam svjedoči da su Ulcinjski Resulbegovići tada bili jako svijesni da su braća sa onima u Bosni i Hercegovini, a ne sa onima u Albaniji.

BEĆIR II (1910- ?),- zvani Bećo, drugi sin Habiba I sa prvom ženom. Rođen u Čitluku, gdje je primio osnovno obrazovanje i bavio se poljoprivredom. Uzeo za ženu Mušu, udovu svoga brata Šemsedina I. Djeca: Jusuf X, Šemsedin II, Mursel i Šemsa.

BEDRIJA RE (1890),- druga kćerka Hodo-bega I Resulbegovića i Rukije. Rođena u Ulcinju. Udata u Skadar – porodica Fani. Djeca: Hatidža i Iljaz.

BEGAN (1900- ?),- treći sin Huseina III. Rođen u Čitluku oko 1900, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se djevojkom iz obližnjeg sela, zvana Hafka, koja mu je rodila sinove: Ramiz I i Adem II.

BEGANA RE (XIX-XX),- prva kćerka Sulejman-bega IV Resulbegovića i Begane. Rođena u Trebinju. Udata se za Agan-bega Resulbegovića. Djeca: Habiba I i Iljaz II.

BEHIJA I RE (XIX-XX),- prva kćerka Abdurahman-bega I Resulbegovića i Šerife. Rođena u Trebinju. Udata se za Mustaj-bega Rizvanbegovića, rođak hercegovačkog vezira Ali-paše Rizvanbegovića. Njega, Hasan-bega IV Resulbegovića i mnoge druge, Ali-paša je izdao i žrtvovao svom apsolutizmu. Djeca: Avdo, Faruk, Milina, Hira i Mehmed-Alija.

BEHIJA II (1934),- zvana Beka, treća kćerka Latifa I. Rođena u Čitluku oko 1934. Tu je primila osnovno obrazovanje. Udata, sa djecom.

BEHIJA III RE (1953),- prva kćerka kapetana prekookeanskog broda Ljatifa III i Zule. Rođena u Ulcinju. Završila medicinsku školu na Cetinju. Udata se u Bar za Ismeta Đula-merovića i radi u barskoj bolnici. Djeca: Almir i Almira.

BEKA – skraćena imena BEHIJA.

BEKA RE (1939),- druga kćerka Rašid-bega III Resulbe-

govića i Adlije. Rođena u Ulcinju. Udala se za Ulcinjanina Cena Kaplanbegovića. Djeca: Teuta, Ilir i Agron.

BEKO (1950),- prvi sin Latifa II Burovića, od prve žene - Dževahire. Rođen u Sarajevu oko 1950.

BEN RE (2007),- prvi sin Atila i Uschi. Rođen u Kelnu.

BENJAMIN I (1998),- prvi sin Hasiba i Muradije. Rođen u Sarajevu, gdje živi sa roditeljima.

BENJAMIN II RE (2006),- drugi sin Mustafe VI i Rabije. Rođen u Ulcinju.

BERINA (1995),- treća kćerka Besima i Mirsade. Rođena u Sarajevu, gdje živi pored svojih roditelja i pohađa školu.

BESIM (1961),- prvi sin Sejfije i Nusrete. Rođen u Čitluku. Završio srednju Mašinsku školu, specijaliziran za metalo-frezača. Živi u Sarajevu i radi u Predsjedništvu vlade. Hobi: klarinet. Oženio se Mirsedom Avdije Sarač, iz Govze (Foča). Djeca: Minela, Arnela i Berina.

BEŠIR I (XX),- Webmaster - responsable de projet Web, administrateur de site Internet, filmograf. Izradio reklamu o Emiru Kusturici. Moguće živi u Francuskoj ili Njemačkoj. Njegova fotografija JEDAN DIO ISTINE, u jesen 1978, na Festivalu filma u Karlovim Varima, dobila je prvu nagradu GUERNICA. Godine 2004. našli smo ga na sajtu: <http://membres.lycos.fr/burovic/> (ili: membres.lycos.fr/besirb/). Za ovog Burovića – na veliku-veluku žalost - ne znamo ni čiji je sin. Mora da je rođen oko 1950, ako ne u Čitluku, sigurno ili u Beogradu, ili u Sarajevu. Kako vidite, on se proslavio kao filmograf svjetskog glasa.

BEŠIR II (1955),- prvi sin Firdusa i Neme. Rođen u Čitluku oko 1955. Godine 1958. iselio se sa roditeljima u Tursku. Sada živi u grad Brusa.

BEŠIR III (1963),- drugi sin Sejfije i Nusrete. Rođen u Čitluku. Završio Filozofski fakultet, žurnalistiku, u Sarajevu, gdje je živio 10 godina i radio na TV Sarajeva. Bio je predsjednik omladine BiH. Aktuelno živi i radi u Paris, gdje je završio i Fakultet inženjerije, specijalizirao se za kompjutere. Bavio se i šahom, pa je bio i prvak Francuske. Isto tako on se bavi i pisanjem pozorišnih komada.

Neoženjen.

BILL (XX),- sa prezimenom Burovich nasli smog a na sajtu Grand CanyonState Games: www.gcs.org.

BILJAL RI (? -1687),- moguće unuk Jusufa I Rizvanagića, koga je naslijedio na dužnost dizdara Risna i Trebinja. Sa svojim vojnim snagama odazvao se pozivu svog rođaka Osman-bega Resulbegovića i poginuo pod zidine H-Novog, braneći ga od napada Bokelja i Mlečana, hrišćana. Moguće je imao čin jusbaše - kapetana. Ne zna se koga je ostavio iza sebe.

BISERA I (1925- ?),- druga kćerka Džafera I Burovića. Rođena u Čitluku oko 1925.

BISERA II (1975),- druga kćerka Selima III i Mejre. Rođena u Sarajevu, gdje je završila srednju Trgovačku školu. Tu i živi. Ima svoju privatnu tekstilnu prodavnicu. Neudata.

BISERKA I (1965),- prva kćerka Hamdije II i Milke. Rođena u Sjenici, gdje je primila srednje obrazovanje.

BLAGOJE (1949),- drugii sin Despota i Dragice. Rođen u Čajniče. Po završenim studijama istakao se kao visoko kvalitetni elektro-instalater. Radio je u Njemačkoj, u Duizburgu oko 30 godina kao poslovođa. Oženio se Njemicom Iljona-Katarina, kćerka Edmonda Rubeck, iz Duizburga. Djeca: Gligor II, Mara i Mirjama.

BOGOLJUB (1943),- drugi sin Slavka I i Merjame. Rođen u Čajniče. Završio Višu komercijalnu školu. Radio je u Komunalno kao knjigovoda, zatim u preduzeće "Stakorina" kao referent protiv-požarne zaštite i zaštite na radu. Tu je izašao u penziju. Bavio se sportom, stoni tenis, u ekipi Čajniča, koja je tada bila u Republičkoj ligi. Bio je i reprezentativac BiH stonog tenisa. Za hobi je imao muziku: svirao na gitari. Oženio se Andom Radoslava Starovića, iz Avtovca (Gacko). Djeca: Aleksandar IV i Slavko II. Otac je palog borca u Otadžbinskom ratu, koji je dva puta odlikovan ZLATNOM MEDALJOM za hrabrost.

BORISLAV (XXI),- našli smo ga na internetu sa prezimenom Burović - sajt SERBIA F4, Beograd: www.stevegtennis.com. Izgleda da je istaknuti teniser. Radi u Mikrosoftu Beogradu.

BOŽIDAR I (XVII-XVIII),- zvani Božo, jedini sin kapetana broda Đurđa Burovića. Rođen u Perastu, negdje pred sam Morejski rat, moguće 1686. Po oslobođenju H-Novog smjestio se tu i živio u Toploj kao kapetan i vlasnik broda, tartane. Prevezio je robu do Budve, Korčule i Venecije. Sa skraćenim imenom BOŽO našli smo ga kod Radojčić dr. Dragane: c.d., tabela 4, str. 162, bez broja. Bio je oženjen i ostavio je nasljednike, ali im još nismo otkrili imena.

BOŽIDAR II (1998),- sin Veliborke Burović i Stanišić Dalibora. Rođen u Čajniče. Živi u Sombor sa majkom i očuhom. Pošto ga otac nije priznao, on je zadržao za sebe

majčino djevojačko prezime.

BUKURIJA RE (1993),- druga kćerka Agima Resulbegovića i Ljuane. Rođena u Nju Jorku, gdje živi sa svojim roditeljima i školuje se.

BUR (1990),- našli smo ga na sajtu INTERNET LIGA FIFA: www.filaleague.ru. Piše da je rođen 09.VI.1990 u Rusiji, da se zove Bur Burov Burovich i da je glavni trener za igre FIFA.

BURE - skraćena prezimena BUROVIĆ: Dimko Franetić – BURE. I Burovići Grčke (ostrvo Krk) upotrebljavaju ovu skraćenicu za prezime. U Jugoslovenskoj ambasadi na Krku eksponirana je slika jedne žene prezimenom Bure, koja je mnogo pomogla srpsku vojsku za svo vrijeme opstanka na Krku.

BURKE - skraćena prezimena BUROVIĆ: Vladimir Burović BURKE.

BURO - skraćena prezimena mnogih Burovića: Tomo Buro, Lovren Buro, Trifon Buro, Hajdar Buro i dr.

C.

CAFO: vidi MUSTAFA.

CENO: vidi HUSEIN.

CLAUDIA: vidi KLAUDIJA.

CRISTOFALO,- vidi LUKA II.

CUNA (1958),- jedina kćerka Ejuba I Burovića i Đuze. Rođena u Čitluku, gdje je primila osnovno obrazovanje.

Udata za Hazba Kurtovića, iz Sarajeva, gdje aktuelno živi. Djeca: Samko i Almir.

Ć.

ĆAMIL (1930-1950),- prvi sin Azema, od prve žene. Rođen u Čitluku, oko 1930. Bavio se poljoprivredom. Neoženjenog, u 20-toj godini života, ubio ga Salko Kurtagić, dok je radio u vodenici.

ĆAZIM I (1890- ?),- četvrti sin Rustema I. Rođen u Čitluku oko 1890. godine, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se djevojkom iz obližnjeg sela, koja mu je rodila jednog sina i 4 kćerke: Bahtjar, Hajrija II, Aziza, Suljka i Elmaza II.

ĆAZIM II RE (1915-1944),- treći sin senatora Selim-bega I Resulbegovića i Zulfije. Rođen u Ulcinju. Godine 1943. bio je komesar prve čete Rumijskog bataljona Lovčenskog odreda. Streljan od albanskih saradnika italijanskih i njemačkih fašističkih okupatora. Nije ostavio poroda. Vidi na str....

ĆAZIM III (1968),- prvi sin Bahtjara i Ramize. Rođen u Čitluku. Srednju građevinsku školu završio u Sjenici, gdje radi i živi. Neoženjen.

ĆAZIM IV RE (1982),- jedini sin Gana Resulbegovića i Paše. Rođen u Ulcinju, gdje je završio srednje obrazovanje. Nastavlja studije.

ĆEMAL I RE (1934-2008),- drugi sin Hašim-bega I i Bukurije. Rođen u Ulcinju. Završio je ugostiteljsku školu u Herceg Novom. Radio kao konobar na sve strane Jugoslavije i van Jugoslavije, zatim je bio i vlasnik restorana u Njemačkoj. Oženio se Ružom Kovačiček, iz Hrvatskog Zagorja, koja mu je rodila kćerku Sonju. Od druge žene, Njemice Magdalena Eser, iz Kölna, ima sinove: Atila i David. Posljednjih godina života živio i radio u Braunšvajg, Njemačka, oženjen Fatbardhom, kći Ćamila Jubani, iz Skadra.

ĆEMAL II (1953),- sedmi sin Hajra II i Hamide. Rođen u Sjenici, gdje je primio srednju stručnu spremu. Godine 1981 uhapšen je i osuđen zatvorom zato što je sprečio organe bezbjednosti u njihovom pogršnom vršenju dužnosti. Radi kao vlasnik privatnog kafe-bara "Golub" u Sjenici. Oženio se Safetom, kćerka Nurča Šabića, iz Sjenice. Djeca: Selma, Sabina, Dženan i Dženis.

D.

DAMIR RE (1983),- jedini sin predsjednika Ulcinja Ekrema Resulbegovića i Igbale. Rođen u Ulcinju, gdje je svršio srednje obrazovanje. Nastavlja studije u Sarajevu na Farmaceutskom fakultetu. Bavi se istraživanjem istorije svoje porodice i nagovijestio je izdanje jedne knjige o tome.

DANILO (1867-1923),- ne znamo kako su mu se zvali roditelji, ali pretpostavljamo da je unuk Grofa Vicka II Burovića, iz Perasta, od njegovog trećeg sina. Rodio se i živio u Čajniče. Oženio se Savkom, sigurno iz Čajniča, moguće iz porodice Komadanović. Godine 1923, na putu za Pljevlje, uhvaćen je i ubijen od albanskih terorista. Sahranjen na groblju pravoslavne crkve Sv. Bogoridica Čajnička, na placu Burovića. Ostavio je iza sebe dva nedorasla sina: Milorada II i Radana. Imao je jednog mlađeg brata, Milana I, koji se starao za njegovu siročad, jer mu je i žena umrla odmah poslije njegovog ubistva.

DARINKA (1892-),- kćerka Vasilija I i Grozde. Rodila se, živjela i umrla u Čajniče. Ne zna se za koga se udala i koga je ostavila iza sebe.

DAUT I SU (XVII),- prvi sin Sulejman-age I Rizvanagića (Burovića). Rođen u H-Novu. Po ocu se nazvao Sulejmanagić. Sredinom XVII vijeka naslijedio je oca na položaj kapetana Novske kapetanije. Pošto se nije pokoravao bosanskom paši za njegova zlodjela, sultan ga skinuo sa tog položaja i na njegovo mjesto je imenovan njegov mlađi brat Resul-beg I Sulejmanagić. Ne znamo koga je ostavio iza sebe. Vidi na str.....

DAUT II (1902- ?),- zvani Dašo, peti sin Bajrama I i Fane. Rođen u Čitluku oko 1902. Bavio se poljoprivredom. Pošto su mu prve dvije žene bile nerotkinje, po treći put se oženio Muratkom Gicić, iz Žabrana, koja mu je rodila 1 sina i 3 kćerke: Hankija (m), Salih X, Hasnija II i Safija.

DAUT III (1968),- zvani Dašo, peti sin Saliha X, sa drugom ženo - Ajšom. Rođen u Čitluku oko 1968. Ne zna se koga je ostavio iza sebe.

DAVID RE (1976),- zvani Kadrija, drugi sin Ćemala Resulbegovića i Magdalene. Rođen u Braunšvajgu (Njemačka), srednju mehaničku školu završio u Kelnu (Njemačka), gdje živi i radi u fabrici automobila FORD. Oženjen je Njemicom Stefanija Bogišić. Djeca: Lea (ž).

DENNIS I (XX),- našli smo ga na internetu sa prezimenom Burović. Moguće je sportista i da živi u Njemačkoj. Sajt BERNGAUER-WERTUNG 2004.

DENIS II (1992),- prvi sin Šabana II i Ismete. Rođen u Čitluku, gdje živi sa roditeljima i pohađa školu.

DERVIŠ (1942),- drugi sin Huzeira i Muhre. Rođen u Čitluku, gdje je primio osnovno obrazovanje.

DESPOT (1919-1998),- četvrti sin Gligora I i Miljeve. Rođen u Čajniče. Završio krznarski zanat u Pančevu, gdje je radio kratko vrijeme, pa se vratio u Čajniče i radio kao bravar. Bio je izvrstan majstor na brentama pilane. Oženio se Dragicom, kćer Koste Tadića, iz Tubrovice (selo kraj Čajniče). Djeca: Veselin III, Bla-goje, Veselinka, Velimir I i Mitar. On je otac prvoborca Otadžinskog rata Mi-tra i palog borca u tom ratu - Velimira I. Umro u Čajniče.

DEVŠIR (1855 - 1938),- zvani Devro, drugi sin Huseina III. Rođen u Čitluku, gdje je primio osnovno obrazovanje. Od malena je lijepo pjevao, pa je i na gusle svirao. Vremenom se ispracticirao u upotrebi gusala i pjevanju epskih narodnih pjesama. Pouzdano znamo o njemu da je pored svog maternjeg, srpskog jezika, govorio i strane jezike. Devro se proslavio u čitavoj oblasti Sandžaka kao glasovit i cijenjen guslar. On je stvorio "**Čitlučku školu**" guslarenja, ili tzv "**duhovnu akademiju**". Nikada se nije ženio i nije ostavio za sobom poroda. Vidi na str....

DIJANA RE (1983),- kćerka pravnika Šućuri Resulbegovića i Nurije. Rođena u Ulcinju.

DINO: vidi DŽELADIN.

DONNA (XX),- sa prezimenom Burović našli smo je na internetu, sajt The SAVVY Syber Teacher Pages, 2004: www.polaris.edu.

DRAGA (1905- ?),- četvrta kćerka Ramadana I i Muhoviće. Rođena u Čitluku oko 1905. Udata, sa djecom.

DRAGAN (XX),- sa prezimenom Burović 2007. godine našli smo ga na sajtu UNTITLED: www.kgh-hvac.org.

DRAGICA I (1907-1996),- jedina kćerka Gligora I i Miljeve. Rođena u Čajniče. Udala se za Mađara Šandor Zorad, iz Starog Bečaja i bila domaćica. Djeca: Marica i Janik. Njen muž, sa svoja dva prijatelja, inženjeri, izgradio je 1928. godine prvu hidrocentralu u Čajniče i primio na posao kao električare Dragičinu braću.

DRAGICA II (1983),- kćerka Vljaka i Spomenke. Rođena u Čajniče, gdje je završila Srednju ekonomsku školu. Radi pored svog oca u trgovini.

DRITA RE (1955),- druga kćerka kapetana preko-okeanskog broda Ljatifa Resulbegovića i Zule. Rođena u Ulcinju. Završila višu gimnaziju na Cetinju. Udala se za dr Redžepa Spuža, iz Ulcinja. Žive u Ulcinju. Djeca: Agim (1973) i Fatmir (1978).

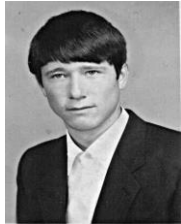

DUDA RE (XIX-XX), - jedina kćerka Ahmed-bega II Resulbegovića. Rođena u Trebinju. Udala se za Ahmed-bega Bašagića. Djeca: kćerke Derva, Hasana i Hamida. Pošto je uzastopno rodila tri kćerke, Ahmet-beg se oženio po drugi put Nezifom, unukom Smail-age Čengića, ali mu i ona rađa samo kćerke. Tada mu je naša Duda rodila sinove jednog za drugim: Ali-bega i Mustafa-bega.

DUŠAN I (1883-), - prvi sin Vasilija I i Grozde. Rodio se, živio i umro u Čajniče. Ne znamo sa kojom se oženio. Misli se da je ostavio iza sebe dva sina: Krsta II i Vasilija II, koji su kao prvoborci u Narodno-oslobodilačkom ratu uhvaćeni i streljani od albanskih balističko-fašističkih okupatora.

DUŠAN II DE (XX), - sin Abide III Defterdarević. Rođen u Trebinju. Otac mu je sigurno pravoslavni Jugosloven i Abida je prva kćerka Defterdarevića-Resulbegovića, koja se udala za jednog hrišćanina, sigurno iz ljubavi, ne pitajući za vjersku podvojenost.

DUŠAN III (1964), - prvi sin akademika Kaplana Resulbegovića-Burovića i Vere. Rođen u Ljušnje (Albanija). Njegovim roditeljima nije dozvoljeno da ga registriraju tim slovenskim imenom, pa u tamošnjim matičnim knjigama nosi albansko ime ARBEN. Štaviše, registriran je i kao vanbračno dijete, na ime njegove majke, jer joj albanske vlasti nisu dozvolile da registrira brak sa jednim stran-

cem, jugoslovenskim emigrantom. U šestoj godini života, čim mu je otac uhapšen kao politički protivnik Envera Hodže, interniran je sa majkom i sestrom u blatišta Muzećeje, gdje je još tada, kao dijete, bio primoran da radi najteže fizičke poslove za parče kukuruznog hljeba. Za sve ovo vrijeme tamnovanja njegovog oca, osuđen na 43 godine, nije mu dozvoljeno ni da ga vidi, ni da mu piše, pa ni da čuje njegovo ime. Nisu mu dozvolili ni da održava bilo kakve veze sa rođacima oca, ni sa onima u Albaniji, kamoli sa onima u Jugoslaviji. I kad mu je stric Dino došao da ga vidi, nisu mu to dozvolili. Postavili su mu i drugog „oca“ i nastojali da ga ubjede da mu je upravo taj otac. Čim je malo odrastao, zato što se usudio da pita za svog oca, pošao je i do vrata zatvora da ga vidi, uhapšen je, insceniran mu je sudski proces, tobože da je ukradio sapun za pranje robe u vrijednosti od 7 dolara, i kažnjen na 7 godina najmonstruoznijeg zatvora. Prije hapšenja oženio se Suzanom, kćerka Ša-

bana Ahmeti, iz Korče (Albanija), koja je odmah ostala u drugom stanju. Na dan hapšenja Dušana bila je u petom mjesecu bremenitosti. Enverovci su joj skočili nogama na trbuh i tako je primorali da pobaci. Poslije toga ona više nikada nije ostala u drugom stanju, pa je i to jedan od razloga što je i ovaj brak, kao i onaj njegovog oca, razoren. U zatvor su ga inficirali tuberkulozom, pa su učinili sve i da ga steriliziraju, da ne bi imao poroda i da tako, za njegovog oca, koji je danas poznat u svijetu kao **famous Albanian dissident and historian** (New York University), više niko ne pita i ne traži vlastima računa. Po izdržanoj kazni prebjegao je iz Albanije u Jugoslaviju, kao u svoju domovinu, ali su ga Titoisti vratili i predali ga albanskim vlastima. Jedno je vrijeme živio u Tirani bez posla, maltretiran kao sin Akademika Kaplana, koji je u međuvremenu uspio da prebjegne za Švajcarsku. Enverovci su pokušali da ga upotrijebe i huškaju protiv oca, ali on bježi za Italiju, gdje sada živi i radi u Padovi kao običan fizički radnik. Uz pomoć oca, počeo je da uči srpsko-hrvatski jezik, pa i da piše. Do sada je objavio ova djela: **AKADEMIK PROF. DR KAPLAN BUROVIĆ** (Ulcinj, 1994), **DJELA AKADEMIKA BUROVIĆA** (Ulcinj, 2002) i **OTAC KOSOVA** (Ulcinj, 2004). Mnogi su mu članci rasuti po raznim listovima i časopisima, a suautor je i u djelima **DIVERSIJA AKADEMIKA BUROVIĆA** (Ulcinj, 2004) i **BOJANA - ZASTAVA DISIDENCIJE** (Ulcinj, 2005). Pošto se liječio od steriliteta, oženio se po drugi put Vlahinjom Anila Muzaka, iz Ljušnje, koja mu je rodila sina Aleksandra V.

DUŠANKA I (1921-1996), - treća kćerka Simeona i Radojke. Rođena u Čajniču, gdje je primila osnovno obrazovanje. Udala se za Ratka Đokića i živjela u Sarajevu, gdje je umrla i sahranjena, ne ostavljajući za sobom poroda.

DUŠANKA II (1966), - jedina kćerka akademika Kaplana Resulbegovića-Burovića i Vere. Rođena u Ljušnje (Albanija). Poslije hapšenja oca bila je internirana i svakako zlostavljena, pa su je uveče, pred samo puštanje oca iz zatvora, masakrirali sred Tirane. Udala se za Vlaha Aleksa

Bregu, iz Tirane, i rodila sina Luka VI. Pošto mu brak razoriše Enverovci, prebjegla je za Italiju i, otuda, za Švajcarsku. Živi i radi u Ženevi. Vlada izvrsno albanskim, italijanskim, francuskim i pomalo srpsko-hrvatskim, pa i njemačkim jezikom. Bavi se pisanjem. Vidi na str....

DUZA (1934), - prva kćerka Džemšira Burovića i Hajrije. Rođena u Čitluku oko 1934. Udata, sa djecom.

DŽ.

DŽAFER I (1884- ?),- prvi sin Ismaila II Burovića sa Muhovićkom. Rođen u Čitluku oko 1884. godine, gdje se bavio poljoprivredom. Ne pamti se s kim se oženio, ali se pamti da je imao sina Rahima II, kao i 4 kćerke, od kojih se pamte imena samo dvije prve: Sutka i Bisera I.

DŽAFER II (1949),- jedini sin Rahima I i Hajre. Rođen u Čitluku, gdje je primio osnovno obrazovanje. Živi i radi u Sjenici. Konduktar je autobusa Sjenica Transport, na relaciji Sjenica - Novi Pazar. Oženio se Muhrom, iz Breze. Djeca: Alen I, Amko + 3 kćerke.

DŽAFER III (1950),- jedini sin Rahima II. Rođen u Čitluku, oko 1950. Oženjen, ima sina Alana.

DŽAFER IV (2000),- jedini sin Rahima III. Rođen u Čitluku oko 2000. godine, gdje živi pored roditelja.

DŽANO I RE (1893-1971),- prvi sin Dželjadin-bega I i Sebijе. Rođen u Ulcinju. Bio je pomorac i službenik Lučke kapetanije u Baru, Ulcinju i na Bojani (Sv. Nikola). Za vrijeme okupacije Ulcinja od italijansko-albansko-njemačkih fašista izrazio se pospudno za albansku bijelu kapicu, koju su prisilno stavili na glavu i našim crnogorskim muslimanima, da bi ih prikazali kao Albance, a po mogućnosti i da ih albaniziraju. Zato je uhapšen i proveo neko vrijeme u zatvoru. Po drugi put ga hapse kad mu je sin Dževdet pošao u partizane. Poslije rata se hapsi po treći put, od Titoista, a u vezi sa intrigiranjem protiv sina Dževdeta, sada major JNA. Pošto su u Dževdetovu biografiju napisali da su mu otac i brat Kaplan «narodni neprijatelji», Džanu priznaju punu nevinost i puštaju ga iz zatvora. On je prvi musliman Ulcinja koji je uveo u svoju kuću sto i stolice, kasnije i fotele, pa i rakiju, ma da je sâm nikada nije pio. On je prvi koji skida sa prozora mušebak i rekonstruiše kuću po principima moderne izgradnje, sa velikim prozorima. Njegova soba je imala šest velikih prozora, pa je bila svijetlija od ma koje druge u gradu. Sve je to učinio prije DSR, pa je i svoju kćerku Sebiju poslao u školu, stopama rođake Džemale. U to vrijeme muslimanke nisu pohađale školu. Izuzetak su činile neke kćeri Resulbegovića. Džano je bio sklon novom, modernom životu, pa i bratstvu i jedinstvu, ne samo među vjerama Jugoslavije, već i šire, među narodima. On je svo- jim sinovima i kćerkama našao kumbare među hrišćanima i praktikovao kumovanje kao niko drugi u Ulcinju. Bajram su mu uvijek čestitali hrišćani, pa je za njih i uveo rakiju, sto i stolice. I on je išao hrišćanima na njihove praznike. Njegov sin Dževdet je prvi «musliman» Ulcinja koji se ženi hrišćanskom Crnogorkom i daje svojoj djeci čisto nacional- na, jugoslovenska imena. Poslije Džemale, Džanova žena je među prve muslimanke grada koja skida feredžu. Ubijen je u Ulcinju odmah poslije hapšenja u Albaniji njegovog sina Akademika Kaplana, da ne bi imao ko da pita za njega i da se ne bi saznalo da je potpuno nevin u zatvor. Oženio se Nurijom, kćerkom Lja-

tifa Metanovića, Ulcinjanin, porijek- lom iz Gorane (oblast u okolini Ulcinja, nastanjena isklju- čivo Crnogorcima). Djeca: Dževdet, Sebijа, Ljatif III, Kap- lan, Dževahira II, Dželjadin II, Muharen II i Hajrudin.

Alaida i Aksa.

DŽANO II RE (1975),- drugi sin Dželadina II Resulbego- vića i Mirsade. Rođen u Ulcinju. Šk-olovao se i odrastao u Hanoveru (Njemačka), pa se vratio u Ulcinj, gdje živi i radi u restoranu ADA, na rijeci Bojani. Oženjen je sa Zulhajom, kće-rka Dževdeta Vukovića, iz Ulcinja. Djeca :

DŽAVIT I RE (1931-1995),- drugi sin Šoućet-bega I i Mejreme. Rođen u Ulcinju. Pošto je završio osnovno obra- zovanje i neke kurseve, bavio se krojačkim zanatom, a za- tim i trgovinom. Oženio se Sultanom, kćerkom Halila Mu- haremovića, iz Ulcinja. Djeca: Suada I, Ridvana, Hasim i Mirsada.

DŽAVIT II (2006),- jedini sin Faruka I Burovića i Trudy. Rođen u San Diego (SAD), gdje živi sa roditeljima.

DŽELIL (1885- ?),- drugi sin Rustema I. Rođen u Čitluku oko 1885, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se devo- kom iz obližnjeg sela, koja mu je rodila sina Rustema II i kćerku Zaliha. On je otac palog borca u Narodno-oslobo- dilačkom ratu, svog jedinca.

DŽELJADIN I RE (XIX-XX),- zvani Dino, drugi sin ma- jora Mehmed-bega XIV i Meleće. Rođen u Ulcinju. Bavio se pomorstvom. Oženio se Sebijom, kćerka Isufa Elezagića, iz Ulcinja. Djeca: Džano I, Zoja, Hašim II i Husnija (m) II. Kad mu je žena rodila kćerku, desila se u Ulcinju kraljica Zorka Karadorđević, koja kumuje novorođenčetu i daje joj svoje ime Zoja - kako su je zvali od miline u roditeljskom domu Knjaza-Kralja Nikole Petrovića.

DŽELJADIN II RE (1938),- zvani Dino, četvrti sin Džano-bega I Resulbegovića i Nurije. Rođen u Ulcinju. Od malena je bio po-morac, ali je u posljednje vrijeme živio i radio u Njemačkoj, odakle se zain-teresirao za svoga brata Kaplana, ne-vino hapžen u Albaniji, pa je bio i da ga vidi, ali mu albanske vlasti to nisu dozvolile: štoviše nisu mu dozvolile da vidi ni njegovu djecu. Po penzioniranju vratio se u Ulcinj, gdje provodi stare dane. Od prve žene Nezhajе, kćerka Raifa Biljali, iz Ulcinja, ima sina Gzima i kćerku Ferihaju. Od druge žene Mirsade, kćerka Ibrahim Tanovi- ćа, iz Sarajeva, ima sinove: Džana II i Safeta.

DŽEMAL I (Čitluk 1912-1975),- zvani Džemo, treći sin Habiba I sa prvom ženom. Rođen u Čitluku, gdje je primio

osnovno obrazovanje i bavio se poljoprivredom. Pošto od prve žene nije imao djece, oženio se po drugi put, sa Suhrom Harapović (ili Ćorović?), iz Novog Pazara (ili iz Ivangrada-Crna Gora?), udova Ahmeta Ćamovića, iz Kijevca (Sjenica). Djeca: Islam I i Nafija II.

DŽEMAL II RE (1936),- drugi sin Sulejman-bega V Resulbegovića i Hajrije. Rođen u Ulcinju. Oženio se Servetom Molabećiri, iz Ulcinja. Djeca: Sulejman VIII i Fićrija.

DŽEMALA RE (1918-2001),- jedina kćerka senatora Selim-bega I i Zulfije. Rođena u Ulcinju. Ona je prva muslimanka Skojevka i prva koja je vila zastavu emancipacije muslimanki grada, okoline i čitave Crne Gore. Udala se za oficira JNA Et-ema Odošića, iz Prijedora (Bosna) i živjela sa njim u Ulcinju. Djeca: Osman (umro nedorastao, 1950) i Adem. Vidi na str...

DŽEMIL RE (1933-1964),- drugi sin Mustafa-bega VI i Rabije. Rođen u Ulcinju, gdje je primio osnovno obrazovanje. Bio je električar, a bavio se pomalo, kao amator, i slikarstvom. Omiljena tema njegovih slika bilo je more i brodovlje. Nije se ženio i nije ostavio za sobom poroda.

DŽEMILA I RE (XVII-XVIII),- jedina poznata kćerka Arslana I Resulbegovića. Rođena u H-Hovi. Upravljala je brodom kao kapetan i vitlala sabljom kao vitez. Udata u porodici Tulić. Umrula u Ulcinju, ostavila iza sebe samo jednog sina, od koga potiču svi Tulići Ulcinja. Vidi na str....

DŽEMILA II RE (XIX-XX),- četvrta kćerka Abdurahman-bega I i Najlije. Rođena u Trebinju. Udala se za Omer-bega Rizvanbegovića. Djeca: Avdo, Fahra, Nafa, Ismet, Zineta i Asim.

DŽEMŠIR (1887- ?),- treći sin Rustema I. Rođen u Čitluku oko 1887, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se devo- kom iz obližnjeg sela, zvana Hajrija, koja mu je rodila 2 sina i 3 kćerke: Šerif, Rašid, Duza, Šerifa i Ramiza.

DŽENAN (1995),- prvi sin Ćemala II i Safete. Rođen u Sjenicu, gdje pohađa osnovnu školu a pomaže i oca na poslu.

DŽENIS (2000),- drugi sin Ćemala II i Safete. Rodjen u Sjenici, gdje pohađa osnovnu školu.

DŽEVA: vidi DŽEVAHIRA.

DŽEVAHIRA I RE (XIX-XX),- prva kćerka veleslavnog Hasan-paše IV. Rođena u Trebinju. Udala se u Gacko, za Tahir-bega, sina glasovitog Smail-age Ćengića, opjevanog od Ivana Mažuranića. Ne znamo da li je imala poroda.

DŽEVAHIRA II DE (XX),- zvana Dževka, četvrta kćerka Nefize Resulbegović i Ibrahim-bega V Defterdarevića. Rođena u Trebinju. Ne znamo više ništa o njoj.

DŽEVAHIRA III (1930- ?),- zvana Dževa, druga kćerka Hazira i Muratke. Rođena u Čitluku. Udata sprva u Draže- viće (Duga Poljana), gdje je rodila i ostavila jednu kćerku. Godine 1958. iselila se sa svojim roditeljima za Tursku i sada živi u gradu Brusa, gdje se udala za jednog Turčina i ima djecu.

DŽEVAHIRA IV (1931- ?),- zvana Dževa, druga kćerka Hamze I i Ajke. Rođena u Čitluku. Udata, sa djecom.

DŽEVAHIRA V RE (1936),- druga kćerka Džano-bega I i Nurije. Rođena u Ulcinju. Udala se za Ulcinjanina Mifita Mavrića, član SKJ, sa kojim je njen brat Akademik Kaplan imao prisno prijateljstvo, pa ga ovaj pomogao i pri bjekstvu za Albaniju. Djeca: Nadžija, Mirza i Naim. Godine 1970, kada u Albaniji vrše posljednje pripreme za hapšenje Akade- mika Kaplana, da bi ga izolirali, vrše atentat na Mifita Mav- rića rukom Albanca Ibrahim Sadiku iz Ulcinja. Pošto su joj ubili muža, prepuštena svojoj sudbini, Dževahira se nekoli- ko godina borila sa svakakvim problemima, zatim se preu- dala za oficira JNA Pajazit Murtezan, iz Prizrena, sa kojim nije imala djece.

DŽENETA RE (2004),- kćerka Suada Resulbegovića i Amire Trupčić. Rođena u Baru. Živi u Zaljevu, kod Bara, sa roditeljima.

DŽEVDET RE (1924-2001),- prvi sin Džano-bega I i Nu- rije. Rođen u Ulcinju, gdje je završio građansku školu. Srednju školu je za-vršio u Pljevlje. Poslije DSR završio je Vojnu akademiju i Elektro-tehnički fa-kultet u Ljubljani. Skojevac prije rata i, u toku rata, član KPJ. Učesnik je par-tizanskih redove kao komunista. Pos-lijje oslobođena dostigao čin pukov-nika JNA. Jedan je od najznačajnihi Resulbegovća Ulcinja, koji je doprinio kao malo ko do-movini i narodu. Nekoliko puta mu je ponuđen položaj predsjednika Ulcinja, ali je odbio. Oženio se partizankom Paulina, kćerka Jovana Šabana, iz Ljubo-tinja, kraj Cetinja. Djeca: Republikanka i Ljubomir. Vidi na str....

DŽINOS RE (XVII-XVIII),- drugi sin admirala Arslan-bega I. Rođen u H-Novu. Poslije pada H-Novog u mletačke ruke 1687. godine, preselio se u Ulcinj sa ocem i braćom. Kažu da je bio strahovit junačina, pa i kvrgav, i da su ga po konstrukciji tijela i junaštvu nazvali tako, inače mu je pravo ime bilo nekako drukčije. O njemu piše Akademik Burović u romanu FANOLA. Poslije nekih bitaka i dvoboja u Ulci- nju, pošao je za Albaniju, gdje mu se izgubio trag. Po jednoj indikaciji njegovi su se potomci tamo prozvali DŽINOLI ili DŽINDOLI.

DŽIVAT RE (1954-2002),- drugi sin Arslan-bega VI i Nedžmije. Rođen u Ulcinju. Pošto je završio osnovno obra- zovanje i profesionalne kurseve, radio je u Ulcinju i bio poznat kao krojač, majstor. Oženio se Senadom, kćerkom Džavit Mile, iz Ulcinja. Djeca: Maida i Arslan VII.

Đ.

ĐORĐE I (1880-1928),- drugi sin Rista II i Stjepanije. Rođen u Čajniče, gdje se bavio trgovinom: imao je svoj dućan. Bili smo mu kod groba u Čajniče i godinu rođenja 1880. pročitali na njegovom nadgrobnom kamenu, dok nam je godinu njegove smrti dala njegova unuka Marina, koja nam je internetom dostavila i ostale podatke o njemu. Oženio se Savetom Jovašević. Djeca Vitomir i Tihomir.

ĐULASFIJA RE (1971),- jedina kćerka Mahbuba I i Mili-haje. Rođena u Ulcinju, gdje je završila osmogodišnju školu. Udala se za Mehmeta Zenka, iz Ulcinja, aktuelno (2007) potpredsjednik opštine. Djeca: Cano.

ĐULSUMA DE (XX),- peta kćerka Nefize Resulbegović i Ibrahim-bega V Defterdarevića. Rođena u Trebinju. Ne znamo za koga se udala. Djeca: Ibrahim (zvani Ibro), Esad i Inga.

ĐURAĐ (XVII-1694),- zvani Đuro, najstariji sin grofa Antona I. Rođen u Perastu oko 1645. godine. Plovio po morima kao kapetan ličnog broda, marcijale, sa kojim je ratovao protiv turskih gusara i pirata, a zajedno sa svojim bratom grofom Ivanom I. Imenom Juraj spominje se kod P.Butorca (knjiga BOKA, str. 89), a u vezi sa grofom Ivanom I i njegovom borbom protiv negropontskih gusara 1686. godine. Pokraj oca i braće, Ivana I i Jovana III, uzima učešće i u Morejskim ratovima, oslobađa Herceg Novi i juriša na Trebinje. Izgleda da je upravo tu, braneci oslobođeni manastir Tvrdošu, i poginuo. Ostavio je iza sebe sina Božidara, koji je isto tako bio kapetan ličnog broda.

ĐUZEPINA (XXI),- sa prezimenom Burović našli smo je na internetu: www.artito.arti.beniculturali.it. Spominje se sa imenom Giuseppina Zmajevich Burovich, u Pijačenza, Italija.

E.

EDI RE (XX), - sa prezimenom Resulbegović našli smo ga na internetu: www.grundschule-tegelweg.de i www.mirago.de. Sigurno živi u Njemačkoj. Mislimo da je od Resulbegovića Ulcinja.

EDIN I (1965), - drugi sin Hanefija II i Zenepe. Rođen u Sjenicu, gdje je primio srednje obrazovanje.

EDIN II (1986), - prvi sin Hasana VI Burovića i Nafije. Rođen u Čitluku.

EDINA I (1977), - jedina kćerka Nusreta II i Zike. Rođena u Čitluku. Udata u Brezi, Sjenica: Ima bliznake.

EDINA II RE (1984), - jedina kćerka zubara Jusrija Resulbegovića i Đultere. Rođena u Ulcinju.

EDINA III RE (1993), - jedina kćerka Gzima Resulbegovića i Mirsade. Rođena u Hanoveru (Njemačka), gdje živi sa roditeljima i školuje se.

EDIS (1993), - drugi sin Šabana II Burovića i Ismete. Rođen u Čitluku

EDITH (XX), - sa prezimenom Burovich našli smo je na sajtu Item Listing: www.filmmagic.com. Izgleda da je fotografistkinja.

EDMOND RE (1992), - jedini sin Gzima Resulbegovića i Mirsade. Rođen u Hanoveru (Njemačka), gdje živi sa roditeljima i školuje se na njemačkom jeziku.

EHLA (1915- ?), - prva kćerka Iljaza I i Hateme. Rođena u Čitluku oko 1915. godine. Udata u obližnje selo, sa djecom.

EJUB I (1900-1961), - prvi sin Zejneta II. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Jedno vrijeme, poslije DSR, bio je odbornik Čitluka u Rasno. Oženio se Đuzom Hazira Dacića, iz Cetanovića (Sjenica). Djeca: Mustafa VII, Mehmet XVIII, Ejub II. Otac je poginuloj borca u Otadžbinskom ratu.

EJUB II (1961-1993), - zvani Eško, treći sin Ejuba I i Đuze. Rođen u Čitluku nekoliko mjeseci po smrti svog oca. Srednje obrazovanje je postigao u Sarajevo, gdje je živio i radio kao konobar. Oženio se Esmom Kurtović, iz Sandžaka. Djeca: Armin, Amra i Cuna. Poginuo u Otadžbinskom ratu braneći Sarajevo. Našli smo ga na internetu, u Spisak poginulih branitelja Sarajeva, a pisao je o njemu i list DANI, Br. 251, 05. april 2002. Sve nam je ovo potvrdio i Sejfića, ko me ne rekoso ništa da ga već poznamo.

EJUB III (1968), - zvani Eško, prvi sin Adema II i Huljke. Rođen u Čitluku. Zajedno sa roditeljima iselio se za Lozane (Makedonija). Završio Srednju muzičku školu u Skoplje, pa se bavi muzikom. Oženjen, sa djecom.

EJUP IV (1975), - zvani Eško, jedini sin Mustafe VII i Bajre. Rođen u Čitluku. Srednje obrazovanje primio u Sarajevo, pa se vratio u Čitluk, gdje živi kao zidar. Neoženjen.

EKREM RE (1944), - zvani Pepo, drugi je sin mornara Husni-bega II Resulbegovića i Mejreme Metanović. Rođen u Ulcinju, diplomirao se na Ekonomskom fakultetu u Beogradu. Promjenio je nekoliko radnih mjesta: bio je i sekretar Opštinskog komiteta Saveza komunista Crne Gore za Ulcinj, pa i delegat na XII kongresu SKJ. U aprilu 1982. godine izabran je za predsjednika Izvršnog odbora Skupštine opštine Ulcinj. Kad mu je istekao rok, izabran je na tu dužnost po drugi put. Oženio se Igbalom, Seljatina Tulića, iz Ulcinja. Djeca: Violeta, Adriana, Sabina i Damir. Vidi na str...

EL`HAM RE (2007), - sin Suata Resulbegovića i Amire. Rođen u Baru. Živi u Zaljevu, kod Bara, sa roditeljima.

ELIBA DE (XX), - treća kćerka Nefize Resulbegović i Ibrahim-bega V Defterdarevića. Rođena u Trebinju.

ELMA RE (2000), - druga kćerka Baškima Resulobegovića i Hajke. Rođena u Ulcinju.

ELMAZA I RE (1936), - četvrta kćerka Husni-bega II i Mejreme. Rođena u Ulcinju. Udata za Muhamed Nuči-a, iz Đakovice (Kosovo). Živi u Ulcinju i u Sarajevo. Djeca: Zuhra, Mirsad, Aida i Gzim.

ELMAZA II (1942), - četvrta kćerka Čazima I. Rođena u Čitluku oko 1942. Udata, se djecom.

ELMEDINA (1982), - prva kćerka Rahmana i Ramize. Rođena u Sjenicu, gdje je završila Srednju tekstilnu školu i živi sa roditeljima.

ELVEDINA (1985), - druga kćerka Rahmana i Ramize. Rođena u Sjenicu, gdje živi sa roditeljima i pohađa školu.

ELVIR I (1974), - prvi sin Hamida II i Arife. Rođen u Sarajevu, gdje je završio srednju Mašinsku školu i živio sve do 1991. Sada živi u Francuskoj (Mobilierde) i radi u jednoj fabrici. Godine 1988 bio je prvak BiH u taek-wandou (karate). Oženjen Alisom Isa Mašovića, iz N.Pazara. Djeca: Hana III.

ELVIR II (1985), - drugi sin Iljaza III i Ifete. Rođen u Mobilierde (Francuska), gdje je primio srednje obrazovanje. Živi i radi u Milus (Fr) kao automehaničar. Neoženjen.

EMA (1937),- treća kćerka Šabana I sa trećom ženom – Ruvom. Rođen u Čitluku oko 1937. godine.

EMIN I (1969),- jedini sin Ibrahima VII i Katice. Rođen u Beogradu. Završio Mašinski fakultet. Živi i radi u Beogradu kao mehaničar. Oženjen Violetom, Beogradanka. Ima 3 djece.

EMIN II RE (1992),- jedini sin Nihata i Edite. Rođen u Novom Pazaru (Srbija). Živi sa roditeljima i školuje se u Ulcinju.

EMINA I (1920- ?),- prva kćerka Hamze I Burovića i Ajke. Rođena u Čitluku. Udata, sa djecom.

EMINA II RE (1996),- jedina kćerka Nihata Resulbegovića i Edite. Rođena u Ulcinju.

EMIR I RE (XXI),- jedini sin advokata Namika i Azre. Rođen u Mostaru. Našli smo ga i na internetu: www.home-c2i.net/. Bavi se muzikom u inostranstvo. Moguće u Norveškoj. Izgleda da je u srodstvu sa nekakvim FIOLIN RE.

EMIR II (1978),- zvani Cako, drugi sin Hamida II i Arife. Rođen u Odencourt (Francuska). Završio Fakultet engleskog jezika u Bezanson, gdje živi i radi kao profesor.

EMIR III (1990),- jedini sin Rahmana i Ramize. Rodio se u Sjenici, gdje pohađa školu i živi zajedno sa roditeljima.

EMIR IV (1993),- drugi sin Mahmuta i Hanade. Rođen u Gävle (Švedska). Učenik je osmogodišnje škole u Zenici.

EMIR V (1998),- sin Fikreta i Esme. Rođen u Sarajevu, gdje živi sa roditeljima i pohađa osnovnu školu.

EMIRA (1935),- prva kćerka Šabana I i Sulejme. Rođena u Čitluku oko 1935. Udata. Sa djecom.

EMRAH (2002),- sin Irfeta Burovića. Rođen u Novom Pazaru, gdje živi sa roditeljima.

ENEIDA RE (1995),- jedina kćerka Alije IV i Emine. Rođena u Ulcinju, gdje pohađa školu. Kao učenica V razreda škole "B.Strugar", 2006, uzela učešće na Likovnom konkursu učenika viših razreda osnovnih škola.

ENES (1987),- drugi sin Šaćira i Fahrije. Završio osmogodišnju školu u Rasni. Bavi se poljoprivredom.

ENESA (1970),- prva kćerka Nazifa III i Rabije. Rođena u Čitluku.

ENIS RE (1976),- drugi sin Mahbuba I Resulbegovića i Melihaje. Rođen u Ulcinju, gdje je završio osnovno obrazovanje i radio kao konobar. Sada radi kao inkasant komunalnog preduzeća. Oženio se Adrijanom Ramović, iz Ulcinja.

ENISA I (1975),- peta kćerka Nazifa III i Rabije. Rođena u Čitluku.

ENISA II (1989),- jedina kćerka Šaćira i Fahrije. Rođena u Čitluku, završila osmogodišnju školu u Rasni. Živi sa roditeljima. Upotrebljava kompjuter i internet.

ENVER I RE (1927-1980),- četvrti sin Iljaz-bega II i Vafrije III Resulbegović. Rođen u Trebinju. Završio Pravni fakultet u Zagrebu. Bio je sekretar hidrocentrale na Trebišnjici. Oženio se Sadžidom iz poznate Trebinjske kuće Fetahagić, gdje je i slavni Osman-paša I Resulbegović udao svoju jedinu poznatu kćerku. Djeca: Iljaz V i Lejla.

ENVER II (1972),- četvrti sin Rašida IV i Ramize. Rođen u Čitluku. Živi i radi u Njemačkoj. Neozženjen.

ERNEST (XIX),- najstariji sin guvernera Ivana III Burovića. Rođen u Herceg Novi. Školovao se u Italiji, gdje je stekao odlično obrazovanje, pa se istakao u diplomatskoj službi Mletačke Republike, koja ga često imenovala i kao svog ambasadora. Za posebne zasluge imenovan je i guvernerom Brača i Budve, na koju je dužnost naslijedio svog oca. Vidi na str...

ERVIS I (XX),- sa prezimenom Burović našli smo ga 2007. godine na sajtu JOURNAL L'ALSACE: www-internet.alsapresse.co.

ERVIS II, - vidi LUKA VI.

ESMA I DE (XX),- prva kćerka Atije Resulbegović u braku sa jednim Defterdarevićem. Rođena u Trebinju. Udata u porodicu Varešlija. Ima sina Faruka II.

ESMA II RE (1908),- četvrta kćerka Abdurahman-bega III i Ljafje. Rođena u Ulcinju. Udala se u Bar za Aliju Fazlića. Djeca: Afifa, Jalduza, Šerifa, Kemal, Nadira, Safera i Rubija.

EŠKO: vidi EJUB.

EŠREF RE (1926),- drugi sin Iljaz-bega II i Vafrije III Resulbegović. Rođen u Trebinju. Završio Medicinski fakultet u Zagrebu 1958-62 i specijalizirao za ortopedske službe. Oženio se okulistikinom Meliha, kćerkom Saliha Veizovića iz Bosanskog Šamca. Za vrijeme posljednjeg rata prebjegao je u Crnu Goru i živio u Ulcinju, kod rođaka Selima IV Resulbegovića. Pomogao mi je 1993. godine pri dopunjavanju genealogije trebinjskih Resulbegovića. Djeca: Sead i Namik.

ETHEM RE (XIX), jedini sin Hamzi-bega i Habibe. Rođen u Trebinju. Ostavio je iza sebe samo kćerku Fevkiju.

Ethem-begom se gasi muška grana slavnog Hasan-paše IV Resulbegovića, zamjenika hercegovačkog vezira Ali-paše

Rizvanbegovića.

F.

FADIL (1977),- drugi sin Selima II i Mejre. Rođen u Sarajevu. Živi sa roditeljima, neoženjen.

F.BUROVICH (XX),- na internetu, sajt PUBLICAT, našli smo: *M.A.Vaksman and F.Burovich : Two approaches to study surface light - induced drift arising from angular-dependent scattering.- Presented at the ACS National Meeting, April 13-17, 1997, San Francisco, California.* Nema sumnje da imamo posla sa jednim naučnikom naših dana, koji pripada Burovićima Italije.

FAIK (1968),- četvrti sin Hanefija i Ramize, blizanac sa Fakom. Rođen u Čitluku oko 1968. godine.

FAKO (1968),- peti sin Hanefija i Ramize, blizanac sa Faikom. Rođen u Čitluku oko 1968.

FAHRIJA RE (1885-1933),- prva kćerka Hodo-bega I Resulbegovića i Rukije. Rođena u Ulcinju. Udata, sa djecom.

FARUK I (1965),- drugi sin Ljutvija i Mejreme. Rođen u Čitluku, gdje je primio osnovno obrazovanje. Živi i radi u SAD, grad San Diego, kao majstor u građevinarstvu. Oženio se sa Amerikankom Trudy, iz San Diega. Djeca: Zerina, Samira i Džavid II.

FARUK II DE (XX),- jedini sin Atije Resulbegović i jednog Defterdarevića. Rođen u Trebinju.

FARUK III RE (1981),- sin pravnika Sari Resulbegovića i Servete. Rođen u Ulcinju.

FATBARDA RE (1957),- druga kćerka Nailja i Minire. Rođena u Ulcinju, gdje je završila gimnaziju. Radi u Komercijalnoj banki Ulcinja. Udata za Iljaza Kroma iz Ulcinja. Djeca: Blerim i Burim.

FATIMA I RE (1904-1987),- zvana Tuše, treća kćerka Abdurahman-bega II i Ljafē. Rođena u Ulcinju. Ona je jedna od prvih muslimanki grada Ulcinja koja je pohađala školu uz svoje hrišćanske drugarice i radila samopregorno za emancipaciju muslimanki, pokraj rođake Džemale. Udali je za mornara Hasan (zvani Cafo) Tulić, iz Ulcinja, koga je kao svog vjerenika čekala punih 15 godina, pošto je bio hapšen u inostranstvo, u Tunisu. Djeca: Selatin, Idriz, Džemal, Muzafer, Banuja i Serveta. Vidi na str...

FATIMA II (1930- ?),- zvana Fata, druga kćerka Tahira II, od druge žene - Fane. Rođena u Čitluku. Udata za Murata Šaba Redžovića. Djeca: 3 sina i 2-3 curice.

FATIMA III (1932),- druga kćerka Latifa I Burovića. Rođena u Čitluku oko 1932. Udata, sa djecom.

FATIMA IV (1948),- zvana Fatka, treća kćerka Huzeira i Muhre. Rođena u Čitluku oko 1948. Udata, sa djecom.

FATIMA V (Zagreb 1972),- jedino dijete Fehima Burovića

i Barice iz Hrvatske. Srednju školu završila u Zagrebu i, poslije majčine smrti, otišla u SAD: na universitetu of Detroit mercy završila biokemiju, a na Purdue universitetu doktorirala. Udala se za Francuza Jean-Marie Le Corre, stručnjak za atomsku energiju. Godine 2005. Preselila se u Uppsalu (Švedska), gdje aktuelno živi i radi na Uppsala universitetu, Institut Ludwig Cancer. Djeca: Lejla (2001 i Luka (2004). E-mail: fatima.burovic@gmail.com

FATIMA VI (XX),- našli smo je na internetu, sajt AACR 2005: proteomics.cprmap.com. Kao i na sajtu PROGRAM: program.pdf. Izgleda da se bavi medicinom i da je specijalista za liječenje tumora, spominje se i kao neuropatolog. Moguće da živi u Italiji, jer smo je našli i na internetu: www.messaggerie.it.

FATIMA VII (1984),- prva kćerka Vahida Ramize. Rođena u Čitluku oko 1984.

FAZLIJA RE (XIX),- drugi sin Hadži Haki-bega I Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Oženio se Hatom, kćerkom Ibrahim-paše IV Resulbegovića. Za njihove potomke nemamo podataka.

FEHIM I (Čitluk 1932-),- zvani Feho, drugi sin Murata I i Džemke. Neškoloivan, bavio se jedno vrijeme u svom selu svakojakim poslovima, zatim prelazi u Sarajevo, gdje se zaposlio kao građevinski radnik. Iz Sarajeva prelazi u Zagreb, u fabriku ulja "Zvijezda", gdje se oženio Hrvaticom Barica Bucar, iz jastrebarskog s. Zumbar. Pošto mu je umrla žena, vratio se u Sarajevo i više se nije ženio. Tako se ova grana ugasila. Djeca: dr Fatima V.

FEHIM II RE (1939-1977),- prvi sin Rašid-bega II i Adlije. Rođen u Ulcinju. Poginuo je neoženjen u saobraćajnoj

nesreći.

FEHIM III (XX), - našli smo ga na internetu sa prezimenom Burović. Dana 30.01.2006. godine, u Nürnberg (Njemačka), moguće je regrutovan u vojsci ili je nas-tradao.

FEHIM IV RE (1995), - treći sin Selima IV i Afrodite. Rođen u Napoli (It.). Živi i školuje se u Ulcinju pokraj svojih roditelja.

FEHIMA I (1936), - druga kćerka Šabana I i Sulejme. Rođena u Čitluku oko 1936. Udata, sa djecom.

FEHIMA II (1976), - kćerka Bahtjara i Ramize. Rođena u Sjenicu oko 1976. Udata, sa djecom.

FERIHAJA RE (1965), - jedina kćerka Dželjadina II Resulbegovića i Nezihaje Biljali. Rođena u Ulcinju, gdje je primila osnovno obrazovanje. Udala se za Olivera Tulića iz Ulcinja. Domaćica. Djeca: Edvin i Diana.

FETIHA (1966), - prva kćerka Nasufa od treće žene – Fa- time. Rođena u Tuzinju - Sjenica. Školovala se u N-Pazaru i Sarajevu, gdje je završila studije za višeg medicinskog inžinijera. Radi kao glavni laborant u laboratorij medicinskog centra N-Pazara. Udala se za Sabahudina Biševića, iz Beo- grada. Djeca: Alma (2002).

FEVKIJA RE (XX), - jedino dijete Ethem-bega (posljednji sin veleslavnog Hasan-paše IV). Rođena u Trebinju. Udala se u hercegovačku porodicu Beširović. Djeca: Senada i Sadija. Ovim kćerkama ona je nastavila žensku granu slavnog djeđe Hasan-paše

FIĆRIJA RE (1968), - kćerka Džemala II Resulbegovića i Servete. Rođena u Ulcinju.

FIKRET (1968), - treći sin Šerifa i Hajre, koja je umrla na porođaju sa narednim djetetom, kćerkom. Rođen u Čitluku. Srednju Građevinsku školu završio u Sarajevu, gdje živi i radi kao građevinar. Oženio se Esmom Jusufović, iz Orizara (Makedonija). Djeca Emir V i Almedina II.

FIOLIN RE (XXI), - našli smo ga na internetu: **Error!**

Hyperlink reference not valid..c2i.net/. Izgleda da je u srodstvu sa Emirom RE.

FIRDUS (1925- ?), - jedini sin Hazira i Muratke. Rođen u Čitluku, gdje je primio osnovno obrazovanje i bavio se poljoprivredom. Oženio se Nemom Biljala Bihorca. Djeca: Bešir II + 1 sin i 2 kćerke. Od 1958. godine iselili su se za Tursku i sada žive u grad Brusa.

FJOLA RE (1996), - kćerka Mustafe VI i Rabiye. Rođena u Ulcinju, gdje pohađa školu.

FRANICA (1780), - jedina kćerka Grofa Jovana IV. Rođena u H-Novu, oko 1780. Austrijski okupatori joj ubijaju oca i hapse brata. Pokušala je da pobjegne za Grčku sa svojom tetkom Groficom Sofijom, sestra njenog oca, ali se hvata, hapsi, zlostavlja i maltretira, o čemu raspolažemo i dokumenta. U arhivski fond Opštine H-Novu, godina 1882, 27.II, br. dje. prot 116, čuva se dokumenat, po kome neki Vaso, kako stoji u potpisu, javlja Opštini da grofica Frane Burović živi ispod njega i da pali vatru, a nema kamina (ognjišta), pa kako on ima iznad dvije sobe, u kojima su „ufficiali“, i u njima vojne uniforme vrijednosti od 3000 forinti, to moli da se ista opomene da to ne radi. Grofica je pozvana od vlasti i naređeno joj je da ne pali vatru kad nema ognjišta. Umrla je u H-Novu, usamljena i sirota, sigurno bez poroda, jer se izgleda nije udala.

FRANK (XX), - Burović Italije. Rođen u Noventa di Piave (Venecija). Obreo se i živio jedno vrijeme u Sion, Švajcarska. Oženio se Annom, koja joj je rodila sina imenom Petar II. Moguće je da su poslije DSR pošli za sinom u Afriku, grad Cotonou, država Benin, gde su sigurno i preminuli. Na internetu za njega piše: *“Es dable mencionar que también participo del Congreso un representante de la Asociacion Amigos de La Trochita, el Sr. Francisco Burovich quien fue el encargado de exponer sobre el Viejo Expreso Patagonico, obteniendo La Trochita un destacado reconocimiento en el marco del Congreso y sus asistentes.”*

FUAT I RE (1957), - treći sin Arslan-bega VI i Nedžmije. Rođen u Ulcinju. Završio je srednju građevinsku školu u Prištini. Radi u Građevinskom preduzeću “Primorje” u Ulcinju. Oženio se Hiljom, kćerkom Dauta Murtovića iz Ulcinja.

FUAT II RE (1964), - jedini sin Nazifa i Hamide. Rođen u Ulcinju.

G.

GACO (XX), - zvani Daria, sa prezimenom Burović našli smo ga na internetu 25.IX.2007. Piše da je *“lider radne grupe za izradu nekakvog seminarskog rada”*.

GANO RE (1953), - treći sin Rašida III i Adlije. Rođen u Ulcinju. Završio je trgovačku školu. Vlasnik je preduzeća za eksport-import REAL ESTATE u Ulcinju. Više godina je bio i preduzimač male gradske plaže, predsjednik ulcinjskog Rotari kluba. Oženio se Pašom, kćerkom Hamdije Hasanagića iz Ulcinja. Djeca: Mersiha I, Čazim II i Adlija.

GIO: vidi JOVAN.

GIOVANI ili **GIOVANNI**: vidi JOVAN. Svim Burovićima sa imenom JOVAN, često i onima sa imenom IVAN, po mletačkim dokumentima, na italijanski jezik, ime im se bilježi GIOVANNI, ili GIOVANI.

GIUSEPPINA (XIX), - sa prezimenom Burovic-Zmajevic spominje se u dokumentu (od 05.XI.1859) o sabli koja se pripisuje Petru Velikom “offerta in vendita all’Armenia”, zajedno sa Matteo B-Zmajevic. Našli smo je na sajtu CONSULTAZIONE ARCHIVO:www.artito.arti.beniculturali.iz.

GLIGOR I (1882-), - zvani Gliša, treći sin Rista II i Stjepanije. Rođen u Čajniče. Radio je sa braćom u kovačko-bravarskoj radionici oca. Oženio se Miljevom Bajčetić, iz Rogatice. Djeca: Veselin II, Dragica I, Vladimir I, Slavko I, Despot.

GLIGOR II (1972), - zvani Gliša, sin Blagoja i Iljone-

Katarine. Rođen u Duizburg - Njemačka. Završio studije za televizijskog tehničara i radi u Duizburgu kao tehničar ser- visa. Ima sina Slavko III.

GORAN KA (XX), - sin Hajra I Kapetanovica. Istakao se u Otadžbinskom ratu pored Alije Izetbegovica.

fakul-tetu. Udala se razvela poslije radi u Nje-mačkoj. Djeca: Natalija (1983).

GORDANA I (1954), - zvana Goca, prva kćerka Vitomira i Stojanke. Rođena u Beogradu, gdje se diplomirala na Veterinarskom se za Milana, pa porođaja. Zivi i

GRETTA (XX), - sa njenom fotografijom i prezimenom Burović našli smo je na sajtu PRE-MIER EVENTS: www.blacktiestlouis. com, gdje piše: *“planning services and promotional tools for St.Louis’s non profit organization and the philan-tropists...”*

GRGUR I (1585-1669), - prvi sin grofa Nikole I. Rođen u Perastu. Porastao je i vaspitao se na plaubi broda kao običan gusar i pirat, pa i kao kapetan broda. U mladosti je bio jako uznemirene prirode. Više puta je izveden i pred sud i kažnjen novčano. Kasnije se smirio i postao uzoran građanin, pa su ga izabrali u Malo Vijeće i za pretstavnika bratstva Burovića, i za vojvodu, i za suca, pa i za kapetana Perasta. Ostavio za sobom sinove : Trifun II i Nikola III. Vidi na str...

GRGUR II (1665-1712), - drugi sin grofa Vicka I. Rođen u Perastu. U Drugom Kandijskom ratu borio se po Hercegovini uz svoga strica grofa Ivana I. Godine 1710 izabran je za kapetna Perasta. Istog momenta pozvao na dvoboj peraškog plemića Vicka Bujovića za njegovo nekorektno držanje prema građanima, a koji je bio poznat kao junak. I - ubi ga. Tada je za njim raspisana mletačka poternica. Ubijen je u Ulcinju, izdajom od jednog muslimana. Za njega su se osvetili muslimanski rodaci - Resulbegovići Ulcinja. Nije ostavio nasljednika. Vidi str....

GRGUR III (1730-1775), - drugi sin Grofa Stanislava Burovića i Marjete. Rođen u Herceg Novi oko 1730. Našli

smo ga na sajtu IZ HRVATSKE VOJNE POVIJESTI: www.hrcak.srce.hr. Izgleda da je bio oficir Mletačke ratne mornarice i da je njegov sin Grof Alojzije.

GZIMO RE (1962),- prvi sin Dželadina II i Nezhaje. Ro-

đen u Ulcinju. Osnovno obrazovanje primio u Ulcinju a srednje u Bremen (Njemačka). Živi i radi u Hanoveru (Njemačka). Oženio se Mirsedom, kćerkom Rifata Malokraja, iz Ulcinja. Djeca: Edmond i Edina III.

H.

HABIB I (1885- ?),- drugi sin Ujke I sa Cetanovićkom. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Ženio se dva puta. Od prve žene ima ovu djecu: Šemsedin I, Bećir II i Džemal I. Od druge: Hakija IV, Abida II i Ramiza I.

HABIB II (1947),- treći sin Hakija IV i Ramize. Rođen u Čitluku, gdje je primio osnovno obrazovanje. Živi i radi u Sarajevu kao građevinski radnik. Oženio se djevojkom iz Prijepolja. Djeca: 1 sin i 1 kćerka.

HABIBA I RE (XIX-XX),- jedina kćerka Agan-bega i Begane. Rođena u Trebinju. Umrula neudata.

HABIBA II RE (XIX-XX),- prva kćerka Abdurahman-bega I Resulbegovića i Najlije. Rođena u Trebinju. Udala se za Hamzi-bega Resulbegovića. Ostavila je iza sebe kćerku Nafiju i sina Ethema.

HABIBA III RE (1929-2000),- prva kćerka Hysni-bega II i Mejreme. Rođena u Ulcinju. Udala se u Bar za Sulejmana Krčikovića. Djeca: Nuriya, Ruždija, Hatmana, Razija, Sabri, Senad i Vahidin.

HADŽIJA I (1855- ?),- zvani Hadžika, prvi sin Ujke I sa Cetanovićkom. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženjen djevojkom iz obližnjeg sela. Djeca: Murat, Rasid II, Naja, Ahmet III, Ujka II i Muhra.

HADŽIJA II (1945),- zvani Hadžo, treći sin Ujke II i Ramize. Rođen u Čitluku. Živi i radi kao zidar u Sarajevu. Oženio se Zurifom Sadrje Camovića, iz Kijevaca (Sjenica). Djeca: Adis, Admir, Almedina I + 1 kćerka.

HAFIS (1958),- treći sin Hanefija I i Ramize. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Našli smo ga na internetu BOŠNJACI: www.genocities.com. Izjavljuje da je u toku Otadžbinskog rata (1993) uhvaćen od suprotne strane i teroriziran zajedno sa njegovim starijim bratom Advija. Oženjen djevojkom iz Džerekara (Sjenica): ima dvoje djece.

HAJDAR I DI (XVII-XVIII),- prvi sin hadži Hasan-bega I Resulbegovića. Rođen u H-Novu. Prije godine 1711. spominje se kao dizdar Trebinja, na koju je dužnost sigurno zamjenjivao svog oca. Ne znamo koga je ostavio za sobom, ali se zna da su se sinovi dizdara hadži Hasan-bega prozvali DIZDAREVIĆI i naslijedili ovoga na položaj dizdara Trebinja sve do 1835. U Herceg Novi su se po ocu prozvali i HADŽIHASANOVIĆ.

HAJDAR II (1770- ?),- ne zna se kako mu se zvao otac, ali se pamti da je on prvi stigao u Čitluk iz Plava i, pored prezimena Burović, često se nazivao i skraćeno BURO. Sigurno se rodio u Plav (Crna Gora), negdje oko 1770. Godine. Zbog krvne osvete iselio se iz Plava. U potražnji mjesta gdje će se nastaniti, stigao je u Čitluk. Jahao je bijelog konja i nosio je sablju i topuz, pa i ubojno koplje. Pošto je u Čitluku dvobojem odbranio Sulj Topal Kurtovića od čovjeka koji ga napastvovao, ovaj ga primi za čehaju (čuvar i administrator čifluka). Tu se bavio svim poslovima zemljoradnje i stočarstva, ali je ponajviše vitlao sabljom, kao uostalom i svi Burovići do njega. Kurtovići su mu dali za nevjestu i svoju kćerku. Pošto mu ona nije rodila nasljednika, oteo je Srbinu-Crnogorcu iz Kolašina kćerku, pa mu je ova pravoslavka rodila 3 sina: Zejnel I - zvani Zeko, Ujka I i Nezir I. Kćerke mu se ne pamte. Od potomaka ova tri brata stvoreno je čitavo pleme Burovića muslimanske vjere, pa su se prema imenu svog pradjede podelili u tri bratstva: Zekovići, Ujkići i Nezirovići.

HAJDAR III RE (XIX-192..),- drugi sin vojvode Arslan-bega V. Rođen u Ulcinju. Oženio se Vasvijom Ahmetagić iz Ulcinja. Djeca: Zejnel II, Juna, Memin, i Arslan VI.

HAJDAR IV RE (1936-1948),- prvi sin profesora Zejnel-bega II Resulbegovića i Filje Kapetanović. Rođen u Ulcinju. Umro mlad.

HAJDAR V (1970),- šesti sin Saliha X, sa drugom ženom - Ajšom. Rođen u Čitluku oko 1970. Ne zna se koga je ostavio za sobom.

HAJRIJA I (1929),- prva kćerka Hajra II i Hamide. Rođena u Sjenicu, gdje je primila os-novno obrazovanje. Čim je napunila 14-tu godinu otišla je u partizane i borila se za oslobođenje svoje domo-vine. Poslije rata primila je u Prištini srednje obrazovanje i udala se za ofi-cira Halita Morinu, iz Prizrena. Zbog oca, brata i muža, svi antititoisti, bila je persekutirana. Djeca: Jasminka (1949) i Šukrija (1958). Vidi na str.....

HAJRIJA II (1937),- prva kćerka Ćazima I. Rođena u Čitluku oko 1937. Udata, sa djecom.

HAJRIJA III (1944),- zvana Hajra, prva kćerka Hakija IV i Ramize. Rođena u Čitluku. Udata za Šabana Rustema Dacića, brat od snahe, u Cetanoviće. Djeca:2 sina i 2 curice.

HAJRIZ (1944),- jedini sin Paša i Pembe. Rođen u Čitluku oko 1944. godine. Bavi se poljoprivredom. Oženio se i ima jednog sina i dvije kćerke.

HAJRO I KA (19...),- potomak veleslavnog Sabit-paše III Resulbegovića-Kapetanovića. Hajro je poslije DSR postigao visoke državne položaje u saveznoj vladi Jugoslavije. Njegov sin, Goran, isto tako se istakao pored Alije Izetbegovića.

HAJRO II (1906-1961),- jedini sin Rašida i Bahtije. Rođen u Čitluku. Svršio srednju školu u Sjenici. Jedan je od osnivača prvih komunističkih ćelija Sjenice. Prvoborac u Narodno-oslobodilačkom ratu, zatim disident, antititoista. Menjao mnoge poslove. Umro na dužnost direktora Sjeničke crepare. Oženio se Hamidom, kćerkom Ujkana Bibića, iz Uglja (Sjenica). Djeca: Hajrija I, Hanefija II (m), Hamdija II, Remzija I, Vehbija, Mehmet XVI, Rifat II, Jusuf XI, Zineta III i Ćemal II. Vidi str...

HAJRO III (1977),- jedini sin Rifata II i Fatime. Rođen u Sjenicu, gdje je stekao srednje obrazovanje.

HAJRUDIN RE (1943),- zvani Hajro, šesti sin Džano-bega I i Nuriye. Rođen u Ulcinju. Više studije završio u Podgorici. Kapetan JV u rezervi. Živi i radi u Ulcinju, gdje se bavi i pisanjem, pa i naučnim radom. Oženio se dva puta. Od prve žene, Remze, kćerka Seita Redžepovića, iz Sarajeva, ima troje djece: Suat, Amina i Skender. Od druge žene, Ajše, kćerke Ramazana Dragovića iz Kajine Ulcinja, ima kćerke: Nuriya III i Arlinda. Vidi na str....

HAKIJA I RE (XIX),- drugi sin Muhamed-Ali-bega I (MEHMET V). Rođen u Trebinju. Završio više teološke studije i bio u hadžiluk. Hercegovački vezir Ali-paša Rizvanbegović imenovao ga svojim blagajnikom. Ženio se više puta. Djeca: Abdurahman I, Fazlija (m), Sejdića (m), Vasvija I i Hamid. Vidi na str...

HAKIJA II RE (XIX-XX),- drugi sin Abdurahman-bega I i Nailje. Rođen u Trebinju.

HAKIJA III RE (1883-1919),- prvi sin Hodo-bega I i Rukije. Rođen u Ulcinju. On je prvi musliman Ulcinja koji je završio redovne više studije. Kažu da je bio najobrazovaniji Ulcinjanin svog vremena. Do kasno se čuvalo njegovo penkalo, nekoliko dokumenata i niz rukopisa. Umro je neoženjen.

HAKIJA IV (1915- ?),- četvrti sin Habiba I od druge žene. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Poslije DSR, više godina, bio je odbornik sela. Oženio se Ramizom Lakota, iz Sukubine, kod Kladnice. Djeca: Latif II, Hajrija III, Hilmija, Habib II i Selvija.

HAKIJA V RE (1989),- prvi sin Hasima i Adlije. Rođen u Ulcinju, gdje nastavlja školovanje pored svojih roditelja.

HAKILJA RE (1997),- treća kćerka Sabira Resulbegovića i Muradije. Rođena u Ulcinju, gdje živi sa roditeljima i školuje se.

HALIL I (1935-1998),- sin Mustafe V i Abide. Rođen u Čitluku, gdje je primio osnovno obrazovanje i bavio se poljoprivredom. Oženio se Zlatom, iz Bijelih Voda (D.Pojana). Radio je u građevinarstvu, u Sjenici. Tu je i umro. Djeca: Muamer II + 1 sin i 3 kćerke.

HALIL II RE (1940),- zvani Lilo, četvrti sin Mustafa-bega VI i Rabiye. Rođen u Ulcinju. Ima srednje obrazovanje i radio je kao električar. Oženio se Eminom, kćerkom Mušana Šehića iz Visokog (Bosna), koja mu je rodila sinove: Nihata i Selvera. Poslije njene smrti oženio se Hadžirom, kćerkom Alije Brašnjanina iz Ulcinja, sa kojom nema djece. Poslije smrti ove oženio se sa Hafizom Šabana Katane, iz Ulcinja. I sa ovom nema djece.

HALIMA RE (XIX-XX),- šesta kćerka Abdurahman-bega I i Najlije. Rođena u Trebinju. Udata se za Haki-bega Gavrankapetanovića i rodila mu kćerku Sahra, udata u porodicu Idrizbegovića.

HALIT RE (XIX-1875),- drugi sin bimbaše Ahmed-bega II. Rođen u Trebinju. Ne zna se koga je ostavio iza sebe. Njim i njegovim bratom Rašidom I gasi se muška grana slavnog Hasan-paše IV.

HAMDIA I (1915-2002),- zvani Hamdo, jedini sin Selima II i Ćosovke. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Živio je sa stricem Iljazom II neodvojen. Oženjen Eminom Tahira Bogučanina, iz Tuzina. Djeca: Selim III, Zineta I i Sulejman VII.

HAMDIA II (1935- 1997),- drugi sin Hajra II i Hamide. Rođen u Sjenicu, gdje je svršio srednju trgovačku školu i bavio se trovino. Ženio se dva puta: prvi put sa Slovenkinjom Milka, koja mu je rodila dvije kćerke: Biserka i Jolanda. Druga mu je žena pravoslavna Srpkinja Jelena, kćer Radovana iz Obrenovca. Sa njom ima samo jednog sina – Zlatana II.

HAMID I RE (XIX), - četvrti sin hadži Haki-bega I Resulbegovića. Rođen u Trebinju. U turskoj vojsci je dostigao visoki položaj. Sultan ga odlikovao mnogim odlikovanjima pa i titulom paše. Dr Mustafa Memić kaže za njega: *"među vodeće ličnosti stambolske emigracije, koja je djelovala u odbranu BiH od austro-ugarske okupacije 1878, jeste i Hamid-beg Resulbegović"*. Pao je kao žrtva sultana Abdul-Hamida. Ostavio je iza sebe sina imenom Nuriya. Vidi na str.

HAMID II (1948-1982), - četvrti sin Isaha i Abide. Rođen u Čitluku. Oženio se Arifom Čerima Kurtovića, iz Dolića (Sjenica). Pogi-nuo je u saobraćajnoj nesreći. Djeca: Elvir i Emir II.

HAMIDA RE (1892-1945), - druga kćerka Abdurahman-bega III i Habibe. Rođena u Ulcinju. Udala se za Raifa Kaplanbegovića iz Ulcinja, kome je rodila kćerku Mejremu. Pošto joj je muž umro, preudala se za Aslana Ethembegovića, iz Ulcinja, kome je isto tako rodila samo kćerku Čamilu.

HAMZA I RE (XIX), - jedini sin Ibrahim-paše IV Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Oženio se Habibom II, kćerkom Abdurahman-bega I Resulbegovića. Ostavio je iza sebe kćerku Nafiju i sina Ethema.

HAMZA II (1890- ?), - prvi sin Kasuma II i Dacičke. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Ženio se dva puta. Od prve žene ima sina Redžepa. Pošto mu je ova umrla, oženio se Ajkom Selmanović, iz Breze. Djeca: Šefkija, Emina I, Dževahira II.

HAMZA III (2006), - prvi sin Mirzeta Burovića i Samire. Rođen u Sarajevu.

HANA I (1929- ?), - prva kćerka Latifa I. Rođena u Čitluku oko 1929. Udata, sa djecom.

HANA II RE (1993), - prva kćerka Baškima Resulbegovića i Hajke. Rođena u Ulcinju.

HANA III (2003), - jedina kćerka Ismeta II Burovića i Darie. Rođena u Sarajevu.

HANA IV (2005), - jedina kćerka Elvira i Alise. Rođena u Mobilierde (Francuska), gdje živi sa roditeljima.

HANADI (XX), - ovog smo Burovića našli 19. maja 2007. g. na sajtu MEDJUKANTONALNA FARMACEUTIKA KOMORA BiH: www.trebinje.info. Izgleda da je autor knjige POLOZAJ HERCEGOVINE POD TURSKOM, gdje piše: *"Još u 18 vijeku Stanislav Burović, obraćajući se Ibrahim-paši, naziva ga rođakom"*. Mora da je od Burovića Srbije – Sandžaka.

HANEFIJA I (1930- ?), - prvi sin Mustafe V i Abide. Ro-

đen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se Ramizom Drndić, iz Donišica (Sjenica). Djeca: Kadrija III (m), Avdija (m), Malica, Hafis, Faik i Fako (blizanci) + 1 kćerka.

HANEFIJA II (1930-1995), - prvi sin Hajra II i Hamide. Rođen u Sjenicu, gdje je završio srednju trgovačku školu i bavio se trgovinom. Oženio se Zejnepom, kćerka Zejneta Hadžikića, iz Sjenice. Djeca: Nermin i Edin.

HANIFA (1925- ?), - jedina kćerka Murata I i Džemke. Rođena u Čitluku. Udata za Hevza, u Šaronji, kod Duge Poljane (Sjenica), odakle se sa mužem iselila za Tursku, gdje je umrla. Djeca: Ibro i Hasnija.

HANKIJA (1930- ?), - prva kćerka Dauta II i Muratke. Rođena u Čitluku. Udata za Idriza Hamidovića, iz Draževića. Djeca: 3 sina i 2 curice.

HASAN I RE (XVII-1731), - treći sin Resul-bega I Sulejmanagića, koji se po imenu oca nazvao Resulbegović. Rođen u H-Novu. Visoko obrazovan, bio u hadžiluk, pa dizdar Trebinja. Do skora se smatrao prvim zajamčenim Resulbegovićem, pošto se sa tim prezimenom spominje u jednom dokumentu iz 1714. godine. Ostavio je za sobom sinove: Hajdar I, Husein I i Osman II, koji su se po ocu još u H-Novom prozvali Hadžihasanovići, a u Trebinju, po očevoj profesiji prozvali su se DIZDAREVIĆI. Vidi na str....

HASAN II RE (XVII-1774), - četvrti sin Osman-paše I. Rođen u Starom Slanom. Bio je dizdar Trebinja, zatim kapetan, miri-miran, muselin. Po svom ocu često se nazivao OSMANPAŠIĆ, pa su se tako zvali i njegovi potomci. Ostavio je iza sebe samo jednog sina - Salihu III. Vidi na str....

HASAN III RE (XVIII), - prvi sin Arslan-paše III. Rođen u Ulcinju. Ratovao je protiv ulcinjskih pirata i, pod turskom zastavom, gdje god ga zvao sultan. Pošto se odlikovao na bojnopolju više puta, sultan mu dodjeljuje titulu paše i daje mu svoju sestru za ženu. Naslijedio je svog oca na položaj kajmekama Ulcinja. Ostavio je za sobom sinove Jahja II i Jusufa IV. Vidi na str....

HASAN IV RE (XVIII-1851), - prvi sin Ibrahim-paše II. Rođen u Trebinju oko 1770. Bio je posljednji trebinjski kapetan i zamjenik vezira hercegovačkog pašaluka. On je jedan od najmarkantnijih Resulbegovića i jedna od najznačajnijih ličnosti čitave Hercegovine svih vremena. Ostavio je iza sebe dva sina i dvije kćerke: Ibrahim IV, Ahmed II, Dževahira I i Nuriya I. Vidi na str....

HASAN V RE (XX), - prvi sin Abdurahman-bega I i Šerife. Rođen u Trebinju. Ne znamo koga je ostavio iza sebe.

HASAN VI (1958), - zvani Haso, četvrti sin Ujka II i Ramize. Rođen u Čitluku, gdje je primio osnovno obrazovanje i bavio se poljoprivredom. Oženio se Nafijom Karišić, iz Tribina. Djeca: Edin, Zelenko + 2 kćerke.

HASIB (1965), - drugi sin Šerifa i Hajre. Rođen u Čitluku.

Srednje obrazovanje stekao na Građevinskoj školi u Sarajevu, gdje živi i radi kao policijski specijalista. Oženio se Muradijom Jusufović, iz Orizara (Makedonija). Djeca: Marsela i Benjamin I.

HASIBA (1945),- treća kćerka Ujka II i Ramize. Rođena u Čitluku. Udata za Hafiza Kurtovića u Doliće, Sjenica. Živi u Sarajevu. Djeca: Nermin (1968) i Almin (1972).

HASIJA I RE (1929),- druga kćerka Husni-bega II i Mejreme. Rođena u Ulcinju. Udata u Baru za Mustu Zaganjora. Žive u Podgorici. Imali su jedinca sina, Zaima, koji im je ubijen na hercegovačkom ratištu 1992, gdje je pošao da se bori kao dobrovoljac za ognjišta praćedova svoje mile majke. Odlikovan je kao pripadnik JNA ordenom hrabrosti. Oženio se Radmilom, kćerkom Radomira Radunovića iz Podgorice. Djeca: Samanta i Maltina.

HASIM RE (1961),- jedini sin Džavita I i Sultane. Rođen u Ulcinju, gdje je primio srednje obrazovanje. Godine 2006. bio je kandidat za predsjednika opštine Ulcinj. Oženio se Adiljom, kćerkom Zija Molabećira iz Ulcinja. Djeca: Šoučet II i Hakija VI.

HASNIJA II (1934),- druga kćerka Dauta II i Muratke. Rođena u Čitluku oko 1934. Udata je za Abida Fijuljanina, u Žitnice (Donja Poljana). Ne zna se kakvu djecu ima, jer se 1963. godine porodično iseljila za Tursku i sada žive u grad Brusa.

HASRET (1975),- treći sin Bahtijara i Ramize. Rođen u Sjenici, gdje je završio Srednju tekstilnu školu. Radi kao građevinar i živi u Sjenici. Neoženjen.

HASO: vidi **HASAN**.

HAŠIM I (1880- ?),- treći sin Kasuma II i Dacićke. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se Šehom Karišić. Pošto mu nije rodila djecu, oženio se Razom Ademović, iz Draževića. Djeca: Ismet I, Zuriha II, Nusret II i Rasim II.

HAŠIM II RE (1896-1964),- drugi sin Dželjadin-bega I i Sebijske. Rođen u Ulcinju. Bio je pomorac na više brodova, kao na "Sokolu", vlasnika i kapetana Mahmut Adem Mani, zatim na brodu "Sreća Dubravnika"- vlasnika i kapetana Ibahim Becić, pa na brodu "Sanja" i dr. Oženio se Bukurijom, kćerkom Lejtin Faslibega, iz Ulcinja. Djeca: Isaja II, Čemal I i Kadrija II (m).

HAŠIM III RE (1970),- treći sin Isaje II i Ilfete. Rođen u Ulcinju. Završio srednju pomorsku školu u Kotor, ukrcao se na brod i sišao u Brazil, odakle prelazi u SAD. Aktuelno živi u Nju-Jorku, gdje radi na recepciji hotela u Manhatan. Oženio se Meritom, kćerka Džavita Voglića, iz Ulcinja. Djeca: Arlinda.

HATA RE (XIX),- jedina kćerka Ibrahim-paše IV Resulbegovića. Rođena u Trebinju. Udala se za Fazli-bega Resulbegovića. Za njihove potomke ne znamo ništa.

HAVA (1889- ?),- druga kćerka Bajrama I i Fane. Rođena u

Čitluku oko 1889. Udata, sa djecom.

HAZBIJA (1960),- zvani Hazbo, prvi sin Saliha X i Rahi- me. Rođen u Čitluku oko 1960. Ne zna se koga je ostavio za sobom.

HAZIR (1885- ?),- drugi sin Bajrama I i Fane. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se Murat- kom iz Fijela, kod Kladnice. Djeca: Muniba, Firdus i Dže- vaira I. Godine 1963. iselio se za Tursku i sada žive u Istanbul.

HIDAJET (1956),- zvani Hido, prvi sin Ljutvija i Mej- reme. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Za- tim je prešao u Sarajevu, gdje živi i radi kao čuvar vojne fabrike. Oženio se Kimom Mehmeta Dacića, iz Cetanovića (Sjenica). Djeca: Ajsela i Šefčet.

HILMLJA (1946),- zvani Hilmo, drugi sin Hakija IV i Ramize. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se djevojkom iz Orizara (Makedonija). Živi i radi u Sarajevu kao građevinski tesar. Djeca: 1 sin i 2 kćerke.

HODO I RE (XIX-XX),- prvi sin Sulejman-bega III. Rođen u Ulcinju. Bio je kapetan ličnog broda i slavan po- morac, pa se kao takav spominje i u knjizi ISTORIJA PO- MORSTVA ULCINJA, BARA I BOKE. Oženio se Ruki- jom, kćerkom hadži Mehmed-bega Đuli. Porodica Đuli je jedna od najstarijih, najpoznatijih i najplemenitijih turskih porodica ovih prostora, pa i čitave Turske imperije. Oni su se nastanili u Ulcinju odmah poslije turske okupacije 1571. Djeca Hodo-bega: Hakija III, Fahrija (ž), Šoučet I, Sulej- man V i Bedrija (ž). Vidi na str....

HODO II RE (1925- 2005),- prvi sin Šoučet-bega I Resulbegovića i Mejreme. Rođen u Ulcinju. Bio je sekretar Opštinskog komiteta SKJ, narodni poslanik Republičke i Sa- vezne skupštine, pa i predsjednik Ulcinja. Bavio se i pisa- njem. Oženio se Nazićom, kćerkom Arslana Mavrića, iz Ul- cinja. Nije imao potomaka. Vidi na str...

HURLJA RE (1937),- kćerka Memina i Fatime. Rođena u Ulcinju. Udata u Peć za Veli Velu. Djeca: Atifeta i Agim.

HUSEIN I DI (XVII-XVIII),- drugi sin dizdara hadži Hasan-bega I Resulbegovića. Rođen u H-Novu. U službi sultana postigao je viši oficirski čin. Spominje se kao trebinjski dizdar 1714, na koju dužnost je zamjenjivao oca, a kasnije ga i naslijedio. On, sa braćom i njihovim potom- cima, prozvali su se DIZDAREVIĆI. Na ovaj način i on je jedan od očeva svih Dizdarevića Trebinja, moguće i Herce- govine, koji su mnogobrojni. Ne zna se koga je ostavio za sobom, ali je sigurno da je Husein II njegov unuk, sin nje- govog sina.

HUSEIN II RE (1688 - 1746),- unuk Arslan-paše III, od trećeg sina. Završio vojnu akademiju u Istanbul, a na dužnost dizdara je stupio poslije očeve smrti, negdje oko 1730, sa činom binbaše. Kao mutesarif Ulcinja učestvovao je u napadu na pirate u Valdanos 1735. godine i bio nemilosrdan prema njima, pogotovo kad je video svog rođaka, skadarskog vezira Mehmet-bega Resulbegovića kako ga komadaju pirati. Godine 1740, kad su se pirati sklonili u kući jednog svog jataka, Husein-beg ih je oružjem u ruci izbacio iz kuće i proganjao ih dok ih nije likvidirao. Riječ je za pirate Zenel Ala i Husein Skadranin, koji su bili

napali na ušću rijeke Ishmi (Albanija) Kotoranina Jovana Petričića, kapetan ličnog broda. Ostavio je za sobom sina Zejnela. Unuk, kome se ne pamti ime, ali je dokumentiran, poginuo uz svoga djedu 1746. godine, braneći ga od pobunjenih pirata kuburon u svojim zelenim ručicama od 5 godina. Ostavio za sobom sina Zejnela. Na dužnost dizdara naslijedio ga brat Šemsija.

HUSEIN III DI (XVIII),- ime oca mu nismo otkrili. Sigurno je unuk Huseina I Dizdarevića. On se spominje u doku-menta kao dizdar trebinjske tvrđave 1775. godine. Kako se zna, od 1624 (sa Mehmet-agom Rizvanagićem), pa sve do 1835, svi su dizdari trebinjske tvrđave bili Rizvanagići-Resulbegovići. A ovo znači da je i ovaj Husein bio Resulbegović, odnosno Dizdarević, i potomak drugog sina hadži Hasan-bega I Resulbegovića, čije je ime i nosio.

HUSEIN III? (1830- ?),- zvani Huso, prvi poznati sin Zejnela I. Rođen u Čitluku oko 1830. Bavio se poljoprivredom. Oženio se djevojkom iz obližnjeg sela, koja mu je rodila četiri sina: Vejsel, Devšir, Began i Zejnel II. Imao je i jednu kćerku, koju je udao u porodici Daglas. Ona je rodila Huseina (Husa) Daglasa, glasovitog srpskog guslara iz Peštera.

HUSEIN IV (1897- ?),- zvani Hulje, drugi sin Zejnela II. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženjen. Djeca: Rahman i Rahim III + 4 kćerke.

HUSEIN V RE (1919-2003),- zvani Ceno, prvi sin predsjednika Ali-bega I Resulbegovića i Sabrije. Rođen u Ulcinju. Bio

je krojač i kontrolor samoposluge u Ulcinju. Oženio se Hurijom, kćerkom Mana Reizi iz Ulcinja. Nema potomaka.

HUSEIN VI RE (1992),- prvi sin Alije IV i Emine. Rođen u Ulcinju, gdje živi sa roditeljima i pohađa školu.

HUSNJA I RE (XIX-XX),- drugi sin Mehmed-bega VIII. Rođen u Trebinju. Oženio se kćerkom Derviša Muratbego- vica (Kamberović, str. 196.). Djeca: Muharem I i Sena.

HUSNJA II RE (1898-1982),- treći sin Dželjadin-bega I i Sebijske. Rođen u Ulcinju. Pred DSR se istakao kao jedan od 15 najvještijih mornara Ulcinja. Bio je makinistra na brodu „Nimet Allah“ egipatskog kralja Faruka. Poslije rata se specijalizirao za krašćenje maslina. Oženio se Mejremom, kćerkom Latifa Metanovića iz Ulcinja. Djeca: Habiba III, Hasija I, Raif I, Sadeta, Elmaza I, Sadija, Ekrem, Lirija, Serveta i Remzija II.

HUSNJA III (1932- ?),- zvani Husno, sin Huzeira i Muh- re. Rođen u Čitluku. Ne zna se koga je ostavio za sobom.

HUZEIR (1912- ?),- jedini sin Šemsedina I i Muše. Rođen u Čituku, gdje se bavio poljoprivredom. Odmah poslije ro- denja ostao je siročić: ubili mu Kurtagići oca iz krvne osve- te. Za njega se postarao stric Bećir, koji se oženio njegovom majkom. Bavio se poljoprivredom i oženio se Muhrom Ka- rišić, iz Tribina. Djeca: Husnija III, Derviš, Mehmet XVII, Sanija, Vezirka, Fatima IV i Mejra.

I.

IBRAHIM I RE (XVII-1750),- prvi sin Osman-paše I Resulbegovića. Rođen u Herceg Novi. Do 1731. bio je trebinjski kapetan. Osuđen na smrt od sultana, pomilovan je i proglašen za pašu, miri-mirana, muhafiza, mutesarifa, pa za hercegovadžkog, kliškog i zborničkog sandžakbega. Umro u dubokoj starosti: Djeca: Sulejman II i Arslan IV. Vidi na str....

IBRAHIM II RE (XVIII-1813),- prvi sin Arslan-paše II. Rođen u Trebinju. Bio je trebinjski kapetan, paša, sandžakbeg. Umro je otrovan od Turaka u Vučjoj Luci (kod Sarajeva). Djeca: Hasan IV i Adem I. Vidi na str.

IBRAHIM III RE (XIX-XX),- treći sin Jusuf-bega IV Resulbegovića. Rođen u Ulcinju. Bavio se pomorstvom. Imao je vlastiti brod, kojim je lično upravljao kao kapetan. Ostavio je iza sebe samo jednog sina - Tofika.

IBRAHIM IV RE (XIX-1868),- prvi sin veleslavnog Hasan-paše IV Resulbegovića. Rođen u Trebinju oko 1800. Pošto se istakao u ratnim pohodima pored svog oca, sultan mu dodjeljuje titulu paše, pa je vladao Hercegovinom kao njen posljednji vezir i prvi sandžakbeg poslije ukinuća pašaluka. Djeca: Hamza I i Hata. Vidi na str.

IBRAHIM V RE (XIX-XX),- treći sin Jusuf-paše IV Resulbegovića. Rođen u Ulcinju. Oženjen, ostavio je iza sebe sina Tofika.

IBRAHIM VI DE (XIX-XX),- drugi sin Salih-bega VII Resulbegovića. Rođen u Travniku. Visoke studije završio u Sarajevu, gdje je 1897. godine objavio knjigu STARE LISTINE PORODICE RESULBEGOVIĆ, separatan otisak GLASNIKA ZEMALJSKOG MUZEJA BiH, IX, Sarajevo 1897. Oženio se Nefizom, kćerkom Abdurahman-bega I Resulbegovića. Djeca: Abida II, Nafiz I, Zumreta I, Eliba,

Dževahira II i Đulsuma.

IBRAHIM VII (1941),- sin Isaje I i Abide. Rođen u Čitluku. Završio sednju Gađevinarsku školu u Beogradu, gdje živi i radi kao građevinar. Oženio se Katicom, Hrvatica iz Beograda. Djeca: Jasmina I i Emin I.

IBRAHIM VIII RE (1943),- jedini sin Memin-bega Resulbegovića i Fatime. Rođen u Ulcinju. Radi kao električar u solani "B.Sekulić", bavi se i sportskim ribolovom – 3 štapa. Oženio se Milihajom, kćerkom Muhameda Hadžimola iz Ulcinja. Djeca: Amir II, Bahtija i Arben II.

IBRIMA (1944),- šesta kćerka Šabana I sa trećom ženom - Ruvom. Rođena u Čitluku oko 1944.

IFET (1970),- prvi sin Rašida II i Ramize. Rođen u Čitluku, gdje je završio osnovno obrazovanje, a zatim se specijalizirao kao šofer autobusa u Novom Pazaru, gdje se oženio, radi i živi. Ima 2 sina, od kojih mu se jedan zove Emrah.

IFETA (1964),- peta kćerka Isaje I i Abide. Rođena u Čitluku. Udata za Lata Ruševića, iz Tocilova, kod N.Pazara. Djeca: Sanela, Edževid, Seniha, Sabrina, Dževad, Mirela, Dženis.

ILFETA RE (1997),- treća kćerka Agima i Ljuane. Rođena u Nju Jorku, gdje živi sa roditeljima i školuje se.

ILJA TO (XVII),- sigurno potomak grofa Tomislava (Toma) Burovića. Godine 1689, u Morejskom ratu, bio je komandant kompanije na Grahovu, izgleda sastavljene od Peraštana i ljudi sa Orahovca (Butorac: BOKA, str. 131).

ILJAZ I (1880-1951),- prvi sin Ramadana I i Muhovičke. Rođen u

Čitluku, gdje je živio i bavio se poljoprivredom. On je bio najveći bogataš u sjeničkom kraju. Imao je više od 100 hektara ziratne zemlje, dosta šuma, 75 grla govedi, 30 konja, 50 ovaca, 300 košnica i dvije kuće. Kad je VII Crnogorska brigada došla u Čitluk, svi su iz sela pobjegli od straha da ih ne pobiju, otišli u Žabran. Samo ih je Iljaz sa svojim Burovicima dočekao, smjestio ih u njegove kuće i hranio ih je za svo vrijeme dok su bili tu, pa im je dao i hrane da ponesu sa sobom koliko su htjeli i mogli da nose. Za svo vrijeme rata njegova je kuća bila ratna baza, a rođaci - partizani. On je bio prvi predsjednik Mjesnog narodnog odbora, izabran na toj dužnosti još za vrijeme rata. Oženio se Hatemom Murata Murtića, iz Melaja (N.Pazar). Djeca: Šaban I, Isah I, Ehla i Lema.

ILJAZ II RE (1890-1960),- jedini sin Agan-bega i Begane. Rođen u Trebinju. Bio je gradonačelnik Trebinja za vrijeme Kraljevine Jugoslavije. Zatim se Oženio Vassijom III, kćerkom Abdurahman-bega I Resulbegovića, koja mu je rodila petoro djece: Arzija, Ešref, Samija I, Razija i Enver I. Po drugi put se oženio Adilom (kćerka Safure, Sulejmana Resulbegovića, i nekog Rizvanbegovića), koja mu je rodila samo jednog sina, Šefketa. Vidi na str...

ILJAZ III (1951),- peti sin Isaje I i Abide. Rođen i odrastao u Čitluku. Živi i radi u Francuskoj, grad Mobilier, kao vozač au-tobusa fabrike Peugeot. Oženio se Ifetom Sefera Idrizovića, iz Brnice, kod Duge Poljane, koja mu je rodila dva sina: Aldin i Elvis II. Zbog nekog ne-sporazuma odvojio se od nje i oženio se Francuskinjom Elijana Burgo, iz Odencourt-a (Fr), koja mu je rodila kćerku Sabrina. Poslije nekog vremena razveo se i od Eli-jane i vratio se prvoj ženi i djeci, sa kojima živi i danas.

ILJAZ IV (1960),- prvi sin Ramiza I Burovića. Rođen u Čitluku, gdje živi i bavi se poljoprivredom.

ILJAZ V RE (1968),- jedini sin Envera i Sadžide. Rođen u Trebinju. Počeo studije na Pravnom fakultetu u Sarajevu i prekinuo ih zbog rata. Neoženjen.

ILFETA RE (1997),- treća kćerka Agima i Ljuane. Rođena u Njujorku, gdje živi i školuje se.

INDIRA I RE (1960),- treća kćerka Nailja i Minire. Rodila se u Ulcinju, gdje je završila gimnaziju. Udata za Ismeta Hodžića, iz Ulcinja. Živi i radi u Čikago (SAD). Djeca: Edin, Alma i Azra.

INDIRA II (1962),- četvrta kćerka Jusufa X i Pembe. Rođena u Istanbulu. Udata, sa djecom.

INJA RE (1985),- druga kćerka Amira II Resulbegovića, od druge žene. Rodila se u Zagrebu.

IRFAN RE (19...),- drugi sin Jusri-a i Đultere. Rodio se u Ulcinju.

IRFET (1970),- prvi sin Rašida i Ramize. Rođen u Čitluku. Specijalizirao se kao šofer autobusa u Novom Pazaru, gdje se oženio, radi i živi. Ima 2 sina, od kojih mu se jedan zove Emrah.

ISAJA I (1912-1995),- zvan i Iso, pa i Isah, drugi sin Iljaza I i Hateme. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom i stolarstvom. Od 1945-1950, bio je odbornik sela pri opštini u Rasnu. Oženio se Abidom Halila Bogučanina, iz Tuzina (Sjenica). Djeca: Ljutvo, Vahida, Zahida I, Sejfića (m), Asifa, Ibrahim VII, Ismeta II, Hamid II, Iljaz III, Ifeta.

ISAJA II RE (1931),- prvi sin Hašim-bega II i Bukurije. Rođen u Ulcinju. Bio je pomorac. Oženio se Ilfetom, kćerkom Husni Nimanbegovića, iz Ulcinja. Djeca: Nagib, Agim i Hašim III.

ISAJA III RE (1998),- sin Nagiba i Mirsade. Rođen u Njujorku, gdje živi sa roditeljima i pohađa školu.

ISLAM I (Čitluk 1953),- jedini sin Džemala I i Šuhre. Po svršetku osnovne škole bavio se poljoprivredom. Godine 1975. otišao u Skolje na otsluženje vojnog roka, pa se tu po otsluženju zaposlio u fabrici cipela "Gazela" i radio do penzionisanja. Tu se oženio Igbalom Rama Gicića, iz Zabrena kod Novog Pazara. Djeca: Almir I i Samir II.

ISMAIL I RE (XIX),- prvi sin kapetana Ahmed-paše I. Rođen u Trebinju. Ostavio je iza sebe dva sina: Jusufa VI i Rakipa.

ISMAIL II (1870- ?),- zvan i Smajo, prvi sin Nezira I i Turkinje. Rođen u Čitluku, oko 1870. U obližnjem selu primio je osnovno obrazovanje i bavio se trgovinom. Oženio se od Muhovića, iz Kladnice. Žena mu je rodila tri sina: Džafera I, Raifa I i Nuredina. Poslije njene smrti oženio se Fatimom Karišić, iz Trijebinje, kod Sjenice. Djeca: Rahim I i Nejma.

ISMAIL III RE (XIX),- zvan i Malo, prvi sin Jahja-bega IV Resulbegovića. Rođen u Ulcinju sredinom XIX vijeka. Naslijedio od oca brod, kojim je lično upravljao kao kapetan. Zatim je kupio i drugi brod, koji je nazvao DVA BRATA (Hadžibrahimi: str. 172.). Obično je prenosio putnike i robu od Ulcinja za Istanbul, Aleksandriju i Tunis. Ostavio je iza sebe sina Jahja-bega V.

ISMAIL IV RE (XIX-XX),- treći sin Abdurahman-bega I i Nailje. Rođen u Trebinju.

ISMAIL V RE (XIX),- zvan i Malo, jedini sin Jahja V. Rođen u Ulcinju. Naslijedio je vojni poziv svojih predaka. Po završenoj vojnoj Akademiji u Istanbulu, sultan ga šalje na čelo svojih trupa u Sudan. Tamo mu se izgubio trag.

ISMAIL VI (1942),- zvan i Smajo, prvi sin Raifa I i Bege. Roden u Čitluku. Radi i živi u Francuskoj (grad Mesche). Oženjen Safetom Jonuza Nišić, iz Vrsenice. Djeca: sin Nemin I i kćerka Kimeta II.

ISMET I (1915- ?),- prvi sin Hašima I i Raze. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Godine 1958. iselio se

za Makedoniju, u selo Orizare. Tamo se oženio, pa ima i djecu.

ISMET II (1971), - drugi sin Sulejmana i Latke. Rođen u Čitluku. Niže i srednje obrazovanje, Elektrotehničku školu, završio u Sarajevu. Svoje profesionalno obrazovanje dopunio u Njemačkoj. Aktuelno je student Pravnog fakulteta na Universitetu Sarajeva, gdje od 1974. i živi sa roditeljima. Istakao se kao šahista: nastupio je za šahovski klub "BOS- NA" (Sarajevo) za jugoslovensko prvenstvo, a predstavljao je jugoslovenski šah i na međunarodnim takmičenjima. Oduševljeno igra na Sandžačkim igrama, predstavljajući svoju Sjenicu. Oženjen Darijom, kćerkom Šefik Gaco i Bojane Manojlović, iz Sarajeva. Ima kćerku Hanu III i sina Rijada. E-mail adresa: <burovic@bih.net.ba>. Vidi na str.....

ISMETA I (1942-1950),- četvrta kćerka Isaje I i Abide. Rođena i umrla u Čitluku.

ISMETA II (1956),- prva kćerka Jusufa IX i Pembe. Rođena u Čitluku. Godine 1963. iselila se za Tursku zajedno sa svojim roditeljima i sada živi u Istanbul.

IVAN I (XVII-1730),- drugi sin grofa Anta I. Rođen u Perastu. Školovao se u Italiji i na palubi svoga broda, posebno u ratnim okršajima sa gusarima i piratima Turske imperije. Istakao se u borbama za oslobođene H-Novog i Hercegovine. Mlečani su mu zvanično priznali titulu grofa, pa su ga proglasili i za doživotnog guvernera svih oslobođenih krajeva, posebno Herceg Novog. Djeca: Ante III, Luka IV, Stanislav i Jelisaveta. Vidi na str....

IVAN II (1694- ?),- četvrti sin kapetana Vicka I. Rođen u Perastu i vaspitan po biskupskim seminarima i u Italiji. Bio je kapetan ličnog broda, pa i kapetan Perasta. Bavio se transportom robe i trgovinom u službi peraških hajduka i gusara, koje je snabđivao oružjem i municijom, sve dok mu to mletačke vlasti nisu zabranile. Umro je u Perastu. Ne znamo koga je ostavio iza sebe. Vidi str....

IVAN III LO (XVIII),- sa imenom Zuane Lovrenčić spominje ga P.Butorac u djelu ZMAJEVIĆI. Bio je oženjen i imao svoj brod. Početkom vijeka imao i jedno malo dijete. Butorac piše da ga napastvovao peraški kapetan Vicko Bujović, koji mu je oteo i brod i zemlju, što je činio i sa drugima, za što će ga ubiti u dvoboju Grgur II Burović.

IVAN IV (1740-1797),- sin guvernera grofa Jovana III. Rođen u H-Novu. Završio visoko obrazovanje u Italiji. Bio

je kapetan ličnog broda. Borio se pod mletačkom zastavom. Za vanredne zasluge Mlečani su mu priznali titulu grofa i imenovali ga guvernerom Brača i Budve. Pošto se nije pomirio sa austro-ugarskom okupacijom, uhvaćen je i streljan. Ostavio je iza sebe sinove Ernesta i Jovana IV, i kćerku Sofiju. Vidi str...

IVAN V LO (1752 -),- sigurno jedan od praunuka grofa Lovrena Burovića. Rođen u Perastu oko 1750. Spominje se kao član Malog Vijeća, predložen 1797. godine da se pridruži članovima "universe", koji će austrijskom generalu baronu Matiji Rukavini izjaviti podložnost peraške opštine (Butorac: BOKA, str. 217), na što on nije pristao.

IVAN VI (1730- ?),- jedinji poznati sin grofa-guvernera Luke IV. Rodio se u H-Novu. Školovao se u Italiji. Kad mu je otac umro, bio je maloljetan, pa ga nije mogao naslijediti na položaj guvernera. Tako položaj guvernera H-Novog prelazi na Stanislava, mlađi brat Luke, i na sina ovoga, Matiju II. Bio je diplomata, pa generalni providur u Zadru, a poslije smrti Matije II, i guverner H-Novog, sve do 1802, kad ga na toj dužnosti smjenjuje Alojzo Burović. Oženio se i ostavio za sobom sina Nibala.

IVAN VII (1810-),- jedini sin grofa Jovana IV. Rodio se u H-Novu poslije austro-ugarske okupacije Boke. Pošto su mu Austrijanci uhapsili i streljali djeđu i oca, njegova majka, sa sestrom svoga muža, Groficom Sofijom, bježe za Grčku i stabiliziraju se na ostrvu Krk. Tako je dospio sa njima tamo i mali grof Ivan. Pošto je odrastao, angažovao se u borbi grčkog naroda za njegovo oslobođenje.

IVAN VIII (1795-1848),- sin grofa-admirala Vicenza II Burovića, rođen u H-Novu, moguće i u Bjeloj, pa i u poznatoj palati Burovića. Uz svoje prezime nosio i ono «*de Zmajević*». Kada su Austrijanci okupirali Boku 1797, sa majkom se sklonio u Veneciju. U Italiji završava i studije. Moguće je da se nikada nije ni vratio više u svoju Boku i domovinu. Poznat je po tome što se bavio književnošću, poezijom. Pisao je na italijanskom jeziku. Pavle Butorac nam kaže da se bavio pisanjem prigodica, koje «*odavaju dobru pjesničku dikciju*». Pošto je imao kćerku Jozefinu, koja se isto tako bavila književnošću, sigurno je bio oženjen, ali ne znamo sa kim, niti da li je ostavio za sobom i kojeg sina. Sa činom kapetana poginuo 1848. godine, u borbama protiv Auastro-Ugarskog okupatora Italije. Vidi na str.

IZET (1964),- treći sin Saliha X, sa drugom ženom – Ajšom. Rođen u Čitluku oko 1964.

J.

JAHA I RE (XVII),- prvi sin admirala Arslan-bega I. Rođen u H-Novu. Zajedno sa ocem i dva brata 1687. prelazi u Ulcinj, gdje se nastanjuje za stalno. Za vojne zasluge dobio je od sultana titulu paše. Položaj kajmekama Ulcinja nasljeđuje od oca. Ženio se dva puta: Novljanka mu je rodila samo žensku djecu, dok mu je Ulcinjanka, kćerka skadarskog sandžakbega Sulejmana Malog, rodila sinove: Mehmed VI i Arslan III. Vidi na str.

JAHA II RE (XVII-1729),- pretpostavljamo da je šesti sin Osman-paše I Resulbegovića. Rođen u Trebinju krajem XVII vijeka. Korać ga unio u njegovoj listi kapetana Trebinja u godinama 1728. i 1729. Moguće je da je tih godina smjenjivao na toj dužnosti svog najstarijeg brata Ibrahim-pašu I. Kako se zna, godine 1729. sultan osuđuje na smrt Osman-pašu i njegove sinove. Jaha-beg je sigurno bio među prvima koje je pohvatao sultanov izaslanik Zahir i pogubio ga. Ne zna se koga je ostavio iza sebe.

JAHA III RE (1745-?),- zvani Jaha-beg, prvi sin Hasan-paše III, od prve žene, kćerke skadarskog vezira Mehmet-paše Bušatlije. Bio je dizdar Ulcinja. Godine 1770., Mehmet-paša je opremio 10 ratna broda u Ulcinj i stavio ih pod njegovom komandom (NACI, St.N.: **PASHALLĒKU I SHKODRĒS**, str. 96.), dok ga sultan, poslije koje godine, imenuje kapudan-pašom ulcinjske ratne flote. Bio je nadzornik jadranske obale od Drača do mletačke granice u Budvi. Kad je jednom prilikom ušao sa flotom u luku Avarina, Grci i Englezi su ga opkolili. Tada je on digao bijelu zastavu, u znak da se predaje. Grci i Englezi su pohitali na njegove brodove da pljačkaju. Kad je vidio da su mu brodovi krcati sa njima, naredi svojim vojnicima da spale barutanu broda. Tako je bacio u vazduh sva tri svoja broda, sebe i svoje vojnike, ali i Grke i Engleze. Ulcinjani su mu spjevali pjesmu. On je izgradio drugo turbe

Resulbegovića u Ulcinju. Ostavio je za sobom sina Memeta (?). Vidi....

JAHA V RE (XIX),- zvani Jaha, jedini sin Ismaila III Resulbegovića. Rodio se u Ulcinju i bavio se pomorstvom. Imao je lični brod, kojim je komandovao kao kapetan. Ostavio je iza sebe jednog sina, Ismaila V.

JASMINA I (1966),- jedina kćerka Ibrahima i Katice. Rođena u Beogradu, gdje je završila Ekonomski fakultet. Živi i radi u Beogradu, šef je u fabrici Fikreta Avdića. Udata za Beograđanina. Ima dvoje djece.

JASMINA II (1969),- druga kćerka Nasufa i Fatime. Rođena u N-Pazaru, gdje je završila srednju Novinarsku školu - izvještača. Živi u Damstadu - Njemačka, gdje se bavi knjigovodstvom. Udala se za Hazima Kadrića, iz Zenice

JASMINA III RE (1997),- prva kćerka pravника Sari Re-sulbegovića i Servete. Rođena u Ulcinju.

JASMIN (1986),- prvi sin dr Mahmuta Burovica i Hanade. Rođen u Zenici. Studira Veterinu u Sarajevu. Sa roditeljima živio jedno vrijeme u Švedskoj, koja mu je dala svoje državljanstvo: ima i bosansko državljanstvo. Hobi su mu jezici: engleski, francuski, njemački i švedski.

JELENA I (XVII),- kćerka grofa Vicka I. Rođena u Perastu, negdje oko 1650. godine. Udala se za Krsta Zmajevića, brat nadbiskupa Andrije Zmajevića. Za njega P.Butorac piše: "*Krsto bijaše peraški kapetan ili načelnik. Vrlo ugledan. Vješt trgovini, moru i maču*". (Butorac: ZMAJEVIĆI, str. 20). Jelena je rodila Zmajevićima 6 sinova, među kojima i zmajeve: nadbiskupa Vicka i admirala Matiju (1680-1735). Četiri joj je sina pogubio Vicko Bujović. Godine 1704. Matija je prokurator svetišta Gospe od Škrpjela, a 1708. bi izabran za općinskog prokuratora Perasta, zatim je dostigao i titulu admirala ruske flote. Zajedno sa svojim bratom Vicom, bio je sekundant na dvoboju svog ujaka Grgura II Burovića, kojom prilikom je ubijen peraški plemić Vicko Bujović, zbog čega su proganjani sva trojica od mletačkih vlasti. Kad je grofica Jelena čula da joj je sin Matija dopao strašnog turskog zatvora Sedam Kula, presvislo joj srce od zalosti. Vidi na str.....

JELENA II (XX-XXI),- našli smo je na sajtu SPISAK STUDENATA ODSEKA ZA POREZ I CARINU: vpsbg.com. U januaru 2006. predala je nekakve ispitne prijave, registrirane pod br. 23C1/0585/04.

JELENA III (1985),- jedina kćerka Nebojše i Mirjane. Rođena u Beogradu, gdje živi i studira na Višoj Beogradskoj poslovnoj školi. Još kao dijete pokazala je izuzetno interesovanje za životinje, tako da je sa 13. godina volontirala u Beogradskom ZOO vrtu. Tamo je bila punih godinu dana. Od tada ima svoje kućne ljubimce. Kada završi studije, željela bi da postane član neke svjetske organizacije za zaštitu životinja, ili da radi u nekom rezervatu.

JELISAVETA (1697- ?),- jedina kćerka Grofa Ivana I. Rođena u H-Novu, školovana i vaspitana u Veneciji. Udala se za Marka Zmajevića, koji je rano umro i ostavio je bez poroda. Iako mlada, Jelisaveta se nije preudala. Ona se vratila u roditeljski dom i tu živjela do svoje smrti sa svojom braćom. Bavila se književnošću, ali ne znamo da li je što objavila. Njeni su rukopisi sigurno izgorili sa poznatom bibliotekom Burovića, koju su spalili Francuzi Napoleona 1807. godine.

JOHN (XX),- sa prezimenom BUROVICH našli smo ga na sajtu ASLAPR: www.bio/bio_browse.cfm. Piše da je Inspector Annual Reporta u Arizona State Mine i da je 1916. godine živio u grad Arizona (SAD).

JOLANDA (1967),- druga kćerka Hamdije II i Milke. Rođena u Sjenicu, gdje je primila srednje obrazovanje.

JOSEPH (XIX-XX),- Josepha G.Burovic našli smo na sajtu LILLEYS' LANDING RESORT: ozarkanglers.com. Moguće je sin Jovana V.

JOSIP (XVII-XVIII),- najmlađi sin grofa Anta I: Rođen u Perastu oko 1670-te. Kao borac u austrijskoj vojsci na Dunavu, kod Beograda, pao je u tursko zarobljeništvo i bio prinuđen da pređe u islam. Poslije dvije godine izbjegao je iz zarobljeništva i vratio u hrišćansku vjeru, završio u Italiji

teološke studije, služio u Boki kao običan pop i opat, a kasnije je postao biskup i službovao u Kotoru. Kao biskup poznat je pod imenom **In. Ante Castelli**. Vidi na str.....

JOVAN I (XV-XVI),- za grofa Jovana I Burovića, hipokoristično zvani JOZO, znamo po onome što o njemu kaže u njegovoj istorijskoj studiji o **Resulbegovićima** M. Busuladžić, konkretno - da on od *«velevrema ratovaše na moru»*. Nema sumnje da je rođen u Perastu, moguće upravo 1482. godine, kada je grad pao pod vlast Turaka. Kako mu se zvao otac ne znamo, ali je sigurno da je grofovsku titulu naslijedio od njega, pa ju je i opravdao vitlanjem sablje po bojištima Mletačke Republike, koja mu je tu titulu, pošto se istakao kao vitez i junak u njenoj službi, konfirmirala kasnije, nakon oslobođenja Perasta od turske okupacije i ponovo došao pod vlast Mlečana. Moguće je da se ubio pri odbrani H.Novog od Turaka, koji ga 1539. godine ponovo osvojiše. Poznat mu je jedan brat, po imenu Tomo, a Busuladžić kaže da je imao i tri sina. Najstariji mu se sin zvao Luka I, drugome još nismo otkrili ime, a najmlađi - Miloš. Poslije nove okupacije Herceg Novog, Miloš se muslimanizirao i od njega potiču svi muslimanizirani Burovići. Vidi str...

JOVAN II (XVI),- drugi sin grofa Luke I. Sigurno je rođen u Perastu, negdje oko 1540-te godine, odmah poslije drugog pada H-Novog u ruke Turaka i poslije oslobođenja Perasta od turskog ropstva. U Malom (Tajnom) Vijeću Perasta predstavljao je bratstvo Burovića, bio je vojvoda, sudac i kapetan grada, pa je predvodio Peraštane i u Kiparski rat 1571. godine, iz kojega se vratio ranjen. Ostavio je iza sebe sina Nikolu II i kćerke Anđelinu i Margaritu. Vidi na str....

JOVAN III (1669-1755),- treći sin grofa Anta I. Rođen u Perastu oko 1670. godine. Kao mladić od 16-17 godina borio za oslobođenje Herceg Novog, u oba Morejska rata, rame uz rame sa svojim ocem, pogotovo sa bratom grofom Ivanom I. Istakao se u borbenim okršajima, ništa manje od svog slavnog brata Ivana. Zato su ga Mlečani još u toku rata proglasili za *cavalierra* (viteza), a kasnije su mu službeno priznali i titulu grofa, pa su ga imenovali i na položaj guvernera Brača i Budve, negdje 1700. Sa imenom Giovanni, ponekad i kratko Gio, on se spominje u mnoga dokumenta. Umro je u H-Novu godine 1755. Ostavio je iza sebe sina Ivana IV. Vidi str....

JOVAN IV (1770-1832),- sin grofa Ivana III Burovića, koji je njegovim imenom vaskrsnuo svog slavnog oca - grofa i guvernera Brača i Budve. Rođen u H-Novu, oko 1770. Godine, negdje poslije smrti svoga djeda. Pošto mu oca streljaju austrougarski okupatori Boke, on nastavlja borbu za oslobođenje domovine, hvata se i hapsi. Bernard Kaboga, iz Kotora, piše pismo 22. oktobra 1832. godine Vencelu Feteru fon Lilienbergu i tu spominje Johanna Burovicha (Jefto M.Milovic: PETAR II PETROVIC NJEGOS, str. 404.) Ovo znači da je do tada grof Jovan bio živ. Što se zbilo sa njime kasnije, ne znamo. Moguće da je umro u zatvoru, ili je streljan. Ostavio je iza sebe kćerku Francu i sina Ivan VII, sa kojim je vaskrsnuo svog streljanog oca.

JOVAN V (XIX-XX),- sa imenom Giovanni Battista Burovic našli smo ga 2004. godine na internetu: **web.tuttopmi**.

it. Na sajtu Universita di Bologna: **Error! Hyperlink reference not valid.** piše: "*Giovani Batista Burovich di Noventa di Piave (VE), Facoltà di Medicina e Chirurgia, 05.07.1887, tesi: Sopra alcuni casi di restrin- gimenti uretrali*". Na jednom drugom sajtu piše da je poklonio 100.000 lireta kao doprinos za Min. agrikulture. Mislimo da je grof i drugi sin grofa Battiste Burovića- Zmajevića. Ostavio je za sobom sina Joseph G. Burovića.

JOVANKA (1918-1944),- jedina kćerka Antona III. Rođena u Čajniču, gdje je primila osnovno obrazovanje. Zatim je školovanje nastavila u Beogradu, gdje ju je zatekao rat. Od prvog dana se angažovala u Narodno-oslobodilačkom pokretu, sarađujući sa svojim rođakom Mihailom Burović. Uхваćena živa od nemačkih nazističkih okupatora, odvedena je u Koncentracioni logor u Jasenovcu, gdje je 1944. godine streljana zajedno sa pomentim rođakom.

JOZEF (XX),- sa imenom Joseph G. Burovich našli smo ga 2004. godine na internetu: ozarkanglers.com. Moguće je sin grofa Giovanni Battista Burovića. Vidi JOVAN V.

JOZEFINA (1820),- kćerka grofa i pjesnika Ivana VIII Burovića - de Zmajević. Sigurno je rođena u Italiji, moguće u Pijačenci, gdje žive dan-danas Burovići. Polazeći od činjenice da se bavila pisanjem, zaključujemo da je imala visoko obrazovanje. Godine 1849. objavila je u Dubrovniku svoju prvu zbirku pjesama pod naslovom **ALCUNE POESIE ED UNA PROSA**. Pavao Butorac kaže za njene pjesme da su *«prazne idejom, dobre jezikom i oblikom»*. Jozefina Burović je prva Peraštanka, prva Bokeljka i prva Crnogorka koja izlazi pred svijetom svojom knjigom pjesama i proze. Ili ima Boka i Crna Gora koju drugu svoju kćer, koja je prije nje objavila svoju knjigu?! Iz njenog oslovljavanja **Jozefina M. ko. Burovic de Zmajevic Fiorini**, rekli bismo da se udala, ali ne znamo za koga, ko je taj Fiorini, čije je prezime pridodala svome. Isto tako ne znamo ni koga je ostavila za sobom. Vidi str....

JOZO, - vidi JOVAN.

JULIJA (XX-XXI),- našli smo je na internetu, sa adresom: Julija S.Burovic Kišinjev (Rusija), ulica "Alba Julija-Engelsa" Br. 23, tel. 51 47 03.

JULIJANA (XX),- našli smo je sa prezimenom Burović na internetu. Živi u Australiji, gdje ima svoju universitetsku knjižaru.

JUNA RE (1903-1994),- jedina kćerka Hajdar-bega i Vassije. Rođena u Ulcinju. Udata u porodici Kaplanbegović, iz Ulcinja. Djeca: Sabri (1930) i Husein (1931). Sin njenog brata Zejnel-bega, kaže za nju da je bila *"jedna od jako inteligentnih žena"*. (Sari RESULBEGU: RESULBEGËT.. str.. 106).

JUSRI RE (1951),- četvrti sin Zejnel-bega i File. Rođen u Ulcinju. Studirao je stomatologiju u Beogradu. Radi u Domu zdravlja. Oženio se Đulterom, kćerkom Šefka Nimanbegovića, iz Ulcinja. Djeca: Edina II, Adnan i Irfan.

JUSUF I RI (XVII),- treći sin Rizvan-age Burovića. Rođen u H-Novu. Po ocu se nazvao Rizvanagić. Bio je dizdar Risna i Trebinja, u početku kao vekil svog brata Mehmeda II. Doživio je duboku starost i ostavio iza sebe bar jednog sina, kome još nismo otkrili ime. Po svemu izgleda da je njegov unuk trebinjski dizdar Biljal. Vidi na str....

JUSUF II RE (XVIII-1820),- treći sin Arslan-paše IV. Rođen u Trebinju. Na dužost kapetana Trebinja naslijedio je svoga brata Muhamed-Ali-bega I (MEHMET V). Ne zna se koga je ostavio iza sebe. Vidi na str.

JUSUF III RE (XVIII-1791),- prvi sin Sulejman-paše II. Rođen u Trebinju. Bio je kapetan grada, sa kog položaja su pokušali da ga zbace neprijatelji, ali ih je uz pomoć svog velikog strica Hasan-bega II nadvladao. Ostavio je iza sebe sina Salih IV. Vidi na str....

JUSUF IV RE (XVIII),- drugi sin Hasan-paše III sa sultanovom kćerkom Sultana. Rodio se u Ulcinju, ali je odrastao u sultanovoj palati u Istanbulu. Završio je Vojnu akademiju i pratio oca u svim vojnim pohodima. Jedno vrijeme bio je dizdar Ulcinja, a zatim, kad mu je umro otac, naslijedio ga na dužnost kajmekama Ulcinja. Na toj dužnosti je i umro. Oženjen Bosankom iz poznate porodice Bašagića, ostavio je iza sebe nekoliko kćerki i tri sina: Arslan-bega V, Mehmet-bega i Ibrahim-bega. Na dužnost kajmekama Ulcinja naslijedio ga drugi sin, Mehmet-beg. Vidi...

JUSUF V RE (XIX),- prvi sin kapetana i muselima trebinjskog Adem-paše I Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Borio se uz oca, kao pristaša bosansko-hercegovačkog ustanka Gavran Kapetana za oslobođenje od turskog ropstva, ali i za očuvanje feudalnog sistema. Ostavio je iza sebe sina Agana.

JUSUF VI RE (1870-1925),- prvi sin vojvode Arslan-bega V. Rođen u Ulcinju. Završio na Cetinje srednju školu i studije u Beču. Bio je istaknuta društveno-politička ličnost Ulcinja i Crne Gore. Ulcinjani su ga izabrali za poslanika u Prvi Parlamenat Crne Gore (Podatak iz istorijske sveske SRPSKO NASLEĐE, mart 1998). Oženio se Ljutfijom Smajlagić, iz Ulcinja. Ostavio je iza sebe samo jednog sina - Alija I.

JUSUF VII KA (XIX),- treći sin Saliha VII Resulbegovića. Rođen u Travniku. Po Busuladžicu bio je mutevelija (upravnik) Vakufa Osman-paše Resulbegovića u Trebinju. Izgleda da je na tu dužnost smjenio Abdurahim-bega I Resulbegovića. Ne znamo koga je ostavio iza sebe.

JUSUF VIII RE (XIX-1920),- prvi sin Ismail-bega I. Rođen u Trebinju. Godine 1899. apsolvirao je Šerijatsku sudačku školu, pa je bio trebinjski kadija. Ne zna se koga je ostavio iza sebe.

JUSUF IX (1870- ?), treći sin Saliha VIII Resulbegovića, defterdar travničkog sandžakbega. Rođen u Travniku. Poslije streljanja oca nazvao se Defterdarević zajedno sa braćom. Studirao u Sarajevo. Ne znamo koga je ostavio za sobom.

JUSUF X (1930),- prvi sin Bećira II i Muše. Rođen u Čitluku oko 1930, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se Peimbom, iz Vape. Godine 1963. iseljio se porodično za Tursku i sada žive u Istanbul. Djeca: Osman IV + 1 sin i kćerke: Ismeta I, Nusreta II, Zurifa I, Indira II + 1. Svi su rođeni u Čitluku izuzev pete kćerke, koja je rođena u Istanbulu.

JUSUF XI (1949),- šesti sin Hajra II i Hamide. Rođen u Sjenicu, gdje je primio srednje obrazovanje i radio kao visoko kvalitetni automehaničar,specijalista za tahograf. Oženio se Zinetom, kćerka Hasana Mašovica, iz sela Gonje (Sjenica). Djeca: Almir i Admir.

K.

KABIL RE (1972),- prvi sin Kadrije II Resulbegovića i Meleće. Rođen u Braunšvajgu (Njemačka), gdje se školovao i živi. Radi u ugostiteljstvu.

KADA (1904- ?),- četvrta kćerka Bajrama I i Fane. Rođena u Čitluku, gdje je primila osnovno obrazovanje. Udata za Nazifa Bronja. Djeca: 3 sina i 3-4 curice.

KADIRA DE (XX),- ne znamo čija je kćerka. Rođena je u Trebinju i preko prezimena Defterdarević nosila je i prezime Resulbegović, što znači da je bila školovana. Udala se za Daut-bega Redžepagića. Podatke imamo iz časopisa za kulturu DIWAN (2006): www.diwanmag.com.ba

KADRIJA I (1895- ?),- červrti sin Kasuma II i Dacičke. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Umro neoženjen.

KADRIJA II RE (1945),- treći sin Hašim-bega II i Bukurije. Rođen u Ulcinju, gdje je primio osnovno obrazovanje, pa je radio kao pomorac JUGOOCEANIJE, Kotor. Zatim je prešao u Braunšvajgu (Njemačka), gdje živi i radi u ugostiteljstvu. Oženio se Melećom, kćerkom Muja Malobećirovića iz Ulcinja. Djeca: Kabil i Arben III.

KADRIJA III (1958),- prvi sin Hanefija I i Ramize. Rođen u Čitluku.

KAMAJA RE (1936),- prva kćerka Rašid-bega III i Adlije. Rođena u Ulcinju. Udala se za Ulcinjanina Zudi Mišeri.

Djeca: Ećro, Suad i Cano.

KAPLAN (1934),- treći sin Džano-bega I Resulbegovića i Nurije. Rođen u Ulcinju. On je prvi Resulbegović koji se vratio pradjedovskom prezimenu Burović, tražeći od nadležnih organa vlasti u rodnom mjestu službenu promjenu prezimena. Diplomiran je dva puta, u Skoplju (Albanologija) i u Tirani (albanski jezik i književnost). Autor je oko 100 knjiga na srpsko-hrvatskom,

albanskom, engleskom, francuskom i mnogim drugim jezicima, pretežno naučnog karaktera, ali i publicističkog, pa i književnog. Član je Saveza književnika Jugoslavije od 1956, Saveza književnika Albanije od 1966. i Saveza književnika Švajcarske od 2002. Počasni je član Akademije nauka i umjetnosti albanskih intelektualaca od 1991. Veći dio života proveo je po zatvorima Jugoslavije i Albanije kao disident. On je disident Br. 1 Jugoslavije i Albanije. On je i šampion svijeta po kazni od 43 godina zatvora za neprijateljsku propagandu, gdje su ga 10 puta na živo odrali, tražeći od njega da poretne jugoslovensku nacionalnost, državljanstvo, društveno-politička ubjeđenja, kao i rođenu djecu. Svezanih ruku, okovan u gvožđe i beton, pošto su mu uhapsili sina i masakrirali kćerku, neprijateljima naroda i domovine svoje pljunuo je u lice i rekao: MIČITE RUKE SA KOSOVA, JER JE BILO I JESTE NAŠE! On je šampion svijeta i po tome što je iz zatvorske ćelije uspio da objavi svoje djelo u glavnom organu štampe Saveza knji-

ževnika Albanije, disidentni sonet DOČI ČU! U istoriji, kulturi i nauci albanskog naroda on je odigrao jednu od najvažnijih uloga ne samo za oslobođenje Albanije od socijal-fašističkog terora (Sami su ga Albanci proglasili za Mandelu Albanije!), već i za de-enveriziranje, de-šovinistiziranje i de-rasiziranje Albanaca Albanije i njene dijaspore. Sa pseudonimom **Kapllan Resuli** uveden je u program savremene književnosti Ministarstva prosvijete Albanije i u mnoge njihove antologije i enciklopedije. I na jugoslovenskom, posebno crnogorskom planu, on je odigrao jednu od vrlo važnih uloga, kao književnik, naučnik i društveno-politička ličnost. Od kad je izašao iz albanskog zatvora, živi u Švajcarskoj, Ženeva. Ženio se tri puta. Od prve žene - Turkinja iz Tetova - Feriha Hajrullah, nema djece. Od druge - Vlahinja iz Albanije - Vera Ziu, ima sina Dušana III i kćerku Dušanku. Od treće - Albanka iz Tirane - Etleva Minzali, ima sina Antona IV. Vidi na str....

KASUM I RE (XVII-XVIII),- pretpostavljamo da je drugi sina Osman-paše I. Rođen u H-Novu. Godine 1701. Spominje se kao kapetan Trebinja, moguće je bio vekil svog oca. Poslije toga mu se gubi trag, jer je sigurno ekzekutiran sa ostalom braćom, osuđen na smrt od sultana, zbog oca, tobože zato što je u Trebinju izgradio za sebe džamiju ljepšu od one koju je 10 godina prije izgradio za sultana. Ne zna se koga je ostavio iza sebe.

KASUM II (1850- ?),- treći sin Ujka I i Cetanovičke. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Uzeo ženu od Dacića. Djeca: Hamza I, Mustafa V, Hašim I, Kadrija I.

KHAIM (XX),- sa imenom Khaim Burovich našli smo ga na internetu, sit FIELD NOTES FROM VLAD SOSHNIKOV: www.shtetlinks.jewishgen.org. U Državnoj arhivi piše da je u regionu Dnjepropetrovskom, u Rusiji, i da je 1996. godine imao nekakav incident.

KIMETA I (XX),- jedina kćerka Ismaila VI. Rođena u Čitluku. Udala se za Hivza Kolašinca, sa kojim živi u Francuskoj. Djeca: Benjamin (2000) i Elmedin (2003).

KIMETA II (1990),- druga kćerka Meda (Mehmeta XVII) i Nafe, našli smo je na internetu sa prezimenom Burović, sajt «Učiteljska škola i gimnazija Obala - Sarajevo». Nije položila prijemni ispit u junskom roku školske godine 2004-2005. Rođena u Sarajevo, gdje nastavlja školovanje pri Elektro-tehničkoj školi. Hobi: crtnje.

KLAUDIJA (XX),- sa imenom Claudia Burovich našli

smo je na internetu: www.museosivori.org.ar. Godine 2004 u salonu «Manuel Belgrano», verovatno u Italiji, izložila je svoje slike. Prema tome zaključujemo da je slikarka.

KRISTINA (2005),- kćerka Vladimira IV i Miroslave. Rođena u Budvi, gdje živi sa roditeljima.

KRISTOFOR, - vidi KRSTO I.

KRSTO I (1705- ?),- zvani i Kristofor, sin grofa Nikole IV. Rođen u Perastu oko 1705. Bio je član Malog Vijeća, vojvoda, pa i sudac, sigurno i kapetan. Godine 1750., zajedno sa vicekapetanom Perasta i dva druga suca (Mato Bronza i Antun Grubaš), ode u Kotor pred izvanrednim providurom da položi račun, pošto se sumnjalo za neki kolektivni nezakonski postupak svih pomenutih. Vlasti ih odmah pritvore. Čim čuju to Peraštani izraze svoje negodovanje i *prosvijed* (= valjda protest!). Tako su vlasti bile prinuđene da dozvole uhapšenima, po dvojica, da se šetaju gradom, sve dok nije stigao opći providur, koji je u to vrijeme bio otišao negdje prema Baru, da se sporazume sa pašinim poslanicima o sporu između Peraštana i Ulcinjana. Poslije nekoliko dana pušteni su svi iz zatvora, pošto se ustanovilo da su nevini (Butorac: BOKA, str. 169 i 170.). Kada se godine 1770. opet usplamtela borba između dva reda peraškog pučanstva, "općine" i "universe", pod drugim oblikom nego prije, sudac Krsto Burović posreduje da se ta borba smiri (Iden, str. 189.). Pod imenom Kristofor spominje se u djelu P. Butorca, a u vezi sahrane pjesnika i opata Luke III Burovica 1755., koji mu je bio brat. Ne znamo koga je ostavio iza sebe.

KRSTO II (XX-1943),- misli se da je prvi sin Dušana I. Rođen u Čajnici pred PSR. Zajedno sa svojim mlađim bratom Vasilijem II, poslije smrti oca i formiranja Jugoslavije, preselio se iz Čajnica u Peć (Srbija, Metohija). Od samog početka Narodno-oslobodilačkog rata, kao prvoborac, uzima učešće u partizanske jedinice. Našli smo ga na internetu 22. juna 2005. u djelu Carl Savich-a KOSOVO'S NAZI PAST: **The Untold Story** (biografi & arshiv). Tu piše da je Krsto Burović ubijen u Istok (na Kosovu) od albanskih balističko-fašističkih okupatora. Izgleda da je streljan zajedno sa bratom Vasilijem II.

KRSTO III (XX-?), - sa prezimenom Burović našli smo ga na internetu, sajt News@Serbian Unity Conhress: news.serbianunity.net.

KUJO (1930),- treći sin Latifa I. Rođen u Čitluku oko 1930. Ne znamo koga je ostavio za sobom.

L.

LAMIJA (1999),- jedina kćerka Nedžata III Burovića i Armine. Rođena u Sarajevu oko 1999, gdje živi ca roditeljima i pohađa školu.

LATIF I (1890- ?),- zvani Ljako, četvrti je sin Vesela Burovića. Rođen u Čitluku, negdje oko 1890. godine. Poslije DSR, služeći u tadanoj kraljevskoj jugoslovenskoj vojsci, radio je na samobrazovanju, pa – kad se vratio u Čitluk – otvorio je tu, u svojoj kući, prvu školu, nastavljajući da se bavi poljoprivredom, kao i svi Čitlučani. Oženio se devočkom iz obližeg sela, koja mu je rodila sinove: Rifat, Šućurija II, Kujo + 1 (kome se ne pamti ime) + kćerke: Hana I, Fatima III i Beka. Vidi na str....

LATIF II (1942-2000),- prvi sin Hakija IV i Ramize. Rođen u Čitluku, gdje jedno vrijeme radi u poljoprivredi. Zatim je prešao da živi u Sarajevo i radio kao građevinar. Oženio se Dževahinom Rustema Dacića, iz Cetanovića, koja mu je rodila sina Beko. Pošto mu je žena umrla, oženio se djevočkom iz Zaičića, kod Sjenice. Djeca: 2 sina.

LATIF III RE (1929-2000),- drugi sin Džano-bega I Resulbegovića i Nurije. Rođen u Ulcinju. Završio Pomorsku školu u Sušak (Hrvatska) i sav svoj život proveo na moru kao motorista i specijalista za motoristiku brodova više tonaže, preko-oceanskih. Sem na brodovima jugos-

lovenske Jadro-linije, radio je i na brodovima Italije i Švajcarske, gdje je proizveden u kapetana preko-oceanskog broda. Oženio se Zuljom, kćerkom Jonuza Murtovića, iz Ulcinja. Djeca: Behija II, Drita i Suzana I. Vidi na str...

L.BUROVIĆ: vidi PETKANA.

LEJLA RE (1965),- jedina kćerka Envera I i Sadžide. Rođena u Trebinju. Završila Filozofski fakultet u Sarajevu i specijalizirala engleski jezik. Radila je u Hidroelektrani Trebišnjica. Neudata.

LEMA (1916- ?),- druga kćerka Iljaza I i Hateme. Rođena u Čitluku. Udata u obližnje selo. Ima djece ali se ne pamte imena.

LIPIKA (XX),- našli smo ga na internetu. Živi u Växjö - Švedska.

LIRIJA RE (1946),- šesta kćerka Husni-bega II i Mejreme. Rođena u Ulcinju. Završila srednju ekonomsku školu. Udata u Gusinje za Haki Hota. Žive u Beogradu. Djeca: Meliha, Sead i Lejla.

LITO (XX),- našli smo ga na internetu, sajt: **Error! Hyperlink reference not valid.** Po svemu živi u Argentini. Moguće je od Burovića Italije.

LOVREN (XVI-XVII), - našli smo ga kod Pavao Butorca (BOKA, str. 147.), sa prezimenom BURO. Piše za njega da je 1629 bio sudac u Perastu i da je zastupao nekakvog Nika Tomičića, koji je ubio Petra Ivanova iz Jasenice. Mislimo da je unuk grofa Jovana I, od drugog sina, rođen negdje oko 1570. Butorac piše da su se njegovi potomci odjelili od Burovića i po ocu su se nazvali LOVRENČIĆ. Ovi Lovrenčići su činili zasebnu kazadu, pa su u Malom Vijeću, sa Tomislavljevićima, činili 13 i 14 bratstvo, kazadu. Ne znamo koga je ostavio iza sebe.

LUCIJA (? -1682), - jedina poznata kćerka kapetana Perasta, guvernera i pjesnika Nikole IV Burovića. Rođena u Perastu. Izgleda da je umrla maloljetna.

LUIDI, - vidi LUKA VI.

LUIS RE (2009), - drugi sin Atila i Uschi. Rođen u Kelnu.

LUKA I (1510-): najstariji sin grofa Jovana I. Rođen u Perastu oko 1510. godine, gdje je stekao dobar glas i računao se među pet «odličnijeh Peraštana». Sigurno je u Tajnom Vijeću pretsavljao Buroviće, bio je i vojvoda, pa sudac i kapetan grada. Kao takav borio se uz svoga oca 1538. godine za oslobođenje H-Novog od turskog ropstva, kao i 1539. za odbranu tog grada od nove turske okupacije. Za sobom je ostavio sinove: Jovan II, Trifon I i Petar I. Vidi str...

LUKA II (1670- ?), - treći sin grofa Vicka I Burovića. Rođen u Perastu oko 1670. godine. Završio više studije u Italiji i zaređio se. Bio je opat u Perastu i H-Novom i sa sabljom u ruci uzeo aktivno učešće u oba Morejska rata, uz Grofa Ivana, kome je često služio i kao tjelohranitelj, pa i kao lični sekretar. Bio je jako ugledan, pa su ga poštovali i muslimani Hercegovine.

LUKA III (Perast, 1675-1755), - književnik, prvi sin kapetana Nikole IV. Studirao i doktorirao u Loretu. Posvetio se svještenučkom pozivu, i tada su mu dali ime Kristofalo. Iako svještenik, borio se sa sabljom u ruci za oslobođenje Hercegovine, uz svoga rodaka guvernera Grofa Ivana, pa se istakao kao i svi Burovci za hrabrost. Često je zamjenjivao opata Herceg Novog, a 1717. godine konkurisao je za opata Perasta na opštinskim izborima, ali nije pobjedio. Bio je župnik u Dobroti i Lepetanima. Istakao se i kao pjesnik. Biskup P. Butorac kaže da je svoje pjesme stvarao «po dubrovačkom uzoru», dok Vanda Babić piše da u XVII vijeku «svojim desetercima javlja se Luka Burović upravo u vrijeme kad su taj stih njegovali hrvatski prosvjetitelji». Umro je 1755. godine u H.Novi i po njegovoj želji sahranjen u crkvi Sv. Nikole u Perastu. On je predstavnik baroka u crnogorskoj književnosti. Zastupljen je u antologici Gracije Brajkovića i Miloša Miloševića *Poezija*

baroka (Podgorica, 1976). Uveden je i u LEKSIKON crnogorske kulture. Vidi str....

LUKA IV (1695-1735), - drugi sin guvernera grofa Ivana I. Rođen u H-Novu. Kao mladić uzeo učešće u Drugom morejskom ratu i za pokazanu hrabrost Mlečani ga proizvode u viteza. Kasnije su mu službeno priznali i titulu grofa, pa su ga proizveli i u soprintendente. Poslije smrti svoga oca, smjenjuje ga na dužnost guvernera H-Novog, ali samo za kratko vrijeme, od 1730 do 1735. Te je godine izgleda umro. Studirao je u Italiji i bio visoko obrazovan. Bio je i oženjen. Njegov je sin Ivan VI. Pošto je bio maloljetan, nije mogao naslijediti svoga oca na taj položaj. Tako, na dužnost guvernera H-Novog, dolazi Lukin mladi brat – Stanislav.

LUKA V (XX), - ne znamo čiji je sin, ali je sigurno od Burovića Hrvatske. Živi u Zagrebu: 30.IX.2006. bio je na izletu «Vino iz kamena» - u Benkovce. Našli smo ga na sajtu: www.vinogradarstvo.com.

LUKA VI (1986), - zvani Luidi, pa i Ervis, jedini sin Dušanke Burović, u braku sa Aleksom Bregu, Vlah iz Tirane (Albanija). Rođen u Tirani. Njegov otac, instruiran od albanske policije, porekao mu je očinstvo. Godine 1991. prebjegao je sa majkom u Italiju i živio je nekoliko godina u Bari. Tu je pokršten i predašnje ime Ervis promjenio u Luka - it. Luidi. U Bari je završio na italijanskom jeziku osnovno obrazovanje. Zatim je prešao u Švajcarsku (Ženeva), kod djede od majke, gdje je na francuskom jeziku primio srednje obrazovanje: specijalizirao se za kompjutere. Godine 2000. učestvovao je na kanotažnom takmičenju frankofonskih kantona Švajcarske i zauzeo drugo mjesto: dobio srebrnu medalju. Iste godine, na konfederalnom takmičenju Konfederacije, zauzima treće mjesto: dobija bronzanu medalju. Živi i radi u Ženevi. Pomaže djedi u pripremanju za štampu njegovih knjiga kao tehnički urednik, pa i sâm pomalo piše i objavljuje. Oženio se Švajcarkinjom iz Ženeve Melanie, iz plemićke porodice Von Siedenthal. Djeca: Margarita II.

LUKRECIJA (1903- ?), - rodila se i živjela u Cassarsa della Delicia (Italija), ulica Via Risorgimento Br. 4. Nosila je prezime Burović-Zmajević.

Lj.

LJEA RE (2007),- kćerka Davida i Stefanije. Rođena u Kelnu (Njem.)

LJILJANA (XX), - ovu smo Burovičku našli na sajtu SERBIAN BOOKS: www.mbbooks.com.au, godine 2007. Izgleda da živi u Australiji i da ima svoju knjižaru. Po jednom podatku udata je u porodici Habjanović.

LJUBOMIR I RE (1952),- jedini sin pukovnika Dževdeta Resulbegovića i Pauline. Rođen u Skoplju. Srednju tehničku školu završio u Splitu, pa je tu radio kao rukovodilac

odjeljenja za održavanje tehničkih sredstava sedam fabrika DALMACIJE-CEMENTA. Oženio se Ljubicom, kćerkom pukovnika Stojana Stevića iz Beograda, koja mu je rodila kćerku Suzanu II. Po drugi put se oženio Zlatom,

kćerka Mate Marovića, iz Splita, kojom ima dvije kćerke: Paulinu i Petru. Dolaskom Franje Tuđmana na vlast suspendovan je sa posla, razveden od supruge i poslat u logor muslimana, koje su Tuđmanovi Hrvati mislili da zamjene sa pohvatanim Hrvatima u Bosni od muslimana Alije Izetbegovića. Spasio se pokazujući Tuđmanovcima neobrezani penis i revoltiran uskliknuo: „*Pogledajte! Ja jesam Resu-*

lbegović, ali ne i musliman!“ Po izlasku iz logora prebjegao je u Njemačku, živi u Hanoveru.

LJUBOMIR II (XX), - Našli smo ga 2007. na internetu sa prezimenom Burović. Izgleda da živi u Bratislavi (Slovačka) i da je od Burovića Bosne.

LJULJETA RE (1991),- kćerka Nagiba Resulbegovića i Mirsade. Rođena u Ulcinju. Živi u Nju Jorku, gdje se školuje pored svojih roditelja.

LJUMNIJA RE (19....),- druga kćerka Arslan-bega VI Resulbegovića i Nedžmije. Rođena u Ulcinju. Udala se za Besima Katanu iz Ulcinja. Djeca: Medina, Mehdi i Valbona.

LJUTFIJA RE (1929),- druga kćerka Ali-bega I Resulbegovića i Sabrije. Rođena u Ulcinju. Udala se za Mehmeda Zejnelagića iz Ulcinja. Djeca: Sabri i Safeta.

LJUTVIJA (1931-1986),- zvani Ljutvo, prvi sin Isaje I i Abide. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Dugo je vreme bio odbornik Čitluka u Rasnu, negdje do 1966. godine. Oženio se Mejremom Gana Šabanovića, iz Kamešnice (Sjenica). Djeca: Hidajet, Zumreta II, Safeta, Faruk I, Sadija.

M.

MAIDA RE (1991),- jedina kćerka Dživata Resulbegovića i Senade. Rodila se u Ulcinju, gdje pohađa školu. Istakla se kao pjevačica.

MAHBUB I RE (1931-1995),- zvani Bubo, prvi sin Mustafa-bega V i Rabije. Imao je srednje obrazovanje, stečeno u rodnom mjestu. Radio je kao običan činovnik

Opštine Ulcinj, zatim u Sreskom sudu (1955-1960), pa u trgovačkom preduzeću i, konačno, izašao u penziju kao sekretar Građevinskog preduzeća. Od 1969 - 1974. godine bio je narodni poslanik Ulcinja u Narodnoj skupštini Crne Gore, dok je u Ulcinju 25 godina bio član Narodnog odbora. Oženio se Melihajom, kćerkom Džemala Kaplanbegovića. Djeca: Mustafa VIII, Đulasfija i Enis.

MAHBUB II RE (2002),- prvi sin Mustafe VIII Resulbegovića i Rabije. Rođen u Ulcinju.

MAHIJA (1917- ?),- prva kćerka Tahira I, od prve žene - Abide. Rođena u Čitluku. Udata za Emšira Gicića, iz Žabrana, Djeca: 1 sina i 3 curice.

MAHMUD (1963),- drugi sin Nasufa, od treće žene - Fatime. Rođen u Tuzinju (Sjenica). Srednju školu završio u Novom Pazaru, a Veterinski fakultet u Sarajevu, gdje je i doktorirao. Od 1992-1998. godine živio i radio u Švedskoj, gdje je specijalizirao hirurgiju. Iz Švedske se vratio u Zenicu (BiH), gdje ima privatnu veterinarsku ambulantu: ul. "Patriotske lige" Br. 8, tel. 032 672 606.

Bavi se naukom i istraživanjima. Istaknut je doktor veterine BiH, oblast hirurgija. Oženio se sa Hanadom, kćerka Semira Kadrića, iz Zenice. Pored bosanskog ima i švedsko državljanstvo. Sem maternjeg jezika poznaje dobro engleski i švedski. Djeca: Jasmin, Amila II i Emir IV.

MALICA (1964),- prva kćerka Hanefija i Ramize. Rođena u Čitluku oko 1964. godine.

MALJO, - vidi ISMAIL III.

MARA (1979),- prva kćerka Blagoja i Iljone-Katarine. Rođena u Duizburg - Njemačka. Završila Filozofski fakultet i radila kao prevodilac. Udala se za Zorana Jevđevića, iz Gorazda. Djeca: Luka (2002) i bliznakinja Ksenija-Apolonija (2002).

MARGARITA I (XVI-XVII),- druga kćerka grofa Jovana II Burovića. Rođena u Perastu oko 1590. Izgleda da se nije udala, pošto je namjeravala da pođe u kaluđerice. Kad je 1606. godine građena nova crkva u Perastu, ona se odrekla svog dijela zemljišta u prilog crkve, zajednos sa starijom sestrom Andelinom. (Butorac: KULTURNA, str. 153). U noći između 23 i 24. lipnja 1624, iznenada upadnu u Perast pirati Berberije sa 16 galija, opljačkaju ga, opustoše i pobiju sve što im se nije predalo i što nije uspjelo da pobjegne. Groficu Margaritu su izgleda uhvatili živu i odveli je u Africu, odakle su tražili otkup od njenog oca. O njoj je književnik Kaplan Burović napisao roman pod naslovom GROFICA MARGARITA.

MARGARITA II (2004),- zvana Margo, kćerka Luke IV Burovića i Melanije. Rođena u Ženevi.

MARINA (1960),- druga kćerka Vitomira i Stojanke. Rođena u Beogradu, gdje se diplomirala na Fakultetu inženjerije. Živi i radi u

Beogradu kao građevinski inženjer. Udalala se za Bojana Micovića, od koga se poslije porođaja razvela. Djeca: Aleksandar (1986).

MARIO (XX),- sa prezimenom Burovich našli smo ga na sajtu FOLLONICA: www.beppegrillo.it. Na dan 27.IV. 2005 diskutirao je na italijanskom jeziku sa Beppe Grillo. Nema sumnje da je intelektualac od Burovića Italije.

MARKO TO (XVII),- spominje ga P.Butorac kao Marko Tomov, pa i Tomašević (BOKA, str.42 i 59). Mišljenja smo da je unuk grofa Toma Burovića. Godine 1646, na samom početku Kandijskog rata, Peraštani su ga izabrali u odbor petorice "da vodi brigu oko popravaka zidina kaštela sv. Krsta, a i oko pučanstva u mjestu", što znači da je bio istaknuta ličnost grada. Godine 1654, zajedno sa kapetanom Markom Peroevićem borio se za odbranu Perasta od turskog napada.

MARSELA (1988),- prva kćerka Hasiba i Muradije. Rođena u Sarajevu, gdje živi sa roditeljima.

MARTINA (XX),- godine 2007. sa imenom Martina Käthe Burović našli smo je na sajtu MITTEILUNGSBALT: www.berngau.de. Sigurno živi u Njemačkoj.

MATIJA I (1700- ?),- drugi sin kapetana i pjesnika Nikole IV, guvernera Carine i Trebinja. Rodio se u Perastu. Jedno je vrijeme bio sužanj u Tunisu. Pošto je otkupljen, pretstavljao je u Malom Vijeću bratsvo Burovića, pa je izgleda bio i vojvoda, sudac i kapetan. Ne znamo gdje, kad i kako je završio. Iz dokumenata vidimo da je imao nekoliko sinova, ali mu ih još nismo identifikovali. Vidi str...

MATIJA II (1732- ?),- prvi sin guvernera H-Novog Stanislava i Marijete, kćerke admirala Matije Zmajevića. Rođen u H-Novu. Po završetku studija u Italiji, vratio se u rodno mjesto i pomagao oca da upravlja Herceg Novim i da se tako pripremi da ga zamjeni. Poslije smrti oca on je vladao H-Novim kao guverner skoro sve do pada grada pod austro-ugarsku okupaciju. Smjenio ga na toj dužnosti Ivan VI, sin strica Luke VI. Pošto se odupreo okupatorima, uhaćen je i streljan sa ostalim Burovićima i Bokeljima, koji se nisu pokorili. On je svom prezimenu dodao prezime svog slavnog djede po majci - Zmajević, pa su se tako nazvali i njegovi sljedbenici. Od njegovih nasljednika identificirali smo admirala mletačke flote Vincenzo II.

MATIJA III (XX),- našli smo ga na internetu. Spominje se sa prezimenom Zmajevich Burovich, u Pijacenza, Italija, a i u vezi sa sabljom Petra Velikog (vidi GIUSEPPINA). Moguće je unuk Matije II.

MEHMET I (XVI),- sin grofa Jovana I Burovića. Rođen u Perastu, gdje je kršten imenom Miloš, kratko zvan Mišo. Kad se pretstavio pred hodžom u Herceg Novi, islamizirao se i nazvao Mehmet. Sultan mu je dao titulu age, dao mu i neki vojni čin za njegove zasluge po bojištima, pa ga imenovao i na položaj vladara Novskim kadilukom. On je pra-

otac svih islamiziranih Burovića. Neki od ovih Burovića, iako muslimani, sačuvali su svoje staroslavno prezime, dok su neki drugi menjali prezime prema imenu svoga oca, ili i prema njegovoj profesiji, zvanju. Sigurno je ostavio iza sebe više sinova, ali do danas smo uspjeli da identifikujemo samo jednog - Rista, koji, prilikom islamiziranja, nazvao se Rizvan. Vidi na str.

MEHMET II RI (? -1656),- prvi sin Rista-Rizvana Burovića. Rođen u H-Novu. Naslijedio je oca na položaj novskog kapetana i prozvao se po njemu RIZVANAGIĆ. Zatim je bio dizdar Risna, Trebinja. Proslavio se kao veliki junak, megdandžija i beladžija, ali i kao jako inteligentan i sposoban. Ne zna se koga je ostavio iza sebe. Vidi na str.

MEHMET III RE (? -1719),- zvani Sabit-Mehmet I (Po nekim dokumentima pogrešno pisan i Sadi-Mehmed), jedini je sin Salih-bega I Resulbegovića. Rođen u H-Novu. Za vojne zasluge sultan mu dao titulu paše. Među Resulbegovićima on je prvi zajamčeni, dokumentirani Resulbegović i paša, ma da je sigurno, prije njega, postao paša njegov veleslavni stric Osman-beg I Resulbegović. Njegovo pismo, upućeno negdje 1690. godine grofu Ivanu I Buroviću, gdje ga naziva ROĐAKOM, neoporecivi je dokumenat da Resulbegovići vode porijeklo od Burovića. Godine 1714. i 1719. zamjenjivao je svog strica hadži Hasan-bega na položaj dizdara Trebinja, a često je zamjenjivao i na položaj kapetana grada svog strica Osman-pašu. Ostavio je iza sebe sina Saliha IV. Vidi na str.

MEHMET IV RE (XVII-1737),- supozira se da je prvi sin Jahja-paše I Resulbegovića. Rođen u Ulcinju. Misli se da je dostigao titulu paše i položaj skadarskog vezira. Godine 1737. poginuo je u borbi protiv ulcinjskih pirata, nastojeći da ih istrijebi i uspostavi vlast sultana nad gradom. O njemu je detaljno pisao, po predanju, književnik Kaplan Burović u romanu FANOLA. Izgleda da je imao samo žensku djecu, pa mu se zato i izgubilo ime. Vidi na str....

MEHMET V RE (XVIII-XIX),- zvani Muhamed-Ali I, drugi sin Arslan-paše IV Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Oženio se sestrom Ali-bega Rizvanbegovića. Za vojne zasluge dostigao viši oficirski čin i bio je dizdar (1812-1813), pa i kapetan Trebinja. Djeca: Osman III i Hakija I. Vidi na str...

MEHMET VI RE (XVIII), - zvani Sabit-Mehmet II, jedini sin Salih-bega IV Resulbegovića, unuk Mehmet-paše III (Sabit-Mehmet I). Po imenu djede otac ga i nazvao Sabit-Mehmet. Rodio se u Trebinju, gdje je 1764. godine bio dizdar grada, a zatim i kapetan, na kojoj dužnosti dostiže titulu paše, pa muselima i miri-mirana. Kao kapetan on je zamjenjivao Ahmet-bega I. Ne znamo koga je ostavio iza sebe. Vidi na str....

MEHMET VII RE (XIX),- jedini sin dizdara Osman-bega III Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Pošto se istakao na bojištima sultana, dodjeljen mu je nekakav čin i, kao uopšte svi Resulbegovići, posvetio se vojnom pozivu. Ne zna se koga je ostavio iza sebe.

MEHMET VIII RE (XIX),- zvani Muhamed-Ali II, drugi

je sin kapetana Adem-paše I Resulbegovića. Rođen u Trebinju. U službi sultana dostigao viši vojni čin. Djeca: Šukri i Husnija I. Sukri-beg je bio gradonačelnik Trebinja.

MEHMET IX RE (?-1864),- zvani Muhamed III, drugi sin trebinjskog kapetana Ahmet-paše I. Rođen u Trebinju. Dostigao viši čin u turskoj vojsci i služio po Bosni i Hercegovini. Djeca: Mehmed X i slavni intelektualac Trebinja Sabit V.

MEHMET X RE (XIX-XX),- zvani Muhamed-Ali III, prvi sin Mehmet-bega IX (Zvani Muhamed III) Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Za zasluge na bojnopolju dodjelen mu je čin višeg oficira turske vojske. Od njegovih sinova identifikovali smo samo Abdurahmana II.

MEHMET XI DE (- 1880),- zvani Muhamed I, najstariji sin Salih-bega VIII Resulbegovića. Rođen u Travniku. Po završenim višim studijama imenovan je od sultana na položaj trebinjskog kajmekama, zamjenjujući ovako na toj dužnosti svog rođaka Rakipa Resulbegovića. Ostavio je iza sebe sina, pjesnika Muharema II. Vidi na str...

MEHMET XIII RE (XIX-XX),- zvani Meho, drugi sin Sejdi-bega Resulbegovića i kćerke hadži Hafiz-paše Rizvanbegovića (brat zloglasnog vezira Ali-bega). Mehmet je unuk poznatog hadži Haki-bega. Rođen u Trebinju. Školovao se u Istanbulu, odaklen se više nije vratio svojoj domovini. Izgleda da nije ostavio za sobom djece.

MEHMET ? RE (1773-?),- sin Jahja-paše III. Rođen u Ulcinju. Njegova baba (očeva majka) bila je kćerka Mehmet-paše Bušatlića, vezir Skadarskog pašaluka. Kad je imao 14 godina, uhapsili su ga ustanici Ulcinja i predali ga svezanog Mehmet-paši Čaušoli, zvani Veliki, koji je zauzeo Skadar i očekivao od sultana da ga imenuje na položaj vezira. Zato mladog Mehmet-bega Resulbegovića otprati u Istanbul sultanu, da bi mu se dodvorio. Sultan ne samo što ga ne pogubi, već mu omogući i da se u Stanbol školuje: tu je završio vojnu akademiju, pa je jedno vreme bio i u službi sultana, dostigao i čin binbaše. Kad se vratio iz Stanbula u Ulcinj, posvetio se pomorstvu. Imao je više ličnih brodova, pa i brod „Arslanija“, tip polaka, od 12 tona nosivosti, sa 4 mornara, kojim je lično upravljao sve do svoje smrti. Ostavio je za sobom sina Sulejmana III.

MEHMET XIV RE (1830-1911),- drugi sin Jusuf-paše IV Resulbegovića sa Bosankom. Rođen u Ulcinju. Završio Vojnu akademiju u Stanbolu i u turskoj vojsci dostigao čin bimbaše. Još za života svog oca naslijedio ga na položaj kajmekama Ulcinja. Poslije oslobođenja Ulcinja Knjaz Nikola mu je priznao čin majora i inkadrirao ga u svojoj vojsci. Bio je vojni referent u Ulcinju. Ženio se dva puta, jer sa prvom ženom nije imao djece. Druga mu se zvala Meleća i sa njom ima tri sina i jednu kćerku: Abdurahman III, Dželjadin I i Selim I. Kćerka je udao za kajmekama Mirdite Jusuf-bega Sokoli. Vidi na str.

MEHMET XV RE (1911-1979),- drugi sin majora-

senatora Selim-bega I Resulbegovića i Zulfije. Rođen u Ulcinju. Radio je u ugostiteljstvu grada. Oženio se Džemilom, kćerkom Muhameda Elezagića, iz Ulcinja. Djeca: Samija II, Šefika III, Zulfija, Šućuri i Vahida I.

MEHMET XVI (1943),- zvani Muhamet, četvrti sin Hajra II i Hamide. Rođen u Sjenicu, gdje je primio srednje obrazovanje i bio visoko kvalifikovani bravar. Tim se poslom i bavio, sve dok nije penzionisan. Oženio se Kimetom, kćerka Džema Kadrića, iz Gackog. Nema djece.

MEHMET XVII (1944),- treći sin Huzeira Burovića i Muhre. Rođen u Čitluku oko 1944. godine.

MEHMET XVIII (1956),- zvani Medo, drugi sin Ejuba I i Duze. Rođen u Čitluku. Srednje obrazovanje stekao u Sarajevu, gdje aktuelno živi i radi kao majstor električar. Oženio se Nafom Halilović iz Tutina. Sinovi: Mirzet i Nevzet, kćerke: Zineta II i Kimeta II.

MEHMET XIX (1962),- treći sin Nusreta II i Zike. Rođen u Čitluku, gdje živi i radi u poljoprivredi pored svog oca, veleposjednika.

MEHMET XX (1979),- zvani Medo, treći sin Nusreta I i Zike. Rođen u Čitluku, gdje se bavi poljoprivredom. Pošto su mu Albanci ubili oca i majka se vratila svojim, njega je podigao djed Hašim I i stričevi. Neoženjen.

MEHMET XXI RE (1985),- sin pravnika Šućuri Resulbegovića i Nurije. Rođen u Ulcinju. Student.

MEHMET XXII KA (XX),- ne znamo čiji je sin. Našli smo ga u izdanju - KAPETANOVIĆ, Mehmed-beg: NA-RODNO BLAGO, Sarajevo 1987.

MEHMET XXIII (2000),- zvani Muhamet, sin Adisa Burovića i Fatime. Rođen u Sarajevu, gdje i živi sa svojim roditeljima.

MEJRA (1950),- četvrta kćerka Huzeira i Muhre. Rođena u Čitluku.

MEKIJA I RE (XIX),- jedina kćerka Ahmed-paše I Resulbegovića. Rođena u Trebinju. Udala se za Mehmed-bega Kulenovića, iz Bosanskog Petrovca. Vjerujemo da od ovih Kulenovića potiče i naš poznati pjesnik Skender Kulenović, koji je svoju pjesničku žilu naslijedio od Resulbegovića.

MEKIJA II (1890- ?),- zvana Meka, prva kćerka Ramadana I i Muhovičke. Rođena u Čitluku oko 1890. Udata, sa djecom.

MEJREMA RE (1993),- jedina kćerka Amira II Resulbegovića i Sebije. Rođena u Ulcinju.

MEMIN RE (1905-1945),- drugi sin Hajdar-bega i Vasvije. Rođen u Ulcinju. Bio je školovani geometar, ali je radio kao obični građevinski radnik. Za vrijeme kraljevine Jugoslavije maltretiran je, pa se izrazio sa simpatijom za italijanske fašističke okupatore Ulcinja. Zato su ga po oslobođenju osudili na smrt i strijeljali. Bio je oženjen Fatimom

Šurla iz Ulcinja. Djeca: Huriya i Ibrahim VIII.

MERSIHA I RE (1980),- prva kćerka Gana Resulbegovića i Paše. Rođena u Ulcinju. Završila školovanje i udala se u porodici Mavrića, iz Ulcinja. Dana 18. novembra 2006, u galerijskom prostoru Centra za kulturu u Ulcinju, učestvovala je u kolektivnoj izložbi slika i grafika sa svojim originalnim radovima.

MERSIHA II RE (2003) - kćerka pomorca Afrima Resulbegovića i Edine. Rođena u Ulcinju.

MEVLUDA RE (1977),- jedina kćerka Bahrija i Hamide. Rođena u Ulcinju. Završila školovanje i udala se.

MIHAILO I (1913.1944),- prvi sin Antona III i Jovanke. Rođen u Čajniču, gdje je primio osnovno obrazovanje. Učesnik je kao partizan i komunista u NOB od prvog dana. Kad je jednom prilikom navratio kući da vidi majku, spijunirali su ga kod njemačkih okupatora, pa ga uhvatiše živog i zajedeno sa majkom su ga internirali u Koncentracioni logor u Jasenovac, gdje su oboje ubijeni.

MIHAJLO II (1913 – 1944),- prvi sin Simeona i Radojke.

Rođen u Čajniču gdje je primio osnovno obrazovanje. Potom završio trgovačku akademiju u Sarajevu i studirao ekonomiju u Beogradu. Rat ga zatekao u Beogradu u državnoj službi. Neko vrijeme ostaje u Beogradu gdje učestvuje u ilegalnom radu. Kada dobija informaciju da je njegovo delovanje otkriveno od okupatora, odlazi u partizanski odred. Bio je borac 1 čete 3 bataljona 20 brigade 45 divizije NOV. 5. decembra 1944, istog dana kada mu je 1943. poginuo mlađi brat Aleksandar I, u selu Belošići, kod Užica, poginuo je i on. Nosilac je partizanske spomenice. Počiva na Užičkom groblju, u zajedničkoj partizanskoj spomen grobnici.

MIHAILO III (XX),- sa prezimenom Burović našli smo ga 2007. na internetu: www.faces.md. Izgleda da živi u Rusiji ili u Moldaviji.

MILA (1916),- druga kćerka Simeona i Radojke. Rođena u Čajniču, gdje je stekla obrazovanje. Poslije rata je prešla u Beogradu, gdje je radila kao filmski radnik i učestvovala u stvaranju Jugoslovenske filmske produkcije. Tu se udala za XY, kome je rodila sina i dala mu ime svog brata Aleksandra, koji je ubijen od njemačkih okupatora kao partizan. Kasnije se preudala za Gojka ?, oficir kraljevske vojske, ratni zarobljenik aprilskog rata, koji se kao komunista priključio partizanima, pa bio i oficir JNA, profesor Vojne akademije u Beogradu, sve do dana

hapšenja kao antititoista i odveden na Goli Otok. On ju je mnogo pomogao da podigne sina, za čije je vaspitanje doprinio mnogo. Mila živi u Beogradu sa sinom Aleksandrom IV.

MILAN I (1870- ?),- ne znamo kako su mu se zvali roditelji, ali pretpostavljamo da je unuk Grofa Vicka II Burovića, iz Perasta, od njegovog trećeg sina. Izgleda da se rodio u Čajniče, ali tu nije živio, niti se sahranio. Još mlad, negdje pred PSR otišao je u Brčko, gdje je završio srednju školu, a zatim i studije. Po povratku sa studija imenovan je direktorom gimnazije u Brčko. Bio je svestran i istraživačkog duha, a i odan prema narodu, domovini i svojim. On se postarao za djecu svog brata Danila, koja su ostala siročad.

MILAN II (1885-1946),- drugi sin Vasilija I i Grozde. Rodio se, živio i umro u Čajniče, sahranjen na placu Burovića groblja pravoslavne crkve Sv. Bogorica. Ima tri brata i jednu sestru. Ne znamo da li se oženio i da li je koga ostavio iza sebe.

MILAN III (XX-XXI),- našli smo ga sa prezimenom Burović na sajtu OFFICIEL de la FFF: fff.fr/comprint. A i na sajtu *basketonline - Rusia*. Dana 13.08.2004 igrao je u Moskvi, klub CSKA, sigurno protiv Italije. Izgleda da je porijeklom iz Vojvodine, gdje su stigli Burovići, pošto su ih Austrijanci prognali iz Boke. Ako nije ovaj, jedan drugi Milan Burović se javlja na sajtu MUNDO DEPORTIVO: www.elmundo.deportivo.es. Po jeziku bismo rekli da je iz Španije. Igrao je za kupu UEFA 2005-2006 u sastav ekipe Beograda. Moguće je unuk Milana I.

MILEVA (1952),- druga kćer Slavka II i Merjame. Rođena u Čajniče. Diplomirala na Ekonomskom fakultetu u Beogradu, gdje živi i radi kao šef računovodstva. Kao i uopšte sve Burovičke Čajniča, i ona se bavila kulturno-prosvetnim radom i sportom. Igrala je košarku i odbojku u Klubu Čajniča i učestvovala na više MOSI igara. Neudata.

MILKO (1966),- treći sin Nusreta I i Zike. Rođen u Čitluku. Završio Hemiski fakultet u Sarajevu, gdje aktuelno živi. Oženjen Fernalom, iz Bijelog Polja. Ima troje djece.

MILORAD I (1880-XX),- jedini sin Stjepana. Rodio se, živio i umro u Čajniče, gdje je i sahranjen. Još nismo otkrili koga je ostavio za sobom, ali je moguće da je njegov sin Nikola VI.

MILORAD II (1913-1982),- prvi sin Danila i Savke. Rodio se i živio u Čajniče do 1920. Vrlo mlad je otišao u Brčko, kod svog strica Milana I, gdje je završio gimnaziju. Zatim se preselio u Borovo i zaposlio se u kombinatu "Bata", gdje se specijalizirao i postao izvrstan stručnjak kožarske industrije. Oženio se Ilinkom Gojković iz Borova. Godine 1941, pred naletom hrvatskih ustaša, prebjegao je u Beograd, gdje je živio do svoje smrti. Ostavio je iza sebe samo jednog sina: Nebojšu.

MILORAD III (1938),- zvani Mišo, sin Slavka I i Merjame. Rođen u Sarajevu. Diplomirao se na Višoj političkoj školi i bavio se pre-

težno kulturno-zabavnim djelatnostima i sportom. Kao atletičar na 100 i 200 metara bio je omladinski reprezentativac BiH (1957-8). Kao rukometaš bio je član republičke lige u timovima "Partizan" i "Radnički" iz Goražda. Kao fudbaler bio je član kluba "Stako-rina" (Čajniče, 1962-1986). Jedno je vrijeme bio i kapiten ekipe "Stakorine", zatim i kondicioni trener i trener golmana. Bio je i sudija-porotnik okružnog suda BiH, u Sarajevo (1968). Od 1962-1964 bio je predsjednik Opštinskog komi-teta saveza socijalističke omladine Čajniče, pa i delegat na Kongresu Omladine Jugoslavije. Na osnovu svih ovih aktivnosti dobio je više zahvalnosti i pohvala, na nivou opštine i republike. Ukazom br. 3, od 12. januara 1979. godine, Predsjednik SFRJ dodjeljuje mu MEDALJU RADA. Oženio se Nevenkom Mihajla Srbijanovića, iz Pljevalja. Djeca: Snežana. Vidi na str....

MILOŠ I, - vidi MEHMET I.

MILOŠ II (-1944),- zvani Mijo. Ne znamo čiji je sin, ali je sigurno od Burovića Čajniča. Učestvovao je u NOB kao partizan i komunista. Uхваćen od nemačkih okupatora interniran je u koncentracionom logoru Falstad (Norveška), gdje je streljan sa mnogim drugim Jugoslovenima. Godine 1963. u Falstad je podignuta spomen-ploča za streljane: tu je i ime našeg Mija.

MINELA (1985),- prva kćerka Besima i Mirsade. Rođena u Sarajevu, gdje je primila srednje obrazovanje i sada studira na Fakultetu političkih nauka, žurnalistika.

MIRČETA (XX),- našli smo ga na internetu sa prezimenom Burović, kao autora djela RUSIJA I BOSANSKO-HERCEGOVAČKI USTANAK, Sv. 1, 1985. Moguće je sin Ratka.

MIRELA I (1986),- prva kćerka Mustafe V i Bajre. Rođena u Čitluku. Srednje obrazovanje stekla u Sjenici. Neudata.

MIRELA II (1980),- jedina kćerka Rifata II i Fatime. Rođena u Sjenicu.

MIRJAMA (1980),- druga kćerka Blagoja i Iljone-Katarine. Rođena u Duizburg - Njemačka, gdje je završila gimnaziju i sada nastavlja studije.

MIRJANA (1940),- kćerka Slavka II i Merjame. Rođena u Sarajevu. Završila srednje ekonomsko obrazovanje. Bavila se fuklorom i glumom i završila kao domaćica, pošto se udala za Vladimira Kalačanovića, iz Čajniča. Djeca: Ilija (1962), Dragaš (1964) i Ana (1985).

MIRSAD I (1965),- prvi sin Amira I Burovića i Hatidže. Rođen u Skoplju. Oženjen, ima dvoje djece.

MIRSAD II (1972),- treći sin Adema II i Huljke. Rođen u Čitluku. Srednju Muzičku školu završio u Skoplju i bavi se muzikom. Živi u Lozane (Makedonija). Oženjen, sa dvoje djece.

MIRSADA I RE (1963),- treća kćerka Džavita Resulbegovića i Sultane. Rođena u Ulcinju. Udata za Sabriju Baša, iz Ulcinja. Djeca: Sulejman, Arijan i Leonora.

MIRSADA II (1977),- druga kćerka Mustafe V i Bajre. Rođena u Čitluku, gdje je primila osnovno obrazovanje. Udata se u Sjenici za Mešića. Djeca: 1 dijete.

MIRZET (1983),- prvi sin Mehmeta XVII i Nafe. Rođen u Sarajevu. Završio Srednju Saobraćajnu školu. Živi u Sarajevu kao trgovac. Oženio se Samirom Duljević, iz Medugorja, kod Duge Poljane. Djeca: Hamza III.

MISO, - vidi MEHMET I.

MITAR (1958),- četvrti sin Despota i Dragice. Rođen u Čajniče, gdje je završio gimnaziju. Radio sprva u ugostiteljstvu, zatim u drvenoj industriji. U Otadžbinsko ratu bio je prvoborac. Bavio se kao i svi Burovići Čajniča sportom, stoni tenis. Ne- oženjen.

MITHAT (1969),- zvani Mitko, sin Sulejmana V i Latke. Rođen u Čitluku. Od 1974. živi sa roditeljima u Sarajevu, gdje završava Srednju mašinsku školu i specijalizira se za preciznog mehaničara. Godine 1990 iselio se za Švedsku, gdje je jedno vrijeme radio kao privatni trgovac. Aktuelno živi u Sarajevu i radi kao vozač bolnice "Koševo". Oženio se Adaletom Avda Čehovića, iz Foče. Ima kćerku Anesu.

MUHAMED I DE, - vidi MEHMET XI DE.

MUHAMED II RE, - vidi MEHMET VIII RE.

MUHAMED III RE, - vidi MEHMET IX RE.

MUHAMED IV, - vidi MEHMET XXII.

MUHAMED-Alija I RE, - vidi MEHMET V RE.

MUHAMED-Alija II RE, - vidi MEHMET VIII RE.

MUHAMED-Alija III RE, - vidi MEHMET X RE.

MUHAMER I (1965),- prvi sin Halila I i Zlate. Rođen u Sjenicu oko 1965. godine.

MUHAMER II (1997),- jedini sin Nedžada III Burovića i Armine. Rođen u Sarajevu.

MUHAREM I RE (XX),- jedini sin Husni-bega I Resulbegovića. Rodio se u Trebinju. Po genealogiji, koju disponiramo, izgleda da se nije ženio i da se sa njim ugasila ova muška grana slavnog trebinjskog kapetana Adem-bega I Resulbegovića, pošto mu se i unuk Šukri-beg nije ženio.

MUHAREM II DE (1825-1903),- sin kajmekama Mehmet-bega XI Defterdarevića. Rodio se u Trebinju. Školovao se u Istanbulu i poznat je kao divanski pjesnik, ali pod pseudonimom Muhamet Rušdija. On je prvi poznati pjesnik grane Resulbegović-Defterdarevića, jer su Burovići, od kojih vuče pjesničku žilu, od ranije poznati kao pjesnici. Pisao je na srpskom jeziku i po tome se razlikovao od ostalih divanskih ehli bejta u BH almahijadu, koji su pisali na arapskom i turskom jeziku. Njegovim stvaranjem su se

zauzeli mbogi književni kritičari. Ne zna se koga je ostavio iza sebe. Vidi na str....

MUHAREN III RE (1940),- peti sin Džano-bega I Resulbegovića i Nurije. Rođen u Ulcinju. Bio je pomorac, pa i kapetan broda. Jedno vrijeme je radio u Solani "B.Sekulić". Oženio se Hakiljom, kćerkom Hamida Kolari, iz Ulcinja. Ima samo jednog sina - Sabira.

MUHAREM IV RE (2006),- jedini sin Sabira i Muradije. Rođen u Ulcinju.

MUHRA (1900- ?),- druga kćerka Hadžije. Rođena u Čitluku. Udata za Amira, iz sela Gordijele (H.Pazar). Djeca: je- dan sin i 2 curice.

MUKADESA (1947),- sedma kćerka Šabana I sa trećom ženom - Ruvom. Rođena u Čitluku. Udata, sa djecom.

MUNEVER (1982),- peti sin Rašida III i Ramize. Rođen u Čitluku, gdje je završio osnovno obrazovanje i bavi se poljoprivredom. Oženjen Minelom Bejta Pejovića, iz Vrsenice, Sjenica. Ima jednu kćerku.

MUNIBA I DE (XX),- druga kćerka Atije Resulbegović, u braku sa jednim Defterdarevićem. Rođena u Trebinju. Udata u porodici Avdagića.

MUNIBA II (1930),- prv kćerka Hazira i Muratke. Rođena u Čitluku. Udata za Ahmeta Dacića, u Cetanoviće. Djeca: 2 sina i 1 curica. Od 1963. godine iselili su se za Tursku i sada žive u Istanbulu.

MURAT I (Čitluk 1875-1954),- prvi sin Hadžije I. Bavio se poljoprivredom i oženio Džemkom iz Kolašina. Djeca: Nasuf, Fehim I i Hanifa.

MURAT II (1960),- prvi sin Nasufa, od prve žene – Duze- de. Rođen u Čitluku. Umro nedorastao.

MURSEL (1934),- treći sin Bećira i Muše. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Umro mlad, neoženjen.

MUSTAFA I RE (1687-XVIII),- zvani Mustaj-beg, jedini sin Omer-bega I Resulbegovića, koga je pogubio sultan za- jedno sa 4 brata, kad im je otac, Osman-paša I, pao u nemilost. Rođen u Herceg Novi, pred sâm pad grada u mlatačke ruke. Godine 1730. spominje se kao dizdar Trebinja. Na tu je dužnost zamjenjivao strica svoga oca, hadži Hasan- bega, koji je bio bolestan, na smrti. Ostavio je iza sebe sina Omer-bega II.

MUSTAFA II RE (? -1800),- drugi sin Sulejman-paše II Resulbegovića. Rodio se u Trebinju. Za vojne zasluge sul- tan mu daje titulu paše i imenuje ga kapetanom Trebinja. Ostavio je iza sebe sina Sabita III - veleslavni paša sa dvije čelenke. Vidi na str.

MUSTAFA III RE (1760-1818),- prvi sin Omer-bega II Resulbegovića. Rođen u Trebinju oko 1760. Dostigao je titulu paše i bio kapetan Trebinja sve do svoje smrti. Oženio se kćerkom hercegovačkog ajana Daut-bega Redžepašića.

Ostavio je iza sebe sina Omera III. Vidi na str....

MUSTAFA IV RE (? -1875),- zvani Mustaj-beg, prvi je sin Omer-paše III Resulbegovića. Rođen u Trebinju oko 1840. godine. U službi sultana postigao čin bimbaše. Godi- ne 1875. uzima učešće pored svog oca na strani naroda (hrišćana) u Hercegovačkom ustanku. Pošto je uhvaćen, streljan je od Turaka zajedno sa ocem, majkom, sestrama i bratom Salihom VIII. Sa njim su mu streljani žena i maloljetna djeca, među njima i sin od 5 godina (Omer IV) i kćerka AJKUNA I od svega 2 godine, tako da nikoga nije ostavio iza sebe.

MUSTAFA V (1885- ?),- zvani Musa, drugi sin Kasuma II i Dacičke. Rođen u Čitluku oko 1885. Bavio se poljoprivredom. Oženio se Abidom Karišić, iz Trijebina. Djeca: Hanefija I (m), Halil I, Raza i Naza.

MUSTAFA VI RE (1890-1943),- zvani Cafo, jedini sin Abdurahman-bega III Resulbegovića i Habibe. Rođen u Ul-

cinju. Bio je kapetan broda obalske plovidbe, zvani SLANI, vlasništvo Solane u Ucinju. Oženio se Rabijom, iz ulcinjske porodice Hasanagić. Djeca: Mahbub I, Džemil, Abdurahman IV i Halil II.

MUSTAFA VII (1954),- zvani Mujo, prvi sin Ejuba I i Đuze. Rođen u Čitluku. Bavio se zidarstvom. Oženio se Baj-rom Selima Gacića, iz Žabrana. Djeca Ejub IV, Mirsada i Mirela.

MUSTAFA VIII RE (1966),- prvi sin poslanika Mahbuba I i Melihaje. Rođen u Ulcinju, završio je srednje obrazovanje. Jedno vrijeme radio je u preduzeće REAL-ESTATE svog rođaka Gana. Sada radi u Komunalno. Oženio se Rabijom, kćerka Huseina Kurti, iz Ulcinja. Djeca: Fjola, Mahbub II i Benjamin II.

MUZAFER (1974),- četvrti sin Bahtijara i Ramize. Rođen u Sjenici. Neoženjen.

N.

NADA (1916-1999),- prva kćerka Simeona i Radojke. Rodila se u Čajniču. Udala u porodici Đoković i živjela u Zenici, gdje je i umrla, pa je tu i sahranjena. Djeca: Cica, Bato i Ljilja.

NADAN KA (XX),- našli smo ga na internetu. Živi u Brantford, Ontario - Kanada. Moguće da mu je NAJDA sestra.

NADILJA RE (1034),- prva kćerka Zejnel-bega Resulbegovića i File. Rođena u Ulcinju. Završila školu učenika u priredi. Udala se za Jusufa Mišeri, iz Ulcinja. Djeca: ima djece.

NAFIJA I RE (XIX),- jedina kćerka Hamzi-bega Resulbegovića i Habibe. Rođena u Trebinju. Udala se za Hercegova Sulejman-bega Cerića, kome je odnijela kao prćiju 16 selišta u Ljubomiru i 27 selišta u Zomjesju (Kamberović: BEGOVSKI...str. 287), bezdrugo i zlatnog nakita od nekoliko kilograma, pa i dragulja i zlatom izvezene odježde u velikoj vrijednosti. To je bila nezapamćena svadba u Hercegovini.

NAFIJA II (Čitluk 1955),- jedina kćerka Džemala I i

Šuhre. Posle smrti oca, brat Islam ju je povukao iz Čitluka kod sebe u Skoplju, gde se udala za Tafilja Dragolovčanina, porijeklom iz Melaja kod Novog Pazara. Djeca: Alma (1979), Admir (1982) i Edin (1984).

NAFIZ I DE (XX),- prvi sin Ibrahima V Defterdarevića i Nefize Resulbegović. Rođen u Trebinju. Izgleda da mu se žena porodila poslije njegove smrti, pa je novorođenčetu dala ime oca - Nafiz II

NAFIZ II DE (XX),- jedini sin Nafiza I Defterdarevića. Rođen u Trebinju. Odrastao siroče. Ne zna se što se zbilo sa njim poslije očeve smrti.

NAGIB RE (1961),- prvi sin Isaje II Resulbegovića i Ilfete.

Rođen u Ulcinju, gdje je završio srednje obrazovanje. Više studije je započeo i završio u Dubrovniku (Hrvatska). Jedno vrijeme je živio i radio u Hanoveru (Njemačka). Sada živi i radi u Nju Jorku (Manhatan) kao pazikuća. Oženio se Mir-sadom, kćerka Džavita Smajlage, iz Ulcinja.

Djeca: Ljuljeta i Isaja III.

NAILJ RE (1924),- drugi sin predsjednika Ali-bega I Resulbegovića i Sabrije. Rođen u Ulcinju. Bio je izvrstan krojač, majstor. Oženio se Minirom, kćerkom Arslana Šabanagića iz Ulcinja. Djeca: Vildana, Fatbarda, Indira I i Ali IV.

NAJA (1877),- prva kćerka Hadžije. Rođena u Čitluku. Udata za čovjeka iz Dubnice (Sjenica), kome je rodila dva sina. Pošto joj je umro muž preudala se za Iljaza iz Rasna (Sjenica) Djeca: 2 curice.

NAJDA KA (XX),- zvana Seka, našli smo je na internetu. Živi u Brantford, Ontario - Kanada. Moguće da joj je NADAN brat.

NAFIJA (1942),- jedina kćerka Džemala i Šuhre. Rođena u Čitluku oko 1942. Udala se u Skoplje.

NAMIK RE (1962),- drugi sin Ešrefa Resulbegovića i Melihe. Rođen u Tuzli. Završio Pravni fakultet u Mostaru, gdje je i radio kao advokat. Oženio se Azrom, kćerkom Husa Kapića iz Mostara. Djeca: Emir i Amila.

NASER RE (1978),- jedini sin Nijazija i Zulihaje. Rođen u Ulcinju, gdje je završio gimnaziju. Di-plomirao se na Pravni fakultet u Pod-gorici, gdje završava i postdiplomske studije, na Ekonomskom fakultetu, smjer Evropske integracije (magistrant). Radi u Skupštini Crne Gore. Član je Opštinskog odbora SDP Ulcinj i osnivač SDO Ulcinj, pa i podpredsjednik te organizacije za Ulcinj. Od 2007. član je Izvršnog odbora SDO CG. Učestvovao je na niz stručnih seminara po-svećenih aktuelnim političkim temama Zapadnog Balkana, i to: u Crnoj Gori, Sloveniji, Srbiji, Albaniji itd. Menadžer je u oblasti turizma, koordinator za praćenje lokalnih i parlamentarnih izbora u Ulcinju (Novo C.E.M.I.), projekt-koordinator Udruženja za demokratski pravni poredak, po-laznik Škole Demokratije u klasi prof. dr Radovana Rado-njića – Centar za gradsko obrazovanje. Sem maternjeg je-zika poznaje izvrsno albanski, njemački, a engleski mu je u proces usavršavanja. Vlada Windows XP, MS Office, Internet. E-mail: rnaser@cg.yu; tel. +381 069 690 354; 085 402 249; 402 248.

NASTASIJA (1887- ?),- kćerka Rista II i Stjepanije. Rodila se, živjela i umrla u Čajniče. Ne zna se za koga se udala i koga je ostavila iza sebe.

NASUF (1927-1999),- prvi sin Murata I i Džemke. Rođen u Čitluku, gdje se bavio građevinarstvom. Oženio se Đuzedom Dacić, iz Cetanovića, koja mu je rodila sina Murata II. Kad mu je umrla supruga, oženio se drugom iz Kamešnice. Pošto mu ova nije rodila djecu, oženio se po treći put - sa Fatimom Mujković. Djeca: Mahmut, Fetiha, Jasmina II, Remzija III.

NATALIALISA (1998),- kćerka Nezira II i Karine. Rođena u Malmö (Švedska), gdje živi sa roditeljima.

NATALIJA I (? -1992),- sigurno kratko zvana Natka, ko-

jim smog je nadimkom našli na internetu sa prezimenom Burović. Godine 1992. bila je u Sarajevu korespondent beogradskog lista BORBA. Izgleda da je poginula tu, u Sarajevo, jer pored njenog imena piše: *sano scomparsi del settembre 1992*. Mora da je od Burovića Čajniča.

NATALIJA II (XX), - sa prezimenom Burovic, u aprilu 2007, našli smo je na sajtu: www.editie-pirat.ro. Mora da je od Burovića Čajniča.

NAZA (1936),- druga kćerka Mustafe V i Abide, blizakinja sa Razom. Rođena u Čitluku oko 1936. Udata u Borštici (Sjenica) za brata muža svoje sestre Raze. Djeca: ima.

NAZIF I (1887-1940),- treći sin Bajrama I i Fane. Rođen u Čitluku oko 1887, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se Zadom, kćerkom Ruša, iz Bačice. Djeca: Nebija, Ajša, Nevzat II i Nazif III.

NAZIF II RE (1933),- prvi sin Sulejman-bega V Resulbegovića i Hajrije. Rođen u Ulcinju. Oženio se Hamidom Karamanagić, iz Ulcinja. Djeca: Vjolca I, Fuad I i Vahida II.

NAZIF III (1940),- drugi sin Nazifa I i Zade. Rođen u Čitluku nekoliko mjeseci poslije očeve smrti. Radio kao rudar u rudniku uglja Štavlje, kod Sjenice. Oženio se Rabijom Selima Bicića, iz Žabrana. Djeca: Enisa, Sadika, blizanci Šefčeta i Azra, i Enesa, sve samo kćerke. Imao je i jednog sina, koji mu je umro nedorasao.

NEBIJA (1934),- prva kćerka Nazifa I i Zade. Rođena u Čitluku. Udata za Husna Ničevića, u Jasenovik (N.Pazar). Djeca: 2 sina i 3 curice (Ramiza i Patka).

NEBOJŠA (1952),- jedino dijete Milorada II i Ilinke Gojković. Rođen u Beogradu, gdje aktuelno živi. Tu je je završio srednju elektrotehničku školu. Pošto ga od ranih godina privukla elektronika i muzika, od 1973. godine zaposlio se i radio po TV stanicama Beograda, gdje se istakao kao realizator TV emisija "Diskomer", "Parada Albuma", "Od doručka do ručka", "Bluz Sat" i drugih. Ovom posljednjom ušao je u poznatu "**Ginisovu Knjigu Rekorda**". Bavio se i umjetničkim radom, sinhronizacijom crtanih filmova, pozajmljujući svoj glas brojnim crtanim likovima: Patak Dača, Tasmanijski Đavo, Sima Strahota, i mnogim drugima. Oženio se Mirjanom, kćerkom Vlastimira Nešića, iz Kuršumlje. Djeca: Vladimir II i Jelena III. Vidi na str...

NEDŽAT I (XX), - kao Mr. Nedžad Burović, našli smo ga na sajtu 050316 IT: un.org/icty/transf48: cross-examination about Mr. Nedzat Burovic who had his vehucle...militaru polic International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia.

NEDŽAT II (1967),- drugi sin Amira I i Hatidže. Rođen u Skoplju, gdje je završio teološke studije i postao sveštenik. Oženjen je, ima dvoje djece.

NEDŽAT III (1968),- prvi sin Selima II i Mejre. Rođen u

Sarajevo. Završio Trgovačku školu u Sarajevo, gdje i živi. Bavi se trgovinom. Oženjen Arminom, iz Sarajeva. Djeca: Muhamer II i Lamija.

NEFIZA RE (XX),- peta kćerka Abdurahman-bega I Resulbegovica i Najlije. Rođena u Trebinju. Udala se za Ibrahim-bega V Defterdarevića. Djeca: Abida II, Nafiz I, Zumreta I, Eliba, Dževahira II i Đulsuma.

NEJMA (1912- ?),- jedina kćerka Ismaila II i Fatime. Rođena u Čitluku. Udata, sa djecom.

NENAD (1984),- zvani Nešo, prvi sin Vlajka i Spomenke. Rođen u Čajniče, gdje je završio srednju ekonomsku školu. Radi pored oca u trgovini. Hobi - muzika i folklor. Ima svoj orkestar, u kome pjeva i svira. Neoženjen.

NERMIN I (1975),- zvani Nerko, jedini sin Ismaila VI i Safete. Rođen u Čitluku. Od malena se oteo sa roditeljima u Francusku (grad Mesche), gdje je primio osnovno i srednje obrazovanje, pa se i diplomirao na Pravnom fakultetu i sada tamo živi i radi, pa se i oženio Francuskinjom.

NERMIN II (1960),- prvi sin Hanefija II i Zenepe. Rođen u Sjenicu, gdje je primio srednje obrazovanje i živi.

NERMINA (XX),- sa prezimenom Burović našli smo je na sajtu GRETA de BESANCON: www.greta-besancon.com/les_acteurs.html-14k. Izgleda da je istaknuta sportistkinja Francuske, pa i predsjednik nekog udruženja – Coordonnatrices et Animatrices Qualité, pa i secrétaire générale et responsable qualité, 2004.

NEVRET (XXI),- sa prezimenom Burović našli smo ga na internetu kao učenika V3 odeljenja (2004/2005) Učiteljske škole i gimnazije Obala - Sarajevo.

NEVZAT I (1900- ?),- zvani Nezo, četvrti sin Bajrama I i Društinke. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Umro momak.

NEVZAT II (1920- ?),- prvi sin Nazifa I i Zade. Rođen u Čitluku oko 1920. Bavio se poljoprivredom. Pošto mu je prva žena bila nerotkinja, ostavio ju je i oženio se po drugi put sa Kimetom Mujić, iz Dunišića (Sjenica). Djeca: 2 sina (Abaz i Bajram II) i 3 kćerke (Zada II). Godine 1963 iselili su se za Tursku i sada žive u grad Brusa.

NEVZET (1986),- zvani Nele, drugi sin Mehmeta XVII i Nafe. Rođen u Čitluku. Završio Učiteljsku školu u Sarajevu, gdje radi kao učitelj i živi. Neoženjen. Hobi - crtanje.

NEZIR I (1825- ?),- treći sin Hajdara II. Kao i otac mu, i on se često zvao Buro. Rodio se u Čitluku i bavio se poljoprivredom, a kasnije trgovinom sa Dubrovnikom, Mostarom, Sarajevom, kao i na drugoj strani - sa gradom Peč, zatim Skoplje i Đevđelija. Zato su ga zvali "morski trgovac". Od prirode je bio jako bistar, uman čovjek. Oženio se Turkinjom iz Anadola, koja mu je rodila sina Ismaila II i dvije kćerke. Nakon njene smrti oženio se opet, uzeo djevojku u porodici Društ, iz N.Pazara, koja mu je rodila tri sina: Ramadan I, Bajram I i Salih IX. Svi njegovi potomci, po

njemu, nazvali su se **Nezirovići**, pa je tako on otac trećeg bratstva čitlučkih Burovića. Neki su od ovih prihvatili ime svoga bratstva i kao svoje prezime, zapostavljajući ovako staroslavno prezime svojih grofovskih predaka iz Perasta.

NEZIR II (1968),- treći sin Sejjfe i Nusrete. Rođen u Čitluku. Studirao i bavi se muzikom. Bio je u Malmö (Švedska) 8 godina, radio u fabrici automobila. Aktuelno živi i radi u Mobilierde (Francuska). Sa Švedankom Karina Svenssun ima kćerku Natalialisa.

NIBAL (1770- ?),- sin Ivana VI. Rođen u H-Novu, oko 1770. Studirao je u Italiji i bio istaknuta ličnost grada H-Novu. Juna mjeseca 1812. godine bio je član Savjeta hercegovačke opštine, kojom je tada vladala Francuska. (PEJOVIĆ: NEKI PODACI..., str. 174.) Ne zna se ko ga je otavio iza sebe.

NIHAT RE (1968),- prvi sin Halila II Resulbegovića i E-mine. Rodio se u Sarajevu. Završio je srednju tehničku školu (smjer automatika). Radi u solani "B.Sekulić". Oženio se Editom, kćerka Sabahudina Feti, iz Novog Pazara (Srbija). Djeca: Emin (1992) i Emina II (1996).

NIJAZ I DI (XX),- ne znamo čiji je sin, ali znamo da ga odmah poslije DSR Jugoslovenska vlada poslala u Albaniju kao svog specijalnog ambasadora, a kasnije će biti izabran i za člana Predsjedništva SFRJ. O njemu piše Enver Hodža u svom djelu TITISTËT, Tirana 1982.

NIJAZ II RE (1943),- prvi sin Arslan-bega VI Resulbegovića i Nedžmije. Rođen u Ulcinju. Završio je srednju ugostiteljsku školu u Beogradu. Radi kao šef kuhinje hotela «Galeb». Oženio se Zulijahom, kćerkom Namik Lazo (Kapidani). Djeca: Vasvija IV i Naser.

NIKOLA I (1560-XVII),- zvani Niko, sin grofa Jovana II Burovića. Rođen u Perastu. Istakao se kao pomorac, a i kao kapetan grada, na koji je položaj izabran više puta. Bio je jako skrupulozan i učinio sve, pa je i svog unuka pobratimio sa kapetanom Risna (muslimanizirani Burović Mehmet Rizvanagić), da bi sačuvao mir na granici sa Turskom. Umro je u dubokoj starosti i ostavio za sobom tri sina: Anton I, Grgur I i Vicko I. Vidi na str...

NIKOLA II TO (1595- ?),- moguće unuk grofa Tomislava Burovića. Pavao Butorac (BOKA, str. 147.) piše za njega da ga 1629. branio pred sudom u Perastu Lovren Burović. Tu se spominje kao Niko Tomićić, koji je ubio Petra Ivanova iz Jasenice. Po tome, ai i po činjenici da je promjenio prezime svojih pradjedova, rekli bismo da se rodio u Perastu, negdje oko 1595. godine. Kako se zna, sinovi Tomislava su se nazivali Tomislavljevići, ali su se u početku prozvali i Tomićići, jer im se i otac kratko tako zvao - Tomo. Na str. 37-8 istog djela, Butorac piše da 1641. godine: "Niko Tomićić krvavo napade neke mornare sa jednog grčkog broda, što je pod risanskom Gabelom iskrcavao so...Istupio je Hadžomerović (sigurno emin, carinik, a i neka vrst lučkog finansijskog povjerenika) i usprotivio se Niku, a ovaj ga pogrdnim riječima osramoti vrijeđajući Turke". Poslije ovoga

je nastao pokolj. "Krivci budu kažnjeni na 100 dukata za smrt, na 20 za prvu ranu pok. Andrije, brata Nika Tomičića, a za ranu Nikovu 50 dukata, pa da se s oštećenima bratime i okume nekoliko puta".

NIKOLA III (XVII),- drugi sin kapetana Grgura I Burovića. Rođen u Perastu. Ne znamo koga je ostavio iza sebe. Izgleda da je poginuo neoženjen u Prvom morejskom ratu.

NIKOLA IV (Perast, 1655-1737),- guverner i književnik, prvi sin kapetana Vicka I Burovića. Studirao u Loretu. Borio se uz grofa Ivana I, za oslobođenje Risna, H-Novog i Hercegovine, pa i za odbranu Crne Gore, za oslobođenje Bara i Ulcinja, Grčke, kao i za odbranu hrvatskog Sinja. Zbog pokazanog junaštva i posebnih sposobnosti Mlečani ga imenuju guvernerom Carine i Trebinja. Više puta je bio izabran i za kapetana Perasta, a proslavio se i kao pjesnik, predstavnik crnogorskog baroka. Zastupljen je u antologiji Gracije Brajkovića i Miloša Miloševića *Poezija baroka* (Podgorica, 1976). U Bogišićevoj biblioteci u Cavtatu čuva se njegova rukopisna zbirka pjesama (bugaršrice, počasnice, doskočice i dr.). Njegovi prepisi dokumeneta i djela čuvaju se u Arhivu JAZU u Zagrebu i Nadbiskupskom arhivu u Perastu. Uveden je u LEKSIKON crnogorske kulture. Ostavio je iza sebe ovu djecu: Luka III, Matija I, kćerku Luciju, kapetana Tifuna IV Burovića-BRATICU i Krsta I. Sin Trifun III umro mu je nedorastao. Vidi str.....

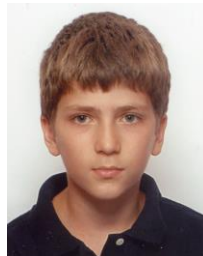
NIKOLA V (XVII),- jedini sin kapetana Trifuna II. Rođen u Perastu. Čuvao je mač Mehmet-age Rizvanagića, koji je oteo ovome njegov otac, kad ga ubio 1654. Mač je bio ukrašen zlatom i srebrom. Potomci Mehmet-age su mu nudili visoku cijenu, ali im ga on ne predade. U znak odanosti on je ovaj mač darovao opštini Perast i do kasno se čuvao u muzeju. Ne znamo koga je ostavio iza sebe.

NIKOLA VI TO (XVIII),- sa imenom Niko Tomašević, spominje ga kao sveštenika P. Butorac u djelu ZMAJEVIĆI, str. 79. Sigurno je potomak Tomislava Burovića.

NIKOLA VII (XIX-XX),- sin grofa Batiste Burovića. Rođen u Noventa di Piave (Venecija). Nosio je titulu conte. Sigurno je bio visoko obrazovan, jer mu je brat završio studije na Universitetu u Bolonji 1887.

NIKOLA VIII (XX-XXI),- našli smo ga na internetu. Učestvovao je na Petom međunarodnom festivalu zabavne muzike "SUNFLONJER" u Zrenjaninu 2002 i predstavljao Srbiju. Zatim je učestvovao i na Festivalu u Budvi 2006, sa pjesmom *Ko te noćas ljubi*. O njemu je pisao i list ZRE-NJANIN. Moguće je sin Milorada I.

NIKOLA IX (1999),- sin Aleksandra IV i Ljiljane. Rođen u

Beogradu, gdje živi sa roditeljima i školuje se. Talentovan za mugik (gitara) i za sport (košarka).

NUREDIN (1905- ?),- zvani Nurče, treći sin Ismaila II sa prvom ženom - Muhovićkom. Rođen u Čitluku. Ne zna se koga je ostavio za sobom.

NURI RE (XX),- jedini sin Hamdi-paše Resulbegovića, iz Trebinja. Rodio se u Istanbulu (Turska). Drugih podataka za sada nemamo o njemu.

NURIJA I RE (XIX),- druga kćerka preslavnog Hasan-paše IV Resulbegovića. Rođena u Trebinju. Udata u Stolac za hadži Rizvan-bega, sina Ali-paše Rizvanbegovića, hercegovački vezir.

NURIJA II RE (1937),- kćerka Memina i Fatime. Rođena u Ulcinju. Udata u Peć za Veli Veliu. Djeca: Atifeta i Agim.

NURIJA III RE (1985),- druga kćerka kapetana Hajrudina i Ajše. Rođena u Ulcinju, gdje je završila srednje obrazovanje. Počela više studije u Podgorici, nastavlja ih u Prištini, gdje završava Tehnički fakultet, računarske nauke. Radi u Internet komunikaciji jedne slovenske firme u Prištini. Od malena je počela da piše i objavljuje u časopisu CETINJU S LJUBAVLJU, pa su joj neke stvari prevedene i objavljene i na strane jezike. Sama ona, sem srpsko-hrvatskog jezika, vlada izvrsno albanskim, engleskim, njemačkim, italijanskim i španskim. Suautor je u mnogo izdanja, a u štampi ima i svoju prvu knjigu. O njoj su preko štampe već pisali Lirije Kelmendi (list ZOG MËN-GJEZI, Priština 1997) i Boro Jugović (ilustrovana revija YLBERI, God. VI, Br. 8, Ženeva 1998), gdje su objavljene, pored njenih napisa, i njene fotografije.

NUSRET I (1925- ?),- drugi sin Hašima I i Raze. Rođen u Čitluku, gdje se jedno vrijeme bavio poljoprivredom. Oženio se djevojkom iz sela Orizane (Makedonija). Poslije toga je otišao u Njemačku, gdje je radio sve dok ga nisu ubili albanski teroristi. Žena mu se vratila u tabinu, kod svojih. Ostavio je za sobom jedno dijete – Mehmeta XX.

NUSRET II (1935),- drugi sin Šabana I, sa trećom ženom - Ruvom. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Poznat je kao uzgajivač ovaca. Naslijedio je svo bogatstvo svog djeda Iljaza II i tako bio jedan od najvećih bogataša sjeničkog okruga. Oženio se Zikom Selima Kučevića, iz Žabrana. Djeca: Šaban III, Reuf, Mehmet XIX i Edina I.

NUSRETA I (1926- ?),- prva kćerka Ujka II i Ramize. Ro-

đena u Čitluku. Udata je za Hadža Camovića, iz Cetanovića, Sjenica. Djeca: 2 sina i 3 curice.

NUSRETA II (1958),- druga kćerka Jusufa i Pembe. Rođena u Čitluku. Godine 1963. iselila se zajedno sa roditeljima za Tursku i sada živi u Istanbul.

O.

OLAF (XX-XXI),- našli smo ga na internetu sa prezime-
nom Burović. Na nekakvom takmičenju izašao je 8-mi pri
Nooby wolves university Half breed, 6,3,3,8, None 0.0.0.0.
0.0.50000. Sajt: www.francebloodbowl.com.

OMER I RE (XVII-XVIII),- treći sin Osman-paše I Resul-
begovića. Rođen u H-Novom. Borio se uz oca za H-Novu,
zatim i po Hercegovini, u oba Morejska rata, gdje god ga
sultan zvao. Dostigao je i čin višeg oficira. Kad mu je otac
pao u nemilost kod sultana, po naređenju sultana ubijen je
zajedno sa 4 svoja brata. Ostavio iza sebe sina Mustafu I.

OMER II RE (1730-XVIII),- jedini sin Mustafa-bega I

Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Spominje se kao dizdar Trebinja. U ratnim pohodima sultana sigurno je postigao i kakav viši oficirski čin. Djeca: Mustafa III i Salih VI.

OMER III RE (1810-1875),- sin Mustafa-paše III Resulbegovića i kćerke hercegovačkog ajana Daut-bega Redžep-pašića. Rodio se u Trebinju. Za ratne zasluge po frontovima Turske imperije sultan mu je dodjelio titulu paše. Jedno je vrijeme živio u Istanbulu, pa se vratio u Trebinje, gdje se oženio i radio u vojnoj službi kao paša. Za učešće u Hercegovačkom ustanku 1875. na strani naroda, protiv turskog okupatora, streljan je od Turaka zajedno sa svojom ženom i djecom, sinovima i kćerima. Prvi mu se sin zvao Mustafa IV, a drugi - Salih VIII. Tako iza sebe nije ostavio nekoga i njegova loza se ugasila. Vidi na str.

OMER IV RE (1870-1875),- jedini sin Mustafe IV Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Streljan od turskih okupatora zato što se njegov otac ujedinio sa hrišćanskom braćom za nacionalno oslobođenje Hercegovine. Streljani su porodično: djed i baka, otac i majka, stric i strina, braća i sestre.

OMER V (1938),- prvi sin Šabana I i Ruve. Rođen u Čitluku. Srednje obrazovanje uzeo je u Sjenici. Zatim se dva puta diplomirao u Sarajevu, na Filozofskom i Turističkom fakultetu. Živi u Mostaru i bavi se trgovinom, ima svoju zlataru i butik. U Sarajevu ima ugostiteljski lokal. Oženio se Muratkom Zaima Sulejmanovića, iz Breze, kod Sjenice. U toku rata, kao musliman, bio je zarobljenik kod Hrvata u Mostaru, zajedno sa suprugom. Stradao je mnogo ekonomski, ali je poslije rata opet prihvatio sebe. Djeca: Ramiz II, Sejdefa i Seniha.

OSMAN I RE (? - 1730),- drugi sin kapetana Resul-bega Sulejmanagića, po kome se i prozvao Resulbegović. Rođen u H-Novu, gdje je do posljednjeg dana bio kapetan grada, braneći ga junački od napadača. On je odigrao jednu od najznačajnijih uloga ne samo u istoriji H-Novog, već i čita-

ve Hercegovine, posebno Trebinja, gdje je opet imenovan na položaj kapetana. Za ratne zasluge sultan mu dodjeljuje titulu paše, pa miri-mirana i muhafiza Trebinja, zatim ga imenuje i za sandžakbega Hercegovine. On je najveći dobrotvor Hercegovine i jedna od najmarkantnijih ličnosti te zemlje. Godine 1730. sultan ga pozvao u Stambol i javno mu otsjekao glavu, tobože zato što je izgradio za sebe ljepšu džamiju od one, koju je 10 godina prije izgradio za nje. Istovremeno mu je posjekao i 5 sinova. Imao ih je devet, ali smo do sada identificirali imena samo njih 7: Ibrahim I, Kasem I, Omer I, Jahja II, Hasan II, Arslan II i Salih II. Imao je i neke kćerke, ali znamo samo za jednu, koja je bila udata u Trebinju za Fetah-agu, od koga potiču Fetahagići. Vidi na str....

OSMAN II DI (XVII-XVIII),- treći sin hadži Hasan-bega I Resulbegovića. Rođen u Starom Slanu. U turskoj vojsci dostigao visoki čin. Godine 1714. zamjenjivao je svog oca na dužnost dizdara Trebinja. Na toj se dužnosti spominje i 1731-32, kada zamjenjuje svog brata Hajdara I. Godine 1726. izgradio je slavnu Begovu kuću u Trebinju: Podaci iz isl. informativnih novina PREPOROD, Sarajevo 2006. U Trebinju, po profesiji svog oca, zajedno sa svoja dva starija brata, nazvao se Dizdarević. Oni su prvi Dizdarevići Trebinja, moguće i Hercegovine, što svjedoči da je bio oženjen i da je imao i sinove, ali mu ih još nismo otkrili.

OSMAN III RE (XVIII),- prvi sin Mehmet-Ali-bega I (kod nas MEHMET V) Resulbegovića. Rođen u Starom Slanu. Dostigao viši oficirski čin u turskoj vojsci i služio po Bosni i Hercegovini. Godine 1775. spominje se kao dizdar Trebinja, na koju je dužnost zamjenjivao svog rođaka. Djeca: Mehmed VII.

OSMAN IV (1954),- jedini sin Jusufa X i Pembe. Rođen u Čitluku. Godine 1963. iselio se sa roditeljima za Tursku i sada živi u Istanbul.

P.

PABLO: vidi PAVLE.

PAŠANA RE XIX-XX),- treća kćerka Sulejman-bega IV Resulbegovića i Begane. Rođena u Trebinju. Ne zna se ništa više o njoj.

PAŠE RE (XX),- '90 godina imala je ugostiteljsku radnju u Ulcinju.

PAŠO (1914- ?),- prvi sin Vejsela. Rođen u Čitluku, gdje

se bavio poljoprivredom. Oženio se djevojkom iz obližeg sela, koja mu je rodila samo jednog sina – Hajriz.

PAULINA RE (1977),- druga kćerka Ljubomira Resulbegovića i Zlate Marović. Rođena 04. aprila 1977, u Splitu. Završila Pravni fakultet. Radila jedno vrijeme u Splitu. Sada živi i radi u Italiji. Kao gimnazijalka, 1996, objavila je u Splitu zbirku pjesama SAMOĆE I ZLATNE OBALE, od kojih su joj neke prevedene i na strane jezike.

PEMBA (1882- ?),- prva kćerka Bajrama I i Fane. Rođena u Čitluku. Udata za Adema Dacića, iz Cetanovića. Djeca: Mehmet i Bečo.

PAVLE (XX),- sa imenom Pablo Burovich našli smo ga na internetu: www.lamaga.com.ar.

PETAR I (1545- ?),- četvrti sin grofa Luke I. Rođen u Perastu, završio više teološke studije u Rimu, pa je dostigao i položaj biskupa. Kad su pirati Berberije opustošili Perast, njega je jako dirnulo odvođenje u zarobljenstvo 415 mladih žena i djevojaka, među kojima se nalazila i kćerka njegovog brata, pa se živo zainteresovao ne samo za otkup nesrećnih, već i za zaštitu Perasta i ostalih krajeva njegove domovine od sličnih napada i pustošenja. Zato se angažovao da ujedini svoju braću, svijestan da se samo tako mogu odupreti

neprijatelju i braniti svoj život i svoju čast. Svibnja 1636. godine Paštrovićani pišu pismo Petru Buroviću i mole ga da posreduje kod peraškog kapetana i Vijeća, da se sklopi savez ili sporazum između Paštrovićana, Budvana, Krtoljana i Peraštana za zajedničku odbranu od nasilja Ulcinjana, kao i da u njihovo ime traži zaštitu od mletačke vlade. Biskup Petar se zauzeo za tu stvar kao « *glavni pokretač projekta tog sporazuma* ». Vidi str....

PETAR II (1916–2002),- sin Franka Burovića i Anne. Rođen u Noventa di Piave (Venecija-Italije) ili u Sion (Švajcarska). Studije završio na Universitetu Padove, facoltà di Agraria, 15.XI.1939. Diplomirao se sa tezom *“Estrazione della vitamina B1 dalla pula di riso”*. Otišao je u Afriku, u Cotonou (Benin), gde je radio kao direktor Nacionalnog društva petrolejskih proizvoda (SONACOP) Oil Company in Benin. Bio je jako bogat i jednom prilikom poklonio je svom rodnom mestu 100 milijardi lireta. Oženio se i imao troje djece. U auto-nesreći 21. aprila 2002. Poginuo je zajedno sa suprugom i djecom

PETKANA (XX),- sa prezimenom L.Burović našli smo je na sajtu L Bryce Boyer Simon A Grolnick: www.rarebooksfinder.com, a u vezi nekakvog izdanja EDUCATIONAL ASPECTS.

PETRA RE (1985),- treća kćerka Ljubomira Resulbegovića i Zlate Marović. Rođena u Splitu, gdje je završila srednju zubotehničku školu.

R.

RABIJA I RE (XX),- peta kćerka Abdurahman-bega III Resulbegovića i Ljafë. Rođena u Ulcinju. Udata, sa djecom.

RABIJA II (1936),- četvrta kćerka Tahira I i Abide. Rođe-

na u Čitluku. Udata za Meha Beganovića, iz Breze. Djeca: ima, ali im ne znamo imena. Godine 1963 iselili su se za Tursku i sada žive u Istanbul.

RADAN (XIX- ?),- drugi sin Danila i Savke. Rođen u Čajniču, gdje je živio, umro i sahranjen na pravoslavnom čajničkom groblju, plac Burovića, crkve Sv. Bogorodica. Nije se ženio.

RADOVAN (XIX-XX),- ne znamo kako su mu se zvali roditelji, ali pretpostavljamo da je unuk Grofa Vicka II Burovića, iz Perasta, od njegovog prvog sina. Rodio se, živio i umro u Čajniče, sahranjen na groblju pravoslavne crkve Presveta Bogorodica Čajnička, na placu Burovića. Oženjen Pelasijom, moguće iz Čajniča, pa i od porodice Komadanović. Djeca: Veselin I.

RAHIM I (1910- ?),- zvani Raim, četvrti sin Ismaila II, sa drugom ženom - Fatimom. Rođen u Čitluku, gdje je živio i radio u poljoprivredi. Oženio se Hajrom iz Trijebinja. Djeca: Džafer II.

RAHIM II (1930- ?),- zvani Raim, jedini sin Džafera I. Rođen u Čitluku. Oženjen. Djeca: Džafer III.

RAHIM III (1970),- zvani Raim, drugi sin Huseina IV. Rođen u Čitluku oko 1970, gdje se bavio poljoprivredom. Oženjen. Djeca: Džafer IV i Remzija IV.

RAHMAN (1956),- prvi sin Huseina IV Rođen u Čitluku. Živi i radi kao pekar u Sjenici. Oženio se Ramizom Saka Turkovića, iz Dolica. Djeca: Elmedina, Elvedina i Emir III.

RAIF I (1932- ?),- drugi sin Ismaila II i Muhovičke. Rođen u Čitluku oko 1932, gdje je živio i bavio se poljoprivredom. Oženjen Begom Dacić, iz Cetanovića. Djeca: Ismail VI i Vehib.

RAIF II RE (1932-1992),- prvi sin Husni-bega II Resulbegovića i Mejreme. Rođen u Ulcinju. Završio je Ugostiteljsku školu i radio je kao pomorac duge plovidbe kod JUGOOCEANIJE - Kotor. Vojnu obavezu je ot služio na ratnom brodu „Galeb“. Posljednjih godina radio je u HTP „Ulcinjaska rivijera“. Oženio se Sultanom, kćerka Eleza Hajdinagića, iz Ulcinja. Djeca: Amir III, Baškim,

Suada II i Afrim.

RAIF III RE (1994),- prvi sin Amira II Resulbegovića i Sebiije. Rođen u Ulcinju.

RAMADAN I (1880- ?),- zvani Ramo, drugi sin Nezira I, od druge žene - Društinke. Rođen u Čitluku oko 1880. Bavio se poljoprivredom. Oženio se u porodici Muhovića, iz Kladnice. Djeca: Iljaz I, Selim I, Mekija II, Bada, Alema i Draga.

RAMIZ I (1935),- zvani Ramo, prvi sin Begana i Hafke. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se djevojkom iz obližeg sela, koja mu je rodila dva sina: Iljaz IV i Safet II.

RAMIZ II (1963),- zvani Ramo, jedini sin Omera V i Muratke. Rođen u Čitluku. Gimnaziju je završio u Sarajevu

gdje je nastavio studije na Filozofskom fakultetu. Živi i radi u Mostaru kao privatni trgovac. Neoženjen.

RAMIZA I (1925- ?),- druga kćerka Habiba I, sa drugom ženom. Rođena u Čitluku. Udata za Čazima Kozića u Dunišice (Sjenica). Djeca: Halil i Adila.

RAMIZA II (1938),- treća kćerka Džemšira i Hajrije. Rođena u Čitluku oko 1938. Udata, sa djetcom.

RIJAD (2005),- jedini sin Ismeta i Darije. Rođen u Sarajevu.

RAKIP RE (XIX),- drugi sin Ismail-bega I Resulbegovića. Rođen u Trebinju, negdje početkom XIX vijeka. Završio je visoke studije i bio kajmekam Trebinja, na kojoj ga dužnosti, poslije smrti, naslijedio rođak Mehmet XI Defterdarević. Ne zna se koga je ostavio iza sebe.

RASIM I (1920-2000),- sin Tahira II i Abide. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. U toku krvne osvete, prije DSR, ubio je Rasima Kurtagića. Odmah su ih pomirili muslimani: platio je krv i bio u zatvor. Za vrijeme rata saradivao je sa Njemcima. U jednom okršaju partizani ga rane, slome mu desnu nogu. Njemci ga odvedoše sa sobom. Tako je živio 10 godina u Njemačkoj, zatim u SAD 30 godina. U Njemačkoj se oženio i sa tom ženom ima samo jednu kćerku. U SAD se ženi po drugi put: ova mu je rodila dva sina. Svi njegovi, roditelji, braća i sestre, da bi izbjegli osvetu Kurtagića, iselili su se za Tursku. Rasim je otišao iz SAD da ih vidi u Istanbul i tu je ostao, pa se ponovo oženio i umro.

RASIM II (1930- ?),- treći sin Hašima I i Raze. Rođen u Orizane (Makedonija). Sigurno se oženio i ima djece, ali o njemu nemamo drugih podataka.

RAŠID I RE (XIX),- prvi sin bimbaše Ahmed-bega II Resulbegovića. Rodio se u Trebinju. Sa njim i njegovim bratom Halidom gasi se ova grana veleslavnog Hasan-paše IV Resulbegovića, pošto nisu ostavili za sobom mušku djecu.

RAŠID II (1880- ?),- zvani Raso, drugi sin Hadžije I. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Pošto mu je rođen sin Hajro II, jedinac, ubijen je zbog krvne osvete. Bio je oženjen Bahtijom, porodica Zukanović, iz Breze. Ona se poslije negove smrti preselila u Sjenici, da joj se sin ne vaspita krvnom osvetom. Tu se preudala za svog devera Ahmeta III, mlađeg brata Rašida.

RAŠID III RE (1909-1981),- prvi sin majora-senatora Selim-bega I Resulbegovića i Zulfije. Rođen u Ulcinju. Bavio se svakojakim poslovima, pa i pomorstvom i građevinarstvom, bio i kapetan ličnog broda, da bi svojim znojem privredio sebi i svojoj djeci svakidašnji zaloga hljeba, ma da mu je otac za života bio jedan od najbogatijih ljudi grada. Njegovom ocu je albanski balista Hasan Isuf oteo svu pokretninu, a zatim mu streljao sina Čazima, dok je njega, starog i iznemoglog, ubio u zatvor toljagama. Poslije rata, u novostvorenoj situaciji, djeca Selim-bega se nisu snašla, pa su skoro svu nekretninu izgubili, ali su se snašli njegovi unuci. Oženio se Adlijom, kćerkom Muhameda Hodžića iz Ul-

cinja. Djeca: Kamaja, Feim I, Beka, Selim IV i Gano.

RAŠID IV (1932- ?),- drugi sin Džemšira. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se Ramizom, iz sela Točilovo (Sjenica). Sinovi: Ifet, Refik, Safet II, Enver II i Munever. Ima i tri kćerke.

RAŠID V RE (1984),- drugi sin Selima IV Resulbegovića i Afroдите. Rođen u Ulcinju. Školovao se u Napoli i Ulcinj, gdje je završio srednje obrazovanje. Nastavlja studije pri Universitetu u Podgorici, Fakultet arhitekture.

RATKO (XX - XXI),- spominje se uz Oskara Davičo, Branka Ćopića i druge, a u vezi doprinosa u Jugoslovenskoj filmskoj industriji: Among the play writers, the greatest contribution was made by Ratko Burović, Gordan Milić...i dr. Spominje se i na sajtu SNF CULTURAL DEPARTMENT: serbnatlfed.org. Moguće je sin Veselina I i da je za sobom ostavio sina Mirčetu.

RATOMIR (1915-1915),- drugi sin Simeona i Radojke. Umro ne dočekavši prvi rođendan od iznenadne smrti.

RAZIJA I RE (1920),- druga kćerka Iljaz-bega II Resulbegovića i Vasvije. Rođena u Trebinju. Završila je srednju školu. Udala se za Sulejmana Šehovića iz Trebinja. Žive u Sarajevu. Djeca: Emira i Stefan.

RAZIJA II (1936),- zvana Raza, prva kćerka Mustafe I i Abide, bliznakinja sa Nazom. Rođena u Čitluku oko 1936. Udata u Borošćici (Sjenica) za brata muža svoje sestre Naze. Djeca: ima.

R. BUROVICH: - jedan Burović, iz Hrvatske, obreo se u Argentini. O njemu moguće je da zna što **Joza Vrlićak**: joza@studiacroatia.com. U Argentini smo našli, preko interneta, jednog R.BUROVICH-a, kao suautora sa mnogim drugim lekarima u djelu CONTRIBUCION AL ESTUDIO DEL PARASITISMO GASTROINTESTINAL EN GUANACOS Y LLAMAS. Argentina. Caceta Veterinaria XL - XLIV (374) 958-960.

REDŽEP (1910- ?),- zvani Redžo, prvi sin Hamze II, od prve žene. Rođen u Čitluku, gdje je živio i bavo se poljoprivredom. Oženjen, sa djecom, koja su nam nepoznata.

REFIK (1968),- drugi sin Rašida III i Ramize. Rođen u Čitluku, gdje se bavi poljoprivredom. Oženjen, ima troje djece, dva sina.

REMZIJA I (1937),- zvana Remka, druga kćerka Hajra II i Hamide. Rođena u Sjenicu, gdje je primila srednje obrazovanje. Udala se za oficira JNA Muja Zornića, iz Kladnice (Sjenica). Djeca: Lala, Jagoda i Adem.

REMZIJA II RE (1950),- osma kćerka Husni-bega II Resulbegovića i Mejreme. Rođena u Ulcinju. Udata u Los Anđelos (SAD) za Šeka Dakovića. Nema djece.

REMZIJA III (1973),- zvana Remka, treća kćerka Nasufa i Fatime. Rođena u N-Pazaru, gdje je završila Srednju frizersku školu. Bavi se trgovinom, ima butike svoje u N-Pa-

zaru. Udala se za Enesa Ugljanina, iz N.Pazara. Djeca: Vahid (1994) i Izudin (1997).

REMZIJA IV (2000),- zvana Rema, jedina kćerka Rahima III. Rođena u Čitluku.

REPUBLIKANKA RE (1946),- zvana Beba, jedina kćerka pukovnika Dževdeta Resulbegovića i Pauline. Rođena u Skoplju. Završila je Filozofski i Ekonomski fakultet u Splitu i Mostaru. Ona je prva kćerka Resulbegovića koja se diplomira na dva fakulteta. Radila je kao šef devizne službe pri direkciji Jugobanke za Dalmaciju. Udala se za Ivana Žižića iz Splita. Djeca: Jakov i Dina.

RESUL I SU (? - 1683),- drugi sin Sulejman-age I Rizvanagića (Burovića). Po očevom imenu prozvao se Sulejmanagić. Rođen u H-Novu. Za posebne zasluge na bojnopolju sultan mu priznaje plemićku titulu bega. Zatim mu je dodjelio i titulu paše i imenovao ga na položaj novskog kapetana. Po svemu je poginuo pod Bečom 1683. Djeca: Arslan I, Osman I, Hasan I i Salih I. Svi su se ovi, po ocu Resul-begu nazvali Resulbegovići. Vidi na str.

RESUL II RE (1683-XVIII),- treći sin admirala Arslan-bega I Resulbegovića. Rođen u H-Novu. Sa ocem i dva starija brata, 1687. preselio se u Ulcinj. Čim je odrastao i pripasao sablju, sišao je niže - u Albaniju. Tamo mu se izgubio trag. Neki misle da su Resuli Albanije njegovi potomci. Oni i dan-danas žive u Lež i pamte da im je predak došao tu iz Ulcinja. Imao sam i imam jako prisne veze sa njima, upravo zato što me smatraju za svog rodaka.

RESUL III RE (XVII-XVIII)- drugi sin kajmekama Arslan-paše III Resulbegovića. Rođen u Ulcinju. Bio dizdar i mutesarif Ulcinja. Izgleda da se od njega pocela da se stvara dinastija dizdara Ulcinja, posto ga na toj dužnosti jedan za drugim nasljeduju sinovi, a zatim i unuk. Ostavio je iza sebe sinove Huseina II i S'emsiju.

REŠID RE (XX),- našli smo ga sa prezimenom Resulbegović na internetu, sajt OVDJE: www.butterfly.cg.yu. Izgleda da je rođak sa nekakvim TEDI i član STK "SPIN" BUDUCNOST - Podgorica.

REUF (1960),- drugi sin Nusreta II i Zike. Rođen u Čitluku, gdje se bavi poljoprivredom. Aktuelno je odbornik Čitluka u Rasnu. Oženio se Mejom iz Kladnice 2006, još nema djece.

RIAN (XX),- našli smo ga 2007. godine na internetu. Živi u Austriji, Beč: rian_burovic_007@hotmail.com.

RIFAT I (1925- ?),- prvi sin Latifa I. Rođen u Čitluku, gdje se jedno vrijeme bavio poljoprivredom, pa je prešao u Sjenicu, gdje se oženio. Ima dva sina.

RIFAT II (1947),- peti sin Hajra II i Hamide. Rođen u Sjenicu, gdje je primio srednje obrazovanje. Radio je i penzionisan kao visoko kvalifikovani trgovac i aranžer. Oženio

se Fatimom, kćerka Rama Hasanbegovića, iz Hercegovine. Djeca: Hajro III i Mirela II.

RIJAD (2000),- jedini sin Ismeta i Darije. Rođen u Sarajevu, gdje živi pored svojih roditelja.

RIDVANA RE (19....),- druga kćerka Džavita Resulbegovića i Sultane. Rođena u Ulcinju.

RISTO I, - vidi RIZVAN.

RISTO II (1845- ?),- ne znamo kako su mu se zvali roditelji, ali pretpostavljamo da je unuk Grofa Vicka II Burovića, iz Perasta, od njegovog prvog sina. Rodio se, živio i umro u Čajniče, sahranjen na groblju pravoslavne crkve Presveta Bogorodica Čajnička, na placu Burovića. Bavio se kovačko-bravarskim zanatom i otvorio u Čajniče svoju ličnu radionicu. Oženio se Stjepanijom, sigurno iz Čajniča, moguće iz porodice Komadanović. Djeca: Simeon, Đorđe I, Gligor I i Nastasija. Pošto se njegovo najstarije dijete, sin Simeon, rodio 1875, zaključujemo da se Risto rodio negdje oko 1845. godine. A na to nas navodi i godina 1850-ta, kada se rodio Stjepan, njegov prvi brat od strica. Iz ovoga bismo rekli da su njegovi roditelji upravo tada stigli iz Crne Gore, ili i da su Rista donijeli sa sobom, naravno sasvim malog. Kao takav on je sigurno jedan od prvih pravoslavnih Burovića Bosne, odnosno Čajniča, kome je glava pala i sahranjena na čajničkoj grudi.

RIZAH KA (XX-XX),- ne znamo ko su mu roditelji. Godine 1941-1945. bio je upravnik Dečjeg doma u Lipik, gdje su skupljena ratna siročad iz Zapadne Bosne (Bihac, Cazin,

Ključ, Bosanski Petrovac, Gor. Sanica, Sanski Most i dr.).

RIZVAN (XVI),- prvi sin Miloša-Mehmeda I Burovića. Rođen u Perastu, gdje je kršten imenom Risto. Otac ga odveo u H-Novu kod Turaka i, pošto se sâm islamizirao, islamizirao je i sina. Tom prilikom ime Risto mu hodža menja u Rizvan. Ostavio je za sobom tri sina: Mehmeda II, Sulejmana I i Jusufa I. Po ocu svi su se oni prozvali Rizvanagici. Vidi na str...

RUKIJA I RE (XIX-XX),- druga kćerka Sulejman-bega IV i Begane. Rodjena u Trebinju. Udala se za krojača Hilmiu Hasanovića iz Trebinja.

RUKIJA II RE (XIX-XX),- prva kćerka Šoucet-bega I i Mejreme. Rođena u Ulcinju. Udala se za Džemala Elezaga iz Ulcinja. Djeca: Lirija, Skender, Amir, Nedžad.

RUSTEM I (1850- ?),- zvani Rušo, drugi poznati sin Zejneta I. Rođen u Čitluku oko 1850. Bavio se poljoprivredom. Oženio se djevojkom iz obližnjeg sela, koja mu je rodila 4 sina: Azem, Dželil, Džemšir i Čazim I.

RUSTEM II (1918-1943),- jedini sin Dželila. Rođen u Čitluku. Srednje obrazovanje stekao u N-Pazar. Kad je u Rudo formirana Prva proletarska udarna brigada, on se odmah svrstao u njene redove i prešao sa jednog krvavog bojišta na drugo. Kao kadar Narodno-oslobodilačke vojske borio se protiv okupatora domovine i domaćih izdajnika. Uhvaćen od njemačkih okupatora, streljan je na Romaniji u 25-toj godini života. Neoženjen, nije ostavio za sobom nikoga.

S.

SABAHETA I RE (1951),- treća kćerka Arslan-bega VI

Resulbegovića i Nedžmije. Rođena u Ulcinju. Udata u

Zagreb za Ismaila Mujića. Bez djece.

SABAHETA II (1966),- jedina kćerka Saliha X i Ajše. Udata za Džemala Dacaća iz Cetanovića. Bez djece.

SABINA I RE (1969),- druga kćerka Ekrema Resulbegovića i Igbale. Rođena u Ulcinju. Završila srednju školu u rodnom mjestu. Radi u trgovini. Udala se za Rasima Kalezića, iz Ulcinja. Djeca: Ajna (1999).

SABINA II RE (1985),- druga kćerka pravника Sari Resulbegovića i Servete. Rođena u Ulcinju.

SABINA III (1990),- druga kćerka Čemala II i Safete. Rođena u Sjenicu, gdje pohađa srednju školu. Izgleda da je istaknuta atletičarka i da je uzela učešće u Sandžačke igre: www.sandzackeigre.co.yu.

SABIR RE (1969),- jedino dijete Muharema II Resulbegovića i Hakilje. Rođen u Ulcinju, gdje je primio srednje obrazovanje i radi. Oženio se Muradijom, kćerka Ibrahima Voglića iz Ulcinja. Djeca: Vjolca, Valbona, Hakile i sin Muharem III.

SABIT-Mehmed I RE, - vidi MEHMED III.

SABIT-Mehmed II RE, - vidi MEHMED VI.

SABIT III RE (? - 1809),- sin Mustafa-paše II Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Za vanredne zasluge dobio je od sultana titulu paše sa dva tuga, što znači da je bio na rangu beglerbega. Imenovan je na dužnost zborničkog mutesarifa i muhafiza. Zatim je miri-miran i muhafiz bihački i trebinjski, pa trebinjski kapetan i hercegovački muslim i sandžakbeg. Pokušao je da otcijepi Hercegovinu od Turske imperije i da je proglasi za zasebnu državu, naravno – aspirirajući da na čelo te države bude on. Još dok je bio na dužnost trebinjskog kapetana, počeo je da se naziva KAPETA-NOVIĆ, koje će prezime nositi svi njegovi nasljednici. Tako, on je otac svih Kapetanovića Trebinja, koji su se otuda razgranali po čitavoj Hercegovini, pa i dalje. Ostavio je za sobom sina Saliha VII i druge. Vidi na str.

SABIT IV RE (? -1937),- drugi sin Mehmeda IX Resulbegovića. Rođen u Trebinju, gdje je završio mekteb i ruždiju. Zatim je otišao na više studije u Istanbulu, gdje je u Sultan Fatihovoj džamiji slušao odlično posjećena predavanja tada poznatog istanbulskog naučnika Abdul-Ljatifa Batumije. Nakod 9-to godišnjeg boravka u Istanbulu dobi idžare i 1904. se vrati u rodno mjesto. Neko vrijeme je djelovao u Trebinje kao muderiz i veroučitelj u Trgovačkoj školi. Dugo vrijeme je bio prevodilac sa turskog jezika na kotarskom sudu. Poučavao je neke mladiće, koji su upisani na više islamske škole. Bio je rentijer. Poznao je odlično orijentalne jezike i literaturu. Struka mu bješe tefšir i šerijatsko (specijalno nasledno) pravo. Sakupljao je fermane i bujrukdije. Sabit-begu zahvaljuje M.Busuladžić što su pronađeni i sačuvani mnogi podaci o Resulbegovićima, koje je Busul-

adžić objavio u njegovoj istoimenoj studiji po prvi put. Pošto ga je poznao lično, on kaže za Sabit-bega: *“Po rodu beg Sabitbeg je u životu bio demokrata. Umro je 1. marta 1937. S njim je zakopana riznica znanja i plemenitosti”*. (Busuladžić: **Resulbegovići**, str. 181, kol. 2). Sabit-beg je ostavio iza sebe sina Vahdeta i šest kćeri. Vidi na str....

SABRINA I (1987),- jedina kćerka Iljaza III Burovića, sa drugom ženom - Elijanom. Rođena u Mobilierde (Fr), gdje živi i studira. Našli smo je i na internetu, sajt Résultats Championnats TC Exincourt. Poznata je kao sportistkinja: učestvovala na svjetskom prvenstvu 2004. pod francuskom zastavom.

SADETA I RE (1934),- treća kćerka Husni-bega II Resulbegovića i Mejreme. Rođena u Ulcinju. Udata u Podujevo (Srbija) za Saita Ajetića, koga je povukla za sobom u Ulcinj. Djeca: Jasmina, Emina, Džavit i Mirsada.

SADETA II RE (1939),- jedina kćerka Sulejmana-bega V Resulbegovića i Hajrije. Rođena u Ulcinju, gdje je završila osnovnu školu. Udala se za Sutkiju Tulića, iz Ulcinja. Djeca: Safeta (1959), Lejlja (1963), Vanesa (1966-1967) i Sulejman (1971).

SADI-Mehmet, - vidi MEHMED III.

SADIJA I RE (1942),- peta kćerka Husni-bega II i Mejreme. Rođena u Ulcinju. Udata za Riza Vaku u Detroit (SAD). Djeca: Florija, Špresa, Fluturim i Flamur.

SADIJA II (1966),- treća kćerka Ljutvija i Mejreme. Rođena u Čitluku. Završila je Medicinski fakultet u San Diego (SAD), gdje živi i radi u apoteci tog grada. Udata za Bajazita Kolenovića, iz Plava. Djeca: Armin (1990) i Melisa (1995).

SADIKA (1972),- druga kćerka Nazifa III Burovića i Rabije. Rođena u Čitluku.

SAFET I RE (XIX-XX)), - prvi sin Sejdi-bega Resulbegovića i kćerke hadži Hafiz-paše Rizvanbegovića (brat vezira Ali-paše). Safet je unuk hadži Haki-bega. Rodio se u Trebinju, odaklen je otišao za više studije u Istanbul. Iz Turske se obreo u Francusku, gdje se oženio Francuskinjom, koja mu nije rodila nijedno dijete, ali mu je donijela ogromno bogatstvo, koje je on, pošto se opet vratio u Istanbul, svojim radom povećao. Kažu da je Sarajevski list “Oslobodjenje”, godine 1975, objavio dugu reportažu o njemu i da tamo piše da je pomagao Svetozara Markovića da se oslobodi zatvora. Pošto nije imao djece, sve što je imao ostavio je siročadima Turske.

SAFET II (1965),- zvani Sajo, drugi sin Ramiza III. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom, posebno kultivisanjem duvana. Zatim se preselio u selo Žitoše (Makedonija), gdje se oženio. Ima jednog sina.

SAFET III (1969),- treći sin Rašida i Ramize. Rođen u Čitluku, gdje se bavi poljoprivredom. Neoženjen.

SAFET IV RE (1982),- zvani Sajo, treći sin Dželjadina II i

Mirsade. Rođen u Ulcinju. Završio u Sarajevu srednju vjer- sku školu, maturirao pri Gazi Husrev-begovoj medresi i stekao zvanje imama habiba i mualima (vjeroučitelja). Za- tim je nastavio studije na Al-Azhar universitetu u Kairo (Egipat), odsjek Islamsko pravo (šerijat). Momentalno radi kao imam glavne ulcinjske džamije Mezdah. Još kao sred- njoškolac počeo je da piše i objavljuje, manifestirajući van- rednu inteligenciju i talenat. On je jedan od prvih pretendena da naslijedi zlatno pero svog strica Akademika Kaplana, za što su ga već preporučili njegovi rodaci, ubijedeni da će on to i zaslužiti.

SAFETA (1960),- druga kćerka Ljutvija i Mejreme. Rođena u Čitluku. Udata za Šefka Hamda Dacića, iz Cetanovića, Sjenica, za brata muža svoje sestre Zumrete. Djeca: Sabina (1984) i Elvedin (1986).

SAFIJA (1936),- treća kćerka Dauta II i Muratke. Rođena u Čitluku. Udata za Šabana Selmanovića, iz Breze (Sjenica). Djeca: 3 sina (Edževit najstariji) i 3-4 curice.

SAFURA RE (XIX-XX),- červrta kćerka Sulejman-bega IV i Begane. Rođena u Trebinju. Udala se u porodicu Rizvanbegovića i rodila kćerku Adliju. Pošto joj je muž umro, preudala se za Hrostan-bega Bašagića, u Nevesinje, kome je rodila osmoro djece: Dervo, Ismet, Ljuto, Hakija, Husnija, Memuna, Muhiba i Ešref. Muhiba se udala za Ali-bega II Defterdarevića i ovako se vratila u majčin rod.

SALIH I RE (? - 1698) - četvrti sin Resul-bega I Sulejmanagića. Rodio se u H-Novu i po ocu se nazvao RESULBEGOVIĆ. Borio se uz svog slavnog brata Osman-pašu, dok je ovaj bio novski kapetan, pa i kasnije, sve dok nije poginuo na bojnopolju kod Veličana 1698. Njegov grob u Veličane i danas je poznat pod imenom "Turčinov grob", što nam svjedoči da su ovi "Turci" naši ljudi, Sloveni, koji su samo promijenili vjeru. Ostavio je iza sebe slavnog sina Mehmet-pašu III (Sabit-Mehmet-paša).

SALIH II RE (XVII-XVIII),- sedmi sin Osman-paše I. Rođen u Starom Slanu. Borio se uz oca na svim frontovima i sultan mu dodjeljuje viši vojni čin. Zatim ga, zbog oca, osudio na smrt, ali se skrio i kasnije je pomilovan. Godine 1732. zamjenjivao je na položaj dizdara Trebinja svog bratunca Hajdar-bega I. Često je zamjenjivao i svog oca na dužnost kapetana Trebinja, posebno svog brata Ibrahim-pašu I. Bio je i vekil miri-mirana trebinjskog (Resulbegovića) pa mu se Dubrovčani više puta obraćaju u toku 1738. pismima. Pored prezimena svog oca - Resulbegović - ponekad se potpisivao i Osmanpašić. Ne zna se koga je ostavio iza sebe.

SALIH III OS (XVIII),- jedini sin Hasan-bega II Resulbegovića. Rođen u Trebinju. U avgustu 1774. godine, kad mu je umro otac, smjenio ga na položaj miri-mirana Trebinja.

Otac mu se ponekad prezivao po svom ocu Osmanpašić, dok je Salih-beg to novo prezime držao stalno i ostavio u nasljedstvo svojim sinovima. Tako je on otac svih Osmanpašića Trebinja, Hercegovine, Bosne i dalje, kud su se raspršili njegovi potomci u borbi za život. Ne zna se koga je ostavio iza sebe, ali je sigurno da je imao i muških nasljednika.

SALIH IV RE (?-1764),- jedini sin Mehmet-paše III (Sabit-Mehmet-paše). Rođen u Trebinju. Godine 1732. Spominje se kao dizdar Trebinja, a 1737. i 1738. godine bio je vekil Sulejman-paše II na dužnost trebinjskog kapetana. Kasnije je vekil dizdara Trebinja i na ovoj dužnosti je umro 1764. Ostavio za sobom sina Mehmet-pašu VI.

SALIH V RE (XVII),- jedini sin Jusufa III. Rođen u Trebinju. Za vojne zasluge dobio od sultana titulu paše i naslijedio oca na dužnost trebinjskog kapetana. Ostavio iza sebe sina Ahmeta I. Vidi na str....

SALIH VI RE (XIX-1875),- drugi sin Omer-paše II Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Ne zna se koga je ostavio za sobom.

SALIH VII KA (XVIII-XIX),- sin veleslavnog Sabit-paše III Resulbegovića-Kapetanovića, sandžakbega Hercegovine. Ostavio iza sebe Jusufa VII.

SALIH VIII RE (? -1875),- drugi sin Omer-bega III Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Pošto je završio studije na Universitetu u Istanbulu, vratio se u Trebinje, gdje se ženi i odmah prelazi porodično u Travnik, imenovan na dužnost defterdara travničkog vezira. Zbog učešća u Hercegovačkom ustanku od 1875. godine na strani oca i naroda, uhvaćen je i streljan zajedno sa ocem, majkom, sestrama i bratom Mustafom IV. Ostavio je iza sebe sinove Mehmeta XI, Ibrahima VI i Jusufa X, koji su se prozvali DEFTERDAREVIĆI, da bi zadržali svoje porijeklo od Resulbegovića. Tako je on otac svih Defterdarevića Travnika i Trebinja, odakle su se rasprostranili po čitavoj Hercegovini, Bosni i Turskoj imperiji. Ovi Defterdarevići, po oslobođenju od turskog ropstva, često su pored svog novog prezimena davali i staro - Resulbegović, ne samo da se ne bi zaboravilo njihovo porijeklo, već i zato što su bili gordi na to porijeklo.

SALIH IX (1850-1850),- četvrti sin Nezira I i Društinke. Rođen u Čitluk i umro odmah poslije rođenja.

SALIH X (1932),- zvani Salko, jedini sin Dauta II i Muratke. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se Rahimom Caraj, iz Trijebinje (Sjenica), koja mu je rodila sina Hazbiju. Iz nepoznatih razloga razveo se od nje i oženio se po drugi put sa Ajšom Salka Hamidovića, iz Dražajevića (Duga Poljana). Djeca: Šaćir, Izet, Bajazit, Daut III, Hajdar V + 1 kćerka.

SAMIJA I RE (1922),- druga kćerka Iljaza-bega i Vasvije III Resulbegović. Rođena u Trebinju. Udala se za Trebinjca Šefka Hadžovića i živjeli u Sarajevu. Djeca: Vedran i Vesna.

SAMIJA II RE (1945),- prva kćerka Mehmeda XV i Džemile. Rođena u Ulcinju. Završila Srednju ekonomsku školu u Podgorici. Udala se za Rama Hadžibetića. Djeca: Fuad i Mervan.

SAMIR I (1976),- četvrti sin Adema II i Huljke. Rođen u Čitluku. Zajedno sa roditeljima iselio se za Lozane (Makedonija).

SAMIR II (Skoplje 1984),- drugi sin Islama I i Igbale.

Gimnaziju završio u Skoplju. Aktuelno je apsolvent pravnog fakulteta u Tetovu.

SAMIR II (1985),- četvrti sin Vehida i Ramize. Rođen u Čitluku.

SAMIRA I (1986),- druga kćerka Vahida i Ramize. Rođena u Čitluku.

SAMIRA II (2003),- druga kćerka Faruka i Trudy. Rođena u San Diego (SAD), gdje živi sa roditeljima.

SANELA I (XX),- juni 2007. godine, sa prezimenom Burović našli smo je na sajtu SHEET1: www.fil.bg.ac.yu. Počela časove španskog jezika.

SANELA II (2006),- jedina kćerka Aldina i Rizdele. Rođena u Miloze (Fr), gdje živi sa roditeljima.

SANI RE (1976),- prvi sin arhitekta Selima IV i Alenke. Rođen u Ulcinju. Srednju školu završio u Mariboru (Slovenija), studije u Ljubljani. Diplomirani je inženjer arhitekture. Živi i radi u Maribor.

SANIJA (1934),- prva kćerka Huzeira i Muhre. Rođena u Čitluku.

SANJA RE (XX),- našli smo je na internetu MOTOSVET: www.motosvet.com sa prezimenom Resulbegović-Hadžić, što znači da je udata.

SARI RE (1946),- treći sin profesora Zejnel-bega Resulbegovića i File. Rođen u Ulcinju. Diplomirao se na Pravnom fakultetu u Sarajevu. Radi u Ulcinju: direktor Centra za kulturu. Bavi se aktivno publicistikom i do sada je objavio nekoliko knjiga, koje su srdačno dočekanе od albanskih ekstremnih nacionalista. Oženio se Servetom, kćerkom Sulejmana Hase, iz Ulcinja. Djeca: Jasmina, Faruk, Sabina I i Anida.

S.BUROVIC (XX),- našli smo ga na internetu: **Error! Hyperlink reference not valid.** Izgleda da živi u Beogradu i da je specijalista za mobilne telefone.

SEAD I RE (1960),- prvi sin Ešrefa Resulbegovića i Melihe. Rođen u Tuzli. Diplomirao na Građevinski fakultet u Mostaru. Radio je u Hidrogradnji Sarajeva. Oženio se Mostar- kom Amrom Jugo. Djeca: Aida i Selma. O njemu imate na internetu: www.be.net/beweb, pa i na www.geocities.com. E-mail: sead.resulbegovic@yahoo.com. Izgleda da živi u Fetsund - Norveška.

SEAD II (1983),- prvi sin Šaćira i Fahrije. Osmogodišnju školu je završio u Rasni. Bavi se poljoprivredom.

SEAN (XX),- sa imenom Sean Burovich našli smo ga na internetu, sit SPANISH RIVER CHRISTIAN 13, ALCAO: www.alcapro.com. Spominje se u listi *Eagles Manage Just One Hit in 13 - 0 Loss To Spanish River Christian*.

SEBIJA RE (1928),- prva kćerka Džano-bega I i Nurije. Rođena u Ulcinju. Jedna od prvih muslimanki Ulcinja, koja je pošla stopa-ma Džemale Resulbegović na putu emancipacije. Završila je osnovno obrazovanje sa svojim hrišćanskim sestra-ma i udala se u Tirani za člana PRA, oficira Avdo Derviši, iz Tepeljane, koji je 1970. likvidiran trovanjem od strane SIGURIMIA, zato što nije pristao da razvede Jugoslovenku, niti da se neprijateljski oprijedeli prema njenom bratu Akademiku Kaplanu. Djeca: Zuhraja, Žaneta, Ljuan (i on likvidiran fizički 1999. zato što je otvorio vrata svog stana svom ujaku Akademiku Kaplanu) i Fljamur.

SEDIĆ (XX),- sa prezimenom Burović našli smo ga na sajtu HERREN 3: basket-duisburg.de, moguće je basketblista u Njemačkoj.

SEIDA RE (1946),- prva kćerka Arslan-bega VI i Nedžmije. Rođena u Ulcinju. Udala se za Ulcinjanina Iljaz Beci. Ima samo sina Ibrahima.

SEJDEFA (1966),- prva kćerka Omera i Muratke. Rođena u Čitluku. Završila Srednju medicinsku školu u Mostaru i Medicinski fakultet u Sarajevu, gdje aktuelno živi i radi kao ljekar. Udata za Smaja Nezir, iz Foče. Djeca: Bakir (2002).

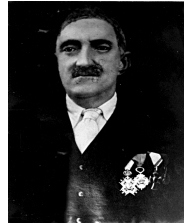
SEJDI RE (XIX),- drugi sin hadži Haki-bega I Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Majka mu je bila kćerka čuvenog Smail-age Čengica. Za vojne zasluge dostigao viši čin u Turskoj imperijalnoj vojsci i služio po Bosni i Hercegovini. Oženio se kćerkom hadži Hafiz-paše Rizvanbegovića (brat vezira Hercegovine Ali-paše). Djeca: Safet I, Adila i Mehmed XIII. Sa njegovim sinovima ugašena je grana hadži Haki-bega, jer nijedan od njih nije ostavio muškog poroda.

SEJFIJA (1936-2006),- drugi sin Isaje (Isah) I i Abide. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom, zatim stolarstvom, zidarstvom. Jedno vrijeme živio je u Fran-

cuskoj (Pierfonte i Besanson), gdje je radio kao elektro-zavarivač. Sem ma-ternjeg jezika govori dobro i francuski. Svojim fenomenalnim pamćenjem on je mnogo doprinio u sastavljanju ge-nealoškog stabla Burovića Čitluka, ko-je se objavljuje u ovoj knjizi. Oženio se Nusretom Ferhata Kurtovića, iz Dolića (Sjenica). Djeca: Besim, Bešir III, Senada, Nezir II.

SELIM I RE (1871-1944),- treći sin majora Mehmed-bega

XIV i Meleće. Rođen u Ulcinju. Školovao se pri dvoru Kralja Nikole, a kasnije i u Beogradu, gdje je završio Vojnu akademiju i dostigao čin majora crnogorske vojske. Bio je član Vijeća Kraljevine Crne Gore, senator, pa član Prvog parlamenta Crne Gore, zatim poslanik Jugoslovenskog parlamenta u Beogradu. Godine 1941. spasio je Ul-

cinj od pogroma fašističkih italijanskih i albanskih okupatora. Ubijen je mučki od albanskih fašista, pošto su mu prethodno streljali najmlađeg sina i opljačkali ga. Oženio se Zulfijom, kćerkom Mustafe Tulića, iz Ulcinja. Djeca: Rašid III, Mehmed XV, Čazim IV i Džemala. Vidi na str.

SELIM II (1885-1945),- zvani Selmo, drugi sin Ramadana I i Muhovičke. Rođen u Čitluku oko 1885, gdje je radio u poljoprivredi. Živio je neodjeljen od brata Iljaza II. Oni su bili najveći bogataši u sjeničkom kraju. Oženio se dva puta, pošto mu je prva žena bila nerotkinja. Druga žena bila mu je Čosovka, iz Bracaka - selo koje pripada mjesnoj opštini u Rasnu. Ona mu je rodila nasljednika Hamdiju I. Umro iznenada, pogođen od groma.

SELIM III (1942),- prvi sin Hamdije I i Emine. Rođen u Čitluku. Završio je srednju Trgovačku školu u Sarajevu, gdje živi i radi kao privatni trgovac. Oženio se Mejrom Zeća Kurtovića, iz Dolića (Sjenica). Djeca: Serbesa, Nedžad II, Bisera II i Fadil.

SELIM IV RE (1952),- drugi sin Rašid-bega III i Adlije. Rodio se u Ulcinju. Diplomirao je na arhitekturi u Sarajevu. Jedno vrijeme je živio i radio u Napoli (Italija), pa se vratio u Ulcinj i tu nastavlja rad arhitekta, za što je na konkursima nagrađivan. Od prve žene Alenke, kćerka Milana Okretića, iz Maribora (Slovenija), ima sina Sani. Od druge, Afrodite, kćerke Aljo Kasmia, iz Ulcinja, ima 3 djece: Rašid V, Arta i Fehim IV.

SELIMA I (1942),- četvrta kćerka Šabana I sa trećom ženom - Ruvom. Rođena u Čitluku.

SELMA I RE (1983),- druga kćerka Seada Resulbegovića i Amre. Rođena u Mostaru. Živi u Fetsung - Norveška. Imate je na sajtu: OVELSE: www.jechsoft.no/oioopen05/. Izgleda da je istaknuta sportistkinja. Zajedno sa Aidom Resulbegović, godine 2006. sreli smo je i na sajtu NY SIDE O: www.ltk.no

SELMA II (1985),- prva kćerka Čemala II i Safete. Rođena u Sjenicu, gdje je završila srednje obrazovanje.

SELVER RE (1976),- drugi sin Halila II i Emine. Rođen u

Ulcinu, gdje je završio srednju školu, a zanat električara u Novom Pazaru (Srbija). Živi i radi kao električar u Malmo (Švedska). Neoženjen.

SELVIJA (1950),- druga kćerka Hakija IV i Ramize. Rođena u Čitluku. Udata za Zornića, u Kladnice. Djeca: 2.

SENA RE (XX),- jedina kćerka Husni-bega I. Rođena u Trebinju. Udata se u porodicu Pašić. Djeca: Šukrija i Mirsad.

SENAD I (1974),- treći sin Adema II i Huljke. Rođen u Čitluku. Zajedno sa roditeljima iselio se za Lozane (Makedonija).

SENAD II RE (1974),- jedini sin Bahrija Resulbegovića i Hamide. Rođen u Ulcinju. Bavi se sportskim ribolovom – 3 štapa.

SENADA (1966),- jedina kćerka Sejfije i Nusrete. Rođena u Čitluku. Završila srednju Optičarsku školu u Sarajevu. Živi i radi u San Diego (SAD). Ima svoj butik. Udata za Enesa Ramadanovića, iz Sarajeva. Djeca: Ines (1990) i Iris (1998).

SENIHA (1972),- druga kćerka Omera i Muratke. Rođena u Čitluku. Završila srednju Trgovačku školu u Sarajevu, gdje živi i radi kao privatni trgovac. Udata se za Senada Bećirovića, iz Foče. Nema djece.

SERBESA (1966),- peta kćerka Selima II i Mejre. Rođena u Sarajevu, gdje je primila osnovno obrazovanje. Udata u Prijepolje. Djeca: Ensar i Emina.

SERVETA RE (1948),- sedma kćerka Husni-bega II i Mejreme. Rođena u Ulcinju. Završila Trgovačku školu. Udata u Đakovici za Envera Tafaršiku. Djeca: Gentijana, Emil, Ali i Elmedina.

SEVDA (1906- ?),- peta kćerka Bajrama I i Fane. Rođena u Čitluku. Udata za Sulja Ničevića, iz Jesenovika (N.Pazar) Djeca: 3 sina (Iljaz, Alija) i 4 curice.

SIMEON (1875-1946),- prvi sin Rista II i Stjepanije. Rodio

se u Čajniču i radio sa braćom u očevoj kovačko-bravarskoj radnji. Oko 1910. osamostalio se i otvorio sopstvenu trgovinu mješovitom robom. Pored trgovine u samom Čajniču, bavio se i veletrgovinom, posredujući između seljaka iz okoline Čajniča i Goražda sa većim kupcima u Sarajevu i okolnim područjima. Između dva rata stekao zavidan imetak – uključujući šume i imanja oko Čajniča, pa čak i selo sa kmetovima, koji su pod ugovorom radili za njegovu trgovinu. Oženio se Radojkom Kalacanović, koja mu je rodila tri sina i tri kćerke: Nada, Mihailo, Ratomir, Mila, Aleksandar I i Dušanka I. Aleksandar i Mihailo su mu poginuli 1943. i 1944. kao partizani i prvoborci, neoženjeni, bez poroda, dok mu je Ratomir umro nedorastao. Njegovu granu nastaviće, sin-jedinac kćerke Mile, koja mu je dala ime svog brata Aleksandra, a ovaj se i prozvao Burović. Ova njegova fotografija je iz 1900. Godine i pretstavlja najstariju porodičnu fotografiju.

SKENDER RE (1975),- drugi sin kapetana JV Hajrudina Resulbegovića i Remze. Rođen u Ulcinju, gdje je stekao osnovno obrazovanje. Tu i živi sa svojim ocem. Neoženjen.

SLAVKA (1946),- prva kćerka Slavka I i Merjame. Rođena u Čajniču. Završila srednju trgovačku školu u Sarajevu. Bavila se stonim tenisom za sportski klub "Partizan" Čajniča, koji je tada bio u republičkoj ligi. Bila je i reprezentativka BiH. Udala se za Aleksandra Popovića, iz Žabljaka. Djeca: Zlatomir (1967).

SLAVKO I (1913-1975),- treći sin Gligora I i Miljeve. Rođen u Čajniču. Otišao na zanat u Rogatici, kod ujaka, gdje je stekao pekarski

zanat, zatim je prešao u Sa-rajevo, kod kalfe Steva, gdje je radio kao pekar. Menjao je mnoge poslodavce. Oženio se Jevrejkom Merjama Levi, iz Sa-rajeva. Vratio se u Čajniče 1943. godine. Djeca: Milorad III, Mirjana, Bogoljub, Slavka, Mileva, Vlajko.

SLAVKO II (1979),- drugi sin Bogoljuba i Ande. Rođen u Čajniču, gdje je završio Srednju administrativnu školu. Radi kao administrator - šumar. Hobi - muzika, košarka i fudbal. Neoženjen.

SLAVKO III (XX),- zvani Tungji, sin Gligora II (1972). Moguće rođen u Duizburg (Njemačka). Našli smo ga na internetu CAJNICKA STANICA: cajnice.k-nettet.dk. Piše da je među prvim igračima čajničkog butbala.

SMAJL (1840- ?),- prvi sin Nezira I, od prve žene – Turkinje. Rođen u Čitluku. Ne znamo šta se s njim zbilo, ali izgleda da su ga ubili Kurtagići neoženjenog i sa njime počinje tragična krvna osveta između ove dvije porodice.

SNEŽANA (1967),- kćerka Milorada III i Nevenke. Rođena u Čajniču, gdje je primila srednje obrazovanje, ističući se kao odličan djak. Studirala u Sarajevu Mašinski fakultet. U toku rata pobjegla iz Sarajeva u Čajniče, zatim u Beograd, gdje se udala za Ljubišu Čeha, iz Čajniča, sa kojim je porodično priješla u Kanadu, gdje i danas žive. Radi u industriji precizne mehanike a bavi se i radio-amaterstvom. Djeca: Bogdan (1997).

SOFIJA (1775),- prava kćerka grofa Ivana IV Burovića. Rođena u H-Novu. Ne znamo da se udala. Poljske okupacije Boke od Austro-Ungarske i strijelanja oca, bježi brodom za Grčku, zajedno sa suprugom svoga brata i njegovim malim sinčićem, grofom Ivanom VII. Zajedno sa njima stabilizira se na ostrvu Krk. Tu je, u periferiji grada, izgradila divnu vilu, koja i danas postoji, a sa bronзанom pločom na vrata, gdje je uklesala svoje ime: Grofica Sofija Burović.

SONJA RE (1959),- jedina kćerka Čemala Resulbegovića i Ruže Kovačiček, iz Hrvatskog Zagorja. Rođena u Sarajevu, gdje je školovana. Diplomirala više studije u Rotterdam (Holandija). Udala se za Holandanina Hasman i živjela jedno vrijeme u grad Ahen (Holandija). Sada živi u Cvindrecht, kod Roterdama, i radi u opštini grada. Ima dvije kćerke: Ana (1989) i Ema.

SPAHO (1818- ?),- treći sin Vejsela. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Nije se oženio i nije ostavio nikoga iza sebe.

STANISLAV (1695-1765),- treći sin grofa Ivana I Burovića. Rođen u H-Novu. Studirao u Italiji i naslijedio na položaj novskog guvernera svog starijeg brata Luku IV 1935.

Na taj položaj bio je sve do svoje smrti. Oženio se Marijetom, kćerkom admirala Matije Zmajevića. Ostavio za sobom sina Matiju II i Grgura III, koji su svom prezimenu Burović dodali i prezime svoje majke Zmajević. Vidi na str...

STEFAN (XX), - sin Razije Resulbegović i Sulejmana Šehovića iz Trebinja. Rođen u Sarajevu, gdje je živio i školovao se pored svojih roditelja, sigurno poslije DSR. Njegovo ime nam svjedoči da su Resulbegoviće, pa i one udate za muslimane, stavljale svojoj djeci "hrišćanska" imena, dokazujući ovako da su braća hrišćanskih Slovena Bosne i Hercegovine.

STJEPAN (1850- ?), - ne znamo kako su mu se zvali roditelji, ali pretpostavljamo da je unuk Grofa Vicka II Burovića, iz Perasta, od njegovog drugog sina. Živio je i umro u Čajniče, sahranjen na groblju pravoslavne crkve Sv. Bogoridica Čajnička, na placu Burovića. Bili smo mu na grob. Na njegovom nadgrobnom kamenu se jasno vidi godina rođenja 1850, ali ne i godina smrti. Za sada je jedan od prvih zajamčenih pravoslavnih Burovića Bosne, koji se rodio u Čajniču i tu, gdje mu je pala glava, i sahranjen je. Identifikovali smo mu mlađeg brata Anton(ija). Sigurno je bio oženjen, ali se ne zna s kim, moguće djevojkom iz Čajniča, ili iz nekog obližeg sela. Misli se da je ostavio iza sebe sina Milorada I.

STOJAN I (X), - zvani Stojko, praotac svih Burovića. On je osnivač plemena Stojšići, prvo i jedino poznato slovensko pleme grada Perasta. Od njegovih sinova i unuka osnovane su prve kazade Perasta, koje su vremenom prerasle u bratstva. Jedno od tih bratstava, najznačajnije, jeste i bratstvo Burovića. Vremenom ova su se bratstva afirmirala kao plemićke porodice, pa su imala i svoj poseban grb.

STOJAN II (1914-1921), - zvani Stojko, prvi sin Antona III. Rođen u Čajniču, gdje je i umro nedorastao.

STRAHINJA (1916-1980), - drugi sin Antona III. Rođen u Čajniču, gdje je primio osnovno obrazovanje. Srednje i više obrazovanje nastavio je u Beogradu. Oženio se Danicom, koja mu nije rodila nijedno dijete. Prvoborav je Narodno-oslobodilačkog rata, zajedno sa svojom sestrom Jovankom, kadar Druge proleterske udarne brigade, nosilac spomenice i drugih ordena za hrabrost i zasluge.

SUADA I RE (1958), - prva kćerka Džavita Resulbegovića i Sultane. Rođena u Ulcinju. Udala se za Muhameda Elezagića iz Ulcinja. Djeca: Afrodita, Elma i Hana.

SUADA II RE (1965) - jedina kćerka pomorca Raifa I Resulbegovića i Sultane. Rođena u Ulcinju. Udala se za Skendera, sin Kabila Ficića, iz Ulcinja. Živi u San Karamento (SAD). Djeca: Adelina (2002)

SUAT RE (1970), - prvi sin kapetana Hajrudina i Remze.

Rođen u Ulcinju, gdje je završio osnovnu školu. Srednje obrazovanje je primio pri teološkoj školi u Zenici (BiH). Radio je jedno vrijeme u Solani "B.Sekulić", a zatim kao muezin u Ulcinju. Oženio se Amirom, kćerka Mahmuta Trupčića, iz Zaljeva (Bar). Djeca: Dženeta i El'han.

SUBHIJA DE (XX), - druga kćerka Ali-bega II Defterdarevića i Muhibe, kćerke Hrostan-bega Bašagić. Rođena u Trebinju.

SULČO, - vidi SULEJMAN.

SULEJMAN I RI (XVI), - drugi sin Rista-Rizvana Burovića, koji se po ocu prozvao RIZVANAGIĆ. Rođen u Herceg Novu. Bio viši oficir Turske imperije, pa je na položaj kapetana H-Novog smijenio svog starijeg brata Memeta II. Ostavio je iza sebe dva sina: Dauta i Resula I, koji su se po ocu prozvali SULEJMANAGIĆI. Tako je ovaj Sulejman otac svih Sulejmanagića H-Novog, koji su se, poslije pada tog grada u ruke Mlečana, iselili i rasturili svukud po Hercegovini, pa i dalje. Vidi na str.

SULEJMAN II RE (XVII-XVIII), - drugi sin Ibrahim-paše I. Rođen u Trebinju. Za vojne zasluge dobio titulu paše, miri-mirana-muhafiza. Bio je i Kliški mutesarif i sandžak-beg. Jedno ga vrijeme sultan internirao u Skopje, zato što je branio Dubrovčane, ali ga ubrzo imenuje na položaj mutesarifa u Banja Luci, pa opet za kliškog mutesarifa i, na kraju, za nikšićkog muhafiza. Djeca: Jusuf III i Mustafa II. Vidi na str...

SULEJMAN III RE (XVIII), - zvani Sulčo, jedini sin Mehmet-bega?. Rođen u Ulcinju. Imao je vlastiti brod, kojim je upravljao kao kapetan, nastavljajući ovako tradiciju svog oca i svojih predaka, proslavljeni kao pomorci. Bavio se prenosom robe, putnika i trgovinom. On je izgradio u Ulcinju drugo turbe Resulbegovića (?), gdje je sahranio svoga oca. Tu su sve do 1969. godine sahranjivani i on i njegovi potomci. Te godine, 1969, prilikom izgradnje puta, turbe je porušeno. Oženio se Ulcinjankom, koja mu je rodila tri sina: Bećir I, Hodo I i Jahja IV.

SULEJMAN IV RE (XIX), - treći sin kapetana Adem-paše I Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Za vojne zasluge dostigao viši vojni čin u Turskoj imperiji. Oženio se Beganom, iz trebinjske porodice Hadžihasanović. Djeca: Begana, Rukija I, Pašana i Safura.

SULEJMAN V RE (1888-1959), - zvani Sulčo-beg, treći sin pomorca Hodo-bega I i Rukije. Rodio se u Ulcinju. Nastavio je zanat pomorca (bio i kapetan broda) svojih predaka i oca svoga, koji se kao takav proslavio. Oženio se Hajrijom, kćerkom Sulejmana Kapetanovića iz Ulcinja. Djeca: Nazif, Džemal II, Sadeta II i Bahrija (m).

SULEJMAN VI RE (1900-1990), - Resulbegović Trebinja. Rođen negdje oko 1900. Završio Pravni fakultet, po struci pravnik i doktor političkih nauka. Bio je generalni sekretar

Univerziteta u Sarajevu, zatim generalni sekretar zajednice Univerziteta Jugoslavije u Beogradu. Umro je oko 1990. Podatke mi je dao u Podgorici jedan njegov bliski prijatelj.

SULEJMAN VII (1951),- zvani Suljo, drugi sin Hamdije I i Emine. Rođen u Čitluku. Završio gimnaziju u Sarajevu i tu sada živi i radi kao vozač kamiona van granica. Oženio se Latkom Selima Kurtovića, iz Dolića, Sjenica. Djeca: Mithat i Ismet I.

SULEJMAN VIII RE (1967),- zvani Sulčo, jedini sin Džemala II Resulbegovića i Servete. Rođen u Ulcinju. Visoko obrazovan.

SULJKA (1940),- treća kćerka Ćazima I. Rođena u Čit-

luku. Udala se, sa djecom.

SUTKA (1920- ?),- prva kćerka Džafera I. Rođena u Čitluku. Udata, sa djecom.

SUZANA I RE (1960),- treća kćerka kapetana broda preko-okeanske plovidbe Latifa Resulbegovića i Zule. Rođena u Ulcinju. Završila je Medicinsku školu na Cetinju. Udala se za dr Murta Salaj, iz Vladimira, kod Ulcinja. Žive u Ulcinju. Djeca: Melita, Arleta i Arta.

SUZANA II RE (1973),- prva kćerka Ljubomira i Ljubice Stević. Rođena u Splitu. Odrasla i živi u Beogradu. Završila je Srednju tehničku školu. Udala se za Tasu Živančevića iz Beograda. Djeca: Radmila i Đorđe.

Š.

ŠABAN I (1909-1975),- prvi sin Iljaza I i Hateme. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se Sulejom, koja mu je rodila dvije kćerke: Emiru i Fehimu II. Da bi imao nasljednika oženio se po drugi put, Salihom, koja mu nije rodila nijedno dijete, pa se zato oženio i po treći put, Ruvom, koja mu je rodila sedmoro djece: Ema, Omer, Arifa, Selima, Ibrima, Nusret II i Mukadesa.

ŠABAN II (1960),- zvani Šako, prvi sin Šerifa i Hajre. Rođen u Čitluku, u Raždaginji primio osnovno obrazovanje i bavio se poljoprivredom. Oženio se Ismetom Ragipović, iz Žabrana, kod Duge Poljane. Djeca: Denis II, Edis i Alen II.

ŠABAN III (1958),- zvani Milko, prvi sin Nusreta II i Zike. Rođen u Čitluku. Studirao u Sarajevu Ekonomski fakultet. Vratio se u Čitluk i bavio se poljoprivredom. Oženio se Pedalom, iz Bijelog Polja. Djeca: 2 kćeri i 1 sina.

ŠAĆIR (1962),- drugi sin Saliha X, sa drugom ženom - Ajšom. Rođen u Čitluku. Završio osmogodišnju školu u Rasni. Bavi se poljoprivredom. Oženio se Fahrijom, kćerka Smaila Dacića iz Četanovića. Djeca: Sead, Enes i Enisa.

ŠAHIN (XX): našli smo ga na internetu, sajt DANA INTERNATIONAL ISRAELI PRESS 1995: home.online. no. Spominje se kao muzičar, kompozitor. O njemu konkretno piše: *"in a spirit of dance, the lyrics are by Yoav Ginai and the music by Shai Burovich..."*. Sigurno pripada Burovićima Srbije.

ŠEFIKA I RE (XX),- ne znamo čija je kćerka. Rođena u Trebinju. Udata za Murat-bega Muratbegovića. (Kamberović: str. 196.)

ŠEFIKA II RE (XX),- našli smo je na internetu: www.most.ba. Godine 1945 bila je član Glavnog odbora AFŽ za Mostar. A ovo znači da su se Resulbegovići Mostara borili u DSR na strani naroda i narodnih vlasti.

ŠEFIKA III RE (1947),- druga kćerka Mehmeda XV Resulbegovića i Džemile. Rođena u Ulcinju. Završila daktilografski kurs u Prištini. Udala se za Zijadina Sejdinija iz Mostara. Živi u Prištini. Djeca: Almira.

ŠEFKET I RE (1913-1988),- prvi sin Iljaz-bega I Resulbegovića i Adile. Rođen u Trebinju. Bio je učitelj u Modriću (Bosna), zatim, za vrijeme rata (1941-1945), u Dječji dom Lipik, gdje su skupljena ratna siročad Zapadne Bosne (Bihać, Cazin, Ključ, Bosanski Petrovac, Gor. Sanica, Sanski Most i dr.). Oženio se Vilmom, iz Zagreba. Ostavio je iza sebe sina Amira II.

ŠEFKET II (1979),- jedini sin Hidajeta i Kime. Rođen u Čitluku. Student je Mašinskog fakulteta u Sarajevu.

ŠEFKETA (1976),- četvrta kćerka Nazifa III i Rabije, bliznakinja sa Azrom. Rođena u Čitluku.

ŠEFKIJA (1915- ?),- zvan Šefko, drugi sin Hamze II i Ajke. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Drugih podataka o njemu nemamo.

ŠEMSA (1936),- jedina ćerka Bećira i Muše. Rođena u Čitluku. Udata za Faju Duljevića u Međugorje. Ne zna se kakvu djecu ima. Iselili su se za Tursku.

ŠEMSEDIN I (1905- ?),- zvan Šemso, prvi sin Habiba I, od prve žene. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se djevojkom zvanu Muša, iz Dubnice (Sjenica), koja mu je rodila jedinog sina Huzaira. Čim je postao otac ubijen je od Kurtagića iz krvne osvete. Njegov brat Bećir oženio se njegovom udovicom.

ŠEMSEDIN II (1932),- zvan Šemso, drugi sin Bećira i Muše. Rođen u Čitluku, gdje je primio osnovno obrazovanje i bavio se poljoprivredom.

ŠEMSIJA RE (Ulcin ? - 1762),- unuk Arslan-paše III, od trećeg sina. Završio vojnu akademiju u Istanbul. Naslijedio 1746. na dužnost dizdara i mutesarifa Ulcinja svog starijeg brata Huesina II, ubijenog od pirata. Bio je umjereniji sa proganjanjem pirata. Sačuvano je pismo A.Duoda od 26. septembra 1746., kojim ovaj zamjenik mletačkog konsula u Skadar spijunira kod vezira jednog pirata, koji se sa svojim brodom usidrio u Ulcinj. Tu se našao i Šemso, pa umjesto da izvrši naređenje vezira za hapšenje tog pirata, on ga stavlja na znanje za naređenje koje mu je dato. Tako je pirat spašen hapšenja, jer nije čekao njegov povratak u Ulcinj. Iz jednog drugog pisma A.Duode, koje je iz godine 1749. saznajemo da ovaj dizdar nije izvršio ferman Sultana za oslobođenje robova Bojane (riječ je za tri mletačka građanina, uhvaćeni od pirata Hadži Mustafa), pošto je i sâm saradivao sa piratima. Skadarski vezir poslao tada u Ulcinj svog tasta, Husein-agu, da ispita slučaj. Šemso mu zatvori usta kesicom zlatnika. I pored saradnje sa piratima, i njega će oni ubiti, jer ih je po službenoj dužnosti ipak morao goniti. Godine 1762., na dužnost dizdara, spominje se brat Hasan-paše III, sigurno otac Šemsa i Huseina, a 1770 – spominje se kao dizdar sin Hasan-paše – Jahja III. Mora da ni Ljatif, sin Huseina, niti Šemso – nisu ostavili za sobom muškog poroda.

ŠERIF (1930- ?),- prvi sin Džemšira. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se Hajrom, koja mu je rodila 3 sina: Šaban II, drugi sin i Fikret.

ŠERIFA (1936),- druga kćerka Džemšira. Rođena u Čitlu-

ku. Udata, sa djecom.

ŠOUĆET I RE (1886-1933),- drugi sin Hodo-bega I Resulbegovića i Rukije. Rođen u Ulcinju. Bavio se pomorstvom i trgovinom. Oženio se Mejremom, kćerkom Huša Šurle iz Ulcinja. Djeca: Hodo II, Rukija II i Džavit.

ŠOUĆET II RE (1992),- prvi sin Hasima Resulbegovića i Adilje. Rođen u Ulcinju.

ŠUAJP RE (1943-1993),- drugi sin profesora Zejnel-bega Resulbegovića i File. Rođen u Ulcinju. Studirao je medicinu u Beogradu. Radio je u bolnici Bara, zatim u Ulcinju i u inostranstvu. Bavio se istraživanjima, naučnim radom, i poznat je širom Jugoslavije, pa i van nje, po liječenju bračnog steriliteta. Umro neoženjen. Ostavio je jako lijepo ime za sobom. Vidi na str.

ŠUKRIJA RE (XIX-XX),- prvi sin Mehmed-bega VIII Resulbegovića (zvan Muhamed-Alija). Rođen u Trebinju. Završio je visoke studije i bio trebinjski gradonačelnik. Prvi je istoričar porodice Resulbegović. Sastavio je genealogiju, po kojoj je izveo porijeklo ove porodice od grofa Jovana Burovića, iz Perasta. Vidi na str.

ŠUĆURIJA I (1916-1950),- zvan Šučo, drugi sin Vejsela. Rođen u Čitluku. Srednje obrazovanje stekao u Novom Pazaru. Živio je i radio u Čitluku. Nije se ženio. U početku zato što je pošao u rat, kao partizan, a zatim jer ga proganjala UDB-a, zbog njegovih slobodoljubivih ideja i neslaganja sa postojećim društveno-političkim stanjem u Jugoslaviji. Kao i mnogi drugi, koje je proganjala UDB-a, nestao je odjednom bez traga i glasa, ubijen ko zna u kojem zatvoru, bez suda i svjedoka.

ŠUĆURIJA II RE (Ulcinj 1954),- zvan Šučo, jedini sin Mehmeda XV Resulbegovića i Džemile. Diplomirao na Pravnom fakultetu u Prištini. Radi u Osiguravajućem zavodu u Ulcinju. Od prvog dana prispeća Akademika Burovića u Ulcinj, angažovao se u borbi protiv njega: jedan je od naručioca Šerba Rastodera za njegovu antiresulbegovićku istoriju BEGOVI NA GRANICI, Podgorica 2011. Oženio se Nurijom, kćerkom Kadrije Nuhovića iz Priboja (Bosna). Djeca: Dijana i Mehmet XXI.

ŠUĆURIJA III (1955),- zvan Šučo, drugi sin Latifa I. Rođen u Čitluku, gdje se bavio u početku poljoprivredom, zatim je prešao u Sjenicu, gdje živi i radi kao majstor građevinar. Oženio se, ima jednog sina

T.

TAHIR I RE (XIX-XX),- treći sin vojvode Arslan-bega V Resulbegovića. Rođen u Ulcinju. Bavio se pomorstvom i bio kapetan broda obalske plovidbe. Oženio se Ulcinjan-
kom, koja mu je rodila samo jednu kćerku, udata u Tirani (Albanija).

TAHIR II (1895- ?),- prvi sin Bajrama I i Fane. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se Abidom Dacić, iz Cetanovića (Sjenica), koja mu je rodila Rasima I, Aćifa i Mahiju. Pošto mu je ova žena umrla, Dacići su mu dali za ženu njenu sestru Fanu, koja mu je rodila djecu: Fatima II, Ajkuna II, Taip i Rabija. Sin Rasim, iz krvne osve-
te, ubije Rasima Kurtagića. Njega uhapsu, a Tahir sa osta-
lim sinovima, da bi izbjegao dalju krvnu osvetu, 1963. Go-
dine iselio se za Tursku, u Istanbulu, gdje aktuelno žive nje-
gova djeca.

TAHIR III (1960),- sin Taipa i Džemke. Rođen u Čitluku. Godine 1963. iseljio se sa roditeljima u Tursku i sada živi u Istanbulu.

TAIP (1935),- treći sin Tahira II i Fane. Rođen u Čitluku, gdje je primio osnovno obrazovanje i radio u poljoprivredi. Oženjen Džemkom Rešović, iz Leskove (Tutin - Rožaje). Djeca: 5 sina (Tahir III). Svi rođeni u Čitluku. Od 1963 iselili su se za Tursku i sada svi žive u Istanbulu.

TANASIJE (1887- ?),- treći sin Vasilija I i Grozde. Rodio se, živio i umro u Čajniču. Ne znamo sa kojom se oženio, ni da li je ostavio za sobom poroda.

TANJA I (2000.),- kćerka Aleksandra IV i XY. Rođena u

Beogradu, gdje živi sa roditeljima i školuje se. Talentovana sportistkinja, košarka i tenis.

TARIK (Skoplje 2004),- prvi sin Almira II i Ilde, pohađa osnovnu školu u Skoplje.

TAMIR (Skoplje 2009),- drugi sin Almira II i Ilde.

TEDI RE (XX),- našli smo ga sa prezimenom Resulbegović na sajtu BUTTERFLY: butterfly.cg.yu. Član je STK "SPIN" BUDUĆNOST - Podgorica.

TEFHIDA DE (Sarajevo1936),- prva kćerka Aziza Defterdarevića. Gimanziju je završila u Zenici, kod svoje tetke, majčina sestra. Studirala medicinu i živjela u Sarajevu. Bavila se i pisanjem, pa je još u gimnaziji počela da objavljuje.

TIHOMIR (1924-1930),- drugi sin Đorđa I i Savete. Rođen u Čajniču, gdje je umro od sepse.

TOFIK RE (1870-1943),- jedini sin Ibrahim-bega IV Resulbegovića. Rođen u Ulcinju. Tu je završio građansku školu ističući se posebnom bistrinom. Studirao je u Bukureštu (Rumunija), gdje je i živio sve do svoje smrti. Tamo je pri-
grlio stvar radničke klase i za klandestinske poslove upo-
trebljavao je pseudonim DŽINOS - ime jednog od prvih

Resulbegovića Ulcinja. On je često dolazio u Ulcinj i kalemio tu socijalističke ideje kao jedan od pionira radničkog pokreta ovog grada. Veći dio svog revolucionarnog rada razvio je u Rumuniji, sa tamošnjim socijalistima, gdje se istakao kao intelektualac velikih sposobnosti. U Limanu (kvart Ulcinja uz samu obalu mora) postoji njegova bahča, naslijeđena od oca, koja se i danas naziva po njemu - *Tofikova bahča*. Od oca je naslijedio i brod, kojim je jedno vrijeme upravljao kao kapetan. Nije se ženio i nije ostavio za sobom poroda.

TOMISLAV (1505-1571),- zvani Tomo, mišljenja smo da je mlađi brat grofa Jovana I. Rođen u Perastu oko 1505. godine. Bio je predstavnik bratstva Burovića u Malom Vijeću, vojvoda, sudac, pa i kapetan grada Perasta. Spominje se u ZELENOJ KNJIZI, koja datira od 20. januara 1560. Tu se navode 12 prvaka, poglavica, bratstva Perasta, članovi Malog Vijeća. Među njima se spominje i Tomo Buro (Burović), sudac bratstva Stojšića. Učestvovao je u bokeljskom ustanku protiv turske okupacije 1538, zatim i u Kiparskom ratu 1571. godine, u kome je izgleda nastradao, jer se poslije tog rata više ne spominje. Njegovi sljedbenici su se po njemu prozvali Tomičići i Tomislavljevići, po čemu i zaključujemo da mu je pravo ime bilo Tomislav. Ovi su se Tomislavljevići konstituirali kao posebno bratstvo, kazada, pa su kao takvi, zajedno sa Lovrenčićima, činili u Malom Vijeću Perasta 13 i 14-tu kazadu, bratstvo. Ne znamo koga je ostavio iza sebe, ali je moguće da je njegov sin Nikola, koga je 1629. godine branio pred sudom Lovren Burović. Vidi str.

TRIFUN I (XVI-XVII),- Pavao Butorac (BOKA, str. 172.) kaže da se u drugi svezak ZELENE KNJIGE, zvane LIBRO DELLA MAG^{CA} COMUNITA DI PERASTA, koji je iz

1604. godine (MDCIII)), spominje sa prezimenom BURO. Mislimo da je treći sin grofa Luke I. Čim se spominje u toj knjizi znači da je odigrao neku značajnu ulogu u istoriji Perastana. Ne zna se koga je ostavio iza sebe, ali se misli da je jednu od svojih kćeri dao za ženu prvom Zmajeviću, koji se preselio iz Kotora u Perast i konvertirao se od pravoslavnog u katolika.

TRIFUN II (XVII),- prvi sin kapetana Grgura I Burovića. Bio kapetan Perasta. U ratnom okršaju ubio svog pobratima muslimana, rodaka Mehmeta II Rizvanagića. 1655. godine, kao kapetan Perasta, poziva na dvoboj eks-kapetana Marka Peroevića, zbog nekorektnog držanja prema Peraštanima. I njega htjede ubiti, ali - pošto se Marko povuče, baci se u more - oprost mu život. Imao sina Nikolu V i tri kćeri, od kojih mu se najstarija zvala ANA. Vidi....

TRIFUN III (1683- ?),- treći sin pjesnika Nikole IV Burovića. Rodio se u Perastu. Izgleda da mu nije živio dugo, jer je Nikola svom četvrtom sinu, koji mu se rodio poslije nekoliko godina, dao opet ime Trifun IV. Imao je i nadimak Vincenzo.

TRIFUN IV (1695- ?),- zvani Zuane i Bartolomeo, četvrti sin pjesnika Nikole IV Burovića. Rođen u Perastu. Poslije smrti posljednjeg muškarca iz kazade Bratica, imenovan je od peraškog plemstva da prestavlja tu kazadu u Malom Vijeću, dodajući svom prezimenu i prezime **Bratica**. Godine 1755. bira se za kapetana grada. Imao je prijateljstvo sa pukovnikom ruskog cara, misionar u Boki, grofom Marko Ivezić, inače Rišjanin, pa je bio i pristaša ruske politike. Ne znamo kad, gdje i kako je završio život, ali smo otkrili da je za sobom ostavio sina Vicka II. Vidi str.

U.

UJKO I (1822- ?),- drugi sin Hajdara II Burovića. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se tri puta djevojkama iz sela Cetanovići (Sjenica), moguće iz iste porodice, zato što su mu bile nerotkinje. Sa posljednjom je imao ovu djecu: Hadžija I, Habib I i Kasum II. Od njegovih potomaka stvoreno je drugo muslimansko bratstvo Burovića, zvano **Ujkići**. Tako je on otac svih Ujkića. Neki su od ovih zapostavili svoje staroslavno grofovsko prezime Buro-

vić i danas se prozivaju isključivo Ujkić.

UJKO II (1895-1996),- drugi sin Hadžije I. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se djevojkom iz Vape (Sjenica), koja mu je rodila samo sina Ahmeta II. Iz nepoznatih razloga oženio se i po drugi put Ramizom Drnčić, iz Dunišića. Djeca: Nusreta I, Bajra, Hajro, Hadžija II, Hasiba i Hasan VI.

V.

VAHDET I RE (1922),- sin Sabit-bega V Resulbegovića. Rođen u Trebinju. Završio Medicinski fakultet u Beogradu i specijalizirao se za rentgenologiju. Oženio se Fatom Hadžiselimović, iz Banja Luke. Ima sina Zlatana I.

VAHDET II RE (1980),- sigurno sin Zlatana I Resulbegovića. Našli smo ga na internetu: edb4tel.com/default, godine 2006, pa i na sajtovima KAFFEPAUSE: **Error! Hyperlink reference not valid.**; ZLACAK: www.superbosna.com. Moguće da je rođen u Danskoj, oko 1980, jer mu tamo živi i otac.

VAHIDA I (1933),- prva kćerka Isaha i Abide. Rođena u Čitluku. Udata je za Salka Kamberovića, iz Dražovića, kod Duge Poljane (Sjenica). Živi u Istanbulu (Turska). Djeca: Nusret (1952), Safet (1954), Ismet (1956), Izet (1958), Nurtena (1960), Aiša (1962), Ajhan (1964), Ibrahim (1966), Nurdžana (1968).

VAHIDA II RE (1959),- četvrta kćerka Mehmeda XV Resulbegovića i Džemile. Rođena u Ulcinju. Završila srednju školu. Udata za Mirsada Ahmetagića, iz Priboja (Bosna). Žive u Australiji. Djeca: Ahmed i Adnan.

VAHIDA III RE (1968),- druga kćerka Nazifa Resulbegovića i Hamide. Rođena u Ulcinju.

VALBONA RE (1996),- druga kćerka Sabira Resulbegovića i Muradije. Rodjena u Ulcinju.

VALDET RE (XXI),- našli smo ga na internetu: www.vibamt.dk. Izgleda pripada Resulbegovićima Hercegovine i da živi u Danskoj.

VASFIJA I RE (XIX-XX),- jedina kćerka Haki-bega I Resulbegovića. Rodila se u Trebinju. Udala se u Foču, u porodicu Sijerčić.

VASFIJA II RE (1888-1942),- prva kćerka Abdurahman-bega III i Habibe. Rođena u Ulcinju. Udala se u Istanbul za Jonuza Bećirisufa. Nema djece.

VASFIJA III RE (1904-1983),- duga kćerka Abdurah-

man-bega I Resulbegovića i Šerife. Rođena u Trebinju. Udala se za Iljaz-bega II Resulbegovića. Ona je 1964. godine prodala čuvenu Begovu kuću sa baštom i sa svim ostalim pratećim objektima Ugostiteljskom preduzeću TURIST Trebinja. Djeca: Arzija, Ešref, Samija I, Razija i Enver I.

VASFIJA IV RE (1977),- jedina kćerka Nijazi Resulbegovića i Zulihaje. Rođena u Ulcinju.

VASILJE I (1850- ?),- ne znamo kako su mu se zvali roditelji, ali pretpostavljamo da je unuk Grofa Vicka II Burovića, iz Perasta, od njegovog prvog sina. Rodio se, živio i umro u Čajniču, sahranjen na groblju pravoslavne crkve Presveta Bogoriduca Čajnička, na placu Burovića. Oženio se Grozdom, sigurno iz Čajniča ili iz nekog obližnjeg sela. Djeca: Dušan I, Milan II, Tanasije i Darinka. Po godini rođenja najstarijeg sina Dusana (1883), a i svog brata Rista (1845), rekli bismo da se rodio negdje oko 1850. Vjenčao se sa Grozdom u crkvi Presveta Bogoriduca Čajnička.

VASILJE II (XX-1943),- misli se da je drugi sin Dušana I Burovića. Rođen u Čajniču pred PSR. Zajedno sa svojim starijim bratom Krstom II, poslije smrti oca i formiranja Jugoslavije, preselio se iz Čajniča u Peć (Srbija, Metohija). Od prvog dana Narodno-oslobodilačkog rata uzima učešće u partizanske jedinice, koje operišu na Kosovu. Uхваćen, streljan je zajedno sa svojim starijim bratom Krstom 1943. od albanskih balističko-fašističkih okupatora. Poslije rata njegovo ime je dato srpskoj osnovnoj školi u Đurakovcu (Metohija - Srbija), u okolini Peći. Dokumentiran je i preko interneta.

VEDRAN I RE (1975),- jedini sin Amira I Resulbegovića, od prve žene - Dalmatkinke. Rođen u Zagrebu oko 1975.

VEDRAN II KA (XX),- našli smo ga na internetu sa adresom mkapetanovic@home.co - Waterloo-Ontario, Kanada.

VEHBIJA (1939),- treći sin Hajra II i Hamide. Rođen u Sjenicu, gdje je završio zanatsku školu za pekara i dvije godine Državnog instituta za fiskulturu (DIF). Bio je omladinski aktivista, komandant omladinskih radnih brigada Kraljevačkog sreza i više puta udarnik, pa i delegat na VI Kon-

gresu Saveza komunističke omladine Jugoslavije. Penzionisan je kao šef pekare u Sjenici. Bez djece.

VEHID (1949),- drugi sin Raifa I i Bege. Rođen u Čitluku, gdje je primio osnovno obrazovanje. Živi u Čitluku a radi u Sjenici. Oženjen Ramizom, kćerka Hakije, iz Kladnice. Djeca Adem III, Arif, Almir II, Samir i kćerke: Fatima i Samira

VEJSEL (1853- ?),- prvi sin Huseina III. Rođen u Čitluku, gdje se bavio poljoprivredom. Oženio se djevojkom iz obližnjeg sela, koja mu je rodila 4 sina: Pašo, Šućurija I, Spaho i Latif I. On je otac palog borca protiv socijal-fašističkog režima Josipa Broza Tita i njegove klike, a za slobodu i demokraciju domovine.

VELEMIR I (1954-1994),- treći sin Despota i Dragice. Rođen u Čajniču. Primio srednje obrazovanje u rodnom mjestu. Poginuo u Goražde za vrijeme Otađbinskog rata. Za pokazanu hrabrost odlikovan je Zlatnom medaljom "Gavrilo Princip". Neoženjen, nije ostavio za sobom nikoga. Vidi na str...

VELEMIR II (1997),- sin Velibora II i Sonje. Rođen u Čajniču. Živi i školuje se u Novom Sadu, pored svojih roditelja.

VELIBOR I (1970-1975),- prvi sin Veselina III i Vere. Rođen u Čajniču. Tragično izgubio život u Njemačkoj.

VELIBOR II (1975),- drugi sin Veselina III i Vere. Rođen u Čajniču odmah nakon smrti svog brata Velibora I, pa su mu roditelji zato i dali njegovo ime. Završio Srednju ekonomsku školu u Čajniče. Živi i radi u Novom Sadu. Bavi se folklorom, igra u kolo. Oženio se Sonjom Ratomira Savića, iz Čajniča. Djeca: Aleksandra i Velimir II.

VELIBORKA (1973),- kćerka Veselina III i Vere. Rođena u Čajniču, gdje je završila Srednju ekonomsku školu. Živi i radi u Somboru, gdje ima svoju radnju za sportske igre i kladionicu. Udala se prvi put za Dalibora Stanišića, kome je rodila sina Božidara (1998). Po drugi put se udala za Zdravka Kovačevića, iz Sombora, i rodila mu sina Vladimira (2006).

VESELIN I (1893- ?),- jedini sin Radovana i Pelasije. Rodio se, živio i umro u Čajniču, gdje je i sahranjen na placu Burovića čajničkog pravoslavnog groblja. Ne zna se sa kome se oženio i koga je ostavio za sobom, ali je moguće da je otac Ratka.

VESELIN II (1905-1946),- prvi sin Gligora I i Mileve. Rođen u Čajniču. Naslijedio očev zanat kao bravar i limar. Bio je i električar. Za hobi je imao muziku, a za instrumenat - gitaru. Umro je neoženjen.

VESELIN III (1946),- prvi sin Despota i Dragice. Rođen u Čajniču. Studirao na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu. Radio kao šef računovodstva u Komunalnom preduzeću Čajniča. Bavi se atletikom na duge staze i stonim tenisom. Igrao za Klub "Partizan" Čajniča, kad je bio u republičkoj ligi i reprezentativac BiH. Oženio se Verom Mirka Tomića,

iz Čajniča. Djeca: Velibor I, Veliborka, Velibor II i Vladimir III

VESELINKA (1952),- jedina kćerka Despota i Dragice. Rođena u Čajniču, gdje je završila gimnaziju. Bavi se sportom - košarka. Udala se za Dragana Kljajevića, iz Podgorice. Djeca: Velibor (1971) i Dalibor (1984).

VEZIRKA (1942),- druga kćerka Huzeira I i Muhre. Rođena u Čitluku. Udata, sa djecom.

VICENZO I, - vidi TRIFUN III.

VICENZO II (XVIII),- našli smo ga na sajtu MATICA HRVATSKA: matica.hr/Kolo/kolo0303.nsf/AllWebDocs/Lovorka?OpenDocument&Click=-64k-Résultatcomplimentaire. Piše da je bio časnik (oficir) mletačke fregate i zapovjednik ratnog broda. Pošto je nosio prezime Burović-Zmajević, sigurno je neki od sinova Matije II Burovića-Zmajevića. A pošto je bio zapovjednik ratnog broda Mletačke Republike, tu je posljednja godina 1797. Tada je Mletačka Republika likvidirana. To znači da je tada Vincenzo imao oko 40 godina. Mišljenja smo da je njegov sin poznati Ivan VIII.

VICKO I (1595-1700),- prvi sin grofa Nikole I Burovića. Rođen u Perastu. Pominje se u mnoga dokumenta Boke Kotorske. Pretstavljao u Malom Vijeću Perasta bratstvo Burovića, pa je više puta bio vojvoda, sudac i kapetran grada. On uzima aktivno učešće u Kandijskom ratu, uz oca, braću i Peraštane redom. Ostavio je iza sebe 4 sinova i nekoliko kćeri. Identificirali smo mu sve sinove: Nikola III, Grgur II, Luka II i Ivan II. Od kćeri smo identificirali samo Jelenu I, koja se udala za Kirila Zmajevića. Vidi na str....

VICKO II (XVII-XVIII),- najmlađi sinta Anta I. Rođen u Perastu. Zajedno sa bratom Ivanom borio se na sve strane, pa je odredbom mletačkih vlasti 1691. godine stekao nasljedni posjed kod Risna. U crkvi S.Giovanni, u Mletke, podigao je Grofu Ivanu nadgrobnu ploču, što znači da je 1730. godine bio živ.

VICKO III (XVIII),- jedini sin kapetana Trifuna IV Burovića. Rodio se u Perastu. Godine 1794. spominje se kao predstavnik bratstva Bratica u Malom Veću Perasta. Po svemu on je praotac svih pravoslavnih Burovića.

VILDANA RE (1956),- prva kćerka Nailja i Minire. Rođena u Ulcinju, gdje je završila gimnaziju. Radi kao privatna prodavačica u cipelari. Udata za Biljalja Pulti, iz Ulcinja. Djeca: Dritan i Arjan.

VIOLETA RE (1972),- prva kćerka predsjednika Ekrema Resulbegovića i Igbale. Rođena u Ulcinju. Završila gimnaziju. Udala se za Rasima, sin Arslana Kalezića, iz Ulcinja. Deca: Ajna (1999).

VITOMIR (1922-1993),- zvani Vito, prvi sin Đorđa I i Savete. Rođen u Čajniču. Gimnaziju je završio u Pljevlje, gdje je položio i stručni ispit za statističkog manipulatora. Kasnije je nastavio studije u

Beogradu, na Višoj mašinskoj školi. On je prvi Burović Čajniča koji se zainteresirao za svoje pretke, posjetio zato Boku i prapostojbinu Perast, pri-kupio dokumenta i napisao, moguće, prvu istoriju hrišćanskih Burovića, rukopis dao na čitanje jednom prijatelju u Beograd, koji mu ga više nije vratio. Oženio se Stojankom Đorđević, iz Bečeja. Živio u Beo-gradu. Djeca: Gordana i Marina.

VJOLCA I RE (1961),- prva kćerka Nazifa Resulbegovića i Hamide. Rođena u Ulcinju.

VJOLCA II RE (1993),- prva kćerka Sabira Resulbegovića i Muradije. Rođena u Ulcinju.

VLADIMIR I (1909-1946),- zvan Vljako, drugi sin Gligora I i Mileve. Rođen u Čajniču, gdje je primio osnovno obrazovanje. Radio je kao električar u hidrocentrali Čajniča. Umro neoženjen.

VLADIMIR II (1979),- jedini sin Nebojše i Mirjane. Rođen u Beogradu, gdje je završio osnovnu školu. Srednju je završio u Zemunu, pri Mašinskom obrazovnom centru, gdje se kvalifikovao kao elektro-instalater. Pošto je od malih nogu imao interesovanje za muziku, u međuvremenu je pohađao u Beogradu i muzičku školu "Vojislav Vučković"- za klarinet. Jedno vrijeme bavio se i

komponovanjem muzike. Poslije srednje upisao je i Višu elektro-tehničku školu, ali je 2001. godine napušta i ide na otsluženje vojnog roka. Kao i mnogi drugi Burovići i on je artiljerac, nišandžija na ha-ubici. Po završetku vojne obaveze zaposlio se u televiziji PINK kao realizator tona.

Krajem 2005. godine napušta taj posao i počinje da radi u privatnoj firmi ZMEX kao video-montažer. Kako su vremenom računari postajali sve popu-larniji, tako je raslo i njegovo interesovanje za njih. Zato se od 1991 god. ozbiljnije bavi i time. Radeći na njima otkrio je cio novi svijet foto i video montaže. To ga mnogo privu-klo i time se bavi do današnjih dana. Vjerio se student-kinjom Ana Ilić, iz Šabca. Adresa: twister@beotel.yu

VLADIMIR III (1979),- treći sin Veselina III i Vere. Ro-đen u Čajniču, gdje je završio Srednju ekonomsku školu. Aktuelno je građevinarski radnik u Budvi. Oženjen Milo- slavom Milanka Čabarka, iz sela Vrulja, kod Pevalja. Bavio se folklorom. Djeca: Kristina.

VLJAKO (1955),- treći sin Slavka I i Mileve. Rođen u Čajniču. Studirao Višu turističku u Pri-štini i Beogradu. Zbog sporta prekinuo studije. Bavio se stonim tenisom i tak-mičio se u Drugoj ligi Jugoslavije, pa je bio i reprezentativac BiH. U Čajniče ima svoje trgovačko preduzeće UNA (sa oko 30 radnika), koje se bavi uvo-zom i izvozom. Oženio se Spomen-kom Marka Mašića, iz sela Hanine (kod Čajniče). Djeca: Dragica II, Nenad i Aleksa II.

VUČIĆ TO (XVII),- pripada lozi Tomovića. Spominje se 1697. u jednom dokumentu Istoriskog arhiva Dubrovnika (PREPISKA 2125, 147), gdje se kaže da su ga Dubrovčani uhapsili, a guverner Trebinja Nikola Burović, sigurno kao rođak, posredovao je za njega da ga puste iz zatvora kao nevinog.

Z.

ZADA I RE (1922),- prva kćerka Ali-bega I Resulbegovića i Sabrije. Rođena u Ulcinju. Udala se za Šefčeta Derviši, iz Ulcinja. Djeca: Mirsija, Sela, Jakup, Vjolca, Fejzija, Džemal.

ZADA II (1890- ?),- treća kćerka Bajrama I i Fane. Rođena u Čitluku. Udata za Ejupa Dacića, iz Cetanovića. Djeca: Adem i Muradija.

ZADA III (1955),- kćerka Nevzata II i Kimete. Rođena u Čitluku. Godine 1963. iselila se sa roditeljima za Tursku i sada živi u gradu Brusa.

ZAİM (1970),- drugi sin Bahtijara i Ramize. Rođen u Sjenici, gdje je završio srednju Građevinsku školu. Radi i živi u Njemačkoj, gdje se oženio Njemicom. Djece nema.

ZAHIDA (1935-1935),- druga kćerka Isaha i Abide. Rođena u Čitluku, gdje je i umrla.

ZALIHA (1920- ?),- jedina kćerka Dželila. Rođena u Čitluku. Udala za Husa Avdovića, iz Kamešnice, kod Duge Poljane (Sjenica). Ima 3 sina: Numan, Hasim i Kasim i 3 curice.

Z.BUROVIĆ (XX),- našli smo ga na sajtu 4th INTERNATIONAL CONFERENCE OU TELECOMMUNICATIONS IN MODEM: ieeexplore.ieee.org.

ZDRAVKA (XX),- našli smo je na internetu sa prezimenom Burović, piše da je iz Đakovice (Metohija) i da je *“najbolja frizerka za 1998. godinu, prema ocjeni inozemnih stručnjaka”*.

ZDRAVKO (XX),- sa prezimenom Burović našli smo ga na sajtu AKTUALNOSTI : hrt-hr/vijsti/arhiv/98/10/26/AKT.html-9k-Résultat complémenteaire. Piše da je iz Đakovice (Metohija).

ZEJNEL I RE I (Ulcinj, XVIII), sin mutesarifa i dizdara Hyseina II (???). Oženio se u Ulcinju negde 1740. Imao sina, koji je u petoj godini života ubijen od pirata zajedno sa svojim djedom. Ne znamo koga je Zejnel ostavio iza sebe.

ZEJNEL II (?), (Čitluk, 1820- ?),- zvani Zeko, prvi sin Hajdara II Burovića i Kolašinke pravoslavne vjere. Rodio se u Čitluku oko 1810. godine i bavio se poljoprivredom. Oženio se djevojkom iz obližnjeg sela, koja mu je rodila 9 sinova. Od njih njegovi sljedbenici pamte samo dva: Husein III i Rus- tem I. Od njegovih potomaka stvoreno je muslimansko bra- tstvo Burovića, zvano **Zekovići**. Tako je on otac svih Zeko- vića, pa su se neki tako i prezivali, zapostavljajući svoje pravo staroslavno prezime.

ZEJNEL III (1860- ?),- zvani Zeno, četvrti sin Huseina III. Rođen u Čitluku oko 1860. Mlađi brat je slavnog guslara Devšira (Devra) Burovića. Bio je i on slavan guslar, pa i učitelj i daidža Huseina Husa Daglasa, glasovitog guslara iz Peštera. Oženio se djevojkom iz obližnjeg sela, koja mu je rodila dva sina: Ejub I i Husein IV.

ZEJNEL IV RE (Ulcinj 1901 – Ulcinj, 1971),- prvi sin Hajdar-bega III Resulbegovića i Vastije. Rodio se u Ulcinju. Studirao u Klagenfurtu (Celovec - Austrija) i u Vijeni (Beč). Bio je profesor geografije i istorije u više mjesta. Godine 1933 konkurisao je za gradonačelnika Ulcinja. Oženio se Filom, kćerkom Laza Kapetanovića. Djeca: Hajdar IV, Nadilja, Zumreta II, Šuajp, Sari i Jusri. Vidi na str...

ZEKO - vidi ZEJNEL I.

ZEKIJA DE (XX),- prva kćerka Ali-bega II Defterdarevića i Muhibe, kćerke Safure Resulbegović i Hrostan-bega Bašagića. Rođena u Trebinju.

ZELENKO (1980),- drugi sin Hasana i Nafije. Rođen u Čitluku. Sada živi i radi u građevinarstvu u Crnoj Gori.

ZENIFA (1974),- treća kćerka Nazifa III i Rabije. Rođena u Čitluku.

ZERINA (1998), prva kćerka Faruka i Trudy. Rođena i živi u San Diego (SAD).

ZIJAH DE (XX),- jedini sin Ali-bega II Defterdarevića i Muhibe, kćerke Safure Resulbegović i Hrostan-bega Bašagića. Rođen u Trebinju.

ZINETA I (1945),- jedina kćerka Hamdije i Emine. Rođena u Čitluku. Udata za Huska Kurtovića, u Doliće, Sjenica. Djeca: Enver i 2 curice, od kojih joj se najstarija zvala Munira. Majka je poginulog borca u Otadžbinskom ratu: Njen je jedina, sin Enver, poginuo na Žuč, kod Sarajeva, braneći grad i svoj narod pod zastavom Alije Izetbegovića.

ZINETA II (1987),- prva kćerka Mehmeta XVIII i Nafe. Rođena u Sarajevu, gdje je završila Učiteljsku školu. Tu živi i radi, zaposlena u jedan butik. Hobi joj je poezija, pa i sama piše. Neudata.

ZINETA III (1951),- treća kćerka Hajra II i Hamide. Rođena u Sjenicu, gdje je primila srednju stručnu spremu i radila kao daktilografinja. Udala se za Nišić Mehmeta, iz Sjenice. Djeca: Sanel i Sanela.

ZINETA IV (1996),- našli smo je na internetu sa prezimenom Burović, kao učenicu 4-tog razreda osnovne škole, moguće u Sarajevu.

ZLATAN I RE (1955),- jedini sin Vahdeta I Resulbegovića i Fate. Rođen u Trebinju. Završio je Višu specijalnu školu. Živi u Danskoj. Moguće je njegov sin Vahdet II. Našli smo ga na sajtu ZLACAK: www.superbosna.com.

ZLATAN II (1970),- zvani Zlatko, jedini sin Hamdije II i Jelene. Rođen u Sjenicu, gdje je primio srednje obrazovanje.

ZOJA RE (1900),- jedina kćerka Dželjadin-bega I i Sebijе. Rođena u Ulcinju. Njeno ime potiče od ZORKA. Kažu da joj je kumovala Kneđinja Zorka Karađorđević, supruga Petra Karađorđevića, koji je stupio na prijesto Srbije 1903. Zorka je bila kćerka crnogorskog Kralja Nikole Petrovića i, kad je posjetila vojvodu Arslan-bega Resulbegovića, Dželađin-begu se rodila kćerka, pa joj je ona dala svoje ime, kako su je to zvali od miline u porodičnom krugu. Zoja se udala za Sulejmana Tulića iz Ulcinja. Domaćica. Djeca: Meščura, Hasena, Mustafa, Sutkija, Havaja, Muzejen. Mustafa je, za uspomenu na majku, dao svojoj drugoj kćerki ime Zoja. Tako je ovo ime ušlo kod muslimana Ulcinja.

ZUMRETA II RE (1940),- druga kćerka Zejnel-bega II Resulbegovića i File. Rođena u Ulcinju, gdje je uzela i osnovno obrazovanje. Nije se udavala. Živjela je sa braćom.

ZUMRETA III (1957),- prva kćerka Ljutvija i Mejreme. Rođena u Čitluku. Udata za Šemsa Hamda Dacića, iz Cetinovića, Sjenica. Djeca: Enver (1982) i Jasmina (1986).

ZUMRETA IV (1966),- kćerka Adema II i Huljke. Rođena u Čitluku. Zajedno sa roditeljima iselila se za Lozane (Makedonija).

ZUANE I, - vidi IVAN I.

ZUANE II, - vidi TRIFON III.

ZULFIKA RE (1948),- treća kćerka Mehmet-bega XV Resulbegović i Džemile. Rođena u Ulcinju. Diplomirala se na Pravnom fakultetu u Prištini. Udala se za Esata Ukelu, iz Peći. Djeca: Adisa, Drita i Hana.

ZUMRETA I DE (XX),- druga kćerka Ibrahima V Defterdarevića i Nefize Resulbegović. Rođena u Trebinju.

ZURIHA I (1920- ?),- jedina kćerka Hašima i Raze. Rođena u Čitluku. Udata u porodici Karišića, u Trebinje, sa djecom.

ZURIHA II (1960),- treća kćerka Jusufa i Pembe. Rođena u Čitluku. Godine 1963. iselila se za Tursku sa roditeljima i sada živi u Istanbulu.

ZOV PRADJEDOVA

Evo gdje vas okupih sve, braćo i sestre Burovići-Resulbegovići, sa svih strana Balkana, Evrope i svijeta, ovdje i onoga, da se postojanja naših pradjedova osvijestimo, da se slavi naše sjetimo, slave daleke i bliske prošlosti, da svoju čast i svoje dostojanstvo obnovimo i među drugima, prije svega u krilu naroda našeg, zauzmemo ono mjesto koje nam po zakonu, zaslugama i sposobnostima, po prirodi stvari - pripada.

Krv je velika stvar. Pa ipak, ne zaboravite da više od zajedničke krvi sačuvaće nas od svakog zla zajedničke uspomene i zajednički ideal, zajednička svijest.

Svi oni koji imaju svoju časnu istoriju i svijest, pominju je, ističu je i ponose se, gorde se njom. Opravdana je, legitimna je ta gordost.

Istorija naše porodice, naših pradjedova, nije ništa manje časna od istorije mnogih drugih značajnih porodica domovine naše i cijeloga svijeta, ništa manje vrijedna za isticanje i za ponos naš, njenih dostojnih sljedbenika.

Ne naglašavan ovo da bismo živjeli u prošlosti, ponajmanje da se bilo kome nametnemo bilo čime, već da se poukama iz nje otresemo sklerotičnosti i da vaskrsnemo naš vjekovima osvjedočeni identitet, personalitet i konstruktivni duh, da gradimo svoju bolju sadašnjost, pa i da bismo predvidjeli i planirali ljepšu i srećniju budućnost.

Prošlost je učiteljica života. Onima kojima se poništava prošlost, čini se to da bi im se oduzela budućnost!

Okupih vas ovdje da se sjetimo naše prakoljevke, staroslavnog i veleslavnog **Perasta**, u našoj divnoj Boki, nevjesti Jadrana, gdje nam je naša pramajka odnijhala našeg pra-pra-oca, odojila ga i odgojila i mljijekom i mastom, i mudrošću i junaštvom, neustrašivošću izvrsnog pomorca i borca, viteza, koji se za svoj opstanak hvatao u koštac sa beskrajnom pučinom Jadrana i Sredozemnog mora, njihovim valovima, vetrovima, viorima i burom, dizao i spuštao jedra, vitlao i veslo i sablju, poistovetio sebe sa morem i burom, pa su ga zato i njegovi sugrađani nazvali tako - **B U R O V I Ć**.

Među istaknutima - najistaknutiji, ovaj sin mora i bure stvorio je svoju kazadu - odžak porodicu, dostojnu poštovanja i od kraljeva i careva, i od sultana, imperatora.

Vitlajući i veslo i sablju kao nikada niko drugi u Perastu, on je zaslužio da ga među odabranim vitezovima, vrlim sinovima svoga grada, još u pra-pra vremena proglase prvim građaninom, i knezom, i grofom, svojim vojvodom i vođom, prethodnikom u miru i ratu, svojim sudijom i vladarom, kapetanom i admiralom, generalom.

Kao takvog su ga priznali, poštovali i uvažavali svi - u Boki i dalje, i obični ljudi i vladari zemlje, domovine naše i naroda našeg, kraljevi i carevi. Kao takvog su ga priznali i poštovali i tuđinci, veliki, svemoćni i mudri.

Evocirajte sa posebnom poštom Grofa Jovana I i Grofa Ivana I, koji se bore za oslobođenje svoga grada i svoje domovine od tuđeg ropstva ! Evocirajte Nikolu Burovića, koji se bori za oslobođenje Grčke, pa i kapetana-pjesnika Ivana Burovića, koji se bori za oslobođenje Venecije-Italije od tuđinca. Naročito konstruktivnog građanina Kaplana Resulbegovića-Burovića, akademika, koji se bori na nacionalnom i međunarodnom planu za društveno oslobođenje, od svog, nacionalnog ropstva, koje je teže i mukotrpnije.

Članovi ove porodice su istaknuti vitezovi, baroni i grofovi, viši oficiri, majori, pukovnici i vojvode, generali i admirali, ambasadori, paše i sandžakbegovi, pa i pretendenti za poglavare država, za vezire, kraljeve i predsjednike. Preko svega oni su vješti mornari i kapetani brodova, koji uz veslo vitlaju i sablju, a uz jedro - dižu i zastavu slobode i demokratije svoga Perasta, Herceg Novog, Ulcinja, Trebinja, Crne Gore i Hercegovine, Jugoslavije, zastavu novog društvenog poretka, zastavu dostojanstva i istine. Oni su se proslavili ne samo u svojoj domovini, već i van nje, širom svijeta - kao disidenti, dostojniji od bilo kojeg drugog disidenta, bilo koje druge zemlje. Savremena svjetska reakcija se mobilizirala protiv jednog jedinog Burovića. Ništa manje već pet država se bore protiv jednog jedinog Burovića, unikalani primjer širom svijeta i istorije čovječanstva: pet država vode istovremeno rat protiv njega, koji je sasvim usamljen, kao slamka među viorove. Ovo znači da je objavljen svjetski rat protiv njega. A zašto? Zato što govori i piše istinu, zato što brani naučnu istinu i svoju domovinu, svoju kuću i svoje pravo, svoje dostojanstvo. Kad bi mogli, i njega bi spalili na lomači kao Đordana Bruna, s kojim su ga već uporedili. Za njegovo ubistvo se mobilizirala reakcija eks-Jugoslavije i aktuelne Albanije. Za njegovo ubistvo se čine pozivi preko svih medija, i preko interneta. Albanci su mu još za života, javno, preko interneta, spjevali i opelo, primjer ovaj bez precedana u istoriji čovječanstva.

Ne zaboravite da su ovi Burovići, početkom XVIII vijeka, imali najveću i najznačajniju, jedinstvenu biblioteku na ovoj strani Jadrana. Ne zaboravite da je jedan jedini Burović naših dana, bez ikakvih prihoda, otkidajući zaloga hljeba od svojih usta i od usta svoje djece, za svega deset godina objavio privatno toliko knjiga, koliko nisu objavili svi Bokelji njegovog vremena zajedno, koliko drugi nisu ni pročitali.

Život naših predaka bio je usredsređen ne samo na materijalne, već i na duhovne vrijednosti svoga vremena. Oni su uvijek bili dostojanstveni i nesebični, uvijek su stoički podnosili svaku nesreću i suočavali se sa svakodnevnim stvarnošću spokojno, hladnokrvno, prudentno, a kad god je trebalo - i smjelo, odlučno, srčano i hrabro. Svojim

posebnim sposobnostima, kojima su se isticali sa pokoljenja na pokoljenje, sred borbe na život i smrt, oni stvoriše kazadu - odžak kuću i porodicu, izgradiše i divnu vilu na obali mora, kojoj su se divili i dive dan danas svi, stvoriše istoriju, čitavu dinastiju gradskih kapetana, vojvoda, guvernera, generala, gradonačelnika i predsjednika. Oni su primorali kraljeve i careve, imperatore, sultane, da im se dignu na noge, da urliču i mijenjaju svoje zakone. Oni su primorali cio svijet da se zauzme diskusijom njihovih naučnih otkrića.

Zato kleknite, poklonite se dubokim i posebnim poštovanjem pred njihovom svetom uspomenom, koja nas snaži, krepi, uzdiže i čini njihovim dostojnim sljedbenicima, dostojnim građanima naše lijepe, dostojanstvene domaje, koja je među junakinjama Balkana bila prva, pa i u Evropi, i u svijetu, jer se samopregorno, sa samoodricanjem, smjelo i hrabro, herojski borila za svoju slobodu, pa je pritekla i drugima u pomoć, susjedima i najudaljenijim narodima, malim i velikim narodima, za oslobođenje i za kulturni razvoj, za ljudsko i građansko dostojanstvo.

Okupih vas ovdje, na stranicama ove knjige, da se sjetimo i naše druge kolevke - **Herceg Novog**, gdje su se rodili i odnjjihali slavom i dostojanstvom ovjenčane age i begovi, po begluku i nazvani **Resulbegovići**, dostojni sljedbenici svojih plemenitih pradjedova Burovića, afirmirani i kao kapetani pokrajina i kao kapetani brodova, pa i kao admirali, posebno kao paše i miri-mirani, kao sandžakbegovi i veziri, koji su isto tako majstorski vitlali i veslo po moru i sablju sa bojišta na bojište Crne Gore, po Hercegovini i Balkanu, po Evropi, Aziji i Africi, gdje god se mačem govorilo i pravda dijelila, gdje god se mačem slava sticala. Oni su, po potrebi i naređivanju pretpostavljenih, i rušili i gradili, proslavili se i kao najveći dobrotvori Hercegovine i Crne Gore, i kao najveći humanisti svog vremena, pa i kao najveći rodoljubi: oni su prvi muslimani, koji se u ta burna vremena ujedinjuju sa svojom hrišćanskom braćom i, rame uz rame sa njima, bore se protiv turskog okupatora domovine i naroda svog, protiv *“golognjata azijatskih”*.

Okupih vas ovdje, na oči cijelog svijeta, da se sjetimo i naših novih, modernih postojbina, našeg divnog, epskog **Trebinja** i lijepog, lirskog **Ulcinja**, biser školjke plavoga Jadrana, da se sjetimo onih, koji su u ovim gradovima nastavili tradiciju svojih veleslavnih pradjedova, grofova i paša, pa kao majori, pukovnici i vojvode, kao senatori, poslanici, gradonačelnici, predsjednici, ambasadori, kao profesori, doktori, akademici, književnici i naučnici, uzdigli su slavu svoju i svoje porodice na još veći stupanj časti i dostojanstva, služeći ovako samopregorno stvari domovine i čovječanstva.

Okupih vas ovde da se sjetimo i naših najnovijih postojbina, Čitluka ravnog i brdovitog Čajniča, koje su odnjjihale Buroviće i muslimanske i pravoslavne vjere i tako učinili da u jednoj porodici imamo sve tri konfesije: katoličku, muslimansku i pravoslavnu.

Niko ne može biti velik i dostojanstven, ako ne pamti, ako ne poštuje slavnu prošlost svojih velikih i dostojanstvenih predaka. Niko ne može kročiti na putu svoje slave, ako ne zna kuda i kako su kročili njegovi slavni preci. Lična slava je beočug u lancu porodične slave. A porodična slava je beočug u lancu slave naroda kojemu pripadamo. Pojedinci su biseri i drago kamenje na ogrlici svoje porodice, dok su porodice biseri i drago kamenje na ogrlici naroda i domovine. Preko pojedinaca uzdižu se i snaže porodice, preko porodica uzdižu se i snaže narodi.

Kome ćemo se najviše diviti, ako ne najvećima u svojoj porodici?! Ko se ne divi svojim, porodičnim, slavom ovjenčanim ličnostima, taj se ne može diviti ni ličnostima svog naroda. Hipokrizija je divljenje prema nacionalnom heroju, nacionalnom pjesniku, nacionalnom naučniku, ako se prethodno ne divimo svom - porodičnom heroju, svom - porodičnom pjesniku i svom - porodičnom naučniku, nestoru i mučeniku! Majica, nevidliva i tanka, laka, prosta, bliža je tijelu i više nas stopljava negoli džemper, koji je vidljiv, debeo, ukrašem i lijep, pa nam i svojim izgledom uliva toplinu. Od svoga oca, ko je naš'o boljeg?! Od svoje majke, bolje nigde nema!!!

Upoznajmo se međusobno, približimo se, poštujujmo se, uvažavajmo se i budimo jedni drugima najpreči, kao što smo i po krvi najbliži. Naš je narod od pamtivijeka govorio da nije krv voda. Pa i neka to ne bude!

Mi nismo bili ljudi bez značaja. I ne budimo to! Mi nismo bili robovi. I nećemo da budemo to! Kao i naši pradjedovi mi smo oduvijek znali zašto se rađamo i zašto živimo, ginemo ili nestajemo. Kao i naši roditelji mi smo smjelo kročili kroz život. I eto – kročimo. I kročićemo !

Kročićemo krajnje svijesni zašto smo se rodili, zašto živimo i zašto vrijedi, ako ustreba, i umrijeti!

Ko zna zašto umire, taj je nesalomljiv. Nepobjediv i vječit!

Zato nam je svijeta dužnost da znamo ko smo i što smo, da znamo zašto smo došli na ovaj svijet, zašto živimo i zašto ćemo sutra, bezdrugo - kao i svi smrtni - umrijeti.

Smrt je neminovnost, a život - kad nam je već dat – obaveza, dužnost.

Kao što se zapuštene kuće ruiniraju i vremenom ruše, tako postepeno propadaju i porodice, kad njeni članovi zapostave svoju tradiciju, napuštaju put kojim su išli njihovi preci, kad njihova prošlost, njihova istorija, njihovi mitovi i legende izgube svoj sjaj i privlačnost, pobjede, ohlade se i više ne uzbuđuju, ne stopljavaju i ne privlače, pa se i zaborave.

Zaborav je osiromašenje, degradiranje, degeneriranje, rasulo i nestajanje, umiranje.

U svakom osiromašenju atrofiraju odlike i sposobnosti ljudi, naročito njihova osjetljivost, ponos, gordost, plemenitost. Svako osiromašenje povlači za sobom duhovni, pa i moralni pad, za kojim dolazi i svako drugo zlo, prije svega nihilizam, koji je u ovo naše vrijeme uzeo toliko maha, da je postalo skoro nemoguće prenošenje novim naraštajima i opštesvjetskih vrijednosti, kamoli nacionalnih i porodičnih.

Duh ljudi tijesno je povezan sa njihovom golom egzistencijom, sa njihovom ambicijom za život, za ljubav, za stvaranje, za isticanje i odlikovanje. Duh ljudi često determiniše i maštu njihovu, instikte, intuiciju i inteligenciju, praktične i utilitarne sposobnosti, njihova htenja, stremljenja.

Svi po svijetu danas tragaju za religijom. Naša religija, naša vjera, treba da bude naša porodica, naša dostignuća, naš ponos i naša gordost, naš svakodnevni život i naša budućnost.

Svjesni svojih slavnih, istaknutih predaka, mi ne smijemo i nikada nećemo biti obični ljudi, bez značaja, amorfni, masa, rulja, koju drugi vuku za nos i iskorišćavaju. Mi ne smijemo biti ničiji robovi u nijednom smislu, jer će nas iz daleke prošlosti, iz dubine grobova naših pradjedova, djedova i roditelja stići ukor i prekor, kletstvo i prokletstvo.

Naši su se preci borili protiv ropstva. Lili su krv i žrtvovali se, položili i živote svoje na odru slobode, časti i dostojanstva. Borili su se i za slobodu, za čast i dostojanstvo drugih, kamoli za svoju slobodu i slobodu svoje djece, za svoju čast i svoje dostojanstvo, za čast i dostojanstvo svoje djece, nas - njihovih potomaka.

Naš zajednički jezik i naša zajednička prošlost, naši slavom ovjenčani vitezovi, grofovi, paše, veziri i vojvode, admirali, generali, naši istaknuti državnici, književnici i naučnici, duhovna su tekovina i otadžbina svakoga od nas. Oni su živjeli i žive u nama i sa nama. Oni su nas podržali, potstakli i učinili ono što jesmo, značajnim, uvaženim, poštovanim i priznatim. Oni će nas i u buduću podržati, potstaci i učiniti dostojanstvenim, ako im budemo dostojni.

Naša slavna prošlost je jedinstvena. U ovoj mjeri i u ovim razmjerima nema je na našim prostorima nijedna druga porodica. Pa i šire. Zavide nam je i kraljevske porodice Balkana i Evrope. Širom svijeta mogu nam je zavidjeti i zavide nam je svi.

U kolima, koja ga vode na gubilište, niko ne spava. Naš život, od kolijevke do groba, nije ništa drugo već kola, koja nas vode u nepovrat. Ne prospavajte to tako kratko vrijeme! Ne provodite ga ni u polusnu! Ni u kojekavim zabludama, slijepom lutanju po svijetu, gegajući se s lijeva na desno i s desna na lijevo, od nemilog do nedragog, kao pijanica sred ulice prazne, kao brod sred magle i pučine, bez kompasa i radara, bez bocmana i kapetana! Život je dragocjen. Nemojte ga proćerdati u prazne, besmislene i nedostojne stvari, u doživljaje i preživljavanja kojih ćete se sutra stidjeti.

Zasljepljeni sadašnjicom nećete biti kadri da predvidite budućnost. Prošlost je bila i ostaje velika, mudra učiteljica života, koja nam otvara oči da vidimo sadašnjost i predvidimo budućnost.

Budućnost svijeta iz dana u dan postaje sve mutnija, sve neizvjesnija. Poznate svjetske ličnosti mudruju o budućnosti. Zbignjev Brzežinski iznosi projekciju novog svijeta još 1968. godine kao da upravljači *"sa uspehom koriste najnovije tehničke komunikacije za upravljanje osećanjima prema svojim potrebama i za kontrolisanje uma"*. Dok Erich From sa zabrinutošću piše o društvu sutrašnjice: *"Mi izvršavamo odluke koje za nas donose kompjuterski računari. Kao ljudska bića mi nemamo nikakav drugi cilj do da što više proizvodimo i trošimo. Mi smo dvostruko ugroženi: uništenjem putem atomskog oružja i jednom unutrašnjom bezživotnošću, pasivnošću, koja proističe otuda što mi ostajemo izvan odgovornog odlučivanja"*. Naš Vladimir Jovičević kaže: *"Svijet tehničke civilizacije svodi i još više će svoditi čovjeka na brojku, koja je numerisana u bazi podataka kompjutera i tako sam predstavlja jedan numerički znak u milionima kombinacija..."*

Otrezno se, braćo, i budimo svjesni naše porodične svetinje, naše slavne kazada-odžak prošlosti, našeg dostojanstva i naše dužnosti, obaveza prema našim precima i prema našim potomcima, prema našoj djeci i djeci naše djece! Zaslužimo tu slavnu prošlost i budimo ponosni njom, budimo dostojni nje, pa je i prenesimo našim potomcima kao najdragocjenije blago, vanredno nasljedstvo, na koje im drugi samo mogu zavidjeti.

Čovječanstvo sve više osvaja globalizacija, koja cilja da nas pretvori u amorfnu masu, bez identiteta i personaliteta, u najobičniju radnu snagu, koja će proizvoditi samo materijalna dobra, i to - za druge, konsumirajući sami samo toliko da bi mogli da reproduciramo sebe i da nastavimo tu proizvodnju kako to čine samo životinje, kao krave po fermama.

Mi nismo bili i nećemo da budemo životinje. Ako čovjeka ljudskim bićem čini izgaranje za drugog čovjeka, učinimo to izgaranje prije svega za našu djecu, kojima smo to i dužni.

A to možemo postići samo preko pune zahvalnosti i svestranog poštovanja za naše slavne pretke, za slavom ovjenčane Buroviće i Resulbegoviće, za Grofa Ivana, za Pašu Osmana, za Vojvodu Arslana i Akademika Kaplana.

Zato, učinimo sve i nastojmo da se uzdignemo i uzdižimo se na visini njihovih dostojnih sljedbenika, jer će nas samo tako i samo kao takve priznati i prihvatiti naša djeca, priznati i prihvatiti naš narod i naša domovina, pa i cio svijet.

Probudi se iz mrtvog sna, rode moj! Ozdravi sebe od jadosti i svih zabluda! Opomeni se svetih riječi našeg presvetog učitelja: *"Da ne prezremo svoje po krvi"*. Uskrsni i preporodi se na putu istine i pravde, na putu časti, dostojanstva i slave! Ostavi se svakojakih indoktriniranja i ne daj da te vuču za nos, da te iskorišćavaju! Ujedi se sa braćom svojom, sa narodom svojim, jer će se i braća tvoja, i narod tvoj - sigurno - jednog dana ujediniti sa tobom. Kroz vijekove su te na ovu samosvijest pozivali i pozivaju te tvoji slavom ovjenčani pradjedovi, kroz decenije te poziva na ovo i tvoj odani i odrani sin, koji ti, uz čast, dostojanstvo i slavu, želi samo dobro, pun, imućan i radostan život, dostojanstvenu sadašnjost, svijetlu, ljepšu i srećniju budućnost.

Probudi se, rode moj, jer krv nije voda.

BIBLIOGRAFIJA

- AKADEMIA E SHKENCAVE E RPSSH: **FJALORI ENCIKLOPEDI SHQIPTAR**, Tirana 1985.
- ALIBALI, Hysen: **VITET E ZJARRTA**, Skadar 1999.
- APOLODOR: **MITHOGRAPHI GRAECI**, - Vol. I Apolodor Bibliotheca Pediasimi Libellus de duodecim Herkulis Laboritus, edidit Richardus Wagner, editio altera. Lipsiae in aedibus B.G.T. Teubneri 1926, L I 137 (9,25,3).
- BABIĆ, Vanda: **HRVATSKA KNJIŽEVNA TRADICIJA KOD STARIJH BOKELJSKIH PISACA**, ovo smo djelo našli na internetu 22. juna 2005.
- BAJRAMI, dr. Haki: **ISMAIL HASAN AJETI-BUSHI**, Priština 1999.
- BALLAURI, Elsa: **A ka tradhtuar Kapllan Resuli ?**, - list RILINDJA DEMOKRATIKE (RD), Tirana 23. januar 1991.
- BANAC, Ivo: **STARA KNJIŽEVNOST BOKE** - antologija, Zagreb 1993. Ima djela Nikole Burovića.
- BARLEZIO, Marino: **DE OBSIDIONE SCODRENSI**, Venecia 1504.
- BAŠAGIĆ, dr Safvet-beg: **ZNAMENITI HRVATI, BOŠNJACI I HERCEGOVCI U TURSKOJ CAREVINI**, Zagreb 1931.
- BAŠAGIĆ, dr Safvet-beg: **KRATKA UPUTA U PROŠLOST BOSNE I HERCEGOVINE**, Sarajevo, 1900.
- BAŠAGIĆ, dr Safvet-beg: **BOŠNJACI I HERCEGOVCI U ISLAMSKOJ KNJIŽEVNOSTI**, Sarajevo, 1986.
- BELOICA, Vojislav M.: **PREVLAKA HERCEGNOVSKA**, Beograd 2004.
- BERISHA, Nazmi: **20 VJET NĚ BURGJET E ENVER HOXHĚS**, - Oslo (Norveška) 1990.
- BEZ AUTORA: **Osman pašina ili Nova džamija u Trebinju**, list PREPOROD Br.1/722, Sarajevo, 01. januar 2002.
- BRAJKOVIĆ, Gracija: **Pjesma kapetana Nikole Burovića zadarskom nadbiskupu Vicku Zmajeviću**, SLUŽBA BOŽJA, Makarska, XVI, 1976, 2, str. 128-140.
- BRAJKOVIĆ, Gracija: **O bibliotekama u Perastu**, ZBORNIK, Cetinje 1986.
- BRISKU, Bahrija: **Kapllan Resulët kanë qenë dhe mbeten agjentë të UDB-së**, - list JEHONA, Br. 10, Tirana, maj 1993.
- BRISKU, dr Bahri: **GJURMIME SHQIPTARE**, Tirana 1994.
- BRISKU, dr Bahri: **POLEMIKË lidhur me falsifikimet shkencore kundra shqiptarëve të Kapllan Buroviqit**, - Ulcinj 2011.
- BUCONJIĆ, Nikola: **POVIJEST USTANKA**, Mostar 1911.
- BUXHOVI, Jusuf : **Ulqini në valët e jetës**, revija ZËRI I RINISË Br. 30, Priština 7 septembar 1968.
- BULATOVIĆ – IBRIJSKI, Lub. A.: **Ulcinj**, u ALMANAH-ŠEMATIZAM ZETSKE BANOVINE, Sarajevo 1931.
- BULATOVIĆ, Ljubomir: **Ulcinj**, časopis LOVČENSKI ODJEK, Br. 6, Cetinje 1925.
- BUNJAKU, Rexhep: **Të lirohet Kapllan Resuli!- apel** (= Da se oslobodi Kaplan Resuli!- apel), list BOTA E RE, Priština, 15. decembar 1990.
- BUROVIĆ, Hanadi: **POLOŽAJ HERCEGOVINE POD TURSKOM**, 19. maj 2007, sajt MEĐUKANTONALNA FARMACEUTKA KOMORA BiH: www.trebinje.info.
- BUROVIĆ, prof. dr Kaplan, akademik: **Grčka nacionalna manjina Ulcinja**, srpske internet novine ISTINA, God. II, Br. 78, Beč 08.X.2006.
- BUROVIĆ, prof. dr Kaplan, akademik: **KO SU ALBANCII?**, - Ženeva 2007.
- BUROVIĆ, Kaplan: **PLEH** (=DUBRE), - disidentna pripovijetka, objavljena sprva u djelu MINXALLI, Etleva: **KAPLLAN RESULI**, - Ženeva 1991.
- BUROVIĆ, prof. dr Kaplan, akademik: **PORIJEKLO ALBANACA**, drugo izdanje, Ženeva 2004.
- BUROVIĆ, prof. dr Kaplan, akademik: **DARDANIJA**, Ženeva 2004.
- BUROVIĆ, prof. dr Kaplan, akademik: **RESULBEGOVIĆI - PORODIČNA ISTORIJA**, Ženeva 1994.
- BUROVIĆ, prof. dr Kaplan : **ZOV KOSOVA**, Ženeva 2006.
- BUROVIĆ, Rudin: **Kaplan Resulbegović** - predgovor knjige **MORSKI VALOVI**, Ženeva 1994.
- BUSULADŽIĆ, Mustafa : **Resulbegović**, - studija, časopis NOVI BEHAR, God. IX, Br. 7-8-9-10-11-12, Sarajevo 1937.
- BUSULADŽIĆ, Mustafa: **OSMAN PAŠA RESULBEGOVIĆ**, Sarajevo, 1938.
- BUTORAC, Pavao: **RAZVOJ I USTROJ PERAŠKE OPĆINE**, - Perast 1998.
- BUTORAC, Pavao: **KULTURNA POVIJEST GRADA PERASTA**, - Perast 1999.

BUTORAC, Pavao: BOKA KOTORSKA U 17. i 18. STOLJEĆU - politički pregled, Perast 2000.
BUTORAC, Pavao: ZMAJEVIĆI, - Perast 2003.

C.PLINIE Secundi : NATURALIS HISTORIAE, post Ludovici Iani Obitum, recognovit et scriptuarum discrepantia adiecta, edidit Carolus Mayhoff. Vol. I-III. Lipsiae in aedibus B.G. Teubneri 1892-1909, L III 22.

CUNTZ, O. : DIE GEOGRAPHIE DES PTOLOMAEUS, Galiae Germania, Raetia Noricus, Panoniae, Illyricum, Italiae ; Berlin 1923, L II 16 3.

CVIJIC, Jovan: BALKANSKO POLUOSTRVO I JUŽNOSLOVENSKE ZEMLJE, Beograd 1922.

ÇABEJ, Eqrem : STUDIME RRETH ETIMOLOGJISË SË GJUHËS SHQIPE XXIV, u časopisu STUDIME FILOLOGJIKE Br. 1, Tirana 1967.

ÇAPRIQI, Basri: Ruzhdi Ushaku - biografija: u djelu R.Ushaku: **ULQINI NË GJURMËT E SHEKUJVE**, Ulcinj 1991.

ÇELEBIJA, Evlija: PUTOPIS, knjiga II, Sarajevo 1973.

ČORALIĆ, Lovorka : BOKA KOTORSKA U DOBA MOREJSKOG RATA (1684-1699), - na internetu.

ČOROVIĆ, Vl.: Hercegovački manastiri I, GLASNIK ZEMALJSKOG MUZEJA, 1912.

ČURIĆ, H.: Ali-paša Rizvanbegović - Stočević, - GODIŠNJICA NIKOLE ČUPIĆA, knj. XLVI, Beograd 1937.

DEFTERDAREVIĆ, Ibrahim-beg: Stare listine porodice Resulbegović, GLASNIK ZEMALJSKOG MUZEJA BiH, IX, Sarajevo 1987.

DELIĆ, Stevan : u NASTAVNI VJESNIK....objelodanio natpis Osman-paše nad vratima Ban Vira.

DELIĆ, Stevan R.: Petrov manastir kod Trebinja, GLASNIK ZEMALJSKOG MUZEJA, Sarajevo, 1913.

DESNICA, dr Gojko : ISTORIJA I PORIJEKLO STANOVNIŠTVA ULCINJA, Beograd 1990.

DRAGA, dr Nail: SHPALLIME GJEROGRAFIKE, Ulcinj 2001.

DUKIĆ, P.: Petar Petrović II i Ali-paša Stočević, - ZAPISI XXIII, Cetinje 1935.

DURĐEVIĆ, Martin: MEMOARI S BALKANA (1858-1879), Sarajevo 1997.

EKMEKČIĆ, M.: Nacionalna politika Srbije prema Bosni i Hercegovini i agrarno pitanje, - GODIŠNJAK ISTORIJSKOG DRUŠTVA BiH, Sarajevo 1959.

FIGURIĆ, A.: TREBINJE NEKADA I DANAS, Ljubljana 1930.

GILFERDING, Aleksandar: PUTOVANJE PO HERCEGOVINI, BOSNI I STAROJ SRBIJI. BOSNA NA POČETKU GODINE 1858. BELEŠKE RUSKOG IMPERIJALNOG GEOGRAFSKOG DRUŠTVA, - Knjiga XII. Štampana pod redakcijom A.F.Gilferdinga. S.Peterburg 1859.

HADRI, Ali: Narodnooslobodilačka borba u Albaniji, - studija, objavljena u djelu **IZ ISTORIJE ALBANIJE**, Beograd 1969.

HAXHIBRAHIMI, prof. Maksut: DETARIA E ULQINIT NËPËR SHEKUJ, Ulcinj 1994.

HADŽIOSMANOVIĆ, prof. dr Lamija: Ehli bejt u pjesničkom djelu Arifa Hikmet-bega Stočevića i Mehmeda Rešida, u djelu **EHLI BEJT U BOSNI I HERCEGOVINI**, zbornik radova « Međunarodnog simpozijuma o Ehli bejtu », održanog 25. i 26. maja 2002. godine u Sarajevu, Sarajevo, 2003.

HADŽOVIĆ, prof. ing. Šefik: GENEALOGIJA RESULBEGOVIĆA TREBINJA, rukopis, fotokopija se čuva u arhivi Kaplana Burovića, u Ženevi.

HAJDARHODŽIĆ, Hamdija: LA FUGA DI HASSAN-BEG RESULBEGOVICH, Roma 1992.

HAJDARHODŽIĆ, Hamdija: Trebinje i ostala Hercegovina za vrijeme tzv. Drugog morejskog rata, časopis NAŠE MORE, Br. 5-6, Dubrovnik 1965.

HAJDARHODŽIĆ, Hamdija: Neki podaci o stanju na Dubrovačko-hercegovačkoj granici poslije Karlovačkog mira, GLASNIK ARHIVA - VII, Sarajevo, 1967.

HOXHA, Enver: RAPORTE E FJALIME 1980-1983, Tirana 1983.

HOXHA, Enver: Shqipëria çdo gjë e ka ndërtuar vetë, me djersën e ballit, me mundim e me dijen e bijave dhe të bijëve të saj, list ZËRI I POPULLIT, Tirana, 02.IX, 1983.

HRABAK, Bogumil: HERCEG NOVI U DOBA PROPASTI MLETAČKE REPUBLIKE I NAPOLEO-

ISTORIJSKI INSTITUT CRNE GORE: **MONUMENTA MONTENEGRIANA**, knjiga III, tom 1, Podgorica 2001.

ISTREFI, Adem: **LEMERIA**, - roman, Tirana 1992.

IVOŠEVIĆ, Vaso J.: **Herceg Novi u domaćoj beletristici XIX i XX vijeka**, Zbornik radova iz nauke, kulture i umjetnosti Boke 13-14, Herceg Novi, 1982.

JAČOV, Marko: **VENECIJA I SRBI U DALMACIJI U XVIII VIJEKU**, Beograd, 1984.

JANINOVIĆ, Aleksandar: **Budimo ljudi**, POBJEDA, Podgorica, 19. april 1992.

JANINOVIĆ, Aleksandar: **Kad Demači optuži**, list POBJEDA, Podgorica, 12-13. septembar 1993.

JIREČEK, Konstantin: **ISTORIJA SRBA**, Beograd 1952.

JOVIČEVIĆ, Vladimir D.: **TOKOVI CRNOGORSKE DRŽAVNOSTI**, - Podgorica 2002.

KAMBEROVIĆ, Husnija: **BEGOVSKE ZEMLJIŠNE POSJEDI U BOSNI I HERCEGOVINI OD 1878. DO 1918. GODINE**, Zagreb-Sarajevo 2003. Na str. 426 ima posebno poglavlje **RESULBEGOVIĆI**.

KAPETANOVIĆ, Ali-beg: **Bosansko porijeklo begova Kapetanovića**, Po dokazima g. Ali-bega Kapetanovića iz Vitine. Bosančica i narodna predaja. **JUGOSLOVENSKI LIST**, 3 jula 1930.

KAPETANOVIĆ, Mehmed-beg: **NARODNO BLAGO**, Sarajevo 1987.

KAPETANOVIĆ, Rudin: **AKADEMIK BUROVIĆ** – biografija, Ulcinj 1994.

KAPETANOVIĆ, Svetlana: **SATANIZIRANJE AKADEMIKA BUROVIĆA**, Ulcinj 2007.

KAPIDŽIĆ, Hamdija: **OMER-PAŠA LATAS U BOSNI**, - KALENDAR GAJRET za 1938, Sarajevo 1938.

KAPIDŽIĆ, Hamdija: **VEZE DUBROVNIKA I HERCEGOVINE U XVIII VIJEKU**, Sarajevo 1939.

KNEZOVIĆ, fra Oton: **Ali-paša Rizvanbegović - Stočević, hercegovački vezir 1832-1851**, GLASNIK ZEMALJSKO MUZEJA, Sarajevo 1928.

KOJA, Amel: **FORUM BOŠNJAŠTVO**: <http://www.sandzak24.net>, 2006.

KOMAR, dr Goran: **KUTI** - selo u Boki Kotorskoj, 2002. Našli smo ga na internetu. **IMAM !!!**

KOMAR, dr Goran: **PLANINSKA SELA DRAČEVICE**, na internetu.

KORAĆ, Vojislav J.: **TREBINJE - ISTORIJSKI PREGLED**, knjiga II, dio 1, Trebinje 1971

KORAĆ, Vojislav J.: **TREBINJE - ISTORIJSKI PREGLED**, knjiga II, dio 2, Trebinje 1871.

KOSTIĆ, Vasko: **POLITIKA EKSPRES**, Beograd, 18.IV.1990.

KOVIJANIĆ Risto i **STJEPČEVIĆ** Ivo: **Hajduci u Boki do morejskog rata (1684-1699)**, ISTORIJSKI ZAPISI 1, Cetinje, 1954

KREŠEVLJAKOVIĆ, Hamdija: **KAPETANIJE U BOSNI I HERCEGOVINI**, Sarajevo 1954

KREŠEVLJAKOVIĆ, Hamdija: **Bitka pod Banja Lukom 4.VIII.1737**, separatan otisak iz KALENDARA NARODNA UZDANICA za 1937, Sarajevo 1937.

KREŠEVLJAKOVIĆ, Hamdija: **ESNAFI I OBRT U STAROM SARAJEVU**, Sarajevo 1958.

KREŠEVLJAKOVIĆ, Hamdija : **Husein kapetan Gradašćević - zmaj od Bosne**, NOVI BEHAR, God. V.

LAHOLLI, Ferdinand: **ARBANA**, - reportaža, štampana u časopisu KOHA JONË, Paris, 1994.

LANE C. Frederic: **STORIA DI VENECIA**, Eniaudi, Torino, 1978, str. 490-491.

LATHAM, Robert Gordon: **THE NATURAL HISTORY OF THE VARIETIES OF MAN**, John Van Voorst, London 1850.

LLUNJI, Ali: **PROZA E KALLUSHIT NËPËR FAQET E « JETËS SË RE » 1954-1958**, - časopis JETA E RE, God. LXII, Br. 5, Priština, maj 1991.

LUBURIĆ, Andrija - **PEROVIĆ**, Špiro: **PORIJEKLO I PROŠLOST DINASTIJE PETROVIĆ**, knjiga I, Beograd 1940.

LUBURIĆ, Andrija: **ORLOVIĆI I NJIHOVA ULOGA U CRNOGORSKOM BADNJEM VEČERU 1710. GODINE**, Beograd 1934.

LJUBIBRATIĆ, S - **KRUŠEVAC**, T.: **Prilozi za proučavanje hercegovačkih ustanaka 1875-1878**, - GODIŠNJAK ISTORIJSKOG DRUŠTVA BiH, X, Sarajevo 1959.

LJUBIĆ, S.: **O odnošajih među Republikom Mletačkom i Dubrovačkom, od početka XVI stoljeća do njihove propasti**, Rad JAZU, LIV Zagreb, 1880.

MAGOVČEVIĆ, J.: **Još nešto o odnosima Vladike Rada i Ali-paše Stočevića...**

- MANDIĆ, D.: CRVENA HRVATSKA**, drugo izdanje, sv. I, 1972.
- MATAVULJ, Simo: BOKA I BOKELJI**, na sajtu Projekat Rastko: www.rastko.org.yu
- MEMIĆ, Dr Mustafa: Sarajevo kao migracioni centar muslimana iz Crne Gore** - na internetu.
- MEMIĆ, Mustafa : PLAV I GUSINJE U PROŠLOSTI**, Beograd 1989.
- MEMIĆ, prof. dr Emin: Ehli bejt u BH almahijadu**, u djelu **EHLI BEJT U BOSNI I HEREGOVINI**, zbornik radova « Međunarodnog simpozijuma o Ehli bejtu », održanog 25. i 26. maja 2002. godine u Sarajevu, Sarajevo, 2003.
- MIJOVIĆ, Pavle: VJEČNO NA KRAJINI**, - Cetinje 1974.
- MIJOVIĆ, dr Pavle: VIR PAZAR-BAR-ULCINJ**, Beograd, 1968.
- MIJOVIĆ, Pavle - KOVAČEVIĆ, Mirko: GRADOVI I UTVRĐENJA U CRNOJ GORI**, Beograd 1975.
- MIJUŠKOVIĆ, S.: Pleme Nikšići u Morejskom ratu (1684-1699)**, ISTORIJSKI ZAPISI Br. 1, Cetinje, 1954.
- MILOŠEVIĆ, Miloš - BRAJKOVIĆ, Gracija: POEZIJA BAROKA XVII I XVIII VIJEKA**. Antologija. Titograd, 1978. (Citiram sa interneta: http://www.rastko.org.yu/rastko-cg/umjetnost/mpantic-xvi-xviii_c.html).
- MILOŠEVIĆ, Miloš: Pomen o Baji Pivljaninu**, ISTORIJSKI ZAPISI, Br. 1, Cetinje 1954.
- MILOVIĆ, Jefto M.: PETAR II PETROVIĆ NJEGOŠ**, Knjiga 2, Nikšić 1993.
- MINXALLI, Etleva: KAPLLAN RESULI**, - biografija, Ženeva 1991.
- MURATBEGOVIĆ, Ahmet: OMER-PAŠA LATAS U BOSNI**, Zagreb 1944.
- MUSIĆ, Srđan: Izvještaji iz 1703. godine o stanju hercegnovskih tvrđava**, BOKA 17, Herceg Novi, 1985.
- NAČE, Stavri: PASHALLĚKU I SHKODRĚS NĚN SUNDIMIN E BUSHATLINJVE (1757-1796)**, Tirana 1964.
- NAKIĆENOVIĆ, Sava: Boka, antropogeografska studija**, SRPSKI ETNOGRAFSKI ZBORNIK XX, Beograd, 1913.
- NESIMI, Mahi: E pabesueshme, por më kanë rjepur per së gjalli**, - revija DRITA, God. I, Br. 4, Skoplje 01. maj 1991. Intervju sa Kaplanom Resulbegovcem.
- NIKOLAJDIS, Minja: ULCINJ BISER JADRANA**, Ulcinj 1988.
- NJEGOŠ, Nikola Petrović: PJESME I SPJEVOVI**, Cetinje – Titograd, 1990.
- PANTIĆ, Miroslav: KNJIŽEVNOST NA TLU CRNE GORE I BOKE KOTORSKE OD XVI DO XVIII VEKA**, Podgorica 1990. (Citiram sa interneta: http://www.rastko.org.yu/rastko-cg/umjetnost/mpantic-xvi-xviii_c.html).
- PAPAZOGLU, Fanula: Poreklo i razvoj ilirske države**, GLASNIK, ZM BiH, Sarajevo...
- PAVLOVIĆ, dr M.: POKRET U BOSNI I ALBANIJU**, Beograd 1913.
- PEJOVIĆ, Marija Crnić: HERCEG NOVI U DUBROVAČKOM ARHIVU**, separat iz časopisa BOKA Br. 13-14, Herceg Novi, 1962.
- PEJOVIĆ, Marija Crnić: NEKI PODACI O RADU OPŠTINSKE UPRAVE HERCEG-NOVOG ZA VRIJEME FRANCUSKE VLADAVINE (1807-1814. god)**, separat, časopis BOKA Br. 20, Herceg Novi, 1989.
- PEJOVIĆ, Marija Crnić: POPIS KAPETANA....**
- PEJOVIĆ, Marija Crnić : HERCEG NOVI U DUBROVAČKOM ARHIVU**, separat iz časopisa BOKA Br. 13-14, Herceg Novi, 1962.
- PEJOVIĆ, Marija Crnić: Isčezava još jedno zanimanje - maslinarstvo**, BOKA 4, Herceg Novi, 1972.
- PEJOVIĆ, Marija Crnić: PRILOG PROUČAVANJU DRUŠTVENIH PRILIKA BAROKNOG DOBA U HERCEGNOVSKOM KRAJU**, poseban otisak iz GODIŠNJAKA XXXIX-XL Pomorskog muzeja, Kotor 1991-1992., str. 101.
- PEJOVIĆ, Marija Crnić: PRVI KATASTAR HERCEGNOVSKOG KRAJA IZ 1690. GODINE**, rad u rukopisu. Citiramo po RADOJIČIĆ dr Dragana: c.d., str. 91.
- PEJOVIĆ, Marija Crnić: NEKI PODACI O SAKRALNIM SPOMENICIMA KULTURE U HERCEGNOVSKOJ OPŠTINI OD KRAJA XVII VIJEKA DO DANAS**, separat iz časopisa BOKA Br. 18, Herceg Novi, 1986.
- POPOVIĆ, Tomo K.: Herceg-Novu, istorijske bilješke**, časopis TAKVIM, Herceg Novi 1924.
- POPOVIĆ, Tomo: HERCEG NOVI - ISTORIJSKE BILJEŠKE 1382-1797**, knjiga I, Herceg Novi 1924.
- PRELOG, dr Milan: POVIJEST BOSNE U DOBA OSMANLIJA**, - dio II, Sarajevo (bez godine).
- RADI, Josif: Paradokset e një ftese**, - list RD (Rilindja Demokratike), Tirana 1992. Preštampano u reviji ARBËRIA, Br. 10, Tirana, april 1993.

- RADOJČIĆ**, Dragana: **Ribarstvo u Boki Kotorskoj od XIX vijeka do naših dana**, BOKA 15-16, Herceg Novi 1984.
- RADOJČIĆ**, dr Dragana: **KRAJINA NOVSKA U SUDARU SVJETOVA**, Beograd 1994.
- RADONČIĆ**, Fahrudin. **ADEM DEMAČI** - ispovijed, Zagreb, 1990.
- RADOVIĆ**, Vaso: **ULCINJ 1878-1914**, Ulcinj 1997.
- RASTODER**, Šerbo: **BEGOVI NA GRANICI – Resulbegovići od Novog, Trebinja do Ulcinja**, Podgorica 2011.
- REDAKCIJA ZA ISTORIJU CRNE GORA: ISTORIJA CENE GORE**, tom I, knj. 1, Titograd 1967.
- REDAKCIJA ZA ISTORIJU CRNE GORE: ISTORIJA CRNE GORE**, tom II, knj. 2, Titograd 1970.
- REDAKCIJA ZA ISTORIJU CRNE GORA: ISTORIJA CRNE GORE**, tom I, knj. 3, Titograd 1975.
- REXHA**, mr. Riza: **ULQINI NË VITET E LIDJES SHQIPTARE TË PRIZRENIT**, Ulcinj 1998.
- RESULBEGOVIĆ**, Dušanka: **Populli shqiptar e ka nderuar dhe do ta nderojë Profesor Resulin**, - revija YLBერი God. II, Br. 2-3, Ženeva 1993-1994.
- RESULBEGOVIĆ**, Džemala: **Probudite se!**, - list POBJEDA, God. XLVII, Br. 9446, Titograd, 19. mart 1992.
- RESULBEGOVIĆ**, Dževdet: **AKADEMIK BUROVIĆ NA RASPEĆU**, Ulcinj 2002.
- RESULBEGOVIĆ**, Goran: **ISTINA O RESULBEGOVIĆIMA**, Ulcinj 1996.
- RESULBEGOVIĆ**, Kaplan: **MORSKI VALOVI**, - zbirka pjesama, Ženeva 1994.
- RESULBEGU**, Sari: **RESULBEGËT DHE NGJARJET HISTORIKE TË ULQINIT**, Ulcinj 1995.
- RESULI**, Kapllan: **E FOLMJA E ULQINIT (ULCINJSKO NAREČJE)**, Lušnje 1969.
- RESULI**, Kapllan: **LLAGAPET E ULQINAKËVE (PREZIMENA ULCINJANA)** Ženeva 2003.
- RESULI**, Kapllan: **FANOLA**, - roman, prvo izdanje u časopisu JETA E RE, Priština 1956 ; drugo izdanje, kao zasebna knjiga – Ženeva 2000.
- RESULI**, Kapllan: **RESULBEGOVIQËT DHE SHQIPTARËT (RESULBEGOVIĆI I ALBANC)**, Ženeva 2003.
- ROLOVIĆ**, Čedo: **Feredža zbog konspiracije**, - NEDELJNE NOVOSTI, Beograd, 02. oktobar 1977.
- SAMARDŽIĆ**, R.: **VELIKI VEK DUBROVNIKA**, - Beograd 1962.
- SHEMSEDIN**, Sami : **KAMUS AL-A'LAM**, Istanbul 1898.
- SKARIĆ**, V.: **TREBINJE U XVIII VIJEKU**, Sarajevo 1933, separat iz GLASNIKA ZEMALJSKOG MUZEJA.
- SKOK**, Petar: **DOLAZAK SLOVENA NA MEDITERAN**, Split 1934.
- SKURA**, Gani: **BRENGË E MALL**, Elbasan 1994.
- SPAHIU**, Nedžmedin : **Për çka (nuk)mund të akuzohet Kadare?!**, - list BOTA E RE, Priština, 15. Decembar 1991.
- STANKOVIĆ**, Željko: **Riječ izdavača**, u djelu Akademika Burovića NJEGOŠ I ALBANC, Ženeva 2002.
- STANOJEVIĆ**, Dr. Gligor: **KATASTAR IZ 1704. GODINE (BADOEROV)**. Na internetu je dat 2004. godine. Kao Dokument Br. 12 tu se navodi pismo Sabit-Mehmet-paše Resulbegovića.
- STANOJEVIĆ**, Gligor: **JUGOSLOVENSKE ZEMLJE U MLETAČKO TURSKIM RATOVIMA XVI-XVIII VEKA**, Beograd, 1970.
- STANOJEVIĆ**, Gligor: **DALMACIJA U DOBA MOREJSKOG RATA 1684-1699**, Beograd, 1962.
- SUČESKA**, Avdo: **PRILOZI ZA ORIJENTALNU FILOLOGIJU I ISTORIJU JUGOSLOVENSkih NARODA XVIII-XIX VIJEKA**, Sarejevo 1960.
- ŠEROVIĆ**, P.: **Bijela u Boki Kotorskoj**, SPOMENIK, SANU CV, Beograd 1956.
- ŠEROVIĆ**, P.: **Nekoliko mletačkih dokumenata iz XVII i XVIII vijeka**, ISTORIJSKI ZAPISI Br.2, Cetinje, 1960.
- ŠIŠIĆ**, F: **BOSNA I HERCEGOVINA ZA VREME VEZIROVANJA OMER-PAŠE LATASA (1850-1852)**, Beograd 1938.
- ŠKRIJELJ**, Redžep: **Čuveni guslari na Pešteri**, ALMANAH 31-32, Podgorica, 2005.
- TRUHELKO**, dr Ćiro: **Nekoliko mladih pisama bosanske gospode pisanih bosančicom**, - GLASNIK ZEMALJSKOG MUZEJA, Sarajevo 1914, str. 448.
- VASA**, Pashko: **VEPRA**, tom I (Dnevnik iz zatvora), Tirana 1983.
- VINAVER**, Vuk: **DUBROVNIK I TURSKA U XVIII VEKU**, Beograd 1960.

VINAVER, Vuk: Crna Gora, Skadar i Dubrovnik krajem XVIII veka, ISTORIJSKI ZAPISI Br. 1-2, Cetinje 1955.

VUKČEVIĆ, Gojko: O PORIJEKLU ILIRA, Podgorica 1992.

UNIVERSITETI SHETETËROR I TIRANËS - Instituti i Historisë dhe i Gjuhësisë: HISTORIA E SHQIPËRISE, dio I, Tirana 1959

USHAKU, dr Ruzhdi: ULQINI NË GJURMËT E SHEKUJVE, Ulcinj 1991.

ZLOKOVIĆ, M.: MLETAČKA UPRAVA U HERCEG-NOVOM, BOKA 3, H- Novi 1971.

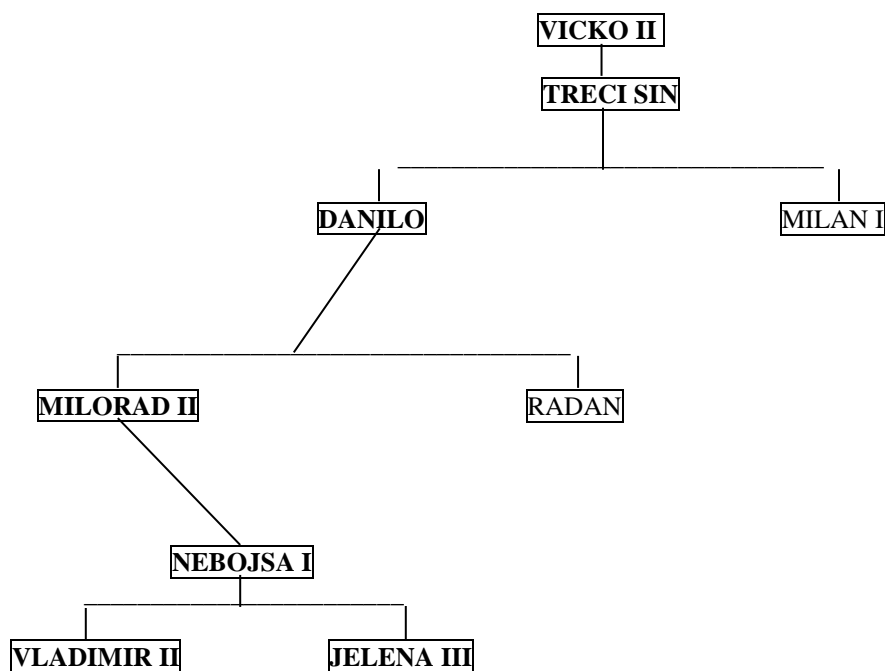
ŽIVKOVIĆ, Špiro - Bura: USUD MRAMORNOG STUBA – roman, Podgorica 2002.

GENEALOGIJE BUROVIĆA - RESULBEGOVIĆA

OSNOVNA GENEALOGIJA BUROVIĆA PERASTA.....	19
Loza Nikole I.....	36
OSNOVNA GENEALOGIJA BUROVIĆA MUSLIMANA.....	56
Genealogija Rizvanagića.....	70
Genealogija Sulejmanagića.....	77
Genealogija Resulbegovića Herceg Novog.....	80
GENEALOGIJA HRIŠĆANSKIH BUROVIĆA HERCEG NOVOG	
Loza Anta I.....	109
OSNOVNA GENEALOGIJA RESULBEGOVIĆA TREBINJA	
Loza Ibrahim-paše I.....	142
Genealogija Kapetanovića.....	154
Genealogija Defterdarevića.....	155
GENEALOGIJA RESULBEGOVIĆA TREBINJA	
Podloza Jusufa III.....	168
Podloza Arslan-paše IV.....	183
Podloza Mehmet-paše V.....	186
OSNOVNA GENEALOGIJA RESULBEGOVIĆA ULCINJA.....	229
Loza Vojvode Arslan-bega V	
Podloza Jusuf-bega VI.....	258
Podloza Hajdar-bega IV.....	270
Podloza Arslan-bega VI.....	302
Podloza Memin-bega.....	304
-Loza kapudan-paše Jahja-bega III	
Podloza Hodo-bega I.....	249
Podloza Sulejman-bega V.....	280
Loza Majora Mehmet-bega XIV.....	251
Podloza hafuza Abdurahman-bega III.....	259
Podloza Majora Selim-bega I.....	457
Podloza Dželjadin- bega I.....	275
Podloza Džano-bega I.....	282
Podloza Husni-bega I.....	299
OSNOVNA GENEALOGIJA BUROVIĆA ČITLUKA.....	313
GENEALOGIJA bratstva ZEKOVIĆI	
Loza Huseina III.....	315

<i>Podloza Zejneta II</i>	316
Loza Rustema I	317
<i>Podloza Rašida IV</i>	317
<i>Podloza Čazima I</i>	318
GENEALOGIJA bratstva UJKIĆI	
Loza Hadžije I	319
<i>Podloza Hajra II</i>	320
Loza Habiba I	320
Loza Kasuma II	321
GENEALOGIJA bratstva NEZIROVIĆI	
Loza Ismaila II	322
Loza Ramadana I	323
<i>Podloza Isaha</i>	324
<i>Podloza Selima II</i>	324
Loza Bajrama I	325
<i>Podloza Dauta II</i>	325
OSNOVNA GENEALOGIJA BUROVIĆA BOSNE	339
Loza Rista II	343
Loza Vasilija I i Radovana	346
Loza Stjepana i Antona III	349
Loza Danila i Milana I	427

LOZA DANILA I MILANA I

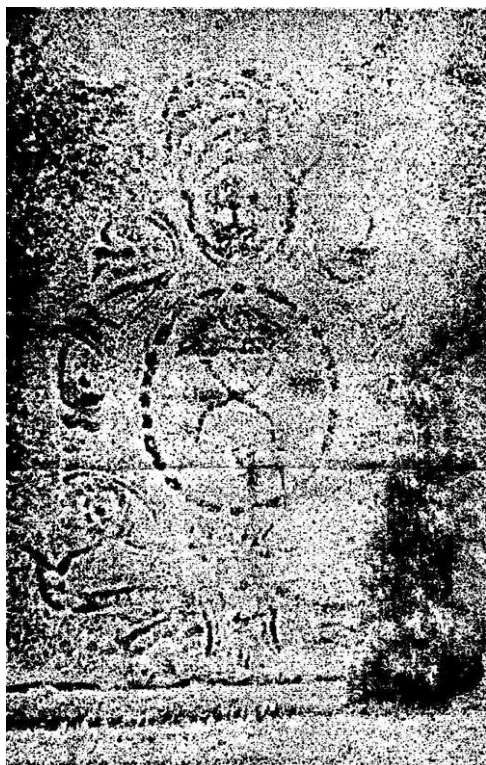
LISTA DOKUMENATA

01.	DOKUMENAT Br. 1 – Grb Stojšića	429
02.	DOK. Br. 2 – Ostrvo Sv. Đordja	430
03.	DOK. Br. 3 – Žalost u srcu pradjedova Burovića - pismo Daut-age Sulejmanagića	431
04.	DOK. Br. 4 – Resulbegovići su rodaci Burovića- pismo Sabit-Mehmet-paše Resulbegovića, Grofu Ivanu Buroviću	431
05.	DOK. Br. 5 – Vjera vi Božja od strane turskih i našijeh ljudi – pismo Osman-paše	432
06.	DOK. Br. 6 – Palata Burović – Zmajević	432
07.	DOK. Br. 7 – Pismo Osman-paše Resulbegovića, od 1719. godine, Grofu Ivanu I Buroviću	432
08.	DOK. Br. 8 - Natpis Osman-paše više gradskih vrata u Trebinje	433
09.	DOK. Br. 9 – Raport od 1726. godine Grofa Ivana Burovića, guverner Herceg Novog	433
10.	DOK. Br. 11 - Hudžet (Sudska presuda) šerijatskog suda u Ljubinju	434
11.	DOK. Br. 10 - Natpis na arapskom jeziku - na nadgrobnom kamenu Ibrahim-paše IV	435
12.	DOK. Br. 12 – BUJRULDIJA od 13. oktobra 1765, kojom bosanski vezir imenuje Hasan-bega II Resulbegovića – Osmanpašića za ajana i zamjenika trebinjskog kapetana Jusuf-bega III Resulbegovića	435
13.	DOK. Br. 13 – Pička Vam materina! - protest Ak. Burovića predsjedniku NSR Albanije	436
14.	DOK. Br. 14 – Probudite se! - pismo Džemale Resulbegović, iz Ulcinja	437
15.	DOK. Br. 15 – Ak. Resulbegović vraća se pradjedovskom prezimenu,- molba Sek. unut.poslova –Ulcinj	438
16.	DOK. Br. 16 – Posmrtno obavještenje - u vezi smrti i sahrane Latifa Resulbegovića, iz Ulcinja	439
17.	DOK. Br. 17 – Vodimo porijeklo iz Crne Gore,- pismo dr Mahmuta Burovića	439
18.	DOK. Br. 87 – Burovići Srbije vode porijeklo od Grofa Jovana Burovića,- pismo Ak. Burovića	440
19.	DOK. Br. 19 – Nema nas mnogo, ali smo posebni,- pismo Nebojše Burovića	440
20.	DOK. Br. 20 – Dosta smo brojni,- pismo Akademika Burovića	441
21.	DOK. Br. 21 – Vaša lična istorija me potpuno dirnula,- pismo M.Burović Akademiku Kaplanu	442
22.	DOK. Br. 22 - Petar Burović ostavio je milione dolara u nasljedstvo Burovićima-mesaž	442
23.	DOK. Br. 23 – Čast mi ne dozvoljava da prisvojim nešto što ne pripada meni-mesaž	443
24.	DOK. Br. 24 – Budimo svijesni naše misije u životu!- pismo Ak. Burovića	444
25.	DOK. Br. 25 – Nema mira dok se amaneti ne realizuju,- pismo Ak. Burovića	444
26.	DOK. Br. 26 – Istorija Burovića,-iz knjige ISTINA O RESULBEGOVIĆIMA,Ulcinj 1996	445
27.	DOK. Br. 27 – Promjena prezimena ne znači i promjena vjere,- pismo Ak. Burovića	446
28.	DOK. Br. 28 – Budućnost čovječanstva je naučna istina	447
29.	DOK. Br. 29 – Otrov i paklena mržnja	448
30.	DOK. Br. 30 – Inspirativna studija	
31.	DOK. Br. 31 – Pismo dr. Gorana Komara	
32.	DOK. Br. 32 – Pismo Ak. Burovića – Dr. Komaru	
33.	DOK. Br. 33 – Internet novine SERBSKE za Ak. Burovića	

DOKUMENTA

DOKUMENAT Br. 1 GRB STOJŠIĆA

- *Nebojša Burović, iz Beograda, poslao nam je ovaj opis grba "Burovića" –*

Grb Burovića je isklesan u kamenu, dužina 62 cm, širina 34 cm, nalazi se na nadgrobnoj ploči u crkvi Sv. Đorđa, na istoimenom otoku.

Štit je jajolikog oblika, kao sazdan od okruglih kamenčića. Reklo bi se da je razdijelen na dva dijela. U gornjem dijelu je stolac, u donjem postolje, na kojem taj stolac stoji. Okolo štita je ukras (ukrasni okvir), koji se sastoji od deset figura (po pet sa svake strane). Ukrasni okvir se sa strane štita dva puta skladno povija prema pozadini, a između njih je po jedna, sa svake strane, prema ivicama štita sklopčana figura, čiji se krajevi produžavaju naniže, stvarajući tako po jedno udubljenje, iza kojih je na dnu sklopčana figura sa dijametralno postavljenim krajevima, pa su to dvije figure. Pri vrhu se krajevi ukrasa povijaju prema nama (dvije figure).

Na desnoj gornjoj i lijevoj gornjoj strani ukrasa je po jedan ružin cvijet, a u udubljenjima sa strana, pri dnu ukrasa, je po jedan ljiljanov cvijet. Između dvije figure, u dnu, je ljudska glava sa ukrasima, koji je produžuju naniže.

Kacige nema na vrhu, a i od mjesta gdje ona treba da bude, raščlanjava se lišće, desno i lijevo, u vidu plašta.

Stolac u polju štita – simbol porodice Stojšić, nosioca kazade – je oblika takvog, da su linije gornjeg i donjeg dijela (vide se dvije noge) gotovo simetrične.

Na grobnici, gdje je ovaj grb, piše: ARCA DEL.

Riječ je o grobnici Burovića. Tu su sahranjeni mnogi Burovići, od pamtivijeka, među njima i kapetan Perasta, pjesnik Nikola IV, poznat i kao guverner Trebinja i Carine, kome je na nadgrobnoj ploči izrezan grb Stojšića, sigurno za posebne zasluge, kao predstavnik ne samo Burovića, već i šire, svih Stojšića.

Burovići su imali i svoj sopstveni grb, kao i sve druge plemićke porodice Perasta, izašle iz plemena Stojšići, a koji smo predstavili na naslovnoj korici ove knjige.

+

DOKUMENAT Br. 2 GRB BUROVIĆA

DOKUMENAT Br. 2

Benediktinska opatija Sv. Đorđa, na istoimenom ostrvcu pred Perastom, bila je kulturni centar Perasta i okoline u srednjem vijeku. Godine 1319, Uroš II Nemanjić darovao je vlasteli kotorskoj crkvi Sv.Đorđa, a Dušan Silni im je znatno pomagao i popravio, dok je znameniti slikar Lorenzo Kotoranin, još 1427. godine, naslikao mnoge ikone ove crkve, kao i neki Vincenzo. Na ovom ostrvcu nalaze se grobovi mnogih Burovića, a u samoj crkvi tog ostrva - i grob pomenutog kapetana Nikole Burovića. Tu se nalazi, isklesan na grobnoj ploči Nikole Burovića, i grb Stojšića, za koji se misli da je bio i Burovića, posto su ovi, kao najznačajnije bratstvo, stalno predstavljali u Malom Vijeću i bratstvo Stojšića. Vidite sliku u poglavlju Dokumenta.

Na ovom ostrvcu je bio i manastir, koji je u VII v. ograđen. U njemu se glagolicom služba služila (Theiner Monumenta Slav. Merid. Vol. I str. 229-232 –Jelić – Fontes Liturgiae Glagolito – Romanae XIII str. 13; XV str. 4, 5, 6, 9, 10, 12, 13, 17). Predanje nardo hoće da je tijelo sv. Trifunona, kad se prenosilo na ovom ostrvu 12. Januara 809, donošeno, i da je zato obično uvijek abat sv. Đorđa 13 januara svake godine u crkvi sv. Trifona služio. Crkvu sv.Đorđa je osvetio Adeodato, episkop kotorski, 1247, za Dušana je obnovljena, a Lorenzo Kotoranin 1427. je živopisao, te je 1447- Marin, episkop kotorski, opet osvetio. Potres je 1667. Uništio, te je opet 1710. Obnovljena. Ova se crkva spominje u mnogim zakonima i odredbama kotorskim i peraškim. U njoj su se održavali zborovi Peraštana 30. Novembra 1547, 28. Oktobra 1548 itd. Ima jedan oltar. Peraštani su se ovde ukopavali do 1866. Paroh peraški je i abat sv. Đorđa.

OSTRVO SVETI ĐORĐE - Napis Marije Mihaliček -

Samo se sluti, u tišini i melanholiji, što obavijaju jedno od dva školja pred Perastom, koliko tajni skriva ovo ostrvo kamenih zidova i vitkih čempresa. Ovaj komadić kopna između Veriga i Perasta, zbog svog položaja, bio je možda mjesto gdje se još od antičkog vremena grade utvrđenja. Po predanjima, koja su zabilježili stari hroničari i istoričari: Orbini, Balović i Zmajević, Iliri i Rimljani su ovdje podizali utvrde za odbranu Risna i povjerali ih Peraštanima na čuvanje. Očuvani odbrambeni zidovi sa puškarnicama su potvrda da je ostrvo, u vrijeme venecijanske, francuske i austrijske vladavine Bokom, korišćeno kao vojno utvrđenje.

Francuzi, koji su zaposjeli školj 1812. god., izvršili su najveće intrvencije na utvrđenju, dogradnjom zidova sa sjeverozapadne i jugoistočne strane ostrva, zatvorili ulaz od Veriga, gdje postavljaju topove, a otvaraju ulaz od Perasta, kojim se i danas ulazi u kompleks.

Ostrvo nosi ime **Sv. Jurja**, u novije doba uobičajeno **Sv. Đorđa**, u srednjem vijeku jednom od najpopularnijih svetaca, kome je bila posvećena najstarija od svih peraških crkava. Postoje pretpostavke da je u IX v. postojala crkva na ostrvu, međutim prvi arhivski pomen je iz 1166. god, kada opat Sv. Jurja prisustvuje posvećenju crkve Sv. Tripuna u Kotoru. Redovnici Sv. Benedikta, svakako prije tog datuma, pronašli su tišinu za svoje molitve, na malom školju pred Perastom, i tu podigli jednu od brojnih Benediktinskih opatija, koje su postojale na najljepšim mjestima primorja.

Patronat nad crkvom, samostanom, a ujedno i ostrvom i mnogim bogatim posjedima Opatije u Boki, imao je grad Kotor, a opati su obavezno bili birani iz redova kotorskog plemstva. To je bio razlog mnogih sporova i sukoba između Kotora i Perasta, koji su razriješeni tek 1634. god., od kada opata crkve Sv. Jurja bira Veliko vijeće grada Perasta, po odluci Mletačkog senata.

Srednjovjekovni samostanski kompleks i crkva stradali su, kada i grad Perast, od pohara gusara 1571 i 1624 god., kao i prilikom napada Turaka na Perast 1654 god. Zemljotres 1667 god. porušio je staro zdanje. Tako da je današnji izgled rezultat mnogih popravki i rekonstrukcija, za vrijeme mletačke i austrijske vladavine.

Današnja **crkva** je jednobrodna građevina sa kvadratnom apsidom, ravnom drvenom tavanicom. Na fasada-ma, sa zapada i jugozapada su dva ulaza, sa profilisanim dovratnicima i nadvratnicima, ukrašenim akantusovim lišćem. Glavni, zapadni ulaz ima i prekinuti trougaoni zabat, iznad kojeg je polukružni prozor. Obrada ovih otvora je u duhu baroka, koji se sreće u Perastu i cijeloj Boki, i potiče iz XVII v. Pored apside je zvonik, kvadratne osnove sa

horizontalnim vijencem i piramidalnim završetkom, obnovljen 1876 god., za vrijeme opata Pasqua Gverinija, kada je postavljena oltarska pala sa predstavom Sv. Jurja. Danas se u crkvi Sv. Nikole u Perastu čuvaju dvije stare oltarske pale, koje su činile dio crkvenog inventara. Crkva je dijelila sudbinu ostrva, pa je i njen posvećeni prostor koristio za potrebe francuske i austrijske vojske, kada je pretvorena u skladište municije, polovinom XIX v. Značajnije popravke crkve i samostanskog kompleksa preduzela je Komisija za izdržavanje spomenika iz Beča 1914 god., koje je prekinuo Prvi svjetski rat. Tada su urađene stepenice, koje vode do uzdignutog prezbiterija i kamena balustrada, preko nekoliko starih grobnica.

Običaj sahranjivanja na školju pred Perastom, povezuje se sa razvojem Perasta uz more, kada se napušta starije groblje, ispred crkve Sv. Ane, na brdu, iznad grada, i traje sve do 1866 god. Grobnice se nalaze oko crkve, bez ikakvih su obilježja, a najnovija je ona ispod zida, prema Gospi od Škrpjela, obitelji Butorac. Najviše je sačuvanih grobnica u unutrašnjosti crkve, koje su dovedene u nivo pločnika 1914. prilikom popravke crkve, a nedavno su završeni radovi na mnogim grobnicama, čije su kamene ploče bile polomljene.

Pod prostranog broda i prezbiterija, ispunjeni su sa više od četrdeset grobnica, od kojih su najstarije iz 1544 i 1599 god., a ostale su iz XVII vijeka. Sa istim ukusom i mjerom, kojima odišu njihove palate na obali, gradili su Peraštani i svoje vječne kuće na školju. Kamene ploče, su na nekoliko grobnica, po rubovima završene profilisanim trakama, na kojima su uklesane rozete različitih oblika, na četiri strane, unutar kojih su klesani grbovi i inskripcije, ponekad oivičene trakama, ornamentom ili baroknim kartušem. Nekoliko grobnica imaju grb kazade **Stojšić**, kojoj su pripadale porodice **Bujović i Burović, Čizmai**, kojoj pripada porodica **Marković-Martinović**. Tu su sahranjeni poznati kapetan i pedagog **Marko Martinović**, peraški junak **Vicko Bujović**, njihovi preci i potomci. Grobovi sa grbovima: **Šestokrijića, Bratića, Smilojević, Zmajević, Balović, Brajković, Zambela** i još mnogih.... Bogatstvo heraldike u kamenu, majstorski isklesani grbovi, ponegdje ime, godina, smjeran zapis ili samo kamena ploča bez znaka i pomena, za peraške patricije, ugledne opate, kapetane, gusare, mornare, ribare, težake, za peraške ljubavnike...

Mir peraškog školja čuvaju kameni zidovi i čempresi, ispod kojih su zauvijek usnuli stari Peraštani. U prostranom vrtu, ispod kamenog zida, u travi su davno napušteni topovi, koji su donosili nemir na ovo posvećeno mjesto molitve i tišine. *"Mir, pun hladne zadivljenosti pred najdubljim otkrivenjima tišine, tu me uvijek ispunjavao, kao pomisao na nezemaljske ekstaze i spajanje s nebom davnih monaha. To je mir stvoren za ljude, koji su prezreli svijet i dorasli da utonu zauvijek u apsolutnu samoću. Ova nas tišina ispunjava potpuno uživanjem čari, koju smo dugo žudili kao osvježenje, ali nas ne može zaustaviti, jer je to muk velik, neizreciv, astralan. Na ostrvu čempresa pred Perastom osjeća se dah legenda, duh vjekova, svemoć smrti na neki naročit način, tvrdo, oštro, kao što dotičemo suri kamen, kao što gledamo zaboravljene, izbrisane grobove i slušamo šutnju čempresa. Osjećamo njihovu starost i zagonetnu, gotovo ljudsku osjetljivost vrhova pri najlakšem pokretu uzduha"*, - zapisao je, pred Peraškim školjem, zaboravljeni bokeljski pjesnik **Frano Alfirović**.

Na ovom mjestu je, smatraju mnogi, našao inspiraciju švajcarski slikar **Arnold Beklin**, za *"Ostrvo mrtvih"*, jedno od najpopularnijih likovnih djela romantizma.*

*) Ovaj tekst nam je dostavio internetom iz Beograda **Nebojša Burović**, bez oznake gdje ga našao. On je 2006. godine porodično posjetio Boku, posebno mjesta svojih pradjedova, slikao i prikupljao dokumenta. Po svemu, tekst je izgleda bio ilustriran fotografijama **Stevana Kordića**.

OSTRVO GOSPA OD ŠKRPJELA

Zidovi crkve Gospe od Škrpjela su okićeni freskama znamenitog mještana **Trifona Kokoljića**, koje imaju veliku umjetničku vrijednost, a prikazuju scene iz svetog pisma. U crvi je do skora bilo raznog oružja i oruđa sa lađa iz svih vremena bo-keljske plovidbe po dalekim morima. Tu je i Bogorodičina ikona, za koju se misli da je čudotvorna. Po zidovima crkve bilo je i preko 2.000 srebrnih pločica sa slikama lađa i galija, koje su darovali pojedini kapetani i brodovlasnici poslije njihovog spašenja, a zagovorom njihove Gospe. Na taj način ova je crkva bila pravi muzej. Tu se nalazi i slika broda Ivana Burovića, izrađena od T.Kukuljića.

Savo NAKIĆENović:

Gospa od Škrpjela. Zovu je i Madonna di Scarpello. Tako je prvi put nazva dr Balović, a prije toga zvala se “Scarpello” i “Scalpello”. Između 1430-1470. zemlje oko Egejskog mora pretrpješe varvarizme neiskazane od Turaka. Pada Nekropont, svi ostrovi u Arhipelagu, Solunić, pa i Carigrad. Među ostrovima u Arhipelagu nalazio se i ostrov znani “Scopelos” (Σκοπελος), a među tamošnjim Bugarima i Srbima i danas ga zovu “Skrpjo”. Tada su po Arhipelagu plovili brodovi mletački, a kao njihovi saveznici i Peraštani. Predanje veli, da je 22. Jula 1452 neki Peraštanin na Skopelosu u Arhipelagu doplovio, i tu grčku ikonu majke Božje našao, sobom je u Perast donio... Pobožnost Peraštana ozidala je pred Perastom ostrov, pak na njemu crkvicu, u kojoj smjestila čudotvornu grčku ikonu Bogorodičinu, a ostrov nazvala “Skopelos”, da ovjekoveći uspomenu, da je ikona donesena sa istoimenog ostrva iz Arhipelaga. Međutim istorija nam kazuje da je ovdje i prije bio ostrov (dakle Peraštani ga nijesu ogradili, već je postojao), i da je isti pripadao Kotoru. Peraštani je razvališe, a mjesto njenovu 1628-1630. Ogradiše, koju iznutra živopisa i ukrasi živopisac Trifun Kokoljić, svršetkom XVII v. Ikone su imitacija Mikelandelovih ikona u

Sikstinskoj kapeli u Rimu Sanctuarium (svetilište), to je čuveni i dragocjeni spomenik umjetnosti i pobožnosti. (str. 530)

DOKUMENAT Br. 3

ŽALOST U SRCU PRADJEDOVA RESULBEGOVIĆA

- Pismo Daut-age Sulejmanagića, upućeno Dubrovčanima u ljeto 1658. Njime Daut-aga, kao novski kapetan, denoncira pripremu sultanovog namjesnika u Bosni, Sejdi Ahmet-paše, da upadne u Dubrovačku Župu za pljačkanje. Između ostalog u tom se pismu kaže:

I mi hodeći iz Trebinja...fermasmo se na brdo sa svijem našijem Novljanom i nijesmo nikomu dali od našijeh Novljana da vi u Župu uljegn...zašto nam toliko dođe žalosti u srce kroz zlo i zulum koji se čini u Župi...a pake se, nakon toga, u Trebinju malo se ne pobismo s rečenom vojskom.¹⁾

1) KORAC, Vojislav J.: **TREBINJE**, knjiga II, prvi dio, Trebinje 1971, str. 12.

DOKUMENAT BR. 4

RESULBEGOVIĆI SU ROĐACI BUROVIĆA

- Pismo Sabit-Mehmet-paše Resulbegovića, kojim, u XVII vijeku, naziva Buroviće rođacima -

*Pišem ja Sabit Mehmed paša mome starome prijatelju i rođaku Luid i Ivanu Buroviću, zapovjednike novskome v(ele) d(rago) p(ozdravljenije) a potom kako dođe pop Zubac Jeremije Lalić...molim za prijateljstvo da mi pošalješ ove ljude s tvojim (!) knjigom u Kotor k đeneralu da im učini pravdu i da im to naplati i da si zdravo.**

*) Objavljeno u knjizi Dr Gligor STANOJEVIĆ: **KATASTAR IZ 1704. GODINE (BADOEROV)**. U tom djelu, citirano pismo je štampano kao Dokument Br. 12. Na internetu, odakle citiramo, dato je 2004. godine. Kako se zna, ovaj KATASTAR je sastavljen ranije, krajem XVII vijeka, pa je sigurno i citirano pismo iz tog razdoblja.

Da je Sabit-Mehmet-paša (kod nas MEHMET-PAŠA III) - Resulbegović, vidi se iz dokumenta od 2. februara 1702. godine tog KATASTRA, gde se govori o primirju sklopljenom u Risnu povodom stalnih čarkanja na granici Turske i Mletačke Republike (Novske oblasti, pod vlašću guvernera grofa Ivana Burovića). U tom dokumentu doslovno piše: „*Za primirje se ima zahvaliti saradnji protopopa Jovana Ivelića iz Risna i Mule Mehmeda Šehovića i Sadi Mehmed paše Resulbegovića* ». SADI je sigurno SABIT.

Iz Dokumenta Br. 12 Dr Gligora Stanojevića vrlo je značajno da Sabit-Mehmet-paša Resulbegović naziva Buroviće **ROĐACINA**. Štaviše - i prijateljima. Ovo nam svjedoči da su Resulbegovići potomci Burovića i da su toga bili sasvim svjesni i krajem XVII vijeka, pa su kao rođaci, i pošto su izgubili Herceg Novi, koji im oteše Burovići, nastavili njihovo rođачko prijateljstvo

DOKUMENAT BR. 5

VJERA VI BOŽJA OD STRANE TURSKIH I NAŠIJEH LJUDI

- *Pismo Osman-paše Resulbegovića, od 1. avgusta 1717, iz opkoljenog Trebinja, svojim poznanicima u Stravči (Dubrovnik), kojim traži da mu ilegalno od Mlečana, zaobilaznim putem, donesu hranu -*

Od mene Osman-bega, trebinjskog bega, našijem prijateljima Nikoli Repiću i Đuru Koliću i Raiću i Peru Baletinu i ostalijem Stravčanima i Stjepanu Martinoviću i ostalijem Dubljanima – da ste zdravo. A potom čudimo se đe vas nije na ovi kraj, a prije je rata bilo, ali ste izlazili i trgovine s nama činili i iznosili što nam je valjalo, a sad vi pišem što bude kneževa haka podajte, i donosite svake trgovine našem gradu. Vjera vi božja od svakoga s turske strane i od našijeh ljudi i od tuđijeh štogod uzdonosite od trgovine da će vi se lijepo plaćati, a vami što uzvalja koja roba za vas, nećemo vi braniti.

1) KORAČ, Vojislav J.: *cit. djelo*, str. 189. Obratite pažnju na izraz “*vjera vi božja od svakoga s turske strane i od našijeh ljudi*”! Osman-paša pravi razliku između Turaka, okupatora Hercegovine, sa jedne strane, i njega sa našim Hercegovcima, koji za njega nisu Turci.

DOKUMENAT Br. 6

PALATA BUROVIĆ - ZMAJEVIĆ

- *Napis M. Vukelića** -

U obližnjem letovalištu u Bijeloj, početkom XVIII veka sagrađena je palata sa imponiranim stepenistom i prostranom baštom. Poreklo ove palate detaljno je proučio Petar Šerović, iz Bijele. Po navodima Šerovića palata je sagrađena na zemljištu gde se u rimsko doba nalazilo neko veće naselje, što potvrđuju ostaci raznih zgrada iz onog vremena, a naročito mnogi primerci rimskog novca iz II i III veka n. e. Sa severoistočne strane ove palate se nalazi crkva Sv. Petra kao kapela, koja je pripadala palati, a sagrađena je na mestu gde se u srednjem veku nalazio benediktinski manastir Sv. Petra, po kome se u XIV veku Bijela nazivala “Selo Sv. Petra”. U XV veku ovaj kraj su osvojili Turci, a kada je u XVII veku njihova snaga slabila, Turci su počeli prodavati svoja imanja Perašanima u blizini ove crkve. Tada je opat peraski **Andrija Zmajević**, kasnije nadbiskup barski, obnovio crkvicu Sv. Petra u čijim zidovima su kao spolije uzidane razne ploče sa natpisima iz XIX veka, dok se u unutrašnjosti nalaze dva starohrišćanska oltara, što je u ovim krajevima velika retkost. Iz pisanih dokumenata se vidi da je kapetan **Ivan Burović** iz Perasta kupio od Turaka nekoliko parcela zemljišta oko crkvice i da je od mletačkog generalnog providura 1729-e godine dobio uz godišnju apanažu kuću i kulu, što je ranije pripadalo Turcima. Njegov sin **Stanislav** je bio oženjen Marijom, ćerkom čuvenog ruskog admirala Matije Zmajevića iz Perasta, koji je u doba Petra Velikog organizovao rusku ratnu flotu i tri puta pobedio Šveđane na moru. Kako Zmajević nije imao muškog potomka, to je svojom oporukom, sačinjenom u Tavrovu (Rusija) 1726-e godine, označio univerzalnim naslednikom sina svoje ćerke Marije pod uslovom da primi prezime obeju porodica i da se prozove **Burović - Zmajević** i još da u svoj pečat unese grbove obeju porodica. Ova porodica je sagrađila navedenu palatu u Bijeloj na mestu gde se ranije dizala Turska kula i kuća kraj crkvice Sv. Petra. Kada je porodica Burović - Zmajević zapala u teške finansijske teškoće, prodala je palatu braći Bogdanu i Jovu Zlokoviću, bivšim brodovlasnicima iz Bijele. U ovoj palati dva puta je letovao Crnogorski knez Nikola sa porodicom. Danas se u palati nalazi osmogodišnja škola.

*) Ovaj tekst dostavio nam je internetom iz Beograda **Nebojša Burović**. Piše da je uzet iz **ISTORIJE CRNE GORE**, knjiga 3, tom I.

DOKUMENAT Br. 7

PISMO OSMAN-POŠE RESULBEGOVIĆA, OD 1719. GODINE, GROFU IVANU I BUROVIĆU

*Ti mi pisa da je mir i ja ne samo dignu topove, nego još i mače i puške raji, a ti ni dignu topove ni oružje raji, nego eto tvoji ljudi (hajduci) učiniše onu stvar (zaplijenili su 18 konja natovarenih sa brašnom). Zato ako je mir, čini sve taman tako, ako nije, piši mi, da znam.**

*) Objavljeno u studiji HAJDARHODŽIĆ, Hamdija: **Neki podaci o stanju na Dubrovačko-hercegovačkoj granici poslije Karlovačkog mira**, GLASNIK ARHIVA - VII, Sarajevo, 1967, str. 217.

DOKUMENAT Br. 8

NATPIS OSMAN-PAŠE VIŠE GRADSKIH VRATA U TREBINJE

Kad je, radi veće sigurnosti Trebinja, sagradio g. 1134 po hidzri (1721) vanjsku tvđavu i bedem oko Starog Grada, kako se to vidi iz pomenutog hudžeta, Osman-paša je više gradskih vrata postavio ovaj natpis:

Obradujte se pravovjerni, jer će doći pomoć od Boga i skora pobjeda.

نصر من الله وفتح قريب و بشر المؤمنين
 لا اله الا الله محمد رسول الله
 ميرميران محافظه ترمين حضرت عثمانك
 في سبيل الله بنا ايلد يكي قلعه سنه ۱۱۳۴

**U ime Boga
ovu tvrđavu izgradi 1134
miri-miran trebinjski muhafiz Hazreti
Osman paša.¹⁾**

1)Kako vidite, prvi dio natpisa je na srpsko-hrvatskom jeziku, a drugi na arapskom. Prevod je Mustafe Busuladžića, koji, na str. 103 njegove studije RESULBEGOVIĆI (NOVI BEHAR, God. XI, Br. 7-8, Sarajevo 1937), donosi faksimil originala. Prepis ovog natpisa nađen je u Ruždiovoj Bjeležnici. Objelodanio ga Stevan Delić u NASTAVNI VJESNIK. Busuladžić nam ne navodi ni broj, niti godinu izdanja tog VJESNIKA.

DOKMENAT Br. 9

RAPORT OD 1726. GODINE

GROFA IVANA BUROVIĆA, GUVERNER HERCEG NOVOG

- upućen Senatu u Mletcima, kojim izvještava da je Topla središte otpora mletačkim vlastima –

[illegible]

Topla, February 14th 1726.

The report of Ivan Burović to the provost, where from it can be seen that the election of the "*Captain*", as the leader of the local autonomy, was very tumultuous then and that Burović got the impression that through the formation of the village municipality of Topla, in facts was formed the core of the resistance to the Venetian authorities ("*... Posso dire e con verita a Vostra Eccellenza che avanti fosse la Comunita s'esigeva da tuti ogni miglior pubblico servitio, ma al presente fanno a loro modo ...*").

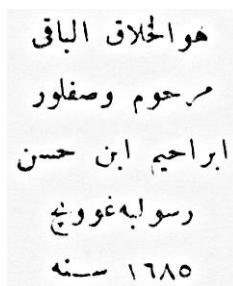
UP XLIII, 526t-527

1)BUSULADŽIĆ, Mustafa: **OSMAN-PAŠA RESULBEGOVIĆ**, Sarajevo 1938, str. 5-6. Prevod na srpsko-hrvatski učinio M.Busuladžić.

DOKUMENAT Br. 11

NATPIS NA ARAPSKOM JEZIKU

*na nadgrobnom kamenu Ibrahim-pase IV, pokopan u Mezaristanu,
ekshumiran i prenesen u Rostoke, Trebinje.*

هو الخلاق الباقي
مرحوم وصفلور
ابراهيم ابن حسن
رسول به غوويج
سنة ١٦٨٥

DOKUMENAT Br. 12

BUJRULDIJA

*Od 13. oktobra 1765, kojom bosanski vezir imenuje Hasan-bega II Resulbegovića – Osmanpašića
za ajana i zamjenika trebinjskog kapetana Jusuf-bega III Resulbegovića.*

Ljubinjskom kadiji u trebinjskom gradu, nastanjenom Hasan-begu Osmanpašiću saopštava se:
Kapetan trebinjskog grada spada u mladiće, pa nema sposobnosti da upravlja poslovima kapetanije. Tako ne

izvršava sadržaje, koji se tiču prava iz visokih naloga i naših bujruđija, što se pojave u pogledu spomenutog kadiluka, te tako nastaju nedopuštena stanja, da se krnje nečija prava. Čak je tu prije osoba imenom Hadži Alija Fočak, radi tužbe u pogledu emlača protiv Omera Čate iz trebinjskog grada sa šerijatskim hudžetom podnijela bosanskom divanu arzual, zamolivši da se privede Čato, kako bi se pred nama parničio po šerijatu i dobio svoje pravo. Na to je izdana naša bujruđija da se on privede preko šerijata, kapetana i ostalih, koji su za to određeni. Kada je tamo stigla bujruđija, dva puta je od strane šerijata izdavana murasela i on pozivan, ali nije poslušao, a kapetan se pokazao ne-moćnim da ga privede. O svemu ovome si Ti, spomenuti mula, izvijestio nas jednim Tvojim ilamom. Pošto spomenuti kapetan ne zaslužuje kapetanluka, jer spada među nesposobne, trebalo je za ibret drugima odmah postaviti drugog, sposobnog. Ali je to još odgođeno, a kao razlog, da se vidi njihova aljkavost, obziri i nesposobnost, zatraženo je još jedanput privođenje spomenutog. Nama su neki pouzdani ljudi javili, da si Ti, spomenuti beže, sposoban da upravljaš poslovima, a da je teško vršiti naloge i dijeliti pravdu, dok se ne uloži sav trud, da se izvršavaju visoki nalozi i valijine bujruđije, što se izdaju. Stoga ćeš Ti otsada biti ajan u spomenutom kadiluku, te ćeš ulagati sav trud, da se izvrše visoki nalozi i bujruđije, i od Tebe će se pitati i tražiti i dobro i zlo, koje se tiče spomenutog kadiluka. Kada ti to bude poznato, pohitaj da na bosanski divan pošaleš preko šerijata po mubaširu i zabitima, koji su zato određeni, spomenutoga Omer Čatu, čije je privođenje naređeno. Ako se ikako zapazi da zatežete i zanemarujete, znajte kao sigurno da će se svi dohoci kapetanije i Tvoji džebedži-age, koji je njihov zabit, dati drugome.¹⁾

1)KORAC, Vojislav J.: **cit. djelo**, str. 259-260.

DOKUMENTA Br. 13

SPOMENICE

Za večnu uspomenu i slavu, mnogim Burovićima-Resulbegovićima, nadležni savezni organi FNRJ i republički organi, dodjelili su SPOMENICU za učinjeni rodoljubivi odziv Komunističkoj partiji Jugoslavije i svrstavanje od samog početka rata u partizanske redove, gdje su se borili protiv fašističkih okupatora i njihovih domaćih najamnika, pa su položili i svoje živote za slobodu i nezavisnost, za bratstvo i jedinstvo naroda Jugoslavije, za vlast radnog naroda i pobjedu narodne revolucije. Oni koji su nadživjeli rat nosili su sami SPOMENICE, a za pale u borbi nosili su njihovi roditelji i najbliži, braća, sestre.

Mi donosimo ovde fotokopiju samo spomenice, koja je dodjeljena Mihailu i njegovom mlađem bratu Aleksandru. Ovakve spomenice su dodjeljene i Hajru, Ćazimu, Dževdetu.....Kako možete vidjeti, one su potpisale lično od Ministra narodne odbrane, Vrhovnog komandanta Jugoslovenske armije Josipa Broza Tita i sekretara Saveza boraca narodnooslobodilačkog rata Jugoslavije Aleksandra Rankovića.

DOKUMENAT Br. XY

PALI BORAC ALEKSANDAR BUROVIĆ

DOKUMENAT Br. 13
PIČKA VAM MATERINA!

*Protest akademika, prof. dr Kaplana Burovića-Resulbegovića, upućeno iz zatvora u Burelju (Albanija)
predsjedniku Narodne Socijalističke Republike Albanije.*

RAMIZ ALIJI

**- Predsjednik Narodne socijalističke Republike Albanije –
TIRANA**

P R O T E S T

*Potpisani **Kaplan BUROVIĆ – Resulbegović**, politički emigrant jugoslovenske nacionalnosti i državljanstva, došao u Albaniju godine 1960. kao komunista i književnik, član Saveza književnika Jugoslavije i bivši glavni i odgovorni urednik beogradskog lista **ISKRA**, bivši predsjednik Ilegalne komunističke grupe političkih uhapšenika KPD Idrizovo, pored Skoplja, autor romana **IZDAJA**, od 1970. godine potpuno nevin politički uhapšenik, osuđen na bazi sudskih farsi sa monstruoznim kaznama, deklarisanе i nedeklarisane, štaviše i nedozvoljene, obraćam Vam se ovim **PROTESTOM** za što sledi:*

Dana 16. januara 1988, tražio sam Vam pismeno da mi dozvolite da saznam da li su mi djeca živa, a ne da mi

Vi pišete falsifikovano pismo imenom moga sina i sa sadržinom koja provocira.

Onako kao i 1986¹⁾, onima koji traže od mene da se odrekнем komunizma i od moje jugoslovenske nacionalnosti, opet im kažem:

PİČKA VAM MATERINA, ALBANSKA SOCIJAL-FAŠISTIČKA I ŠOVINISTIČKA BAGRO!²⁾

U borbi za stvar komunizma nije mi bilo, niti će mi ikada biti za sramotu da se nazovem i Ciganinom, ali mi je bilo, jeste i bit će mi uvijek za sramotu da se nazovem banditom³⁾, razjebanim i dupebušenim. Ove počasti neka imaju za sebe, onako kao što su ih i do danas imali, oni kojima se to sviđa i koji to imaju za soj.⁴⁾

Poslije ovog PROTESTA očekujem da mi uhapsite i kćerku⁵⁾ i da joj inscenirate sudski proces, onako kako ste to već inscenirali i mom sinu, anako kako ste to inscenirali i meni.

Ali, genocidom koji vršite nada mnom i nad članovima moje porodice, nemojte misliti da ćete istrijebiti Jugoslovene, ponajmanje komuniste. Gdje jedan od nas pada – hiljadama drugih se dižu!

Smrt fašizmu! Živio komunizam!

*Zatvor u Burelju (Albanija),
dana 31. januara 1988.*

*Književnik i naučnik
(Kaplan BUROVIĆ-Resulbegović)
(potpis je ćirilicom)*

1) I 1986. godine Akademik Burović je pisao jedno ovakvo pismo Ramizu Aliji, odnosno sa psovkom koja slijedi u testu.- **REDAKTOR.**

2) Čitavo je pismo napisano na albanskom jeziku, dok je ova psovka namjerno na našem, srpskom jeziku, i podvučena od samog autora. Ovo je sigurno odgovor na dranja, koja su Akademiku učinjena od albanskih vlasti, 10 puta redom, na živo i u punom smislu ove riječi, a sa potražnjom da se odrekne njegove jugoslovenske nacionalnosti i da se izjavi za Albanca, što Akademik ponavlja u ovom pismu i njegovim potpisom *srpskom ćirilicom*, a što se vidi i iz uvoda, gdje se naglašava da je *“emigrant jugoslovenske nacionalnosti i državljanstva”*, a ne albanske. Zbog tog potpisa ćirilicom, Akademika će ponovo izvesti pred sud (u kancelariji komandanta zatvora!) i kazniti na novih 10 godina zatvora, preko onih 33, na koje su ga osudili ranije.- **RED.**

3) Prije nekoliko godina, predstavnik “narodne” vlasti **Maksim Ostreni**, isljednik, busajući se u prsa kao komunista, pripremio je osuđenima u Burelju da će ih proždrijeti, jer u borbi protiv neprijatelja komunizma – izjavio je - on se pretvara i u bandita, i u zvijer.- **RED.**

4) U originalu: *“që e kanë për suā”*. Riječ SUA = “soj” je na albanskom dijalektu Đirokastre, rodno mjesto Envera Hodže. Kako se zna, za E.Hodžu kažu da je bio pasivni homoseksualac, a isto tako i Ramiz Alija. Aluzija je sasvim jasna.- **RED.**

5) Ovo je pismo napisano na dan kada je Akademik Burović saznao da su mu uhapsili i osudili sina na 7 (sedam) godina zatvora, tobože za krađu sapuna za pranje robe, u vrijednosti od 7 (sedam) dolara. Iskljednik je njegovom sinu otvoreno rekao da ne insistira na svojoj nevinosti, pošto treba da je svjestan da su ga uhapsili zato što je sin književnika Kaplana, uhapšen i osuđen za *političku i ideološku diversiju*.- **RED.**

Osam sati prije izlaska iz zatvora Akademika, kćerku su mu masakrirali sred Tirane.

6) Ovo je pismo po prvi put objavljeno u knjizi Akademika **RESULBEGOVIĆ – PORODIČNA ISTORIJA**, Ženeva 1994, str. 138. Zatim je emitovano više puta preko RTV Beograda, pa i preštampano na stranicama listova, revija i časopisa, kao i po raznim izdanjima. Prevedeno je i objavljeno i na strane jezike. U originalu na albanskom jeziku po prvi put je štampano u djelu Akademika **LETRA NGA BURRELI (= PISMA IZ BURELJA)**, Ženeva 1999, str. 19.

**DOKUMENAT Br. 14
PROBUDITE SE!**

***Pismo Džemala Resulbegović, iz Ulcinja, objavljeno u listu POBJEDA, God. XLVII, Br. 9446,
Podgorica, četvrtak 19. mart 1992, str. 2.***

Zovem se Džemala Odošahić, rodom Resulbegović, po nacionalnosti (ma da su **naši korijeni iz Hercegovine**) osjećam se **Jugoslovenkom**.

Stara sam 74 godine, kćerka čuvenog ulcinjskog bega Selima, kapetana kralja Nikole. Sestra sam poginulog borca **Čazima Resulbegovića**, kojeg baciše u Bojanu, kao mladog komunistu, bez groba i mramora...

U toku rata često sam sarađivala sa bratom Čazimom i njegovim drugovima... Imam mnoge udarničke značke, mnoga priznanja, odlikovanja...

Ali, htjela sam ovo reći: prije nekoliko dana, na moj zahtjev da želim da razgovaram sa predsjednikom Vade Crne Gore, drugom **Milom Đukanovićem**, javljeno mi je da mogu doći...

Hvala ti, sine Milo. Hvala majci što te takvog rodila i hvala zemlji koja podiže takve sokolove, takvog sokola i viteza.

Ja sam sve proživjela i od danas do sutra sam... Srećna sam što nam zemlja ostaje na momcima kao on.

Kao da sam vidjela mog brata Ćazima, koji sa 24 godina dade svoj život za narod i otadžbinu. I u gradu će mi biti lakše sa saznanjem da će mi sin i unuci, sutra, biti bezbjedni i da će živjeti u srećnoj zemlji.

Sine Milo, koračaj uzdignute glave. Budi ponosan na svoja djela, na sebe. Imaš na šta. Apelujem na majke, na braću i sestre, bilo kakve vjere i nacionalnosti bili, da ih ne zavaravaju i zavode. Da se okrenu mladom crnogorskom rukovodstvu, Momiru i Milu, i da idu njihovim stopama. Sigurno neće pogriješiti. Shvatiće jednog dana ko im je pravi prijatelj, a ko ih je gurao u propast. Šta nam fali u Crnoj Gori i Jugoslaviji?! Imamo sve! Imamo Jugoslaviju, slobodu i mir. Imamo ono što je najvažnije. Ne treba nam zlato, ni dolari, da bi se okolo nas pucalo i da bi gledali smrt svoje djece. Sloboda je duhovna hrana i najveće bogatstvo na svijetu.

Rekoh, imam puno priznanja, a moje najveće priznanje i nagrada je što nas takvi ljudi vode i štite i što smo bezbjedni u njihovom gnijezdu. Ne rušimo zato ono što imamo. Ne tražimo tuđe. Svoje nam je slađe i sigrunije.

Vjerujmo Momiru i Milu, jer svaka moja riječ je kao amajlija. Nijesam prorok, ali mogo što ja sam predviđjala i unaprijed kazala.

Svi smo ljudi od krvi i mesa. Sve nas je majka rodila. Bolje nam je da tu, gdje smo rođeni, i živimo i umremo, nego po dalekom i tuđem svijetu da nam kosti trunu.

Osvijestite se ! Probudite se iz sna! Jer san je san, a stvarnost je istina.

Mnogo je nevine krvi proliveno za ono što danas imamo. I sada u ovom ratu mnogi su naši momci dobrovoljno pošli na front da brane otadžbinu i ponosno poginu. Šta može čovjek pokloniti više od svog života? Srećna sam što znam da u Ulcinju ima takvih koji bi grudima branili otadžbinu i svoje ognjište.

Vjerujem u naše sinove i naše kćeri. Hrabre kćeri!

Vjerujem, na kraju, da ćemo jednog dana opet svi srećno živjeti. Sjetićete se nekada stare Džemale iz Ulcinja...

**Džemala ODOBAŠIĆ-RESULBEGOVIĆ
ULCINJ**

DOKUMENAT Br.15.

AKADEMIK KAPLAN RESULBEGOVIĆ VRAĆA SE PRADJEDOVSKOM PREZIMENU SEKRETARIJATU UNUTRAŠNJIH POSLOVA

ULCINJ

M O L B A

Potpisani **Kaplan RESULBEGOVIĆ**, sin Nurije i Džana Resulbegovića, rođen u Ulcinju 08. avgusta 1934. godine, po državljanstvu Jugosloven (Crnogorac), po nacionalnosti isto tako Jugosloven (porijeklom Crnogorac), sa visokim obrazovanjem, oženjen, sa troje djece, otsluženim vojnim rokom u JNA, sa mjestom privremenog boravka u Ženevi (Švajcarska), član Društva književnika Crne Gore, po profesiji književnik i naučnik, prilažem Vam ovu MOLBU za slijedeće:

TRAŽIM PROMJENU LIČNOG PREZIMENA

Prezime koje nosim **RESULBEGOVIĆ** naslijedio sam od oca, djede, pradjede. Svi su oni nosili to prezime i

u toj crnogorskoj formi, od vjkada, pa i za vrijeme robovanja pod Turcima.

Kako je već naučno dokumentirano od mnogih naših naučnika-istoričara (Vidite knjigu **RESULBEGOVIĆI – PORODIČNA ISTORIJA**, Ženeva 1994), svi Resulbegovići Jugoslavije vode porijeklo od Miloša Burovića, muslimanizirani sin grofa Jovana Burovića iz Perasta. Zato

TRAŽIM DA SE OD SADA PREZIVAM **B U R O V I Ć**

Ja sam prezime mojih hrišćanskih pradjedova već upotrijebio ne samo u dopisivanju, već i u zvanična dokumenta. Tim sam prezimenom potpisivao i mnoge moje objavljene stvari, djela, pa i čitave knjige. Tako je prezime **Burović** postalo sinonim mog prezimena **Resulbegović**.

U borbi za bratstvo i jedinstvo, za srećniju i lijepšu budućnost našeg naroda i domovine Jugoslavije, tražim da se i službeno vratim prezimenu mojih pradjedova.

Nadam se da ćete udovoljiti ovoj molbi, koja je koliko lično moja, toliko i rodoljubiva, što znači primjerno opšta.

Sa ovom nadom i poštovanjem

Ženeva,
dana 15. oktobar 1996.

Građanin
Kaplan RESULBEGOVIĆ

BILJEŠKA: Rješenjem br. 04-200-6737/1, Ulcinj 05.12.1996. godine, Ministarstva unutrašnjih poslova RCG OB Ulcinj, a na osnovu čl. 14 Zakona o ličnom imenu ("Sl. list RCG", br. 20/93) odobreno je Kaplanu RESULBEGOVIĆU promjena ličnog imena u dijelu prezimena i to od **RESULBEGOVIĆ** na **BUROVIĆ**.

DOKUMENAT Br. 16

POSMRTNO OBAVJEŠTENJE

- U vezi smrti i sahrane Latifa Resulbegovića, iz Ulcinja -

إِذَا تَحَالَ ذَابَتْهَا

Dana 03. 11. 2000 ~~19xxxxx~~ u 71 god. života preseli o je na AHIRET

L A T I F (Dženo) R E S U L B E G O V I Ć

Dženaza polazi dana 04.11.2000 u 13.00 sati od porodične kuće sa Meteriza.

Dženaza će se klanjati u herem džemije Lemine.

Sahrana će se izvršiti na Haremu Soleku

RAHMETUALLAHI ALEJHI RAHMETEN VASIAH

Ožalošćeni: ćerke: Behije, Drita i Suzana, braća: Dževdet, Kaplan, Dželeđin,.....
Muharem i Hajrulah, sestre: Sebijsa i Dževshiza, i ostale rodbine.....

BILJEŠKA: Kako vidite iz ovog dokumenta, Resulbegović Ulcinja nose prezime RESULBEGOVIĆ, a ne RESULI, niti RESULBEGU, kako im ga to albaniziraju ekstremno-nacionalistički nastrojeni Albanci. Pa i njihov jezik nije albanski, kako to pretendiraju pomenuti, već ovaj, kojim pišemo ovo djelo, a kojim je napisano i to posmrtno obavještenje.

DOKUMENAT Br. 17

VODIMO PORIJEKLO IZ CRNE GORE

- Pismo dr Mahmuta Burovića, iz Zenice, poslato preko interneta Kaplanu Buroviću u Ženevi -

Poštovani Kaplane,

Želim vam se zahvaliti na pismu, koje me veoma obradovalo. Prije svega zato što se neko sjetio da istraži porijeklo Burovića. Po mome skromnom znanju o ovoj porodici, znam da vodimo porijeklo iz Crne Gore.

Prezime Burović nose kako pravoslavci (Čajniče - BiH), tako i muslimani (Čitluk-Sjenica).

...Svi muslimani Burovići su porijeklom iz Čitluka, opština Sjenica, Sandžak. 1974. god. u ovom mjestu bilo je oko 20 familija sa prezimenom Burović. Svi su u srodstvu. Imala je jedna familija u Beogradu, Ibro Burović. Jedna je familija u Skoplju, više porodica u Orizanima (Makedonija) - put za iseljavanje u Tursku. U Tursku ima nekoliko porodica Burović, kao i u Sarajevu (BiH)...

Za sada dovoljno, ali ću se potruditi da sakupim što više podataka o svojim pretcima.

Sa nadom da ćemo i dalje kontaktirati,

Zenica,

dana 23.II.2006.

Vaš rođak

Mahmut BUROVIĆ, dr.vet.med

DOKUMENAT Br. 18

BUROVIĆI VODE PORIJEKLO OD GROFA JOVANA BUROVIĆA

- Pismo Akademika Burovića, preko interneta, Mahmuđu Buroviću -

Dragi i poštovani rođače, Mahmute!

*Primio sam Vaš mesaž. Hvala Vam za sve podatke. Na bazi tih podataka sastavio sam kratke biografije, onako kako će biti u Azbučnom registru knjige **BUROVIĆI - PORODIČNA ISTORIJA**, koje Vi treba da kontrolišete, da ispravite i dopunite. Nastojte da mi pošaljete podatke o Vašem ocu, djedi, pradjedi, stričevima, tetkama, njihovoj djeci. Pored svakog imena treba da stavimo i fotografiju (ako je imamo!), što ljepšu, što jasniju, pa se nadam da ćete mi ih poslati pismom, a ja ću Vam ih vratiti, zajedno sa onoliko primjeraka knjige, koliko ćete poručiti. Ako hoćete, u knjizi ćemo napraviti i reklamu Vaše ambulante.*

Nadam se da ćete što prije izvršiti ispravke i dopune imena, koje Vam dostavljam.

Koliko da znate: Burovići vode porijeklo od grofa Jovana Burovića iz Perasta (Boka Kotorska)...

*U početku, kao i svi Sloveni, Burovići su bili pagani. U VIII vijeku primaju hrišćanstvo, u XI vijeku se opredjeljuju za katoličanstvo, zatim u XVI vijeku, pomenuti Miloš, islamizirao se, a u XVIII vijeku neki katolički Burovići konvertirali su se u pravoslavne. Vjerujem da ste sa našim narodom, koji kaže: **Brat je mio, koje vjere bio!***

Toliko za sada, a kad dobijete knjigu, koja će biti velikog formata i sa preko 500 stranica, suočićete se sa dokumentima o svemu. Ja se nadam da ćete mi pomoći da dopunim ovu knjigu sa što više podataka o Burovićima koje vi poznajete. Nastojte da stupite u vezu i sa ostalim Burovićima, pa neka mi i oni pošalju podatke o sebi. Stupite u vezu i sa Resulbegovićima, pa neka mi se i oni jave, da i njih uvedemo u našu porodičnu istoriju, jer krv nije voda: i oni su naši rođaci.

Uz srdačne pozdrave, svima redom tople rođačke pozdrave, od

Ženeva,

dana 25. februara 2006.

Vašeg

Prof. dr Kaplana BUROVIĆA

- akademik -.

DOKUMENAT Br. 19

NEMA NAS MNOGO, ALI SMO POSEBNI

- Pismo Nebojše Burovića, preko interneta, Akademiku Kaplanu -

Poštovani gospodine Kaplane!

Prijatno me je iznenadio Vaš e-mail, koji smo dobili moj sin Vladimir i ja, tata Nebojša...

Koliko vidim, Vi istražujete korene porodičnog stabla BUROVIĆ.

Moj pokojni otac je oko 1960. godine u Kotorskom Pomorskom muzeju pronašao neke dokumente o porodici Burović, kao i porodični grb.

Ja sam 1980 god. u muzeju u Herceg Novom pronašao neke knjige i dokumentaciju o Burovićima i kustos muzeja mi je saopštio da vodimo poreklo od KONTE-Burovića iz Perasta.

Inače moj deda i otac su rodom iz Čajniča kod Višegrada, gde su i njihovi pretci živeli...

Srdačan pozdrav od

Nebojše i Vladimira Burovića

- na Vašoj usluzi -

Beograd,

dana 28. februara 2006.

P.S.- *Nema nas mnogo, ali smo posebni.*

DOKUMENAT Br. 20

DOSTA SMO BROJNI

- Pismo Akademika Kaplana, preko interneta, Nebojši Buroviću -

Dragi i poštovani rođake!

Primio sam vaš mesaż. Hvala vam na svemu što mi pišete i čestitam vam što prilično znate o svojim pretcima. Jeste, istina je da smo poreklom iz Perasta i od dobro poznatih grofova Burovića. Prvi zajamčeni, u istoriji spomenuti Burovići, bili su grof Jovan Burović i njegov mlađi brat grof Tomo (Tomislav).

... Burovići su vladali Perastom kao gradski kapetani, čitava dinastija. A kad su oslobodili od Turaka Herceg Novi, Senat Mletačke Republike im je priznao titulu grofa i imenovao ih guvernerima Herceg Novog, zatim Braća i Budve...

Godine 1797, Austrijanci su okupirali Boku. Svi Burovići su im se suprotstavili. Zato su Austrijanci preduzeli njihovo totalno istrebljenje: koga su uhvatili - streljali su, ili hapsili i tamo su čamili sve do svoje smrti. Oni Burovići, koji su se dohvatili kojeg broda, pobjegli su za Italiju i Grčku. Drugi su Burovići pobjegli konjima i pješice za Crnu Goru, Srbiju i Rusiju.

Burovići su, u početku, kao svi Sloveni, bili pagani. Zatim su u VIII veku primili hrišćanstvo, a u XI veku, kad se hrišćanska crkva podelila na katoličku i pravoslavnu, oni su se opredelili za katoličanstvo. Burovići Italije su sačuvali katoličanstvo i danas žive u Pijačenci, kao grofovi. Burovići Grčke, Crne Gore, Srbije i Rusije, konvertirali su se u pravoslavce. Tako da danas verski pripadamo u tri vere: katolici, muslimani i pravoslavni.

Toliko za sada. Iz moje knjige ćete saznati mnogo-mnogo više, jer sam tamo pisao detaljnu istoriju Burovića, pa i posebne biografije svakoga. Tamo ćete videti da smo stvano - kako kažete u vašem mesażu - POSEBNI, ali ne i malobrojni. Naprotiv, mi smo i dosta brojni: moguće najbrojnija porodica Balkana, pa i najstarija, najslavnija, najbogatija i najkulturnija, mnogo starija, slavnija, bogatija i kulturnija i od poznatih kraljevskih porodica. Grof Ivan, koji je oslobodio Herceg Novi od Turaka, početkom XVIII veka imao je najveću biblioteku u Boki, Crnoj Gori i na svim obalama Jadrana. Tako Burovići imaju legitimno pravo da budu ponosni svojim pretcima, jer su dali značajan doprinos ne samo u istoriji, već i u kulturi i nauci svih balkanskih i evropskih naroda, pa i onih preko okeana, u Americi.

Sada pišem poslednje stranice ove knjige, pa vas molim da mi što pre dostavite ove podatke:

1. Pišite mi o sebi...

Kad mi ovo pošaljete, ja ću izvideti gde se vaša grana dotiče grane pomenutog grofa Luke Burovića, sina Grofa Jovana, pa ću vam odmah dostaviti vašu genealogiju od Grofa Jovana do vašeg Vladimira.

... Ako imate i kakav značajan dokumenat o sebi i svojim pretcima, pošaljite mi fotokopiju da ga objavim u poglavlju dokumenata knjige. Za grb Burovića sam i ja saznao, ali nisam imao vremena da idem do Kotoru. Krajem marta mislim krenuti na put za tamo, pa ću, moguće, svratiti i do Beograda, da se lično upoznamo. Za ovo mi pošaljite vašu adresu i vaš broj telefona.

Sa interneta vidim da vam je Vladimir vitalan, pravi Burović. Ako ima svoj sajt, recite mu da ću vrlo rado sarađivati sa njim mojim dopisima...

*Momentalno sarađujem sa srpskim elektronskim listom **ISTINA**, koji se štampa u Beču. Skoro u svakom broju ima po dva članka: jedan iz mog pera i jedan o meni. Vidite ga na sajtu: <http://www.istina.at>.*

Sa ovoliko završavam ovaj mesaż. Nadam se da me odmah stavite na znanje da ste ga primili i što ste preduzeli.

Srdačne pozdrave svim Burovićima. Vas i Vašeg sina, grlim rođacki,

*Ženeva,
dana 01.III.2006.*

V a š
Prof. dr **Kaplan BUROVIĆ**, akademik

DOKUMENAT Br. 21

VAŠA LIČNA ISTORIJA ME POTPUNO DIRNULA
- Pismo Marine Burović, preko interneta, Akademiku Kaplanu -

Dragi Rođake i Poštovani Gospodine,

Pre par godina sam na televiziji gledala Intervju, koji je gospodja Vesna Jugović napravila sa Vama, i bila neverovatno iznenađena činjenicom da Burovića ima i u Švajcarskoj. Vaša lična istorija me potpuno dirnula. Na vest da ste kontaktirali Nebojšu, kao i Miša iz Čajniča, odmah sam reagovala.

Moj otac je istraživao istoriju Burovića i čak uspeo da vidi nacrt grba, koji se nalazi u muzeju. Na žalost on je te svoje rukopise dao nekom prijatelju na čitanje, i oni se nikada nisu vratili vlasniku ili meni.

*Moj otac je **Vitomir Burović**, rođen 30.10.1922. godine u Čajniču. Otac mu se zvao Đorđo Burović...imao brata, koji se zvao Tihomir...Deda Đorđo imao je rođenog brata Simeona...Slike vam šaljem u sledećem e-mailu.*

Dobila sam Vaše e-maile od Nebojše, pa ću Vam sutra poslati i ispravke podataka za neke rođake.

Srdačno Vas pozdravlja

M a r i n a.

*Beograd,
dana 06.XI.2006.*

DOKUMENAT Br. 22

PETAR BUROVIĆ JE OSTAVIO MILIONE DOLARA
U NASLJEDSTVO BUROVIĆIMA

- Faksimil sa interneta -

FROM BARRISTER JUDE LYON

Avocats Associés Zone

Industriel Quartier des Elites,

Cotonou-Benin Republic.

Tel; (+229)95061092

Private E-Mail: barristerjudeinfo1@yahoo.fr <http://lps1zhh.bluewin.ch/cp/ps/Mail/AccountViewMail> - #

ATTN: Burovic ,

I am Barrister Jude Lyon, private attorney to Late Peter Burovic, a national of your country, who used to work as the Director of Société Nationale de Commercialisation des Produits Pétroliers (SONACOP) Oil Company in Benin Republic West Africa, Here in after shall be Referred to as my client. On the 21st of April 2002, my client, His wife and their three Children were involved in a car accident Cotonou-Abome express-road. All occupants of the vehicle Unfortunately lost their lives. Since then I have made several enquiries to your embassy to locate any of my clients extended relatives but all efforts was just in vain. After these several unsuccessful attempts, I decided to track His last name over the Internet, to locate any member of his Family hence I contacted you.

I have contacted you to assist in Repatriating the money left behind by my client before they get confiscated or declared unserviceable by the Bank. These huge deposits were lodged particularly, with the "Société Générale des Banques du Benin" where the Deceased had an account valued at about \$14.5 million dollars (fourteen Million Five Hundred Thousand United States Dollars). The Bank has issued me a notice to provide the next of kin or have the account confiscated.

Since I have been unsuccessful in Locating the relatives for over six years. Now I seek your consent to present you as the next of kin of the deceased since you have The same last name so that the proceeds of this account valued at \$14.5 million dollars can be paid to you and then you and me can Share the money 50% to me and 50% to you. I will

procure all Necessary legal documents that can be used to back up any claim we may make. All I require is your honest co-operation to enable us seeing this Deal through.

I guarantee that this will be executed under a legitimate arrangement that will protect you from any breach of the law or you can call me at (+229)95061092.

And the way we are going to achieve this is I will need the following information from you, Your Full Name and Address, Your Age, Occupation and Position, Your Telephone Mobile and Fax Number for Communication Purpose.

I await your Call and reply ASAP.

For privacy please reply to this E-Mail Address: barristerjudeinfo1@yahoo.fr
<http://lps1zhb.bluewin.ch/cp/ps/Mail/AccountViewMail> - #

Best Regards,
Barrister Jude Lyon
Tel: (+229)95061092

*) Ovaj je mesaż stigao na e-mail adresu Akademika Burovića krajem marta 2007.

DOKUMENAT Br. 23

ČAST MI NE DOZVOLJAVA DA PRISVOJIM NEŠTO ŠTO NE PRIPADA MENI

Gospodinu
BARRISTER JUDE LYON
Avocats Associés Zone
Industriel Quartier des Elites,

COTONOU
Benin Republique

Poštovani Gospodine,

Primio sam Vaš mesaż. Iako mi njime javljate neprijatnu vest, smrt mog rođaka Petra, zahvaljujem Vam. Ja sam upravo pre mesec dana bio u Italiji, u njegovo rodno mesto, i potražio ga, ali mi rekoše da se otselio i da ne znaju za njega gde je.

U vezi Vašeg predloga da njegovih 14.5 miliona američkih dolara podelimo fifti-fifti, kažem Vam:

a) Ja ne mogu prihvatiti Vaš predlog, jer nešto što ne pripada meni, moje vaspitanje i moja čast mi ne dozvoljavaju da prisvojim.

*b) Burovići su organizovali svoju **FONDACIJU BUROVIĆ** u humanitarne svrhe, pa – ako mog pokojnog rođaka Petra Burovića nema ko da nasledi, onda sve što je ostavio za sobom, ne samo novčana sredstva, već i sve drugo, i najmanju belešku, nasleđuje Fondacija Burović, koja ima svoj muzej, arhivu i biblioteku, gde sakuplja i čuva sve što pripada Burovićima.*

Vi, ukoliko se budete angažovali da nam dostavite sve što je njegovo, bićete plaćeni za Vaše usluge po zakonima Vaše zemlje.

U vezi sa ovim, molimo Vas da nam dostavite adresu banke, gde su smeštena njegova novčana sredstva, kao i listu svih predmeta, koje je ostavio za sobom pokojni naš rođak. Zainteresirani smo i za njegova dokumenta, fotografije, lične i porodične, apsolutno za sve.

U očekivanju da nam se hitno javite, opet preko interneta, molimo Vas da nam pišete francuski, jer engleskim ne vladamo.

Sa poštovanjem

Ženeva,
Dana 01. aprila 2007.

Akademik
Prof. Dr Kaplan BUROVIĆ

DOKUMENAT Br. 24

BUDIMO SVJESNI NAŠE MISIJE U ŽIVOTU! *Mesaž Akademika Burovića preko interneta*

Draga Arnela,

Danas mi stiže vaše pismo i materijal poglavlja **BUROVIĆI ČITLUKA**. Hvala Vam na svemu. Vjerujem da ste sada uvidjeli da sam imao pravo što sam tražio Vašu pomoć. Vaše su ispravke i dopune značajne. Još jednom Vam hvala.

Izenadio sam se što mi niste javili ni prijem tog materijala, iako sam Vam to izrično tražio. Pomislio sam da Vam možda nije stigao. Spremio sam se i da Vam ga nanovo pošaljem.

Isto tako iznenadio sam se što mi odmah niste javili da je Djed preminuo. To sam saznao od Emira i odmah sam Vam se javio preko interneta sa izrazom mog saučešća. Vjerujem u Vas poseban bol za njega, jer ste ga posebno i voljeli, cijenili i poštovali. Kad budem nanovo došao tamo, otići ćemo zajedno do njegovog mezara. Meni je jako žao što se sa njim nisam ranije upoznao. On bi me obogatio mnogim saznanjima, vrijednim za moje stvaranje. Djed Sejjfija je bio iskusan i vanredno pametan čovjek. Šteta što nije bio i od pera, pa da sam, svojeručno zabilježim ono na što ga život naveo i naučio.

Vaš je Djed bio jedna živa enciklopedija za Buroviće Čitluka. Sama je Providnost htjela da dođen u Sarajevo i, upravo pred njegovu smrt, zabeležim sve one dragocjene podatke, koje - da se nismo sreli - on bi ih ponio sa sobom. Sama nam je Providnost išla na ruku da spasimo te podatke i prenesemo ih pokoljenjima, koja će nam sigurno biti zahvalna, kao što bismo i mi bili zahvalni da nam je neko zabilježio podatke o našim pretcima, posebno i da nam ih je objavio.

Ja sam pisao Beširu na adesu koju ste mi dali, ali od njega još nemam odgovora. Pitajte ga da li je dobio moje pismo. Pošaljite mi i njegov broj telefona, posebno - ako ima - njegovu e-mail adresu.

Sa ovoliko puno srdačnih pozdrava svima redom. Još jednom Vam izražavam moje najiskrenije saučešće i nadu da ćete Vaš bol za Djedu pretvoriti u snagu i svijest da se odate stvari svoje porodice i, preko nje, stvari naroda i domovine, pa da ostavite za sobom lijepo ime, koje će svima služiti na čast i ponositi se Vama kao jednom rijetkom Burovićkom, koja - pošto je došla na ovaj svijet - znala je zašto se rodila, zašto je učila, studirala, zašto se borila i živjela, pa i zašto će jednog dana neminovno umrijeti.

Nastojmo da budemo dostojni naših divnih predaka, koji su ostavili tako lijepo ime i uspomenu, da se njima ponose i drugi, kamoli mi - njihova krv, njihovi sinovi, kćerke, unuci i praunuci ! Kad budem objavio knjigu vidjećete da se groficom Jelena Burović ponose ne samo Peraštani i redom svi Bokelji, ne samo sav narod Crne Gore, već i mnogi drugi narodi, u prvom redu Italijani i Rusi, jer je preko svojih istaknutih sinova, nadbiskupa Vicka Zmajevića i ruskog admirala Matije Zmajevića, doprin'jela u istoriji svih naroda Balkana i Evrope kao nijedna druga majka njenog vremena i njene sredine.

Još jednom - srdačne pozdrave!

Ženeva,
dana 06. XII. 2006.

V a š
Kaplan BUROVIĆ

DOKUMENAT Br. 25

NEMA MIRA DOK SE AMANETI NE REALIZIRAJU

Pismo Akademika Burovića svojoj sekretarici Arneli

Draga naša Arnela,

Javio sam Vam preko interneta da sam primio Vašu korekturu poglavlja **BUROVIĆI ČITLUKA**. Još jednom Vam zahvaljujem za sve što ste učinili, za Vaš nesebičan trud i samopožrtvovanje za ovu opštu stvar naše porodice, koja je imala i imaće odjeka i među ostalim porodicama, a za njihovo osveščavanje i angažiranje u pozitivna strujanja našeg vremena.

Znam da ste se umorili. Znam i da nemate vremena, jer treba da učite, da spremate ispite. Ali eto - dolaze i slobodni dani za Novu Godinu, pa se nadam da ćete naći vremena da mi opet pomognete. A tu Vam je i starija sestra, pa i otac, koji se isto tako mogu zauzeti ovim problemima, da bismo završili sa pripremama ove knjige, pa da je najzad damo za štampanje.

Ne treba da smaknete sa uma da ja nemam nikoga drugo u Sarajevu, kome bih se za ovo mogao obratiti. Isto tako nemojte zaboraviti da je ovo i amanet vašeg dragog Djede, koji je sve ovo godinama i decenijama skupljao, registrirao u svom mozgu i eto - čim mi to predade, zavješta, smiri se i duševno i tjelesno.

Ja sam stariji od Vašeg Djede, pa se ne smirujem. Zašto? Zato što amanete koje su mi povjerili i zavještali drugi još nisam realizirao. A imam i ja svoje amenete, dok osobu kojoj bih ih povjerio još nisam našao.

Zato budite dobra, kao što ste i do sada bili, pa nastavite Vaš plemeniti posao moje sekretarice, moje pomoćnice i saradnika u ovom jako važnom i plemenitom poslu.

Ovim Vam pismom šaljem imena nekih Burovića, kojima treba da dopunite biografije. Vidite vaše bilješke, pa se i raspitajte gdje budete mogli. I pošalite mi to preko interneta, jer mi je samo internet siguran.

Ismet Burović - šahista - još mi nije poslao svoju biografiju i sliku. Ja sam mu se već po drugi put obratio za to, ali od njega nemam odgovora. Izgleda da mu šahovska tabla i takmičenja ne daju da otvori internet i da vidi mesaže. Potsjeti ga, molim Te Akica!

Posebno Vas molim za biografiju **Rustema, sina Dželila**. Učinite sve da mi pošaljete što više podataka o njemu, pa i njegovu fotografiju. Vidite i u Društvu veterana Narodno-oslobodilačkog rata. Da možda novine nisu pisale što o njemu i njegovom streljanju od njemačkih fašističkih okupatora?

Sa ovoliko završavam ovo pismo. Pošto smo pred internacionalnom proslavom Nove Godine, čestitam je pre svega Tebi, a zatim i svima drugima redom, Majci, Ocu, sestrama i rođacima, posebno Baki, ako je i ako nije tu, pored Vas.

U očekivanju Vašeg odgovora, sve Vam najljepše želi

Ženeva,

dana 11. XII. 2006.

V a š

Kaplan **BUROVIĆ**

DOKUMENAT Br. 26

ISTORIJA BUROVIĆA-RESULBEGOVIĆA

vaspitava nas rodoljubljem i nadahnjuje optimizmom i smjelošću

Knjiga akademika, prof. Dr. Kaplana Burovića-Resulbegovića **RESULBEGOVIĆI – PORODIČNA ISTORIJA**, dočekana je najtoplije. O njoj su pisali listovi, časopisi i revije, pa je prikazana i od Televizije Beograda. O njoj je sa autorom učinjen i intervju. Aleksandar Janinović, preko lista POBJEDA, kaže da je Akademik Kaplan “izazvao buru knjigom o Resulbegovićima”¹⁾. U vezi sa emisijom (intervjuom) preko TV Beograda kaže da je “zbog zanimljivosti teme i ponovljena”, svakako na zahtjev gledalaca.

Čim je izašla iz štampe, Akademikovu knjigu su kupili ne samo svi Resulbegovići, već i mnogi drugi, u Ulcinju i širom Jugoslavije, pa i van granica, u inostranstvu, staviše i u Albaniji... Tako da se danas knjiga Akademika Burovića nalazi u svakoj porodici Resulbegovića, pa i u onim zemljama gdje su se raspršili trbuhom za kruhom. Svi je drže umjesto KUR’ANA i, kad im kakav podatak treba o kojem Resulbegoviću, otvore je i, bez najmanje muke, tražeći po azbučnom redu, kao u kakvoj enciklopediji, nalaze tamo ne samo svoje roditelje, djedu, pradjedove i podatke o njima, već i sebe i svoju djecu. I u matični ostsjek da odu, ne mogu naći te podatke.

Pored svega, kada je čitaju, bilo i fragmentarno, oni se osjećaju gordi i ponosni što su pripadnici te porodice, rođaci i potomci tako slavnih predaka, kao što su grof Jovan Burović, pa još slavniji grof Ivan Burović (strah i trepet

za turske okupatore naše domovine!), zatim Osman-paša Resulbegović (kome sultan reže glavu u Istanbul!), pa veleslavni Sabit-paša (koji spašava Crnogorce i Ruse da ih Turci ne posjeku!), pa zamjenik hercegovačkog vezira Hasan-beg, koji piše Njegošu da razvije zastavu slobode i da ih okupi na Kosovo, pa vojvoda crnogorski Arslan-beg, koji prkosi i Kralju Nikoli, braneći dostojanstvo žena, pa major Mehmet-beg, major Selim-beg, skojevka Džemala, pukovnik Dževdet, akademik Kaplan, sve jedan slavniji od drugog. Svi oni, svojim pozitivnim primjerom, nadahnjuju optimizmom čitaoca, kako za njegovu budućnost, tako i za budućnost njegovog naroda i njegove domovine Crne Gore, posebno Resulbegovića, na koje već djeluje tako snažno da se bude i oni koji su do sada bili u mrtvom snu. Istorija Resulbegovića Akademika Burovića vaspitava nas rodoljubljem i nadahnjuje nas optimizmom i smjelošću, u duhu bratstva i jedinstva, pokazujući nam i put rješenja naših postojećih problema, vjerskih, nacionalnih i ekonomskih. Rijetke su danas knjige koje zrače tako zdravim duhom i optimizmom kao Akademikova Istorija Resulbegovića...

Intelektualni razvoj, školovanje, proširivanje horizonta, znanja i sposobnosti, sprečavali su ovom Buroviću svakako, ne samo Josip Broz Tito sa svojom klikom u Jugoslaviji, već i Enver Hodža sa njegovom klikom u Albaniji, gdje se Akademik Burović obreo poslije jugoslovenskog zatvora. Vidjeći u njega vanrednog intelektualca i svog budućeg protivnika, koji će im zadati mnogo posla i briga, ni jedni ni drugi nisu mu pružili nikakve mogućnosti da se obrazuje i formira. Upravo zato, i jedni i drugi su ga krvnički proganjali i zlostavljali, decenijama su ga držali po zatvorima (preko 30 godina!), nastojeći svim silama da izvrše nad njim intelektualni i fizički genocid. I pored toga on će se dva puta diplomirati i imponirati svijetu ne samo kao famozan disident, već i kao famozan naučnik, balkanolog i albanolog, istoričar.

Što su ga više proganjali i zlostavljali, više se kalio i sve više su mu se širila njegova znanja, razvijale se njegove intelektualne i stvaralačke sposobnosti.

Široki dijapazon znanja, jedan pravi enciklopedijski um, iznad svega neobično jak vitalitet i smjelost bez presedana Akademika Burovića, potsjećaju nas na Ivana Burovića, Osman-pašu i vojvodu Arslan-bega.

Akademik Burović se baca na svoje protivnike, na neprijatelje domovine i naroda, ma ko bio taj narod, a posebno kada je njegov, jugoslovenski. Baca se kao pravi tigar, kao arslan (lav), smjelošću i neobuzdanošću Ivana Burovića; gradi i prestrajava kao Osman-paša, koji u njegovom Trebinju nije pitao ni za vezira, ni za sultana; a kad izlazi iz zatvora, kad god vaskrsava iz mrtvih, počinje život iznova kao kakav mladić, ženi se i počinje novo poglavlje svog života, novu karijeru, pa i u 60-toj godini života, baš kako ju je zapožeo i vojvoda Arslan-beg.^{*)}

1) JANINović, Aleksandar: **Berba i bura**, list POBJEDA, Podgorica, 29. oktobar 1995, str. 8, kol. III.

*) Odlomak iz knjige Resulbegović Gorana **ISTINA O RESULBEGOVIĆIMA**, Ulcinj 1996.

DOKUMENAT Br. 27

PROMJENA PREZIMENA NE ZNAČI I PROMJENU VJERE, KAO ŠTO I PROMJENA VJERE NE ZNAČI I PROMJENU NACIONALNOSTI - Pismo Akademika Burovića svom bratučedu Damiru -

Dašo moj mili!

Hvala Bogu te mi se najzad javi.

Prošlog ljeta sam na Pristanu pio kavu sa tvojim ocem - Ekremom, pa sam ga pitao za tebe. Reče mi da piše istoriju Resulbegovića, pa bi dobro učinio da ti ta dokumenta, koja si sakupio - daš njemu, a ti se sada zauzmi samo ispitima, da se što prije i što bole diplomiraš. Diploma, zatim sve drugo!

Kažeš mi da si mi se javio na Sajmu knjiga u Ulcinju, da si me nazvao i stricem, ali te nisam prepoznao. Žalim, žalim, žalim! Izvini me, jer sam sigurno bio zauzet poslom, a moguće i starost čini svoje. Da sam te prepoznao, ja bih te zagrljio.

*Kažeš mi da si imao samo jednog strica - pokojnog Raifa. Niko ti to ne može poreći i niti pomišlja na nešto takvo. Ali ti ne zaboravi da u mojim žilama i u žilama pokojnog Raifa i tvog oca, nema ni kapi krvi drugčije. Kako od strane naših majki, tako i od strane naših očeva - mi imamo istu krv. Sem toga, ja ne znam gdje sam više sisao mli- jeka: kod moje majke ili kod Mejreme (zvana Meme, pokoj joj duši!) - sestra moje majke. Isto tako i njena djeca ne znaju gdje su više sisali, kod svoje majke, ili kod Nurije - moje majke. Ti sigurno znaš da smo se rodili pod jednim krovom i da smo odrasli u istom dvorištu. Prema tome - **i ja sam ti stric**. U ovome nema ništa lošeg. Bar ja tako mislim.*

Hvala ti što si tako visoko ocjenio kritiku Gorana Resulbegovića protiv Sari-eve "istorije" Resulbegovića. To je mišljenje svih.

Za moju istoriju Resulbegovića, da bih je napisao, išao sam od kuće do kuće svih Resulbegovića Ulcinja, tako da niko nema pravo da se žali. U Trebinje nisam imao zašto da idem, jer tada tamo više nije bio nijedan Resulbego- vić, ali sam u Ulcinju imao trebinjskog Resulbegovića, koga sam detaljno pitao za sve, pa sam zahvaljujući njemu i uspio da je napišem, jer - da njega nije bilo - ja o trebinjskim Resulbegovićima ne bih imao tako mnogo podataka.

Ispravljena i dopunjena ta će se istorija kroz koji mjesec predati za drugo izdanje. Ako imaš da mi što sugeri- šeš da ispravim, ili da dopunim - javi mi. Ako mi pošalješ - tamo će biti i tvoja fotografija, pa i tvoga oca. I djede. I strica Raija.

Potražio sam preko interneta sve Resulbegoviće, posebno one Trebinja. Ne javljaju mi se, jer su sigurno zatrovani muslimanskim fundamentalizmom.

U Sarajevo, sem Resulbegovića, imaš i Buroviće - muslimane. Malo dalje - u Čajniče (Višegrad) - imaš i Buroviće - pravoslavne. A u Italiji - Buroviće katolike. Prošlog ljeta sam bio u Sarajevo i u Čajniče. Pa i u Italiji, kod Burovića.

*Što se tiče mog prezimena - ja sam ga službeno promjenio u **Burović**, jer su nam se tako zvali pradjedovi, pa nam se tako prozivaju ne samo svi hrišćanski rođaci, već i muslimanski. Danas, najveći broj Burovića su muslimani. Oni ne poriču svoje hrišćanske pradjedove. Svi su oni svijesni da su im hrišćanski Burovići - **ROĐACI**. A i Resulbe- govići, oni koji nisu bili zatrovani muslimanskim fundamentalizmom, nikada nisu porekli da su im Burovići - **ROĐACI**. Ako si stvarno prikupio dokumenta o Resulbegovićima, onda treba da imaš i pismo **Sabit-Mehmet-paše Resulbegovića**, napisano 1695. u Trebinje, i poslato na adresu grofa Ivana Burovića, u Herceg Novi, gdje mu doslo- vno kaže: "Pišem ja **Sabit Mehmed paša** mome starome prijatelju i rođaku **Luid i Ivanu Buroviću**, zapovjednike novskome..."*

Na sajtu interneta New York Universiteta, ako potražiš, naći ćeš: "Akademik, prof. dr Kaplan Burovich - famous Albanian dissident and historian". Tako su me nazvali profesori tog Universiteta. Dok su me francuski akademici nazvali: "grand homme, qui a sacrifié sa vie pour la recherche".

I pored ovoga, vi i ko god hoće, posebno oni u Ulcinju (na čelo sa Sarijem i Šućurijom!), možete me poreći i kao disidenta, i kao istoričara, pa i kao ljudsko stvorenje, kao čovjeka, posebno kao vašeg rođaka.

*Ja ne pozivam nikoga da pođe mojim stopama, mojim putem. Ni da promjeni prezime i da se kao ja vrati pradjedovskom prezimenu. Ali oni koji poriču istorijsku činjenicu, da su Resulbegovići porijekom od boko-kotorskih Burovića, neka ne misle da će njihovim falsifikatom promijeniti i istoriju, istorijske činjenice. Ne zaboravi - **promjena prezimena ne povlači za sobom i promjenu vjere, kao što ni promjenom vjere ne znači da ste promijenili i naciona- lnost**. Ponavljam ti još jednom: većina Burovića danas su muslimani. Ako ne vjeruješ, potraži ih - jer ih tu imaš, u Sarajevo.*

Grlji te, jer te i voli, a ovo znači - želi ti samo dobro,

*Tvoj stric
K a p l a n^{*)}*

^{*)} Poslato preko interneta negdje u proljeće 2007.

DOKUMENAT Br. 28

BUDUĆNOST ČOVJEČANSTVA JE NAUČNA ISTINA **- Pismo Akademika Burovića svom rođaku Arhitektu Selimu -**

Dragi rođaće,

*Još u novembru mjesecu knjiga **BUROVIĆI – PORODIČNA ISTORIJA** predata je za štampu, ali sam odložio njeno štampanje zbog Vas: žao mi je da je štampam bez vaše biografije.*

*Poslije mog brata Dževdeta, Vi ste Selime jedini intelektualac ulcinjskih Resulbegovića u koga sam imao naj- više povjerenja i na koga sam se za sve oslonio. Ma da Vas nisam poznao (kad sam ja emigrirao Vi ste bili sasvim mali!), osjećajući da nas veže ne samo krv, već i nešto drugo, više, značajnije, pohitao sam u Napoli da Vas vidim i upoznam. Moje predosjećanje me nije iznevjerilo. Vi ste mi se tada izrazili najljepšim riječima za knjigu **RESULBE- GOVIĆI – PORODIČNA ISTORIJA**, nazvali ste je **enciklopedijom**, pa i **KUR'ANOM** svih Resulbegovića. Zato, kad god sam dolazio u Ulcinj, sa kojim od moje braće moguće se i nisam sreo, ali sa Vama obavezno sam se sreo, pa i popio kavu, razgovarao, rođaćki.*

I pri svakom susretu Vi ste me bodrili i podržali da spremim drugo izdanje te knjige.

2006. godine ja sam dovršio ispravke i dopune, pa sam tekst knjige predao Čazimu (Ganovom sinu), da ga na njegovom kompjuteru svi vide i isprave, da dopune sve što imaju.

Kad smo se sreli prošle godine, u maju, rekoste mi da Vam pošalem taj tekst na adresu Vašeg e-maila. I ja vam ga poslah. Iz dana u dan sam očekivao da mi ga vratite ispravljenog i dopunjenog, kako su to učinili i mnogi drugi, čak iz Sarajeva, Čajniča, Čitluka (Sjenica) i Beograda. Vi mi ga ne vratiste.

Sigurno se sjećate da ste mi pri tom našem susretu rekli da u sastav Uredivačkog odbora knjige unesem ne samo Vaše ime, već i neka druga imena. I ja ih odmah, na licu mjesta uneh, iako – za neke od predloženih – imao sam svoje ozbiljne rezerve.

U novembru, kad se sretosmo, Vi više niste bili onaj, predašnji Selim. Zamjerili ste mi što u Vašu biografiju nisam unio važne podatke, da sam u biografiji Vašeg pokojnog oca pisao da je bio i konobar (sto u stvari, kako mi rekoste, nije bio!), da sam za Vašu godinu rođenja napisao 1951 (dok ste Vi rođeni 1952) i da zbog svega ovoga Vi odustajete od saradnje sa mnom, pa mi zatražite da skinem i Vašu biografiju iz knjige i Vaše ime iz liste Uredivačkog odbora, a isto tako i imena Ekrema i Šućurije.

*Ja ne mogu vjerovati da je baš to razlog Vašeg povlačenja, jer sam Vam tekst knjige upravo zato i poslao, da ga ispravite i dopunite. Činjenica što ste u razgovoru sa mnom zastupali i apostrofiranu dvojicu, neosporno govori da ste pali pod njihov uticaj, da su Vas oni indoktrinirali i ubjedili da se distancirate od mene. A to znači – **nolen-volens** - da se polarizirate na strani mojih neprijatelja, koji nisu samo moji, već i naše porodice, i našeg naroda, i naše domovine. A ovo znači – i Vaši, i Vaše djece! Ne mogu vjerovati da Vi niste svjesni ovoga.*

I pored toga, evo gdje Vam pišem i molim Vas, prije svega u moje ime, a zatim i u ime pokojnog Ćazima, pokojne Džemale, pokojnog djeda Vašeg, senatora Selim-bega, čije ime nosite, a koga nam ubiše u zatvor Ulcinja batinama albanski saradnici italo-njemačkih fašističkih okupatora, molim Vas i preklinjem u ime svih naših slavnihi pradjedova da se ostavite vjerskih fundamentalista i vjetrogonja, jer budućnost čovječanstva je naučna ISTINA, ona za koju su se borili svi naši pretci, pa i senator Selim-beg, i komesar Ćazim, i hazreti Džemala.¹⁾

Sa nadom da ćete mi javiti najhitnije da vratim Vaše ime i Vašu biografiju onamo gdje im je mjesto, očekujem da razborito, intelektualno i savremeno rezonujete o svemu i da mi odgovorite kao dostojan potomak onih Resulbe- govica, kojima se ponosimo ne samo mi, već i čitav naš narod.

Vaš rođak

Kaplan BUROVIĆ

*Ženeva,
dana 12.01.2008.*

P.S.- Ako mi na ovo pismo odgovorite pozitivno, ja ću ga unistiti, tako da ovo niko ne sazna i da sve ostane između nas. Ako mi ne odgovorite, ja ću ga objaviti. Ukoliko mi odgovorite negativno, objaviću i Vaš odgovor, pa neka svi rasuđuju i sude ko je u pravu.

1) Jedan od onih, sa kojima ste se ujedinili protiv mene, postavio mi je uslov da spomenem njegovo ime u knjizi, ako iz nje izbrišem ime Džemale. Očekujem da će jednog dana otići i u Matični otkaz da i njima postavi taj uslov. Jadna naša Džemala: i mrtva se mrzi od onih, koji su najviše ušičirali od njenog samopožrtvovanja, od njene borbe za slobodu i demokraciju, od njene borbe za emancipaciju Ulcinjanki i Ulcinja! Žalosno!!!

**DOKUMENAT BR. 29
OTROV I PAKLENA MRŽNJA
- mesaž preko interneta -**

Poštovani i dragi Kaplane Buroviću,

*Velika hvala na vašem prijateljskom pismu, na vašim knjigama i člancima o vama iz štampe, koje sam skupa juče primio preko **Edition L'Age d'Homme**.*

Pregledavši ih sa puno radoznalosti, vidim iz njih da je vaš život posvećen borbi za pravdu i istinu i za prevaziilaženje ponora nastalog u doba turskog ropstva između Srba pravoslavne vjere i muslimanske vjere. Prava epopeja!

*Zgranut sam onim **Otvorenim pismom**, koje su vam uputili albanski intelektualci. Ono odiše paklenom mržnjom i otrovom. Kao takvo daleko više svjedoči o njenim autorima, nego bilo što o vama. Naprotiv, **čitavo djelo Kaplana Burovića pokazuje da je on čovjek, plemenit i velike duše**. Ja vam se iskreno divim, jer ste – uprkos svemu što ste pretrpjeli i čega ste bili žrtva – ipak ostali **Čovjek od savjesti, pravde i istine**.*

Sa posebnim zanimanjem sam pročitao vaše istinite trekstove o Njegošu i Albancima i bio dirnut vašom pjesmom u slavu Lovćenske kapele. Znae, ja sam odbrani Lovćena posvetio...

Naravno da bih vrlo rado sačinio na francuskom jeziku jedan tekst o vama i vašem stvaralaštvu, iako sam vrlo preopterećen...

Na kraju iskreno vam čestitam na nagradi **Morača**, što saznah preko internet izdanja današnjeg podgoričkog lista **DAN**, kao i za vanredni uspjeh, koji ste postigli makedonskim izdanjem vaše knjige **POREKLO ALBANACA**.¹⁾

Srdačno vas pozdravljam,

Paris,

14. oktobar 2005.

Vaš **Kommen BEĆIROVIĆ**²⁾

1) Citirani mesaž nije jedini od K.Bećirovića. Koliko za primjer spominjemo članak Akademika Burovića **ISTINA IZNAD SVEGA**, objavljen u srpski elektronski list **ISTINA**, God. I, Br. 40, Beč 27.XI.2005. godine, uz koji K.Bećirović, kao član redakcije, objavljuje svoju bilešku, u kojoj Akademika Burovića upoređuje sa najznačajnim i najslavnim muslimanima jugoslovenske stvarnosti **Meša Selimović**, **Skender Kulenović** i **Emir Kusturica**. Između ostalog tu kaže: "Postupak Kaplana Burovića utoliko više zaslužuje divljenje što je on to učinio (Branio Srbiju i Srbe!), kao i Emir Kustrica, u vrijeme sveopšte omraze na Srbe, kad su se od njih, kao od gubavaca, svi udaljavali, pa čak i oni malodušni i prodani među samim Srbima. S druge strane, navuka je na sebe bijes i mržnju mnogih Albanaca..."

U jednom drugom mesažu, od 21. februara 2006, kojim K.Bećirović čestita Akademiku Buroviću objavljivanje njegovog dugog intervjua **SAM PROTIV SVIH POD ZASTAVOM ISTINE**, na stranicama lista **ISTINA** God. I, Brojevi 51 i 52, Beč. 12 i 19/2.2006, između ostalog mu piše: „Prije svega raduje me što sam kumovao vašoj saradnji sa **ISTINOM**, zahvaljujući kojoj, s obzirom na njenu veliku čitanost – samo za nepuna dva dana imamo preko 6000 ulazaka. Vaši radovi, vaša istina i vaša životna epopeja, ispunjena stradanjima, dopjeva do najšire publike. I time se ta stradanja iskupljuju, osmišljavaju i, u neku ruku, poništavaju. A vjerujem da su i vaši neprijatelji ovim vašim uspjehom poraženi... Nastojacu da o vašoj velikoj ispovjesti, koja je izašla u **ISTINI**, napišem na francuskom jeziku prikaz u ovdšnjoj, pariskoj štampi."

Zbog prevelike važnosti, taj je intervju tražen da se ponovi i ponovljen je na stranicama **ISTINE** godine 2007.

Koliko da se zna: Kad je Akademik Burović počeo saradnju sa listom **ISTINA** 27.XI.2005. godine, taj je list imao 126124 čitalaca. Na dan 19.II.2006, kada je objavljen njegov pomenuti intervju, taj je broj dospio na 247398 čitalaca. A ovo znači da je, za nepuna tri mjeseca, porastao za 121274 čitalaca. Faktično – udvostručio se. Ova šifra svjedoči o porastu interesovanja za **ISTINU**, kao i za stvaranje Akademika Burovića. Mnoge su se studije našeg Akademika, zbog njihove važnosti, preštapale sa **ISTINE** na stranicama drugih listova, revija i časopisa.

Na Badnje več, dana 06. januara 2008, Akademiku Buroviću stiže čestitka od K.Bećirovića, gdje mu između ostalog kaže: "Da znate da su vaši prilozi za **ISTINU** vrlo važni, dragoceni...**Sa vama mi je čast biti u prepisci**...Iskreno vaš – **Kommen Bećirović**." Na žalost moramo istaći i ovo: Redakcija tih novina, posebno njen vlasnik **Petar Milatović** pokazali su prema Akademiku Buroviću krajnju i neoprostivu nezahvalnost, koju očekujemo da je svi poštteni ljudi javno osude.- **REDAKTOR**.

2) Ali ko je ovaj **Kommen BEĆIROVIĆ**? U biografskom leksikonu **SRBI U SVETU – KO JE KO**, Beograd-Los Andjeles, 1999, za njega piše: "Pisac i publicista, aktivista u srpskoj dijaspori. Posebno se angažovao u organizovanju pripadnika srpske i crnogorske dijaspor i suprotstavljanju medijskom ratu protiv srpskog naroda, naročito u vreme raspada bivše Jugoslavije i oružanih dejstava u onim njenim delovima gde je živeo srpski narod; bio je aktivan u organizovanju protestnih mitinga i drugih skupova protiv sankcija i netačnog medijskog izveštavanja o stanju i odgovornosti za zbivanja u ratom zahvaćenim područjima i na njima je sam istupao; pisao je francuskim medijima, a **MOND**, **QUOTIDIEN DE PARIS** i drugi listovi nekoliko puta su objavili njegove napise; zalagao se za okupljanje i održavanje skupštine pretstavnika svih Srba u dijaspori i za što tesnje odnose Srba iz rasejanja i matic; inicijator je akcije za zaštitu kulturnog blaga srpskog naroda na Kosovu i Metohiji: pozvao je ponzatog švajcarskog ekologa i osnivača fondacije za zaštitu prirodnog i kulturnog blaga, Franca Vebera da poseti Kosovo i Metohiju, što je ovaj i učinio krajem juna 1998, posle koje je odmah usledio predlog Vebera direktoru **UNESKO**-a Frederiku Majoru, u ime kulturne Evrope da podrži himno stavljanje pod zaštitu remek dela na Kosovu; inicirao je i ideje da se Kosovo tretira ne samo kao političko i demografsko već, u prvom redu, kao kulturološko i civilizacijsko pitanje; da se svetu predoče, slikom, preko Interneta i sl., hramovi, freske, ikone svetaca i druga dela hrišćanske kulture na Kosovu i Metohiji i time suprotstavi pretnjama da se ova bombarduju; autor je više knjiga i publikacija i velikog broja tekstova u listovima i časopisima na temu položaja srpskog naroda u skorijoj prošlosti i aktuelnoj stvarnosti. Adresa: 56, Rue de Verrerie, 75001, Paris, France; tel: 42-72-77-24; e-mail: <constelorian@noos.fr>

DOKUMENAT BR. 30 INSPIRATIVNA STUDIJA

Poštovani rođače,

Kako ste i nagovestili, kontaktirao sam Nebojšu Burovića i dobio od njega primerak knjige o nama, Burovićima. Sa velikim zadovoljstvom već par dana proučavam ovu detaljnu i inspirativnu studiju o našoj porodici. Na moje veliko iznenađenje u knjizi sam i ja prisutan (slikom !!! i tekstom) na strani 358, kao **ALEKSANDAR IV**. Doduše nešto sam mlađi (srećom) nego što stoji tamo (1958 a ne 1946) i, srećom, sad imam dvoje dece - sina Nikolu (imenjaka čuvenih predaka Peraštanskih kapetana) i ćerku Tanju (verovatno **TANJA I** u genealogiji Burovića).

Tokom sledećih nekoliko dana ću sa majkom Milom Burović, koja u svojoj 95-toj godini još uvek savršeno pamti njeno Čajniče i moje daleke pretke, pretresti neke podatke o našoj grani porodičnog stabla (**RISTO II - SIMEON** i dalje), i biću slobodan da Vam pošaljem nekoliko korekcija.

U svakom slučaju, veoma mi je drago što smo ostvarili kontakt, i biću veoma srećan da Vas ugostim u svom domu kada svratite u Beograd.

Srdačno, Vaš,

Aleksandar Saša Burović

Beograd, 19.X.2010.

Mileševska 28
11000 Beograd
tel 011 2441477
mob 063 282729
e mail burovic@open.telekom.rs

DOKUMENAT Br. 31
Prof. Kaplan BUROVIĆ
ŠVAJCARSKA

Poštovani g. Burović,

Kupio sam danas vašu studiju o Burovićima. Vaša knjiga me je iskreno obradovala i sigurno će koristiti svima koji izučavaju bokešku i novsku istoriju. Vidim da ste imali moju knjigu o Kutima i još jednu drugu, no to je sve za Vas manje značajno, ili nimalo značajno, u odnosu na druge knjige koje sam izdavao kasnije.

Želim Vam stoga ukazati na niz mojih knjiga i zbirke dokumenata, uključujući dvije obimne zbirke ćirilčnih isprava Državnog arhiva Dubrovnik (2010) u kojima leže i isprave nastale od samih trebinjskih Resulbegovića. Takođe, moje obimne zbirke ćirilčnih isprava Boke Kotorske u kojima ima dosta isprava novskih Burovića (2008). Sve je to objavljeno dosta intenzivno od 2004. godine. Takođe popise glava familjija u Novome druge polovine 18. vijeka (2004).

Odve u Novome, u Crnoj Gri, kao Srbin, djelujemo u potpunom embragu svih državnih i svih crnogorskih medija, pa nije ništa neobično da ne znate za te knjige, koje Vam mogu poslužiti za Vašu buduću dopunu knjige. Ja ću Vam u tome rado pomoći da te podatke saberete, pa bih Vam i poslao određene podatke iz mojih knjiga. Svakako, rađe bih Vam dostavio primjerke samih knjiga na poklon, ako bi to bilo moguće.

Primate izraze iskrenog uvažavanja,
Novi, 27. dec. 2010. Godine.

Goran dr KOMAR

DOKUMENAT Br. 32
Prima
Dr G o r a n K O M A R
HERCEG-NOVI

Poštovani g. Komar,

Primio sam vaše pismo i prijatno se iznenadio.

Hvala Vam na toplim rečima o mojoj knjizi, a još više Vam zahvaljujem za pomoć, koju ste spremni da mi ukažete za njenu dopunu, da bi nam novo izdanje izašlo još bolje, pa da i bude od još veće koristi svima koji će je uzeti u ruke.

Raduje me što ste i Vi, i pored svakojakih prepreka, koje su vam učinjene i koje Vam se aktuelno čine, uspeli da objavite vaše knjige. Ja sam mojim neprijateljima i preko medija rekao, pa i dokazao, da *sputane noge dva put brže kroče*.

Biću Vam jako-jako zahvalan ako mi pošaljete vaše knjige, posebno one u kojima ima materijala za **Resulbegoviće i Buroviće**, kao i svaki drugi materijal koji imate o njima. Sve što mi možete poslati preko e-maila, pošalite mi tim putem, a drugo – preko pošte. Koštaće Vam to, znam, ali ne brinite, jer ću u maju mesecu svratiti do Vas da popijemo kavu, da se ispričamo i da Vam se koliko-toliko odužim. A i da se dogovorimo za našu saradnju i uzajamnu pomoć. Kako vidim u **LEKSIKONU** Nikole Rackovića, vi ste skoro 30 godina mlađi od mene. A kako se zna, na mlađima svet ostaje.

Vaša mi je pomoć potrebna što pre, jer u maju će se knjiga o Burovićima predati za drugo izdanje. Između ostalog i zato sam planirao putovanje za Crnu Goru i dalje – do grada (štamparije), gde obično objavljujem moje knjige.

Ako imate vremena i mogućnosti, bacite pogled na sajtove **KORENI** (www.koreni.net), **GLAS DIJASPORE** (<http://dijaspora.wordpress.com>) i **I-N SERBSKA DIJASPORA** (www.srpskadijaspora.info), pa i beogradskom listu **TABLOID**, jer tu redovno objavljujem moje stvari. Kad stignem tamo, doneću Vam neka moja izdanja, pogotovo najnovija.

Za ovaj put ovoliko. Javite e-mailom prijem ovog mesaža, pa kad budete mogli – i pišite mi što mi možete pomoći.

Koristim priliku da Vam čestitam Novu godinu i da Vam poželjim dobro zdravlje i uspeha u radu, stvaranju.

Uz srdačnu zahvalnost, sve najlepše,

Ženeva,

dana 03. januara 2011.

**S poštovanjem, Vaš
Kaplan BUROVIĆ**

P.S.- Ovo sam Vam pismo poslao jučer preko interneta na adresu gorankomar@gmail.com. Posle nekoliko minuta neki drugi **Goran Komar** mi odgovori da sam poslao na pogrešnu adresu, jer on nije taj kome sam se ja obratio. Zato Vam po drugi put šaljem ovo pismo, a Vi mi javite preko interneta prijem.

Vašu knjigu KUTI već imam u mojoj biblioteci.

Ženeva,

dana 04. januara 2011.

ИНТЕРНЕТ НОВИНЕ СЕРБСКЕ

ISSN 1452-3922

уз дијаспору од 2001. године

<http://www.srpskadijaspورا.info/vest.asp?id=14832>

NASLOVI DANA

Objavljeno: 2/5/2011 - Čitanja: 39

ALBANSKI FALSIFIKUJU ISTINU,

Društvo albanskih umetnika i intelektualaca "Art Club" u Ulcinju objavilo je ovih dana u prevodu na srpskom jeziku zbirku odabranih radova pet albanskih stvaralaca Crne Gore: Aslan Biša, Ibrahim Berjaši, Fran Canaj, Anton Goččaj i Hadži Šabani. Ovih dana je ovom izdanju izvršena i promocija, pa su o tome 11. aprila 2011. objavili i vest na njihovom sajtu LAJME NGA ULQINI pod naslovom "Pesë autorë shqiptarë prezantohen para publikut malazias" (Pet albanskih autora predstavljaju se pred crnogorskom publikom).

Autor članka (Nema imena!) pretendira da ova pet stvaraoca "ia kanë vënë themelet letërsisë shqiptare në Malin e Zi" (postavili su temeale albanskoj književnosti u Crnoj Gori), dok autor predgovora knjige Andrija Nikolaidis pretendira da je "letërsia shqipe në Malin e Zi për një kohë të gjatë ka qenë e panjohur, një fshehtësi. Shkaqet për këtë kanë ardhur përherë nga fusha politike dhe ideologjike. Letërsia shqipe në kohën e vlimeve urrejtjeve nacionale dhe fetare të shqiptarëve n...

Susedne zemlje

Objavljeno: 2/5/2011

MIKROLOGIJE ZA MEMENTO

Djelo Nikole Rackovića LEKSIKON CRNOGORSKE KULTURE je jedno grandiozno i kapitalno djelo, koje prethodi ENCIKLOPEDIJI CRNE GORE. Ono je zaslužio svaku pohvalu i sigurno će biti pohvaleno od svakoga, koji će ovo djelo i samo prolistati, kamoli ako se bude zauzeo i čitanjem. Upravo zato što je grandiozno i prvo u svojoj vrsti, upravo zato što niko na svijetu ne zna sve, pa je i nemoguće da zna sve, ovo djelo, kao i svako drugo, tu i tamo ima štošta i za primjedbu, za dodati ili i ispraviti. Nijed...

Čitanja: 23

Projekti i ideje

Objavljeno: 2/5/2011

SVAČ NIJE ALBANSKI GRAD

Ovaj crnogorski grad, albaniziranim imenom SHAS, albanski akademici su od vremena (1985) uveli u njihovu Enciklopediju, ali ne kažu da je njihov, albanski grad, niti ga vežu bilo čime sa njihovim, albanskim narodom, pa ni sa Ilirima. Iako nema nikakve veze ni sa istorijom niti sa kulturom albanskog naroda, činjenica što su ga uveli u toj njihovoj Enciklopediji govori jasno da ovi Albanci pretendiraju i za taj grad, kao i za svu tu oblast oko Ulcinja, pa i oko Bara, da je njihov i da će ga oni u ...

Čitanja: 34

Projekti i ideje

Objavljeno: 2/5/2011

ALBANSKI ULCINJA

Krajem VII vijeka nove ere, iz današnje Rumunije, sa padina Karpata i Beskida, silaze na Balkan Albanci, koji, zajedno sa mongolskim Bugarima khana Asparuha, upravo 679. godine, prelaze Dunav i nastanjuju se u Trakiji, današnja Bugarska. U IX vijeku oni prelaze iz Bugarske u nekadašnju Prevalis, pokrajina Mat (današnja Srednja Albanija!), gdje asimiliraju keltsko pleme Albanoi i, njihovo ime, usvajaju za svoje nacionalno ime¹). Pošto su se ovdje namnožili enormnim rađanjima i neprirodnim putem,

...
Čitanja: 39

DOKUMENAT Br. 34

De : **Fatima Burović** (fatima.burovic@gmail.com)

Envoyé : lundi 5 mars 2012 21:49:39

À : kaplan_bu@hotmail.com

Hi,

Ja se zovem Fatima a otac Feho od Murata Burovića sin iz Čitluka.

Oduvijek me zanimalo tatino porijeklo jer sam se ja rodila u Zagrebu.

Najviše što sam uspjela saznati da smo iz Boke Kotorske i da ima grb Burovića te da su bili srpski plemići u 15 st. Koliko je točno?

Sve najbolje!

Fatima Burović

DOKUMENAT Br. 35

Draga rođako Fatima,

Priredili ste mi prijatno iznenađenje, na koje vam uzvraćam – vjerujem – isto tako prijatnim iznenađenjem.

Ima više godina što sam na internetu saznao za nekakvu vašu e-mail adresu, pa sam vam se na nju više puta obratio, ali od vas ni glasa.

Pošto sam prostudirao svu moguću literaturu o Burovićima, obišao sam ih sve, i mrtve (po grobovima!) i žive, katolike, muslimane i pravoslavne, iz države u državu, iz grada u grad, pa i od ulice do ulice, od praga do praga. Sakupio sam sve što znaju o sebi i svojim precima, pa sam 1994. godine objavio jednu njihovu šturu porodičnu istoriju (oko 150 stranica), koju sam preradio i 2008. joj priredio drugo izdanje pod naslovom **BUROVIĆI – porodična istorija**. Ova je knjiga zamašna, stolna, formata velikod, A 4, sa sitnim slovima, Br. 10, više stranica Br. 9, pa i Br. 8. Ima 458 stranica. U nju sam okupio sve Buroviće, žive i mrtve, sa rodbinskim vezama, pa i sa fotografijama onih koje sam uspio da nađem. Tu ste i Vi, ali bez fotografije. Tu su i vaša djeca.

Ovim e-mailom vam šaljem jedan mali dio genealogie, onaj ogranak gdje ste Vi, sa ocem, djedom, pradjedom. Šaljem vam i što sam napisao o vama u toj knjizi, o vašem ocu i djedi.

Očekujem da mi najhitnije pošaljete vašu najljepšu fotografiju, isto tako i fotografiju vašeg oca (najljepšu!). Pa i od djede, strica, tetke, ako ih imate.

Pošaljite mi i detaljne podatke o sebi i svima drugima, ali posebno o sebi, o vašem naučnom radu, uspjesima, javnim priznanjima, fotokopije diploma, da ih unesem u ovu enciklopediju Burovića, kojoj spremam novo izdanje, naravno – sa dopunama i ispravkama.

Ja sam star (imam 78 godina) i noge me jedva drže, inače bih došao do Zagreba da vas vidim i da se lično popričamo o svemu. Zato vas pozivam da dodete vi ovdje, sa vašim suprugom ili djecom: kao kod svoga rođaka, brata ili oca. Biće mi jako-jako drago da vas lično upoznam, jer sam o vama čuo najljepše riječi, pa se i ponosim vama, ni da ste moja kćerka. Vi ste dika svih Burovića, posebno onih Čitluka. Vi ste i dika sveg naroda našeg.

Kad je riječ o narodu, milo mi je što ste od oca čuli da smo Srbi, iz najveće plemićke porodice Perasta, koja je vladala tim gradom Boke vjekovima, pa je imala i svoj grb. Ali znajte i ovo: Jedan dio Burovića, posebno oni katoličke vjere, izjavljuju se za Hrvate, a u Italiji – i za Italijane. U Bosni – za Bosance, a u Turskoj – za Turke. Moj sin, rođen u Ženevi, kaže da je Švajcarac. Burovići su se prilagodili zemlji i nebu pod kojim žive. Važno je da čuvaju prezime Burović i krvnu vezu sa svim Burovićima, bez obzira na vjeru i nacionalnost. Važno je da se poštuju i vole, da se uzajamno podrže i pomognu.

Mi smo Burovići ušli i u istoriju Hrvatske: pisali smo je, kao i svi drugi Hrvati, našom krvlju, doprinoseći njenom oslobođenju od okupatora. Dali smo Hrvatskoj i guvernatore, pa i admirale, štaviše – i biskupe. Jedan je Burović do kasno živio u Splitu, gdje su mu aktuelno djeca. Bio je pukovnik JNA, a bio bi i general, da ga rođeni brat nije spriječio.

Lično ja, u Dubrovniku (1952) i Zagrebu (1953) objavio sam disidentnu poemu **BOJANA**, za koju su me uhapsili Rankovićeve, a za koju su me proglasili i za **disidenta Br. 1** eks-Jugoslavije. Tako sam i dospio u Švajcarskoj. O meni imate što da čitate na GOOGLE, na svim jezicima svijeta, pa i na arapskom, kineskom i japanskom.

Naši su pretci bili grofovi, a – kako sigurno znate – grofovska titula je nasljedna. Znači, i vi ste, draga rođako, **g r o f i c a Fatima**. Imamo u Sjenici Čemala Burovića, koji, kad ga ko pozove na telefon, javlja mu se ovako: “Ovdje grof Čemal. S’kim imam čast govoriti?” A u Beogradu Nebojša Burović naređuje svojoj supruzi: “**Kucaj na vrata i, kad udeš, stoji predamnom mirno, jer imaš posla sa grofom Nebojšem, a ne sa bilo kime!**”

Ova dva naša grofa često se čuju na telefon, šalje se i grohom smiju. Da su ovo znali prije nekoliko godina, ne bi vadili oči jedan drugome na žalost i sramotu pred cijelim svijetom.

Imamo i čitavu dinastiju paša (turski generali), ali ova titula, na žalost, nije nasljedna. Ali je nasljedna **begovska titula**, pa i naši neprijatelji pišu o nama čitave knjige, štaviše i sa naslovom **BEGOVI NA GRANICI**. A narod nam je pjevao i pjesmu **Bregovi, gdje stanuju begovi**. Riječ je o begovima Burovića i o njihovom naselju u Bregovima, kraj Trebinja.

Možda vas zamorih.

Javite mi se što prije, pa ćemo se zdogovoriti kako da vam pošaljem jedan primierak knjige. Ne zaboravite podatke, ono što imate.

Sve najljepše svima redom.

Lično vas najsrdanije pozdravlja

Ženeva,

dana 06. marta 2012.

Vaš rođak

Prof. dr Kaplan BUROVIĆ, akademik

KO JE ŠTO REKAO O BUROVIĆIMA

BUROVIĆI O SEBI

FATIMA - fatima.burovic@gmail.com:

Oduvijek me zanimalo tatino porijeklo, jer sam se rodila u Zagrebu. Najviše sto sam uspjela, saznati da smo iz Boke Kotorske i da ima grb Burovica, te da su bili srpski plemići u 15 st. Koliko je točno?

BUROVIĆI O KNJIZI AKADEMIKA BUROVIĆA

RAMO - burovicr@hotmail.com:

Poštovani Profesore, dragi rođake, skoro dvije godinine od kada sam saznao za vas i vašu knjigu, uvijek sam se nadao da ćete navratiti i ovamo, u Mostar, pošto sam čuo da ste bili u Zenici kod Mahmuta, kod rahm. Sejfiye u Sarajevu, bili ste i u Sjenici i u Čitluku...Knjiga je fantastična, moćna, obimna, istinita, prebogata i – za mene - nešto posebno. I svaka vam čast i hvala vam za ovu knjigu. O njoj se nema šta raspravljati. Ona je autentična i istinita sa jasnim i nepobitnim činjenicama. Ako neko ima zamjerke i neslaganja sa porijeklom Buovića, to je samo iz razloga emocionalnog i religijskog pristupa stvarima...Ima malih pogreški ali su nebitne. Ja nemam puno podataka o svim našim Burovićima...

APPENDIX

ZLATNO PERO BUROVIĆA

Po izlasku iz zatvora, čim sam se sreo sa mojim rođacima, zamolili su me da moje pero ostavim za uspomenu i kao nagradu, pa i za potstrek, ovome ili onome Buroviću-Resulbegoviću, koji se svojim talentom u pisanju pokazao mojim doslednim nasljednikom.

Ovo me potstaklo da izradim jedno simbolično **ZLATO PERO BUROVIĆA**, koje će prelaziti iz ruke u ruku onih Burovića-Resulbegovića, koji se budu istakli kao novinari, književnici ili naučnici, bez obzira na njihovu vjersku oprijedjeljenost, pa i bez obzira na jezik kojim pišu.

Osobu, kojoj će se svečano predati ovo **ZLATNO PERO**, odrediće za sada Uređivački Odbor našeg izdanja **BUROVIĆI – PORODIČNA ISTORIJA**. U taj Odbor će neminovno ući i nosilac tog Pera, izuzev slučaja kad je to nemoguće. On i treba da novom nosiocu preda **PERO** svojeručno.

Za prelaz Pera iz ruke u ruku ne mora se čekati starost, ponajmanje smrt prethodnog nosioca. Čim se ko afirmira svojim perom i pokaže se mojim talentiranim i dosljednim nasljednikom, Pero mu se može i treba predati. Jedini uslov, uz dokazani taljenat, može biti i uzrast: mislim da ne bude mlađi od 30 godina, kako bi bio zreo i sasvim svestan tog čina, pa i u stanju da čuva to Pero.

Nosioci ovog Pera treba da ga čuvaju kao svetinju i, kad im se zatraži, da ga lično predaju novom nosiocu, svom nasljedniku. Ukoliko premine nosioc prije predaje Pera, njegovi ukućani treba da ga odmah predaju na čuvanje kojem od članova pomenutog Uređivačkog Odbora, koji će čuvati Pero kod sebe ili u Muzeju Burovića, sve dok se ne afirmira i zasluži to njen novi nosioc.

ZLATNO PERO BUROVIĆA treba da služi potstreku svim Burovićima-Resulbegovićima, koji se bave pisanjem, bez obzira na karakter tih napisa, dovoljno da ne služe mračnim, reaksionarnim silama domovine, naroda i čovječanstva. U novim izdanjima naše porodične istorije, pored njihovog imena treba da se naglasi da je nosioc **ZLATNOG PERA BUROVIĆA**.

Akademik
Prof. Dr Kaplan BUROVIĆ-RESULBEGOVIĆ

FONDACIJA BUROVIĆ

Fondacija **BUROVIĆ** je humanitarna društvena organizacija, pretežno porodična, koja ima za cilj da na sve moguće načine pritekne u pomoć Burovićima, kad god i u kojoj bilo formi budu imali za to potrebu.

Pod Burovićima podrazumjevaju se i svi oni koji vode svoje porijeklo od Burovića, bez obzira na njihovo novo prezime, na njihovu nacionalnu opredjelenost, državljanstvo i bilo koje vjerske konfesije bili, kao što su npr. Tomislavljevići (Tomičići, Tomići), Lovrijenčići, Rizvanagići, Sulejmanagići, Resulbegovići, Dizdarevići, Defterdarevići, Kapetanovići, Osmanpašići, Zekovići, Ujkići, Nezirovići i dr.

Osnovni zadaci ove Fondacije su:

1. Da izgradi u Boki Kotorskoj, što bliže Perastu, pra-postojbini svih Burovića, jednu vilu, gdje bi mogli smjestiti svoju:

- a) Aršivu
- b) Muzej
- c) Biblioteku
- d) Urnoteku

2. Da okupi u toj vili Buroviće svih strana svijeta sa ciljem:

- a) Da se međusobno upoznaju i zbliže.
- b) Da se tu rekreiraju, provodeći svoj godišnji odmor u prijatnoj klimi i rođачkoj atmosferi, uz kulturnu zabavu i najpovoljnije cijene (neimućni i besplatno!).
- c) Za one, koji su zapostavili svoj nacionalni jezik, organizovaće se kursevi obnove.
- d) Za one, koji su u penziji ili nemaju ko da se o njima stara, omogućiti će im se da tu, u blagoj klimi Boke, provedu svoju starost, kao kod svoje kuće, pod prismotrom njihovih rođaka, a uz savremeno staranje i permanentnu medicinsku brigu za njihovo zdravlje.

3. Da se pritekne u pomoć novčanim sredstvima svima koji za to budu imali potrebu:

- a) Bolesnim i uhapšenim
- b) Materijalno ugroženim
- c) Učenicima i studentima
- d) Preduzimačima

4. Da se uzmu u pravnu zaštitu svi Burovići i njihova imovina, posebno maltretirani, u kojoj bilo državi bili oni, te da im se osiguraju sva njihova prava, kao što su:

- a) Lična sloboda, život, čast, porodica i imovina.
- b) Pravo rada.
- c) Ljudska, građanska, vjerska i elementarna nacionalna prava, garantirana mjesnim i međunarodnim zakonima.

5. U pozadini vile izgradiće se ansambl od tri kapelica: katolička, muslimanska i pravoslavna, a sa ciljem:

- a) Da nesmetano vrše svoje vjerske obrede.
- b) Da se preminulima organizuje sahrana.
- c) Da im najbliži, kad god budu htjeli, organizuju parastose.

6. U neposrednoj blizini vjerskog ansambla biće tri moderne grobnice, gdje će se sahraniti po njihovim vjerskim običajima oni, koji će svojim testamentom (ili voljom najbližih) zahtijevati to.

7. U podrumu vjerskog ansambla biće krematorijum, za one koji će izraziti želju da se poslije smrti kremiraju i njihov pepeo sačuva u urni.

8. Izuzetno istaknute ličnosti, kojima vlade zemalja, što im po državljanstvu pripadaju, neće ukazati tu čast, riješenjem Upravnog odbora Fondacije i saglasnošću najbližih, balsamiraće im se tijelo i čuvati u Urnoteci.

9. Naša Fondacija sarađivaće se sa svim sličnim fondacijama u svijetu, radi:

- a) Izmjene iskustva
- b) Uzajamne podrške i pomoći.

10. Pošto su mnogi Burovići, u jedno vrijeme kad su pripadnici naše porodice i umirali od gladi, poklanjali drugima, tuđincima i neprijateljima, svoju ostavštinu, a mnogima su ih drugi, tuđinci, i nezakonski prisvajali, Fondacija Burović proglašava sebe za pravnog nasljednika svih onih Burovića, koji budu umrli bez određenog nasljednika i bez testamenta, a posebno za one koji će za to izjaviti svoju saglasnost još za života.

Da bi se realizirali navedeni ciljevi naše Fondacije, pa i radi njihovog pravnog i praktičnog usavršavanja, mole se svi Burovići da se prijave Upravnom Odboru sa svojom adresom i primjedbama, a na adresu akademika, prof. dr. Kaplana Burovića, koju imate u ovoj knjizi.

UPRAVNI ODBOR FONDACIJE BUROVIĆ

KOMAR dr. Goran: **BUROVIĆI – PORODIČNA ISTORIJA**, Perast, 2008
– *U vezi nove knjige akademika, prof. dr. Kaplana Burovića* –

Tokom 2008. godine pojavila se nova i proširena studija akademika, prof. dr. Kaplana Burovića posvećena istorijskom hodu znamenitih peraških Burovića koji su ostavili veoma vidljiv trag u bokeškoj istoriji. Ne samo kao istraživač bokeške prošlosti, već i kao jedan od nasljednika dijela ogromnih zemljišnih posjeda peraških Burovića u Novome (po majci koja je potekla od bokeških Bronzića – Nikole Špirovog, koji je od dobrotorskih Ivanovića kupovao zemlju, a Ivanovići sredinom 18. vijeka naslijedili posjed Burovića u Novom), bio sam potaknut da pažljivo čitam djelo uvaženog prof. Burovića.

Prof. Burović svoju je knjigu opremio prikladnom i ne preširokom uvodnom studijom „**Burovići Crne Gore**“, kojom i najmanje upućenom čitaocu približava prošlost Perasta uvodeći lagano u političko-pomorski hod slavne komune gotovo jednako slavne Buroviće (Bure). Zaista, pored Bronza i još samo nekoliko krupnih predstavnika peraških kazada, Burovići su svoj razvoj vezali za Perast, ali kao što je to u ovom gradu bivalo, oni su uporno, i u vrijeme kada su po stečenoj imovini mogli pronaći mir, pokazivali spremnost za opasna djela i stranstvovanja, učešća u bitkama, prelaženja u druge sredine. Istoriografija o Novom najbolje poznaje mletačkog guvernera **Ivana Burovića**, koji je stajao na čelu novskih teritorijalaca u mletačkim prodorima u Hercegovinu. Ivan je u Novome imao nasljednike koji su služili mletačkoj administraciji u ovome gradu. Držali su u opsegu stare Dračevice jako veliki zemljišni posjed i kuće, od kojih je svakako najpoznatija palata u blizini samostana Sv. Antuna padovanskog. Upravo u njoj bila je smještena biblioteka nadbiskupa Andrije Zmajevića, uništena sa kućom od Francuza na početku 19. vijeka. Stariji mještani u Novome i danas pominju oblast „Burovina“, posjedi Burovića.

Jedna od nesumnjivih zasluga prof. Burovića je što svome bratstvu daje čisto slovenski karakter. On naprosto zna da je nemoguće istorijski utemeljeno unijeti u staru Boku skupa sa katoličkim konfesionalnim određenjem nesrpske etničke pečate - po šablonu. To se danas i te kako čini. Niz autora u naše vrijeme sve bokeške katoličke iseljenike u Veneciji, na primjer, proglašava Hrvatima, iako oni sami za sebe kazuju da su Sloveni. U Veneciji djeluju slovenske bratovštine. Lično, nemam ništa protiv istorijskog prisustva Hrvata u Boki. Posljednjih godina u svojim knjigama posvećenim istoriji Srpske pravoslavne crkve u Novome, obavezno pišem o katoličkim bratovštinama u Novome za vrijeme venecijanske vlasti, ali ukazujem na doprinos, izvorni doprinos prof. Burovića, koji u vrijeme potpunog meteža i gubljenja kriterijuma, svjedoči istinu o staroj Boki. Kao što su stari knezovi Pucići svjedočili istinu o starom Dubrovniku.

Kroz istoriju Burovića profesor nas vodi na zanimljiv način: putem biografija svih njemu dohvatljivih pripadnika peraškog bratstva. Pomorski kapetani, sveštenici visokog ranga, predstavnici opštine, književnici. Grofici Jeleni iz druge polovine 17. vijeka posvećuje autor više strana knjige.

Prof. Burović kazuje da su u Novi prešavši Burovići, za vrijeme turske vladavine, islamizovani. Svakako, o ovom periodu njihova istorijskog razvoja najmanje znamo. Autor, međutim, detaljno izlaže istoriju muslimanskih Burovića koji su zaista stekli ogromne zasluge za gradnju Trebinja. Državni arhiv u Dubrovniku čuva ogromni broj dokumenata nastalih u turskoj kancelariji u Trebinju koje su načinili potomci novskih Burovića – visoki zvaničnici Osmanske imperije. Njihova pisma upućivana u Dubrovnik ispisivana su ćirilicom u što sam se u posljednje vrijeme neposredno uvjerio istražujući i objavljujući ćirilicu gradju dubrovačkog Arhiva.

Krupan je doprinos istini prof. Burovića isticanje značaja **Miloša – Mehmeta Burovića** od kojega su potekli svi Burovići islamske vjere. Ovakvo istraživanje je jako značajno ne samo za istoriju ovoga peraškog roda već i zbog

toga što pruža ilustraciju stanja upravnih struktura turske države, koja sve vrijeme nastoji na ugradnji uglednih starih rodova u svoj sistem. Nije potrebno podsjećati na one puno poznatije istorijske primjere. Izuzetno je zanimljivo kazivanje autora o ličnostima i okolnostima koje su vodile prelasku katoličkih Burovića u Islam u prvoj polovini 16. vijeka, u vrijeme veoma dramatičnih događaja u Boki (s. 64). Istorija o Luki i Milošu je slika tragičnih razura balkanske zemlje.

Prof. Burović u svojoj knjizi donosi i porodična predanja o razvoju roda i to svakako treba činiti, jer istina ne leži samo u dokumentima. Analize istorijskih okolnosti i događaja mogu pružiti mogućnost sagledavanja hoda i ovako značajnih porodica koje su se svojim djelima i prisustvom ugradile u gotovo sve događaje njihova zavičaja kroz pet stotina godina, ali i onih manje poznatih, koje katkad izlaze u obzor historiografije putem nalaženja novih važnih i ključnih dokumenata. Burovića istorija je ležala u arhivima koje su stvarale državne i opštinske kancelarije svakako sve dok je njihov istorijski korak išao u skladu sa temeljnim zakonima njihovih država i zajednica.

Trebinjski zvaničnici **Resulbegovići** tokom 18. vijeka, nasljednike Ivana Burovića u svojim pismima označavaju kao rođake. Ova dokumenta objavio sam još 1998. godine, a sada ponovljeno u još većem broju. Ona svakako potvrđuju tezu prof. Burovića o peraškim i novskim ishodištima trebinjskih Resulbegovića.

Konačno, autor ovim djelom obuhvata Buroviće u raseljenju, u Italiji, BiH (Čajniče), Srbiji (Sandžak, Sjenica, Čitluk), Makedoniji, Turskoj, a njih, kako vidimo iz njegovog djela, nije malo.

Negova knjiga jest važan doprinos upoznavanju istorije Perasta, Novoga, Trebinja i Ulcinja, a time i istorije našeg naroda, jer ova primorska međa je svjedočila mir teži od rata, rat po potrebi njezinih državnih sastavnica i guranje u sukob njenog naroda daleko i duboko ispred fronta državnih, zvaničnih sukobljavanja. Sasvim je prirodno da se ovdje začnu nevjerovatni procesi prelazaka, preobražaja, tolerancije, riječju, rođačkog pamćenja i poštivanja, kakvo su svjedočili stari Burovići-Resulbegovići i koje danas svjedoči prof. Kaplan Burović.

*Herceg Novi,
20. februar 2011. godine. *)*

*) Objavljeno sprva na sajtu **NOVINAR**, Minhen (Nemačka), dana 23. februara 2011. Autor nije znao ništa o falsifikatima, koji su na tom sajtu objavljeni o nacionalnom poreklu Akademika Burovića, koga Albanci, u oči svog naroda prikazuju kao Srbina, a u oči Srba – kao Albanca, jer bi hteli da ga zlostavljaju i jedni i drugi. Njegov prikaz je dobro došao da čitaoci tog sajta i od strane g. Komara vide istinu o nacionalnom poreklu Akademika Burovića. Zato ga preštampano i ovde. Kako vidite, i g. Komar je otkrio i objavio dokumenta iz Dubrovačke arhive o srpskom poreklu Burovića i Resulbegovića. Znači – ništa nije izmišljeno od našeg Akademika.- **REDAKTOR**.

[Jasmina Kadric](#) : Izuzetna ideja sa malim greškama, ali u svakom poslu mogućesu greške. Treba razumjeti da su se Burovići raselili iz Čitluka davnih 60-70 godina : Rad je za svaku pohvalu: NASUF IMA 4-VORO MAHMUT; FETIJA;JASMINA I REMKA. AKO JE MISAO BILA SAMO NA MUSKU LOZU ONDA NASUF IMA SAMO JEDNOG SINA MAHMUT . (Preko sajta BUROVIĆI.)

SADRŽAJ

A. ZMAJEVIĆ, Savo: PREDGOVOR	3
---	---

B. BUROVIĆ, Kaplan: BUROVIĆI – PORODIČNA ISTORIJA

Prvi dio - BUROVIĆI CRNE GORE

I. PERAST – <i>prva postojbina Burovića</i>	5
II. PORIJEKLO BUROVIĆA	16
III. ISTORIJA BUROVIĆA CRNE GORE	19
IV. FIZIČKE, PSIHIČKE I GENETSKE KARAKTERISTIKE BUROVIĆA	26
V. DOPRINOSI BUROVIĆA	28
VI. VJERSKA PODJELA BUROVIĆA	29
Grof Jovan I.	30
Grof Tomislav	31
Kapetan Luka I.	32
Grof Jovan II.	33
Biskup Petar I.	34
Kapetan Nikola I.	35
Kapetan Grgur I.	37
Kapetan Vicko I.	38
Kapetan Trifun II.	39
Grofica Jelena I.	40
Kapetan Grgur II.	44
Pjesnik Nikola IV.	45
Kapetan Ivan II.	49
Kapetan Matija I.	50
Kapetan Trifun IV.	51

Drugi dio – BUROVIĆI MUSLIMANI

I. HERCEG NOVI – <i>prva postojbina muslimanskih Burovića</i>	52
II. ISTORIJA BUROVIĆA MUSLIMANA	56
III. DOPRINOS BUROVIĆA MUSLIMANA	62
Kadija Mehmet-aga I Burović	64
Kapetan Rizvan-aga	67

Treći dio - RIZVANAGIĆI BOKE

I. HERCEG NOVI - <i>prva postojbina Rizvanagića</i>	69
II. ISTORIJA RIZVANAGIĆA	69
Kapetan Mehmet-aga II.	71
Kapetan Sulejman-aga I.	74
Dizdar Jusuf-aga I.	75

Četvrti dio – SULEJMANAGIĆI BOKE

I. HERCEG NOVI – <i>prva postojbina Sulejmanagića</i>	76
II. ISTORIJA SULEJMANAGIĆA	76
Kapetan Daut-aga I.	78
Kapetan Resul-beg I.	79

Peti dio - RESULBEGOVIĆI HERCEG NOVOG

I. HERCEG NOVI - <i>prva postojbina Resulbegovića</i>	81
II. PORIJEKLO RESULBEGOVIĆA	81

1. Hipoteza o porijeklu od Petra Sarmenta.....	83
2. Hipoteza o porijeklu od Hercega Stjepana.....	84
3. Hipoteza o turskom porijeklu.....	85
4. Hipoteza o porijeklu od Albanaca.....	85
5. Teza o porijeklu od grofa Burovića.....	87
III. ISTORIJA NOVSKIH RESULBEGOVIĆA.....	90
IV. DOPRINOS NOVSKIH RESULBEGOVIĆA.....	
V. ZNAMENITI RESULBEOVIĆ HERCEG NOVOG.....	
Osman-paša I (dio prvi).....	93
Dizdar Hadži Hasan-aga I.....	99
Mehmet-paša III.....	101

Šesti dio - HRIŠĆANSKI BUROVIĆI HERCEG NOVOG

I. HERCEG NOVI - <i>druga postojbina (hrišćanskih) Burovića</i>	102
II. ISTORIJA BUROVIĆA (HRIŠĆANA) HERCEG NOVOG.....	109
III. POSJEDI BUROVIĆA.....	113
IV. DOPRINOS BUROVIĆA HERCEG NOVOG.....	116
Grof Ante I.....	118
Grof Ivan I.....	119
Guverner Jovan III.....	127
Biskup Josip.....	128
Pjesnik Luka III.....	129
Guverner Luka IV.....	131
Guverner Stanislav.....	132
Guverner Ivan III.....	134
Guverner Matija II.....	135
Guverner Ivan VI.....	136
Guverner Ernest.....	137

Sedmi dio - RESULEBEGOVIĆI HERCEGOVINE

I. TREBINJE - <i>druga postojbina Resulbegovića Hercegovine</i>	138
II. ISTORIJA RESULBEGOVIĆA HERCEGOVINE.....	142
III. ZEMLJIŠNI POSJEDI RESULBEGOVIĆA TREBINJA.....	148
IV. DOPRINOS RESULBEGOVIĆA TREBINJA.....	150
V. OGRANCI PORODICE RESULBEGOVIĆ TREBINJA.....	153
1. DIZDAREVIĆI.....	153
2. OSMANPAŠIĆI.....	154
3. KAPETANOVIĆI.....	154
4. DEFTERDAREVIĆI.....	155
VI. ZNAMENITI RESULBEGOVIĆI HERCEGOVINE.....	
Osman-paša I (drugi dio).....	157
Sandžakbeg Ibrahim-paša I.....	164
Sandžakbeg Sulejman-paša II.....	166
Kapetan Hasan-beg II.....	169
Kapetan Jusuf-beg III.....	171
Salih-paša V.....	172
Mehmet-paša VI.....	173
Mustafa-paša II.....	174
Beglerbeg Sabit-paša III.....	175
Mustafa-paša III.....	178
Ahmet-paša I.....	179
Arslan-paša IV.....	182

Sandžakbeg Ibrahim-paša II.....	184
Mehmet-paša V.....	185
Kapetan Jusuf-beg II.....	187
Vezir Hasan-paša IV.....	188
Adem-paša I.....	197
Sandžakbeg Ibrahim-paša IV.....	200
Bimbaša Ahmet-beg II.....	201
Omer-paša III.....	202
Ministar Haki-beg I.....	203
Hamid-paša.....	204
Kajmekam Rakip-beg.....	205
Kajmekam Mehmet-beg XI.....	206
Pjesnik Muharem-beg.....	207
Gradonačelnik Abdurahman-beg I.....	208
Gradonačelnik Šukri-beg.....	209
Muderiz Sabit-beg V.....	210
Gradonačelnik Iljaz-beg II.....	211

Osmi dio - **RESULBEGOVIĆI ULCINJA**

I. ULCINJ - <i>treća postojbina Resulbegovića</i>	212
II. ISTORIJA RESULBEGOVIĆA ULCINJA.....	229
III. DOPRINOS RESULBEGOVIĆA ULCINJA.....	
VI. ZNAMENITI RESULBEGOVIĆI ULCINJA.....	
Kapudan-paša Arslan-beg I.....	238
Kajmekam Jahja-paša I.....	239
Vitez Džemila I.....	242
Vezir Mehmet-beg IV.....	244
Kajmekam Arslan-paša III.....	245
Kajmekam Hasan-paša III.....	246
Kapudan-paša Jahja-beg III.....	248
Kajmekam Jusuf-paša IV.....	247
Kapetan Hodo-beg I.....	250
Kajmekam Mehmet-beg XIV.....	252
Vojvoda Arslan-beg V.....	255
Senator Selim-beg I.....	260
Komesar Ćazim.....	263
Predsjednik Ali-beg I.....	267
Profesor Zejnel-beg III.....	269
Hazreti Džemala.....	271
Majka Fatima.....	274
Pukovnik Dževdet.....	276
Predsjednik Hodo II.....	281
Kapetan Latif.....	283
Poslanik Mahbub I.....	285
Akademik Kaplan.....	286
Predsjednik Ekrem.....	300
Doktor Šuajp.....	301
Kapetan Hajrudin.....	303
Mučenica Dušanka.....	305

Deveti dio - **BUROVIĆI SRBIJE - ČITLUK**

I. ČITLUK – <i>druga postojbina Burovića Srbije</i>	308
---	-----

II. ISTORIJA BUROVIĆA SRBIJE – ČITLUKA	312
1. Pretci Burovića Čitluka.....	312
2. Pradjedovi Burovića Čitluka.....	314
a) Zekovići.....	315
b) Ujkići.....	318
c) Nezirovići.....	322
III. DOPRINOS BUROVIĆA SRBIJE	326
IV. ZNAMENITI BUROVIĆI SRBIJE	
Guslar Devro.....	329
Komunistički militant Hajro II.....	330
Učitelj Latif.....	331
Partizanka Hajrija.....	332
Šahista Ismet I.....	334

Deseti dio - BUROVIĆI BOSNE - ČAJNIČE

I. ČAJNIČE - nova postojbina Burovića Bosne	336
II. ISTORIJA BUROVIĆA BOSNE	339
III. DOPRINOS BUROVIĆA BOSNE	
IV. ZNAMENITI BUROVIĆI SRBIJE	
Komunista Mihailo.....	
Partizan Aleksandar I.....	
Aktivista Milorad III.....	344
Srbin Velimir.....	345
Jugosloven Aleksandar III.....	347
Realizator TV emisija Nebojša.....	348

Jedanaesti dio - BUROVIĆI ITALIJE

I. NOVA POSTOJBINA - Venecija, Pijačenca i Cassarsa della Delicia	350
Pjesnik Ivan VIII.....	353
Pjesnikinja Jozefina.....	354

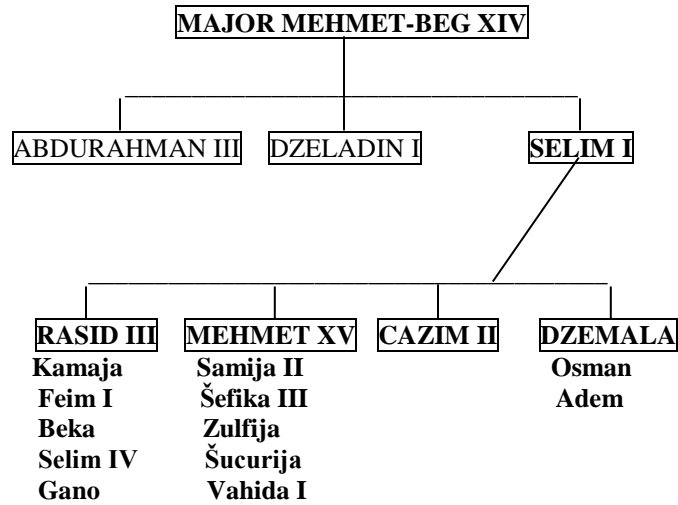
Dvanaesti dio – AZBUČNI REGISTAR I DRUGO

1. AZBUČNI REGISTAR BUROVIĆA	355
2. ZOV PRADJEDOVA	418
3. BIBLIOGRAFIJA	421
4. GENEALOGIJE BUROVIĆA – RESULBEGOVIĆA	426
5. LISTA DOKUMENATA	428
6. DOKUMENTA	429

APPENDIX:

1. Zlatno pero Burovića.....	450
2. Fondacija Burović.....	450
3. KOMAR dr. Goran: BUROVIĆI – PORODIČNA ISTORIJA.....	

LOZA MAJORA MEHMET-BEGA XIV
- Podloza senatora Selim-bega I -

POZIV

Pozivamo sve, posebno Buroviće i Resulbegoviće, da nam se jave sa svojim primjedbama. Mi sada spremamo treće izdanje ove istorije. U njoj treba da dopunimo ono što nedostaje, pa i da ispravimo ono što, moguće, u ovom izdanju nije ispravno.

Treba da stavimo i slike, bar istaknutih ličnosti, koje očekujemo da nam ih dostave njihovi najbliži, ako su živi.

Posebno pozivamo one, koji bilo što znaju za ličnosti koje spominjemo u ovom izdanju sa nepotpunim biografskim podacima, kao što su ne malo njih, da nam priteknu u pomoć njihovim podacima.

Unaprijed zahvaljujemo svima.

Sve treba slati na adresu Akademika Kaplana Burovića.

IZDAVAČKI ODBOR

Adresa:

Prof. Dr Kaplan BUROVIĆ, akademik

- C.P. 405 –

1219 **CHATELAINÉ**

GENEVE-SUISSE

Tel: **0041 22 797 04 75**

E-mail: kaplan_bu@hotmail.com

Bankovni račun Fondacije (samo u euro) :

UNION DE BANQUES SUISSES – UBS

1211 GENEVE 2

SUISSE

KAPLLAN BUROVIĆ

Account N°: 0240-366523.61A

NA ZNANJE: I ovu knjigu, kao i prethodnu, kao i sve druge, štampao sam privatno, kida-

jući zalogaje hljeba od mojih usta i usta mog maloga sina, a od one sirotnje što nam daje svaki mjesec Švajcarska, koja nas ima na listi siromaha i izdržava nas. Burovići i Resulbegovići, koji ne znaju gdje šta imaju, opet mi nisu pritekli na nijedan način u pomoć, ili zbog njihovog vjerskog fundamentalizma, zbog čega se sigurno ne slažu ni sa već dokazanom i svima poznatom naučnom istinom (kamoli i sa mojim nacionalnim i ideološkim stavovima!), ili zato što neće da se zamjere ni vlastima, niti neprijateljima domovine i naroda našeg, koji se – nema sumnje - isto tako ne slažu ni sa onime što se kaže u ovoj knjizi (kao i u ostalim mojim knjigama!), niti sa mojim nacionalnim i ideološkim stavovima.

Sa nadom u pokoljenja, koja – kako je rekao Veliki Njegoš – ***djela sude***, očekujem da svakome ***dadnu ono što mu pripada***.

Na prvom prelomu:

(Fotografija autora)

Prof. Dr Kaplan Burović

- akademik -

Rođen u Ulcinju 1934, završio višu gimnaziju u Beogradu, diplomirao se dva puta, u Skoplju i Tirani. Bio je glavni i odgovorni urednik beogradskog lista **ISKRA**, dopisnik mnogih listova, revija i časopisa, pa i počasni član redakcija i društava, nacionalnih manjina. Zatim je i sâm pokrenuo reviju **YLBARI** (DUGA) i godišnjak **ULCINJ**.

Kao disidentni književnik hapšen je i osuđen na strogi zatvor u Jugoslaviji (2 godine), a u Albaniji, gdje je stigao kao politički emigrant, na 43 godina monstruoznog zatvora, gdje su ga i na živo odrali. Obe države razorile su mu porodicu, masakrirale djecu i više puta pokušale da ga fizički likvidiraju.

Po izlasku iz albanskog zatvora, ponuđen mu je u Albaniji položaj pretsjednika Akademije nauka, zatim i kandidatura za poslanika u Narodnoj skupštini, ali je sve odbio. Ponuđen mu je i položaj pretsjednika Opštine Ulcinj, na što se zahvalio svojim sugrađanima izjavljujući da hoće da se posveti književnosti i nauci.

Autor je oko 100 knjiga, publicističkih, književnih i naučnih. Kao književnik proglašen je za **počasnog člana** Akademije nauka i umjetnosti albanskih intelektualaca, a kao naučnik – za sekretara Otsjeka za jezik i književnost te akademije, koja mu dodjeluje i naučne činove **profesor** i **doktor**. Kao sekretar otsjeka, on je i potpredsjednik te akademije.

Bio je i jeste član Saveza književnika Jugoslavije, Albanije, Crne Gore, Švajcarske i **počasni član** Društva književnika srpske dijaspore u Švajcarskoj, gdje aktuelno živi.

Savo ZMAJEVIĆ

- publicista

*Kaplan Burović je **AGENS SPIRITUS** jugoslovenske omladine protiv Josipa Broza Tita i našeg socijalističkog poretka.*

Kočo TULEVSKI

- predsjednik suda, Tetovo

Čitavo djelo Kaplana Burovića pokazuje da je on čovjek, plemenit i velike duše. Ja mu se iskreno divim, jer je – uprkos svemu što je pretrpio i čega je bio žrtva – ipak ostao Čovjek od savjesti, pravde i istine...Za mene je velika čast biti u prepisci sa njim.

Komnen BEĆIROVIĆ
- istoričar

Cijenjeni jugoslovenski književnik i naučnik Kaplan Burović ušao je kao internacionalista u albansku književnost, kulturu, nauku i istoriju, da učini ono što je naš Ismail Kadare željeo, ali što nikada nije uspio i da ostvari. Sve što nam je rekao Kaplan vremenom nam izlazi i pokazuje se sasvim istinito.

Dr Abdi BALETA
- albanski ex-ambasador pri OUN

Da sam znao ko je Kaplan Burović, uhapsio bih albanskog ambasadora u Beogradu i rekao Enveru Hodži: “Pusti mi Kaplana, da ti pustim ambasadora!”

Vladimir PAVIČEVIĆ
-ambasador SRJ pri OUN

Na drugom prelomu:

Za dalju gradnju i dovršenje Trebinja svakako je najviše zasluga imao Osman-paša, osnivač porodice Resulbegović, i grad je, u osnovnim elementima kako je sačuvan sve do danas, u prvom redu njegovo djelo.

Dr Vojslav J. KORAĆ
- akademik

Među glasovite begove u Hercegovini ubrajaju se Resulbegovići iz Trebinja, Rizvanbegovići iz Stoca, Gavrankapetanovići iz Počitelja, Kapetanovići iz Vitine kod Ljubuškog, Bašagići i Ljubovići iz Nevesinja. To je bila najviša aristokracija u Hercegovini prije Omer-paše. Oni su se ženili između sebe, pa su gotovo svi u rodu jedan s drugim».

Martin ĐURĐEVIĆ
- istoričar

Resulbegovići Trebinja bili su najveći zemljoposjednici i feudalci Hercegovine, posjednici malikana, čitluka, selišta. Oni su gospodarili sa najvećim brojem kmetovskih i rajetinskih glava u Hercegovini.

Avdo SUČESKA
- istoričar

Zemljišni posjedi porodice Resulbegović nalazili su se najznačajnijim dijelom na području kotareva Trebinje, Biljeća i Gacko te, nešto manje, na prostoru kotareva Stolac i Nevesinje, dok su posjede u kotaru Duvno, koje se početkom 20 stoljeća navode kao vlasništvo Resulbegovića, dobili u miraz zahvaljujući ženidbenim vezama. Među pripadnicima ove porodice najveći su posjed imali: Osman-paša, Sabit-paša, Ahmet-beg i Hasan-beg. U selu Baljcima i okolini Ahmet-beg je imao 300 kuća. To je sve kasnije pripalo Crnoj Gori. Krajem Prvog svjetskog rata porodica Resulbegović posjedovala je preko 1.000 kmetskih selišta pa je - prema tome - spadala u vrh zemljoposjedničke elite.

Husnija KAMBEROVIĆ
- istoričar

Resulbegovići su jedna od najuglednijih begovskih porodica u Hercegovini. Iz ove porodice bilo je nekoliko paša, dizdara, kapetana, mihafiza i kadija. Članovi ove porodice bili su dizdari (kastelani) trebinjske tvrđave, zvane Stari Grad, i nasledni kapetani u trebinjskoj kapetaniji sve do ukinuća kapetanija”...U nizu hercegovačkih dobrotvora, koji svojim djelima ostaviše neumrlu uspomenu, prvo mjesto zauzima, pored Karađozbega, Osman paša Resulbegović...Ono što je Gazi Husrevbeg za Sarajevo, Osman paša je za Trebinje.

Mustafa BUSULADŽIĆ
- istoričar

Na posljednjoj korici:

(Frontespis knjige RESULBEGOVIĆI)

*Grof Ivan Burović, zaslužan pri osvajanju Herceg Novog i proširenju mletačkih posjeda u Hercegovini (1694), za ratne zasluge imenovan je nadintendantom novooslobođenog područja, a nakon Morejskog rata stekao je ugledan mletački naslov **conte veneto**. Njegov rođak, zaslužni ratnik Nikola Burović, napisao je u slavu Grofa Ivana tri pohvalne pjesme.*

Prosperov S. NOVAK
- istoričar

Prva peraška zbirka narodne poezije i, istovremeno, prva zbirka narodne poezije među Jugoslovenima, nastala je nešto pre 1697. godine...njen tvorac je Nikola Burović (oko 1655-1737), pomorski kapetan, ratnik i brodovlasnik iz Perasta, koji je u slobodnim časovima prepisivao dubrovačku i domaću poeziju, a pomalo je i sam bio pesnik...Peraštanin opat Antun Zambela, pod naslovom POKLON S SRČANIJEM POZDRAVOM PRIDRAGOMU I PRILJUBEŽLJIVOM PRIJATELJU GOSPODINU NIKU BUROVIĆU, VLADAOCU PERAŠKOMU, peva o njemu:

***O stupor, o mirum, nije majka mila
Tantae molis virum na svijetu rodila
Nee Illyri sinus ljevši cvijet porodi***

*Aiut caeli sodus taki zrak izvodi
Ut protulit tandem Burovic Nika,
Hominem sic grandem ki je peraška dika.*

*Ceo Helikon podigao se da proslavi Burovića...uz gromke hvale, upućujući peraškom kapetanu i svoje dobre želje za povratak i dalji srećan nastavak njegove vladavine: "**Procede, prospera, et regna, sors mola recede, živi ljeta željna**".*

Miroslav PANTIĆ
- istoričar

*Pišem ja Sabit Mehmed paša mome starome prijatelju i **rodaku** Luidi Ivanu Buroviću, zapovjednike novskome **v(ele) d(rago) p(ozdravljenije)** a potom kako dođe pop Zubac Jeremije Lalić...molim za prijateljstvo da mi pošalješ ove ljude s tvojim (!) knjigom u Kotor k đeneralu da im učini pravdu i da im to naplati i da si zdravo.*

Sabit-Mehmet-paša RESULBEGOVIĆ
- vekil trebinjskog kapetana, XVII vijek

Kao prvi sandžakbeg u Trebinje, po mnogim istoričarima Hercegovine, bio je Osman-paša Resulbegović. Njegovi će sinovi i unuci biti sandžakbegovi Zvornika, Klisa, Bihaća i Mostara, a jedan će se izvititi za pretendenta na položaj monarha nezavisne Hercegovine, dok će drugi Resulbegović faktički vršiti dužnost vezira Hercegovine.

Prof. Dr Kaplan BUROVIĆ
- akademik

Gospodaru, Arslan-beg Resulbegović je u pravu. On je sačuvao tvoj obraz, a ti ga još i karaš za to!

MILENA
- Kraljica Crne Gore

Senko Burovic Burko

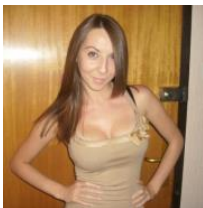
Enisa

Sejo

Ermin

Emina

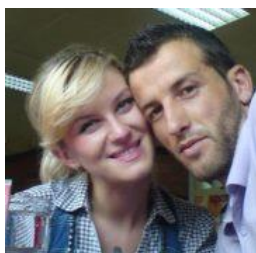
Emir

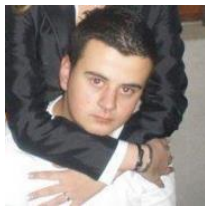
Sanela

Amina

Nevzet

Armin

Mirela –Citluk

Hajro, oženjen, Srednjo-tehnicka skola

10XđšćčžŠĐĆČŽX10

